ГДЕ ЈЕ ШТО?

I УКАЗИ:

О постављању премештају отпуштању и пензионисању полицијских чиновника стр. 25. 262. 285, 293, 309, 317, 325, 341, 349, 357, 365, 381. 389. 401, 402, 403.

Закон о штампи стр. 389.

II АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА СРБИЈЕ:

Измене у административ. подели земље стр. 49, 179, 261, 262, 383.

III РАСПИСИ:

О споровима општине и државе са прив. лицима стр. 50.

Објашнење о гарантији кирије по § 686 грађ. зак. стр. 51.

О заклетви сведока стр. 51.

Објашнење § 329. тач. 19. крив. зак. стр. 67.

Објаснене при поступању за извршење пресуда по иступним делима по § 311 и 313 крив. закона стр. 68.

О одсуству и разрешавању полиц. чиновника стр. 76. 77.

О извршењу пресуда полицискиx власти према крив. осуђеним на новчану казну стр. 101.

О извршењу пресуда судских по кривич. и грађ. части § 294. крив. пост. стр. 101, 102.

О томе да ли молба за помиловање задржава пресуду од извршења стр. 101.

О застарелости кривица по закону о штампи стр. 102.

О калемљењу богиња — ревакцинацији — код ђака стр. 118.

О депозитима прихода и расхода за проститутску болничку касу стр. 119.

О продаји концентрисане сирћетне киселине — есенције — по радњама стр. 119, 120.

О употреби салцилске киселине за поправљање пића стр. 131.

О Пастеровом Нишком заводу за уједене од бесних паса и упућивању болних за овај стр. 132.

О предохрани од куге стр. 140.

О извиђају кривица по достави жељез. органа стр. 147, 148.

О лепљењу марака на сточне пасоше стр. 147.

О извршењу казне до 6 месеци код полиц. власти стр. 147.

О поштанским пошиљкама од стране власти стр. 148.

Свима благајнама и др. органима који врше наплату за државну касу стр. 180, 181, 195.

О правилном и брзом одправљању дужности чиновника стр. 186.

О кулучењу за оправку путева стр. 186.

О иступима по закону о лову стр. 196.

О аконтацији чиновника који рукују касом стр. 196.

О наплати такса у таксеним маркама код општ. суда. стр. 196, 340.

О лечењу бесплатном у бањама стр. 196.

О депозитним касама стр. 197.

О спровођењу криваца жељезницом стр. 210.

О безбедности телеграфских линија стр. 210.

О одпуштању дијурниста код полиц. власти стр. 211.

О хватању и утамањивању хајдука стр. 211.

О употреби телеграфа у званичној дужности стр. 211.

О разумевању чл. 3 и 6. о трошковима управ. власти стр. 222.

О набавци монополисаних образаца из Држ. Штампарије од стране општина стр. 222, 262.

О прегледу стоке и возова и прирезу за комору стр. 222.

О наплати потраживања приватних код власти са пореском књигом стр. 223.

О награди лекара при прегледу код Дух. суда стр. 223.

О болесницима који болују од «Пелагре» стр. 223.

О несавесној спекулацији са сувим шљивама стр. 230.

О извршењу осуда царинских код полиције. власти стр. 230.

О извршењима у опште код полиц. власти стр. 238.

О предаји разних достава прив. лицима, шиљућих од стране Министра иностр. дела стр. 238.

О предаји штампаних предмета од стране штампара Народној библиотеци стр. 238.

О вршењу чл. 42 и 43 закона о непосред. порезу стр. 238.

О чувању жељезничке пруге стр. 246.

О рачунима прихода и расхода код општина стр. 246.

О издавању пасоша стр. 246, 254, 255.

О подношају извешћа о продајама од стране полицијских власти, првост. судовима стр. 247.

О поступању полиц. власти код стечај. маса стр. 247.

О земљорадничким зборовима стр. 262.

О земљорадничким задругама стр. 262, 300.

О попуњавању и прикупљању листића, венчаних умрлих и рођених стр. 263.

О примању наших и страних поданика у болнице стр. 285.

О продаји минералних вода по трговинама стр. 325.

О спречавању уноса заразних болести из народа у касарне. стр. 341.

IV ЗАХВАЛНОСТ УПРАВНИКУ ГРАДА БЕОГРАДА

Захвалност управнику града Беогр. стр. 95.

V СЛИКЕ И ПОРТРЕТИ

Г. Мика Кр. Ђорђевић бив. члан држав. Савета стр. 1.

Г. Андра М. Петровић Начел. окр. Нишког стр. 9.

Г. Алфонс Бертилон стр. 89.

Г. Живко Миливојевић члан управе у пензији стр. 169.

VI. ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Бартилонаж (Д. Ђ. Алимпић) стр. 89—194,

Крвни трагови стр. 2—52.

Религиозно лудило (с Немачког L) стр. 34.

Анархизам (предавање Д-р Бернацика) стр. 35.

Лудило и цивилизација (Д-р Чезаре Ламброзо Турни) стр. 104.

Конгрес противу алкохолизма стр. 142.

Микроскопичар у полицијс. служби стр. 209.

Енглески судски и полицијски обичаји (J. У.) стр. 213.

Лондонска Екзекутивна полиција (М. П. Јов.) стр. 263—293.

Живе слике (Д. Ђ. Алимпић) стр. 265.

Помоћ лицима повређеним електрицитетом (В) стр. 266.

Конгрес за криминалну Атропологију (Јов. Б. М.) стр. 266.

Оригинално слабоумље, периодична манија (паљевина и хотимично убиство) (саопштио Dr. Freicher v krafft Ebing. стр. 267.

Њујоршки детективни биро стр. 269.

Историја једног злочина (пр. с франц. Д. Ђ. Алимпић) стр. 270, 280.

Пријава странаца у Француској (В. Павлићевић) стр. 286, 294.

Кретање казнених дела у престоници (Д. Ђ. Алимпић) стр. 309—358.

Извршене смртне казне у Америци стр. 303.

Деца под истрагом стр. 310—318.

Несрећни случајеви — Аксидени лица (В. П. Павлићевић) стр. 311.

Жена под истрагом стр. 327. 385. 403.

Симуловане глувонемости и душевне болести (Д-р. J. Леонпахер) стр. 336.

Један необичан изрод (Јер.) стр. 333.
Непознате лешине (из Горонових мемоара) стр. 344. 369.
Неколико напомена, о организацији општинских власти с обзиром на начело самоуправе стр. 350, 381, 393, 403.
Изналажење трагова и њихова идентификација (М. П. Јов). стр. 363, 373, 382.
Треба ли лекару дозвола за операцију стр. 376.
Организација санитетске полиције у Немачкој (превод од Д-р. В. А. П.) стр. 383, 394.
Похотљиве животиње у људском облику — из Горонових мемоара — (прев. Д. Ј. Антула суд. кап.) стр. 397. 405.

VII ПРИПОВЕТКЕ И ФЕЉЕТОНИ

Подземни дуси стр. 4, 11.
Злочин и казна (Ф. М. Достојевски пр. Јев. Угр.) стр. 5. 182.
Професор Маријарти (А. Конал. Дојла) стр. 13, 20, 28.
Лажно благо (Ј. М. Поповић) стр. 19.
Врачарија стр. 21.
Педесет хиљада динара (— Заре —) стр. 26.
Тајна мора (с руског П. М. Р.) стр. 36.
Једна Идила (од Јов. Адамовића) стр. 43, 53.
Руски поротници стр. 44.
Под полицискоm присмотром стр. 45.
Ивелина Саморис (Guy de Maupassant прев. Ј. Б. М.) стр. 46.
Пријатељ Г. Роберта (с немачког Ј. Б. М.) стр. 55.
Један духовит зликовац (Хуго Цајцман) стр. 56. 81.
Шуле (Рад Домановић) стр. 69.
Бираби — Бибари (Ж. Лерним) стр. 70.
Убијена (Артур Цап превео Д. В. Б.) стр. 82.
На шинама (Жорж де Анс прев. П. М. Р.) стр. 82.
Велике очи (Ж. Рикор) стр. 105.
Има Бога... (Ф. Вонимуз) стр. 106.
Курјак у јагњећој кожи стр. 122.
Нов живот (G. Ferri) стр. 147.
Зло дело (А. Чехов Ј, Угричић) стр. 149.
Решене загонетке стр. 157, 165.
Човек са чудноватим очима (по Ришпену Ј. Угричић) стр. 173.
Из дневника једног крадљивца стр. 182.
Стари познаник (Ј. Д. Ханзел с немачког Д. К. Ј.) стр. 189.
Стара Маркиза стр. 191.
Колониста (Јосиф Ернер) стр. 200.
У потери на хајдуке (М. Ј. Е.) стр. 201.
Челкаш (Максим Горки)- стр. 202. 232.
Полиција надмудрила полицију (Max. Fransil) стр. 214.
Бедна Ана (Артур Цап) стр. 215, 231.
Ко је убица (А. Белоа пр. Ј. Угричић. стр. 233—376.
Они који се не смеју видети (пр. Ј. В. М.) стр. 240.
Освета једног кловна (G. Lachancha) стр. 248.
A la mora! стр. 256.
Ћелија бр. 1. стр. 278, 296.
На последњем часу (Jutius Fiemann) стр. 296.
Пред гилотином (И. Тургењев) стр. 302, 328.
Кобна љубав (Etienne Rellet) стр. 304.
Посета (пр. Ж. Ружић) стр. 314.
Грех у греху (с немач. Д. В. Б.) стр. 321.
Код толико жена (М. Горон) стр. 329.
Момоло (Јосиф Ернер) стр. 337.
Пољупцима угушена (Albert Peptit) стр. 345.
Карте и карташи у Паризу стр. 377.
Лондон ноћу стр. 386. 395.

VIII ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА
(општински послови)

Месечни извештаји општинских судова стр. 2.
Менична потраживања код општ. суд. стр. 10.
Општинским писарима стр. 11.
Објашнење § 471. грађ. поступ. стр. 18, 43, 78, 121, 149, 157, 173, 199, 212, 239, 274, 300.
Забране код општин. суда стр. 19.
Је ли општина сиромашна стр. 26, 42.
Пресуда општ. суда према општини § 189. грађ. поступка стр. 52.
Објашнење § 242 грађ. пост. у вези о доказу са сведоцима по парницама по § 335 гр. зак. стр. 53.
Може ли се крив. пресуда извршити, којом је осуђен син из имања очева, када је са њим у задрузи или из имања женина када брак постоји § 517, 766, 771 грађ. зак. стр. 53.
Коме се подноси жалба противу пресуде општин. суда у делима иступне природе и како се са истом поступа стр. 53.
За иступе које сеоски кметови суде, наплаћује ли се такса стр. 78.
Суђење у споровима до 20 динара врши ли сам кмет или састав. суда стр. 78.
Објашнење о застарелости § 928 д. грађан. зак. стр. 79.
Самовлашће код општ. суда § 375. а. крив. зак. стр. 213, 331.
Тужба и суђење жене противу мужа у задрузи и задругара за дуг од зајма стр. 102.
Вреди ли облигација са сведоцима од зајма од 300 динара стр. 103.
Једна непоправима пресуда за крађу стоке и објашнење о неправилности стр. 103.
Таксе код општинских судова стр. 121, 148, 198. 307, 315, 380.
Објашнење о важности исправе § 191 грађ. пост. стр. 121.
Објашнење чл. 47. тач. 4 закона о општинама стр. 142, 173, 188, 282.
О изјавама жалби противу пресуда општин. суда стр. 148.
Кошевска рана може ли се узети у попис за дуг општински стр. 149.
О потврди исправа по вредности код општ. судова стр. 157.
Сматрају ли се општ. преседници као држ. званичници пошто се постављају предписом стр. 157.
Имају ли свештеници права на награду при заклетви општин. особља и при општ. у звао. дужности стр. 164.
Какво право општине имају за дизање грађевина стр. 164.
О бирачком праву задругара за избор сенатора и посланика стр. 181, 187.
Објашнење § 14 и 16 трг. закона у вези са § 298 грађ. суд. пост. стр. 182.
Објашнење како се бира и ко бира општ. одбор стр. 187. 224.
Објашнење шта да серади када осуђени или интересовани у ствари неће да подпише саслушање или саопштење стр. 188.
Објашнење о застарелости иступа § 396. крив. закона стр. 198, 255, 347, 356.
Објашнење § 391 крив. закона — проста крађа стр. 212, 230.
Објашнење о погрешности суђења по поравнању као поднетом доказу стр. 212.
Објашнење о заклетвама по грађанским и кривич. споровима код општ. суда стр. 224.
Објашнење о споровима о заради између слугу и газда стр. 230.
Објашнење чл. 35 и 40 закона о среским и општ. буџетима стр. 239, 307, 315.
Објашнење о томе: имали прив. тужиоц права, код полиц. власти да опрости кривицу осуђеном на казну судском пресудом стр. 247.
Објашнење о застарелости иступних дела § 396 крив. зак. стр. 248, 275.
Процена имања за удаваче које се удају за официре стр. 256.
Објашнење § 321 грађ. закона стр. 275.
Објашнење о промени презимена стр. 275.
О наплати такса од стране бабица стр. 275.
О раду по § 20 б. грађ. поступка стр. 283, 363.
О § 322 и 325 крив. поступка стр. 290.
О чл. 41 закона о општинама стр. 291.
Одлука општ. седнице касац. суда, крађа § 223 крив. зак. стр. 306.
О протеривању криваца стр. 207.
О § 357 тач. 2. крив. закона стр. 315.
О дијурнама у случају изузећа општ. суда за чланике одређеног суда за суђење стр. 323.
О чл. 46. тач. 5. закона о општинама о кажњавању члаништва од стране председника стр. 340.
О благовремености жалбе противу пресуде по кривицама иступне природе стр. 347.
О издавању уверења о владању кметовима и одборницима општ. стр. 347.
Објашнење може ли се од рачунополагача недостатак наплатити по § 465 тач. 2. гр. пост. стр. 363.
О кланицама салапама и козарама стр. 371.
Шта се сматра као торбарење стр. 371.
Задржавали пресуду кривичну од извршења молба да помиловање стр. 380.
Објашнење о чл. 91 закона о старатељству при извршењу њеном стр. 387.
Објашнење о § 426 тачка 12 и 13 грађ. поступка о поновљењу парнице стр. 388.
Објашнење, односно наплате таксе по § 23. грађ. суд. поступка стр. 399.
Објашнење чл. 8. тачке 4. закона о уређењу свештеничког стања, стр. 399.
Објашнење о § 840 грађ. законика стр. 406.
Објашнење о § 471 грађ. суд. пост. стр. 407.

IX ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Драга Рајић «мала крадљивица» стр. 332.
Драгутин — Драгиша — Вељковић «Гишица» стр. 236. 356.
Иван Кршан — Кршанин — Ристић стр. 388.
Јосиф Турина из Земуна стр. 31.
Јован Стошић из Ниша стр. 144.
Јеремија — Јанко Рашић Ђорђевић варалица стр. 276.
Лазар Ђорђевић покућар из Горчинца стр. 160.
Лазар Богдановић — Селевчанин зликовац стр. 291.
Милица Беловуковић — Анка Јацић — Јоцић стр. 72.
Милош Врањковић «Бумбаш» стр. 86.
Милош Гајић из Ваљева стр. 96.
Мијаило Лазић из Београда стр. 152.
Милутин Пантић — Поповић — Ранчић из Београда стр. 276.
Никола Димитријевић из Смедерева стр. 236.
Петар Стевчић «Шебек» коцкар и лопов стр. 23.
Панта Симић — Ћибић скитница из Босне стр. 134.
Павле Петровић — Петкић разбојник стр. 372.

Раја Марић из Деча А-Угарска стр. 7.
Радош Миленковић из Себечевца стр. 72.
Ружа ж. Срећка Банића из Кормана стр 134.
Стеван Стојићевић из Пожаревца стр. 72.
Срећко Банић из Кормана стр. 134.
Сима Ћосић из Босне стр. 192.
Иван Кршан — Кришанин — Ристић родом из Мађарске стр. 388.
Миленко Пузовић родом из Ваљева стр. 400.

X ПОТЕРЕ

Аксентије Чолић чувар осуђеника стр. 16.
Антон Дорошној седларски помоћник из Београда стр. 32.
Александар Матејић бакал. калфа из Београда стр. 47.
Анта Динчић из Брлога стр. 87.
Антон Тајтек — Фајтек из Чешке стр. 96.
Алфердо Анђолини из Шпаније стр 111.
Арналдо Мортон из Тиролске стр. 111.
Алекса Костић варалица стр. 128, 136.
Антоније Крњић трг. помоћник из Пожеге стр. 144.
Антон Ротер — Паричек и жена му Роза из А-Угарске стр. 167.
Андрија Стојановић из Црног врха стр. 176.
Анта Ђорђевић из Зелен-града Бугарска стр. 364.
Благоје Перуничић радник штампарски стр. 16.
Благоје Јоксић из Сенаја стр. 16.
Благоје Јоксић из Ћуприје стр. 87.
Боривоје Ђукић из Речке стр. 127.
Божидар Глишић бив. контр. дувана стр. 152.
Боривоје Николић кројач. калфа из Београда стр. 207.
Владимир Николић «Штиглиц» скитница стр. 8.
Видосав Стојановић из Тулбе стр. 15.
Велимир Радовић из Јежевице стр. 31.
Василије Николић регрут из Пожаревца стр. 64.
Велимир Николић из Жабара стр. 127.
Василије Јечменица слуга из Босне стр. 127.
Василије Брадић из Медвеђе стр. 159. 168.
Василије Стефановић циганин из Сења стр. 167.
Војислав Обрадовић шлосер из Београ. стр. 176.
Вићентије Михајловић скитница из Сарајева стр. 208.
Велиша Т. Трнавац из Каменице стр. 219.
Вељко Тодоровић радник из Београда стр. 219.
Вилма Вратарић служав. из А-Угарске стр. 219.
Вучко Тодоровић из Арбанашке стр. 235.
Владимир Милосављевић из Каменова стр. 284. 286.
Владимир Старчевић финанс из Београда стр. 323. 332.
Глигорије Јовановић из Власотинаца стр. 236, 251.
Гаврило Грујић баштован из Пољне стр. 159. 168.
Гертард Перлинден управ. фабрике у Оберхаузену Немачка стр. 228.
Добросав Крстић из Ражња стр. 24,
Димитрије Јеремић из Крагујевца стр. 24.
Душан Л. Тајајић из А-Угарске стр. 31.
Драгољуб Милојевић «Јагодинче» коцкар стр. 40. 71.
Душан Миловановић бив. практ. из Београда стр. 48.
Дема Панић из Брачина стр. 48. 175.
Драгољуб Милојевић скитница из Београда стр. 87.
Димитрије Станковић из Травника стр. 87.
Димитрије Мојић скитница из Аустро-Угарске стр. 127.
Драгић Пантић осуђ. београд. каз. завода стр. 135.
Драгутин Јанковић осуђеник Топчидер. стр. 136. 152.
Дојчин Анђелковић зидар из Турске стр. 143.
Димитрије Јовановић из Горњег Витоша стр. 168.
Димитрије Јовановић калфа из Београда стр. 168. 275.
Димитрије Радосављевић скитачки циганин стр. 176.
Драгиша Вељковић «Гишица» из Београда стр. 236. 356.
Димитрије — Мита — Дујин осуђеник београ. казн. завода стр. 300.
Драгутин Симић из Бадовинаца стр. 300.
Драгутин Јовановић циганин из Рековца стр. 364.
Данило Видојевић Тасић родом из Јагодине стр. 364.
Драгутин Јовановић циганин скитач. стр. 364.
Драгомир — Васа — Бошковић циганин из Врела стр. 364.
Драгутин Јовановић бак. момак из Београда стр. 400.
Живојин Васиљевић келнер из Куклине стр. 40.
Жива Попов из Арада А-Угарска стр. 72.
Жорж Жан Дебрикер из Белгије стр. 136.
Живко Коларевић — Краваревић момак ћурчијски стр. 136.
Жарко Вујић редар на лађи «Стигу« стр. 167.
Живојин Јанковић калфа из Паланке стр. 308.
Живојин Михаиловић слуга из Шапца стр. 356.
Иван Васић из Ропочева стр. 15.
Ивко Шолајић из Бренова стр. 31.
Иванка ж. Петра Станковића из Ступчевића стр. 95.
Иван Зарић радник електричне фабрике Београд стр. 95.
Илија Сандић из Смедерева стр. 135.
Игњат Милетић из Михајловца стр. 159.
Илија Продановић осуђеник из Чачка стр. 159.
Иван Михајловић покућар из Београда стр. 207.
Илија Куплић — Цупрић из Бигренице стр. 220, 284. 286.
Илија Манојловић из Новог Сада А-Угарска стр. 347. 400.
Иван Ивановић из А-Угарске стр. 348.
Иван Васић спекулант из Сопота стр. 388.
Јован Минђушић калфа обућар. из Младеновца стр. 8.
Јован Симоновић надничар из А-Угарске стр. 15.
Јован Радојичин «Пижурица» из Цетиња стр. 16.
Јозеф Дим. из Париза стр. 24.
Јован Николић б. поднаредник стр. 24.
Јован Стевановић слуга из Клубаца стр. 39.
Јован Петровић «Шобота» стр. 46.
Јован — Јовица Васовић — Васић циганин из Дуба стр. 48.
Јован Јовановић из Бела Цркве из А.-Угарске стр. 72.
Јелена Хофман служавка из Сент Андреје стр. 87.
Јован Стојимировић из Липа стр. 112.
Јосиф Јовановић из Васиљевца Бугарска стр. 127.
Јордан Илић лебар из Београда стр. 127.
Јован Илић келнер из Београда стр. 135.
Јован Станоја Мицића вој. бегунац из Румуније стр. 152.
Јован Дамјановић бив. шупер срп. брод. друштва стр. 159. 167.
Јаков Достић осуђеник из Глоговца стр. 160. 167.
Јован Илић «Домаћин» из Врање стр. 220.
Јован Ђорђевић из Београда стр. 220. 284. 286.
Јован Јовановић «Туре» из Београда стр. 235. 244.
Јеврем Марковић «Ћопа» из Сибнице стр. 24
Јеврем Јестровић практ. среза П. Тамнав, стр. 283.
Јозеф Фијучек из Сиска стр. 291.
Јован Нешковић из Београда стр. 308.
Јован Савић из Ниша стр. 323.
Јован Јанић практ. из Београда стр. 380.
Јован Стојимировић из Мипа стр. 400.
Карло Занин каменорезац из Ужица стр. 8.
Крста Вељковић бив. порезник из Врање стр. 95.
Коста Николић «Гиљанац» из Врање стр. 176. 184.
Коломан Маца Шегрт из Београда стр. 208.
Карло Л. Ролер из Америке стр. 227.
Карло Кеплер из Парабуђа у Бачкој стр. 235. 244.
Карло Виктор Стребингер — Клингер из Беча стр. 252.
Костандин Николић из села Вучика стр. 276.
Лазар Зарић «Масарош» лопов и варалица стр. 88.
Ладислав Фалкај из Бачке у Угарској стр. 152. 160.
Лазар Цојић из Поповице стр. 192.
Љубомир Миловановић — Чварковић из Брзана стр. 207.
Љубомир Вуловић б. искушеник манаст. успенског стр. 228.
Љубомир Милорадовић из Пругова стр. 284. 286.
Милорад Јовановић из Дубнице стр. 8.
Милан С. Илић «Ластавица» војник стр. 8.
Милан Алексић редов. 5. батерија Дунав. арт. пука стр. 15.
Мијаило Зарић чувар осуђеника стр. 16.
Мијаило Фор радник фабр. шећера из Ритока Мађарска стр. 16.
Мина Курсулић беспосличар из Рашке стр. 24.
Милунка П. Младеновић распуштеница из Жагубице стр. 39.
Мијаило Поповић из Трогола стр. 64.
Милосав Валовић контр. дувана стр. 72.
Мирко Јовановић «Брица» из Делиблата стр. 64.
Милош Живковић «Марковчанин» из Марковца стр. 64.
Милош Станисављевић — Урошевић варалица из Панчева стр. 88.
Милош М. Ђукановић благајник савеза стр. дружина стр. 95. 128.
Милић Стефановић скитница из Краљева стр. 95.
Миладин Ђорђевић обућар из Чачка стр. 127.
Милан Бранковачки из А-Угарске стр. 135.
Милош Војновић из Врњаца осуђ. из Ниша стр. 144.
Милић Виторовић сензал из Београда стр, 144.
Мијаило Стефановић стр. 159.
Мита Стојичевић из Михајловца стр. 159.
Манча Гогић из Росомаче стр. 167.
Мика Спасојевић — Нововић из Здравина стр. 167.
Милун Дубарија из Гајтана стр. 167.
Милан Буљугић осуђеник из Ужица стр. 168.
Миленко Миленковић осуђеник из Топчидера стр. 175. 192.

Максим Савић слуга из Ћуприје стр. 175.
Миливоје Николајевић из Београда стр. 176.
Михаило Минић из Јаганчије стр. 176.
Милан Николајевић «Црногорче» стр. 176.
Михаило В. Михајловић келнер из Ваљева стр. 184.
Милка ж. Миливоја Миленковића из Метриша стр. 192.
Мијаило — Мика Тодоровић из В. Градишта осуђеник стр. 192. 208.
Милутин Стефановић скитница стр. 207.
Милосав Марковић скитница стр. 207.
Милан — Михаило Јовановић скитач. циганин стр. 208.
Миливоје Стаматовић из Врчина стр. 208.
Милисав Г. Миљковић осуђ. беогр. каз. завода стр. 219.
Милева Секулић из Аранђеловца стр. 219.
Милисав Петровић из Бровића стр. 219.
Марко Савић из Босне стр. 228.
Милорад Љубичић циганин из Ваљева стр. 235.
Матијас Пихлер из Шопрона А-Угарска стр. 251. 400.
Марко — Муја — Зарић циганин из Рибара стр. 252.
Милан Бајић трг. помоћ. из Ваљева стр. 283.
Манча Гагић из Росомаче стр. 284.
Милан Кузмановић из Копљара стр. 291.
Мијајло Секулић келнер из Младеновца стр. 316.
Мијаило Гаснер бивши запов. лађе «Стига» стр. 316.
Марко Арсић слуга из Кнежице стр. 316.
Милица ж. Марка Миловановића баштована стр. 316.
Милисав Југ калфа коларски из Хрватске стр. 323.
Мијаило — Милан Станојевић из А-Угарске стр. 323. 400.
Мијаило — Мика Ивковић келнер из Београда стр. 324.
Миливоје Чокић из Ковачевца стр. 324. 340.
Милош Димитријевић калфа опанчарски стр. 332. 380.
Милан К. Поповић калфа сајџиски из Шапца стр. 340.
Мориц Вајнбергер из Хомоне у Мађарској стр 340.
Мара — Мица Радић — Јовановић собарица стр. 348.
Милосав Луковић осуђеник београд. каз. завода стр. 388.
Никола Радисављевић из Д. Раче стр. 8.
Никола Чолић из Ритопека стр. 24.
Наумко Савић из Сварче стр. 31.
Никола Симић дунђерин из Смедерева стр. 64.
Никола Радосављевић скитач циганин стр. 176.
Никола Арсенијевић цар. стражар Ритопек стр. 176. 192.
Никола Милошевић из Варина стр. 208.
Никодије Минић из Д. Видова стр. 220. 284. 286.
Никола Ступар из Сарајева стр. 364.
Новак Анђелковић из Милошевца стр. 400.
Недељко Влајић надничар стр. 407.
Петар Јованонић циганин из Пирота стр. 24.
Петар Петровић «Жаоче» кесарош стр. 40.
Петар Филипеско из Земуна стр. 48.
Петар Јовановић циганин из Д. Раче стр. 48.
Пребислав Шолајић из Иваньице стр. 112.
Петар Гушанац надничар стр. 127.
Пантелија Трифуновић осуђ. Топчидерски стр. 136. 152.
Петар Милосављевић из Петријева стр. 176. 184.
Петар Нановић земљ. из Д. Бејаштице. стр 207. 228.
Павле Гвозденовић из Осипаонице стр. 207.
Павле Аћимовић из Погледа стр. 219.
Пера Стојановић говедар из Прекадина стр. 219.
Паун М. Коцеман из Бигренице стр. 260.
Павле С. Петровић осуђеник из Вл. Дола стр. 276.
Петар Чернаић из В. Дренове стр. 283. 292.
Панта Ивановић скитница из Манића стр. 308.
Панта Крстић из Паланке стр. 388.
Ружа Петровић циганка из Салаша стр. 24.
Радојица Трифуновић из Јежевице стр. 24.
Радован Милановић из Ритопека стр. 24.
Рустен Куртић из Прокупља стр. 31.
Раденко Глигоријевић из Високе стр. 39.
Радосав — Рака Петровић из Драгобраће стр. 40.
Раденко Миковић скитница из Турске стр. 135.
Рада Јојкић из А-Угарске стр. 152.
Рустем Амет турски војни бегунац стр. 152.
Радован Корановић слуга из Крагујевца стр. 167.
Радомир Вујичић — Пикмевић из Букосаваца стр. 207. 208.
Радивоје Милошевић б. покућар из Београда стр. 208.
Радисав Бернатовић из Сипића стр.228. 236.
Ратко Дробњаковић из Крстаца стр. 252.
Радош Милојковић из Стубице стр. 260.
Раденко Маринковић — Милосављевић циганин скитач стр. 283. 400.
Риста Милошевић из Дубова стр. 291.
Радомир Обрадовић момак из Ваљева стр. 356.
Станоје Тодоровић из Баба стр. 8.
Светозар Илић из Витановаца стр. 24.
Спирко Трајковић из Турске стр. 32.
Сант Рукинин из Гор. Топонице стр. 39.
Славимир — Славко Пантовић трг. помоћн. стр. 40. 47.
Светислав Петровић звани «Љупче Параћинац» лопов стр. 40.
Сретен Марковић из Пожеге стр. 64.
Стојмен Бошњаковић из Оргулице стр. 64.
Софроније Премовић из Ужица ст. 72.
Стеван Ивановић — Михаиловић из Бранича стр. 144. 152.
Сретен Макић слуга из Крушевца стр. 152.
Спасоје Стојић б. чувар држ. шума из Поточице стр. 152.
Стојмен син Милана Станковића из Гргуроваца стр. 159.
Станислав Батукић из Сикола стр. 159.
Стеван Стаменковић ћерамицијa из Богдановице стр. 160.
Светозар Живковић — Милосављевић из М Сугбина стр. 160.
Светислав Томић келнер из Гуче стр. 167.
Саватије Дрмановић из Равња стр. 168. 175.
Сима Достић из Глоговца стр. 176. 286. 284.
Стеван Рецонић скитница стр. 207.
Станија ж. Милутина Миловановића теж. из Милошевца стр. 207.
Светозар Илић шегрт из Смедерева стр. 219.
Станоје Богдановић из Лелића стр. 220.
Сава Миленковић из Крепоњина стр. 228.
Светозар Живковић зем. из М. Сугбине стр. 244.
Сретен Манић мех. слуга из Параћина стр. 275.
Сима Лукић из Лозовика стр. 283.
Станислав Ботунић из Сиколе стр. 283.
Светозар Љубисављевић из Лозовика стр. 283.
Стеван Петровић из Скрађена стр. 292.
Спира Петров «Чавре» из Прилепа стр. 292.
Стојан Петровић из Травника у Босни стр. 308.
Станоје Богдановић «Црца» стр. 308.
Светозар Љубојевић из Качера стр 308.
Стеван Миленковић из Ниша стр. 323.
Светозар Васић из Ниша стр. 323.
Станислав Лукић осуђеник б. каз. завода стр. 323.
Тимотије Стевановић из Турске стр. 24.
Таса Миленковић из Бувца стр. 48.
Тихомир Мићић из Крагујевца стр. 127.
Тодор Беловљев — Кркајски из А-Угарске стр. 135.
Тома Терзић из Љубића стр. 168. 175.
Теофило Вучковић скитница стр. 207.
Таско Петровић — Матић — Божиновић из Гор. Међурова стр. 220.
Тодор Милановић из Буровца стр. 340.
Тоша — Тодор Марковић циганин скитач стр. 340.
Тихомир Жуњић стар. поште телеграфа у Пожези стр. 356. 399.
Урош Образовић из Мељака стр. 159.
Фрања Пајк велепосед. из Штајерске стр. 32.
Филип Франашевић слуга из Д. Делице стр. 275.
Цветко Конић циганин из Пирота стр. 111.
Ћира Атанацковић предузимач из Београда стр. 15.
Танасије Гаврић — Ница из Душановца стр. 184.
Ђорђе Петровић војни бегунац Аустриске стр. 8.
Ђока Мишковић б. арнија из Баната стр. 24.
Ђорђе Чумић калфа берберски из Београда стр, 87.
Ђорђе Миладиновић типограф из Београда стр. 95.
Ђорђе Живковић бербер. из Књажевца стр. 159.
Ђорђе Димитријевић — Радисављевић скитач. циганин стр. 176.
Ђорђе Николић коцкар из Смедерева стр. 228.
Ђурије Регеши каф. из параћина стр. 236.
Ђорђе Адекаротос из Ниша стр. 276.
Ђорђе Милет из Ниша стр. 276.
Ђорђе Ивковић из Д. Ковина А. Угарска стр. 291.
Ђезе Дејч — Виктор из Чечкемета А-Угарска стр. 340. и 348.
Ђорђе Спасић коцкар из Пирота стр. 356.
Ђорђе Ивановић из Д. Ковине у А-Угарској стр. 388.
Франц де Лука, иконосац из Италије стр. 407.
Ш. Тејза жена из Белгије стр. 24.

X. ТРАЖИ СЕ

Антоније Чоловић стр. 47.
Аврам Мунк ђак гимназ. из Београда стр. 72.
Адам Матејић калфа ковачки из Крагујевца стр. 87.
Арса Стојановић из Момчилова стр. 243.
Божидар Јовановић ђак из Београда стр. 16. 47.
Бранко Стојановић радник браварски стр. 95.
Богишу Д. Стојановића из Прћиловице стр. 251.
Босиљка кћи Влад. Стаменковића пенз. из Пожаревца стр. 324.

Бранко Чајировић бив. трговац из Саранца стр, 407.
Војислав Вујић сељак из Дубе стр. 48.
Војислав Николић скитница из Рашке стр. 48.
Војин Ђучић бегунац из Турске стр. 143.
Влајко син Ранђела Матковића из Извора стр. 219.
Владимир син Ранче Гавриловића из Пирота стр. 227.
Вукоман Ћирковић опанчар из Рашке стр. 243.
Василије Брадић из Медвеђе стр. 243.
Велимир син Павла Пантелића из Душановића стр. 243.
Владимир Живановић покућар из Београда стр. 292.
Василије Протић арт. наредник стр. 372.
Витомир Н. коцкар из Ивањице стр. 407,
Димитрије — Мита — Здравковић калфа ковачки из Лесковца стр. 48.
Драгољуб М. Марковић ђак гимназ. стр. 64.
Димитрије Симић ужар из Крагујевца стр. 64.
Драга кћи Ленке Ивановића из Аус.-Угарске стр. 128.
Драгутин Антонијевић чинов. из Београда стр. 208.
Душан Костић калфа пинтерски из Власотинца стр. 308.
Димитрије Јовановић трг. помоћник из Београда стр. 348.
Димитрије Браловић чувар осуђ. из Београда стр. 356.
Ђорђе Урошевић из Мрчана стр. 39.
Ђока син Илије Банковића машин шлосера из Ниша стр. 284.
Ђорђе Милосављевић земљод. из Шалудовца стр. 332.
Живко Којић или Јошић из Лознице стр. 39.
Живка Стојановић служавка из Ивањице стр. 292.
Зорка Миловановић тамбурашица стр. 87.
Зигмунд Виола из Аустро-Угарске стр. 244.
Иван Јанковић бив. ложач стр. 48.
Илија син Мијаила Јовановића из Вел. Села стр. 276
Илија Савковић из Слатине стр. 316. 324.
Илија Мишић слуга пекарски из Биљана у Ст. Србији стр. 407.
Јосиф Наличек б. књиговођа у Чачку стр. 39.
Јанаћко Дим. Стојковић из Џепа стр. 48.
Јана Ристић — Чанди — Грк стр. 136.
Јован Споленцки шегрт посластичарски из Београда стр. 218.
Јован Јовановић из Београда стр. 218.
Јован Ђорђевић калај. из Власотинаца стр. 235.
Јелена Антић служавка из Карловаца Аустр. Угарска стр. 243.
Јаков Шерер Пекар из Делиблата А.-Угарска стр. 243.
Јован Вучковић трг. помоћ. стр. 284.
Јован Изобо Ливадио зидар из Италије стр. 316.
Јован Николић поднаредник из Београда стр. 364.
Катарина — Катица кћи Марије Радосављевић из Београда стр. 48.
Катарина Хорват касирка из Београда стр. 72.
Коста Атанацковић сточар из Дојковца стр. 175.
Катарина Магош из Аустро-Угар. стр. 227.
Катарина — Ката — ж. Мијаила Младеновића из Обреновца стр. 251.
Љубомир Јовановић б. поднадзорник дувана стр. 39.
Лудвик Богишић — трновица из Моравске стр. 136.
Љубомир син Цветка Трајковића из Вишевца стр. 167.
Лазар Ристић надничар из Београда стр. 276.
Љубомир — Љуба — Динић из Београда стр. 372.
Максим Сребрић б. официр погран. страже стр. 63.
Милош Вујић ђак гимн. из Београ. стр. 72.
Мијајло син Љубисава Панића из Биоске стр. 95.
Милан Јовановић из Топчидера стр. 111.
Мијаило Радосављевић из Крагујевца стр. 175.
Миливоје Бошковић из Црне Горе стр. 184.
Милутин син Миле удове Стевана Арсенијевића из Пожеге стр. 184.
Марија Хес из Београда стр. 235.
Марко Шарчевић лађар из Срема стр. 243.
Марија ж. Младена Јовановића циг. из Књажевца стр. 259.
Младен Зекић родом из Ваљева стр. 259.
Михаило Гаснер заповедник лађе «Стига» стр. 276.
Милка ж. Јоксима Душића из Сувог Дола стр. 300.
Милоје Лазаревић из Дренове стр. 324.
Мијаило син Јована Милошевића из Рашке стр. 332.
Милица жена Владимира Мандића из Ваљева стр. 348.
Милош Рознитав слуга из Суботице и жена му Мерима стр. 348.
Милутин М. Ивановић из Јасике стр. 380.
Милена кћи Мите Илића из Липовице стр. 400.
Никола Мишић варалица стр. 364.
Петар Стевановић регрут из Дупље стр. 128.
Петар Варваринац кројачки калфа стр. 251.
Персида кћи Љубомира Ђорђевића из Бровића стр. 308.
Павле син Милана Мијатовића из Копмара стр. 332.
Радисав П. Лазовић из Лука стр. 87. 128.
Радомир син Милисава Милићевића из Гостионице стр. 95.
Рајко Јончић из Градашнице стр. 227.
Риста Стошић бив. пиљар из Врање стр. 235.
Радомир Живковић бив. бакалин из Обреновца стр. 276. 300.
Радисав — Рада Ристић бојаџија из Ужица стр. 300.
Риста Влајковић из прокупља стр. 329.
Рада Крстоношић из В. Кикинде А.-Угарска стр. 372,
Радоје Пешић земљ. из Високе стр. 380.
Станисава жена Божидара Станковића из Палежнице стр. 32.
Степан Беркеша из Негославца стр. 32.
Станимирка Матић из Буара стр. 64.
Симеон П. Андрејевић ђак гимн. из Пирота стр. 72.
Стеван Ороз из Перлеза у Банату стр. 136.
Сотир Јанић Калдрмџија из Лесковца стр. 184.
Светислав — Слава син Николе Маринковића из Брестовца стр. 192.
Сима Грандић бив. учитељ из Босне стр. 259.
Сава Милосављевић сарач из Смед. стр. 340.
Станоје Милосављевић из Дољана стр. 380.
Спасоје Чолаковић пек. момак стр. 407.
Тома син Глише Ивановића наднич. из Београда стр. 24.
Тихомир — Тимотије Новаковић Николић звани «ћипра штиглиц» стр. 32.
Тодор Павловић бив. практик. из Лесковца стр. 160.
Трајко Матејић из Власине стр. 175.
Татомир Конурић служит. поште Београдске стр. 251.
Танча Крстић абаџија из Пирота стр. 151.
Тијана кћи Игњата Милијановића из Петнице стр. 308.
Тихомир син Андре Белића из Забрежја стр. 332.
Тоша Тасић бив. келнер стр. 400.
Цветко Митра Стефановића регрут из Дулана стр. 128.

XI СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА НА:

Андрију Димитријевића варалицу из Солуна
Адама Вагнера лопова из Панчева стр. 96.
Арсенија Јегдића из Аустр. Угарске стр. 184.
Божу Предина слугу из Пазуа у Аустр.-Угарској стр. 96.
Божидара Милојевића месар. радника стр. 244.
Видена Зелића варалицу стр. 160.
Велимира Ђорђевића бив. практ. из Пожаревца стр. 244.
Живка Игњатовића скитницу из Пећи старе Србије стр. 244.
Живка Николића скитницу из Аранђеловца стр. 244.
Јована Ивановића из Црне Горе стр. 183.
Јоксима Минића зидар. радника стр. 244.
Јована Михајловића «Пустоглавца» варалицу стр. 348.
Лазара Јовановића-Јовичића из Баната стр. 112.
Лазара Ђуровића скитницу из Београ. стр. 244.
Милоша Симића из Београда стр. 208,
Мијаила Илића б. пиљар. из Београ. стр. 244.
Милосава Петровића скитницу из Крагујевца стр. 244.
Мирослава Стојановића из Доњег Милановца стр. 244.
Николу Милојевића варалицу стр. 128.
Пауна П. Грујића «Шиље» из Бобове стр. 8.
Петра Радојичића радника из Београда стр. 244.
Радисава Марковића из А.-Угарске стр. 244.
Тому Илића радника из Нов. Села стр. 244.
Тихомира Николића бив. каф. из Београда стр. 244.
Тодора-Тојку — Глигоријевића скитницу из Београда стр. 244.
Франа Класића из Загреба стр. 96.
Ћиру Арсића надничара из Сурчина Аустр. Угарска стр. 236. 380.

XII УХВАЋЕНИ:

Живојин Рашић осуђеник стр. 88.
Милутин Милошевић «Ћора» варалица и кесарош стр. 88.
Стан. Анђелковић из Табановца стр. 276.

XIII ХАЈДУЧИЈА И ЗЛИКОВЦИ

Владимир Милосављевић из Каменова стр. 285.
Димитрије Симоновић из Мозгова стр. 32.
Илија Ћупрић Куплић из Бигренице стр. 302.
Јован Станоја Мујицића из Волује стр. 167.
Јован Ђорђевић из Подгорца стр. 302.
Љубомир Милорадовић из Пругова стр. 285.
Манојло Првуловић из Мозгова стр. 32.

Милан Максимовић из Горице стр. 62.
Миленко Бојевић из Сиријана стр. 72.
Милош Бојевић из Сиријана стр. 72.
Никодије Кода Микић из Доњег Видова стр. 285. 300.
Петар Нешовић из горње Бејаштице стр. 208. 251.
Радован Донић из Мазгова стр. 32.
Стојан Првуловић из Мазгова стр. 32.
Сима Достић из Глоговца стр. 300.
Тома Јевтић из Грачанице стр. 62.
Смрт зликовца Цупрића стр. 407.

XIV ИЗ СТРАНОГ СВЕТА:

Самоубиство једног особењака стр. 62.
Записке Фалкаја стр. 242.
Ослобођење због недовољне разумности стр. 379.
Воли смрт но робију стр. 379.
Ухваћен д-р Мандл стр. 379.
Оптужени чланови апелације стр. 379.

XV КЊИЖЕВНОСТ

Кнез Милош Велики (у народној успомени од Ј. М. Поповића) стр. 16.
Здравац (календар за 1901 годину) стр. 16.
Repertoire de Police administrativi et judiccaire стр. 63.
Krankeit oder Verbrechen ? стр. 243.
Ђенијалност и лудило (Јов. Б. Мандл) стр. 324.
О кретању чинов. удов. фонда (Свет. А. Буђевац) стр. 388.

XVI РАЗНО И БЕЛЕШКЕ

Криминалитет у Београду (табела од 1896 до 1900 год. стр. 7.
Из старе полициске архиве стр. 63.
Прва статистика криминалитета у Србији стр. 218.
Похара у Нишу стр. 224.
Одговори на питања и задатке стр. 213. 224, 231, 239, 255, 256, 283, 307, 346.
Ко је ово? стр. 243, 252, 260, 275, 372. 400. 407. 408.
Објава о «Полициском Гласнику» стр. 245,
Криминалне белешке стр. 176, 284, 292. 300, 308, 316.
Исправке стр. 284,
Нађен леш стр. 292.
Питања стр. 295.
Варошки кесароши стр. 324.
Позив на претплату. 408.

БРОЈ 1. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ЈАНУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

† МИКА КР. ЂОРЂЕВИЋ

БИВ. ЧЛАН ДРЖАВНОГ САВЕТА

Црна и неумитна смрт, 3 ов. месеца у $11^1/_2$ часова пре подне уграбила је за свагда из наше средине Мику Кр. Ђорђевића, бив. министра полиције, правде, иностраних дела, опуномоћеног министра у Паризу и Букурешту, а у последње време државног саветника. Колико је покојник био цењен и уважаван, не само од својих познаника и пријатеља, већ и са највишег места, најбољи је доказ, поред многобројних пријатеља и познаника који га испратише до вечне куће, и изјава саучешћа, коју је Његово Величан. Краљ благоизволео упутити породици покојниковој. Ми пак, који смо толико били обавезни пок. Ђорђевићу, као бив. министру полиције, веома смо дирнути овим по нас великим губитком и не можемо пропустити, а да у листу, који је покренут његовом моралном потпором, не ожалимо прерану смрт покојникову. Потпуно смо убеђени, да тиме испуњавамо само своју дужност.

Пок. Ђорђевић родио се у Крагујевцу год. 1850. Пошто је у месту рођења свршио основну школу и нижу гимназију, дошао је у Београд, где је, са одличним успехом, довршио гимназијско образовање, а по том и правни факултет свршио, са истим успехом.

На универзитетима у Минхену, Хајделбергу, Бону, Лајпцигу, Гану и Паризу, покојник је остао до 1871 г. студирајући правне и државне науке. Те године пак ступио је у државну службу, најпре судску, а по том дипломатску, у којој је, пењући се постепено уз лествице чиновничког живота, остао до 1882 године.

Његова велика интелигенција, као и све остале добре особине, које је притежавао, учиниле су, те је у год. 1887 изабран за народног посланика, а његови говори у скупштинским сесијама, уздигли су га међу прве наше говорнике.

Год. 1890 као народни посланик и адвокат постао је министар правде, год. 1892 министар спољних послова, за тим поново министар правде, са кога је положаја у брзо отишао у Париз као изванредни посланик и опуномоћени министар Србије. Познато је већ свима читаоцима шта је пок. Ђорђевић претрпео у Паризу од затуцаног анархисте Лотија, па с тога нећемо о томе нарочито говорити. Поминьемо само то, да је покојник и после тог несрећног догађаја остао онако исто непоколебљив у својим идејама, какав је и пређе био.

После шесто-месечног боловања у Паризу, за које време су први париски лекари, заузимањем француске владе, лебдели над њим, покојни Ђорђевић вратио се у Србију где је остао на расположењу све до октобра месеца 1894 год. када је и по трећи пут дошао за министра унутрашњих дела.

Као министар унутрашњих дела покојник је намеравао да изведе многе корисне реформе у нашој полицији, а поменули смо већ, да је његовом моралном потпором и наш лист угледао света, за који се увек одушевљавао и свеколику бригу водио за његов опстанак и напредак. Прилике нису допуштале покојном Ђорђевићу, да оствари све своје намере, али је ипак остало нешто, за што се му мора одати вечита хвала, а то је, што је он био први од наших министара полиције, који се постарао да у ову струку увуче у што већем броју школоване људе.

У другој половини 1897 год. покојник је дошао на расположење, са кога је положаја, после кратког времена отишао у Букурешт као ванредни посланик и опуномоћени министар Србије. Тамо је остао све до августа месеца прошле год. када је поново стављен на расположење, на коме је остао до последње политичке промене у Србији, која га је промена довела у положај државног саветника. У том положају и смрт га је затекла.

Мир пепелу пок. Ђорђевића, лака му била српска земља, за коју је толико радио и урадио. Породица врлога покојника нека је утешна, јер је велики број оних људи, који с њом потпуно деле саучешће у жалости.

КРВНИ ТРАГОВИ

О траговима уопште, о стопама, донели смо претпрошле године опширну и исцрпну расправу, а сад ћемо пак, као наставак тога, проучити крвне трагове или крвне мрље.

Крвни трагови су од врло велике важности по иследника. Њих можемо наћи готово у сваком злочину, покрађи, обијању. Злочинац, вршећи своје недело, или се сам позледи или позлеђујући другога умочи руку, ногу и т. д. у крв и остави отисак. Према томе иследнику је у истрази први задатак, да потражи нема ли таквих трагова. Али овде има једна незгода, која доста пута омета иследнике у њихном послу. Иследник готово увек стиже доцније од грађана на лице места извршеног дела. Ови пак из незнања разгазе и ногама избришу трагове, који се налазе по поду и т. д. Према томе добро би било, кад би месна полиција поучила становништво, да на месту где је, рецимо, извршен злочин остави све на свом месту онако, како је затечено; месна пак власт морала би се постарати, да се и онда, кад она буде извештена и позвата, ништа не мења, ништа не брише или уклања. Али кад се на дотично место мора ступити, онда је власти први задатак, да крвне трагове, који се налазе на земљи, најбрижљивије заштити, н. пр. да их поклопи лонцима, корпама, сандуцима и т. д. Ако су трагови и сувише велики, онда се мора преко њих начинити као неки мост, тако што се са стране метну комади дрвећа, цигље, а преко њих наместе даске. Наравно да се морају чувати и мале, нејасне мрље, јер оне могу бити од врло велике важности. Мрље по зидовима, намештају и т. д. не морају се заштићавати, ту је главно само, да их ко не избрише наслањајући се на зид или намештај. У главном што се више пази тим боље. Ако се дело десило у некој кући, ваља гледати да се кућа по могућству сасвим затвори, а ако се десило у пољу, добро је да се огради и изолује већи круг око места, где се дело догодило.

Кад иследник дође на лице места, он мора највише пазити, да са својим људима не избрише трагове; он ће дакле пре но што ступи на место догађаја тражити да му се каже, где су мрље нађене, шта се учинило да се оне сачувају и т. д. За тим он мора испитати, ко је већ био на месту догађаја пре но што се за дело сазнало. Кад се кажу та лица, онда их ваља тачно испитати, где су она била, да би се могло измерити, да нису она стала на крвне трагове што их има. Ако то буде било, неће бити згорега, да се набави обућа тих лица, да би се у случају потребе могла предати стручњацима. Кад иследник дође на место догађаја, било би најпаметније, да најпре почне рад с крвним траговима, јер је после слободнији у својим кретањима, и не страхује, да ће на свакој стопи и кораку згазити коју крвну мрљу.

Пре свега ваља нам скренути пажњу иследника на то, да крвне мрље не морају имати увек познату смеђо-црвену боју, већ да, према старости, подлози, температури и т. д. могу добити све могуће боје: смеђо-црвену, смеђу, смеђо-зелену, отворено маслинасту, отворено ружичасто црвену, готово безбојну, тако да се такве мрље могу сматрати пре за све друго но за крвне мрље.

Крвни трагови нису на месту догађаја никада потпуно без важности. Њих дакле треба у свима околностима: 1. потражити, 2. описати, 3. узети или нацртати. Тражење задаје доста пута великих тешкоћа. На месту догађаја ваља се пре свега упитати: где може бити мрља? т. ј. где су се оне могле створити изливом, прскањем, даље, где их је све могао донети злочинац? Кад смо с тим на чисто, онда морамо корак по корак, палац по палац тражити и непрестано пазити, да се не избрише, не изгазе и т. д. Сумњамо ли, да ли је нека мрља крв, у неколико ћемо бити на чисто с тим, ако испитамо, да ли је то крв, просто по току ствари. Дакле тражићемо најпре тамо, где је повређени био најпосле (или где је лежао убијени) а за тим онде, где је био од тренутка повреде, или где је могао бити, напослетку онде, где је учинилац могао бити после дела.

Ово тражење није доста пута просто. Крвне мрље лако је наћи на поду и по зидовима, али врло тешко на предметима, који су у соби, пошто различити облици истих, рђаво осветљење, боја намештаја и т. д. веома отежавају опажање крвних мрља. На политираном (али већином смеђо-црвеном) дрвеном намештају врло је лако видети крвне мрље. У таквим случајевима добро ћемо учинити, да се (чак и дању) послужимо вештачком светлошћу, свећом, а то с тога, што се тако мало по мало могу сва места да подвргну равномерном осветљењу, што код једностраног осветљења кроз прозор то није могућно, а за тим с тога што се тачније тражи кад се једно мање место подвргне тренутном испитивању. На послетку при вештачком осветљењу виде се крвне мрље на затвореној основи боље но при дневној светлости.

Пошто је по правилу важно знати, да ли је повређени, и ако више не живи, могао што да чини, за тим да ли је учинилац сам повређен или упрскан крвљу повређенога, могао предузимати ову или ону радњу, за тим напослетку, да ли је учинилац био у опште повређен или иначе окрвављен, то се мора нарочито обратити пажња на таква места, која до душе нису изложена првом погледу, али се доста пута налазе умазана крвљу; н. пр. доњи део фијоке, која нема дршке за отварање, или се може отворити, а да се не хвата за ту дршку. Лопови већином умрљају фијоку оздо, кад траже новаца. Пада у очи, да готово увек, ако је злочинац имао крваве руке, налазимо трагове на доњем делу даске од стола. Више пута могли смо имати прилика видети код света ниже класе, да он обично прљаве руке брише о доњи део даске од стола, те тако и лопови то учине по навици. (Наставиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од г. Милије Ј. Ерића, писара општине текиске добили смо обрасце, које општински судови на основу расписа господ. Министра унутрашњих дела од 28 прошлог месеца 1900 год. ПБр. 23585, треба свакога месеца да подносе Министарству, о току својих радова, како по кривичним иступним предметима, тако и по свима грађанским споровима и предметима административне природе.

Приликом ове пошиљке г. Ерић нас је замолио, да састав ових извештаја расмотримо, и да недостатке у истима поправимо, а затим, да их онакве, какве треба да буду, као формуларе, ради једнообразности, при поступању код општ. судова изнесемо у нашем листу.

Не можемо, а да се не изјаснимо, да нам је мило, што су наши труди за ово три године дана, од како смо озбиљну бригу уложили, на наставу за спрему општинских писара, уродили добрим плодом, у интересу наших општина, а поглавито у интересу наше администрације, коју на првом месту захтева, правно-административно и статистичко уређење наше државе.

Одазивајући се овоме његовом захтеву, ми сматрамо за своју дужност, да се овом приликом изјаснимо са благодарношћу г. Министру на овоме кораку, који је предузео. То чинимо с тога, што ће г. Министар овим извештајима, не само прибрати потребне му статистичке податке, но ће пред собом имати и табеларни преглед, најпре о свему ономе што се код наших општ. судова у земљи догађа. Даље знаће из истих извештаја целокупно кретање грађанства у појединим општи-

нама, јер ће имати пред собом табелу грађанских судских предмета са њиховом вредношћу, и кривичних предмета по иступима са назначењем извршеног дела. Из овога двога даје се лако извести шта би у опште требало чинити, да се парнице међу грађанима сведу у што ужи оквир, и шта би у опште требало чинити, да се иступи што више сузбију.

Када се узме у обзир та околност, да прилике и околности, све у друштву стварају, онда се мора доћи и до тих резултата, да треба настати свима могућим средствима, да се нађе пута и начина, да се све оно отклони што иде на штету наших држављана. На првоме месту све оно што иде на штету наших општих државних интереса, полази од општина. Ако су оне добро уређене, ако се у њима ради тачно и савесно, онда остали државни апарат, ни у ком случају не може да рамље. Све оно што државни органи од својих грађана траже, траже преко општинских власти као најпозванијих за то, да одговоре неоспорним државним потребама. Ако се у општинама ради тачно и савесно и државним факторима је знатно поможено, у томе, да могу у интересу државних и опште народних интереса функционисати онако, како се то захтева и захтевати може.

Овом приликом изнећемо те формуларе, којих при подношајима општ. судови треба тачно да се придржавају.

МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАЈ

о канцеларском раду суда општине Н.... за месец децембар 1900 године

Редни број	Наименовање	Тужба за извиђај и пресуђење		Новчани предмета за извршење			У каквом је стању архива	Је ли све заведено у деловодни протокол	Је ли све регистровано	Како се акта региструју, да ли из протокола или из акта	Је ли све сајужено и ако није то зашто и колико има предмета несајужених	Је ли све фасцикулирано и ако није то зашто	Вредност грађан. спорова	Вредност администрат. предмета	Вредност новчане казне
		крив.	грађ.	крив.	грађ.	админ.									
1	Остало је несвршених предмета од мес. новем. о. год.	52	74	30	54	80	у добром	заведено је	регистровано је	из акта или из делов. протокола	сајужено је	фасцикулирано је	574	358	232
2	Примљено је на рад у мес. децем. о. г.	10	25	15	32	13							230	120	50
3	Свега је било на раду	62	99	45	86	93							804	478	282
4	Свршено је у месецу децембру о. г.	30	45	40	36	53							500	428	180
5	Остаје за месец јануар ове год.	32	54	5	50	40							304	050	102

НЗ. У административне новчане предмете за извршење имају се уврстити сви они предмети, као новчана казна родитеља за ђаке, који не посећују школу, казне за кријумчарења и т. д.

СПИСАК

Примљених кривичних и грађанских тужби у суду општине Н.....

Редни број	Име и презиме тужитеља	Одакле је тужитељ	Име и презиме туженог	Одакле је тужени	Деловод. број	Кад је примљена тужба			Тужба		Решено или пресуђено			Је ли предато у извршење или у архиву и под којим бројем
						дан	мес.	год.	кривич.	грађан.	дан	мес.	год.	
1	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	222	1	I	1900	1		30	I	1900	У архиви Бр. 440.
2	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	Н. Н.	333	4	V	«		1	1	VII	1900	У извршење Бр. 1000.

Примедба. Овакав списак треба да воде сви општински судови преко целе године и из истог да састављају месечне извештаје.

СПИСАК

Предмета расправљених ири суду општине Н.....

Тек. број	Име и презиме тужиоца	Одакле је	Име и презиме туженог	Одакле је	Дел. нумера	Кривични	Због чега	Грађански	Због чега	Вредност гр. спора	Извршење			Кад је примљено на извршење			Кад је свршено			Где је предмет
											крив.	грађ.	адм.	дан	мес.	год.	дан	мес.	год.	
1	Н. Н.	Н.	Н. Н.	Н.	523	1	Самовлашће				1			15	II	1900	6	III	1900	у архиви
2	« «	«	« «	«	583			1	Накн. штете	180		1		18	II	«	28	IV	«	«
3	« «	«	« «	«	592				Бол. трошка	20			1	20	III	«	5	V	«	«

НЗ. Овакав списак треба водити од почетка године и у њега редовно бележити свакога дана радњу судску, а са концем свакога месеца из њега изводити месечни извештај по распису г. Министра унутрашњих дела.

ПОДЗЕМНИ ДУСИ

ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПРЕСТОНИЧКОГ ПОЛИЦАЈЦА.

Било је то једне ноћи месеца октобра 189... год. Дежурни полициски чиновник дунавскога кварта, пошто је обишао *„поверени му реон“* и уверио се, да *„нема ништа ново“*, написа, на брзу руку о томе рапорт своме члану и предаде га дежурном *„одацији“* с налогом: да исти испошље г. члану *тачно у 6 часова изјутра,* ако се, разуме се, до тог времена, не деси што „ванредно у реону“. Њега пак — г. писара, који је одвећ уморан, јер није спавао целе прошле ноћи због вечере коју је П..... „Алас“ био приредио у кафани код „Ђердапа“, — да не буди до 7 часова, изузев *„ванредних случајева“*, у које г. писар уврсти и телефон управе гр. Београда, т. ј. ако би га дежурни члан тражио преко истог.

По што је још наредио старешини жандарма, да сва лица, која би ноћни стражари привели кварту због омањих иступних кривица, притвори у подрум кварта док он не устане, — г. писар у великој нади да ће мирно спавати, леже и већ после 20 минута у велико спаваше.

Тада је могло бити од прилике $11^1/_2$ часова.

* * *

Старајући се, да тачно изврши наредбе свога претпостављеног, дежурни „одацији“, који је и прошле ноћи дежурао, али не у кварту, већ код „Ђердапа“, предаде одмах дежурном жандарму, тако званом *„случајном“*, рапорт за г. члана, и рече му: како је г. писар наредио, да се исти однесе у 5 часова из јутра.

Што се пак тиче оног другог дела наредбе г. писареве, који се односио на *„ванредне случајеве“*, а нарочито на телефон управин, дежурни „одацији“ мишљаше, да то само он може извршити како треба, па с тога оде у телефонску собу, тамо се прући на једно „канабе“, и отпоче дремати. После пола сата већ је у велико спавао.....

Не хотећи у ревности изостати од свог млађег, старешина жандарма дунавскога кварта, пошто је наредио стражару пред квартом, да се ***сва лица,*** која би ноћни стражари дотерали, воде ***непосредно*** у подрум, учини оно исто што је учинио „одацији“, с том разликом само, што се он и раскомоти, док је „одацији“ спавао обучен.

Остали жандарми, *„позвани дужношћу“* да се *„у свему“* угледају на свога старешину, полегаше на врат на нос. Већ око једног часа по поноћи спаваше у велико цео ноћни персонал дунавскога кварта.

* * *

Дунавски кварт постао је од неколико година, једним од најбољих квартова у погледу полициском. Његови, сразмерно осталим квартовима, врло мали, а уз то и срећени послови, као и питомост његовог становништва, учинили су, да су се престонички полициски чиновници отимали око овог кварта, док су пак претпостављени, имајући увек у виду „интерес службе“, добре особине овог кварта употребљавали на то, да у њега, готово свагда, што но кажу, допуштају по једног или двојицу болесних или неспособних чиновника, који тако, уз остале одличне чиновнике, могаху, да животаре.

Што се тиче ноћашњег дежурног писара, он заузимаше средину између горе поменутих чиновника, то јест, он не беше ни болестан ни одличан. И ако је већ давно претурио четрдесету, ипак беше само писар I-ве класе управе града Београда, док његови другови беху давно и давно чланови исте управе, помоћници па и начелници окружни. За све време његовог двадесетогодишњег службовања у полицији, он не беше успео да научи ни најобичније, чисто „шаблонске“ полициске послове, а о озбиљнијим стварима никад није хтео ни мислити. Док је био млађи могао се је још нешто мало и употребити за сталну службу, али од једно 7—8 год. и за њу беше постао неспособан. Од канцеларискиx послова једино је још остала архива у којој је могао опстати уз добре практиканте. Сем тога, могао је још и дежурати, али само у оним квартовима, у којима се преко ноћи ретко кад што дешава.

Оно истина, наш дежурни не беше бог зна шта учио — три разреда основне школе и половину првог разреда гимназије — али ипак, то није био узрок, због кога је остао онаков каквог га ми описасмо, јер има врло много полиц. чиновника, који су учили исто толико као и он, па су ипак успели, једино својом врлоћом, озбиљним и савесним радом, да постигну све оно што и потпуно школовани чиновници — да се по некад у раду чак и мере с њима. Остављајући на страну малу природну тупавост, главни узрок што наш дежурни беше овакав, лежаше с једне стране у његовој лености, а с друге опет у његовој великој жељи за, како се он сам изражаваше, *„крканлуцима“*. Нема, ваљда, ни једног полиц. чиновника који вам не би могао испричати по неколико интересантних ствари из своје полиц. службе, али ако би од г. Павла, тако се звао дежурни, захтели да вам што приповеда, он би вам отпочео причати само о вечерама, о добром пићу, — стварима, које истина, не спадаху у чисто „полициске“ али које се, с погледом на услове, под којима се дешавају, могу сматрати као *„полузваничне“*, у колико се г. Павле не разумеваше у чисто полиц. стварима, у толико беше *„виртуоз“* у оцењивању доброг „крканлука“ и доброга пића. Кад се свему овоме дода да је г. Павле био по природи добар човек и готово увек расположен, онда се не треба чудити, што беше радо виђен у сваком весељу.

Поред његових горе побројаних добрих особина, ово је, у најкраћим потезима фотографија г. Павлова, којој би се, ради веће потпуности, могло додати још и то: да он, по своме сопственом признању, није за све време свога полиц. службовања прочитао ни једне књиге сем новина и календара.

Ето, такав беше човек који се ове ноћи стараше о „личној и имовној безбедности“ дунавских грађана. — — — —

* * *

— Стој, ко иде?

— Грађанин.

— Шта хоће грађанин?

— Хоће да говори са дежурним писаром.

— Г. дежурни писар спава; грађанин нека дође сутра.

— Ама, молим те, војниче, ја морам да говорим са г. писаром.

— Рекох ти већ — дођи сутра.

— Али ја имам да му саопштим *„неке врло важне а Бога ми и страшне ствари“*.

— Шта рекосте?

— Имам да му саопштим неке *„важне и страшне ствари“*.

— Ствари *„важне и страшне“*.

— Да.

— Онда причекајте мало, рече стражар и отпоче силно звонити. Није прошло ни два минута, а неколико жандарма испадоше пред кварт питајући га: за што звони? По што им је то објаснио, пропусти грађанина унутра, кога остали жандарми пријавише своме старешини.

Речи *„важно и страшно“* утицале су толико на старешину, да је одмах скочио из постеље, обукао се и отишао да пробуди дежурног писара.

У сваком другом случају, он би већ сам свршио с лицем, због кога сада буди г. писара, али по што оно хоће да саопшти неке *„важне и страшне ствари“*, то он, као стари војник, који се поноси тиме што добро разуме своју дужност, о чему је доказ и медаља за ревносну службу, коју је још пре 12 год. као прост редов добио, — *„сматра за дужност“*, да у овом случају пробуди г. писара, те да се неби после *„што десило“*.

Овако се, од орилике извињаваше старешина жандарма г. писару за време буђења.

Ну, изгледа, да је ово извињење било излишно. Чим је чуо за речи „важне и страшне“, г. писар, не говорећи ништа, устао је одмах из постеље и наредио старешини да се дотично лице одведе у телефонску собу и да тамо лично с њим остане, док се опет он — г. писар не обуче.

Једини, кога се ове „важне и *страшне ствари*“ ништа не тицаху, и на кога ова мала узбуна у кварту ни мало не утицаше, беше дежурни „одацији“. Он тако тврдо спаваше, да га његов старешина једва могаше пробудити са неколико удараца.

Мислећи, да га овај бије с тога, што није чуо како звони телефон из управе, притрчи, онако бунован, телефону и отпоче звонити — одазивати се управи. У том већ стиже и г. писар и верујући тврдо да дежурни тражи њега на телефону, пре-

дузе телефон од »одације«, и не питајући га ништа. После неколико тренутака јави се и дежурни члан, и упита писара шта хоће?

Како овај ништа није хтео, или још боље, није знао шта хоће, одговори г. члану да он ништа неће, већ да само жели знати: шта г. члан заповеда?

— Па ви сте први звонили.

— Не, г. члане, ваш је телефон први звонио.

— Ви сте, г. Павле, без сумње опет били на некој вечери и тамо сте *мало* више повукли, па сте сад дошли, да ме узнемирујете.

— Није молим вас, г. члане, спавао сам.

— Знам ја вас добро, а овај ваш ноћашњи поступак саопштићу сутра и г. управнику.

— Молим Вас, г. члане — — — — — — —

Залуд је писар звао још неколико пута г. дежурног члана, у циљу извињења, — овај му се не одазва.

Старешина жандарма разумеваше добро ову забуну између члана и писара, али као »*стари војник*«, који »*разуме своју дужност*«, прављаше се да ништа не разуме, па се још чуђаше и ваљкаше заједно са г. писаром.

Човек са »*важним и страшним стварима*« у овој општој забуни беше постао још страшнијим. Кад га г. Павле позва да покаже те његове »*важне и страшне ствари*«, он му, једним тајанственим погледом ока показа на старешину жандарма, хотећи му тиме ставити до знања, да жели говорити у четири ока. На супрот овој његовој жељи, г. Павле мишљаше опет, да у »*важним и страшним стварима*« треба бити веома обазрив и не радити ништа без сведока, па с тога одговори: да је старешина жандарма у једном кварту полиц. орган III-ег степена (то ће рећи много старији од практиканта), те да с тога пред њим може слободно говорити.

По што је неколико пута погледом прегледао целу собу и уверио се, да у њој нема никог више сем њих тројице, непознати отпоче од прилике овако говорити:

— Ја сам, г. писаре, као што вам је, ваљда, познато Н... Н..., по занимању ситничар. Радња ми је у улици..... а са станом сам у овоме кварту — у улици..... од пре пет дана. Управо рећи ствари су ми у овоме стану од пре пет дана, а ја сам се у њега тек јуче »формално« уселио.

— А где си до јуче становао?

— Становао сам у самој радњи; т. ј. у собици до дућана.

— Па што ниси и даље тамо остао?

— Нисам више могао, г. писаре. Док бејах самац, могло је бити свакојако, али овако...

— Како овако? Зар сад ниси самац?

— Нисам, г. писаре; јуче ми је била свадба.

— И сада ти се, без сумње, не допада млада, па си дошао, да ти ја то још ноћас расправљам. То ли су, дакле, те твоје »*важне и страшне ствари*« због.....

— Није овде реч о млади, г. писаре. Ако она не буде, каква треба да је, ја ћу већ знати шта ми ваља чинити, а Вас, као дежурног чиновника у овом кварту, молим, да ме мирно саслушате о једној другој, много *важнијој ствари*.

— Па говори већ једном, у чему се састоји та твоја ***важна ствар?***

— Ево у чему:

— Могло је бити од прилике 11½ часова кад су се разишли: кум, старојко и још неколико гостију који беху на вечери. Веома уморан од дневне галаме једва чеках да легнем, док међу тим млада хтеде распремити оно посуђе са стола, на коме смо јели, и уредити још неке ситнице. Док се то свршило, док се ***„она“*** мало устезала да легне, знаш млада к'о млада, беше већ поноћ.

— Тек што легосмо, а боље да нисмо, док ти се, г. писаре, отпоче трести она наша соба тако јако, да ја већ очекивах кад ће се срушити и претрпати нас. ***„Она“*** се озбиљно уплаши, а, право да вам кажем, и мени не беше топло око срца. Прође ме одмах дремање. Да ме није било срамота од ***„ње“*** побегао бих напоље. То тако потраја једно два минута, па ти се од једном утиша. Ја већ помислих, да је то био мали земљотрес, и отпочех о томе уверавати и ***њу,*** кад ти, мој господине, после једно пет минута, настаде опет она страховита тутњава. Овога пута беше још јача и страшнија, и изгледаше, као да нешто грми — тутњи испод земље.

— И ова тутњава није трајала више од два минута, по том се поново појавила, па опет престала и опет се појавила после пет минута, и то је тако ишло добрих пола сата, док се најзад ја нисам ослободио, да устанем и пробудим сопственицу куће, која станује у истом дворишту.

По што се и она о свему лично уверила, умолила ме је, да известим власт о овом чудноватом и тајанственом догађају, што ја, ево и чиним, молећи вас, г. писаре, и у име њено и у име моје, да изиђете на лице места и извидите: каква је ово напаст, која се, баш ноћас, окомила на мене?

— Каже ли сопственица куће, да је та тутњава из раније постојала?

— Куне се жена својим очима, да до сада никад ништа није чула ни осетила.

— А има ли кућа, у којој станујете, подрум?

— Има, господине, и то доста велики. Сопственица каже да у њему држи неке дрвенарије. Ја сам прислушкивао на вратима, али се из подрума ништа не чује.

— Добро, добро, то ћемо већ видети, прекиде га г. Павле, и нареди старешини да одабере два »*добра*« и »*поуздана*« жандарма.

— И ви ћете, г. наредниче, поћи с њиме.

— Разумем, г. писаре. (Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА 81

Намах се склони, да пропусти свештеника и црквењака који се пењаху уза степенице. Дошли да опоје. По наредби Свидригајлова опојавали су тачно двапута дневно. Свидригајлов настави свој пут. Раскољњиков постоја, промисли, и уђе за свештеником у Соњину собу.

Стаде код врата. Почињаше појање и читање тихо, свечано, тужно. Свест о смрти и осећање присуства њена свагда је за њ имало нешто тешко и мистично страшно, тако још из детињства, а одавно није ни слушао опело. Беше у том још и нешто друго, сувише ужасно и неспокојно. Гледао је децу: сви крај одра клече; Пољечка плаче. Иза њих, тихо и као бојажљиво и смерно плачући, молила се Богу Соња. »Она, ето, ових дана није ме ни једном погледала, ни речи ми није казала«, помисли Раскољњиков намах. Сунце јасно осветљаваше собу; дим из кадионице дизаше се у лоптама; свештеник читаше: »Упокој Господи«. Раскољњиков одстоја цело време појања. Благосиљајући и праштајући се, свештеник се некако необично обзираше. После опела Раскољњиков приђе Соњи. Она га намах узе за обе руке, и наслони главу на његово раме. Тај кратак дружански покрет чак запрепасти Раскољњикова; и јест му необично; шта? ни најмање одвратности, ни најмање омразе према њему. ни најмање уздрхтавање у њеној руци! То беше тек нека бескрајност сопствена понижења. Бар тако је он то разумео. Соња не говораше ништа. РаскоТњиков јој стеже руку и изиђе. Беше му страшно тешко. Кад би могао у том тренутку ма куда отићи и да остане сасвим сам, макар и на сав живот, он би се сматрао срећним. Али ствар је у томе, што он у потоње време, премда је готово и увек био сам, никако није могао да се осећа сам. Деси ли се да оде изван града, да изиђе на широк пут, једном и у некакву шуму; али што је место било усамљеније, тим је јаче осећао нечије блиско, пуно немира присуство, које не беше страшно, али само некако врло досадно, тако, да се што пре враћао у град, мешао се међу свет, улазио у крчме, у пивнице, ишао на Толкули, на Сенску.

Овде беше већ лакше, па и усамљеније. У једној механи, пред вечером, певаху песме: задржа се ту читав час, слушајући, и сећа се, да му је било чак и врло непријатно. Али на послетку поста намах опет неспокојан; управо као да га одједном грижа савести стала мучити: »Ето, седим, слушам песме, као да ми то треба!« помислиће он. Уосталом, он је одмах познао, да га не мучи само та грижа, било је још нешто, што је тражило неодложног решења, али шта, не може се ни речима исказати. Све се замотавало као у клупче неко. »Не, та боље да је какве борбе! Боље би било опет да је Порфирије... или Свидригајлов... Да је што пре опет какво изазивање, нечји на-

пад... Да! да!« мишљаше он. Изиђе из механе и стаде готово јурити. Помисао на Дуњу и мајку наметну му, однекуд, читав панички страх. Пред јутро те исте ноћи разбудио се у шевару на крестовскоме острву, сав прожет хладноћом, у грозници; пође кући и стиже рано ујутру. После неколико часова спавања грозница га прође, али пробуди доцкан, у два после подне.

Сети се, да тог дана требаше да буде сахрана Катарине Ивановне, и обрадова се, што није присуствовао. Настасја му донесе да једе; јео је и пио с добрим апетитом, готово лакомо. Глава му беше ведрија, а он сам мирнији него ова три дана. Чак се и зачудио у један мах оном прошастом приливу свога паничног страха. Врата се отворише и уђе Разумихин.

— А! Једе, мора бити да није болестан! рече Разумихин, па узме столицу и седне за сто, према Раскољњикову.

Био је узнемирен, и није се паштио да то сакрије. Говорио је с очевидном љутњом, али није брзао, нити особито повишиваше глас. Могло се помислити, да је имао неку нарочиту и још искључиву намеру.

— Слушај! започне одлучно, — врага, ми сви, али по томе, што сад видим, видим јасно, да не могу ништа да разумем; молим те, немој мислити да сам дошао испитивати. Презри то! Нећу ја то! И сам да сад све откријеш, све те ваше тајне, ја можда не бих ни слушати хтео, презрео бих и отишао. Него дошао сам само да лично и одсудно сазнам: прво и прво, је ли истина да си ти полудео? О теби, видиш, постоји уверење (тамо негде), да си ти можда луд, или веома наклоњен лудилу. Признајем ти, и ја сам био веома склоњен да то мњење задржим, прво, судећи по твојим глупим и делимице одвратним поступцима (који се ничим не објашњују), а друго, по твоме недавном понашању према сестри и матери. Само чудовиште и подлац, ако није лудак, могао би с њима тако да поступа, као што си поступао ти; према томе, ти си, дакле, полудео.

— Ти си их одавно видео?

— Овог часа. А ти од онда ниси? Где ти тумараш, молим те, кажи ми, већ сам те три пута тражио. Мати је од јуче озбиљно болесна. Хтела је да ти дође; Авдоћа Романовна је задржавала; није хтела ништа да чује: „Ако је, вели, болестан, ако му се ум збуњује, ко ће му помоћи, ако не мати?“ Сви смо дошли овде заједно, јер је писмо могли пустити саму. До пред самим вратима твојим молисмо је да се умири. Уђосмо, тебе нема; ево овде је она седела. Седела је десетак минута, ми смо поред ње стајали ћутећи. Устаде и рече: „Ако излази, а мора бити, здрав је, а мајку је заборавио, то значи, да је за мајку неприлично и стидно да му стоји на прагу и да моли милоште, као милостињу“. Вратила се кући и легла; сад је у ватруштини. „Видим ја, вели, за ону *своју* има времена“. Она мисли, да је та *своја* Софија Семјоновна, твоја вереница или љубавница, не знам баш управо. Одмах сам отишао Софији Семјоновној, јер сам, брате, хтео све да разаберем; — одем, видим: сандук мртвачки, деца у плачу. Софија Семјоновна мери им црне хаљинице. Тебе нема. Гледах, молих за опроштај и изиђох, и то саопштих Авдоћи Романовној. Можда је све то ништа, нема ту никакве *своје*, него биће пре свега мора бити, да је ту лудило. Али ево ти си ту и једеш кувану говеђину, као да ниси три дана јео ништа. Оно, рецимо, и полудели једу, али ма да ниси ни речце са мном проговорио... ипак ти ниси... луд! На то ћу се заклети. Пре свега, никако, ниси луд. И тако врага с вама свима, јер ту има нека тајна, а ја нисам намеран да за њу лупам главу. Тек тако само, дођох, да навичем, заврши он уставши, — да души олакшам, а ја знам, шта ћу сад чинити!

— А шта ћеш сад?

— А шта се тебе то тиче!

— Пази, ти ћеш се пропити.

— Откуда... по чему ти то знаш?

— Е, то је тако!

Разумихин поћута мало.

— Ти си увек био разложан и смишљен, а никад, никад ниси био луд, напомену он одједном ватрено. — То је тако: ја ћу се пропити! Због ома!

Крете се да иде.

— Чини ми се, Разумихине, да сам ономад са сестром о теби говорио.

— О мени! А... где си је ти могао ономад видети? одједном стаде Разумихин, а мало и пребледе.

Могло се погодити, да му је срце брзо и с напором закуцало у грудима.

— Долазила је овамо, сама, овде је седела, разговарала са мном.

— Она!

— Јест, она!

— Па шта си говорио... хоћу рећи, о мени шта си јој говорио?

— Казах јој, да си ти врло ваљан, честит и радан. Да је ти волиш нисам јој рекао, јер она то зна и сама.

— Зна и сама?

— Е па, да шта! Било са мном шта било, али ти би остао за њих провиђење. Ја их, тако да кажем, предајем теби, Разумихине. То кажем, јер потпуно знам, како је љубиш, и уверен сам о чистоти твога срца. Знам и то, да и она тебе може да љуби, па можда те већ и љуби. Сад смисли сам како боље умеш, — треба ли или не треба да се пропијеш?

— Роћице... Видиш... Но... Ах, врага! А шта ће то с тобом бити? Куда ћеш? Видиш: ако је све то тајна, е па онда нека! Али ја ћу... ја ћу дознати тајну... А уверен сам, да је то све свакако нека беспослица и ништарија, и да си ти сам то све и заподео. Али, уосталом, ти си изврстан човек, најбољи човек!

— А ја сам баш управо хтео да ти кажем, али ме ти пресече, ти си малочас врло добро расудио, да за те тајне не треба разбирати. Остави за време, не узнемируј се. Све ћеш дознати у своје време, баш тада, кад и треба. Јуче ми један човек рече да човеку треба ваздуха, ваздуха, ваздуха! Хоћу да одмах одем к њему и да сазнам, шта је с тиме мислио.

Разумихин стајаше замишљен и потресен, и нешто је премишљао.

„Политички завереник! Извесно! И сад је уочи неког одсуднога корака, — то је извесно! Друкчије не може бити... и... и Дуња то зна...“ помисли наједном.

— Тебе похађа Авдоћа Романовна, рече скандирајући речи, — а ти сам хоћеш да се састанеш с човеком, који вели да треба више ваздуха, ваздуха и... и, мора бити, и то писмо... и то је такође нешто тако, заврши као за се.

— Какво писмо?

— Она је добила данас једно писмо, узнемирило је веома. Чак и сувише. Почех говорити о теби, — замоли ме да престанем. После... после рече, да ћемо се, можда, врло брзо растати, после ми је за нешто ватрено захваљивала; после отишла у своју собу и затворила се.

— Она је добила писмо? припита Раскољњиков замишљено.

— Јест, писмо; а зар ти ниси знао? Хм!...

Обојица поћуташе.

— Због ома, Родјоне. Ја, брате... било је једно време... него, због ома, видиш, било је једно време... Но, због ома! И мени је време. Нећу да пијем. Сад не треба... вараш се ти!

Журио се; али тек што изиђе и готово да притвори врата са собом, па на једном опет их отвори и гледајући некуда у страну рече:

— А, збиља! Сећаш ли се оног убиства, та, Порфирија: оне старице, знаш? Е па, знај, убица је нађен, сам је признао, дао доказе. То је један од оних радника, оних бојација, замисли само, сећаш ли се, а ја сам их још бранио онде? Верујеш ли, да је онај смех и бој на степеницама са другом, кад су се пели вратар и два сведока, он сам нарочито удесио, зато баш да заведе. Какво је то лукавство, каква присебност у том штенету! Тешко је веровати; али сам је објаснио, сам је све признао! Ала сам се изварао! Па шта, ја мислим то је само геније притворства и окретности, геније јуристичног забашурибања, — а, мора бити, да се нема чему ни особито дивити! Зар таквих не може бити? А што је био слаб и признао, зато му ја још више верујем. Истинитије је!... Али како ли сам се сам онда преварио! Пео бих се уза зид за њих!

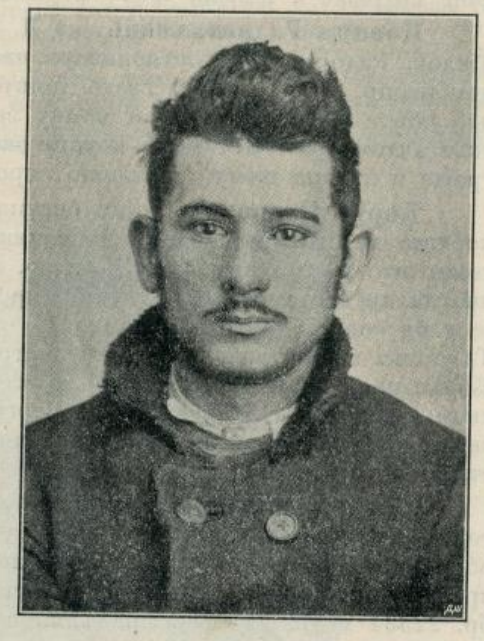
(Наставиће се).

ЧУДОВИШТЕ ОД ЧОВЕКА

Већ је без мало свима нашим читаоцима познато из дневне штампе, да је једно чудовиште од човека, које се зове Раја Марић, ноћу између 5 и 6 ов. мес. уништио десет српских живота у суседној нам држави — Аустро-Угарској.

Поводом тим, што је пало у део органима наше престоничке полиције да овога звера човека ухвате, наша је штампа опширније обавестила наш читалачки свет о овом крвавом догађају, и заинтересовала га толико, да се још и данас у свима друштвеним редовима понављају говори о томе.

Један велики део грађана престонице интересовао се да види тога зликовца, било лично, било у слици која је израђена у атељеу »Полицијског Гласника«, и ми, одазивајући се тој жељи и интересовању осталих наших читалаца у унутрашњости Србије и на страни, — доносимо слику зликовца са описом по полицијским податцима.

Зликовац Марић, родом је из села Дека три сата удаљеног од Земуна. По занимању је земљоделац, ожењен но без деце. Има му 23 године.

Због сумње, да је новембра месеца прошле године у селу Дечу убио Рајка Ракића, земљоделца, његову мајку Соку, жену Даницу и дете Лепосаву, стављен је у затвор у Митровици и на месец и по дана по томе а то је у првој половини месеца децембра прошле год., спроведен је из Митровице иследном судији у Земун, где је несрећник извршио још ужаснији злочин и по извршењу пребегао у Београд.

*

»Ноћас, не сећам се тачно у које доба — причао је зликовац — решим се, да на ма какав начин побегнем из земунског затвора. Ради тога затражим од апсанције Ђуре Певца да ме пусти из затвора у кујну да се напијем воде, што ми је он најзад и допустио. Мислио сам да ћу том приликом моћи заварати га и побећи, али, како он не хтеде одступити од мене, већ ме у корак праташе, то дошав до места где је вода и смотривши на истом један тег од два-три килограма тежине, изненада ми се појави мисао да тим тегом ударим неколико пута апсанцију и тиме га свалим, а ја пак за то време да побегнем. Не мислећи ништа више и у жељи да извршим своју намеру, ја дохватим онај тег и њиме неколико пута ударим апсанцију по глави. Услед тих удараца Ђура падне, али пре тога почне звати у помоћ. На његов узвик дотрчи његова жена која је била у другој соби, али је ја присретнем и ударим је истим тегом неколико пута од којих удараца и она паде. За то време дотрчала је већ била и свастика Ђурина као и његово троје деце али их ја сачекам те једно по једно, почев прво од свастике, изударам по неколико пута и све их побијем.«

Тако је убица код власти у Београду испричао свој извршени злочин, али се доказало да ово његово причање није тачно.

При повратку из кујне, где га је апсанција одвео да се напије воде, зликовац је спазио један нож забоден у дувар, па како је апсанција Певац прошао напред да увуче кључ у апсанска врата где ће га затворити, он је употребио прилику, нож из зида извукао, и у моменту, кад је Певац увлачио кључ у браву, удари га мучки ножем у ребра. Ударце је понављао све, докле год није несрећног апсанцију с душом раставио. Затим је убио и ножем заклао жену, која је на запомагање Ђурино из собе истрчала. После овога, спазив свастику Ђурину на прозору од собе, где се беше појавила да види шта се то дешава, јурне у собу, па прво убије њу, затим троје деце и најзад прободе и најмање дете које је у колевци спавало...

По извршеном делу, или боље рећи неделу, зликовац је прескочио зид и ускочио у авлију тамош. грађанина г. Стеве Капамације. Ту је прикривен ћутао док је свануло, па кад је капија отворена побегао право на земунску жељезничку станицу. Тамо је причекао воз за Београд, ушао у њ и превезао се.

Кад је воз стигао на београдску станицу, он изађе са платформе последњег авагона и при покушају да у страну прође, спази га жандарм Милија Нешић, коме одмах паде сумња на њега, потрча за њим и ухвати га.

После подужег изговарања код комесара жељезн. полиције г. Милана Татаревића, као да је из Београда и да је дошао код родбине, — он најзад призна шта је те ноћи учинио.

Како је Раја признао дело то је по одобрењу г. г. министра спољних и унутрашњих дела, Управа града Београда на тражење земунске власти издала кривца.

Возом који у подне иде из Београда у Земун, 7 ов. мес., Раја је спроведен и предат тамошим властима. Спровод је извршио писар комесаријата жељ. станице г. Коста Костић са још неколико жандарма.

На земунској жељезничкој станици, и дуж целога пута до вароши Земуна, изашла је маса људи, скоро цео Земун беше се слегао да види зликовца. Наши полицијски органи беху поздрављени гласним узвицима: »Живела српска полиција«. Било је и покушаја од светине да се кривац линчује, али је земунска полиција за ту евентуалност била спремна и то спречила.

Зликовац је по законима аустро-угарским непунолетан, јер је тамо пунолетан човек тек по навршетку 24 године. Дакле за десет убистава неће бити осуђен на смрт!

Управник града Београда г. Божа Маршићанин, ценећи оданост служби жандарма Милије Нешића, који је зликовца ухватио, — издао му је писмену похвалницу. Наређено је да се та похвалница прочита свима жандармима у Земуну. Вредни жандарм без сумње добиће и 400 динара одређене награде од стране земунске власти.

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД КРИМИНАЛИТЕТА У БЕОГРАДУ

у месецима: јулу, августу, септембру, октобру, новембру и децембру (по службеним податцима Управе Београда)

ГОДИНЕ	Разбојништва		Убијства		Покушај. убијства		Паљевина		Тешки тел. повреда		Лаких повреда		Опасних крађа		Простих крађа		Превара		Утаја		Од 100 извршених дела пронађено извршиоца	Истучно кажњено
	извршено	пронађени извршиоци	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца	извршено	пронађено извршиоца		
1896	1	—	1	—	3	3	5	1	1	1	—	—	36	12	37	15	—	—	2	2	$39^1/_2$	—
1897	1	1	2	2	3	3	2	—	1	—	4	4	36	16	46	25	1	1	1	1	54	—
1898	—	—	1	1	—	—	6	4	—	—	4	4	36	16	24	19	1	1	—	—	$62^1/_3$	2724
1899	1	1	2	1	—	—	5	2	1	1	—	—	37	10	21	12	2	2	—	—	42	3286
1900	—	—	3	3	—	—	3	—	1	1	—	—	20	10	20	16	2	2	—	—	$65^1/_3$	2252

ИЗ. Податци за раније године нису се могли пронаћи у архиви Управе Београда.

ПОТЕРА

Непознати лопови ноћу између 10 и 11 децембра пр. год. удешеним кључем отворили су кошару Антанаса Станковића из Себе Врања, у њој обили катанце на сандуцима и покрали и однели следеће ствари: црног сукна (40 аршина), 3 комада пртена — од кудеље — платна од по 40 аршина; од црног сукна чакшире и гуњче за дечка од 14 година, оку црне преље за сукно, оку вунене преље фарбане црвено и мораво, 7 женских кошуља, 20 аршина платна од тежине, 10 пари чарапа, мушких и женских; 4 оке преље фарбане разне, чакшире нове од црног сукна, 6 ока беле вуне, пране; 4 оке вуне »јарине« црне и беле, 5 ока преље разно фарбане, две кошуље од танког платна, 9 шамија разне боје; чакшире, гуњ и јелек нов од црног сукна, две женске и једну мушку кошуљу од платна, 4 аршина црна сукна; 300 динара у банкама, 112 динара у сребру, две пореске књижице на Антанаса Станковића, један уговор потврђен судом општине себе-врањске од њиве »Ошав«, купљене од Арсе Јовића из Сувојнице. Начелство окр. врањског актом бр. 21606 моли полицијске власти, да потраже лопове и покрађу и по закону поступе. УБр. 32426.

Непознати лопови ноћу између 20 и 21 децембра пр. године обили су катанац и браву на дућанским вратима Андрије Перишића, опанчара из Пожеге и из дућана украли сандуче. у коме је био недељни пазар у сребру и никлу, па то сандуче са новцем однели. Међу новцима био је један стари талир и један полу-цванцик шупљи и хартије од вредности: признанице, тапије, уговори, трговачки рачуни, неколико пореских књижица и две књижице »Чачанског удружења за удају и женидбу.« Начелство окр. ужичког актом бр. 19158 моли полицијске власти, да крадљивце и покрађу потраже и с нађенима по закону поступе. УБр. 32199.

Михајлу Милетићу, из Лазарице непознати лопов ноћу између 15 и 16 децембра пр. год. извршио је опасну крађу и однео му 15—20 кгр. дувана у калупима, 3—4 кгр. урађене кудеље, једну вунену чергу, један чаршав од сељачког платна и торбу од кострети. Начелство окр. крушевачког актом бр. 13511 моли полицијске власти да лопова и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 32174.

Милорад Јовановић, из Дубнице, бивши слуга г-ђе Савке Димитријевићке, удове из Београда побегао је 16 децебра пр. год. пошто је претходно украо два двореза и један кључ од ормана. Њему је 16 година. Управа града Београда моли полицијске власти да именованог потраже и њој стражарно спроведу с позивом на Бр. 32070.

Карло Занин, каменорезац из Ужица има да одговара код начелства окр. ужичког за дело лаке повреде нанесене Стевану Жугићу, надничару тамошњем. Он је отумарао незнано где. Начелство моли полицијске власти да Карла потраже и о проналаску известе начелство с позивом на бр. 19309. УБр. 32500.

Живку Петронијевићу, из Камендола, ноћу између 21 и 22 децембра пр. год. украли су 8 комада мршавих свиња (три крмаче беле длаке и четири вепра црне длаке од годину дана) и једну крмачу, матору, супрасну, кусу а длаке лисасте. Начелство ср. грочанског актом бр. 11128 моли полицијске власти да покрађу потраже и о проналаску известе. УБр. 32211.

Владимир Николић, звани »Штиглиц« позната скитница и коцкар одговара код кварта палилулског за дело опасне крађе извршене госпођи Јулки Николић из Београда. Он је побегао. Има му 16—17 година, омален је, дежмекаст, смеђ, у лицу пун и блед. Управа града Београда моли, да се Владимир потражи и пронађен њој стражарно спроведе с позивом на бр. 105.

Станоје Тодоровић, родом из Баба, редов 2 чете 27 батаљона VII пука, побегао је из команде. Управа града Београда актом бр. 167 моли све полицијске власти да именованог Станоја потраже и нађена њој стражарно спроведу, ради упута у команду.

Непознати лопов ноћу између 2 и 3 јануара о. г. украо је из отвореног ходника г. Душану Ђокићу, чиновнику Управе Фондова зимски капут, црн са грао карираном поставом с десне стране, испод џепа извезене иницијале: »Д. Ђ.« Капут је нов и добро очуван, у вредности 100 динара. Сем тога, украђен му је и меки, црни шешир купљен у радњи Косте Николића. Управа града Београда актом бр. 183 моли, да се за покрађом трага и о проналаску извести.

Милан С. Илић, звани »Ластавица« војник VIII пука побегао је 3 јануара о. год. из команде. На себи има: цокуле, шињел и шајкачу, а испод шињела грађанско одело, старо, избелело и грудњак. Њему је 26 година, црномањаст, црних бркова, средњег стаса. Познат је као неваљао и често мења име; служи се именом: »Драгутин Трифуновић.« Управа града Београда актом бр. 141 моли полицијске власти да именованог Милана потраже и нађена њему стражарно спроведу.

Новица Радисављевић, из Д. Раче, који је служио код Милоја Радојковића, гостионичара, из Ћуприје побегао је 27 децембра пр. год. од свога газде, пошто је претходно украо цео пар новог одела, а старијем момку веш. Начелство окр. моравског актом бр. 16814 моли полицијске власти, па Новицу потраже и нађена њему стражарно спроведе. УБр. 210.

Ђорђе Петровић, војни бегунац аустро-угарски, који је побегао из своје команде у Дебрецину, учинио је проневеру у томе, што је 105 круна и 61 филер, које му је командир чете дао да преда тамошњој општини, пробанчио. А сем овога, он је и од својих другова измамио 11 круна, па је амо пребегао. Тамошња војена власт повела је истрагу, па моли да се исти Ђорђе пронађе и да до одлуке за издавање буде под полицијском присмотром. Управа града Београда актом бр. 179 моли све полицијске власти, да именованог потраже и нађена њој стражарно спроведе.

Непознати лопов ноћу између 23 и 24 децембра прошле године, украо је Јањи Ђорђевићу из Вранова једног коња, из обора. Коњ је матор 10 година, длаке беле — ћогасте, репа кратког потшишаног, нежигосан. Начелство окр. врањског актом бр. 22334 моли, да се за крадљивцем и покрађом трага и о проналаску извести. УБр. 214.

Јован Минђушић, калфа обућарски, који је радио занат код Томе Ђорђевића, обућара из вар. Младеновца оптужен је код суда општине младеновачке, за крађу алата обућарског, учињену Миливоју Зарићу, обућару из Аранђеловца. Јован је некуд отумарао. Њему је 56 година, црномањаст, обрва црних, очију црних, косе седе, бркова повеликих упредених, брзо говори и брбља, раста је средњег, увек се смеје. По народности изгледа да је Грк или Влах. Начелник среза космајског актом Бр. 19594/900 моли све полицијске власти да Јована потраже и нађеног стражарно њему спроведу.

Непознати лопов ноћу између 6 и 7 ов. мес. украо је из кујне кафане »Црни петао«, 6 кошуља (две беле, две шарене и две јегерове), стари прсник и старе панталоне, све у вредности 13 динара и две књиге »Вукова Дела« укоричене плавим платном и шареном хартијом у вредности 6 динара, све свари Михајла Стевановића, момка кафанског. Сумња се да је ову крађу извршио Јоца Урошевић бив. наредник. Управа града Београда актом бр. 484 моли све полицијске власти да Јоцу у домашају своме потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Ружа Петровић, по народности Циганка, родом из Салаша, још у 1894 год. извршила је опасну крађу ствари Митру Станковићу из Села Шефа у кнежевини Бугарској, зашта је била стављена под кривичну истрагу и у притвор, па на јемство пуштена у слободу. Она је за тим неко време живела у Салашу, па одатле отишла незнано где. Њој је сад 25—26 год., у опште црномањаста и средњег стаса. Начелник ср. крајинског актом бр. 8931 моли полицијске власти да Ружу потраже и нађену њему стражарно спроведу. УБр. 525.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Паун П. Грујић, звани »Шиш« тежак из Бобове има да издржи три године полицијског надзора; — па како је он отумарао незнано где, то начелство окр. моравског актом бр. 16270, скреће пажњу полицијским властима и моли их, да по проналаску именованог Пауна подвргну издржању полицијског надзора. Њему је до 40 година, средњег је раста, риђих бркова и риђе браде — ретке, очију плавих; — одевен је у сукнено одело. УБр. 31919.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 2. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. ЈАНУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

АНДРА М. ПЕТРОВИЋ

НАЧЕЛНИК IV. КЛАСЕ ОКРУГА НИШКОГ

Рођен је у Београду 1853. Правни факултет свршио је на нашој Великој Школи године 1872, и по томе одмах је отишао у Беч ради студирања медицинских наука. Као ђак медицинар, г. Петровић је прекидао студије и учествовао у ратовима 1876; 7 и 8 године.

У 1885 години вратио се из Беча као докторанд медицине и ступио у војску као санитетски поручник, где је провео све до године 1890.

Од 1890 па све до данас, г. Петровић је непрекидно провео у полицијској служби, где је поступно авансовао и достигао положај начелника окружног.

Г. Петровић је, учествујући у сва три наша рата, одликован за време истих: *Таковским крстом V степена, Сребрном медаљом за храброст, Сребрном медаљом за ревносну службу, Црвеним крстом и ратним споменицама;* а после ових, *Таковским крстом IV степена и Гардијском спомеником.*

Не можемо пропустити а да не поменемо још и то: да г. Андра долази у ред најинтелигентнијих полицијских чиновника. Као такав он је свагда уживао симпатије и поштовање како од претпостављених, тако и од потчињених му чиновника. Његова интелигентност, као и све остале му добре особине створиле су му врло велики број личних пријатеља у свима друштвеним редовима, а његова искреност и часност у служби, весела и доброћудна нарав у приватном животу, учиниле су, да је у свима местима свога службовања био врло омиљен.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (2)

На каквим скривеним местима могу се наћи крвни трагови, показује овај случај. Била је убијена и опљачкана једна стара жена. Убица се бесумње извршујући убиство некако ранио, те је крв капала из те ране. Приликом вршења прегледа ускоро је констатована та околност, пошто је крај врата (стаклена врата са завесом) приземне собе нађено више група малих капљица крви, која није могла ту бити од убијене. Одмах се дошло на мисао, да је убица по извршеном делу неколико пута прилазио тим вратима, отварао завесу, да би се уверио, да ли може изаћи на улицу. Та крв је сигурно капала из његове руке сваки пут, кад год је прилазио вратима, образовала је по једну од оних група крвних капљица. Али та соба имала је још једна врата, кроз која се улазило у двориште, а одатле на улицу. Поред самих тих врата (при изласку на леву руку) стојао је један дуг сто, с платненим чаршавом, који је готово допирао до земље. Кад је у даљем испитивању трагова задигнут чаршав, нађоше под тим чаршавом на патосу кап крви. Свима присутнима било је нејасно, како је та кап крви могла пасти на то место, кад је оно било заклоњено чаршавом. Али случајно опазише, да се приликом отварања врата чаршав услед промаје по мало подиже и тада указује оно место, на коме је крв. Дакле било је несумњиво, да је убица морао врата отворити десном руком, после чега се чаршав угнуо од ветра, те је капља од повређене леве руке канула на оно место под столом, а за тим се сакрила испред погледа, чим се чаршав умирио. Ова кап крви, која се у почетку није одмах нашла, помогла је доцније много у тражењу зликовца, јер се тако знало да је био рањен на левој руци.

Од какве је важности, да се нађу овакви трагови, доказује случај што га прича Лиман, кад је један берлински тамнични надзорник нађен убијен у својој постељи. Учинилац, један притвореник, тврдио је, како је покушао побећи, како га је надзорник ухватио у ходнику и тако злостављао, да се стао бранити и у нужди самоодбране морао га убити. Тек за тим однео је он надзорника у његову постељу. Брижљивом истрагом те постеље нађено је на дасци више узглавља мало крви, у којој је било ситно парченце мозга, те тако се увидело, да стражар није убијен у ходнику, већ у својој постељи. Тиме је побијено кривчево бранење, да је убиство извршио у нужди самоодбране.

Колико вреде крвни трагови, који се чак нађу и на телу убијенога, доказује један случај, који је познат међу аустријским криминалистима због многих и интересантних тешкоћа (под именом „Крумпендорфшко убиство“). Нађени леш био је покривен многобројним мрљама, и као што се то обично дешава, тим крвним мрљама није придават велики значај, пошто је „потпуно природно, да је леш крвав, кад има много рана.“ Тек доцније, после обдукције, приметило се, да кошуља убијенога (за време убиства убијени није имао на себи капут) има на леђима врло чудну крвну мрљу, која је изгледала као да је утиснута. Разним посматрањима и комбинацијама дошло се до закључка: да је та мрља могла постати само тако, што је убилац вршећи своје недело клекнуо на своју жртву, при чему је колено морао спустити најпре на неко крваво место, а за тим га метнути на леђа убијенога. Та крвна мрља на леђима тако је јасно показивала мустру штофа, да се могло очекивати, да ће се по томе познати

панталоне. Тако је и било. На име кад су много доцније ухватили једног сумњивог дерана, нашло се да су његове испране панталоне идентичне с оним крвавим отиском на кошуљи убијеног и то је било тако поуздано, да је то био главни моменат у доказу кривице.

Много теже је тражити крвне мрље у пољу него ли у затвореном простору. После тога имамо да се бринемо да их ту ко не избрише, не разгази или што је још горе да их не нестане утицајем времена. Киша и роса испирају крвне мрље, а ветар и сунце их сасушују. Има ли иследник времена, да се одмах бави с траговима, нека продужи посао док киша не пада. Али ако не може да им одмах поклони пажњу, или ако наступи ноћ или рђаво време, или ако му је стало до тога, да се трагови одрже и за доцније, онда их мора заштити колико је више могућно. Поклапањем лонаца, котлова и т. д. неће се довољно заштитити, пошто положај мрље може бити такав, да кишница јури низ брдо и то баш на мрљу испод лонца. Кад ту мрљу хоћемо да заштитимо, морамо дотично место заградити даском, опкопом и т. д., те да кишницу одвратимо. Кад смо тако довољно заштитили мрље, које смо опазили на први поглед, тада морамо потражити мање и скривеније трагове, којих може бити на трави, стаблу, камену и земљишту. Из њих се могу доста пута добити важни докази, да ли је повређени дошао на лице места већ рањен, да ли је довучен, да ли се учинилац чистио од крви, да ли је можда имао крви на табанима и т. д., и многи други, доста важни моменти.

Највеће тешкоће задаје то, кад крв падне на необрасло земљиште и ту се засуши, јер у таквим случају она веома мења своју боју, према саставу земљишта, те се не може више распознати као крв. У таквим случајевима ја сам се два пут, и то оба пута с врло добрим успехом, у тражењу крвних трагова послужио једним искусним ловцем. Ловац је навикнут, да налази крвне мрље рањене дивљачи.

У једном случају употребљен је с великим успехом пас. На једном друму у пољу нађен је један младић мртав с тешким позледама. Леш је био преко мере блед, дакле пролив крви морао је бити велики, али пошто је локва крви на лицу места била незнатна, закључило се, да је младић морао бити повређен на другом месту, па му се крв излила путем до места, на ком је нађен. И заиста од тога места, час у већем, час у мањем одстојању налазиле су се капи крви, које су обележавале пут, којим је повређени морао доћи. Тај крвни траг водио је у једну шуму, али је било тешко ићи за њим, пошто није ишао путем, већ посред шипражја. Констатовано је, да је тај младић ходао непрестано у једном великом кругу. Вероватно је да је он тај пут учинио прошле ноћи, да је залутао, да му је услед губитка крви мркла свест, те да је тако ишао у круг. Али ни комисија није могла да изиде из тога круга, а поред и највећег труда нису се могли наћи они трагови, који су показивали, где је тај младић почео да прави круг, т. ј. одакле је дошао. Кад су сви даљи напори остали безуспешни, набављен је један одличан ловачки пас, који, кад је доведен до трага, такође два пут оптрча тај круг, али напослетку удари с потпуном поузданошћу јурити за другим трагом. Тако дође он до једне сељачке куће, где је откривена једна велика локва крви, која је брижљиво била покривена земљом. Тако је даљом истрагом утврђено, онај младић, што је нађен мртав, покушавао је да краде, али су га опазили синови газде те куће те га премлатили. Он је неко време лежао на месту, где је нађена локва крви, а за тим се одвукао, пошто је мало дошао к себи.

Од врло велике користи при тражењу трагова може иследнику бити добра и велика лупа, којом може брзо и лако веће површине прегледати. Напротив ваља нам избегавати сваку другу манипулацију с крвним мрљама, н. пр. пипање влажним прстима или испитивање хемијским путем.

2. Скидање крвних мрља

Кад крвне мрље тачно измеримо, опишемо и нацртамо (о чему ћемо у идућој глави говорити) онда ћемо прећи на посао скидања оних крвних мрља у натури, код којих се то може урадити, и које су тако важне, да оне доцније по своме облику, по свом изгледу могу играти неку улогу. Али пошто то може бити код сваког трага, то правило гласи: »Скини у натури, што се тако може скинути.« Како се сад то ради, зависи од материјала на коме се крвна мрља налази. Овде ћемо сад да проговоримо о најважнијим случајевима.

Разуме се да је најбоље, најпоузданије и најпростије, да се дотични предмет узме у натури. То се н. пр. може учинити код столова, хаљина, разног намештаја, хартија, књига и т. д.; даље код прозорских крила, малих врата, тапета и т. д., на поплетку у пољу: код мањег камења, код грана и огранака, које се одсеку и понесу са собом. Чак и крвава трава, жито и т. д. може се врло добро понети собом, пошто се претходно маказама или српом одсече, па у оном стању, у ком је затечено, метне у кутију или у најгорем случају у хартију.

Кад узмемо са собом биљку, која је упрскана крвљу, главна ће нам брига бити, да је колико је могуће дуже одржимо у свежини. Јер кад се она сасуши, згрчи се и набора, и крвне мрље, које су већ раније биле сасушене поотпадају, не оставивши ни најмањег трага на биљци. Да би се биљка што дуже одржала у свежини, пресече се стабло косо и брзо се умочи у смесу воде и глицерина или у кречну воду. Прво се може имати у већини случајева, а друго готово увек. Поменута течност улије се у једно стакло, стакло се запуши плутом, која се пробуши и кроз њу провуче стабло од биљке, тако, да непрестано стоји у течности. Наравно да се после тога та биљка са стаклом мора пренети у руци. Не може ли се ствар узети у натури, онда долази на ред вађење с позлеђивањем подлоге. Јесу ли трагови на дрвету, вађење једног дела подлоге у већини случајева добро ће испасти за руком. За такве послове увек ћемо се послужити стручњацима, столаром, дрворесцом, тесачом, бачваром и т. д. Чак и међу сељацима нађе се доста људи, који имају довољно вештине, да у кући начине сами све што им треба. Ти људи су за такве случајеве најупотребљиви, јер они се у сваком положају знају наћи. Ако н. пр. на неком поду има више капи крви а не захватају сувише велики обим и нису проширене на две или три даске, најбоље ће се учинити, да се даска око мрља истестери. За време рада ваља пазити, да се мрље не оштете струготинама и т. д. Кад потребно парче исечемо, онда ћемо на њему обележити правце, у којима је лежало, најбоље тако, што ћемо повући стрелу, која означава Југ и Север, дакле ставићемо скраћено J. и C. Тако никад нећемо заборавити како је то парче према главној скици лежало. Ово обележавање не треба заборавити никад, па чак ни код најмањих исечака, пошто ће доста пута и најважнији предмет бити без вредности, ако се не зна за његов положај. (Наставиће се.)

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Менична потраживања код општинских судова

У круг надлежности општинских судова за суђење долазе и менична потраживања са вредношћу до сто динара закључно. — § 6 грађ. суд. поступка.

Тако исто општински судови по пропису овог параграфа, а са погледом на § 9 грађ. судског поступка, ако су испуњени услови § 377, 378, 398 и 399 грађ. судског поступка, надлежни су да по овим потраживањима одобравају забране на означену имовину за обезбеђење оваквих дугова.

Према овоме нужно је општинским судовима знати, шта све треба да у себи садржава једна меница, па да одговара закону, и да општински судови могу је узети за вредећу и законску исправу. Да би то општински судови и општински писари знали, ми ћемо овде назначити шта све једна вредећа меница треба у себи да садржава.

I Место издавања (у коме је месту издата меница).

II Датум издавања (година, месец и дан).

III Рок плаћања (година, месец и дан кад меница треба да се плати).

IV По чијој се наредби меница издаје.

V Сума или износ менице (колико и у којој монети) и то цифрама и словима обележено.

VI Од чега дуг произлази (у готову новцу, од узетог еспапа).

VII Име дужника и место становања његова.

VIII Где је плаћање.

IX Потпис издаваоца менице.

Како су менични бланкети прописани и монополисани, то бланкет менице треба у своме тексту приликом попуњења да садржи све оно што је горе обележено.

Ако је меница по наредби сопственој и на њој нема жира, онда се она приликом неисплате о року не мора протестовати, а ако на њој стоји жиро или више потписа, онда се она увек по истеку од 24 сата од рока протестује код надлежног суда. Рок је меници на пример, ако јој је плаћање 1 августа, 2 августа до 4 сата по подне, не исплати ли је дужник дотле, протестује се неисплата судским путем. Ако се оваква меница у законом року не протестује онда испадају из обавезе сви потписници и остаје сам дужник — акцептант — у обавези.

На основу протеста може се после 15 дана тражити наплата од ма кога потписника менице или од свију укупно.

Овакве менице обично долазе пред општ. судове и ми смо сматрали за своју дужност да их предочимо општ. писарима, те да знају ценити њихову вредност и исправност при одобрењу забрана и при суђењима. Дакле ако је на меници сем акцептанта — дужника било још потписника, а поверилац — сопственик менице не подноси судски протест, онда су испали из обавезе остали потписници, но остаје у обавези сам дужник. Ово треба имати на уму. Сем тога напомињемо, да се у меници не сме ништа поправљати, грепсти — радирати — дометати и т. д. но она мора да је чисто и читко написана а износ вредности треба да је и цифром у горњем тексту а словима у доњем написан.

* * *

Општинским писарима

Са овом годином улазимо у пету годину. За све време старали смо се, да нашим општинским писарима притекнемо у помоћ за правилно вршење свога задатка, и да им дамо исцрпне формуларе по свима правцима, како у судству, тако и у администрацији, да им дамо законских упута при кретању свестраних послова, који долазе пред општинске судове. Даље старали смо се и о томе да нашим разним питањима и задатцима окушамо колико су наши трудови у свима овим правцима имали успеха. И овде са задовољством можемо прибележити ту околност, да смо са нашим успесима задовољни, у толикој мери, да смо услед тога и у будуће вољни најенергичније уложити сву своју снагу, да и у напредак корисно делујемо у овоме правцу, те да нашем грађанству нашим радом преко општинских писара дајемо правилну и саобразну радњу код општинских судова.

На ово нас руководе ти разлози:

Што смо свесни тога, да сва, целокупна радња нашег државног апарата, повлачи сва средства за разна извршења у свима правцима од општинских судова, који су спона између државних власти и грађанства.

Што само савесно, тачно, брзо, правилно и на закону саобразно кретање код општинских судова доноси истинске користи нашем државном уређењу у свима правцима државног рада, који се тиче интереса наших грађана.

Што смо овај задатак себи одмах при самом покретању нашег листа ставили, отворивши одмах још у првој години за општинске послове сталну рубрику, коју смо ево до данас непрестано са пуно воље а корисно одржавали.

Када се зна да државне власти, по свима гранама нашег државног устројства, у погледу: економном и рачунско финансиском; административно судском, за одржавање реда и права грађанских; санитетском за одржавање здравља; статистиком за сазнавање напредовања у привреди и напредовању домаће и индустриске наше радиности, — све податке црпе из општинских судница, онда налазимо за своју најобligатнију дужност, да од општинских писара спремимо један кадар способних службеника, који ће свој велики задатак умети појимати, па са потпуном исправношћу, а наоружани спремом и способношћу вршити све оне захтеве, који се од државних фактора у интересу нашег народа и његовог напретка, траже и тражили буду.

У томе циљу захтевамо од наших општинских писара, да у будуће још пажљивије прате све оно што се у њиховом интересу у нашем листу износило буде. Даље позивамо их да нас увек у случају неразумевања за извршење кога законског прописа питају, а ми ћемо им се и у будуће радо одазивати, са нашом наставом и мишљењима по разним појавама, разбирајући се у својим одговорима са мишљењима наших компентентних правних личности. Позивамо их на озбиљно праћење и примену, наших расправа и формулара, које смо до сада изнели и које ћемо и у будуће износити.

Овом приликом им напомињемо то, да одговоре на задатке одмах до изласка идућег броја пошаљу, како би им се на време у листу могло одговорити о правилности и неправилности њиховог мишљења на постављени задатак. Свако задоцњење квари ред у редакцији. Сви они општински писари, који се на уредништво обраћају са појединим питањима, ако им се одмах на исто не одговори, нека се стрпе, јер ни на једно питање неће се одговор пропустити, само има и таквих, где редакција треба да чује глас наших правних меродавних фактора. Ово се чини такође у интересу потпуне законске примене и нужне саобразности при вршењу општинских послова, који пред општ. судове долазе.

ПОДЗЕМНИ ДУСИ

ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПРЕСТОНИЧКОГ ПОЛИЦАЈЦА.

(СВРШЕТАК) (2)

* * *

Док је младожења са оружаном пратњом приспео своме стану, дотле се у дворишту истог беше искупило прилично комшија, који, као и он, беху чули подземну тутњаву, а један од њих тврђаше чак и то: као да је чуо и неки смех испод земље. Мало по мало, па ти отпоче приповедање о дусима, аветима и свима могућим саблазнима. Један обућар уверавaше: да је већ месец дана, како редовно — сваке ноћи, чује подземну лупу, истина много мању од ове ноћашње, док М... ковач, који је одрастао у овој улици, причаше опет, како је од његове покојне бабе чуо: да ово место, где је њихова улица, није „чисто", јер је на истом, још за време Турака, закопана жива једна лепа Туркиња — жена неког паше. То је, вели, учинио с тога, што је лепа Туркиња била побегла из харема са једним Србином, али их Турци ухвате, па њу живу закопају, а њега опет жива набију на колац и то на оном истом месту, где је она закопана. Баба га је уверавала још, да су се на том месту, после много и много година, сваке ноћи чули уздаси лепе Туркиње и једнога Србина.

Тек што ковач доврши своју приповетку, отпоче по ново подземна тутњава. У том се на вратницама појави и г. Павле.

— Брже, г. Павле, док није престало.

— Изволите сада слушати, г. писаре, рече младожења.

По што је ослушнуо неколико тренутака, и уверио се, да звук долази из подрума, г. Павле замишљајући већ како ће пре решити ову загонетку кад у подруму нађе неколико лица, нареди: да се одмах донесе више свећа, па по том, по што су жандарми узели пушке „на готовс", а он и наредник повадили сабље, младожења отвори врата и готово сви, изузев само ковача, уђоше унутра. Чим су ушли у подрум нестаде тутњаве, на велико изненађење г. Павлово, у њему не беше никог. Прегледаше пажљиво сваки кут, у том циљу избацише и све ствари напоље, али све беше узалуд. Не могаху наћи апсолутно ничег, из чега би се могло закључити, да се она тутњава обавља у подруму. Хтедоше већ изићи да разгледају двориште, али их од тога задржа нова тутњава, тако јака, да се сви уплашише и појурише вратима. Овога пута тутњава није трајала дуже од једног минута.

Пошто су мало дошли себи, врати се у подрум и отпочеше га по нова прегледати.

— Све ми се чини, као да неко маљем удара у темељ куће, рече један од комшија.

— Како би било да копамо овде у подруму упита један жандарм.

— Ни по што ноћас, а нарочитс док петли не запевају, додаде ковач. То исто потврдише и остале комшије.

— Шта ви мислите, г. писаре? упита старешина жандарма.

— Шта ког ђавола (на ову реч прекрсти се ковач, а одмах за њим и остале комшије, па и један од жандарма) могу мислити у овакој прилици. Разгледаћемо још добро цело двориште, па ако ништа не нађемо, оставићемо целу ствар за сутра, па како г. члан нареди.

За тим г. писар додаде више за себе:

— Сад морам писати други рапорт, а готово и не знам ни како ћу га написати. Ништа од мог спавања...

Пошто су поседели од прилике још једно пола сата, за које је време старешина са жандармима разгледао двориште, а писар са младожењом и комшијама уз врућу ракију, којом их служаше сирота млада, слушао пажљиво причу ковачеву о лепој Туркињи и Србину, и по што се за цело то време дуси не појавише, а не беше бојазни да се могу појавити, јер већ и петли запеваше, — г. Павле се најзад врати у кварт. Собом поведе и младожењу, да га о целој ствари формално саслуша. Млада оста код сопственице куће, али само за кратко време, јер ова изјави званично пред писаром и комшијама, да ни њу — младу ни младожењу, неће више да трпи у својој кући, која је, вели, док се они у њу не доселише, била „*чиста*“.

— Море, не бих ти више у њој седео, па да ти мени платиш, одговори јој младожења.

* * *

Саслушање младожењино и писање опширног рапорта г. члану, у који је била унета и прича ковача М.... о Туркињи и Србину, трајало је до $4^1/_2$ часа.

Г. Павле на крају крајева опет беше задовољан, јер му преостаде још нешто времена за спавање.

Пре но што хтеде лећи, позва „одацију“ и предаде му рапорт, наредив му том приликом, да онај стари задржи, а овај нови пошаље г. члану тачно у *6 часова*.

— Мене немој будити до $7^1/_2$ часова, рече г. Павле, и леже...

Тачан, као и увек, „одација“ похита да одмах нађе оног жандарма, коме беше предао први рапорт, да сврши с њим што треба, па по том, да и он још мало проспава макар до $6^1/_2$ часова. Ну, и поред све своје хитње, он пробави пуних 10 минута око тражења „*случајног*“, па га опет не нађе. Посматрајући остале жандарме како слатко спавају, наљути се и отпоче их будити и питати за „*случајног*“. Онако буновни, они му на брзу руку одговараху да не знају и продужаваху спавање. Тек у зло доба присети се, да упита стражара пред квартом о „случајном“, од кога дознаде, да је он, још пре 20 минута однео рапорт г. члану. Кад је то чуо пресекоше му се ноге, а дремеж га на мах прође. Припасав тесак одјури путем, који води кући г. члана, надајући се, да ће моћи стићи „случајног“, или у крајњем случају, да ће га наћи у једној малој кафаници близу куће г. члана — на кафи. Његово полициско предосећање није га у овом случају изневерило. Он доиста нађе „случајног“ у помен. кафаници. Али,..... он већ беше предао рапорт.

Кад је то чуо „одација“, у мало га није ошамарио.

— Како си смео тако рано да однесеш рапорт?

— Ти си ми казао, да је г. писар тако наредио. Шта се сад правиш луд.

— Знам, али ја сам казао у 6, а ти си однео у 4 часа.

— Није истина. Казао си у пет, и ја сам, тачно у пет био код куће г. члана.

— Ах, шта сад да радим... Који ме ђаво тера да мењам наредбу г. писареву. Он је лепо казао у 6 часова, а ја, ко велим, што пре то боље. Ето ми сад боље. За све, па и за оне проклете духове, бићу ја крив. Могу још и у затвор отићи, а већ место ћу извесно изгубити. А лепо ми беше. Само од бакшиша имао сам још једну плату, а од кафе, бога ми, и три... Пропаде сад све... Проклети дуси...

Премишљајући овако, „одација“ се врати у кварт, пробуди г. писара и саопшти му целу ствар.

После силне треске и лупњаве, сличне оној подземних духова, г. Павле седе и по трећи пут да пише рапорт који, после дугог размишљања, отпоче овако:

— У вези мога првог рапорта, част ми је г. члане и т. д.

Док је овај нови рапорт био написан и однесен кући г. члана било је већ 7 часова. — Први рапорт беше већ послат г. управнику...

Примив сада овај накнадни рапорт, г. члан га онако целокупног посла г. управнику са једним малим својим објашњењем, да то чини само с тога, што се из овог рапорта може најбоље уверити, да г. писар Павле, који верује у приче ковача М...., није за престоничку полицију, као што је он, — г. члан до сада више пута тврдио...

* * *

Већ је 10 часова пре подне а г. члан кварта дунавског још не долази у канцеларију. Чуде се томе и писари и практиканти, па, бога ми, и жандарми, јер знају, да г. члан до сада беше врло тачан човек. Једини, који се много не изненађује овим одсуством г. члана, то је г. Павле, који ходаше крупним корацима по својој канцеларији, и уз густе димове дувана, размишљаше о истрази, поводом подземних духова, и која ће се без сумње њему поверити. Колеге његове, који из рапортне књиге беху сазнали за догађај са подземним духовима, покушаваху да од г. Павла што више сазнаду о тој ствари, али он оста камен станац.

У зло доба ето ти и г. члана. Беше већ 11 часова. По изгледу му се видело, да није расположен, те с тога „*одација*“ изгуби присуство духа.

Г. Павле, по утврђеном обичају, хтеде, одмах, као дежурни ући код г. члана и усмено га известити о ноћним догађајима, али му овај рече, да чека, докле га он не позове. За тим, на велико изненађење свију, позва „протоколисту“ и нареди му, да задржи две нумере у деловоднику. Тек после тога позва г. члан г. Павла.

Шта је г. члан говорио са г. Павлом за читавих 10 минута, то се ни до данас није сазнало, али оно што се зна, то је: да је г. Павле изишао из чланове канцеларије блед као крпа и са два табака плаве хартије у руци. Кад су његове колеге разгледале исте табаке, виделе су, да су то две тужбе, по којима је г. Павле морао одмах дати изјашњења. Једном га тужаше дежурни члан управе због „*неозбиљног вршења службе*“, а другом старешина кварта због „*небрежљивог вршења*“ исте.

— Бога ми ће и теби, Павле, затутњати, као год и оном младожењи ноћас, рече писар Љ.

— То су душе П.... кечига, додаде писар Д...

Г. Павле ништа не одговори, већ несвесно гледаше у ону нову хартију, на којој беху поменуте тужбе...

* * *

На два дана после овог догађаја, за које се време младожења преселио у други стан, пође за руком двојици полиц. агената да пронађу узрок оној подземној тутњави. Ови агенти, који због овога беху нарочито одређени, од стране управе, пронашли су у шупи једног суседног дворишта отвор од једног подземног, старог и запуштеног канала, који је водио испод једног подрума, из кога се чула лупњава.

Два зидарска раденика, који су становали у том суседном дворишту и знали за овај стари канал, хотећи се мало нашалити с младожењом, ушли су поменуте ноћи у канал, њим дошли до испод подрума, и ту, маљевима ударали у зидове и свод канала, скачући и трчећи при том по истом.

Кад су, сутра дан, видели шта су учинили, и како је ствар постала озбиљна, они се уплаше и не смедоше ником казати, већ допустише, да се, због њихове глупе шале, сиромах младожења сели на врат на нос из стана, и тиме изложи трошковима и непријатности. Што су ухваћени, има се приписати, колико случају, толико и пажљивости полиц. агената. Један од зидара, приликом оног трчања по каналу беше у истом изгубио свој нож. Био је толико обазрив, да није отишао да га тражи првог дана и ноћи после оног догађаја, али су агенти били још обазривији, па су пазили и другог дана, и, баш кад је зидар са својим ножем хтео изаћи из канала, — пружили су му руке и тако му помогли да изиђе на површину...

Пошто се није имало куд, признао је све, а то је исто учинио и његов друг. „С обзиром на то „*њихово признање*“ и „*добро владање*“, — кварт дунавски казнио их је са по 15 дана затвора због „*нарушавања ноћне тишине*“ у стицају са „*расиростирањем сујеверја*“. За време издржавања затвора, по њиховој молби, допуштено им је, да преко дана могу ићи, разуме се већ, у пратњи стражара, и зазиђавати онај несретни канал. На три дана пред што ће изаћи из затвора, и канал је био зазидан.

Г. Павле, кога његове колеге назваше одмах „*Подземни писар*“, кажњен је по оним двема тужбама губитком десетодневне плате, а на скоро за тим премештен је у унутрашњост.

„Одација“ није отишао у затвор, али је одмах смењен, а старешина жандарма остао је и даље да „*ревносно и савесно врши службу*“ при дунавском кварту...

Што се тиче младожење, он је, вели, потпуно задовољан с младом у новом стану...

ПРОФЕСОР МОРИАРТИ

(ИЗ УСПОМЕНА О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ*)

од **А. Конан Дојла**

Мога пријатеља Шерлока Холмса одавно нема на свету, но у мојој успомени он стоји као жив. Ја тако разговетно памтим све најмање околности, које су претходиле његовом необичном нестанку, да их поново преживљавам сада, пишући ове ретке.

У прво време после женидбе ја сам се ревносно заузео својом докторском праксом и све сам ређе и ређе учествовао у трагањима, која је предузимао Шерлок Холмс. Он је сам, као што изгледаше, избегавао да ме позива да поделим с њиме опасности његових доживљаја, тако да се ја у последњој 1890 год. сећам свега три случаја у којима сам учествовао. У зиму 1891 год. ја сам прочитао у новинама, да је мој пријатељ позват од стране француске владе, да извиди једно дело необичне важности, и то ми је дало повода да мислим е ће мој пријатељ остати подуже у Француској. Зато сам се веома зачудио, кад је он једно магловито вече априла месеца 1891 год. свратио код мене. Он је изгледао много блеђи и мршавији но обично. — Да, ја сам морао много да радим, — приметио је он, као одговор на мој питајући поглед: — Ја сам био много заузет у последње време. Ви немате ништа против тога што ћу затворити капке? У соби беше један једини прозор, који је био сад застрт ролетнама. Но Холмсу је изгледало очевидно то недовољно: он је поред зида пришао прозору и, сагнувши се обазриво, пажљиво је затворио оба капка.

— Ви се бојите нечега? — упитах га.

— Да, бојим се.

— А чега то?

— Ваздушне пушке, — рекао је он озбиљно.

— Драги Холмсе, шта хоћете тиме да кажете?

— Ви ме, Јатсоне, довољно познајете, да ме нећете сматрати за нервозног, а још мање као плашљивца. Али свакако треба признати, да не избегавати очевидну опасност, која је управљена против вас, може само глуп човек, и храброст се не састоји у томе. Могу ли замолити за машину?

Он је запалио цигару и повукао је дим са особитим задовољством.

— Ја вам се морам извинити, зато што сам дошао к вама тако доцне — рече он после кратке паузе. — И још више ја вас морам замолити да ми дозволите још једну ствар, која у друштву није уобичајена: да изађем од вас задњим изласком кроз парк.

— Но шта значи све то? узвикнуо сам ја, двоумећи све више и више.

— Пневматичка пушка, коју је измислио професор Мориарти може да пробије лубању тако лако, као и обична пушка, но она има то преимућство, што не чини галаме. Ви видите да овде нема ничега ваздушног, — додао је Холмс, показујући ми десну руку.

— Ја сам видео да су зглавкови двају прстију на његовој руци били повређени и окрвављени. Шерлок Холмс ме је гледао смешећи се.

— Можете ли да путујете са мном на континенат? упита ме он једном.

— А куда?

— Куд било. То ми је све једно.

Све је то било врло чудновато. Његова бледоћа и омршавено лице јасно су ми казивали, да се с њиме дешава нешто рђаво и да су му нерви напрегнути до крајности.

Шерлок Холмс је погодио моје мисли и узевши своју обичну, нехатну позитуру, почео је своје објашњење.

— Ви никада нисте чули за професора Мориарти?

— Никада.

— Дабогме! — узвикнуо је Холмс са одушевљењем. — Тај човек испуњава собом цео Лондон, и о њему нико ништа не зна. Мориарти — то је ђеније злочина! Знате ли, Јатсоне, ја говорим озбиљно — у онај дан, кад успем да ослободим друштво од тог човека, моја ће каријера достићи свој врхунац.

— А шта је то учинио ваш професор Мориарти? — упитах ја до крајности заинтересован таким почетком.

— Каријера тога човека долази у ред необичних. Мориарти, по рођењу, спада у вишу класу друштва, он је добио свестрано образовање и из ране је младости показивао необичну способност за математику. Кад му је било 20 година написао је трактат о Њутоновом биному, који је начинио велику сензацију у научном свету. Благодарећи томе он је добио катедру на једном од енглеских универзитета и имао је пред собом светлу научну каријеру. Но наклоност ка злу, изгледа, да је била наследна у крви овога човека; високо образовање не само да није уништило у њему рђаве наклоности, већ им је напротив дало — огромно и опширно поље. Ни један анархистички злочин није прошао без научног суделовања проф. Мориарти. Он је наскоро оставио проф. катедру и дошао је у Лондон, шта је он овде радио за све време — нико не може рећи; ја пазим на њега већ одавно и дошао сам до врло чудноватих открића.

»Вама је познато, Јатсоне, да се са мном готово нико упоредити не може што се тиче знања тамног царства Лондона, тог света зала и злочина. Многе године трагања убедиле су ме у томе, да се за сваким преступником крије организована снага, која стаје на пут закону и прикрива злочинца својим штитом. Свакад и свуда, — у преварама, у отмицама, у убиствима, — ја сам осећао присуство те тамне силе и налазио сам резултате њених делања у свима загонетним злочинима, које није могла судска власт да објасни и ставила их мени у дужност. Много година мучио сам се ја да процепим тајанствени покров, који је скривао тај свет од спољашњега; и тек пре кратког времена ја сам успео да ухватим крај конца, који ме је довео, кроз безбројне вијуге тога лавиринта злочина, ка личности експрофесора Мориарти. Са стране изгледа да он ништа не ради. Као паук седи он у средишту своје огромне паучине и види најмањи потрес сваког кончића, којих има на хиљаде и који, излазећи од њега, омотавају цео Лондон. Његови су агенти многобројни и дисциплиновани до невероватности. Свака нова замисао излази од њега, или се њему подноси ради расматрања или бољег уређења. Сам лично он не прима учешће ни у чему. Сваки извршлаиц може бити ухваћен, но извор тога — проф. Мориарти — је неуловим.

Сад слушајте, Јатсоне, до сада је проф. Мориарти био неуловим за мене, но напослетку он је учинио омашку. То је — ништавна, савршено неприметна нехатност с његове стране, и ипак то је за мене довољно. Ја сам ухватио један конац, и кроз три дана ствар ће бити свршена: паук и његова паучина биће ухваћени, и Лондон ће се ослободити од ужасног непријатеља.

Ја сам све спремио и предао полицији, чији се задатак састоји у томе да очекује згодан тренутак и да их све заједно похвата. Разуме се, то би било врло просто, кад професор Мориарти не би знао о моме раду; но он зна све.

Јутрос, после тога, пошто сам издао последње наредбе, ја сам седео у својој соби и радио сам. Врата су била закључана, но то им није сметало да се отворе, и ја сам видео проф. Мориарти пред собом. Моји су живци довољно очеличени, ви то знате, и ипак ја сам одскочио од столице, кад сам угледао незваног госта, о коме сам мало час мислио. Он је ушао тако слободно и спокојно као да ми је чинио пријатељску посету. Ја сам га видео лично тада први пут, но познао сам га одмах. Он је необично високог раста и врло мршав; чело му је испупчено напред, очи упале, лице глатко обријано, одевен кицошки, а покрети му имају печега заиста професорског у себи; он је мало незграпан, а кичма му је савијена од непрестаног научног рада. Мене је поразила његова глава: она је сва испала напред, са тим нарочитим љуљањем са стране у страну, које се примећава код змије кад пузи.

— »Ви ме без сумње не познајете, — рече он.

— »На против, — одговорих ја: — ви можете да појмите по моме изгледу да вас познајем. Смем ли вам понудити столицу? ја вам се могу ставити на расположење за пет минута, ако имате шта да ми саопштите.

»— Све што вам ја имам да кажем, ви сте дужни знати сами, — рече он.

---

*) Шерлок Холмс је чувени енглески тајни полицајац. Његова се полицијска способност и онај глас, који је због тога уживао — огледа у томе: што су многе европске владе, осим Енглеске, чији је поданик био — позивале га да им учини својим знањем помоћ, размршавајући поједине загонетне догађаје. *Преводилац.*

»— Е онда и ви можете знати мој одговор, — рекох му ја суво.

»— И ви нећете да уступите?

»— Ни у колико.

»— Он метну руку у џеп: а ја дигох са стола револвер и управих га на њега, но предмет који је он из џепа извадио био је бележник, и он набаца у њему неколико речи.

»— Ви би хтели да добијете од мене доказе! — упитах ја.

»— Да, ви можете и морате ми их дати, мистер Холмсе, проговорио је проф. Мориарти, и његова се глава љуљну својим непријатним змијским покретом.

— После понедеоника, — рекох ја.

»— Пхи! — учини проф. Мориарти... — ја не могу да допустим да човек са вашим разумом може да рачуна сигуран успех у тој ствари, ви ћете бити принуђени да уступите. Не смејте се, мистер Холмсе, ствар је заиста врло озбиљна!

»— Опасност је — обична ствар мога заната — рекох ја.

»— То није опасност, — рече проф. Мориарти, — то је неизбежна смрт. Ви сте стали на пут не само једној личности, ви сметате моћној организацији размере које, при свем вашем искуству, ви не можете да одредите. Склоните се с пута, мистер Холмсе, или ћете бити сломљени.

»— Ја се бојим, — одговорих ја устајући: — да ће ме задовољство да с вама разговарам лишити могућности да присуствујем једном важном делу, где је потребно моје присуство.

Професор Мориарти устаде такође и ћутећи је гледао на мене, љуљајући главом.

»— Добро — промрмља он, најзад, — тим горе по вас, но ја сам све учинио што сам могао. Ја знам сваки ваш корак, и знам, да ви ништа не можете почети пре понедеоника. Онда ће међу нама бити двобој, мистер Холмсе, но не надајте се да ћете ме победити: ја не могу бити затворен, ви треба да сте у то уверени; а међу тим ви ћете погинути.

»— Ви сте били дарежљиви комплиментима, мистер Мориарти, — рекох ја: — и ја ћу допустити себи да вам један вратим. Знајте, да ако ми не остане други излазак, да вас победим, до да жртвујем себе, онда ћу ја, у корист друштва, врло радо принети и ту жртву.

»— Могу допустити последње, а прво никада! — прогунђа проф. Мориарти, обрнувши ми леђа. И он изађе, не рекавши више ни речи.«

Ето какав сам чудноват састанак имао јутрос. Разуме се, ви ме можете запитати, зашто ја нисам предузео полицијске мере, ради одбране од њега? Но ја сам убеђен, да покушај на моју личност неће учинити он сам; то је ствар његових агената. Ја имам довољно доказа да сам у праву.

— Дакле ви сте били нападнути?

— Мој драги Јатсоне, проф. Мориарти није од оних људи, који прете напразно. Ја сам изашао иза ћошка улице, на мене су јурнула кола у којима су била упрегнута два коња; благодарећи брзом скоку у страну, ја сам успео избећи задовољство да будем раздробљен, а кола су муњевитом брзином ишчезла за савијутком. Од куда су она, ја нисам могао дознати; ја сам сам приписао то случају и пошао даље. Од једаред огромна цигла паде баш пред моје ноге и распршта се у парчад. Ја сам дозвао полицију и прегледали смо место. Доказало се, да је на крову те куће спремљена била гомила дасака и цигаља ради оправке: то је опет могла бити случајност. Но, ипак, ја сам узео фијакер и отишао своме брату у Pall-Mall, где сам провео цео дан. Сад, када сам ишао к вама, недалеко одавде на мене је јурнуо некакав човек и опалио из ваздушне пушке. Али пошто сам ја био на опрези, то сам и успео да гурнем цев у страну руком, тако да ми је куршум само огребао прсте; човека тога ја сам обалио и предао у руке полицији.

— Не чудите се, зато, Јатсоне, мојој жељи да пређем преко зида вашег врта. (Наставиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА 82

— Кажи, молим те, откуда то знаш, и зашто те то тако интересује? запита Раскољњиков с очевидним узбуђењем.

— Е, видиш! Зашто ме то интересује! Запитао!... Дознао сам пак од Порфирија, уз остале. Уосталом, од њега сам готово све сазнао...

— Од Порфирија?

— Од Порфирија.

— Па... па шта каже он? уплашено запита Раскољњиков.

— Дивно ми је то све разјаснио, психолошки разјаснио по своме мишљењу.

— Он разјаснио? И то сам ти разјаснио?

— Сам, сам он; због! После ћу ти још што шта причати, а сад немам кад. Тамо... било је једно време, када сам помислио... Али, шта ту; после!... Што бих се ја сад пропио? Ти си ме и без вина напојио. Ето пијан сам, Роџице! Без вина сам сад пијан, али, због сад; идем; брзо.

Он изиђе.

»Политички завереник, извесно, извесно!« заврши Разумихин одсудно своје мисли, силазећи лагано низа степенице. »Придобио је и сестру; то може бити врло лако, према карактеру Авдоће Романовне. Имају већ и састанке!... А и она ми је наговешћавала... Судећи по многим њеним речима... и речцама... и напоменама, то је баш тако! Иначе како би се и протумачила сва та замрсица? Хм! А ја сам као мислио... О, Боже, шта сам ја замишљао. Јест, то је била помрчина, и ја сам се о њега огрешио! То је он онда, у ходнику, крај свећњака, створио ми ту помрчину. Фуј! Ала је то била ружна, груба, ниска помисао с моје стране! Јуначки се показа тај Николка, признао је сам... Па како је сад јасно и све пређашње! Она његова болест онда, па његово необично понашање, па шта више и пре, још на универзитету био је тако мрачан, суморан и зловољан... Али сад шта значи оно писмо? Мора да и ту има нешто. Од кога је то писмо? Ја сумњам... Хм! Не, све ћу ја то разабрати«.

Сети се и замисли о Дуњечки, па претрну. Слети с места на ком се нашао и одјури.

Тек што је Разумихин изишао из собе Раскољњиков устаде, намахне на прозор, у један у други кут, као да је заборавио тескобу своје собице, па... седе опет на диван. Као да се обновио; опет борба, — нађен је, дакле излаз!

»Јест, ово значи, да је излаз нађен! Иначе све се било сувише згушило, стисло и запушило, почело ме мучно давити и гушити, сналазило ме неко бунило. Још од сцене с Миколком код Порфирија почео је грцати, нашао се без излаза, у теснацу. После тога случаја с Миколком, тог истог дана била је и сцена са Соњом; ту сцену није извео и доконао онако, како је пређе себи замишљао; ни најмање онако... значи, да је онемоћао, тренутно, и из основа! Од једанпут! И, ето, сложио се тада са Соњом; срцем се сложио, искрено, јер сам самцит с оваким делом на души живети не би могао! А Свидригајлов? Свидригајлов је загонетка... Свидригајлов га узнемирује, због Свидригајлова нема мира, то је истина, али некако не због тога. И са Свидригајловим, такође можда биће борбе. Можда је и Свидригајлов такође и сав излаз; али је с Порфиријем друга ствар.

»И тако, још је Порфирије и сам Разумихину разјаснио ствар, *исихолошки* му разјаснио! Опет он почиње с том својом проклетом психологијом! Порфирије? И да ли би тај Порфирије, бар за часак, поверовао да је Миколка крив, и то вероватно баш после онога, што је између њих двојице, у четири ока, било, пре признања Миколкина, и за што се не може наћи другог разјашњења осим *једног?* (Неколико пута се тих дана Раскољњикову, искидано, приказивала она сцена с Порфиријем; у целини се није могао сетити). Тада су међу њима пале таке речи, било је таквих покрета, измењали су таке погледе, штошта казано је таким гласом, долазило се до таких граница, — да већ после тога Миколка (кога је Порфирије прочитао скроз још од прве речи и покрета), да Миколка није могао заљуљати чисту подлогу, праву основу његова убеђења.

»А какво је! Чак је и Разумихин почео сумњичити! Сцена у ходнику, код лампе, није, дакле, прошла узалуд. Ево отишао је био Порфирију... Али на основу чега му је тај човек уши напунио? Какав му је смер да Разумихину скреће пажњу на Миколку? Не, он је свакако нешто смислио; има ту неке намере, али које, какве? Истина, од тог јутра прошло је доста времена, — и сувише много времена, а од Порфирија ни трага ни гласа. Шта, па тим доиста горе...« Раскољњиков узме капу, па замишљен изиђе из собе. Први дан, за све ово време, осе-

ћао се бар при здравој памети. „Ваља свршити са Свидригајловим, и то што пре, што-пото; и тај, чини ми се, чека, да му ја сам дођем“. У тај мах букну у његовом уморну срцу таква мржња, да би можда у стању био убити једнога од њих: или Порфирија или Свидригајлова. Бар тако је осетио да би напослетку могао то учинити, ако не сад. „Да видимо, да видимо“, понавља он у себи.

Али тек што је отворио врата он се судари с Порфиријем. Раскољников стаде као укопан, али само за часак. Чудно, није се веома зачудио Порфирију, није се готово ни уплашио. Само је уздрхтао, али се брзо, моментно, прибра и спреми. „Можда ће бити размршај! Али како се то прикрао, тихо као мачка, ништа нисам чуо. Да није прислушкивао?

— Нисте се надали госту, Родјоне Романићу! повиче смејући се Порфирије Петровић. — Давно сам намеравао да свратим, пролазим, помислим, а што да не свратим на који минут. Куда сте наумили? Нећу да вас задржавам. Тек само да попушим једну цигарицу, ако допустите.

— Па седите, седите Порфирије Петровићу — нуди Раскољников тако задовољно и пријатељски, како изгледаше, да би се одиста сам себи задивио кад би се могао посмотрити.

Остатци, погрепци готови су! Понекад тако бива, човек претрпи по часа самртна страха с разбојником, а чим нож одсудно поднесе под грло, одмах и страх прође. Седе право према Порфирију, и нетренимице гледаше га. Порфирије зачкиљи очима и стане пушити цигару.

„Е, говори, говори само“, као да се хтеде Раскољникову из душе отети. „Е па шта је, шта је, што не говориш?“

II.

— И ове цигаре! започне најзад Порфирије Петровић, пошто је припалио и дахнуо. — Шкодљивост, чиста шкодљивост, а не могу да оставим! Кашљем, гребе ме у грлу, имам и сипњу. Ја сам, знате, плашљив, па одем ономад Б-ну, — он сваког болесника minimum пола часа испитује и посматра; па се и насмеја гледајући ме; и куцао и слушао, па, вели, вама уосталом, не прија дуван; имате раширена плућа. Али како ћу да га оставим? Чиме да га заменим? Не пијем, ето, то је невоља, хе-хе-хе, што не пијем невоља је! Ето, све је односно, Родјоне Романићу, све је односно!

„Шта то хоће он, да се не лаћа својег пређашњег оружја?“ помисли Раскољников с одвратношћу. Намах сети се њиховог недавног састанка, и оно исто ондашње осећање као талас навре му у срце.

— Него ја сам вам доходио пре три дана, с вечера; а ви то и не знате? настави Порфирије Петровић разгледајући собу. — Улазио сам у собу, баш у ову исту. И онда сам, као и сад, пролазио овуда мимогред, па помислих, дај да мало свратим. Уђем, а соба широм отворена; осврнем се, очекнем, а не јавих се ни вашој служавци, и одем. Ви не затварате?

Раскољников све мрачнији у лицу. Порфирије као да погађа његове мисли.

— Дошао сам да се објасним, голубићу Родјоне Романићу, да се објаснимо! Дужан сам и обвезан да вам се објасним, настави он с малим осмејком, па чак и куцну Раскољникова по колену.

Али скоро у исти мах лице му одједном поста озбиљно и забринуто; шта више као да га пређе и сенка жалости, на дивно чудо Раскољникова. Никад још није ни видео ни слутио такав израз на његову лицу. (Наставиће се).

ПОТЕРА

Ћира Атанацковић, предузимач из Београда, решењем првостепеног београдског трговачког суда, од 30 октобра пр. године бр. 17872 кажњен је са 20 дана затвора, због непријаве престанка плаћања. Он је отумарао незнано куд и казна се ни до данас није могла наплатити. Управа града Београда актом бр. 31226 моли полицијске власти да Ћиру пронађу и њој стражарно спроведу.

Непознати крадљивац ноћу између 11 и 12 пр. мес. развалио је обор Мијајла Миладиновића из Белог Потока и из истог украо два вепра, матора по 1½ годину, једног длаке суре, а другог црне. Начелство окр. нишког актом бр. 31138 моли полицијске власти, да непознатог крадљивца и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 84.

Непознати лопови 3 ов. м. пре подне отерали су из баште Сретену Милошевићу из Вранића три краве и два јунца. Краве су маторе по 5 година, две зелене, а једна беле длаке, ова још и стеона. Јунци су матори по две године, један длаке сиве, а други зелене. Начелство округа рудничког актом бр. 122 моли полицијске власти да покрађу потраже и о резултату известе. УБр. 473.

Видосав Стојановић, из Тумбе, који је био под ислеђењем и у притвору код власти среза пољаничког, за више опасних крађа, утекао је из затвора. Начелник среза пољаничког актом бр. 308 моли све полицијске власти, да Видосава потраже и њему стражарно спроведу. Видосав је омалена раста, плав, сувоњав, ћосав; одевен у сељачко одело и опанке са белим врпцима — од кучине. УБр. 1192.

Милан Алексић, редов 5 батерије „Дунавског артиљеријског пука“, пуштен је био још 21 новембра прошле године на дводневно одсуство, да оде кући својој у Београд да донесе одело, пошто се имао отпустити из кадра; јер је одслужио свој рок. Како је тада отишао, није се више вратио. Том приликом однео је на себи државно одело. Командант Дунавског пољског артиљеријског пука актом бр. 138 обраћа се полицијским властима с молбом, да Милана потраже и нађена стражарно спроведу командиру 5 батерије — у Смедереву с позивом на Бр. 7. УБр. 1030.

Г. Живку Барловцу, трговцу из Београда, са станом у Призренској улици бр. 17, извршена је крађа адиђара, коју је он приметио 11 ов. мес. Адиђари су се налазили у једној орманској фијоци, која је увек закључана била. Покрађено је следеће: 1, један пар минђуша, којима је горњи део — ружица, био скинут. Минђуше су од брилијанта и вреде до 500 динара, 2, орден Мецедије II и III степена у брилијантима, добивен од Њ. В. Султана 1850 године, у вредности до 1000 динара; 3, златна бразлетна широка два прста и састављена од малих квадратића, удешених на зглавкове. Сваки квадрат ишаран је правим гравирама. У средини бразлетне налази се један већи квадрат — црно емаљиран. У средини самога квадрата има 5—7 малих дијаманата, постављених у накрст, у вредности до 300 динара; 4, дијамантска игла, у средини се налази велики брилјант, на горњем крају један мали дијамант засебан, а на доњем 3—4 врло ситна дијаманта. С једне су стране три листа дијамантска сједињена, а с друге нека фигура, у вредности до 360 динара; 5 златне минђуше, плаво емаљиране, у форми трубе, у којој се налази по неколико бисера, у вредности до 60 динара; 6 два до три стара дуката, од којих је један турски, тако звани „фондук“, у вредности до 60 динара; 7, покидана су три до четири мала дијаманта, који су висили на једном кољеу, а вреде око 40 динара и 8 пет наполеона и пет дуката, који су били у једној кесици. Управа града Београда, актом бр. 1032 моли све полицијске власти, да предузму живо трагање за проналазак адиђара и крадљивца, па по проналаску да по закону поступе. Нарочито ваља скренути пажњу часовничарима и позлатарима, да обрате пажњу приликом куповине напред поменутих ствари, па ако би им ко понудио, да одмах власт известе.

Јоца Симоновић, који се издаје за надничара, родом из Аустро-Угарске, стар 32—35 год. омален, погрбљен, у лицу плав, извршио је ноћу између 9 и 10 тек. мес. једну опасну крађу у Београду и побегао. Од одела има шубару, кожух, чакшире и банаћанске опанке. Управа града Београда позива све полицијске власти, да Јоцу у својим домашајима најживље потраже па у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 121.

Непознати лопови ноћу између 12 и 13 децембра прошле године, украли су из затворене појате општине блендијске шест оваца Богосаву Стевановићу из Дугог Поља, од којих пет белих а једну црну ровашену у десно ухо. Начелство окр. нишког актом Бр. 31738, моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по проналаску по закону поступе. УБр. 834.

Иван Васић, из Ропочева, слуга код Тодора А. Стојановића, механџије из Баничине, побегао је једнога дана при крају децембра прошле год., пошто је претходно покрао своме газди следеће ствари: 10·75 динара у готовом новцу, два пара кошуља и гаћа од танког српског платна, капу шајкачу плаве боје, штап са натписом „Т. А. С.“, стављеном на куки, чакшире

од параћинског штофа и прслук жућкасти. Начелник среза јасеничког актом Бр. 22586, моли полицијске власти, да крадљивца Ивана потраже и нађена њему стражарно спроведу, ради законског поступка. Ивану је 26 година, средњег стаса, повеће главе, црне косе, смеђих обрва, великог чела и образа дугих, у опште плав, нос правилан, браде мале небријане; има белеге по глави на три места од краста. Кад је побегао био је одевен у панталонама од плаве чохе и кожух са рукавима, а на глави капу шајкачу.

Михаило Зарић и **Аксентије Чолић,** бивши чувари осуђеника, пресудом Апелационог суда од 27 октобра пр. године Бр. 4165, која је и извршном постала имају да издрже по 12 дана затвора и да плате кривичне трошкове, на шта су осуђени због дела из II одељ. § 99 крив. закона. Па како се не зна где се Михаило и Аксентије налазе, те се осуде ни по кривичној ни по грађанској части нису могле извршити, то управа града Београда актом Бр. 556, моли све полицијске власти, да именоване потраже и нађене њој спроведу.

Јован Радојичин „Пижурице“, из Цетиња, дошао је пре 2 и по године у Србију са своје троје деце: синчићем Благојем и кћерима: Љубицом и Зеликом и више се није ни вратио кући — у Црну Гору, где је оставио жену и још троје деце — који су сада прешли у Србију и живе у Ивањици ишчекујући Јована, за кога се сазнало да живи невенчано негде око Врање, а за децу се ништа не зна. Јовану је око 40 година, у опште плав, а очију зелених. Начелство окр. рудничког актом Бр. 203, моли полицијске власти да Јована с децом потраже и нађене спроведу начелнику среза моравичког с позивом на Бр. 87. УБр. 955.

Благоје Перуничић, бивши раденик штампарски, а у последње време служитељ позоришта „Синђелић“, извршио је 21 октобра прошле године крађу два џепна сата па побегао. Благоју је 20 година, стаса средњег, у лицу пун, црномањаст, без бркова и браде. Начелство округа нишког моли, да се Благоје потражи и њему стражарно спроведе. УБр. 956.

Благоје Јоксић, из Сенаје, који је служио код Николе Грујића механџије из Малог Пожаревца, побегао је од газде 11 овог мес., пошто је претходно украо 76 динара. При себи има службену исправу и акт суда општине мало пожаревачке, да може узети објаву за Аустро-Угарску, јер је хтео да иде брату, који живи у селу Батајници — код Земуна; но објава му није издата. Њему је 20 година, средњег стаса, смеђ, дугих образа, румен, ћосав, плавих — светлих очију, зуба врло белих, по лицу пун оспе. Кад је побегао био је одевен у гуњ од шајака, уским чакширама и обувен у опанцима; а на глави шубару. Начелник среза грочанског моли полицијске власти да Благоја потраже и нађена њему спроведу с позивом на бр. 242. УБр. 1596.

Непознати лопови ноћу између 17 и 18 децембра прошле године извршили су опасну крађу Петру Миленковићу, тежаку из села Вароши и однели му: 100 аршина тежињава платна, 12 пари женских чарапа, две женске кошуље од тежињава платна, две шубаре полуастраган, 4 пешкира од памучног белог платна, један јелек од црног сукна и један кајиш црн за опасивање. Начелство окр. нишког актом бр. 496 моли полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 1299.

Михајло Фар, раденик шећерне фабрике, родом из Ритока у Мађарској, који је био са станом у Ратарској улици бр 29, код Александра Гавриловића, извршио је овоме крађу ствари и 17 ов. мес., побегао. Ствари које је покрао, следеће су: драп прслук, кратак капут, браон — полован, — пар новог одела угасито-грао; два пара ципела, перорез са црним корицама, а на крају мало бео, кожни новчаник у коме је било 6·70 дин. у сребру и никлу; један сребрн комад и три комада бакарног старог новца „Марије Терезије“, чарапе плаве са белим шарама, црна свилена машна, сребрн сат са два капка са главом Франца Јосифа, са сребрним ланцем и кључевима и табакера од браон коже, на којој су насликани новци; — све у вредности 250 динара. Управа града Београда актом бр. 1565 моли све полицијске власти, да Михајла потраже и нађена њој спроведу. Михајлу нема више од 30 година. Кад је побегао, био је одевен у одело угасите боје, а на ногама имао је ципеле.

ТРАЖИ СЕ

Начелник среза добричког актом бр. 65 извештава све полицијске власти, да су код Драгутина Ђорђевића и других Цигана, који су у притвору због крађа коња, нађена: једна коњска кола окована, без леса и арњева, половна; један коњ длаке доратасте, матор 15 година и кобила длаке доратасте матора 6 година и једна кобилица матора две године, на челу лисаста; ам и узде; па моли да сајбије потраже и њему с доказима о својини упуте. УБр. 620.

Код Јована Живановића, из Малог Пожаревца налази се: кобила длакэ алатасте, мила, матора 5 година и коњ, длаке вране, исте величине као и кобила, матора 5 година. Начелник ср. грочанског актом бр. 57 моли полицијске власти да потраже сајбије и пронађене њему упуте. УБр. 533.

Начелство округа нишког актом бр. 602 извештава све полицијске власти, да се у селу Шарбановцу (трезу бањском) налази: мангуп кобила, длаке беле, матора 8—10 година, без роваша; — па моли, да сајбију потраже и упуте начелнику среза бањског. УБр. 1299.

Божидар Јовановић, бив. ђак V разреда гимназије, родом из Београда, нестао је 15 ов. мес. Њему је 15 година, повисоког је раста — према својим годинама, очију црних, косе смеђе, главе и ушију великих, у лицу бео, уста повеликих. Био је одевен у панталоне и кратки капут бледе боје, у дугачком зимском капуту затворено плаве боје са јаком од друге материје, и на глави црни шешир, полован; на ногама велике вунене чарапе, црвене боје и црвене опанке. Управа града Београда актом Бр. 1460, моли полицијске власти, да Божидара потраже и нађена њој спроведу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ

КНЕЗ МИЛОШ

У НАРОДНОЈ УСПОМЕНИ

од **Јове М. Поповића**

учитеља Грађанске Школе у Гор. Милановцу

Књига је посвећена **Њеном Величанству Краљици Драги,** Која је благоволела посвету милостиво примити.

Може се добити од писца и од издавача г. Н. Димитријевића, уредника „Полицијског Гласника.“

Књига садржи 8 штампаних таб. са сликом Њ. Величанства.

Цена 1 динар.

„ЗДРАВАЦ“

КАЛЕНДАР ЗА 1901 (ГОДИНА II.)

За пуку о чувању здравља. Уредио г. д-р Радивоје Вукадиновић, окр. физикус из Књажевца.

Календар „Здравац“ има врло поучну садржину са 10 слика. Удешен је за народ тако, да га и најобичнији сељак може врло добро разумети и њиме се користити.

Од колике је вредности „Здравац“ по народ, најбоље сведоче критике првих наших лекара. Г. д-р Милан Батут, проф. Велике Школе написао је у прошлој години читав један уводни чланак о „Здравцу“ и најсрдачније похвалио појаву његову, тврдећи, да ће „Здравац“ нашем народу бити од драгоцене користи.

„Здравац“ треба да има свака кућа. Патриоте и пријатељи народа учиниће му највеће добро, да овај календар у што више примерака откупе и сиромашном сталежу раздаду бесплатно.

За „Здравац“ се треба обратити писцу г. д-ру Вукадиновићу у Књажевац, или штампарији г. А. Јовановића, Београд.

Цена је комаду 30 пара дин. На више 30% рабат.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Уредник нашега листа вратио се с пута и ово дана одговориће свима пријатељима и повереницима, који су му писали за време његова одсуства.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. ЈАНУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (3)

За скидање крвних мрља с неког зида потребно је, да се површина зида тачно испита. Ако је исти више пута прекречен, онда ћемо гледати да дођемо до финих, сасушених листића креча, али ако је зид само једанпут или није ни једанпут прекречен, онда морамо узети мало малтера. Да ли је једно или друго случај, лако ћемо сазнати, кад у близини дотичне капље, на неком месту ножем загребемо. Можемо ли да скинемо мали, али солидни листак, то је онда онај први случај, али ако не можемо да зацепимо листак креча, већ дођемо одмах до пешчаног малтера, онда је онај други случај. Али у сваком случају ваља нам имати пред очима, да отцепљивање неће сваки пут испасти за руком, и према томе добро ће бити, да пре но што приступимо томе послу, крвне мрље опишемо и нацртамо. Кад почнемо тај посао, добро је да на мрље прилепимо један згодан комад стакла. Као средство за лепљење ваља употребити гуми арабику, јер ће тада микроскопичару бити лакши посао, кад се изрично спомене чиме је стакло лепљено. Добро ће бити, да на ћошковима испод стакла подметнемо парче хартије или што је још боље једну тању пантљику, која ваља да вири напоље, да би за њу могли доцније ухватити. За тим се стакло добро, али опрезно притисне, па онда с косо намештеним дрветом подупре. По том треба сачекати, да се гума потпуно осуши, за што је потребно доста времена. Према томе и из овог разлога паметно је, да се ствар удеси тако, да се за време сушења може радити нешто друго.

Да би знали, да ли смо готови са сушењем, неће бити згорега да на суседним местима учинимо више проба, т. ј. да на више места прилепимо за зид комадиће стакла, као год што смо прилепили онај комад на крвне мрље. Зато је потребно врло мало труда и времена, а обезбедили смо се да нам скидање мрља испадне за руком. Мислимо ли да смо готови са сушењем, онда покушамо да скинемо један од тих пробних објеката; испадне ли нам ствар за руком, онда учинимо покушај на правом објекту. Не пође ли нам то за руком, тада се оканемо скидања и чекамо да се још суши, па онда поново радимо као и пре. Напослетку тако успевамо скинути са стаклом комад малтера или листак креча или боје, на којима су крвне мрље. Наравно да приликом скидања морамо се помоћи згодним оруђем, којим ћемо поткопати и отцепити потребни комад зида.

Ако су крвне мрље пале на земљу и ако имају неког значаја, онда ћемо то парче земље извадити ножем или лопатом, према његовој величини, па за тим метнути га у какав суд, тако, да се не распада и не растреса приликом преношења. Ако је земља влажна, суд мора бити такав да не пропушта воду, али ако је то прашина, песак, пепео и т. д., онда се мора у таквом случају учинити оно, што је потребно, да се то парче земље одржи у свом првобитном облику, да се не измеша. Стручњаци у оваквим приликама увек пазе, да са земљом не понесу каквих животињица, као што су н. пр. црви. Што они то раде, потпуно је појмљиво, кад се зна, да све такве животињице живе од земљиних састојака. Н. пр. ако би у земљи био црв, он би појео земљу, која је напијена крвљу, крв би сварио, и за кратко време у кутији бисмо имали само земљу и црва, а крви нигде ни од корова. Кад не би морали имати обзира према крви, било би нам врло лако уништити такве животињице тиме, што би земљу прелили каквом отровном течношћу. Али хемичар и микроскопичар би увек с правом против тога протестовали и тако ја бих знао само једно једино, чисто механичко средство. На име пре но што се дотични комад земље ископа, удари се нелико пута око крвних мрља са каквим коцем, ћускијом или каменом и т. д. у земљу; тај потрес је за црве врло непријатан, и ако који буде ту, у тој околини, одмах ће измилети на површину.

Ако су крвне мрље на каквим металним предметима, њих ћемо, разуме се, узети и понети са собом, н. пр. кључанице, кључеве, браве, шарке и т. д. Ако то не иде, онда морамо се уверити, да ли је подлога политирана. Ако је политирана, онда ћемо покушати, да крвне мрље скинемо исто онако као и са зида, само онда, ако површина није равна, нећемо употребљавати комад стакла, већ једну врсту провидног платна тако званог Pausleinwand. То платно се дакле налепи с арапском гумом и скине пре но што се сасуши сасвим. У већини случајева мрље се потпуно скину; остане ли штогод мало, то се опрезно саструже, метне у чисту хартију и брижљиво чува.

Кад се крвне мрље добију на такав начин, тада безусловно ваља чувати полеђину платна, а она ће се најбоље очувати, ако се згодан комад прозорског стакла намаже арапском гумом и притисне на ону страну платна, на којој су крвне мрље. Тако су мрље затворене између платна и стакла, те их можемо посматрати и с једне и с друге стране. На исти начин поступа се, кад се трагови налазе на другим, врло глатким предметима, који се не могу понети са собом, н. пр. на великим стакленим окнима, на великим, глатким каменовима. У таквом случају увек ће се покушати скидање мрља и свагда обраћати пажња, да се заштити полеђина. Наравно да у таквим случајевима такође не треба чекати, да се гума потпуно осуши; платно ћемо скидати баш онда, кад већ почиње да се тешко скида.

Ако је подлога сурова, н. пр. зарђало гвожђе, велики, неуглачан камен и т. д., тада се не може ништа друго учинити, до ли крвне мрље брижљиво састругати у једну хартију. За такав посао мора се увек употребити глатка хартија, пошто на рапавој остане много струготина. За тај циљ би најбоља била она глатка хартија, што дрогисте у њу завијају при продаји врло ситне материје, н. пр. анилинске боје, бронзани прах и т. д. пошто на тој сасвим глаткој хартији не остаје ни мало праха. Али ипак ја не бих препоручио ову хартију, пошто је она углачана тако фино с помоћу разних смеса, које могу доцније веома кварити посао хемичару.

Стругање ће се предузети напослетку и онда, кад се крвне мрље из неког узрока морају што пре уклонити с њихног места. Тако Каспар Лиман помиње с похвалом једног иследника, који је на нокту ручног прста једног сумњивог човека опазио одмах по извршеном делу мрљу крви, ту мрљу с места састругао и сачувао. По моме мишљењу, он би још много боље био учинио, да је узео мало парче провидног платна с арапском гумом, да га је притиснуо на нокат где је мрља и тако ову скинуо. Као што се може сваки уверити, на овај начин је врло лако скинути крвну мрљу с нокта. Према томе свакако, да би овај осумњичени човек радије био пристао, да му је мрља скидана овим путем него што је гребана.

У оваквим случајевима од врло велике је важности, да се иследник увек упита не би ли било боље не излагати крвне мрље свима тим манипулацијама, које више пута могу услед

непажње да покваре цео посао, или да ли би било боље одложити ствар за мало доцније, док се положај разбистри. Овакво питање је увек беспредметно, кад се мрље налазе на местима, где су изложене атмосферском утицају, намерном или ненамерном кварењу од стране света и т. д., дакле кад се налазе у пољу или у таквим просторијама, које се из неког разлога не могу затворити. Је ли пак то могућно, може ли се просторија одиста потпуно и поуздано затворити на све стране где има улазак и тако остати бар неко време, онда ће се мрље оставити онде где су. Ако се оне не могу потпуно обезбедити, а то ће тако бити у већини случајева, онда их ваља понети са собом.

Тражење крвних мрља које је неко покушао уклонити.

Још имамо да проговоримо неколико речи о тражењу крвних мрља у оним случајевима, кад је неко покушао да их уклони. То је свакојако најтежи моменат у оваквом послу, пошто злочинци у томе доста пута развију такву вештину и лукавост, да им се просто морамо дивити. Али срећом они заборављају, као што то Шауенштајн наглашава, већином оно што је најглавније и што их увек ода, а то што их може одати, наћи ће увек вешт криминалиста. Кад је то нашао, све друго иде лако.

Ако хоћемо да се најпре бавимо са злочинчевим телом, то ћемо најважније основе за сумњу наћи онда, ако предузмемо истрагу одмах по извршеном делу. Онај ко је упрљао руке туђом крвљу, одмах их пере, те ће код света из нижих слојева већ падати иследнику у очи, кад види чисте руке, нарочито радним даном. Та околност, разуме се кад има и других основа за сумњу, подстаћи ће увек иследника, да руке подвргне тачном прегледу. Чак и на врло добро испраним рукама моћи ће се доста пута, на име с помоћу лупе, опазити крв на кожи испод ноката. У том случају иследник ће, разуме се, гледати да дође до тог остатка крви, што ће моћи учинити врхом шиљаста ножа. Овде свакако настаје питање, да ли ће дотични то допустити. Али тада се ствар у пракси изводи простије. Допусти ли он, да се узму мрље, добро је, успротиви ли се, то се онда констатује протоколарно, руке осумњиченог прегледају лекари, деловођа и два сведока, против чега се он не може одупирати, и тако се против њега има доказ, који је можда важнији но да је све нађена крв. Јер да на његовим рукама нема сумњиве крви, он не би имао узрока, да се одупире против поменуте процедуре.

Готово још важније је него руке прегледати лице, а нарочито код осумњиченога, пошто он по правилу никад не сумња, да би ту могло бити крвних мрља и према томе немарније опере главу од руку. И овде ваља узети у помоћ лупу, па лице, као и косу прегледати брижљиво, палац по палац. Наравно да је ово лекарев посао, али се дешава, да се иследнику доведе осумњичени онда кад нема лекара на расположењу, а пошто се такве ствари не одлажу, онда тај посао мора свршити сам иследник. То уосталом није ништа противзаконо, кад иследник врши такве радње, пошто се овде ствар не тиче стручњачког оцењивања, већ се само прибира материјал, што спада иследнику у дужност. (Наставиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овакву расправу, са молбом за наше објашњење:

Н. Н. из Н., чији је отац био земљоделац, од кога је наследио имање, кућу са плацем и неколико дана ораће земље, како он тако и његов отац занимали су се земљоделством непрестано, а живели су у варошици Н. После смрти очеве обделавао је земљиште као и остали земљорадници, некад сам са својом чељади, а некад и преко надничара и наполичара. Уз то у згодним приликама, када је имао новаца при себи, вршио је шпекулативно продају и куповину разних земаљских привредних производа, и био посредник за куповину ових са трговцима. Са њима закључивао уговор о продаји и куповини и продаји ране. У овим односима потписивао је уговоре, издавао облигације па потписивао и менице, које је сам својеручно писао и потписивао са својим именом „*Н. Н. из Н., трговац*“.

Дакле овакву своју радњу потписивао је као трговац, а не као земљоделац, у том циљу да добије већег гласа и поверења, и ако није по § 5 трг. закона, код надлежног суда своју фирму као трговац протоколисао, нити то преко званичних новина објавио.

Доцније кад својим обавезама није могао одговарати, повериоци су га тужили надлежном суду, и тражили, да се осуди на плаћање. И судови су га према поднетим исправама осудили да своје дугове плати.

Поверилачке тужбе гласиле су да им је Н. Н. трговац из Н. дужан толику и толику суму, и судови су према оваквим тужбама и поднетим доказима доносили своју пресуду, према туженом као трговцу, не упуштајући се у оцену за то, да ли је тужени трговац или земљоделац, као што се то увек у оваквим случајевима и не упражњава.

Када су пресуде дошле на извршење за наплату, дужник је на протоколима саслушања изјавио да је земљоделац, и да не одобрава попис свога имања, онога које му као земљоделцу штити пропис § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, јер вели да му тај законски пропис као земљоделцу даје благодејање, на кућу са кућним плацем од једног дана орања, пет дана ораће земље, стоку одређену законом као потребну за обраду, земљоделски алат и нужну храну за исхрану породице. Даље је навео да трговац није никада ни био, јер своју трговачку радњу није протоколисао код суда, што је на основу § 5 трг. закона морао учинити, но је шпекулацију вршио само као земљоделац, закључујући уговоре са трговцима о продатим производима, које је са свога имања, и онога које је на наполицу узимао, прибирао. Даље у овим својим радовима кретао се увек као земљоделац, јер за стовариште тих сабраних производа није имао никакве магазе или јавне радње, коју сваки трговац увек има и води.

Изложивши све ово, пита уредништво и тражи његово мишљење о томе:

Да ли се може овоме дужнику по извршним пресудама, за наплату дугова узимати у попис и излагати продаји и оно имање које му штити § 471 тач. 4 грађ. поступка, као благодејање дато земљоделцу, или ће се овакав дужник сматрати за трговца и ако своју фирму није судски протоколисао. Хоће ли се његова произвољна воља, где је сам себе потписивао као трговца, сматрати за закониту и да ли је он у опште овде и у свима даним случајевима могао то чинити, те да његова воља лиши и њега и његову породицу од датог благодејања законског, када се зна то да је законодавац прописао законске одредбе, шта све треба један земљоделац да учини, и какве исправе треба да поднесе па да може који део од свога имања отуђити.

Радо се одазивамо оваквим питањима и на ово дајемо овај наш одговор.

Сваки онај који хоће да буде трговац, пре свега подлежи јасним одредбама еснафске уредбе, дакле да по овоме специјалном закону испуни све услове, који се за трговца траже, и да положи испит о својој трговачкој спреми и способности за тај рад. Даље када све ове услове испуни, може као трговац са еснафским правом ступити у трговачка ред, а затим по јасној и изричној одредби § 5 трг. закона, дужан је своју трговачку радњу код надлежног суда протоколисати.

Све ово у даном случају није учињено, и према томе овакав се дужник, ни у коме случају не може сматрати као трговац и сваки онај, који је са оваковом личношћу имао посла, има себи приписати све оне последице, које наступају приликом неиспуњења уговора и осталих уговора. По грађанском поступању он се има сматрати као земљоделац и њега потпуно штити §. 471 тач. 4. грађ. суд. поступка. Са свим је друга ствар, ако би се противу оваковог лица по кривичном поступку повела истрага као наспрам варалице. Иницијативу за ово може узети и сама извршна власт, а и на тужбу повериоца, који су оштећени.

* * *

Од једног општ. писара добили смо оваква питања са молбом за објашњење:

Н. Н. кројач овд. молбом својом од 17. октобра 1900 г. тражио је забрану за 42. дин. Н. Н. зван. ср. качерског, на 1. коња и кола који се налазе при стављању забране у овој општини код једног гостионичара. Дуг је од „*одела*“. Ову забрану суд ово општ. уважио је на основу 2‰. положене кауције § 400. гр. суд. пост; — дужник Јоца жали се првостепеном суду на ово решење о забрани, надлежни судија гор. миланов. суда одобрио је тако решење о забрани.

Други један поверилац Н. Н. трг. овд., такође молбом својом од 17 јануара ове год. захтевао је забрану Н. Н, из Доње Црнуће за 78·55 дин. на једну кобилу са седлом, која се налази такође код овд. једног каф. за поменуту суму. Дуг је од дућанских ствари — еспапа, по прегледаном рачуну, и ову забрану суд је на основу § 400. гр. суд. пост. са 2‰ пол. кауције уважио.

Но и овај дужник жали се првостеп. гор. милановач. суду, на ову забрану, — судија првост. суда поништава решење о забрани, из разлога што је решење донешено без икаквих доказа о обвези у смислу § 377. гр. суд. пост. и да положена кауција у смислу § 400. гр. пост. није доказ и обвеза.

Обе ове забране донешене су на основу § 400. гр. суд. пост. у вези §§ 377. 378. 6, 7 и 9 грађ. пост.

Чија је радња саобразнија грађ. суд поступку да ли радња — односно решење — о забрани, или, оног судије, који вели, да § 400. грађ. пост. није доказ обвезе за обезбеђење?

Ево нашег одговора:

Да општински суд може одобрити забрану нужно је претходно саслушање дужника о дугу, § 19. грађ. судског поступка. Где овога нема општ. суд неће одобравати забрану, ни онда. када постоји исправа о постојању дуга, јер у сваком дањном случају овакова радња суда биће као незаконита уништена. Кауција по § 400. грађ. судског поступка, код општ. судова узимаће се само тада ако рок плаћању није протекао, а дуг је у опасности, али и у том случају нужно је да се дужник саслуша о том да ли дуг и исправу за своју признаје. Тако ће се исто радити, ако је дуг на основу сведока, па му рок за исплату није истекао.

Само овако извршена процедура уводи повериоца у право за обезбеђење код општ. судова.

ЛАЖНО БЛАГО

написао **Јова М. Поповић**, учитељ *)

Чувена Крајина бесмртнога Хајдук Вељка, била је некада препуна прича о силноме благу некаквога *Цара Радована,* за кога историја не зна ништа. Огромни се подруми под земљом казују, где је смештепо то баснено богатство; а нико местимице не зна, где је сместиште тога немереног блага. Али залуд им је, кажу, и ако сазнају место, где се налази та велика остава, кад се подруми на тој остави не могу отворити кључем. Заредише онда људи од врачарице до врачарице, док једна прорече, да се та подрумска врата могу отворити само травом „расковником".

И онда се организоваше читава друштва с јаким капиталима. Једни су потирали винограде, рушили пивнице, разоравали брежуљке, кварили ливаде и секли красне воћке, тражећи туда благо Цара Радована; а други су опет трчали на све стране и безумно лутали по свету не би ли нашли траву „расковник", за коју Флора не зна ништа.

Тако је народ у Крајини почео материјално ороњавати.

Кад је Кнез Милош други пут дошао на српски престо, сазнао је о томе чудноме заносу народном у Крајини, па је наредио чиновницима да народ обавештавају и упућују на домаћи посао. У исто време, седи Кнез је заповедио тамошњим властима, да се строго казни сваки, који би се и даље заносио тражећи „неко благо Цара Радована, које су измислиле беспослене врачаре, ради своје користи."

Ова Кнежева наредба имала је добре последице. Многи разумнији људи у Крајини тргли су се и одусташе од те залуднице, па се вратише својим домаћим пословима, које су били сасвим напустили.

Један само пример јасно ће се илустровати ову занесеност народну у Крајини.

У штубичком атару месту званом „Браник" видели су људи, да „горе паре", па су ту сву земљу преврнули и не нађоше ништа. У томе дође у Штубик један човек код Милоја Петковића, човека нерадна и до зла Бога лена, па му каже:

— Не могу се паре наћи у Бранику, док се човек не закоље, и његова глава ту закопа!...

Милоје дође тада на ту слосретну мисао, да закоље свога сељака Михаила Караманчића, човека вредна и поштена, а и онако му је нешто натрунио.

Милоје оде код Михаила и приволи га, да још прве ноћи, траже паре у Бранику.

По вечери, кад се било већ добро смркло, Милоје дође с два још сељака код Михаилове куће, понесу што им треба за копање и оду у Браник, где „горе паре". Запале најпре воштану свећу и спусте у кадионицу на жар тамњан и неколико зрна пшенице, па даду кадионицу Михаилу, да окади оно место, где „горе паре". Михаило се сагне да кади, а Милоје измане секиром да му осече главу. Али се секира нако омакне и пресече му кључну кост.

Михаило је био врло снажан човек и нагне бежати. Но због јакога и наглог излива крви, стропошта се обезнањен на земљу. Милоје дотрчи с оном двојицом и зверски му одсеку главу; али се онда поплаше од тога крвавог дела и побегну.

Власт је свему овоме ушла у траг, али благодарећи неком загонетном случају — зликовци нису осетили оштрину закона.

Само је Михаилова кућа у црно завијена.

*

За време друге владе Кнеза Милоша био је у Неготину неки Станоје. Он је живео искључиво од преваре.

Једном Станоје купи неколико катраница, па их напуни земљом коју добро набије, а по врху земље метне један ред бенаца, и онда катранице затвори округлим стаклом, које по ивици олепи воском. Једну тако напуњену катраницу Станоје метне у торбу, па оде у Брегово и закопа је у поповој њиви, близу крушке, где се обнавља запис, метнувши по врх катранице камену плочицу. Кад је тако свршио тај посао, он онда пође поповој кући. Поп је пред кућом цепао дрва, кад Станоје уђе у двориште и повика:

— Помози Бог, попо!

— Бог ти помогао!

— Цепаш дрва!

— Ја!

— Ако, ако, и то треба за кућу!

— А одакле си ти, пријатељу?... упита поп мерећи погледом Станоја.

— Из Неготина!

— А којим добром?

— Дођох нешто послом до тебе!

— Па говори!

— Ама бојим се, да нас ко не чује?

— Неће нико, не бој се!

— Ја сам чуо од једног човека из Влашке да у твоме имању има закопано благо, па сам дошао, да те молим, ако хоћеш, да ми дозволиш да га ноћас потражим.

— Ако има, брате, и ја ћу с тобом да тражим!

— Тамо, где ћемо ми ноћас ићи, има пун ћуп злата!

— А од куд' ти знаш?

— Имам план, где је ћуп закопан.

Попу засијаше очи од радости па ће упитати:

— А како ти беше име?

— Милан!

— Ајдемо Милане у кућу, да се мало одмориш!

Поп је те вечери частио Милана боље него кума крштеног.

А кад је настало глухо доба ноћи, узму: дугу пушку, трнокоп, торбу и свећу, а Станоје извади неку артију, погледне у њу и каже:

— Ево плана; но дај ми, попо, шипку од твоје пушке.

Поп извуче шипку и пружи Станоју; а овај стане шипком бушити земљу. Кад шипка удари у плочу, Станоје повиче:

— Ту је, попе, срећа наша!

Поп докопа трнокоп и стане копати земљу на томе месту. Није копао ни две педи, у дубину, па наиђе на плочу. Одмах дигоше плочу и извадише катраницу. Поп принесе свећу какраници, а кроз стакло се жуте дукати. Поп је тада био пун блаженства!...

*) Ову смо причу добили од г. Јове М. Поповића, коју је штампао у књизи: «Кнез Милош у народној успомени» Књига је ово дана угледала света и посвећена је Њеном Величанству Краљици Драги. Књигу топло препоручујемо свакоме.

Турише катраницу у торбу па право поповој кући. Поп опет принесе свећу катраници и погледа кроз стакло. Срце му је заиграло од радости; био је пун среће!

— Дела, да поделимо?... рече поп трљајући руке.

— Не смемо, попо, док не јавим ономе човеку из Влашке.

— А што?

— Ја бих онда страд'о к'о нико мој!... Но дај ти мени за пут 20 дуката; а ову катраницу чувај 10 дана, док се ја вратим, па ћемо тада поделити; а даћемо нешто и ономе човеку из Влашке, што ми је дао план.

— Добро!... рече поп, па извади 20. дуката, и даде Станоју.

Поп је, те ноћи, лепо угостио Станоја, па се онда, пред зору, растадоше.

Прође десет, па и петнаест дана, а Станоја нема, да се врати. Поп га није хтео више ни чекати, него простре ћилим, па извади стакло и наже катраницу, да изручи дукате. Али јест, испаде неколико бенаца а за њима се осу земља.

Поп се груне рукама у груди и јаукну:

— Авај мени до Бога милога, зло ти мене лопов превари!

Више није Станоју очију видео.

*

Станоје се вратио у Неготин и неко је време беспослично трошећи попове дукате; а кад му се и то измаче, он нађе једнога сељака из Карбулова и упита га:

— Одакле си ти, пријатељу?

— Ја из Карбулова!

— А како ти је име?

— Станко Симић!

— Знаш ли ти: има ли неки брест у јасеничком атару званом, у месту званом „калдрма?"

— Не знам!

Тада ће рећи Станков син:

— Има, има; ја знам и где је!

— Ту лежи наша срећа!

— Каква срећа?... чуди се Станко.

— Има ту закопан пун ћуп дуката.

Њима прође један сељак из Поповице, па ће запитати:

— О чему то говорите?

Они му кажу.

Сва троица оду у карбуловске пивнице и тамо су пили до мрака, па се онда дигну Станковој кући и ту вечерају.

Кад се у селу све стишало, они узму шипку од дуге пушке, трнокоп и свећу, па право код бреста. Тада Станоје каже:

— Нађите на бресту крст, где се обнавља запис.

Они нађу.

— Сад тражите испод крста, за судланицу ниже, ту има ексер под крстом.

И њега нађоше.

— Одмерите три мушка корака од бреста на северну страну.

Учинише и то.

— Додајте ми, сад, шипку од пушке!

Станко му пружи шипку а Станоје је њоме бушио земљу док шипка удари у плочу.

— Ту су паре!... повика Станоје.

Онај сељак из Поповице сподбије будак и копао је, у дубину за једну пед и пō, док трнокоп удари у плочу. Станко подиже плочу, извади катраницу из земље и онда се сви крену у Карбулово, Станковој кући. Ту запале свећу и погледају кроз стакло па кад видеше у катраници дукате, по'скочише од радости.

— Ајде, да поделимо!... повикаше сељаци.

— За 20 дана не смемо дирати ћуп; док ја одем у Влашку, да нађем човека, који ми је казао за ове паре. Кад се вратим братски ћемо поделити паре; а даћемо нешто и ономе, у чијој смо земљи и нашли паре. Но дајте ви мени мало трошка за пут; а овај ћуп нека чува Станко 10 дана; а 10 дана чуваћеш га ти пријатељу!... рече Станоје ономе сељаку из Поповице.

— Ја немам више, по 2 дуката!... вели Станко.

— Доста је то од твоје стране!... повика Станоје.

— А ја немам више до 1 дукат; и то сам узео капару за вуну!... каже онај сељак из Поповице.

— Доста је и толико!... рече Станоје.

Станоје прими 3 дуката, па добро се понапише вина и растадоше весела срца.

Станко је чувао катраницу 10 дана и по истеку тога рока, однесе је код онога сељака из Поповице, да и он чува 10 дана. Али онај сељак каже:

— Ја ћу, да видим, брате: колико овде има пара, нећу после, да ударим на белај!

Простру покровац, изваде стакло и Станко наже катраницу да изручи дукате. Кад хоћеш?!... Испаде неколико бенаца, а оно друго све земља.

Поповичанин се наљути и плане:

— Ви сте мени подвалили!

— Бог ми је сведок, да ја нисам то ни помислио!... правда се Станко из Поповице, па узме катраницу, ону земљу и бенце, и оде код власти на жалбу.

Власт је нешто трагала по тој ствари и на томе се све свршило.

Дође до ушију кнезу Милошу, да се у Крајини појавио неки Станоје „варалица", који измамљује од народа паре за неко лажно благо, па је строго наредио тамошњим властима, да „без сијасета" ухвате „варалицу" Станоја и подвргну оштрој казни, „да се више не сети народ заваравати рђавим примером".

Власт је, по тој Кнежевој наредби предузела најживљу потеру за Станојем; али он то осети и умаче у Румунију.

Више се није ни враћао.

ПРОФЕСОР МОРИАРТИ

(ИЗ УСПОМЕНА О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ)

од А. Конан Дојла

(НАСТАВАК) (2)

Ја сам имао прилике често да се дивим јунаштву мог пријатеља, но сада ја просто нисам могао да разумем, како може човек, спокојно пушећи цигару, пребројавати толико покушаја на свој живот, као сасвим ништавне ствари.

— Ви ћете без сумње код мене ноћити? — рекох му ја.

— Не, драги мој, за сада сам ја још врло опасан гост за вас. Мој је план готов, и ја ћу вас посветити у њега. Пошто је моје присуство овде за саму ствар излишно, и полиција ће све довршити сама, то ћу ја у виду личне безбедности, на извесно време отпутовати из Лондона. Мени би било врло пријатно да ми ви будете сапутник за време мог пута на континенат.

— Ја ћу поћи са вама, — рекох ја, — када ћемо да отпутујемо?

— Сутра у јутру, то је преко потребно. Ево вам моје наредбе, Јатсоне, и ви ћете их буквално испунити, јер ћемо ми сада да играмо партију у двоје против најискуснијег противника свету.

— Слушајте! пошљите свој пртљаг на станицу Викторија, без адресе, сад одмах. Ујутру пошљите за фијакер сигурног човека, и наредите му да не узима фијакере, који су у близини вашег стана. Кад будете седали на фијакер, дајте кочијашу адресу написану на парченцету артије, и замолите га да не баца ту артијицу. Ви ћете поћи на viaduct, тамо ћете оставити фијакер и што је могуће брже стрчаћете доле; под мостом ће вас чекати затворен фијакер, кочијаш истога биће обучен у црно и опасат црвеним појасом. Ћутећи ускочите у фијакер, и он ће вас довести управо на Victoria-station, баш кад воз хтедне да одлази. Распоредите своје време тако, да стигнете на viaduct кад буде четврт после девет.

— Добро, ја ћу све испунити. Ми ћемо се наћи на станици?

— У возу. Друго купе од краја, прве класе, заузето је за нас. И у њему ће бити наш rendez-vous.

Узалуд сам ја молио Холмса да остане код мене на преноћишту. Било је очигледно, да се он боји да ми не учини нехотичну непријатност својим присуством. Он је изашао у парк, прескочио преко каменог зида, која је излазио на mortimer strect, и тамо је сео на пролазећи у то време екипаж, који га је брзо одвезао у правцу ка Сити.

Идућег јутра, поступивши буквално по инструкцији Холмса, ја сам на време стигао на viaduct, тамо сам под мостом нашао фијакер и кочијаша с црвеним појасом и кроз неколико

минута стигох на victoria station. Чим сам ја искочио из фијакера, кочијаш је у магновењу окренуо коња, и чак не погледавши ме брзо је одјурио. До сада је ишло све не може боље бити, мој је пртљаг већ био предат, и ја сам без по муке нашао купе који ми је Холмс казао, с натписом „заузето".

Но једна ме је околност узнемирила, и то, — ја нигде нисам видео ни трага од Холмса. Остајало је још седам минута до поласка воза. Са тугом трчао сам ја међу гомилом пасажера и послуге, изгледајући негде у ћошку витки стас свог пријатеља, — узалуд; прошло је још три минута, и ја сам их употребио на помоћ изнуреном италијанском калуђеру, који се мучио да на покваренном енглеском језику објасни носачу, да његове ствари морају ићи директ у Париз. Остало је на послетку, још један минут до поласка воза. Бацивши у наоколо последњи поглед, ја сам се забринуто упутио ка своме купеу и поред њега нађох носача, који је ту смештао мога новог познаника, као компањона у путу. Савршено без успеха старао сам се ја да докажем поштованом калуђеру, да је то купе заузето; мој се талијански речник показао још сиромашнији изразима, него његов енглески и мој нови друг био је, очевидно, уверен да ми чини задовољство својим друштвом. Он се љубезно смешио и климао је главом, која се и иначе тресла. Најзад залупнуше се врата вагона, и локомотива звижну. Ја зграбих свој кофер и већ сам се спремао да искочим из вагона, кад ме одједном задржа одостраг нечија рука и глас Шерлока Холмса проговорио ми је на ухо:

— Куда ће те, Јатсоне, зар ми не путујемо на континенат? Добро јутро.

Ја се окренух у највећем изненађењу. Престарели калуђер гледао ме је, у моменту његово се лице измени: нос се одвоји од браде, бразде ишчезоше, доња дрхтећа усница врати се на своје место, а уста престадоше да жвачу. Погрбљен старачки стас се исправи и мутне очи засветлише се познатом ми светлошћу, управо, — предамном се неочекивано појави мој пријатељ Шерлок Холмс.

— Боже мој! — нисам могао ја да се уздржим од узвика. Како сте ме уплашили!

„— Обазривост је још непрестано преко потребна, — замрмља но ипак на чисто енглеском језику, преподобни отац, направивши се поново старцем. — Ја имам разлога да мислим, да нас они траже по свежем трагу.... Погледајте, овде је и сам проф. Мориарти! — Воз се већ кренуо у то време. Ја погледах кроз прозор и видех високог господина, који се с јарошћу гураше кроз гомилу к вагонима, машући руком, као да хоће да заустави воз. Но он је задоцнио: ми смо се брзо удаљили од платформе, и кроз неколико секунда ишли смо потпуном брзином — видите ли, да не гледајући на све наше предострожности, они нас у мало не ухватише, — говораше Холмс, са задовољним изгледом скидајући са себе сада непотребну мантију и шешир. Све је то он спаковао у своју путничку торбу.

— Јесте ли читали јутрошње новине, Јатсоне? упита ме он затим, комотно се намештајући на свом дивану.

— Нисам, зашто?

— Значи ви ништа не знате о пожару, који се десио у Baker Street.

— Пожар у Baker Street?

— Они су запалили мој стан ноћу. У осталом штета није бог зна каква.

— Та за Бога, Холмсе!... Та то се не да замислити!

— Очевидно је, да су они јуче изгубили мој траг, тада кад сад ја предао полицији убицу, кога су они послали; иначе они неби могли држати, да сам се ја вратио у свој стан. Но зато су они добро мотрили на вас и то је и довело овамо проф. Мориарти.

Да нисте учинили какву погрешку на путу овоме?

— Ја сам поступио потпуно по вашим инструкцијама.

— Јесте ли нашли на месту кочијаша са црвеним појасом?

— Да, то мени се учинило, да фијакер није одговарао вашем опису: ово је био велики угасито црвен фијакер, а ви сте говорили о малом и црном, но кочијаш је имао црвен појас.

— Тако сам ја и мислио. Они су вам подметнули фијакер, и вас је на станицу довезао Мориартијев агенат, а одмах за тим тако исто и свога господина. Но све једно; да размислимо сад, шта да се чини са професором?

— Та ми се возимо — експресом, приметио сам ја: — он стиже на време до одласка брода, тако да смо, по моме мишљењу, потпуно умакли од гоњења.

— Мој драги Јатсоне, ви се варате, зато што не знате проф. Мориарти.

— А шта он може сад да учини?

— Оно исто, што бих и ја сам урадио, да сам на његовом месту.

— А то је?

— Ја бих одмах узео засебан воз.

— Но он ће ипак одоцнити!

— Ни у ком случају. Наш воз стаје у Кеотербри а осим тога он стиже за четврт часа раније од поласка пароброда на континенат. Мориарти ће нас стићи на пристаништу.

— Та до врага!... Може човек помислити да смо ми злочинци.... А као зашто га ми неби затворили, чим се појави?

— Тада ће пропасти сав мој рад за ово неколико месеци. Истина ми ћемо ухватити велику рибу, но баш зато сва ће ситнија утећи и неће се уловити у мрежу. У понедеоник ћемо их уловити све, но сада ја не могу допустити да се он затвори.

— Па шта ћемо да радимо?

— Изаћи ћемо у Кентербри, прећи на други воз за Никгевен, а отуда ћемо бродом у Дијен. А Моријарти, пошто нас не нађе у Дувру, поступиће, онако, како бих и ја поступио у том случају: он ће отићи у Париз и пазиће на наш пртљаг. За то време ми ћемо се задовољити нашим путничким торбама, потпомажући успут, по потреби месне мануфактурне радње, куповином ствари које нам устребају. Ми ћемо се отправити право у Швајцарску, преко Луксембурга и Базена.

И тако ми изађосмо у Кентербри, где смо морали да чекамо цео сат воз за Никгевен. Ја сам замишљено гледао за вагоном с пртљагом, који је односио моју гардеробу, кад осетих да ме Шерлок Холмс дрма за рукав.

— Ено погледајте! — узвикну он, показујући руком у даљину. Тамо, иза шуме, подизаше се струја белог дима, а кроз један минут, на кривини, која је водила ка станици, указа се локомотива, која се са једним вагоном брзо приближаваше.

ВРАЧАРИЈА

(допис из ниша)*)

У септембру месецу 1899 год. умрла је Магдалена — Лена — кћи Маринка Раденковића, овд. земљоделца, девојка од 22 године. Говорило се, да је лечио Ђорђе Марковић, звани „Врачар", који јој је поред осталих својих лекарија давао да пије и живу, те се одмах помишљало, да ће у овом случају бити дело тровања. Истрагом се дошло до следећег: да је Магдалена боловала дуже времена од туберкулозе у плућима и да је од те болести и умрла 23 децембра 1898 год. Овако гласи лекарска увера, и с тога је кривична истрага над Ђорђем прекинута решењем начелства окр. нишког од 29 јануара пр. год., које је решење одобрио и нишки првостепени суд решењем својим од 10 октобра исте год. Бр. 25340.

Намера ми је, да изнесем начин на који је Ђорђе своју пацијенткињу лечио. Како сама мати умрле Магдалене прича, то је било овако:

„Магдалена је боловала од водене болести. Први пут се разболела о Духовима 1898 год.

Лечили су је многи лекари; али, све узалуд. Болесница се осећаше сваким даном све горе. — Једног дана, 22 новембра, сутра дан по Ваведењу, дође им у посету Недеља, мати Ђорђева, која између осталог нагласи, да би њезин син могао излечити болесницу, само треба прво да јој баци карте, па ће одмах видети и знати јесу ли чини.

Ја као мати, желећи добра своме детету, пристанем одмах на понуђени ми предлог и замолим Недељу да ми што пре пошаље Ђорђа. Недеља оде, и ето ти је ускоро заједно са сином,

*) Овај допис доносимо у намери да лаковерни свет види, каквих бедних лекара има у народу и како може стати главе простога човека који не слуша паметнијега од себе.

Кад се разболиш иди лекару а не врачу, јер ћеш проћи као и бедна Магдалена.

који се одмах даде у посао: отвори карте и убедљиво потврди, да девојка пати од чини; но, он ће бити у стању да учини, да оток са болеснице спадне и у исто време да болест пређе на ону, која јој је то *напратила*. Да би ово Ђорђе учинио рече: да му је потребно 8 динара; 6 динара за лекове за кађење, 4 гроша за живу, 1 грош за лонац и најзад 1 динар њему за труд! — Што је тражио дало му се, те он спреми шта му је било потребно за лечење.

Један празан лонац даде болесници с налогом, да га она на девет места избуши, што је она сиротица и урадила, али са доста муке. Ђорђе је за тим у тај лонац метнуо неку траву за кађење. Поред тог лонца, он је донео још два и у њих усуо мокраћу болесничину и земљу са крчичњака, па их по том све метнуо на ватру. — У први лонац Ђорђе је метнуо још нешто, што ми није дао да видим. У исти лонац метнуо је за тим Ђорђе и 40 некаквих фишечића, од којих је неколико обележио, да се њима болесница кади и у очи среде и у очи петка. Са осталим фишечићима пак, наредио је, да се болесница кади у друге дане преко недеље. Пред свако кађење, девојка је морала обићи једном око куће.

У очи среде, пред св. Николу, дошао је Ђорђе и наредио ми да наберем 40 трнова, које је он по том предао болесници да их убада један по један у једну паприку и да говори при сваком убоду: „Бодем у врат, бодем у главу, бодем у трбух“ и т. д. рећајући све делове човечијег тела. Кад је паприка била готова, Ђорђе је ставио у један од она два лонца са мокраћом. Оба лонца за тим метну на шпорет наредивши, да се ватра непрестано стиче. Даље нареди, да ја донесем с поља неколико прутова, од којих он исече два пут по 40 дрвца од по 3—4 см. дужине. Једна дрвца даде мени, а друга мојој болесној ћерци, да их свака по 40 пута пребројимо, но за време бројања да не будемо једна поред друге. Издавши нам оваква наређења, Ђорђе оде својој кући, а ја и јадна Магдалена остадосмо да пребројавамо дрвца. Кћи ми остаде поред шпорета, а ја одох у другу собу. Одједаред лупи нешто. Ја истрчах из собе к ћерци, и она ми поплашено рече, да је камен, којим је један од лонаца био поклопљен одскочио и ударио је у трбух. Помисливши да ту нечастиви мора имати удела, ја узех овај камен и њиме поново поклопим лонац; али, камен поново одскочи и врела вода опрљи ме по лицу.

Сутра дан ето ти Ђорђа са једном цигерицом. Нареди Лени (Магдалени), да и у цигерицу истим начином као и у ону паприку набоде 40 дрвава. Пре тога дао јој да сагори једну свећу, у коју је — као што рече, — убележио 40 разних имена. Том приликом Ђорђе је донео био и једну шољу живе, којом је 4 пута напојио Лену. Напајање живом трајало је 4 јутра. Први пут дао јој само да скрне из шоље, други пут преко друге шоље са водом, трећи пут преко ватре и четврти пут преко хлеба.

Плашећи се да и овом приликом не пострадам као оно јуче са врелом водом, нисам допустила ћерки да убада дрвца у цигерицу. — (Веровање у лечење Ђорђево почело је дакле опадати код лаковерне мајке. Ур.)

У очи петка дође Ђорђе и опет посаветова болесници да набоде трње у паприку, што кад она изврши, он метну исту у један лонац, а овај опет на ватру, да се садржина у њему кува. Али, да се не би десила она пређашња непријатност — одскакање камена — Ђорђе остаде сâм да кува у лонцима паприку, траву и земљу са крчичњака, а мени и ћерци рече да спавамо. Пред легање Ленино, он узеде једну њезину кошуљу, изнесе је у авлију па метну на ружу. Кад је било пред зору, Ђорђе пробуди Лену и изведе је у авлију до руже на којој беше кошуља. Ту јој је бајао, преврнуо земљу испод њених стопала и дао јој да обуче са руже кошуљу. — Од како девојка обуче кошуљу, разболе се још већма, па се још и укочи. Неколико дана доцније моја јадна Лена умре.“

Тако је Петрија, мати умрле Магдалене испричала код полицијске власти у нишком начелству. Она јасно казује како је Ђорђе лечио њезину покојну кћер. Додаје и то, да је и њезин муж од подужег времена (9—10 год.) болестан. Исти је по кад што нем: а кад и кад говори неразумљиво. Од воде коју је Ђорђе давао пок. Лени за кâд, пио је и он, по савету Ђорђевом; али му је од тога погоршало.

При претресу Ђорђевог стана нађен је један стари зембил са некаквим травама за које Ђорђе вели да се зову „Грбанид“ и „Св. Јованска трава“. У недрима Ђорђеве матере нађена су три шпила старих карата.

Ђорђе се више не бави врачањем већ абаџиским занатом.

Саопштио **М. К. Ј.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (83)

— Необична сцена се догодила потоњи пут међу нама, Родјоне Романовићу. Оно, може се рећи, по готову и на првом нашем састанку десила се опет необична сцена, али тада... Е, сад већ све једно па једно! Него, ево шта: ја сад можда излазим и сувише крив у вашим очима; ја то осећам. Јер, сећате ли се, како смо се растали: вама нерви трепере а колена дрхте, и мени нерви трепере и колена дрхте. И знате, како је оно онда испало нелепо, нецентлменски. А ми смо ипак центлмени; то јест, пре свега, у сваком случају, центлмени; то ваља разумети. Јер, сећате ли се, до чега је дошло... дакако, било је чак и неуљудно...

„Ама шта он то говори, за кога ме он држи?“ питао се Раскољников с дивљењем, подигавши главу и гледајући Порфирија, што веле, с оба ока.

— Налазим, да је за нас сада боље радити отворено, настави Порфирије и мало окрете главу и спусти очи, као не желећи више погледом својим збуњивати своју пређашњу жртву, и као да се махнуо својих оних начина и увијања. — Јест, онака сумњичења и онаке сцене дуго трајати не могу. Да онда не беше онога Миколке, ја не знам шта би између нас било. Онај проклети грађанин, онај ћифтица седео је онда иза оне моје преградице, — можете ли ви то себи представити? Ви, јемачно, знате то; а мени самом познато је, да је он после к вама долазио; али оно, што сте ви тада мислили да је, није било; нисам ја слао ни за ким, нити сам ишта онда предузимао. Питаћете: зашто нисам предузимао? А како да вам кажем: и мене самога то би некако свагда сузбијало. Ја сам се једва и тога прихватио, да по оне слуге пошаљем. (Ви сте их, ваљда, видели кад сте прошли). Мени је тада севнула једна мисао, онако, сама, брзо као муња; тада сам, видите, Родјоне Романовићу, био тврдо уверен. Дајде, мислим се, да се ја држим свога, то своје, најзад, да не пуштам, — макар за неколико времена једно и испустио, али зато друго ћу ухватити за крај. Ви сте већ и по природи веома раздражљиви, Родјоне Романовићу, чак и сувише, поред тога што имате таких основних особина карактера и срца, које ћу, ласкам себи надањем, бар унеколико стећи. Еле, разуме се, могао сам и ја, и онда још, да расудим, е се не дешава увек тако, да дође човек па да вам све до ситнице исприча. Ма дешава се и то, нарочито кад човека изведеш из крајњег стрпљења, али, у сваком случају, ретко. То сам и сам могао мислити. Али, мислим се ја, не тако, него да ми је макар једна цртица, један кончић! Ма најмања цртица, једна само, али тек таква, да се може руком узети, да већ одмах буде стварност, а не тек само та психологија. По томе, мислим ја, ако је човек крив. онда већ, разуме се, у сваком случају може се од њега очекивати и дочекати штогод стварно, битно, допуштено је помишљати и на резултат најмање очекиван. На ваш карактер сам тада помишљао, Родјоне Романовићу, на њ сам ја рачунао више него на ишта друго! Веома сам се онда надао у вас.

— Али ви... али шта ви то сад све ту говорите, промрмља напослетку Раскољников, чак подобро и не смисливши питање.

„О чему то говори, да ли ме доиста сматра за невина? буни се он у себи.

— Шта ја то говорим? Па дошао сам да се изјасним, тако рећи, сматрам то за свету дужност. Хоћу да вам изнесем све, ама све како је било, сву ону тако рећи заслепљеност ондашњу. Учинио сам, те сте много препатили, Родјоне Романовићу. Нисам ја чудовиште, изрод неки. Та и ја појмим, како све то преноси на се човек под притиском неким, али поносит, моћан и нетрпељив! Ја вас, свакако, сматрам за човека најплеменитија, шта више и са клицама великодушности, ма да и нисам с вама једних истих убеђења баш у свему, што ми је дужност унапред да вам кажем, непосредно и сасвим искрено,

јер пре свега не желим да обмањујем. Кад сам вас познао, осетио сам симпатије наспрам вас. Ви ћете се можда смејати мојим речима? Имате и право. Знам, да ви мене управо нисте волели, јер, у самој ствари, немате ме зашто ни волети. Али узмите како хоћете, али ја сад желим да на сваки начин изгладим учињен утисак, и да вам докажем, да сам и ја човек од срца и са савешћу. Искрено велим.

Порфирије Петровић достојанствено застане мало. Раскољников осети прилив неког новог страха. Помисао, да га Порфирије сматра за невина, наједанпут стаде га плашити.

— Да вам све по реду причам како се то онда једном почело, мучно да је потребно, па мислим чак и сувише је, настави Порфирије Петровић. А мучно и да могу. Јер, како то да се потанко објасни? Испрва се говорило. О томе, какви су то били гласови, шта се то говорило, ко и када... и на коме је основу ствар, нарочито, пала на вас, — мислим да је такође сувишно причати. А шта се мене тиче, код мене је почело се од случајности, од једне савршено случајне случајности, која је могла и не могла бити, — а од какве? Хм! ја мислим, да и то не вреди казивати. Све то, и гласови и случајности слило се онда у једну мисао у мени. Признајем отворено, јер ако ћемо већ искрено да се исповедамо, — ја сам вас први тада и напао. Рецимо оне старичине белешке на стварима, и остало, и остало, — све је то маленкост. Таквих ствари може се стотину забројити. Такође имао сам случајну прилику да онда до појединости разберем за сцену у контоару кварта, и то нисам дознао тек тако мимогред, него од нарочитог, главног причаоца, који је, и сам не знајући за то, чудновато увеличао ону сцену. Дакле излазило је све једно на једно, Родјоне Романовићу, голубићу. Па онда како да се не упутим извесној страни? Од стотину зечева никад неће бити коња, од стотине сумња никада доказа, како вели једна енглеска узречица, јер и то је тек мудрост само, а делате, огледајте са страстима да се намирите, по томе, и иследник је човек. Опоменух се и вашег чланка, у оном листу, сећате ли се, још о првом нашем виђењу говорили смо о њему потанко. Ја сам тада мало глумио, али с тога само, да вас далеко не изазовем. Понављам, ви сте нестрљиви и болни веома, Родјоне Романићу. Да сте ви смеони, поносити, озбиљни и... да сте осећали, и то много осећали, знао сам ја већ одавно. Сва су ми та осећања позната, ваш сам чланак прочитао као познат. Смислили сте га у ноћима несанице и усхићењу, с устренућем и лупањем срца, с одушевљењем пригушеним. А то пригушено, поносито одушевљење у омладине опасно је? Онда сам глумио, а сад вам кажем, да веома волим уопште, тј. као љубитељ волим ту прву, млађану, пламену пробу пера. Дим, магла, облак, струна звучи кроз маглу. Чланак је ваш немогућан и фанастичан, али у њему светлуца искреност, у њој је поноситост млађана и неподмитљива, у њој је смелост очајања; суморан је и мрачан то чланак, тај напис, али то је добро. Онда сам тај ваш чланчић прочитао, па и оставио, и... како сам га тада оставио, тако сам и помислио: „ну с овим се човеком тако не пролази!“ Па, реците ми сад, кад је то тако унапред било, како да се не поведем за оним што долази после? Ах, Боже а зар ја говорим тек штогод? Зар ја сад тек штогод потврђујем? Онда сам тек само опазио. Шта има ту, мислим. Нема ништа, то јест, просто ништа, и може бити у већем степену ништа. Па и мени као иследнику није одговарало то, што сам се повео онако: ено Миколке, имали га у рукама, и то с фактима, — већ како хоћете, али факта су! И такође своју психологију приводи; ваља се и с њиме позабавити, јер тиче се живота и смрти. Зашто вам све то сад објашњавам? Да би сте знали, и да ме не бисте вашим умом и срцем кривили за моје ондашње злобно понашање. Али није било злобно, искрено вам кажем, хе-хе! Шта ви мислите: ја онда нисам код вас био ради судске истраге? Био сам, био сам, хе-хе! Био сам, док сте ви ево овде болесни лежали у постељи. Нисам био званично, и не лично, али био сам. Све до последње длачице прегледано је у вашем стану, још с првог трага: али — umsonst! Помислим: тај ће човек сад и сам доћи, и то врло скоро; је ли крив, то ће свакако доћи. Други неће доћи, а овај хоће. А сећате ли се како се господин Разумихин пребацио? То смо ми удесили зато, да вас покренемо, с тога смо навластито и пустили глас, да би се он истрчао и пребацио пред вама, а господин Разумихин је такав човек, да негодовање неће издржати. Господину Замјетову пре свега пао је у очи ваш гнев и ваша отворена смелост: ну, како то, ишчегртати у крчми: „ја сам убио!“ То је сувише смело, сувише дрско, па, мислим се, ако је он крив, то је он куражан, страшан борац! Тако сам тада помислио. Чекам вас! Чекам вас а Замјетова сте онда просто придушили и... та у томе и јесте ствар, што сва та проклета психологија има два краја! Еле тако, чекам ја вас, гледам а вас Бог шаље — идете! Срце ми залупа. Ех! Па, зашто сте онда долазили? Онај смех ваш, онај смех ваш када сте ушли онда, сећате ли се, јер ето просто као да сам вас кроза стакло назрео, а да вас нисам нарочито очекивао, не бих ни у вашем смеху ништа опазио. Ето шта значи оно што рекох бити у неком стању или расположењу. Па и господин Разумихин тада, — ах! а онај камен, под којим су оне ствари сакривене? Ето, просто као да га гледам негде тамо, у врту; јер ви сте Замјетову говорили, да је у врту, а после по други пут код мене? А како смо онда ваш чланак додиривали, како сте стали ви излагати, — то да сваку вашу реч двојако узмем, као да иза сваке се друга налази! Е па, Родјоне Романићу, ето на који начин сам ја и до зида дотерао, али кад се челом ударих, ја се освестих. Не, рекох, шта ја то чиним, какве су то мисли! Јер ако само усхтедне, велим, оно може се другојаче објаснити све до последње цртице, па чак и природније ће да испадне. Јер ето сам себи признајем, да ће природније испасти. Муке! „Не, мислим, ипак више бих волео какву цртицу!...“ И како сам чуо онда оно о звоњењу звонцета, чисто сав претрнух, уздрхтах. Ето, мислим, ето има и цртице! Ето кончића! Већ нисам тада размишљао, просто нисам хтео. Дао бих у том часу хиљаду рубаља, својих сопствених, само да вас *сеојим очима* видим: како сте ви онда сто корака ишли упоредо с оним ћифтицом, после тога како вам је он за убицу у очи рекао, и како нисте смели ништа да га запитате, читавих сто корака!... Ну, а она хладноћа у кичменој мождини? Па она звонцад, за време болести, у полузаносу што помињасте? И тако, Родјоне Романићу, зашто бисте се ви онда и давили, зашто сам се ја онда с вама онако пошаљивао? И зашто сте баш у тај мах сами дошли? Јер и вас је неко бога ми као подгуркивао и да нас Миколка није помео, то... него сећате ли се тога Миколке онда? Добро сте запамтили? Јер то је било као гром! Као да је гром пао из облака, стрела громовна! Е па, како сам га ја предусрео? Ето, тој стрели нисам ни мрвице поверовао, сами сте изволели видети! А и како! Па и после, кад ви одосте, и кад је он стао врло складно да одговара на остале тачке тако, да сам се и ја сам задивио, и после тога, велим, нисам ни за грош му веровао! Ето шта значи учврстити се, као дијамант. Не мислим, морген фри! Шта ће ту Миколка, какав Миколка.

(Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Петар Стевчић звани „**Шебек**“, коцкар и лопов. Родом је из Ниша, има му 18 год. а већ је до сада многобројно пута кажњаван од стране нишке полиције и општине. У почетку самс скитница и нерадник, постао је временом убојица и крадљивац. У начелству окр. нишког сликан је још пре годину дана, али му до сада слика није послата „Полицијском Гласнику“, с тога што се веровало, да ће се „Шебек“ оканути рђава живота. Но, он у место да пође бољим, ударио је горим путем.

Сад се налази под нишким првост. судом, коме га је начелство спровело 5 т. м. оптуживши га за дело опасне крађе извршене Димитрију П. Станковићу, бакалину из Ниша. — Димитрију је извршена крађа у вече око 7 сах. 23 новембра 1898 год. Месечина је била као дан када је непознати крадљивац обио на његовој кући катанац, увукао се унутра и однео му: 4 тепсије разне величине, 6 пегланих мушких кошуља, 1 женске ципеле, 1 асталску мушему и 1 воденицу за кафу. — До 15 децембра прошле године није се могао крадљивац ухватити.

Тога дана прођоше поред Димитријевог дућана два Циганина носећи на пијацу ради продаје старо одело. Међ оделом беху код њих и шест прљавих мушких кошуља. Димитрије, који се пред дућаном десио познаде у Цигана своје украђене му кошуље. Ово је доставио начелству, које је одмах наставило истрагу и њоме утврдило да је „Шебек“ продао ових 6 кошуља Цигани ма за 4 дин. — „Шебек“ признаје да су Цигани од њега кошуље купили, али се брани да их је и сам такође купио пре два месеца од једног непознатог му келнера, који му се рекао да је из Врање а путује за Влашку. Колико ће истине бити у оваквом његовом казивању видеће се; али познавајући „Шебека“ као и његов досадањи живот сме се поуздано рећи, да је он једини извршилац ове крађе. Пада у очи и то, да су оне онако учестане крађе по Нишу престале од како је „Шебек“ под ислеђењем и у притвору. Он је стаса средњег, очију граорастих, више зелених, врло живих, косе смеђе, ћосав, лица више дугуљастог, са неким пегама по њему. На себи има ове белеге: на доручју десне руке са унутрашње стране — још свеж ожиљак од посекотине, на цеванници десне ноге .— белегу од удара коњске копите; више ове — белегу од опекотине; на десној бутини — белегу од убода ножа. — „Шебек“ је неописано брз. У стању је свакој патроли да побегне, само ако се веома строга пажња на њ не обрати. Сем тога, он је и јако куражан. Кад је пр. год. надошла Нишава и понела један пар волова у јарму Шебек је на велико изненађење и страх свију гледалаца скочио у бесну Нишаву и из ње извадио на обалу волове, који би се без његове помоћи без сумње у води удавили.

ПОТЕРА

Добросав Крстић, из Ражња, који је од стране Управе града Београда био спроведен начелству округа крушевачког, побегао је пре, него што је сачекао да се спроведе начелнику среском. Начелство округа крушевачког актом бр. 877 моли све полицијске власти да Добросава потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 1994.

За **Ш. Хејзу** (*Ch. Heyse*) жену белгијског поданика, која је живела у Паризу, а чији је опис изнешен у нашем листу од прошле године бр. 50 и 51 сазнало се, да је негде у Србији под лажним именима: „*Leonie Duoquesne*“ или „*Juliette Darmaville*“, а у друштву са неким Јозефом Димом. Због тога се Управа града Београда поново обраћа актом бр. 1820 полицијским властима да Ш. Хејзу и Јозефа потраже и нађене њој стражарно спроведу.

Димитрије Јеремић, из Крагујевца, по народности Циганин утекао је пре два месеца од своје жене Александре, са живео се с неком Зорком Циганком и собом одвео женско дете од пет година. Начелство округа крушевачког актом бр. 23477 моли све полицијске власти да Димитрија с дететом пронађу и њему стражарно спроведу. УБр. 1843.

Мина Курсулић, беспосличар из Рашке био је стављен под суд и у притвор решењем првост. чачанског суда од 23 јула 1891 год. бр. 13418, за извршену опасну крађу у државном магацину у срезу студеничком. Али је Мина из притвора незнано где утекао, па зато чачански првостепени суд актом бр. 8728 моли полицијске власти да Мину потраже и по закону поступе. Њему је 25 година, стаса повисоког, дежмекаст, очију жутих, обрве и косе црне, образа пуних и округлих. УБр. 1720.

Петар Јовановић, ковачки циганин, родом из Пирота, решењем првостеп. чачанског суда од 10 фебруара 1896 г. бр. 2574 био је стављен под суд и у притвор за крађу коња Стојадину Гроздановићу, циглару из Трстеника. Но пошто је Петар побегао из притвора, то првостепени чачански суд актом бр. 2574 моли полицијске власти да га пронађу и нађена њему стражарно спроведу. Има 32 год., средњег раста, црн. УБр. 1724.

Ђока Мишковић, бив. арџија из Краљева (у Банату) решењем првостепеног чачанског суда од 6 септембра 1896 год. бр. 16112, био је стављен под суд и у притвор за утају. Но како је он из притвора власти среза жичког незнано где побегао, па ни до данас се није могао пронаћи, то првостепени чачански суд актом бр. 16112 моли све полицијске власти да Ђоку потраже и нађена њему стражарно спроведу. Њему је 29 година, раста средњег. црномањаст. УБр. 1719.

Радојица Трифуновић, из Јежевице извршио је у 1898 години убиство над својом женом Рајком, због чега је био стављен под суд и у притвор. Па како је Радојица побегао из притвора, то чачански првост. суд актом бр. 15686, моли полицијске власти да Радојицу потраже и нађена њему стражарно спроведу. Радојици је 42 године, раста средњег, плав, бркова малих, браду брије а на лицу као и на прсту леве руке има белегу. УБр. 1721.

Никола Чолић и **Радован Молдановић,** из Ритопека, који су окривљени због опасне крађе извршене Владимиру Нешићу ондашњем, приликом спровођења среској власти, улучили су прилику и побегли испред спроводника. Начелник среза грочанског актом бр. 375 моли све полицијске власти да Николу и Радована потраже и нађене њему спроведу. Николи је 21 година, повисок, танак, у лицу црномањаст, косе црне, очи зеленкасте, бркови тек трнули, по лицу рошав; — Радован је у деветнаестој години, омален, пун, црномањаст. УБр. 1743.

Јован Николић, бив. поднаредник, осуђен је пресудом апелационог суда од 13 прошлог месеца бр. 4974 на 15 дана затвора за дело из § 150 крив. закона. Управа града Београда није могла извршити предњу пресуду, јер је Јован незнано где отумарао, па зато се Управа актом бр. 1787 обраћа полицијским властима и моли их, да Јована потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Светозар Илић, родом из Витановца, у срезу гружанском извршио је 1894 године убиство над Мићом, сином Маринка Димитријевића из Рогаче, за шта је био стављен под суд и у притвор, одакле је незнано где побегао. Њему је 17—18 год., средњег раста, танак, образа подугачких, очију плавих, већа и косе смеђе, погледа потмула. Чачански првостепени суд актом бр. 20420 моли све полицијске власти, да Светозара потраже и нађена њему спроведу. УБр. 1723.

Тимотије Стефановић, родом из Турске, који је неко време живео у Драгосињцима као слуга код Јована Ивановића, био је стављен под суд и у притвор, што је у 1894 год. извршио разбојништво над Максимом Петровићем из Краљева. Но Тимотије улучи прилику и побегне из притвора. Чачански првостепени суд актом бр. 4518 моли све полицијске власти, да Тимотија потраже и нађена њему стражарно спроведу. Тимотије је средњег раста, смеђ, очију великих. Стар од прилике 22 године. УБр. 1722.

Непознати крадљивац украо је пре неколико дана једном питомцу војне академије сат. Управа града Београда моли полицијске власти да наређе тражење за проналазак крадљивца и покрађе и у случају проналаска да је известе с позивом на бр. 2088. А нарочито ваља да скрену пажњу часовничарима ако би им које лице понудило исти на продају, да о томе власт известе. Сат је са овим знацима: На горњој страни унутрашњег поклопца написано је: „К и Н браћа З. Поповићи“, а на унутрашњој страни спољнег поклопца написано је „ |с 900| 1793276“. — На спољној страни истог поклопца има српски грб и око истог натпис: 1850—1880 Краљевско српска војна Академија“, испод овога натписа с леве стране забележено је „XXXII а с десне стране „1901“ год.

ТРАЖИ СЕ

Тоша тринаесто годишњи син **Глише Иванчевића,** надничара из Београда, који станује у Кнез Даниловој улици бр. 50. нестао је 18 ов. месеца. Он је малог раста, беле косе и плав, био је одевен у капуту жућкасте боје, у црним панталонама од материје; обувен у банаћанским опанцима, а на глави имао је шубару. Управа се града Београда обраћа свима полицијским властима да Тошу пронађу и по проналаску упуте кући родитељској. УБр. 1804.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Претплатницима. 4-ти број «Полицијског Гласника» изаћи ће у другу недељу уједно са 5-тим бројем, ако само у току идуће недеље не буде какве хитне потребе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. ФЕБРУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

†

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО

КРАЉ МИЛАН

први Краљ српски после Косова, отац нашег узвишеног Господара и Краља Александра I. преминуо је 29 пр. мес. у 4 сата и 20 минута по подне у Бечу, а смртни остатци блаженоупокојеног Краља сахрањени су 3 ов. мес. у српском манастиру Крушедолу — у сремској Фрушкој Гори.

Потрешени прераном смрћу Краља Милана, ми се придружујемо са саучешћем великој жалости нашег Господара и Краља и целог српског народа.

Мир пепелу блаженоупокојеног Краља!

Нек му је вечан спомен у српскоме народу!

Нов министар полиције. Указом Његовог Величанства Краља од 5 ов. мес. за министра унутрашњих дела постављен је г. Никола Стефановић, дотадањи председник Главне Контроле.

КРВНИ ТРАГОВИ

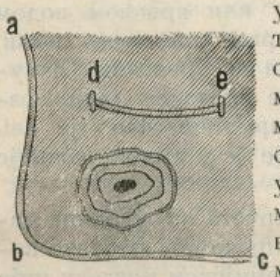
(НАСТАВАК) (4)

У погледу одела, рубља, обуће и т. д., најпре ћемо их површно прегледати, да ли су чињени покушаји прања, који, разуме се, увек изгледају сумњиви. Доста пута такви покушаји су чињени у толико, што је кривац састругао само горњу засушену кору од крви, после чега остаје још једна и ако врло нејасна мрља. У више прилика чишћење је извршено прилично брижљиво, али оно се ограничило само на оне комаде одела или његове делове, који одмах падају у очи; ципеле, унутрашњи делови џепова, затворене боје хаљине, на којима се тамне мрље добро не виде и т. д. нису узимати у обзир.

Тако сам ја имао једном под истрагом једног сељака, који је, као што се видело, своје веома крвљу умрљане хаљине најбрижљивије и најлукавије очистио — али на ципеле био заборавио. Ове су биле на име услед старости, чешћег влажења и невиксовања постале црвено-смеђе, бакарасте, те се тако оне многобројне крвне мрље на извесном одстојању нису могле видети. Њему није падало на ум, да изује ципеле и тачно их осмотри, а гледајући их озго на подлози једнаке боје он их није видео, те их је тако оставио.

Ако су рубље, одело и т. д. прани, пре свега пада у очи баш та околност, да су прани, и први нам је задатак да испитамо за што је то чињено. У таквим случајевима важна је та околност, да ли је прање вршено хладном или врућом водом. Крв, на име свежа, лако се вади из материја, кад се употреби *хладна* вода. Узмемо ли вруће или вреле воде, крв се упије на дотичној подлози и више ју је мучно испрати. Жене то много боље знају од људи, пошто често морају менструалну крв испирати из рубља. Према томе жене неће ни у другим случајевиима лако пасти у ту грешку, да крвне мрље испирају врелом водом, докле ће мушки, мислећи да ће боље урадити, учинити употребу од вреле воде. Крвне мрље, које се на такав начин чисте, готово увек ће се видети, и ако не на оном месту, на ком су биле раније, а оно у околини места на оном делу материје, на коме је крв испрана, у облику обруча.

Је ли покушај испирања хладном водом и иначе вешто извршен, тако да се на дотичном месту одиста ништа не може опазити, тада није искључена могућност, да је вода однела крв у оближње шавове и наборе и да се она ту нахватала. Наравно да је то могућно само онда, ако прање није вршено делимично, тако што је испрана само крвна мрља и њена најближа околина. Али ако су опрати и најближи шавови и набори, увек ћемо опазити, да је у њима заостало мало крви. Према томе у таквим случајевима не треба прегледати само сумњиво место, већ и ближу околину, дакле ваља брижљиво и тачно испивати све оближње шавове и боре. Слика 1 представља леви, предњи крај једног мушког капута заједно

с цепним разрезом. Онај најмањи круг то је права крвна мрља, а они већи то су напред поменути обручи, што постају услед прања. У нашем случају подврћи ће се истрази ти обручи, за тим скут од капута *a b c* и џеп *d e*.

На сличан начин поступаће се, кад се имају прегледати оруђа, за која се сумња да су очишћена. Она могу на гвожђу и иначе на спољним деловима, који се лако виде, изгледати потпуно чиста, па ипак да на скривеним местима имају у довољној мери крвних мрља, које су доспеле директно или их је унела вода приликом испирања, па су се ту и осушиле. Код џепног ножа, па чак и код ножа с утврђеном дршком, могу се избити чивије, тако да се сваки саставни део може слободно и тачно прегледати. Код штапова, мотака и т. д. од важности су пукотине и расцепи, код металних пак оруђа друге врсте удубљења, која су постала услед рђе и т. д. или су вештачки ту удешена.

Само се по себи разуме да такве манипулације због њихне важности могу вршити само стручњаци или нестручњаци у њихном присуству. Али биће изузетних случајева, у којима истраживач мора такве ствари сам да ради. У таквим приликама он ће се добро наоружати, вршиће све с највећом пажњом, апсолутном чистотом и у присуству прописаних судских сведока, које неће само форме ради држати поред себе, већ ће их непрестано чинити пажљивима на сваку појаву и на све што је значајније. Тачан опис у протоколу о свему што је учињено и тачан нацрт сваког појединог предмета исто је тако неопходно и важно, као и та околност, да се све сигнатуре морају слагати с оним што је у протоколу споменуто.

Доста пута чини се такође покушај, да се уклоне крвне мрље, које су биле на поду или у унутрашњости локала. У таквим случајевима увек је главно, да се најпре тачно констатује, да су чињени такви покушаји и где је то било. Може ли се тако што с поузданошћу констатовати, то ће у приликама имати исту вредност као и констатовање крвних мрља, пошто је у многим случајевима за истрагу потпуно довољно, кад се зна, да је ту било крвних мрља и где су се оне налазиле. Њин облик, тачна величина, број мањих мрља око главне и т. д. може бити у приликама од подређеног значаја. Може ли дакле истраживач да констатује, да су уклањане крвне мрље и где су уклањане, он ће описивањем, премеравањем истругапих, изрендисаних, испраних места учинити као да су трагови били ту. Шта више и приликом снимања уништених трагова поступаће се као и кад се снимају сами трагови, пошто се крвне мрље могу увек назирати или су ушле дубље, тако да се могу доказати и после покушаја да се униште. Тако исто начин отклањања мрља може имати много којечега карактеристичног: н. пр. по покваренom делу неког зида може се видети, где је било највише крви, како се она протезала, у коме су правцу отишле мале капље, за тим: с каквим је инструментима зид гребен или кварен.

Ако је прат неки дрвени предмет, н. пр. греда, дрвена преграда, а нарочито под, тада не треба искључивати очекивање, да ће се трагови наћи; а нарочито ако је још, као што напред поменусмо, употребљавана врућа вода. Под, који је одавно начињен, има увек расцепотина и пукотина, у које може ући доста крви, а да дотични то не опази. Исто тако доста крви може се упити у онај простор између дасака а и прањем се ту слити тако да онај ко је прао не зна о томе ништа. У таквим случајевима најпаметније је, пошто се ту ствар може тицати само најмањих количина крви, да се дотичне партије дрвета сасвим понесу са собом. Односи ли се ствар на патос, онда треба нарочито припазити, шта се налази у дашчаним међупросторима и испод дасака; прашина, песак, шљунак и стотину других предмета. све то може бити напојено крвљу или крвавом водом (услед прања) и све је то важно. Тај крвљу напојени песак, шљунак или већ шта буде ваља покупити и брижљиво сачувати. Баш у таквом случају најпотребније је, да се тачно означи, одакле је шта узето, пошто се ствар тиче, како је већ споменуто, сасвим малих количина, за које је у толико важније знати одакле су.

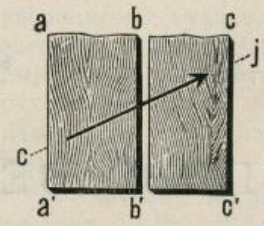
Ако н. пр. имамо да исечемо два парчета из суседних дасака, онда ћемо пре почетка сваког рада преко оба парчета повући једну стрелицу (с оловком, која у хемијском погледу није ни мало шкодљива) и обележићемо С. и Ј., (север и југ) онако, како то природном положају одиста одговара. (види слику 2). Тада није никад тешко одредити прави положај обеју дасака По том ћемо у одвојене хартијице увити и означити:

1. Садржина дашчаног међупростора *a a'*,
2. » » » *b b'*,
3. » » » c c',
4. Песак испод дашчаног међупростора a a',
5. » » » » b b',
6. » » » c c',

Нађе ли се нешто особито, н. пр. какво зрнце, које би могло бити прашина уваљана с крвљу, оно се остави одвојено с назначењем:

7. Нађено у међупростору *c c'*, 3·5 см. удаљено од *c* у правцу према *c*, сасвим на површини.

Ако је из некога разлога (што ће у осталом бити реткост) немогућно да се даске исецају, онда морамо с каквом искривљеном жицом или којим другим оруђем ишчистити дашчане међупросторе колико је могуће дубље и извађени материјал сачувати. Исто тако морају се даске у својим међупросторима насећи с обе стране тако да се добију иверi, који ће бити онолики колика је опрана мрља, и напослетку у истом простору ће се изрендисати патос у толикој мери док не буде изгледао потпуно чист, и све струготине ће се очувати и то одвојено. Биће паметно, да се у таквом случају сва употребљена оруђа (искривљена жица, нож и ренде) за сваки случај донесу на судски претрес, да би се изишло у сусрет могућим приговорима, да је на та оруђа могла доћи крв због повреде приликом тога рада или неког ранијег, услед чега су тада стручњаци могли у струготинама наћи крви и т. д. Ако би дакле било таквог приговора, оруђа су ту да се прегледају.

Премазане, прекречене мрље, ископана земља и т. д. лако ће се познати и с њима ће се поступати као да није ништа ни било.

(Наставиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овако питање:

„По члану 2 тачке 8 закона о таксама, таксу не плаћају сиромаси, по уверењу надлежне власти, које вреди само за годину дана.

За сиромаха се сматра сваки, који не плаћа више од 5 дин. непосредног пореза без прireза и личне порезе“ и т. д.

По правилу за извршење закона о таксама члан 1 поред осталог гласи и ово: кад би општински судови имали да воде спорове кривичне или грађанске, било са државом, било са појединцима за разна своја потраживања или давања; даље око својине општинске и т. сл. ту су они у положају приватних лица и подлеже плаћању таксе, која је за такве случајеве прописана и т. д.

Настаје питање може ли општина да не полаже таксу кад нема свог никаквог капитала у готовини нити имања и кад порезом није задужена нимало услед сиротног стања, и може ли јој се издати уверење о сиромаштву по члану 3 тачке 3 у вези са чланом 2 тачке 8 закона о таксама“.

Постављамо ово питање преко нашега листа па кад о томе добијемо одговоре, ми ћемо уз правилне и наше мишљење изнети.

ПЕДЕСЕТ ХИЉАДА ДИНАРА

— Заре —

Нигде облачка. Ведро небо прекриљено сјајним трепереħим звездицама дивотно је изгледало у хладној зимској ноћи. Стегао мраз, а снег шкрипи под ногама, те човек осећа неко задовољство да иде по њему.

Из даљине се чује звук звонца и звека прапорaца, па мало затим прохује саонице, чија се шкрипа на далеко чује.

Десет је часова.

Из топле собе куће газда Мирка признатог трговца, допире жагор раздраганих гостију, који су дошли на посело. Да би прекратили дуге зимске ноћи, које се одужиле помислио би човек немају краја, те чисто досадне постале, пријатељи образовали ужи, фамилијарни круг, па су ако не сваке друге, а оно

треће ноћи код једног од њих, где проводе у разговору, шали и смеху често пута и до по ноћи: али никад дуже.

Те је вечери био састанак код газда Мирка.

Око девет часова сви су гости били на окупу око стола пуног разних ђаконија, које су вредне руке домаћице Смиље спремиле изобиља, да гости буду задовољни; а стари „Неготинац" канда беше учинио своје, што се могло познати и по гостима.

Овима као да се досади разговор, јер отпочеше молити домаћина, да им исприча што. У осталом ово је било и уобичајено, јер ма где да су на поселу, ма како се лепо забављали, ипак за то друштво се ретко кад разилазило, док им Мирко не би испричао по коју причицу, па ма оне и не биле тако интересантне, јер је умео да доведе у склад, да лепо исприча, па за то и није чудо, што су га сви са задовољством слушали.

Пошто се уверио да је општа жеља, он поче:

— Ово што ћу вам сад причати и ако није интересантан догађај, он је бар истинит и уверио ме, како се у више прилика може човек да огреши и да баци љагу на потпуно невиног човека. До душе, признаћу, да сам често слушао о томе; али никад нисам веровао. Па најзад дочекао сам да се баш ја огрешим о моју савест и, ко зна шта је још могло бити... Но то ћете већ чути... А ти, Смиљо, окрете се он домаћици, дед послужи...

— Не брините ви за нас, прекиде га гојазна госпођа Перка Симе Јоксића, трговца из „главне чаршије," — само почните, — и погледа редом све остале, као да и од њих тражи да је потпомогну.

Газда Мирко смешећи се продужи:

— Био сам помоћник у трговини покојног газда Ике, Бог да му душу прости! — па се подиже са седишта, што је увек чинио кад год би помињао име покојниково, кога је необично уважавао. — Већином сам био на путу, због прибирања вересије. Увек бих у тим приликама пре поласка саставио распоред путовања, кога сам се тачно придржавао.

Тада, кад се догађај овај десио, по распореду приспео сам у П*** око подне, где сам имао да пробавим два дана.

Мислим, излишно је напоминьати, какве су дужности путујућих трговачких помоћника, јер и ви сви врло добро знате. Та њима је у дужности бити обазрив, они морају правити што шире познанство и на тај начин умножавати „муштерије", према којима не смеју цицијашити, већ морају бити издашни, што више издашни.

Тако и ја. Још честито нисам ни прашину стресао, а већ пожурим по трговинама, са свима се поздравим и позовем их да сврате у гостионицу..

Тек беше пао мрак, а око стола код „Златног Крста" седели смо нас десетак.

— Смиљо! прекиде домаћин приповедање, послужи!... И мени се осушило грло...

Домаћица устаде. Гости се осетише слободни, па се промешкољише. Док се даме послуживаху слаткишима, мушкарци припалише цигарете.

И домаћин припали једну, пућну неколико димова, па настави:

— Видим не одмиче пиво. А и откуд ће на празан стомак, те наручим мезе.

Бога ми не потраја дуго, а разговор који је у почетку ишао с натезањем, поста живљи. Мало затим отпоче и песма. Наиђоше свирачи. Наста и игранка. Весеље оте мâх, па се претвори у прави урнебес.

Кад сам се пробудио, у велико дан. Глава необично тешка, образи модро-бледи, а очи црвене и подадуле, да су ми се трепавице једва отварале. И ако неиспаван, бунован, морадох устати; јер сам имао да посвршавам многе послове.

Умијем се. Узмем испод узглавника капут, у коме је стајала кожна торба са меницама и банкама. Пошто се обукох, а у намери да прегледам менице дужника из места, завучем руку у шпаг, где је торба требала бити; али је одмах пренеражен тргнем, као да сам се опекао, јер је тамо не нађох; учини ми се, да ми срце преста куцати, ноге ми се подсекоше, блед и дрхћући почнем тражити по свима шпаговима, потрчим постељи, отурим нервозно узглавник, али кожне торбе нема, па нема! Свест ме поче остављати, па се ухватих за ограду од постеље, да не паднем; јер је вредност у меницама и готовини била педесет хиљада динара.

Једва се сетим за електрично звонце, па претиснем дугме један пут, други пут и собарица се појави. И ако сам био у бунилу, паде ми у очи да врата нису била затворена.

„Дакле поаран сам!" прелете ми несрећна мисао кроз главу, као муња, па се сасвим избезумих, изгубих и оно мало наде коју сам дотле гајио, јер увиђах да сам за навек изгубљен и закључим, ако менице и новце не нађем, да се убијем; та то ми беше једини спас од срамоте, од свега. Да бих то одмах и остварио, сетих се да имам у шпагу револвер, па да бих се уверио да ли је на своме месту, завучем руку и напипам хладну цев, од које ме нека језа свега подиђе. —

— Шта заповеда господин? упита собарица, кад виде да ћутим.

Не одговорих јој одмах, јер нисам знао како да почнем!

Ћутећи приближим јој се сасма близу, гледајући је право у очи. Њој би загонетно моје тајанствено ћутање, то сам приметио по цртама њеног лица, а из погледа сам јој баш лепо прозрео намеру како је рада да сазна шта мислим! Након подужег ћутања упитам је промуклим гласом, готово шапатом: да ли је до тог тренутка улазила у собу?

Она ми махањем главе одговори да није. —

— А што питате?...

— Ово ме питање освести. Као да се пренух из неког страшног заноса у коме сам дотле био. Кроз главу ми сену несрећна мисао о несталим меницама и новцу, па се стресох, а језа ме поново подиђе. „Педесет хиљада" прошапутах и као помаман дрекнем:

„Где су моји новци!... Моје менице?!... Па зграбим девојку држећи је чврсто за руке; изгледало ми је као да се плашим да ће побећи.

Сиротица ме запрепашћено гледала. Та питања, па онакво понашање дође јој изненада и узбезекнута оста непомична, а не одговори ништа.

А то ме доведе у јарост, да сам просто дрхтао од љутине и почнем је из све снаге трести, па је онда одгурнем од себе тако силно, да се она нађе скоро у углу собе, а затим механично извадим револвер.

По свој прилици да сам страшан изгледао, јер је сиротица почела дрхтати, као да је у грозници. А кад опази оружје врисну и клече на под, не скидајући очију с мене...

У собу дотрча гостионичар, па кад нас затече у онаквом положају, застаде као укопан.

У неколико му речи објасним све.

„Немате се дакле чему чудити! Ја одавде нећу жив, разумете ли, ни корака, догод не нађем новце!" завршим јаросно и узбуђено.

Гостионичар се виде на невољи. Био је у врло непријатном положају. Али он се убрзо прибра, па ме поче саветовати да се оканем намере, бадрећи ме да ће се и менице и новци наћи.

Још ми у разговору, а дође чиновник полицијски, и предузе преметачину.

Собарицу одведоше у полицију.

Ја се пак упутим побратиму. Путем сам се поводио као пијан и ако ме је страх потпуно истрезнио.

Не нађох га у дућану, већ у соби где затечем и све ноћашње другове, пили су вруће ракије да би истерали мамурлук.

Кад су ме угледали повикаше у глас, као на белу врану. И не опазише да сам снужден, па сви скочише да ми направе место.

Једини побратим што примети, за то ми и мрдну главом да изађем.

Устанем и пођем, као да ћу на губилиште.

Остали привикаше: где ћемо. Али их он ућутка.

„Сад ћемо ми!" рече и изађосмо у дућан.

„Ама ти си се нешто окуњио, као да ти није све потаман?" Па и не чекајући шта ћу рећи, упита ме:

„Да није због меница?"

— Зачудим се кад је пре сазнао! Паде ми у очи што ме упита сасвим спокојно, као да је маленкост изгубљена. Таман ја о томе размишљам, а он ће:

„Ако је то, не плаши се... све је код мене".

— Требало ме је видети у оном тренутку. Нисам имао кад да сачекам шта ће још рећи, већ загрлим човека свесрдно и почнем га љубити, док се он од срца смејао. Сиромах, није могао ни помислити, какве сам муке до тог тренутка пропатио.

Никако да се умирим. А кад ме одведе до касе, па је отвори и ја угледах кожну торбу, срце ми се испуни радошћу, па не знам просто шта да радим, него скачем по дућану као манит. Побратим ме беше појмио, не хте се бранити, већ ми пусти на вољу, једва је успео да извади торбу и прелиставајући менице нађе своју, па показујући ми је рече смешећи се:

— И она је ту!...«

— Моје чудновато понашање паде у очи и осталима, те сви из собе потрчаше да виде шта је. Побратим им у две-три речи објасни све. Тек се тада разабрах одкуда торба с меницама код њега. Он беше прошле вечери приметио, како сам почешће вадио торбу, па се побојао да не изгубим коју меницу и затражио ми, да је остави у каси, и ја сам му је дао.

Нисам имао кад да им опишем, шта се са мном догодило, већ се извиним да ћу се убрзо вратити, па отрчим у полицију, где су у тај пар саслушавали собарицу.

Беше јадница сва уплакана.

Пошто сам иследнику укратко испричао да сам менице и новце нашао, умолим га да прекине даљи рад. Чиновник ми учини по жељи и отпусти девојку с наградом, коју ја дадох.

Нисам могао друкше, него да би пустио срцу на вољу, жртвовао сам равно пет стотина динара и двадесет и четири часа дуже бављења.

Кад сам ово испричао покојном газда Ики, рече домаћин устајући, он ми тихим гласом рече.

»Па да је и украђено, менице би огласили за неважеће. А новац, који је био, чудно ми чудо: две-три хиљаде динара није бозна шта!«

— А моја част? упитам ја... Па мој образ?...

Он ме погледа оним великим црним очима, поћута неко време, па ми приђе и тапшући ме по рамену рече:

»Ти си ваљан младић!... Ти ћеш бити честит трговац!...«

ПРОФЕСОР МОРИАРТИ

(ИЗ УСПОМЕНА О ШЕРЛОКУ ХОЛМСУ)

од А. Конан Дојла

(СВРШЕТАК) (3)

Ми смо једва имали времена да се сакријемо иза гомиле пртљага на перону, кад је воз са уком и ломњавом пројурио поред станице и обавивши нас читавим облаком паре ишчезао у даљини.

— Ето, он је отишао, — меланхолички промрмља Шерлок Холмс, гледећи за вагоном, који се удаљаваше потскакујући по шинама. — Ми смо обележили границе његове досетљивости. Заиста то би био мајсторски ударац с његове стране, да је он од једном зауставио овде своју машину!

— А шта би он онда урадио, по вашем мишљењу?

— О нема ни најмање сумње, да би се он постарао да ме убије по што по то. Сад настаје питање да ли да се приватимо до доласка воза, или јуначки да пренесемо наш апетит цео целцат у Никгевен.

Тога истог дана ми смо допутовали у Брисел и провели смо тамо 48 сати, а затим смо се кренули даље, у Стразбург. У понедељак изјутра Холмс је телеграфисао у Лондон и у вече је добио одговор. Журно расцепивши завој, он је са очигледном нестрпљивошћу прочитао депешу и са јаком псовком бацио је у камин.

— Ја сам се томе и надао! — простења он, — Мориарти је утекао!

— То је врло непријатно, — рекох ја са саучешћем.

— Много више: то је ужасно! — рече Шерлок Холмс. — Они су ухватили целу шајку, као што сам ја и рачунао, искључујући њега самог. Он их је преварио, зато што тамо није било никога, који би се с њиме могао да мери. А ја сам им био дао сигурну ствар у руке.

Ја мислим да би вама било боље да се вратите кући, Јатсоне.

— Зашто?

— Зато што ја од овога момента постајем опасан друг. Тај човек нема више шта да ради, да се врати у Лондон, он не може. Ако сам ја пак добро појмио његов карактер, то ће он од данас посветити себе освети са свом енергијом, на коју је само он способан. Ја или он, — један од нас мора умрети.

Ја вам озбиљно препоручујем да отпутујете у Енглеску, Јатсоне; тамо вас очекује ваша жена и служба.

Разуме се, ја нисам хтео да оставим Холмса у опасности, и ми смо почели да расматрамо план даљег рада. Почели смо с тим што смо те исте вечери отпутовали у Женеву, где смо решили да останемо неколико дана, докле се мало одморе напрегнути живци мога пријатеља.

Ми смо провели чудну недељу дана у долини Роне, а затим смо се отправили преко Лајка и Интерлакена у Мајнрингген. То је била ванредно пријатна шетња, у најлепшој и најоригиналнијој природи у свету; доле испод наших ногу је пролеће ласкаво задовољавало око својим нежним зеленилом, а у исто време, горе, над нашим главама блистао се на сунцу девствени снег. Ја сам све време мотрио на Шерлока Холмса. Мени је изгледало да он, и не гледајући на природу која нас је окружавала, није ни секунда заборављао на опасност, која нас у стопу гони. Свуда, па било то у сеоској скромној крчми или на пустој планинској путањи, он је остајао вечито обазрив, ја сам могао то да приметим по његовим светлим очима, које су пажљиво загледале сваки џбун и свако испупчење стене. Пажљиво се загледао у лица мимопролазећих путника.

Но поред свега тога, он није био у суморном расположењу духа; већ на против, ја га никада до сада нисам видео живахнијег па чак и радоснијег.

Он је био некако уверен, да ће се скоро срести с проф. Мориарти и, било како било, ослободити друштво од тога ужасног човека.

У Мајнрингену смо били отсели у »Енглеској гостионици«, коју је држао Петар Стајлер — старији. Он је врло добро говорио енглески, јер је раније служио као портир у Гровенор хотелу у Лондону. По његовом савету, ми смо се одмах после доручка отправили да видимо Рајхенбах, један од најлепших водопада у Швајцарској; он је био на један сат од гостионице, а пут ка њему ишао је у то време по узаној, вештачки усеченој у стени путањи.

Путања се баш на самом водопаду од једном свршаваше. Даље се нема куда ићи, и повратак је по истој путањи. Ја и Холмс смо не одвајајући очи, гледали на величанствену слику водопада. Одатле смо били намерни да одемо у сеоце Розенлау, одакле се, по речима гостиничара, открива диван видик на планине.

Одједном се на путањи указа човек, који је к нама трчао. То је био млад Швајцарац, који донесе писмо за мене; на завоју је стајао жиг Стајлерове гостионице. Ја сам отворио и прелетео очима писмо. Оно је било од некакве енглеске леди, која је допутовала у хотел после нашег одласка и боловала је од јехтике у последњем стадијуму. Та ме је дама молила да јој тог часа одем у помоћ, јер се угушује од кашља. При дну писма беше додатак од гостиничара, који се придружује к молби болеснице и извињава се што нам прекида шетњу.

Ја сам предао писмо Холмсу; он га је пажљиво прочитао и враћајући ми га, некако ме чудновато погледа.

— Ви морате ићи, Јатсоне, — рече ми он мирно.

Не смете одрећи помоћ болесници, а тим пре земљакињи. Ми се договорисмо да се састанемо на раскрсници пута, који води у Розенлау, и за тим сам се ја журно упутио ка гостионици.

Млади Швајцарац, који ме је пратио до уласка у гостионицу, за тим скрете у једну споредну улицу. Кад сам пришао ка хотелу, ја видех Стајлера — старијег, који је стајао на вратима и, како изгледаше, очекивао је мој долазак. Ја брзо притрчах к њему.

— Како се осећа болесница? упитах га ја још у ходу.

Зачуђен поглед беше ми одговор. Мени се нешто стеже у грудима: ја сам у напред осећао неку беду.

— Зар ви нисте ово писмо писали? — гушећи се од узбуђења и брзог хода.

Стајлер с чуђењем разгледаше писмо, окрећући га са свију страна. Најзад, он с двоумицом слеже раменима.

— Ово је жиг моје гостионице, но ја нисам ово писмо писао, — рече он. — Ниједне енглеске леди нема код мене сада, али је недавно допутовао један Енглез, врло висок и мршав. Он је изашао одавде четврт часа после свог доласка...

Но ја више нисам слушао, шта је даље говорио Стајлер, и на врат на нос потрчао сам натраг.

Мени је све било сад јасно: професор Мориарти је овде, и писмо је ово написао да би ме за извесно време удаљио од Шерлока Холмса.

Ја се сетих, да, када сам се ја, сишавши у долину, окренуо назад, видео на брду врло високог човека, који се беше упутио брзо ка водопаду: то је био он.... Ако је суђено да се катастрофа деси, она је већ свршена, и ја нисам у стању да је отклоним; та скоро два сата сам изгубио!

Ја не могу да опишем те ужасне мисли, које су ме мучиле, док нисам дотрчао натраг до водопада. Рећи ћу само то, да ми је тај пут изгледао као вечност. Но ево га напослетку Рајхенбах, ево је и путања, но ја никога не видим на њој. На моју вику одговори ми само стогласни одјек, и ти нечовечански звуци напунише ми душу ужасом. Када сам се ја у самртној тузи мотао тамо и амо по путањи, мени паде у очи алписки штап Холмсов, који је стојао прислоњен на један велики камен; све моје сумње расејаше се, — он се није мрднуо с овог места.

Дошавши мало к себи, ја сам почео пажљиво да разгледам трагове на мокром песку путање. Ах, све, што сам ја видео говорило ми је јасније од речи о трагедији, која се мало час овде одиграла.

Два пара трагова водили су до самог водопада но натраг се нису враћали отуда; место где се трагови свршаваху, било је изривено; трње и лишће папрата, који су ивичили провалу, изгажени су и испрскани блатом.

Ја сам легао над безданом, обесио главу на ниже и мучио се да продрем у пучину која рикаше. Ничега нема, осим хаоса од млазева и пене и загушавајућег треска воде, која је на малом растојању од моје главе падала доле у бездан. Ја сам викнуо једном и још једном, но одговарало ми је само ехо.

Но судбина се ипак сажали нада мном и посла ми неколико опроштајних речи од мог пријатеља. Када сам већ хтео да се удалим са тог ужасног места, мој се поглед задржа на нечем бљештећем са врха камена где је био штап Шерлока Холмса. То је била његова сребрна кутија за цигарете. Кад је ја узедох и отворих, из ње испаде лист хартије, исписане чврстим рукописом мог пријатеља. Писмо је било упућено мени, и ево његове садржине:

„Драги мој Јатсоне, ја вам могу написати ово неколико редака, благодарећи љубазности професора Мориарти, који чека да сведемо наше рачуне. Он ми је објаснио овог часа све начине, којима се служио при трагању за нама; све ме то још више утврђује у мишљењу да је он ђенијалан човек. Мени је врло мило што ћу моћи да избавим свет од његовог присуства. Жао ми је само то, што ће решење ове ствари ожалостити моје пријатеље, а нарочито вас, мој драги Јатсоне. Но така је судба. Иначе неби било свршетка. Зато вас нисам ни задржао при себи, и ако сам знао да је писмо, које сте ви добили, написао професор Мориарти. Саопштите инспектору полиције, да се сва документа по тој ствари налазе у ковчегу „М.“, у плавом коверту са натписом „Мориарти.“ Односно мог имања ја сам учинио распоред још пре поласка из Лондона. Предајте мој срдачан поздрав вашој жени и примите моје најбоље жеље. Вечно ваш Ш. Холмс.“

Ја немам ништа више да додам. Мени само изгледа, да ако се у нашем практичном веку изретка нађе какав херој, који снагом своје душе не уступа херојима старог света, онда мој пријатељ Шерлок Холмс мора бити уврштен међу њих.

24. XI. 1900 год.
у Београду. превео **П. Рашић**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (84)

— Малочас ми је Разумихин казао, да ви и сада окривљујете Николу, и да сте њега самог, Разумихина, о томе уверавали...

Изгуби се и не довршн. Слушао је с неисказаним узбуђењем како се човек, који га је скроз прозрео, одриче себе сама. Страшио се да поверује, и није веровао. Још у двомисленим речима он је жедно тражио и хватао ма шта, што би било још више од тачног и готовог.

— Господин Разумихин! Повиче Порфирије Петровић баш као да се обрадовао речима Раскољникова који је једнако ћутао. — Хе-хе-хе! Баш је потребно било господина Разумихина мало уклонити: трећи нек не узнемирује двојицу. Господин Разумихин није то, а и тућ је ту, био је врло блед кад је дошао мени... Али Бог с њим, нека га, што да га овамо мешамо! А што се тиче Миколке, је ли вам по вољи да знате какав је то сиже, то јест, како га ја схваћам? Прво и прво, он је још непунолетно дете, и не да је плашљивица, него тако, нао неки уметник. Одиста, немојте се смејати, што га ја тако тумачим. Невин је и пријемљив за све. Има срца: фантаста је. Он и пева, и игра, он и скаске, веле, тако уме да прича, да и из других места долазе да га чују. Иде и у школу, па да умре од смеха што прстић покажу, и пије, опија се намртво, али не из порока, него тако, кад му даду, кад га опију, још је детињаст. Ето, и украо је онда, а не зна ни сам зато; јер „ако је са земље дигао, шта је украо?“ А је ли вама познато да је он раскољник *), па није ни раскољник, него просто сектант; у његовој родбини било је бегунаца, па и он је ту скоро, пуне две године, код некога старца био под духовним старешинством. Све сам то дознао од Миколке, и од његових зарајских. А куда је хтео? просто хтео је у пустињу да бежи! Имао је тежњу, вукло га, молио се ноћу Богу, књиге старе „истинске“ читао је и зачитавао се. Петроград је на њ утицао веома, нарочито воли женски пол, ну, и вино. Пријемљив, па заборави и старца и све. Познато ми је, да га је заволео један овдашњи уметник, и стао му долазити, и ето је и тај случај. Па, препао се, — вешати се! Бежати! Па шта да се чини с појмом, који је ушао у народ о нашој јуридистици! Ето, понекоме је страшна реч: „судити.“ Ко је крив! Ето шта ће нови судови да кажу. Ох, кад би дао Бог! Него, ту у затвору сад се опет присећао честита старца; и свето писмо се такође опет појавило. Знате ли, Родјоне Романовићу, што код неких од њих значи „страдати?“ Не за што год, него просто „треба страдати;“ страдати од власти. За мога времена био је тако један врло миран затвореник читаву годину у затвору, па је по сву ноћ читао Свето Писмо,

Ове последње речи, после свега казаног и тако налик на порицање, беху и сувише неочекиване. Раскољников уздрхта и сав се стресе као да су га проболи.

— Па... па ко је... убио? запита он не могавши се устрпети, задиханим гласом.

И Порфирије Петровић се устури назад на столицу, управо као да је изненадно и сам тим питањем запрепашћен.

— Како, ко је убио? проговори он поновивши питање, као да не верује својим ушима. — Па *ви* сте убили, Родјоне Романовићу! Ви сте убили... дода готово шапатом, гласом савршено увереним.

Раскољников скочи с дивана, постоја неколико секунада, и опет седе, не говорећи ни речи. Намах се појавише грчеви на његову лицу.

— Усница опет, као и онда, игра, дршће промрмља Порфирије Петровић шта више као и с осећањем. — Мени се чини, Родјоне Романићу, да ви мене нисте разумели, дода он поћутавши мало, — с тога сте се тако и запрепастили. — Ја сам дошао управо зато, да вам све кажем, и да ствар поведем отворено.

— Ја нисам убио, прошапута Раскољников, као уплашена мала деца, кад их ухвате на делу у погрешци.

— Не, ви сте то учинили, Родјоне Романићу, ви и нико више, строго и уверено прошапће Порфирије.

Обојица заћуте, и то ћутање протеже се необично дуго, на десетину минута. Раскољников се налактио на сто и ћутећи кушљаше косу прстима. Порфирије сеђаше мирно и чекаше. На једном Раскољников презриво погледа Порфирија.

— Ви се опет лаћате старога, Порфирије Петровнћу; све једнако тај ваш начин. Одиста, како вам то не додија!

— Е, доста, шта ће мени сад начини? Друга би то ствар била, кад би овде били сведоци, али ето ми сами један с другим шапућемо. Ви сами видите, да ја нисам зато овамо дошао, да гоним и хватам вас као зеца. Признајте сами... али не, у овај мах мени је то свеједно. Ја сам лично и без вас уверен.

— Па кад је тако, онда зашто сте дошли? раздражено запита Раскољников. — Ја вама стављам пређашње питање: ако ме сматрате за крива, онда зашто ме не затворите?

*) јеретик,

— Ето ти сад, питање! Одговорићу вам у тачкама: прво, да вас одмах тако узмем у затвор није ми згодно.

— Како вам није згодно? Ако сте уверени, онда сте и дужни...

— Ех, па шта, ако сам уверен? Међутим све су то моје маштарије. Па што и да вас *у мир* стављам? Сами знате, ако ли само питате. Доведем ја, на пример, онога ћифтицу за уверу, а ви му кажете: »Јеси ли ти пијан, или ниси? Ко је мене видео с тобом? Ја сам те просто држао за пијана, а ти и јеси био пијан«, — па, шта тада на то да вам кажем, тим пре што више има вероватноће то што ви кажете, него оно што он каже, по томе, што је у његову исказу само психологија, — што његовој њушци чак и не личи, — а ви ипак налазите праву тачку, јер тај неваљалац пије горку, а познат је и сувише. Него и сâм сам неколико пута већ искрено вам признао, да та психологија има два краја, и да ће други крај бити већи, па и много истинитији, а осим тога, ја и сада немам ништа противу вас. И ма да вас ипак ставим у мир, а ево сам и сâм дошао (не баш сасвим уљудно) да вас о свему унапред известим, ипак отворено вам кажем (што такође није уљудно), да ће мени то бити незгодно. Е, друго, дошао сам вам с тога...

— А, јест, друго? (Раскољников још једнако тешко дише).

— С тога, што, како вама рекох мало пре, ја сматрам себе за обвезана да вам се изјасним. Нећу да ме држите за чудовиште, тим пре, што сам према вама искрено расположен, на веровали или не. Услед чега, треће, ја сам и дошао к вама с отвореним и непосредним предлогом — да ви изјавите своје кајање. То ће вам бити много и много угодније, а такође и мени, — с тога доле. Па, како, је ли то с моје стране искрено или не?...

Раскољников се мало промисли.

— Чујте, Порфирије Петровићу, ето ви сами велите, тек је то психологија, а међутим, ви сте ушли у математику. Па, шта онда, ако се сад и ви сами варате?

— Не, Родјоне Романићу, не варам се. Имам једну таку цртицу, један знак, један кончић. Ту сам цртицу ја и онда нашао; Бог је послао!

— Какву цртицу?

— Нећу да кажем какву, Родјоне Романићу. Али у сваком случају, сад више немам ни права да одлажем; затворићу. Па ви размислите; мени је *сад* свеједно, а разуме се, ово чиним само ради вас. Бога ми, биће боље, Родјоне Романићу.

Раскољников се злобно осмехну.

— Али није то само смешно, него је и бестидно. А и да сам ја крив (што никако и не кажем), онда зашто да вам се јављам кајањем, кад већ и сами кажете, да ћу код вас *у мир?*

— Ех, Родјоне Романићу, немојте речима сасвим веровати: можда и неће бити сасвим *у мир!* Та, то је само теорија, и то још моја, а зар сам ја за вас какав ауторитет? Ја, можда, и сад још скривам што шта од вас. Нећу ја све тако узети и дати вам у руке, хе-хе-хе! Друга је ствар: каква је то угодност? И је ли вама познато, каквих ћете олакшица за то имати? Јер кад ћете се ви јавити, у који мах? Тек само расудите о том! Када је други већ на се примио злочин и сву ствар заплео? А ја вам се ево кунем Богом јединим, да ћу ствар „тамо« тако урадити и удесити, да ће се ваша пријава узети као сасвим изненадна. Сву ћемо ту психологију потпуно да уништимо, све сумње на вас претворићу у ништа, тако ће ваш злочин изаћи као дело заслепљености, помркнуће свести, јер, ако ћемо по савести, оно и јест заслепљеност и помркнуће. Ја сам частан човек, Родјоне Романићу, и одржаћу своју реч.

Раскољников невесело заћута и спусти главу; дуго је мислио, па се напослетку опет осмехну, али тај осмех беше кратак и тужан:

— Ех, није потребно! проговори, као већ не тајећи се пред Порфиријем, — не вреди, не треба ми ништа ваша олакшица!...

— Е, ето, тога сам се и бојао! ватрено и као нехотице узвикну Порфирије. — Ето чега сам се бојао, да вама не треба наша олакшица.

Раскољников тужно и прекорно га погледа.

— Их, немојте живот презирати! Настави Порфирије. — још ће много имати у будуће. Како да вам не треба олакшице, како да не треба! Ви сте нестрпљив човек!

— Чега има много у будуће?

— Живота! Јесте ли ви пророк, зар ви много знате? Тражите и добићете. Можда је Бог на то и чекао. А неће бити довека ни они, окови...

— Биће олакшица... засмеја се Раскољников.

— Па шта, ваљда сте се поплашили од грађанскога стида, шта ли? Може бити да сте се и поплашили, а да то и сами не знате, — јер је младо! Па ипак ви не треба да се бојите, нити да се стидите признања с кајањем.

— Е-ех, презрети! прошапуће Раскољников презриво и с гнушањем, као да и говорити не жели.

Опет устане, као да хоће некуда да оде, па опет седне с очевидним очајањем.

— Баш презрети! Изгубили сте поверење, а мислите, да вам грубо ласкам; а зар сте ви већ много и живели? Зар ви баш много схваћате? Теорију измислити, а и стидно је што се срушила, што није испало веома оригинално! Испало је подло, то је истина, али ви ипак нисте крајње подли. Нисте такав подлац! Бар се нисте дуго обмањивали, у маху сте дотерали до краја. Па за каквог вас ја сматрам? Сматрам вас за једнога од оних, којима и кожу макар дерите, а они ће трпети и још ће с осмејком гледати на мучитеље, — само ако налазе веру или Бога. Е па, и нађите, и живићете.

— Вама, прво, и одавно треба ваздух да промените. Шта, и страдање је добра ствар. Страдајте мало. Можда тај Миколка има и право што жели страдања. Знам, да се не верује, — али ви не мудрујете лукаво; предајте се животу право, не размишљајући; будите спокојни, изнеће вас право на обалу и усправити на ноге? На какву обалу? А откуда ја то знам? Ја само верујем, да ви имате још много да живите. Знам, да ви сада сваку моју реч примате напамет, а можда ћете се доцније њих сетити, десиће се кадгод; зато и говорим. Још је и добро, што сте само старицу убили. А измислите другу теорију, па ћете, бојим се, још и сто милиона пута ружније дело учинити! Још се, можда, има Богу захвалити; шта ви знате: можда вас Бог нечег ради и чува. Него ви будите храбри и имајте велико срце, а мање се бојте. Уплашили сте се од великог извршења које предстоји? Не, већ је стидно плашити се. Кад сте учинили такав корак онда се и држите, снажите се. Ту је правда. Ето, на извршите што правда тражи. Знам да не верујете, али хвала Богу, живот ће се изнети. После ће вам и самом омилити. Сад вам треба само ваздуха, ваздуха, ваздуха!

Раскољников се стресе.

— Али ко сте ви, повиче, — јесте ли ви пророк? Са висине каквог то величанственог мира ви ми изричете свезнајућа пророштва?

— Ко сам ја? Ја сам човек који је свршио своје, више ништа. Човек, рецимо, који осећа и саосећа, који, рецимо, што-шта можда и зна, али већ сасвим свршио. А ви сте друга врста; Бог вам је живота наменио (а, ко зна, можда ће и вама проћи само као дим, неће ништа бити). Ну, шта, да ви прећете у други ред људи? С тим вашим срцем да не жалите комфорта! Што, ако вас, можда, сувише за дуго нико не опази. Ствар није у времену, него у вама самим. Будите као сунце, па ће вас и видети сви. Сунце пре свега треба да је сунце. Што се ви опет осмејкујете: што сам ја неки Шилер? И, опкладио бих се, ви сад мислите да ја вама сад ласкам! Па шта, можда се доиста и умиљавам, хе-хе-хе, ласкам. Немојте ми, Родјоне Романићу, веровати, ако ћете баш немојте ми никад ни веровати сасвим, — то је већ моја нарав таква. пристајем: тек само ево шта још имам да кажем: уколико сам ја човек и уколико поштен и честит, мислим, да можете и сами оценити!

— Кад мислите да ме затворите?

— Дан и по или два могу вам још допустити слободно да ходате. Промишљајте мало, голубићу, Богу се помолите. А и згодније ће бити, бога ми, згодније тако.

— Ако ја побегнем? запита Раскољников осмејкујући се необично некако.

— Не, нећете утећи. Мужик бежи, модерни сектант бежи, — лакеј туђе мисли, — јер њему треба показати само врх малога прста, па ће за сав живот веровати у што хоћете. А ви ни у вашу теорију више не верујете, — па с чиме ћете да бежите? А и шта ћете у бегству? У бегству је ружно и тешко, а вама пре свега треба живота и одређеног положаја, ваздуха који ће за вас, е, а је ли тамо ваш ваздух? Побегните, па ћете се вратити сами. *Ви без нас не можете.* А да вас метнем под кључ

затворенички, — па месец, па, два, па, три биће̂те, и намах, сетићете се моје речи, доћи ћете и сами да се кажете, па још по свој прилици, и сами ћете себе изненадити тиме. На један час пред исповест покајничку па нећете ни сами знати, да ћете је учинити. А ја сам ево шта више уверен, да ви „намишљате страдање да примите;“ а мени сад не верујете на реч, него ћете се сами на томе зауставити. Јер, страдање је велика ствар, Родјоне Романићу; немојте се обзирати на то, што сам ја одебљао, нема невоље, знам то; не смејте се томе, у страдању има идеја. Миколка има право. Не, нећете утећи. Родјоне Романићу.

(Наставиће се).

ЈОСИФ ТУРИНА

Јануара 25 тек. год. наша престоничка полиција дала је још један нов доказ своје подобности и савршености. Тога дана, она је, начином, на томе би јој могле позавидети и најмодернији полицајци префектуре, ухватила једну од најпрепреденијих светских варалица — индивиду-у чију слику износимо.

Далеко би нас одвело кад би овде изнели све шта је ова варалица до сада починио, јер би за то било потребно написати читаву једну књигу. Довољно ће бити, за потпуну илустрацију овог пробисвета, ако напоменемо: да је он, овако мизеран какав је на слици и у својој 49 год. старости, успео да заврти мозак једној богатој удовици из Беча, и на рачун обећаног брака измамити јој 24.000 круна.

Све беше већ спремљено за свадбу и удовица жељно очекиваше час, када ће постати жена „*Богатога Руса*“, који расипаше њен рођени новац као какав Крез, — али баш у очи саме свадбе, — када је требало потписати брачни уговор „бањушка“ *по важном државном послу* отпутова за неколико дана у једно оближње место, из кога се више и не врати, на велику жалост сироте удовице.

Пошто је свога драгана очекивала пуних 20 дана, не добив зато време ни гласка о њему, ојађеној удовици на крају крајева падне на памет да о њеном „бити имајућем“ мужу затражи обавештења од полиције. Може се већ замислити како јој је било, кад јој је, у место сваког одговора, показан антропометриски картон са фотографијом и свима биографским подацима препредене варалице „Јосифа Турине“, — Осипа Осиповича“ — „Јозефа Дејановића.“

После овог грозног разочарања није јој остало ништа друго, до да против несућеника јој подигне кривичну тужбу због преваре, што је и учинила.

За то време Турина је већ био у Земуну и под именом „Јозефа Дејановића“ покушавао је неке нове љубавне авантуре. Можда би у томе и успео да није било „Pester Loyd-a“ који је публиковао „кораблокрушениje“ удовичино и тиме примора „младожењу“ да пребегне у Београд. Мислио је сиромах, да је београдска полипија заборавила свог старог познаника, кога је још у 1890 години прогнала као префињеног коцкара, али се у томе љуто преварио. Он истог вечера, кад је допутовао, као и увек одсео је у хотел „Империјалу“, један од агената полициских не само да га је одмах посетио, већ љубазан као и сви полицајци, остао је целе ноћи правећи му друштво, пошто није могао спавати „услед растројених мисли“.

Тачно у 8 час. из јутра имао је част бити примљен од Турине шеф кривичног одељка управиног и умолити га за што опширније податке о оном „кораблокрушенију“ у „Pester Loyd-у“, а већ око 2 сата по подне Турина је вратио посету. Не нашав г. шефа у канцеларији посетио је његовог помоћника — „Чича Дојчина“, који му се толико допао, да се решио остати код њега бар још један месец дана. Да би му се колико толико одужио за ту љубазност, чича Дојчин је, својим великим ауторитетом, пресирао фотографа управиног, те је једног лепог дана снимио и г. Турину. То је ова фотографија коју износимо у данашњем броју.

Кажу, да се она толико допала Турини, да није могао одолети своме „младићскоме срцу,“ а да и својој вереници не пошаље један примерак а за успомену на поменутих 24000 круна.

* * *

Турина је родом из села Јабланца у близини Загреба, по народности је Хрват, сада има 49 година, у месту рођења има жену и петоро деце, говори потпуно српски, руски, немачки француски и италијански.

Приликом претреса код њега је нађено доста драгоцености а сем тога и један чек од 14.000 динара на отоманску банку у Цариграду. За исти изјављује, да га је добио на поклон од неких Турака, којима је, вели, својим великим ауторитетом у Бечу израдио многе важне ствари у њиховој отаџбини.

Ако би ко случајно још нешто дознао о овој варалици, моли се да то достави Управи града Београда.

ПОТЕРА

Душан Л. Тарајић, родом из Аустро-Угарске, земљоделац из Косанчића (среза јабланичког) учинио је дело из § 223 а крив. зак. те се има ставити под кривичну истрагу и у притвор. Али он је незнано где отумарао. Њему је 18 година, средњег стаса, црне косе, дугуљастих образа, црних обрва, очију жућкастих и ћосав. Начелство округа врањског актом бр. 689 моли полицијске власти, да га потраже и нађена њему спроведу. УБр. 2234.

Рустем Куртић, Циганин из Прокупља, по занимању ковач, потребан је начелству округа топличког, да се спроведе суду за дело из § 173 крив. закона. Моле се полицијске власти да именованог потраже и нађена спроведу начелству с позивом на бр. 5481. УБр. 2361.

Ивко Шолајић, родом из Брекова, у срезу арильском, по занимању калфа шлосерски, има да се упути команданту IV пешад. пука у Пожези. Па како је Ивко незнано где отумарао. то начелство округа ужичког актом бр. 791 моли полицијске власти, да именованог потраже и нађена њему спроведу. Ивку је 26 година, средњег раста, танак, у лицу беличаст, смеђе косе, очију граорастих. УБр. 2411.

Наунко Савић, из Сварче, у срезу прокупачком, бивши осуђепик београдског казненог завода, има да издржи пет година полициског надзора код општине драгушке, па како је он незнано где отишао, то начелство округа гопличког актом бр. 625 моли полицијске власти, да Наунка потраже и нађена спроведу начелнику ср. прокуп. с позивом на бр. 702. Има 25 год., висок, танак, плав, сувоњав, говори брзо. Сумњив је. УБр. 2536.

Велимир Радовић, тежак из Јежевице, среза пожешког, у месецу децембру пр. год. извршио је крађу Јоксиму Томићу, ондашњем и побегао незнано где. Велимир је покрао следеће ствари: пар мушких кошуља од кудељног платна с гаћама, основа је памучна, на гаћама под коленом утурено је једно парче новог платна, и огртач од беле и црне вуне — шарен. Начел. окр. ужичког актом бр. 1071 моли све полиц. власти, да Велимира потраже и с њим поступе по закону. Он је средњег стаса, буцмаст, црномањаст, браде и наусница малих. УБр. 2745.

Непознати лопов ноћу између 20 и 21 прошлог месеца украо је из дућанске авлије Ђорђу Ж. Цветковићу, опанчару из Соко-Бање једну бивољу кожу. офарбану црвено. Начелство округа нишког актом бр. 1222 моли полицијске власти да лопова и покрађу потраже и нађене спроведу начелнику ср. бањског с позивом на бр. 613. УБр. 2725.

Непознати лопови ноћу између 26 и 27 прошлог мес., обили су вајат Миленку Караклајићу. земљоделцу из Брестовика, па украли 4 дуката у злату, две дуге пушке, пет женских кошуља и осталу румадину, све у вредности 248 динара. Начелник среза грочанског, актом бр. 641 моли све полицијске власти, да предузму трагање за проналазак лопова и покрађе, и у случају проналаска њему спроведу. УБр. 2800.

Фрања Пајк, — бивши великопоседник из Мрзле Планине, принадлежан у Забуковје, у срезу Лихтенвалд, у Штајерској, у последње време крчмар у Ајбенталу, учинио је превару у 1898 години, и то фирми Видић и компанији у Љубљани на тај начин, што је извршио поруџбину цигаља за 300 форинти, па примив исте, распродао, а рачун није исплатио, већ — како извештај краљевско среског суда у Оршави гласи, — пребегао амо у Србију. Због тога се Ц. Кр. окружни суд у Цилу обратио молбом Управи града Београда, да она распише за тражење његово. Управа се актом бр. 2695 обраћа свима полицијским властима и моли их, да именованог потраже и нађена њој стражарно спроведу. Фрањи је 39 година, средњег стаса, снажног састава, лица дугуљастог, има бркове; а одевен у цивилу.

Спирко Трајковић, родом из Турске, надничар и скитница, живео је у селу Липовици, срезу јабланичком, стављен је решењем првостепеног суда лесковачког за дело крађе стоке, под суд и у притвор, из кога је побегао. Првостепени суд лесковачки актом Бр. 1181, моли све полицијске власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. Спирку је 22 године, стаса средњег, косе плаве, очију шарених, ћосав, у лицу црвен; одевен у гуњче и чакшире. УБр. 3149.

Андор Дорожној, седларски помоћник, који је радио код Пинкаса и Штајна, овдаш. седлара, 3 овог мес. покрао је момцима исте фирме: 4 пара гаћа на којима је ударен жиг: „H. Hohenstein“, у вредности 16 динара; црну абоносну флауту са 8 кнапни у вредности 6 динара и италтер (алатка за замазивање рупа на кожи) у вредности 6 дин.; — па побегао. Управа града Београда актом Бр. 3419, моли полицијске власти, да Андора потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Непознати лопов похарао је извесну кућу у Београду на опасан начин и однео је ове ствари:

1. Тепелук од бисера, на врху откинуто зрно, — по три пупке — бисер раван.

2. Један пар старинских дијамантских минђуша, које се састоје из два дела, у сребру фасован.

3. Један пар минђуша колаклуке златне, у средини танак оквир црно емалиран; испуњен сав ситним дијамантима.

4. Један женски сат златан са црним емаљом и шнуром, један је капак искићен сав дијамантима у виду руже (два камена испала) а други капак украшен је само једним дијамантом.

5. Један прстен дијамантски у виду руже, обичан, за српску ношњу, фасован у сребру.

6. Један прстен златан са пет каменова, у реду један поред другог, а са стране је по један листић црни фино емалиран.

7. Један златан брош, у средини искићен дијамантом, а свуда у наоколо црно емалиран; у том емаљу налазе се дијаманти ситни у форми звездица.

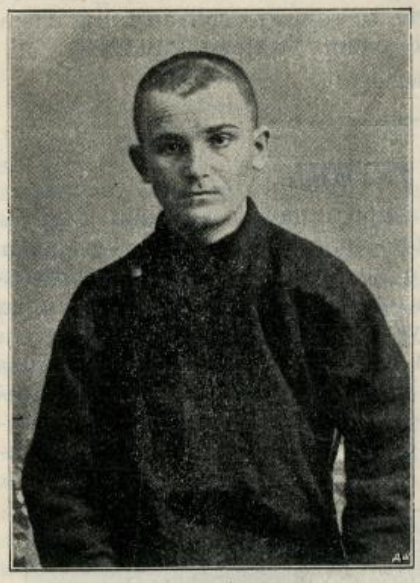
Оштећени моли све полиц. власти да учине живу истрагу за проналазак лопова. Тако исто моли и грађане којима би ове ствари биле понуђене на продају, или иначе неким случајем сазнали да код кога оваквих ствари има — да јаве најближој полицијској власти. За проналазак одређена је пристојна награда.

ТРАЖИ СЕ

Станисава, жена Божидара Станковића из Палежнице, ср. колубарског, окр. ваљевског, која је била добегла своме брату Аранђелу Спасојевићу, сељаку из Бâ, ср. таковског, отумарала је негде, — по сазнању у ваљевски округ. Њој је 20—21 година, стаса је средњег, смеђа, очију зелених, носа обична, без других знакова. У оделу је: рекли, сукњи, на ногама чарапе везене, опанци и кајиши, као што се у рудничком округу носе. Начелник ср. таковског, актом Бр. 475, моли све полицијске власти, а нарочито власти округа ваљевског, да именовану у кругу своме потраже и њему је спроведу.

Стјепана Беркеша, родом из Негославаца, округа вуковарског у Аустро-Угарској, старог 70 година, тражи његов брат Лука Беркеш, гостионичар и економ из Осека, јер је рад да га узме к себи на издржавање. Па како се исти Стјепан, по чувењу, налази у Србији од пре две године, то се је варошки магистрат у Осеку обратио с молбом Управи града Београда, да она распише за тражење његово. А како је брат Стјепанов, Лука, доброг имовног стања, то ће се од њега сав учињени трошак око трагања моћи наплатити. Управа се обраћа актом Бр. 3033, свима полицијским властима, молећи их, да Стјепана најживље потраже и извештај пошљу заједно са рачуном учињеног трошка.

Тихомир — Тимотије Новаковић — Николић звани **„Ћира — Штиглиц“.** У прошлој години, а у 6-ом броју „Полицијског Гласника“, у рубрици: „Ко је ово?“ изнели смо слику Тихомирову, да би се утврдила идентичност његова и дознало за право име, пошто је исто прикривао. Он је у том времену био под истрагом и у притвору због опасних крађа, које је у Београду извршио, зашта је и осуђен био на робију, па је по издржању исте пуштен у слободу. Али, кад се имао спровести у Књиже, место свога рођења, ради издржања једно-годишњег полицијског надзора, на који је осуђен по пресудама судским, он је побегао. Начелство окр. крагујевачког актом Бр. 1535, моли све полицијске власти да Тихомира потраже и да га по проналаску подвргну издржању полицијског надзора. Да би властима олакшали тражење, износимо и слику Тихомирову. Њему је 19 година, косе је смеђе, очију граорастих, ћосав, образа округлих, дежмекаст и омален. Одевен је у сури капут, панталоне од плаве чохе, на глави шајкачу а на ногама опанке. Познат је као опасан лопов, јер је до сад и ако овако млад. повише крађа извршио. Акт Упр. гр. Београда Бр. 2962.

ПОХВАТАНИ ЗЛИКОВЦИ

Ноћу између 23 и 24 децембра пр. год. Милану Поповићу, трговцу из Мозгова, пробијен је дућан, затим каса велика № 2, која је позади бушена и украдено из исте 70 комада облигација у вредности преко 9000 дин.; 100 дин. у сребру и никлу у вредности 52 дин. као и разни еспап.

Покрађу ову и обијање касе извршили су сељани села Мозгова као познати зликовци и то:

Манојло Првуловић, Димитрије Симоновић, Стојан Првуловић, бив. општ. служитељ и Радисав Донић.

Све ствари — еспап — сем облигација и готовог новца нађене су код Манојла и Димитрија.

Кривци су у притвору и окову код начелника ср. алексиначког. Дело је још у току истраге, и држим да ће се још много шта проказати па и облигације и новац пронаћи.

Село Мозгово сад се је курталисало напред поменутих разбојника — лопова.

За похватане разбојнике као и нађене — украђене ствари има се једино заблагодарити г. г. Градимиру М. Ђуровићу, начелнику среском, и његовом писару Петру Карагуновићу, који је зликовце проназао као и покрађу ствари.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због ненадне смрти блаженоупокојеног Краља Милана, државна Штампарија није у неке дане радила, па и ми нисмо могли испунити наше обећање да дамо сад два броја уједно. Ми ћемо ово учинити уз 5 или 6 број.

Г. **Љ. П. Ст.** адвокату Шабац. Благодаримо вам на пажњи. Ускоро ћемо доћи на ту ствар.

Г. **М. Ј. Ерићу,** Текија. Учините по писму.

Г. **М. Н. Милојевићу,** кмету пољанском. Примили смо и употребићемо ускоро.

Г. **Р. Ж. Милосављевићу** пис. оп. средњ. Учинићемо по вашем захтеву ускоро.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. ФЕБРУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашности код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашности годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (5)

5. Отисци папиларних линија

Од особите и врло велике важности су напослетку извесне крвне мрље, које су постале тако, што је отиснута нека крвава рука, поједини крвави прсти или извесни делови босе стопале. Бацимо ли само један поглед на јагодице од прстију видећемо оне чудноватe сређене фине линијице на кожи, које су извесно сваком пале у очи, али о чијем се постанку и значају ништа поуздано не зна.

Да ове линије код сваког човека друкчије иду, знало се одавно, као и да се код једног и истог човека у току година могу у неколико изменити, нарочито ако би на прстима било каквих бољетица, ожиљака и т. д. Хинези су још од прастарих времена употребљавали те линије ради идентификовања криваца, а сер Виљем Хершел је приликом своје управе у Индији служио се тиме у саобраћају с урођеницима у место потписа; још и сад се у индијској војсци узимају од војника отисци јагодица и чувају.

Ову стару мисао узео је Енглез Дуглас Гелтон и трудним посматрањима и састављањима створио је систем, који ће употребити ради констатовања идентичности криваца. Ствар је доста важна и занимљива, тако да заслужује да се с њом упознамо. С тога ћемо овде донети извод из расправе, коју је написао Дуглас Гелтон у „XIX Century-у“· Он пре свега описује линије на врху прста, дакле на јагодици, где линије иду већином паралелно с прстом, докле линије на средњем чланку иду попречно. (У осталом прве се налазе, као што ћемо се уверити једним погледом на руку, и на длану одмах испод прстију). Прелаз између ових екстремних форми, јако искривљених линија на јагодици и паралелних на чланку састоји се већином из једног система затворених кривина, чије се поље завршава с једне стране најдоњом кривом линијом, а с друге најгорњом правом линијом. За нас је сад главна топографија тог поља. На први поглед изгледа да је то неразмрсливи лавиринат, али ће нам оријентисање ускоро испасти за руком. Излазну тачку за то одмах ћемо наћи. Граничне линије, најдоња крива и најгорња права, које су донекле ишле једна уз другу, разилазе се, дакле чине угао; по правилу њега једна попречна линија чини троуглом, у чијој се средини уздиже једна мала изолована узвишица. Овај троугао, који може свак лако видети на својим прстима, чини изврсну излазну тачку за наше оријентисање. Већином постоје два таква троугла, по један на свакој страни прста. Између њих се може замислити права линија, која би та два троугла везивала. На средини те линије подигла би се усправна, а то је осовина фигуре. Па и ако би само једна страна имала троугао, по правилу се може наћи осовина и од ње ће се повући положај сваке значајније тачке средишног поља. Цртеж тога средишног поља може бити двојак, он се може свести на систем спирала или трака. Према томе ми смо дакле ону велику разноликост у цртежима прстију поделили понајпре на три главне класе; код једне прелаз из правих линија у криве непрекидан је, дакле нема међуполя; обе друге класе имају га и оно је испуњено спиралама или тракама. За тим свака ова класа даје нам два пододељења, од којих једно показује симетричну осовину, која иде од врха кажипута до корена малог прста, докле оно друго одељење обухвата цртеже с друкчије повученом осовином и без осовине.

На такав начин долази Гелтон до поделе у шест група, које је лако једну од друге разликовати и од којих свака добија један редни број: I и II за цртеже без међуполя, III и IV за оне са спиралним линијама, напослетку V и VI за оне с тракама. Сваки прст истрагом добије по један од тих бројева, а кад се на свих десет прстију неког човека у извесном реду напишу последњи бројеви, добија се један симбол, која је изврсна основа за класификовање, који довољно карактерише руке многих индивидуа. Руке, које показују један и исти бројни симбол, дакле које припадају истој класи, могу се познати још куд и камо лакше.

Кад испитујемо цртеже на руци послужићемо се увеличавајућим стаклом. Тако ћемо наићи на све могуће појединости, које ћемо брижљиво прибележити; час је једна линија на једном месту прекинута, час се нека линија дели у две гране, час се две сједињују у једну и праве брежуљасту косу. Све те значајније тачке дају нам изврсно средство, да можемо разликовати слике, које припадају једној истој класи или да би могли доказати идентичност двају отисака истог прста, која су у различито време узети. Овим смо дошли на главну тачку у целом питању: ови чудноватi цртежи, који се већ на три месеца после рођења појављују на телу и ишчезавају после смрти тек кад се леш коначно распадне, задржавају целог живота свој лик потпуно непромењен ни у најмањим ситницама. Погледајмо н. пр. само отиске десног кажипута сер Виљема Хершела, од којих је један из године 1860, а други из 1888; ма да је последња слика мало шира и ма да су се линије услед старости мало испрале, ипак на први поглед искрсава идентичност обеју, и подробнија истрага показује, да су све појединости слике од 1860 остале још непромењене на слици од 1888. Тако исто Гелтон је узео отиске прстију осам лица у већим размацима времена и упоредио их, па прибележио свега 296 особитих тачака, које су се на првим отисцима могле видети и које су се с једним јединим изузетком и на доцнијима налазиле. Према томе не треба сумњати ни најмање у трајашност ових фигура, чије се размере до душе с временом могу мало да измене, али чији карактер ипак остаје исти.

Па ипак није то тако лака ствар испитивати те цртеже Пре свега потребно је, да се од њих начине добри и верни отисци, који се могу сачувати и с другима упоређивати, укратко, који су бољи за истрагу него сам жив прст. Ради прављења тих отисака, који морају бити што је могућно вернији, оштрији и без празнина, даје нам Гелтон две методе. Н. пр. ваља нам узети једно стаклено окно или металну плочу и на пламену их нагарити чађу. а за тим прст притиснути на исту; на местима, која додирну испупчења кожне површине, скинуће се чађ и тако ће се добити слика, која ће се фирнајзом сачувати од кварења. Други метод састоји се у томе, што се по металној плочи развуче што је више могућно штампарска фарба, па онда се на њу притисне прст, а за тим пренесе на лист хартије; боја прионе на сва испупчења а ова је пренесу на хартију. Не треба сметнути с ума, да у овом случају црне линије означују испупчења, а у другом с чађу удубљења, дакле та два отиска односе се један према другом као фотографски негатив и позитив. Последњи метод је свакако најпростији и бољи је чак него и рељефни отисак у гипсу.

На тај начин по Гелтоновом предлогу притвореници ће се не само фотографисати, већ ће им се узети и отисци прстију, па ће се на описан начин класификовати и увести у један албум. Тада се упоређење једног новог отиска може ограничити на слике своје класе; понајпре се изабере само каква значајнија тачка и тражи се по свима сликама, има ли која тако што, за тим се упоређују — и довољно је кратко време, па да се констатује, да ли нова слика већ постоји или не у збирци. Наравно да је за ово потребно мало вежбање, а можемо рећи, да ни обмане нису искључене, али ипак овај нови метод биће драгоцена допуна Бертилоновим антрометријским мереньима.

Али тиме значај овога метода није ни у колико исцрпљен. У најновије време бави се Гелтон истраживањем, у колико се описани цртежи могу пренети с родитеља на потомке, а тако исто овај метод могао би послужити ради решења каквих других антрополошких и етнографских питања, — али несумњиво је да би од свега тога за нас било најважније питање о утврђењу идентичности с помоћу крвних мрља. То би одиста било од велике важности, кад би се код некога могло констатовати, да је он побегли кривац или често пута кажњавана личност, али ја сумњам, да би ствар могла бити од практичне вредности. Ваља нам имати на уму само то, да се човек не може тражити једино по отиску прстију, а кад се већ зна, где ће се неко тражити, у ком затвору, онда се неће ради агносцирања слати на дотично место отисак прста, већ фотографија тога човека или он сам. Осим тога побегли злочинац, који зна. да власти имају отисак његова прста, лако ће начинити ожиљак, расекавши јагодицу или је замочити у киселину, те се тако отисак не може распознавати.

И ако ће дакле ствар у дотичном правцу остати од подређене важности, ипак рад Дугласа Гелтона има неоцењиве вредности за доказивање идентичности код крвних трагова. Сваки криминални чиновник зна, како се често налазе отисци прстију у просторијама, где се десила повреда или извршено убиство; сви ми видели смо много таквих отисака и у половини свих криминалних парница, за које чујемо, спомињу се крвави отисци прстију, ма да учиниоцу никад није била намера, да се крвљу упрља. Али што се то дешава, сасвим је појмљиво. Ми знамо из причања о многим злочинима, шта више из признања злочинаца, да су ови пред извршење злочина замишљали, да ће убиство извршити много лакше, но што је у ствари било кад су га извршивали. Они су вероватно мислили да ће бити довољан један убод или удар, па да се жртва убије. Сад било то, да је удар у узбуђењу био слаб, било то, да исти није способан, да живот одмах угаси, жртва је била кадра, и ако смртно погођена, да остане кобна по учиниоца: да виче, да бежи, да се брани. Тако постају оне грозне борбе, чије се појединости виде на столу за секцирање и по којима се види да је убица, који је можда намеравао, да своју жртву једним јединим ударом обори, исту ударао и убадао, пошто је она већ одавно била мртва. У оваквој прилици је готово немогућно да учинилац не умрља своју руку и да крвавом руком не ухвати за жртву, какво оруђе и друге предмете. А и непосредно иза дела дешава се доста пута, да учинилац приликом тражења скупоцених предмета или кад пипа по помрчини, отвара и затвара врата и прозоре, хвата за судове, а то је приликом прања руку и т. д., оставља на свакојаким предметима отиске своје руке или појединих прстију или делова прстију. У прилог томе иде још и то, што је крв веома подесна за произвођење доста чистих и јасних отисака, пошто је густа и брзо се разнесе по топлој руци.

И ако сад можемо објаснити што се тако сразмерно често налазе такви отисци, инак се морамо чудити, што тако значајна па ипак тако блиска идеја Дугласа Гелтона није раније употребљена. Али да би се одселе њоме што боље користили, у даном случају морају се такви трагови потражити и нацртати на месту где је дело извршено. Тражење таквих трагова најтеже је у овом правцу, пошто су они већином ситни, састоје се из фиших линија, и према томе врло их је тешко видети, куд и камо теже него ситне крвне капље, а за тим и због тога, што су ти отисци обично по скривеним местима. До душе такви отисци су без вредности не као трагови у опште — за потребни циљ, ако су прсти обрисани о нешто или притиснути на места с рапавом површином, дакле на хаљине, платно, нерендисано дрво, неравне метале, на места обрасла длаком или косом и т. д. Јасни и употребљиви отисци наћи ће се већином: на глатким, длаком необраслим деловима тела убијенога (на челу, образима, ћели, длановима и мишицама и т. д.) Такви отисци могу се, по мом мишљењу, очувати само, ако лекар дотично место коже брижљиво препарира и ако се иследник побрине, да се отисак добро фотографује пре но што се кожа услед сушења набора. (Папиларне линије морају се фотографисати тако, да светлост буде јака са страна објекта). За тим такви отисци налазе се на употребљеним оруђима, н. пр. на држаљи од сикире, на дршци од ножа и т. д. По том на глатком дрвету, дакле на намештају, на металним плочама, стакленим окнима и т. д.

Нарочиту пажњу ваља обратити на извесна места на намештају, на доње делове даске од стола, на фијоке, на она места где се оне извлаче, за тим на хартије, које је учинилац узимао у руку кад је тражио новаца и т. д.; исто тако важни су новчаници, књиге, у којима је могло бити штогод, што би учиниоца занимало. Кад се такви трагови нађу и опишу, тада је пре свега потребно, да лекар констатује, од кога је то дела човечјег тела. У већини случајева то се не може познати без огледа и тачних студија; али понеки пут може се одмах одредити и рећи: овај отисак је од четири прста леве руке, од палца десне руке, од леве ноге и т. д. Кад се то може рећи, онда је много посла уштеђено, јер прво што ће се радити, то је, *да се констатује, да ти отисци нису можда од убијеног.* Он је могао, пошто је био повређен, ухватити се за рану а за тим за неки предмет, па чак и за сопствено тело. Многи од нас имали су прилике толико пута да нађу код убијенога подобар чуперак косе, коју је он сам себи ишчупао у забуни или пошто му је већ била мркнула свест, те тако се може десити то, да је он могао сопственом руком ухватити чврсто своје тело и тако начинити отисак. Свима нама познато је од колике је важности, да се ово констатује, али ја ћу ту околност још више да осветлим једним криминалним случајем, о коме се у своје време много говорило. (Наставиће се).

РЕЛИГИОЗНО ЛУДИЛО

Језовито недело, која је ту скоро извршено у једном холандском селу, где су сељани покушавали у заблуди да из једног њиховог суграђанина *истерају ђавола,* изазвало је општу пажњу на она мистичка стања узбуђености опште која, се крсте именом *Религиозног лудила.* Покушавало се, да се такви појави и његове последице сматрају као излив јаке религиозности; у ствари пак, ти су појави код појединаца последице њихове душевне растројености. А та растројеност почиње онда кад се човек одваја од света и удубљује у студију религиозних списа, при чему се виђају надземаљски појави и чују извесни *надчулни* гласови. Тада човека и нехотице спопада извесна врста лудила, јер замишља да га ђаволи гоне...

И ако је данас религиозно лудило у Јевропи врло ретко, у ранија времена било је напротив врло често. Не подлежи више никаквој сумњи, да су некадашњи мученици и свеци, који су живели по пустињама и завлачили се у пећине, или преживели век на каквом дрвету, патили од религиозног лудила. Нарочито је епидемичко било религиозно лудило у средини XIII. века у периоди хаџилука, када је стотинама хаџија полунагих, путовало и пресецало Италију, Рајнске земље, Баварску и Чешку, који су, певајући црквене песме шибали се, док им крв из рана не би потекла. У XV. и XVI. веку религиозно лудило појавило се по женским манастирима у Француској, где су калуђерице разним молитвама и испосништвом гледале да изгоне ђавола из себе.

Али најбесније владало је религиозно лудило на концу XVII. века у Ланледоку међ Калвинима. По свима местима појавише се пророци и пророчице, међу којима је било седмо и осмогодишњих дечака, који су сви колико их је било прорицали скоро пропаст света. Певали су псалме, преклињали небо, за милост и дражили масу, која је тако опијена била, да се голим рукама борила с француским оружаним трупама и — побеђивала.

И у доцнијем времену често су се дешавали случајеви овог епидемичног лудила али ипак не бејаху тако јаки, као у раније доба. Ну поједини случајеви и доцније били су често и грознији од ранијих. Тако је године 1805 лудачко дело мле-

тачког обућара *Матјеа Ловата* изазвало општу узбуђеност. Он је у своме стану направио векики крст од дрвета, који је закуцао на прозор. На дну крста метнуо је једну плочицу да би могао стајати. Затим је се скинуо и онако го, само што је једну белу мараму пребацио преко трбуха, сам се десном руком закуцао за крст. Свет је долазио и гледао га, али никакав гласак јаука и бола не пређе преко његових усана. Кад су га скинули и однели у болницу, изјавио је, да је тим својевољним разапињањем на крст послушао само глас Божји. Том приликом не хте ништа окусити и само је се молио богу. Доцније га натераше да узме мало хране, али после три дана одби и то, те на послетку мораде подлећи и умрети од глади.

Ужаснији је онај случај, који се године 1823 десио у сеоцету Вилд-аншпуху код Цириха. Тада је у јужној и Немачкој и Швајцарској владао сепаратистички покрет, и свако је село и место имало мале кружиће, где су се сељани скупљали и мењали мисли, и на послетку подлегали мистичком заносу. Један такав кружић беше основала и најмлађа кћи једног имућног сељака Јохана Петра, која се звала Маргарита. Једног мартовског дана сакупи она чланове овога кружића и изјави им, да је прошле ноћи имала једно „откровење“, које се састојало у томе да позове све на борбу противу ђавола, да се овај више с Христом не бори. Сељаци се одазваше позиву и наоружаше се секирама буџама, и косама. Тада им девојка рече, да је значајан час дошао, када крв мора потећи ради спаса целог човечанства. Па онда их прво напуђда на старије сестре, које бесна гомила помлати и онда их наговори, да и њу убију, т. ј. да из ње „истерају ђавола“... Она је самртне муке са свим мирно сносила, а све у „већу славу божју“. С немачког **L.**

АНАРХИЗАМ

— СА ЈЕДНОГ ПРЕДАВАЊА ПРОФ. **D-r Бернацика** *) —

Анархизам је, краће прецизирано, програм једне странке, која се упоредо са Социјал-Демократијом бори против постојећег реда. Па ипак Анархизам није произишао из социјалне борбе. И смешно је, и жалосно је у исти мах, што образовани кругови, противници и пријатељи — као и Џон Хенри Макај у своме роману „Анархисте — тврде, да су тек деветнаести век, тек Прудон и Штирнер, створили Анархизам. Историја Анархизма исто је толико стара као и историја човечанства.

Остављајући на страну економне тенденце, разликују се социјалне тежње XIX века од ранијих векова тиме, што етичко право данашње државе у опше негирају. Модерне странке сматрају државу чак као неправедну и неморалну институцију. То, као и њихово држање према религији и браку једине су тачке, у којима су програми Социјал Демократа и Анархиста слични; иначе су у свему њихове теорије дијаметрално противне. Докле Социјалисте верују и мисле, да се постојећи ред и поредак може заменити другим и бољим, — Анархисте то поричу. Већ је Ласал рекао: „Стеците моћ у држави!“ Новија Социјал-Демократија хоће државу да замени другим, што она назива „слободним друштвом“. Али ко боље размисли о овом, видеће, да то „слободно друштво“ није ништа друго до наша држава са модификацијама финијих облика, и замењена већим делом комунама — само управним општинама — и променом државне компетентности, која ће делом већа а делом мања но данас бити. Морала би се општа принуда рада увести, тако, да би се могло рећи: „Једнакост је слободу прогутала.“ Разлога за то, да ће друштво заиста бити „слободно“ налазе само у нади, да ће се за време Комунизма сваки добровољно потчинити новом поретку. Анархисте одбацују сваку државну форму: и монархију и демократију и комунизам, јер негирају право већине, које је и у монархији и у демократији као и у комунизму обавезно. Удруживање људи са деобом рада изгледа до душе добро и као оно што се може желети, али би се ипак морало оставити свакоме слободан улазак и излазак из те заједнице. Код Социјал-Демократа „слободно друштво“ само је добро срачуната, магловита и тамна фирма, али код Анархиста права збиља.

Веома је тешко психолошке мотиве анархистичких идеја објаснити и њихово становиште према њима прецизирати. Тешкоћа је овога задатка у томе, што саме Анархисте нису увек начисто са својим циљевима — готово се сви разликују; само у мотивима потпуно се слажу. Сви стоје на становништу да се свака владавина састоји у експлоатацији побеђених. То није ништа ново. Пре двадесет и три века већ је *Платон* дизао свој глас противу сличне науке софиста и из тог се времена датирају најоштрији дијалози. По нашем уверењу држава је организација народа ради остварења његових заједничких интереса. То гледиште почива на науци *Платоновој* и *Аристотеловој*. По њима изгледа примена принуде само тада оправдана, ако она не служи егоистичким циљевима већ јавном добру. И *Платон* и *Аристотело* нису се могли отети а да не падну у погрешку и признаду принуду ма у ужој форми као оправдану. Па и данас се највеће државе деспотски владају. Али кад држава служи заједничким интересима, како се онда објашњава експлоатација? Данас се под експлоатацијом са свим друго нешто разуме него у ранијим епохама. Мера онога, што се под експлоатацијом разуме свакада је различна према различитим верским, етичким и културним погледима. Све докле је варварство владало, ропство као и проституција није била експлоатација већ само милост. „Ропство је саучешће Старога Века“, вели се. Роб је спасавао живот — ропством. Што Социјологија и социјалистичка наука означава ропство као експлоатацију, бесмислено је. То исто важи и за феудалну државу средњега века. Либералне идеје заступале су слободу економног саобраћаја. Па ипак у интересу на зајам, у кирији за стан, у женским и дечијим радовима и т. д. налазимо слабије врсте експлоатације. Држава, која своје циљеве не модификује, изазива револуцију. У таквим револуцијама долази државна идеја до остварења. Друкчији погледи о овоме само су субјективне обмане оних, који прошлост узимају за мерило садашњости, а садашњост за мерило будућности... Ето тако у томе току идеја крећу се и боре Социјалисте и Анархисте противу социјалног поретка.

Руски нихилист *Нечајев* одобравао је злочин, само да би пажњу изазвао. „Пропаганда дела“ почива на остварењу анархистичких идеја, које су помешане са прастарим грчким софизмима, који егоизам узимају за једини мотив човечјег делања. *Штирнер* је избацио формулу: „Тек је Нечовек прави човек“. *Кропоткин* и *Мост* трудили су се да тога „Нечовека“ подигну на висину „Човека“. И *Фридрих Ниче* близак је овим идејама; његов „Надчовек“ врло је сличан Штирнеровом „Нечовеку“; његов „надчовек“ стоји „с оне стране добра и зла“, он све сме — што може, тако да овај морал није ништа друго до негација свакога морала. Ове идеје помешане са *Дарвиновом* науком о борби за опстанак о победи јачег над слабијим, база су социјал-револуционарне странке.

Друга група идеја, која је довела до Анархизма објашњава се према психолошким мотивима: 1., алтруистичким осећајем, 2., аскетско-егоистичким мотивом, и 3., доктринарно-политичким мотивом. Први, алтруистички осећај, противан је принуди, јер се *принуда* не може без зла замислити. Да ли је она праведна или неправедна, на сваки начин у нама изазива саучешће и та је идеја код песника почевши од Софокла па до Ибсена и Толстоја била предмет обраде. Хистеричке природе („Ђеније Осећаја“ — како их Ломброзо назива) доводе такви осећаји до злочина. — Аскетски мотив налази се у оном правилу Св. Писма, да се правда остави на милост неба. Тај исти мотив заступљен је у Будистичкој науци као и код Џиничара и Стојичара. И Космополитизам почива на идејама о човечанском милосрђу и љубави. — Трећи мотив, доктринарно-политички, види се код мислилаца, који не стоје на становишту патријархалних или патримонијалних идеја и теже некој заједници колективистичкој и анархистичкој; тежили за неком „universitas“ и „societas“ у којој би сваки добровољно слушао државу. У ову групу долазе и снови о доласку Месије, о римском светском царству — imperium mundi. Хришћанство је у почетку — нарочито према варварским државама негирало државну власт; и тек је св. Павле прокламовао: „Свака је власт од Бога“ — и на тај начин помирио идеју о држави са Хришћанством. Црквени оци означавају као и модерни Анархисти државу као „дело и оруђе греха и ђавола“...

*) Пред професорским колегијумом правног факултета на бечком универзитету и огромним аудиторијумом слушалаца и својих ђака држао је ту скоро професор државног права D-r Бернацик интересантно предавање о анархизму са гледишта науке које ми овде у изводу доносимо. *Уред.*

И Платон и *Русо* у своме Contrat-social имају извесне принципе који данас служе као принципи Анархизма. *Фихте* је код Немаца био други Русо, и из његових списа човек мора доћи до закључка, да „право јачега“ није ништа друго до глорификиран злочин.

Ограничити слободу индивидуа немогуће је. Али ко ће означити базу њихове слободе? Право. А извршити? Држава. Држава пак, која се само ослања на своју власт и страх од ње, не може се одржати; добровољно потчињавање остаје и данас још — као и у време Аристотелово — циљ државника.

Анархизам је могућан и то нико не може порећи; и данас има народа који живе под тим принципима, али само докле?

Наука има за циљ, да из прошлости извлачи норме за будућност. Бацимо само један поглед на прошлост и ми ћемо видети, да је успех у сваком послу био само онда, ако је и држава учествовала... Не варајмо се анархистичким фразама у поесији и прози и држимо се чврсто принципа, до којих је само наука дошла, да је спас човечанства једино и само у добро организованим државама.

ТАЈНА МОРА

— с руског —

На тихом океану била је чудна тропска ноћ. Небо је осуто звездама, које су се огледале у бескрајној површини воде. Дуваo је тихи ветрић, који је био таман довољан да се наш „Делфин“ може полако у напред кретати. Путници се беху искупили на палуби да уживају у природи, којој нема равне.

Недалеко у страну од мене, стајао је пар заљубљених — Едмунд Пелисје и Леонора Валтер — и дивили су се мору и небу.

— Како не личи јужно небо на наше европско, — примети Леонора после кратког ћутања. — Једва познајем моје најмилије звезде. „Јужни крст“ се врло добро види — погледајте, како је леп, но друга сазвешћа не видим. „Велика медведица“ је ишчезла, а „мала“ се готово и не види.

У то време, у њихов се разговор умеша један од путника, по имену Адолф Фелнер, који је чуо само последње речи из њихова разговора.

— Није могуће, ви сте видели медведа, m-lle Валтер? — упита он.

— Дабогме, видела сам и мајмуна такође, — одговори она најдобродушнијим тоном.

Ми се сви насмејасмо, а Фелнер начини глупу гримасу, бесмислено се насмеши, и хтеде нешто врло оштро да каже, па се предомисли.

Ја сам лежао испруживши се на палуби 5-6 корака од места на коме су заљубљени стајали, не ради тога да прислушкујем, већ просто за то, што сам дошао ту раније но они и наместио сам се тако згодно, да нисам имао вољу да се мрдам одатле. Тек што сам почео да се опорављам после тешке болести, од које сам патио много година, и био сам лен, к'о и сваки који оздрављa. Лежећи на палуби ја сам с насладом пушио цигару и гледао на звезде.

Тако сам пролежао читав сат у слатком полудремежу, кад од једном чух звук, сличан удаљеном звоњењу звона. Ја се придигох и с дивљењем се обазрех.

— Чусте ли? — упитах ја — као да звони.

— Без сумње звоне, — одговори Леонора. — Ја сам баш сад говорила о томе Едмонду, али он не верује...

— Лакше! — рекох ја, учинивши руком знак ћутања, и у том моменту наступи потпуна тишина.

У даљини чуо се звук звона, тихо но јасно. Од тог тренутка ми смо ћутали не дишући, звон се чуо одмерно, свечано, као да звони патник који изнемогава, или као да су вали, морски вали сами били покретач тога.

— Ми мора да смо близу обале. — рекох ја.

— Не, одговори капетан, најближе острво удаљено је сада од нас на 600 миља, и у сваком случају звон се не чује отуда.

— Па шта је онда то? упита неколико људи од једном.

— Звон се чује отуда, рече m-lle Валтер показујући руком у правцу ка екватору.

— На крају крајева, сигурно, — звоне на палуби неког брода рекох ја.

— Ко то зна, рече капетан, замишљено одмахнувши главом.

— Па шта онда може бити друго? упита m-lle Валтер.

У продужењу неколико тренутака, одговор на то питање не дође. Међутим звон се чуо све ближе и ближе и г. Адолф Фелнер, који је био заспао, пробуди се и поче зевати и теглити се.

— А-а! — отеже он, — а ја сам мислио да звоне на вечеру...

Он је од једном умукао у смућењу приметивши, да ми сви гледамо преко ограде са напрегнутом пажњом.

— Каки је ђаво тамо? — упита он.

— Звоне на страшни суд, — викну му са крме Бекстег Боб, темељан, загорео матроз, Енглез.

— Причајте — примети капетан, — али звон се приближава, и то врло брзо: чујете ли како је јак?

Заиста, звон се чуо с југа, сваког минута све јаче и ближе. Капетан узе свој ноћни доглед, и дуго је гледао у том правцу одакле се чуо звон, затим спусти доглед и рече:

— Ја могу само да разликујем некакав таман предмет, који се снушта и подиже заједно с валима, и више ништа.

— Бекстер Бобе, твоје су очи најбоље: погледај нећеш ли ти разабрати нешто?

Боб је предао крму другоме матрозу, пришао капетану, узео од њега доглед, нагао се преко ограде, и гледаше дуго дуго, не говорећи ни речи, и као да није смео да дахне. Ми смо га сви окружили, и с нестрпљењем очекивасмо, шта ће он рећи.

На послетку, он дубоко уздахну и спусти доглед.

— Нека ме растопе као китово сало, — рече он, — ако ово није сам стари Деви-Џон, који плови к нама својом персоном...

Они од нас, који су успели да се познаду са матроским језиком, одмах су појмили да је он под тим разумевао самога сатану.

— На кога он личи? — упита неколико њих.

— Нека ме обесе, ако сам у стању да га опишем! Он нема ни одељења за крму, ни...

При овим речима он поново метну доглед на очи и продужи:

— Ни једрила, ничега, апсолутно ничега!...

— Али ипак нечега мора бити!

— Е-е, разуме се, е-е... Нешто мора бити, ако сте ви е-е, уопште нешто видели, — отеже г. Адолф Фелнер.

— Није могуће да ти чак ни једрила не видиш? — упита капетан.

— Ни трага, капетане, чак ни места, где би могло бити једро... Чекајте!... Сад га добро видим... Он нема ничега, ама баш ничега. Он личи на велику незграпну кулу. Чекајте! Сад видим и звоно. Оно виси на врху катарке и љуља се тамо и амо заједно са трупом.

— Зар на палуби никога не видиш?

— Ни једну мачку ни живу ни мртву!

— Управите лађу на ту комендију! викну капетан крманошу и овај послуша; ми се брзо приближимо тајанственом броду, на који су били управљени сви погледи.

Многи од путника већ почеше исказивати своју бојазан, говорећи, да по њиховом мњењу ту има нешто „нечисто“. Капетан их је са досадом слушао и напослетку рече:

— Немојте млатити празну сламу! Мора бити да већ уображавате, да је то заиста сам сатана — и са читавом гомилом потчињених му ђавола иде са товаром сумпора у пакао! Причекајте једно $^1/_2$ сахата, и ви ћете дознати у чему је ствар. Ја сам намеран да прегледам тај брод, па ма био он „волшебни брод“ или чак адмиралски брод његове мрачности.

И за доказ тога, да он не говори не шалећи се, одмах издаде наредбу да се спусти чамац. Сада је већ чудновати брод био на видику свима. Он је личио на стари, неспретан лађин труп, са једном катарком на стени. На врху њеном висило је звоно, које је звонило сваки пут чим су га вали покренули.

Пре но што смо успели да сврнемо наш брод, ми смо већ прешли прилично растојање поред тајанствене лађе, тако да кад смо се ми, напослетку, зауставили, између нас и њега било је око 1000 метара растојања, и лађа се једва видела.

Чамац су спустили, и капетан, узевши са собом неколико матроза, завеслао је загонетној лађи. Ја сам га молио за допуст да и ја пођем с њиме, но он не пристаде говорећи, да је мени, као човеку, који се тек опоравља, потребно чување.

Спољашност и кретање чудноватог брода били су тако необични, да нас је све и нехотице било страх, за оне, који су к њему отпловили. Нагнувши се преко ограде, ми смо мотрили за нашим чамцем тим пажљивије што је он ближе прилазио ка предмету, који нас је занимао.

На послетку нејасне црте обојих слише се уједно.

Неколико минута владала је мучна тишина; од једном се зачу неко дивље урлање, а за тим се разлеже пуцањ и напослетку страшан, раздирући душу узвик... Све се то продужаваше само једно магновење, но у том моменту сва је крв застала у нашим жилама... Кроз један минут ми смо видели, да наш чамац на свима веслима лети натраг ка броду. Кад се он већ приближио, ми смо приметили да на њему нема капетана.

Бекстер-Боб је јурнуо напред и показујући песницу матрозима, викнуо:

— Пси! Плашљивци! Где вам је капетан?

— Њега је ђаво однео!

Ма како да је могао изгледати смешан такав одговор у другој прилици, он је био дат савршено озбиљно, преплашена лица матроза доказивала су то потпуно. На наша неодступна питања они су одговорили да у оном минуту, када је чамац допловио до лађе, у њој се зачуо потмуо звук, тако злослутан и ванприродан, да се ни један од матроза није смео усудити да изађе на лађу. Тада је капетан пошао сам; успузавши се на ограду он је сишао на палубу и спустио се унутра. Чим је ишчезао с наших очију, зачу се опет онај исти звук, само јаче, затим пуцањ, очајнички узвик — и све је умукло. Са ужасом они су неколико пута покушавали звати капетана, и не добивши од њега одговора, пожурили су да отплове од проклете лађе.

— Жестоки сте ми ви јунаци! Оставили свог капетана у опасности. Ви сте бабе а не матрози! заурла Бекстер-Боб, заборављајући у својој јарости, да је у броју оних, којима је говорио, био и старији официр. Ја овога часа идем на стару лађетину и ако се другаче не будем могао да поравнам са ђаволом, који је тамо засео, ја ћу му подбацити буренце барута и дићи га у ваздух.

— Боб је у праву, и ако се малчице заборавио у љутини, рече старији официр. Ја никако нисам хтео да остављам капетана у опасности, но људи су толико били уплашени, да сам ја сматрао за боље да се вратим, и да узмем друге храбрије.

Но добровољаца, који би хтели ићи опет на лађу међу матрозима не беше; место њих понудили су своје услуге старијем официру неки од путника, у том броју, Пелисје и ја. Чамац се опет одвоји од лађе и брзо се приближи броду који је тако чудноватим начином изазвао наше интересовање.

Пелисје је узео собом, осем револвера и свој мали талијански кинжал (нож изоштрен с обе стране. Превод.) Наоштрен као бријач.

— Ко зна с ким ћемо ми тамо имати посла, рече он, показујући га мени за време вожње: — може ми потребати.

Дошавши до лађе, ми смо се међу собом посаветовали и решили, да четворо, који су били на веслима, старији официр и ја, останемо у чамцу, а Бекстер Боб и Пелисје да пођу у рекогонсцирање. Пелисје пође напред са пиштољем у једној а фењером у другој руци. Боб је ишао за њим са великим ножем. Скоро читав минут беше све тихо, за тим јасно чух како Пелисје узвикну: „Ох, Господе!“ За тим се зачу ужасно урлање, чуше се неколико пуцњева, и опет све умукну. Кроз тренут Пелисје и Боб искочише изнутра, од главе до ногу обливени крвљу, и викнуше:

— Ходите амо, сад већ нема опасности!

Ми јурнусмо на палубу: ја потрчах унутра и завирих у кајуту. О, милостиво небо! Каква ми слика изађепред очи.

При бледој светлости фењера ја видех унакажено тело капетаново са откинутом главом и руком. Поред њега издисаше огроман краљевски тигар.

Пелисје и Бос испричаше нам следеће: Кад су они ушли у кајуту, испочетка не приметише ништа, осим искиданог трупа капетановог. Одједном потмуло рикање напомену им о блиској опасности, и Пелисје, обрнувши се, први примети тигра, који се већ беше скупио, да скочи на њега. Истог момента он баци фењер и опали на звера из револвера. Рањени тигар једним скоком нађе се на Пелисје-у, но овај не губећи присуство духа извуче кинжал и неколико пута га гурну зверу у ребра. Један је ударац погодио право у срце, а Боб му је у исто време разбио главу ударцем пожа. Чудовишна животиња је издахнула, не успевши да учини већу несрећу.

Извукавши звера на палубу и спустив га у чамац, ми смо почели да прегледамо лађу. На поду кајуте ваљале су се људске кости и парчад одела, из чега смо извели закључак, да је у кајути живело њих двоје: човек и женска, и да су били растргнути гладним тигром. На врату тигровом била је гвоздена алка, о којој је висео гвоздени ланац; ланац и алка у ћошку показивали су, да је тигар био прикован за зид, но вероватно откинуо се, побесневши од глади. Ланац је био врло слаб, и лако се могло видети, да је онај, који је везао за њу звера, предвидео да се он на њему неће задржати. На обручу у зиду, на коме је он био прикован, изрезано је било неколико речи на индијском језику. Наш Шкипер, који је познат са источним језицима, превео нам је тај натпис следећим речима:

„Ја сам нашао то, што сам тражио — освету!“

Спустивши пажљиво у чамац остатке капетана, ми смо пловили назад к нашем броду, но претходно смо пробили у дну загонетне лађе неколико отвора. Тек што смо стигли да се одмакнемо на мало растојање, кад је лађа већ почела да тоне и наскоро је ишчезла под водом. Сутра дан ми смо спустили нашег капетана у водени гроб. А страшну историју тајанствене лађе ми никада нисмо могли дознати; она је остала за нас до века неразрешеном тајном мора.

П. М. Р.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (85)

Раскољников устане и узме капу. И Порфирије Петровић устане.

— Хоћете да шетате? Вече ће бити лепо, само кад не би било непогоде. Него, у осталом, и боље да се мало освежи...

И он узме своју капу.

и тако, читао занео се, знате, тако, да је, ни тамо ни амо, него дохвати циглу па се потегне њоме на старешину, премда му овај није ништа учинио. А како се и потегао: нарочито се одмакао за читав аршин, да не би нанео какву озледу! Па сад зна се шта чека затвореника, који с оружјем насрће на старешину: „прима, дакле, страдање.“ Па зато, ево, ја сад и сумњичим да ли Миколка неће и сам да „прими страдање,“ или тако што. То ја знам поуздано, чак и по фактима. Тек ни сам он не зна шта ја знам. Шта, не допуштате, шта ли, да из таког света могу излазити људи фантастични? Махом баш. Сад је старац опет почео дејствовати, нарочито после оне замке долази на ум. Али, уосталом, казаће он мени и сам све, доћи ће да каже. Ви мислите да ће се одржати? Причекајте, омекшаће, попустиће! С часа на час ја очекујем да дође да се одрекне онога што је казао. Заволео сам тога Миколку, и ислеђујем га до краја. Него како ви мислите! Хе-хе! на неке тачке одговарао је врло лепо, сасвим складно, очевидно је било, да је добио потребна обавештења, вешто се припремио; е, али у другим тачкама се изгуби и западе просто као у брљу, па баш ништа, ништа не каже, и не зна! Не, бањушка, Родјоне Романићу, нема ту Миколке! То је ствар фантастична, мрачна, ствар савремена, то је случај нашег времена, када се помутило осећање, срце човечје; када се цитује фраза, да крв „освежава;“ када се сав живот проведе у комфорту. Ту су књижевни снови и маште, ту је теориски раздражено срце; ту је очевидна одлучност на први корак, али одлучност особите врсте. — одлучи се, па као с висине да је пао, па и на злочин као да није својим ногама дошао. Врата је за собом заборавио да затвори, а убио је двоје, убио је по теорији. Убио је, а није умео ни новце да узме, а што је успео да узме однео је и метнуо под камен. Мало му је било што је муке поднео, док је за вратима стајао, а код врата овамо се ломили, и звони у звонце, — не, он се после сећа тога звонцета, у празну стану, у полубунилу, иде да се опомене на то звонце, требало му је да опет осети ону језу у хладноћу у леђима... Е па, то је, рецимо, у болести, него ево шта још: убио је, а сматра себе за поштена човека, презире људе, иде као бледи анђео, — не, та какав Миколка, голубићу Родјоне Романићу, нема ту Миколке, није он!

— Ви, Порфирије Петровићу, молим вас, немојте увртети себи у главу, као да сам, се ја пред вама исповедио, — рече

Раскољниковљ суровом сталношћу. — Ви сте необични, и ја сам само из радозналости слушао шта говорите... Али ја вам се нисам исповедао... Упаммите то.

— Е па већ знам, запамтићу, — гле само, чак зебе. Будите спокојни, голубићу, биће по вашој вољи. Прошетајте малко; тек сувише много се не може шетати. За сваки случај имам ја још једну молбицу, на вас, дода спустивши глас, — потугаљивија, али важна је: хоћу рећи,, ако за сваки случај (у што ја, у осталом, не верујем и држим да сте за то сасвим неспособни), ако би вам случајно. — ну. тако, за сваки случај, — дошла воља у ових четрдесет-педесет часова, да некако ствар свршите другојаче, на неки фантастичан начин, — да дигнете руку на се (претпоставка бесмислена, али већ ви ми је опростите), — то, оставите кратак али тачан запис. Тако, два редића, само два мала редића, спомените и камен; биће тако племенитије. Е, до виђења... Желим лепих, добрих мисли, добрих намера и почетака!

Порфирије изиђе као погнувши се и као избегавајући да на Раскољниковљ гледа. Раскољников приђе прозору и с надраженом нестрпљивошћу чекаше да он, по прорачуну времена, изиђе на улицу, и да подаље одмакне. Затим брзо и сам изиђе из собе.

III.

Хитао је Свидригајлову. Чему се могао надати од њега ни сам није знао. Али у томе човеку се крила нека моћ над њим. Је ли се једном познао, више се већ није могао да умири, а сад је, уз то, дошло и време.

Путем га једно питање особито мучило: је ли Свидригајлов био код Порфирија?

Колико је он могао судити, и нашто би се заклео, — није био! Промисли се још, присети се свега из посете Порфиријеве, и закључи: не, није био, доиста, није био!

Али ако још није био, то да ли ће ићи или не?

Сад му се пак чини да неће. Зашто? Не би то могао објаснити, али и кад би могао, не би сад о томе лупао главу. Све га је то мучило, и у исто доба њему као да није било до тога. Чудновато, можда нико не би томе веровао, али о својој садањој неодложеној судбини некако се слабо, расејано бринуо. Њега је мучило нешто друго, много важније, необично, ванредно, — баш о њему самоме, не о ком другом, али нешто друго, нешто главно. Уз то још осећао је неодређену моралну замореност, премда је разум његов тога јутра радио боље него за свих ових потоњих дана.

А да ли је и вредело сад, после свега што је било, старати се о победи над свима тим новим мизерним тегобама? Вреди ли, на пример. потрудити се интригом да Свидригајлов не оде до Порфирија; проучавати, разбирати, губити време на некаком Свидригајлову!

О, како му је све то досадно!

Па ипак је хитао Свидригајлову; и да ли већ не очекује од њега штогод *ново,* упута, излаза? Да се и за сламку хвата! Да ли их судба, или инстикат какви удружује? Можда је то само била замореност, очајање; можда ту не треба Свидригајлов, него неко други, а Свидригајлов се тек ту дотурио? Соња? А и зашто би сад ишао Соњи? Опет да моли њене сузе? А и страшна му је била Соња. Соња је представљала собом неумољиви наговор, непроменљиву одлуку. Ту је или њен пут, или његов. Нарочито у овај мах није био у стању да је види. Не, зар није боље испитати Свидригајлова: шта је то? Није могао а да у себи не призна, да је он доиста онај, који му је и одавно био некако потребан.

Али, при свем том, чега заједничког између њих може да има? Шта више ни злочинство не би у њих могло бити подједнако. Тај човек, уз то. био је још и врло непријатан, очевидно необично покварен, свакојако лукав и обманљив, можда врло зао. О њему се проносе такви гласови. Истина, он се заузимао за децу Катарине Ивановне, али ко зна рашта, и шта то значи? Тај човек вечито има неке намере и планове.

Још једна мисао му се непрекидно појављивала за тих дана и веома га узнемиривала, ма да се старао да је отклони, тако му је тешка била: Мислио је понекад: Свидригајлов се једнако врзма око њега, па и сад; Свидригајлов је докучио његову тајну; Свидригајлов имађаше неку намисао противу Дуње. А ако је има и сад? Готово поуздано може казати да је *има.* А ако сад, пошто је сазнао за његову тајну и на тај начин добио је над њим власт, усхтеде је употребити као оружје против Дуње?

Та мисао, понекад, па и у сну, мучила га, али још у први мах појавила му се тако јасно као и сад, кад је ишао Свидригајлову. И сама та мисао доводила га у мучну љутњу. Прво и прво, онда ће се све изменити, па и у његову сопствену положају: ваља дакле с места Дуњечки открити тајну. Ваља, можда, и самог себе предати, да би Дуњу сачували од каквог несмотрена корака. Писмо? Јутрос је Дуња добила некакво писмо! Од кога из Петрограда она може да добије писмо? (Осим зар од Лужина?) Истина, Разумихин тамо бди и чува; али Разумихин ништа ве зна. Можда ваља и Разумихину открити тајну. Раскољников помисли на то с мрзошћу.

У сваком случају треба што је могућно видети Свидригајлова, завршн он одсудно у себи. Хвала Богу, ту нису потребне појединости толико, колико суштина ствари; али ако је само он способан, ако Свидригајлов штогод интригира против Дуње, — то...

Раскољников се толико уморио за све то време, за цео тај месец, да сад није слична питања могао ни да реши друкче осим једним решењем: »онда ћу га убити«, помишља он у хладном очајању. Тешко осећање притисло га; заустави се на сред улице и осврташе се: којим путем иде и куда је зашао? Био је на —ском проспекту, тридесет или четрдесет корака од Сенске, коју је прошао. Сав други спрат куће на лево био је заузет пивницом. Сви прозори беху отворени широм; пивница, судећи по фигурама које се кретаху крај прозора. била је препуна. У сали се орила песма, чули се звуци кларинета и виолине, бубњање турског бубња. Чули се женски узвици. Он као хтеде да се врати, не схваћајући с чега се увратио на —ски проспект, кад од једном, покрај једнога од крајњих отворених прозора, опази, за чајним столом с цигаром у зубима, Свидригајлова. То га запрепасти страшно, ужасно. Свидригајлов га посматраше и пратијаше ћутећи, и, што је одмах Раскољникова поразило, чињаше се као да хтеде устати, да би могао лагано изиђи, докле га нису смотрили. Раскољников се у исти мах учини, као да ни он њега није видео, онако замишљен, постранце, а настави да га посматра с пола ока. Срце му куцаше узнемирено. Тако и јест: Свидригајлов, очевидно, није желео да га види. Извадио цигару из уста и већ се хтео уклонити; али, подигнувши се и одгурнувши столицу, он, вероватно, наагах опази, да га Раскољников гледа и прати очима. Између њих се догоди нешто налик на сцену њихног првог виђења код Раскољникова, за време његова спавања. Нитковски осмејак затитра се на уснама Свидригајлова, и све се више шириште по његову лицу. И један и други знали су, да се виде и да се узајамно посматрају. Напослетку се Свидригајлов гласно засмеја.

— Но, но! Та уђите ако хоћете; ја сам овде! довикне он кроз прозор.

Раскољников уђе у пивницу.

Нађе Свидригајлова у врло малој, позадној соби, с једним прозором до велике сале, тамо за двaестином столића, уз вику куражног хора певача, пијаху чај трговци, чиновници и сила другог разноврсног људства. Однекуда допираше звук од лупкања лопти на билијару. На столићу пред Свидригајловом стојаше начета боца шампањског и чаша с вином до пола усутим у њу. У соби беху још један мушкарац с малом ручном оргуљицом, и здрава, румених образа девојка у пругастој сукњи и тиролској капи с пантљикама, певачица, од осамнаест година, и која не осврћући се на хорално певање у другој соби, певаше уз пратњу оргуљаша, доста промуклим контралтом, некакву лакејску песму...

— Е, доста! прекиде је Свидригајлов кад Раскољников уђе.

Девојка одмах прекиде и оста у поштованом очекивању. Своју ритмовану песму лакејску певала је такође с неким озбиљним и поштованим одсенком на лицу.

— Ej, Филипе, чашу! повиче Свидригајлов.

— Ја нећу пити вина, рече Раскољников.

— Како хоћете, не велим за вас. Пи, Каћа! Данас ништа више не треба, иди!

Наспе јој пуну чашу вина и спусти жућкасту новчаницу на сто. Каћа испије вино одједном, као што пију вино жене. то јест не прекидајући, у двадесет гутљаја, узме новчаницу, пољуби Свидригајлову руку, који јој то веома озбиљно допусти,

па изиђе из собе, а за њоме потеже и мушкарчић с оргуљом. Обоје су са улице доведени били амо. Свидригајлов није ни недељу дана живео у Петрограду, а већ је све око њега било као на некој патријархалној нози. Гостионички лакеј Филип био је такође већ „познат", и већ му се умиљавао. Врата за салу затворише се; Свидригајлов је у овој соби био као код своје куће, и проводио је, можда, и по цели дан у њој. Гостионица беше прљава, рабатна, и не баш од средњих.

— Пошао сам вама и тражио сам вас, отпочне Раскољников. — Али зашта сам одједном скренуо на —ски проспект са Сенске! Ја овамо никад не скрећем и не долазим. Скрећем десно од Сенске. А није овуда ни пут вашој кући. Тек што сам сврнуо, а ето и ви ту! То је необично!

— А што не кажете правце: то је чудо!

— Зато, што је то можда само случај

— Гле, какав је склад у овога света! зацерека се Свидригајлов. — Не признаје, ма овамо би у себи и поверовао чуду! Јер већ и сами кажете „можда" је све само случај. И какви су овде све плашљивци односно свог сопственог мишљења, ви не можете ни да замислите, Родјоне Романићу! Не говорим ја о вама. Ви имате сопствено мишљење и нисте се уплашили да га имате. Тим сте баш и привукли моју радозналост.

— Ничим више?

— Па и то је доста.

Свидригајлов очевидно беше узбуђен, али тек за трунчицу; вина је испио само за пола чаше.

— Мени се чини, да сте ви дошли мени пре, него што сте дознали, да сам ја способан имати то, што ви зовете сопственим мишљењем, примети Раскољников.

— Е, тада је било што друго. Сваки има свој пут. А што се тиче чуда казаћу вам, да сте ви, чини ми се, ова потоња два три дана проспавали. Ја сам вам сам одредио своју гостионицу, па нема ту никаквог чуда што сте правце овамо дошли; ја сам вам сам објаснио куда треба ићи, причао вам о месту где је ова гостионица, о времену кад ме можете овде наћи. Сећате ли се?

— Заборавио сам, одговори Раскољников зачуђено.

— Верујем. Два пута сам вам говорио. Упут вам се отпечатио у памети механички. Ви сте и окренули овамо механички, а међутим тачно по упуту, а да ни сами о томе не знате. Ја сам вам и тада рекао, да се не надам е сте ме разумели. Али ви се веома одајете, Родјоне Романићу. Још и ово: уверен сам, да у Петрограду има много људи, који идући говоре сами са собом. Ово је град полуделих. Кад би код нас било наука, то би лекари, правници и философи, могли у Петрограду да чине драгоцених испитивања, сваки по својој струци. Ретко где има толико суморних, оштрих и необичних утицаја на човечју душу, као у Петрограду. Шта вреде само климатски утицаји! Међутим ово је административни центар целе Русије, и онда његов карактер се мора огледати на свима. Али није сад ствар у томе, него у томе, што сам вас ја већ неколико пута видео постранце. Излазите из куће, а главу још држите право. После двадесет корачаја ви је већ спуштате ниско, руке затурате на леђима. Ви гледате, и, очевидно, већ ништа не видите ни пред собом, ни около себе. Напослетку почнете мицати уснама и разговарати сами собом, при чему понекад ослободите једну руку и декламујете. напослетку се заустављате на сред пута и задуго. То није нимало добро. Може да буде да вас когод и осим мене опази, а то је већ незгодно. Мени је у самој ствари свеједно, нити ћу вас ја излечити, али ви ме, свакако, разумете?

— А зар ви знате да мене прате? запита Раскољников погледајући га упитно.

— Не, ништа не знам, рече Свидригајлов као задивљен.

— Е па онда, оставимо мене на миру, промрмља Раскољников намргођен. (Наставиће се.)

ТРАЖИ СЕ

Ђорђе Урошевић, из Лучана општине дљинске, у срезу драгачевском, има да издржи по судској пресуди пет година полицијског надзора. Али је он отумарао незнано где. Њему је до 30 година, раста средњег, образа округлих, косе смеђе, бркова танких. Начелство окр. рудничког актом бр. 1471 моли све полицијске власти, да Ђорђа потраже и нађена њему подвргну издржању полицијског надзора. УБр. 3781.

Живко Којић или **Јошић,** родом из Лознице, отишао је од куће пре 24 године и дошао у Београд ради изучавања абациског заната, одакле га је после годину дана нестало и за њ се ни до данас ништа не зна. Његова га мати Стоја, удова, тражи. По казивању њеном, њему је тада било 13 година. Судећи по изгледу млађег му брата, он је средњег стаса и плав, имаће око 37 година. Управа града Београда актом бр. 3675 моли полицијске власти, да Живка потраже и о резултату известе Управу.

Јосиф Хавличек, бив. књиговођа штедионице у Чачку, потребан је начелству окр. рудничког, ради предаје извесног решења. Начелство актом бр. 1485 моли све полицијске власти, да Јосифа потраже и јаве начелству где се исти налази. УБр. 4091.

Мангуп кобила нађена је у атару општине пожешке. Она је матора 6—8 година, длаке мрко доратасте, репа подсеченог. Начелство окр. ужичког актом бр. 1525 моли, да полицијске власти потраже сајбију и по проналаску упуте њему. УБр. 3846.

Мангуп кобила, длаке куласте, матора 15—16 година, на леђима има убој од седла, налази се код Светозара Стаменковића тежака из Мајжинца (општине ртанске у срезу бањском). Ову је кобилу исти Светозар продао у јуну месецу прошле године на вашару у Бољевцу њему непознатом лицу из Крајине, па се иста сад њему поново вратила. Начелство окр. нишког актом бр. 2106 моли полицијске власти да сајбију потраже и нађена упуте начелнику среза бањског с позивом на Бр. 1122. УБр. 3818.

Љубомир Јовановић, бив. поднадзорник дувана, потребан је начелству окр. рудничког, за то се начелство актом Бр. 1347 обраћа полицијским властима, да Љубомира потраже и о месту становања њега известе. УБр. 4190.

ПОТЕРА

Саит Рукинин, Циганин из Горње Топонице, у срезу прокупачком, 31 пр. месеца убио је своју жену Румену и побегао незнано куда. Начелство се округа топличког актом бр. 916 обраћа свима полицијским властима и моли их, да Саита потраже и нађена њему спроведу. Убица је омален, дежмекаст, бркова малих — црних и густих, браду брија, лица округлог, усана дебелих, црномањаст, очију црних, косе црне; има му 22—23 године. Био је одевен у чакшире и гуњ од црног старог сукна, на глави фес а на ногама опанци са дугачким вуненим чарапама. УБр. 3921.

Милосав Симић, из Лапова, среза лепеничког, стар 30 година, средњег стаса, косе црне, образа дугуљастих, обрва и очију црних, бркова црних средње величине, одевен у цивилу, радио је код Јована М. Савића овд., посластичара у улици Краља Милана, 7 ов. мес. узео је еспап за 16 динара, ово распродао, па новац задржао и побегао. Управа града Београда актом Бр. 3993 моли полиц. власти да Милосава потраже и с нађеним по закону поступе.

Јован Стевановић, б. слуга Спасоја Јеринића из Клубаца био је решењем првостеп. суда лозничког од 6 јуна пр. год. Бр. 70 стављен под поротни суд у притвор и оков због опасне крађе извршене Јовану Тешићу из Башчалука. Али Јован улучи прилику и побегне из притвора, па се ни до данас није могао пронаћи. Првостепени лознички суд актом бр. 70 моли све полицијске власти, да побеглог кривца потраже и нађена њему спроведу. Јован је родом из Босне. Њему је 32—33 год., стаса средњег, црномањаст, косе и бркова црних. УБр. 3970.

Раденко Глигоријевић, из Високе потребан је команди IV пука у Пожези. Па како му се не зна место становања, то начелство окр. ужичког моли све полицијске власти, да Раденка потраже и њему спроведу с позивом на бр. 1134. Њему је 31 година, повисок, црномањаст, бркова црних, кратких. УБр. 2792.

Милунка П. Младеновић, распуштеница, родом из Жагубице, а удата у селу Горњане (среза и округа крајинског), побегла је из службе 22 пр. мес., у којој је била код г. Василија Јанковића, артилер. капетана у Зајечару, а у друштву са својим љубазником **Стојаном Димитријевићем,** капларом 4 чете

57 батаљона XV пешад. пука „Стевана Синђелића“, родом из села Карановића (у срезу темнићском, окр. моравском), који је из команде своје 19 прош. месеца побегао. Приликом бегства Милунка је украла своме господину: пар нових грао рукавица, пар манжетна са дугмадима, половне ципеле и пар чарапа црних, памучне — детиње. Стојан пак украо је од оружја и оружног прибора: један „Наганов“ револвер, једну кубуру за револвер, гајтан за револвер и 15 бојевих метака, нож мод. 99 г. № 3756, опасач, висак, шињел сури полован, копоран плав, полован, пар веша, пар цокула половних, оковратник и капу шајкачу. По сазнању, они су пребегли у Бугарску. Милунки је 22 до 25 година, смеђа, средњег стаса, доста пуна, лепушкаста, очи плаве, образа округлих, пуних а у лицу смеђа. Кад је побегла, била је одевена у влашкој кошуљи с двема кецељама (с преда и позади), зубун, зачешљава се као девојка и повезује белом марамом. Стојан је средњег стаса, плавог лица, ћосав, очију жутих, носа малог, мале главе, косе смеђе, био је одевен у војничко одело. Начелство окр. тимочког, актом Бр. 1413, моли све власти да Милунку и Стојана потраже и нађене спроведу њему. УБр. 3923.

Драгољуб Милојевић звани **„Јагодинче“** познати коцкар и препреден лопов и варалица на врло вешт начин у друштву са Светиславом Петровићем зв. „Љупче Параћинац“ (чију слику у овом броју доносимо) извршио је 9 ов. месеца крађу у новцу (610 динара) Урошу Јовановићу тежаку из Парцана, па су побегли. „Јагодинчетову“ смо фотографију први пут изнели у 1898 години (види 24 број, страну 183 „Полицијског Гласника“) којом смо приликом донели и опис овог младог лопова, који много обећава. Он је родом из Јагодине. Има му 21—22 године, малог је раста, сувоњав, црномањаст, има велике црне очи и густу црну косу.

Управа града Београда актом Бр. 4283 моли све полицијске власти, да „Јагодинче“ и његовог друга „Параћинца“ најживље потраже, па пронађене спроведу њој на надлежни поступак.

Јован Петровић звани **„Шобота“**. У друштву са познатим лоповом и кесарошем **Петром Петковићем** зв. **„Жаоче“**, из Ниша извршили су једну дрску крађу у Београду, па негде у унутрашњост Србије побегли.

Управа града Београда, моли све полицијске власти, да их у кругу своме потраже, па пронађене њој стражарно спроведу.

„Шобота је сад у 22 години. Црномањаст је, добро развијен и потпуно здрав. Слика је од пре две године (изнета је једном у „Пол. Гл.“ 19 бр. на страни 146 1898 г.) али се по њој и сад може познати, те је с тога и износимо. Сем ове слике „Шобота је изнет и у једној групи коцкара — кесароша сликаних у Зајечару на вашару (види бр. 13 стр. 103 год. 1899). Он је познат као врло вешт у протурању лажних прстена и бенаца, али сад, док траје новаца од покраће, јамачно неће то упражњавати. „Жаоче“ нема фотографије, јер од кад је почело сликање, није падао у руке београдској полицији.

Славимир — Славко Пантовић, б. трговачки помоћник код г. Ристе Обрадовића, трг. овд. стављен је, решењем кварта савамалског под кривичну истрагу и у притвор због поткрадања свога газде. Одмах чим је сазнао, да су му саучесници похватани и позатварани, Славимир је из Београда побегао, и сада се не зна где је. Он је родом из Рашке, среза студеничког, има 21 годину, омален је, у лицу пун, у опште је смеђ. Управа града Београда позива све полициске власти, да овог крадљивца у својим домашајима живо потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 1412. Разуме се већ, да у том случају треба над њим и претрес извршити.

Радосав — Рака Петровић, бив. момак Саве Ристића мех. из Драгобраће, а родом из Краљева, по занату столар имао се спровести суду за дело из § 173 кр. зак. Ну он чим је ово опазио, побегао је. Начелник среза гружанског актом Бр. 19523 моли све полицијске власти да Радосава потраже и по закону поступе. Раки је 23 година. УБр. 4184.

Светислав Петровић звани **„Љупче Параћинац“**, лопов, кесарош и препредена варалица, у друштву са Драгољубом Милојевићем, званим „Јагодинче“ (чију слику такође у овом броју износимо) 9 ов. мес. украо је 610 динара Урошу Јовановићу, тежаку из Парцана па по том незнано куд побегли. Светиславу је 28 година; родом је из Пожаревца (но већим делом живео је у Параћину, одкуда му је и надимак „Параћинче“). Омаленог је раста, плав у опште. Упр. гр. Београда актом Бр. 4283. моли све полицијске власти, да „Параћинче“ и „Јагодинче“ најживље у кругу своме потраже, па нађене њој стражарно спроведу. „Параћинче“ је раније једном приликом нађен у Београду, али како никакву кривицу није учинио. а и задао своју „часну“ реч да више неће бити рђав, — њега је полицијска власт само уклонила из Београда. Том приликом ми смо га сликали и чували слику за сваки случај да се нађе, „верујући“, да ће он своју „часну“ реч одржати.

Живојин Васиљевић, родом из Куклина, бив. келнер у Крушевцу био је пресудом суда општине крушевачке осуђен на 10 дана затвора и прогонство, па је улучио прилику, те је ноћу између 26 и 27 пр. месеца из затвора побегао. Њему је 21 година, стаса срењег, у лицу плав, ћосав; био је одевен у панталонама шареним, половним, у капуту црном. Начелство окр. крушевачког актом Бр. 1220 моли полиц. власти да Живојина потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 4197.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наша стална рубрика **Општински послови** изостала је из овог броја због болести једног нашег сарадника од кога је рукопис очекиван. У идућем броју донећемо више.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. ФЕБРУАРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашности код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашности годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

КРВНИ ТРАГОВИ

(НАСТАВАК) (6)

Пре много година нађен је једнога јутра један славан научењак мртав покрај своје постеље. Он је имао више повреда на челу и на левој слепоочници, из којих је јако текла крв и које су тако изгледале, да оне могу дејствовати смртно, пошто је покојник био стар човек, који више није био способан да се одупре таквим телесним инсултима. Ма да је само ово већ падало у очи, још више је изазивало сумњу то, кад се опазило, да је била отворена фијока у столу, који је био у истој соби недалеко од кревета, и да су се на једном часопису, који је лежао на столу, видели јасни отисци три окрвављена прста. Тај часопис је лежао близу предњег угла даске од стола. Покојников стан имао је једно предсобље, одакле се улазило у трпезарију и собе покојникове породице, а с друге стране у собу за рад за спавање седог научењака. Он је ту одвојену собу за себе за то изабрао, да буде што мирнији кад ради, спава и устаје, те с тога се и могло десити, да нити је породица нити послуга научењакова ма и најмање што приметила те ноћи. Убиство дакле није било искључено, а да је то одиста тако, докази су били: сумњиви положај покојника поред његове постеље, ране на глави, то што је у вече пред убиство био потпуно здрав, што је фијока нађена отворена. Осем тога и сувише ревносни пријатељи научењакови „констатовали“ су, да је из писаћег стола нестало неколико његових важних, још нештампаних рукописа и неколико научних препарата. И ма да се све ово може природно објаснити, ипак је она крвава рука убичина на часопису и сувише јасно говорила, те се никако није могло мислити, да је смрт наступила природно. Несрећом неко је склопио читав низ безазлених догађаја, о чему се стало говорити, ствар је све више увећавана и ширила се, а свет воли да слуша страшне ствари, те тако је за најкраће време у граду био велики број света убеђен, да је седог научењака убио и опљачкао његов рођени син. Разлози за сумњу чинили су се свету у толико јачи, што је покојников син био познат као миран, уопште уважаван и испитивалац.

Али брижљивом и у сваком правцу вештачки вођеном истрагом доказало се са несумњивом поузданошћу, да је ствар текла овако: Тај стари научењак добио је те ноћи лупање срца, од чега је чешће патио; обазрив, као што је увек био према својој околини, није хтео никога да узнемирава у спавању, сишао је с постеље и потражио неки лек у свом писаћем столу. Ту га је снашао наступ са свом жестином, свест му је мркла, он се срушио на под и повредио се о угао писаћег стола. То је морало произвести ону рану на слепоочници, пошто се угао писаћег стола тачно подударао с раном. Стари научењак машио се за рану, пипнувши је, после чега се наслонио на писаћи сто, те је рука му морала доћи на часопис. Напослетку се могао вратити својој постељи; ту је морао услед новог мркнућа свести поново пасти и челом ударити на угао ноге од постеље, јер су се сви они засеци од тог угла најтачније распознавали у рани на челу. Напослетку се довукао до постеље, где је умро од капље у срцу.

Али и поред свих ових доказа генијално вођене истраге прошло је много времена, докле се свет окануо свог несрећног мишљења да је син убио оца. А колико ли би тек лакше било доказати свету, како је ствар текла, да се тада знало за Гелтонову науку, те да су линије на отиску покојникових прстију упоређене с линијама прстију његовог сина, у кога се сумњало да је убица.

Ако сад хоћемо, да се користимо овим поучним случајем, ваља нам имати на уму ово: кад нађемо крвних отисака, тада ћемо морати да линије са прстију убијенога обезбедимо за доцнија упоређивања. Могу ли лекари поуздано казати, одакле су нађени крвни отисци, разуме се да ће се најпре узети дотични отисци са леша. Али ограничити се уопште само на ове, била би неопрезност, пошто се доцније могу наћи други трагови, отисци, који су постали од других удова. Не остаје дакле ништа друго но да се сниме сва места на рукама леша (ако је бос онда на ногама), и то она места, која имају дотичних линија.

Методи што их Гелтон предлаже (снимање на начађеним плочама или с помоћу штампарске фарбе) нити су једини ни за све случајеве целисходни.

Најбоље је употребити сваку масну боју, која се размаже на каквој стакленој или металној плочи, на коју се дотично место тела притисне, а за тим отискује мирно и поуздано на хартији све докле нам не испадне за руком добар и тачан отисак. За тим довољно је, кад се сув или лако намашћен прст притисне на какву врло глатку површину, н. пр. на стакло, порцулан, метал и т. д., па онда се траг пажљиво поспе брашном, бојом у праху, фином прашином и т. д. и оно што не прионе одува се. Исто тако може се употребити свака боја, која се у води раствара, а и врло добро мастило, црна кава и т. д., а то тако кад се прст тиме овлажи и на чистој хартији отисне. У крајњем случају може се манипулисати и без икакве боје, на тај начин, кад се прст притисне, ма и на кратко време, на какво врућe стакло. Кад се на пример палцем и кажипутом добро ухвати за стаклени цилиндер лампе, која гори, па онда се брзо пусти, пре но што се бол осети, тада се на цилиндеру, стаклу од лампе, добију врло добри отисци. Пошто су ти отисци постали од масти, коју ми имамо на кожи, и пошто се ова отопила услед топлоте цилиндера, разуме се да би њих, тих отисака, нестало, кад би их поново изложили топлоти. Ако би дакле отиске продуковали на тај начин, лампа се мора угасити и цилиндар оставити да се расхлади. То све може се учинити и на угрејаном комаду прозорског окна и т. д.

У понеким случајевима сви ти методи не вреде ништа, а на име не вреде онда, кад онај, чије је папиларне линије потребно снимити, неће или не може то да учини, н. пр. кад хоћемо да снимимо линије неког леша. У таквим случајевима неће се употребити боја, већ каква пластична маса, за што су добре врло многе мекане масе. Врло добри отисци могу се добити на тесту сваког ситног брашна, на угњеченој средини свежа хлеба, на финој иловачи, на гипсу, који се почео стврдњавати. Тај посао ради се овако: Тесто или већ друго што, на чему хоћемо да извадимо отисак, распљошти се, па се тако чврсто притисне на прст и т. д., а за тим скине право, не помичући лево или десно. Тако се добију отисци, којих се линије под лупом потпуно јасно распознају. Није нам ваљда потребно ни истицати, да врло велику пажњу треба поклањати приликом узимања отисака код мртваца.

Кад смо дакле на месту, где је дело извршено, нашли отисака од прстију и кад смо са мртваца снимили отиске, онда је пре свега потребно, да стручњаци (судски лекари или лекарски микроскопичари) констатују, да ли ти отисци нису од самога убијенога лица, у коме случају ће ти отисци имати још само

ту вредност, што ће се из њихног постојања моћи видети, шта је тада повређени још радио. Ако се пак ти отисци не слажу с линијама на прстима и т. д. убијенога, онда је оправдано схватање, да су ти отисци од учиниоца. Извесно је да ником неће ни на ум пасти да тврди, да би та испитивања могла имати какве вредности у погледу трагања за лоповом, али она могу имати врло велике важности, кад је у питању да ли је нека притворена личност крива или невина. Да би се у даном случају могло брзо и тачно учинити упоређење, било би паметно, кад би се узети оригинални отисак окрвављеног прста фотографовао, а добијена фотографија такође фотографски два до четири пута увећала. Је ли тада потребно упоређење с каквом личношћу, чији се прсти посматрају на лупу, упоређивање је много лакше, кад је corpus delicti већ према потреби увећан, тако да се он може посматрати без лупе.

Да узмемо један нарочит случај. Рецимо да је на месту извршеног дела нађен отисак једног крвавог левог палца (тако су изјавили стручњаци) и да се констатовало, да отисак палца леве руке осумњичене личности има исте онакве линије као и corpus delicti. За тим узмимо, да су и други докази о кривици осумњиченога такви, да је он оптужен, те да је сад изишао на главни претрес. Пошто ће идентичност дотичних линија извесно открити важан моменат у кривици, а пошто извођење овога доказа са врло малим објектима има своје рђаве стране, то би ваљало фотографовати траг, који је нађен на месту догађаја и добивен фотограм увеличати колико је више могућно. Наравно да се с увеличавањем не сме тако далеко терати, да линије постану нејасне, јер ретуширати се не сме ни под каквом погодбом, не сме се упропашћавати вероватност изнетог средства за доказ. Потребно је да се изнесе тако рећи чисти природни продукт, гола фотографија без икаквог вештачког дотеривања. Тада се узме отисак левог палца учиниочевог, ако је могућно (да би био једнак тон у боји) с неколико капи говеђе крви и то на сличној подлози, какву има corpus delicti (дакле н. пр. на хартији, дрвету, гвожђу, стаклу и т. д.). Тај отисак се фотографује и исто онолико пута увелича колико и corpus delicti, тако да се у оба случаја створе што је више могућно једнаке погодбе. Ако је личност, на коју се сумња, одиста оставила на месту догађаја отисак свога палца, онда ће те две увеличане фотографије, кад се једна стави поред друге, тако јако бити сличне, да у њихну идентичност неће посумњати чак ни онај, коме су те ствари дотле биле потпуно непознате.

Имамо да приметимо још и то, да се отисци папиларних линија — као што се само по себи разуме — могу произвести не само крвљу, већ и свима могућим бојама, у које би учинилац стао, нагазио, замочио случајно руку и т. д. Шта више у приликама те линије могу постати и без икакве боје, а то је само услед природне масти на кожи, ако је учинилац прст и т. д. притиснуо на врло глатку површину, н. пр. на стакло. Покушајте само чврсто притиснути јагодицу од прста на прозорско окно, па ћете видети, како су јасно на њему изишле папиларне линије.

Чување крвних трагова

Сад прелазимо на питање, како ће се с нађеним и узетим крвним траговима поступати и како ће се они чувати, да би могли неповређени и у својој целини доћи у руке стручњака. У колико ће бити посао сигурнији, од веће вредности и у исто време лакши, кад му се corpora delicti преда у неповређеном стању, појмиће сваки онај, који зна, шта то значи „морати тачно радити“. Колико се пак незгода може у том погледу појавити, казује нам и сувише искуство. — Ево једног примера:

Код једног осумњиченог човека нађена је цепна марама, на којој као да је било крвних мрља (марама је била плава, те се мрље нису могле видети). Тај човек је изјавио, да марама није његова, но да му је дао један непознати, који је вероватно био учинилац. Иследник, коме је осумњичени доведен, дође на ту луду мисао, да мараму даде једном жандарму с налогом, да је показује у околини свету, и распитује се, да ли не би знали, чија је то марама. Жандарм је сад с том марамом и сумњивим мрљама јурио неколико дана, показивао их у свакој кући, у свакој крчми и износио пред очи свакоме, кога год сретне, па се враћао с одговором, да мараму нико не познаје. Али како су изгледале мрље! У место ранијих, сјајних кора, биле су још само бедне мрље крви, која се у мараму упила. Па онда, колико је ту човек могао бити поуздан, да ли су се те мрље могле сматрати као крвне мрље? Није ли могао бити оправдан приговор, да су те мрље постале тек доцније од крви из жандармова носа, услед повреде на руци, коју он можда није приметио.

(Свршиће се).

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На постављено питање у бр. 4 нашег листа добили смо од нашег сталног сарадника, за ове послове овакав одговор:

„§ 49 грађ. законика гласи: *„Општина једна сматра се у призрењу приватних права, као једно морално лице, коме сва ова права припадају, која јединственим лицима, у колико се то из унутрашњем устројству неби особито определило.“*

Дакле, према пропису ове законске одредбе, општина у своме приватном праву, наспрам приватних лица, и наспрам државе, за своје приватно право, подлежи прописима и захтевима законским у случају грађанских спорова, свима оним обавезама, за суђење, као и сва остала приватна лица, ако то и у колико нису специјални закони по њеном унутрашњем устројству *„особито определили“*.

Ако би се десило, да општина има да води са киме приватни спор, услед дуга или накнаде штете, или каквих других томе подобних и сличних случајева, онда и општина у овоме своме праву, као и свако приватно лице, подлежи плаћању такса, како канцеларијских, тако и спорних, као и свако приватно лице у опште.

Закон је заштитио општину, §-ом 234 грађ. законика у своме имовном праву довољно, овим изричним прописом: *„Што је год свима житељима земаљским или једне целе општине на уживање опредељено, оно појединa лица, немају права заузети, ни са свим ни од части.“* Даље, закон је а у заштиту ове повластице дате општинама, прописао и главу XLII ***„о иступљењима тичућим се општине..“*** а нарочито одредбом § 375 тач. 1 и 375 а крив. законика, и главу XLIV *„о иступљењима, којима се чини штета општини, нарочито о онима, која се тичу утврђења обала и река.“*

Сва ова дела означена у ове две главе, која прописује у III својој части кривични законик, у заштиту јавних општинских права и чувања општинских добара, иступне су природе и за суђење оваквих кривица, по § 4 полиц. уредбе надлежни су општински судови, а последња инстанција за расматрање је § 15 и 16 полициска надзорна власт.

Приватно општинско право, према појединцу или према држави, суде првостепени државни судови, на тужбу општине, или кога противу ње.

Сада наилазимо на оно што је главно и што је општински писар у бр. 4 ставио као питање: *„кад би општински судови имали да воде спорове кривичне или грађанске, било са државом, било са појединцима, за разна своја потраживања или давања; даље око својине општинске и т. сл.. то су они у положају приватних лица и подлеже плаћању таксе, која је за такве случаје прописана и т. д.“* По чл. 1 зак. о таксама подлеже ли плаћању таксе или не.

Општина по специјалним законима има ограничена своја права у погледу поступања са својом имовином. Те ограничење је заштита од самовласника и она се користи благодејањем, које јој горе наведени изрични законски прописи дају. Остало њено просто приватне природе право има прибављати, као и остала приватна лица.

Овај општински писар пита: може ли општина за своје просто приватно право, за које нема благодејања и законске заштите, тражити путем спора, без законом захтевајуће се таксе.

На ово питање ћемо одмах одговорити да ***не може***. Онако исто, како сваки мора таксу платити, мора платити и општина.

Но овај општински писар вели, када би се десило, да која општина нема нигде ништа од имања, како би се онда у томе случају поступало, да ли би се и њој издало уверење о немаштини.

Доиста ово је чудноват појам, а још чудноватије питање.*) Да ли се замислити то да једна општина, па ма колико глава

*) Општински писар, који је ово питање у 4 броју нашега листа изазвао, спада у најспремније општ. писаре. Уредништво има уверења да је он ово питање истакао једино у циљи да се популарише истина: да се општине не могу сматрати као сиромашне. А да је то

бројала, — да не узмемо јасне законске захтеве за минут у обзир —, може бити сиротног стања? То се не да ни замислити. Шта је општина, ако није састав оних грађана и оних глава која улазе у њен састав? А да ли се замислити та околност, да једна општина, по саставу својих правних порез и прирез плаћајући глава, може бити сиромашна, да не може да плати парничну или какву другу таксу, и ко би био тај који би тој општини дао уверење о немаштини? Који би државни суд, овакво уверење могао и на основу кога законског прописа примити, за извину плаћања таксе?

Овај општински писар, као и сви остали писари, па и грађани ове државе, зна, да наше општине по своме устројству, подлеже прописима специјалног закона о општинама. Па када то зна, онда сигурно зна и то, да наше општине имају своје суднице, своје кошеве по специјалном закону о кошевима, своје службенике, кметове и све остало особље, па сљедствено општински одбор, и општински збор, све ово на основу јасних одредаба тога закона. Он ако не зна, мора да зна, да све ово и читаво кретање у општини стаје новаца, јер нико тамо ништа неће да ради бадава, нити ма ко уноси материјал у исту бадава. Он мора да зна и то, да општина у разним позивима мора одговарати и државним потребама, као што су, школа, војска и војене потребе и т. д.

Кад се све то зна, и мора да зна, онда, откуда та реч о сиромаштини општине. Општина мора да одговора свима својим сбавезама, а разуме се да томе не одговара зграда суднице, но збор грађана који исту састављају.

Да није тако, онда зашто би закон о општинама говорио о општинским рачунима, саставу годишњих биланса, на концу године и саставу буџета за идућу рачунску годину.

Дакле гди год има општина ту има прихода, од такса, потврда и осталих доходака и има расхода. А шта ово значи? Значи то да свака општина неминовно мора имати свој *буџет*.

Па већ кад је реч о буџету — предрачуну — за приходе и расходе за идућу годину, онда се насигурно у истом, имају предвидети и непредвиђени трошкови. Све што општина предвиди у свом буџету, онда то чини, на основу прихода од прошле године и ударањем прireза на своје грађане, ако јој приходи нису довољни за покриће трошкова. Дакле када тако стоји, онда би се у случају какве парнице или тужбе, противу кога приватног лица, која би се имала од стране суда подићи, такса имала платити из оне партије предвиђене за непредвиђене трошкове. Деси ли се случај да је ова партија исцрпљена, ту је општински одбор, па ако и он не буде могао наћи излаза, да пребаци ову суму из друге партије у ову, онда се позива општински збор да донесе своју одлуку о новом прирезу.

Дакле где има порез плаћајућих глава где има буџета са расходом и приходом за општинске потребе, не може се ни замислити сиротно стање једне општине. Бар код нас ни по закону ни стварно такве општине не постоје.

Држимо, да смо овде довољно објаснили општинском писару на његово питање, да ли ће се и општ. судови у парницама за општину у њеном приватном праву, моћи служити уверењем о сиротном стању.

На ово питање правилно су одговорили још и ови:
Мијаило Миловановић, писар. општ. бањанске
Радомир М. Ђорђевић, рачунов. општ. новачке
Стојан П. Томић писар општ. новачке
Светозар Ђорђевић писар општ. мајданске
Цветко Обрадовић рачун. општ. трнавачке
Мијаило М. Палуровић делов. општ. трнавачке
Аврам М. Куновчић писар општ. придворичке
Ђорђе Радојевић практ. ср. млавског
Манојло Н. Манојловић делов. општ. сталаћске
Син. Д. Вилимоновић писар општ. градачке
Драгић Н. Шолаић делов. општ. белоречке
Тих. М. Спасић писар општ. белоречке
Никола Стошовић рачун. општ. блацке
Радосав Урошевић писар општ. блацке
Живојин Ђ. Поповић писар општ. голубачке

постигао, доказ је, што је баш на ово питање уредништво добило од великог броја општинских писара, изузев ових чија имена износимо, — неправилне одговоре. *Уредништво.*

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

По § 471 грађ. судског поступка земљоделац мора да има 6 дана орање земље рачунећи ту кућу и окућницу, а поред тога на сваку мушку порез плаћајућу главу по пет дана.

Када општински суд са одбором има да изда уверење земљоделцу о томе, да сем продате земље има онолико колико горњи законски пропис захтева, чега ће се придржавати да ли по пописној књизи 6 или по распореду бр. 4.

Наш одговор гласи: када земљоделац хоће што од свога имања да отуђи, дужан је изискати од општ. суда уверење, о томе: да му сем онот имања које је у намери да прода остаје још онолико колико од њега тражи § 471 тач. 4 грађ. закона. Ово уверење издаје суд са одбором, и то тек тада када изађе на лице места, сво његово имање метром премери и онда у потврди наводи, да ја суд општински изашао на лице места, да је имање метром премерио, и да продавац према тој нађеној мери има онолико земљишта, које према закону не сме отуђити, и тек му онда издаје уверење, разуме се ако мером није заузето приватног, општ. државног и опште народног имања, ако противу мере граничари нису ништа приметили и ако ни са ким у спору није, јер иначе му се не може ни тапија код општ. суда потврдити.

Ово уверење потврђује државна надзорна власт, тврдећи не само истинитост потписа и печата но и садржину, а ово уверење поред суда подписују и одборници.

Формула за ову радњу изнета је раније у „Полицијском Гласнику".

ЈЕДНА ИДИЛА

СЛИКА ИЗ ВЕЛИКОВАРОШКОГ ПРЕДГРАЂА

од **Јове Адамовића**

Часовник који висаше више дугачког, прљавог стола у кафани код „Златног Бика", стаде тромим, крештавим звуцима избијати прво четврти па онда целе часове, прекидајући на тај начин тишину која беше моментано наступила у кафани.

Два сата по подне.

„Наполеон мали", тргнувши се из дремежа који га беше већ пре једног сата спопао, подиже главу са руку наслоњених на сто, погледа дремљиво око себе питајући се где је, па се онда диже и упути вратима, гегајући се при том час лево час десно, као морнар по хамбуршким улицама.

„Зар оде!?" викну за њим један од тројице гостију који сеђаху заједно за другим столом.

Лота, мршава висока келнерица са набељеним лицем и модрим прстеновима око очију, подиже на овај узвик поглед са свињских ребарца које је баш вадила из једног лонца и ређала на тањир, па видевши Наполеона како се упутио вратима, остави ребарца па појури за њим. Таман је Наполеон дохватио руком кваку а Лота га стиже, дохвати га за јаку од капута, па га тако јако трже од врата да умал не седоше обоје на кафански под.

Све се ово извршило у највећој тишини како од стране Наполеона тако и Лоте. Само се онај који је и обратио Лоти пажњу на Наполеонов полазак, смејао из свег гласа:

„Ха, ха, ха, ха, Наполеон опет изгубио битку!!

Наполеон седе на једну од оближњих столица гледајући мирно преда се, као да му се ништа није догодило, а Лота стаде преда њ, завукавши једну руку у кесу за новце која јој висаше о дугачком кајишу низ бедра.

„Хајд плати, па онда иди", поче она.

„Шта?"

„Имаш пет ракија десет пфенига, пет кригли пива шесет пфенига, свинско ребарце тридесет, два парчета леба шест, пола литра вина осамдесет и две цигаре десет пфенига. Свега марку и двадесет и шест пфенига", израчуна му Лота.

„Добро".

Настаде тишина. Наполеон гледаше и даље преда се као да се све то неког трећег тицаше. Лота стаде нестрпљиво звецкати новцима у кеси.

„Хајд плати; немам кад да се с тобом овде заносим“, и она га дохвати руком за раме па га стаде дрмусати.

Наполеон се маши шешира који му беше спао са главе, па рече мирно и гласом као да предлаже нешто што се само по себи разуме:

„Забележи“.

Лота поцрвене у лицу од једа, услед чега јој прстенови око очију дођоше још модрији, па се онда саже да би могла погледати Наполеону право у очи:

„Јеси чуо, Наполеон! немој да зовем господара; ти знаш шта те онда чека. Платићеш онда и оно старо не само ово!“

У изглед стављени долазак газде као да није ишао у рачун Наполеону. Он се маши руком у један, па онда у други џеп, па извуче најзад цео свој иметак: две марке. Он их стаде загледати као да се са њима опрашта, али га прекиде у томе Лота, која му их зграби са длана па бацивши преда њ четири пфенига као кусур, оде за „бифе“ да настави ређање ребарца, око којих се беше већ скупио легион мува разне сорте и величине.

Наполеон се ухвати за нос, трљајући прстима врх истог, и гледајући замишљено преда се као да премишља шта да ради, па се онда упути на своје старо место, на коме је цело пре подне преседео.

„Донеси ми...“ поче али не доврши налог, но се окрете вратима па изађе из локала гунђајући:

„Стоко... марво... рогата марво проклета“.

Напољу беше ужасна врућина. Врели сунчани зраци одбијаху се од тротоарског асфалда, распростирући јару као у каквом парном купатилу. Високе, сиве, четвороспратне куће без икаквих архитектонских украса и голе као модерне апсане, не допуштаху ни најслабијем поветарцу да проћарлија кроз сада потпуно усамљену улицу, што је жегу још несноснијом чинило.

Наполеон стајаше неко време пред „Златним биком“ као да размишља, где ће и шта ће, па се онда тромо крену кући; било што се сетио да нема новаца, било што га оморина поче успављивати.

Беше то мален, незграпног тела човек четрдесетих година. Високо, четвороугаоно чело и ћосаво бледо лице са кукастим носом и водњикасто-плавим очима, донели су му надимак „Наполеон“, тако да му временом сви заборавише право име. Пошто је вечито стајао на ратној нози са крчмарима и келнерицама; непријатељство које се увек свршавало избацивањем Наполеона из локала на улицу, што разуме се није имало никакве сличности са делима славног му имењака, то му другови додадоше надимку „Наполеон“ још и предикат „мали“, за разлику од „Наполеона великог“.

„Наполеон мали“ беше прави тип фабричког радника“ — пијанице. Један од оних које раднички сталеж на стотине хиљада броји, и из чијих се редова регрутују становници казнених завода, лудница и болница. Равнодушан према свему, само не према пићу; створ коме су морал, част, поштење и т. д. до крајности мутни појмови, и кога само његов природни инстинкт или његова индиферентност чува од злочинства и преступа. Једном речи, прави представник оних, који сачињавају наличје оне медаље што се зове великоварошки живот; страна, коју због њене прљавости и жалосног стања ретко ко загледа.

Лаганим, тромим корацима корачаше Наполеон напред, гунђајући и проклињући при том Лоту и целу крчмарску тевабију.

„Све, целе две марке одоше!“ викну он гласно, застаде, маши се руком у џеп, па извукавши она четири пфенига, стаде их као замишљено гледати и нешто преда се гунђати.

„Да га није Лота, та стрвина, преварила? Он пође опет. Један пас који је дотле мирно лежао у хладу једне капије, устаде сада па стаде пратити Наполеона њушкајући му ноге.

„Зацело га је преварила. Откуд он да попије толико? Зар неби морао бити пијан да је све то попио?“

„А зар сам ја ваљада пијан?! Ха, или шта?!“ викну он опет гласно, па застаде поново, погледавши око себе изазивачким погледом. Пошто на улици нигде никога не беше, то му нико и не одговори на ово питање. Он стајаше неко време као да чека одговор љуљајући се при том ђа на једну ђа на другу страну, па онда продужи пут даље, а онај пас који га је почео пратити остави га, па се врати опет у хлад. Зној беше пробио Наполеона скроз и скроз, али он као да то и не осећаше. Заборавивши и рачун и своју уображену трезвеност, стаде певати, али не певајућим гласом но као човек који у сну говори — на махове:

„Emma... mein gelie... btes. . Mäuse... schwän... zchen... Mei...“

Даље није могао, јер га и језик и памет издаде. Он стаде поново, зари обе руке у џепове од дугачког капута кога је недељом и зими и лети носио, па стаде по истима чепркати, ни сам не знајући шта тражи. Прсти леве руке дочепаше нешто ваљкасто, њему непознато и он стаде погађати шта то може бити, гледајући блесавим погледом преда се. Разуме се да није могао да погоди. Најзад извуче нађени предмет па га стаде загледати. Беше то полупропушена, готово сасвим угњечена цигара; можда од данас а можда из пређашњих времена. Ко ће то знати.

„Ех, ту ли си!“ викну он кезећи се као да је то баш и тражио. Метнувши цигару у уста стаде опет чепркати по џеповима, тражећи по свој прилици палидрвца. После неколико тренутака престаде са тражењем, било с тога што је дошао до уверења да нема оно што тражи, било да је опет заборавио шта је хтео. Он гледаше неко време укоченим погледом преда се као да се дубоко замислио, намршти се неколико пути па наједаред тресну цигару о земљу и зажди што је игда могао на улицу градећи притом читаве серпентине.

(Свршиће се).

РУСКИ ПОРОТНИЦИ

— ИЗВОД ИЗ ЈЕДНОГ ПИСМА —

„...У Тули је живео један млад, здрав и снажан мужик. Отац је његов, и ако је он давно прошао двадесету, поступао са њиме по старо руском обичају и држао га у шкрипцу, не допуштајући му да ленствује, или да зарађени новац пропије у сеоској механи. Младић се никако не могаше помирити са строгошћу очевом; после једне немиле сцене, када је бађушка — отац шамаром поучавао сина, остави овај колибу очеву и на скоро нађе једну испичутуру, која је узела на се, да за извесан квантум „вотке“ отпрати тату на онај свет, где више неће сметати сину...

Поткупљени убица у брзо за тим изврши што је обећао...

Али једног дана, „јарко сунце“ проказа дело и бађушка — син освану једног јутра на оптуженичкој клупи...

Признао је све и ништа не хте порећи — и буде ослобођен као невин, јер су господа поротници нашли, да је радио у „афекту“.

* * *

Један други случај...

Млада сељанка *Татаринова* морала је напустити Петроград, пошто је рок њеном пасошу протекао, а муж њен, који је негде у унутрашњости радио као скроман и честит човек не хте јој послати други већ је звао к себи.

Али је Татаринова претпостављала живот у Петрограду поред једног лепог каплара, оном уском провинцијском животу, који ју је чекао... Са мужем већ не живи две године, а и љубазник јој више не поклања особите пажње од оног тренутка, како му је родила сина, и с тога Татариновој не оста друго, него да се врати мужу; али где ће де'ти невинашце од три$^{1}/_{2}$ месеца? Брзо се реши, зави детенце у крпе и похита низ мрачне улице... На једном мирном углу заста, из џепа извади један запушач пивске флаше од плуте и тури га невинашцу у грло... дете је плакало, али је одмах за тим било све мирно. Тако је она ишла читава два часа кроз мрачне и забачене улице и за све то време, осећала је како се грчи тело детиње у издисају, покушавајући да избије запушач. На послетку му се удови престадоше мицати... све је било мирно. „Мама“ га разви из крпа и баци у једну помијару поред које је пролазила... мртво... хладно...

Захваљујући разним околностима, полиција је ушла у траг овоме злочину и немилосрдна мајка признаде све пред судом, испричавши цео ток на претресу, да је се публика језила и грозила. Али дванајест паротника — дванајест отаца — нађоше да није крива и — ослободише ову звер-мајку!

* * *

Трећи случај...

Ту скоро десио се и овакав случај. Госпођа Линевић врло варварски поступа са својом тринаестогодишњом пасторком. Тукла је, мучила је на свакојаки начин, бола је иглама, и на послетку гушила је јастуцима. Јадно, измучено девојче једног дана улучи прилику и умакне. Противу маћехе подигне тужбу а господа поротници нађоше, после дужег саветовања; као што пише у протоколу, да г-ђа Линевић није крива и — ослободише је!

* * *

Али, прави pièce de résistance био је процес *Коновалових*, који се сад пред прошли Божић — одиграо, и који показује грозну слику покварености, сујеверја и свирепости.

Петар Коновалов, честит бравар, ожени се 1894 год. са ванредно лепом сељанчицом *Аном Киселевом*, која одмах после свадбе напусти свога мужа, да би у једном забаченом крају, где је узела засебан стан могла живети по својој вољи. Ана Коновалова живела је сјајно, јер је била лепа и у брзо нашла доста пријатеља, који је на рукама носише... Њена мати Анушка Киселева послуживала је и дочекивала госте а сем њих двоје у кући био је и неки њихов дальни рођак Пелегин и једна „пријатељица“ Катарина Павловна. Једина сметња за каријеру Коноваловљеве био је њен — муж. Он је чешће посећивао и — досађивао; и никако се није дао склонити, да јој изда пасош за одвојени живот, већ је на против тражио — на шта је имао права по руским законима — да заједнички с њом живи.

Да би весели и безбрижни живот могла продужити, морао се Коновалов смакнути. У почетку се покушало, да се ракијом трује и надали су се, да ће у брзо морати од пића умрети; али кад та метода не поможе, реши се „пријатељица“ Катарина Павловна да смакне Коновалова. Разуме се, да се Коноваловљева жена морала пре свега на икони заклети, да неће заборавити своју „пријатељицу“. План је био овакав. Она је требала да позове свога мужа да је посети у очи 6 децембра, у очи празника Светог Николаја Чудотворца. Коновалов је збиља и дошао око осам сахати у вече, и жена је морала „пријатно“ с њим поступати. Тога вечера дали су му толико да пије, докле и свест није изгубио. Онесвеслог за тим пренесу у спаваћу собу и положе га на тепих пред постељом. За тим се сви четворо саветоваху, шта да раде. Мати Коноваловљева мислила је, да убиство треба одгодити, „пошто је сутра велики празник“. На послетку се бацише на колена пред иконом Николаја Чудотворца и помолише му се за помоћ, да би им дело испало срећно за руком и да би их од сваке казне сачувао. Молитва их умири и они приступише — делу. Павловна се обрати жени убијеног:

— Дај ми твој шнур са мидера!

Ова јој се одмах одазва, па онда оде у другу собу, да не види призор.

Када се мало после вратила, муж је још крклао у последњем ропцу...

После неколико тренутака било је све мирно. Убијеног стрпају у један сандук и Павловна отпутова с њим Николајевском жељезницом у своје село. Приспевши тамо, исприча своме оцу шта има у сандуку, и уплашени бањушка мораде упрегнути своја два коња и однети леш на једно усамљено и снегом покривено поље и ту га у снегу затрпа...

Павловна се одмах по том врати у Петроград и тек је сад отпочео наравно живот in dulci jubilo.

Коноваловљев леш нађен је у скоро после тога, али је близу две и по године морало протећи, док су кривци изашли пред суд. У децембру прошле године, три године после ужасног убиства, изречена је пред петроградским судом пресуда...

Коноваловљева жена признала је све и не хте штедети ни себе ни друге, јер је гризла савест и из главе никако није могла истрти ужасну слику удављеног јој мужа... То су били хистерички напади од којих се није могла спасти...

Поротници се повукоше ради саветовања. Дубока тишина владаше у великој дворници, када се после двочаоне конференције вратише. Пресуда је гласила за жену Коновалова: — није крива! — Тако исто ослобођени су као некриви њена мати и Павловне отац, а као *криви* означени су Павловна и Пелегин и осуђени на десет година робије.

ПОД ПОЛИЦИЈСКОМ ПРИСМОТРОМ

Последњи ландграф хесен-хомбуршки, који је умро 1866 године, био је по причању особењак.

Поред многих других ствари, које се причају о њему, он је био и велики непријатељ народа и овација. Светковине је у опште избегавао. Сваке године, на дан свога рођења, имао је обичај да се уклони из Хомбурга, само да би тај дан провео на страни удаљен од сваке галаме.

Најчешће је тога дана одлазио у Кенигстајн. То је једна мала забачена варошица у Немачкој. Ту би по цело пре подне проводио у шетњи разгледајући тако рећи сваку кућу и развале у околини. У подне враћао се из шетње и свраћао у гостионицу код Пфафа, где би ручао и забављао се с гостионичаром и председником општине.

Било је то 1856 године.

Једног дана, пре подне прича председник десила му се у служби овака једна епизода, која га је на редак начин довела у додир и познанство с ландграфом.

Општински позорник на линији јави бироу, да је приметио једног непознатог, постаријег, сувоњавог човека, где шврља улицама и разгледа тако рећи сваку кућу. Одевен је, вели, просто. Има на себи одело од суре тканине, а на глави цилиндер шешир. По свему чини му се да је тај човек сумњив. На питање, шта да ради с њим, добије наредбу, да мотри и даље на њега, али да не предузима ништа док му се не нареди.

После тога дотрчи поново позорник у биро и јави, да се подозрива личност налази истог тренутка у главној улици, и, да му се чини, да се спрема већ да кришом умакне из вароши.

Причање позорниково изазва најзад и самог председника да се заинтересује за непознату личност. Он се реши да се увери која је то личност, па ако буде потребно, и да је евентуално добави. С позорником крене се истог часа да непознатог нађу и на извесном растојању прате га обојица, па ако буде покушао да бежи, да га ухвате и вежу.

Како се и самом председнику учинило, непозната личност на први поглед изгледала је, да има намеру, да се упозна најпре с вароши и околином, како би по ноћи или кад је магла, могао неочекивану посету коме од грађана учинити.

На један пут се странац одвоји и окрену право гостионици Пфафовој, која је прва у Кенигстајну, и полако уђе унутра.

Председник спазив то остави пред вратима позорника, а сам уђе за странцем да би се претходно од гостионичара известио о свему што му је било потребно у овој прилици.

Пошто је описао гостионичару непознату му личност, и скренуо му пажњу на подозриво његово држање позва га да буде обазрив у овој прилици, јер је у изгледу, вели, добар лов који им не сме измаћи.

Гостионичар се подругљиво само насмеја, а лице његово исказиваше неку тајанственост. Он обећа председнику да ће непознатог одмах пронаћи, јамчећи да му он неће лако побећи из његове куће. Ну, кад гостионичар место да покуша тражити непознатог у одељењу за обичне гостинске посетиоце управи своје кораке најинтелигентнијој гостинској соби, председника обузе одмах нека слутња.

После кратке паузе, изађе гостионичар из собе и позва председника да приђе ближе. — „Онај, кога тражите, вели, чека вас.“ Председник приђе непознатом, а гостионичар престави га речима: „Њ. С. Ландграф Фердинанд од Хесен-Хомбурга.“ Затим представи ландграфу председника. У том тренутку изгледало је председнику, као што је сам причао доцније као да су сви громови с неба срушили се над њим. Од страха збуњен у први мах није био у стању ни да покуша да се правда. Ландграф је међу тим његову збуњеност приметио. За његову ревносну и одану службу похвали га и захте да и позорник, који је стајао пред вратима и чекао на заповест председникову уђе, кога такође похвали и обдари са 2 наполеондора.

Председник је заблагодарио високом госту на милостивом пријему и пажњи, али се у исто време зарекао да ће у будуће бити пажљивији у трагању за непознатим личностима, и да полицијске тајне без нужде неће поверавати гостионичарима.

Ландграф Фердинанд, поред свега његовог особењаштва, био је ипак добар господар и уживао је симпатије свију својих поданика.

Д.

ИВЕЛИНА САМОРИС

Guy de Maupassant

— Контеса Саморис...

— Она дама тамо у црнини?

— Да!... Познајете ли је?

— Не!

— Носи црнину ради кћери, коју је сама убила!

— Ах, идите, молим вас!... Шта ми ту причате?

— Са свим обична ствар без икаквих сензација!

— Дакле?...

— Готово ништа. Многе су куртизанке дошле на свет да живе као поштене жене, тако се бар вели; ну и многе тако зване поштене жене, да би постале куртизанке... није ли истина? Е па, madame Саморис, предестинирана куртизанка имала је једну кћер која је била рођена као поштена... то је све!

— Не разумем вас!

— Е па чујте објашњење. Контеса Саморис једна је од оних елегантних странкиња, које сваке године гомилама пуне Париз. Као мађарска, можда влашка гроФица, или, и сам не знам каква... појавила се једне зиме у једној палати у Јелисејским Пољима, томе авантуристичком крају, где је отворила један од најелегантнијих салона. И ја сам је посећивао. Зашто? можда ћете ме питати. И сам не знам. Доста то, да сам, као и сви тамо одлазио, јер се коцкало, јер је било и слабих жена и лакомислених људи... Ви познајете тај свет лажних витезова из најразноврснијих слојева, све је племенито, све је с титулама и — непознато. При најмањем поводу сваки ти говори о части као да вади кебу из појаса, сваки ти прича о својим прецима, саопштава ти своје доживљаје; прави лупежи и лажови: опаснији од њихових карата, лажнији од њихових имена... Ја се дивим тим људима. Интересантно их је прозирати, интересантно их је познавати, дивно их је слушати; јер, они су врло често духовити, ретко банални, што је опет случај код истините и праве аристократије... Даме су им лепушкасте, лукаве и тајанствене. Имају обично дивне очи и несравњиву косу; да, и њима сам се дивио. Madame Саморис прави је тип тих авантуристкиња; елегантна, обла, још увек лепа, очаравајућа, витка као мачка и примамљива. Може се човек дивно код ње забављити; тамо се коцка, игра, супира, — све оно што пружа задовољства човеку, који је навикао на светски живот. Имала је кћер; била је витка и дивна, вазда весела и готова на сваку забаву, вазда насмејана а при том страсна играчица. Права кћи једне авантуристкиње. Па ипак, она је била невина и ништа није знала; дете, које није ништа видело, ништа знало. ништа разумевало и ништа одавало од свега што се у родитељској кући десило...

— Од куд ви све то знате?

— Од куд знам? То је баш најмаркантније од свега другог. Једног јутра тек што сам мислио да изиђем из куће и камердинер ми пријави да господин Жозеф Бонетал жели са мном да говори. Ја онда упитах: „Ко је тај господин?“ — „Не знам, господине, по свој прилици неки слуга!“ одговори ми мој послужитељ. И заиста, то је био неки послужитељ, који је хтео сад код мене да се погоди.

— Где сте до сад били у служби? запитах га ја.

— Код контесе Саморис.

— Али моја кућа ни мало не личи на њену.

— Знам, господине; па баш за то желео бих код вас, милостиви господине, да ступим; наситио сам се онаквих газда... код њих се може пробати, али не и остати.

— Пошто ми је тада заиста требао још један момак то се брзо с њиме погодих. После месец дана беше и госпођица Ивелина на тајанствен начин умрла. А сад чујте детаље тога несрећног случаја, које сам од Јозефа сазнао, који је опет чуо од своје пријатељице, гроФичине собарице...

Једног вечера на некој забави, разговараху два новодошавша госта иза једних врата. Госпођица Ивелина, која је баш била свршила валцер, беше се наслонила баш поред истих врата, да мало одахне. Она два госта не приметише је кад је стала и девојче је могло чути сав њихов разговор. Један је од њих питао другога:

— Али, ко је отац те младе девојке?

— Неки Рус, држим да се зове гроФ Рувалов, али он више не посећује матер.

— А ко је данас господар њеног срца?

— Енглески лорд, који тамо код прозора стоји; госпођица Саморис обожава га, као и мајка њена. Али гроФичина љубав не траје дуго... месец дана... или највише шест недеља. У осталом, видите и сами да је број њених пријатеља и обожавалаца врло велики; сви облеђу... а доста их је и изабраних!... Ах, то је врло амизантна прича...

— Од куд јој пак презиме Саморис?

— Од човека, кога је једино можда љубила; од неког берлинског банкера Самуела Мориса...

— Ах, она је узела почетни слог имена па га спојила с презименом?

— Да!

— Хвала вам на обавештењу. Кад све то знам, лакше ћу доћи до циља!

Каква је бура морала беснити у души младе девојке, која још није била ни за длаку скренула са пута врлине?... Какво очајање морало је заносити главу ове честите девојке?... Какве су муке мало по мало гасиле њену радост за животом, њен дражесни осмејак, целу њену срећу?... Каква ли је борба раздирала и цепала младо срце до оног момента, докле и последњи гост из салона није отишао?... То ми све, до душе, Жозеф није знао рећи. Али истог вечера Ивелина уђе у материну собу, која се већ спремила беше да легне, а и собарица беше већ изишла у ходник. Но ова чим угледа Ивелину бледу са укоченим погледом не могаде одмах отићи већ заста на вратима да ослушне.

— Мама, чуј ме, — говорила је Ивелина матери, — шта сам ноћас у салону чула!

И она јој исприча од речи до речи, што сам вам малочас ја испричао. Изненађена гроФица у први мах није знала шта да одговори. За тим је енергично порицала. измисли неку причу и позва се на Бога као на сведока.

Млада девојка остави матер збуњена, али не и убеђена у истинитост материних речи. За тим је пазила на матер и пратила је у стопу.

Ја се, лично, сећам промене, код те девојке. Од онда постаде озбиљном и мирном, и гледала нас је вазда укоченим погледом, као да је хтела душу да нам прозре.

Једног вечера... више није сумњала; затекла је матер на делу... in flagranti. Хладно, као какав трговац, који закључује неки уговор, она је говорила:

— Чуј ме, мама, шта сам решила. Ми ћемо се обе повући из Париза и отићи ћемо на село и... живећемо повучено. Твоји адиђари представљају читаву имаовину; ако ти пође за руком да се удаш за ког честитог човека, у толико боље, ако се то и са мном деси!... Не будеш ли пристала на овај мој предлог... убићу се!

Овога пута заповеди гроФица својој кћери да иде одмах у постељу и да једном за увек прекине са тим саветима.

Ивелина јој одговори:

— Дајем ти месец дана рока за размишљање. У случају да за месец дана не променимо начин живота, ја ћу одузети себи живот, јер ми не остаје никакав изглед на доцнији поштен живот!

И оде.

Још читав месец дана играло се, коцкало се и супирало у кући Саморисове...

Ивелина је говорила. да има зубобољу и од суседних апотекара тражила је капљице хлороФорма, које је и добила. Идућег дана је поновила захтев, и тако је за неколико дана напунила једну бочицу тога наркотичног отрова.

Једног јутра нађоше је у постељи хладну а лице јој беше ватом покривено...

Сандук јој је био венцима и цвећем обасут... а света је на погребу било толико, да су улице биле закрчене...

Да сам могао слутити, да ће она тако брзо приступити делу, верујте ми, да бих се брзо решио на женидбу с њом!

— А њена мати?

— О, она је и сувише плакала!... Али тек после недељу дана почела је опет дочекивати своје обожаваоце и избранике.

— А шта се говорило о смрти Ивелининој?

— Свашта и ништа! **Ј. Б. М.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (86)

— Лепо, да вас оставим на миру.

— Боље да ми кажете, ако ви овамо долазите да пијете, и ако сте ми двапут накричили да и ја овде вама дођем, то онда зашто сте се сад, кад сам ја са улице гледао у прозор, крили и хтели отићи? То сам врло добро опазио.

— Хе-хе! А зашто сте ви, кад сам ја онда стајао на вашем прагу, лежали на својој софи са затвореним очима и претварали се као да спавате, а нисте спавали? То сам врло добро опазио.

— Ја сам могао имати... узрока... ви то знате и сами.

— И ја сам могао имати својих узрока, ма да их ви и не знате.

Раскољников спусти десну руку на сто, подупре прстима свој подбрадак и упрсти поглед у Свидригајлова. Мало га посматраше у лице, које га свагда и пређе поражаваше. То беше лице некако необично, налик масци; бело, румено, с руменим, црвеним уснама, са јасно плавом брадом и са још доста густом плавом косом. Очи беху некако и сувише плаве, а поглед некако и сувише тежак и непокретан. Нешто страшно, немило беше у томе лицу лепом и необично младачком према годинама. Одело у Свидригајлова беше кицошко, летње, лако, а нарочито беше Свидригајлов кицош у рубљу. На прсту му велики прстен с драгим каменом.

— Нећу се зар још и с вама петљати, рече намах Раскољников упадајући с грчевитим нестрпљењем правце у искрен тон, — премда сте ви, можда, најопаснији човек, ако усхтеднете да шкодите. али ја нећу себе више да крхам. Ја ћу вам сад показати, да ја не чувам себе, како ви, вероватно, мислите. Па знајте, дошао сам да вам у очи кажем, ако се ви држите својих досадањих намера односно моје сестре, и ако с тога мислите да се чиме окористите, оним, што је у потоње време откривено, то ћу вас ја убити пре, него што ме ви пошаљете у затвор. Моја је реч тврда, ви знате, да ја умем одржати. Друго, ако ви желите штогод, да ми саопштите, — јер се мени све једнако чини као да хоћете нешто да ми кажете, — то саопштавајте што пре, јер је време скупо, па можда ће врло убрзо бити већ и доцкан.

— Али куда се тако журите? запита Свидригајлов посматрајући га радознало.

— Сваки има своје путе, одговори Раскољников суморно и нестрпљиво.

— Па овога часа сами сте изазвали искрен говор, а већ на прво питање нећете да одговорите, примети Свидригајлов с осмејком. — Вама се једнако чини да ја имам неких намера, па с тога ме и гледате са сумњичењем. Али шта, у вашем положају то је сасвим појмљиво. Али ма како да желим зближити се с вама, ипак нећу се лаћати посла да вас уверим о обратном. Хвала Богу, и не вреди, а нисам ни намеран баш ни о чем нарочито да говоримо.

— Па онда зашто сам вам тако потребан? Јер ето сте ме пратили и посматрали.

— Та просто као радозналац, ради посматрања. Свиђате ми се просто са фантастичког стања вашег, — ето шта је! Осим тога, ви сте брат личности, која ме веома интересовала, па, најзад, од те исте личности ја сам у своје време врло много слушао о вама, по чему сам и закључио, да ви имате велики утицај на њу; а зар је то мало? Хе-хе-хе! Уосталом, признајем, ваше је питање за ме веома уплетено, да ми је тешко на њ одговорити. Ето, например, зар сте ви к мени дошли сад само послом, а не због чега *новог?* Зар није тако? Је ли тако? наваљиваше Свидригајлов с лукавим осмехом.

— Е па, замислите сад, да сам и ја сам, долазећи амо, још у колима, рачунао на вас, е ћете ми ви рећи штогод *ново,* и да ће ме срећа послужити да штогод позајмим. Јер богаташи смо!

— Шта да позајмите?

— Како да вам кажем? Зар ја то знам. Видите, проведем све време у каквој гостионици, и то ми је слатко, то јест, не баш слатко, али тако треба гдегод седети. Ну, ето макар била та весела Кања, — видели сте је?... Ну, да сам бар најест, например, прави гастроном, него ето видите шта могу да једем! (Он прстом упре у угао, где на столићу у лимену тањирићу стојаху остаци ужасног бифтека с кромпиром). Збиља, јесте ли јели? Ја сам се заложио, и више нећу. Вино, на пример, не пијем нимало. Осим шампањског ни које друго, па и шампањскога за све вече само једну чашу, па и то глава ме боли. То сам ја сад наручио, да се поткрепим, јер се некуда спремам, и ви ме видите у особитом расположењу. С тога сам се малочас и крио као ђаче, јер сам мислио да ћете ме омести, али, чини ми се (он извади часовник) да могу с вама остати један час, сад је четири и по. Верујете ли, да ће бар штогод бити, или спахија, или глава дома, улан, фотограф, новинар... ништа, никакве стручности! Понекад је и досадно. Одиста, мислио сам, да ћете ми казати штогод ново.

— Али ко сте ви и зашто сте овамо допутовали?

— Ко сам ја? Ви знате: племић, служио сам две године у коњици, после сам тако тек овде по Петрограду лутао, после сам се оженио Мартом Петровном, и живео у селу. Ето моје биографије!

— Ви сте, мислим, играч карата?

— Не, какав играч. Ја сам лажни играч, варалица, нисам играч.

— А ви сте били варалица?

— Јест, био сам и варалица.

— Како, вас су тукли?

— Десило се. Што?

— Па, мора бити, могли су изазвати на дуел... иуо пште то оживљава.

— Не противуречим вам, а при том, нисам вешт философирању. Признајем вам, ја сам овамо дошао највише због жена.

— Тек што сте погребли Марту Петровну?

— Па да, насмехну се Свидригајлов с победном отвореношћу. — Па шта? Ви канда налазите нешто ружно у томе, што ја о женама тако говорим?

— То јест, да ли ја налазим или не налазим што рђаво у разврату?

— У разврату! Гле, куда ви одосте! Него, уосталом, по реду ћемо, прво да вам одговорим односно жена уопште; знате, вољан сам да ћеретам. Реците, зашто да се уздржавам? Зашто ли да се уклањам од жена, ако су ми оне у вољи? Бар, забава је, занимање.

— И тако ви овде једино на разврат смерате?

— Е па, што, па и на разврат! Ви о разврату. И волим, уосталом, отворено питање. У разврату је бар нешто стално, основано и у природи и неподвргнуто фантазији, нешто што вазда као жива жеравица постоји у крви, што вечито распирује и пожиже, што можда задуго, и годинама, не да се тако брзо утулити. Признајте и сами, зар то није занимање своје врсте?

— А чему се ту има радовати? То је болест, и то опасна.

(Наставиће се.)

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Славимир — Славко — Пантовић, чија је слика изашла у прошлом броју нашега листа, ухваћен је у Пироту и спроведен Управи града Београда. Тако исто похватани су: Светислав Петровић звани „Љупче Параћинац“ и Јован Петровић звани „Шобота“ коцкари, који су 9 тек. месеца на веома вешт начин украли 610 динара Урошу Јовановићу земљоделцу из Парцана.

Остао је једино непронађен Драгољуб Милојевић звани „Јагодинче.“

Аксентије Чоловић, за кога смо у другом броју нашег листа јавили, да се тражи, ухваћен је и престала је потреба за даље тражење његово.

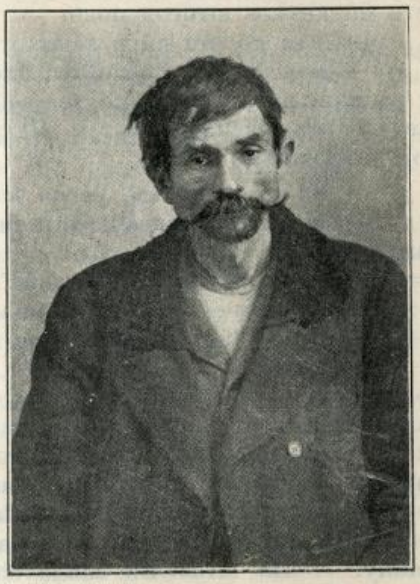
Божидар Јовановић, бив. ђак V разреда гимназије, за кога смо у другом броју јавили да је нестао, према донетом опису пронађен је у Софији, у Бугарској, и помоћу полицијских власти предат родитељима. УБр. 1460.

ПОТЕРА

Александар Матејић, бив. калфа бакалски у Београду, извршио је пр. године нехатно убиство, због чега је пресудом

првостепеног суда за варош Београд од 9 септембра 1900 год. Бр. 18762, и Апелационог суда од 4 децембра исте год. Бр. 4807, — које су и извршне постале, осуђен на месец дана затвора и на плаћање кривичних трошкова. Па како је Александар незнано куда отумарао, те се над њим напред поменуте пресуде нису могле извршити ни по кривичној ни по грађанској части, то Упр. гр. Београда актом Бр. 4631, моли све полицијске власти, да Александра потраже и нађена њој стражарно спроведу.

Петар Филипеско, родом из Земуна, поданик аустро-угарски, има 45 год., средњег стаса, сувоњав, смеђ, издаје се за пиљара, прогнат је новембра месеца пр. год. на свагда у Аустро-Угарску, а по пресуди кварта дорћолског од 21 истог месеца Бр. 14774. Прогнат је с тога, што је покушао, да на варљив начин измами од једног овд. лица повећу суму новаца, те да са истима, тобож, купи од неких личности из Аустро-Угарске машину за прављење лажних српских новчаница. Пре овога, Филипеско је у Аустро-Угарској био осуђен на две године робије због прављења лажног новца. Сазнаје се да се овај неваљалац поново вратио у Србију, па с тога Управа гр. Београда овим позива све полициске, а нарочито пограничне власти, да на њега обрате најстрожу пажњу, а у случају проналаска, да га ухвате и њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2111.

Ноћу, између 15 и 16 т. мца. ов. год. непознате лопуже обиле су зид куће Милана Кнежевића, из Врчина, ср. грочанског као и сандук нађен у соби па из истих покрали: 3 дуката цесарских у злату, бушена, 3 дин. у сребру и 3 дин. ситнине, једну велику вунену мараму у вредности 4 дин. и једну кутију белог шећера до 5 кгр. у вредности 4 дин. Начелник среза грочанског, окр. београдског, актом од 17 ов. м. Бр. 1182, моли све полицијске власти, да у случају проналаска лопова, стражарно спроведу њему с позивом на предњи број.

Непознати лопови ноћу, између 10 и 11 тек. месеца извршили су опасну крађу г-ђи Даринки Радовановићки, мех. из Малог Пожаревца и однели 20 динара у готову, признаницу од 34 динара по којој је дужник Милоје Петровић из Сенаје, 20 кгр. и цак млевене соли и другог разног бакалског еспапа у вредности 248 динара. Начелник среза грочанског актом бр. 1072 моли све полицијске власти да крадљивце и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 4459.

Тасу Миленковића, тежака из Бувца (општине медвеђске) тражи начелство округа врањског, да га узме на одговор за дело казнимо по § 147 крив. закона. Па како се истом Таси не зна место становања, јер је незнано где отумарао, то начелство актом бр. 1676 моли полицијске власти да Тасу потраже и по проналаску њему спроведу. УБр. 4482.

Душан Миловановић, бив. практикант, а у последње време дијурниста српских државних железница, учинио је фалсификат, зашта се има узети на одговор. Па како је он отумарао незнано где, то се Управа града Београда актом бр. 1927 обраћа свима полицијским властима, да Душана потраже и нађена њој стражарно спроведу,

Дема Панић, ковач из Брачина извршио је 7 ов. месеца крађу стоке и других ствари Божину Радуловићу из Шетке, па по том побегао, пошто је покрађу оставио код своје таште — где је и нађена. Начелство округа крушевачког актом Бр. 1760 моли све полицијске власти да Дему потраже и нађена њему стражарно спроведу. Деми је 25 година, стаса средњег, у лицу црномањаст, бркова малих црних, браде шиљасте кратке, сувоњав. УБр. 4695.

Непознати лопов увукао се ноћу између 26 и 27 пр. мес. у магацин Васе Ковачевића, трг. из Шапца, а одатле у дућан и из чекмежета украо 1 полунаполеон, 10—12 дин. ситнине, два револвера, пола кутије папира и нешто дувана; за тим је покушавао да пробије касу; али није успео. Начелство округа подринског актом бр. 1415 моли све полицијске власти, да за крадљивцем и покрађом трагају и у случају проналаска по закону поступе. УБр. 4762.

Јовица — Јован Васовић — Васић, Циганин, ковач из Дуба, пресудом начелства окр. ужичког од 14 јуна пр. године Бр. 8527, кажњен је са 60 динара или 12 дана затвора, због кријумчарења дувана, која је и извршном постала. Али како је осуђени незнано где отумарао, то се пресуда није могла извршити; па зато начелство актом бр. 1817 моли све полиц. власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. УБр. 4594.

Петар Јовановић, Циганин — џамбас ноћу у очи 1 децембра пр. год., украо је две кобиле, амове и још неке ствари из качаре Јанка Гмитровића тежака из Доње Раче, па побегао. Али он доцније буде ухваћен заједно с покрађом у Петровцу, но кад је било у спроводу за Рачу, он у путу побегне испред спроводника, те се ни до данас није могао пронаћи. Право му се место рођења не зна; мисли се да је из Бугарске. Њему је 40 година, ожењен је и има четворо деце, стаса обичног, очију црних, без браде, а бркова ретких и жутих, по лицу рошав од богиња, одевен у сељачко одело. Начелник среза лепеничког актом бр. 2397 моли све полицијске власти, да Петра потраже и нађена њему стражарно спроведу и то што пре, јер су саучесници његови у притвору. УБр. 4570.

ТРАЖИ СЕ

Катарина — Катица кћи **Марије Радосављевић** из Београда са станом у Иванковачкој улици бр. 13, ученица школе за женске радове, која је под управитељством г. Стевана Максимовића, побегла је 13 ов. мес. незнано куда. Њој је 15 година, стаса средњег, у опште смеђа, на десној руци има велику белегу од засекотине. Била је одевена у браон хаљини са штепом од белог конца и црном жакету, а на глави је имала шал. Управа града Београда расписује тражење за њен проналазак и ако се пронађе, да се упути њеној матери или Управи с позивом на Бр. 4502.

Димитрије — Мита — Здравковић, калфа ковачки из Лесковца, отишао је од своје куће у месецу децембру прошле године, и нико не зна где се он сада налази. Начелство округа врањског актом бр. 2014 моли све полицијске власти да Димитрија — Миту потраже и ако се не налази у служби да то јаве начелству, а ако је без службе, онда да га спроведу начелнику среза лесковачког с позивом на Бр. 2798. Мити је 16 година, средњег стаса, добро развијен, црномањаст, црне косе, обрва крупних црне; одевен је био у капуту карираном — од параћинског шајака, панталонама од домаћег шајака чађаве боје са црним пругама, антерији од бугарског шајака без пруге, на глави шајкачу а на ногама војничке преправљене цокуле. УБр. 5038.

Велисав Вујић, тежак из Врбе, који је био у среском притвору због опасне крађе, побегао је 19. ов. мца. Њему је 24 године, стаса високог, смеђе косе, дугуљастих образа, има лутајући поглед, малих бркова, браде густе — црне — шпицасте; одевен у чакшире и гуњ, половну шубару на глави и на ногама опанке. Начелник среза жичког актом бр. 2146 моли све полицијске власти, да Велисава потраже и с нађеним по закону поступе. УБр. 5035.

Јанаћко Дим. Стојковић, родом из Џепа, по занимању келнер, има да се упути у команду на одслужење свога рока, па пошто се није могао пронаћи, то начелник среза масуричког актом бр. 832 моли све полицијске власти да Јанаћка потраже и нађена њему упуте. Јанаћку је 21 година, омален, смеђе косе, плавих очију. УБр. 5117.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У накнаду за један неиздавати број, идуће недеље изићи ће два броја уједно.

Молимо оне среске начелнике који нам још не измирише дуг од прошле године, да то учине у најкраћем року.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 7. и 8. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

1. Београдски округ

окружно место варош Београд

срезови: врачарски, грочански, колубарски, космајски и посавски

I Врачарски — среско место Београд

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бели Поток	196
		2	Зуце	128
1	Бело-поточка	3	Пиносава	206
		1	Вел. Мокри луг	291
		2	Калуђерица	118
2	Вел. Мокро-лушка	3	Лештане	120
		1	Велико Село	320
		2	Вишњица	241
3	Велико-селска	3	Сланци	216
		1	Жарково	267
		2	Жељезник	304
4	Жарковачка	3	Кнежевац	94
		1	Бањица	59
		2	Јајинци	66
		3	Кумодраж	219
5	Кумодрашка	4	Раковица	49
		1	Винча	202
		2	Мали Мокри луг	213
6	Мало Мокро-лушка	3	Мириjево	244
		1	Рушањ	205
7	Ресничка	2	Ресник	227
8	Рипањска	1	Рипањ	718

II Грочански — среско место Гроцка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бегаљица	412
1	Бегаљичка	2	Дражањ	233
2	Врчинска	1	Врчин	580
		1	Брестовик	160
		2	Заклопача	276
3	Грочанска	3	Гроцка	597
		1	Мала Иванча	265
		2	Мали Пожаревац	246
		3	Сенаја	110
4	Мало-пожаревачка	4	Шепшин	174
		1	Камендол	243
5	Пударачка	2	Пударце	261
		1	Болеч	218
6	Ритопечка	2	Ритопек	297
7	Умчарска	1	Умчаре	516

III Колубарски — среско место Лазаревац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Араповац	132
		2	Барошевац	142
		3	Бистрица	76
		4	Зеоке	126
		5	М. Црљенци	97
1	Барошевачка	6	Миросаљци	174
		1	Венчане	296
		2	Пркосава	51
		3	Стрмово	42
2	Венчанска	4	Тулеж	149
		1	В. Црљени	192
		2	Вреоци	300
		3	Јунковац	140
		4	Медошевац	161
		5	Сакуља	67
3	Врелачка	6	Цветовац	81
		1	Барзиловица	140
		2	Дудовица	88
		3	Смрдљиковац	170
4	Дудовичка	4	Чибутковица	168
		1	Бурово	30
		2	Дрен	99
		3	Жупањац	92

*) Најновију административну поделу земље, нема ни једно надлештво у Србији, а она је од врло велике користи и за њих и за многе појединце те је зато износимо. У колико се у будуће буде што мењало, ми ћемо измене редовно доносити.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општину сачињавају	Број пореских глава
		4	Лазаревац	160
		5	Луквица	89
5	**Лазаревачка**	6	Стубица	78
		1	Петко	160
		2	Ћелије	107
		3	Шопић	229
6	**Петчанска**	4	Шушњар	40
		1	Даросава	281
		2	Крушевица	128
		3	Прогореоци	112
		4	Рудовци	119
7	**Трбушничка**	5	Трбушница	164

IV Космајски — среско место Сопот

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Бељена	132
		2	Лисовић	196
		3	Манић	88
		4	Слатина	56
1	**Бељанска**	5	Рожанци	107
		1	В. Иванча	472
2	**В. Иваничка**	2	Пружатовац	167
3	**В. Младеновачка**	1	В. Младеновац	125
		1	Амерић	163
		2	Влашка	424
4	**Влашањска**	3	Рајковац	122
5	**Кораћичка**	1	Кораћица	525
		1	С. Младеновац	284
		2	М. Врбица	66
6	**Међулушка**	3	Међулужје	180
		1	Ђуринац	135
7	**Неменикућска**	2	Неменикуће	433
		1	Дучина	140
		2	Дрлупа	157
8	**Сибничка**	3	Сибница	268
		1	Бабе	103
		2	В. Сопот	44
9	**Сопотска**	3	Ропочево	374
		1	Губеревац	220
10	**Стојничка**	2	Стојник	285
		1	Парцане	258
11	**Раљска**	2	Поповић	378
		1	Раниловић	309
12	**Рогачка**	2	Рогача	262

V Посавски — среско место Умка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и засеока који општину сачињавају	Број пореских глава
		1	Барич	191
		2	Јасеник	112
		3	Мала Моштаница	126
1	**Баричка**	4	Мислођин	146
2	**Барајевска**	1	Барајево	378
		1	Бићевац	220
		2	Бождаревац	186
		3	Гунцати	124
		4	Мељак	105
3	**Баљевачка**	5	Шиљаковац	125
4	**Вранићска**	1	Вранић	472
		1	Баљевац	95
		2	Врбовна	112
		3	Дражевац	252
		4	Пољане	ново проглашено село
5	**Конатичка**	5	Конатице	253
		1	Арнајево	120
		2	Борак	218
		3	Лесковац	145
		4	Соколово	98
6	**Лесковачка**	5	Степојевац	285
		1	Остружница	256
		2	Пећан	54
		3	Руцка	62
7	**Остружничка**	4	Умка	155
		1	Вел. Моштаница	317
8	**Сремачка**	2	Сремчица	280

РАСПИСИ

Под овом рубриком уредништво ће одштампати све досадање расписе од најстаријих времена, који су још у важности, и који су потребни полицијским и општинским канцеларијама и њиховим чиновницима. Нећемо се придржавати реда али ћемо на крају сваке године изнети садржај по коме се сваки распис може лако наћи. На тај начин, „Полицијски Гласник“ у току 2—3 године садржаће све дотадање важеће расписе а у будуће редовно ће нове износити.

1. РАСПИС О СПОРОВИМА

Општине и државе са приватним лицима

Начелству окр. Н.

Министарство финансија позвано је законом, да заступа државу пред судовима земаљским у свима приватним правним одношајима. Осим тога оно, по праву надзора на основу закона од 7. марта 1858 год. В№ 254 (Збор. XI стр. 53.) и закона од 4 априла 1861 год. (Зб. XIV стр. 59.) и закона од 24. марта 1866 год. (Збор. XIX стр. 1.) потпомаже и брани право свију општина у парницама, које се воде о шумама и чистим земљама — испустима. —

Ово заступање министарство врши преко нарочитог свог органа: Правобранитеља правитељственог.

По досадањој практици, тужбе, које поједини противу државе или општине какве о изложеним правним предметима код суда подижу, судови су достављали правитељственом правобранитељу на одговор и тражење преко министра финансија и остављали врло кратке рокове за одговоре; па докле је Министар финансија прибављао нужне извештаје о стању опарниченог предмета и доказе за брањење, од оних органа, који непосредно тим предметима управљају или надзор воде, дотле или су протицали рокови правобранитељу за одговор опредељени или се је парница продужавањем рокова и рочишта развлачила на штету ма које парничне стране.

Да би се ово одклонило на предлог правитељственог правобранитеља ја сам умолио госп. министра правде, те је расписом својим од 17 децембра 1869 год. № 5243; између осталог препоручио судовима, да све тужбе о изложеним предметима суду поднесене шиљу местним полиц. властима, те да их ове

преко министра финансије достављају правобранитељу правительственом на одговор или потребно изјашњење.

Ово је наређено у тој намери, да би полициске власти при спроводу ових тужби у исто време од своје стране могле дати тачне извештаје о парниченом предмету, и послати или означити и доказе за одбрану, ако каквих има, како би правительствени правобранитељ према томе могао јаче бранити права државна или општинска према тужби и тражењу тужитеља.

А, да би ово наређе о достављању тужби одговорило намењеној цељи, налазим за потребно да од моје стране ставим у дужност свима полициским окружним властима ово:

1, У свима парницама, које би подигли било поједини становници, било општине противу правительства о каквом простору опште народне шуме и под њом стојеће земље, кад ми дотична власт полицис. по наредби судској буде шиљала тужбу о таквој парници ради предаје правительственом правобранитељу на одговор, нека у исто време од своје стране пошље и тачан извештај о границама и простору опарниче шуме и земље, а где је нужно и план; да назначи, колико је стара шума у томе простору; да ли тај простор припада каквој велико опште-народној планини као њен део и огранак, или се засебно сматра као опште-народна шума и земља; је ли ко год тај простор држао и уживао у појединости или цео, и ако је, од кад до кад и како; стоје ли и у колико наводи тужитељеви у тужби, којима он своје право доказује и чиме се од стране правительства у одбрани противно доказивати може т. ј. да ли сведоцима и којима по имену, или каквом јавном или приватном исправом, коју у исто време има извештају своме приложити или означити, где се налази, ако је сама полиц. власт прибавити не може.

Овако исто треба поступати.

2, У свима парницама које би поједини повели противу општина или општине противу појединих о земљама и шумама, које за општинске сматрају.

А осим тога, ако би заступници општине тужитељу право признали, или не би хтели одредити пуномоћнике за брањење општинског права, а међу тим би власт полицијска имала уверења, да је опарничена земља или шума општинска, она ће објаснити општини у целом њеном збору, да треба право општинско бранити па ако и преко тога цео збор признa тужитељу право ма из којих основа, власт ће полицијска при спроводу тужбе и осталога и то написмено закључење збора о признању тужитељевог права послати ми са изјављеним својим мишљењем о томе. —

А ако се општина, било у почетку било у течају парнице, са тужитељем поравна, полициска ће власт при спроводу тога поравњења такође изложити своје мишљење: је ли то поравњење према стању ствари корисно за општину?

3, У парницама појединих противу правительства о државном имању, или каквоме праву, подигнутим, кад власт полицијска по наредби судској буде ми подносила тужбу ради предаје правобранитељу правительственом на одговор, нека по смислу тачке под 1. овог расписа тачно изложи стање опарниченог предмета и све доказе, којима се право и интерес државни бранити може.

Исто тако кад би се од стране правительства требала да подигне парница противу приватнога, због имања или каквог права, полициска ће власт, која непосредно тим имањем или правом државним рукује, кад ми буде предлог чинила за вођење парнице изложити и поуздано означити стање опарниченог предмета и послати и све доказе писмене, ако их има, и сведоке именовати.

4, При спроводу наредба судских за правобранитеља правительственог о стецишту над масама умрлих грађана, који немају законом опредељених познатих насљедника, полициска ће власт сазнати и назначити: има ли насљедника по тестаменту усменом или писменом, је ли имање од веће вредности и остало, што би било од значаја и утицаја за брањење права.

А№ 4.921.

23. јула 1.870 год.
у Београду

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 2.073
24 марта 1866 год.
У Београду

Свима начаљничествима, управитељству в. Београда

Неке полицајне власти, достављајући министру унутрашњих дела, како се догађа, да притежатељи кућа траже од њих, да се стане на пут исељавању кирајџија из њиних кућа, докле им кирију не плате, — тражиле су упуство, како им се према смислу § 686 грађанског законика, где је казано, да унешене ствари од кирајџије у кућу, јемствују господару за неплаћену кирију, ваља управљати, т. ј. да ли ће полицајне власти само заказати кирајџији, да ствари не сме носити, докле се са господаром не намири, или ће иначе и како у овоме поступати.

Поводом овога министар унутрашњих дела нашао је за потребно објаснити, да полицајне власти према смислу § 686 грађ. законика, кад притежатељи кућа траже од њих помоћ против кирајџија за кирију, могу толико у тој ствари наређивати, што ће од ствари, унешених у закупљено добро, толико забранити, колико по процени може бити довољно за осигурање неплаћене кирије, према наређењу § 404 грађанског судског поступка; али и то од оних ствари, које се по § има 380 и 471 поступка могу за извршење пресуде узети; и у том наравно само случају, ако кирајџија не да нужно јемство, које је §-ом 390 грађ. поступка прописано.

Саопштавајући ово начаљничеству, министар унутрашњих дела препоручује му, да оно у смислу овога објашњења поступа у случајима, кад му се господар куће обрати против свога кирајџије за неплаћену кирију, имајући у исто време и подручне му власти упутити, да се и оне по томе у истим приликама управљају.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 5053
19 маја 1887 год.
у Београду

Начаљнику среза рамског

Расматрајући акта по жалбама против пресуда у иступним делима министар је увидео: да је употреба заклетве код сведока у тим делима напуштена скоро код свију власти чак и онда, кад сведоци и на самом суочењу супротно исказују.

Врло је вероватно да су власти могле занемарити примену клетве из претпоставке да су иступна дела маловажна па као таква да не морају проћи кроз све форме по којима се пречишћавају основи и докази за осуду.

Истина да су казне по иступним делима у сравнењу са онима за злочина и преступна дела далеко мање опет правда захтева да се нико не осуди ни на какву, ма како малу казну ако је доиста није заслужио.

Са друге стране, казне које прате иступна дела, одузимајући или слободу, или имовину и имајући дејство чак и на политичка права осуђених, нису тако маловажна, да би се један известан и јасан пропис, који о заклетви говори, смео пренебрегнути.

Таква практика осим повреде закона кад је у тој тачци у потпуној важности, има за последицу још и то: да и добри сведоци приступају дужности сведочењу са мало размишљања и озбиљности, а да се и не поминьу они који су напред решени да ствар ма из каквога интереса друкчије преставе но што је она у истини уверени да их зато никаква одговорност не чека пошто ова као што је познато наступа тек по положеној клетви.

Из ових разлога, а услед питања једног начелства министар унутрашњих дела обраћа пажњу свима полицијским властима нашто: да одредбе § 35 полицијске уредбе о заклетви при иступним делима нису укинуте, и по томе да се оно сообразно одредбама § 113 крив. поступка која говоре у форми заклетве, имају захтевати од сведока и вештака и у иступним делима.

Упут овај, основан на првом одељку § 18-фа наведене уредбе нека начелство одмах саопшти и полицијским и општинским властима, ради њиховог управљања.

КРВНИ ТРАГОВИ

(СВРШЕТАК) (7)

То је леп пример, који врло јасно доказује, колико је потребно да будемо пажљиви с таквим тугаљивим стварима. Ево још једног примера, који је искусио сам судски хемичар Шауенштајн, и који је обично наводио у својим предавањима:

На обали неке реке, која протиче кроз једну варош, нађен је једно јутро прилично одржан капут од лодена. Нашли су га пролазници и предали стражару. Пошто су се на том капуту налазиле велике крвне мрље, то је предат суду, ма да се није још ништа знало, да је прошле ноћи у близини места, где је капут нађен, било ма какве туче, чиме би се објасниле те крвне мрље. За сваки случај доведен је судски хемичар, да се не би рекло, да није ништа рађено. Али неколико сахата за тим, пошто је нађен капут, дође професор Шауенштајн у биро истражника и у кратко изјави: „Сопственик тога капута није више међу живима".

Објашњење за то чудновато констатовање било је у томе, што је Шауенштајн у једној мрљи полуосушене крви, која се протезала од оковратника на капуту ка десном џепу, нашао неколико кошчица од стремена. Стручњак је то после аргументирао овако: Стремен је изишао с крвљу, која је нађена на капуту; та крв могла је истећи само услед какве повреде на глави, која је морала бити тако дубока, да је откинула или разбила стремен. А кад је неко претрпео повреду главе, услед које је толика крв истекла и морао пући стремен, онда је он морао само кратко време живети и данас је извесно мртав". Дакле константовано је, да је ту извршено убиство, а даљом истрагом докучило се, да је тај капут био некога марвеног трговца, који је одиста убијен оне ноћи иза које је нађен капут; његов леш нађен је тек идућег пролећа под снегом. Да се дакле с нађеним капутом није било пажљиво, вероватно је да би се комадићи стремена били истресли и изгубили. Тада би се извесно држало, да се капут окрвавио у некој незнатној тучи, не би се имало никаквог повода, да се даље трага, а кад у пролеће кад се нашао леш, пре би се све друго мислило но да тај капут припада том лешу.

Сад ћемо у кратко да проговоримо коју како се чувају предмети, на којима се нађу крвне мрље. Као главно основно начело важи на првом месту: Не сме се начинити збрка и мора се добро паковати.

То се пак најбоље постизава тиме, кад се објекти обележе како с поља тако и изнутра описом, бројевима и словима, за тим кад се не штеди с предметима за паковање, с хартијом, кутијама, сандуцима и т. д.; све ово мора се набавити па било ма откуда. Сваки предмет учврсти се тако, да се не може покретати, али се у таким приликама мора гледати, да се крвне мрље не оштете. Дакле н. пр. крваво одело ће се најпре спаковати у сандук, али тако да крвне мрље дођу озго, за тим се сандук пробуши и кроз њега провуку пантлике, те тако и одело учврсти. Крвне мрље на хартији, ако крв није наслагана у дебелим слојевима и тако сасушена, најбоље је да се увију у другу хартију, да их иследник метне у свој нотес или чак најбоље у акта. Приликом прегледања старих парничних акта налазе се такве хартије с крвним мрљама потпуно неповређене, ма да су акта деценијама можда била изложена свакојаким штрапацима. Налазе ли се трагови на комаћу дрвећа, на струготинама, на малим комадићама штофа, у кратко на ситнијим, лакшим предметима, онда се морају набавити сходне кутије, на чије се дно метну corpora delicti, а за тим кроз кутију утврде концима. Најтеже је обично с већим и тежим комаћем, на коме има крви.

Кад се помисли на важност крвних трагова и у исто време просуди, како се ови лако могу одстранити, кад дођу с чим у додир, те се трљају, бришу и т. д., онда је јасно за сваког иследника с каквом пажњом и опрезношћу се морају чувати такве тугаљиве ствари.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Код суда општине Н. у месецу јуну 1900 године било је овакво спорно питање на расправи:

Пуномоћник општине Н. тужио је П. Мијаиловића из Н. за ресто 107 динара дуга са 10% год. интереса и интереса на интерес од 1 јануара 1890 године што по непотврђеној облигацији од 1 новембра 1881 године, у суми од 144 динара дугује општини Н., — па је тражио, да га суд осуди, да овај дуг општинској каси плати. Као доказ поднео је својеручно написану и потписану облигацију а позива се и на ту околност као доказ за обавезу дуга, што је дужник у отплату овога дуга дао 200 динара, наводећи да је дуг са урачунатим интересом до краја 1889 године износио 307 динара. Услед чега је а по тражењу, у почетку године 1890-те, дао у одплату 200 динара. Према чему остао је дужан још 107 динара и на ту суму интерес од дана отплате до наплате.

На суђењу тужени је порицао постојање облигације наводећи, да никад и ништа није дуговао тужилачкој општини, нити је што давао у отплату овога дуга, и тражио је да се тужилачка страна одбије од тражења као недоказаног.

Суд општински у разлозима својим нашавши да поднета исправа носи на себи вид и карактер приватне исправе, и да је иста према томе потпун доказ према туженоме. — § 189 грађ. судског поступка, а нарочито што је њену исправност подноситељ доказао и тиме, што је дужник дуг отплатом за своју признао, донео овакову своју пресуду.

Да тужени Мијаиловић плати општини Н. ресто 107 динара главног дуга са 10% год. интереса од 1 јануара 1900 године. да плати таксу, и пуномоћнику општинском на име дангубе 10 динара.

Од суда општине Н. 20 децембра 1900 год. № 5764 у Н.

Председник
Кметови

Писар

НЗ. Пресуда је постала извршна, јер се оптужени из незнања није жалио.

Питање општ. писарима.

Да ли је ова пресуда правилна и на закону основана? Ако није зашто? Има ли општина права на наплату интереса на интерес и ако има на основу кога законског прописа?

* * *

Један општински писар ставља за расправу овакво питање.

Пропис § 242 судског поступка гласи: *„Неће се моћи доказивати сведоцима никаква тражбина, које сума вредности прелази 200 динара, без обзира на основ, из кога тражбина проистиче и на предмет који се тражи исто тако неће се моћи доказивати сведоцима против или изван садржине писмене исправе и онда кад би сума или вредност тражбине била мања од 200 динара."*

По основи § 6 тач. б. грађ. суд. поступка, општински судови суде спорове о пољ. службености које су изложене у § 335 грађ. законика.

Он нас пита:

1. Има ли места испиту сведока и важе ли њихове сведоџбе по ономе спору о пољ. службености, где судија првост. суда поништи прву пресуду општ. суда, само што вредност спора није опредељена, и новим се извиђајем вредност утврди на преко 200 динара. И ако има по чему?

Ако томе има места, онда зашто општ. судови за овакве спорове пре извиђења не врше увек у напред процену, или ће их и у будуће сматрати као спорове без процењиве вредности?

Ми на ово питање одговарамо овако: по својој надлежности општински судови на основу § 6 грађ. судског поступка тач. б. надлежни су: *„да суде о службеностима поменим које су изложене у § 335 грађ. законика."*

§ 335 грађ. законика гласи:

Поменке стужбености обичне и главне бивају следеће:

1, На туђој земљи држати стазу, шутању за стоку или за кола; 2., са туђег бунара или извора воду носити, ту стоку појити или воду одводити; 3., стоку на туђој земљи држати или пасти; 4., дрва туђа сећи, сухо грање кушити, огранке кресати, жир кушити и лист брати; 5., на туђој земљи дивљач ловити, птице ватати и рибу ловити; 6., камен вадити, песак копати, креч палити.

Овај пропис законски компликован је. У њему је 1, 2 и 5 тачка од непроцењиве вредности и она се ни у ком случају не може проценити тако а да се не штете интереси и једне и друге стране, док међутим 3, 4 и 6 тачка она има у свако време своју оцењиву вредност по употреби онога који хоће својим правом о овој службености да се користи. У случају спора да-

кле овде имамо два вида, један од процењиве а други од непроцењиве природе. Када известан сопственик, од имања има на пример обавезу, да некоме дозволи право службености по тач. 1, 2 и 5 § 325 грађ. законика, онда се овај спор доказује сведоцима ако других доказа оспореној тужилачкој страни, на расположењу не стоји. Када не би то у ствари стојало онда би и ови спорови као непроцењиви дошли у надлежност прв. држав. судова по § 27 грађ. судског поступка, а не би ушли у круг надлежности општ. судова — § 6 тач. б. грађ. судског поступка. Законодавац је у компликацији овог законског прописа § 335 грађ. зак. дао општ. суду истина за надлежност у суђење и већу вредност, али је то ради олакшице и лакше процедуре за право грађана, јер овакве службености и радња по њима не трпи одлагање, док процедура код држав. судова била би и морала би бити много растегљива, а ови радови по овој службености не трпе одлагање, без знатних штета наших грађана који се баве произвољно привредним радовима.

Дакле наше је мишљење да се спорови по тач. 1, 2 и 5 § 335 грађ. закона суде без процене и са сведоцима — по старини и праву од дужег времена. —

Да то не стоји онда би и јасна одредба § 341 грађ. закона постала илузорна, која гласи:

„*Закон ограничава право сопствености чије само у оном случају, кад други своје добро или сасвим или од части употребити не би могао, на пр. кад ко на њиву своју не може друкчије доћи, ако преко туђе не пређе, онда овај по закону мора шутању преко своје њиве овоме допустити.*“

Најзад у овоме случају када би се десило и то да неко некоме службеност спречава то је и самовлашће и онда оно подпада под одредбу § 375 крив. закона, а и у том случају се ово право и кривична одговорност доказује сведоцима.

Ово је наше мишљење.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Пресудом општинског суда осуђено је на плаћање казне или дуга лице, које нема сопственог имања, већ живи на имању свога оца у задруги као син или на имању које му је жена у мираз донела. Пресуда је постала извршна, и има се приступити извршењу за наплату дуга. Може ли се ова пресуда извршити из имања очевог или онога, које му је жена у мираз донела.

На ово питање да одговоримо:

§ 517 грађ. законика гласи: „*Деца мушка у задрузи живећа после навршене 15 године добијају раван део са осталим пунолетним и ожењеним задругарима у свему приновну и приходу од онога времена; разумевају се наравно она, која су у кући била и припомагала.*“

Шта прописује овај законски захтев. Он одређује правност мушке деце преко 15 година у задрузи, с пунолетним ожењеним задругарима. Деца мушка преко петнаест година имају права за принову и приплод, на раван део са осталим и пунолетним члановима задруге. Дакле када ово стоји онда, у случају кривичне какве одговорности, трошкови по пресуди наплаћују се из задруге из принове и приплода од имања који долази на његов део. Што се тиче наплате осталих дугова, грађанске природе о томе не може бити ни речи, јер малолетници били да су инокосни, било да су у задрузи немају права на самосталну управу имовине. Ако су у задрузи стоје под заштитом и старањем старешине задруге, а ако су инокосни под заштитом и старањем законом одређених старатеља.

§ § 766 и 771 грађ. закона, јасно обележавају право мужевљево на принос онога имања, које му је при ступању у брак жена донела. По овим законским прописима, муж управља имањем, *а о добитку са истога не даје никаква рачуна.* Само у случају да што од главнице принете му упропасти или утроши *својим добром јемствује.*

Када овако стање ствари стоји онда је законодавац овим прописима хтео, да даде мужу средства и могућности, да од приноса види извесну корист, и да се приходом од истог, поред онога прихода, који он има користи за покриће трошкова, које носи брак и заједнички живот. Према овоме дугови мужевљеви могу се наплатити из онога приноса од капитала, који је жена мужу у мираз донела, јер да законодавац није тако стање ствари схватао, неби прописао § 764 и 767 грађ. законика, који прописи изрично и јасно опредељују право мужевљево и расправљају односе приликом презадужења мужевљева признавајући тада жени само право на принос главнице, а никако добити од исте.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Дешава се често пута од стране грађана који имају своје односе са влашћу, да изјављују жалбе противу пресуда општинских судова за дела иступне природе.

Суд општински извидивши дело иступне природе, пресудом својом изриче казну. Незадовољна страна изјављује жалбу на ову пресуду, и исту предаје полицискоj надзорној власти. Надзорна среска власт примивши жалбу, следствено, шаље је општ. суду, јер уз исту морају следовати и акта ове целокупне радње, како би иста могла расмотрити и донети своју одлуку да ли је пресуда са извиђајем правилна, у ком би се случају пресуда одобрила, или је извиђање и пресуђење неправилно, у коме се случају радња уништава и суд упућује на дослеђење или донос нове пресуде саобразне закону.

Он нас за овакве случајеве пита: шта треба у оваком случају да чини онај суд, који је овако послату жалбу од стране надзорне власти примио, да ли да исту без икакве судске процедуре врати са актама полицијске власти или на истој шта треба писати?

Противу пресуда општинских судова на основу § 15 и 16 полиц. уредбе, за дела иступне природе, изјављује се жалба од дана саопштења, у року од три дана, надзорној среској власти. Ове се жалбе на основу друге алинеје горњих §-фа предају „*оној власти, која је пресуду или решење изрекла, и која је дужна одмах исту са свима актама послати дотичној власти; на коју је жалба управљена. Жалиоцу издаће се уверење на поднешену жалбу ако он то захте.*“

Дакле жалбе се по овоме законском пропису предају оној власти која је пресуду изрекла. Ну ако се деси тај случај да је жалба непосредно предата надзорној среској власти, и иста се шаље суду општ. који је пресуду изрекао, онда се иста заводи у деловодни протокол, под оним даном када је званично, код дотичног суда примљена, а за тим се цени да ли је благовремено примљена и озваничена. И ако јесте, онда се спроводним писмом заједно са актама спроводи на расмотреньее и решење среској власти. Оваково писмо имало би гласити.

Начелнику среза Н.

Жалба Н. Н. која је поднета на пресуду — решење — по кривици Н. Н. због...., а која је изречена 25 јануара 1901 год. № 55 благовремено је поднета, зато се сва акта под бр. 31, 34, 36, 39 и 45, заједно са пресудом, учтиво шаљу г. начелнику на расмотрење и решење.

Председник суда

№ 61

2/II 901 год.

Писар.

Не буде ли жалба благовремено изјављена онда се иста решењем као неблаговремена одбацује. Ово се решење саопштава жалиоцу ради његовог даљег управљања, а пресуда постаје извршна и одмах се извршује.

* * *

На задатак у 4 броју нашега листа правилно су одговорили још и ови општ. писари:

1. Живојин Ј. Шобић, писар општ. липолишке
2. Мића М. Зекић, писар општ. засавичке.

Њихове одговоре уредништво је добило кад је прошли број већ био одштампан но још неекспедован, па с тога и њихова имена уврштујемо у ред оних који су правилно решили задатак.

ЈЕДНА ИДИЛА

СЛИКА ИЗ ВЕЛИКОВАРОШКОГ ПРЕДГРАЂА

од **Јове Адамовића**

(СВРШЕТАК) (2)

Сав задуван и окупан стиже Наполеон кући. Његовој слици и прилици одговарао је и стан му, који се састојао из ци-

гло једне собе на четвртом спрату, а у којој је данас, судећи по вашару, Наполеоновица држала смотру. На сред собе стајао је повелики, прљав, дрвени сто на коме лежаху испреметано две три прљаве шерпење, два прљава и један чист тањир — знак да су Наполеоновица и син јој већ ручали. — Даље један велики земљани бокал, комад сапуна, начет хлеб, једна крњава, земљана пивска кригла и неколико виљушака са једпим пожем. У једном углу собе стајала је широка распреметана постеља онако као да је сада тек из ње устао. Издрпана сламњача без чаршава — исти се баш налазио у рукама Наполеоновице, — два јастука и нешто као перина, — све то без икаквих превлака и од неке материје која је судећи по појединим местима која се још могаху између силних мрља и прљотина видети, морала некада бити црвена, све то показиваше јасно љубав укућана ка чистоти. У другом углу собе стајала је ниска гвоздена пећ на којој је у једном великом плеханом лонцу кључала вода, докле је у једној шерпењи која је стајала у отвору пећи са стране, нешто кркљало и цврчало распростирући по соби мирис загорелог јела. Између пећи и постеље стајао је на извртнутој столици велики дрвени шафољ пред киме је у кошуљи од црвеног цица и у краткој сукњи сумњиве чистоте са „шлицом“ који је допирао до доле, тако да се комотно могло видети како кошуља допире само до половине бутина, стајала Наполеоновица, држећи у рукама онај креветски чаршав и трљајући га из све снаге о машину за прање рубља. Наполеоновица је као и сваке недеље и данас прала рубље, пошто је радним данима радила у фабрици чоколаде. — Преко целе собе која је пуна влажне запаре заударала на сапуницу као турски амам, протезао се је затегнут конопац, који је имао да прими на себе опране прње.

Ушавши у собу, Наполеон се докотура до стола па се спусти на једну од двеју столица које се налажаху у соби не прозборивши при том ни речи. Хукнувши два три пута стаде укоченим погледом гледати по столу, као да нешто тражи. Угледавши велики бокал на столу, подиже се тромо са столице па се надвири над исти. Не могавши на тај начин дознати има ли што у њему или не, подиже га себи, накриви главу, затресе бокалом, па чувши да нешто буњка у њему, натеже да пије.

„Полока ти пиво!“ зачу се сада неки детињи глас. Беше то Наполеонов син који је у трећем углу собе лежао испружен на поду, па ваљада обрваћен оморином и запаром спавао, докле га тешки кораци дошавшег Наполеона не пробудише.

Наполеоновица, која је баш завијајући цедила креветски чаршав, окрете се брзо на овај узвик па када спази Наполеона како је натегао бокал, доскочи у два скока до њега, па дохвативши једном руком бокал и тргнувши га к себи, удари Наполеонâ оним мокрим чаршавом за врат, тако да прљава вода и сапуница прсну преко целе собе чак до таванице. Чаршав се обви Наполеону око врата а крај истог пљесну га по лицу тако да му сапуница цураше низ лице и браду. Деран, који је све ово лежећи на поду посматрао, исправи се сада да седи па се зацерека из свег гласа.

Наполеоновица накрену бокал па погледа у исти; половина пива беше попијена.

„Псето проклето... зар ниси доста ждрао!“ викну она на Наполеона, па накренувши бокал попи остатак на искап.

Наполеон одви чаршав с врата, церекајући се при том као да је све то била шала.

„Седи ту па ждери!“ викну му жена дохвативши ону шерпу из пећи, и бацивши је на сто пред њега. Затим оде да настави прање.

Наполеон скиде шешир и капу па бацивши обоје на постељу седе понова за сто, тражећи очима виљушку и нож. Али се не маши за исте; као све пијанице тако беше и он слаб на јелу. Оно неколико гутљаја пива што је жени попио разгалише га и опростише моментано унутрашње врућине тако да му се сада поново отвори жеђ. Он се махинално маши у џеп од прсника, па стаде бесвесно чепркати по њему викнувши на сина, у намери да га пошље по пиво:

„Оди амо ти, штранго!“

„Шта ћеш?“ запита овај не мичући се с места и гледајући немарно у оца. Овај беше међутим наишао на она четири пфенига, па извукавши их сети се да му је то сав иметак, с тога рече са уздахом:

„Скини ми ципеле“.

Деран се довуче четвороношке до оца, дохвати га за ногу, па стаде вући и климатати тамо амо. Наполеон хтеде у два маха пасти са столице, али се оба пута на велику синовљеву жалост задржа за сто. Једва се ципеле скидоше, и деран одпуза натраг на своје место, али овога пута леже одмене ради на трбух, наслонивши при том лактове на под а главу у шаке, па тако стаде дремљиво посматрати оца.

Наполеон гледаше неко време зловољно преда се, па онда узе виљушку и стаде њоме брљати по шерпењи, али не хтеде јести. Дохвативши шерпењу за дршку додаде је своме сину, који овога пута скочи на ноге, дохвати шерпењу и хлеб са стола, па вративши се опет на старо место стаде јести, више од дуга времена но од глади.

Налактивши се једном руком на сто Наполеон стаде дремљиво гледати по соби, мумлајући час по час неке неразговетне речи. Његова жена, која је стајала пред њим са окренутим леђима, прала је и трљала и даље, не осврћући се на њ. Беше то висока, крупна жена, још једаред толика колики Наполеон. Њена широка месната плећа уз која се сада беше прилепила од зноја скроз и скроз мокра кошуља, као и огромни кукови о којима јој висаше лабаво везана сукњица, показиваху огромност димензија њезиног тела. Кроз отвор на сукњи, који јој усљед рада беше дошао управ низ десну ногу и који је до доле био зацепљен, — — — — — — — — — — — — — —*) Баш када је дремљиви поглед пијаног Наполеона лутајући по соби застао на жени, поче ова, из почетка лагано па онда све јаче и јаче, трљати некакав комад рубља о таласасти лим машине, усљед чега јој се кукови и цео доњи део тела стадоше све брже и брже кретати напред и назад. Наполеону као да ови ритмички покрети женине тела почеше чинити задовољство. Он се стаде кикотати у себи, очи му се стадоше све већма светлити а врх носа стаде му црвенити. Убрзо се уозбиљи али погледа не скиде са ње; најзад стаде кијати. Наједаред устаде, прође жени — — — — — —. Она се окрете зачуђена, али када осети — — — — — — — — — — — — —

ПРИЈАТЕЉ ГОСПОДИНА РОБЕРТА

— ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ДЕТЕКТИВА —

Једног вечера године 18**, био сам посетио позориште у зимској башти.

Пошто сам летимице гледао први чин, удвојио сам био пажњу даље на публику.

Неки шум на првој галерији беше изазвао моју пажњу да тамо погледам, и збиља, угледах где се три особе дигоше са својих места и одоше напоље.

Онде, где су седели, остадоше празна места, и преко те клупе, угледах неког младог човека у последњој клупи елегантно одевеног, који посматраше публику у једној ложи и не скидаше подуже погледа, а за тим своме другу који поред њега сеђаше лагано шапуташе нешто на ухо.

Овог другог нисам познавао, али оног првог... ах, то је био један од најпокваренијих младића... све и сва и за сваки посао. Прилично имућан давао је новац под зеленашки интерес, па чак имађаше и своју радњу у Фихтеовој улици. У ствари пак то је био један од најокретнијих и најопаснијих лупежа и кесароша у Њу-Јорку.

Одмах сам закључио да нечег има, па с тога пређох на другу страну како бих могао и њих и оне које су они фиксирали, боље посматрати.

У оној ложи налазили су се два господина и две даме, које изгледаху да су из јужних држава.

Сви су били елегантно одевени, а пошто сам видео скупоцено њихово прстење и друге адиђаре, које су носиле, било ми је одмах јасно, шта она два лупежа на галерији намеравају.

Хенри Вилзон звао се лажно онај елегантни лупеж кога сам познавао, и под којим је именом он био познат полицији; а онога другог, као што рекох, нисам познавао.

На крају другог чина приметих како она два господина оставише даме саме у ложи, а у исти мах ишчезе и Вилзон са другом са галерије.

Слутио сам, да су се сви упутили у ресторацију и зато пођох за њима, пошто сам претходно наместио лажну браду и наочаре, да ме Вилзон не би могао познати.

Тек што сам ушао у ресторацију, када угледах ону двојицу из ложе где прињоше да испију чашу вина. У исти мах ступише Вилзон и његов друг у ресторацију.

Мислио сам, да ће он обазриво и с пуно такта као и увек приступити делу; али можете замислити, како сам се зачудио, кад угледах Вилзона где муну лактом свога друга и без увијања пређе на операцију.

— Како сте мистер Левисе? — рече Вилзон једноме од оне двојице из ложе. — Радујем се особито, да вас у Њу-Јорку видим!... Кад сте Мемфис оставили?

Упитани гледаше неколико тренутака зачуђено у елегантно одевеног Вилзона.

— Ви се бесумње варате господине? — одговори он. — Ја се не зовем Левис, а не сећам се ни да вас познајек!

— Заиста? — рече чудећи се тобож Вилзон. — Држао сам вас збиља за господина Левиса из Мемфиса, на кога просто у длаку личите и с којим сам пре три године правио излет у Њу-Орлеан на позив господина Роберта Приса...

— Роберта Приса? Та то је мој стриц! — рече упитани и пружи Вилзону руку. — Ја се зовем Фред Турнер и живим у Чарлстону а овај господин мој је рођак Паркер из Саване. Смем ли вас замолити за име?

Са најљубазнијим осмејком извади Вилзон из џепа бележник и пружи Мистер Турнеру своју карту која је гласила:

Хенри С. Вилзон
банкар за ефекте
Фихтеова ул. 34. Њу-Јорк

— Е, господине Вилзоне, — рече Турнер, — особито се радујем што сам наишао на једног пријатеља Роберта Приса. Кад сте се последњи пут видели с њим?... Зар није то честит човек?... О, молим вас, ходите да с пријатељем испијемо коју чашицу вина!

Вилзон, разуме се, да није одбио, и узевши чашу рече:

— Питали сте ме кад сам Роберта видео?... То је било пре три месеца, када је путујући за Канаду свратио амо. Он је тада био мој гост у хотелу „Метрополи“...

— Тако је, — рече Турнер, — Роберт нам је тада писао из Канаде и јако ми је било жао што га нисам на том путу пратио. Провео се врло лепо!

Из њихова разговора видео сам, да је Вилзону пошло за руком онако на јуриш да освоји оба незнанка, и с тога сам био радознао да сазнам, шта ће даље бити.

Господин Турнер понуди сада своје цигаре Вилзону, али овај одби и извади одмах своју кутију с цигаретама, споменувши тек онако узгред, да се у Хавани научио на цигарете, када је у тамошњем посланству био као аташе.

Лепо и углађено понашање Вилзоново беше ове јужњаке одмах освојило.

Био је и трећи чин већ почео, када господа бацише цигаре и довршише разговор.

— Зар се неће Мари радовати да позна једног интимног пријатеља нашега стрица? — обрну се Турнер пријатељу Паркеру, па пруживши Вилзону руку додаде: — Хоћете ли, ви и ваш пријатељ да нам укажете част и да нас допратите до наше ложе, да би вам наше жене могли представити?

— Са највећим задовољством! — одговори Вилзон, па се онда цело друштво упути ложама.

Међутим, ја похитах, скинувши успут наочаре и браду на своје старо место, да одатле даље пазим.

Господин Турнер представи Вилзона његовој жени као пријатеља њиховог стрица Роберта, и ја сам приметио, да се Вилзон одмах допао и дамама као и њиховим мужевима.

Сви су били у живом разговору, тако, да и не обратише пажњу на игру у трећем чину.

Из целокупног дотадашњег Вилзонова понашања, из претеране учтивости и приступачности, закључио сам, да је он направио већ план који је требао да изврши.

И ако сам био далеко ипак сам приметио, да се разговор врзе о прстењу, адиђарима; јер сам видео, да је Вилзон у једном моменту скинуо прстен и држећи га у руци о њему говорио, као да је то бог зна каква ствар.

При свршетку чина угледах где и господин Паркер скиде један свој прстен, који је, као што сам доцније сазнао, дан пре тога купио за 1500 долара и наменио га да поклони брату свом.

У ложи је владала веселост, господа се смејаху а даме им претијаху лепезама.

На једанпут Вилзон се диже и рече, да ће се одмах вратити; поклони се дамама и дохвати врата.

И нехотице слете ми са усана једно лагано „Ах!“ Сада ми је цео његов план био јасан, јер сам на његовој руци угледао бриљантски прстен господина Паркера где се прелива.

Ја похитах за њим у ресторацију, али је Вилзон био већ ухватио маглу.

Кад сам се вратио, био је четврти чин почео. У ложи не бејаше више оне веселости. Цело је друштво било узбуђено. У исти мах приметих да је између чинова и пратиоца Вилзонова нестало.

Видео сам одмах, да не смем губити време. Похитах с тога у ресторацију и гердеробу.

У ресторацији затекох и Турнера и Паркера, који питаху ресторатера, да ли је видео господина Вилзона. Човек рече да није и тада се Туртер обрну своме пријатељу:

— Изгледа ми, да смо се сами натоциљали!... Тај честити господин Вилзон чини ми се да је неки архи-швиндлер о којима новине често пишу. Па с тога држим, да свој прстен више нећеш видети!...

— Како би било да потражимо којег полицајца! — примети Паркер.

— Глупост! — рече Турнер. — Шта може ту полиција? То је један од оних изрибаних и ко зна да он сада већ не путује за Филаделфију или Чикаго. Сумњам, да он живи у Њу-Јорку. До душе, имамо његову карту, али је извесно лажна. Ходи да загледамо у Adressbuch!

Бифетије пружи им дебелу књигу у којој наравно не нађоше онога кога су тражили.

Обоје су били збуњени и не знађаху шта да раде, докле ће Турнер рећи:

— Хајде да потражимо жене; можда ће нам оне моћи какав савет дати!

Мислио сам да није згодно да им се покажем ко сам; јер, смео бих се у све кладити, да би ме у оном стању узбуђења сматрали за каквог јатака Вилзоновог

Размислих се шта да радим.

Било ми је јасно, да пре свега још истог вечера треба да хапсим лупеже.

Пре три месеца знао сам где је Вилзон становао; али се сетих, да сам од једног колеге чуо, да се преселио некуд.

Па ипак, реших се, да прво запитам за њега у старом стану код добро познате ми газдарице, која је Вилзона сматрала за поштена и честита младића.

Газдарица је била код куће и на моје питање одговори ми да ћу га по свој прилици наћи у дванаестој улици код неке уседелице Мис-Фокс.

Пошто сам то сазнао, био је мој план готов. Узех једна кола и наредих да вози у мој стан, где узех друго одело и напуних мој револвер, па онда у дванаесту улицу.

Ту сам од других агената одмах сазнао да мис Фокс станује у бр. 34., али да Вилзон има засебан улазак.

Кад сам стигао до куће, видех да свећа унутри још гори и то ме обрадова.

Ја куцнух на капију, на што ми познати портир отвори врата.

— Останите овде! — рекох му, — требаћете ми!

— Одмах?

— За пола сата!

— Да нисте у потеру за каквом тицом? — Запита ме портир. који ме је познавао као детектива.

— Тако нешто! — и похитах уз степенице.

Брзо нађох стан, јер се сетих да сам још раније у више маха долазио у ову извикану кућу.

Све је било мирно.

Да није тичица одлетела?

Ја се осмелих и куцнух.

— Ко је? — Чу се полусањиви глас изнутра.

— О! — Узвикнух подражавајући портировом гласу. — Да не спавате господине Вилзоне?... Молим вас по хиљаду пута за извињење, имам вам нешто хитно да саопштим. На пољу, на улици, пао је један човек у несвест; хоћете ли бити тако добри да припазите на њега док зовнем доктора!

Вилзон није ни сањао шта га чека, већ немарно отвори врата.

Али ја грунух у собу.

На Вилзоновом прсту блистао се Паркеров прстен.

Био је само у кошуљи и чакширима, снажне грађе и готов на борбу.

Ситуација ми је била одмах јасна; брзо извукох револвер и држећи цев управљену на њ, рекох мирно:

— Вилзоне, не правите ларме; дајте ми лепо прстен господина Паркера, иначе...

Вилзон је био збуњен, па ме онда стаде уверавати, да он нема при себи ничији прстен до свој.

— То ћемо тек видети! — рекох ја. — Али промислите се добро Вилзоне. Ако господин Паркер и Турнер докажу, вас чека робија, овако, ја вас остављам слободна под условом да бежите из Њу-Јорка и да се више никад не појавите на моје очи. Дакле?... Или... или...

Вилзон је увидео да ме не може преварити и да нисам паиван или полетарац у свом послу, већ скиде лепо прстен и пружи ми га, с молбом да ћутим.

— А шта је са пријатељем Робертом? — рекох ја у шали.

Он махну главом и погледа у земљу.

— Дајем вам реч, да ме више нећете видети у Њу-Јорку!...

Ја се задовољих његовим обећањем и пођох кући, где оставих под јастук прстен и размишљах где ћу господина Паркера и Турнера сутра да потражим, јер је била већ и поноћ стигла.

Сутра рано обиђох централу и после дужег превртања разних спискова, сазнадох да су ти јужњаци одсели приватно у Madison-Square-у.

Одмах се упутих тамо, али ту сазнах да су оба господина с дамама учинили излет у околину и да ће се тек с вечера вратити.

Замолих за парче хартије и мастила и написах господину Турнеру ове ретке:

„Поштовани господине,

Немам среће да вас лично познајем, али као пријатељ једног „пријатеља“ вашег стрица господина Роберта Приса, надам се, да ћете хтети жртвовати неколико тренутака у разговору са мном. Доћи ћу, да вам саопштим једну важну ствар, и молим вас да ме вечерас у пола девет очекујете.

Радовао бих се, ако би и господин Паркер био присутан; а када би знали и циљ моје посете, не би сте сматрали за дрску жељу, да би и госпође требале да буду присутне.

С поштовањем, и т. д.“

Тачно у пола девет био сам опет у Padison Square-у, где запитах за господина Турнера.

Он изиде у ходник и гледајући ме сумњиво, упита ме учтиво али хладно:

— Ви ме тражите?

— Да. Јутрос сам оставио неколико редака за вас...

— Са свим... чудновато писмо; не знам шта треба да значи. Молим вас да ми објасните. Ми смо овде страни и ви ћете нас извинити, што смо према непознатим обазриви...

На сваки начин да је и сувише узео к срцу поуку и искуство, које је синоћ стекао у позоришту.

— Али, — рекох ја брзо, — је ли и господин Паркер с госпођама готов да ме прими.

— Изволте!

— Моје је време одмерено! — рекох ја улазећи у салон где је био г. Паркер с госпођама.

— То је господин који ми је јутрос писао и рекао да је пријатељ Робертов! — представи ме господин Турнер понудивши ми столицу и при помену имена „Роберта“ бацивши скривен поглед на присутне.

— Молим за опроштај! — прекидох га ја. — Ја сам рекао, да сам пријатељ „пријатеља“...

— Е то је друга ствар! — рече господин Паркер. — Дакле?

— Биће кратак! — рекох ја. — Ви имате заиста узрока да будете незадовољни; али ја се надам да ће се све поправити...

За неколико тренутака наста гробна тишина, па за тим госпођа Турнерова отпоче прва упитавши ме дршћутим гласом:

— Шта ви знате све?... Да нисте прстен нашли?

— Глупост! — упаде јој муж у реч. — Како можеш тако што и мислити? Не може се наћи оно што се није изгубило већ украло!

— Па ипак, ево га! — рекох ја, вадећи прстен из џепа и држећи га при светлости.

— Браво!... Али од куд вам га?... Да га нисте почем нашли?... О, како се радујем, што га опет имамо!...

— Чујте ме! — рекох ја. — Све ћу вам објаснити!

Тек им се сада казах ко сам и како сам дошао до прстена. Наравно, да су сви били радосни а г. Турнер при поласку рече ми:

— У будуће више нећу ником веровати, па ма био пријатељ мога оца. Јучерашњи наук неће ми се лако избрисати из главе!...

С немачког **Ј. Б. М.**

ЈЕДАН ДУХОВИТИ ЗЛИКОВАЦ

ИЗ НАЛИЧЈА ЧОВЕЧЈЕГА ЖИВОТА

од **Хуга Цајцмана**

Баш пре неколико минута избило је на париским торњевима подне 2 децембра 1834 године, када су пред врата у једној кући дошла два човека; од њих је први био блед и не баш висок, са поцрвенелим мачјим очима, а други је био високога узраста, и широких плећа, и јако исечених црта на лицу; та су врата била на првоме спрату те куће, која је била насељена већином људима сиромашнога сталежа у улици Сен Мартена. У тој је одаји становао један бедни пискарало, по имену Шардон, који је тек пре краткога времена био пуштен из затвора Поаси, у који је морао ићи због крађе и других неких злочина. Живео је заједно са својом матером, удовицом једнога нижега чиновника, која је имала малу пензију, али су на њу сумњали, да је она добар јатак за крадене стаклене, порцеланске и друге ствари.

Шардон је играо улогу врло побожнога човека; називао се чланом братства св. Калислуса, и ишао је по вароши са неким

од стакла ливеним реликвијама, крстовима, сликама светаца и т. д., и пре краткога времена, при грађењу једнога сиротињскога дома, молио је за помоћ супругу Луја Филипа, и збиља му је кнегиња дала замашну помоћ у десет хиљада франака.

Млађи од поменуте двојице закуца на Шардонова врата, па како нико не узвикну „унутра!“, то се обојица вратише низ степенице. Доле пак, на дну степеница, у кућевноме ходнику сретоше човека, коме су хтели да направе посету, баш када се овај враћао из дворишта са кошуљама, капутон и четком у руци, где је се био чистио. Он их пријатељски позва, да се још једном попну уз степенице у његов стан.

„Ја идем напред“, рече он, да откључам.

Обојица му следоваше; и тек што су ступили у собу и затворили за собом врата, ухвати онај млађи, са мачјим очима, Шардона за гушу, а у том му пружи онај други троћошкасту турпију, на врху заоштрену као игла, на којој је био место дршке запушач од флаше, и тиме прободе Шардонове груди и леђа. Шардон паде на под. По том онај млађи прихвати и секиру, која је ту била, и тако њоме дотуче Шардона. Онај већи за то време утрча у побочну собу, где је Шардонова мати болна лежала, те и њу прободе својим оружјем. За тим пребаци тој старој жени душеке преко главе, помакну кревет од зида и тако дође до ормана, у коме је мислио да има оних десет хиљада франака.

Међутим нађе он у писаћем столу само пет стотина франака у сребру, неколико поклопаца, који су личили да су од истога метала, једну велику бунду и једну црну свилену капу. Оба зликовца поделише плен и баш када су били намерни да напусте поприште тога свога злочина, наиђоше под једним стакленим поклопцем неке реликвије и слику свете Богородице. А у тренутку, када су оба зликовца затварала собна врата, излазећи напоље, дођоше два лица уз степенице и запиташе за Шардона. Са страховитом хладноћом одговори онај већи, да је Шардон изашао, а у једно је затварао врата, која се нису хтела затворити, јер се између њих беше увукао крај од ћилима. А да су ова двојица новодошавших само један корак напред учинила они би видели на први поглед у соби Шардонову лешину у потоку крви. Већи је зликовац био обукао украдену бунду, а мањи натакао на главу опет украдену свилену капу, и сада су само мислили да дођу до једне познате кафане на булевару ди Тампл, и да се тамо поткрепе; успут тек приметише, да су им руке крваве, а да су им и хаљине попрскане крвљу.

За то закључише да сврате у једно оближње турско купатило, ту се оперу, ручају не може боље бити, са највећим апетитом, и тај крвави дан завршише у једноме оперскоме позоришту, те се за тим растадоше. То им је двоструко убиство донело само пет стотина франака готовога новца; за сребрно посуђе могли су у сваком случају добити двеста франака. Трговац им је наплатио у напред двадесет франака, а за реликвије су добијали од антиквара само три франка. То им није било доста, и за то онај мањи уништи реликвије, које су у осталом и иначе биле опасна доказна средства противу њих.

Убиство је остало два дана непознато у пасажи Шевал Руж. Исте ноћи онога дана око пола дванаест сати, дође кући један млад човек. који је становао код Шардона; пошто нико не одговори на његову лупу на вратима, он оде, мислећи, да ни газда још није код куће. 3 децембра се јако чудио један надриадвокат, код кога је Шардон обично пискарао, што нема овога. Најзад 4 децембра дође и полицијска комисија, којој је било јављено, да Шардонове већ два дана нису видели; она отвори врата од Шардонова стана, и у њему је нашла не само два леша, већ и турпију са дршком од запушача и два ножа, од којих је једноме био скрхат врх.

Ово крваво двоструко убиство распалило је жељ за туђом крвљу код ове двојице зликоваца. Већ сутра дан после онога крвавога дана најми онај већи себи стан у Rue Monxorgueil, са три собе на четвртоме спрату, и плати га за месец дана у напред. И већ 5 децембра уселише се у тај стан обојица, издавајући се за студенте права. А тада су почела оба компањона да кују план, како ће трговачке и банкарске помоћнике да увлаче у своју јазбину, и ту да их убијају и харају; али некаква мала непредострожност од стране мањега, учини то, да га је још истога дана полиција ухапсила. Приликом неке сокачке гужве покушао је он да ослободи главнога кривца, па због тога и њега самога ухапси полиција. Његов велики пријатељ отишао је у полицију и понудио потребну кауцију као јемство, али више се није смео трудити, да би избегао да и њега не затворе. Али свакако је морао имати једнога помоћника за извршење својих злочиначких планова; његов је избор пао на Батона, кројача; он је обично примао послове од једне комичне опере, а кад је имао слободна времена, он га је употребљавао на племениту вештину — крађу. Батон одби понуду, али препоручи једнога старога војника, по имену Франсоа, скроз покваренога младога човека, који је био у стању да убије човека за двадесет франака.

То је био баш онакав човек, каквога је наш зликовац потребовао. Задобити га није било тешко, и брзо по том би готов ратни план. 17 децембра појави се онај већи у банци Малета и Комп. у улици де Риволи, предаде једну вучену меницу из Лиона на Жана Махозера у улици Montorgueil №.... 4 спрат, и то вучену на 18 исти месец с тим, да, ако му банка сама не буде послала новац, он ће доћи сам за који дан да прими новац. Банка није ни слутила, да има какве подвале у томе налогу. Таква је била замка, у коју је требало да падне нова жртва. На спољашним вратима свога стана написа зликовац кредом име „Жан Махозер,“ и замоли једнога кирајџију са првога спрата. ако сутра дан запита какав банкарски момак за њега, да га упути на четврти спрат.

Сутра дан по подне онај велики са свим је спокојно пушио своју лушу и задубио се у читање Жан Жака Русоа, славнога демократскога писца, књигу „Le contrât social“ (друштвени уговор), а крај њега је седео Франсоа и начуљио уши, пазећи на сваки шум на степеницама. И — баш после три сата по подне — зачу се на вратима то тако дуго очекивано куцање. Франсоа се диже да отвори врата и да пусти госта унутра у собу. То је био један млад чиновник, који једва да је могао бити старији од осамнаест година. Под пазухом имао је једну кожну торбу, у којој је имао, као што се после констатовало, дванаест хиљада франака у готоввм новцу, и једанаест хиљада франака у меницама. Соба је била готово празна; у њој је било само неколико столица и један сто, а на овом последњем је било хартије, пера и мастила. Тек што је чиновник ступио у собу, онај велики из Шевал Ружа скочи са своје столице и прободе му плућа с леђа. У истом тренутку Франсоа поче трпати овоме беднику своју мараму у уста, јер је почео да виче за помоћ. Али чиновник још једном напрегну сву своју снагу, окрете се и лупи Франсоа песницом по лицу, и још јаче но мало пре повика: „Помоћ! Помоћ!“ На то оба зликовца побегну од страха. И млади чиновник покуша да пређе преко степеннца, али успут га ухвати несвестица од бола и одлива крви, те га један кирајџија, који је случајно ишао уз степенице однесе у своју собу. Међутим су обе убице путовале већ преко Сене у оближње, суседно место Иси, а по том су се опет вратили у Париз, учинивши успут неколико крађа, и за тим се растадоше.

У скоро за тим ухвати Франсоа полиција, која га је већ одавна вребала, и затвори га у тамницу Поаси.

До тада је полиција залуду тражила убице Шардонове. На један пут изрече то име један притвореник у Поаси-у, по имену Франсоа. Убица Шардонов звао се Ласенер, и био је човек, којега је полиција већ скоро добро познавала. А већ је и онај мали, с мачјим очима, по имену Аврил, издао Ласенера, признајући, да је имао удела у убиству у улици Сен Мартен. Најпосле 10 фебруара 1835 год. ухватише Ласенера у Бону у Бургундији, где се издавао као писар под именом Јаков Леви.

У Паризу је био тада шеф истражне полиције чувени стручњак Алард, и он му је одмах рекао све, како су га издала оба друга, да би на тај начин лакше измамио признање од овога, и збиља, Ласенер готово одмах призна све, готово бесан због издајства од стране његових другова.

Прошлост је овога бедника била веома јадна. 1880 године рођен у једноме ронскоме селу, као син једнога ковача у Лијону, који се није старао за своје тринаесторо деце чак ни онолико, колико је могао. У основној школи у Аликсу и у гимназији у Лиону, показивао је доста труда и воље за науком, и тежио је да постане адвокатом, но отац хтеде да се Ласенер бави трговином, и тако он оде у једну трговину са свилом, а за тим постане чиновник у једној банкарској кући, па је за тим покушао да буде чак и нотар.

Најпосле би већ сит свих тих послова, уписа се у војску,

и као такав борио се за грчко ослобођење у Мореји. Кад су га 1830 године отпустили из војске, није више нашао своју фамилију у Лијону, а на више је места чуо, како му је отац отишао у иностранство, да тамо потражи себи огњиште за будући свој живот.

И тада се Ласенер реши, да се ода индустријскоме витештву, те да на рачун друштва, са што је могуће мање муке, живи пријатним животом. Од једнога пријатеља узајми пет стотина франака, и са тим новцем у џепу, отиде у Париз, где најпре учини кривицу, направивши лажан путни лист, а за тим постаде лоповом.

„Моја је једина страст", имао је обичај да каже Ласенер, „љубав ка новцу. Празнога џепа необично се плашим." И тако се деси, да је још исте године пао шака полицији и био осуђен на дванаест месеца затвора.

Кад је издржао затвор, поче да пише политичке песме противу Луја Филипа и његовога министарства, које су истина биле безгранично дрске, али су ипак садржавале необичан дар, тако да су оне по неким друштвима ишле из руке у руку. Већ 1833. видимо песника опет на оптуженичкој клупи; под двадесет другим лажним именом Желар, које је употребљавао по потреби, кажњен је са тринаест месеца затвора, и издржавао је исти у тамници Ла Форс. Ту се упознао са једним политичким кривцем, издавачем часописа „Le bon Sens", — „Здрав човечји разум" — Шарлом Вигуроксом, духовитим и врло образованим човеком, који се веома изненадио елегентним говором и духовитошћу, Ласенера. Он је читао песме Ласенерове и за то се свим могућим силама хтео потрудити, да упути овога на пут врлини, јер је држао, да је он пао затвора само са младалачке лакомислености Ласенер је био довољно лукав, и умео је топло захваљивати и ласкати овоме доброме човеку. „Ваша доброта", писао му је из Ла Форса, „утицала је на мене толико, да ћу бар моћи стећи поштовање неких паметних и без предрасуда људи, који не цене живот целе будућности по делу једнога несрећнога тренутка, ако ми не испадне за руком, да дођем до положаја, који ми може пружити мој таленат".

Вигурокс је и више радио за овога несретника. Све готово Ласенерове списе протурао је у један париски журнал; од тих му је дела од велике вредности један одељак о француским апсанама, злочину и злочинцима. У августу је лопов био већ слободан. Први му је корак био ка Вигуроксу, да од њега испроси новаца за хаљине. У својим мемоарима, које је оставио за собом, вели, да је просио за литерарне послове, и да му је за то давано двадесет франака месечно. То је лаж; с уобичајеним дрским цинизмом више пута изјављивао је он, да је лопов по професији, и да тај занат не може напуштати.

Појмљиво је, да Вигурокс више није хтео имати посла с њиме од тада.

Када је последњи пут допао тамнице у Бону протерали су га у Париз, и ту је изигравао Ласенер песника и философа, и представљао се као човек, који је само због свога неодољивога темперамента тако дубоко пао. Понашао се као непоколебљиви стојик, принципијелни атејиста, те тако његова одлучност и готовост у одговорима постаде неисцрпна, свакодневна тема по париским салонима.

Једнога дана наљутила га је мачка, коју су му дали за другарицу у тамници. Бесан од једа, баци је на патос и убије. За тим седе у крај, и поче размишљати о осећајима, које је приметио на себи при убиству те животиње. „Заиста реткост!" говорио је он. „Сада пратим ову самртну борбу мачју са учешћем туге, каквим ни једну самртну борбу човечју нисам пратио. Гледање мртвога човека није чинило на мене ни најмањи утисак — убијем човека с највећом мирноћом и лакоћу као кад бих попио чашу воде."

Адвокати, лекари, списатељи и журналисте беспрекидно су посећивали у тамници овога интереснога злочинца. Водили су га у једну салу, која је служила у Ла Форсу за болеснике, и ту је Ласенер говорио као какав нови пророк, с циничким осмехом на уснама, о литератури, моралу, политици, философији и религији, и слушаоци су пратили ток његова говора, као да је говорио апостол. Једном приликом изразио се:

„У политици мора човек да буде, као и у хазардној игри, будала или лажов. Кад има таквих људи, који гину за своје убеђење, то је онда основ томе тај, да политика може, као и друге страсти, да занесе човека, да је овај свагда готов да за своју пасију и главу жртвује".

За тим се разговор окрете на религиозна питања. Ласенер је веровао у бесмртност душе; она прелази у бестелесну материју, губи се у њој без одређених закона и граница и за тим по реду путује и претвара се у друге супстанције".

„У органскоме бићу", говорио је он, „сви утисци иду општем нервном центру, мозгу, и ту се претварају у осећаје. Прекине ли се пак та веза, онда нема више ни осећаја. Тада се слободно може одсећи индивидуи који уд, или се може пећи, утисак неће ићи мозгу, и индивидуа неће осећати ништа. Тако је и са човеком, коме је само глава одсечена".

Слушаоци се једва прибираху од ужаса, а Ласенер остаде миран и с осмехом на уснама као и пређе.

Другом приликом разговарао се са једним својим посетиоцем о философији убиства, који разговор заслужује велику пажњу.

„Питао сам се", примети тада Ласенер, „да ли сам сопствена жртва или жртва друштва, и морао сам дати себи одговор, да је код мене ово последње случај".

„Али ви нисте нашли баш оне, који су за то криви", упаде му у реч посетилац.

„То је истина", одговори хладнокрвно зликовац. „Ја сам жалио баш оне, које сам убијао, јер сам носио оружје противу свију. Ја сам из убиства конструисао један систем, као средство самоодржања, не бих ли учинио свој живот сигурним. Ја немам никакве пожуде ка злочину, нити каква уживања при таквим делима. Ја сам се подузео убијања као трговачке спекулације, као добро израчунате комбинације. Ја нисам свиреп, али ипак средства морају одговарати својим циљевима. Систематски убица, као такав мора да угуши у себи свако сажаљење. Нисам осећао ни грижу савести, нити страха да ће ме пронаћи. Игра је била за главу и ја сам метао све на коцку. Нисам ни помишљао да ћу избећи казну, јер сам и сам знао, да се друштво базира на правилноме уређењу. Помисао на смрт ни најмање ме не страши. Да ли ће се умрети данас или сутра; природном смрћу или на губилишту, каква је то разлика? Сада ми је тридесет и пет година, а живео сам више него и један обичан човек, па кад видим, како се стари људи муче за продужење своје беде, онда тим више претпостављам тренутну смрт таквој патњи. Од како сам учинио прво убиство, ја знам, да живот не припада више мени, већ судији".

„А верујете ли ви, Ласенеру", запита га други „да је са животом и свему другоме крај?"

„На то нисам могао мислити", одговори убица. „Ја имам толико снаге над својом моћи уображења, да могу, само ако хоћу, да и не помислим на смрт све дотле, докле не ступим на степенице ешафота". За тим, после краће паузе, додаде ову ретку примедбу: „Мислите ли ви, да мене људи презиру? Бити презрен од других, сматрам да је нешто најтеже и најнесносније, што се може човеку десити".

Један млад адвокат, који је предузео да буде бранилац Ласенеру, разболе се ту напрасно и умре баш пред Ласенером. Када то чу Ласенер, философски рече: „Ето видите, пре а после — сви ћемо тамо. Ја ћу још мање имати да трпим, то знам врло добро."

Једина мисао, којом се бавио, и која га је дражила, била је та, да се освети својим саучесницима; горећи од нестрпљења гледао је у очи поротноме суду, пред који је изашао. 1 новембра 1835 год. било је суђење. Он сам није желео браниоца, али му је суд одредио једнога, као што је то закон прописиво. Судска је сала била пуна дама. На Ласенеровим уснама играо је стереотипни осмејак. Одело му је било брижљиво дотерано у ред, а понашање фино, отмено и елегантно. Аврил и Франсоа су изгледали као два најобичнија раденика и били су као утучени. Када су читани докази о њиховом саучешћу у злочинима, Ласенер их је гледао ироничним погледима, а за време осталога претреса читао је већином новине, или се весело разговарао са својим службеним адвокатом. Ласенеру није било тешко доказати удео Аврилов и Франсов у убиствима. Неки Фрехард, тада на вечиту робију осуђени бедник, који је пре тога седео у затвору Поаси са овим последњим вели, да је нашао Аврила у једној пивници на булевару ди Тампл, где му је при чаши вина предложио да убију Шардона, који је имао, као што он зна, десет хиљада франака, од којих је он, Фрехард,

требало да добије три хиљаде. Па чак се и Батон, кројач и чиновник у опери, морао појавити на суду, те да ту дрхтећи призна, да је он био тај, који је упознао и спријатељио Ласенера са Франсом.

Лекари, који су прегледали леш Шардонов и оружје, дали су мишљење, да је дршка турпије, која је нађена, била крвава, што значи, да се и убица при жестини убода морао посећи. Ласенер и то расветли, диже се са клупе и показа на руци ожиљак; за тим опет седе и продужи мирно читање новина.

Ласенеру је хтео да спасе живот његов по дужности бранилац, и говорио је, како није права казна смрти за сва ова недела. „Смрт“, говорио је он, „нема никакве снаге над овим болесним и помућеним духом; та зар не видите, са каквим немаром очекује овај зликовац своју пресуду! Тај непоколебљиви атеизмус, та хладнокрвност на корак пред ешафотом, та страст ка појезији и литератури у таквоме стању — то је нешто више, него што може да схвати мој ум. Смрт за такве злочине? Смрт за човека, који се на све то смеје и шали? Не, то би било и сувише мало! Осудите га радије на живот! Да сте и најсветије законе човечанскога друштва ногама газили, Ласенеру, ипак бисте имали да се научите, да има и таквих мука, које би и ваша душа морала осетити; и тада бисте, трпећи сваки дан муке, отворили очи и управили Богу молбе, сазнали бисте за прст божји, кога сте тако омаловажавали. Тада бисте сагнули главу пред његовом свемоћи, и примили би све муке као казну за ваша недела.“ (Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (87)

— А, гле куда ви идете! Слажем се, да је то болест, као и све што прелази меру, — а овде свако мора прећи меру, — али то је, прво, у једнога овако, у другога онако, а, друго, разуме се, држи се мере у свему, рачун истина и низак, али шта ће се? Да није тога, то би се готово морало прибећи самоубиству. Ја се слажем да честит човек има да трпи досаду и чаму, али ипак.

— А ви би сте се могли убити?

— Ето сад! одби Свидригајлов с гнушањем. — Молим вас. станите, не говорите о том, дода он журно чак и без икаква хвалисања, које се огледало у свакој му досадањој речи. Па му се чак и лице некако измени. Признајем своју неопростљиву слабост, али шта ће се: бојим се смрти, и не волим кад се о њој говори. Знате ли да сам ја у неколико мистичар?

— А! Привиђење Марте Петровне! Како, долазе ли и даље?

— Али њих нека, не спомињите; у Петрограду још их није било, али ђаво нек их носи! повиче он с неком љутитошћу, — Не, боље да о том... да, уосталом... Хм! Ех, мало имамо времена, не могу с вама да останем, и жао ми је! Имало би се што саопштити.

— А шта то, жена?

— Да, жена, тако тек један неочекивани случај... не, не говорим ја о томе.

— Ну, а гнусност све те околине више на вас не утиче? Већ сте изгубили силу зачуђавања?

— А ви и на силу претендујете? Хе-хе-хе! Е задивисте ви мене сад, Родјоне Романићу, ма да сам и раније знао, да ће то тако да буде. Ви пак мени објашњавате разврат и естетику! Ви сте Шилер, ви сте идеалиста! Све то, разуме се, тако и мора да буде, и треба се зачуђавати, кад би то било другојаче али, пак, у суштини све је то тако необично. Ах, жао ми је што је мало времена, јер ви сте преко више занимљив субјект! А, одиста, ви волите Шилера? Ја га страшно волим.

— Ала сте ви, међутим, некакав хвалисавац! с неком одвратношћу рече Раскољњиков.

— Е, хвала Богу, нисам! одговори Свидригајлов с кикотом, — него уосталом, нећу да спорим, нека сам и хвалиша; али зашто се и не разметнути мало, кад то не вређа и не шкоди. седам година живео у селу код Марте Петровне, а после, кад Ја сам се сукобио са паметним човеком као што сте ви, — на човека умна и веома занимљива, ја сам просто рад да мало прођеретам, а поред тога испио сам ово пола чаше вина, и већ ми је мало ушло у главу. А што је главно, постоји једна околност, која ме је веома крепила, али о којој ћу ја... ћутати. А куда ћете ви? запита намах Свидригајлов са страхом.

Раскољњиков се спремаше да устане и оде. Било му је и тешко и мучно, и некако незгодно што је овамо дошао. Уверио се да је Свидригајлов најпразнији и најништавнији неваљалац на свету.

— Е-ех! Поседите, останите, мољакаше Свидригајлов, — и наручите бар чаја за се. Та, поседите, ну, ја нећу брбљати којешта, о себи, то јест. Причаћу вам нешто, Па, хоћете ли да вам причам како ме је жена, говорећи вашим начином, „спасавала?“ То, ће бити и одговор на ваше прво питање, јер је та личност — ваша сестра. Могу ли да причам? Да и време утучемо.

— Причајте, али ја се надам, да ви...

— О, будите без бриге! Уз то још и Авдоћа Романовна може и у овако покварену и празну човеку какав сам ја, улити само цигло најдубље поштовање. —

IV.

— Можда ви знате, почне Свидригајлов, — (уосталом, ја сам вам и сам причао), да сам био овде затворен због великог дуга, а нисам имао ни најмање за исплату. Не вреди причати потанко како ме је тада Марта Петровна откупила; знате ли, са колико лудила може понекад жена да заволи? Она је била жена честита, поштена, паметна (премда сасвим и необразована). Замислите пак, да се та најљубоморнија и поштена жена реши на ту попустљиву пажњу, после многих страшних љутња и укора, да ступи са мном као у неки уговор, који је испуњавала за све време нашега брака. Ствар је у томе, што је она била знатно старија од мене, осим тога једнако је имала у устима некакви каранфилић. Ја сам имао у својој души толико нечисти и неке часности своје врсте, да сам јој могао отворено изјавити, како јој савршено веран бити не могу. То признање учини да се помами од љутине, али, чини ми се, да јој се моја груба отворепост некако и допала: „Онда, вели, он баш неће да обмањује кад сам унапред каже,“ — ну, а за љубоморну жену то је прво. После дугог плакања између нас буде углављен овакав усмени уговор: прво, ја нећу никада остављати Марту Петровну и остаћу свагда њен муж; друго, без њена допуштења нећу се никуда удаљавати; треће, сталну милосницу нећу држати никад; зато ми Марта Петровнâ допушта да могу понекад згленути на девојке најамнице, с нашег имања, али не иначе него с њеним потајним знањем; пето, сачувај ме Боже да ја заволим жену из нашег сталежа; шесто, ако ме случајно, али Боже сачувај од тога, нађе ма каква страст, велика и озбиљна, онда морам признати Марти Петровној. Односно последње тачке, уосталом, била је за све време доста спокојна; она је била жена паметна, а, разуме се, на ме и није могла гледати друкчије него као на развратника и скитача, који није у стању озбиљно да се заљуби. Али жена паметна и жена љубоморна два су различита предмета, и ето у томе је баш невоља. Уосталом, да би правично судили о неким људима ваља се најпре ослободити погледа који су пре стечени и од свакидање навике на људе и предмете који су обично у нашој околини. На ваше мишљење, и суд више него на ма чији други, имам права да се надам. Можда сте ви већ врло много слушали м смешно и и ружно и глупо о Марти Петровној. Истина, имала је неких врло смешних навика; али ја вам отворено кажем, ја искрено сажаљевам безбројне њене јаде којима сам ја био узрок. Па, мислим, доста је за најпристојнији oraison flunébre најнежније жене најнежнија мужа. Кад се споречкамо ја сам већином ћутао и нисам праскао, и то џентлеменство готово вазда је имало успеха; оно је на њу утицало, чак јој се и допадало; било је случајева кад се она чак и поносила мноме. Али ипак за то вашу сестрицу није могла поднети. Како се само десило да се она осмелила такву лепотицу узети у своју кућу, као васпитачицу! Ја то објашњујем тиме, што је Марта Петровна била жена ватрена и упечатљива, и што се просто и сама заљубила, — буквално заљубила, — у вашу сестрицу. Е, али то је Авдоћа Романовна! Ја сам на први поглед врло добро схватио, да ту нема добра, па — шта мислите? наумим да ни поглед на њу не спуштам. Али је Авдоћа Романовна сама учинила први корак, — да ли верујете или не? Верујете ли и то, да је Марта Петровна дотле долазила, да се шта више испрва и срдила на мене због мојег вечитог ћутања о вашој сестри, зато, што сам био врло равнодушан наспрам њених непрекидних и заљубље-

ничких одзива о Авдоћи Романовној? Ни сам не схваћам, шта је желела! Али, већ разуме се, Марта је Петровна попричала Авдоћи Романовној све и сва о мени. Имала је ту врло несрећну црту да просто свакоме прича све наше породичне тајне, и да се свакоме непрекидно на мене жали, па како да пропусти сад тако новог и лепог друга? Рачунам да се опе нису ни о чем другом ни разговарале него о мени, и нема сумње Авдоћи Романовној су постале познате све те мрачне, тајанствене приче, које ми се приписују... Кладим се, да сте и ви макар шта год слушали?

— Слушао сам. Лужин вас окривљује и за смрт детињу. Је ли то истина?

— Молим вас, оставите све те нискости на миру, с одвратношћу и гађењем се одговори Свидригајлов. — Ако баш усхтеднете сазнати све о тој глупости, онда ћу вам засебно о свему једном причати, а сад...

— Говорили су и о неком вашем собару тамо на селу, и као да сте ви тако исто и ту били узрок нечему.

— Молим вас, оставите то, доста! прекиде га опет Свидригајлов с нескривеном нестрпљивошћу.

— То није онај собар који је долазио после смрти код вас, да вам лулу напуни... то сте ми и сами причали? раздражаваше се Раскољњиков све више и више.

Свидригајлов погледа пажљиво у Раскољњикова, а њему се учини, да у томе погледу севну, као мућа, злобан осмех, али Свидригајлов се уздржа и врло учтиво одговори:

— Баш тај. Видим, да вас и то ванредно занима, и сматрам за дужност, да вам првом згодном приликом задовољим радозналост, у свима тачкама. До врага! Видим да некоме могу изгледати романтична личност. Па судите, колико сам после тога обвезан захвалношћу према покојној Марти Петровној за то, што је вашој сестрици наговорила о мени толико тајанственога и занимљивога. Не смем судити о утиску; али на сваки начин, то није било за мене угодно. Поред све природне одвратности Авдоће Романовне према мени, и мимо ваздашњег мог мрачног и одбијајућег изгледа, — њој, напослетку, беше и жао мене, пропала човека. А кад срце девојачко почне да *жали,* то, разуме се већ, за њу је све опасније. Онда се неизоставно пожели и „спасти", и оразумити, и ускренути, и позвати на племенитије циљи, и препородити за нов живот и рад, — та, зна се, штогод се може намаштати. Одмах сам се пак досетио, да тичица сама лети у замку, па са своје стране, будем готов. Ви се канда мргодите, Родјоне Романићу? Ништа, ништа, ствар, као што знате, свршила се маленкошћу. (До ђавола, колико ја вина пијем!). Знате, свагда сам жалио, још од почетка, што судбина није дала да се ваша сестра роди у другом или трећем веку наше ере, негде као кћи владајућег кнежића, или већ макаквог управника, или проконсула у Малој Азији. Она, без сумње, била би једна од оних, која је претрпела мученичтво, и већ, свакако би се осмејкивала кад би јој груди жегли усијаним машицама. Она би на то мучење пошла навластито и сама, а у четвртом и петом веку отишла би у египатску пустињу, живела би тамо тридесет година хранећи се корењем, усхићењем и привиђањима. Она баш само затим и жеђа, и тражи, да што пре прими на се ма какву муку ма за кога; а нека јој се тих мука не да, она ће, извесно, и кроз прозор скочити. Слушао сам нешто о неком господину Разумихину. Вели, тај мали је разуман и смишљен (што ми и пресиме показује' мора да је семинарист), па тако, нека га нека штити вашу сестру. Речју, мислим да сам њу разумео, што сматрам са своју част. Али онда, то јест с почетком познанства, и сами знате, бива човек вазда лакоумнији и глупљи, не види како јест. До врага, зашто је она тако красна? Ја нисам крив! Речју, ја сам почео најнеуздржљивијом сладострасном жудњом. Авдоћа Романовна је чедна ужасно, нечувено и невиђено. (Пазите се, ја вам то о вашој сестри сапштавам као факт Она је невина можда до болести, поред све своје лепе памети, и то ће јој шкодити). Десила се код нас једна девојчица, Параша, црноока Параша, коју тек што смо из других села довели, најамница, и коју нисам дотле никад видео, — врло ваљана. али невероватно глупа: са сузама, подигла вику по дворишту, начини се скандал. Једном, после ручка, Авдоћа Романовна је мене самога потражила у алеји у врту, па севајући очима *захтевала* од мене да сироту Парашу оставим на миру. То беше готово наш први разговор на само. Разуме са, сматрао сам за част да задовољим њену жељу, постарах се да се покажем запрепашћен, збуњен, речју, не одиграх улогу лоше. Отпочну сад односи, тајанствени разговори, моралне поуке, придике, па и сузе, — верујете ли, и сузе! Ето колико снаге по неке девојке могу имати у страсти за продагандом! Ја сам, дакако, за све кривио своју судбину, учиним се гладан и жедан просвећености, и напослетку ставим у ток највеће и непоколебљиво средство за овлађивање женског срца, средство које никад и никога не изневерава, и које утиче просто на све до једне, без икаквог изузетка. То је средство познато, — ласкање. Нема на свету ништа теже до искрености или нема ништа лакше од ласкања. Ако је у искрености цигло стоти део звука погрешан и лажан одмах бива дисонанс, а за њим је — скандал. А ако је у ласкању ма и све до последње струнице погрешно и лажно, оно је и тада пријатно и слуша се са задовољством; макар и с грубим задовољством, али ипак са задовољством. И нека је ласкање ма како грубо, сваком бар половини чини се истинита.

И то је тако за све слојеве и људе сваке образованости у друштву. А већ не вреди говорити за људе обичне. Чак је и весталку могућно ласкањем завести. Не могу да се не смејем кад се сетим како сам једном завео једну госпођу, која је била верна и одана своме мужу, својој деци и својим врлинама. Ала је то било забавно, и како је мало труда требало! Госпођа је доиста била морална, бар са њенога гледишта. Моја сва тактика била је у томе, што сам вазда био смрвљен и ничком падао пред њеном чедношћу. Ласкао сам безбожно, и само што бих добио стисак руке, па и поглед, то бих корео себе како сам то силом отео, да се она противила, и то тако противила, да ја извесно не бих никад ништа ни добио да сам нисам био врло порочан; да се она, у својој невиности, није досетила неваљалству и неразмишљено се предала, не знајући то ни сама, — и тако даље, и тако даље. Речју, успео сам у свему, а моја госпођа остајаше врло уверена, да је она невина и чиста и да испуњава све дужности и обвезе, а пропала сасвим ненадно.

Па како се ражљутила на ме, кад сам јој изјавио на крају крајева, да је и она, по мом искреном уверењу, исто тако тражила насладе као и ја. И сирота Марта Петровна се такође страшно подавала ласкању, и само да сам хтео. ја бих извесно још за живота све имање пренео на своје име. (Одиста, ужасно много пијем вина, и брбљам). Надам се, да се ви нећете љутити, ако сад напоменем, да се тај исти ефекат почео показивати и на Авдоћи Романовној. Али ја сам бејах глуп и нестрпљив, и ствар је пропала сва. Још и пређе више пута (а једном некако особито) Авдоћи Романовној беше страшно неугодан израз мојих очију, верујете ли томе? Речју, све јаче и несмотреније би у мојим очима букнуо огањ неки, који је њу плашио, и напослетку јој постао мрзак. Не вреди причати појединости, тек ми се разиђосмо. Ту сам опет учинио глупост. Пустих се да најгрубље исмевам све те пропаганде и враћања на прави пут; Параша се опет појави на сцену, па не само она, — речју, наступи Содом. Ах, кад би ви, Родјоне Романићу, бар једном у животу видели миле очи ваше сестрице онаке, како оне умеју понекад севнути! Ништа то не чини, што сам сад пијан и ево већ све вино испио, ја вам истину говорим; уверавам вас, да сам тај поглед сањао; шуштање хаљине њезине напослетку више нисам могао издржати. Одиста, мислио сам, да ме спопала падавица, никад нисам ни помислио да могу до тога безумља доћи. Речју, било је потребно да се помиримо; али то је било већ немогућно. И замислите, шта сам онда учинио! До које лудости, може човека помама довести! У помами, Родјоне Романовићу, не предузимајте ништа. Држећи да је Авдоћа Романовна у самој ствари сиромашна (ах, опростите, нисам то хтео... али зар није свеједно ако се исти појам изрази?), речју, да живи од својих руку, — да она издржава и мајку, и вас (ах, до врага, опет ми се мрштите...), и ја се решим да јој понудим све моје новце (до тридесет хиљада могао сам и онда створити), с тим, ако би она хтела са мном побећи, макар и овамо, у Петроград. Разуме се, ја бих се ту заклео на вечну љубав, блаженство, и тако даље. Верујете ли, ја сам се тада толико заљубио, да кад би ми она рекла: закољи или отруј Марту Петровну па се ожени мноме, ја бих то сместа учинио! Али све се свршило катастрофом, која вам је већ позната, и можете мислити до каквог сам беснила могао доћи дознавши, да је Марта, Петровна добавила тада оног ниског канцеларисту, Лужина, и умало што није измајсторисала свадбу, — што би, у самој ствари

било оно исто што сам и ја предлагао. Је ли тâко? Је ли тако? Зар није тако? Опажам, да сте ви нешто врло пажљиво почели да слушате... занимљив сте младић....

Свидригајлов нестрпљиво удари песницом о сто. Поцрвенео. Раскољников је лепо видео, да је чаша и по пспивена шампањца, сркнутог неосетно, гутљајима утицала на њ нездраво, — па науми да се случајем користи. Свидригајлов му беше врло сумњив.

— Па, после тога био сам сасвим уверен, да сте ви и овамо дошли ради моје сестре, рече он Свидригајлову отворено, да би га још више раздражио.

— Ех, доста, рече Свидригајлов као да се прибра, — зар вам нисам казао... а осим тога ваша ме сестра не трпи.

— Та у то сам и ја уверен, али није сад ствар у томе.

— А зар сте ви уверени да ме не може трпети? (Свидригајлов зажмири и подсмешљиво се осмехне). — Имате право, она ме не воли; али не кладите се никад у стварима између мужа и жене, или љубавника и љубазнице. Има ту свакад један кутић, који је целом свету непознат, и који је знан само њима двома. Ви се кладите, да је Авдоћа Романовна с одвратношћу гледала на ме?

— По неким изразима и речицама вашим док сте причали опазио сам, да ви и сад имате своје погледе и најпрешнијих намера према Дуњи, разуме се ниских.

— Шта! Зар су ми се отеле таке речи и изрази? намах се уплаши пренаивно Свидригајлов, не поклањајући ни најмање пажње на епитет који је његовим намерама одат.

— Па оне се и сад отимају. Ето, на пример, чега се ви сад бојите? Зашто сте се на једном уплашили?

— Ја се бојим и плашим? Плашим се вас? Пре да се ви бојите мене, cher ami. И међутим каква је то будалаштина... Него ја сам се опио, видим; умало што се нисам опет одао. Нек ђаво носи то вино! Ej, воде!

Дохвати стакло и пробаци га кроз прозор без церемоније. Филип донесе воде.

— Све је то којешта, рече Свидригајлов квасећи мараму и мећући је на главу, — а ја могу да вас једном речју спречим, и да све ваше сумње у прах уништим. Знате ли, на пример, да се женим?

— То сте ми и раније казали.

— Казао? Заборавио сам. Али онда још нисам поуздано могао да кажем, јер ни девојку нисам био видео; само сам смерао. Е, али сад већ имам вереницу, и ствар је свршена, и да само није неодложених послова ја бих вас одмах одвео к њима, — јер хоћу да молим савета у вас. Ех, врага! Остаје ми свега десет минута. Видите, ево погледајте на сат; него, уосталом, хоћу да вам причам, јер је то интересанта стварца, та моја женидба, то јест, женидба своје врсте, — али куда ћете? опет одлазите?

— Не, сад већ нећу отићи.

— Нећете баш отићи? Да видимо! Одвешћу вас тамо, то је истина, показаћу вам своју вереницу, само не сад, а сад је и вама време. Ви десно, ја лево. Ви знате ту Реслих? Баш ону Реслих, код које сад станујем, — а? Чујете ли? Не, шта ви мислите, то је баш она иста, за коју говоре, како је она девојчица, оно у води, оно зими, — ну, чујете ли? Чујете ли? Па, то је тако она мени све и скувала; теби је, вели, врло досадно, забави се, да ти време прође. А ја сам, ето човек суморан, досадно ми је. Ви мислите весео сам? Не, суморан, мрачан: не чиним зла, него седим с миром у крај; по неки пут и три дана не разговарам. Али та је Реслих лукава лисица, ја вам кажем, и ево шта држи у глави: досадан ће бити и себи и другима, ону жену ћу оставити и отићи, а њој ће жена добро доћи, употребиће је, то јест из нашег сталежа, и повише. Има, вели, један тако слаб човек, отац породице, чиновник у оставци, седи само у наслоњачи, трећа година како на ноге не стаје. Има, вели, и једна мати, разложита госпођа, та мамица. Син им служи негде у губернији, не помаже. Кћи се удала и не јавља се нити пита, а на нези су још и два мала синовца (мало је зар својих), а извадили су из гимназије девојчицу, своју потоњу кћер, кроз месец дана ће тек шеснаесту да напуни, дакле после месец дана може се и удати. То је за мене. Ми одемо; код њих је тако смешно било; представљам се: спахија, удовац, познато име породично,, с таким и таким везама, богат, — па, шта, и ако ми је педесет, а њој нема ни шеснаест? Ко ти на то гледа? Па, је ли да је то примамљиво, а? Примамљиво зар, ха-ха! Да сте видели како сам разговарао с татицом и мамицом! Вредно је платити само да ме човек могао тада видети. Долази она, седа, и, можете мислити још у кратушној хаљиници, неразвијен пупољак, црвени, румени, као зора (казали су јој ствар, извесно). Не знам шта ви мислите о женском лишцу, али што се мене тиче, тих шеснаест година, оне још детињске очи, она плашљивост, скромност и сузице стидљивости, — ја налазим да је то боље од лепоте, а она је уз то још и сама као слика. Косица јој јасне боје, у малим коврчицама, у праменчићима, сочне, пуначке, румене усне, ножице, — дивота!... Еле, упознамо се, ја изјавим да хитам ради домаћих ствари, а сутра дан, то јест ономадне, и благословише нас. Од то доба чим дођем одмах је узмем себи на крило, и тако је не остављам... Па, румени као зора, а ја је љубим; мамица јој, разуме се вели да сам ја њен муж, да то тако треба, речју, милина! И тај садањи положај, положај заручника, одиста, може бити и бољи је од мужевљевог. То је, што се каже, la nature et la vérité! Ха-ха! Разговарао сам с њом једно два пута, — није то глупа девојка никако; понекад ме криомице погледа, просто прожиже. А знате ли има лице као Рафаелова Богородица. Ето у сикстинске мадоне лице је фанастично, лице тужне занешенице, је ли вам то пало у очи? Еле, тако некако. Тек што су нас благословили, а ја сутра дан донесем хиљаду и по рубаља; један накит у бриљантима, други од бисера, па сребрну, дамску, тоалетну кутију, ево оваке величине, са пуно ствари, да се и лице у те мадоне зажарило. Луче је метнух на колена, и мора бити врло нецеремонијално, — сва је планула, и сузе јој бризнуше, а неће да се ода, а сама сва гори. Часом одоше сви, а ја и она тек што остасмо сами она ми паде око врата (први пут сама), грли ме обема ручицама, љуби ме и куне ми се, да ће ми бити жена послушна, верна и добра, да ће ме учинити срећним, да ће она сав свој живот, сваки тренутак свога живота употребити на то, да ће жртвовати све, и за све жели од мене само *цигло моје поштовање,* и, вели, више јој „ништа, ништа не треба, никаквих уздарја". Признајте сами, чути такво признање на само од једног таког шеснаесто годишњег анђелчета, у танкој хаљиници од пила, с растуреним увојцима косе, с руменилом девојачког стида, — признајте сами, да је то привлачно! Је ли привлачно? Вреди ли што, а? Па вреди дакле? Е... е, слушајте... е, хајдемо мојој заручници... само не одмах!

— Речју, та чудовишна и наказна разлика у годинама и развићу побуђује у вама сладострашће! И да ли се ви доиста тако жените?

— Па шта? Свакако. Сваки сам о себи размишља, и од свих веселије живи онај, ко боље уме да се подмлађује. Хаха? А зар сте ви такав у врлину загазили? Милост, бањушка, ја сам човек грешан. Хе-хе-хе!

— Па ипак сте се постарали за децу Катарине Ивановне. Уосталом... уосталом, ви сте за то имали и својих узрока... све сад разумем.

— Уопште волим децу, врло волим децу, зацерека се Свидригајлов. — Односно тога могу вам испричати и једну врло занимљиву епизоду, која се и сад продужује. Још првог дана по доласку своме ходио сам по тим разним клоакама, али после ових седам година сам тако и налетео. Ви ћете, веровати је, опазити, да се ја не журим са својим друштвом састајати се, с оним својим пређашњим друговима и пријатељима. Па, и што се може дуже без њих ћу да продужим. Знате: на селу код Марте Петровне смртно су ме намучиле успомене на сва она тајанствена места и местанца, у којима ко само зна може много да нађе. До врага! Народ се опија, образована омладина сагорева од нереда у неостварљивим сновима и маштама, изопачава се у теоријама; однекуда најездише Јевреји, крију нопачава се у теоријама; однекуда најездише Јевреји, крију нопачава се у теоријама; однекуда најездише Јевреји, крију н

сви се громком смеју и — ја волим у тим тренутцима вашу публику, па макар и канканску, кикоћу се и вичу. „То је добро, тако и ваља! Не доводи децу!“ Ну ја то презирем, а и нема ствари: логично или нелогично они увесељавају сами себе! Одмах одредим стоје место, приступим матери и почнем о томе, како сам и ја дошљак, како су ту све неки неучтиви људи, како не умеју да разликују и цене праву врлину; хтео сам да зна како имам много новаца; позвао сам је да их у својим колима одвезем; отпратим их кући, упознам се (станују у некој собици, тек што су дошле). Изјави ми, да познанство са мном и она и кћи могу сматрати само за част; сазнам, да немају никога, ни куће, него да су допутовале ради неког посла судског; нудим услуге, новца; дознам да су погрешком дошли на ону игранку мислећи доиста да се тамо учи играње; предлажем, да са своје стране припомогнем васпитање младе девојке, учење француског и играње. Прима се одушевљено, сматрају за част, и познанство траје и сад... Хоћете ли, да идемо, само не одмах.

— Оставите се, оставите се ваших подлих, ниских анекдота, ви развратниче, ви ниски, сладострасни човече!

— Је ли то Шилер, Шилер наш, то Шилер? Où va-t-elle la vertu se nicher? Него знате ли, ја ћу вам навластито причати такве ствари, те да чујем ваша извикивања. То је наслада!

— Још и то, зар ја нисам сам себи смешан у овом тренутку? промрмља Раскољников зловољно.

Свидригајлов се смејао из гласа; напослетку зовне Филипа, плати и устане:

— Ето, још сам и ја пијан, assez causé! рече он. Наслада!

— Још само то недостаје, да не осећа насладе! узвикне Раскољников уставши и сам. — Зар причати о таквим походама — с погледом на какве тако исто одвратне намере, — није наслада за отупелог развратника, па још причати у оваквим приликама и овакву човеку, као што сам ја... Распаљује!

— Е, ако је тако, одговори Свидригајлов чак с неким дивљењем, посматрајући Раскољникова, — ако је то тако, онда сте и ви добар циник. Бар садржите у себи доста материјала. Много можете да видите, много... па, можете ви и да учините много. Него, пак, свеједно, доста је. Срдачно жалим што смо мало поразговарали, него ви нећете од мене отићи... Ето причекајте само...

(Наставиће се).

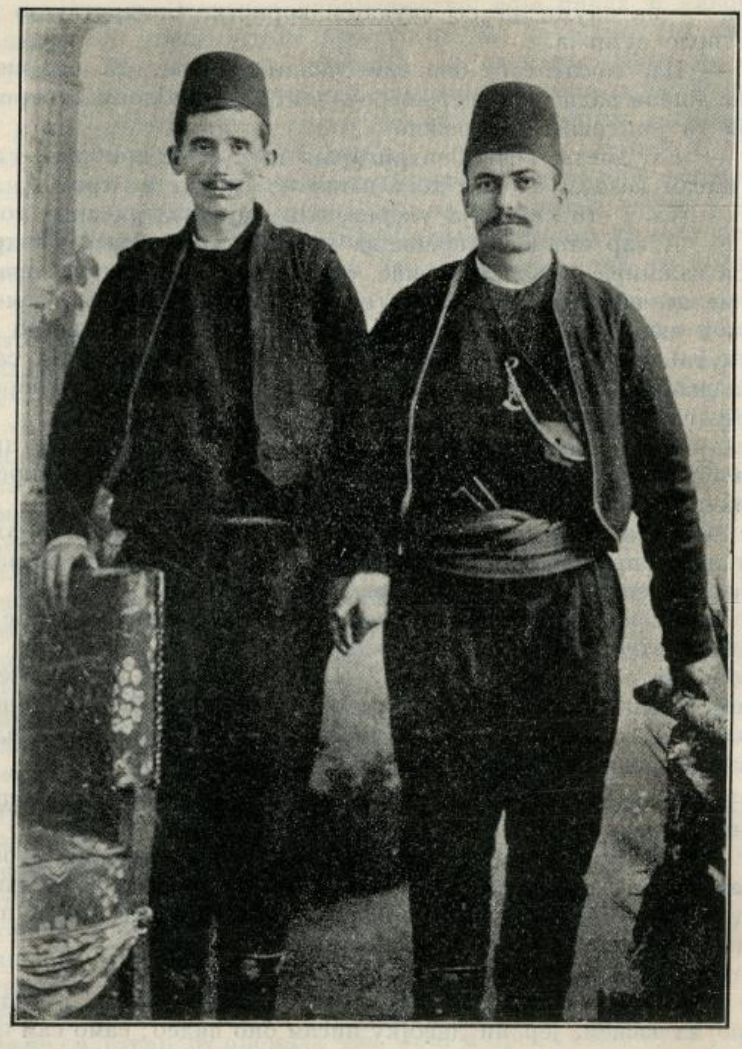
ПОДРИНСКИ ХАЈДУЦИ

Милан Максимовић из Горице у Рађевини и **Тома Јевтић** из Грачанице у Азбуковици. Милану је 33 а Томи 26 година. Обојица су се после извршеног разбојништва над чељади Павла Матића из Суботице, у срезу посаво-тамнавском, које су са још три друга извршили ноћу у очи Митров-дана 1899 год., и где су их нападнути познали, — отргли испод власти и пуну годину дана самовласно живели чинећи разна пљачкања, отмице и разбојништва, од којих је и у штампи познато дело напада на поп Љубу из Беле Цркве, ког су ранили и момка му Обрада Васиљевића убили.

Начелник окружни г. Живојин Богдановић, чим је дошао на дужност у Шабац (концем августа 1900 год.) нарочиту је бригу посветио хватању ових зликоваца, који су и формално много раније оглашени били за хајдуке. Добив овлашћење да примени и мере које предвиђа закон о утамањивању ајдука и попев њихову уцену од 1000 на 5000 дин. за сваког, — Госп. Богдановић је кренуо и све окружне жандарме, њиховог командира, среске чиновнике и потајнике на посао, и кад се објавило сашораваље села и засеока, рушење колеба, појата, трла и осталих стаја по планинама соколским и другим усамљеним местима, па ово почело и остваривати, сви сумњиви људи под надзор стављати, па и неки председници збацивати — за мало, за месец дана ајдука је нестало и нигде траг да им се осети.

Разуме се да се на том није стало, но се и даље трагало. Не улазећи у даља истраживања, довијања и вештине г. Богдановића и капетана рађевског г. Јелисавчића, — доста је да кажемо, да су повереници, које је г. Јелисавчић по овлашћењу начелниковом испратио, пронашли Милана и Тому у Плевљу у Турској, одакле смо и њихову фотографију, коју доносимо, добили.

Тамо су прешли још 18 октобра пр. године и сад су у рукама и притвору турске власти. Предузети су још у новембру пр. год. кораци и за екстрадицију, али Турци по обичају

Милан Тома

не хитају. Онамо су се представили били и са војним исправама као војни бегунци, Милан под именом Јована а Тома под именом Обрада.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Самоубиство једног особењака. — 25 јануара ове године нађен је осамдесетогодишњи пенсионирани практикант *Фрања Ђурковић алем. од Иваноча* у своме стану у Пешти, обешен о прозор. Лекари, који су одмах стигли, констатовали су смрт, која је тренутно наступила.

Као што пештански листови поводом овог догађаја пишу, Ђурковић је за последње две деценије свога живота живео врло особењачки; ишао је да проси, и важио је као прототип каквог тврдице, и ако је располагао, као што се доцније сазнало, имовином од преко *пола милијуна круна,* од којих је већи део тестирао вароши Пожуну на подизање једног универзитета.

Последње године свога живота провео је као просјак, вукући се по улицама и око цркава у поцепаном оделу, а становао је у једном прљавом ћумезу. и ако је некад био један од најугледнијих адвоката пожунских. Али за време своје праксе у Пожуну био је до крајности непоштен према својој клијентели, тако да му је пожунска адвокатска комора по тужби једног његовог превареног клијента забранила адвокатуру на свагда.

Тада, у почетку седамдесетих година, нресели се у Ђурковић у Пешту где добије после дугог чекања једва за практиканта при тамошњем трговачком суду, у ком је положају и пензионисан после извесног времена са пенсијом од 120 форината годишње.

У последње доба живео је у Толди-Фрањиној улици, где је имао собу и кујну. У стану није имао готово никаква намештаја; осем једне старе постеље и једног разбијеног ормана пуног књигама, не беше ничег другог у овом бедном и прљаном ћумезу. Сам је живео као просјак, примао милостињу, посећивао најлошије крчме, где је узимао остатке јела. Годинама није нико у његов стан улазио и никад није палио свећу или лампу. Тек ове године, у почетку јануара, када се једног дана беше срушио на тротоар од глади и када га пренеше кући, нађе се нека милосрдна сусетка госпођа Камила Медвецки, која му изветри мало стан и двораше га у болести.

Од тога случаја Ђурковић више није напуштао постељу и тврдоглаво је одбијао сваку лекарску помоћ. Ну кад његови суседи а нарочито госпођа Медвецка позва једног лекара, није хтео никакве лекове узети, већ је тражио да му се да морфијума, јер болује од несанице. Другом приликом тражио је од г-ђе Медвецки оштар нож, да као што рече исече неку књигу. Већ се тада Ђурковић носио мишљу о самоубиству. На три дана пре смрти рекао је својој сусеци да осећа да ће умрети, и с тога је замоли да кућњег газду *Игњата Куна* и његовог нећека, гимназијског професора *Виктора Сеилигетија* извести о његовој болести и зовне, пошто има нешто важно да им саопшти. Професор Сеплигети, који није ни знао да има ујака, и Игњат Кун, посетише га истог дана и у присуству госпође Медвецкове изјави им старац, да осећа, да ће скоро умрети, да је, даље, године 1896 оставио тестаменат код јавног бележника Алојза Зимањи-а, и да у тестаменту није заборавио ни своје рођаке.

Сумњајући у истинитост остави Сеплигети стан свога ујака, који се на три дана после тога обесио.

25 јануара, рано у јутру, примети госпођа Медвецки самоубиство Ђурковићево. Полиција је одмах извештена о овом догађају, која у присуству старатељског судије и попис целокупне заоставштине овога просјака изврши. На највеће запрепашћење свију нађено је новаца, књига и хартија од вредности у суми од 12.000 круна. На четрнаест дана после тога отворен је код суда и тестаменат овог особењака. У њему он вели, да има 500.000 круна. Од те суме оставља на циљ подизања универзитета у Пожуну 400.000 круна са том мотивацијом, да је он ту суму *некоректним* радом стекао у Пожуну као адвокат. Осталих 100.000 круна оставља овај особењак своме нећаку Виктору Сеплигети-у, а књиге и остало својим осталим сродницима. —

КЊИЖЕВНОСТ

Repertoire de Police administrative et judiciaire — Legislation et Reglementation — Jurisprudence et Doctrine — publié sous la direction de *M. Lepine*, prefet de Police, par *Louis Courselle*, attaché au cabinet du prefet de police. Tome I. II. — Begrer-Levrault et C-ie editeurs. Paris 1899.

Једно од најбољих и најпотпунијих дела у свој полицијској литератури јесте без сумње ово, чији смо наслов горе исписали. Дело је, ко што се из наслова види, израђено под уредништвом господина управника париске полиције *Лепина*, а израдио га је госп *Луји Курсел*, аташе у кабинету управника париске полиције. Колико је с пажњом и тачношћу израђен овај Repertoire најбољи је доказ тај, што му је предговор написао један од данашњих најбољих француских правника г. *Шарл Мазо* (Charles Mazeau), данашњи први председник Касационог Суда и бивши министар правде у Француској.

Само дело најбољи је уџбеник за сваког полицајца, јер садржи све оне материје, које су потребне да један образован полициски чиновник зна. У њему се говори: о пићу, животињама, паробродима, млиновима, арбитражи, грађевинама, војсци; о друштвима, берзи, трговина, о пекарима, лебарима, проституцији; о путовима, железницама, дуелима; о уређењу државног савета, о уређењу префектура и општина; о кривицама, иступима, минералним водама; о ношењу декорација, епидемичним болестима; о ватри, шпијунажи, странцима; о експлозији, експрадицији, велосипедима, осветљењу; о здрављу, игијени; о злату и сребру; о регрутовању, о пловидби, пасошима, гостионицама, апотекама... Далеко бисмо отишли, ако би хтели побројати тамо наслове о којима говори овај Repertoire; за то би нам требао један читав број овога листа, ако не и више.

Свака је материја врло лепо и збијено обрађена. Прво се даје *дефиниција,* за тим се прелази на *индустријски развитак* дотичне материје, за тим се излажу *прописи законски,* за њима долази *критика* тих прописа и мишљења разних научењака о њима као и реформе тих прописа у модернијем правцу и на послетку изложено је *упоредно право* и прописи код других народа и у другим модерним државама.

Метода, која је у овом делу заступљена, врло је похвална и разумљива и за лајика, језик је леп и гладак, а о стилу који удивљава својом лакоћом да и не говоримо.

Нека је овај Repertoire топло препоручен свима оним нашим полициским чиновницима који владају француским језиком, а њих је данас хвала богу приличан број у Србији. До душе цена му је прилично велика, па је желети, да га бар окружна начелства набаве, а управа га Београда већ има још од прошле године.

ИЗ СТАРЕ ПОЛИЦИЈСКЕ АРХИВЕ

Благородному Госиодину Старјешини Среза Беличког, цјелом Капетану **Стевану Михаиловићу.**

Високославни Књажеско-Српски Совјет с предписанијем своим од 12/I Т. № 112 благоволио је магистрату овом јавити, да је Његовој Свјетлости Милостивјејшему Господару и Књазу нашем дошло до знања, да се многи по варошима ноћу без фењера скитају, друге узнемирују и које чије куће напаствују, необзирући се и немарећи ни мало насушчествујуће у том призренију уредбе, којима се свакому забрањује ноћу без фењера кое куда скитати, а млого више другога узнемиравати; исто тако дае дознала Његова Свјетлост, да се многи на новце картају и тиме себе и имање своје упропашћују и овим нашавши себе побуђена благоволелае Совјету препоручити, да он како скитање без фењера тако и играње карти на новце свуда по варошима строго забрани, и о том свима Магистратима препоручи, да се свуда на овакове ноћне скитнице и узнемиритеље спокојства ближњи своји а и на картације добро позорствује, да се унапредак ово чинило не би.*)

Изјавивши Књажески Совјет Магистрату овом ово рјешеније Његове Свјетлости препоручио је да он по свим варошима окружија свог височајшу заповјест ову обзнани с тим додатком, да ће свак онај који се ноћу без фењера или који се у игрању карта на новце ухвати најпре уапшен, а потом по мјери преступленија свога казњен бити и то без сваког изјатија, био он кому драго подразумевајући у том и саме чиновнике.

Сљедујући Магистрат овај Налогу Високославног Совјета препоручује вам, да ви ово рјешеније Његове Свјетлости, по свим варошима у подручју вашем наодећим се Народу обзнаните и позорствујете да се височајша заповјест ова тачно испуњава

№ 146
31 Јануарија 1838
у Јагодини

Књажеско Српског Магистрата окружија Јагодинског
Член, полукапетан
Симион Прокић

Секретар
Стеван Араницки.

На полеђини:
Од 31 Јануарија 1838 године.
№ 34.
Магистрати окр. Јагодинског.

ТРАЖИ СЕ

Максим Сребрић, бивши официр а у последње време надзорник пограничне страже на Дешчаном кладенцу, пресудом Начелника среза власотиначког од 12 децембра прошле године

*) Како данас стојимо са осветљењем у Београду, сасвим би могла и сад полиција поновити ову наредбу Великог Милоша од 1838 године. А да већ рђаво осветљење стоји у вези са коцкањем на новце, то нам показује ова стара, као и пре неколико дана издата нова наредба од стране управе вар. Београда, да се строго пази и забрањује коцкање — играње карата на новац. По овоме би значило, да, што је боље осветљење то мање коцкање. Па зато нека управна власт поради, да нас избави ове електричне помрчине; нека дакле уклони узрок многим невољама, па ће последице, — коцкање и друге невоље, можда не сасвим престати али се сигурно знатно смањити. *Прим. уред.*

Бр. 16139, осуђен је за дела из § 391 крив. зак. поред казне, да плати и 36·70 динара за упропашћење државне ствари и 2 динара таксе. Па како се именованоме не зна место становања, то Начелник ср. власотиначког актом Бр. 1761 моли све полицијске власти да Максима потраже и од нађеног наплате досуде или нека пошљу уверење о немаштини. УБр. 5437.

Драгутин, син г. **М. Марковића,** ср. писара, ђак III разреда гимназије београдске отишао је из стана Трифуна Марјановића из Београда, где је заједно са старијим братом становао, још 21 прошлог месеца и није се ни до данас вратио. Управа града Београда актом Бр. 5290 моли полицијске власти, да несталог потраже и нађеног Управи упуте. Њему је 15 година, доста крупан, широких образа и широког носа, крупних очију, бледа лица, високог раста а косе смеђе; одевен је био у црном капуту и црним панталонама, на ногама имао је ципеле, а имао је и зимски капут с пелерином.

Станимирка Мандића, из Буара у срезу ужичком, слушкиња Саве Цветковића онд. отумарала је још 10 прошлог месеца. Начелство округа ужичког актом Бр. 2124 моли све полицијске власти, да Станимирку потраже и нађену њему упуте. Њој је 12 година. маленог стаса, смеђе косе, округлих образа, смеђих обрва и плавих очију. УБр. 5302.

Мангуп кобила нађена је пре месец дана у атару општине белопоточке у срезу заглавском, па је предата на чување Милану Милосављевићу тежаку из Б. Потока. Кобила је матора пет година, длаке доратасте, лисаста и у обе стражње ноге чарапаста. Начелство округа тимочког актом Бр. 1953 моли полицијске власти да сопственика потраже и нађена упуте Начелнику среза заглавског. УБр. 5213.

Кобилу ђогасту, на којој је било половно енглеско седло и рем са уздицама, дојахао 18 прошлог месеца непознати младић у сељачком оделу и одсео је у кафани „Ресава“, па је после отишао а није се вратио да кобилу отера. Пошто се сумња да је она украђена, то Управа града Београда позива полицијске власти, да сопственике пронађу и њој упуте, да се с доказима о својини јаве с позивом на Бр. 5146.

Мангуп кобила длаке доратасте, на леђима има белу белегу, од седла убијена, матора 12—13 година налази се код Стаменка Стојиловића из Лужице — општине ртанске у срезу бањском. Исти је Стаменко ову кобилу пре пет година био продао Благоју Илићу из Соко-Бање. Начелство округа нишког актом Бр. 3017 моли све власти да сопственика потраже и упуте Начелству среза бањског с позивом на Бр. 1684. УБр. 5759.

Мангуп коњ, длаке доратасте, на челу мало цветаст, матор 8 година. и у оба ока ћорав, налази се код Стевана Старчевића из Врчина. Начелник среза грочанског актом Бр. 1306 моли полицијске власти, да сопственика потраже и нађена њему упуте. УБр. 5758.

ПОТЕРА

Василије Николић, регрут — војник IX пешад. пука у Пожаревцу, побегао је из команде. Управа града Београда расписује тражење и моли све полицијске власти да Василија потраже и њој стражарно спроведу с позивом на бр. 5359.

Михајло Поповић, из Трогоља, са својом снахом **Милевом,** а женом Милорада Поповића ондашњег, побегли су незнано где. Начелство округа моравског актом Бр. 1532. моли све полицијске власти, да Михајла и Милеву потраже и нађене њему спроведу. Михајло је средњег раста, смеђе косе, широког чела, црних обрва и дугачких образа, а ретких бркова, има му 32 године; Милеви је 20 година, средњег раста, обрва плавих и граорастих очију; обоје одевени у сељачка одела.

Сретен Марковић, бивши из Пожеге, по пресуди има да издржи три дана затвора због кријумчарења, па како му се не зна место становања, то Начелство окр. ужичког актом Бр. 2039. моли полицијске власти, да именованог потраже и нађеног њему стражарно спроведу. Сретену је 35 година, стаса омаленог, дежмекаст и риђ. УБр. 5212.

Стојмен Божиловић, из Оргулице, који је због опасне крађе и разбојништва извршеног у Големом Селу био притворен у затвору суда општине големо-селске, побегао је, па за то Начелник среза пољаничког расписује тражење и актом Бр. 1128 моли све полицијске власти, да Стојмена потраже и нађена њему спроведу. Раста је средњег, у лицу црн, плавих очију и избуљених, у 28 је години. УБр. 5426.

Покрадени сточни пасоши. Из судинице општине кобишничке у ср. неготинском, покрадени су сточни пасоши под серијом LII. бр. 14480, 14484, 14504, 14518, 14553, 14554, 14555, 14556, 14557, 14558, 14559, 14563, 14569, 14589 и 14583. Украдени пасоши под бр. 14569, већ је у рукама власти заједно са кривцем. Начелник ср. неготинског актом бр. 1736, моли све полиц. власти у земљи, да обрате пажњу на горње бројеве и серије код сточних пасоша, како би се могућа злонамера са истима отклонити.

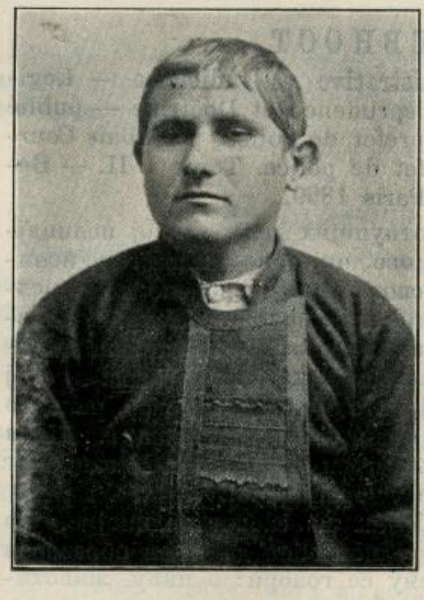
Никола Симић, дунђерин из Смедерева, извршио је две опасне крађе, па негде отумарао и до сада се није могао пронаћи. Начелник ср. јасеничког (Паланка) актом № 299 моли све полицијске власти у земљи да Николу у своме кругу потраже и нађеног њему стражарно спроведу. — Никола је омален, смеђ, лица округла, има му 27 година. Од одела на себи је имао: узане чакшире и антерију од сукна, на ногама ципеле пуцуке.

Мирко Јовановић, звани **„Брица“,** калфа берберски, родом из села Делиблата, у Аустро-Угарској, прогнат је децембра месеца прошле године на сваг-

да у Аустро-Угарску, а по пресуди кварта теразиског од 21 истог мес. Бр. 10881. Како је Мирко веома опасан крадљивац, који је, као такав, до сада већ два пута осуђиван: први пут у год. 1895 на три, а други пут год. 1898 на пет година робије, и како се сазнаје, да се овај неваљалац вратио из прогонства, — то управа гр. Бео. града позива све полиц. власти, да Мирка у својим домашајима потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2712. Мирко сада има 26 година, средњег је стаса, више смеђ но црномањаст, има густу и смеђу косу и мале, црне бркове. — О његовим дрским крађама има опширан опис у бр. 44 на стр. 340 98 год.

Милан Живковић, звани **„Марковчанин“,** родом из села Марковца, решењем управе гр. Београда стављен је под кри-

вичну истрагу и у притвор због крађе новаца. Не зна се, где се Милан сада налази, па с тога управа града Београда позива све полицијске власти, да га у својим домашајима живо потраже, и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2812. Милан има 20 година, омален је, дежмекаст, у лицу пун и смеђ, у оделу је сукненом. Милан је до сада небројено пута иступно кажњаван због омањих крађа и превара, а и преко нашега листа тражен је по једној ранијој слици изнетој у бројевима од прошлих година. Но ова слика коју сад износимо новија је и по њој се може познати.

ИСПРАВКА

У прошлом броју на страни 45 а у причи под насловом „Под полицијском присмотром“, поткрала се једна крупнија погрешка која квари смисао. У реду петом другога ступца озго стоји: био је велики непријатељ *народа* и овација... а треба: био је велики непријатељ *напредка* и овација. и т. д. Молимо читаоце да ово сами исправе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

2. Ваљевски округ

окружно место варош Ваљево

СА ЗАСЕОЦИМА: БЕЛО ПОЉЕ, БРЂАНИ, ГРАДАЦ, КЛИЧЕВАЦ И ПОПАРЕ.

срезови: ваљевски, колубарски, подгорски, посавски и тамнавски

I Ваљевски — среско место Ваљево

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бранковачка	1	Бранковина
		2	Бабина Лука
		3	Близоње
		4	Забрдица
		5	Јошева
2	Грабовичка	1	Грабовица
		2	Јасеница
		3	Козличић
		4	Котешица
		5	Пешаре
		6	Рађево село
3	Драчићска	1	Бачеван
		2	Бранеговић
		3	Драчић
		4	Зарубе
		5	Ковачице
		6	Пријездић
		7	Равањ
4	Јованьска	1	Бабија
		2	Балиновић
		3	Златарић
		4	Паколь
		5	Сандаљ
		6	Седлаци
		7	Стрмна Гора
		8	Стубо
5	Лесковачка	1	Богатић
		2	Лелић
		3	Лесковице
		4	Сушице
6	Луковачка	1	Веселиновац
		2	Горић
		3	Дивци
		4	Дупљај
		5	Кланица
		6	Лозница
		7	Лукавац
		8	Попучке
		9	Словац
		10	Стошић
7	Петничка	1	Белић
		2	Белошевац
		3	Бујачић
		4	Дегурић
		5	Жабари
		6	Клинци
		7	Петница
8	Ребељска	1	Брезовица
		2	Вујиновача
		3	Кунице
		4	Ребељ
		5	Ровне
		6	Совач
		7	Тубравић

II Колубарски — среско место Мионица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Боговађска	1	Врачевић
		2	Доњи Лајковац
		3	Латковић
		4	Пепељевац
		5	Придворица
		6	Прњавор
		7	Стрмово
2	Брежђанска	1	Брежђе
		2	Г. Лајковац
		3	Осеченица
		4	Планиница
3	Горњо-Топличка	1	Берковац
		2	Гуњица
		3	Команице
		4	Попадић
		5	Ракари
		6	Струганик
4	Доњо-Топличка	1	Вировац
		2	Вртиглаве
		3	Г. Мушић
		4	Д. Мушић
		5	Дучић
		6	Маљевић
		7	Маркова Црква
		8	Наномир
		9	Ратковац
		10	Тодорин Дô

*) Изостављамо рубрику *број пореских глава* коју ћемо донети у прештампаном делу према новом пореском распореду.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Мионица
		2	Клашнић
		3	Кључ
		4	Паштрић
		5	Радобић
		6	Санковић
		7	Табановић
5	**Мионичка**	8	Толић
		1	Буховац
		2	Голубац
		3	Ђурђевац
		4	Крчмар
		5	Мрчић
		6	Мратинић
		7	Пауне
		8	Робаје
		9	Рајковић
6	**Рајковићска**	10	Шушеока
		1	Кадина Лука
		2	Палежница
7	**Славковачка**	3	Славковица
		1	Бабајчић
		2	Бошњаковић
		3	Велишевац
		4	Јајчић
8	**Цветановачка**	5	Цветановац

III Подгорски — срески место Каменица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Гола Глава
		2	Дружетић
1	**Голо-Главска**	3	Оглађеновац
		1	Г. Буковица
		2	Д. Буковица
2	**Горњо-Буковичка**	3	Рабас
		1	Врагочаница
		2	Каменица
3	**Каменичка**	3	Стапар
		1	Миличиница
4	**Миличанска**	2	Црниљево
		1	Осечина
5	**Осечинска**	2	Плужац
		1	Драгијевица
		2	Осладић
6	**Осладићска**	3	Туђин
		1	Братачић
		2	Лопатањ
7	**Остружањска**	3	Остружањ
		1	Беомужевић
		2	Мајиновић
		3	Причевић
8	**Причевачка**	4	Тупанци
		1	Бобово
		2	Ситарице
		3	Станина Река
9	**Суводањска**	4	Суводање

IV Посавски — срески место Обреновац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Грабовачка**	1	Грабовац
		1	Вукићевица
		2	Дрен
		3	Орашац
2	**Дренска**	4	Ушће
		1	Кртинска
		2	Ратари
		3	Скела
3	**Кртинска**	4	Уровци
		1	Варош. Обреновац
		2	Бело — Поље
		3	Забрежје
		4	Звечка
		5	Уровички засеок
4	**Обреновачка**	6	Рвати
		1	Бровић
		2	Јошева
		3	Лончаник
		4	Љубинић
		5	Милорци
		6	Пироман
5	**Пироманска**	7	Трстеница
		1	Вел. Поље
6	**Стублинска**	2	Стублине

V Тамнавски — срески место Уб

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бајевац
		2	Врховине
		3	Непричева
1	**Бајевачка**	4	Рубрибреза
		1	Бањани
		2	Брезовица
		3	Вукана
		4	Каминовац
2	**Бањанска**	5	Кожуар
		1	Врело
		2	Совљак
		3	Таково
3	**Врељанска**	4	Црвена Јабука
		1	Докмир
		2	Кршна Глава
		3	Панбуковица
		4	Радуше
		5	Слатина
4	**Докмирска**	6	Чучуга
		1	Гор. Јабучје
		2	Д. Јабучје
5	**Јабучка**	3	Лајковац
		1	Баталага
		2	Зукве
		3	Новаци
6	**Новачка**	4	Тунари
		1	Борак
		2	Брлуга
		3	Каленић
7		4	Лисо Поље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		5	Радљево
		6	Скобаљ
7	Радљевска	7	Шарбане
		1	Гвозденовић
		2	Звиздар
		3	Трлић
8	Тврдојевачка	4	Тврдојевац
		1	Уб (варошица)
		2	Гуњевац
		3	Мургаш
		4	Паљуви
		5	Руклада
		6	Стубленица
9	Упска	7	Трњаци

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ 15.736
2 октобра 1891 год.
У Београду

Свима окружним начелствима, и управи в. Београда*)

При примењивању § 329 тач. 19 крив. закона опазио сам да полицијске власти не поступају свуда правилно и једнако, те отуда настају често жалбе, којих иначе не би било, или, и ако би их и било, оне не би биле умесне, и власти се не би могло с основом замерати да ово или оно није учињено, што је требало и што је дужна била учинити.

Овој неједнакости на сваки начин има повода у самом начину на који је законодавство ову ствар регулисало, а у приличној мери и у распису министра унутрашњих дела ПЊ 12.494 од 26 септембра 1888 године.

Да би се поменути § 329 тач. 19 што правилније и једнако свуда примењивао, и да би се рад власти у томе погледу кретао свуда једнообразније и што сагласније у духу самога законодавца, наређујем да се од сада при том поступа овако:

Из тачке 19, § 329 крив. закона, у вези са последњим ставом истога параграфа јасно је, да је полицијска власт у праву а и дужна мотрити: јесу ли зграде здраве и добре или су трошне и паду склоне, те прете безбедности становницима и онима, који пролазе.

Кад полицијска власт, вршећи ову своју дужност, примети сама или јој се то достави, да је каква зграда трошна и паду склона, онда она има то да стави на кратак протокол и да на основу тога писменом наредбом одреди свога инжињера [општина свога, у варошима где га има, а где га нема захтева од начелства окружнога, у Београду управинога, или ако га нема једнога инжињера министарства грађевина], који он стручно мишљење треба да дâ: је ли зграда трошна и паду склона, па ако јесте да то образложи и каже, да ли се према недостатцима на згради, она може одмах оправити тако да буде са свим и стално безбедна за становање и оних, који пролазе поред ње, и ако може, онда шта и како има да се оправи, а ако не може, онда по наведеним недостатцима да дâ мишљење да се зграда у интересу безбедности мора срушити. Све то треба у том стручном мишљењу да је јасно обележено и разложено.

Не треба, јер нигде никаквог законског ослонца нема, за ово одређивати неке нарочите комисије, у које улазе и људи не стручни, или и стручни, са стране, као што то полицијске власти и данас по многим местима раде. При прегледу с одређеним инжињером од стране полицијске власти треба да буде само један полицијски (односно општински) чиновник, који има ту само на руци да буде инжињеру, на случај потребе, јер овде полицијска власт ради и дејствује као грађанска полиција, па зато има и једино и нарочитог стручног органа свог, који је једини надлежан, као орган полицијске власти, да оцени: је ли зграда трошна и паду склона?

Да је овако разумевање правилно и у смислу закона доказ је то, што би у противном случају, закон изречно поменуо комисију, а он то није учинио већ је само одредио, да опомену чини полицијска власт. Она, дакле, о том сама прибавља уверење преко свог стручног органа, или оним, кога она за то одреди, ако га на лицу нема.

У прилог овом разумевању иде и мишљење познатога коментатора нашега кривичнога законика, г. Ђ. Д. Ценића, који вели: „је ли каква кућа или зграда трошна, полицајна власт — оделење грађевинско — позвана је да каже.“

Кад одређени инжињер поднесе мишљење о дотичној згради, надлежна месна полицијска власт, на основу таквог прибављеног уверења, издаје писмену опомену дотичном сопственику: да зграду поруши или утврди, према том како гласи стручно мишљење инжињера, кога је полицијска власт за извршење прегледа одредила. Ако је мишљење гласило да се зграда може оправити, онда у писменој опомени треба означити све, шта има да се оправи и у ком року; а ако је мишљење гласило да се зграда поруши, онда се у опомени треба казати такође у ком року има да се то изврши с обзиром на стање зграде и на остале прилике, које још на то могу утицати (време за исељавање и т. д.).

Кад онај, који се овако опомене не учини оно што му је заповеђено у остављеном року, онда надлежна полицијска власт доноси осуду на основу тач. 19, § 329 кривичног закона с том напоменом, да ће се по основи последњега става поменутога параграфа поступити, ако осуђени не учини сам по издржаној или плаћеној казни, па пошто осуда постане извршна, она ће оно, нашта је осуђеног опоменула извршити сама на рачун кривца.

Против ове осуде има места жалби и надлежној власти која има да прегледа: постоји ли опомена полицијске власти, основана на стручном мишљењу њом одређеног инжињера, које мора уз акта осуде бити приложено, да ли је опомена осуђеном саопштена и кад, да ли је она послушала или није, те према томе, да цени да ли је осуда основана на закону § 329 тачка 19.

Према довде изложеном, надлежна полицијска власт кад јој дођу случајеви примене § 329 тач. 19, не треба да се осврће и задржава у свом раду неумесно упућеном и поднесеним жалбама, већ се има при том без обзира на њих кретати у строго законским границама и јасно на начин, како је овде прописан, као једини који одговара духу и писму закона: пошто по састављеном протоколу и учињеном прегледу уредну писмену опомену изда и дотичном је грађанину саопшти, она ће, ако се њена опомена не послуша, приступити осуди, па по свршеној осуди, ако осуђени остане и даље непослушан, поступити по последњем ставу § 329, тач. 19 т. ј. на рачун кривца наредити сама рушење или оправку одмах, ако ствар не трпи одлагања, или ако се зграда без опасности може још неко кратко време оставити после још једног остављеног рока сопственику.

Овде се напоминје још, да се полицијска власт, пошто је њен рад овде по званичној дужности, у случајевима преке опасности и врло хитним, има користити §§ 15 и 16 полицијске уредбе, по којима се осуде по званичној дужности могу одмах извршивати, у ком случају наступа одмах и примена последњега става § 329 крив. закона без обзира на то, да ли је ствар жалбе код надлежне власти расправљена или не.

Пошто је у оваквим случајевима закон дао полицијској власти право, да она сама цени хоће ли или не, да осуду по званичној дужности одмах изврши не чекајући на расправу жалбе, а није јој то ставио у *императивну* дужност, то ће она с обзиром на стање ствари у даном случају и на све остале прилике врло пажљиво при том поступати и штедљиво се користити правом чија је употреба њеној увиђавности остављена, избегавајући свуда у овим случајевима примену § 15 и 16 полицијске уредбе и њену последицу: примену последњег става § 329 пре расправљене жалбе, где год је то могуће без штете за безбедност становника и оних, који поред зграда пролазе.

*) Види допуну тачке 19, § 329 казн. законика од 7 фебруара 1896 године. — У колико овом допуном овај распис није измењен, у толико га и износимо, а остало што не важи изоставило смо.

Овим се замењује распис министра унутрашњих дела од 26 септембра 1888 године П№ 12.494.

Свима окружним началствима и управама града Београда и Ниша.

Расматрајући радње полицијских власти именованих у §§ 3 и 4 а, полиц. уредбе, као надлежних за извиђање и суђење иступних дела, изложених у III-ој части казнителног закона, и њихове пресуде, приметио сам у много прилика, да су те пресуде изрицане без икаква обзира на дух и намеру закона, по коме примена и мера казне, мора одговарати величини учињене, кривице, лицу које је исту учинило, начину на који је она учињена, побудама које су кривца руководиле и околностима под којима је кривица учињена, већ су казне досуђиване тако, како не одговарају ни величини кривице, ни дотадањем владању обвињеног, ни околностима, које би, правилно оцењене биле меродавне за величину казне. Било је случајева, да је кривац и за прву кривицу и без обзира на остале околности, које треба извидети и утврдити осуђиван на највећу меру казне, ма да тога не би могло бити, да је све што треба правилно извиђено, утврђено и оцењено при одређивању казне. Исто тако било је случајева да казна затвора није осуђеноме, замењивана новчаном казном, и ако је он то по §-у 318 крив. зак. заслужио, или ако му је казна замењена новцем, та је замена учињена највећом мером новчане казне предвиђене §-ом 316 крив. закона.

Кривичним законом, а на име § §-има 311 и 313 одређена је најмања и највећа мера казне затвора и новчане. И ма да је властима остављено, да се у даном случају крећу између ове најмање и највеће мере законом одређене казне, ипак та оцена казне и њена примена, не може и не сме бити произвољна, без обзира на све прилике и околности лица и учињенога дела, јер са таквим примењивањем казне промаша се циљ и дух закона, који утврдивши најмању и највећу меру казне за иступе, утврдио је исту с тога, да се у тим границама примењује казна, која се у извесној кривици, према извесном лицу и под извесним околностима, показала као праведна, заслужена и целисходна, пошто намера законодавца у одређивању најмање и највеће мере казне, не може бити друга, него да казна буде сразмерна величини учињене кривице, а не произвољна како која власт хоће.

Да би та оцена могла бити правилна и мера казне била изречена у духу закона, потребно је не само утврдити, да је казниво дело учињено, и да је оно према обвињеноме доказано, него и у пресуди исцрпно изложити, утврдити и оценити све околности и побуде учињенога дела, па према томе и казну одмерити и изрећи.

Све ово јасно се види и из § 38 полиц. уредбе. Тим законским прописом изреком је утврђено, да се казна може и повећати и умањити, према околностима које кривца оптерећавају или олакшавају. Уједно су тим законским прописом побројане све околности које казну отежавају, као и оне које је олакшавају.

Кривац који је до учињеног дела, био свагда доброг владања, или ако је малолетан, изазван или наговорен и т. д. не може по закону бити осуђен истом мером казне, којом и онај, коме то није прва кривица, ко се на то из раније спремао, који је пре за подобна дела кажњен и т. д.

Полицијске власти, према овоме, дужне су да прикупе и у побудама пресуде изнесу, све околности и отежавајуће и олакшавајуће, да их оцене и према њима да донесу пресуду у границама, које је закон предвидео, не губећи из вида и пропис §-а 26 полиц. уредбе.

Схвативши, на овај начин, правилно дух закона, избећи ће се свако неправилно, неједнако и незаконито примењивање казне од стране полицијских власти.

Налазећи за потребно, да полицијским властима, скренем најозбиљнију пажњу на изложене прописе законске и њихову примену, ја очекујем да их се оне тачно придржавају.

Нека начелство ово саопшти, свима подручним му властима на управљање, а и само се по овоме управља, — и нека при расматрању рада подручних му власти, по иступним делима, уверава се о вршењу овог наређења, и даље законо поступа.

Пбр. 4.877.

10. марта 1895 г. у Београду

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 17.517

21 септембра 1895 год.

у Београду

Свима окружним началствима и управама вароши Београда и Ниша.

Дешава се врло често да срески начелници и начелства окружна неједнако поступају и не раде како треба у оним случајевима где начелство окружно поништи какво решење среског начелника у административним предметима.

У таквим случајевима примедбе начелства учињене на решење дотичног среског начелника, не подлеже даљем расматрању, нити се исте саопштавају странама, него је среска власт дужна да по тим примедбама поступи и друго решење донесе, које се има странама саопштити. Ово решење било би, у случају жалбе, опет предмет оцене начелства, и тек ако би која страна била незадовољна са решењем начелства, онда има право да се противу истога решења жали вишој власти.

Међу тим у многим случајевима не ради се тако, већ се примедбе начелства саопште странама, и онда незадовољна страна изјављује жалбу министру против тих примедаба, па начелство шаље овамо предмет на решење, ма да је то неправилно, јер се овде нема шта да решава по таким жалбама.

Да се не би и у будуће оваке неправилности дешавале, министар унутрашњих дела препоручује *начелству* да од сада не шаље министру на решење предмете по жалбама изјављеним против примедаба начелства, него да нареди да у таквим случајевима дотични срески начелник донесе одмах потребно решење, и у осталом да се даље поступа као што је напред изложено у другом одељку овог расписа.

За управу в. Београда

Овако ће и управа и квартови поступати у случајевима кад управа поништи квартово решење.

ОБЈАШЊЕЊА

Под овом рубриком даваћемо објашњења на разна питања по постојећим расписима.

П. С. полиц. чиновник тражи од нас обавештење: *о извешћима за разрешење од дужности отпуштених и пензионисаних чиновника,* и ми му одговарамо:

У извешћима: о разрешењу од дужности треба назначити:

а, датум указа или претписа, којим је дотични чиновник пензионисан, отпуштен или премештен.

б, дан разрешења од дужности.

в, број дана за који му је издата плата, рачунајући од дана указа до дана разрешења и суму за то време издате плате.

НЗ. По § 31 зак. о чиновницима грађ. реда и упуту госп. Мин. Финансија од 23 фебруара 1890 г. К№ 3267 (штампаном у 57 бр. Срп. Новина 90 г.) дан разрешења не улази у прорачун ове плате.

К. Р. општ. писару одговарамо: Уредба о поступању са општинским капиталима у облигацијама о наплати интереса по њима, мењању облигација, обезбеђењу дуга и т. д. и т. д. прописана је 16 априла 1860 године Бр. 1085 и налази се у зборнику XIII страна 164.

В. П. Према чл. III конвенције о наслеђима закључене између Србије и Аустро-Угарске, дужне су наше власти да за 24 сата поднесу пријаву најближој аустро-угарској конзуларној власти о смртном случају њинога поданика, те да тиме дотични конзулат поставе у положај да предузме нужне мере ради заоставштине, постављања тутора и т. д. Сем овога по овој ствари постоји и распис Г. Мин. Унутр. дела П№ 6595 од 1888 г. који је отпуштен свима полицијским властима, поводом појављеног случаја да неке власти нису се тачно горњега придржавале.

Ј. Ст. Сем Височајше уредбе од 8 јулија 1839 Н№ 442, која важи као *наставленије* за ср. начелнике Зборник од 1839 год. (о томе, да власт може *везати* непокорног јој грађанина) а која је по закону од 26 априла 1895 год. (Срп. Нов. бр. 96 1895) понова ступила у важност — силом се може непослушник власти дотерати и по другом одељку § 21 полиц. уредбе.

А. Ј. На питање ваше о упражњавању механске радње у непрописној згради, видите наређење Г. Мин. Унутр. Дела од 19 марта 1887. године П№ 3199.

М. М. О бесплатном лечењу грађана из тежачког реда од сифилиса, постоји распис г. Мин. Унутр. дела од 31 марта 1887 год. С№ 1466.

С. Р. Кривце по закону о мерама застаревају по § 396 кр. зак. пошто то није законом о мерама предвиђено. Видите о томе и распис Г. Мин. Народ. Привреде од 19 фебруара 1887 године МБр. 69.

ШУЛЕ

(СЛИКА СА СЕЛА)

Радоје Домановић

— Треба га протерати, покварен је, лопов, разбојник! Што се то трпи у нашој општини?! Докле ћемо. Треба, вала, тај Шуле за врат да нам узјаши!

Оваке речи нису се само од једног домаћина у селу чуле у једној прилици. Сваки бољи домаћин имао је прилике да по сто пута ову познату песму отпева пред општинском судницом.

— Е, вала је истина брука! — додају остали као дубоко замишљени и са неком врстом уздаха.

— Па шта је сад опет урадио?...

— О, брате, шта ће се с тим чудом?!... пита кмет озбиљно, тупим гласом.

— „Шта је урадио? Шта је урадио?!“ како то питаш, брате?! Тако може и моја стрина да кметује. Не знаш Шула?... Е није, вала, озидао нову чколу, но украо Пајићу најбоље јагње... Е па, брате, ако то тако иде, онда нек се зна, да радимо за тога Шула, па то ти је... Ја, чуди се човек: „Шта је урадио?!“ — цикну Никодије, један од најимућнијих у целој околини, а на крају говора пљуну срдито далеко од себе и баци штап на земљу.

— А што га ниси ти протерао, кад си кметовао?! Што ниси кад знаш вако да причаш?! одврати кмет још љутитије.

— Нисам, ниси га ти дао!

— А ти си га лани бранио!

— Лани је био љуцки.

— Љуцки што вама двојици није ништа ове две године украо, вели Пајић, али, брате, не може да се трпи више. Што је много, много!...

— Онда да га протерамо, вели кмет.

— Да га протерамо! чу се са свију страна.

— Е, вала, знате шта је. То је пизма на мене. Сад кад служи код мене, онда ајд протеруј, а ко зна да л' је Пајићу он украо јагње. Ја нисам приметио да је где врднуо док је код мене, заузе се неки Никола код кога је Шуле служио.

— Е, брате Никола, не може тако. Лани га брани Пајић, кад је код њега био, ономлани ја, а сад ти и тако од како ја знам тог Шула, он редом краде од свију.

— А што баш да га почнете јурити сад прво кад је код мене — љути се Никола.

И тако се мало, по мало отвори читава свађа између грађана. Једни држе страну Николи, једни хоће Шула да протерају.

Петнаест година је тако увек на дневном реду то Шулино питање и никад да се оконча.

Једном су били озбиљно одлучили да се протера, па се покајали. Научили некако људи на њега, па то је све.

А њега и не може човек да мрзи. Повисок, витак, главе омалене, шиљасте, на врх које је и лети и зими забачен фесић, који, готово, више стоји на врату и затиљку. Испод фесића стрчи у бичевима плава коса и неуредно пада по челу. Обрва готово и нема. С једне стране има нешто мало, а место друге је ожиљак. Изгорео је некако, кад је као мали пао на црепуљу. Испод тог крупног ожиљка, што захвата и чело с читава два прста, сијају два зеленкасто-жута ока, покретљивија од магнетске игле. Вечито је насмејан и виде му се бели, као снег, зуби, о којима се причају читаве популарне бајке: „Гризе Шуле стакло зубима“, „Савије гвоз ка' прс' дебео“ и т. д.

Свађа у највећем јеку:

— А, ћеш да браниш лопова? цичи Никодије.

— Крао си с њим заједно, мрсак вам очин.

У мало па да дође до гушања.

Док тек тресну нешто, као да је пао човек с грма.

Сви се пренуше и окретоше, а то Шуле прескочио из Мијиног шљивара општински плот, па се зацерека и узе мигати раменима.

— Прескочи га?...

— Ама зар прескочи по богу, брате?!

— Их, да зла брава, закон му његов! чуди се и Никодије.

— Да бог сачува!... чуде се сви запрепашћено, а види се како се симпатије према Шулу повратише.

Кад се већ довољно ишчудише, рећи ће кмет достојанствено, строго:

— Оди-дер Шуле.

Шуле приљуби руке уз бутине, исправи главу и по војнички домаршира до кмета и салутира хитро, лако.

— Е, мани га! шапћу једни.

— Да не краде, убио га господ, вредео би Цариграда! додају други.

— Е, бржи је од најбољег коња.

— Каки коњ, ако не стигне зеца на брзац — убио ме Бог! опет ће трећи. Сви га некако и с љубављу и са завишћу гледе.

— Ти си, Шуле, украо ноћас Пајићево јагње и појео га с Тозом и Кеном у Међицама, а кожу сте обесили о Маркову качару.

Шуле се брзо окрете око себе, намигну на неке и накељи се мало, па се намрштено обрати Пајићу:

— Ко ти је појео јагње, ча Павле?

— Вала, Шуле, није ни министер, ни начелник, дошао у село да украде Пајићу јагње, но то се зна чија су посла! вели Пајић љутито.

— Добро ча Павле, кајаћеш се што ме нападаш вели Шуле, па се опет крадом накељи и намигну на неке.

Многи су се и прибојавали Шула, јер њему тако дође, па дуне некуд у свет. Нема га по неколико месеци, па тек изненада трапи у село. А сви су се више бојали кад није ту, него кад је међу њима. Држали су да много може: и хитар и млад (у ово време тек му је било двадесет и девет година).

— Пајић чувао то јагње за госте. И таман сутра му долазе, а Шуле га покрцка с Тозом! нашали се неко.

Шуле се насмеја, али се брзо уозбиљи и намршти, па се прекрсти:

— Нисам овога ми крста, не прекрстио се, а зна ча Никола да сам сву ноћ био код куће.

— Је л' дебело, Шуле, закон му његов? А?... упита један и засмеја се.

— Е, вала, мислим у сам се лој саздало, додаје други и намигну на Никодија, а главом показује Пајића.

— Их, што је Шуле сладио ноћас ка бег, а Пајић нек гули пројy.

Сви прскоше у смеј, а и Шуле се савио од смеја и једва изговара:

— Нисам, бре, младости ми.

— Дај му полић ракије нек призна.

Из меане преко улице донесе неко полић и пружи Шулу.

— Немо' бре, мршти се као Шуле и гура га лактом, а овамо пљеште устима и прави такав израз, чим завара кмету очи, као да би хтео рећи: „Јао, дај де га овамо!“

Кмет то приметио, па му се допало:

— Попи', попи', вели му.

Шуле узе стакло, прекрсти се брзо неколико пута, помилова га, шкљоцну на њега зубима и обзину грлић два три пута, па га метну крај срца и узвикну: „злато моје!“ За тим стаде мигати раменима и ишчуђавати се:

— Ух, колицно је веру му његову!

Све да се поваља од смеја.

— То јагњетина тера на жеђ! вичу многи.

Опет се смеј разлеже, па и Пајић се насмеја, који је дотле седео намрштен и пљуцкао од неке досаде.

— Ајде, бре, Шуле, итар си, тркни дол до цркве, те зовни попа, вели кмет.

Шуле подврисну, подскочи од земље читав метар и као муња јурну. Прескочи као срндаћ врљике на црквеном забрану, затутња му земља под ногама и разлеже се његов диван, јак глас, те одјекнуше брда:

— Хај, да сам газда,
К'о што немам пара...
И јујујују ууууу ух!.,.

— Ух, по Богу, опак ли је.

— Мани га, ка ала једна!...

Таман се опет узеше сви чудити и разговарати о Шулу, док он одједном бану преко плота на истом месту из Мијиног шљивара.

— Ене де га, од куд одовуд овај ка с неба?!

Шуле подврисну и подскочи.

— Кад бре брже облете? Јеси ли ишао, Бога ти, чак до цркве и обишао там около ка виор?

Шуле се само смеје и мрда раменима.

— Тхе, час ја — ка ласица.

Пред меаном га опет почеше частити, па и кмет и чак Пајић, а једнако му говоре:

— Признај, бре Шуле, славе ти, нећемо ти ништа.

Шуле се смешка, испија, а час мете капу на уво па заигра.

— Е чудо је, брате, како му ове ноге вако раде? ишчуђавају се сви његовој лакоћи.

Шуле се мало ћевнуо, па ће се тек окренути Никодију умиљавајући се.

— Дај ми, болан, ча Никодије, једно јагње, да га изем.

— Немо ми, бре Шуле, мали су ми, вере ми, даћу ти, Бога ми чим одврку.

— Не једе Шуле маторо јагње, но ка господа дол у чаршији, кад је младо, па подебело! — рећи ће један и сви ударише у смеј.

— Подај му, бога ми, боље ти је сам, но да ти дигне три! узе се шалити и Пајић.

— А с Пајићем си велиш квит! — шали се кмет.

— С њим квит! Нисам жим' ча Павле! — вели Шуле и заглади уста, па штрцну пљувачку кроза зубе, а Никодију намигну и прошапута:

— Слатко је било ка један шећер, ето му његови!

— Готово морању му дати једно — смеје се Никодије.

— Ћеш један полић? — пита Шула, газда Марко.

— Не помаже ти! — вичу други — ће да га подмити! Јагње, јагње! Мораш и ти да даш писанију Шула.

Све да се поваља од смеја.

Кад пођоше, Шуле скочи преко једне врзине, подврисну и изгуби се у забрану, а разлеже се његова силна звонка песма:

«С вечер сјала сјајна месечина,
Обасјала зелену ливаду.

Застали сви па слушају.

— Е, алал нек му је оно ноћашње јагње! узвикну Пајић, одушевљен песмом.

— Море кад ми запева негде, опростио би му, чини ми се, око да ми је извадио.

*

Није прошло од то доба ни месец дана, а Шуле се негде, по свом обичају, изгубио. Нигде га нема, нити ко зна где је. Жале га сви и некако им необично без њега.

— Е жао ми га, гада му поганог, ка' да ми је брат отишао! чуло се често кад би се повела реч о Шулу.

Пола године по његовом одласку стиже акт од начелника среза неког у београдском округу у коме се вели како је неки Милован Степановић — Шуле (ретко му који знао имена) притворен због сумње што је на њега пала због неке крађе.

Милован се позива на Никодија Милосављевића, Николу Пајића, Марка Томића и Николу Весића мештане села К....., где је и сам рођен и живео, који га познају да је владања добра и да ни за шта није никад кажњен, ни осумњичен.

— Шулова посла! — вели кмет.

— Е, није му то наша ова јаруга, но приапсе браћа.

— Жао ми га гада! вели Пајић.

— Жао га и мени, ал' ето ти оно његово опет тера.

— Па шта ћемо.

— Да га избавимо несрећника, наш је опет, убио га Бог и кад се таки саздао.

— И он сирома у туђем свету, па се опет свија овуда око нас, рећи ће Пајић.

— Наш је опет, куда ће од нас. Своје место, па своје, ком ће кукавац другом.

И општина изда уверење начелнику среза.....

„Суд ове општине уверава сваку надлежну власт које се тицало буде знати, а нарочито начелника среза..... у вези акта истог среза № 4210 од месеца.... год. 1986, да је Милован Степановић, који је био житељ ове општине у свему владања примерна био и у свему поштен за што тврди суд ове општине својим печатом. Председник суда *Митар Тошић*

ЗЛОЧИН И КАЗНА.

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (88)

Свидригајлов пође из гостионице. Раскољников за њим. Свидригајлов ипак не беше много пијан, тек мало му ударило у главу, и сваким минутом биваше све трезнији. Био је нечим врло заузет у мислима, нечим необично важним, и мргодио се. Очевидно га узнемираваше неко очекивање. Према Раскољникову се у потоњи мах некако промени, сваким тренутком постајаше све грубљи и подсмешљивији. Све је то Раскољников опазио, и беше такође у немиру. Свидригајлов му поста врло сумњив; науми да пође за њим.

Изиђу на тротоар.

— Вама је пут на десно, мени на лево, или, готово, напротив, тек adien, mon plaisir, до пријатног виђења!

И упути се десно сенској пијаци.

V.

Раскољников пође за њим.

— Шта је то! завиче Свидригајлов окренув се. — Мислим, казао сам...

— То је то, да вас ја сад нећу да оставим.

— Шта-а-а?

Оба застану, и оба се за мало гледаху као да се мере.

— Из свих ваших полупијаних прича, оштро одговори му Раскољников, — ја сам *основно* закључио, да ви не само што се нисте оставили својих најподлијих смерова према мојој сестри, него да сте шта више јаче него икада њима обузети. Познато ми је, да је јутрос моја сестра добила некакво писмо. За све време ви нисте могли седети на месту с миром... Ви сте, претпоставимо, и могли пронаћи успут какву жену, али то ништа не значи; желим, да се лично уверим...

Једва је Раскољников и сам себи могао да одреди шта је управо хтео, и о чему се управо хтео да увери лично.

— Ето сад! Хоћете да одмах дозовем полицију?

— Зови!

Они опет постојаше мало један према другоме. Напослетку се измени лице у Свидригајлова. Уверивши се да Раскољникова претња није уплашила, он се намах учини весео и пријатељски расположен.

— Ето какав је!

Ја навластито нисам с вама о вашој ствари разговарао, премда ме је, наравно, мучила радозналост. Фантастична ствар. Одгодио бих до друге прилике, али, доиста, ви сте у стању и мртва покренути... Па, хајдемо, само вам унапред кажем: идем сад на часак само кући да узмем новаца; после затварам врата, узимам кола и цело вече остајем на острвима. Па, камо ћете и ви за мном.

— За то време ја ћу у стан, али не код вас, него код Софије Семјоновне, да се оправдам што нисам био на пратњи.

— Како вам је воља, али Софија Семјоновна није код куће. Она је сву децу одвела једној госпођи, једној знатној старој госпођи, мојој давнашњој познаници, и оснивачици неких завода за сиротињу. Очарах ту даму доневши јој новац за сва три тичића Катарине Ивановне, а поред тога подарио сам још новаца и заводима; напослетку сам јој причао све о Софији Семјоновној, баш све часно, ништа не тајећи. То је учинило неописан ефект. Ето зашто је Софији Семјоновној и било накричено да се још данас јави, право у —ви хотел, где на време станује моја госпођа кад с летњиковца долази.

— Нема потребе, али ћу ипак ићи.

— Како хоћете, тек ја вам ту нећу бити друг. Ево смо одмах и код куће. Реците, ви ме зато подозриво гледате, уверен сам, што сам био толико деликатан и све до сад вас нисам узнемиривао запиткивањем... ви разумете? Вама се то чинило ствар необична: кладим се да је тако! Па, дела сад и будите деликатни.

— И прислушкујте код врата.

— А, ви о томе! засмеја се Свидригајлов. — Јест, ја бих се и чудио, да сте после свега ту ствар пропустили без напомене. Ха-ха! Ма да сам нешто и схватио из онога, што сте онда... онамо... лакрдијали и Софији Семјоновној сами причали; пак, шта је то? Ја сам можда човек врло заостао па већ ништа не могу ни да разумем. Разјасните ми, забога, голубићу! Просветите ме по најновијим начелима.

— Ништа нисте могли чути, варате се у свему!

— Али не говорим о томе, не о томе (премда сам, уосталом, што-шта и чуо), не, већ о томе, што ви све једнако уздишете, и уздишете! Тај Шилер вас каткад узбуњује. А сад ето и код врата не прислушкуј. Ако је тако, идите одмах и објавите свој управи, да се ето, реци, тако и тако, десио са мном овакав казус: показала се мала омашка у теорији. А јесте ли пак уверени, да се код врата прислушкивати не може, а старице да је могућно туђи чиме се стигне, онда што пре идите ма куда у Америку! Бежите, младићу! Може бити да има још времена. Ја вам срдачно говорим. Немате ваљда новаца? Даћу вам ја за пут.

— О томе баш никако не мислим, прекиде га Раскољњиков с одвратношћу.

— Разумем (уосталом, не трудите се: ако хоћете ви и немојте много да говорите); разумем, каква питања сад су код вас у течају: морална, шта ли? Питања грађанина и човека? А ви њих на страну; и шта ће вам сад? Хе-хе! После тога, зашто још једнако и грађанин и човек? А је ли то тако, онда се није требало ни прљати; не вреди лаћати се посла. Па, убите се; шта, ваљда вам се неће?

— Ви као да намерно хоћете да ме изазовете, те да бих вас оставио...

— Ето ти особењака, па ми смо ево већ дошли, изволите не степенице. Видите ево овде је улазак у собу Софије Семјоновне, гледајте, никог нема! Не верујете? Запитајте код Капернаумова; она њима кључ оставља. Ево баш и madame de-Капарнаумов, а? Шта? (мало је наглува). Отишла? Куда? Е, јесте ли сад чули? Није овде, и можда неће доћи него доцкан у вече. Е па сад хајдемо код мене. Јер ви сте хтели и код мене? Еле, ту смо већ, код мене. Madame Реслих није код куће. Та жена вечито има посла, али је добра жена, уверавам вас... можда би вам била од користи, кад би ви били у неколико разложнији. Него, ево изволите видети: узимам из бироа онај папир од пет постотака (ево имам их још неколико!), и тај ће данас отићи мењачу. Дакле, видели сте? Више не могу времена губити. Биро се затвара, стан се затвара, и ми смо опет на степеницама. Па, ако ћете да узмемо кола? Ја хоћу на острва. Је ли по вољи да се провозате? Ево да узмем ова кола за Јелагин. Шта? Нећете? Не подносите? Да се провозамо, ништа то. Чини ми се да се киша спрема, ништа, навући ћемо кров....

Свидригајлов сеђаше већ у колима. Раскољњиков мишљаше да су његове сумње бар у овај мах неправичне. Не одговори ни речи, него се окрете и пође обратно у правцу ка Сенској. Да се окренуо бар једном успут, то би видео како Свидригајлов не даље од сто корака остави кола, исплати кочијаша и сам оста на тротоару. Али Раскољњиков не могаше ништа видети, зађе за рогаљ. Дубока одвратност гонила га даље од Свидригајлова. „И могао сам макар и за тренут очекивати што од тога ниског и простог неваљалца, од тог сладострасног развратника и подлаца!“ повиче и нехотице. Истина, Раскољњиков је свој суд исказао сувише брзо и површно. У свему код Свидригајлова било је нечег што му је бар неке оригиналности давало, ако не тајанствености. А што се у свему томе сестре тиче, Раскољњиков је ипак остао тврдо уверен, да је Свидригајлов неће оставити на миру. Али већ је и сувише тешко и несносно постало мислити и премишљати о свему томе!

По свом обичају, оставши сам, после двеститну корака се дубоко замисли. Дошавши на мост заустави се код ограде и стане гледати у воду. А за то време Авдоћа Романовна беше код њега.

Сусрели су се при ступању на мост, али је није ни погледао. Дуњечка није га још никада срела на улици такога, и била је задивљена, готово уплашена. Зауставила се и није знала да ли да га зовне или не. Намах од стране Сенске опази како Свидригајлов хита.

Али чини се као да се он приближује тајанствено и смотрено. Не ступи на мост, него се заустави са стране, на тротоару, старајући се свим силама да га Раскољњиков не види. Дуњу је већ давно спазио и давао јој знаке. Њој се чињаше да је он знацима својим мољаше да не зове брата и да га остави на миру, и да је зове себи.

Дуња тако и учини. Лагано обиђе брата и приближи се Свидригајлову.

— Хајдемо брже, прошапће Свидригајлов. — Нисам рад да Родјон Романић зна за наш састанак. Напомињем вам, да сам ту близу у једној гостионици био с њиме, где ме је сам тражио, и једва сам се од њега одвојио. Он од некуда зна за оно моје писмо које сам вам послао, и нешто сумња. Ви му свакако нисте поверили? И ако ви нисте онда ко је?

— Ево сад смо зашли за рогаљ, сад нас брат неће видети, прекиде га Дуња. Знајте да с вама даље нећу ићи. Овде ми кажите све; све се то може и на улици казати.

— Прво, то се никако не може на улици казати; друго, ви морате и Софију Семјоновну да саслушате; а треће, имам да вам покажем неке документе... Него, јест, ако ви најзад не пристанете да код мене дођете ја се одричем сваких разјашњења и одмах ћу отићи. Још вас молим да не заборавите да се врло занимљива тајна вашег омиљеног брата налази потпуно у мојој власти.

Дуња се заустави нерешљиво и продирућим погледом гледаше Свидригајлова.

— Што се плашите! опази он мирно. — Град није село. И на селу сте више увреде нанели ви мени него ја вама, а овде...

— Софија Семјоновна је спремљена?

— Не, нисам јој ни речи рекао, а нисам поуздан је ли она сад дома. Уосталом извесно јест. Данас је сахранила своју мађију; није дан за походе. За време нећу ником о томе говорити, шта више унеколико се и кајем што сам вама саопштио. Ту и најмања непажња се изједначује са доставом. Ја станујем ево овде, у овој кући, ево нас и ту. Ево ово је вратар ове куће; он ме врло добро зна; ево га где поздравља; он види да идем с дамом и свакако већ је успео да вам сагледа лице, и то ће вам бити од користи, ако се ви мене веома бојите, и ако сумњате. Опростите што говорим тако грубо. Ја живим сам овде. Софија Семјоновна станује одмах, соба до собе, и она је укућанка, као и ја. Сав први спрат су заузели укућани. Па што сте плашљиви, као дете? Или сам ја зар тако много страшан.

Свидригајлов развуче лице у снисходљив осмејак; али њему не беше до осмеха. Срце му је лупало а дисање му застајкиваше. Навлаш је говорио гласније да би прикрио своје узбуђење које је расло; али Дуња није могла да опази то особито узбуђење; већ је и сувише наљутила напомена да се она као дете боји, и да је он за њу тако страшан.

— Ма да знам да сте ви човек... без части, ја се вас нимало не плашим. Идите напред, рече она мирна по изгледу, али врло бледа у лицу.

Свидригајлов се заустави пред Соњиним станом.

(Наставиће се).

УХВАЋЕН

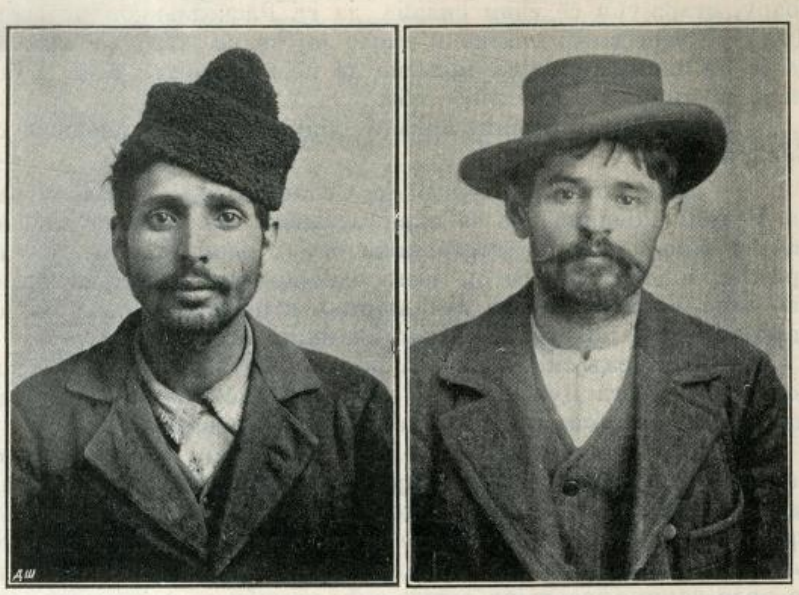
Драгутин — Драгољуб Милојевић звани **„Јагодинче“,** чију смо слику изнели у претпрошлом броју нашег листа, ухваћен је по истој 26 пр. месеца у Јагодини и спроведен управи града Београда, која га је ставила под кривичну истрагу и у притвор због крађе новаца Урошу Јовановићу из Парцана.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Стеван Стојчевић, родом из Пожаревца, по народности циганин, без сталног занимања, има 24 год. средњег стаса, суводњав, иступно више пута кажњаван.

Милица Беловуковић — Анка Јацић — Јоцић, бив. служавка, родом из Ужица, до сада два пута судски осуђивана, једном због просте, а други пут — год. 1891 од стране ужичког првостепеног суда на 5 год. робије због опасне крађе, има 22 године, омалена, по лицу рошава, и

Радош Миленковић, родом из села Себечевца, среза расинског, округа крушевачког, по занимању калфа памуклијашки

Стеван Радош

а у последње време келнер, има 30 година, средњег стаса, сувоњав и смеђ, решењем кварта дорћолског стављени су под кривичну истрагу и у притвор због крађе накита, извршене једној овдашњој породици на дан 26 јануара тек. године.

Како има изгледа, да је ова дружина извршила још неке крађе, не само у Београду већ и унутрашњости Србије, и како је њихова, а нарочито Радошева прошлост доста тајанствена, — то им на молбу иследне власти, износимо слике и позивамо све оне, који о њима буду што више знали, да то доставе, било нама било кривич. одељењу управе града Београда.

Напоминье се још и то, да је код Милице, приликом претреса, нађен један велики дукат са ликом Марије Терезије, за који она изјављује, да га је добила од Стевана, док овај то одсудно пориче. Акт управе града Београда. Бр. 3813.

ПОТЕРА

Жива Попов, из Арада у Аустро-Угарској пре кратког времена прода кукуруз г. Лазару Дунђерском спахији из Турског Бечеја, зашта прими 965 форината. Али исти Жива у место да однесе купцу продати кукуруз, он исти кукуруз поново прода, новац прими, па побегне од куће заједно са женом и децом. По сазнању он је с фамилијом пребегао амо у Србију. Управа града Београда актом бр. 6051 расписује тражење за проналазак овог варалице и у случају проналаска да га њој спроведу. Њему је 32—33 године, високог је стаса, сувоњав, црне косе и црних бркова — дугачких, танких; лица дугог и слабуњавог. Кад је побегао био је одевен у мађарско одело, а на ногама је имао чизме. УБр. 6051.

Непознати лопови још јуна месеца прошле године украли су Панти Богојевићу — Радосављевићу тежаку из Николице, у срезу бањском, један бакарни казан за печење ракије, из његове казанице у вредности 240 динара. Начелство округа нишког актом бр. 3156 моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и с нађенима по закону поступе. УБр. 5900.

Милосав Вилотић, бивши контролор дувана оптужен је за дело из § 188 кривич. закона. Пошто је Милосав незнано где отумарао, то начелство округа врањског актом бр. 2103 моли полицијске власти, да Милосава потраже и нађена њему спроведу. Њему је 34—35 година, родом је из села Пиромана, у ваљевском округу. УБр. 6014.

Јован Јовановић, родом из Беле Цркве у Аустро-Угарској, потребан је првостепеном суду за варош Београд, да се узме на кривични испит због опасне крађе извршене Алекси Кубуровићу, механцији из Бањице. Управа града Београда расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да се њој спроведе с позивом на Бр. 6139. Јовану је 21 година, висок, добро развијен, дугуљастог лица, плавих очију, бркова подужих танких и плавих, гласа крупног и кад говори заноси пречански.

Софроније Прентовић, из Ужица има да одговара за крађу оваца, извршену Милану Ранковићу. Па како је побегао, то начелство округа ужичког актом бр. 2528 моли све полицијске власти, да Софронија потраже и нађена њему спроведу. Софронije је средњег стаса, сад је у 30—31 години, у лицу сувоњав, масти црне, бркова малих — црних, брија се, али оставља мали бакенбард; био је одевен у копоран од црног сукна, преко овога имао је прслук од материје, у шареним панталонама од шајка, на ногама опанке, а на глави шубару. УБр. 6223.

ТРАЖИ СЕ

Симеон П. Андрејевић, ђак IV разреда пиротске гимназије, отишао је од своје куће још 4 ов. мес., па се ни до данас нас није вратио. Начелство округа пиротског актом бр. 1400 моли све полицијске власти да именованог потраже и по проналаску упуте њему. Симеону је 15 година, раста је малог, у опште сувоњав, на левој страни врата има белегу од шкрофула. Био је одевен у панталонама од материје, и прслуку и капуту од шајака суре боје; на глави имао је шубару, а на ногама опанке. УБр. 6403.

Аврам Мунк и **Милош Вујић,** ђаци III разреда једне београдске гимназије, због слабих оцена побегли су од својих кућа 2 овог месеца. Управа града Београда актом бр. 6067 расписује тражење и у случају проналаска нека се њој упуте ради предаје родитељима. Мунку је 12 година, стаса средњег, плавих очију а по лицу пегав; био је одевен у беличастом оделу. Милошу је 13 година, средњег стаса, у опште плав. Од одела имао је кратке панталоне и ципеле са федерима.

Катарина Хорват, касирка, потребна је кварту теразиском да се од ње узме кривична тужба. Управа града Београда актом бр. 8909, расписује тражење с тим, да се по проналаску Катарина упути Управи.

ОГЛАШЕНИ ХАЈДУЦИ

Милинко и **Милош,** рођена браћа, а синови Баје Бојевића тежака из Сијарине, у срезу јабланичком, решењем лесковачког првостепеног суда од 16 пр. мес. № 2609, стављени су под суд и у притвор због двогубог убиства и покушаја разбојништва. Обојица су решењем начелства округа врањског од 26 новембра прошле године Бр. 19482, оглашени за хајдуке, јер су се одметнули од власти, па и сад се не зна где се налазе. Лесковачки првостепени суд актом број 2609 моли полицијске власти, да именоване хајдуке најенергичније потраже и нађене под тврдом стражом њему стражарно спроведу.

Милинку је 24 година, средњег је раста, сувоњав, црне косе, црних очију и малих, црних бркова; браду брије.

Милошу је 19 година, средњег раста, танак, црне косе и црних очију, наусница тек нагарених, лица дугуљастог и сувог, а носа шиљастог. УБр. 6406.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због нагомиланог материјала, из овога броја изостала је наша стална рубрика *Општински послови.* У идућем броју донећемо много више но обично. Тако исто изостао је за идући број и свршетак приповетке *Један духовити зликовац.*

Ако за идућу недељу не буде хитних ствари, ми ћемо у другу недељу издати два броја уједно.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 10. и 11. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 24. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

3. Врањски округ

окружно место варош Врања

ОПШТИНИ ВРАЊСКОЈ ПРИПАДАЈУ СЕЛА: Г. БАЛИНОВЦИ, Д. ВРАЊЕ, СОБИНА, СУВИ ДОЛ И ШАПРАНЦЕ.

срезови: власотиначки, јабланички, лесковачки, масурички, пољанички и пчињски.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вар. Врања		
2	Г. Балиновце		
3	Д. Врање		
4	Собина		
5	Суви Дол		
6	Шапранце		

I Власотиначки — средиште Власотинци

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бродска	1	Брод са заселцима: Главински, Дерићевски, Залуски, Каракашки, Пачуковски, Пекарски, Рашински, Сировички и Славујевски
		2	Дарковац са заселцима: Антуновски, Златановски, Кашарски, Ливаћански, Ристински и Рожељачки
		3	Добро Поље са заселцима: Бистрички, Јаворски, Крстићевски и Козиски
2	Власотиначка	1	Вар. Власотинце
		2	Брезовица
		3	Манастириште
		1	Бојшина
		2	Бричјевје
		3	Грделица
		4	Дедина Бара
		5	Козаре
		6	Крпејци
		7	Мочни До
		8	Палојци
		9	Предејани
3	Грделичка	10	Сејаница
		11	Сушевје
		12	Тупаловце
4	Дејанска	1	Борни до
		2	Дејане
		3	Свође
5	Дадиначка	1	Градиште
		2	Дадинац
		3	Јастребац
		4	Ковачева Бара
		5	Лапушња са заселцима: Остриц, Равна Гора, Самарница и Стрешковац
6	Каланска	1	Градска
		2	Дешч. Кладенац
		3	Јабуковац
		4	Кална
		5	Преслап
7	Крушевичка	1	Бољаре
		2	Крушевица
		3	Равни Дел
		4	Црна Бара
		5	Црнатово
8	Орашачка	1	Глажање
		2	Добратин
		3	Кукавица
		4	Ладовица
		5	Орашје
		6	Прилепац
9	Рав. Дубравска	1	Гор. Присјањ
		2	Доњ. Присјањ
		3	Комарица
		4	Рав. Дубрава
10	Рупљанска	1	Рупље са заселцима: Бајинци, Банковци, Друсунци, Млачиште, Остразуб, Павличињи, Рајчетине, Ћосинци и Црвени Брег
		2	Ново село са заселцима: Бучанци, Завишће, Макова падина и Парезанци
11	Тегошничка	1	Врело
		2	Гаре са заселцима: Страњево, Криви Део и Горње Гаре
		3	Лесковица
		4	Орах са заселцима: Алексине, Добровиш, Јаковљево, Јездине, Крстићево, Лукачево, Пршаине, Рајићево и Ћуово
12	Црно Травска	1	Црна Трава са заселцима: Златановска, Лазаријевска, Ливаћанска, Обрадовска, Прочеловска, Славковска, Салоченинска, Степановска, Тадоровска, Чавушево и Чука
13	Шишавачка	1	Батуловце
		2	Гуњетина
		3	Конатница
		4	Липовица
		5	Ломница
		6	Раино Поље
		7	Средоре
		8	Скрапеж
		9	Стајковац
		10	Шишава

II Јабланички — средиште Лебане

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Боровце
		2	Грбавце са заселком Власе
		3	Дрвадеља
		4	Дукат
		5	Капит
		6	Лапаштица
		7	Маровци
		8	Радевци
		9	Равна Бања

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		10	Стара Бања са заселком Шајић
		11	Свирпи
		12	Сијарина
1	Бањска	13	Тупаље
		1	Бојник
		2	Граница
		3	Г. Коњувце
		4	Драговац
		5	Д. Коњувце
		6	Ђинђуша
		7	Каменица
		8	Мрвеж
		9	Плавце
		10	Придворица
		11	Савинац
		12	Суво Поље
2	Бојничка	13	Црквица
		1	Башњаци
		2	Врановац
		3	В. Војловац
		4	Ђеновац
		5	Лугаре
		6	М. Војловац
		7	Пертате
		8	Тагочевац
3	Башњачка	9	Цекавица
		1	Бувци
		2	Ђулекаре
		3	Кдајић
		4	Рафуна
4	Бувска	5	Липовица
		1	Бучумет
		2	Лалиновац
5	Бучуметска	3	Руњковац
		1	Г. Бријање
		2	Ђуковац
		3	Кацабац
		4	Косанчић
		5	Лапатинце
		6	Обилић
6	Косанчићска	7	Стубла
		1	Врановце
		2	Гегља
		3	Гргуровац
		4	Ждеглово
		5	Коњина
		6	Кривача
		7	Лебане
		8	Паповац
		9	Прекопчелица
		10	Радиновац
		11	Шилово
		12	Штулац
7	Лебанска	13	Шумане
		1	Багуновац
		2	Врапци
		3	Газдаре
		4	Мађеданци
		5	Медвеђа
		6	Негасавље
		7	Петриље
		8	Пусто Шилово

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		9	Стубла са заселком Лезе Мискић
8	Медвеђска	10	Црни Врх
		1	Брестовац
		2	Вујаново
		3	Ивање
		4	Лозане
		5	Магаш
		6	Мијајлица
		7	Оране
		8	Речица
		9	Секицах
		10	Славник
9	Оранска	11	Турјане
		1	Брајина
		2	Јубавни
		3	Медевци
		4	Мркоња
		5	Пораштица
		6	Прпор
		7	Реткоцер
		8	Туларе
10	Реткоцерска	9	Чакатин
		1	Гајтан са заселцима: Брајмор, Равниште, Црвадик и Шљивово
		2	Бачевина
		3	Свиљарица
		4	Слишане
		5	Боринце
		6	Мајковац
11	Слишанска	7	Ображде

III Лесковачки — среско место Лесковац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бабичко
		2	Гор. Локашница
1	Бабичка	3	Црковница
		1	Богојевац
		2	Бобиште
		3	Грајевце
		4	Злокућане
		5	Кумарево
2	Богојевачка	6	Навалим
		1	Брестовац
		2	Д. Бријање
		3	Кутлеш
		4	Липовица
3	Брестовачка	5	Шарлинце
		1	Вел. Грабовница
		2	Загужане
		3	Зољево
		4	М. Грабовница
		5	М. Копашница
4	В. Грабовничка	6	Тулово
		1	В. Трњане
		2	Г. Јаина
		3	Д. Јаина
		4	Пали-Кућа

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		5	Пресечина
		6	Рударе
		7	Шаиновац
		8	Шишинце са заселком Кукуловце
5	В. Трњанска		
		1	Винарце
		2	Доње Стапање
		3	Залужња
		4	Прибор
6	Винарачка	5	Чиф. мира
		1	Брза са заселком Влашко Поље
		2	Букова Глава
		3	Бели Поток
		4	Вучје са заселцима: Бежиште и Рашин Лаз
		5	Горина
7	Вучанска	6	Жабљане
		1	Г. Бунибрад
		2	Губеревац
		3	Д. Бунибрад
8	Губеревачка	4	Жижавица
		1	Биљаница
		2	Градашница
		3	Дрћевац
		4	Јарсенова
		5	Јашуња са заселком Д. Купиновци
		6	Јелашница
		7	Купиновци
		8	Орашац
		9	Пискупово
		10	Слатина
9	Јашуњска	11	Чиф. Дрћевац
10	Лесковачка	1	Лесковац
		1	Барје са заселком Бештица
		2	Бунуша са заселком Ч. Бунушки
		3	Вино
		4	Дрвадеља
		5	Игриште
		6	Калуђерица са заселком Црцавац
		7	Мирашевце са заселком Лугаре
		8	Славујевац
11	Мирошевачка	9	Тадоровце
		1	Бадинце
		2	Братмиловце
		3	Гор. Кројнице
		4	Дољ. Кројнице
		5	Злоћудово
		6	Манојловце
		7	Мрштане
12	Мрштанска	8	Номанице
		1	Бистрица
		2	Вел. Капашница
		3	Граово
		4	Корађевац
		5	Несврта са заселком Падеж

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		6	Ораовица
13	**Ораовичка**	7	Слатина
		1	Брејановце
		2	Дупљане
		3	Каштавар
		4	Печењевац
		5	Падринце
		6	Чеклин
14	**Печењевачка**	7	Чиф. Разгојна
		1	Грданица
		2	Д. Локашница
		3	Разгојна
15	**Разгојнска**	4	Смрдан
		1	Накривањ са заселцима: Рашин Лаз и Чиф. Накривањски
		2	Радањица
		3	Страјковац
16	**Страјковачка**	4	Чукљеник
		1	Белановце
		2	Власе
		3	Г. Синковце
		4	Г. Трњане
		5	Гор. Стопањане
		6	Д. Синковце
		7	Д. Трњане
		8	Свирце
17	**Турековачка**	9	Турековац

IV Масурички — среско место Сурдулица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Власинска**	1	Власина
		1	Бацијевци
		2	Дуги Дел
		3	Загужане
		4	Кијевац
2	**Кијевска**	5	Лескова Бара
		1	Гузевје
		2	Данино Село
		3	Дикава
		4	Лебет
		5	Мањак
3	**Мачкатичка**	6	Мачкатица
		1	Биновци са заселком Калабовци
		2	Декутинци
		3	Длугајница
		4	Јелашница
		5	Масурица
		6	Полом
		7	Рђавица
		8	Стајковац
4	**Сувојничка**	9	Сувојница
		1	Алакинац
		2	Битврђа
		3	Вучиделци
		4	Г. Романовац
		5	Д. Романовац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		6	Сурдулица
5	**Сурдуличка**	7	Тапли До
		1	Дупљане
		2	Козница
		3	Капитарци
		4	Кржинце
		5	Љутеж
		6	Манојле
		7	Ружић
6	**Цепска**	8	Цепа

V Пољанички — среско место Владичин Хан

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бачвиште
		2	Белановце
		3	Белишево
		4	Брестово
		5	Јагњило
		6	Јовац
		7	Кацапун
		8	Костомлатица
		9	Равна Река
		10	Солачка Сена
1	**Белишевска**	11	Срнећи Дол
		1	Власе са заселком Драгобужде
		2	Градња
		3	Крушева глава
		4	Раждаце
		5	Станце
		6	Стрешак
2	**Власачка**	7	Трстена
		1	Гагинце
		2	Големо Село са заселком Мијовце
		3	Лалинце
		4	Мелово
		5	Округлица са заселком Равни Део
		6	Студена
3	**Велико-селска**	7	Тумба
		1	Бајин Дел
		2	Дреновац са заселком Добројанце
		3	Клашница са заселком Пљачковица
		4	Мечковац
		5	Обличка Сена
		6	Сикирије
		7	Смиљевић
		8	Тесовиште
		9	Урманица
4	**Дреновачка**	10	Ушевци
		1	Гор. Јабуково са заселком Кукавица
		2	Дољ. Балиновце
		3	Дољ. Јабуково
		4	Житорађа
		5	Калиманце

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		6	Куново
		7	Лепеница
		8	Прекадолце
		9	Репинце
5	**Калиманска**	10	Сува Морава
		1	Бресница
		2	Гумериште
		3	Мазарађ
		4	Маштаница
		5	Островица
		6	Прибој
		7	Ранутовац
		8	Струганица
6	**Прибојска**	9	Стубол
		1	Гариње
		2	Зебинце
		3	Јастребац
		4	Летовиште
		5	Мртвица
		6	Репиште
		7	Рдово
		8	Теговиште
7	**Теговишка**	9	Урвич

VI Пчињски — среско место Врања

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бања
		2	Бујковац
		3	Изумна
		4	Кумарево са заселком Каталенац
1	**Бањска**	5	Таплац
		1	Бунесевце
		2	Буштрање
		3	Гор. Жапско
		4	Миланово
2	**Буштрњска**	5	Русце
		1	Г. Нерадовце
		2	Давидовац
		3	Д. Вртогож
		4	Д. Нерадовце
		5	Павловци
		6	Рибинце
3	**Д. Нерадовачка**	7	Страпско са заселком Дапчевац
		1	Бели Брег
		2	Буношевци
		3	Гор. Вртогош
		4	Добрашево
		5	Дубница
		6	Катун
		7	Миливајце
		8	Содерце
4	**Дубничка**	9	Честелин
		1	Богашево
		2	Врбово
		3	Клисурица
		4	Корбевац
		5	Липовац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		6	Паневље
		7	Превалац
5	**Корбовачка**	8	Себе Врање
		1	Крифа-феја
		2	Несврта
6	**Крифо-фејска**	3	Ново Село
		1	Барбарушница
		2	Вишевце
		3	Луково
		4	Наставце
		5	Средњи Дел
7	**Луковска**	6	Сурдул
		1	Гор. Отуља
		2	Гор. Требешиње
		3	Д. Отуља
		4	Д. Требешиње
		5	Капањене
		6	Лепчинце
		7	Марганце
		8	Преображење
		3	Пунашевце
8	**Преображењска**	10	Ћурковица
		1	Баб. Пољана са
		2	заселком Корбул
		3	Брезовица
		4	Дуга Лука
		5	Првонек
		6	Сливница
		7	Стари Глог
9	**Прванечка**	8	Црни Врх
		1	Александровац
		2	Д. Жапско
		3	Купининце
		4	Ратаје
		5	Ристовац
10	**Ратајска**	6	Црни Луг
		1	Дулан
		2	Лева Река
		3	Тибужде са заселком Брестовац
		4	Ћуковац са заселком Шаин Дел
11	**Тибушка**	5	Златокоп

РАСПИСИ

О одсуству и разрешењу полицијских чиновника од дужности

I

Расписом г. мин. унутр. дела од 14 марта 1884 г. ПБр. 2824, наређено је следеће:

1. Чиновник који тражи одсуство до на три дана по прекој и одлагања не трпећој потреби мора уз молбу поднети за то доказе, што ако не учини, одсуство такво неће моћи поједине старешине по § 19 зак. о чиновницима давати без одобрења министарског.

2. Чиновници који траже одсуство на дуже времена морају у својим молбама навести: куда по имену желе ићи, и ради какве потребе.

Ако би чиновник добио на овај начин тражено одсуство, не сме без дозволе ићи и свршавати друге послове и у другим местима, за које му молба није гласила.

Ако би поједини чиновници противно радили, имају старешине у дужности да учине употребу од прописа § 21 закона о чиновницима.

3. Чиновник који, добивши одсуство, сврши свој посао пре но што му је одсуство истекло, а врати се у место где службу врши — ако не би одмах на дужност отишао, има се тачно учинити употреба § 20 пом. зак.

4. Ако би срески чиновници ишли ван свога среза без дозволе (§ 16) — дотичне старешине имају таквога чиновника узимати на одговор, и извиђај министарству шиљати, те да се учини употреба од поменутог законског прописа.

5. Кад се спроводу молбе за одсуства, нека се вазда у њима ставља, поред мњења старешинског да ли му се може дати и колико одсуства, још и то; колико је молећи се чиновник у тој години одсуствовао од дужности, када, по каквој потреби, по чијој дозволи, и колико дана?

Мњење старешинско потребно је стога, што, ако се доцније покаже да су због одсуства тог чиновника послови или служба иначе трпели уштрба — да се узме дотични старешина на одговор, што је давао мњење за одсуство, кад се према служби томе чиновнику одсуство није могло дати.

6. Сваки чиновник треба за одсуство да се обраћа свом првом претпостављеном старешини, а кад то учини, онда да од њега дозволу и очекује.

Ко се буде обраћао непосредно министарству, неће на такве своје молбе ни одговора добијати.

7. Кад се прими акт о постављању или премештају кога чиновника — одмах дотична начелства имају наредити да се ти чиновници разреше и упуте на нова опредељења.

Ово разрешење има се свршити, ако није друкчије наређено, најдаље за осам дана од пријема акта званичног о постављењу.

А чиновник разрешени моћи ће по разрешењу на спрему своју без дозволе употребити два дана, и у месту кад на нову дужност приспе на размештање опет два дана.

Свако друго изостајање од службе сматраће се за немарно и казниће се; и

8. Старешине, које не би тачно по овим прописима поступале, сматраће се да су злоупотребили свој старешински положај, и узимаће се на одговор.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ 14.710

14 октобра 1889 год.

У Београду

II

Свима начелствима и управи вар. Београда

Расписом министра унутрашњих дела од 14 марта 1884 год. ПЊ 2824 јасно је одређено на који начин имају чиновници тражити осуство од дужности — по каквој потреби, и шта ваља имати на уму при предлогу да се чиновнику тражено осуство и одобри.

Не мало пута се дешавало да поједини чиновници, добив 3-дневно осуство од дужности, исто не само што не употребљују на намењену цељ, но се још обраћају непосредно министру унутрашњих дела за продужење осуства, противно горњем распису.

Да се тако исто не би у будуће дешавало, и да се чиновници не би излагали материјалној штети, јер министар унутрашњих дела неће од сада ни једном чиновнику непосредно, продужавати осуство, — овим се наређује:

1. Да се од сада ни један чиновник не обрати министру унутр. дела за продужење осуства; и

2., Да сваки чиновник при тражењу осуства претходно оцени, да ли ће моћи за три или више дана свршити посао за који осуство тражи, — па према томе и да молбу удеси.

Може бити изузетака само у случају смрти кога од чланова породице дотичног чиновника.

Препоручује се начелству да ово саопшти свима подручним му чиновницима и званичницима и да приликом тражења осуства свакоме нагласи ову наредбу, — а оно пак да се строго придржава напред поменутог расписа, у даном случају.

III

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П.№ 4181
7. марта 1896 год.
у Београду

Начелству округа

Министар унутрашњих дела приметио је да се при давању тродневног одсуства чиновницима и званичницима, у случају преке потребе, не поступа по постојећим наређењима о томе, него се то одсуство даје противно јасном наређењу § 19 закона о чиновницима грађанског реда, и расписима: од 14 марта 1884 год. П№ 2824, и 14 октобра 1889 год. П№ 14.710.

Нарочито су учестали случајеви да поједини чиновници, којима је старешина надлештва одобрио тродневно одсуство ради извесне потребе, као преке, — обраћају се после непосредно министру и траже продужење одсуства противно напред поменутим расписима и без стварне потребе; јер кад је дато тродневно одсуство у случају преке нужде, онда се обично за то време и сврши посао; а кад је дотични чиновник знао да ће му требати дуже одсуство, онда је требао редовним путем да се за исто обрати, а не да тражи тродневно одсуство, па после да се обраћа овамо непосредно за продужење.

Поред ових погрешака у тражењу и давању одсуства, министар се уверио, да се не поступа тачно по напред поменутом распису П№ 2824 ни односно разрешавања премештених чиновника и упућивања на нова опредељења; јер је било случајева да премештени чиновник није за дуже време упућен на ново опредељење, а без оправданих разлога за то, и без знања министровог.

Да се не би и у будуће догађале оваке неправилности на штету службених послова, министар унутрашњих дела препоручује начелству:

1, да се при давању тродневног одсуства и предлагању да се коме чиновнику, или званичнику, даде одсуство од дужности, — најтачније управља по поменутим расписима, како ће давање одсуства бити само по правој потреби;

2, да се нарочито у давању тродневног одсуства придржава прописа § 19 зак. о чиновницима грађанског реда и то одсуство одобрава само у случају преке одлагања не трпеће и доказане потребе; јер ће се на ова одобрења обраћати нарочита пажња и чинити што треба према онима, који буду поступали противно овом наређењу, а и неће се продужавати одсуство оним чиновницима, који добију тродневно одсуство по прекој потреби, па после траже овде продужење истог сем само у случају доказане потребе, да посао, због кога су добили одсуство, нису могли за време добивеног одсуства свршити; и

3, да се тачно управља по распису од 14 марта 1884 год. П№ 2824 и односно разрешења премештених чиновника из једног места у друго, и ове упућује одмах на ново опредељење, а најдаље за осам дана од пријема акта о постављењу, ако није нарочито друкчије наређено.

Овај распис нека начелство саопшти свима чиновницима и званичницима у своме кругу ради знања и тачног управљања, па о извршењу поднесе ми извештај.

IV

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 21.608
3 новембра 1900 год.
у Београду

Начелству округа

И ако је расписом министра унутрашњих дела од 14 марта 1884 године П№ 2824, прецизно прописан посгупак о примању и давању, како тродневних тако и дужевремених одсустава полицијским чиновницима; и ако је опет расписима мојих претходника од 14 октобра 1889 године П№ 14.710 и од 7 марта 1896 год. 4181, то наређење поостравано и свима чиновницима полицијским поново дато на знање, када се и у којим случајима одсуство може примити и одобрити — ипак су, многе старешине полиц. надлештава и подчињени им чиновници и званичници противно тим расписима и наређењима поступали, па то и данас чине; и ја, због тога често вићам у Београду већи број полицијских чиновника из унутрашњости, који већином ради прохођења по престоници шеткају, а после и министарству досађују тражећи: да им се одсуство продужи, или долазе да лично за унапређење, премештај и т. д. моле.

Полицијске старешине и потчињени им чиновници, који овако раде, или су нехатни у вршењу постојећих министарских прописа и наређења о давању одсуства, или — тако да кажем — чак и не знају да ти прописи и наређења постоје, што је, свакако, за оштру осуду; међутим ја то не могу и нећу више да дозволим.

С тога овим препоручујем свима полицијским чиновницима, званичницима и њиховим старешинама, да *одмах добро проуче* све прописе и наређења, о којима је горе реч, и у будуће по њима најтачније поступају, иначе ћу за први противан случај узимати дотичнога на одговор и казнити.

И поред тога, што је у поменутом распису и наређењима, са којима је тај распис поновљен и пооштрен, јасно казано: како ће се одсуства примити и одобравати, ипак овде наређујем:

1. да старешине полиц. надлештава у будуће *не одобравају својим чиновницима и званичницима тродневно одсуство са и без путовања док им они не би поднели несумњиве доказе о хитној и неодложној* потреби за то одсуство;

2. да сваки чиновник или практикант који тражи дуже одсуство од три дана, подноси уз молбу за одсуство и доказе о фактичкој потреби за одсуствовање од дужности, иначе ћу све молбе, које без доказа добијем на решење одбијати;

3. да чиновници и практиканти своје молбе са доказима за *дужа одсуства од три дана* подносе својим старешинама, а ови да их редовним путем спроведу даље на решење, са својим мишљењем, и извештајем да ли је и колико молећи се чиновник или практикант раније одсуствовао у истој години, када, по каквој потреби и по чијој дозволи? и

4. да ми се у будуће ни један чиновник нити практикант не обраћа са молбом *за продужење* тродневног или мањег одсуства, које је од свога старешине добио, изузимајући случај опасне болести или смрти кога члана његове блиске фамилије, иначе ћу сваког од њих, који противно овоме учини, узимати зато на одговор и казнити.

Нека начелство у будуће по овој наредби тачно поступа, а нека је саопшти и свима подручним му чиновницима и практикантима ради знања и будућег њиховог управљања.

V

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕАА

П№ 4634
27 фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Многим расписима мојих претходника објашњаван је § 19 закона о чиновницима грађанског реда, који се односи на давање одсуства чиновницима, и последњим расписом о томе од 3 новембра пр. год. П№ 21.608, опширно је објашњено, да само у случајевима праве и истинске потребе могу старешине одобравати до три дана одсуства подручним им чиновницима.

Ну и поред јасног законског наређења и поред свију опширних упустава у поменутим министарским наређењима, — приметио сам, да се многе старешине не држе ни закона ни расписа, већ на своју руку одобравају одсуства појединим чиновницима без икакве оправдане потребе и без доказа о томе.

Наређујем томе начелству, да се у будуће најстрожије придржава закона и постојећег расписа од 3 новембра 1900 год. П№ 21.608 и напомињем, да ћу сваку противну радњу сматрати као повреду закона и дужности и са дотичним старешином строго поступити по закону без икаквих обзира.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар шаље нам овакву једну радњу општ. суда:

Суд општине Н. осудио је Петра Марковића земљоделца да плати Николи Костићу 50 динара накнадне штете, за проривену ливаду свињама Петровим, и да му накнади трошкове око вођења спора. Када је ова пресуда постала извршна, сеоски

кмет, као члан извршилац, позвао је осуђенога да положи новац, или да присуствује званичном попису штеточине стоке. Но осуђени је тада на протоколу изјавио: „Новаца немам да оштећенога Николу по пресуди општ. суда измирим, нити према закону имам шта друго од имања сем пет плуга земље и ову стоку која ми се у попис узима, а ово имање ми као земљоделцу штити § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка. Зато тражим да ми се ова стока која се у попис за извршење ове пресуде узима, врати и да се не излаже продаји, а постарају се да новаца набавим те да оштећеног измирим.

Извршни члан и преко овакве изјаве држећи се закона о чувању пољских добара, узео је у попис ових 4 брава свиња, за извршење пресуде и пошто је испунио све остале законске формалности исте је продао средством јавне лицитације и отуда добивеним новцем измирио оштећеног Николу. Петар је овога извршиоца продаје тужио надлежном суду, и тражио да га суд осуди, да му накнади штету проузроковану овом продајом, јер му се ова стока као благодејање које му као земљоделцу § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, није могла нити смела излагати продаји. И суд је по овој тужби осудио извршиоца да му накнади штету и да му плати трошкове.

Он нас пита, да ли је оваква радња судска правилна и како се онда има сматрати чл. 9 и 19 закона о чувању пољских добара и § 817 грађ. законика, који изрично наређују, да се учињена штета стоком, наплаћује вредношћу исте, и да је *„ухваћена у штети животиња за накнаду штете за осам дана у залози за рачун оштећеног.“*

Ево нашег одговора.

По чл. 9 и 19 закона о чувању пољских добара, ухваћена стока у штети гарантија је за измирење штете оштећеном. Међутим у § 817 грађ. закона јасно гласи:

„Ухваћена у штети животиња, остаје у залози за накнаду, коју је дужан онај, чија је животиња, за осам дана учинити. Ако се не поравнају дужни су ствар суду јавити. Оштећени није дужан животињу из залоге пре издати, док му се или накнада не учини или сигурност довољна не постави.“ Ова законска одредба, која се доводи у везу за горе означеним члановима из закона о чувању пољских имања, јасно и прецизно одређује, како се и на који начин оштећени има измирити. Дакле закон наређује да се он првенствено има измирити из штеточине животиње, која му служи као залога за накнаду, у року од осам дана. После тога пријављује се ствар суду. У овом конкретном случају то је учињено и суд је осудио сопственика штете, да исту оштећеном плати. Пресуда је постала извршна, и извршилац судски је исту извршио продајом стоке у штети нађене. Ова и оваква радња члана извршиоца потпуно је правилна и на закону основана, а радња судска са новом пресудом по тужби осуђеног да ову штету проузроковану својим свињама оштећеном, којом се извршилац осуђује на накнаду штете у овоме поновном спору тужиоцу — причиниоцу штете, сопственику штеточине животиње — скроз је неправилна и противна закону.

Да ово наше мишљење утврдимо разлозима.

Истина је да § 471 тач. 4 грађ. судског поступка штити земљоделцу поред куће окућнице, још и пет плуга земље и означену тамо стоку уз коју се прибројава и „пет свиња“, али је законодавац овде ово благодејање земљоделцу заштитио од задужења његовом иницијативом, како исти не би остао пролетер, задужењем и продајом свога имања, оставивши себе и своју породицу без зиратне земље и нужних намирница за опстанак. Но ни у ком случају, законодавац, није хтео земљоделца бранити и штитити и за дела која он својом непажњом, па можда и произвољношћу учини да другога намерно или не намерно оштети. Ово се јасно очитује и другом алинејом тач. 4 поменутог закона где се поред осталога тамо означеног наплаћују и из овога благодејања *„кривичне осуде“*. Сама природа овога спора потиче из кривичне одговорности, коју прописује зато нарочити специјални закон о чувању пољских имања, чије удребе за накнаду штете учињене стоком, везују се за одредбе § 817 грађ. законика. И онда у такоме случају не да се ни замислити, да сопственик штеточине животиње избегава како кривичну одговорност, тако и ону материјалну за накнаду штете оштећеном. Када би се § 471 тач. 4 грађ. суд. поступка имао тако тумачити, да се ово благодејање распростире и у овако даним случајевима онда би као сигурно следство излазило то, да би имања имућнијих грађана остала без заштите, јер ту онда стоји неодговорност оних, који су са имањем слабији, и који немају где своју стоку држати и хранити. Према оваквом стању ствари, њиве, ливаде, усеви и остала пољска добра осталих грађана била би од ових људи и њихове стоке не заштићена, јер им се стока по овако настраном мишљењу, не би могла продати, па ма она колику штету другоме учинила.

На ово питање правилно је одговорио г. М. Н. Милојевић кмет пољанички, што са задовољством овде прибележавамо.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо оваква питања са молбом за објашњење:

I. Имају ли права сеоски кметови, где у месту не постоји општински суд, да наплаћују таксу у два динара по закону о таксама чл 87, 88, као за дела иступне природе, од оних лица која они казне са 24 сата затвора — чл. 41 закона о устројству општина и општинских власти.

II. Имају ли права они сеоски кметови, где у месту постоје општ. судови, да они сами примају писмене тужбе у споровима до 20 динара, па те спорове они сами да извиђају и суде у место читавог суда и формалног извиђаја у пуној седници.

На прво питање одговарамо:

Према закону и уставу нико не може бити осуђен а не саслушан. Према оваквом стању ствари и овакви изгредници које кажњавају сеоски кметови, као надлежна власт, морају бити саслушани и пресудом осуђени на казну. Дакле и у овим случајевима, било да казна долази од стране приватне преставке, било по званичној дужности, дело носи на себи вид иступа, и мора се извидети и оптужени саслушати, и онда следствено да као дело иступне природе подлежи такси у два динара у таксеним маркама, јер се свако дело и у овим случајевима мора по својој квалификацији подвести под законску одредбу из части III крив. законика.

На друго питање одговарамо:

§ 6 тач. д, грађ. судског поступка гласи:

„Кметови села, које са другим општину саставља суде са два призвана одборника, или ако ових нема у месту, са два поштена човека све спорове у своме селу до 10 динара закључно, осим спорова о непокретности и службености...“ Овај пропис законски довољно је јасно прецизирао надлежност и процедуру суђења сеоских кметова. Дакле они са два одборника или два поштена грађанина суде спорове само до 10 динара закључно. После ове стопе до стопе 20 динара закључно суде општ. судови у пуној седници, а ове су пресуде извршне одмах по § 13 послед. алинеји грађ. поступка, јер противу истих нема места жалби.

Што се тиче тога да ли ће сеоски кмет моћи примати тужбе од својих сељака, чија је вредност спорна преко 10 до 20 динара закључно, ми смо мишљења, да не само може, но да је на основу § 12 и 13 грађ. судског поступка дужан одредити и дан суђења, када парничне стране имају ради пресуђења престати суду, па, ако има и сведока, и њих позвати да одређеног дана предстану. Када се у општ. суду састави састав судија, онда се јавно у суду читају тужбе, спор се извиђа и пресуђује. Све примљене тужбе сеоски кмет, пошто је све извршио да се спор може извиђати и судити, предаје суду на завод у деловодни протокол и судски регистар, а извиђење се води у протокол суђења као и све остале парнице чија вредност достиже вредност до 200 динара закључно.

Исто тако и оне пресуде иступне природе изречене од стране сеоског кмета уводе се у деловодни протокол и предају се архиви општ. суда.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Суд општине Н. по тужби Ђ. М. земљ. из В. пресудом својом од 12 јануара 1900 године Бр. 57, осудио је Петра П., земљоделца из истога места, на плаћање главнога дуга од 100 динара са 12% годишњег интереса од 13 децембра 1891 до 13 децембра 1899 године, до кога дана интерес достиже главницу, по јавној исправи.

Осуђени Петар изјавио је дотичном првостепеном суду жалбу противу ове пресуде општинскога суда, у колико се она

односи на досуђени интерес тужиоцу, наводећи у жалби да је иста пресуда, у погледу досуде интереса за више година, неправилна и противзакона, пошто интерес по закону застарева за три године.

Судија првостепеног суда по расмотрењу пресуде и акта која се односе на овај спор, поништио је горњу пресуду општинског суда, налазећи: да је по § 928 под *д.* грађанског закона, свако потраживање интереса на позајмљене капитале, застарева за три године од дана када је исти требало платити, и препоручио је општинском суду, да према овим примедбама другу пресуду донесе.

Тај општински писар пита нас, да ли су умесне ове примедбе судијине или је пресуда општинска била добра и на закону основана.

Ми на ово питање одговарамо: да је, — код јасног прописа § 928 под *д.* грађанског законика, који гласи: „Потраживање годишњих прихода и доходака, годишњег издржавања, кирија: од куће, дућана и других зграда под закуп датих; *годишњих интереса на позајмљене капитале;* услуга, које се годишње имају чинити, и у опште све, што се плаћа или чини годишње или у краћим роковима који се годишње повраћају, — *застарева за три године, од дана кад је што требало платити или учинити*“; — пресуда општинског суда, у колико се она односи на досуђени интерес, неправилна и противна закону, а, да су примедбе судијине на закону основане.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакво питање:

Петар Милутиновић из М. оптужио је суду општине П. Ђорђа Мирковића, земљоделца из истог места, за то, што му је овај пре две године дана самовласно заузео једну њиву у месту „Пударцу“, па је тражио, да суд казни Петра за ово самовлашће и да га осуди да од заузетог земљишта одступи.

У доказ тужбених навода тужилац се је позвао на сведоке.

Учињеним извиђајем на лицу места и исказом заклетих испитаних сведока по овоме делу, доказано је, да дело заузећа постоји.

Тужени Ђорђе на своме испиту признао је, да он пре две године доиста обделава и ужива поменуту њиву Петрову, но, да он то чини по праву куповине, закључене са тужиоцем Петром, наводећи: да је он Петру одма и куповну цену за ту њиву исплатио; да за ово нема сведока ни писмених доказа; али, да се на истинитост ових навода може заклети.

Суд општински по оцени тужбе одговора туженог Ђорђа и прибављених доказа по овоме спору, нашао је:

1, да дело самовласног заузећа доиста постоји, пошто тужени не подноси никакве доказе којима би доказао своју одбрану, да именовано земљиште ужива по праву куповине;

2, да је кривица туженога за ово заузеће доказана испитом заклетих сведока: Марка Ђорђевића, Димитрија Николића и Јанка Јовановића, а у неколико и признањем самога Ђорђа;

3, да ова кривица Ђорђева долази под одредбу другога одељка § 375 *а.* казненог закона, и, да би му по томе законском пропису требало за ту кривицу и одмерити казну, али, како је суд даље нашао: да је ова кривица Ђорђева по § 396 реченог закона *застарила,* јер тај законски пропис прописује рок за застарелост оваквих иступних кривица од три месеца а дело овога заузећа учињено је, као што се напред види, још пре две године, — то је на основу изложенога и § §: 4 *а.* 34 и 35 полицијске уредбе, с погледом и на закон о таксама, пресудом својом од 27 јануара 1900 године № 75, *ослободио оптуженога* Ђорђа од *кривичне одговорности* по овоме делу, *због застарелости кривице,* али *га је уједно истом пресудом и осудио:*

1, *да од заузетог земљишта одступи и исто преда у својину тужиоцу Петру;* и,

2, да сваком испитаном сведоку плати 2 динара дангубе, а тужиоцу да накнади два динара плаћене таксе за извиђај овога иступа и на име трошка и дангубе десет динара.

Противу ове пресуде тужени Ђорђе није се жалио и она је постала извршна.

* * *

Овај писар општински пита нас сада, да ли је ова пресуда општинског суда добра и на закону основана или не?

Ми му на то питање одговарамо:

По нашем мишљењу пресуда општинског суда о којој је напред реч, неправилна је и противна закону, са ових разлога:

Као што се из горе наведенога види, општински је суд у овоме случају вршио чисто полицијску и судску месну власт, а за то је био и надлежан по § 4 *а.* полицијске уредбе, али му је сама пресуда из основа неправилна и незакона, јер је општински суд, по закону у могућности, да се, у случајевима, где се појављује као чисто полицијска власт, — уз расправу кривичног питања *једновремено* упушћа и у расправу каквог грађанског питања, само онда, кад се оно појави уз кривично дело, као споредно.

Онде, где кривичне одговорности нема, *било усљед застарелости кривице било због оскудице доказа,* општински је суд, *као полицијска власт,* само дужан, да одржи постојеће стање, а тужилачку страну да упути на грађанску парницу.

У овом конкретном случају, кад је казнена одговорност туженога Ђорђа престала, услед застарелости представљенога дела самовласног заузећа, а спорна се земља налази у његовој државини, — општински суд, *као полицијска власт,* имао је само ту дужност, да то стање ислеђењем констатује, па онда, да тужилачку страну, — сходно § § 201 и 223 грађанског закона, — упути на грађанску парницу за доказивање својине опарниченог земљишта, а никако није био позван ни надлежан, да уз решавање о кривици туженога која је *застарила,* том истом пресудом расправља и грађанско питање, које се је уз ту *застарелу* његову кривицу појавило.

БИРАБИ — БИБАРИ

од **Ж. Лермина** — с француског

Успео сам! Иначе то је било тако просто. Сврха ми је била да учиним злочин, да се њиме користим, а да ме не казне. Програм врло јасан; и извршио сам га до најмање тачке. Ваља да вам ово испричам. Ја мислим, без лажне скромности, да сам у овом подузећу показао доста велику умешност.

Прво о злочину. Оженио сам се са једном сиромашном девојком. Био сам у служби са 2.200 фр. годишње. Осредње стање с којим сам био доста задовољан. Жеље су ми биле скромне. Жена ми је била сироче. Имала је једну сестру. Марија и Бијанка, два лепа имена. Оженио сам се са Маријом. Бијанка је с нама живела. Добио сам прво сина, па кћер. Плату су ми повисили на 3000 фор., те нисам имао ни на шта да се жалим.

Једног дана добијем писмо од нотароша. Био сам веома изненађен. Признајем да сам имао врло мало посла са овим министарским чиновницима. Ја сам се још већма изненадио кад ми достојанствени бележник саопшти, да је неки трговац из Калкуте, стриц моје жене и њене сестре, оставио наследство један милион франака.

То јест 500.000 фр. свакој ....бираби — бибари.... Гле! Та зашто ја ово пишем ...бара... биба.... пола милијона мојој жени.

Наследство је било брзо добијено. Уживао сам ренту од 25.000 фр. Дадох оставку на службу, и уредих свој живот наново. Пет стотина хиљада фр.; то је сума! Моја свастика имала је исто толико. Стадосмо живети раскошније. Слуга, кола, точак. Волео сам увек вештине. Купих неколико одабраних слика. Допало ми се још што сам се обукао први пут из радње једног чувеног кројача. Кунем вам се, да сам изгледао врло добро. Нога ми је лепа, рука ми је мала, коса изванредна. Ја сам, што се зове, леп човек.... бираби — бибари.... Само после кратког времена стаде ме болети што ми је свастика узела пола милијона. Ја бих био врло задовољан, што да кријем, кад бих имао цео милион, тим пре што сам имао издатака, жену, децу, а она је имала да мисли само о себи и о своме дугом девојаштву. Тада се породи у мене мисао да је убијем. Моја жена била би једина наследница. Чим би ње нестало, милион би био наш, недирнут, и ја бих га добро употребио. Тако сам мислио једне вечери, кад сам с њима разговарао; тада сам се и решио да Бијанку са овога света смакнем. Само, пошто сам био интелигентан човек, ја сам се старао да нађем начина да извршим злочин без икакве опасности. Прочитах све чувене парнице о убиствима и брзо сам се уверио да су се убице сами издавали оним напором којим су тежили да прикрију своје злочинске намере. Бараби — бибари... Чудновато што ми се ови слогови непрестано врзају по глави и на уснама, а да не знам зашта.

* * *

Увек сам био наклоњен читању научних књига, поглавито медецинских. Драговољно сам прегледао *халуцинације* од Бријер Боамонта, *Лудило* од Морела, *Злочин и Лудило* од Моцлеја. У овој последњој књизи наиђем на нацрт једног врло умешног плана, врло корисног за моју ствар. И ево шта сам учинио.

Једног јутра одем доктору Аоздату, највећем лекару за дудило. Прими ме врло учтиво и ја му рекох:

— Докторе, нешто ћу вам страшно признати ....Богат сам, срећан сам, обожавам своју жену и децу, немам никаква разлога да се љутим, нити да мрзим ма то кога било, но, међутим, ја сам каткад у некаквом страховитом стању.

Говорио сам испрекидано, разрогаченим очима, усне су ми се с часа на час грчиле. Доктор ме је посматрао пажљиво.

— Наставите, рече ми он.

Оборих очи патосу, и муклим гласом наставих:

— Покаткад у кругу своје породице, на један пут ме обузме некаква луда жеља да некога убијем. У мени се збива страшна борба. Осећам као да ми нешто неодољиво вуче руку к ножу на столу, до мене.... Кога бих хтео да убијем? не знам. Жену, децу, свастику? У свом грозном бунилу, ја не пробирам... Уздржавам се из бојазни да не прочитају у мојим очима страховиту тајну. Стиснем руке и забадам нокте у месо да се пробудим....

Првих пута, физички утисак довољан је био да растера ову халуцинацију; устанем одем у своју собу, протрљам чело хладном водом и умирим се. Сабласти је нестајало и ја сам се враћао смешећи се.

Али од извесног времена, напади су све чешћи, осећам да отпор моје воље и мога разума слаби... почињем страховати да се једног дана не бацим на једног од оних које волем и да му не сјурим нож у груди... Докторе, дошао сам да вам се исповедим... бојим се самог себе... Можете ли ме спасти? Господин Лоздат ме је слушао са највећом пажњом:

— Реците ми, упита ме он, јесте ли опазили какав претходни симптом ових криза?

— Да, да, одговорих му. Прво тежина у глави, као да ми је мозак и сувише тежак и да се окреће по мојој лобањи... за тим притискивање груди, зближавање ребара.... затим извесне нередовне....

— Врло лепо, настави г. Лоздат. Уверавам вас да се ваш случај лако може излечити. Вршите тачно наредбу коју ћу вам издати и ја за вас одговарам....

Написа дугачку рецепту коју узех захваливши му. Бибари... бараби... би...ба...ри...

Та досади ми овај рефрен.

* * *

Ја сам се тачно владао, разуме се привидно, по саветима докторовим. Соба за рад била ми је пуна флашица. Жена ми се беше узрујала. Умирим је што сам боље могао. С времена на време гледао сам је блесаво. Упитала би ме за узрок. Увек сам одговарао обилазно. Тако су прошла три месеца. Затим одем опет доктору.

— Је л'те, рече ми он чим ме је из далека видео, надам се да сте прогонили те црне лептире....

Стадох плакати. Био сам жртва судбине. Не само што се нисам излечио, него сам био изложен све чешћим нападима... приморан сам да бежим од куће, да се дуго шетам по вароши, понекад је умор довољан био да ме умири. Али унутарња сила се некака пењала, пењала... На уснама сам имао као некакав укус крви.

— Господине, молио би вас за једну велику услугу.

— На вашем сам расположењу, одговори ми доктор, с тоном из кога је провиривало сажаљење.

— Ја вас молим да ме затворите у неку лудницу... Није се много изненадио овом мојом жељом.

— А због чега?

— Знам, наставим ја, *знам* да сам пред страшном кризом. Симптоми које сам вам изређао јачи су него икад...; и сутра можда, осећам да ћу учинити какву несрећу... Затворите ме. Нека ме лече као лудог, са тушевима, са лудничним кошуљама... излечићу се, помозите ми, спасите ме!

Чувени лекар био је узбуђен. Интересовао се о овом физиолошком предмету. Ја наставих:

— Само да не би се уплашила моја породица, ја бих волео да она не зна грозан начин којим ћу се лечити. Казаћу им као да путујем послом, један, два, три месеца... тада ћу се изгубити, а за то време ћу им писати кад будем био присебан. Кад ме лечење — што најјаче то боље — спасе овог стања, вратићу се кући и заузећу своје место у породичном животу, сигуран да га нећу окрвавити.

Г. Лоздат ме прегледа, преслуша, проучи ток мојих органа и на крају ми рече да имам права. Нисам имао никаквих повреда; случај је био проста нервоза која се даје излечити, понављаше ми доктор. Он је пристајао да ми помогне у превари коју сам смислио, да ме стави у лудницу чији је био управник, а био је и убеђен да ће неколико недеља неговања бити довољно да се излечим.

Одем својој кући и није ми било тешко да уверим жену о потреби путовања. Она је у мени приметила неку узрујаност које би нестало, мислила је она, кад бих мало пропутовао.

Сутра дан сам био у лудници.... бираби — бибари!... она је била укусно, луксузно намештена. Тешко је било... бираби... ах несрећни речи! додија ми!... А зашта? Зашта?

* * *

У лудници сам остао два месеца. После петнаестак дана, ја сам се претварао као да имам велики напад болести. Бацих се на једног болничара, да га удавим... настадоше муке од тушева, снебивао сам се као ђаво. То ме је уморило, и мало по мало уђем у своје нормално стање. Шест недеља су ме још чували и неговали... Г. Лоздат ме је сваког дана посећивао, па је констатовао знатно побољшање у мени. Ја сам се у самом себи смејао. Знао сам да му је то веома ласкало, јер је мој случај био баш као потврђење његових теорија које је он неколико пута излагао о лечењу лудих њиховом вољом. Он би ми честитао на енергији и храбрио ме је, а ја сам се показивао веома миран и послушан. Ја сам му непрестано причао о својим измишљеним симптомима који су доказивали да је моје изцељење близу, говорио сам му како је нестало цефалалгије, дисање је било слободно, а органи су функционисали правилно. Једног дана рече ми да се вратим својој кући. Замолих га да ми допусти да још месец дана останем у лудници, ради неговања, што он одобри додавши, да је по њему та мера излишна.

На послетку изађох из луднице и одох кући. Жена, свастика, деца, пријатељи, сви ме радосно дочекаше. Ја сам им у пола признао истину. Рекох им да сам отишао да се лечим од једне грудне болести, а о том нисам им говорио, да не бих их узнемирио. Сад сам потпуно здрав. Што је пак најглавније, ја сам врло добро изгледао — онај одмор у лудници дејствовао је на ме врло добро.

Па да... где се оно зауставих? Бараби — би-би-ба — Бибари! један, два, три.... Бибари!.... глава ме боли.

* * *

Након четири месеца од како сам се кући вратио, како је моја свастика била, о ручку, на левој страни до мене, сјурим јој нож у груди, посред срца.... Затим, станем се драти и паднем на земљу.... напад је трајао — изгледао је да је трајао — највише пет минута. Затим дођем к себи и станем плакати.

Уапсише ме. Нико сем г. Лоздата није сумњао о узроку мога злочина.

Баш на дан катастрофе — а ја сам тај дан нарочито изабрао — г. Лоздат није био у Паризу те је излеђење ишло својим путем. На питања судија одговорих да сам злочин учинио преко своје воље, под притиском неке силе коју нисам могао савладати. Природно је да су ми одговорили да се намерно правим луд....

Стид за ово претварање нагна ме да говорим о г. Лоздату. Пожурише се да га позову.

Он исприча искрено, како сам се и надао, све што се десило, говорио је о надчовечним напорима да се излечим, о мом боравку у лудници.

И за највештије духове ипак је човекоубилачка мономанија била јасна. Велики алијенисти Ескиро, Динел, тврдили су исте ствари. (То сам врло добро знао, пошто су они и били који су ми пружили грађу за овај мој план). Пошто сам био богат и доста угледан, да се судијама не би приписала пар-

таичност, кад би ме одмах пустили, упутише ме изванредном суду на даљи поступак.

Врло је лако било одбранити ме. Судије једногласно решише да сам невин, само с том напоменом, да ме затворе у ону лудницу за онолико времена, колико лекари буду нашли за потребно.

За то време, жена ми је наследила оних пола милиона франака. Милион је био цео наш. Нико није помислио на ову ситницу, а ја, ах, ја сам само на то мислио!

Г. Лоздат је изјавио суду да по свим изгледима, експлозија кризе давала је наде да ће пацијенк бити савршено излечен.

Ја сам сада у лудници... смејем се... задржаће ме готово годину дана. Година дана за пет стотина хиљада фр. добро је... Бараби... Бибари... ри... ри... како сам их све насадио. Хи! хи! Бараби... Али зашто, зашто ово Бираби — Бибари... Шта значи Би.., шта значи Ба!... Бинба, Бари, жедан сам. хм! хм! жаба!... доктор је прогутао моју ствар... Бараби. Признајте да је лепо била изведена... Хе!... Хе!... Хе!... Биба... Баби... ја сам исмејао лудило... Треба... Биба... имати смелости... рибиба... а ако се лудило освети!... Ба... Ба... Ба... Ох! нема опасности... ја сам потпуно, потпуно свестан... Бибари — Бараби... Би... Би... нисам луд! Знам то врло добро... Ху!... Ху!... Ху!... до, ми, до, фа, ре, ја сам император!... Бараби Бараби... Тица одле...е...е...е...те. Бараби... Бибари... Задовољан!... га... га... Ху!.. Ху... Бараби — Бибари... Би... добардан, госпођо... Биба..., туш! Пе! Не! Нећу! — — у помоћ!.. Бараби... Бибари... ри... ри... ри... Баш сам ђаво ја.

ЈЕДАН ДУХОВИТИ ЗЛИКОВАЦ

ИЗ НАЛИЧЈА ЧОВЕЧЈЕГА ЖИВОТА

од **Хуга Цајцмана**

(СВРШЕТАК) (2)

Ласенер је могао ништа да не зна о животу. „Већ дуже времена," рече он, „живео сам само у прошлости; већ осам месеца седи смрт свако вече на мојој постељи. Ко уображава, да мени чини нешто ублажавајући ми казну, љуто се вара. Милост? Њу ми ви не можете дати, и ја је од вас нећу ни молити! Ја је нећу — она за мене нема вредности! Живот је борба. Ја сам се храбро борио, али сам сâм убијен. Друштво није обраћало пажње на мене када сам му користио. Дакле чија је била кривица?"

И мирно, смешећи се као и увек, седе он опет и понова узе новине у руке.

Ласенер и Аврил бише обојица осуђени на смрт; за Франсоа гласила је пресуда на доживотну робију. Ласенер је саслушао пресуду не променивши ни једну црту лица, нити му се и за један секунад скидао са усана осмејак, па је и цело то вече провео у веселоме разговору. Само то није могао никако да допусти, да његова глава има исту вредност коју и Аврилова. „Живот мој," говорио је он, „не вреди ни пет пара, али то мора свако признати да Аврилова глава ни толико не вреди колико моја — та она није састављена из исте материје из које је моја — па ипак сам ја она партија која највише губи."

А само неке омање тешкоће, које је доносио собом затвор, већ су га унеколико поколебале у његовој храбрости. Тужио се противу окова, које је морао носити ноћу у затвору; па када су му преко дан скидани, рекао је он своме стражару: „Но. сад ћу опет спавати као Бог."

Један његов прећашњи учитељ у Аликсу јавно је по листовима тврдио да Ласенер као дечак није хулио веру, нити је био неморалан; а на то му отписа Ласенер:

„Ви хоћете да ми улијете храбрости, но ја вам ипак сасвим слободно кажем, да ми се у срце баш ни једнога тренутка нису увлачили страх и плашња, и када бих смео, ја бих применио на себе Хорацијеве стихове:

Si fractus illabitur orbis
Jmpavidum ferient ruinae.

(Кад се небо провали, развалине ће пасти на једнога неустрашимога); а овако само велим:

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem.

(Не заборави, и у несрећи, сачувати здрав разум), као што је то рекао поменути песник. Као што видите, господине професоре, нисам сасвим заборавио ваше лекције."

Париски ерцбишоф му посла абата Кера. Ласенер прими свештеника са хладном учтивошћу и замоли га, да га поштеди рђавих предика и световања; он треба да се сети разума човека који је на прагу смрти. Абат примети на то, да су велики мислиоци као Декарт, Паскал, Боси, Фенелон и Масијон били уједно и религиозни и богобојажљиви људи.

„Ви ми поменусте Масијона," прекиде га Ласенер, „њега, који само да би добио кардиналски шешир, није се стидео, да посвећује радове једноме човеку, као што је био кардинал Дибоа?"

Абат виде да се не може ништа учинити са тим тврдоглавим грешником, и зато изађе из тамнице. Одмах за тим дођоше Ласенеру скулптори френолози, да би узели маску на гипсу од лица и главе Ласенерове. „Кад бих био на гипсу скоро удављен," рече Ласенер, „то бих волео, јер би тада свет имао да говори опет о нечем другом, новом"... Тако је далеко ишла немирна сујета овога чудноватога убице.

На неколико сати пре но што је изашао из тамнице, у коју су га спровели после пресуде, написао је он једну од својих најидеалнијих песама, посвећену обојици пријатеља," чији крај у српскоме преводу овако гласи:

«Пријатељи моји, кад у мрклој ноћи
Сладак вам се санак над главом узвија,
Једна ће се сенка смејат' вам у очи,
Пријатеља сенка — она вас обвија.
Опет вам се враћам! Само ће сад моћи
Без болова нога самрти да крочи.»

Друге песме, које је овај убица оставио за собом, биле су већином светского болнога манира, који је увео у моду Бајрон, а делом су биле по угледу на Беранжерове полемике, оштри напади на државу и друштво. Тада су циркуловале оне по целоме Паризу, а и портрети и аутографије његове ишле су на јагму. Једна му је отмена дама писала:

„Госпођа од Д. моли господина Ласенера, да буде тако добар, па да јој неколико редака ма које садржине напише. Она збира аутографије и веома ће се радовати, кад би могла имати у својој збирци и што од господина Ласенера."

Убица јој одговори заједљивим подсмехом: „Господин Ласенер примио је писмо госпође од Д. Али он нема више толико времена на расположењу, да пише сентенције, а пошто и он сам има намеру да направи збирку аутографија, то ће врло радо у њу приложити рукопис госпође од Д."

Кад су дошли да га поведу на губилиште, молио је да му допусте да заврши закључну реченицу својих успомена, које ће бити објављене после његове смрти. Када је довршио, и перо оставио на страну, прочитао је громким гласом оно што је написао:

„Здраво да сте сви! Сви ви, који сте ме некада волели, па и ви, који ме проклињете. Ви имате право. И ко једном прочита моје мемоаре, на којима је свака страна крвљу попрскана, тај ће ме задржати у своме сећању. Још једанпут: да сте здраво!"

На путу ка губилишту, ишавши заједно с Аврилом, певао је снажним тоновима „Парискињу", познату бунтовничку песму из Јулијске Револуције. Било је хладно, влажно јутро, јутро 15 јануара 1836 године, када је извршено погубљење Ласенера и његова друга. Лекар апсенички, који је оба осуђеника пратио на њиховоме последњему путу, пажљиво је посматрао Ласенера, када је излазио из кола. Усне су му биле суве, боја образа се мењала — час бледа, час црвена, удови су му неприметно дрхтали. Чврстим се кораком прво Аврил попе на степенице ешафота, и већ када је био везан за даску узвикнуо је: „С Богом, Ласенеру; с Богом, стари друже!" На то је пао нож. Ласенер је хтео да гледа тамо, али га духовник, абат Монте задржа, пришапнувши му: „Тиме ћете му подићи реноме."

И тренутак је последњи настао. „Храбрости, Ласенеру, храбрости!" говорио је свештеник. Ласенер климну главом, као да је хтео рећи: „Ја сам сасвим спреман!" Привезаше га за даску и подметнуше му главу под нож. На то дођоше неколико страховитих тренутака. Због влаге се нож није могао са-

свим склизнути до краја. Двадесет пута спуштао се нож све до два цола близу Ласенерове главе! Очајничким покретом окрете Ласенер главу да би видео нож. И у томе тренутку паде нож — и у корпу се откотрља глава песника убице, једне чудноватe психолошке загонетке, о којој још има да дâ своју реч криминална полиција. С немачког **Д. В. Б.**

УБИЈЕНА

СЛИКА ИЗ БЕРЛИНСКОГА ЖИВОТА

од **Артура Цапа**

Једнога дана шетао сам се тако званом »Комуникацијом на новој капији.«

Прилично времена нисам ишао тим путем, и зато је некако чудновато утицао на мене стари варошки зид, тај остатак старога Берлина, усред новога Берлина и његових дивотних грађевина, усред бурнога великоварошкога кретања.

У том се приближих једној капији, које се не сећах да сам пређе видео. Погледам кроз њу, и изненађен станем. Као мали рај била је иза тога опалога, старога, непријатнога зида: пријатна, брижљиво негована башта, а у врху њеном нова, лепо сазидана кућица — не тако висока, нити у стилу модерних великоварошких зграда; личила је више на дражесну сеоску кућицу: идила у срцу Берлина.

Па шта је то било? Колико ја знам, то је земљиште припадало општини, и по свој прилици да ће бити каква службена зграда. Али откуда тај сеоски стил, та лепа укусно однегована баштица? То баш ни најмање није чинило утисак какве службене зграде. Погледам около себе, неће ли ко проћи да ме обавести, али никога не беше на томе маломе живоме месту.

Погледам капију; мора бити ма каква знака на тој кући. И заиста! Поред капије на зиду беше прикована обична блехана таблица, на којој је било црним словима написано:

»Краљевски полицијски комесаријат за нађене лешине.«

Целим ми телом прође ладна хладноћа. Дакле последње скривалиште сиромаха и бедника, којима је терет живота био толико тежак, да га више нису могли сносити, те су сами скочили у смрт, па овде донесени, да им се прегледају телесни остаци! Та тиха баштица са миомирним цвећем, та пријатна кућица и таква њена служба — какав контраст!

Нисам се много журио. Оно, што сам имао тога дана да свршим, није било тако хитно, и оставим га за сутра. Решим се да посетим ту кућу.

Оријентујем се брзим погледом: лево су биле канцеларије, а у средини су била једна врата са тако званим слепим прозорима. Ту је по свој прилици био улазак за одељење, у коме су биле изложене нађене лешине. И збиља сам добро предвиђао. Кад сам отворио та врата и прешао једне мале степенице нађем се неком врло чисто и добро вентилованом простору, чији је под био од камена. Јаким стакленим зидовима подељен је био тај простор на два дела. Иза стаклених зидова било је једно туце од малих одајица, у које је улазак био могућан само с друге побочне стране.

За тренутак сам застао на прагу те чисте и светле одаје тешко уздахнувши. Како ће ми се страшан изглед указати пред очима за један тренутак! Но ипак, можда су одајице празне?

Пријох ближе. Три су одајице биле пуне. У првој је била лешина некаквог тридесетогодишњег, елегантно обученог човека. На свакој лешини била је службена забелешка, и на његовој је гласило, да се сам убио пред вече испред Тиргартена, и то револверским метком у слепо око. Новчаник, прстење и сат, које је нађени имао при себи, налазе се у биро-у комесаријата на углед. Црте лица овога самоубице биле су фине и интелигентне. Ну ипак се на њима могао прочитати претрпљени бол. Обична га несрећа и оскудица пouздано није отерала у смрт. Можда је узрок био несрећна љубав? Не, ипак не! У тим се годинама не љуби више несрећно. А можда је био и какав страсни картарош, па је, не могући исплатити изгубљену своту на часну реч, изабрао смрт.

Глад — проста, ординерна глад могла је бити узрок самоубиства код његовога суседа. Одрпане хаљине, упали, испијени образи издавали су код овога борбу за самоодржање, и на крају те борбе, већ без храбрости и утучен, прихватио се оружја.

За тим пријох трећој одајици.

Шта је у њој било? Једна Офелија! Ту је лежала развијена бела ружа, пре времена увенула буром живота. Мокре хаљине припијале су се уз њено пуначко, једро, младалачко тело. Дугачке, отпуштене плаве власи окружавале су лепе, правилне црте њена бледа лица, које је имало побожан, готово дечји израз. Да, то је било скоро дете, што је преда мном укочено и без живота лежало.

Какав ли те је холуј судбине, једва процветала ружо, са гранчице у реку однео? Мора да је била грозна невоља, коју су искусила, па си самовољно се одрекла свих радости овога живота, и то тако млада, тако лепа; зар у твојим грудма није било друге чежње, до само за миром, вечитим миром? Каква решимост! У седамнаестој години својевољно крочити у непознат регион смрти, бити глув и слеп према заносним тоновима, према сваком блиставом сјају, којима окружује живот разум у човека!

На једанпут ме у томе размишљању прекиде страховит узвик. Погледах око себе. Поред мене је био један човек на коленима. Коса му је рашчупана, седа, пала по лицу, а очи су искочиле из својих дупљи и упрто гледале у лешину младе девојке.

»Марта, дете моје; моје сирото, мило дете!

Стари је човек изговорио те речи потресеним гласом најгорега очајања. За тим постаде опет миран. Изгледало је, као да је сасвим био утонуо у гледање драгога му тела. После неколико минута продужи опет он своје јадиковање:

»Зар си морала умрети тако млада, тако лепа? Да, ти си морала, ми смо те отерали у смрт: онај углађени бестидник и ја, ја стара будала без срца, који сам те одгурнуо са свога прага!« И обема песницама удари се по челу, »Па ипак сам ја био хиљаду пута више крив, него ти, неискусно, младо чедо. Што те нисам пазио? Што те нисам опет подигао, када си пала? И сада ту лежиш ледена и укочена, а ја сам твој убица — ја — ја!«

Овај несрећни човек изговори последње речи сасвим гласно; погледи су му били дивљи, а целим телом пролазила га је снажна дрхтавица.

Ја му пријем и ословим га са неколико речи. У том ме потпомогоше и неколицина људи, који су били дошли из љубопитства.

Пође нам за руком да подигнемо тога старога човека и да га изведемо из овога жалоснога места. Одведемо га прво у канцеларију комесаријата, и ту нам је једва пошло за руком, да сазнамо најпотребније податке о њему и његовој кћери. Био је удовац, машински бравар, а Марта је било његово једино дете.

Несрећа тога старога, усамљеногa човека, толико ме је тронула, да сам желео ма на који начин да му се ставим на расположење, да бих га чиме услужио. Када је изашао из канцеларије, ја сам га пратио. На улици седосмо у једна кола, која нас одвезоше у његов стан у улици Акер. Нисам га могао оставити сама и ућох у његов стан.

Изгледало је да му је било пријатно што није морао да остане сам са својим жалосним мислима. Захвално ми стеже руку и позва ме унутра у чисту, малу собу, понудивши да седнем на диван.

»Ви треба све да сазнате, како је дошло до тога, да моја Марта, моје једино дете мора сада на ономе студеноме камену лежати.«

Сузе му угушише глас, али га болан, конвулзиван кашаљ натера да даље говори. Ја му рекох, да мене не интересује та историја само онако као каквога беспосличара, али да ипак не треба, да ми говори о тој ствари, која га тако страховито надражује. Он ми одговори, да ће му бити ваљда лакше, ако своје јаде коме другоме каже.

»Ја сам усамљен човек,« отпоче он причати, »и немам нигде никога у овој великој вароши. Кад сам се пре десет година, по смрти моје жене, преселио из Француске — амо, Марти је било седам година. Живели смо у миру и доста задовољно. Ја сам преко дана био у фабрици, а моје дете у школи или код куће радећи домаће послове. У вече сам сâм кувао за нас двоје, а време до спавања проводили смо у томе, што сам јој ја причао о прошлости, о њеној доброј матери, или ми је она читала

што из какве добре књиге. Тако је пролазио дан за даном, година за годином.

„Када је Марта навршила четрнаест година, ступи у једну радњу где се праве женски шешири, као ученица. Истина да сам тих година имао већ неку лепу пару заштеђену, али хтео сам, да јој у своје време дам лепу спрему за удају, а сем тога морао сам мислити и на своје старе дане. Она је, дакле, морала да ради и зарађује. Наш мирни и задовољни живот није био ништа нарушен тиме. Моје дете није провело ни једнога сата свога слободнога времена без мене. Зими смо заједно посећивали позоришне представе, а лети смо чинили мање излете у околину.“

„Али пре три месеца наступи једна промена. У раденичким круговима пронесе се вест, да су у плану смањене раденичке награде, не само у нашој фабрици, већ у свима већим радионицама целе вароши. И наравно, да није требало тако скрштених руку дочекати ту промену, већ је требало бити спреман на борбу. Морао се одмах образовати комитет незадовољника, благајна њихова и т. д.“

„Међу раденицима се образоваше две партије; екстремни и умерени, па, како сам ја до тада увек мирно живео, нисам имао непријатеља ни на једној ни на другој страни, изаберу ме обе стране за свога повереника и председника.“

„Када су дошли к мени, да ме известе о решењу скупштине, ја нисам хтео ни да чујем о томе испрва, али они умедоше добро да ударе на моју сујету, и ја се, стара будала, дадем наговорити.“

„За мене је настао готово дивни живот, јер без мало свако вече сам проводио по скуповима, говорећи, слушајући или саветујући. И за то време, док сам ја, сујетна будала, радио за опште добро, дотле ми је украдено нешто најдраже на овоме свету: част мога детета. Када сам испуњавао дужности, да би стотинама других био задовољнији живот, тада сам заборавио на своју најсветију дужност: на бригу о добру свога детега. И сада оно лежи хладно и мирно, а ја — ја сам његов убица!“

Стари човек клонуло спусти главу и сакри је у своје мршаве руке пуне жуљева. Овде нисам могао употребити баналне речи сажаљевања; чекао сам немо, док није прешао овога несрећника тај нови напад очајања. После те почивке диже он главу.

„Драги господине,“ рече он немоћним гласом мени, „ипак сам прецењио своју снагу. Немогуће ми је, да вам све сам испричам. Ево,“ — и метну руку у џеп од капута, па ми даде једну савијену хартију из свога џепа — „то су последње речи моје кћери упућене мени. Оне ће вам боље рећи, како се то све десило, него што сам у стању ја то учинити.“

Ја узех хартију и почех читати са најдубљим сажаљењем те врсте, које су ми срце парале:

„Драги и мили оче мој!

Лутала сам улицама, док сам наишла на ову малу и мирну посластичарницу у једној забаченој улици. Поручила сам да ми се донесе табак хартије, мастило и перо, да бих написала своје прво и последње писмо теби. О, оче мој, знам и сама да сам учинила грешку, али да ли сам ја заиста таква, каквом си ме ти назвао, јер нисн хтео да живиш под једним кровом са једном —? Та ми страховита реч непрестано још зуји у ушима и њен ће ме звук пратити све док не нађем вечити заборав у хладноме кориту реке.“

„Па ипак не, драги оче, нисн ти онај, који ме отера у смрт, већ он — он је то учинио. Па и да си ми ти опростио, и да си ме задржао код тебе, моје тело ваљда не би могло дуго истрајати, јер ми је душа већ умрла. била, умрла за навек.“

„А сада ћу ти, драги оче, све да испричам, па ћеш онда моћи пресудити, да ли заиста заслужујем ону страшну реч. О, само да нисн ишао у те скупштине! Да није њих било, наш мирни живот не би био нарушен, ја не бих седела овде, нити бих била тако близу смрти.“

„Ти си отишао на прву скупштину, и ја сам, с твојим допуштењем, примила позив једне своје другарице из радње, да заједно походимо позоришну представу.“

„Веома сам се зачудила и збунила, кад нам се при уласку у позориште придружише два млада господина, и ословише моју другарицу. Да се нисам бојала да ће ме исмејати, ја бих се била најрадије вратила кући. Уђосмо заједно у позориште; један са стране моје другарице, а други, који ми се представио као студент Шмит, поред мене. Последњи се, с времена на време, трудио да ме забавља, но ја испочетка нисам на то ни обраћала пажњу. Али доцније су ме његове речи све више и више почеле интересовати. Говорио је са свим друкчије него оно мало младих људи, које сам ја до тада познавала. Глас му је имао тако мек и пријатан звук, а све што је говорио било је интересантно, а за мене тако привлачно и пуно поуке. Ја сам још тако мало видела и знала о свету. А он је већ на далеко путовао. При том је у понашању био тако учтив, и то нежно учтив, да ме је заиста очарао. Са мном се још нико није тако опходио. То је вече прошло као у лету, те кад сам опет била у својој собици — ти се још нисн био вратио — морала сам сама себи признати, да ни једнога дана у животу нисам пријатније провела, до то вече.“

„Другог вечера седео си ти код куће и причао си ми о вашим скупштинама, о вашим надама и т. д. Имала сам намеру, да те известим о своме новоме познанству. Али нисам умела да нађем прве речи, којима бих почела о томе предмету. Неки неодређени осећај у грудма говорио ми је, да ћеш се ти љутити и да ме више никад нећеш пустити да сама изађем без тебе.“

„Обадва су се студента договорила с мојом другарицом, да идућега четвртка посетимо заједно један концерат. Ја нисам на то пристала, и тврдо сам се била решила да не идем. А када је дошло то вече у одређени четвртак, и ти си отишао од куће, у мени се појави неки неодољиви немир, те сам без икаква даља решавања узела шешир и огртач и већ сам била на путу ка Лајпцишкој улици. Чинило ми се, као да ме тера нека тајна сила.“

„То ми је вече говорио господин Шмит не само о својим путовањима и студијама, већ и о мени. Причао ми је. како ме је видео једном на улици, па ме је пратио све до моје радње, где сам ја ушла. Од тада више није имао мира све док ме није упознао.“

„О, како је то ласкало мојему самољубљу! Шта је за мене неискусну било привлачније до то, да сам се једноме тако финоме и образованоме господину толико допала.“

„Нисмо се више тако ретко виђали, један пут, па и два пут недељно. Испочетка увек у друштву с мојом другарицом и оним другим господином, а доцније смо се сами налазили. Посећивали смо позоришта, концерте, и живела сам као у сну. А давно сам већ била напустила намеру, да теби кажем о господину Шмиту. Господин је Шмит увек био пун ритерске учтивости и никада ми није рекао ни једну неделикатну реч. О, да сам само умела појмити ту његову поверљивост према мени, којом је тада моја душа била испуњена!“

„Једнога вечера, када смо се враћали кући, говорио ми је о својој љубави. Како је умео да опише будућност у ружичастим бојама! Како ћеш се ти, драги оче, једнога дана изненадити, када он дође код нас и замоли те за моју руку! Наравно, да ће дотле проћи извесно време, јер прво мора да положи своје испите, а дотле нико не сме да зна о нашој љубави.“

„Ја сам се с тим потпуно слагала, јер, кад он то налази тако за добро, шта сам имала ја да противуречим?“

„Када ме је први пут загрлио да ме пољуби, није ми ни на ум падало, да се томе одупрем. Зар за мене није била његова љубав нека незаслужена срећа? Он није био само паметан и фини, већ је имао и племенито срце. Кад бих видео просјака, који моли за милостињу, он би му дао талир, читав талир. Зар сам ја могла и помислити, да је све то била добро смишљена игра, да су планови, које је он кројио за нашу будућност, били пуке лажи, управо средства, да би ме преварио?“

„Тада сам била још и сувише наивна, душа ми је била чиста и светла, па да је и сам који анђео сишао с неба и рекао ми да ме он лаже, ја бих се тада могла на то само насмејати. Он је у мојим очима био символ лепоте и племенитости.“

„Како сам тада била срећна! Дотадањи сам живот сматрала као да је био невероватно празан. Па ипак сам и тада била весела и срећна. Наравно, дотле још нисам познавала срећу љубави. Па како је био леп живот! Целога сам дана могла скакутати и певати. Као на анђеоским крилима летела сам кроз живот. И никада нисам била тако добра и племенита. У мојим осећајима према њему није било ничега неплеменитога. А ти си био тако заузет тим вашим скупштинама, све су ти мисли биле управљене само на ваше планове, те нисн могао ни приметити ту чудновату промену на мени.“

„А за тим дође оно страховито вече. Он ме је на једном концерту упознао са својом газдарицом. Та је жена, средњих

година старости, учинила на ме врло пријатан утисак, а и била је према мени тако љубазна, тако пријатна. Уосталом, мени су тада сви људи изгледали такви.«

»Она ме позва да је походим. И од тада сам по неко вече проводила у њеноме врло лепо намештеном стану. Како су дражесне биле те вечери! Он и ја, седели смо на једноме дивану, претпаним књигама и лепим сликама, и он ми је све објашњавао, а газдарица је, пошто би нас послужила разним понудама, одлазила по своме послу.«

»Али једнога вечера — газдарица ме је господина Шмита позвала то вече к себи — ње није било код куће. Хтела сам одмах да се вратим, али ми не даде господин Шмит. Он рече, да треба да је причекам, јер ће она сигурно брзо доћи. Да ли сам се бојала да проведем које четврт часа с њиме на само? Морала сам се на то насмејати. Ја да се бојим од њега? Па зар бих игде могла бити сигурнија, до у његовом друштву? Зар није његова будућност била и моја, моја част и његова?«

»Седосмо. Разговор никако да дође у свој ток. Он је био необично раздражен, очи су му имале скоро грозничав сјај, те се и ја збиља почех да плашим. Он ме загрли и поче ме љубити, али су ти пољупци били сасвим друкчији, но што су иначе били. Било ми је тако нелагодно, тако сам се страшила. Отргнем се од њега и хтедох да бежим одатле. Ну он ми препречи пут, и затражи од мене нешто — нешто ужасно.«

»Кад сам ја то одлучно одбила, он се поче понашати, као да га је памет оставила. Баци ми се пред ноге и молио ме је, да му дам доказа о својој љубави. За тим се диже и стаде ми пребацивати. Ја га и не волим, јер сада, рече он, када га треба усрећити и уверити о љубави, ја га без срца и душе одбијам.«

»А кад сам му казала, да бих ја све дала, па и живот свој за њега, кад ба то морало бити, само не своју част, он се на то горко смејао.«

»Речи, ништа друго до речи! узвикну он. »Ништа друго не даје доказа већ само дело«.

»Ја сам била изван себе. Он је ужасним погледом гледао у мене и говорио, да више неће веровати у моју љубав, ако му не испуним оно што од мене тражи.«

»Бирај«, узвикну ми он, моју љубав или моју мржњу!«

»Његову мржњу! Не! Само то не. Зар бих ја могла живети без његове љубави? Зар је било и могућно помислити, да бих ја могла живети без његове љубави?«

»О, оче, зар заиста заслужујем оно име, које си ми дао, за то, што сам хтела да га уверим, да ми је његова љубав преча од живота, милија од части. Скоро ћу стајати пред Божјим престолом, и за то ваљда нећеш веровати, да ја у својој последњој речи лажем, и за то ти кажем, да су то биле најгорче сузе у моме животу, кад сам учинила оно што је захтевао, и да сам му то принела на жртву на најтежи начин.«

»Од тада нисам више била срећна. Када сам хтела певати, грло ми се сушило, а смејање ми није ишло од срца, већ је било усиљено. Изгледало ми је, као да ме сви људи гледају другим очима и плашила сам се сама од свога гласа. Сунчев сјај ми је тешко падао, а твој ме је пољубац пре спавања пекао на челу као врела жеравица.«

»Па нисам се више ни својој љубави радовала. Била сам, као лептир, коме скину прах са крила.«

»И он се променио према мени од онога вечера. Само сам се још два пут с њиме састала. Последњи пут, синоћ, позвао ме је да ућем с њиме његовој газдарици. Била сам се одлучила, да више не крочим с њиме у ту кућу. За тим смо отишли у једну кафану, али он је био ћутљив и било му је веома досадно. За времена смо се растали, већ у 10 сати. Од тада га више никад моје очи нису виделе.«

»Данас у подне — нисам ишла у радњу — добијем писмо од њега, где ми пише, да је јутрос отишао из Берлина, да продужи своје студије на другом универзитету. Увидео је, да ми нисмо једно за друго, а и његови родитељи не би одобрили тај његов корак, и за то ми вели за навек с Богом. Ако га будем тражила, све ће бити узалуд, јер његово право име није Шмит. А она жена, код које смо провели оне пресрећне и незаборавне часове, није била његова газдарица, нити му и она зна право име.«

»Само ми је то неколико речи написао, и то је било довољно, те да ми за навек убије вољу за живот! Све је то било, дакле, лаж: његова пријатност, њежност његовога понашања, речи препуне љубави — све лаж — лаж — лаж!«

»И сунце је непрестано сијало онако сјајно као и увек, а људи су ишли тамо амо по послу, смејући се и шалећи се! Не знам колико сам пута прочитала његове смртоносне редове у писму.«

»Тако си ме затекао и кад си се вратио у вече из фабрике кући. Погледао си ме зачуђено, узео си ми писмо из руку и прелетео си по њему оштрим погледом. Кад си га прочитао, ухватио си ме за рамена и подигао са столице. Никада те таквога нисам видела. Обрве ти беху јако набране, из очију ти севаху варнице, а глас ти је личио на грмљавину грома.«

»Напоље!« викнуо си ми, напоље! Нећу да живим под једним кровом са једном —!«

»И отидох, не рекох ти ни једне речи. Па и шта сам ти могла рећи? Ти ми ипак не би опростио. Тек када будем мртва, када хладни таласи скрију моје грешно тело, ти ћеш се одљутити и сећаћеш се мене са љубављу. Ту ћу наду понети собом у ледени гроб, и она ће ми олакшати последњи мој корак. С Богом, драги оче — с Богом! — —«

Потресен сам био необично. Шта сам требао да чиним? Да ли је требало овога бедника тешити, што је ненамерно убио душу свога детета? И у којој цељи? Што је се већ десило, то се није могло говорити. У закону, за оваква убиства, не постоји казна.

Овде је само још требало побринути се за достојну сахрану покојнице. И то је и учињено. Истина, да и он није био потпуно без кривице, што своју преварену кћер није извео по том на прави пут. Али за ту грешку, кажњен је и сувише строго.

Са немачкога **Д. В. Б.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСЋОГА (89)

— Допустите да се известим је ли дошла... Није! Ето невоље! Али ја знам да она може врло скоро доћи. Ако је изишла то је само до једне даме, због својих сиротâ. Мати им је умрла... И ту сам се подухватио и наредио све. Ако се за десет минута Софија Семјоновна не врати, ја ћу вам је послати лично, ако хоћете још данас; али ево и мог стана. Ево моје две собе. Иза ових врата станује моја газдарица, госпођа Реслих. Сад погледајте овамо, да вам покажем главне своје документе: из моје спаваће собе ова врата воде у две сасвим празне собе, које се издају. То су оне... то морате мало пажљивије да разгледате...

Свидригајлов је држао две намештене собе, доста простране. Дуњечка се неповерљиво обзираше, али ништа није особито опазила ни у намештају, нити у распореду собе, ма да би се што шта имало наћи, например, да се стан Свидригајловљев налази између два готово празна оделења. Улазак у његов стан није право из ходника, него кроз две газдаричине собе, готово празне. И из његове спаваће собе, кад је отворио закључана врата, показа јој такође један празан стан за издавање. Дуњечка се заустави на прагу не схваћајући зашто су је звали да то разгледа, али Свидригајлов похита да разјасни.

— Ево, погледајте овамо у ову другу велику собу. Видите та врата, затворена су кључем. Поред врата је столица, свега једна столица у обе собе. То сам ја донео из свога стана, да ми је згодније слушати. Ето тамо, одмах иза тих врата налази се сто Софије Семјоновне; ту је она седела и разговарала с Родјоном Романовићем. А ја сам овде прислушкивао два вечера узастопце, тако на столици седећи, оба пута по два часа, — па, наравао, нешто сам и дознати могао, како ви мислите?

— Ви сте прислушкивали?

— Јест, прислушкивао сам; сад хајдемо к мени; овде се нема где ни сести.

Одведе Авдоћу Романовну опет у своју прву собу, која му је служила за салу, и замоли је да седне на солицу. Сам пак седне покрај стола, с друге му стране, бар за два метра даље од ње, али вероватно му је у очима већ блистао онај пламен који је Дуњечку онако уплашио. Она се стресе и још једном неповерљиво се обазре око себе. Покрет јој беше ненамеран; она очевидно није хтела да покаже неповерљивост. Али осамљеност стана Свидригајловљева напослетку је запрепастила.

Упитала би, да ли је бар његова газдарица код куће, али се уздржа... из поноса. Уз то још и друго, несразмерно веће страдање, него страх за себе, беше јој у срцу. Мучила се неиздржљиво.

— Ево вашег писма, почне она и спусти га на сто. — Зар је могућно то, што ви пишете? Ви напомињете о злочину који као да је мој брат извршио. Ви то сувише јасно напомињете, сад не смете одрицати. Па знајте, да сам ја и пре вас о тој глупој причи слушала, и не верујем јој ни једну реч. То је одвратна и смешна сумња. Ја знам како и зашто је та историја измишљена. Ви не можете имати никаквих доказа. Обећали сте доказати: сад говорите! Али знајте унапред, да вам не верујем! Не верујем!...

Дуњечка то изговори брзо, хитајући, и за тренут јој изби руменило у лице.

— Кад не би веровали, зар би се могло догодити то, да се ви усудите доћи сама мени? Па зашто сте онда дошли? Само из радозналости?

— Не мучите ме, говорите, говорите!

— Не треба ни казати да сте ви храбра девојка. Тако ми Бога мислио сам, да ћете замолити господина Разумихина да вас допрати овамо. Али њега не беше ни поред вас, ни близу вас; ја сам одмах видео; то је смело, желе дакле да поштеде Родјона Романића. У осталом, све је у вас божанствено... Што се пак тиче вашег брата, шта да вам кажем? Сад сте га видели и сами. Какав је?

— Не оснивате ви све на томе само?

— Не, на томе не, већ на његовим сопственим речима. Ето долазио је два вечера узастопце овамо, Софији Семјоновној. Показао сам вам где је он седео. Он се пред њом потпуно исповедио и признао. Он је убица. Он је убио стару чиновниковицу, која је давала на зајам и залоге, и у које сам ја залагао ствари; убио је и њену сестру, трговкињу, по имену Лизавету, која је изненадно ушла у собу док је убиство њене сестре извршивано. Обе их уби секиром, коју је собом донео. Уби их да их опљачка, и опљачкао их; узео је новац и неке ствари... Све је то сам реч по реч саопштио Софији Семјоновној, која једина и зна ту тајну, али није имала учешћа у убиству ни речју, ни делом, него напротив, ужаснула се, као и ви сад. Будите мирни, она га неће издати.

— То не може бити; мрмљаше Дуњечка кроз бледе пребледе усне; дисала је тешко. — Не може бити, нема никаква, ни најмањег узрока, никаквог основа... То је лаж, лаж!

— Он је опљачкао, и ту је сав узрок. Узео је новце и ствари. Истина, он се није користио ни новцем, ни стварима, тако је сам признао, него оставио их негде под један камен, где се и сад налазе. Али то је учинио с тога, што се није усудио користити се том својом крађом.

— А зар је вероватно, да је могао украсти, опљачкати? Зар ли је могао на то само и помислити? завиче Дуња и скочи са своје столице. — Јер ви га знате, видели сте га? Зар он може бити крадљивац?

Као да мољаше Свидригајлова; заборавила на свој страх.

— Ту су, Авдоћа Романовна, хиљаде и милиони комбинација и врстања. Крадљивац краде, па зато зна и сам, да је подлац; а ја сам, ево, слушао о једном племенитом човеку, да је пошту оплењо; па, ко га зна, може бити, мислио је одиста да је учинио поштено! Разуме се, не бих ни ја сам поверовао, као ни ви, кад бих чуо тако од других, са стране. Али сам поверовао својим сопственим ушима. Сам је Софији Семјоновној и све узроке разјаснио; али она испрва није ни својим ушима веровала, ни очима, својим очима напослетку је поверовала. Јер је он сам лично све јој признао.

— А какви су то... узроци?

— То је ствар опширна, Авдоћа Романовна. То је, како да вам кажем, теорија своје врсте, то је та иста ствар, по којој налазим, например, да је једно злочинство допуштено, ако је главна сврха добра. Једно зло а сто добрих дела! Оно, доиста, то је такође кривица за младиће од вредности и неизмерним самољубљем, знати, да кад би било само три хиљаде готова новца, па и каријера и будућност сврхе његова живота да добију други облик него иначе, а међутим те три хиљаде нема. Додајте томе раздраженост услед гладовања, од тескобна стана, од изношена и подерана одела, услед бистре свести о лепоти свога социјалног положаја, а уједно с тим положаја сестре и матере. А што је најгоре таштина, понос и таштина; него уосталом, бог би га знао, може бити и с добрим наклоностима... Али ја га, ето, не окривљујем, немојте то мислити, молим вас; нити је то моја ствар. И овде је само једна сопствена теорија, — тако своја теорија, — по којој се људи, видите, деле на материјал, и на људе посебите, тојест на такве људе, ради којих, према њиховом високом пеложају, закон није писан, него напротив, који сами закон граде за остале људе, за онај материјал, за онај смет. Ништа зато, тек само тако, то је теорија: име théorie komme une autre. Наполеоном се веома занео, тојест, занело га управо то, што врло много генијалних људи нису се обзирали на појединачна зла, него су ишли напред, не омишљајући се. Он је, чини ми се, уобразио да је и сам генијалан, — тојест, био је неко време у то уверен. Веома је патио, и сад пати, од мисли, да је умео теорију створити, али да тако прекорачи не размишљајући, није ни могао, мора бити да и није генијалан. Ну, али то је већ понижљиво за човека самољубива, нарочито у нашем овом добу...

— А немирна савест? Ви му, мора бити, одричете свако морално осећање. Зар је он такав?

— Ах, Авдоћа Романовна, сад је све смућено и збркано у њему, тојест, уосталом, никад није ни било у особиту поретку. Руси су уопште људи простране природе, Авдоћа Романовна, пространи као земља њина, и необично су наклоњени свему фантастичном, нередовном, замршеном; али је невоља бити тако широке природе без особите генијалности. Него сећате ли се пак, како смо ми баш о таком чему и по тој истој теми разговарали седећи увече на тераси у башти, сваки пут после вечере. Још сте ме ви баш укоравали за ту широкост. Ко зна, можда сте баш у оно време говорили, док је он овамо лешкарио и своје мисли премишљао. Јер код нас у образованом друштву особито светих предања нема, Авдоћа Романовна: осим што их когод некако сам себи створи по књигама... или штогод из летописа изведе. Но то су пак више учени, и, знате, све сањалице неке, а то чак и не личи човеку светском. Уосталом, ви уопште знате моја мишљења; ја просто никога не осуђујем и не окривљујем. Ја сам човек господских руку, без рада, и тога се придржавам. И о томе смо нас двоје не једном разговарали. Имао сам шта више среће интересовати вас својим мислима... Ви сте веома бледи, Авдоћа Романовна!

— Ја знам ту његову теорију. Читала сам његов напис о људима, којима све пашта... Разумихин ми је доносио лист у коме је штампан.

— Господин Разумихин? Напис вашег брата? У листу? Зар има такав напис? Нисам знао. То је мора бити занимљиво! Али куда ћете ви, Авдоћа Романовна?

— Хоћу да видим Софију Семјоновну, проговори Дуњечка слабим гласом. — Куда се иде њеној соби? Можда је већ и дошла; хоћу одмах, овог часа, да се с њоме видим. Нека она...

Авдоћа Романовна не могаде довршити; дисање јој се буквално прекрати.

— Софија Семјоновна неће се до мрака вратити. Тако мислим. Она ће морати доћи врло брзо, ако ли не, онда ће доћи врло касно...

— А, тако ли ти вараш! Ја видим... ти си варао... Ти си све варао... Не верујем ја теби! Не верујем! Не верујем! виче Дуњечка у правом наступу узбуђења, сасвим губећи присебност. Готово онесвесла паде на столицу, коју Свидригајлов похита поднети јој.

— Авдоћа Романовна, шта вам је, приберите се! Ево воде. Попијте један гутљај...

Прсне на њу воде. Дуњечка се стресе и освести.

— Јако је утицало на њу! мрмља Свидригајлов за се, мргодан. — Авдоћа Романовна, умирите се! Знајте, он има пријатеља. Ми ћемо га спасти, ослободићемо га. Хоћете ли да га испратим ван земље? Ја имам новаца; за три дана добићу билету. А што је убио, загладиће јер ће починити много добрих дела: па умирите се. Још може он постати велики човек. Па, како је сад? Како се осећате?

— Ви опаки човече! Још се подсмевате. Пустите ме...

— Куда ћете? Куда?

— К њему. Где је? Ви знате? Зашто су та врата затворена? Ми смо туда ушли у собу а сад су та врата закључана. Кад сте успели закључати их?

— Није требало викати да се по свима собама чује то, што смо ми овде говорили. Ја се ни мало не подсмевам; мени је само досадно говорити тим језиком. Али куда ћете ви отићи таква? Или хоћете да га издате? Ви ћете га довести до помаме, па ће се предати и сам. Знајте, да већ трагају за њим, већ су нашли траг. Ви ћете га само издати. Причекајте: ја сам га сад видео и говорио с њиме; можемо га ипак спасти. Причекајте, седите заједно да промислимо. Зато сам вас и позвао, да о том насамо поразговарамо и добро промислимо. Та седите само.

— Како га ви можете спасти? Зар је могуће спасти га?

Дуња седе. Свидригајлов поред ње.

— Све то зависи од вас, од вас, од вас саме, почне он, са усветљеним очима, готово шапћући, збуњујући се и чак не могући друге речи, од узбуђења, изговарати.

Дуња уплашена одмаче се од њега. И он сав дрхташе.

— Ви... једна ваша реч, и он је спасен! Ја... ја ћу да га спасем. Ја имам новаца и пријатеља. Ја ћу га одмах отпратити на пут, сам ћу узети пасош, два пасоша. Један за њега, други за мене. Ја имам пријатеља; имам људе од посла, вредне... Хоћете ли? Узећу и вама пасош... за вашу мајку... шта ће вам ту Разумихин? И ја вас волим... Ја вас бескрајно волим. Дајте да пољубим поруб ваше хаљине, дајте! Дајте! Не могу да чујем како та хаљина шушка. Реците ми: учини то, и ја ћу учинити! Све ћу учинити. Учинићу и што би немогућно било. Што ви верујете, и ја ћу веровати. Све, све ћу учинити! Не гледајте ме тако, не гледајте ме! Знате ли, да ме убијате...

Почне бунцати. С њиме се одједном учини нешто, као да га је у главу ударило. Дуња скочи и појури вратима.

— Отворите! Отворите! викаша она да се чује кроз врата, дозивљући, и дрмаше врата рукама. — Та отворите! Зар никога нема?

Свидригајлов устане, прибрао се. Зао и подсмешљив осмејак лагано се оцртаваше на његовим још дрхтавим уснама.

— Тамо нема никога код куће, проговори он тихо и застајкујући, — газдарица је отишла, и залуд вам је тако викати: само се узнемирујете напразно.

— Где је кључ? Одмах отварај врата, одмах, ниткове!

— Изгубио сам кључ и не могу да га нађем.

— А! То је онда насиље! завиче Дуња смртно бледа и полете у кут, где се брзо заклони столићем који јој случајно дође под руку.

Није викала; али се погледом упила у свога мучитеља и оштро је пратила сваки његов покрет. И Свидригајлов се не мицаше с места и стајаше наспрам ње у другом крају собе. И савладао се чак, бар спољашње. Али му је лице као и пре било бледо. Подсмешљив осмејак не скидаше му се с лица.

— Ви малочас рекосте „насиље“, Авдоћа Романовна. Ако је тако, онда можете и сами мислити, да сам ја мере предузео. Софија Семјоновна није код куће, Капернаумови су врло далеко, пет соба затворених. Напослетку, ја сам свакако два пут јачи од вас, и осим тога, немам се чега плашити, па се после тога ви не можете тужити: јер, хтели бисте ваљда брата свога да издате? Не би вам нико ни веровао да се потужите: јер зашто је једна девојка сама отишла у стан човеку самцу? Па шта, баш да је то и пожртвовање према брату, ипак нећете тиме ништа доказати: насиље је врло тешко доказати, Авдоћа Романовна.

— Подлац! прошапће Дуња с гнушањем.

— Како вам је воља, али пазите, ја сам говорио још једнако само као у предлогу. А по мом личном уверењу, ви сте потпуно у праву: насиље је неваљалство. Говорио сам само, да на вашој савести просто ништа не остане, ако би ви чак... ако би чак и хтели да спасете вашег брата драговољно, као што сам вам предлагао. Ви сте се, то ће рећи, просто покорили околностима, па, напослетку рецимо и сили, ако се већ без те речи не може. Промислите о томе: судбина вашег брата и ваше матере у вашим је рукама. А ја ћу бити ваш роб... на цео живот... Ја ћу ево овде чекати.

Свидригајлов седе на диван, на осам корака од Дуње. Она више ни мало није сумњала у његову тврду одлучност. Осим тога и познавала га.

Намах она извуче из џепа револвер, запне га и спусти руку с револвером на столић. Свидригајлов скочи:

— Аха! Дакле тако! завиче он задивљен, али осмејкујући се злобно. — Е то сад ствар сасвим мења! Ви ми сав труд необично олакшавате и сами, Авдоћа Романовна! Али како сте набавили револвер? Да није ту господин Разумихин? Ба! Али то је револвер мој! Стари знанац! А како сам га онда тражио!... Наши сеоски часови стрељачке вештине, које сам имао част давати вам, нису пропали узалуд!

— То није твој револвер, него Марте Петровне, коју си ти убио, зликовче! Ти у њеној кући ниси ништа свога имао. Ја сам ово узела кад сам почела сумњати и увиђати на што си способан. Само се усуди једном да коракнеш, и, кунем ти се, убићу те!

Дуња беше у наступу. Револвер држаше спреман.

— Ну, а брат? Питам из радозналости, — запитаће Свидригајлов стојећи још једнако на месту.

— Потказивање, ако хоћеш! Ни с места! Не прилази Пуцаћу! Ти си жену отровао ја знам, ти си сам убица!

— А ви сте тврдо уверени, да сам ја Марту Петровну отровао?

— Ти! Ти си ми сам то назначио: говорио си ми о отрову,.. ја знам, ти си отпутовао по њега... код тебе је било готово... Ти си то учинио... просто ти, и нико други... подлац!

— Па, да је то баш и истина, то је све због тебе... ипак, ти си била узрок.

— Лажеш! Ја сам те мрзела увек, увек...

— Ехе, Авдоћа Романовна! Ви сте очевидно заборавили кад сте се оно у ватри пропагандској нагли и клонули... Видео сам по очицама вашим; сећате се, оне вечери, при месечини, још је славуј певао?

— Лажеш (безумна љутња севаше из Дуњиних очију), — лажеш, опадачу!

— Лажем? Па, лепо, можда и лажем, можда се варам. Слагао сам. Не треба женама о тим стварчицама ни напоминьати. (Осмехну се). Знам да ћеш пуцати, лепа зверчице. Е па, пуцај!

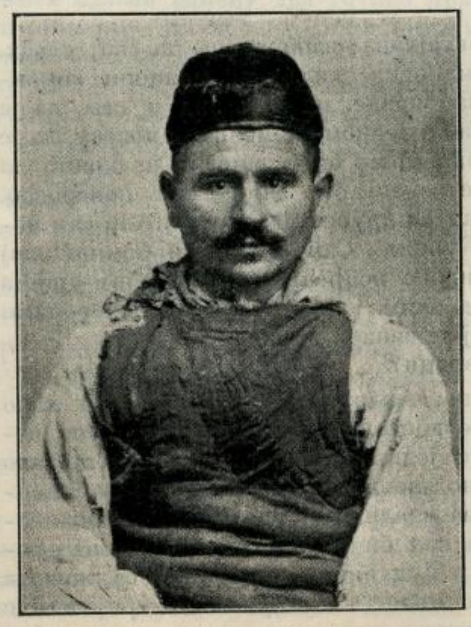
Дуња подиже револвер, и смртно бледа, са побелелом, дрхтавом доњом усном, са пламтећим, као ватра, крупним црним очима, гледаше га, одлучна, мерећи и очекујући његов први покрет. Никад још није њу видео толико лепу. Пламен, који севну из њена ока у маху кад је револвер подигла, као да га опече, а само га срце заболе. Он коракну, а одјекну пуцањ. Зрно се очеше о његову косу и удари позади о зид. Он застане и насмеје се лагано.

— Опекла осица! Циља право у главу... Шта је ово? Крв!

(Наставиће се.)

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Нема ни пуна три месеца од када је пуштен са осуде а већ је по нова допао затвора, ма да се излазећи са осуде свим на свету клео и зарицао: како ће бити поштен човек. Томе се, у осталом, не треба много чудити, јер он нити је био први, нити ће бити последњи од оних, који тако говоре. Отидите у ма који од наших казнених завода, па ће те видети, да међу његовим осуђеницима има $^2/_3$ који су на другој или трећој осуди, а ми, на основу дугогодишњег искуства, јамчимо, да се сваки од њих, улазећи први пут у казамат и излазећи из њега по издржању осуде, зарицао и у себи и пред другима, да ће бити најпоштенији члан друштва. Ако би их доцније упитали: зашто своју реч нису одржали, они вам не би ништа од говорили, већ би само слегли раменима и промумлали, више кроз зубе, „*судбина*“. — — — —

Неваљалац, чију слику износимо у данашњем броју, осуђиван је до сада два пута судски под именом „Милош Вранковић“, звани „Бумбеш“, од којих је један био родом из Ниша, а други из Лознице. Са последње осуде — шестогодишње робије (од које је, узгред буди речено, издржао свега три године) пуштен је крајем децембра прошле год. и од тог доба па до данас, ево већ трећи пут како пада у затворе управе града Београда, — све због крађа.

Како пак има основне сумње, да је „Бумбеш“ сем ових крађа у Београду, извршио још неке у унутрашњости, а нарочито у окрузима: ваљевском и подринском камо је био протеривани, то, да би га, по његовој жељи, што пре вратила у казамат, као и да би се тачно констатовала његова идентичност, — управа града Београда позива све полициске власти, а и приватна лица, да јој у најкраћем року јаве све што знају о овом крадљивцу.

Милош има до 30 година, омањен је, буцмаст, смеђ, неписмен је али и подмукао. Акт управе града Београда Бр. 7319.

ТРАЖИ СЕ

Зорка Миловановић, тамбурашица, у дружини Раше Цветковића, тамбураша, потребна је ради хитног саслушања. Начелство округа моравског актом Бр. 3349, моли све полицијске власти да именовану потраже и нађену упуте начелнику среза беличког. УБр. 7877.

Адам Матејић, калфа ковачки из Крагујевца, пре кратког времена напустио је своју жену и дете и отишао незнано где, оставивши их да живе у оскудици. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 3652 моли све полицијске власти да Адама потраже и саопште му, да о жени и детету родитељско старање води. Њему је 25 година, средњег је раста и у опште смеђ. УБр. 7734.

Мангуп крава, длаке жуто-плаве, рогова напред повијених, матора пет година, налази се код Луке Крушевца тежака из Семетеша. Начелник среза студеничког актом Бр. 2951 моли све полицијске власти да сопственика потраже и нађена њему упуте. УБр. 7803.

Војислав Николић, скитница, родом из Рашке, пресудом општинског суда у Ужицу, осуђен је поред казне и на четири месеца полицијског надзора. Али он је отумарао незнано где и та се казна над њим није могла извршити. Начелство округа ужичког актом Бр. 3122 моли све полицијске власти да Војислава потраже и издржању полицијског надзора подвргну. Њему је 15 година, средњег раста, развијен, у лицу смеђ, образа пуних и округлих. УБр. 7739.

Радисав П. Лазовић, из Лука (среза драгачевског) потребно је да престане команди у Чачак као регрут, на дан 23 априла о. г.

Да не би искусио законске последице препоручује му се, да по тражењу поступи.

Иван Јанковић, бивши овдашњи ложач, који је био оптужен због опасне крађе, пресудом првостепеног суда за варош Београд од 5 фебруара прошле године Бр. 2556, оглашен је за невиног; али има да плати кривичне трошкове. Па како му се не зна место становања, то се Управа града Београда актом Бр. 7605 обраћа свима властима у земљи, да потраже поменутог Ивана и ако му сазнаду место становања да јој то доставе ради даљег поступка.

Мангуп кобила, длаке доратасте, матора три године, средње величине, путаста у све ноге, налази се у Брестовику (општини грочанској), с тога начелник среза грочанског актом Бр. 1628 моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте.

Димитрије Симић, ужар из Крагујевца, отишао је још 3 овог месеца од своје куће, и оставио жену — Милеву и троје ситне деце да се муче и злопате у највећој сиротињи. Начелство округа крагујевачког актом бр. 3873 моли све полицијске власти, да Димитрија потраже и упуте га, да кући дође и да узме породицу у заштиту. Њему је 30 година, стаса средњег, уопште црномањаст, црних бркова, брија се; на левом образу близу браде има белегу — младеж. Био је одевен: у капут браун боје, у црним панталонама, на глави је имао шубару а на ногама сарачке опанке. УБр. 7025.

ПОТЕРА

Ђорђе Чумић, калфа браварски из Београда, на варљив начин измамио је од Драгутина Пантића матроза српског бродарског друштва одело (матроску униформу) па однео с обећањем да ће му истога дана вратити, али он то није учинио. Управа града Београда актом Бр. 7695 расписује тражење за проналазак овог Ђорђа и ако га пронађе да га њој спроведе. Њему је 25—26 година, уопште смеђ, очију граорастих, а у лицу бубуљичав.

Благоје Јокић, родом из Ћуприје, бивши слуга код Милана Рашића трг. из Крагујевца, напустио је газду и некуда отумарао. Начелство окр. крагујевачког актом бр. 4063 моли полицијске власти да именованог потражи и нађена њему спроведе. УБр. 7735.

Непознати лопови ноћу између 9 и 10 ов. мес. украли су Милану Живановићу из Петровца два вола и то једног са длаком белом а другог са жуто — плавом, оба матора по три године. Начелство округа крагујевачког актом бр. 4249 моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 7736.

Драгољуб Милојевић, скитница из Београда, означен је као саучесник у крађи извршеној Спасоју Оцокољићу. Управа града Београда актом Бр. 7564 расписује тражење за проналазак овог Драгољуба и ако се пронађе да се њој стражарно спроведе.

Непознати лопови извршили су ноћу између 10 и 11 ов. месеца похару дућана Јована Димитријевића, трговца из Д. Милановца и однели: пет кожа од куне, један комад од твора, везу жутих кајиша са неколико веза црних; 50 говеђих опанака — сирових, пакло вунице у фарби, везу босанских бритвица и десет нових џакова, а све то у вредности 161 динар. Начелник среза поречког актом бр. 1912 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потражи и нађене њему спроведе. УБр. 6906.

Непознати лопови, ноћу између 3 и 4 овог месеца украли су Маринку Миленковићу из Новог села, једног вола маторог пет година, длаке сиво-плаве, рогова шарених. Начелство округа врањског актом бр. 2861 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и с нађеним по закону поступе. УБр. 6859,

Јелена Хофман, служавка, родом из Сент Андраша у Аустро-Угарској, била је у служби код г. Димитрија М. Михајловића свећеника закутског, одакле је после четрнаест дана побегла и однела поред 30 динара готовог новца, још и разних ствари све у вредности преко 200 динара. Начелство округа крагујевачког актом бр. 3400 моли све полицијске власти да Јелену потраже и нађену њему спроведу. Она је у леву руку саката. УБр. 7024.

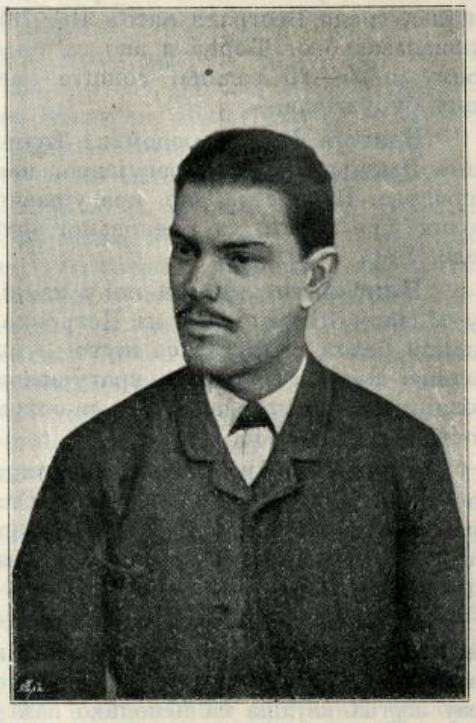
Непознати лопов, ушао је у отворени стан г. Петра Бабића, рачуноиспитача, из Београда у улици Топличин венац бр. 1 и украо капут и панталоне за дечка од 17 година. Одело је било ново, од црног шевијота. Управа града Београда актом бр. 6775 расписује тражење за проналазак лопова и покрађе и са нађенима да се поступи по закону.

Непознати лопови украли су ноћу између 4 и 5 текућег месеца Благоју Стојановићу, тежаку из Врбовца, два вола матора по 7 година, један беле, а други сиве длаке. Начелство округа нишког актом Бр. 4047 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене спроведу начелнику среза бањског с позивом на Бр. 2063. УБр. 7358.

Димитрије Станковић, из Травника, бивши чувар осуђеника у Добричеву, пресудом ћуприског првостепеног суда од јануара прошле године, кажњен је са четири месеца затвора за дело из § 99 крив. закона, што је и Касациони суд решењем својим оснажио. Али се пресуда над именованим није могла извршити, пошто је отумарао. Начелство округа моравског актом Бр. 3006 моли све полицијске власти, да Димитрија потраже и с нађеним по закону поступе. Њему је 39 година, висок, дугог лица, косе и браде смеђе, плавих очију, бркова плавих — великих. УБр. 7362.

Анта Динчић, тежак из Брлога због извршеног убиства с предумишљајем решењем првостепеног пиротског суда од 13 прошлог месеца № 17422 стављен је под суд и у притвор; али како је он по извршеном делу побегао то суд актом Бр. 2341 моли све полицијске власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. Анти има 32 године, средњег стаса, плав, смеђе косе и бркова, брија се, и граорастих очију. УБр. 7395.

Лазар Зарић, звани **„Масарош“,** познати лопов и варалица, који је у последње време живео у Бајиној Башти и Пожаревцу, окривљен је код начелства округа пожаревачког због извесног казнимог дела. Он је у бегству, па с тога поменуто начелство моли све полицијске власти, да га у својим домашајима најживље потраже и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Да би пак његов проналазак био што успешнији, ми му износимо слику, која је, истина, из његових млађих година, али ипак доста верна и у неколико и маркантна, због доста дебеле доње усне.

Пронађени Лазар, коме сада има до 30 година, може се спровести и управи града Београда с позивом на њен акт под Бр. 7180. од ове године.

Четири непозната зликовца, наоружаним коњичким [магацинкама, одевени у сељачка одела (у гуњевима и чакширама) напали су ноћу између 6 и 7 овог месеца на кућу Живана Лугоњића из Ратара (срез колубарски) и на разбојнички [начин изнудили и собом однели 2000 динара у банкама, 120 динара у злату, један сат с ланцем, један џепни револвер, једне мушке чарапе и један пешкир; — како нападнути веле, један је од тих зликоваца био средње величине, стар до 26 година, црномањаст, сувоњав, малих црних бркова; а други такође средњег раста, стар око 22 године, плав са француском брадом, пун, а десно му око изгледа мање од левог, и на образу десном имао је младеж са косом. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 4516 моли све полицијске власти да најживље настану ради проналаска ових зликоваца и ако их нађу да му их под тврдом стражом спроведу. УБр. 7665.

Милош Станисављевић — Урошевић, препредена варалица и опасан лопов, родом из Панчева, у Аустро-Угарској, окривљен је код Управе града Београда због извесног казнимог дела.

Милош има до 28 г., средњег је стаса, плав, сувоњав, доста је интересантан и умешан, године 1893 био је осуђен 10 год. робије због више опасних крађа.

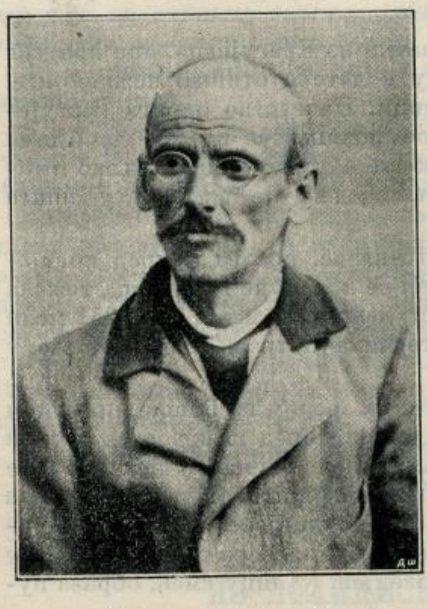
Пошто се Милош налази у бегству, с тога управа града Београда позива све полицијске власти, да га у својим домашајима потраже и у случају проналаска стражарно спроведу с позивом на акт под Бр. 7913.

У циљу што бржег проналаска ми износимо ову слику Милошеву која је код нас од пре три године и по којој се може врло лако познати и ухватити. — Опширнији опис Милошев може се видити из 44 броја „Полиц. Гласника“ од 1899 год. на страни 344.

Два вола, један длаке зелено сиве, матор пет год., средње величине; други је длаке плаво-жуте, рогова великих и виљастих, по трбуху подбеласт, матор 5 година, и он средње величине, а оба добро угојена, — украђени су Бошку Милосављевићу, тежаку из Трнбаса, ноћу између 2 и 3 овог месеца. По сазнању одвела су их два лица. Један од њих био је смеђ, средњег стаса, отприлике у 16 години; други у 40 години, широк и пун, средњег раста и риђих бркова и пуних. Обоје су били одевени у сељачка одела. Пут им је био Трнбас — Божурње — Топола — Раља, а овде им се изгубио траг. Пошто се у очи дана кад је крађа извршена у Трнбасу бавио неки Јанко Вићентијевић, родом из Бугарске, слуга, и тамо се издавао да купује свиње, а међутим он је тамо раније служио и са тамошњим приликама добро упознат, то је пала сумња да је и он извршилац крађе. Начелник среза врачарског актом бр. 2701 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему стражарно спроведу. Ако ли се пак и Јанко пронађе и њега треба поменутом начелнику спровести. УБр. 6760.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Андреја Димитријевић, варалица, родом из Солуна, који је пресудом управе града Београда од 6 септембра 1899 год. Бр. 8421, прогнат из Србије у Турску (због обмањивања лаковерног света помоћу „чаробног кључа“ којим се може свака брава отворити) по дознању, вратио се је из прогонства, и сада се налази негде у унутрашњости Србије. Како је ова варалица по издржаној казни, поменутом пресудом управином прогната на свагда из Србије, и како има бојазни, да ће он својим „чаробним кључем“ уловити опет неколико наивних људи, то, износећи му слику, скрећемо пажњу свима полициским властима на овога „мађионичара,“ кога, у случају проналаска, треба казнити за повраћај из прогонства и по ново прогнати у Турску.

О Андрији има опширан опис у 39 бр. „Полицијског Гласника“ од 1899 год. на стр. 304.

УХВАЋЕНИ

Живојин Рашић, осуђеник беогр. казн. завода, који је 12 ов. м. побегао са рада из Топчидера, ухваћен је у Врчину селу, (одакле је и родом) и 17. ов. м. враћен је у завод. Према томе, престаје потреба за његово тражење.

Милутин Милошевић „Ћора“, позната варалица и кесарош, 13. ов. м. покушао је да уђе у Београд поред наших рабација; обукао се био као и сваки рабација у сељачко одело са торбом о рамену, али комесару топчидер. полиције г. Сими Обрадовићу, познатом са своје тачности у служби, Милутин није могао промаћи. Он је одмах посумњао у његов рабацилук, задржао га и у њему познао „Ћору“. Са њиме је поступљено по закону.

ИСПРАВКА

У 9 броју, нашега листа поткрала нам се крупнија погрешка; онде где се говори како су поједине материје у приказаном Repertoire распоређене, вели се у другом реду и другом ступцу на страни 63: „индустријски развитак,“ у место: „*историјски* развитак“. Молимо читаоце да ову омашку изволе сами поправити.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 12. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 31. МАРТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

АЛФОНС БЕРТИЛОН

Пошто смо у данашњем броју отпочели доносити оригиналне и веома интересантне радове о Бертилонажу*) то смо сматрали за дужност, да читаоце, колико толико упознамо и са творцем његовим — Алфонсом Бертилоном, чувеним антропологистом француским и шефом одељења за идентификацију у парискоj префектури. У том циљу, ми износимо слику са кратком биографијом овог славног човека, чије је име данас тако много познато у целом образованом свету, и чија је метода за идентификовање криваца, одомаћена, не само готово у свима јевропским државама већ и у многим напреднијим државама: Америке, Азије, па чак и Африке. Колико су пак ове државе, а тиме и цело друштво, добиле увођењем система Бертилоновог, о томе нам најбоље сведоче њихови статистички подаци, које оне сваке године предају јавности, и из којих се види, да је умањење криминалитета сразмерно распростирању система Бертилоновог. Да ово опет није мала добит, излишно је, мислимо, и доказивати.

Алфонс Бертилон прави је Француз и, као такав, рођен је у Паризу год 1853. По свршетку школовања добио је службу при парискоj префектури, гди је пењући се постепено уз лествице чиновничке каријере и до данас остао.

Још у првим годинама свога службовања, Бертилон се одао марљивом изучавању антропометрије и антропологије, у ком је циљу годинама студирао осуђенике и њихове типове по казненим затворима париским. Захваљујући томе изучавању и великој природној даровитости Бертилоновој, створена је — год. 1880 једна нова врста науке — наука о констатовању идентичности криваца, која је, из почасти према творцу јој, названа његовим именом.

Године 1882 (месеца децембра) систем Бертилонов званично је усвојен у целој Француској, а после светског конгреса криминалиста, држаног у Риму год. 1885 и у свима напреднијим државама.

Поред своје науке о констатовању идентичности криваца, која је опширно изложена у делима: *L' Identification Anthropometrique, L' Anthropometrie Judiciaire à Paris en 1899, La Photographie Judiciaire avec Appendice sur la classification, De la Reconstitution du Signalement Anthropometrique au moden des vetements,* славни антрополошки Бертилон, обогатио је друштво још и са овим, од неоцениме вредности, делима: *Ethnographie moderne* и *Les Races sauvages: Afrique, Amérique, Océanie, Asie et régions boréales* (1893 avec grav et pl.)

Сем изложених дела, Бертилон је писао још и многе расправе из области криминалне антропологије, које, у погледу своје научне вредности, ни у колико не уступају сличним расправама осталих светских антропологиста.

Не мање су важни и практични радови Бертилонови на усавршавању париске полиције, а нарочито њених дедектива. Захваљујући његовој школи „описа“ и његовим „сликама у памети“ (portroit parlé) париски дедективи постали су не надмашни у истраживању, познавању и хватању злочинаца. Човек чисто не може да верује, па ипак је сушта истина, да је један добар дедектив париски у стању познати, у гомили од неколико хиљада личности, лице, које никада у животу није видео, искључиво помоћу описа удешеног за portrait parlé, и то без фотографије.

Ово је у најкраћим потезима слика човека, који је толико задужио данашње друштво и за кога се, с правом, може рећи, да је у последњој четвртини XIX-ог века препородио полицију, — да је од ње створио вештину у правоме смислу те речи.

*) Од нашег признатог полицајца и сарадника г. Душана Алимпића, шефа крив. одељења Управ. гр. Београда, који је ову установу специјално изучавао. *Уред.*

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

У реду оних многобројних средстава, којима се данашње друштво ограђује од личности, по њега опасних, заузима, нема спора, најважније место систем, о коме хоћу да говорим. Важност, или боље рећи, надмоћност његова над осталим средствима састоји се у томе, што он почива искључиво на позитивним фактима, који га чувају од сваке могуће заблуде, и допуштају му, да своје тврђење свагда поткрепљује и непобитним доказима. Кад се свему овоме додаду многобројне и на први поглед уочљиве користи, које је овај систем учинио криминалној струци за последњих 10—15 година, онда је сасвим појмљиво, што је он данас постао предистом опште пажње и детаљног проучавања, не само од стране полицајаца, већ и од стране судија, па и самих лекара. Томе се, у осталом не треба ни чудити, јер систем Бертилонов није, као што многи мисле, какав вештачки, измишљени начин за констатовање идентичности, већ је резултат дугогодишњег научног рада његовог и, као такав, почива на чисто научном темељу.

Код нас се, на жалост, за овај систем, како то у својим „Писмима“ згодно рече наш уважени криминалиста г. Таса Миленковић, није знало ни по имену све до пре кратког времена, и ако је он, још у 1885 год. — на светском конгресу криминалиста у Риму, једногласно усвојен од свију присутних чланова. Од тог времена, Бертилонаж се у толикој мери распростро, да данас нема готово ни једне, иоле напредније земље, у којој он није примењен као изредно средство за констатовање идентичности криваца, а у последње време отварају се нарочите школе, у којима се полициски органи упознавају са важнијим принципима његовим.

Оволики успех система Бертилоновог, побудио је, нема сумње, и наше меродавне факторе, те је писац ових редака почетком прошле године, послат у Букурешт ради специјалног изучевања поменутог система. Захваљујући великој заузимљивости и љубазности шефа антропометриског одсека у Букурешту, чувенога антрополога, професора и лекара Д-р М. Миновића,

писац је своје студије завршио и пре одређеног му рока, али опет на жалост, није био срећан, да их по повратку, и у дело приведе. До душе, све је било спремљено и приготовљено, али је неодлучност у последњем тренутку све уништила...

Задржавајући право, да о овоме говоримо доцније и на другом месту, потрудићемо се, за сада, да изложимо систем Бертилонов у свој његовој потпуности т. ј. и са гледишта теорије и са гледишта праксе, те да тиме, надамо се, бар у неколико, упознамо читаоце са њиме.

Суштина Бертилонажа и циљ његов

„Jamais la nature ne se répète"

„Природа се никад не понавља". Ово у природним наукама давно позната и освештана истина, основ је, на коме почива цео систем Бертилонов. Служећи се *антропометријом* (науком о мерењу појединих делова човечијег тела) и *антропологијом* (у најширем смислу науком о човеку), Бертилон је, после дугог и брижљивог испитивања, доказао: да природа није правила никаквих изузетака ни према људским бићима, т. ј. да се поменуто правило потпуно примењује и на род људски, што ће рећи, да у свету нема две личности потпуно једнаке. Из свега опет излази: да свако људско биће мора притежавати неке нарочите, само њему својствене особине, којима се разликује од осталих, сличних му створења.

Да бих нас одмах и убедио о овоме, Бертилон нас подсећа на псето, које је у стању да нађе траг свога господара у гомили људи, једино помоћу њушкања, као и на глас човечији, који се увек, па чак и онда када је репродукован Едисоновим апаратом, може лако познати.

— Очевидно је, дакле, вели Бертилон, да постоји један ***индивидуални елеменат,*** способан за распознавање, који је потпуно скривен од осећаја људских.

Главна заслуга Бертилонова и суштина његовог система, састоји се у томе, што је он, полазећи са изложеног гледишта, открио му индивидуалну разноликост, изнашав пут и начин, којим се она веома лако може увидети и доказати. Тај пак пут и начин састоји се у антропометриском мерењу и описивању, како *антропологиском*, тако и *помоћу особених знакова,* оних делова човечијег тела, код којих се та разноликост најочитије показује. То је, у главноме, суштина Бертилоновог система, а циљ његов, као што смо већ поменули, јесте: ***констатовање несумњиве идентичности.***

Питање о идентитету једно је од најважнијих питања у области кривичног правосуђа. Важност његова нарочито се испољила у последње време, управ од онда, од кад су и злочинци појмили онај Воргилов стих „*Ubi bene ibi patria*". Сем овога, са напретком друштва, или тако званом цивилизацијом, напредовао је и криминалитет, и то много рапидније од целокупног друштва у опште. Злочинци су данас куд и камо умешнији и интелигентнији, али с тога и опаснији од „старих нецивилизованих" злочинаца. Кад се овоме дода и данашња развијеност саобраћајних средстава, која им даје могућности, да за тили час прелазе, не само из државе у државу, већ и са континента на континенат; кад се, најзад, зна, како се је данас лако из основа порушити, и како су се досадања средства за констатовање идентичности: описи и фотографије показали као по све недовољни, онда ће се, мислимо, моћи лако појмити и важност идентитета, а тиме, наравно, и важност система Бертилоновог.

После изложеног не остаје нам ништа друго, до да видимо, како је овај систем у практици изведен. Ну, пре но што би то учинили, сматрамо зу дужност, да проговоримо неколико речи и о његовом историском развитку.

Творац Бертилонажа, као што је познато, јесте Алфонс Бертилон, чувени антропологист француски и шеф оделења за идентификацију у парискоj префектури.

Пошто је, после дугог и озбиљног рада, не само теориског, већ и практичног, успео, да докаже битност својих, напред изложених тврђења, Бертилон је још у 1882 год. (децембра) установио у Паризу, разуме се по одобрењу надлежних фактора, први одељак за констатовање идентичности криваца по његовом систему. Као што то већ обично у почетку сваке новине бива, овај одељак, као и сама наука Бертилонова, били су предмет многих напада све до већ поменутог конгреса криминалиста у Риму (год. 1885). Тек кад је овај конгрес једногласно усвоио систем о коме је реч и изјавио жељу: да га што пре види остварeног у свима државама, престали су и поменути напади, а на науку Бертилонову обраћена је нарочита пажња. Већ у год. 1887, једним циркуларом министарства унутрашњих дела, систем Бертилонов установљен је у свима департманима а данас нема готово ни једног, иоле већег затвора у Француској, при коме се не врши мерење криваца.

После Француске, прва је била Белгија, која је приступила увођењу Бертилонажа, а за тим су то учиниле и ове земље: Сједињене Америчке Државе, Швајцерска, већина република Јужне Америке, Тунис, Енглеска (и у Индији), Румунија, Русија, а од пре неколико година и Немачка, Италија и Аустро-Угарска.

Са каквом се и коликом озбиљношћу припремало земљиште за увођење система Бертилоновог у Швајцерску и Белгију, као и колика му се важност придавала, најбоље се може видети из ниже изложених говора првих криминалиста поменутих земаља.

Тако D-r Quillome, Швајцерац и секретар интернационалног удружења за поправку осуђеника, пред једним скупом полициских и судских чиновника у Берну, казао је ово:

— Утврђено је, да злочинци по занимању, избегавају земљу, у којој се идентификација доказује помоћу антропометрије. Чим је у Француској уведен систем Бертилонов, опазила се права емиграција рецедивиста (кривци у поврату), који се упутише ка Белгији. Предвиђајући то, Белгија је следовала примеру Француске. И Швајцарска неће остати назад; и она на себе узима један део интернационалних обвеза, усвајајући систем Бертилонов.

— Оно, што је пре свега најважније, то је, да се добију антропометриски описи скитница, јер они најчешће прелазе из кантона у кантон и мењају, при том, своја имена. Из ове класе регрутују се нарочито злочинци из навике, и с тога је преко потребно, моћи увек утврдити њихову идентичност. Успеси ће бити неизмерни. Средства, која се данас употребљују за доказивање идентичности, ишчезнуће одмах са увођењем Бертилонажа. Неће се дешавати, као што је до сада бивало, да казнена администрација допушта, па чак и изазива шпијунажу међу притворeницима или чуварима, да би се уверила о идентичности појединих злочинаца.

— ***Право је најзад, да међународно удружење злочинаца, буде савладано интернационим мерењем.*** У мери, у којој се буде ширила теорија са антропометриским системом, увећаваће се и ауторитет власти, пошто ће оне бити у стању, да опште узајамно. Може бити да смо у праву, кад овде (у антропометриском систему) ***гледамо клицу интернационалног образовања једног дела јавне сигурности.*** Шта више, мени не изгледа немогуће образовање једног интернационалног антропометриског биро-а, сличног интернационалним бироима, којих већ имамо известан број. Швајцерска, која је у свакоме погледу интернационална земља, не треба ни у овом погледу да изостане. — — — —

Не мање је важан говор чувеног Белгијанца M. Ed. de Rykére, који је публикован у судском бриселском листу од 1887 год., и који у изводу гласи:

— Интерес сваке цивилизоване земље захтева, да она у што краћем року оствари интернационалну и потпуно савршену методу антропометриског описивања и мерења.

— Неизмерна корист система Бертилоновог, не може ни у будуће бити оспорена. Периода покушаја и пробања прошла је; резултати добивени у Француској пресудни су; успех је потпун и непоречан. Сви људи од напретка и предузимљивости аплодираће увођењу система Бертилоновог у нашу земљу.

— Не заборавимо, при том, да он (систем Бертилонов) има много шири предмет но што је просто констатовање идентичности одраслих индивиду-а, одговара за модерно друштво много стварнијим потребама и много разноврснијим службама.

— Било да је реч о давању билета идентичности становницима једног предела, или војницима. или путницима, који оду у најудаљеније крајеве; било да је реч о попуњавању извесних аката, који служе за доказ о грађанском стању, или о обележавању различитих личних знакова у документима, повластицама, уговорима и т. д. где личност треба да буде потпуно утврђена за интерес свој, или неког другог, или, најзад, саме државе, — антропометриски опис може наћи, и треба да нађе своје место у свима поброjаним случајевима. (Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

4. Крагујевачки округ

округно место варош Крагујевац

срезови: гружански, јасенички, крагујевачки и лепенички

I Гружански — среско место Крагујевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Баранска	1	Баре
		2	Брестовац
		3	Каменица
		4	Кикојевац
		5	Кнежевац
		6	Коњуша
		7	Љуљаци
2	Борачка	1	Бачевица
		2	Борач
		3	Кусовац
		4	Радмиловић
		5	Топоница
3	Витановачка	1	Витановац са заселком Шумарице
		2	Лешево
		3	Милавчић
		4	Чукојевац
4	Витковачка	1	Витковац
		2	Милаковац
		3	Петрополье
		4	Печеноге
5	Вучковачка	1	Вучковица
		2	Љубић
		3	Суморовац
6	Годачичка	1	Бојчетина
		2	Гледић
		3	Годачица
		4	Дрлупе
		5	Раваница
7	Грбичка	1	Горње Грбице
		2	Доње Грбице
		3	Кутлово
		4	Рогојевац
8	Грошничка	1	Вињишта
		2	Грошница
		3	Трешњевак
		4	Хајине Ливаде
9	Губеревачка	1	Губеревац
		2	Закута
		3	Лесковац
		4	Пајсијевић
		5	Сибница
10	Гунцатска	1	Бум. Брдо
		2	Гунцати
		3	Жуње
		4	Претоке
11	Дивостинска	1	Дивостин
		2	Драча
		3	Поскурице
		4	Прекопача
		5	Трмчиште
		6	Шљивовац
12	Књићска	1	Брњица
		2	Драгушица
		3	Књић
		4	Рашковић
13	Кораћинска	1	Голочело
		2	Драгобраћа
		3	Дреновац
		4	Ердеч
		5	Ђури-село
		6	Кориђани са заселком Пирево
		7	Мале Пчелице
		8	Станови
14	Опланићска	1	Гривац
		2	Дубрава
		3	Забојница
		4	Опланићи
15	Рамаћска	1	Вел. Шењ
		2	Добрача
		3	Мала Врбица
		4	Рамаћа
		5	Угљаревац
16	Честинска	1	Балосава
		2	Врбета
		3	Грабовац
		4	Липница
		5	Честин са заселком Каменица

II Јасенички — среско место Аранђеловац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Аранђеловачка	1	Варош Аранђеловац
2	Бањска	1	Бања
		2	Брезовац
		3	Липовац
3	Белосавачка	1	Белосавце са заселком Јеленац
		2	Загорица
		3	Маскар
		4	Рајковац
4	Блазнавска	1	Блазнава
		2	Маслошево
		3	Пласковац
5	Божурачка	1	Божурња
		2	Винча
6	Влакчанска	1	Влакча
		2	Овсиште
	Врбичка	1	Буковик
		2	Врбица са заселцима: Балабанац, Каменар и Мисача
8	Јеловичка	1	Вукосавци
		2	Гараши
		3	Јеловик
9	Орашачка	1	Копљари
		2	Орашац
10	Стојничка	1	Марковац са заселцима: Бељевац и Црквине
		2	Стојник са заселцима: Кошарња и Мецинац
11	Стрvirгарска	1	Котража са заселком Колетина
		2	Љубичевац
		3	Стрvirгари
12	Тополска	1	Вар. Топола са заселком Крећевац
		2	Топола
13	Шаторачка	1	Горња Шаторња
		2	Г. Трешњевица
		3	Доња Шаторња
		4	Д. Трешњевица

III Крагујевачки — ср. место Крагујевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Баточинска	1	Варош Баточина
		2	Горња Баточина
2	Ботуњска	1	Ботуње
		2	Д. Комарице
		3	Корман
		4	Прњавор
3	Брзанска	1	Брзан
4	Десимировачка	1	Десимировац
		2	Опорница са заселком Мајинић
		3	Церовац
5	Жировничка	1	Жаровница
		2	Никшић
6	Кијевска	1	Доброводица
		2	Кијево
		3	Стрижило
7	Лужничка	1	Лужнице
		2	Пајазитово са заселцима: Мали Шењ и Миранић
		1	Букуровац
		2	Гор. Комарице

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		3	Јабучје
		4	Маршићи
		5	Мечковац
8	Мечковачка	6	Теверич
		1	Војиновац
		2	Милатовац са заселком Осоје
		3	Н. Милановац
9	Ресничка	4	Ресник
		1	Бањковац
		2	Белошевац
		3	Доња Сабанта
10	Трмбашка	4	Трмбас
		1	Јовановац
		2	Петровац
11	Цветојевачка	3	Цветојевац
		1	Светлић
12	Чумићска	2	Чумић

IV Лепенички — среско место Рача

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бадњевац
1	Бадњевачка	2	Градац
		1	Баре
		2	Г. Јарушица
		3	Губеревац
2	Губеревачка	4	Д. Јарушица
		1	Горовић
3	Жабарска	2	Жабаре
4	Јунковачка	1	Јунковац
		1	Клока
5	Клокачка	2	Сепци са заселком Петровац
		1	В. Крчмаре
6	Крчмарска	2	М. Крчмаре
7	Лаповска	1	Лапово
		1	Вучић
		2	Д. Рача
		3	Мирашевац
		4	Поповић са заселком Мађупа
8	Мирашевачка		
		1	Варош. Наталинци
9	Наталиначка	2	Шуме са заселком Павловац
		1	Бошњање
		2	Вишевац
		3	Варошица Рача са заселком Адровац
10	Рачанска		
		1	Лукање
11	Сарановачка	2	Сараново
		1	Сипић
12	Сипићска	2	Црни Као
13	Трнавска	1	Трнава

НА ШИНАМА

од **Жоржа де Лиса**

Још не беше ишчезао траг од пољупца, који је Рош мало час добио од Гизеле, кад се очи његове зауставише на стасу њенога мужа, који у тај мах уђе у собу. Брзим, уплашеним погледом загледа се Рош у лице свог превареног пријатеља Хектора Морлена, старајући се да му из очију прочита мисли.

Морлен се, пак, намести како му беше понајзгодније, у наслоњачу, испружив и примакнув ђонове својих ципела камину, у коме је ватра весело пуцкарала, да би на тај начин могао бар колико огрејати своје озебле ноге, а са очигледним интересовањем беше се задубио у посматрање паре, која се дизаше од његове обуће. Затим се подиже с наслоњаче, теглећи се полако и трљајући руке, као да би хтео дати израза задовољству своме са пријатне топлоте, која му загрејаваше тело.

Рош дахну слободније.

— Хектор није ништа приметио, — рече у себи. Не, он без сумње није ништа видео. Да бих у то могао веровати, довољно је било погледати га како се сав предао пријатној топлоти ватре, наваливши се леђа назад и подбочивши се чупавим рукама о своја снажна бедра.

Рошу и нехотице дође у главу мисао да сравни своју ситну фигуру са телом од самих мускула тога риђокосог дива. Резултат сравњења испао је, без сумње, на штету Рошову, но његова амбиција би успокојена убеђењем у своју елегантност и финоћу, а финоћа ће без сумње претегнути на његову (Рошову) страну. Та за Бога и Гизела га је претпоставила своме мужу. Рош де Сталис оставио је Париз услед свог сувише лакомисленог живота, који му је поткопао здравље и имање. Он је по невољи морао да поштеди и једно и друго и да се привремено настани на свом имању. Ту је живео већ неколико месеци. Једини сусед био му је пријатељ из детињства и младости, Хектор Морлен, кога је само љубав ка сеоском домаћинству задржала у селу. Морлен је био жењен. Са искреном радошћу ставио је сав свој дом на расположење своме поново нађеном школском другу, који му се при свем том тако срамно одужио на гостопримству. Али, за Бога, Гизела је била једина женска у околини, која је одговарала његовом укусу, — узрок, који, како изгледа, довољно оправдава човека и умирује његову савест.

Рош се спремаше да иде. Хектор се подиже за њим и примети:

— Данас је дивно вече. Ја ћу да се прошетам с тобом и попушићу једну лулу дувана успут.

— Ах како си ти неваљао човек, — шалећи се напући усне Гизела; ти ме остављаш саму, — рече пружајући свом супругу чело да пољуби.

Морлен се опрезно дотаче чела жениног.

Пријатељи се кретоше на пут. Високо над њима, у тамном ноћном плаветнилу, сијало је небо, начичкано безбројним, као алмаз треперећим звездама; смрзнута земља јасно одјекиваше под њиховим ногама. Одевен у капут, кожом постављен, испод чије подигнуте јаке провириваше лула, ћутећки корачаше Хектор крупним одмереним корацима, приморавајући тиме и свога сапутника Роша, да убрза кораке да не би изостао.

Рош није смео да замоли свога сапутника да иде лакше, а такође не умеде да нађе речи да прекине досадно ћутање. И ако је био уверен, да Хектор ни најмање не подозрева, ипак је био обузет неком неразумљивом сумњом, неким празноверним страхом, који га је приморавао да као хипнотисан, корача поред тога човека, поред тога превареног пријатеља — у мрачну нему ноћ. У даљини се пружаше голо, равно поље, са једва приметним нагибом; једнолику равнину његову где-где нарушаваше само по неко усамљено дрво, које штрчаше к небу, и чије се голе гране грчевито, као од бола, стезаху, како изгледа, као страшне песнице неког костура. Као платно пружена железничка пруга пресецаше поље; а металне шине губише се у даљини, и на њиховој светлој површини огледаху се звезде, што на небу тако јасно сјају. По узаној пољској путањици иђаху оба путника поред непокретног реда телеграфских стубова, чије се жице јасно истицаху на угасито-плавом небесном пољу. С друге стране пружаше се напуштена равница, која беше готова да заспи под снежним покровом. Далеко на хоризонту светљаше црвени пламен сигналног фењера.

Одједном се Морлен заустави; подиже руке и тешко их спусти на плећа Рошу, који се заљуља и паде. Сагнувши се ка својој жртви, Морлен притиште Роша устима ка земљи, да би га спречио у могућности да виче, он му стрпа још и мараму у уста а затим га и веза. Затим га превуче преко ограде на железничку пругу и мету му врат на шину, чија студ као оштар нож улазаше у тело његово. После тога преварени се муж подиже, полако извади сат, и, наспрам бледе светлости своје луле, погледавши на исти, рече:

— Брзи воз пролази кроз 52 минута.

Обнезнањен изненадним нападом и готово гушећи се, Рош ужаснут није ни покушавао да виче, а као да је изгубио сву одважност и енергију. Ледени додир ладне шине ипак га пробуди из његовог летаргичног заноса, но ни то му не пробуди сазнање о његовоме положају. Тек изговорене речи Хекторове показаше му сав ужас његовог положаја. Страх од смрти даде му нову снагу. Енергичним покретом мишића он се одвоји од шине, и, скупивши се у клупче, скотрља са насипа. Но осветник га понова ухвати; поново га притиште уз шину и чврсто привеза за њу крајеве мараме, која је везивала уста несретникова.

— Тако ће бити сигурније, рече више као за себе.

Мрачно очајање овлада несретником, Он је пропао: нема спасења. Испод трепавица, које је он нарочито затворио, да не види дивљи поглед свог џелата, полако склизише сузе. Рош је плакао од немоћи, од страха пред смрћу.

Његов га непријатељ светећи се упита:

— Ти плачеш, Роше?

О, то је сведок, који се радује његовим сузама и који је задовољан својом осветом! Он је хтео да заустави сузе, да им не да да теку, но он није имао толико снаге и, капља је за капљом ипак текла низ образе. Рош се није више мрдао, убеђен у безуспешност сваког покушаја. Но једна мисао понова осветли његов разум и још више испуни осећајима ужаса од смрти. Њега је очекивала извесна смрт без борбе, без заштите, без освете, под ужасном тежином локомотиве, која ће му раздробити главу, направивши од ње крваву блатњаву масу. Но смрт га ипак није плашила. Горе је било од смрти то очекивање, тај облик најпрефињеније освете, која га је приморавала да броји минуте, секунде, магновања ове агоније и то пред очима противника, пред очима оног другог, јачег, који је се светио за се. Умрети, ах, да, умрети али сад одмах! Зашто не долази воз и што га не избавља из ужасног стања. Још педесет и два минута! Њему је изгледало, као да је пролежао већ читав сат на шинама.

— Још четрдесет минута, Роше!

Рош је застењао. Сињи терет му притискиваше груди. Он није хтео више да мисли и да изнурава себе мишљењу о својој немоћности, но дух се није покоравао узбуђеном телу, пролазио је кроз његово очајање и, непрестано износио пред његове очи ужасну слику размрскане лобање.

Али још и други, физички бол завлада њиме. Хладноћа од смрзнуте земље пролази му у тело и доводи га у стање укочених. Крв, која му је мало час шуштала у ушима и ударала у слепе очи, одједном појури к срцу и успори му куцање. Сузе, које су му покривале образе, кидаше му кожу; очи притиснуте капцима као да су иглама боле. Одједном изненадна радост обујми несретника. Његово ухо притиснуто уза земљу познаде удаљен звук, који је све јачи и јачи бивао, и који је личио на равномерне кораке. То је стражар који обилази свој део пруге! Он је спасен. Кораци су се приближавали. Рош умало није добио несвест опијен радошћу. Он више није страдао, он се готово смејао своме страху, о, та он је знао да још неће умрети. Све ближе и ближе чули су се кораци, они су били тако близу, да их је и Морлен морао разговетно чути. А! Освета му се измакла из шака, а чим се ослободи, Рош ће му већ умети да плати за то. Његово је срце поново почело силно да куца од мржње и радости. Кораци се зауставише, за тим се чуше поново. Рошу се учини, као да их он сада не чује тако јасно. Но он се још непрестано надао. Он покуша да зове у помоћ, но глас му се изгуби под марамом, којом су му уста била запушена. Бат корака постајао је све слабији и слабији. Заједно с њиме ишчезе и нада. Он учини последњи очајнички покушај да се подигне, но узалуд.

— Роше, још четврт сата!

Он сав уздрхта од јарости. Но и провала, у коју се он тако изненада стропоштао са висине своје наде, била је сувише дубока. Тада се у њему појави друго злобно осећање, нова мржња, да мржња према Гизели тој ништавној лутки, тој, која је била узрок замке у коју је он тако глупо запао. Изгубити живот због жене, његов живот, живот Роша де Сталиса, и због какве жене? Најобичније Буржаоскиње, коју он чак ни љубио није. Не, то је немогуће, то би било готово безумље. О тај жалостан створ! Како би је он радо видео сад овде, поред себе на шинама, како стење од страха пред смрћу. И бити принуђен да мисли о томе, да ће после његове смрти тај муж, његов џелат, може бити, опростити својој жени, у место да је подвргне такој истој казни, да ће она у сваком случају остати жива. О, кад бих могао живети, само кад бих могао живети.

— Роше, још 10 минута!

И тај човек чији је глас звонио као посмртно звоно, био је његов пријатељ, пружао му је руку, лагао га само ради тога, да би сигурније могао да изврши свој издајнички план. Рош је дошао у беснило са мишљу о револверу, који је без користи осећао у своме џепу. Како је он био слеп и поверљив, те је допустио Морлену да му тако лако подвали. А Морлен, како је он опет био вешт и лукав! та зар у његовим жилама не тече крв те се толико времена чинио равнодушан, место да је онога момента јурнуо на преступницу заклетве и изазвао на двобој њега, Роша? А, двобој међу њима двојицом! У њему тек он не би ваљда промашио! Он је видео себе на месту двобоја, како напада на противника, како га пробија куршумом. Пена му удари на уста... Беснило немоћи само му је увећавало муке. Желео је да што скорије наступи смрт избавитељка. Затвори очи и чекаше.

Топал дах додирну се његовог лица. Хектор уверен у потпуну немоћ своје жртве, саже се к њему и одвеза крајеве мараме од шине.

— Спасавај се, Роше! само је још три минута остало; спасавај се брже! рече Хектор гласно.

Негде далеко, врло далеко чуло се сада тихо, потмуло хујање, неприметна таласања разносила су се по шинама. Тај с почетка слаби топот, који је личио на зујање усамљене пчеле, јачао је, преобраћао се у звук какав производи цео рој пчела, напослетку достиже силу дивљег урнебеса и звиждања узбурканог мора. Затим се земљиште заљуља од потреса, који је производио воз, што се приближавао.

Свирање локомотиве непрестано је парало уши, а тамо у даљини, на крају железничке пруге светлиле су две црвене тачке. Постајале су све веће и веће претварајући се постепено у две светлеће зенице грабљивог звера. Равномерна лупа, која подсећа на ударе маља, потресаше пругу. Брзи воз бесно се приближаваше.

Грчевито обрнувши главу, Рош је посматрао како се приближавају те, готово да га прогутају, зверске очи локомотивине. То је био његов свршетак. Но он је целим својим узбуђеним бићем протествовао против такога свршетка. О, макар још читав час страха од смрти, само не смрт. Страдати, мучити се, али само живети!

Ништа, ништа није задржавало звера, који је бесно к њему јурио. Његови вратни мишићи већ су се грчили од осећања растргнућа. Он је хтео да окрене главу, да бар не види тај ужас, но наливене крвљу, испупчене очи крвожедне машине омађијале су га и као магнет привлачаху га к себи. Кроз мараму се зачу ужасан звук, загушено урлање, ни као осмех, ни као уздах, већ дивљи, безумни...

Воз му је већ над главом...

Блистајући челик точкова усијавао је шине; као златне сузе испадао је запаљен угљен испод чудовишта; још један обрт точкова и све му је крај...

Рошу се учинило, као да је локомотива склизила на својим точковима баш до његовог лица, али се није мрдала даље — тако је дугачак изгледао тај последњи секунд.

Кроз хуку воза који је пројурио до ушију машинисте и ложача допре јаук од кога им крв у жилама застаде. У исто време они су видели две нејасне магловите прилике на крај, пута; затим је све ишчезло за њима у мраку.

Морлен је дрешио Роша, кога је у последњем моменту, када је већ воз требао да прође из сажалења, а може бити и из префињене осветe скинуо би са шина. Чим се несретник

осетио слободан, он наже бежати, ухвативши се обема рукама за врат и испуњавајући мрачну тиху ноћ безумном дреком:

— Јао моја глава, где је моја глава! **П. М. Р.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (90)

Извади мараму да отре крв, која је као танак млаз текла преко десне слепоочњаче; извесно, зрно једва што је здерало кожу на лубањи. Дуња спусти револвер и гледаше Свидригајлова не са страхом, него некако у чудноватој недоумици. Она као да већ и сама не схваћа, шта је то учинила, и шта се то догађа.

— Па, шта, промашено је! Пуцајте још, ја чекам, тихо проговори Свидригајлов, још једнако се осмејкујући, али некако мрко. Е ћу стићи да вас ухватим пре него што запнете!

Дуњечка уздрхта, брзо запне ороз и опет подигне револвер.

— Оставите ме! Не дирајте ме! рече она очајно. — Кунем се, опет ћу да пуцам... Убићу... вас...

— Е, па... на три корака не може бити а да не убијете. Ну, а не убијете ли... тада...

Очи му севнуше, и он коракну још двапут.

Дуњечка испали, али, револвер отказа.

— Нисте добро удесили. Ништа! Имате још каписла тамо. Поправите, ја ћу причекати.

Био је стао на два корака испред ње, чека и посматра је с дивљом одлучношћу, страсно запаљеним, тешким погледом. Дуња схвати, да ће он пре умрети него је пустити. „И... и већ, разуме се, убиће га сад, на два корака!...“

На једном она баци револвер,

— Бацила! задивљено проговори Свидригајлов, и дубоко одахну.

Нешто намах као да му лакну са срца, и, можда не само тек терет самртна страха; а једва и да га је осећао у том тренутку. То беше избављење од другог осећања, жалоснијег и суморног осећања, које ни сам не би могао у свој снази одредити.

Приђе Дуњи да је лагано обухвати руком око паса. Она се није бранила, него трепереħи сва као лист, гледаше га молећиво. Он као хтеде нешто да каже, али само му се усне мицаху, изговорити није могао.

— Пусти ме! рече Дуња молећи.

Свидригајлов се стресе; ово *ти* већ не беше изговорено онако, као малопре.

— Дакле не волиш ме? тихо запита.

Дуња махну главом одричући.

— И... не можеш?... Никад? прошапће он с очајањем.

— Никад! прошапће Дуња.

Прође тренутак ужасне, мукле борбе у души Свидригајловљевој. Гледаше је неисказаним погледом. Намах уклони руку, окрене се, брзо се одмаче до прозора и стане ту.

Прође још тренутак.

— Ево кључа! (Извуче га из левога џепа и спусти на сто иза себе, не гледајући Дуњу и не окрећући се њој). — Узмите; идите што пре!

Он једнако гледаше кроз прозор.

Дуња приђе столу да узме кључ.

— Брже! Брже! понављаше Свидригајлов, а још се не миче и не окреће.

Али у томе „брже“ очевидно зазвони нека страшна струница.

Дуња разумеде, узме кључ, похита вратима, брзо их откључа и излети из собе. За тренутак, као без памети не знајући за се, одлете каналу и пожури правцем —ну мосту.

Свидригајлов постоји још два, три минута крај прозора; напослетку лагано се окрене, обазре се наоколо и тихо прође руком преко чела. Необичан осмех развуче му лице, жалостиван, тужан, невесео, слаб осмех, осмех очајања. Крв, која се већ засушивала, упрља му длан; затим окваси мараму и опере слепоочницу. Револвер, како га је Дуња бацила и он одлетео вратима, намах му падне у очи. Подигне га и разгледа. Мали, џепни револвер, од три метка, старога кова. Остала су још два набоја и једна капсла. Једанпут се могло још пуцати. Он се промисли, метне револвер у џеп, узме капу, и изиђе.

VI.

Целе те вечери до десет часова проведе по пивницама и ћумезима, прелазећи из једног у други. Нађе се негде и Каћа, која опет певаше другу лакејску песму о томе, како је неки „нитков и тиран“.

„Кату стао љубити.“

Свидригајлов чашћаше пићем и Каћу и верглаша, и певаче, и послугу, и двојицу некаквих писарчића. С тим писарчићима се некако здружи нарочито стога, што су обојица имали нос крив: један је имао нос крив надесно, а други налево. То је Свидригајлова зачудило. Они га одвукоше, напослетку, у некакву башту за увеселављање, где је он платио за њих и за улазак. У тој башти беше једна танушка, трогодишња јела и три жбуњића. Осим тога, подигнута је и нека „чеконица“, у самој ствари крчма, али се ту могло добити и чаја, а поврх свега било је ту и неколико зелених столића и столица. Хор рђавих певача и некакав пијан Немац из Минхена, као пајац, с црвеним носом, али због нечега необично сетан, увеселљаваху публику. Писарчићи се посваде с неким другим писарчићима, и заподенуше и битку. Свидригајлов буде изабран за судију. Судио им већ четврт часа, али они су тако викали, да не беше ни мало могућности бар штогод разабрати. Од свега беше највероватније то, да један од њих беше нешто украо и већ успео био да још то украдено и прода некоме Јеврејину који се ту намерио, али продавши, није хтео с друговима да дели. Изиђе, напослетку, да је продати предмет била кашичица за чај, својина „чекоонице.“ У „чеконици“ је најоше, и ствар узе размере већих незгода. Свидригајлов плати за кашичицу, устане и оде из баште. Беше око десет часова. Он за све то време није попио ни капи вина, и тек само је затражио чаја у „чеконици,“ па и то тек реда ради. Међутим вече беше загушљиво и мрачно. Око десет часова са свих страна нагрнуше страшни облаци; удари гром и киша лину као из кабла. Вода падаше не у капљама, него је шибала на земљу у читавим млазевима. Муње севаху сваки час, и могло се бројати до пет за време сваког светлаца. Сав мокар до коже дође Свидригајлов кући, затвори се, отвори свој бироо, извади све своје новце и поцепа две-три хартије. Затим, пошто спусти новце у џеп, хтеде променити одело, али погледавши на прозор и ослушнувши олују и кишу, махне руком, узме капу, па изиђе, а стан и не затвори. Оде право Соњи. Она беше код куће.

Била је сама, поред ње четири мала детета Капернаумовљева. Давала им чаја. Ћутећи и поштовно дочека Свидригајлова, с чуђењем посматрајући му покиснуто одело, али не рече ни речи. А деца одмах побегоше у неописану страху.

Свидригајлов седне за сто, а Соњу замоли да седне поред њега. Она се плашљиво спреми да слуша.

— Ја ћу, Софија Семјоновна, можда отпутовати у Америку, рече Свидригајлов, — и пошто се ја и ви, вероватно, видимо сад последњи пут, то сам дошао да учиним неке распореде. Дакле, ви сте видели данас ону даму? Ја знам, да вам је она говорила, не треба понављати (Соња учини као покрет и поцрвене). Тај свет има известан склад. Што се тиче ваших сестрица и брата, они су доиста збринути, и новац, који је за њих одређен, дао сам на свако од њих на признаницу, камо треба, у поуздане руке. Уосталом, те признанице ви ћете узети, тако, за сваки случај. Ево, узмите! Е, сад је то свршено. Ево три хартије са пет постотака, свега на три хиљаде. То ви узмите себи, лично за себе, и нека то тако међу нама и остане, да нико не зна, ма шта ви чули. Требаће вам то, Софија Семјоновна, јер живети тако као што се до сад живело, рђаво је, а сад више немате за то никакве ни невоље.

— Ви сте ме тако обдарили, учинисте ми добро, и овим сиротама, и покојници, ужурба Соња, — да ако сам до сада мало захвалила, то... не примите...

— Е, доста, доста.

— И за те новце, Аркадије Ивановићу, ја сам вама врло захвална, али пак сад ми нису тако потребни. Ја ћу себе сама увек хранити, не сматрајте то за незахвалност; кад сте ви такав добротвор, то ови новца...

— Вама, вама, Софија Семјоновна, и молим вас без много разговора, јер немам разговора. А вама ће пристати. Родјон Романовић има два пута: или зрно у чело, или у Владимирку. (Соња га необично погледа и уздрхта). Будите спокојни, ја све знам, баш од њега самог, нити ја говорим у ветар; нећу ни-

коме казати. Ви сте га онда добро учили, да он сам собом оде и да каже. То ће му бити много и много боље. Ну, кад Владимирка дође на ред, — он ће тамо, а ви зар за њим? Је ли тако? Је ли тако? Е, ако је пак тако, онда значи да ће вам и новци затребати. Што их дајем вама, то ја свеједно, као да их њему дајем. За њега ће затребати, разумете ли? Осим тога, ви сте, ено, обећали и Амалији Ивановној дуг да платите, та чуо сам ја. Зашто ви, Софија Семјоновна, све тако непромишљено узимате на се таке уговоре и обавезе? Та Катарина Ивановна је остала дужна тој Немици, нисте ви, па би могли на њу с презрењем да погледате, ни да је видите. На свету се тако не може поживети. Еле, ако вас кадгод ко упита, — е, сутра, прекосутра, — за мене или односно мене (а вас ће баш и питати), то не поминьите ништа о том, да сам сад вама долазио, нити показујте новац, нипошто, и не причајте да сам их ја дао, никоме. А сад до виђења. (Он устане са столице). Мој поздрав Родјону Романовићу. Него, збиља: чувајте тај новац бар за неко време код господина Разумихина. Ви познајете господина Разумихина. Извесно га знате. То је онај мали. Па однесите новац њему, сутра или... кад буде време томе. А дотле га сакрите и склоните подаље.

И Соња скочи са столице и уплашено га гледаше. Врло је желела нешто да каже, нешто да упита, али у први мах није смела, нити је пак знала како да почне.

— А како ћете... а како ћете ви то сад по овакој киши?

— Е, спремам се у Америку, а да се бојим кише, хе-хе! Збогом, голубе, Софија Семјоновна! Да живите, много да живите, ви ћете другом затребати. Збиља... кажите господину Разумихину, да сам накричио поздрав њему. Баш тако му испоручите: Аркадије, реците, Ивановић Свидригајлов поздравља вас. Али неизоставно да учините.

Изиђе, остави Соњу задивљену, уплашену и у неком нејасном и мучном сумњичењу.

(Наставиће се).

ЗАХВАЛНОСТ *)

Краљевска Хрватско-Славонско-Далматинска земаљска влада, званичним путем, рекао наше владе, изјавила је своју захвалност Управнику Београда г. Божи Маршићанину: за предусретљивост, указивању у више прилика од стране краљевско сриских власти, у погледу јавне безбедности, а специјално за брзи поступак краљевско сриских органа за јавну безбедност, приликом апшења и екстрадиције убице Раје Марића.

ТРАЖИ СЕ

Бранко Стојановић, ученик браварски, који је био у радњи Петра Здравковића, нестао је 20 овог месеца у 9 сати пре подне. Он је родом из Београда. Њему је 13 година, омален, црномањаст. Био је одевен у капут и панталоне грао боје. Управа града Београда актом Бр. 8222 расписује тражење за проналазак овог Бранка и ако се пронађе да се њој упути.

Радомир син **Милосава Милићевића** из Гостионице и **Михајло** син **Љубисава Панића,** из Биоске, треба да ступе 13 априла ове године у стални кадар. Први је отишао од куће пре годину дана, а други пре дванајест година. Начелство округа ужичког актом Бр. 3465 моли све полицијске власти да именоване потраже и упуте их њему. Радомиру је 22 године, средњег раста, смеђе косе, зелених очију и малих бркова Михајлов је опис непознат. По занимању је момак пекарски. УБр. 8467.

ПОТЕРА

Ђорђе Миладиновић, типограф извршио је крађу сата г-ђи Јелени Цветковић из Београда па побегао, Управа града Београда актом Бр. 8298 расписује тражење и ако се пронађе да се Управи спроведе. Њему је 19 година, средњег стаса, смеђе косе, плавих очију и малих бркова. Родом је из Прокупља.

Крста Вељковић, бивши порезник у Врању, потребан је мешовитој комисији због учињених злоупотреба у званичној дужности. Њему је око 50 година, омаленог стаса, сувоњав, зелених очију, просед, ретке косе, обријан и кратких бркова. Моле се све полицијске власти да именованог потраже и нађена спроведу мешовитој комисији у Врању с позивом на Бр. 47 УБр. 8224.

Непознати лопови украли су ноћу између 8 и 9 овог месеца Милану Љубисављевићу тежаку из Бегаљице шест брава свиња и то: два матора по годину дана, беле длаке, један нераст, а други женско; — а друга четири такође матора по годину дана, црне длаке, три женска, и један нераст. Начелник среза грочанског актом Бр. 1690 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потражи и нађене њему спроведе. УБр. 8044.

Иванка жена **Петра Станковића,** из Ступчевића, у срезу ариљском, напустила је свога мужа и отишла незнано где. Начелство округа ужичког актом Бр. 3265 моли све полицијске власти да Иванку потраже и нађену њему спроведу. Иванки је 20—22 године, црномањаста, дугих образа, очију плавих. УБр. 8016.

Милош М. Ђукановић, бивши благајник „Савеза Стрељачких дружина“ за време свога службовања проневерио је 2897·18 динара друштвеног новца, па побегао. Управа града Београда расписује тражење за његов проналазак и у случају да се пронађе, треба га Управи спровести на бр. 8116; — њему је 25 до 26 година, средњег стаса, уопште плав, обичних бркова и сувоњав. На трбуху има белегу од револверског метка.

Милић Стефановић, скитница родом из Краљева осуђен је пресудом општинског суда на десет дана затвора. Па како је био болестан, то је отишао у окружну болницу на лечење, одакле се по оздрављењу није више вратио. Начелник среза жичког актом Бр. 3190 моли све полицијске власти, да именованог потраже и нађена њему спроведу. УБр. 8171.

Непознати лопови, ноћу између 12 и 13. ов. м. украли су Кости Миленковићу тежаку из Вирина окр. моравског две краве. Једна је крава шарена буласта, три године матора, без роваша. Друга је сива без роваша, матора три године. Начелство окр. моравског актом од 24 ов. м. Бр. 3469, моли све полицијске власти да на покрађу обрате пажњу, па пронађеног лопова њему стражарно спроведу.

Иван Зарић, бив. раденик електричне фабрике за дело опасне крађе Војиславу Симићу из Београда, има да се стави под кривичну истрагу и у притвор. Па како му се не зна место становања, то Управа града Београда актом Бр. 9907 расписује тражење за његов проналазак и ако се пронађе да се њој спроведе. Њему је 22 године. Родом је из Лознице.

Непознати лопови, ноћу између 20 и 21 ов. мес. украли су Лазару Владисављевићу из Зуца, две кобиле, и то, једну матору од осам година, вране длаке, а друга матора четири године дората ста, а репа и гриве вране; на предњим ногама има белегу од ужета. Начелство округа београдског актом Бр. 1929 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу УБр. 8620.

*) Мило нам је што можемо нашим читаоцима да саопштимо ово похвално мишљење владе суседне нам Земље о нашем пријатељу и сараднику г. Маршићанину. Али нас у исто време изненађује начин, на који је ово мишљење исказано, јер је то, ваљда, јединствени начин.

До сада је важило правило, да стране државе, на други, видљивији начин, манифестују своју захвалност према чиновнику друге државе, ако овај то заслужује, нарочито још, ако је тај чиновник на тако високоме месту, као што је Управник престонице. Писмене захвалности једне владе, даване су и дају се само сопственим органима и то нижим, а никако страним и вишим.

Ми незнамо како би се могло објаснити овако поступање Краљевске Хрватско-Славонско-Далматинске земаљске владе, ако не политичким приликама које данас владају између ње и наше Државе. Међутим, те прилике нису смеле утицати на дела неполитичке природе, нарочито кад треба посведочити признање и захвалност једноме раднику, на његовоме труду за ревносну заштиту јавне сигурности и ван граница његовога дужноснога круга.

То је наше дубоко уверење, са којим, надамо се, мора бити сагласан сваки увиђаван човек.

Непознати лопови ноћи између 20 и 21 овог месеца покрали су Милану Војновићу из Шепшина осам комада свиња. Све су црне боје, три су крмаче, једна је матора 5 година ровашена у десно ухо, две су маторе по годину дана. Остало су нерасти, један матор годину и по дана, два од године — ровашени, а три су матора по шест месеци. Начелник среза грочанског актом Бр. 1984 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потражи и нађене њему спроведе. УБр. 8269.

Антон Тајтек Фајтек, бив. часовничар, родом из Јарамира у Чешкој, стављен је под суд и у притвор због више казнимих дела, решењем цар. и крањ. окружног суда у Олмуцу (Чешка) од 3 марта тек. год. (по новом) Бр. 828. Он има 28 год., средњег је стаса, слабуњав, има црну косу и браду, која је шпицаста, очију мрких. Одмах по извршеним кривицама, а то је било још августа месеца пр. год. Антон је побегао из места рођења и после дужег лутања по Аустро-Угарској, дошао у Београд. То је било новембра мес. пр. год. у Београду је остао пуна два месеца јер се није знало за његову кривицу у Олмуцу, па је, почетком јануара тек. год. побегао, покрав разне ствари лицу, код кога је у стану био. Како је, доста вероватно, да је Антон негде у унутрашњости Србије, то му износимо слику и молимо све полиц. власти да на њега обрате живу пажњу, па у случају проналаска, да га спроведу управи гр. Београда с позивом на Бр. 8074.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Божа Предин, слуга из села Пачира у Аустро-Угурској, скитоица, пресудом начелства округа подринског од 17 овог месеца Бр. 3511 осуђен је био поред затвора и на свагдашње прогонство у Аустро-Угарску, што је и извршено. Па како је он у опште сумњив и проблематична личност, није искључена могућност, да ће покушати и поново се вратити у Србију, то начелство среће пажњу свима полицијским вастима, да у случају проналаска с њиме по закону поступе. Њему је 30 година, средњег раста и дежмекаст, у опште плав, великих — жутих бркова, брија се, плавих очију. УБр. 8043.

Адам Вагнер, крадљивац, родом из Панчева у Аустро-Угарској, прогнат је 16 тек. мес. на свагда у Аустро-Угарску по пресуди кварта врачарског од 5 истог мес. Бр. 2803. Он има 38 год., средњег је раста, плав, дежмекаст, по занимању је и алас и тестераш, али само провизорно. Главно и право занимање Адамово јесте шверц и крађа. Ово га је и довело, пре три године из Панчева у Београд, из кога је до сада неколико пута прогањан у суседну државу. Више је но извесно, да ће Адам и овога пута покушати, да се понова врати у Србију, па с тога му, ми, по тражењу управе града Београда, износимо ову фотографију и позивамо све полициске и у опште пограничне власти, да на Адама обрате најстрожу пажњу т. ј. да му ни под којим условима не допуштају повратак у Србију. У случају пак, да се Адам већ буде вратио, треба га казнити за повраћај из прогонства и понова прогнати. Акт Упр. гр. Београда Бр. 2803.

Фрања Класић, родом из Загреба, који се издаје за техничара, а који је у току последње три године пропутовао цео исток са пасошем црногорских власти, и ако је поданик Аустро-Угарски, решењем управе града Београда од 21 тек. мес. прогнат је на свагда у Аустро-Угарску као по све сумњива и проблематична личност, а уз то још и без стална занимања. Он има 27 год., средњег је стаса, дугуљаста лица, очију, косе браде и бркова плавих; на десној страни главе, нешто мало изнад иза уха има белегу од посекотине; говори: српски, немачки и руски, а разуме, и то доста добро, грчки и талијански. Управа града Београда позива све полицијске, а нарочито пограничне власти, да на овог пробисвета обрате нарочиту пажњу, и да му, ни под којим условима, не допуштају прелаз у Србију.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо, ухапшено је због извесне кривице пре неколико дана у Букурешту. На своме саслушању код тамошњих полиц. власти, изјавило је, да се зове Милан Гајић, да је родом из Ваљева, да има 26—28 год., и да је по занимању надничар. Додало је још и то: да је пре годину дана, побегао из Србије, из бојазни, да не буде окривљен због једне

крађе, коју су неки његови другови извршили у једном селу, близу Београда. На молбу Букурешке полиције која сумња у истинитост ових навода (већ мисли, да је Милан из неког места у Аустро-Угарској), — моле се како власти, тако и приватне личности, које ма што о Милану буду знале, да то што пре доставе управи града Београда, с позивом на акт под Бр. 8532.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Због нагомиланог материјала изостала је из овог броја стална рубрика «Општински Послови»: у идућем броју накнадићемо, и уједно одговорићемо на раније постављена питања.

Ако не буде прешних ствари у току идуће недеље, ми ћемо због многих нерадних дана, дати два броја уједно у другу недељу.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 13. и 14. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 14. АПРИЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (2)

— Исто тако може се корисно употребити антропометриски опис при уговорима о животном осигурању, при констатовању изненадне смрти, утврђењу идентичности умоболних и т. д.

— Једном речи, утврдити личност човечију; дати сваком људском бићу извесну идентичност, трајну и непроменљиву индивидуалност, која се може свагда познати и лако доказати, — то је у најширем смислу предмет ове методе. —

Поменули смо већ раније, говорећи о суштини Бертилоновог система, да се он састоји у антропометриском мерењу, антропологиском описивању и описивању помоћу особених знакова. Свака од ових трију операција, даје нам по један опис за себе, а све скупа, опис по Бертилоновом систему, или *антропометриски-полициски* опис у ширем смислу. Да би се овај последњи могао потпуно појмити, неопходно је потребно, знати по наособ сваки од она три раније поменута, који се називају: *опис антропологиски, опис антропометриски* и *опис особених помоћу особених знакова*. У нашем даљем излагању, ми ћемо изложити, сва три ова описа, почињући са оним, који је међу њима најважније а то је

I. АНТРОПОМЕТРИСКИ ОПИС

Антропометриски опис добива се мерењем ових делова човечијег тела.

1. ***Висине стаса;***
2. ***Ширине раширених руку;***
3. ***Висине бустула*** (стас седећки);
4. ***Дужине главе;***
5. ***Ширине главе;***
6. ***Ширине јагодица;***
7. ***Дужине десног уха;***
8. ***Дужине левог, средњег прста;***
9. ***Дужине левог, малог прста;***
10. ***Дужине леве ноге*** и
11. ***Дужине левог лакта.***

1. Мерење висине стаса (сл. 1).

Висина стаса мери се помоћу једног дрвеног троугла, нарочитог облика, а на једном градуисаном и за зид, вертикално утврђеном метру. Индивиду-а, која се мери, треба да је босонога и леђима на зид наслоњена, али тако, да је кичма удаљена од градуисаног метра, од прилике за 15 см. Положај овај, назван *анатомским,* у многоме је сличан положају — ставу војничком, али без оружја. Тако је преко потребно, да пете буду састављене, као и да додирују зид; стопале да су нешто мало отворене (у виду троугла) и у страну окренуте, колена затегнута, тело право, рамена у једнакој висини и у назад повучена, руке природно опружене низ тело, брада мало подигнута, а поглед хоризонталан.

Сл. 1.

Као што се из свега овога види, индивиду-у треба поставити у такав положај, *да истим показује своју највећу висину пазећи при том, да њене пете додирују земљу.*

Пошто је индивиду-а овако правилно постављена, приступа се мерењу, али, пре но што се исто отпочне, треба још десном руком притегнути овлаш трбух индивиду-е и тиме јој спречити померање и савијање у напред. Кад је и ово учињено, онда се левом руком узима поменути специјални троугао и ставља за неколико см. више главе дотичног објекта а уз утврђени метар, тако да је лицем на доле окренут и уз зид добро притиснут. После свега овога, не остаје више ништа, до да се троутао спушта низ метар док овлаш не додирне врх главе, а по том да се на градуисаном метру чита цифра, која се налази спрочу ивице троугла, и која представља висину стаса мерене индивиду-е.

Стављање троугла уз лењир и његово спуштање низ исти, јесу две операције, које треба брзо извршити, а то с тога, да не би индивиду-а померила, било намерно или нехотично првобитни положај свога тела. Ако би, и поред све обазривости, постојала сумња, да је идивиду-а, било слегањем рамена или иначе, променула првобитни положај, онда, да би јој се доскочило, треба је за неколико корачаји помаћи у напред, а за тим је брзо вратити на старо место, и у магновењу, извршити мерење.

Неколико важнијих напомена о мерењу стаса

Од свију побројаних мера антропометриског описа, мерење стаса најрастегљивије је, а према томе, и најспособније за обмањивање од стране индивиду-е, која се мери. Најмање небржење, најмања грешка, може проузроковати разлику скоро од 1 см. Кад се овоме дода још и то, да је стас једне исте индивиду-е често пута за читаву десетину милиметара већи из јутра но у вече, кад се, најзад зна, да се тело почиње слезати — смањивати после 25-те године старости, а каткад и раније, онда не треба ништа да нас изненађује, што једна одрасла индивиду-а, у размаку од више година, може показати разлику у величини стаса од 1—3 см. Из овога, опет, излази да, приликом мерења стаса, треба нарочиту пажњу обратити на сантиметре, а на милиметре само у толико, у колико они не прелазе или не подбацују половину сантиметра. При свем том, ипак је саветно, нарочито за новајлију у мерењу, ***да цифре чита и бележи онако, како се на градацији показују.***

Дешава се по некад, да треба измерити висину стаса индивиду-е, којој су леђа, мање или више крива, или најзад, сасвим савијена. Разуме се већ, да је у том случају, немогуће добити прецизну меру, већ се мерач мора задовољити са приближном. Иста пак добија се, кад се стас, па ма он и грбав био, мери онакав какав је, па се после добивеној мери додаје број сантиметара савијености — искривљености леђа, који се број оком оцењује. Тако нпр. означене: стас 1·61·4—3^{mm} (1·61·4 погрбљен — савијен за 3 ^{mm}) примењује се на стас, који би, да није погрбљен, био висок 1·64·7 ^{mm}.

Ако има места сумњи, да је грбавост намерно произведена, онда треба после цифре ставити слова ***пр.*** и знак питања (?) нпр. 1·64—3 пр. (?) (***пр.*** је скраћено од превара; по Бертилону је **tr,** скраћено од tricherie).

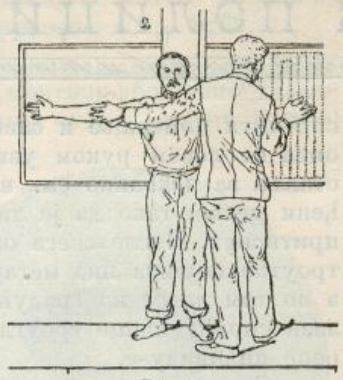
Помињемо најзад још и то, да Бертилон, имајући у виду све могуће обмане, којима је мерење стаса изложено, допушта, да разлика између двају мера једног истог стаса, мереног у кратком размаку времена, може достићи до 7 ^{mm} изнад или испод праве мере, па да опет не буде никакве грешке. Ако та разлика прелази преко 15 ^{mm} сматра се као велика грешка, која је извињива само у том случају, ако је друго мерење вршено у великом размаку времена, па и тада, под условом, да су мере одраслих индивиду-а увек мање, а мере малолетника увек веће од првобитних мера. Захтев овај потпуно је умесан, кад се има у виду, већ поменуто правило о смањивању висине стаса после 25 год. старости.

2. Мерење дужине раширених руку (сл. 2).

Под дужином раширених руку — распоном разуме се највећа дужина, коју могу достићи руке, кад се хоризонтално и

у виду крста рашире. У антропометриском опису, њено је место одмах после висине стаса, а то с тога, што је положај индивиду-е готово исти за оба мерења.

Остајући и даље лећима на зид наслоњена (као и код мерења стаса), индивиду-а се позива да рашири руке у виду крста. Мерач пак, окренут лицем градацији на зиду, придржава јој руке у поменутом положају и принуђава је, да се, према потреби, помиче лево или десно све дотле, док крајња тачка средњег прста леве руке не додирне на зиду утврђени метални прут, који једновремено служи и за мерење бустула. Приликом постављања индивиду-е у овај положај, треба нарочиту пажњу обратити на то, да се она, у тежњи да додирне поменути прут, не савије — искриви у правцу ка њему. Сем овога, треба пазити још и на то, да рамена буду у једнаком и хоризонталном правцу, као и да су руке непокретне, и на зид добро наслоњене. Чим су ови услови испуњени, мерач, пошто је још једном брзим погледом ока с лева на десно прегледао и увери се да је све у реду, чита цифру градације спрођу средњег прста десне руке.

Сл. 2.

Напомене о мерењу дужине рашир. руку

Као год и код мерења стаса, тако исто потребно је и за ово мерење означити ступањ кривине леђа, ако га има, што бива истим путем као и код стаса.

Исто тако и истим начином тј. словима ***ир.*** означава се, ако томе има места, сумња: да кривина леђа није природна, већ да је намерно изведена.

У случају, да једна индивиду-а не може да рашири руке, било са свим или у неколико; или да нема једне руке, правило је, да треба мерити оно што постоји — остаје и онако како се појављује. Разуме се већ, да у том случају треба у односној рубрици на картону означити, и тачно објаснити зашто се то тако чини? Ово објашњење потребно је уопште и за све цифре после којих долази реч грбав или слово ***ир.***

Између дужине раширених руку и висине стаса постоји један узајамни однос, који се састоји у томе, што је дужина руку, по правилу, најмање за 4 см. већа од висине стаса. Према овоме, кад год се последња мера показује већом од прве, бојати се, да није учињена каква грешка, приликом мерења ма које од њих, те је с тога пробитачно контролисати их — извршити још једном оба мерења. Ако се, и овога пута утврди, да су добивене мере тачне, онда се на картону, после цифре која представља дужину руку, додају слова ***ум.*** (скраћено од понова мерен), која служе као објашњење изузетне дужине руку према стасу.

Ова писмена *(ум)* могу се, у истом смислу, ставити и после сваке цифре, која изгледа необична, била својом величином или умањеношћу, те да се на тај начин објасни, како нема разлога веровати у какву грешку приликом мерења или писања.

Помињемо још и то, да је дужина раширених руку једна од највећих мера антропометриског описа, и да је још једина, која се изражава само у сантиметрима, тј. без помоћи милиметара. Према томе, а аналого ономе што смо за стас казали, допуштено је, да грешка између два њена мерења достигне 2 см., тј. 1 изнад а 1 испод праве дужине. Разлика преко овога оквалификована је као грешка.

За мерење дужине раширених руку, поред већ поменутог прута, који је у вертикалном правцу за зид утврђен, употребљује се још и једна табла — плоча подељена вертикално на см., спрођу којих долази средњи прст десне руке. Ова табла ставља се паралелно према металном пруту, а у растојању од 131 см. Од овог броја продужује се доле градација на самој табли и то до 200 см., колика је највећа дужина раширених руку.

3. Мерења бустула (сл. 3).

Мерења бустула врши се одмах после мерења душине руку помоћу инструмената сличних онима, који се за стас употребљују.

Пошто дотична индивиду-а са горњег дела тела поскида све одело сем кошуље, нареди јој се да седне на једну, за ово мерење нарочито удешену столицу, која је за 0·40 см. у висини од пода, и то тако, да су леђа уза зид приљубљена. О овоме се треба нарочито уверити завлачењем руке између леђа и зида. Као год и у претходна два мерења, тако је исто и овде потребно, да рамена буду у једној висини а поглед да је прав. Сем овога потребно је још и то, да су колеиице троугласто савијене према бутинама.

Сл. 3.

Кад је индивиду-а заузела овакав положај, онда се даље ради као и приликом мерења стаса, т. ј. десном руком притискује се овлаш трбух индивиду-е, а левом се ставља трбугао уз градуисан метар и спуштао низ исти док не додирне врх главе.

Оне исте напомене, које важе за мерење висине стаса, важе и за мерење бустула, а што се тиче разлике између два његова мерења тако звапе допуштене грешке, она се може попети до 2 см.: 1 изнад а 1 испод праве мере.

Поред већ поменутог металног прута и специјалне столичице, за мерење бустула употребљује се још и један полуметар, градуисан 0·70—120 см. и утврђен вертикално за зид а у висини 69 см. изнад столичице. Метални прут лево је од овог полуметра за 25 см. и паралелан је с њим.

4. Мерење дужине главе (сл. 4).

Мерење дужине главе, које бива одмах после мерења бустула, врши се једним нарочитим компасом, који је снабдевен градуисаним луком од 12—22 см. Приликом овог мерења, индивиду-а је посађена на једну нарочиту клупицу и лицем окренута светлости — сунцу. Само пак мерење, може се, ради лакшег прегледа, поделити на ова три раздела:

Сл. 4.

а) Поставити се с десне стране на поменутој столици посађене индивиду-е и леви крак компаса метнути у издубљеност корена носа, придржавајући га левим палцем и кажипрстом, а остале прсте леве руке наслонити на суседне делове носа.

Ухватити, и то једновремено, палцем, кажипрстом и средњим прстом десне руке, други крак компаса, ставити га на супротну страну, и спуштати га по задној површини главе све дотле, док се на градуисаном луку не покаже највећа цифра. Овом приликом не треба се само ограничи на покретање десног крака компаса по средини задње површине главе, већ га треба кретати и са стране, јер није реткост, да најистакнутија тачка, која опредељује највећу дужину главе, буде са стране потиљка.

б) Пошто је мерач оценио, на градуисаном луку, готово у пола милиметра, дужину главе, диже компас и, помоћу завртке, утврђује га за дужину коју је нашао.

Ова операција треба да се изврши брзо и без дрхтања, а то ће се постићи, ако су прсти правилно распоређени на компасу. Правилност ова састоји се у томе, што палац леве руке треба да буде преко левог прста компаса и градуисаног лука, а остали прсти, који су раширени, да лако додирују десни крак кампаса испод градације. Палац и кажипрст десни покрећу завртку, која је спрођу почетне црте градације — индекса.

После свега овога, треба се још постарати, да се мера, која се показује, утврди тачно спрођу црте на градуисаном луку која јој одговара, а по том зашрафити компас.

в) Вратити зашрафљени компас по нова на старо место т. ј. на главу, и покретати га, као и први пут.

Овим последњим покретима мерач контролише тачност добивене мере и истражује, покрећући крак и с једне и с друге стране медијане (замишљена линија која дели човечије тело на две једнаке половине) да ли се нека мала узвишеност, која би могла са свим изменути меру, није случајно измакла из вида приликом првог мерења.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

5. Крајински округ

окружно место варош Неготин

срезови: брзопаланачки, кључки, крајински, неготински и поречки

I. Брзопаланачки — ср. место Јабуковац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Брзо-паланачка	1	Брза Паланка
		2	Купусиште
		3	Река
2	Јабуковачка	1	Јабуковац
3	Јасеничка	1	Јасеница
		2	Малајница
4	Мијаиловачка	1	Мијаиловац
		2	Мала Каменица
5	Уровичка	1	Уровица
		2	Вратна
		3	Слатина
6	Штубичка	1	Плавна
		2	Штубик

II. Кључки — среско место Кладово

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врбичка	1	Вел. Врбица
		2	Мала Врбица
		3	Ртково
2	Грабовичка	1	Грабовица
		2	Велесница
		3	Љубичевац
3	Ђердапска	1	Давидовац
		2	Кладушница
		3	Манастирица
		4	Сип
4	Кладовска	1	Кладово
		2	Костол
5	Корбовска	1	Вајуга
		2	Корбово
		3	Милутиновац
6	Подвршка	1	В. Каменица
		2	Краљевац
		3	Подвршка
		4	Речица
7	Текијска	1	Текија

III. Крајински — среско место Салаш

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Брусничка	1	Брусник
		2	Кленовац
		3	Табаковац
2	Глоговичка	1	Дубочане
		2	Глоговица
3	Копривничка	1	Мала Јасикова
		2	Јелашница
		3	Копривница
		4	Чокоњар
4	Лучанска	1	Лука
5	Тамничка	1	Речка
		2	Тамнич
6	Трњанска	1	Поповица
		2	Трњане
		3	Шаркамен
7	Салашка	1	Вел. Јасикова
		2	Метриш
		3	Салаш
8	Сиколска	1	Сиколе

IV. Неготински — среско место Неготин

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Буковчанска	1	Буковче
		2	Србово
2	Видровачка	1	Видровац
		2	Дупљане
		3	Милошево
3	Душановачка	1	Душановац
4	Кобишничка	1	Кобишница
5	Милановска	1	Вељково
		2	Милаково
6	Праховска	1	Прахово
		2	Самаринац
7	Рајачка	1	Рајац
		2	Рогљево
		3	Смедовац
8	Радујевачка	1	Радујевац
9	Чубарска	1	Брестовац
		2	Карбулово
		3	Чубра

V. Поречки — среско место Д. Милановац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Горњанска	1	Горњане
		2	Танда
2	Д. Милановачка	1	Д. Милановац
		2	Бољетин
		3	Дели Луг
		4	Мајдан Пек
3	Мосњанска	1	Голубиње
		2	Мироч
		3	Мосна
		4	Топоница
4	Рудно-главска	1	Рудна глава
5	Црнајска	1	Клокочевац
		2	Црнајка
1	Неготинска	1	Варош Неготин

6. Крушевачки округ

окружно место варош Крушевац

срезови: жупски, коцаонички, ражањски, расински и трстенички

I. Жупски — ср. место Александровац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Александровачка	1	Александровац са заселцима: Поповци, Пуховац и Старци
		2	Вел. Врбница
		3	Вења Глава
		4	Горње Вратаре
		5	Доње Вратаре
		6	Дренча
		7	Латковац
		8	Лесеновци
		9	Лесковица
		10	Ракља
		11	Ржаница
		12	Стањево
		13	Стубла
2	Новачка	1	Бобате
		2	Витково
		3	Гаревина
		4	Гор. Ступањ
		5	Новаци
3	Плешка	1	Бзеница
		2	Ботурићи
		3	Грчак
		4	Јабланица
		5	Козница
		6	Рогавчина
		7	Стрменица
4	Плочка	1	Вранштица
		2	Јелакци
		3	Плоча
		4	Рокци
		1	Братићи
		2	Дашница
		3	Пасјак
		4	Ратаје
		5	Руденица
		6	Тржац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
5	Ратајска	7	Тулеш са заселком Срњањи
		1	Вражогрнци
		2	Г. Злегиње
		3	Доброљупци
		4	Д. Злегиње
		5	Љубинци
		6	Парчин
		7	Суботица
		8	Трнавци
6	Трнавачка	9	Шљивово

II. Копаонички — среско место Брус

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Ботуња
		2	Брус варош.
		3	В. Грабовница
		4	Дренова
		5	Дригевци
		6	Жарево
		7	Жиљци
		8	Кобиље
		9	Липовац
		10	Мала Врбница
		11	М. Грабовница
1	Бруска	12	Тршановци
		1	Брзеће
		2	Влајковци
		3	Грашевци
		4	Кочане
		5	Ливаће
		6	Паљевштица са заселком Радманово
2	Влајковачка	7	Шошиће са заселком Гочманци
		1	Дупци са заселцима: Ковиоци, Криви Брод и Мошуте
		2	Жуње са заселком Крагујевчићи
		3	Разбојна са заселком Равни
3	Дубачка	4	Стројинци
		1	Жилинце
		2	Златаре са заселком Богише
		3	Ћелије са заселцима: Босоћани и Стрелари
4	Златарска		
		1	Батоте
		2	Брђане
		3	Игрош
5	Лепеничка	4	Лепенац
		1	Будиловина
		2	Крива Река
		3	Мачковац
		4	Милентије
		5	Осредци са заселком Град
6	Расинска	6	Рибаре

III. Ражањски — среско место Ражањ

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Брачин
		2	Плочник
		3	Претрковац
		4	Скорица
1	Брачинска	5	Смиловац
		1	Витошевац
		2	Грабово
		3	Пардик
		4	Подгорац
2	Витошевачка	5	Шетка
		1	Варош
		2	Липовац
		3	Малетина
		4	Манастирско
		5	Мађаре
		6	Послон
		7	Прасковче
		8	Рујиште
		9	Ражањ варош
		10	Церова
		11	Црни Као
3	Ражањска	12	Чубура
		1	Браљина
		2	Лучина
		3	Мађија
4	Сталаћска	4	Сталаћ
		1	Појате
		2	Радошевац
5	Ћићевачка	3	Ћићевац

IV. Расински — среско место Крушевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Биволје
		2	Дедина
		3	Макрешане
		4	Текија са заселком Добромир
1	Биволјска		
		1	Вел. Врбница
		2	Д. Ступањ
		3	Лаћислед
		4	Мала Врбница
2	Вел. Врбничка	5	Мрмош
		1	Глободер
		2	Мачковац
3	Глободерска		
		1	Бован
		2	Гаглово
		3	М. Шиљеговац
		4	Пасјак
4	Гагловска	5	Станци
		1	Дворане
		2	Здравиње
		3	Ловци
		4	Позлата
		5	Петина
5	Дворанска	6	Пољаци
		1	Ђунис са заселком Јошје

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		2	Каоник
6	Ђунишка	3	Црквина
		1	В. Крушевица
		2	Гавез
		3	Јасика
		4	Срње
7	Јасичка	5	Шанац
		1	Брајковац
		2	Каменари
		3	Коњуси
8	Коњушка	4	Љубава са заселком Коморан
		1	Бела Вода
9	Кукљинска	2	Кукљин
		1	Гркљани
		2	Јабланица
		3	Купци
		4	Мајдево са заселком Суваја
		5	Шоголье
10	Купачка	6	Штитари
		1	Буковица
		2	Буци
		3	Д. Степош
		4	Липовац
		5	Ломница
		6	Сеземча
		7	Слатина
11	Ломничка	8	Трмчаре
		1	Вратаре
		2	Глобаре
		3	Крвавица
		4	Падеж
12	Падешка	5	Шашиловац
		1	Головода
		2	Капиџија
		3	Кобиље
		4	Модрица
		5	Мудраковац
13	Паруновачка	6	Паруновац
		1	Вучак
		2	Луковац
		3	Пепељевац
14	Пепељевачка	4	Читлук
		1	Бољевац
		2	Гревци
		3	Зубовац
		4	Крушинци са заселком Злата
		5	Рибари са заселком Витача
		6	Рлица
		7	Росица
15	Рибарска	8	Срндаље
		1	Браљина са заселком Мојсиње
		2	Мрзеница
	Општина града	3	Сталаћ
16	Сталаћа	4	Трубарево
		1	Витановац
		2	Гари
		3	Наупара

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		4	Степош
17	Степошка	5	Шавране
		1	Дољане
		2	Мешево
		3	Себечевац
		4	Требатин са заселком Жабаре
18	Требатиииска	5	Церово
		1	Беласица
		2	Зебица
		3	Мала Река
		4	Сушица
19	Шиљеговачка	5	Шиљеговац

V. **Трстенички** — ср. место Трстеник

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Вел. Дренова
1	В. Дреновачка	2	Селиште
		1	Врњци
		2	Гоч са заселком Гвоздац
		3	Липова
		4	Ново Село
		5	Рсовци
		6	Руђинци
2	Врњачка	7	Станишинци
		1	Богдање
		2	Грабовац
		3	Д. Дубич
		4	Лободер
		5	Планиница
		6	Прњавор
3	Љубостињска	7	Рајинац
		1	Божуревац
		2	Мала Сугубина
		3	Михајловац
4	М. Сугубинска	4	Рујишник
5	Медвеђска	1	Медвеђа
		1	Лазаревац
		2	Милутовоц
6	Милутовачка	3	Страгари
		1	Бучије
		2	Д. Рибник
		3	Јасиковица
		4	Лопаш
		5	Камењача
		6	Почековина
7	Почековачка	7	Стари Трстевик
		1	Бресно Поље
		2	Вануље
		3	Голубовац
		4	Округлица
		5	Омашница
		6	Рињевшица
		7	Стопање
8	Стопањска	8	Тоболац
		1	Лозна
		2	Стубал
9	Стубалска	3	Угљарево
		1	Брезовица
		2	Г. Рибник
		3	Г. Црнишава
		4	Д. Црнишава
		5	Дубље
		6	Осаоница
		7	Оцаци
		8	Попина
		9	Стублица
		10	Трстеник варош. са засел. Стражба
		11	Чајири са заселком Бељици
10	Трстеничка	12	Штулац

РАСПИСИ

I

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 11.549

7 септембра 1882 год.

У Београду

Свима окружним начелствима и управама вароши Београда и Мајдан-Пека

Г. министар правде писмом од 3 септембра ове год. № 3175, јавио је министру унутрашњих дела како полицијске власти не извршују на време пресуде судске по којима је ка осуђен на новчану казну, него одуговлаче извршење за дуго, често по неколико година, а у току тако дугог времена деси се какво опште помиловање Владаочево или наступи застарење пресуде те у таким случајима јединствено узроком, дотичне власти, што за тако дуго време није пресуду извршила, — не само што се наноси штета државној каси, него и кривац остане некажњен за своје невољало дело.

Оваквих случајева било је више у последње време. Да би се то у будуће отклонило, министар унутрашњих дела, препоручује — томе начелству — управи — да пресуде судске којима је неко осуђен на новчану казну извршује на време у закономе року.

Распис овај начелство — управа — саопштиће и свима потчињеним — среским — квартовним — властима ради управљања.

II

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 12.912

11 децембра 1886 год.

у Београду

Свима начелствима и управама вар. Београда и Мајдан-Пека

Г. министар правде, писмом од 8 овог м. № 5315, јавља манистру унутрашњих дела, како је имао прилике да се увери из молаба које му долазе ради предлога за помиловање, или одлагања издржавања казни затвора у смислу одредбе § 294 крив. пост. да полицијске власти не извршују на време кривичне пресуде судске како по грађанској, тако и по кривичној части, кад им се ове од стране дотичних судова на ту цељ пошљу. Било је, вели, случајева да се по која пресуда кривична не извршује за једну, две године, па и за дуже времена.

Таквим одуговлачењем у погледу извршивања казне над осуђенима, пресуде су често застаревале и извршење њино осујећено је, а осим тога давато је прилике осуђенима да често досађују са молбама личним и писменим тражећи поново или помиловање, или одлагање извршења пресуде.

Самим законом полицијске власти позване су да извршења пресуда одмах предузимају; и само је једино г. министар правде овлашћен наведеним § 294 крив. пост. да одлаже почетак издржавења казне затвора и то најдуже за три месеца, кад за то буде законих разлога.

Г. министар правде достављајући неправилну радњу полицијских власти у извршивању пресуда судских, молио је за наређење: да се пресуде судске извршују одмах, како по кривичној тако и по грађанској части, као што је то законом прописано; а ако ко затражи да му се одложи почетак издржавања казне затвора из узрока предвиђених у поменутом § 294 крив. суд. пост. или да се помилује од казне, онда, у таквим случајевима, да се узме молба од молиоца, па њему — г. министру — са пресудом и потребним извешћем, као и са мишљењем власти, пошље на решење.

Министар унутрашњих дела саопштава ово начелству — управи — и препоручује му — јој — да се према напред наведеном тачно управља при извршивању кривичних пресуда судских.

III

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 21.003

14 децембра 1890 год.

у Београду

Свима начелствима и управама вароши Београда и Ниша

Чести случајеви застарења иступних пресуда, услед погрешног схватања многих полицијских власти, да молба за помиловање задржава пресуду од извршења, дају ми повода, да начелству — управи — скренем на овакве појаве пажњу и упути на правилну примену закона. По § 396 крив. зак. тромесечни рок застарелости овакве пресуде рачуна се од дана, када она буде извршна. Сама природа иступних кривица повлачи за собом потребу за брзу примену казне, предвиђене у извршној пресуди дотичне власти, те је зато и казна све слабијег дејства, у колико је време њеног извршења удаљеније од дана када је кривица учињена. А, како о утицају изречене казне не може бити ни речи за случај застарелости пресуде, чиме се и циљ казне промашује, и како се услед учестаних молаба за помиловање, које изазивају у толико пространију преписку, кад се непосредно министру унутрашњих дела или

Намесништву, а често пред само време застарелости упуте, то ће начелство — управа — наредити извршење пресуде у законом року кад год до тога времена резултат молбе за помиловање није достављен полицискоj власти, јер је допуштање да пресуда застари противзаконита повреда службе, а никојим законским прописом није полицијска власт овлашћена, да пресуду задржава од извршења услед покренутог тражења највише милости.

А да би се овакво поступање власти правилно а с обзиром на могући повољни резултат тражене милости кретало, помиловања ће се и депешом одмах надлежној власти достављати.

IV

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 7343

30 априла 1892 год.

у Београду

Свима окружним начелствима и управама Београда и Ниша

Како су неке извршне власти биле стале сумњати, да ли одлагање извршења казне, што га даје г. министар правде, по § 294 кривичног поступка утиче на ток застарелости осуде или не, те према томе да ли су дотичне осуде застариле или не, пошто одредбе појединих специјалних закона о току застарелости, стоје у противности у вези са одредбама кривичнога закона о току и прекиду застарелости § 294 крив. пост., то је министар унутрашњих дела, ово питање преко г. министра правде, изнео пред Касациони Суд, који је у општој седници својој од од 11 ов. м. № 3031 донео по томе оваку одлуку:

„По писму г. министра правде од 23 марта 1892 године Бр. 2659, Касациони Суд у општој својој седници, на основу § 16, тач. 2 свог устројства, узео је у претрес питање означено у горњем писму г. министра односно разумевања § 294 казн. пост. суд. у вези с тим, да ли одлагање извршења казне има утицај на извршење саме пресуде, па је нашао:

Односно првог питања г. министровог, „да ли се одредба § 294 крив. пост. простире и на осуде по другим стручним законима осим казненог закона". —

— Касациони суд, држећи, да иста потреба може изазвати одлагање извршења казне и код других осуда, које су по другом закону од судова изречене, а не само код казана изречених по закону кривичном, — дакле да једне исте побуде за одлагање извршења казне постоје због свих осуда, а и према томе, што законодавац није пропис § 294 крив. пост. ограничио само на казне означене у каз. закону, мишљења је: да по § 294 крив. пост. министар правде може одлагати издржање казне на коју је ко судовима осуђен ма по коме то закону било, а да се то не односи само на случаје предвиђене казненим законом.

Односно другог питања: да ли ово одлагање извршења казне има утицај на ток застарелости уопште, а нарочито за осуде по штампарским делима, Касациони суд, узимајући у вид:

Да се застарелост у казненим делима одређује у јавном интересу целог друштва; по томе, да се наређења закона о томе не могу ни вољом оптуженог а и ни чијом другом наредбом заменути, но шта више, да судови и остале власти имају саме по званичној дужности пазити на рок одређен за застарелост, — држи да одлагање пресуда од извршења не може никако утицати на рок одређен законом за застарелост, јер овде није случај § 80 казн. закона који о прекиду застарелости говори.

По томе министар правде и ако је овлашћен законом а имено § 294 крив. пост. да по свима делима па и по штампарским кривицама извршење казне може одлагати, он мора при овоме одлагању имати у виду прописе о застарелости за поједине случаје и по томе извршење само одлагати за време, за које не би извршење осуде по извесном закону застарило.*)

Ово саопштавам свима полицијским властима на знање и управљање.

---

*) Види закон о изменама и допунама у закону о штампи од 9 јула 1898 г. по коме и штампарске кривице застаревају по општим одредбама казненог законика.

V

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 9204

21 маја 1892 год.

у Београду

Свима окружним начелствима и управама Београда и Ниша

Дешавало се случајева, да поједини првостепени судови, кад су своје пресуде по кривичним делима слали полицијским властима на извршење, у спроводном акту а ни на пресуди нису означавали: кога је дана пресуда постала извршна, па је због тога код полицијских власти било разног тумачења, како о дану извршности, тако и о самом почетку и наступању застарелости пресуде по извесним делима, а нарочито по кривицама штампарским, где застарелост осуде, по члану 53 закона о штампи, наступа после три месеца од дана кога постане извршна.*)

Поводом овога умолио сам г. министра правде те је под 9 ов. мес. № 4055 издао свима првостепеним судовима следећи распис:

„Да би полицијске власти, као извршни органи, могле сваку судску одлуку по кривичним делима извршити у законом року, водећи тачна рачуна о застарењу осуда према § 79 крив. зак., са погледом на застарелост и по особеним законима нужно је да унапредак судови при спроводу осуда на извршење, у спроводном писму означе дан извршности осуде, те да се према томе извршне полицијске власти знају у своме раду управљати.

По молби г. министра унутрашњих дела, препоручујем суду, да унапредак своју радњу, односно извршења кривичних осуда, саображава овом упутству, у духу постојећих законских прописа."

Препоручује се начелству — управи да овај распис одмах саопшти подручним му — јој — полиц. властима на знање и управљање за потребу оцене питања застарелости осуде, у појединим случајевима.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Петрија жена Ђерасима Никодијевића из села В. тужила је суду општине Н. свога мужа Ђерасима и његове задругаре Милутина и Ђорђа за 196 динара, колико им је дала на зајам у разним приликама.

За доказ тужбених навода, ако би тужени овај дуг одрекли, понудила је главну заклетву.

Тужени Ђерасим, Милутин и Ђорђе, тражили су, да суд одбије тужитељку од тражења, за то, што нема одобрење од свога мужа за вођење овога спора.

Милутин и Ђорђе примили су понуђену заклетву, а тужени Ђерасим изјавио је, да својој жени, тужитељки Петрији, не дозвољава овај поступак, т. ј. вођење ове парнице.

Општински суд одбио је тужитељку од овога тражења, за то: што се жена за живота својега мужа, по § 920 грађан. законика уподобљава малољетницима, који не могу слободно руковати својом имовином, а, по § 109 истога закона, муж се сматра као законити заступник своје жене. Међутим, тужени Петар, муж тужитељке Петрије, није одобрио својој жени Петрији вођење овога спора.

Тај општински писар, пита нас, да ли је ова пресуда добра и на закону основана или не?

Ми му на исто питање одговарамо, да је ова пресуда општинског суда по нашем мишљењу неправилна и незакона, са ових разлога:

Дух закона није такав, да жена у сваком случају и безусловно мора имати одобрење од свога мужа за вођење парнице, а тако јој одобрење баш у овоме случају није ни било потребно, за то, што је она овде и повела парницу баш противу свога мужа и његових задругара — солидарних дужника; — јер, кад би то одобрење и у овоме случају жена морала имати,

---

*) Види измене и допуне у закону о штампи од 9 јула 1898 године по којима и штампарске кривице застаревају по општим одредбама казненог законика (главе VIII).

онда би било илузорно оно наређење у §§ 773 и 776 грађанског законика, по коме жена има права да обезбеди и осигура своју имовину, а тужитељка је овом парницом то и тражила; иначе, жена, која има живога мужа, то не би могла никада постићи и своју имовину обезбедити, кад би јој за то безусловно требало одобрење мужевљево.

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

На пр. Никола Николић из Н. дао је Петру Петровићу, из истог места, 300 динара на зајам и од дужника узео облигацију на ту суму. Облигација није потврђена влашћу, нити ју је дужник сâм написао и потписао, већ му је исту, као неписменом, написао други и потписао га а ради сигурности, да дужник овај дуг случајно не одрекне, на облигацији се је потписао и довољан број писмених сведока.

Он нас пита, да ли би се на суду могла доказати истинитост ове облигације оним сведоцима који су на њој потписани, ако би дужник по њој одрекао свој дуг.

Ми му на то питање одговарамо:

I.

Да по § 192. грађанског судског поступка, облигација и свака друга исправа важи само онда, ако је дужник својеручно напише и потпише; а, ако дужник није облигацију сâм написао и потписао, она важи само онда, ако је одостоверена првостепеним судовима или полицијским, окружним или среским властима; и,

II.

Да се по § 242. истог поступка, не може доказивати сведоцима никаква тражбина, које сума вредности прелази преко 200 динара, без обзира на основ из кога тражбина произилази, и, на предмет који се тражи; а, по § 243 *б*. грађ. пост. не може се дозволити доказивање сведоцима ни за мању тражбу од 200 динара, ако се докаже, да је она остатак или део од веће тражбине.

Према овоме, не може се на суду доказивати сведоцима ни истинитост оне облигације о којој нас овај општински писар пита ако би је дужник одрицао за своју већ се она има сматрати као исправна која по закону нема никакве вредности.

Од једног нашег пријатеља полициског чиновника добили смо једну пресуду општинског суда, која је ваљда јединствена у своме роду. Сматрамо за своју дужност, да је изнесемо на јавност, само ради тога, да би обратили пажњу општинама, да неписменост и неспремност из својих канцеларија што је могуће више искључују. Ми знамо, да општински писари, нити имају нити могу имати факултетску спрему, али знамо то, да сваки онај који хоће, да заузме положај општинског писара, треба све своје време и у служби и ван ове, да уложи своме усавршавању, за обављање свога позива, који не само што засеца у најбитније интересе грађана његове општине, но приноси користи за стабилно уређење рада и законитости у нашој држави како у приватном тако и у јавном општем праву.

Ево те пресуде донете од једног општинског суда која је потписима снабдевена, и печатом општинским утврђена. Ми нећемо мењати ни сам правопис а ни стил којим је иста написана, само изостављамо имена личности и означење суда коме је изречена

Пресуда

Н. удова Н. Н. из Н., оптужила је овоме суду Н. Н. слугу Н. Н. и његовога сина Н., да су јој они између 9 и 10 овог месеца, ноћу украли, два брава оваца заклали и коже и месо однели а остало бацили па је тражила да јој плате за два брава оваца 40 динара.

За доказ свога навода ничим доказала није не прима клетву а и не одобрава.

Оптужени Н. и Н. не признају да су ову крађу учинили у одбрани својој примају и одобравају клетву тужитељки.

Из чињеног ислеђења дело није потпуно доказано, па с тога суд овај из недостатка доказа

Пресуђује

Дасе Н. и Н. закуну да ову крађу нису учинили онда се Н. од тражења одбива и да плати таксу суду

а ако се Н. и Н. нехтедну заклети онда се осуђују са по десет дана затвора према § 221 и по један месец дана надзора полициског према § 320, да плате Н. за два брава овце по процени вештака 40 динара на име дангубе 2 динара вештацима по 1 динар и суду таксу.

12/12 189* год. Председник општ. суда
Н...
Писар Н. Н.
Одборници Н. Н. Н. Н. Н. Н.

Саопштена ми је ова пресуда
Н. Н. Н. Н. Н. Н.
Оверава председник суда Н. Н.

№ 1103.
писар Н. Н.

Наше уредништво пошто има оверен препис ове пресуде јамчи за горњу њену садржину у свима правцима.

Општински писари! промотрите ову пресуду и видите, шта све може да учини небрежење и нехат. Зар код толике наше наставе у листу, који непрестано у свима својим бројевима, са највећом енергијом и брижљивошћу доноси не само формуларе но и упуте за радњу по грађанским и иступно кривичним предметима код општ. судова може бити још и оваквих, да се најближе изразимо скандала.

Каква је ово пресуда? Је ли ово иступ, преступ као кривица крађа стоке, или је грађанска парница кад се расправља клетвом?!!! Одиста шта је ово? Да ли се сме код власти озваничити оваква радња? И какву онда власт представљају они који овакве пресуде изричу, потписују и озваничавају. Ово је у судству ваљда јединствени случај, јер ако оваквих случајева код наших општ. судова има више, ми онда са болом у души морамо да жалимо, што нам наши трудови, да све редове код општ. судова уведемо у правилан колосек, овакве награде дају.

Код толиких наших упута, држимо да је нужно бар то, да сваки општински писар, може квалификовати дело које пред њега долази, да ли је оно предмет грађанског спора или је дело кривично, те да би се по поднетој преставци, на основу наших законских формулара и упута могло узети у рад. Овде на жалост ни тога нема, но поред оне ужасне неписмености у српском језику, поред оноликих грдних кардиналних погрешака у мотивацији реферата разлога и пресуђењу испољава се просто незнање и непојимање саме суштине ствари о којој преставка и тужба тужиоца говори.

Тужилац подноси преставку да му је од стране оптужених извршена крађа стоке, за то не подноси доказе, а суд у свом реферату за извод пресуде наводи од речи до речи: „*за доказ свога навода ничим доказала није не прима клетву а и не одобрава?!!!*“

Из самога реферата за разлоге у пресуђењу који се састоји у овоме: „*из чињеног ислеђења дело није потпуно доказано, па с тога суд овај из недостатка доказа пресуђује*“, види се да је тужба тужитељкина узета протоколарно пред судом, што је тешка околност, која терети оне, који су исту као оваку могли на протокол ставити. Та где у прописима полициске уредбе и кривичног поступка за утврђење постојања или непостојања кривичног дела за оптужбу и оправдања има речи о заклетви тужиоца или оптужених?!!!

Ако је ово дело грађанске природе да се може досуђивати на основу главне заклетве онда не може бити речи „*о крађи*“, а ако је дело крив. природе, онда је оно „*крађа стоке*“ и подпада за казнимост под одредбу § 221 крив. законика глава XXIII, што на жалост и сам општ. суд, који ову пресуду изриче признаје, и онда у томе случају не само што не може бити места заклетви једне или друге стране, за доказ постојања дела, но нема ни надлежности општинских судова за извиђање и суђење овог дела.

§ 221 кривич. закона улази у част II крив. законика, дакле она дела, која се сматрају, као преступна, и за извиђање којих је надлежна власт полициска а за суђење надлежни су првостепени судови, пошто је утврђено то, да је вредност покрађе 40 динара, што износи 200 гроша, а § 391. у части III кривичног законика вели да је надлежност општинског суда за

крађе ове врсте одређена до 100 гроша. Дакле овде би се имало узети да је дело преступно, јер не потпада по својој вредности, под § 391 крив. закона, да би се имало узети као иступ.

И шта онда следује, но да се приступи раду по тачној и прецизној одредби § 20 крив. поступка, који у својој првој алинеји гласи:

„Где у месту нема веће полициске власти, ту су дужни кметови у својој општини злочинства и преступљења истраживати и своју непосредно предпостављену полициску власт одма извештавати, а међутим се старати, да се траг злог дела не изгуби и да кривац не утече.“

Намера законодавчева овде је и сувише јасно изведена. И код њеног прописа, шта општински суд у овако даном му случају треба да чини? Треба на првом месту, да саслуша оштећеног, да изађе на лице места и да констатује стање ствари, да што је више могуће прибере доказе о стању ствари у појављеном и престављеном му делу и да одмах са својим извештајем о овоме извести полицијску власт, да њој као надлежној преда ствар у руке, која ће даље у извиђењу функционисати, а не на овакав начин, оваквим јединственим извиђајем и руковођењем за окончавање, стављати сметњу надлежној власти за правилан рад против криваца а на штету тужиоца — оштећеног.

Да је све ово јасно и да је се у овом конкретном случају требало држати овога правила, нека послужи као упут општ. власти, ма поред горе наведеног и јасна одредба § 4 полиц. уредбе, који по крив. предметима, даје надлежност општ. судовима само за она дела из части III крив. закона, а који се означавају као дела иступне природе.

Као иступне крађе означавају се § 391 крив. законика 1 алинеја: *„свака проста крађа стоке и земљоделског алата у вредности до сто гроша, а осталих ствари у опште у вредности до двеста гроша...“* И када овако јасне одредбе, саме терају власти у круг своје надлежности, онда како је дотични општински суд смео на себе узети не само коначни извиђај по овој кривици, но чак и пресуђене позивајући се у истом на § 221 крив. законика који означује дело као преступно.

Толико о познавању законских одредаба дотичног суда, односно његова писара, а сада само две три речи о неписмености и самој стилизацији па и компетенцији за суђење.

У пресуди о реферату нема извода о току извиђаја, нема навода о нађеним доказима приликом истог. Пресуда нема ни разлога на основу којих се изриче, а што је најглавније она није састављена ни изречена од стране суда, то јест нема судске компликације. Њу потписује председник суда са три одборника. А где су кметови? Ако одборници замењују кметове, то треба да се тачно означи, да су они њихови заступници. Ако су они такви, онда зашто је суд комбинован из председника и три одборника, када се зна да пуну седницу састављају само три судије?!!!

Нека ова расправа послужи општинским писарима, као упут, да се од оваквих погрешака, које задиру у велику неправилност и неразумевање свога позива и законих одредаба, чувају. Даље, нека даду више пажње нашим упутима и формуларима, које износимо у листу, јединствено ради тога, да им помогнемо, да што правилније одговарају својој служби и своме позиву. Нека нам не замере, што их упућујемо на проучавање наших закона, ксјима се имају по својој надлежности да служе, приликом појављених предмета пред њих и општ. судова, јер нека не забораве, да интереси државни, општински и приватни зависе од њихове спреме и способности.

Ми рекосмо своје, а на њима је, да наша реч користи не само њима, но и онима који од њих са правом траже помоћи и грађанске заштите.

ЛУДИЛО И ЦИВИЛИЗАЦИЈА[1])

— ПРОФЕСОР **D-r Чезаре Ломброзо-Турин** —

Ако је истина да су цифре најбоље оружје и најбољи аргументи за поједине тврдње, онда више нико неће сумњати, кад кажемо да се лудило упоредо са цивилизацијом развија, и да данас више случајева лудила има, него раније. Ако прегледамо статистику сједињених држава северне Америке[1]) по којој можемо у неколико закључити, како ће Јевропа после сто година изгледати. Тако је у тој држави било луда: год. 1850 — 15610, 1860 — 24042, 1870 — 37452. Год. 1880 попео се тај број на 91997, докле је становништво овако расло: 1850 — 23,191.876, 1860 — 31,440.321, 1870 — 38,538.371, и 1880 — 50,155.873.

Из тога набрајања цифара излази, да је број луда шест пута постао већи, докле се становништво за тридесет година само удвојило. Последње деценије становништво је се множило са 30 процента дакле луде са 155 процента. На 100.000 лица целокупног становништва долазило је на луде 51 жена и 48 људи.

И Италији се пак број полуделих мање множи, јер тамо износи око 17 процента за 18 година.

У Француској[2]) долазило је на 100.000 становника у години 1883 — 131 луда, 1884 — 133·8, а 1885 — 136·6. У немачкој пак 1883 — 82·7, 1884 — 84·2 а 1885 — 88·5 луда на 100.000 становника.

Ове цифре показују да луда највише има у цивилизованим земљама, и да се њихов број сваке године повећава. До душе, могло би се рећи, да лудило у много случајева не изазива цивилизација, па ипак цивилизација је открила толико случаја. Отварање великих лудница обелоданило је више случајева лудила, која се дотле нису знала. Старање државно не ограничава се данас само на луде, већ и на идиоте и кретене.

Али све то није доста да објасни, зашто се број луда сваких десет година удвојава а за двадесет учетворостручава. Знамо, да нам је цивилизација донела нове форме болести, које раније нису ни постојале. Тако се прогресивна парализа тек у последњем веку почела најјаче да шири. Епилепсија се као психичка форма јако умножила, тако да се тако звана тајна епилепсија као појава нашега времена може да сматра. С друге стране алкохолизам је у многоме допринео ширењу разних болести. Данас, пак, немамо само алкохолизам, већ и морфинизам, кокаенизам па чак и етеризам, болесна навиза у узимању супстанција, која служе као узбуђујућа средства, али која се не смеју за дуго употребљавати, ако се неће човек заиста и да разболи. По нашим великим центрима данас влада грозничав рад, који захтева у крајње и претерано напрезање мозга. Отуда чета неурастеничара, хистеричара, толики прекомерни случајеви моралног лудила, толики крајње егоистички људи, који знају само за једну доминирајућу страст, за новац, коме све жртвују та група полу-лудих које Талијани називају „матоидима“, Французи „detraqués“ а северо-американци „cracked“, који при обичном имбецилитету имају знаке ђенијалности, а у истини само су просечно интелигентни, екзистирају само у култвираним мушким класама великих вароши и центара. По селима, међу необразованим, ту појаву још нисам приметио.

Сви ови основи показују и објашњавају, откуда у цивилизованим земљама има толико луда; они показују и да статистички бројеви на фактима почивају. Па ипак, била би велика заблуда из тога закључити, да цивилизација ствара луде. Сумарна и упоредна студија садашњости и прошлости, показала би нам, да би неправо учинили, ако би ужасне последице приписали само цивилизацији.

Лудило је познато и код дивљака као и код примитивних народа.

У санскриту налазимо велики број синонима речи лудила; тако muh (узбудити се), mauth (узнемирити се, отуда и реч mammatha која значи име љубави у античкој Индији), реч mad (опијен бити) од које произлази енглеска реч mad а италијанска matto. Многобројни су и изрази светиње, који су с појмом лудила спојени, на пр. nigrata значи у исти мах светињу, скромност и лудост. Законик Мани, не помиње само луде већ их разликује на идиоте и паралитичаре и забрањује Браманима да седну с њима за сто или под какво дрво. У Mahâbharata има говора о људима, које лудило спопада. Један од најбољих и најпотпунијих доказа за значај лудила имамо у једном најста-

[1]) Овај је чланак из пера славног италијанског научника Ломброза донео у првом свом овогодишњем броју одлично уређивани немачки часопис «Die Wage» који у Бечу излази. Прим. Уредн.

[1]) Compedium of the tenth Census (1880) of the United States, део II., стр. 1659.

[2]) D-r Raseri: Di alcune statistiche sanitarie in Jtalia e di altri stati d' Europa, и др. Бодио: Dulletin de l' Jnstitut international de statistique, стр. 112 и 123.

ријем делу индијске медецине у *Ведама*[1]) које је скраћено издао Визе. Санскритски лекар разликује свето лудило (bhutomnâda) и природно лудило (umnâda), по томе, да ли га је добио својевољно или услед страсти и покушаја да нешто немогуће изврши, или што је навукао гнев богова на себе. Свето лудило било је врло често, тако да су га делили по разним демонима који су га изазвали Devas, Asurâs итд. у осам врста.

Да би сазнали како су многобројни случајеви лудила били, довољно је, да укажемо на огроман број фанатичара или на многобројне случајеве религиозног лудила у данашњој Модерној Индији. Тамо има данас на два милиона просјачких калуђера-светаца. Вилзон броји на четрдесет секта не узимајући у рачун и разне будистичке секте[2]). Свака секта клања се и моли своме богу на разан начин, једни живе од воде и корења; други стоје по неколико сати у хладној води; трећи иду на прстима, или као Aghoris[3]) пију мокраћу па онда тело мажу људским изметом. Тако зване Yogas сматрају се за највеће свеце. Yoga значи „веза с Богом" а та се „веза" постиже на тај начин, што дотични гледа да задржи што више може дисање, при томе гледа у врх свога носа и не мисли ни на шта. Могу се лако појмити последице оваке дивље душевне гимнастике!

Да је лудило било познато и Јеврејима, Феничанима и Карталинцима у старом веку доказује се њиховим језиком и историјом. Meitel, mesugam, chasiluaval значи што и луд, бесан. Библија нам прича, да је Давид, када се плашио да не буде убијен, симулирао лудило. У петој књизи Мојсијевом прети Господ будућим грешницима лудилом и најужаснијим болестима. Луде су често сматране за пророке и обрнуто.

Да су и Арављани имали луда, као и Мисирци, непобитан је факт. У колосалном делу: Exploration scientifique de l' Afrique, Relation d' El Ajach, вели се, да се становници Триполиса славе ради своје искрености и великог броја „Medjdubs-a," а при опису једнога од њих вели се: Он је био један од најбољих medjdubs-a, његов djedjeb (грчевита грозница) био је сличан. Medjdubs-и су многобројни у Алжиру. Тамо влада у осталом вера, ко се без „свете дозволе" (idjas) бави јавно са хемијом или магијом мора полудети. Кад човек чита Dummond-a Нау-а тек онда види, колико се луда поштује у Мароку и код суседних номадских племена.

Мусломани поштују своје дервише па ма они и најлуђи били, јер сматрају, да су они ближи Богу него остали. Обично их називају Eulya Ullah Deli — божански синови Господњи или боље луде Господње. Разноврсне секте код дервиша показују јаку сличност са манијом. Свака богомоља — тулба — одликује се неком нарочитом игром и молитвом. Неки се моле клањајући се напред, неки у страну, неки обрнуто. Ти се покрети зову Mercabeli (уздизање божанске славе), Ovreo Terkud (похвала јединства божјег); Куфаји опет никад не спавају, или спавају са ногама у води по читаву недељу дана. Певају песму Алаху, докле леву ногу опруже а десном стопу правити све брже колутове, докле се мртви уморни не сруше и падну у неки занос, који они називају Haletk. У таквој религиозној грозници често трпе усијано гвожђе, или се боду сабљама и ножевима. Ја нећу да тврдим да је ово директно лудило, али му је врло слично и примећујем да је овај занос, та неосетљивост телесна, почетна тачка свију ексцеса религиозног одушевљења готово код свих примитивних народа.

У Кини је тешко наћи доказа за ширење ове болести. У кинеском језику луда и паралитичар једно исто значе, јер реч nav-a-ota (лудило) изгледа да представља два појма: „болест" и „мозак" (меко месо), дакле болест мозга. Јаснија карактеристика лудила налази се у секти, која своју религиозност тера до фанатизма. Присталице секте Гао верују да луде проричу будућност. Ја држим, да лудило у Кини из моралних разлога мање жртава броји, него и у једном другом делу света, јер у Кини влада вековима цивилизација, која је извесне страсти међ становништвом не само угушила већ и уништила.

Као што смо и у почетку рекли, сви ови примери показују да је лудило било и пре цивилизације и да га ова само јаче износи на видик и обелодањује.

[1]) Види: Commentary of the Hindu system of medecine, Calcutta 1845.
[2]) Види: Asiatic Researches, стр. 24 књ. XVI.
[3]) Види: Вилзон, књ. XII стр. 205.

ВЕЛИКЕ ОЧИ

од **Ж. Рикара**

У мртвој тишини што је владала у судској сали, судија је довршавао читање акта којим се оптужује Тесе:

„...Према томе, Антоније Луји Тесе, стар 24 година, апотекарски помоћник оптужен је да је извршио злочин тровања: прво, на Лаури Фагон, жени свога господара, друго Јулијети Фагон, кћери Фагона, и треће Зоји Шаплер, њиховој слушкињи."

Пошто је председник летимично погледао овај акт, он се окрене оптуженоме, рече хладним гласом:

— Тесе, устаните.

Тесе је млад човек, осредњег раста, слабуњава изгледа. Његова веома мала глава, бледа, пребледа била је без икакве друге нијансе, ако не оне две мрке пруге око његових интелигентних и пријатних очију. Скроман по спољашности, Тесе је, међутим, имао пажљиво очешљану косу, чисте руке, и наличио је на оне људе којима треба неговања, гледања кроз прсте, много миловања за њихово нежно срце.

На глас судије, он беше устао. Врло лак покрет видео би се по катшто на његовој горњој усни те би давао овој мирној физиогномији мученички израз.

— Трострука оптужба која на вама лежи, настави даље председник, потврђена је најубедљивијим доказима. С друге пак стране, још сада признајем да ви пред суд долазите са савршено часном прошлошћу, и да ови сведоци признају ваше добро владање... Ви сте одрицали пред истражним судијом да сте поменуте злочине извршили; међутим кривица је јасна... вас су видели да сте у неколико маха узимали доста јаке дозе беладоне у апотеци господара Фагона код кога сте служили; жена, кћи и слушкиња вашег господара умрле су, у више мање дугим размацима, од истоветне болести, што је доказ аутопсије — тровања беладопом... Да ли и сада опет одричете?

На усни оптуженога онај покрет поста чешћи: поглед му се за час смути. Изгледало је као да гледа нешто далеко, врло далеко, преко зидова ове тужне судске сале. Дисање му је било тада краће и приметно. На послетку, као да сања, Тесе рече:

— Истина је. Ја сам.

Светина, као у чуду, стаде жагорити, али на једанпут опет настаде ћутање: како ли ће овај симпатичан и пријатан младић да објасни тај велики и тајанствени злочин, како ли ће се бранити? Чуђење се могло опазити и у тону с којим га председник упита:

— Дакле признајете да сте та три лица отровали?

Тесе, после мале почивке одговори само:

— Да.

— Па зашто сте мрзели ове жене?

— Нисам их мрзео.

— Какве сте користи могли имати?

— Користи? Никакве.

— Али... ви сте имали какав било разлог, какав било повод?

И чисто гледајући у све већу и већу даљину, као да ће се онесвестити у уживању неке визије, младић ће рећи, изговарајући сваки слог споро:

— То је било... због очију... због великих очију.

— Шта говорите?

Тесе продужи свој монолог, у неку руку, безбојним, мало промуклим гласом који се једва могао чути:

— Умрле су све три... да... И још многе друге... колико? Не знам... мислите да сам убица... али ви то не можете разумети... Нико не може разумети... А ја који сам их видео!... Прва је била госпођа Фагон... Био сам веома млад, има већ четири године од тада... На десет месеци пре тога био сам ступио као шегрт код господина Фагона, ишао сам тамо, амо, правио сам пакете... Кад сам у радњу ушао, господин Фагон показао ми је орман, доњи део, на десно..., орман са отровима... Био ми је строго забранио да у отрове дирам... А међутим, пошто је кључ увек био на орману ја сам уживао, кад бих сам у радњи остајао, да га отварам... Ја сам читао имена отрова, исписана златним словима на црним етикетама... Слутио сам да се тиме може нанети смрт многим људима... а чудновато сам се осећао кад сам о томе мислио... То ме је подстрекавало на живот кад сам био жалостан... А био сам често жалостан; таква ми је нарав, а и мати ме је много тукла у мом детињству... Међутим у апотеци према мени су се понашали врло љубазно, него, кад

је човек много препатио у извесним годинама, он је већ скалупљен за цео остали свој живот... Радио сам колико сам могао, учио сам ствари брзо, био сам марљив, никада нисам ишао у кафане, нити онамо куда су моји другови недељом обично ишли... Тужили су се на ме да сам подмукао. Премда није била моја грешка што ми се ништа није допадало! Тада још нисам био видео *очи!*

На једаред Тесе усправи се сасвим, и продужи:

— Сећам се... да... то је било једног понедеоника... никад нећу заборавити тај дан, први понедељак у мају месецу... господар ми рече: „Жена ми је болесна, има лупање суца.“ И отвори орман са отровима, измери пажљиво, преброја капље па оде у своју собу. Чуо сам његове кораке. Жао ми је било што је госпођа болесна... та она је била тако добра према мени, тако љубазна. Није била врло лепа... изгледа ми да је раније имала поглед неодређен, мутан... сад се већ не сећам лепо... Са мном су поступали боље него у мојој кући, али ипак нисам био сретан: нешто ми је недостајало, али не бих умео казати шта... Након сахат, два, господар ми рече да идем и да видим како је госпођа... У собу сам ушао на врх ногу. Ту је била мала Јулијета; ја запитах тихо како је госпођа, али ме она чу; окрену се, јер је лежала на страни ка зиду, и рече ми: „Боље ми је...“ И гледаше ме... Ах! оне очи!! одатле је, видите ли, потекло све зло што сам учинио... А међутим нисам јој хтео чинити зла... Она је била тако љубазна... какву бих желео да имам матер... Но у том тренутку, кад ме је погледала, видех много у њеним очима, у очима које су постале тако, велике, тако широке!... Изгледало ми је као да никад нисам дотле живео... Као да је синула велика светлост у соби... и у мојим грудима. Нећу никад заборавити какве су биле оне очи... црне, црне, само једна пега, али велика, и тако сјајна, са једним танким кругом као конац. Та се пега окретала око једног зеленог, отворено-зеленог круга... И ја сам увек држао да је она имала граорасте очи...

Он се за часак заустави, клецајући као оно месечар под теретом магнетске навале...

— Ах, оне очи!... кад сам сишао у дућан био сам као луд. Нисам могао да говорим, и међутим тако сам хтео дознати... Много доцније, можда читав сахат доцније, ја могох рећи господару: „Госпођа је могла имати грозницу. Поглед је био тако сјајан.“ Господар се стаде смејати, и одговори ми: „да је то утицај беладоне што сам јој дао“. Он није придавао важности ономе што је говорио. Али ја, ја сам био задовољан што сам то дознао... Сутра дан видим господина Фагона где из ормана узима још једну флашицу. Нисам могао а да не одем у госпођину собу. Видео сам оне тако умиљате, тако крупне очи, а то ми је било много мило. Осећао сам благостање у свом телу, у свем срцу свом... Тако да пред вече ја одем опет питати како јој је. Она ми захвали на интересовању. Није ни сумњала да сам ја ишао за себе, да се огрејем на блеску оних великих, огромних очију. Након неколико дана она се опорави, а ја постах жалостан, жалоснији него пре. Нешто ми је недостајало. На скоро сам схватио шта ми је било потребно. Требало је да их видим, оне очи. Ах, кунем вам се да сам се борио дуго и дуго. Знао сам где је флаша... Колико пута сам је извадио и оставио, не смејући да је отворим!... Једног дана осећао сам као да ћу умрети ако *то* не видим... украо сам беладоне... Ох! испрва врло мало... Метнуо сам у шољу од млека моје госпође... Каква је то радост била за мене!... И од тада се нисам могао уздржати... био сам побеснео... И увек сам метао све више беладоне, јер ми је изгледало да постају тавније, без оштрине, оне велике очи што ме усрећаваху... Кад је умрла, ја нисам могао веровати да је то мојом кривицом... а међутим, у самом себи, добро сам осећао да сам је ја убио... Али то ми је *требало*... Тада је дошао ред на малу Јулијету и слушкињу Зоје. Видели су ме кад сам узимао беладоне, истина је, ја сам је кришом метао у њихово јело, у њихово вино... Па ипак, био сам им врло одан... Али то је било јаче од мене. Ох! тако сам осећао потребу да их гледам, те женске очи, дубоке, без дна, у којима ми се чинило да читам мисли које нисам разумевао, но које су ме опијале, као да сам пио нешто врло јако, нешто што гори... За тим је дошла једна девојка за неки лек, била је лепа, а имала је очи боје шебоја... Осећах да кад би и ове очи постале као оне друге, да бих био срећан, тако срећан... и у леку јој дадох беладоне. Од тада није ми више требало да у истини видим оне чудноватe погледе... сам сам питао оне које би дошле да узму који лек, кад ће га попити... И гледао сам их чудноватом радошћу кад полазе, а у часу кад би њине очи постајале јамачно онакве као што сам већ виђао, ја бих долазио у некакву божанствену екстазу... Ох! божанствену! Ја сам давао увек и увек овог вилинског отрова, и, ноћу, у постељи, кад би се светлост угасила, виђао сам, где из мрака излазе безброј очију, окружених танком жицом злата или емериде, оне велике очи које су ми изгледале да до мене допиру, да ме питају, оне очи које сам убио, очи које су ме волеле.,.

Ето истине, ја је сад кажем, јер осећам да их не могу више виђати. — Нећу вам узалуд трошити време... зашто да браним свој живот... одведите ме одмах на губилиште, *тамо* ћу их можда видети, драге очи... сјајне очи... велике очи...

ИМА БОГА...

по судским актима испричао **Ф. Веншух**

У једној од забачених стаза бечкога Пратера седео је на клупи једног топлог летњег вечера неки младић гледајући немо преда се и прекрстивши руке на груди. Ни лепота природина, ни весело птичије цвркутање не могаше га развеселити. Од времена на време тешко би уздахнуо и онда би му опет заиграо горак осмејак око усана.

Да ли је било љубавна бола, што је младић био тако невесео?

Ах, не, са свим прозаичан осећај беше га тако утукао; осећај глади и сиротиње, осећај беде и невоље...

Сам је био крив за критичан положај у коме се налазио. Он је био трговачки помоћник, али је својом неуредношћу дотле дотерао да су га морали отпустити; а препорука није имао, па није ни могао другу службу наћи.

Оно мало готовине што је имао, брзо је потрошио, сви извори беху исцрпени и сада је био у грозној недоумици.

Шта да ради?... Шта да започне?...

Да ли да учини крај са собом?

На то се већ био решио!

Чим ноћ падне требало је Хуго Милер, — тако се звао — да учини крај свима патњама и да изврши самоубиство...

Али је још дан био и Пратером се тискаху пролазници тамо амо. Ту је било и богатих и сиромашних, веселих и тужних... грофова и барона, поред носача и раденика, Бечлија и странаца.

Хуго их је гледао намрштено. Та они сви колико их беше, нису знали шта је глад, шта је то три дана не јести ништа...

Задовољна лица, шала и смех који је одјекивао, још га је више љутило... прост човек не може срећу других да види, а да им не завиди и да их не мрзи.

Младића беше беснило спопало а песнице је непрекидно стезао.

Ха, како је он мрзео богате и срећне, који у изобиљу живе, докле он ни најпотребније није имао!... Све би их уништио!...

— Чувајте се, — мрмљао је он у себи, — још нисам мртав! Могу се још предомислити! Коме је рођени живот јевтин, тај не цени Бог зна колико ни живот других... ко се решио на самоубиство, тај се може решити и на убиство!... Пружите ми само прилику да знам да би вредно било...

Али он не доврши, већ утону опет у мрачне мисли.

Тако је дуго седео, па не беше ни приметио, да се сунце изгубило и да се небо стаде покривати тамним облацима. Мало по мало, па се и олуја диже помешана са ситним кишним капљицама. Наскоро почеше и муње севати праћене потмулом грмљавином.

Сви, колико их је на шеталишту било, похитаху да се склоне, пре но што се облак спусти на земљу.

Младић пак не помишљаше да куд иде. Шта га се тицала олуја. Он је се није плашио. На против, олуја је била баш погодна оним мислима и плановима, које је он мало час у памети ковао. И тако он оста мирно на своме месту.

После једно десет минута била је цела околина пуста и без живе душе. Сви су побегли од пљуска, који тек што се није спустио.

Па ипак, нису сви... На крају горње алеје појави се неки човек корачајући лагано. И ако је и киша почела падати ипак

не убрза он своје кораке, премда је био и без кишобрана. Носио је неке жуте панталоне и зелен капут са усправним оковратнимом и високим цилиндром. Под мишком је носио некакву књигу, по корицама судећи план и путовођа по Бечу.

Младић беше приметио све те ситнице.

— Сигурно какав путник, Енглез, судећи по спољашности, — рече он у себи, — тај има извесно доста пара! — паде му као друга мисао на памет.

Прстење на руци странчевој које се преливаше, као и златан дебео ланац од сата, потврђиваху да је Хуго имао право.

Младићеве очи сташе на један пут некако необично севати.

— Прилика је згодна! Сам ми ђаво помаже! — промумла он у себи. — Сам га је сатана послао... Несрећниче, твоје злато доћи ће ти главе! — и он стеже свој штап од трске, који је имао велику оловну главу.

Странац беше дошао на неколико корака преда-њ и тек сад беше приметио младића на клупи. Очи му се зауставише за тренут испитујући, али не задржавајући се, продужи он својим гравитетичким корацима даље.

Као муња скочи младић са свога места, када непознати беше леђима њему окренут.

Хуго погледа у наоколо... нигде живе душе.

Он диже штап и за тренут ока мазну што јаче могаше оловном куглом непознатог по потиљку.

Погођени подиже обе руке да се ухвати за главу, али посрте и сруши се несвесно на земљу.

Младић клече поред њега.

Што је могао брже празнио му је џепове. Нашао је тежак новчаник и позамашан нотес. Обоје стрпа у џеп, па за тим диже жртву и гурну је у оближње џбуње.

— Дело сам свршио у пола, — промрмља полугласно, — он ме је видео па ме може и познати можда доцније!... Ах, не, мора за увек занемити!

У томе је тренутку пљусак био најјачи, а олуја највећа. Муње и громови мешаху се једно за другим. Али он не обраћаше пажње. Он је требао своје дело и да доврши...

И довршио је!

— Уста му неће више проговорити! — рече он готово с пркосом. — А сад даље са овога места!

Брзим корацима изгуби се он са места извршена злочина. Под заклоном мрака пође му за руком да неопажен уђе у свој стан.

Ту брзо скиде своје мокро и влажно одело.

Када је случајно бацио поглед на огледало, поплаши се јер је био блед и узбуђен.

— Сада ме не сме нико видети! — помисли он у себи. — Моја би ме спољашњост одала!

Пошто се мало смирио отвори новчаник и нотес.

У новчанику је било неколико стотина марака у злату и сребру а у нотесу читаво имање немачких и енглеских банкнота.

— Није било за бадава! — рече он задовољно. — Ова сума биће ми довољна за целу будућност!

Своје благо оставио је на сигурно место, па за тим се баци уморан на постељу и заспа дубоким сном. Да, убица је могао да спава... Зла га савест није узнемиравала...

Убиство је остало неоткривено! —

* * *

Од тога времена било је прошло неколико година. Хуго Милер, некадашњи јадни, беспослени трговачки помоћник и — убица, био је сада један од најугледнијих бечких трговаца...

Он је био један од паметних људи и капитал на разбојнички начин стечен, умео је корисно да употреби, јер га је сваке године увећавао, тако да је сада био имућан, богат човек.

Његов глас као човека и трговца био је одличан. Свет га је сматрао за поштена и честита, а и сам је о себи тако мислио.

Када би се по неки пут сетио оног крвавог дела, изгледаше му све као рђав сан...

Некадашњи и садашњи Хуго Милер биле су две са свим различите особе.

— Човек се мења временом! — говорио је он у себи.

Такође за своје злокобно дело није осећао никакво кајање, као што се није плашио, да ће се дело, које је давно покрила висока трава икад открити.

Нико га не беше видео, нико о томе не знађаше ништа, он сам — однеће тајну са собом у гроб.

Од земаљске правде мислио је Хуго Милер да је потпуно сигуран.

У осталом, он је имао и неке добре стране. Био је енергичан и вредан, далеко од лакомислених авантура, штедљив; али, без савести, без вере, без религије...

Такав човек за све је способан — ми смо видели већ кад је био у нужди.

Живећи у срећи није га човек судећи по спољашњости могао разликовати од најчеститијег створа и такав је за дуго времена важио код свију који су га познавали.

Сада је се налазио на врхунцу среће. Ни за шта више није имао да зажели од како је постао срећним заручником.

Девојка с којом се био верио, била је јединица једног богатог фабриканта и врло лепа. Њена дражесна спољашност привлачила је човека као што је био Хуго Милер који је знао само за чулну љубав. У истини, он је био смртно заљубљен у своју заручницу... Разуме се, да би сва љубав отишла код њега у ветар, да она у исто време није била и богата партија.

Он није само жудио за младом и лепом већ и за богатом женом.

Хуго Милер имао је доста да лепо, ако не сјајно живи... али му је све то мало било. Он је био частољубив и хтео је да буде милионар...

— Живот је тако сладак! — мислио је он по некад изваливши се у наслоњачу. — Штета, заиста штета, што дуже не траје, већ се тако брзо свршава...

Али како против смрти није било лека, то је гледао бар свој кратак век по могућству да продужи.

Природа и вештина пружају по нека помоћна средства а богаташ је у могућности да се њима послужи.

Било је већ настало лето, а са њим и сезона за путовање у разна купатила.

Сви, који имадоше средстава, остављаху варош, да би у лековитим бањама у чистом и морском ваздуху потражили лека и опорављења.

Хуго Милер реши се овога пута да у друштву с будућим тастом и вереницом посети Трувиљ, једну од најелегантнијих француских морских бања.

Из целога света струје овамо сваке године богаташи ради разоноћења и лечења.

И наши путници врло су се добро осећали и том приликом учинили и неколико интересантних познанстава...

Време им је брзо пролазило...

Једног вечера у најлепшем расположењу шетаху се кејом. Пре тога беху изврсно динирали а и вино их је парочито било расположило.

Младожења Милер беше ван обичаја мало више повукао. Па ипак није му се могло приметити.

Вече је било дивно и пријатно, те је готово све госте мамило на кеј поред кога је било равно као длан шеталиште. Света је било и сувише, из разних држава и крајева светских...

Дражесна вереница беше ухватила под руку заручника, који јој је нешто занимљиво шапутао на ухо. Отац је пак ишао на извесном одстојању за њима.

На један пут иначе румено лице Милерово покри се бледилом, осмејак му изумре на уснама, колена му стадоше клецати и отказаше услугу.

— Шта ти је?... Да ти није зло, драги Хуго?! — узвикну заручница уплашено кад га је видела.

Таст их беше стигао.

— Мора да му је зло... вино је било јако! — рече стари господин. — Хоћу ли да се побринем за кола? — обрну се он зету.

Али овај као да беше пречуо питање.

— Ено, ено! — рече он промукло и гледаше узверено на једно место.

— Шта је то? Шта те толико плаши? Ја ништа не видим! — рече махнувши главом несрећни таст.

— Зар не видите... ону... авет... са бледим, испијеним лицем?... Зар не видите да хита к мени претећи ми?! — викаше Хуго Милер у највећем страху опруживши обе руке и показујући на човека који је мирно туда шетао.

Његова је појава заиста изгледала некако аветињска. Носио је жуте панталоне, зелени капут с усправним оковратником и висок цилиндер. Под мишком је имао некакву лепо повезану књигу.

Његово екстравалантно одело као и укочено држање одаваше га да је Енглез.

Понашање Хуга Милера беше изазвало пажњу мимопролазећих.

Енглез пошто је стигао, заста за тренут и фиксираше групу.

— Спасите ме, спасите ме! — викао је Хуго Милер ван себе тражећи да се за леђа тастова скрије. — Хоће да ме удави... врати се натраг... у гроб с тобом! — викао је он Енглезу као заклињајући га. — Ти немаш посла више са живима!

— Полудео је... јадни зете! — рече тужно таст.

Међутим Енглезу беху превели речи Милерове.

— Је ли могуће? — промрмља он. — Да, више не сумњам!... О, има Бога, има Бога!...

Па за тим окрете се Милеру:

— Убицо!... На послетку сам те нашао!... Свуда сам те тражио да се с тобом разрачунам!

Хуго Милер клече.

— Милост!... Смилуј се! — преклињаше он уздигнувши руке. — Опрости ми! Поклони ми живот, а твоје је све што имам!...

— Нисам се варао! — рече странац за себе, па за тим гласно околостојећим и жандармима: — Ухапсите овога човека, он је зликовац и убица. Пре двадесет година убајен је мој старији брат у бечком Пратеру па за тим опљачкан зликовац је онда избегао казну и ево га сада где се сам одаје. Господа су сведоци. Ја изгледам — додаде за тим објашњујући, — потпуно налик на брата и носим се онако, као што се покојник носио. Лупеж је мислио да се мој брат повампирио када је мене угледао!

— Ужасно!... Убица! — плакаше заручница полетевши оцу у загрљај.

— Умири се дете моје, — тешио је он. — На срећу ми смо спашени! Богу нека је хвала, јер ти још ниси његова жена!

Енглезове речи беху одмах освестиле Милера. Сада је тек појмио ситуацију и видео ужасну заблуду.

— О, небо! — јаукну он. — Шта сам учинио?... Одао своју тајну?... Изгубљен сам на свагда!... О, има Бога, има Бог!

— Има Бога! — поновише махинално сви колико их је било.

Несвесно допусти Милер да га жандарми одвуку у затвор.

На суду је све признао.

Осуђен је на — смрт!

— Има Бога! — шапуташе престрављена публика када је доцније над њим и казна извршена! Има Бога!...

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (91)

После се показа, да је те исте ноћи, у дванаест часова, учинио још једну врло ексцентричну и неочекивану посету. Киша никако не престајаше. Сав мокар, уђе у једанаест и двадесет минута у тескобан стан родитељâ своје заручнице, на Василијеву острву, у трећој линији, на малом проспекту. Лупао је јако, и испрва учини тамо велику пометњу и забуну; али Аркадије Ивановић, кад је хтео, био је човек с необично лепим манирима тако, да првобитно (премда, уосталом, врло оштроумно) досећање паметних родитеља девојкиних, да је Аркадије Ивановић, извесно, негде већ толико у чашу загледао, да већ ни сам себе не познаје, — тако, дакле, да је то досећање одмах само од себе пало. Онемоћала оца догура са столицом до Аркадија Ивановића, милосрдна и разумна мати, и по свом обичају одмах се упусти у нека поиздаљна и околишна питања. (Ова жена није никада непосредна питања чинила, него је вазда испрва пуштала у ток осмехе и трљала руке, а после, ако је требало штогод одмах и поуздано сазнати, например: кад ће Аркадију Ивановићу бити угодно да означи дан венчања, она би почела радозналнм и готово жедним питањима о Паризу и тамошњем дворском животу, и тек после већ редом дође и на трећу линију Васиљева острва). У друго доба све то, свакако, уливаше много поштовања, али у овај мах Аркадије Ивановић се показа некако особито нестрпљив, и на пречац зажеле да што пре види вереницу, ма да су му одмах рекли, да је већ она легла да спава. Разуме се, вереница се појавила. Аркадије Ивановић јој правце саопшти, да због неке врло важне околности мора за неко време отпутовати из Петрограда, и стога је баш и донео јој петнаест хиљада рубаља сребра, и моли је, да то прими од њега као дар, пошто је он и раније намеран био да јој ту маленкост подари пред свадбу. Особите логичне везе тога дана са хитним одласком и неодложна потреба тога ради доћи по киши у поноћ, свакако, тим објашњењем нису ни мало исказане, али тек ствар ипак прође лепо. Па шта више и неизбежна охања и ахања, распитивања и чуђења посташе некако намах необично умерени и уздржани; зато захвалност беше најватренија и поткрепљена чак и сузама паметне матере. Аркадије Ивановић устане, засмеја се, пољуби заручницу, потапше је по образчићу, потврди како ће скоро да се врати, и смотривши јој у очима детињску радозналост, али уједно и неко врло озбиљно, немо питање, промисли, пољубивши је још једном, и још се истински пољути сам у себи, што ће дар одмах отићи под кључ на чување најпаметније од матера. Оде оставивши их све у необичном узбуђењу. Али милостива мамица, одмах полушапатом и брзајући, разреши неке најважније сумње, наиме то, да је Аркадије Ивановић човек велики, човек од реда и са везама, богаташ, Бог зна шта му је у памети сад, смислио и отпутовао, смислио и дао новац, па мора бити нема се чему ни дивити. Одиста, необично је то, што је сав мокар. али Енглези су например и од тога ексцентричнији, а и сви ти од вишег тона и не осврћу се на то шта ће се о њима рећи, и не церемоније се. Може бити он баш и хоће тако да иде, те да покаже како се никога не боји. А што је главно, о томе никоме ни речи, јер Бог зна шта још од тога може да буде, него новац што пре под браву, а већ у свему томе најлепше је то, што је Федосја остала у кујни, али главно је нипошто, нипошто, нипошто не треба ништа казивати оној лукавој Реслих, и тако даље, и тако даље. Седеше тако и шапташе до два часа. Заручница, уосталом, беше отишла да спава, зачуђена, задивљена и мало растужена.

Међутим Свидригајлов равномерно пређе —ков мост, о поноћи, у правцу ка петроградској страни. Киша је престала, али ветар хуји. Свидригајлов почне дрхтати, и у један мах с неком особитом радозналошћу па и с питањем погледа у воду Мале Неве која се црнила. Али брзо му буде врло хладно стајати тако над водом; окрене се и пође на —и проспект. Корачао је бескрајним проспектом већ врло дуго, скоро по часа, не једном омичући се онако у мраку по дрвеном мосту, али једнако радознало тражаше нешто на десној страни проспекта. Ту негде већ на крају проспекта, он смотри једну гостионицу, од дрвене грађе али пространу, коју је некако недавно минуо, и која се звала, у колико се опоминњаше, некако као Андријанопољ. Није се преварио у своме рачуну; ова гостионица у овој глувој тишини била је тако видна тачка, да није било немогућно наћи је, па и у помрчини. То је дугачка, дрвена, поцрнила зграда, у којој, ма да је било овако позно, још је било осветљено и опажала се нека живост. Он уђе, и замоли за собу једног одрпанка кога сусрете у ходнику. Одрпанко промери погледом Свидригајлова, прене се и одмах га поведе у одељену собу, загушљиву и тескобну, негде већ на крај ходника, у углу, до степеница. Али друге не беше, све су биле заузете. Одрпанко гледаше упитно.

— Има ли чаја? запита Свидригајлов.

— Биће, молим.

— Шта има још?

— Телетина, вотка, посластица,

— Донеси телетине и чаја.

— А више ништа не треба? запита одрпанко чак с неком сумњом.

— Ништа, ништа!

Одрпанко се удали сасвим разочаран.

„Ово је мора бити ваљано место, помисли Свидригајлов, — како то нисам знао. И ја, мора бити изгледам као неко који се враћа из каквог кафе-шантана, али који је путем имао већ неки догађај. Ипак, занимљиво је, ко се овде задржава и ноћива?«

Запали свећу и тачније разгледа собу. То беше ћелица толико мала, да се Свидригајлов у њој не могаде скоро ни да исправи у свој висини. Била је с једним прозором. Постеља

врло прљава, прост обојен сто и столица заузимаху готово сав простор. Зидови изгледаху као састављени из дасака с изгребаним тапетима, који су већ толико прашњави и поцепани, да им се боја (жута) могла још и погодити, али шара се не може никако да распозна. Један део зида и тавана иду косо, као обично у мансардама, али овде изнад ове косине воде степенице. Свидригајлов постави свећу на сто, седне на кревет и замисли се. Али чудноват и непрекидан шапат, који се каткад повишаваше мал' не до узвика, у суседној ћелици, скрену, напослетку, његову пажњу. То шапутање не престајаше откако је он у собу ушао. Стане ослушкивати: неко је грдио и готово као и са сузама прекоревао неког другог, али се чујаше само један глас. Свидригајлов устане, заклони свећицу руком, а на зиду одмах се засветли једна пукотиница; он приђе и стане разгледати. У соби, унеколико већој од његове, беху два постиоца. Један од њих без суртука, имађаше необично кудраву главу и црвено успаљено лице; стајаше у положају говорника, раскорачио се, да би одржао равнотежу, па лупајући се руком по прсима патетично пребациваше оном другом, што је сиромашан и ништ, и што, шта више, нема звања и чина, да га је он извукао из блата, и да га може кад год хоће отерати, и да све то види једино само прст Свевишњег. Онај кога су корили сеђаше на столици, и изгледаше као човек који би необично рад био кинути, али никад не може да му се то деси. Понекад воловским и мутним погледом гледаше на говорника, али очевидно није имао ни појма о чему се то говори, и једва да је штогод и чуо. На столу догораваше свећа, стајаше готово празно стакло вотке, чашице, хлеб, чаше, краставци и посуђе са давно већ попијеним чајем. Пажљиво разгледавши ту слику Свидригајлов и уклони се равнодушно с места где је пукотиница, и опет седне на кревет.

Одрпанко дође и донесе чај и телетину, и не могаде се уздржати а да још једном не запита: „Треба ли још штогод?“ Кад опет доби одречен одговор удали се сасвим. Свидригајлов навали на чај, да би се загрејао, те попије чашу, али окусити не могаде ни залогаја, јер је вољу за јело сасвим био изгубио. Очевидно грозницу хоће да добије. Скиде са себе горњу хаљину, жакет, увије се у покривач и леже у постељу. Било му је криво: „Зар не би боље било да сам сад здрав“, помисли он и осмехну се. У соби беше загушљиво, свећица је мутно жмируцала, напољу дуваше ветар, негде у куту гребуће миш, па и у свој соби некако је задисало као на мишеве, и нешто као на коже. Свидригајлов лежи и готово као да будан сања: мисао за мишљу долази и мења се. Чини се као да би желео веома да се својим уображењем закачи о шта било посебито. „Под прозором извесно има нека башта, ето дрвеће већ шушти, не волим кад ноћу дрвеће шумори, овако на бури и у помрчини, ружно осећање!“ помисли од. Па се присети како је пролазећи мимо Петрова Парка чак и с одвратношћу помислио на њ. Уз то сети се и —ва моста, и Мале Неве, и опет му некако би ладно, као малочас, кад је стајао на мосту, над водом. „Нисам никад у животу волео воду, па ни у пејсажима“, помисли опет и осмехну се на једну чудну мисао: „јер, ето, изгледа, као да би сад требало свеједно да буде односно све те естетике и комфорта, а овамо сам постао баш као зверка која свакако бира себи место... у сличном случају. Управо као да се треба вратити Петрову парку! Чинило се зар мрачно, хладно, хе-хе! Мал те није затребало осећања пријатних! ...Збиља, а што ја не угасим свећу? (Утули је). У овој соби до мене легли су, помисли не видећи зветлости кроз ону пукотиницу. — Ето, Марта Петровна, ето сад ако је по вољи, учините част и јавите се, и мрачно је, и место је згодно, и тренутак особит... Али ето ви баш сад нећете доћи...“

Одједном се однекуд сети, као малочас, како је Раскољникову препоручио Разумихина, као заштитника Дуњина. „Одиста, ја сам то онда рекао, поготову више ради тога да сам себи задевице стварам, као што је то Раскољников и погодио. Него, нитков је, међутим и тај Раскољников. Много је себи узео. Може временом постати још већи нитков, кад борба јаче избије, а сад му се и *сувише* хоће да живи. Односно те тачке гледишта ти су људи подлаци. Али, нека га ђаво носи, како хоће, шта ме се тиче.“

Никако му се није спавало. Мало по мало слика Дуњечке, како је пре мало времена видео, стваваше се пред њим, и одједном га прође дрхтавица. „Не, то сад ваља оставити на страну“, помисли он тргнувши се, — „ваља мислити ма о чему другом. Чудно и смешно је то: нисам никад и ни према коме имао веће мржње, нити сам икад желео нарочито коме да се светим, али ово је рђав знак, рђав знак, рђав знак. Тако исто нисам волео да се препирем, нити сам се жестио, — и то је рђав знак! А колико сам јој ово сад наобећавао, — пих, врага! А ето, готово, да би ме и самлела некако...“ Он опет уђута и стисну зубе; слика Дуњечкина се опет указа пред њим, у длаку као да би она сама била, у ономе маху, кад се страшно уплашила пошто је испалила први метак, спустила револвер, па као мртва, гледала га, тако, да би је он могао и два пут ухватити, а она не би ни руку подигла у одбрану, кад је не би он сам на то подсетио. Сетио се, како му је у тај мах ње чисто жао било, како му је срце пуцало од жалости... „Е, до врага! Опет те мисли; све то треба отурити, отурити!“

Већ се заборављао, грезничава дрхтавица стипала се; одједном као да нешто претрча испод покривача, преко руке и ноге. Он се стресе: „Их, до ђавола, да није то миш!“ Помисли он. — „Оставио сам телетину на столу...“ Баш му беше веома немило скидати покривач, устајати, зепсти, али намах опет нешто непријатно шмигну му преко ноге; он збаци покривач, па запали свећу. Дршћући од грозничаве ладноће нагне се да разгледа постељу, — не беше ништа; он протресе покривач, кад на застирку искочи миш. Потече да га ухвати; миш не бежаше с постеље, него тумараше цикцак на све стране, промигољи му се испод прстију, претрчи преко руке, па онда намах јурне под јастук, али у маху осети како му нешто скочи у недра шуња по телу и голица га, и већ је на леђима, под кошуљом. Он уздрхти нервозно, и — разбуди се. У соби беше помрчина, лежао је на кревету, увијен, као и пре, у покривач, кроз прозор се чује фијукање ветра: „Их да гадости!“ помисли он с досадом.

Устане и седне на крај постеље, леђима окренут к прозору. „Та боље је никако и не спавати“, науми он. Међутим од прозора се осећала влага и хладноћа; не устајући с места он навуче на се покривач и увије се у њ. Свећу не припали. Ни о чем није мислио, нити је хтео да мисли; али тлапње се нижу једна по једна, искрсну покидане мисли, без почетка и без краја, и без везе. Као да падаше у полудремеж. Да ли хладноћа, да ли мрак, или влага или ветар који завијаше под прозором и љуљаше дрва, изазивљу му некаку упорну, фантастичну наклоњеност и жељу. — али њему се стане приказивати цвеће. Уобрази диван цветан пејсаж: дан сјајан, топал, готово врео, празничан дан, Троичин дан. Богат, раскошан, сеоски котец, по укусу енглеском, сав у лејама миришљава цвећа, оивиченим, а около све куће; улазак за степенице сав у вијугалицама, а оивичен редовима ружа; видне, ладовинасте степенице, застрте раскошним застором, окружене ретким цвећем у китајским лонцима. Нарочито је опазио у прозорима, у вазама с водом, киге белих и нежних нарциса, који се сагибаху на својим светлозеленим, дебелим и дугим дршкама, и јако мирисаху. Није му се чак хтело одвојити се од њих, али се опет успне по степеницама, и уђе у велику, високу салу, па и ту, свуда, по прозорима, поред отворених врата која воде на терасу, свуда цвеће. Патоси посути свежом, покошеном и мирисном травом, прозори су отворени, свеж, лак, разлађен ваздух продире у собу, тичице цвркуњу под прозорима, а насред сале, на столовима, који су засрвени белим атласним покривачима, стоји мртвачки сандук, обложен белом свилом, гро-де-напл, и оивичен густим белим ришем. Венци од цвећа обвијају сандук са свих страна. У њему сва у цвећу, лежи млада девојка, у белој хаљини од тила, а руке, као од мрамора срезане, скрстила на груди. Али њена расплетена коса, коса праве блондине, беше мокра; венац од ружа окружаваше јој главу. Строг и већ скамењен и окоштао профил њена лица тако исто изгледа изрезан од мрамора, али осмејак на њеним бледим уснама беше пун неке детињске, безграничне туге и велике жалости. Свидригајлов познаје ту девојчицу; не беше крај тога сандука ни икона ни упаљених свећа, не чују се молитве. Та је девојчица самоубица, утопљеница. Имала је тек четрнаест година, али јој срце већ разбијено, и девојка се убила, ожалошћена увредом, која је ту младу, детињску свест ужаснула и задивила, која је прелила незаслужени стид на њену анђелску чисту душу, и која је увреда ишчупала последњи крик очајања, који се није чуо, него је дрско изружен у мрачној ноћи, у хладноћи, о влажној мокрој јужњавини, као да је ветар дувао...

Свидригајлов се тргне, устане с постеље и корачи ка прозору. Пипајући нађе скакавицу и отвори прозор. Ветар бесно јурне у његову тесну јазбиницу, и као неким студеним ињем облепи му лице и груди покривене само кошуљом. Под прозором, одиста, мора бити нешто да има као башта, па по свој прилици такође летња, за весеље; вероватно је, да и овде дању певају певачи, а чај се послужује. Сад пак са дрва и шибља на прозор шибају млазеви, прште капље, било је тамно и мрачно као у подруму, једва се могу запазити као неке црне тачке, знак да су то неки предмети. Свидригајлов се прегне преко прозора опирући се лактовима, и читавих пет минута, не одмичући се, гледаше у ту маглу, у ту помрчину. Услед мрака и ноћи, одјекну пушчани метак, за њим други.

„А, знак! Придолази вода!“ помисли он. — „До јутра ће продрети онуда , где је најниже, на улицу, ући ће у сутерене и подруме, успливаће подрумски пацови, а по киши и ветру људи ће, грдећи, мокри, превлачити своје прње у горње спратове... А колико ли је ово часова сад?“ И тек што је на то помислио, а негде у близини, откуца зидни часовник три, као хитајући колико год може. — „Ехе, па то ће кроз један час и да свиће! Зашто чекати? Изићи ћу одмах, отићи ћу право у Петров Парк, изабраћу тамо гдегод какав повећи жбун, добро наквашен кишом, тако, да једва треба ли раменом га додирнути па да на главу пљусну милиони капљица...“ Уклони се од прозора, затвори га, запали свећу, навуче прсник, обуче капут, метне капу на главу, па са свећом у руци изиђе у ходник, да потражи одрпанка, који спаваше зар негде у јазбиници, међу свакојаким издеротинама и остацима догорелих свећа, да му плати за собу, и да оде из гостионице. — „Најбољи тренутак, бољи се не може изабрати!“

Дуго је ишао дуж уског и дугачког ходника, а не нађе никога, и већ хтеде гласно зовнути кад намах у мрачном углу, између старог ормана и врата, смотри некакав необични предмет, нешто као живо. Нагне се, принесе свећу и угледа дете, девојчицу од пет година, не више, у хаљиници мокрој као крпа којом се патоси перу. Девојчица дрхташе и плакаше. Она се као није ни препала од Свидригајлова, него гледаше га с тупим дивљењем у својим крупним црним очима, и покаткад узјекће, као што бива то код деце која су дуго плакала па престала и већ се умирила, па опет, не, не, и онда опет брекћу и јецају. Лишце у девојчице беше бледо, изнурено; она се укочила од хладноће, али „како је допала овамо? То је тако, она се овде сакрила, и сву ноћ није спавала.“ Свидригајлов је дакле стане распитивати. Девојчица намах живахну на стаде брзо, брзо нешто да му теполи својим детињским језиком. Било је ту нешто о „мамиси,“ и како ће „мамиса доци,“ о некаквој шољи коју је „јазбила.“ Девојчица говораше не прекидајући, којекако се из целог тог причања могло погодити, да је то смрзнуто невољно дете, које је мати, некаква увек пијана куварица, извесно из ове исте гостионице, већ утукла и заплашила; да је девојчица разбила мамичину шољу, и толико се уплашила да је још синоћ побегла; извесно, дуго се кријући којекуда по авлији, онако на киши, напослетку се провукла овамо, сакрила се иза ормана и ту остала сву ноћ, плакала, дрхтала од влаге и мокроте, од помрчине и од страха, да ће је сад за све то страшно истући. Он је узме у наручје, врати се у своју собу, метне је на кревет и стане јој скидати хаљиницу и обућу. Поцепане ципелице, на босој нози, биле су тако мокре као да су сву ноћ у бари и блату стајале. Положи је у постељу, покрије и увије од главе до пете. Она одмах заспа. Кад је све то свршио, он се опет тешко замисли. „Још ето смислио везати се!“ заврши намах с тешким злобним осећањем. — „Лудост!“ У досади узме опет свећу да пошто-пото нађе одрпанка и да што пре оде одавде.

„Ех, та девојчица!“ помисли он с проклињањем већ отварајући врата, али се још једном врати да види девојчицу, спава ли и како спава? Пажљиво подиже покривач. Девојчица спаваше тврдим и блаженим сном. Загрејала се под покривачем, и бледе јој обрашчиће већ прелило руменило. Али чудновато: то руменило беше некако јасније и јаче него што би могло да буде обично дечје руменило. „То је грозничава румен“, помисли Свидригајлов, — то је баш као румен од вина, кад да су јој дали да пуну чашу попије. Црвене усне као да горе, она јако дува, али шта је ово? Намах му се учини да њене дуге црне трепавице поигравају и трепћу, као да се попридижу. а испод њих вири и погледа окце лукаво, оштро, које некако не детињски жмирка, те као да девојчица и не спава, него се само претвара. Да, тако и јест: њене се мале усне мичу на осмејак; крајеви усана уздрхтавају, као девојчица се још уздржава да се не насмеје. Али ево је сасвим престала да се уздржава; ево већ отворена, јасна смеха; нешто дрско, изазивно светли се на томе сасвим недетињском лицу; то је разврат, то је лице камелије, дрско лице, камелије за продају, од Францускиња. Ево, не крију̂ћи се нимало, отварају се оба ока: она га промери пламеним и бестидним погледом; зову га, смеју се... Нешто бескрајно ружно и увредљиво беше у том смеху, у тим очима, у свој тој неваљалштини у лицу детета. „Како, шта! Зар од пет година!„ прошану Свидригајлов у истинском ужасу, „шта.. шта је то?“ Али ево се она већ сасвим њему обрће својим запламтелим лишцем, пружа руке... „А, проклетнице!“ викну Свидригајлов згрожен подижући руку над њом... Али у том тренутку пробуди се.

Сам он на тој истој постељи, онако исто увијен у покривач; свећа не гори; а кроз прозор бели се прави дан.

„Кошмар сву ноћ!“

Он се зловољно подиже осећајући се сав ломан и утучен; кости га болеле. Напољу сасвим густа магла, ништа се није могло распознати. Пети час на измаку; преспавао! Устане, навуче свој жакет и капут, још влажан. Напипа у џепу револвер, извуче га и поправи каплу; после седне, извади из џепа бележницу, и на првом, највиђенијем листу крупним словима испише неколико врста. Прочита их, замисли се, налактивши се о сто. И револвер и записница беху му, поред руке. Муве, кренуте дневном светлошћу, лепљаху се за недирнуту телетину, која такође стајаше ту на столу. Он их дуго гледаше и напослетку слободном десном руком стане једну од њих да хвата. Дуго се замарао напрезањем, али је никако не могаде ухватити. Напослетку, опазивши каквим се интересантним послом бави, прене се, стресе сав, устане и одлучно пође из собе. За минут био је на улици.

Бела као млеко и густа магла прострла се над градом. Свидригајлов оде клизавим, блатњавим дрвеним помостом у правцу Мале Неве. Причињаше му се као да је за ову ноћ вода високо нарасла, па и Петрово острво, мокре путањице, мокра трава, мокра дрва и шипрази, па напослетку баш и онај шипраг... онај жбун... С досадом стане да разгледа куће тек да би ма о чем другом имао да мисли. На проспекту нема да сретне ни пролазника ни извошчика. Невесели и прљави изгледају дрвени кућерци јасно жуте боје, са затвореним шалукатрама. Хладноћа, влага, мокрота прожимљу му тело, обузима га језа. Понекад наиђе на фирме од продавница и воћарница, и сваку савесно прочита. Ево се сврши и дрвени помост. Већ је поред велике куће зидане. Прљаво, прозебло псетанце, подавијена репа пређе му пут. Некакав мртав пијан, у шињелу, лицем земљи, лежаше на тротоару. Он га погледа и оде даље. Високи чардак мину лево поред њега.

„Ба!“ помисли он, — „па ево места, шта ће ми парк? Бар пред званичним сведоком...“

Он се умало не осмехну тој новој мисли па се уврати у —ску улицу. Ту баш и јесте велика кућа с чардаком. Крај затворених великих врата стајаше, наслоњен уз њих, омален човек, увијен у суро војничко џубе, и са бакарном каском Ахиловом на глави. Дремљивим погледом хладно погледа искоса на Свидригајлова који се примицаше. На лицу му се виђаше она вековечна презирна опора зловоља, која је тако кисело изражена на свима без разлике лицима јеврејског племена. Обојица, и Свидридајлов и Ахил неколико се времена ћутећи посматраху. Ахилу се, напослетку, учини да није све у своме реду што човек, трезан, не пијан, стоји на три корака пред њим, па га гледа нетренимице и ништа не говори.

— А-а, штоо ви овдее имате послаа? проговори он још никако се не мичући и не мењајући свога положаја.

— Та ништа, брате, здраво! одговори Свидрагајлов.

— Овдее није место.

— Ја, брате, путујем у туђе земље.

— У туђе земље?

— У Америку.

— У Америку?

— Свидригајлов извуче револвер и намести обарач. Ахил подиже обрве.

— А-а, штоо је то, те ствари немају овде местаа!

— А што опет да немају.

— А, зато што немају.

— Е, брате, то је баш свеједно. Место је овде лепо; ако те стану питати, ти и одговарај, реци, отпутовао у Америку.

Он прислони револвер на десну слепоочницу.

— Аа, то се овде не можее, овде није местоо! усплахири се Ахил ширећи зенице све више и више.

Свидригајлов одапне револвер.

VII.

Тог истог дана, али већ увече, у седам часова Раскољников се приближаваше стану своје матере и сестре, — баш оном истом у кући Бакалајева, где их је Разумихин сместио. Улазак на степенице беше са улице. Раскољников се примиче, али још успорава корак и као колеба се: ући или не ући? Али не би се низашто вратио; одлучио се.

„Осим тога, зар није свеједно, они не знају још ништа," мисли он, — „а већ су навикли, да ме сматрају за чудновата човека..."

Одело му беше страшно каљаво, јер је сву ноћ било изложено киши, подерано, угужвано. Лице скоро нагрђено од умора, непогоде, физичке замрености и готово на од читавог дана и ноћи борбе са самим собом. Сву ту ноћ провео је сам, Бог зна где. Али бар се одлучио.

Закуца на врата, мати му их отвори. Дуњечка не беше код куће. Па ни служавка у том добу не десила се. Пулхерија Александровна испрва занеме од радосна изненађења, па онда га ухвати за руку и повуче у собу.

— Е, ето те, дошао си! започне она, застајкујући од радости. — Не срди се на ме Роња, што те предусретам тако глупо, са сузама: ја се смејем то, не плачем. Ти мислиш, плачем? Не, него се радујем, а ово је само тако нека моја глупа навика, да ми лију сузе. То ми је остало од смрти твога оца, на све оплачем. Седи, голубићу, мора да си уморан, како видим. Их, како си упрљан.

— Био сам на киши, мамице... као почне Раскољников.

— Ама немој ти тако! прекиде га Пулхерија Александровна пребацујући, — ти мислиш ја ћу те таки сад запиткивати, по старој женској навици; не бој се. Та ја разумем, све разумем; сад сам се већ научила на овдашњи начин; а, одиста, видим и сама, да је овде то тако паметније. Ја сам једном за увек разложила, да ја твојих мисли не могу да схватим, и да ја од тебе не могу тражити рачуна твојих. Ти имаш можда Бог зна какве радове, и планове у твојој глави, или се у њој какве мисли рађају, па зар да те једнако ћушкам у руку: је ли, да те питам, о чему то, збиља, мислиш. Ја сам ето... Ах, Боже! А што сам ја окупила овамо, онамо, као смушена... Ја сам, ето, Роњо, трипут читала твој напис у журналу, донео ми га Димитрије Прокофић. И како сам видела, ā, рекох, ето каква сам луда, мислим се, ето чиме се он занима и шта ради, ето одгонетке! Научни су вазда такви. Он може бити има сад у ово време, нових мисли у глави; он их претреса, промишља о своме, а ја га мучим и ометам. Читам, пријатељу мој, и одиста, много шта и не разумем; али оно тако мора и да буде, уосталом; откуда ћу ја то разумевати?

— Па, дćте, покажите ми то, мамице.

Раскољников узме новине и летимице гледну на свој чланак. Ма како да је то противуречило његову положају и његову стању, али он осети оно чудно и отровнослатко осећање које осећа писац који први пут види себе штампана; а уз то се још и двадесет и три године његове прикажу. То потраја један тренут. Прочитав неколико врста он се намршти и веома растужи. Сети се одједном све своје душевне борбе потоњих месеца. С гнушањем и љутњом баци чланак на сто.

— Али тек, Роња, нека сам глупа, али опет могу мислити, да ћеш ти врло брзо постати један од првих, ако не први међу првим научницима на свету. И они су смели о теби помислити, да си ти полудио. Ха-ха-ха! Ти не знаш, а ето и они су ту помислили! Ах, јадни црвићи, откуда ће они и да појме шта је то ум! Па ето и сама Дуњечка умало што није поверовала! Покојни твој отац два пут је слао прилоге у новине, — испочетка стихове (ја чувам свешчицу, показаћу ти кадгод), а после и читаву приповетку (ја сам га сама умолила да му је препишем), и већ како смо обоје молили да приме, и нису примили! Ја, Роња, пре шест-седам дана, просто да се убијем гледајући твоје одело, како ти живиш, и шта једеш, и у чему идеш. А сад видим да сам опет била глупа, јер штогод усхтеднеш све сад можеш очас имати и себи добавити својим умом и даром. А сад ето, види се, нећеш, јер се сад много важнијим пословима занимаш...

(Наставиће се).

ТРАЖИ СЕ

Милан Јовановић, сестрић Милоша Игњатовића, лебара из Топчидера, нестао је између 26 и 27 прошлог месеца. Њему је 19 година, омален, сув, црномањаст. Од одела имао је: шајкачу на глави, плаву војничку блузу, а око јаке чоху црвенкасту и чакшире од црног сукна. Управа града Београда Бр. 9036 расписује тражење да се пронађе именовани, па ако се нађе да се упути своме ујаку Милошу.

Мангуп ждребица, длаке мишасте, матора две године, висока 145 см. с гривом на десној страни налази се у селу Медвеђи. Начелник среза трстеничког актом Бр. 5161 моли полицијске власти да сопственика потраже и упуте у општину медвеђску, да прими својину.

ПОТЕРА

Непознати лопови ноћу између 26 и 27 пр. мес. украли су из ограђеног шљивара Илији Богдановићу тежаку из Винораче шест брава свиња и то: један нераст матор годину и по, длаке шарене; једну крмачу вране боје — јалову, матору три године; једну врану крмачу — голу, супрасну; једно врано буласто нерашче од годину дана и једно женско назиме од годину, вране длаке. Начелство округа моравског актом бр 4421 моли све полицијске власти да лопова и покрађу пронађу и по закону поступе. УБр. 9142.

D-r Алфредо Анђолини, син. пок. Павла и пок. Еуфрозије Таљани, рођен 1858 године у Гарлану у Италији, осуђен је пресудом миланског суда на казну, због једне фалсификоване менице од 8000 динара, па бегством амо у Србију, осујетио извршење пресуде. Управа града Београда актом Бр. 9124 расписује тражење и ако се D-r Алфредо пронађе, да се одмах притвори и о томе Управа извести.

Непознати лопови извршили су 27 прошлог месеца похару Анђелку Ђенићу механцији из Читлука тиме, што су му разбили касу сандучару и из исте однели 1002 динара у сребру. Начелство округа нишког актом Бр. 5299 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 9155.

Арналдо Мортон, из Румо, у Тиролској, железничар оријенталске железнице у Качанику (срез скопљански), рођен 1867 године, удовац, отац двоје деце, вере римокатоличке, писмен, говори: талијански и непотпуно немачки и бугарски, средњег стаса, крупан, црне косе, сивих очију, загаситих бркова, брија се, пати од хроничне болести у носу, што се дâ приметити по непрестаним усекњивању, побегао је из затвора цесарско-краљевског конзулата у Скопљу, где је био стављен због злочина из § 222 крив. закона. Управа града Београда актом Бр. 9144 расписује тражење за проналазак Арнолда, па ако се ухвати да се њој под стражом спроведе.

Непознати лопови, ноћу између 7 и 8 овог месеца провалили су канцеларију Мите Стојановића адвоката из Ниша, разбили касу и из исте покрали знатну суму новаца у банкама и злату, један пар минђуша, прстен, дугмета за манжетне и вредеће папире. Начелство округа нишког актом Бр 5592 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведе. УБр. 9440.

Цветко Колић, циганин из Пирота, стар 24 године, средњег раста, у лицу сув, одевен у панталоне и капут, на ногама опанци а на глави шајкачу, кад је сазнао да је окривљен за крађу побегао је. Начел. окр. пиротског актом Бр. 1334 моли све полиц. власти да Цветка потраже и нађена њему спроведу УБр. 9239.

Непознато лице 4 овог месеца по подне око 4 часа на неопажен начин откачило је златан ланац од сата, који је висио за појасом свастици г. Дим. Димитријевића писара поштан-

ско-телеграфског оделења, па побегао. Украдени је ланац у плетеном облику, на крају једном имао је мали ланчић са златном куглом од злата; у вредности 60 динара. Управа града Београда расписује тражење за проналазак крадљивца, и ако се пронађе да јој се спроведе с позивом на Бр. 9107. Нарочито се скреће пажња онима, којима би случајно било понуђено за откуп, да о томе известе најближу полицијску власт.

Пребислав Шолајић, из Ивањице, притвореник начелника среза таковског, првог дана Ускрса преко ноћ, улучио је згодан тренутак па убио апсанцију — жандарма, и од овога узео: пушку, револвер, метке и цепни сâт, па побегао. Њему је 19 година, средњег стаса, доста развијен, у лицу пун, беле коже, смеђе косе, малих плавих бркова, црних очију, и округлих образа. Одевен у панталонама, копорану и прслуку од жућкастог шајака; на цеповима од панталона има поруб од црвене чохе, а на глави шубару. Начелство округа рудничког актом Бр. 4410 моли све полицијске власти, да убицу потраже и нађена њему под стражом спроведу. УБр. 9045.

Непознати лопови украли су између 2 и 3 пр. месеца Авраму Милосављевићу из Трмбаса два вола. Једног длаке зекасто — сиве, а другог плаве и по трбуху подбеласт, а рогова виластих. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 5123 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. А могу о проналаску известити и Управу града Београда с позивом на Бр. 9026.

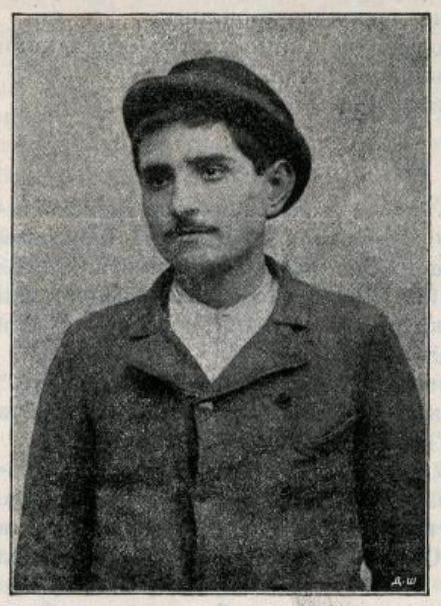
Непознати лопови ноћу између 19 и 20 прошлог месеца украли су и то: Илији Никодијевићу из Белог Иња једну кобилу матору 8 година, ждребну, длаке отворено дорастасте, има белегу од убоја на левој задњој нози; — и Танасију Милошевићу ондашњем једну кобилу, матору две године, длаке мркодорастасте. Начелство округа нишког актом Бр. 5075 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 8810.

Јован Стојимировић, из Липа био је код начелника среза подунавског у притвору због извршене опасне крађе. Али он преко ноћ између 24 и 25 пр. месеца скине окове, провали зид апсански, па побегне. Њему је 28 година. Средњег је стаса, сув, црне косе и малих црних бркова, брије се; — предњи су му зуби црни и крњави. Био је одевен у антерију и чакшире. Начелник среза подунавског актом бр. 4454 моли полицијске власти да Јована најживље потраже и нађена њему спроведу. УБр. 8709.

Огромна крађа. — Цесарско-краљевски аустро-угарски конзулат актом Бр. 4930 2086 по налогу главне полиције у Будим-Пешти известио је Управу вароши Београда, да је из радње Лудвика Хајфела ондашњег златара украђено разних златних и сребрних ствари у вредности 20.000 круна. То је било ноћу између 11 и 12 прошлог месеца. Лопови су провалили зид из побочног празног дућана, ушли у златарску радњу и покупили следеће ствари: сребрне једике у вредности од 8000 круна (већим делом кашике и виљушке), 12 комада разних златних брашлетна, 15 разних сребрних чаша, 15 разних сребрних заклопаца, 40 пари разних златних минђуша, 40 пари разних сребрних кутија за цигарете, 10—12 кашика за млеко, кафу и чај, један златан женски сат са црвеним калајем, 5 брошева од граната (гдекоји златом утврђен), 5 минђуша од граната (гдекоји златом утврђен), 250 разних златних прстена од брилијанта и других драгих камења, један ланац од корала и белог бисера, 40 сребрних кутија за жигице, 15 сребрних четкица за бркове, једна златна табакера и једна кутија за цигарете са словом М. и седмокраком круном, једна сребрна бицикл-висуљка (жужу) са натписом „1900 ev szeptember Győr“, 80 позлаћених сребрних оковратних ланаца, 30 женских златних оковратних ланаца (где који са сликом св. Марије), 20 разних златних иглица за машне са разним камењем, 30 златних женских брошева (разних срца и медаља од злата), 8 златних четкица за бркове и 30 сребрних иглица за мушке машне. Управа града Београда актом Бр. 8965, расписује тражење за проналазак лопова и покрађе, па ако се пронађе, да се Управи спроведе. Нарочито се скреће пажња: јувелирима, часовничарима, и купцима златних и сребрних ствари, ако би им ко понудио на продају ма коју украђену ствар да одмах о томе известе полицијску власт, да би се могла предузети потера.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Лазар Јовановић — Јовичић, родом из Баранде у Банату 1880 год. по занимању месар; црномањаст, сувоњав, средњег стаса. Решењем управе града Београда од 9 ов. месеца Бр. 9004 прогнат је на свагда у Аустро-Угарску, као по све опасан крадљивац. Лазар је у 1897 год. од стране првост. суда за град Београд био осуђен због крађе новца на месец дана затвора а у год. 1898 од истог суда, опет због опасне крађе новца једном ов. месару на две године робије са које је осуде пуштен пре неколико дана. Управа града Београда позива све полицијске власти да на Лазара, у случају његовог повратка у Србију обрате најстрожу пажњу и да га казне за повраћај из прогонства и понова прогнају.

У том циљу ми износимо ову слику Лазареву.

КЊИЖЕВНОСТ

Die Polizeiverwaltung Wiens im Jahre 1899., zusammengestellt und herausgegeben von dem **Präsidium** *der k. k. Polizei-Direction* Wien, 1900 Verlag A. Hölder.

Дошао нам је до руку овај интересантан *годишњи извештај* ц. кр. полициске дирекције у Бечу. Она их почевши од 1876 издаје сваке године, и сваке године ти су извештаји пунији и интересантнији не само за полицајца, већ и за сваког оног, који се интересује данашњим социјалним питањем.

Садржај је ове књиге подељен на 32 главе, које поред опширно разрађеног текста имају статистичке таблице ради боље илустрације онога што се излаже.

У *првој* глави говори се о деоби полицијске дирекције, о чиновницима и о буџету. Бечка централа дели се у три секције, а ова опет у одељке; у *другој* глави излаже се територија и становништво бечко, као и селидбе, које су четри пута у години почетком фебруара, маја августа и новембра.

У *трећој* глави говори се о полицији за штампу. Ту су статистички подаци о листовима и часописима који излазе у Бечу итд.; о друштвима, зборовима задругама и т. д. У *петој* глави говори се о благајни, економату: у *шестој* о пасошима и тако редом.

Далеко бисмо отишли у овој нашој скромној белешци, ако бисмо хтели да прикажемо све, шта се у овом опширном извештају бечке полиције налази. То остављамо за другу прилику.

Овим приказом наша је намера да обратимо пажњу наших читалаца који владају немачким језиком.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. М. М. општ. писару Орид. Кад првостепени суд донесе одлуку на примедбе општинског суда, учињене према § 20 *б.* грађ. поступка, онда нам саопштите понова питање које сте покренули на ћемо вам на исто одговорити, а дотле вам не можемо дати траженог одговора, да не би изгледало да тиме утичемо на судски рад.

Г. Н. В. општ. писару Врбица. Ваше питање од 1 марта ове године није довољно јасно, зато вам на исто не можемо дати одговора докле га боље не прецизирате.

Док не одштампамо целокупну „административну поделу Краљевине Србије“ наш ће лист излазити по два броја уједно. Изузетак ће бити само у пречним приликама.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 15. и 16. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 28. АПРИЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (3)

Ако се овим контролисањем нађе каква сметња, која увеличава отвор компаса, ради се изнова.

То исто бива и онда, ако крајња тачка десног крака компаса, не додирује задњу површину главе, т. ј. кад је отвор компоса већи но што треба да је.

Ма колико да је мерач извежбан, ова контрола не треба никад да изостане.

Може се понекад десити, нарочито код мршавих индивиду-а; да се њихова дужина главе не може тачно представити у целим деловима милиметра, већ би то требало учинити у разломцима. Ну, пошто се разломци од $^{m\,n}$ не употребљују у нашем мерењу, оставља се мерачу на оцену: који цели ближи број треба да узме, а он ће узети онај за који верује да је ближи истини.

Пошто се дужина главе може измерити — добити готово и у пола ^{mm}., и пошто њено мерење не може бити изложено обманама од стране мерене индивиду-е (изузев случај кад јој се допусти да набере кожу на челу и између обрва), то диференција између њена два мерења не сме бити већа од 1 ^{mm}., односно 0·5 ^{mm}. изнад или испод праве мере. Диференција, већа од ове, била би резултат погрешног мерења.

5. Мерење ширине главе

Мера ширине главе добива се помоћу истих инструмената и скоро истом процедуром као и њена дужина, али је много доликоатшнија од прве. То с тога, што код ове мере, нема утврђене тачке од које би она почињала, и што се краци компаса морају покретати једновремено, хоризонтално и симетрично с обе стране главе.

Не мењајући ни најмање положај индивиду-е, заузет приликом претходног мерења, мерач, хватајући кракове компаса нешто мало више изнад његових крајних тачака, прелази позади индивиду-е и ставља исте — крајње тачке компаса нешто мало више изнад горњих површина оба уха, а по том полагано и вертикално уздиже компас кроз косу на врху главе.

Сл. 5.

Као год и приликом мерења дужине главе тако исто и овде, мерач треба пажљиво да мотри на градацију, те да на тај начин опази сваки покрет увећања или смањења при покретању кракова компаса ка врху главе и враћању натраг. Кретање кракова компаса треба продужавати све дотле, док се не наиђу две симетричне тачке, које дају највећу ширину градације. Ове две тачке, које не морају увек представљати максимум ширине, положене су обично у правцу у ком се и траже, т. ј. од горњих површина ушију ка темену. Да би се пак, оне што пре нашле, треба покретати кракове компаса означеним правцем и за 2 см. у напред и назад од њега дотле, док се на градуисаном луку не покаже највећа градација. Приликом овог покретања, краци компаса треба да означују — описују једну изломљену линију са обе стране главе, чији су делови величине 1—2 см. а један од другог удаљени за по неколико милиметара.

Пошто се, приликом покретања кракова компаса, добила највећа цифра на градуисаном луку, треба утврдити компас завртком, а по том контролисати добивену меру, што бива истим путем и начином, као и код мерења дужине.

Правило би било, да разлика између два мерења једне исте ширине главе, не прелази разлику од 1 ^{mm} као и код њене дужине, али се, с обзиром на мењање дебљине човечијег тела а тиме и дебљине коже на глави, допушта у пракси, да ова разлика може доспети и до 2 ^{mm}, па да опет не буде оквалификована као грешка. Грешка је неизвињива, ако ба она превазилазила 2 см.

Важније напомене о мерењу главе

Ако се на глави налази каква повреда, која умањује тачност мере, или је тренутно чини немогућом. мерач, да би са себе скинуо одговорност, треба то тачно да означи на картону, у дотичној рубрици. Исто тако потребно је означити главе неправилне и незграпне, а нарочито несиметричност љубањних костију, због којих је веома тешко добити праву ширину главе.

Употребом писмена *им* означиће се изванредне мере главе, које су такве било због своје величине или маленкости.

Вредно је поменути још и то, да дужина главе обично варира између 170—200 ^{mm}. а ширина између 140—169 ^{mm}. Мере изнад или испод ових цифара, треба увек да су праћене словима ***им***.

6. Мерење ширине јагодица *)

Ово мерење новина је у систему Бертилоновом и као такво, уведена је пре 3 год. Њиме је замењено мерење ширине десног уха, које је, услед своје велике растегљивости и нетачности, морало бити одбачено.

Разлика између овога мерења и мерења ширине главе, у томе је, што, у овом последњем случају, мерач долази — стаје *иред* индивиду-у, која се мери, и краке компаса ставља на јагодице, тражећи том приликом, као и код претходног мерења, највеће одстојање између ових. Добив исто, мерач утврђује компас, контролише добивену меру и даље ради онако исто као и код мерења главе. Треба само пазити, да се краци компаса покрећу хоризонтално и вертикално, јер у противном, могла би се увећати тражена мера.

Допуштена грешка код овог мерења може се попети до 1 ^{mm}.

7. Мерење дужине десног уха

Ово мерење једино је, које се врши на десној страни индивиду-е. То с тога што је десно ухо изложено много већој употреби, а тиме и технички сложеније од левог.

Мерење дужине десног уха врши се помоћу једног малог, за овај посао нарочито удешеног компаса, који је градуисан од 1—10 см., и долази одмах после мерења ширине главе. Шта више, индивиду-а остаје у истом положају, т. ј. на клупици и лицем сунцу окренута.

Сл. 6.

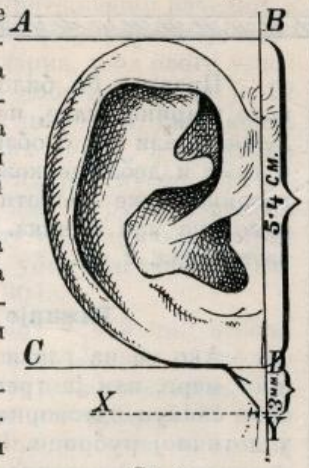
Пре него што се компас наслони на образ, паралелно линији која спаја ухо са образом али за $1^1/_2$ см. у напред од ње, треба главу индивиду-е нагнути у лево и назад за толико, колико је потребно да равнина образа и десног уха буду потпуно осветљене.

Приликом стављања компаса на образ, хвата се његов доњи крај десном руком, а кад је онда већ положен, он треба левим палцем притиснути — учинити непомичним, непокретни крак компаса, узимајући ради тога, као тачку наслона за остала четири прста леве руке горњу површину главе. При овоме треба нарочито пазити, да доња површина горњег крака компаса *само*

*) Слика ће доцније бити изнешена, пошто нам клише није благовремено стигао из Париза.

додирује, али не и притискује горњу ивицу уха. Кад се, са истом обазривошћу, донесе — помакне до лоба уха и доњи крак компаса, и још једном се увери, да ни један од њих не притискује бордуру — ивицу уха, онда се на лењиру чита цифра, која представља дужину уха.

Дешава се по некад у практици, да се сретну уши, чији су лобови (доњи нерскавичави делови уха) неправилно срасли за образ, а најчешћи је пак случај, да је то срашћење двогубо (сл. 7). За такве случаје, Бертилон наређује, да се мери дужина уха до првог срашћивања, па да се добивеној мери дода број mm. између оба срашћења. Тако нпр. мера уха на слици представљеног, биће овако изражена 5·4 см. + 0·3 см.

Сл. 7.

Уха засечена, згњечена, расцепљена и т. д, треба мерити онако, како се она појављују, само што се у дотичној рубрици на картону морају тачно означити све те неправилности.

Што се тиче разлике између два мерења једног истог уха, она се, с погледом на млитавост и виткост уха, као и с погледом на његово слегнуће — смањење које иде упоредо са старошћу, може попети најдаље до 3 mm., али ни под којим условима не може прећи овај број.

8. Мерење средњег прста леве руке (сл. 8).

Мера ова добија се помоћу једног компаса, који се у исто доба употребљује и за мерење левог малог прста, ноге и лакта. Њиме се може добити мера тачна и за пола милиметра, ако се само правилно ради. Да би се то постигло, потребно је урадити ово:

Сл. 8.

а) Наслонити косо на свој стомак крај непомичног крака компаса, ставити се спрођу индивиду-е и ухватити левом руком за прст који се мери (десна држи други крај компаса) па га положити уз леђа компаса, пазећи при том, да је његов крај добро ослоњен уз непокретни крак компаса, и да други прсти не буду савијени, већ да прелазе држак инструмента са обе стране. Пошто је ово учињено, треба левим палцем притиснути трећи зглоб прста који се мери (да би остао приљубљен уз држак компаса), а осталим прстима притискавати целу шаку све дотле, док она са средњим прстом не образује прав угао.

б) Окренути се за четвртину круга око себе и тиме учинили, да мишица са долактицом (avant-bras) буде у правој линији. Само треба пазити, да индивиду-а, приликом овог окретања, не промени свој првобитни положај, а нарочито пак да се и она не окрене.

в). Спустити покретни крак компаса да овлаш додирне врх прста који се мери и читати меру, коју индекс показује на градацији.

Препоручљиво је, нарочито за неизвежбаног мерача, да пре читања градације, више пута примакне и одмакне покретни крак компаса, те да на тај начин што тачније утврди праву меру.

Пошто се мера средњег прста може, као што смо већ рекли, добити тачно и за 0·5 см., то и допуштена грешка између два разна мерења једног истог прста, не сме превазићи ову цифру.

9. Мерење малог прста леве руке

Мерење малог прста врши се по истим правилима, по којима и мерење средњег, само што је много деликатније, те с тога, разуме се, захтева и много више пажљивости.

Ова деликатност састоји се у томе, што је често пута веома тешко усамити — изоловати мали прст од домалог, с којим има заједничку жилу. Да би се ова операција што боље извела, треба га (мали прст), приликом стављања уз компас, поставити више уз горњу површину лењира, а не, као средњи прст, на средину.

Све остало исто је као и код претходног мерења, изузев допуштене грешке, која се, с обзиром на поменуту деликатност, може за ово мерење попети до 0·75 см.

Заједничке напомене о мерењу прстију

Једна од најчешћих особености, која се сусреће приликом мерења прстију, јесте укоченост зглобова, која може бити потпуна или делимична.

У првом случају прст је неспособан за превијање у ма коме зглобу, док је у другом укоченост ограничена на један или два зглоба.

Био први или други случај, правило је да се прст мери онакав какав је, а у дотичној рубрици на картону да се тачно означи узрок неправилности мере и угао укочености, ако је ова делимична.

Исто овако ради се и онда, кад су поједини делови прста одсечени, а ако је то случај са целим прстом, или су заостали делови по све мали, тако да се не би могли употребити за класификацију, мере се прсти десне руке. Разуме се већ, да је потребно ово тачно означити на картону нпр. Леви прст одсечен; десни 12·3 см.

Додајемо овде још и то, да је преко потребно пред почетак мерења поменутих прстију, одсећи нокте на њима, како они не би спречавали покретни крак компаса, да додирне њихов врх.

10. Мерење леве ноге (сл. 9).

Приликом мерења леве ноге, неопходно је потребно, да се на њу ослања сва тежина тела. Да би се то опет постигло, десна нога мора бити у назад повијена. Разуме се већ, да је индивиду-а босонога.

Сл. 9.

Ово мерење врши се помоћу истог компаса, којим и претходна два мерења и специјалне клупице, на којој индивиду-а седи приликом мерења главе и уха. На ову клупицу, која је удаљена за 60 см. од стола за мерење лакта, стаје дотична индивиду-а својом левом ногом, пење се у вис и нагиње у напред све дотле, док десном руком не ухвати за алку на поменутом столу.

Да би индивиду-а што лакше и брже заузела овај положај, Бертилон је прописао нарочиту команду за то, која се састоји у овоме:

— Метните леву ногу на нацрт (обележено место на клупици) погните се у напред и ухватите десном руком за алку стола, а за тим, попните се на клупицу само једном ногом, а другу повите у назад.

— Ове формуле, вели Бертилон, изговорене тачно и редом горе означеним, учиниће, да се и најограниченија индивиду-а само за неколико тренутака намести како треба.

Пошто је индивидуа заузела свој положај, треба се уверити: да ли су прсти (од ноге) сваки на своме месту, а нарочито пак, да се палац не ослања на страну клупице, или да није намерно савијен. У овом последњем случају, који је лако познати, јер остали прсти не радо следују палцу, мерач је дужан да отклони ту намерну савијеност.

Кад је све ово урађено, онда треба ставити компас с десне стране ноге, али тако, да његов непокретни крак буде лако наслоњен на задњу страну пете, а његов лењир (држак) да додирује унутрашњу страну пете и зглоб палца. Ако је корен ноге толико испупчен, да спречава лењир компасов, да у исти мах додирује и унутрашњу страну пете и зглоб палца, онда компас треба ставити према тој испупчености, паралелно положају који би заузео, када ње — испупчености не би било.

После овога не остаје ништа друго, но да се покретни крак компаса помиче дотле, док овлаш не додирне врх палца, а по том да се на лењиру, а према индексу, чита мера.

(Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ*)

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

7. Моравски округ

окружно место варош Ћуприја

срезови: белички, десиотовчки, левачки, параћински, ресавски и темнићски

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Ћупријска**	1	Ћуприја варош

I. Белички — среско место Јагодина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Багрданска**	1	Багрдан
		2	Врановац
		3	Горњи Рачник
		4	Милошево
		5	Доњи Рачник
		6	Ловци
2	**Бунарска**	1	Белица
		2	Бунар
		3	Врба
		4	Лукар
		5	Шантровац
		6	Шуљковац
3	**Драгоцветска**	1	Бресје
		2	Винорача
		3	Вољавче
		4	Главинце
		5	Драгоцвет
		6	Ковачевац
		7	Међуреч
		8	Трнава
4	**Јагодинска**	1	Јагодина варош
5	**Јовачка**	1	Горњи — Јовац
		2	Дворица
		3	Доњи — Јовац
		4	Мајур
		5	Мијатовац
		6	Остриковац
		7	Синји — Вир
		8	Трешњевица
6	**Јошаничка**	1	Гор. — Штиље
		2	Деоница
		3	Д. — Штиље
		4	Каленовац
		5	Лозовик
		6	Мишевић
		7	Прњавор
		8	Сиоковац
		9	Црнча
7	**Ланишка**	1	Буковче
		2	Ланиште
		3	Паљевац
		4	Рибник
		1	Беочин
		2	Драгошевац
		3	Ивков. Прњавор
		4	Коларе
		5	Лоћика
8	**Лоћичка**	6	Медојевац
		7	Топола
9	**Рибарска**	1	Праћина
		2	Ракитово
		3	Рибаре

II. Десповачки — ср. место Вел. Поповић

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Буковачка**	1	Буковац
		2	Ломница
		3	Милива
2	**В. Поповићска**	1	Балајинац
		2	Вел. Поповић
		3	Витанци
		4	Трућевац
3	**Глоговачка**	1	Глоговац
		2	Дражмировац
		3	Дубока
		4	Исаково
		5	Мали Поповић
4	**Грабовичка**	1	Грабовица
		2	Плажане
		3	Роанда
5	**Деспотовачка**	1	Бељајка
		2	Вирине
		3	Деспотовац
6	**Медвеђска**	1	Брестово
		2	Богава
		3	Медвеђа
7	**Стењевачка**	1	Двориште
		2	Жидиље
		3	Језеро
		4	Кованица
		5	Пањевац
		6	Поповњак
		7	Ресавица
		8	Стењевац
8	**Стрмостенска**	1	Јеловац
		2	Липовица
		3	Сладаја
		4	Стрмостен

III. Левачки — среско место Рековац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Белушићска**	1	Белушић
		2	Браиновац
		3	Секурич
2	**Вел. Пчеличка**	1	Вел. Пчелица
		2	Дулени
3	**Драговска**	1	Драгово
		2	Сибница
		3	Мотрић
4	**Жупањевачка**	1	Баре
		2	Богалинци
		3	Доброселица
		4	Жупањевац
		5	Малешево
		6	Надрље
5	**Опарићска**	1	Волујак
		2	Лепојевић
		3	Опарић
		4	Пуљци
6	**Пољанска**	1	Пољна
		2	Мала Дренова
7	**Превешка**	1	Горњи Дубич
		2	Кал. Прњавор
		3	Калудра
		4	Превешт
		5	Риљац
		6	Шљивица
8	**Ратковићска**	1	Вел. Сугубина
		2	Горња Сабанта
		3	Ратковић
		4	Слатина
9	**Рековачка**	1	Вел. Крушевица
		2	Коморане
		3	Ломница
		4	Рековац
		5	Сиљевица
		6	Урсуле
		7	Цикот
10	**Течићска**	1	Вукмановац
		2	Ковадар
		3	Рабреновац
		4	Течић

IV. Параћински — среско место Параћин

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Бигреничка**	1	Бигреница
2	**Бошњачка**	1	Батинац
		2	Бошњане
		3	Главица
		4	Давидовац
3	**Буљанска**	1	Буљане
		2	Гор. Мутница
		3	Забрега
		4	Поповац
		5	Шалудовац
4	**Доњ -Мутничка**	1	Доња Мутница
		2	Извор
		3	Клачевица
		4	Лешје

*) У срезу посавском окр. београдског, штампаном у бр. 7 и 8 „Пол. Гласника", погрешком преписача изостала је општина **Степојевачка** са селима: *Врбовна, Соколово* и *Степојевац*. Нека читаоци — претплатници — ову општину додаду на крају поменутог среза.

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
5	Параћинска	1	Параћин варош.
6	Планска	1	Буси̇ловац
		2	Голубовац
		3	Крежбинац
		4	Мириловац
		5	Плана
7	Сењска	1	Иванковац
		2	Пољане
		3	Сење
		4	Стубица
8	Сикиричка	1	Горње Видово
		2	Дреновац
		3	Ратаре
		4	Сикирица
9	Стришка	1	Доње Видово
		2	Лебине
		3	Стрижа
		4	Текија
		5	Чепуре
		6	Шабац
10	Супска	1	Влашка
		2	Крушаје
		3	Супска

V. Ресавски — среско место Свилајнац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бобовска	1	Бобово
2	Витежевска	1	Витежево
		2	Дубница
3	Војштанска	1	Војска
		2	Мачевац
		3	Радошин
		4	Рајкинац
4	Гложанска	1	Бресје
		2	Гложане
5	Грабовачка	1	Врлане
		2	Грабовац
6	Свилајиначка	1	Свилајнац
7	Седларска	1	Ђуринац
		2	Луковица
		3	Проштинац
		4	Седларе
8	Суботичка	1	Купиновац
		2	Рочевац
		3	Суботица
9	Тропољска	1	Гладна
		2	Јасеново
		3	Тропоље
10	Црквеначка	1	Дубље
		2	Црквенац

VI. Темнићски — среско место Варварин

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бачинска	1	Бачина
		2	Залоговац
		3	Мареново
		4	Орашје
		5	Церница
2	Варваринска	1	Варварин
		2	Катун
3	Д. Крчинска	1	Горњи Крчин
		2	Доњи Крчин
		3	Карановчић
		4	М. Крушевица
		5	Пајковац
		6	Парцане
		7	Тољевац
4	Маскарска	1	Бошњане
		2	Маскаре
5	Обрешка	1	Избеница
		2	Обреж
6	Поточка	1	Поточац
		2	Рашевица
		3	Својново

8. Нишки округ

окружно место варош Ниш

срезови: алексиначки, бањски, моравски, нишки и сврљишки

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Нишка	1	Ниш

I. Алексинчки — ср. место Алексинац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Алексиначка	1	вар. Алексинац
2	Бобовишка	1	Бобовиште
		2	Вакуп
		3	Краљево село
		4	Ћићина
3	Веле-пољска	1	Веле-Поље
		2	Врело
		3	Горња Трнава
		4	Доња Топоница
		5	Доња Трнава
		6	Дражевац
		7	Палиграце
4	Делиградска	1	Вукашиновац
		2	Јабуковац
		3	Јасење
		4	Рутевац
		1	Бели Брег
		2	Бујимир
		3	Глоговица
		4	Добрујевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
5	Катунска	1	Доњи Крупац
		2	Катун
6	Мозговска	1	Брадарце
		2	Мозгово
7	Станачка	1	Горњи Крупац
		2	Липовац
		3	Пруговац
		4	Станци
		5	Црна Бара
8	Суботиначка	1	Бован
		2	Суботинац

II. Бањски — среско место Соко-Бања

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Блендијска	1	Блендија
		2	Дуго Поље
		3	Николинац
2	Језерска	1	Језеро
		2	Ново Село
		3	Преконози
		4	Рсовац
3	Јошаничка	1	Жучковац
		2	Јошаница
		3	Рујевица
4	Лабуковачка	1	Гојмановац
		2	Лабуково
		3	Раденковац
4	Ресничка	1	Бели Поток
		2	Врбовац
		3	Поружница
		4	Ресник
		5	Труборевац
5	Ртањска	1	Врмца
		2	Мужинац
		3	Трговиште
		4	Шарбановац
6	Сесалачка	1	Богдинац
		2	Милушинац
		3	Руиште
		4	Сесалац
7	Соко-Бањска	1	Соко-Бања вар.
8	Читлучка	1	Орешац
		2	Церовица
		3	Читлук

III. Моравски — среско место Прћиловица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Гредетинска	1	Адровац
		2	Гредетин
		3	Крушје
		4	Пешчаница
		5	Радевце
		6	Г. Сухотна
		7	Д. Сухотна

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
2	Грејачка	1	В. Дреновац
		2	Грејач
		3	Дашница
		4	Дудулајци
		5	Сечаница
		6	Суповац
3	Корманска	1	Витковац
		2	Г. Љубеш
		3	Д. Љубеш
		4	Корман
		5	Срезовац
		6	Трњане
4	Кулинска	1	Вукања
		2	Јаковље
		3	Каменица
		4	Кулина
		5	Лознац
		6	Љуптен
		7	Породин
		8	Чукуровац
5	Прњиловичка	1	Д. Адровац
		2	Житковац
		3	Мрсољ
		4	Прњиловица
6	Тешичка	1	Бујмир
		2	Лужане
		3	Назрина
		4	Стублина
		5	Тешица
7	Туријска	1	Врћеновица
		2	Голешница
		3	Копривница
		4	Лоћика
		5	М. Дреновац
		6	Честа
		7	Шурић

IV. Нишки — среско место Ниш

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Барбешка	1	Виландрица
		2	Гор. Барбеш
		3	Доњи Барбеш
		4	Дукат
		5	Ново Село
		6	Русна
		7	Тополница
2	Вел.-вртопска	1	Вел. Вртоп
		2	Калетинац
		3	Мали Вртоп
		4	Мали Крчимир
		5	Овсеница
		6	Шебет
3	Габровачка	1	Бербатово
		2	Вукмановo
		3	Габровац
		4	Доње Власе
		5	Перутина
		6	Ћурлина
4	Г. Матејевачка	1	Гор. Матејевац
		2	Доња Врежина
		3	Кнез Село
5	Гркињска	1	Горње Власе
		2	Гркиња
		3	Марина Кутина
6	Д. Душничка	1	Гаре
		2	Гор. Душник
		3	Д. Драговље
		4	Д. Душник
		5	Краставча
		6	Миљковац
		7	Сопотница
7	Д.-Студенска	1	Банцарево
		2	Гор. Студена
		3	Доња Студена
		4	Чукљеник
8	Јелашничка	1	Бања
		2	Јелашница
		3	Просек
		4	Раутово
9	Каменичка	1	Д. Матејевац
		2	Каменица
10	Личка	1	Вел. Крчимир
		2	Гор. Драговље
		3	Личје
		4	Семче
		5	Ступница
11	Малошишка	1	Белотинце
		2	Клисура
		3	Кнежица
		4	Малошиште
		5	Чапљине
		6	Чечина
12	Малчанска	1	Врело
		2	Гор. Врежина
		3	Јасеновик
		4	Малча
13	Миљковачка	1	Берчинац
		2	Гор. Топоница
		3	Кравље
		4	Миљковац
		5	Паљина
		6	Церје
14	Ново-селска	1	Бубањ
		2	Г. Међурово
		3	Д. Међурово
		4	Лалинац
		5	Ново Село
		6	Паси Пољана
		7	Чокот
15	Острвичка	1	Куновица
		2	Острвица
16	Прво-кутинска	1	Брзи Брод
		2	Драш. Кутина
		3	Лазарево Село
		4	Прва Кутина
		5	Радикина Бара са заселком Коритњак
		6	Суви Дô
17	Прок. Кутинска	1	Дуга Пољана
		2	Јагличје
		3	Копривница
		4	Прок. Кутина
		5	Ћелија
		6	Чагровац
18	Сићевачка	1	Ореовац
		2	Пасјача
		3	Сићево
19	Трупалска	1	Вртиште
		2	Медошевац
		3	Мезграја
		4	Поповац
		5	Трупале
		6	Чамурлија
		7	Чивлак
20	Хумска	1	Бреница
		2	Гор. Комрен
		3	Доњ. Комрен
		4	Лесковик
		5	Рујник
		6	Хум

V. Сврљишки — ср. место Дервен

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Галибабинска	1	Галибабинац
		2	Давидовац
		3	Радмировац
2	Гушевачка	1	Гулијан
		2	Гушевац
		3	Лозан
		4	Околиште
		5	Периш
3	Дервенска	1	Дервен
		2	Ђуринац
		3	Жељево
		4	Мерцелат
		5	Преконога
		6	Шљивовик
4	Изворска	1	Бурдимо
		2	Бучум
		3	Извор
		4	Тијовац
5	Лалинска	1	Грбавче
		2	Копај-кошара
		3	Лалинац
		4	Пирковац
		5	Плужина
		6	Попшица
		7	Сливје
6	Луковска	1	Влахово
		2	Луково
		3	Манојлица
7	Нишевачка	1	Варош
		2	Драинац
		3	Мечи-дô
		4	Миљковац
		5	Нишевац
		6	Палилула
8	Црнољевачка	1	Бело — иње
		2	Округлица
		3	Рибаре
		4	Црнољевица

РАСПИСИ

I

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
СЊ 3.898
12 априла 1899 год.
У Београду

Свима окружним начелствима

Како се почетком маја ове године има, према закону, обавити редовно каламљење деце и ревакцинација ђака основних школâ, министар унутрашњих дела у интересу правилнијег и бржег вршења овога посла нашао је за потребно издати следеће наредбе:

Начелство ће саставити распоред по коме се имају извршити каламљењење и ревакцинација у појединим местима и према томе распореду требоваће и потребне количине лимфе како би је лекари добијали увек свежу.

Овај је утврђен распоред, потребан и ради контролисања кретања лекарског особља за време каламљења.

Полицијски чиновници, као помоћни органи неће се употребљавати за време каламљења ако рад иде правилно по утврђеном распореду. У случајевима немарног поступања општинских власти при довођењу деце и ђака — према распису од 8 априла 1898 год. СЊ 3945 — на одређено место, у означене дане и часове кад је, по распореду заказан *први дан* рада у неком месту, *лекар, који врши каламљење утврдиће одмах истог дана, лабаву радњу општинског суда и тражиће од преиостављене власти да са председником општ. суда поступи према члану 22 ставу четвртом, закона о устројству општина од 21 јуна 1898 год.*

Ако и на дан распоредом одређен за преглед извршеног каламљења крављих богиња, не би општински суд лекару довео сва лица, на којима, у тој години, треба први пут калемити кравље богиње, онда ће начелник срески, у договору са среским лекаром, накнадно одредити друга два дана, за каламљење и преглед, у тим местима, па, према чл. 22 став. други и трећи закона о устројству општина од 27 јула 1898 год., одредити једног полицијског чиновника, који ће, у овим изусетним случајевима, лекара пратити и примењивати све законом прописане мере, а трошак — дневницу и попутину — око овог ванредног изласка, за чиновника и лекара, наплатити из имања председника и кметова, (ко се нађе као одговоран) пошто рачун о томе прегледу и одобри мин. унутр. дела, према закону о дневници и подвозини држ. чиновника од 19 фебр. 1892 године.

Пошто се сврши каламљење крављих богиња на новорођеној деци и редовна ревакцинација ђака према распису од 8 априла 1898 год. СЊ 3945 са ревакцинацијом одраслих, у колико то није учињено у ранијим годинама, срески лекари спремиће извештаје о извршеном раду према распису од 30 марта 1896 год. СЊ 2994 до краја године, и послати их своме начелству најдаље до 31 децембра текуће године. Окружни физикус спремиће извештај за цео округ, и овамо послати најдаље до 15 јануара, идуће године, као што је то поменутим расписом прописано.

Ови извештаји, према чл. 21 тач. 9 закона о чув. народног здравља морају увек садржати следеће податке:

а, Како је посао каламљења крављих богиња те године извршен;

б, Како су се владали у томе послу кметови и лекари одређени за каламљење;

в, Упоредиће се број успешно и безуспешно каламљених са тим бројевима у прошлој години, за сваки срез засебно и за цео округ укупно;

г, Саставиће се табеларни преглед целог рада према распису од 30 марта 1896 год. СЊ 2994.

Да се не би у будуће дешавале неправилности које су до сада констатоване код појединих начелстава, овим се наређује, да лекари подносе благајни рачуне са уверењима о извршеном каламљењу најдаље до 20 децембра одговарајуће године, и да, благајне окружне, ове рачуне лекара примају и потребне суме депонују, али новац не издају, све донде, док од окружног физикуса не добију писмени извештај, да су сви лекари поднели уредан извештај о извршеном каламљењу у тој години, и да је физикус саставио и овамо послао извештај за цео округ. Тек пошто благајна прими овакав извештај, овлашћује се да лекарима изда новац на име награде за извршено каламљење, а на основу уредних уверења општ. судова и прописно састављених рачуна *према чл. 20 тач. 6 под г, закона о чувању народног здравља.*

Препоручује се начелству да се стара о тачном извршењу ове наредбе; општинске председнике упозори на све последице у случају нехата или лабавости, и увек на време шаље требовања анималне лимфе.

II

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
СЊ 957
16 јануара 1901 год.
у Београду

Господин министар војни, писмом од 25 децембра 1900 год. ЛБр. 3378 известио ме је, да је у једном одељењу Пастеревог завода у Нишу, смештена најмодернија и најсавршенија лабаторија за справљање „аниминалне лимфе" за камљење крављим богињама, и да је у њој јесенас израђено 15.000 порција лимфа. Овом лимфом, у новембру пр. године калемљени су регрути са изврсним резултатом, без реакције. — Са наведеног, решио сам, да се, за ово-годишње редовно каламљење деце, набави лимфа из домаћег завода у Нишу.

Да би се потребна количина анималне лимфе могла у заводу спремити и благовремено лиферовати у употребљивом стању, потребно је да, окружна начелства настану живо око прибављања свештеничких спискова деце рођене у прошлој години, и састављања требовања лимфе, према распису од 3 априла 1900 год. СЊ 3075, и нарочито, њиховог пошиљања најдаље до 15 марта ове год., као што је тамо прописано. — Редовно калемљење треба да почне после 1 маја ове године.

Препоручује се начелству да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

III

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
СЊ 7685
30 јула 1899 год.
у Београду

Свима окружним начелствима

По распису 5.668 од 12/IX—883 год. (види Санитет. Зборник књ. II св. 3-ћа стр. 91—92), уверења општинских власти, која оне издају лекарима о извршеном каламљењу деце у дотичној општини, оптерећена су такси од 20 п. дин.

Услед неједнаке примене овог наређења, а поводом питања месне контроле окр. моравског, господин министар финансија по прибављеном мишљењу подручног ми министарства и саслушању Пореске управе решењима Пр. Бр. 9407 и 18342, изволео је објаснити:

1. Да поменута уверења подпадају под одредбу чл. 3 тач. 13-та закона о таксама из разлога, што лекари врше то каламљење по службеној дужности, а по одредби тачке 6 под *г.* чл. 20 закона о уређењу санитетске струке, па се због тога и уверења општинских власти јављају као последица службене радње и треба да се издају по службеној дужности;

2. С тога не треба таква уверења оптерећивати никаквом таксом, па ни досадањом таксом од 20 п. дин. као прилоге. —

На основу оваког мишњења и објаснења *наређујем:*

1. Да од сада општинске власти издају ова уверења лекарима без наплате икакве таксе, по службеној дужности;

2. Да у будуће ова уверења не подлеже ни такси од 20 п. дин. кад се она употребе као прилог рачуну, по коме се лекару признаје и исплаћује зарада из средстава буџета санит. фонда, по одредби тачке 6 под г., чл. 20 закона о уређењу санитетске струке.

Овим се решењем ставља ван крепости и замењује распис СЊ 5.668 од 12/IX—883 што ће начелство у свом подручју објавити, и о његовом извршењу и тачној примени старати се.

IV

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
СЊ 9556
15 септ. 1898 год.
у Београду

Свима окружним начелствима

Прегледом свију извештаја поднесених према наредби мојој од 5 фебруара ове год. СЊ 1573 уверио сам се да, скоро сви депозитори, воде овлашен рачун о приходима и расходима проституторске болничке касе и да то *начелство* врло лабаво настојава на тачном вршењу постојећих наредаба о вршењу надзора над проституцином, и о контролисању прихода и расхода проституторске болничке касе.

Да би се ово питање за у будуће извело на чистину, и осигурала једнолика и брза радња око прикупљања прихода за болничку касу проституторску, и вршио благовремени обрачун прихода и расхода те касе, а на основу: *правила* о регулисању проституције СЊ 1141 од 29 фебруара 1884 год., правила о руковању са болничком касом проституисаних СЊ 5816 од 22 децембра 1881 год. *расписа* мин. унутр. дела СЊ 2762 од 14 јула 1881 год; СЊ 921 од 5 фебруара 1893 год. *предписа* министр. унутр. дела СЊ 2639 16 априла 1893 год. начелству крагујевачком и СЊ 10.856 од 24 нов. 1896, СЊ 10.860 од 24 нов. 1896 год управи града Београда,

Наређујем:

1. У сваком месту где има лекара, полицијско одељење и месни лекар, водиће засебне спискове о лицима која подлеже санитетско-полицискоm прегледу, сваки за своју употребу. *Тач. 3 и 9 правила о регулисању проституције од 1884 године.*

Тај ће се списак водити по овде $^{1}/_{1}$*) приложеном обрасцу, коме треба да буду одвојено назначена лица по проституторским радњама, од лица која сачињавају послугу по јавним локалима, (собарице, куварице, подсобарице и касирке), подлеже лекарском прегледу. У тим списковима, мора се, за свако лице, назначити: име и презиме, место рођења, године старости, име и стан газде код кога је, *од куда је* и *кад је* дошла у место где се преглед врши, датум прегледа, *кад је* и *где је* отишла из тог места, а у примедби, *је ли се* јавила кад је отишла, кад је у болницу упућена ако је нађена заражена, и *кад је* из болнице изашла оздравила, и т. д.

При дну оваквог списка, *на крају сваког месеца*, назначиће се сума прегледа и сума наплаћеног новца, затим, *колико је* предат депозит у каси *и у каквој форми.* — Онде где лекари сами наплату, они ће предавати:

а, *у готовом новцу,* суму која изнесе према прегледима, рачунајући по 1 дин. од прегледа; а,

б, *у виду квите,* исту толику суму, као награду за свој труд, према тачци 9. став. четврти правила о регулисању проституције.

Та квита мора имати форму означену у прилогу $^{1}/_{2}$**) За собарице подсобарице и касирке у Београду према претпису СЊ 10.860 од 24 новембра 1896 год., предаваће се сва наплаћена сума у виду квите.

Укупна сума наплаћеног новца који се предаје, мора бити на списку и словима назначена, јер се по њему новац предаје.

На овом списку, депозитор ће својим потписом утврдити *да је новац* примио, *кад је* примио и у *којој је* форми примио.

У местима где полицијски чиновници врше наплате прихода од прегледа, вршиће се месечни обрачун у истој овој форми, само ће, на лекаревом списку, депозитор сваког месеца назначити да је исти исправан.

Оверена копија сваког оваког месечног списка, печатом утврђено, шиљаће се министру унутрашњих дела на крају сваке године најдаље до 1 априла наступајуће године, са тачно изведеним обрачуном болничке касе проституисаних, односно прихода и расхода. *Тач. 4 правила о руковању са том касом.*

2. *У ариходе болничке* касе проституисаних долази:

а, наплате улога од газда проституторских радњи, према тач. 24 правила о регулисању проституције од 1884, са објашњењем СЊ 4028 од 5 јула 1888 год. санитет. зборник књ. II св. III страна 224.

б, наплате од прегледа, који се врше два пут недељно, по 2 дин. од сваке особе, по распису СЊ 921 5 фебруара 1893 године.

в, наплате казни по тачкама 9, 12, 13, 14 правила о регулисању проституције од 1884 год.

У расходе касе проституисаних долази:

а, исплате лекарима за извршене прегледе, по месечном обрачуну;

б, исплате болничког трошка проституисаних, по годишњем обрачуну:

в, исплате евентуалних издатака за спрему локала у полицијској згради, за прегледе женскиња, где се ти прегледи не могу вршити у болници, — по годишњем обрачуну.

Ови издаци под ***в*** не могу се издати без претходног одобрења министра унутр. дела, и да прелазе суму од десет динара, по једном рачуну;

3. Све среске депозитске касе, дужне су, под личном одговорношћу депозитара, на крају сваке год., најдаље до 1 марта наступајуће године, свршити обрачун прихода и расхода ове болничке касе, у минулој години, и поднети извештај начелству са списковима, а то Н _____ дужно је, под личном одговорношћу благајника, учинити то исто за цео округ, до 1 априла исте године, и поднети извештај министру унутрашњих дела на преглед, са свима оригиналним прилозима депозитних каса.

4., За сваку неуредност у свом погледу, која буде изазвала задоцнење извештаја примениће се дисциплинарна казна, а ако буде материјалне штете, ово ће се наплатити од лекара или депозитора, који је штету учинио.

Препоручујући _____ да се стара о тачном извршењу ове наредбе наређујем _____ да:

I. За све досадање године сврши обрачун болничке касе проституисаних до закључно 1897 године, и поднесе детаљан извештај прихода и расхода најдаље до краја ове године.

II. За ову 1898 годину предузме одмах све мере како би _____ поднети извештај до 1 априла 1899 године.

*) Види образац на крају ове рубрике.
**) Види образац на крају ове рубрике.

V

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
СЊ 9190
9 септембра 1898 год.
у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

Од извесног времена почели су се појављивати у нашој земљи смртни случајеви после хотимичне или нехотичне употребе концентрисане сирћетне киселине — есенције — екстракта — само зато, што се тај артикал налази у слободном промету по трговинама и дућанима за мало — продају, те је тиме дата прилика свакоме да је лако може набавити.

Како је научно доказана јака отровна снага сирћетне концентрисане киселине, и како је секцијама утврђено брзо и смртно дејство њере корозивне особине, — те да би се несретни случајеви свели на најмањи могући минимум, а на основу чл. 1 и 33 и чл. 24 тач. 5 закона о чувању народног здравља од 1881 год. у вези са наредбом од 1 септембра 1882 год. СЊ 2542 (санитет. зборник књ. II св. III страна 28), и решењем мојим СЊ 8412 од 18 августа ове године,

Наређујем:

I.

Од 1 октомбра ове год. концетрисана сирћетна киселина, у јачини преко 15% киселине, *има се сматрати као отров,* и према томе, *ју могу држати и са стране увозити само она лица, која имају дозволу по чл. 24 тач. 5 закона о чувању народног здравља од 1881 године за увоз и продају отровних ствари.* Бакалима, дућанцијама и у опште свима мало — продавцима, забрањено је држати сирћетну киселину јачу од 15% сирћетне киселине, па ма какав назив она носила (екстракт, есенција, и т. д.) а велико продавци, који концетрисану сирћетну киселину увозе у цељи индустријској, морају за сваки

засебан суд, имати уверење царинарнице, да је анализа извршена у погледу чистоте и степена концентрације.

II.

Увоз концетрисане сирћетне киселине вршиће се само на царинарници београдској, где ће се, при увозу, одмах вршити и анализа садржине сваког засебног суда у погледу концетрације и чистоте и одмах уверење о томе издавати.

Увози, који се буду вршили ван царинарнице београдске, морају се сматрати као крijумчарење, и са њима према томе даље поступити.

III.

Над изгредницима против ових наредаба *изрицаће се казне према чл. 33 тач. 2,* а на основу § 334 казненог закона до 30 дана затвора, или до 150 динара новчане казне.

Препоручује се начелству, управи да ове наредбе у своме подручју објави и о њином се извршењу стара.

VI

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЉ 12.164

27 новембра 1899 год.

у Београду

Свима окруж. начелствима и управи вароши Београда

На предлог господина министра финансија, а по предмету увоза сирћетне есенције, нашао сам за потребно, накнадно решењу мог претходника од 9 септембра 1898 СЉ 9190, одобрити да велико-продавци могу слободно увозити концентрисану сирћетну киселину и без дозволе за држање и продају отрова и отровних ствари, ако је увозе, држе и продају у судовима затвореним онако како их приме на царинарници. Према томе, завршетак тачке I наредбе од 9 септембра 1898 год. СЉ 9190 овако допуњен гласиће — — — — — — — бакалима, дућанцијама и у опште свима мало-продавцима, забрањено је држати концентрисану сирћетну киселину јачу од 15% сирћетне киселине, па ма какав назив она носила (естракт, есенција и т. д.) Велико-продавцима, који концетрисану сирћетну киселину увозе у великим количинама, дозвољава се да ову слободно увозе и без дозволе за држање и продају отрова и отровних ствари, ако је *увозе, држе* и продају у затвореним судовима; осим тога, морају имати уверење царинарнице да је анализа извршена у погледу чистоте и степена концентрације.

У тачци II расписа СЉ 9190 бришу се речи „садржине сваког засебног суда.“

Остале одредбе расписа СЉ 9190 од пр. год. остају и даље у снази.

КВИТА прилог ·|₁

На основу тач. 9 става четвртог правила о регулисању проституције од 1884 год. тач. 3 правила о руковању са болничком касом проституисаних од 1881 год. и расписом министра унутрашњих дела СЉ _____ од _____ 1898 год. примио сам из болничке касе проституисаних [словима исписати] динара на име (словима колико) прегледа извршених над _____ проститутски у месецу мају 1898 год. према овде ·/. приложеном списку прегледаних лица.

Датум.

Залепити 5 динара

Окр. физикус
Н. Н.

№3. Ако се због посла по округу или отсуствовању, морају лекари замењивати, онда ће сваки за свој број прегледа подносити квиту, у којој ће назначити датуме кад је прегледе вршио.

прилог ·|₂

СПИСАК ЛИЦА (вароши Крагујевца) за месец мај 1898 године

Лица која се налазе по проститутским радњама

Тек. број	Име и презиме	Одакле је родом	Године старости	У чијој је проституткој радњи	Од куда је дошла и ког дана?	Датум прегледа 1.	4.	8.	11.	15.	18.	22.	25.	29.	Свега	Кад је и куда је отишла	Примедба
1	Н. Н.	Земуна	20	Н. Н.	из Ћупр. 5 II 98 г.	1	1	1	1	1	1	1	1	—	9	—	—
2	Н. Н.	Чачка	18	Н. Н.	из Београ. 2 V 98 г.	—	1	1	1	1	1	—	—	—	5	у Нишу 20 V ЛН 815	Буквица је проп. потписана
3	Н. Н.	Београда	21	Н. Н.	из Ниша 15 V 98 г.	—	—	—	—	1	1	1	1	—	5	—	—
4	Н. Н.	»	25	Н. Н.	» » » » » »	—	—	—	—	1	1	1	1	—	5	—	—
5	Н. Н.	Новог Сада	23	Н. Н.	из Негот. 25 V 98 г.	—	—	—	—	—	—	—	1	у болницу	1	—	25 V нађена заражена види ЛН 901
					Свега · ·	1	2	2	2	4	4	3	4	3	25		

Собарица, подсобарица, куварица и касирке

1	Н. Н.	из Сегедина	30	Н. Н.	из Круш. 2 III 98 г.	1	1	1	1	1	1	у болницу		—	6	—	18 V нађена заражена види ЛН 819
2	Н. Н.	из Пеште	21	Н. Н.	из Ужица 1 I 98 г.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	9	—	—
3	Н. Н.	» »	32	Н. Н.	из Шапца 10 V 98 г.	—	—	—	1	1	1	1	1	1	—	6	—	—
4	Н. Н.	» »	25	Н. Н.	из Ниша 15 II 98 г.	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	5	—	—
					Свега · ·	2	2	2	3	4	4	3	3	3	—	26		

За 25 + 26 = 51 преглед, по 2 динара наплаћено 102 динара. Предаје се: у квити лекара прегледача · · · 51 динар
· у готовини сребру и никлу · · · 51 »
Свега · · 102 динара

Свега сто два динара

Прегледајући лекар
окр. физикус
Н. Н.

Л№....
2 јула 1898 године
Крагујевац

Примио:
у квити = 51 дин.
у готовини = 51 »
Свега 102 дин.

3 — VI — 1898 год.
Крагујевац

Депозитар
Н. Н.

Да је копија верна оригиналу тврди:

Начелник окр. крагујевачког
Н. Н.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Нпр. кад се је извесно лице, као земљоделац, задужило код повериоца по облигацији која је издата у 1897 години, па ја дужник осуђен на плаћање дуга по тој облигацији у 1899 години, хоће ли дужника, као земљоделца, при наплати овога дуга, штитити § 471 грађ. суд. пост. у ономе смислу, како је тај законски пропис наређивао у времену када је облигацију издао, или ће у овој прилици и за њега вредети она благодејања која овај законски пропис даје земљоделцима са његовим изменама и допунама од 14 јула 1898 године.

У кратко, даје ли се дужнику земљоделцу благодејање из § 471 грађ. пост. у оваком случају по старом, када је дуг пропзашао, или по новом, када је на плаћање тога дуга осуђен?

Ми му на ово питање одговарамо:

По нашем мишљењу, које ћемо мало ниже и поткрепити, § 471 грађанскога поступка, треба у свима случајевима при извршивању наплате дугова од дужника, примињивати онако, како тај законски пропис *сада* гласи, без обзира на то: што је дуг учињен пре његових измена и допуна, и, што је чак и осуда на плаћање тога дуга пре тих измена следовала. По томе, тим пре се има овако поступати онде, где је осуда на плаћање дуга следовала после измена и допуна поменутога § од 14 јула 1898 године.

Према овоме, благодејање које § 471 грађ. поступка даје земљоделцима, треба при извршивању наплате дугова од њих сматрати и примењивати онако, како га тај законски пропис сада опредељује по његовим изменама и допунама од 14 јула 1898 године, без обзира на то, што су и дуг и осуда постали пре тих измена.

У потврду овог нашег мишљења, — а ради оних, који ће по прочитању овога нашег одговора можда казати: да закони по правилу немају повратне силе, и, да је са тога ово наше мишљење противно томе правилу, — наводимо следеће:

Заиста постоји правило: да закони немају повратну силу, које је правило унесено и у § 7 нашег грађанског законика, као и да нови закон не треба да вређа раније стечено право; *али, постоји опет и једно и друго правило: да формални закони — у овоме случају грађански поступак — имају ту привилегију, да имају повратну силу,* и, да за расправу грађанских спорова важи *увек* садањи грађански поступак*).

Може нам на ово неко приметити, да је ово наше мишљење погрешно, за то, што то правило: *да формални закони имају повратну моћ,* важи само у науци, док међутим нигде у закону то није прописано.

Али, то не стоји у истини, јер је наш законодавац још 20 априла 1865 године знао за ово правило у науци, па га је и у закон унео.

Узмите прво издање грађанскога поступка од 20 фебруара 1865, и у § 2 закона, којим се уводи у живот устројство судова и законик о поступку судском у грађанским парницама, обоје од 20 фебруара 1865 године, и законик о поступку судском у кривичним делима од 10 априла исте године, — наћи ћете ово:

„Спорови, који се не затеку несвршени код окружних судова, и код великог суда, за грађанска дела, у време, кад закон о устројству судова и законик о поступку судском у грађанским парницама почну важити, довршиће се по прописима ових закона."

Из овога, а и оних прописа у тачкама: 1, 2, 3, 4 и 5 наведеног § 2 уводног закона од 20 априла 1865 године, види се, да је и законодавац усвојио оно правило о повратној сили формалних закона.

Према изложеноме дакле: законик о поступку судском у грађанским парницама, као формални закон, *има повратну силу,* и, по томе, сва она извршења, која су се затекла несвршена у времену када су ступиле у живот нове измене и допуне у томе закону, *имају се свршити по тим новим изменама и допунама.*

*) Види стр. 8 Теорије грађанског поступка од Андре Ђорђевића (прва половина).

* * *

Један општински писар пита нас, шта ће да раде општински судови у томе случају, када кога од својих грађана, за дело иступне кривице, казне својом пресудом, па се овај противу исте жали надлежној полицијској власти по § 15 и 16 полициске уредбе, и ова власт ту пресуду као закониту одобри? Хоће ли општински суд ову пресуду сматрати као извршну и кривца подврћи законој казни, и ако он поднесе доказ о томе, да је противу решења полициске среске власти, поднео жалби начелству окружном?

На ово питање одговарамо следеће: оне пресуде општинских судова, које су изречене за иступна дела било по званичној дужности, било по приватним тужбама, потпуно су извршне, када их надзорна полициска среска власт одобри. Њихово задржавање од извршења не може спречити никаква радња од стране осуђеног и оптуженог § 15 и 16 полициске уредбе прописује потпуно тачно и јасно у коме се у последњем степену осуђени има жалити, ако му се чини да је неправедно на казну осуђен. Тамо се изриком прописује ово: *Противу сваке пресуде или решења о иступима имају право стране жалити се предаостављеној вишој власти; и то, противу пресуде општинског суда надлежној среској власти, противу пресуде среске власти начелству...*" Дакле када је по жалби оптуженога надлежна полициска среска власт, пресуду општинског суда одобрила, онда је она извршна, и има се извршити, без обзира на то, што се оптужени брани и подноси доказе о томе, да је се противу среске власти и њеног решења о одобрењу пресуде жалио начелству, јер томе нема места, пошто се начелству може жалити, као последњој инстанцији само онај, који је осуђен пресудом начелника среског у првом степену, а кад општ. суд кога осуђује последњи је степен за жалбу надзорна среска власт. Оваков је поступак код оних пресуда које се код општинских судова изричу на тужбу приватних лица, а кад се пресуде изричу „*по званичној дужности*" и „*према скитницама крадљивцима и слугама*", онда се оне одмах извршују и ако се у оба случаја оптуженом оставља право на жалбу. Тако исто се могу одмах извршивати и оне пресуде изречене над оним лицима из других места, „*ако не би у стању били новчано или лично јемство дати са којима би казну и накнаду штете обезбедили.*" Трећа и четврта алинеја § 15 и 16 полициске уредбе. Ових прописа законских нека се тачно општински писари придржавају, без обзира на ту околност, што се осуђени на казну изговара, да се даље жалио, јер она власт, као на пример начелство, за расматрање општ. пресуда, није надлежна, за поништавање пресуда општинских судова које су од стране непосредне среске власти одобрене.

* * *

Један општински писар пита нас, хоће ли општ. судови осуђивати на плаћање таксе туженог у овом случају:

Један тужилац, као стања сиротног, на основу поднетог уверења тужи извесно лице да му плати дуг по признаници, која се код њега као повериоца налази. Као сиромах нема таксу да плати и суд му прима тужбу бес наплаћене таксе. Даље вели шта би се имало чинити ако се после пресуде дужник са својим повериоцем поравна. Од кога би се у том случају судска такса наплатила.

Ево нашег одговора. Такса ће се у оваквом случају предвидети у пресуђењу, коју има платити крива страна. И у том случају да се тужилац са туженим поравна ван суда ипак се од туженог као осуђеног има такса за судску касу наплатити, извршењем пресуде.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакву једну радњу општинског суда, са молбом, да о истој дамо своје мишљење:

Н. Н. свештеник тужио је Н. Н. за дуг од 100 динара. За доказ свога потраживања поднео је оригиналну признаницу, коју је тужени сам својеручно написао и потписао, но у којој није означено од чега проистиче дуг — дакле није означен основ дуга — како тражи § 191 грађ. пост., који гласи:

„*У облигацији треба да је разговетно написано: 1., име и презиме повериоца и дужника; 2., колики је дуг и од чега произлази, н. пр. од готових новаца, куљене њиве од тога и*

тога дана и толике вредности, од трговачке радње, свињарске, болтацискеи т. д.; 3., кад је и где облигација писана«.

Тужени је у одговору на тужбу навео: да у свему признаје обавезу — дуг — по признаници, али вели да је основ овога дуга за венчање његовог сина Н., а по чл. 8 тач. 4, закона о уређењу свештеничког стања, тужилац нема право, да да наплаћује већу таксу за венчање од 12 динара, и тражио је да га суд од тужбе као неумесне одбије.

За доказ ових својих навода, навео је то: што је признаница писана онога дана када је се његов син венчао, што се из саме кратке садржине признанице види, да су његови наводи истинити, јер се види и то да је писана на *„брзу руку"*, даље позвао се и на сведоке, а поред истих тражио је да му се досуди допуњујућа заклетва, а ако суд нађе да томе нема места, он тражи заклетву главну, коју на наведено да стоји у истини нуди и тужиоцу, а повраћену прима.

Тужилац је остао при тужби и молио је суд да у границама тужбе, на основу поднетих доказа своју пресуду изрече.

По овоме је се суд упустио у извиђај ове парнице и нашао је: да је тужени, и испитаним сведоцима и осталим по извиђају нађеним околностима, своје тврђење до велике вероватноће довео, према чему је а на основу § 291 грађанског судског поступка

Пресудио

Да се тужени допуно закуне на то, да заиста основ дуга по поднетој признаници проистиче од венчања његовог сина Н., па кад се закуне онда да се тужилац од тражења одбије.

Не закуне ли се да плати тужиоцу дуг и т. д.

Ево нашег мишљења. Ова пресуда не ваља нити одговара закону. Ево зашто. Ако исправа није записана онако како законски пропис у § 191 тач. 2 грађанског поступка тражи, онда исту суд има огласити за неважећу, а не упуштати се у то да њен однос утврђује сведоцима. Гди постоји доказ писмен онде не може у грађанским односима пред судом бити речи о сведоцбама сведока. Дакле ако је суд сматрао да исправа поднета за доказ нема законски прописане услове, он ју је као такву требао одбацити. Но овде у овом даном случају долази то, да ју тужени признаје, но наводи да је исту на тражњу тужиоца као свештеника при венчању свога сина издао. Шта из овога излази? Уцена у званичној дужности и своме свештеничком позиву. Када је се већ суд упустио да испитује сведоке на које се тужени за доказ овога позвао, онда ни у коме случају није могао говорити о принетим доказима у овом конкретном случају до вероватноће и досуђивати по § 291 грађ. суд. поступка туженом допуњујућу заклетву за одбачај исправе, но је требао своју радњу наслонити на § 174 грађ. суд. поступка и решењем прекинути даљи извиђај ове грађанске парнице, и акта упутити надлежној полицискоj власти, да се продужи кривично ислеђење противу тужиоца, овде свештеника, за дело злоупотребе учињене у своме свештеничком позиву. Окончање ове истраге дало би јасно стање овога спорног предмета:

Дакле овде је могло бити само ово: или признати исправу као доказ, коју је и тужени за своју признао, или тужиоца одбити од тражења пошто исправа не одговара пропису § 191 тач. 2 грађ. поступка, или најзад поступити по § 174 грађанског судског поступка, а ни у ком случају спор, код доказа сасвим другог основа, расправљати допуњујућом заклетвом.

КУРЈАК У ЈАГЊЕЋОЈ КОЖИ

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГ АМЕРИЧКОГ ДЕТЕКТИВА

Једног дана посетио ме је прокуриста једне велике чувене фирме у Њу-Јорку, и саопштио, да је по налогу свога шефа, — назовимо га Џонсоном, а прокуристу Вудом — дошао к мени, да се разговори и посаветује, шта да се ради и како да се стане на пут повећим крађама, које су се у последње доба десиле које у радњи а које у магацинима те трговачке фирме. Разуме се, да се апеловало и на моју умешност у тој ствари.

У исто време Вуд ми је саопштио, да су оба ортака његовог газде на путу, један на југу а други у Европи. Он ми је даље рекао, да су крађе већ одавна примећене, и да су у последње доба нарочито учестале. Према његовом исказу по-крађе — извршене у току последњег месеца у чипкама, атласу и свили изнеле су на 2000 долара.

— И ја и господин Џонсон — тако је Вуд завршио своју исповест, — све смо учинили да лопова ухватимо, али нам је сав труд остао узалудан!

— А на кога ви сумњате? — запитах ја одмах Вуда.

— Господин Џонс мисли, да је неко од помоћника у радњи!

— А колико их има?

— Тридесет и седам!

— А зар не можете ни за једног рећи да је сумњив?

— Не!

— Онда је бóме ствар доста заплетена, и неће нам требати само времена и труда већ и довољне количине стрпљења, а то ће бога ми све стати и доста новаца...

— Ја сам са господином Џонсоном и о томе говорио и он се решио, пошто по то само да ухватимо лопова, па ма нас и доста стало!... А господин Џонсон такав је човек, да кад нешто уврти у главу, нико му то неће избити!

На дана моја питања сазнадох од Вуда, да и ако је роба разноврсна, ипак је тешко познати, ако приватна марка саме фирме фали; а сваки лопов по његовом мишљењу који овако en gros краде, доста је паметан, да са украђене робе збрише сваки траг, који би је могао одати.

Том приликом уговорио сам с Вудом, да сутра дођем и прегледам радњу и све остале локале под измишљеним именом и као трговац из Буфела. Том приликом требао сам се и са помоћницима у радњи упознати.

Пошто се Вуд са мном опростио, размишљао сам подуже о овој загонетној покрађи, али је нисам могао решити.

Моји другови, с којима сам о томе говорио, мишљаху сви, да је лопов неко од помоћника, те према томе, било би потребно неколико ноћи вребати, да би се кривцу траг ухватио.

Али се у брзо показа, да је лопова тешко ухватити.

Идућег дана посетих мистер Џонсона. Са Вудом сам се раније био споразумео, да у присуству његових другова, помоћника, поступа самном као са странцем докле ме господин Џонсон њему не представи.

Па како ме и сам шеф те куће не познаје лично, то му се ја престави са једним тобож препорученим писмом.

Господин Џонсон поступао је са мном са оном пажњом, какву трговци својим муштеријама указују и показа ми све просторије, да бих на тај начин утувио црте лица његових помоћника. Али, искрено рећи, сви су ми они изгледали поштени и нисам могао ни на кога посумњати, тако да рекох у себи: или ме је стара мудрост и познавање људске физиономије оставила, или су сви ови млади људи најпоштенији људи на целоме свету.

Господин Џонсон позва Вуда у свој контоар и тада се сви троје саветовасмо, при чему забележих и списак украђеног еспапа, који је одиста био позамашан.

На послетку изјавих ја жељу, да извесно комаће од свиле и штофа прегледам, јер сам много полагао на своје вешто око, које је и најмању ситницу умело разликовати. Нарочито ми паде јако у очи једно парче свиле, које дотле немадох прилике видети.

Мало по мало па се у мене створи убеђење, да се лопов налази у самој радњи и њега треба потражити међу помоћницима.

Ја сам од тога дана многе ноћи пробденисао, па за тим тражио по крчмама и коцкарницама, нећу ли на којег од помоћника наићи, али сав мој труд оста узалудан.

До душе један од помоћника, становао је нешто удаљено, чак у Бруклину, и посећиваше чешће једну сумњиву кућу... то је истина прва мрља на његовом карактеру, али у исти мах не даваше и довољна основа за полазну тачку истраге.

Неки од старијих помоћника, често су посећивали муштерије из околине, који су били солидни људи.

Без обзира на сав мој дотадашњи труд остах ја без икаква резултата.

Готово свакодневно виђао сам се са Џонсоном и Вудом и том сам приликом заволео овога, који је живо и неуморно тежио, да моје предузеће имадне успеха.

У колико је господин Џонсон губио наде и хтео целу ствар да батали, у толико је више Вуд журио и заузимао се, као први помоћник и поштен човек, на коме лежи у неколико морална одговорност за те покрађе, које су у последње доба још више

учестале, тако, да би какав сујеверан човек мислио, да су какви невиђени дуси уплели своје прсте у ову ствар.

Господин Џонсон на послетку се реши, да са једним чуваром и својим ловачким 'ртом пробденише неколико ноћи у својој радњи...

Али и тај корак није нас довео ни до каква ресултата, јер су се омање покраће чак и у то доба дешавале.

Господин Џонсон услед ових неуспеха а још више услед непрекидне штете, коју је радња морала трпети, постаде нервозан и на послетку се разболи, да је на крају морао баталити своје ноћно бденисање у радњи.

Једнога дана зовну ме он к себи и саопшти ми, пошто су сви досадашњи кораци остали узалудни, да се решио, да све помоћнике, били они криви или невини, отпусти из радње и нове ангажује. У исти мах показа ми и оглас свој, који је дао „Хералду".

Ми смо се дуго разговарали о томе и ја сам био противан тој промени. Вуд ме је такође у овоме питању својски потпомагао, уверавајући, да се могу већи лопови међу новим помоћницима наћи, а не би ни било право да се сви стари овако на пречац због једног неваљалца отпусте.

На послетку господин Џонсон попусти, јер се он према својим помоћницима био права мајка у доброти.

Вуда, кога су иначе сви волели, сада га још више заволеше, што је све колеге узео у одбрану.

Он је заиста и био честит човек и душа радње, кога би тешко било заменити. Поштен, ваљан, вредан, он је чак и недељни одмор жртвовао да би могао поучавати ниже и млађе чиновнике и помоћнике...

Али, пошто су се покраће све чешће дешавале, изрази Вуд једнога дана своме господару жељу, да напусти своје место.

Господин Џонсон, пак, нехте о томе ништа чути, већ му још повећа плату са педесет процената.

Вуд оста, али сада удвоји снагу да би се лопов открио.

Али песле неколико недеља, када се ни до каква резултата и открића не могаше доћи, а овамо краће свакодневно не престајаху, и Вуд стаде очајавати и сумњати у успех, као пре и његов господар.

Господин Џонсон на послетку се реши да свој стари план и оствари и да све помоћнике из радње отпусти, — када у то доба стиже његов компањон, који је био јужне државе пропутовао.

Упознавши се са целом ствари, био је он противан Џонсоновом кораку, већ нареди да сваки помоћник одговара за робу, која му је поверена.

Неколико дана ишло је добро, али после опет се стадоше дешавати покраће час код једног а час код другог помоћника.

Помоћници су били незадовољни, љути... али њихови шефови стадоше једног по једног отпуштати, чим би се код дотичног приметио какав мањак.

На тај начин било је неких десет помоћника већ отпуштено.

Мене је та кућа издашно плаћала и остављала подуже време и широко поље за моју делатност.

Али је и мени самом било криво, што су моји кораци били без резултата и сва моја напрезања узалудна. Тешио сам се међутим старим искуством, да се често по неки случај морао дуго трагати, и обично се опет случајно решавао...

На послетку, на три недеље после испричанога, отпоче да се ведри...

Имао сам нека журна посла и био сам на путу за New-Haven-Depot у 27 улици*) у колима четвртог авни-а, када код осме улице уђоше у кола две даме. Обоје су биле елегантно одевене, па ипак се по оним драгоценостима, којима су се накитиле, могло закључити, да нису из „виших" кругова.

Кола су била готово препуна, па пошто се нико не подиже, дигох се ја и понудих једној од њих двеју своје место.

То је чудноват осећај неке неисказане слутње... и данас не могу себи никако објасним, зашто ми је пало на памет, пре но што сам бацио поглед на њено одело, да ћу код ње наћи кључ оних покраћа код газде Џонсона.

Али, ипак је тако. —

Чим сам бацио поглед на њену свилену хаљину, која ми је јако пала у очи јер је била од необичне врсте, сетих се једног парчета, кога сам видео код господина Џонсона.

Дакле, шта је — ту је!

Сад је требало радити.

Али ја сам већ поменуо, да сам по једној другој ствари журио на другу страну.

Ја сам Nev-Haven-Depot-у пре но што се воз крене, требао да ухапсим једног човека, кога због извршеног злочина у Њу-Џерсеју одавно вијамо.

Могуће је лако, да ће и ова дама поћи с возом, али је тако исто лако било могуће да сиђе код 27 улице.

Шта да радим?

Ја погледах око себе, изађох на платформу, али не нађох никог, који би могао мој налог да изврши. Када погледах на задњу платформу, видео сам где се неки мали Талијан попе, носећи на рукама неке играчке, по свој прилици торбар.

Дечко ми се тај одмах допаде и ја га запитах у шали колико му је година.

— Тринаест! — одговори ми он слободно и погледа ме бистрим очима право у лице.

На моје даље питање, да ли би имао вољу, да за то после подне заради једно пет долара, стави ми се он радосно на расположење. Забележих име његових родитеља, стан, и т. д. и онда му рекох:

— Ево ти моје карте... ја сам детектив, и ја ћу те умети наћи па ма се у најзабаченији угао сакрио, ако би ме хтео преварити. Дужност ће твоја бити, да ме у једном послу ово после подне заступиш. Ја ћу, међутим сачувати твоје играчке, које ћеш сутра моћи подићи. Ево ти за сада два долара, а остало ћеш после добити. Ако налог који ти будем издао, похвално извршиш, дођи сутра к мени и ја ћу се већ постарати за у будуће за тебе.

Ја сам лепо почео, јер се дечко претвори сав у ухо.

— Уђи у кола, — поучавах га ја, — и запамти добро оне две даме, — рекох му ја показујући. — Никако их нећеш испуштати из очију, а ако се растану, онда пази на ону већу у свиленој хаљини. Потребно је да сазнам где станује, па с тога добро пази кућу, улицу и број, где буде ушла. Можеш ли ти то учинити а да не обратиш пажњу на се?...

Дечак је био частољубив.

— На сваки начин... — рече ми он радосно. — Ја ћу пазити на њу до мрака и док ноћ не падне ако мора бити!

Ја му још записах на једној карти улицу и број свога стана и рекох му, ако сврши за рана посао, може к мени свратити и чекати на ме. У исто време, додадох да не жали новац који сам му дао, јер ћу му га двогубо накнадити.

У том тренутку ситох на станицу где сам морао сићи. —

У први сумрак, кад сам се вратио кући, затекох дечка и он ми опширно исприча све што је видео.

Обе даме возиле су се још подуже на трамвају, и на срећу не узеше кола. На тај начин било је моме малом агенту могуће да ону даму у свиленој хаљини прати до самога кућњег прага. Она је становала у једном отменом крају деветнаесте улице.

Дечак је, пошто је известио оца о своме новом послу и предао му мојих 5 долара, остао то вече код мене. Сутра рано, били смо обоје у деветнаестој улици где сам разгледао с поља кућу и прибележио број.

После кратког времена сазнадох у једној суседној дуванџиници име и занимање становника у тој кући...

После два дана стрпљиве пажње и чекања, на послетку пође ми за руком да... али, то је био стари мој познаник и ако се сада звао Уиљем Брис, и био некакав спекулант. Два пут сам га дневно виђао где излази из куће и два пут да се враћа.

Али још нисам имао довољно доказа у рукама, да учиним одсудан корак; па с тога прво дођох мистер Џонсону и замолих га, да ми још једном покаже разноврсне мустре од украдене робе.

Господину Џонсону пак не хтедох још дати на знање да сам ушао у траг крађама.

Његов ортак и Вуд били су отпутовали у Цин цината, да се тамо са једном фирмом која им је много дуговала а пала под стечај поравнају.

Они су требали кроз неколико дана да се врате.

Међутим ја сам од самога господина Џонсона био довољно обавештења добио и сутра дан пре зоре похитах пред кућу у

*) Улице у Њу-Јорку не носе имена већ бројеве.

Прим. преводиоца

деветнајестој улици, одевен као прост раденик са алатима као прегледач водоводних цеви увучем у кућу.

Млада девојка отвори ми врата и пусти ме, када јој реко зашта сам дошао. Ја јој рекох, да би могла саопштити госпођи, кад будем лопов у партеру, да ћу горе доћи, да тамо цеви прегледам, на што ми она одговори, да јој је госпођа отишла у посету код неке њене пријатељице, а господин Брис да је изненадно отпутовао, и да ће се тек кроз неколико дана вратити.

Ја сам дакле, сада имао довољно времена на расположењу, и пошто сам се са служавком мало прошалио, пође ми за руком да прегледам пажљиво целу кућу од подрума до тавана.

Тако исто пошло ми је за руком да видим и тоалету њене госпође, која је заиста била дивна...

Том приликом видео сам и неколико комаће неисеченог свиленог штофа, на којима је још била утврђена марка Џонсонове радње.

Са маказама, које сам у предсобљу мистрес Брисове нашао одсекох парче од тога штофа и сакрих. Разуме се, да сам ја са служавком за све то време о које чему ћаскао, тако, да је она у мени рачунала новога љубазника. За тим се опростих и знао сам сигурно, да она о мојој посети неће никоме причати.

Пошто сам се пресвукао, одох господину Џонсону и испричах му моје откриће; у исто доба препоручио сам му да ћути и да ником па ни своме ортаку или Вуду ни речи не казује.

— Лопов је један од ваших старијих помоћника, — рекох ја Џонсону, — а господин Вуд тако је добра срца, да се можда неће моћи савладати и на крају крајева пружити прилике лопову да умакне.

Господин Џонсон обећа ми, да ће поступити по мојој жељи.

Сутра дан понесох испод одела знаке да сам детектив и у друштву са једним полицијским чиновником упутих се у деветнаесту улицу и запитах за мистрес Брисову.

Када се појавила, рекох јој, да имам с њеним мужем нека посла и запитах је, где га могу наћи.

Она ми пружи карту...

Ја се подигох, као да хтедох оставити собу, али одмах забравих врата, јер сам приметио, да се госпођа, чим је угледала полицијског чиновника променила у лицу.

— Мистрес Брис, — обратих јој се тада, — ја сам овде у име закона дошао, да вам кућу претресем; ваш муж, као што врло добро знате, носи лажно име, и помоћник је у радњи господина Џонсона, где је крао до данас, не плашећи се, да ће му се у траг ући. Готово материја за све ваше хаљине, украдена је... Ја сам овде дошао, да вам хаљине узаптим, али сам готов да не правим никакве ларме, да суседи не би обратили пажњу. Не верујем, да сте и ви сакривач вашега мужа!... Међутим фирма Џонсонова мора опет доћи до накнаде, а ја видим, да ви имате доста и адиђара. С тога вас молим, да ми сав ваш шмук предате, док се ваш муж не изравна са фирмом!...

Она је била, као да је гром из ведра неба погодио.

— Господине, — рече, — ја не могу веровати да мој муж има два имена. Ја сам добијала писма од његове сестре, која живи у Пенсилванији и држала сам га за часног и поштеног човека. У осталом, ја сам готова да вам све предам, само, ако ће му тиме бити што поможено!...

После тога пренео сам неколико разних куфера и сандука разне робе и драгоцености и депоновао на сигурно место.

Господин Џонсон означио ми је разно комаће робе као украђено из његове радње, а између осталога и један скупоцен шал од нарочите врсте, којих је свега три увежено из Кашмира.

Џонсон ме је тада окупио, да му демаскујем лопова; али га ја замолих, да причека, док му се ортак и Вуд Цинцинатија врати.

После два дана посла господин Џонсон по мене.

Кад сам у радњу ушао затекох ортака његова и Вуда који су пре неколико минута дошли с пута повољно свршивши ствар.

— Хе, млади пријатељу! — обрати се на ме газда Џонсон одмах при уласку. — Држим, да је сада крајње време.

— На сваки начин! — одговорих ја и хтедох почети, када ме Џонсон пресече...

— Само један тренут... — Па се онда врну ортаку и Вуду: — ја вам нисам ни саопштио, да је наш пријатељ имао успеха и да је открио лопова, па смо чак и један део украдене робе спасли, а сад — продужи затим обрнувши се к мени — сада нам испричајте све, јер ја ни до овог тренутка не знам ко је лопов.

Ортак Џонсонов и Вуд само се згледаше зачуђено.

— Тако је, као што рекох! — рече Џонсон. — Ну пре свега, — додаде за тим, — кажите нам име тога лупежа и овда нам остало испричајте!

— И ви желите господине Вуде? — запитах га ја немарно.

— На сваки начин!

— Е, онда господине Вуде знајте, да се лопов зове Уиљен Борис...

Оба ортака згледаше се, јер им ја бејах рекао, да је лопов један од њихових помоћника, а и господи Вуд гледаше ме изненађено, и ако из других разлега.

Али његово изненађење тек беше појачано, кад ја наставих:

— Међутим господин Брис има и једно друго име „alias“... он се зове још и Чарлс Вуд, и ви господине, ви сте лупеж и лопов који је све ове крађе вршио и коме сам ја на послетку ушао у траг.

Вуд беше као авет побледео и покуша да говори, али му глас беше на уснама изумр'о.

— Господине Вуде, — продужих ја за тим, — кућа у деветнаестој улици предала ми је сва своја блага... то је учинила ваша љубазница која се као „госпођа“ ваша разумевала добро у послу! До душе, ја не верујем, да је она знала за ове ваше крађе и била је ванредно изненађена, када је сазнала да је њен „муж“ дугогодишњи помоћник, а не газда и да се зове Чарлс Вуд....

Он ми махинално пружи руке и стаде ме молити да Мистрес Брис ништа о овој ствари не сазна.

— Мени је право, — рекох ја, — како желите!...

Може се замислити како је газда Џонсон тек био изненађен, када је сазнао да је Вуд лопов.

— Курјак у јагњећој кожи! — рече ортак Џонсонов када сам ја пошао с Вудом у полициску централу.

Џонсон је био подигао и тужбу, али је доцније одустао под условом, да Вуд оде из Њу-Јорка и да се више никад у њ не врати...

И тако је, можда, овај курјак у јагњећој кожи продужио и на другом месту свој занат!

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСЋОГА (92)

— Дуња није код куће, мамице?

— Није, Роња. Често, врло често пута је не видим код куће, оставља ме саму. Димитрије Прокофић, нека му је хвала, долази да ми прави друштво, и све о теби говори. Воли те и поштује, драги мој. Не кажем за сестру, да ме веома не поштује. Не жалим се, забога. Она има свој карактер, ја свој; она сад има некаквих тајана; а ја опет немам за вас ништа тајно. Одиста, ја сам тврдо уверена да је Дуња веома, сувише паметна, а поред тога воли и мене и тебе... али већ ја не знам на што ће све ово изићи. Ти си ме сад усрећио, Роња, што си дошао, а она отишла, ето, у шетњу. Доћи ће, а ја ћу јој рећи: брат је долазио, а тебе нема, где си изволела време провести? Ти ме, Роња, немој баш веома ни мазити: ако можеш, дођи, кад се не може, ништа, причекаћу. Јер ја, ипак, знаћу увек да ме ти волиш, и мене је то доста. Читаћу ето, твоје саставе, слушаћу о теби од свих, а ако не то, — ти ћеш доћи и сам да причаш, па шта ћу боље? Ето зар ниси и сад дошао да мајку овеселиш, видим ја то...

Ту се Пулхерија Александровна намах заплаче.

— Опет ја! Немој ти гледати на мене, будалу! Ах, Господе; а што ја седим, повиче она скочивши с места, — ето има кафе, а ја те и не послужих! Ето ти, што је старачка себичност. Одмах, одмах!

— Мамице, оставите то сад, хоћу већ да идем. Нисам за то дошао. Молим вас, да ме саслушате.

Пулхерија Александровна послушно приђе.

— Мамице, било шта било, чули што чули о мени, — хоћете ли ме онда тако волети као сада? запита намах препуна срца, као и не мислећи на своје речи и мерећи их.

— Роња, Роња, шта ти је? А како ти можеш о томе и да питаш? И ко ће ми штогод о теби казивати? Нећу ја ником ни веровати, нека ми ко дође, просто ћу га отерати.

— Ја сам дошао све вас да уверим, како сам вас ваздa волео, а сад ми је много што смо сами, чак волим што ни Дуњечка није овде, настави он с истом плахошћу, — дошао сам да вам отворено кажем, па макар да ћете и несрећни бити, ипак знајте, да син ваш воли сада више вас него себе сама, и све што сте ви о мени мислили, да сам суров и окоран, да вас не волим, није била истина. Никад вас нећу престати волети... Е, па доста; чинило ми се, да тако треба учинити, и тиме почети...

Пулхерија Александровна ћутећи загрли га, притисну на своје груди и тихо плакаше.

— Шта је теби, Роња, ја не знам, рече напослетку она. — Једнако сам ја мислила како ми сви теби досађујемо, а сад видим по свему, да се теби спрема тешко зло, с тога ти тако тужиш и јадикујеш. Давно ја то предвиђам, Роња. Опрости што сам о том проговорила; мислим о томе једнако, нити ноћу спавам. Ове ноћи и сестра твоја била је у неком бунилу једнако, и све је тебе споминьала. Чула сам штошта, али ништа нисам разабрала. Цело јутро ишла сам као пред казну, нешто сам очекивала, предосећала, и ево дочекала! Роња, Роња, а куда ћеш ти? Хоћеш, ваљда, некуда да путујеш?

— Хоћу.

— Тако сам и мислила! Па ето могу и ја с тобом, ако ти треба. И Дуња ће; она те воли, и Софија Семјоновна, ако хоћеш, нека иде с нама, ако треба; видиш, ја ћу је радо примити и као ћерку. Нама ће Димитрије Прокофић помоћи да се заједно спремимо... али .. па куда ти... путујеш?

— Збогом остајте, мамице.

— Шта! Зар данас! узвикну као да га за увек губи.

— Не може ми се, време ми је, морам, врло ми је потребно.

— И ја не могу зар с тобом?

— Не, него ви клекните и молите се Богу за мене. Ваша молитва, може бити, наћи ће Бога.

— Па дај да те прекрстим, да те благословим!*) Тако, тако. О, Боже, шта ми ово чинимо!

— Јест, њему је мило, врло мило што никога не беше, што је сам с мајком. Као да за све то време срце његово на једном омекша. Он падне пред њу, љубљаше јој ноге, и обоје, загрљени, плакаху. Овога пута она се и не чуђаше нити запиткиваше. Већ је и давно схваћала, да се са њеним сином догађа нешто ужасно, а сад је дошао неки за њ страшан час.

— Роња, мило дете моје, првенче моје, говораше јецајући, — ево сад си онакав исти какав си био мали, тако исто и онда долазио к мени, тако ме грлио и љубио; још док је и отац био жив, па смо сиротовали, ти си нас веселио и тешио и самим тим што си био уз нас, а кад смо оца сахранили, колико смо пута ја и ти, ето овако као сад загрљени, на гробу његову плакали. А што сам ја и одавна плакала, то је срце материнско предосећало беду. Ја сам одмах, тек што сам те угледала онда, увече, сећаш ли се, тек што смо нас две овамо допутовале, — одмах сам се досетила, па ми је срце уздрхтало, а данас чим сам ти отворила врата и погледнула, помислим, но, очевидно дошао одсудан час. Роња, Роња, ти ваљда нећеш одмах да отпутујеш?

— Нећу.

— Доћи ћеш још једном?

— Да... доћи ћу.

— Роња, не љути се, не смем ни да питам. Знам да не смем, али тек реци ми само две речи, је ли далеко куда идеш?

— Врло далеко.

— Па шта ћеш тамо, имаш ли службу какву, каријеру, шта ли?

— Шта Бог да... само се помолите Богу за мене...

Раскољьников пође вратима, али се она ухвати за њ и очајно му погледа у очи. Лице јој упакажено од ужаса.

— Доста, мамице, рече Раскољьников, дубоко кајући се што је поумио да дође.

— Не за навек? Није зар за навек? Доћи ћеш је ли, сутра ћеш доћи?

— Доћи ћу, доћи ћу, збогом.

Он се напослетку отме.

*) Обичај у Руса да пред пут прекрсте онога који из куће путује.

Вече беше свеже, топло, ведро; расчистило се време још с јутра. Раскољьников иђаше своме стану: хитао је. Хтео је све да сврши до заласка сунчева. А дотле пак не би желео ни с ким да се сусретне. Пењући се у свој стан опази да Настасија, одмакнувши се од самовара, једнако иде за њим и прати га очима. „Да нема већ некога у мојој соби?“ помисли он. Престави му се Порфирије и би му непријатно. Али дошавши до своје собе и отворивши је угледа Дуњечку. Сеђаше сама самцита, дубоко замишљена, и, како изгледа, чекала га одавно. Он се заустави на прагу. Она га поздрави с дивана уплашена, и исправи се пред њим. Њен поглед, непокретан, упрт у њ, исказиваше ужас и неутољиву жалост. И само већ по томе погледу он је већ познао да она све зна.

— Шта ћу, да уђем теби или да не уђем? запита он неповерљиво.

— Цели дан сам била код Софије Семјоновне; обе смо те чекале. Мислиле смо да ћеш ти онамо зацело доћи.

Раскољьников уђе у собу, па, изнемогао, садне на столицу.

— Нешто сам као слаб Дуња; већ сам весма сустао; а желео би да бар у овај мах потпуно собом владам.

Он баци на њу поглед непеверљиво.

— А где си ти био сву ноћ?

— Не знам добро; видиш, сестро, ја сам хтео сасвим да свршим и много пута сам близу Неве био; то знам. Хтео сам ту и да свршим, али... нисам се одлучио... прошапће он и опет неповерљиво погледаше на сестру.

— Хвала Богу! А ми смо се баш тога и бојале, ја и Софија Семјоновна! Мора бити, у живот још верујеш; хвала Богу, хвала Богу!

Раскољьников се горко осмехну.

— Нисам веровао, а овога часа ја и мајка заједно, загрљени, плакасмо; ја не верујем, него сам је молио да се она за мене Богу моли. То Бог зна, како бива, Дуњечка, а ја ништа а томе не појмим.

— Био си код мајке? И казао си јој? узвикну Дуња ужаснута. — Зар си се решио да кажеш?

— Не, нисам казао... речима; али је она много појмила. Слушала је ноћас што си ти бунцала. Уверен сам, да она већ половину схваћа. Може бити, рђаво сам учинио што сам доходио тамо. Већ и не знам раштa сам и долазио. Низак сам, Дуња, прост.

— Низак, а спреман да иде на страдање! Јер ти идеш?

— Идем. Одмах. Да, да бих тај стид избегао, зато сам се и хтео да удавим, Дуња, али стојећи већ над водом, помислим, ако сам себе досад сматрао за јака, то нека се сад ни стида не бојим, рече он пошавши напред. — То је понос, Дуња.

— Понос, Роња.

Као неки пламен севну у његовим угаснулим очима; њему као да беше пријатно осећати да је он још поносан.

— А ти, сестро, не мислиш, да сам се просто уплашио од воде? запита он, загледајући јој лице с неприродним осмехом.

— О, Роња, доста! горко повиче Дуња.

Потраја ћутање минут, два. Он је седео погнуте главе и гледаше у земљу; Дуњечка стајаше на другом крају стола и с мученьем гледаше га. Намах он устаде.

— Доцкан је, време ми је! Идем одмах да се предам. Али ја не знам зашто идем да признам.

Крупне сузе текле су јој низ образе.

Ти плачеш, сестро; а можеш ли ми пружити руку.

— А ти сумњао си у то?

Она га крепко загрли.

— А зар ти, идући на страдање не пређеш тиме већ половину свога злочина! завиче она, стежући га у загрљај и љубећи.

— Злочин? Какав злочин! завиче намах он, као у неком нападном бесу. — Зар то, што сам ја убио одвратну, штетну ваш, стару зеленашицу, која није никоме потребна, коју убити па је сто грехова опроштено, која је сисала крв невољним и бедним, зар је то злочин? Не мислим ја о њему, нити мислим спирати га. И шта ми сви са свих страна вичу: „злочин, злочин!“ Сад тек видим јасно сву глупост своје малодушности, сад, кад сам се већ решио поћи на тај непотребни стид признања! Решавам се просто из простоте, и неспособности своје, и зар још из тога, што је угодније, као што је предлагао.., тај... Порфирије!

— Брате, драги брате, шта то говориш! Али ти си крв пролио! повиче Дуња очајно.

— Коју сви проливају, прихвати он замало помаман, — која се пролива, и увек се лила у свету као водопад, коју лију као шампањ, и за коју славе, крунишу у капитолцу, и потом називају га добротвором човечанства. Погледај ти само боље и размотри! Ја сам хтео сам добра људима, и учинио бих стотине, хиљаде добрих дела, место те једне глупости, па и не глупости, него просто невештине, пошто цела моја мисао није била никако глупа тако, како она сад изгледа, овако неуспешна...(у недаћи све изгледа глупо!) Том глупошћу хтео сам само да се ставим у независан положај, да учиним први корак, да дођем до средстава, а после би се све изравнало и загладило неизмерном, релативно неизмерном, коришћу... Али ја, ја ни првога корака нисам издржао, јер сам — подлац! Ето у чему је ствар! Па ипак нећу ја гледати вашим погледима: да ми је пошло за руком, да сам успео, то би мене прославили, а овако сада у гвожђе!

— Али то није, никако то није! Брате, шта то говориш!

— А! То није она форма, није тако естетички лепа и добра форма! Ну, ја доиста не схваћам: зашто је часнија и поштенија форма тући људе бомбама, у правилној опсади? Плашња код естетике јесте први знак немоћи!... Никад, никад јасније нисам то знао него сад, а мање него икад схваћам свој злочин! Никад, никад нисам био јачи и уверњи, него сад!

Чак и црвенило му изби на бледу, изнурену лицу. Али узвикујући последње речи он се нехотице сукоби с погледом сестриним, и у том погледу нађе врло, врло много муке и патње за себе сама, толико, да се прибра и стукну нехотице. Осети, да је ипак унесрећио ове две сироте жене. Ипак је он узрок...

— Дуња, мила моја! Ако сам крив, опрости ми (премда ми се и не може опростити ако сам крив). Праштај! Нећемо се препирати. Време је, крајње време! Немој ићи за мном, молим те, треба још да одем... А сад иди и одмах буди поред матере! Молим те за то! То је последња највећа молба теби. Не остављај њу за све време; оставио сам је узнемирену, тај немир и узбуђење једва ако поднесе: она ће или умрети или полудети. Па буди поред ње! Разумихин ће бити с вама; ја сам говорио њему... Не плачи за мном: ја ћу се постарати да будем и мушки храбар и поштен целог живота, и ако сам убица. Можда ћеш ти катгод чути за моје име. Ја вас нећу осрамотити, видећеш; доказаћу... али међутим сад, до виђења, пожури он да заврши опазивши опет неки необичан израз у Дуњиним очима на његове потоње речи и обећања. — А што ти тако плачеш? Не плачи, не плачи; та не растајемо се сасвим!... Ах, да! Чекај, заборавио сам!

Прође столу, узме једну дебелу, прашњаву књигу, отвори је и извади међу листовима остављену сличицу, акварел на слоновој кости. То је била слика ћерке газдаричине, његове бивше заручнице, умрле од врућице, оне чудне девојке, која је хтела да иде у манастир. За часак он се загледа у то изразито и болешљиво лишце, пољуби слику и преда је Дуњечки.

— Ево, с њоме сам ја много разговарао *и о томе,* с њом самом, рече он замишљено. — Срцу њеном много сам казао и од онога, што се после тако ружно збило. Буди мирна, обрати се он Дуњи, — ни она није одобравала, као ни ти, и сад волим што је нема. Главно је, главно је у томе, што ће сад све поћи по новом, прекршиће се на двоје, завиче он опет враћајући се својој тузи и јаду, — све, све, а јесам ли ја припреман за то? Хоћу ли ја сам то? То је, вели, потребно за моје пробе? Нашто ће само све те бесмислене пробе, испити? Нашто су они, хоћу ли ја онда боље знати, кад будем притиснут и пригушен мукама, идиотством, у старачкој немоћи, после двадесет година робије , него ли што знам сад, и зашто онда имам да живим? Зашто ја и сад ово пристајем тако да живим? О, знао сам ја, да сам подлац, кад сам јутрос у зору стајао над Невом!

Напослетку обоје изиђоше. Дуњи је било тешка, мучно, али она га је волела! Она пође, али одмакнувши се за педесет корака, окрене се још једном да га погледа. Још је био на погледу. Али, дошавши до рогља, окрене се и он, последњи пут се сукобише погледима; али опазивши да га она гледа, он махне руком нестрпљиво па и с досадом, давши јој знак тиме да иде, а он оштро зађе за рогаљ.

„Ја сам зао, ја то видим,“ мисли он, застидивши се одмах, свога љутитог покрета на Дуњу. — „Али, па зашто ме оне толико воле ако ја не вредим те љубави! О, да сам ја сам био, и да ме нико није волео, ни ја не бих никад никога волео! *Не би свега овога ни било!* Али занимљиво је, да ли се неће душа моја смирити за свих петнаест, двадесет година, што ћу ја с побожношћу уздисати и јецати пред људима, називљући себе разбојником уза сваку реч? Јест, управо, управо тако! Тога ради ме они сад и прогањају, њима то баш и треба... Ево они иду улицом горе, доле, и сваки је од њих подлац и разбојник већ по својој природи; горе од тога је идиот! А дела огледај да ме прогонство мимоће, и они ће се сви да помаме од благородног негодовања! О, како их све мрзим.“

Дубоко се замисли о том: „каким то процесом може тако бити, да се он, напослетку, пред свима њима већ и без размишљања смири, да се убеђењем смири! Па шта, зашто баш и не? Одиста, тако мора и да буде. Зар двадесет година непрекидна ропства неће дотући сасвим? Вода камен троши. И зашто онда да се после тога живи, зашто ја сад идем, кад сам знам, да ће све то бити баш онако, као по књизи, а не друкчије!“

Од синоћ је стављао себи можда и по сто пута ово питање, па ипак ишао је.

VIII.

Кад уђе Соњи већ се почело смркавати. Соња га цели дан чекала у ужасном узбуђењу. Чекала га заједно с Дуњом. Дуња је још изјутра дошла к њој, сећајући се јучешњих речи Свидригајлова, да Соња „о томе зна“. Нећемо причати појединости разговора и сузе обоју њих, и колико су се узајамно приближиле. Дуња је из тога познанства и виђења понела, бар, једну утеху, да јој брат неће бити сам: њој, Соњи, њој прво је дошао са својом исповешћу; у њојзи је тражио човека, кад му је човек затребао; па она ће и поћи са њим, камо га судба пошље. Није ни питала, али знала је, да ће то бити тако. Гледала је Соњу шта више с неком побожном пошћу, и испрва се готово збунила од тога осећања, с којом се према њој држала. Соња пак била је готова замало па да и заплаче: она је, напротив, сматрала себе за недостојну чак и да погледа у Дуњу. Лепа слика Дуњина, кад је она њу, Соњу отпоздравила с таком пажњом и поштовањем, када се оно први пут видеше код Раскољникова, остала јој за навек у души, као једно од најлепших и недостижних виђења у њену животу.

Дуњечка, напослетку, не могаде се више стрпети, него остави Соњу и оде да брата чека у његову стану; све јој се чињаше да ће он тамо доћи. Оставши сама Соњу одмах поче мучити страх од помисли, да ће он можда одиста свршити самоубиством. Тога се и Дуња плашила. Али обе се цели дан узајамно разуверавахуу доказима, да то тако не може бити, и биле су спокојније, док су биле заједно. А сад, тек што се растале, и једна и друга само су о томе и мислиле. Соња се присети како јој Свидригајлов јуче рече, да Раскољникову стоје два пута, Владимирка или... Уз то знала је она његову поноситост, занесеност, самољубље и неверовање.

„Зар тек само малодушност и страх од смрти могу да га приморају живети“ ? помисли, напослетку, очајно.

Сунце, међутим, већ залазаше. Она тужно стајаше код прозора и непрестано гледаше кроз њега, — али кроз прозор се види само један главни, необељени зид суседне куће. Напослетку, кад је већ дошла до савршеног уверења у смрт несрећног младића, — он уђе у њену собу.

Радостан узвик отме јој се из груди. Али погледавши му дуже у очи она побледе.

— Па, да! рече осмејкујући се, Раскољников. — Дошао сам по твоје крстове, Соња. Ти си ме сама пошиљала на раскрсницу; па шта сад, кад је дошло до ствари ти се уплашила?

Соња га задивљено посматраше. Необичан јој беше тај тон; хладна дрхтавица прође је сву, али за часак она се досети да и тон и глас тај беху навалични и усиљени. Он је и говорио с њом гледајући некако у кут, и као избегавајући да јој погледа право у лице.

— Ја сам, видиш Соња, нашао, да ће тако, извесно, бити боље. Има ту једна околност... Него, било би дуго причати, а и нема се шта. Мене, знаш ли, само шта љути! Љути ме што сва та глупа зверска грдобна лица одмах ће да ме опколе, да право на мене издраче своје очи, да ми стављају своја глупа питања,

на која ваља одговарати, да показују прстом... Фуј! Знаш, ја нећу ићи Порфирију; додијао ми је. Боље да идем своме пријатељу пароху. Ту ћу ја веома да задивим, врло велики ефекат, особити, да постигнем. А требало би да сам равнодушнији; већ сам и сувише жучан постао у потоње време. Верујеш ли, мало час попретио сам сестри мал' не песницом зато само, што се она окренула за мном још последњи пут да ме види. Права гадост такво стање! Ех, до чега сам дошао! Е, па, где су крстови?

Не беше сам свој. Није се могао ни на једном месту скрасити један тренутак, ни на једном предмету не могаде прикупити сву пажњу; мисли му прескакаху једна другу, заборављао се у говору; руке му помало дрхтаху.

Соња ћутом извади из фијоке два крста, од кипариса један, а други од мёди, прекрсти се, прекрсти и њега и метну му на груди кипарисни крстић.

— То је, велиш, символ тога, што крст узимам на се, хе-хе! Баш као да сам ја мало досад страдао! кипарисани, тојест прост, народни; медни је Лизаветин, њега узимаш себи, — покажи де! Такав је био на њој... у оном часу? И ја знам така два крста, сребрн и иконицу. Скинуо сам их онда старици са груди. Одиста, кад би ми ти баш те крстове сад обесила о врат... Него ја све сад измишљам, заборавићу о ствари; некако сам расејан!... Видиш Соња, дошао сам управо зато, да ти унапред саопштим, да знаш... Ну, ето то је све... Ја сам тек само зато и дошао. (Хм! ја сам, уосталом мислио, да ћу више казати) Али ти си и сама хтела да ја идем да се јавим, и да одем на робију, е па, ето ићи ћу, и твоја ће се жеља испунити; а што сад плачеш? Зар и ти? Престани доста; ох, како ми је све то тешко!

Ипак појави се у њему осећање; беше му жао гледајући је: „зашто баш и она?“ мисли за се. — Шта сам баш ја њојзи? Зашто плаче, и она се брине за ме, као и мати, као и Дуња? Биће моја њањка, чуварицо моја!“

— Прекрсти се, моли се Богу макар једанпут, замоли Соња дрхтавим, плашљивим покорним гласом.

— О, реци само, колико ти је воља! И са чистим срцем, Соња, баш са чистим срцем...

Уосталом, хтео би рећи нешто друго.

Прекрсти се неколико пута. Соња дохвати своју мараму и баци је на главу. То беше зелена вунена марама, вероватно, она иста о којој је онда Мармеладов напоменуо, она „породична.“

Раскољников се тога сетио, али не запита. У самој ствари осећао је и сам да је страшно расејан и некако ужасно узнемирен. Уплаши се од тога. Намах га запрепасти и то, што Соња хоћаше заједно с њиме да пође.

— А ти? Куда ћеш ти? Остани, остани! Ја ћу сам ићи! завиче он у малодушној досади и готово наљућен, па пође вратима. — Нашто ће ту сад читава свита! мрмљаше он излазећи.

(Наставиће се).

ПОТЕРА

Јосиф Јовановић, војни бегунац из Василевца, среза ломпаланачког, у Бугарској, који је живео код нас у Параћину, оптужен је и решењем ћупријског првост. суда од 10 јула 1899 г. Бр. 10129, стављен под поротни суд зато: 1. Што је ноћу између 27. и 28. октомбра 1898 г. на опасан начин из магазе Станка Петковића, трг. из Параћина, украо 260 дин. у новцу, и тиме учинио кривицу казниму по § 223. т. 2. кр. зак. и 2. Што је свог бившег газду Влајка Милорадовића механџију из Параћина, у 1898 год. поступно покрадао у новцу, и тиме учинио кривицу казниму по § 222. тач. кр. зак. Ну како је опт. Јосиф из истражног притвора побегао, и није се могао пронаћи, ћупријски првостепени суд актом № 7010 т. г., на основу § 314. кр. пост. овим позива опт. Јосифа да суду најдаље за три месеца *од дана када се овај позив у званичним новинама објави*, ради суђења предстане, иначе ће суд и без његовог присуства ислеђење наредити и пресуду изрећи. Полиц. власти ако Јосифа пронађу, нека га изволе стражарно спровести дотичном суду.

Непознати лопов, ноћу између 9 и 10 ов. м. покрао је Аврама С. Ардити трг. из Рушчука. Између осталих ствари лопов му је украо и три комада српских обвезница и то: 1 комад 2% срп. лутр. зајма од 1881 Сер. 5519 Бр. 29. 1 комад дуванског лоза сер. 3571. Бр. 60. 1 комад дуванског лоза сер. 9577. Бр. 11. За ову крађу доставио је власти Јаков С. Којен овд. трговац. Кварт варошки актом од 17 ов. м. № 4129. овим путем моли све полиц. власти да лопова у кругу своме потраже и са нађеним надлежно поступе. Обраћа се пажња и купцима лозова да лице, које им буде понудило на продају лозове под горњим серијама и бројевима, одмах најближој полиц. власти предаду.

Петар Гушанац, надничар, однео је Илији Божићу вештаку једну ручну панораму у вредности 200 динара коју му је овај поверио да по овд. вароши ради. Па како се Петар није до данас своме газди вратио, нити се јавио, већ панораму као своју својину однео, — кварт варошки упр. гр. Београда актом № 4167 моли све полиц. власти да Петра у кругу своме потраже и нађеног заједно с панорамом стражарно спроведу овоме кварту.

Јордан Илић, лебар из Београда, за учињену кривицу (лаку повреду тела) нанету Кости Грујићу железничару из Крагујевца, осуђен је пресудом апелационог суда од 6 прошлог месеца Бр. 951. на двадесет дана затвора. Али како се Јордан није могао пронаћи, да се над њим изврши пресуда по кривичној и грађанској части, то Управа града Београда актом Бр. 9568 расписује тражење за проналазак овог Јордана, па ако се пронађе да се управи стражарно спроведе.

Велимир Николић, тежак из Жабара, провалио је кош Илије Прокића тежака ондашњег, и из истог украо кукуруз. То је било ноћу између 11 и 12 овог месеца. Велимир због овога био је стављен под кривичну истрагу и у притвор, но приликом спровода улучи прилику и побегне. Начелник среза лепеничког актом Бр. 5455 моли све полицијске власти, да Велимира потраже и ако га нађу, њему спроведу. Њему је 27 година, обичног стаса, црномањаст, носи кратку црну браду и бркове, сувоњав, иде нахерено — коцкарски. УБр. 10305.

Тихомир Мићић, бив. посредник из Крагујевца, има да одговара за више дела утаје, због чега је отпочета кривична истрага. Али како је он побегао, то начелство округа крагујевачког актом Бр. 5383 моли све полицијске власти да Тихомира потраже и нађена њему спроведу. Тихомиру је 24 година, црномањаст, ћосав, а по лицу има бубуљице. УБр. 10316.

Боривоје Ђурић, из Речке, решењем полиц. власти био је стављен под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе, одакле је побегао. Начелник среза крајинског актом Бр. 3564 моли све полицијске власти, да Боривоја потраже и нађена њему спроведу. Њему је 28—29 година. УБр. 10310.

Истражни судија у Бриелу известио је Управу града Београда, да се једна лажна индивидуа под лажним именом: **Луј Везожел** и **гроф Безожел** издаје, представљајући се да је аташе посланства. Њему је од прилике 35 година, висок 1·75 метра, средњег стаса, црномањаст, смеђих бркова, брија се и говори перфектно француски. Окривљен је за опасну крађу. Управа града Београда актом бр. 10194 расписује тражење за проналазак ове индивидуе, па ако се пронађе, да се управи спроведе.

Димитрије Мојић, скитница, родом из Јарковца у Аустро-угарској, окривљен је за утају, коју је извршио као старалац узабрањене имовине Ленке Војновне, зашта је поведена истрага од стране панчевачке полиције. Али како је он, по сазнању овога, пребегао амо у Србију, то се Аустро-угарска полицијска власт обратила Управи града Београда да она распише тражење. Димитрију је 33 година, стасит, дугуљастог лица, угаситих очију, косе црне, проседе, бркова угаситих, брија се, поса великог. Управа града Београда актом Бр. 10371 расписује тражење за проналазак Мојића, па ако се ухвати да га спроведу њој, ради предаје. По сазнању, нема стално место становања.

Миладин Ђорђевић, обућарски момак из Чачка, осуђен је пресудом Апелационог суда од 13 фебруара ове године № 5414 на месец дана затвора због лаке повреде нанете Милошу Константиновићу, обућару. Али се иста пресуда ни по кривичној ни по грађанској части није могла извршити због тога, што је исти отумарао незнано где. Начелство округа рудничког актом Бр. 4555 моли све полицијске власти, да Миладина потраже и нађена начелству спроведу. УБр. 9863.

Василије Јечменица, слуга Милоша Живановића из Баље, украо је своме газди 25 прошлог месеца, одело и кошуље — у вредности 100 динара, па побегао. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 5448 моли све полицијске власти да Васи-

лија потраже и нађена њему спроведу. Јечменица је родом из Турске, 18 је година, средњег стаса и плав. УБр. 9546.

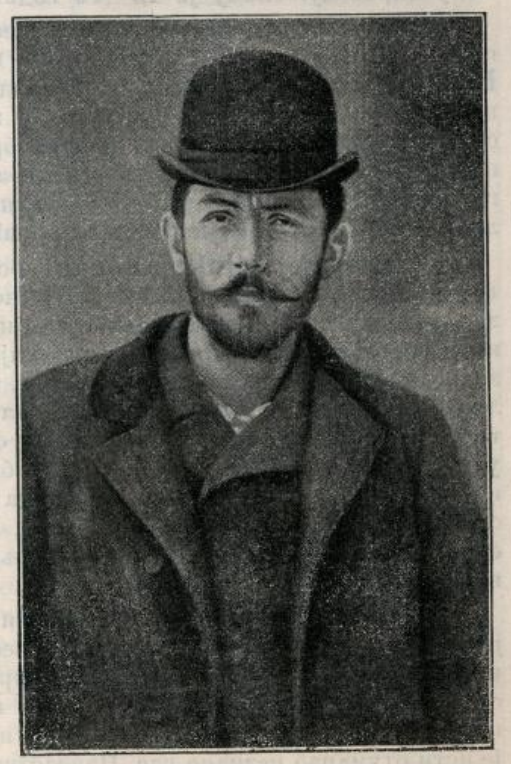
Непознати зликовци, ноћу између 5 и 6 овог месеца, провалили су дућан Алексе Стојадиновића из Медвеђе, ушли у исти, изнели касу (Вертхајмову), у речно корито удаљено од дућана 30—40 метара, исту разбили и однели 850 динара у српским новчаницама. Даље, 37 комада срећака класне лутрије 21-ог кола под овим бројевима: ¼: 2650, 6582, 14069, 14573, 14575, 14578, 25449, 14068; ⅛: 5532, 5584, 13387, 18391, 16265, 16266, 16267, 16268, 19139, 19140, 23007, 23020, 8865, 4031, 5165. 9688, 9691, 9692, 9695, 13316, 13302, 13303, 13316, 19196, 19951, 27414, 4055, 3995 и 13382 и један дувански лоз бр. 37 серија 8058, и резервне кључеве. Начелник среза трстеничког актом Бр. 5596, моли све полицијске власти да зликовце и покрађу потраже и њему спроведу. УБр. 10226.

Милош М. Ђукановић, бив. благајник „Савеза Стрељачких дружина", стављен је решењем кварта палилулског од 27 марта тек. год. Бр. 3521, под кривичну истрагу и у притвор због проневере друштвеног новца у суми 2897·18 динара. Милош је у бегству, па с тога управа града Београда позива све полициске власти, да га у својим домашајима живо потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Управе под Бр. 8116 и 9806, или кварту палилулском на горњи број.

Милошу је 25 до 26 година, средњег је стаса, у опште плав, сувоњав, браду брија. Од особених знакова има на трбуху белегу од револверског метка.

Алекса Костић, чувена варалица, о коме је толико пута било говора у нашем листу, окривљен је поново код Управе града Београда због извесног казнимог дела. Он је у бегству (како се дознаје у неком селу округа смедеревског), па с тога управа града Београда позива све полицијске власти, а нарочито начелство смедеревско, да Алексу у својим домашајима најживље потраже, и у случају проналаска да га њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 10204. Пограничне власти треба да обрате нарочито пажњу на то, да Алекса не оде у иностранство, а у случају да је то већ учинио, нека о томе одмах известе управу, како би она могла предузети потребне кораке за његову ехтродицију.

Алекса је рођен у Београду 1866 год.; повисоког је раста, плав, сувоњав. Ова му је слика из млађих година и ми је доносимо на брзу руку, јер нам је новији клише оксидисан и постао неупотребљив. Полицијске власти за познање Алексино нека употребе слику изнету у 45 бр. „Полицијског Гласника" на стр. 350 од 1898 год., јер је она верна и по њој се може одмах познати. — Ако се Алекса не пронађе до идућег броја, ми ћемо изнети нову слику његову.

ТРАЖИ СЕ

Радисав П. Лазовић, из Лу̑ка, треба да предстане команданту X пуковске окружне команде 12 овог месеца, ради упута у кадар. Па како је поменути Радисав отишао од куће још пре пет година, то начелник среза драгачевског актом Бр. 3604 моли све полицијске власти да Радисава потраже и саопште му предњи позив. УБр. 8906.

Петар Стевановић и **Цветко Митра Стевановића,** из Дупљана, регрути, позивају се од стране команданта I (врањске) окружне брдске команде, да 14 овог месеца у 6 сати изјутра буду у Врању и да му се јаве ради упућења у стални кадар. Па како су обоје: и Петар и Цветко још пре неколико година отишли од својих кућа и сад им се не зна место становања, то начелник среза масуричког актом Бр. 2915 моли све полицијске власти да ове потраже и да им позив саопште. УБр. 9824.

Драга кћи **Ленке Ивановић,** из Беодре, у Аустро-угарској, која је служила код г. Добросава Милошевића, в. интенданта у горњем граду, изашла је 4 овог месеца и отумарала незнано где. Њој је 13 година, средњег стаса, дугог лица, у опште плава, широког носа. Тражи је њена мати. Била је одевена у сукњи и рекли од поркета, повезана црном марамом, на ногама имала је ципеле. Управа града Београда актом Бр. 10129 расписује тражење за њен проналазак и ако се пронађе да се спроведе управи.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Никола Милојевић, најпрепреденија варалица, о коме смо ми већ толико много писали у своје време и који је своју вараличку вештину са великим успехом показао у Хрватској путујући по њој под фирмом путујућег професора издавајући се под именом Дунђерског те на тај начин извршио силне преваре код тамош. Срба и Хрвата, (види бр. 16 и 17 „Полиц. Гласника" од 1899 год. на стр. 133) — издржао је затвор у Госпићу и дошао опет у Србију. Управа гр. Београда пре 3 дана стражарно је упутила Николу начелнику ср. алексиначког да га овај спроведе у његово место рођења — Вакуп. Али, Никола по свој прилици неће хтети да живи у селу; он ће и даље продужити свој тако омиљени посао варање, те му с тога доносимо слику и обраћамо пажњу полицијским властима да на њ мотре а и свакоме да га се чува.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Л. Р. писару општ. мариновачке. Причекајте на ред.

Овлашћени са надлежног места изјављујемо, да је по све неистинита вест изнесена у вечерњим листовима, као да чиновници полицијски и министарства покрећу некакав други лист „Полицајац". То је измишљотина коју су лаковерним новинама протурили људи, чији су „стручни" радови из нашег уредништва одбачени и који своје умне производе нуде по два динара од штамнаног табака. Али и ти људи нити су чиновници полицијски, нити министарства полиције. Преко осталих недотупавности изнесених прелазимо са презрењем.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 5. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНАЖ
И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА
— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (4)

Као год код мерења прстију, тако исто препоручљиво је и овде примаћи и одмаћи више пута покретни крак компаса до врха палца и, том приликом, обратити нарочиту пажњу на то, да се општи положај компаса не поремети, као и да се прсти намерно и полако не савијају. Ако би било сумње за ово последње, треба их (прсте) притиснути палцем десне руке, пазећи при том да и нокти не буду притиснути, у ком би се случају увећала мера за неколико милиметара.

Напомене о мерењу леве ноге

Ове напомене поглавито се односе на неправилност прстију и састоје се у:

а) *Повијености палца.* Слова *пв.* (скраћено од повијен), записана после цифре, која представља меру, значе: да је палац повијен унутра — ка осталим прстима. Њима — овим словима — треба још додати и бр. ^{mm}. те повијености, која у неколико смањује дужину ноге. Тако нпр. нога = 24·6 — пв. 3 означује ногу дужине 24 см. и 6 ^{mm}., која би, да палац није повијен, показивала меру од 24·9 см.

Повијеност палца не треба ни у ком случају да утиче на промену правца компасовог, који увек треба да буде парарелан правцу осовине ноге;

б). *Згрченост палца.* Ова особеност произлази из употребе сувише кратке обуће. Кад је јако наглашена, умањује знатно меру дужине ноге и с тога је потребно, да буде тачно означена. Слова *згр* (скраћено од згрчен), праћена цифрама: 1, 2, 3 и 4 ^{mm}. надокнађују, бар приближно, умањеност праве мере;

в). *Други прст већи је од првог.* Ова особеност не треба ни у колико да промени начин мерења, који смо напред изложили. Сва је разлика у томе што покретни крак компаса, у место да овлаш додирне врх палца, додириваће у овом случају врх већег прста. Да би се пак знало, да је тај прст, а не палац, мерен, ставља се после цифре аритметички знак > после кога долази број ^{mm}. за колико је други прст већи од палца. Нпр. нога = 24·4 > 2 ^{mm}.

г). *Лева нога одсечена.* Ако је цела лева нога одсечена, онда ће се у место ње мерити десна, а у дотичној рубрици на картону тачно ће се означити узрок тог мерења.

Ако ли је пак само један део леве ноге одсечен, онда се мери остатак, онакав какав је, па се на картону то тачно означује.

У случају, да се на нози налази рана, која тренутно онемогућава мерење, онда треба исто одложити ако за то има могућности, — у противном, треба мерити десну ногу. *Апсолутно је забрањено узимати приближно меру.*

Што се тиче разлике између два мерења једне исте ноге, она се, с обзиром на тешкоће и обмане при мерењу, може попети до 2, а у дужем размаку времена и до 3 ^{mm}.

Мерење левог лакта (сл. 10).

За ово мерење, поред већ поменутог компаса, потребан је нарочити сто, у виду ногара, на који индивиду-а полаже руку за време мерења.

Постављајући отворени компас на овај сто, парарелно његовим ивицама, мерач позива индивиду-у, да своју леву долактицу и то голу, т. ј. без одела и кошуље, метне између кракова компаса, пазећи при том, да крајна тачка средњег прста, његов први зглоб и средина шаке, буду у једној правој линији и парарелно са ивицама стола.

Сл. 10.

Кад је ово постигнуто, мерач ставља своју леву руку на већ положену руку индивиду-е која се мери, да би је (руку) тим учинио непокретном а по том наређује, да идвиду-а своје тело изнесе мало у напред и, према потреби, управља својом десном руком тај покрет дотле, док лева мишица не буде доведена у такав положај, да са својом долактицом прави оштар угао, приближно раван половини правог.

Пошто се још увери, да овим изношењем тела у напред, није ни у колико поремећен положај долактице, мерач десном руком спушта покретни крак компаса док овлаш не додирне најистакнутију тачку средњег прста, а за тим на лењиру чита меру.

Пре но што се прочита мера, саветно је и овде, да се покретни крак компаса неколико пута примакне (нози компасу) и на тај начин, што тачније утврди права мера.

Напомене о мерењу левог лакта

Најчешће грешке, које се чине приликом овог мерења, састоје се у недовољном савијању мишице према њеној долактици, с тога је потребно, да се на то обрати нарочита пажња. Исто тако треба пазити, да се, приликом изношења тела у напред, не поремети положај лакта, који као што смо рекли, треба увек да је паралелан са ивицама стола.

У случају укочености или сломијености лакта, ради се као и код мерења прстију и ноге, т. ј. мери се онако и у онолико у колико се може и како се показује.

Разлика између два мерења једног истог лакта, може се, из оних истих разлога који оправдају допуштену погрешку код мерења ноге, попети до 3 ^{mm}.

Овим смо у најкраћим потезима изложили саставне делове антропометриског описа и начин, на који се он добија, а сада да речемо коју и о предметима без којих га је немогуће добити, а то су: сала у којој се обавља и средства — справе помоћу којих се обавља мерење.

1. Сала за мерење

Неопходно је потребно ради посматрања боје очију и што бржег читања инструмената, да ова сала буде светлости (јужној страни) окренута, и да има један раван и довољно осветљен зид (са источне стране), најмање од 2 метра висине и дужине, који ће служити са мерење висине стаса и ширине раширених руку.

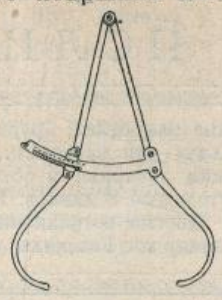
Сем ове сале потребне су још две собе, од којих једна служи за смештај попуњених картона, а друга за свлачење индивиду-е. Желети је још, да све три собе буду једна до друге и у вези једна с другом.

2. Справе за мерење

Ове справе двојаке су: металне и неметалне.

Металне справе ове су:

а). **Компас — шестар за мерење главе** (сл. 11). Овај компас направљен је од обичног гвожђа али је по површини никлован. Он има кружни лук, градисан од 12—22 см., а служи за мерење дужине и ширине главе, као и ширине јагодица;

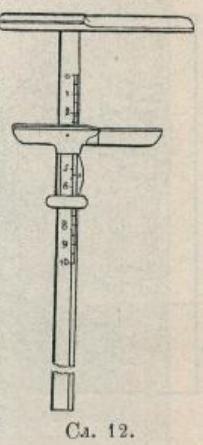

Сл. 11.

б). **Компас за ухо** (сл. 12), градисан од 0—10 см., који служи за мерење дужине десног уха;

в). **Компас велики** (сл. 13) којим се мере оба прста, лева нога и леви лакат. Овај компас истог је модела као и предходни, само је много већи. Његова градација варира између 0—60 см.

Почетна тачка градације ова три компаса није, као обично, стављена до унутрашње ивице покретног крака, већ је намерно помакнута ка средини, управ онолико, колика је дебљина покретног крака.

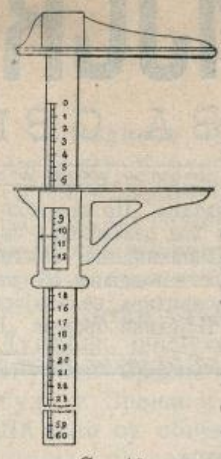
Сл. 12.

Кад су краци инструмента један уз други, т. ј. кад је инструмент затворен, онда ова почетна црта градације треба да буде тачно спрећу индекса (право усечена црта на покретном краку компаса према којој бива читање градације). Ако се ове две црте не поклапају, онда је инструменат нетачан, и као таквог, треба га одбацити.

Исто тако треба, и то одмах, одбацити сваки компас, чија би конструкција ма и најмање неправилна била, што се може познати помоћу једног, нарочитог металног прута, који, мерен помоћу сва три компаса, треба увек да показује исту дужину.

Од поменута три компаса, онај с луком — за мерење главе, највише је изложен квару, те га с тога треба и најчешће оверавати т. ј. уверавати се: да ли поменути метални прут, мерен њиме, показује исту дужину као и код ранија два компаса.

Помињемо још и то, да је веома потребно, одржавати свагда ове инструменте у чистом стању, а то ће се постићи, ако се они, после сваког мерења, избришу крпом, натопљеном са мало зејтина, или каквом меком кожом. Ако се овако не би чинило, или ако би се они трљали са каквим тврдим предметима, никал би брзо спао са кракова компаса за главу, а црте градације избрисале би се са сва три компаса што би у велико спречавало брзину и умањавало тачност мерења.

Сл. 13.

Сем небројаних металних справа или инструмената у ужем смислу, за узимање антропометриског описа потребне су још и ове справе:

г). *Један метар* од дрвета или од челика, који служи за мерење стаса. Он је, као што смо већ казали, утврђен у висини од 1 метра над подом. Приликом мерења индивиду-а му је леђима окренута, али тако, да је кичма за 15 см. у лево;

д). *Један полуметар,* исте конструкције, као и метар, градуисан од 0·70—120 см., који служи за мерење бустула. Овај полуметар утврђен је на зиду, у висини за 0·70 ^{mm}. изнад пода, или за 0·30 ^{m}. изнад специјалне клупице, на којој седи индивиду-а за време мерења;

ђ). *Један четвртаст табак хартије* или *четвртаста стаклена табла,* градуисана од 130—200 см., која служи за мерење дужино раширених руку. Горња ивица ове табле, удаљена је од пода за 150—165 см. — управ за највећу висину рамена једног лица;

е). *Сто у виду ногара,* у висини 1·10 ^{m}., који служи за мерење лакта, а сем тога и као ослонац приликом мерења ноге;

ж). *Столичица* у облику четвртасте пирамиде, која служи за мерење ноге и на којој индивиду-а седи за време мерења главе и уха;

з). *Специјални троугао*, који припомаже мерењу стаса и бустула и

и). *Један мали лењир*, величине од 20 см., који служи за узимање особених знакова.

Ово су справе без којих је апсолутно немогуће добити антропометриски опис, али их има још неколико, као што су маказе за сечење ноктију, даске за ограничење правца стаса, бустула итд., које само припомажу мерењу, и без којих се, у крајнем случају, може бити.

Овим смо у једно завршили са антропометриским описом, о чијој ћемо важности говорити доцније по што завршимо са излагањем сва три описа, а сад да видимо у чему се састоји.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

9. Пиротски округ

окружно место варош Пирот

срезови: белопаланачки, лужнички и нишевачки

I. Белопаланачки — ср. место Б. Паланка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Б. Паланка вар.
		2	Клисура
		3	Кременица
		4	Ново Село
1	**Белопаланачка**	5	Тјеловац
		1	Врандол
		2	Горњи Рињ
		3	Градиште
		4	Долац
		5	Дражево
2	**Врандолска**	6	Крупац
		1	Бабин Кал
		2	Горња Глама
		3	Доња Глама
		4	Љубатовица
		5	Синјац
3	**Љубатовачка**	6	Трешњанци
		1	Витановац
		2	Козја
		3	Мирановац
		4	Орња
4	**Мирановачка**	5	Пајеж
		1	Букуровац
		2	Дол
		3	Доњи Рињ
		4	Клење
5	**Моклишка**	5	Моклиште
		1	Гор. Коритница
		2	Дивљане
		3	Д. Коритница
		4	Мокра
6	**Мокрањска**	5	Ореовац
		1	Вапа
		2	Ланиште
		3	Лесковик
		4	Равни дô
		5	Црвени брег
		6	Црнча
7	**Тамњаничка**	7	Тамњаница
		1	Вргудинац
		2	Глоговац
		3	Коемовац
		4	Топоница
8	**Шпајска**	5	Шпај

II. Лужнички — ср. место Бабушница

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бабушничка	1	Бабушница
		2	Драгинац
		3	Извор
		4	Калуђерево
		5	Проваљеник
		6	Радушевац
		7	Сурачево
2	Богдановачка	1	Богдановац
		2	Брестов — дô
		3	Дол
		4	Штрбавац
3	Вел Бољинска	1	Вел. Бољинце
		2	Завидице
		3	Мало Бољинце
		4	Мезграја
		5	Модра Стена
		6	Остатовица
4	Љуберађска	1	Бердуј
		2	Горчинци
		3	Грнчар
		4	Липово
		5	Љуберађа
		6	Радињинци
5	Столска	1	Александровац
		2	Вава
		3	Дучевац
		4	Камбелевац
		5	Кијевац
		6	Сиња Глава
		7	Сто
		8	Царев до
6	Стреличка	1	Валниш
		2	Масуровци
		3	Пресека
		4	Раљин
		5	Стрелац
		6	Студена
7	Стрижевачка	1	Бежиште
		2	Братишевац
		3	Горње Крњине
		4	Доње Крњине
		5	Ресник
		6	Стрижевац
		7	Шљивовик
8	Црв.-јабучка	1	Црвена јабука
		2	Раков до
		3	Радосин

III. Нишавски — среско место Пирот

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Балта-берило-вачка	1	Алдина Река
		2	Бал.-бериловац
		3	Вртовци
		4	Јања
		5	Равно Бучје
		6	Ћуштица
		7	Црни Врх
2	Брлошка	1	Брлог
		2	Дојкинци
		3	Јеловица
3	Вел.-лукањска	1	Бела
		2	Вел. Лукања
		3	Гостума
		4	Завој
		5	Мала Лукања
		6	Паклештица
4	Вис.-ржанска	1	Висока Ржана
		2	Реовци
		3	Росомача
5	Градашничка	1	Басара
		2	Бериловац
		3	Извор
		4	Градашница
		5	Добри-до
6	Гњиланска	1	Бари-Чивлик
		2	Вел. Суводо
		3	Гњилане
		4	Мали Суводо
7	Јал.-Изворска	1	Јаловик-Извор
		2	Стањанци
8	Каланска	1	Иново
		2	Кална
		3	Шестигабор
		1	Блато
		2	Костур
9	Костурска	3	Лопашница
		4	Пасјача
		5	Понор
		6	Расница
		7	Церовик
10	Крупачка	1	Велико Село
		2	Крупац
11	Обреновачка	1	Јалботина
		2	Милојковац
		3	Обреновац
		4	Планиница
		5	Срећковац
		6	Сухово
		7	Чиниглавци
12	Смрданска	1	Беровица
		2	Држина
		3	Камик
		4	Присјан
		5	Смрдан
13	Сопотска	1	Копривштица
		2	Нишор
		3	Ореовица
		4	Покревеник
		5	Сопот
14	Темачка	1	Куманово
		2	Рагодеш
		3	Темска
15	Топло-долска	1	Зековци
		2	Топли до
16	Трњанска	1	Вел. Јовановац
		2	Војнеговац
		3	М. Јовановац
		4	Пољска-Ржана
		5	Трњане
17	Церовачка	1	Базовик
		2	Мирковац
		3	Рудиње
		4	Церова
		5	Шугрин
18	Црноклишка	1	Враниште
		2	Осмаково
		3	Станичење
		4	Црвенчево
		5	Црноклиште

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

С.№ 5.993
12. јуна 1899 год.
у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

У 116 броју „Малих Новина,“ од 29 априла ове године, налази се нотица под насловом „Да вино не цикне“, а под подписом „Д. М. Ђорић, индустријалац.“ У тој нотици саветује се читаоцима, да за поправљање вина, употребе салицилну киселину, у дози од 5 до 10 гроша на 100 литара вина, наглашујући, да та радња није за здравље шкодљива.

По овом предмету, као надлежан по чл. 1-ом и тач. 4-ој члана 4-ог, закона о уређењу санитетске струке и чувању народног здравља од 1881 год. прибавио сам мишљења државне хемијске лабаторије и гл. санитет. савета, о значају додавања салицилне киселине вину и осталим предметима намењеним за исхрану људи, и, из добивених одговора, увидео сам, да би додавање салицилне киселине вину и осталим животним намирницама нанело озбиљну штету народном здрављу.

Са тога, а ослањајући се на чл. 24 тач. 25 закона о чувању народног здравља од 1881 год. § § 8, 11, 12 и 19 правила о држању и продаји отрова и отровних ствари од 1 септембра 1882 год. С.№ 2542.

Решавам :

1, Употреба салицилне киселине за поправљање вина, ма и у најмањој количини, има се сматрати као шкодљива по здравље народа ;

2, Вино и сви предмети одређени за исхрану народа, у којима се нађе ма и најмања количина салицилне киселине, имају се сматрати као покварени дометањем шкодљивих ствари. Са вином и осталим на овај начин поквареним предметима и њиховим сопственицима поступиће се по § 372 казненог закона.

3, При продаји салицилне киселине, апотекари и дрогисте морају се строго придржавати § § 8 и 12 правила о продаји отрова, у противном са њима ће се поступити према § § 11 и 19 тих правила и чл. 24 тач. 25 закона о чувању народног здравља, од 1881 године.

Препоручује се начелству — управи — да се брижљиво стара о тачном извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 737
16 јануара 1901 год.
у Београду

Свима начелствима и управи Београда

Господин министар војни писмом од 25 децембра 1900 године ЛБр. 3378, известио ме је, да је у Нишу отворен српски Пастеров завод за лечење лица изуједаних од бесних животиња, и да је према томе, престала потреба упућивати такве болеснике у стране Пастерове заводе.

Са тога, нашао сам за потребно изменити постојеће наредбе по овом предмету, и наредити следеће:

а, Сва лица, изуједана од бесних животиња, упућиваће се од сада на лечење у Пастеров завод у Нишу.

б, Ово упућивање вршиће окружна начелства, односно управа града Београда непосредно, и неће се више обраћати овоме министарству ради тога.

в, Само они имућни болесници, који сами сносе цео трошак лечења и који су на ту циљ спремиле готовог новца 150—200 динара, могу тражити да их начелство — управа — упути овоме министарству, ради пошиљања у будимпештански пастеров завод.

г, За упућивање деце до пуних 15 година потребан је пратилац.

д, Трошак око путовања до Ниша и натраг, као и око лечења и издржавања у Нишу, како болесника тако и пратилаца сносиће имућни болесници сами.

ђ, Путни трошак, сиротних болесника и њихових пратилаца, као и оних болесника, који тај трошак не могу поднети без осетне штете по имовно стање, пада на терет месне општине, а трошак око лечења и издржавања у Нишу пада на терет округа.

е, Изуједана лица, снабдевена уверењем о имовном стању, морају се писменом молбом обраћати месној власти ради упућивања на лечење.

ж, Надлежна месна власт дужна је одмах учинити све што треба:

1, Да изуједана лица набаве потребан новац за путовање и издржавање;

2, да се бесна животиња, ако је домаћа и жива, пронађе, затвори и стручно посматра, или да се над њом изврши секција, ако је убијено, и о свему састави детаљан протокол.

3, да изуједано лице спроведе начелству окружном — управи заједно са уверењем о имовном стању, протоколом секције и довољним путним трошком ради упућивања на лечење у Ниш.

4, да утврди коме газди припада бесна домаћа животиња.

5, ако постоји тужба за повреду, да поступи надлежно по закону.

6, Начелство окружно — управа — пошто се увери да је све испуњено што се наређује у тачци *ж* саставиће спроводно писмо за нишки Пастеров завод и у њему назначити:

1, Име и презиме болесника и пратилаца;
2, Године старости;
3, Дан уједа;
4, Изуједано место на телу;
5, Опште стање здравља болесникова;
6, Врсту бесне животиње, која је болесника изуједала;
7, Ко ће платити учињени трошак око путовања, издржавања и лечења.

Овако састављено писмо са протоколом секције бесне животиње, или протоколом посматрања за живота, начелство — управа послаће непосредно нишком пастеревом заводу заједно са болесником.

и, У свима случајевима уједених лица од бесних животиња, окружни физикус водиће озбиљну евиденцију, и о њима министарству референсати у месечним извештајима лекара по формулару *Е;*

ј, За неизвршење ових наредаба казниће се одговарна лица према чл. 33 тач. 2 закона о чувању народног здравља од 1881 год.

к, Овим се укидају наредбе СЊ 5423|97, СЊ 7588|98 и СЊ 8327|98.

Препоручује се начелству — управи да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 1329
8 фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Расписом од 16 јануара ове године, СЊ 737, није предвиђено коштање лечења у нишком Пастеревом заводу за изуједана лица од бесних животиња, јер у то доба цена лечења није била позната. Пошто ме је господин министар војни, писмом од 7 овог месеца ЛЊ 350 известио, да ће лечење једног лица коштати десет динара, то наређујем начелству, да, осим осталог потребног трошка, свако изуједано лице, снабде још и са десет динара, и нареди му, *да тај новац* на признаницу предаје управи Пастеревог завода у Нишу на име лечења.

Излечена лица, која су лечена о трошку округа, предаваће добивену признаницу свом општинском суду при повратку а овај ће послати свом начелству, ради правдања издатка.

Препоручује се начелству, да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 2456
10 марта 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Расписом од 16 јануара ове године СЊ 737 јасно је регулисано питање о упућивању изуједаних лица на лечење у нишки Пастеров завод, и о њиховом путном трошку, дневном издржавању и трошку за лечење, па ипак су поједина начелства тај посао вршили са тако мало пажње, да гдекоја изуједана лица стижу у Ниш без икаквих средстава за издржавање у месту лечења, и на тај начин, поред тога што се тешко злопате, још изазивају и излишну преписку.

Немарљивост појединих начелстава је у томе, што лицима, која упућују, издају само новац за путовање, а не и за издржавање у Нишу бар за 15 дана: и што се, ако у овогодишњем буџету немају сума предвиђених на ту циљ, не користе прописом чл. 10 закона о окружним, среским и општинским буџетима.

Да би се у будуће избегла свака забуна односно упућивања изуједаних лица на лечење у нишки Пастеров завод, наређујем, да се лицима, која се у Ниш упућују према тачци *ђ* расписа СЊ 737 ове године осим путног трошка за одлазак и повратак, има издавати још и по 15 динара на име издржавања у Нишу за време лечења, рачунајући по један динар на дан.

Ради контролисања радње начелства по овом предмету, наредио сам начелству окр. нишког, да од појединих лица која буду у Ниш упућена без довољног трошка прима жалбе и мени их шаље, ради даљег поступка према тачци *ј* расписа СЊ 737 ове године.

Ако начелство нема у овогодишњем буџету предвиђену суму за ову циљ, нека, према чл. 10 закона о окружним среским и општинским буџетима учини предлог господина министра финансија.

Очекујем од начелства, да се стара о тачном извршењу ове наредбе.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Одговори на задатак постављен у 7 и 8 броју нашег листа, а у спору општине Н., противу П. Мијаиловића из Н., правилно су одговорили ови општински писари:

Глиша Поповић писар општ. дејанске ср. Власотиначки
Аврам М. Куновић писар општ. придворичке
Лазар В. Рашић писар општ. мариновачке
М. М. Зарић писар општ. г. милановачке
Љубисав Јовановић писар општ. витковачке
Милош Ђорђевић рачуновођа општ. врељанске
Живојин Ј. Шобић писар општ. липоличке
Јевр. Обренић писар општ. котрашке
Живојин В. Јовановић писар општ. тавничке
Раде Вучићевић рачуновођа општ. тавничке
Јован Милорадовић писар општ. книњске
Симеон Д. Вилимоновић писар општ. градачке
Стојан Д. Стефановић писар општ. луковачке
Драгић Н. Шелмић деловођа општ. блацке
Тихомир Спасић писар општ. блацке

који су се изјаснили да је, донета пресуда неправилна.

Пресуда је неправилна са ових разлога:

На првом месту неправилно је примљена и сама тужба, јер као што се из стила реферата за пресуђење види, није у тужби означена сума првобитног задужења, да би се знала њена вредност како би се могла означити надлежност суда. Јер ако је главни дуг био већи од 200 динара, онда а на основу § 6 грађ. судског поступка, ова обавеза за тражење наплате и ако је одплаћивана, када није замењивана новом исправом, не би могла за суђење доћи у круг надлежности општ. суда по јасној одредби § 27 са погледом на § 39 грађ. суд. поступка.

То је једно и на првоме месту, јер се да врло лако разумети, само са ових резона. Ако је облигација — признаница — прелазила вредност од 200 динара, онда би за осуду био надлежни првостепени суд, а никако општински, па чак ни у том случају да је сав дуг главни отплаћен а да је само остала исплата уговореног интереса, јер: „*Онај суд који је надлежан за главну ствар надлежан је и за споредну*“. — *§ 39 грађ. суд. поступка.*

Друго, радња општ. суда и за ислеђење овога спора, неправилна је, а ево зато разлога: тужени пориче обвезу и њено постојање од његове стране. Ова је обвеза приватне природе онаква какву тражи § 191 и 192 грађ. суд. поступка. Дакле имала је да изда прописну законом садржину и да буде од стране дужника својеручно написана и потписана. Овде то дужник одриче. Дакле шта је остало но да се њена идентичност рукописом дужника средством вештачења докаже.

Треће, наплата интереса не може се досуђивати ни у ком случају, ако се не поднесе уверење од пореске власти, да је примање пријављено за разрез порезе. Овде то општински пуномоћник не подноси, дакле и у овом погледу је према јасним законским одредбама од стране суда учињена кардинална погрешка.

Четврто, општине у смотрењу својих приватних интереса и права, а на основу § 59 грађ. законика „*сматра се... као једно морално лице коме сва она права припадају која и јединственим лицима...*“ Дакле у овом даном случају она је према туженом у своме праву, приватни поверилац, јер јој ни један законски пропис не даје друга права, а када јој то не даје онда она нема права наплате на интерес.

Пето, овде би требало извидети, када већ ово горе стоји у ствари, и то, колики је дуг од када постоји, колики је интерес и ако је исти стигао главницу, онда он даље престаје тећи по јасној одредби § 604 а., грађ. закона.

Шесто, када би се узело и то, да је ово интерес са изузетком од горње законске одредбе али је пропуштено тражење наплате за три године дана, онда се има проценити и та околност, да ли ово право није застарело, кривицом повериоца и онда донети и разлоге и обвезе за плаћање са обзиром на § 928 д. грађ. законика.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (93)

Соња оста насред собе. Он се чак није ни поздравио с њоме, он је већ заборавио на њу; једна болна и бунтовна сумња ускипела му у души:

„Дакле тако ли је, тако ли је све то?“ опет помисли, силазећи низа степенице. — „Да ли се може још зауставити и опет све предругојачити... и не ићи?“

Али ипак иђаше. Намах осети и последњи пут, да нема зашто себи стављати питања. Изишавши на улицу он се сети, да се са Соњом није поздравио, како је она остала насред собе, у својој зеленој марами, а не сме да се мрдне од његове повике, и зауставила се на миг. У том пак маху наједном једна га мисао разведрила, — баш као да је чекала да га савршено порази.

„Па, ради чега то; па, зашто сам јој сада долазио? Рекох јој: послом; а каквим то послом? Баш никаквог посла није било! Да јој саопштим, да *хоћу да идем;* па онда шта је с тим? Баш је и била потреба! Ваљда је љубим, шта ли? Јер то није, није зар? Јер ето отерах је као псето. Требаше ми да узмем од ње крстове, шта ли? О, како сам ја ниско пао! Не, мени су требале сузе њене, требало ми је да страх њезин видим, да видим како је срце боли, како јој се срце цепа! Потребно је било закачити се о шта било, позадржати се, на човека погледати! И ја сам се смео надати тако на себе, маштати тако о себи, нйшти ја, ништавни ја, подлац ја, подлац!“

Иђаше обалом канала, и остајаше му још далеко. Али дошавши до моста, он се заустави, и одједном се врати на мост, у страну, и пређе на сенску.

Жудно се осврташе лево и десно, загледаше се с напрезањем у сваки предмет, и ни на чем не могаше прибрати сву пажњу: све му се измицаше. „Ето, кроз недељу дана, кроз месец дана превешће ме некуда у затвореничким колима преко овога моста, како ли ћу онда погледати на овај мост, .— да је да то запамтим! севну му кроз главу. „Ево ова фирма, како ћу ја онда прочитати баш та слова? Ево ту пише: *Таваришчество*, е па, да запамтим то *а,* слово *а,* и да га погледам после месец дана, да погледам баш на то исто *а;* како ћу то онда гледати? Шта ћу онда осећати и мислити?... Боже, како све то мора бити ниско, све те моје садање... бриге! Свако, све то мора бити занимљиво... на свој начин... (ха-ха-ха! о чему ја мислим!), постао сам дете, сам се хвалим; али што се ја стидим? Уф, како се мувају! Гле овог дебелог (мора да је немац), што ме гурнуо, па, зна ли он кога је гурнуо? Жена с дететом проси, занимљиво је што она сматра мене срећнијег од ње. Па шта, куриозума ради и да јој се подари. Ба, петак сачуван у џепу, откуда? Нâ, нâ... узми то, матушка!“

— Бог те благословио и чувао! чу се плачевни глас просјакињин.

Дође на Сенску пијацу. Беше му неугодно, врло неугодно да се са светом гура, али он иде баш онуда, где беше више народа. Дао би све на свету, да буде сам; али осећа да неће бити сам ни једног часка. У гомили један пијани ларма; хтео би да игра, али све се преваљује и тетура. Опколише га. Раскољников се пробије кроз гомилу, неколико времена гледаше пијаницу и намах кратко, испрекидано се насмеја. За час па опет заборави на њ, чак није га ни видео, ма да га је гледао. Удали се, напослетку, и не знајући где се налази; али кад се нађе на средини пијаце, намах осети један покрет, намах овлада њиме једно осећање, обузе га целога: и тело и мисао.

Намах сети се Соњиних речи: „Иди на раскршће, поклони се народу, пољуби земљу, јер си ти и њој згрешио, и целом свету на послух викни: „ја сам убица!“ И он сав уздрхта сетивши се тога. Стална туга и немир за све ово време, али особито потоњих часова, већ га толико гуши, да се он тако и бацио у могућност тога лековитог, новог, пуног осећаја. Као да га то осећање снађе некако наступно: запали се у души као једна искра, и намах, као пламен, подхвати га цела. Све у њему омекша, линуше му сузе. Како је стајао тако паде на земљу...

Био је на коленима насред пијаце, и погну се до земље и са насладом и срећан пољуби ту прљаву земљу. Устане и поклони се по други пут.

— Гледај, како је наквашен! опази неко момче које беше близу њега.

Зачу се смех.

— Он хоће да иде у Јерусалим, браћо, прашта се с децом и родбином, клања се целом свету, престони град Петроград и његову земљу целива! дода некакав пијан мештанин.

— Још младо момче! убаци трећи.

— Од благородних је! опази неко солидним гласом.

— Данаске им не можеш ни знати ко је благородан, а ко није...

Сви ти узвици и разговор уздржаше Раскољникова, те и речи: „ја сам убио“, можда већ спремне да му слете с усана, умреше у њему. Ипак мирно поднесе све те узвике, па не осврћући се, пође право, кроз уличицу, у контоар. Једно привиђење приказа му се путем, али му се не зачуди; он је већ слутио, да је тако морало и бити. Онда кад се на Сенај по други пут до земље приклонио, окренувши се угледао је Соњу на педесет корака од себе. Она се крила од њега иза једне од дрвених барака, које беху на пијаци подигнуте; мора бити да је она пратила његов тужни пут! Раскољников у том часу осети и схвати, једном за свагда да је Соња сад с њиме за навек, и да ће поћи за њиме макар и на крај света: ма куд га судба упутила. Срце му се преокрете... но, ево га већ и до судбоносна места...

Доста храбро уђе унутра. Треба да се попне на трећи спрат. „Међутим док се успнем“, помисли он. Уопште чинило му се да је до судбоносног тренутка још далеко, да остаје још много времена, и још се може о многоме промислити још једном.

Опет оно исто ђубре, оне исте љуске и коре по завојитим степеницама, опет врата стана отворена широм, опет оне исте кујне, из којих иде дим и воња. Одонда није Раскољников био овде. Ноге му се подсекоше и клецаху, али он иде. Застане часком да одахне, да се опорави, те да можеући као *човек*. „А зашто? Због чега?“ помисли намах, појмивши своје кретање. „Ако већ треба ту чашу испити, зар онда није већ свеједно? Што је гадније, тим боље.“ У том у његову се уображењу створи слика Илије Петровића Пороха. Да ли баш одиста к њему да иде? А зар се не може коме другом? Не може ли се зар Никодиму Томићу? Вратити се одмах и окренути самом надзорнику у стан? Бар ће се све проћи на начин домаћи, незванични... Не, не! Пороху, Пороху! Ако је пити, онда испити све одједном...

Сав охладнео и једва знајући за себе отвори врата од контоара. Овога пута у њему беше врло мало света, некакав вратар и некакав прост човек. Чувар и не поглѐдаше иза своје преградице. Раскољников оде у собу до те. „Може бити, још се може и не казати“ севне му у памети. Ту је једна личност, писар, у незваничном суртуку, спремао се да нешто пише на столу. У једном крају још један писар. Замјотова не беше. Никодима Фомића, одиста, не беше такође ту.

— Никога нема? запита Раскољников обраћајући се оној личности за писаћим столом.

— А кога тражите!

— А-а-а! Слухом не чути, видом не видети, него је руски дух... како оно тамо каже, каже... заборавио сам! М-маје п-паштовање! завиче неко; познат глас. (Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Опасна дружина.

Панта Симић — Ћибић, скитница родом из Костањца у Босни (1866 год.), средњег раста, сувоњав и риђ,

Срећко Банић, зем. родом из Кормана у срезу поцерском (рођен 1861 год.) повисок, крупан, црномањаст, и

Ружа, жена Срећкова, средњег раста, црномањаста, рођена 1871 год.

Још 15 маја 1899 године власт среза поцерског ухвати Панту у кући Срећковој те га као скитницу и без занимања протера, али је Панта том приликом побегао испред спроводника и дошао опет овом Срећку и са њиме одпочео да краде, пљачка и убија.

Ево дела за која се зна да су починили:

1, Ноћу између 21 и 21 марта пр. год. обили су дућан Павлу Антонићу трг. из Брдарица, покрали му разне ствари и готов новац у вредности до 1000 динара;

2, Ноћу између 6 и 7 априла пр. год. провалили су зид на стајаћој соби Панте И. Пајића механџије из Уровца, те му покрали разне ствари и готов новац у вредности до 1500 динара;

3, Ноћу између 18 и 19 маја пр. год. пробили су зид на дућану Живане уд. Арнаутовића, из Дебрца, покрали јој готов новац 1070. дин, и разне ствари у вредности до 750 динара;

4, Ноћу између 15 и 16 јуна пр. год. пробили су зид на дућану Димитрија Дамњановића трг. из Шапца, покрали су новаца 400. динара и разне ствари у вредности до 200. динара;

5, Ноћу између 6 и 7 октомбра пр. год. пробили су зид на дућану Драгутина Петровића трг. из Шапца, и покрали су разне ствари у вредности до 600 дин;

6, Ноћу између 6 и 7 децембра пр. год. обили су зграду г-ђи Јелени Саватићки, учитељици на Ориду, и покрали јој разне ствари у вредности до 300 динара; и

7, На дан 22 јуна пр. год. у $3^1/_2$ часа по подне, из заседе убили су из пушке Милоша Старчевића из Кормана, одборника општине оридске, у путу кад се Милош враћао од суднице својој кући.

По свима овим делима, полицијске власти и то: начелство подринско, начелници срезова: поцерског и посаво-тамнавског, предузели су били живу истрагу ради проналаска ових криваца, али сав труд беше узалудан.

Панта и Срећко вешто су се крили а Ружа примајући у кућу разне покрадене ствари ћутала је и опрезно им у свему помагала. Панта је зими долазио Срећковој кући на преноћиште, а лети је остајао у шуми у својој нарочито направљеној скривеној пештери. Њега су чували и други јатаци (које су Срећко и Ружа показали), те је овај зликовац успешно вршио сва напред поменута дела.

Панта

*

Несташни сељачићи 17 марта ове године, играјући се у порти старе оридске цркве, кроз развађен кров попну се на таван и тамо нађу велики број разних ствари: гуњева, копорана, чакшира, тозлука, марама, обућа, прстења, вунице, разних либадета и још доста других ствари.

На глас о проналаску ових ствари дођоше и оштећени, и сваки нађе по нешто шта је њему украдено.

Власт среза поцерског, енергичном истрагом, сазна да је све те крађе извршио Панта у друштву са Срећком, и једног дана бане изненада у кућу Срећкову. И заиста, по зградамаи дворишту нађоше још масу покрадених ствари, које оштећени познадоше као своје.

Притегнут од стране власти, Срећко је после упорног одрицања признао да је све крађе вршио са Пантом, али га ипак није хтео одати где се налази.

Ружу, жену Срећкову, због крађе комшијских ћурака и кокошију, суд општине оридске беше пре овог открића осудио поред затвора и на двомесечни полицијски надзор, и она је

морала редовно долазити на преноћиште у општинску апсану. Али ноћу између 2 и 3 априла *непознати* зликовац дође општ. судници и кроз прозор од апсане у којој беше Ружа избаци

један метак из дуге пушке. Друге ноћи Ружа није дошла у општину на преноћиште. Тај недолазак правдала је тиме, да ју је *непознати* јој зликовац пресрео у путу, тукао је и нагонио да му каже зашто је њен муж Срећко притворен и шта је показао код полицијске власти. Кад му вели она није ништа хтела казати, он је опет тукао и оставио је сву испребијану — полумртву.

Међутим, хајдук Панта, сазнав да је власт пронашла покрадене ствари и Срећка притворила, побоја се да их Ружа не ода, оде оне ноћи између 2 и 3 априла општинској судници и као што је речено напред, гађао је Ружу из пушке кроз апсански прозор.

Ружа је знала да је то био Панта, али га није хтела проказати. —

Треће ноћи хајдук Панта опет дође општинској судници.

*

Била је помрчина кроз коју је једва могло навикнуто око по мало да назире. Стражар општински Миливоје Николић, око поноћи примети неку људску прилику да му се кроз општинско двориште приближује. Брзо и опрезно склони се иза једног дебелог храстовог слабла и прилика прође лаганим ходом мимо њега. Према врло слабој светлости која из шкиљаве лампе допираше кроз прозор једне судске одаје, о рамену тајанственог госта бледуњаво засветли дуга пушка, а за појасом револвер и нож.

Прилика се привуче уза зид општинске апсане и стаде на прозор који је претпрошле ноћи непознати зликовац разбио и пуцао на притворениду Ружу.

Стражар лагано пође за њом и заклони се за друго мање дрво.

Прилика дуго гледаше кроз разбијени прозор у мрачну апсану.... Ваљда није ништа видела. Скиде се и пође осветљеном прозору. Пропе се тамо на прозор и гледаше....

— Ха, то је хајдук Панта, рече у себи стражар и целим се телом стресе.

Беше то зликовац који многима страх задаваше својим дрским нападима и убиством.

Хајдук сиђе с прозора, узе своју дугу пушку коју мало час беше прислонио уза зид, и пође натраг у правцу ка стражару.

Миливоје беше на незгодном месту за дочек зликовца који је наоружан до зуба, зато одскакута на своје старо место иза оног дебелог храста.

Једна сува гранчица, на коју стражар Миливоје стаде, хтеде да поквари целу ствар. Од ње се хајдук прену, па спазив да некога има одскочи као звер у страну преко ограде. Но баш тај пут одведе га оном дебелом храсту иза кога је Миливоје отишао.

— Стој! ко си? предај се! — викну стражар видећи хајдука где му се са пушком на „готовс“ приближи на пет метара.

— Мај.. ти твоју, зар хајдука заустављаш! загрме разбојник и у часу запе пушку и нанишани.

Али Миливојева пушка плану, зликовац са гласним јауком и раширеним рукама испустивши пушку паде леђима на земљу.

Тако је завршио пакосним животом неваљалац који је толико њих оштетио и одузео живот оцу осморо нејаке деце, која остадоше права сирочад.

Ни на последњем часу зликовац не хтеде показати своја недела. Али је зато поднео грдне муке од задобивене ране. Пуна два сата мучио се ужасно док није своју гадну душу предао у ђавоље руке.

Полицијским увиђајем, код леша убијенога хајдука Панте нађено је: једна пушка остругуша, која се расклапа на три дела, на врат кундака, лежиште фишека и цев, за појасом имао је велики шестометни револвер и два велика ножа. Поред леша зобница и у истој: 37 патрона напуњених одсечцима од олова за дугу пушку и 34 револверска метка, 35 великих и и малих калауз кључева, тестеру, бургију, и остале справе за обијање и отварање зграда; а сем тога још доста разних ствари. Од одела имао је на себи: 2 кошуље, 1 чохани копоран са свиленим гајтаном, прслук, сукнени фермен и поред свега тога обучен извраћен гуњ, затим на ногама 2 пара чарапа сељачких и банаћанске опанке, двоје гаће, једне панталоне и сукнене чакшире.*)

*) Спавао је човек у пећини па се чувао да не озебе или да не добије јехтику (Слагач).

Зликовац је био писмен. У његовом нотесу избележио је тачне податке о својим фамилијарним односима. У истоме је водио читаво књиговодство о „приходу“ и расходу у новцу и стварима, показујући датуме од кога је кад и колико дигао, које се потпуно слаже са напред изнетим званичним податцима о извршеним крађама.

Што је најжалосније, Панта је по признању Срећковом имао јатаке кмета села Кормана Спасоја Мијаиловића и одборника општинског Николу Ђурића, из истог села, који се сада налазе у притвору и под ислеђењем заједно са Срећком и овога женом Ружом. — Према томе није никакво чудо, што толике силне потере беху узалудне.

Срећко је још показао власти стан хајдука. По томе је нађена у једној чести у атару села Кормана вештачки издубљена пећина, као нека мала собица, у којој се Панта обдан скривао. У тој пећини нађене су ствари, које су хајдуку дали на послугу поменути кмет и одборник, као: канта за воду, кашике, даске и остало.

Кад судови буду казали своје ми ћемо се још једном вратити на ову ствар и изнети још многе друге ствари.

ПОТЕРА

Драгић Пантић, осуђеник београдског казненог завода, побегао је са рада из Топчидера 28. пр. месеца. Драгић је родом из села Брешне, окр. подринског, има му 20 год., средњег стаса, смеђ, лица округла. На себи је однео бело робијашко одело, које је јамачно у циљи прикривања скинуо. Управа београд. казн. завода актом Бр. 1885 моли све полиц. власти да Драгића у кругу своме потраже и нађена овој стражарно упуте. Може се спровести и управи гр. Београда с позивом на Бр. 11.466. Ово је онај исти Драгић, који је због извршене опасне крађе Владиславу Станковићу из Пасковице, тражен расписом начел. ср. јадранског а у потерници изнетој у 35 бр. „Полиц. Гласника“ од пр. год. на стр. 271 под презименом „Радовић“.

Раденко Мићовић, из Турске, скитница, био је пресудом начелства округа ужичког осуђен поред издржаног затвора и на прогонство у округ тимочки, где је био и упућен; али је побегао. Поменуто начелство актом Бр. 4444 моли све полицијске власти да Раденка потраже и нађена спроведу у округ крушевачки. Пресуда, којом је он на прогонство осуђен, носи № 3727, донета 24 марта т. г.. Њему је сада 18 год. УБр. 10755.

Илија Сандић, из Смедерева, окривљен је за дело из § 173 крив. закона, па како је он незнано где отишао, то начелство округа смедеревског актом Бр. 3292 моли полицијске власти да именованог потраже и њему спроведу. Илији је 18 година УБр. 10770.

Јован Илић, по занимању келнер, који се био уселио у стан код Љубице Јовановић, у Душановој улици бр. 29, само што је преноћио, одмах сутра дан нестало га је, и том приликом украо је газдарици: новчаник, црни, мали, са розе цветом. У њему је било 46 динара у новчаницама и сребру. Управа града Београда актом Бр. 10932 расписује тражење за проналазак Илићев, па ако се пронађе да јој се стражарно спроведе. Не зна се одакле је родом. Има му 15—16 година, црномањаст, бубуљичав је у лицу; а кад говори замуцкује.

Непознати крадљивац извршио је 22 овог месеца крађу ствари Светозару Цветковићу, овд. трговачком помоћнику, приликом купања у купатилу г. Пере Петровића. Њему је украђен: црн новчаник (нов) са великом и малом преградом, у коме је било од новца три српске новчанице, 3 динара у сребру, један аустријски новац од 20 филера, један комад од 10 филера, 6 цванцика и у ситнини до пола динара; часовник од никла „анкер“ под № 1055 464 и ланац је од никла — плетен; перорез са три сечива, једно мало је преломљено, а корице су црне од кости; четкицу за бркове са огледалом на полеђини, које је препукло. Управа града Београда расписује тражење за проналазак крадљивца и покрађе, па по проналаску да се њој спроведе с позивом на Бр. 10933.

Тодор Беловљев — Крњајски и **Милан Брановачки,** обоје из Аустро-Угарске и поданици исте државе, који се издају за војне бегунце, по извешћу аустро-угарског конзулата у Београду, извршили су опасну крађу, па амо у Србију пре-

бегли. Управа града Београда актом Бр. 11214 расписује тражење за проналазак њихов, па ако се ухвате да се Управи спроведу. Тодор је средњег стаса, косе и обрва црних, малих бркова, очију црних. Испод левог ока и на левој страни прсију има младеже. Милан је омален, плаве косе, округлих образа, плавих очију и обрва, ћосав. На левој страни врата има младеж. Обојици је 20—21 година.

Непознато лице украло је из суднице општине врбовачке тринаест комада белих сточних пасоша под серијом СХХ од броја: 17788 до броја 17800 закључно. Начелник среза бољевачког актом Бр. 3664 моли полицијске власти да лопова и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 11052.

Побегли осуђеници. Прекјуче у четвртак у 1 сат по подне, ова два осуђеника из Топчидера — Пантелија Трифуновић звани „Баја“ и Драгутин Јанковић напали су изненада на свог чувара, отели му пушку и револвер, везали га за дрво у намери да осујете брзу потеру, па са отетим оружјем побегли незнано куд.

Пантелија је родом из Г. Врањске, окр. подринског; има му 21 година, висок, образа округлих, добро развијен.

Пантелија

Драгутин

Драгутин је родом из Гугља окр. ужичког, има му 21 година, високог раста, црномањаст, образа дугих.

Управа београдског казненог завода актом од 3 о. м. Бр. 1982 моли овим путем све полицијске власти да за овим осуђеницима нареде живу потеру и свакако да их ухвате и под јаком стражом њој спроведу.

Жорж Жак Дебрикер, рођен у Куртеји (Белгија) 9 новембра 1873 год., окривљен је код истражног судије у Бриселу за извршена два убиства, ноћу између 31 марта и 1 априла (по новом) над Харијом Ванделвадом и Кристином Пафенхолц у Бриселу. Бриселски истражни судија писмом од 2 овог мес. уз које је послао и слику убичеву, моли наше полицијске власти да се на њ обрати пажња на случај ако би прешао у нашу државу.

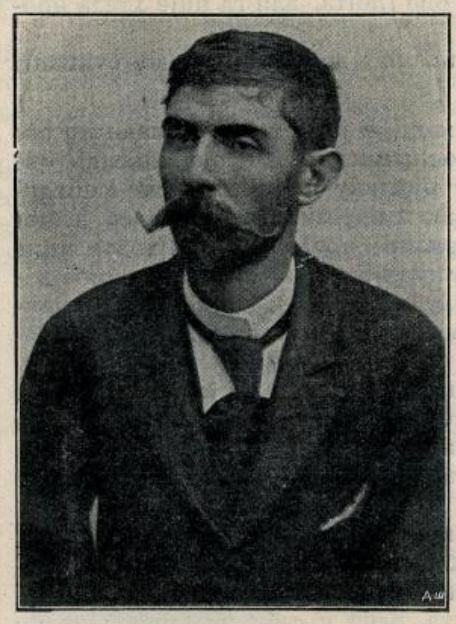
Жорж је висок 1.68—170 м. косе је угасито плаве, бркова плавих и мало пунијих но што су на слици; очију плавих; црнкасте боје лица; доња му је усна мало испупчена а десна шака увијена. У једно је ухо глув.

На случај да се овде убица пронађе, треба га стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 11.244.

Живко Коларовић — Краваревић, ћурчијски момак, родом из Рипња извршио је прошлог месеца опасну крађу газди, код кога је у служби био, Милану Живановићу ћурчији из Сремчице и однео: 20 овчијих кожа (беле вуне) и 3 торбице од телеће коже за чобане, па побегао. Начелник среза посавског актом Бр. 3328 моли све полицијске власти: да Живка потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 11143.

Милан Арсић, родом из Пожаревца, који је био притворен због крађе, побегао је прошлог месеца из притвора. Начелник среза јасеничког актом Бр. 6980 моли полицијске власти да Милана потраже и нађена њему спроведу ради продужења кривичне истраге. Милану је 20 година, средњег стаса, дежмекаст, црномањаст, малих црних бркова. По занимању је калфа поткивачки. УБр. 11456.

Алекса Костић, препредена варалица, чију смо потерницу донели у прошлом броју нашега листа на страни 128 са старом сликом, по обећању доносимо је сада по најновијој фотографији. Али Алекса се и после овог последњег сликања прерушио у цељи да избегне проналазак. Он сада више не носи браду на шпиц као што је у слици већ је пустио са стране тако зване „бакенбарде“. Као што је и у прошлом броју речено, њега тражи управа града Београда по извесном казнимом делу, па с тога се моле полицијске власти да Алексу по проналаску стражарно упуте истој Управи с позивом на Бр. 10204.

Ближи опис Алексин може се видети у прошлом броју.

Пограничне власти треба да обрате нарочиту пажњу на то да Алекса не умакне у иностранство, а у случају да је то већ учинио нека о томе одмах известе управу.

Престала је потреба за тражење Милоша М. Ђукановића. чија је слика изнета у потерници прошлога броја на стр. 128.

ТРАЖИ СЕ

Стеван Ороз, из Перлече у Банату, служио је код Петра Илића — Лескића мех. у Церовцу, но одмах по упису побегне и остави своје исправе (службену из које се види да је служио у Обреновцу и да је добио 31 VIII 1900 г. под бр. 624; пореску књижицу Р. бр. 1653 с потврђењем о плаћеној порези за 1900 годину и књигу под насловом: „Немушти језик“. Начелник среза посаво-тамнавског актом Бр. 1131 моли полицијске власти да Ороза потраже и упуте га њему да прими исправе. Стеван је средњег раста, плавих очију, бркова жутих — танких, жућкасте косе. УБр. 10651.

Лудвик Богисић — Трновица, констер из Моравске, радио је у фабрици гајтана „Поповића и компаније“ у Лесковцу, побегао је и однео план од казана машинског — који је контирао. Начелник среза лесковачког актом бр. 6725 моли полицијске власти да Лудвика потраже, па ако га пронађу да га саслушају, да ли се код њега налази план. Лудвик је у лицу плав, има бркове, брија се, средњег је раста. При себи има аустријски пасош. УБр. 10648.

Јања Ристић, — Чанди — ашанин Грк, који је живео у Лесковцу, нестало је још у марту месецу. По сазнању он је 18. истог месеца отишао у Дубово (село у срезу прокупачком) да тражи новац од својих дужника и више се није вратио. Начелство округа врањског актом бр. 5826 моли полицијске власти да Јању потраже и по закону поступе. Њему је 23 године, средњег раста, црне браде и бркова и очију црних. УБр. 11457.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Молимо оне наше пријатеље, који нам шаљу своје радове за лист, да у будуће пишу само на једној страни табака и то у виду концепта, јер је врло тешко за слагаче кад је цео простор хартије заузет рукописом па још и са обадве стране.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 18. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 12. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (5)

II. АНТРОПОЛОГИСКИ ОПИС

Док се антропометриски опис, као што смо видели, добија мереньем појединих делова човечјег тела, дотле се овај — антропологиски опис састоји из најбрижљивијег описивања, не само лица, већ и целе спољашности човечје. Начин, како то бива, у неколико је сличан добијању најобичнијег личног описа (као што је данашњи лични опис за пасоше, дозволе за лов итд.) али са куд и камо већом — скоро потпуном тачношћу.

Познато је већ, да су данашњи лични описи (бар код нас) у толикој мери непотпуни, да често пута, у место користи, стварају заблуде. Они су, може се слободно рећи, постали ствар „шаблона", која нам, у најбољем случају, може показати боју лица једног човека, и то само онда, ако та боја није мешавина више разних боја. Све друго, што нам овај опис пружа, тако је растегљиво и непотпуно, да би се, не претерујем кад кажем, могао применити на свако треће лице. Какве и колике пак заблуде могу из тога да изиђу, излишно је, мислим, и доказивати.

Ако би се упустили мало дубље у испитиваньe узрока ове растегљивости, нашли би смо, да она лежи у недовољности израза обичног говора за описиваньe.

— *Природа не чини скокове*, вели Бертилон, *а све што расте и опада, осцилује између једног максимума и минимума, између којих се групира множина средњих облика, у толико многобројних, у колико је блискост мања, и у толико ређих, у колико је она удаљенија*, вели опет славни Белгијанац Кетле.

— Обичан говор — чедо свакодневне потребе, није згодан за ове опште идеје (описиваньe — Бертилон). Он најчешће не располаже речима, довољно различним за екстремне случајеве, који су самим тим изузетни, а сем тога, он непажљиво оставља средње случајеве, што значи, да нам он за $^{9}/_{10}$ случајева нуди само изразе: *обичан, средњи заједнички.*

Да би што боље представио недовољност обичног говора за описиваньe појединих делова човечјег тела, Бертилон, упоређујући боје очију и делове носа, вели:

— Тако нпр. сваки зна шта се разуме под плавим и угаситим очима, али кад је реч о квалификованьу очију, средњих између ова два етничка типа, обичан говор може нам дати само врло мало тачности, којом се не може означити ступањ и прелаз из једне класе у другу. То ће рећи, да очи, које се обично називају сиве, зелене, риђе, црне и т. д. нису ни сиве, ни зелене, ни риђе, ни црне, већ једна мешавина од свију ових квалификација.

— Нос нам показује сличан пример приликом посматрања његовог облика. Обичан језик говори нам о носевима заковрченим, широким, кукастим или орловским, али би био неспособан, да нам дâ израз за множину носева, који нису ни са свим заковрчени ни са свим кукасти.

— Ми би могли умножити ове примере, који сви иду на то, да нам докажу: *како народ тражи да наслика, а не да опише изузетне форме...*

Према изложеном, јасно је, да је за добијаньe антропологиског описа први и најбитнији услов: *нарочити изрази — речник за означеньe и описиваньe разноликих редова и ступања, облика и димензије оних делова човечјег тела, које треба описати.* Тај, пак, нарочити речник, Бертилон је саставио понаособ, за сваки од појединих делова антропологиског описа, полазећи при том од већ поменутог правила: „*Природа не чини скокове*" и узимајући у помоћ неколико аритметичких знакова.

Да би тај свој речник што више упростио, Бертилон је, одвајајући описиваньe облика од означења димензије одредио за ову последњу нарочиту скалу од 7 ступњева и, што је најважније, удесио: да се она може представити свега са три израза: *мали, средњи, велики.* То је постигао тиме, што је сваки од ова три израза, а према потреби, подвлачио или стављао у заграду, означујући првим знаком појам крајности, а другим појам блискости. Тако нпр. приликом означења висине стаса, која варира између израза: врло мали и врло велики, у место да се употребе изрази: врло мали, мали близак средњем, средњи, велики приближан средњем, велики у обичном смислу и врло велики, може све то представити са поменута три израза: мали, средњи и велики, ако се реч мали за означеньe стаса врло малог, подвуче (*мали*) а за означеньe стаса малог, који је близак средњем, стави у заграду (мали). Ако се, према овоме, и остала два израза: средњи и велики, подвуку или ставе у заграде, онда би, горе побројане разне величине стаса биле овако представљене: ^{1}*мали,* ^{2}мали, ^{3}(мали), ^{4}средњи, ^{5}(велики) ^{6}велики, ^{7}*велики.*

Што се тиче форме, она се посматра према линијама из којих је састављена. Ове линије, по што се издвоје, треба да буду описане или према њиховом облику, или према њиховом правцу и општем нагибу, или најзад према двема узастопним тачкама лица, имајући при том у виду заједничке морфолошке разлике са посматраним органом.

О свему овоме ми ћемо доцније опширније говорити, а сад да видимо, који су то

Саставни делови антропологиског описа

1. Коса

Описиваньe косе обухвата ово двоје:

а) *Означеньe њене боје* и

б) *Означеньe њеног облика.*

а) Боја косе

Боја косе варира између две крајности: *плаво-бледе* и *чисто-црне* боје.

Боја риђа чини једну засебну серију, која варира између *махагонско* (боје махогонског дрвета) — *риђе* и *риђе-угасите.*

Кад се овим бојама дода још и боја угасита, као и изрази: *отворена, средња* и *затворена,* онда ћемо за одређиваньe боје косе имати ову серију:

плаво-бледа
плаво-отворена
плаво-средња
плаво-затворена
угасито-отворена
угасито-средња
угасито-затворена
црна
чисто-црна
махагонско-риђа-отворена
махагонско-риђа-средња
махагонско-риђа-затворена
риђо-плава-отворена
риђо-плава-средња
риђо-плава-затворена
риђо-угасита-отворена
риђо-угасита-средња
риђо-угасито-затворена.

Ако коса садржи још и неколико белих длака, онда наведеним изразима треба додати израз *ироседа,* а ако једна боја косе доминира над другом онда то треба на картону означити

подвлачењем, и на против, ако је у малој количини, треба је ставити у заграду нпр. *(угасито-затворена)* означује косу, која је готово са свим угасита, али ипак не потпуно.

б). Облик косе

Да би се добио потпун облик једне косе, треба означити:
α) *Природу и степен њеног израшћења;*
β) *Правац њеног израшћења око чела,* и
γ) *Њену обилност.*

Посматрана са првог гледишта, то јест према природи и степену свога израшћење, коса може бити: *права, таласаста, уковрчена* (кад је савијена у облику прстена), *гргурава* (кад својом дужином представља облик једног завртња) кудрава (кад обравује веома мале и фине прстенове, који се мешају један с другим), *вунаста* (кад су ти прстенови нагомилани један преко другога) и најзад *дебела* или *танка, крута* или *витка.*

Што се тиче *правца израшћења косе* око чела, он може бити *правоугаони* ако коса образује око чела један правоугаоник коме обрве служе за основу) и *полукружни* (ако је израшћење у облику полукруга).

Правац полукружни одлика је мале деце а правоугаони личности.

Обилност косе изражава се изразима: *обилна*, *густа* и *ретка,* за које изразе, мислимо, није потребна, нарочита дефиниција.

Особености, које се појављују приликом описивања косе, састоје се поглавито у ћелавости, која може бити: *темена, чеона* и *слепо-очна*, према томе, да ли обухвата теме, или чело, или делове главе изнад слепих очију (паријетале).

2. Чело

Да би се описао облик чела, индивиду-у треба поставити у положај профила и посматрати је са њене десне стране. Том приликом треба нарочиту пажњу обратити на:
а) *Испупченост лукова — сводова обрва,*
б) *Нагиб линије чеоног профила* и
в) *Димензије чела.*

а) *Под сводовима обрва* разуме се кошчани делови, који се налазе под обрвама. Већа или мања испупченост њихова изражава се помоћу, већ поменутих израза за дименесију: *мали, средњи* и *велики.*

б) *Нагиб линије чеоног профила,* цењен према замишљеној, хоризонталној равнини која би пролазила кроз корен носа, може бити.

α) *кос,* ако је линија нагиба по све нагнута према поменутој хоризонталној равнини;
β) *средњи.* ако је мало погнута и
γ) *вертикалан,* ако је у истом правцу са хоризонталном равнином, и
δ) *испупчени,* ако линија чела превазилази правац вертикални.

Сви ови изрази, изузев средњег, подобни су да буду умањени или ојачани помоћу подвлачења или заграђивања. Према томе целокупна серија за означење нагиба профила чела ова је:

веома косо
косо
косо ближа средњем
средња
скоро вертикално
вертикално
испупчено
веома испупчено

в). *Димензије чела* представљене су у његовој *висини* и *ширини.*

Висина чела, која се посматра с профила, јесте одстојање, које раставља корен носа од природне линије израшћење косе према челу. Изражава се помоћу једног од израза за димензију.

Ширина чела, посматрана с лица (en face) јесте одстојање између слепих очију. Изражава се онако исто, као и висина.

3. Обрве

Обрве су скуп длака, у облику вретена, наслагане на чеоним синусима — кошчаним деловима чела, више очних капака. Унутрашње стране обрва зову се главе а спољашње репови.

Приликом описиваља обрва треба их посматрати према њиховом:
а) *Месту,*
б) *Правцу,*
в) *Облику,*
г) *Димензији* и
д) *Боји.*

а) *Место.* Унутрашње тачке обрва — њихове главе, могу бити више или мање удаљене, те према томе и обрве могу бити: *приближене* и *раздаљене.*

Тако и одстојање од средњих делова обрва од центрума очног лоба може бити веће или мање, а отуд и обрве: *високе* или *ниске.*

б) *Правац.* Општи правац линије обрва може бити више или мање кос, било с поља или изнутра, од куда и обрве могу бити: *косо-спољне* или *косо-унутрашње.*

в) *Облик* обрва, независно од њиховог правца, може бити: *прав, искривудан.* или *изломљен* и најзад *у облику лука.*

г). *Димензија.* Према њиховој апсолутној дужини, обрве могу бити: *кратке* и *дугачке;* а према њиховој ширини: *узане* и *широке.*

д). *Боја* обрва означиће се само онда, ако је различна од боје браде и косе. Означење бива оним истим изразима, који се употребљују за означење боје косе.

Као особености обрва означиће се, ако су оне *састављене,* или одвећ *ретке* или најзад *густе.*

4. Очни капци

Очни капци посматрају се према:
а) *Димензији и ступњу њиховог отвора,*
б) *Општем правцу тог отвора,*
в) *Облику и особености горњег капка,* и
г) *Облику и особености доњег капка.*

а) *Димензија и ступањ отвора.* Под димензијом очног отвора разуме се дужина расека очних капака, која може бити *врло мала* и *врло велика.*

Ступањ отвора овог расцепа цени се према његовој највећој вертикалној ширини, од куда изрази: *очни капци мало* или *одвећ отворени.*

б) *Општи правац* очног отвора, треба само онда да буде означен, када је одвећ наглашен. У том случају довољно је именовати уздигнутост или спуштеност спољњег угла нпр. *очни капци са спољним углом спуштеним* или *очни капци са спољним углом уздигнутим.*

в) *Облик и особеност горњег капка.* Овај капак често пута изгледа као да је састављен из два дела: једног чврстог, а другог покретног и окруженог длакама, који је, више или мање скривен — увучен под први, кад је око затворено. Да би се посматрао облик овог превоја, неопходно је потребно, да индивиду-а гледа право пред собом. Ако у овом случају, тај покретни део очног капка, ишчезава потпуно под покретним, каже се, да је *горњи очни капак прекокривен*, и у противном, ако је тај покретни део видљив, вели се, да је *горњи очни капак откривен.*

г) *Облик и особености доњег капка.* Доња трепавица нуди посматрачу више особености у своме саставу него ли морфолошких разноликости.

Означујемо у почетку лаку испупченост од неколико ^{mm}. дебљине, која окружује горњи — длакови део доњег очног капка. Ако је ова испупченост јако наглашена. означиће се изразима: *доњи очни капак испупчен.*

Око са модрим котуром испод њега биће означено само онда, ако плавичаста бразда окружује цео доњи очни капак и раставља га са свим јасно од горњег дела образа.

Доња трепавица модра карактеристична је и разлику је се од предходног случаја својим угнутим отоком, који описује више концетричних превоја.

Што се тиче општих особености очних капака, оне се већином односе на длаке трепавичне, које могу бити: *веома дугачке* или *веома кратке, веома густе* или *веома ретке,* или их најзад може и не бити.

(Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

9. Подрински округ

окружно место варош Шабац

срезови: азбуковачки, јадрански, мачвански, посаво-тамнавски, поцерски и рађевски

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Шабачка	1	Шабац
		2	Мајур

I. Азбуковачки — ср. место Љубовија

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Азбуковачка	1	Г. Буковица са заселцима: Брдо, Волетић, Вршић, Јеловци, Латковић, Рагата, Цапорић и Шопари
		2	Леовић
2	Љубовиска	1	Љубовија
		2	Д. Буковица са заселцима: Берловине, Дубоко и Паднемић
		3	Д. Љубовића са заселцима: Брђани, Врачевићи и Јеремићи
		4	Читлук са заселцима: Бобин, Глеђеће и Јавор
		5	Лоњин
3	В. Речка	1	Вољевци
		2	Црнча
		3	Селенац
4	Дрлачка	1	Грчић са заселцима: Дона, Рубежићи и Тјешница
		2	Г. Кашље са заселцима: Равни, Тапаловићи и Трупинац
		3	Д. Кашље
		4	Дона
		5	Дрлаче са заселцима: Забрђе и Тешићи
		6	Савковић
5	Љубовићска	1	Г. Љубсвића са заселцима: Г.Читлук и Лазе
		2	Г. Оровица
		3	Д. Оровица са заселком Петник
		4	Торник
6	Узовничка	1	Грочаница
		2	Постење
		3	Рујевац
		4	Узовница са заселцима: Велеш, Кучевци и Пећи
7	Царинска	1	Гуњаци са заселцима: Г. Село, Корово и Папрц
		2	Драго До са заселком Покоревац
		3	Царина са заселцима: Коњиц, Лелеци, Мрчки, Пецки, Пуљези и Скодор

II. Јадрански — среско место Лозница

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бадањска	1	Г. Бадања
		2	Д. Бадања
		3	Д. Сипуља
		4	Југовићи
		5	Рибарица
		6	Филиповићи
2	В. Лешничка	1	В. Лешница
		2	Стража
3	Грнчарска	1	Грнчара
		2	Козјак
		3	Липница
		4	Ружани
		5	Шор
4	Иверска	1	Брадићи
		2	Брњац
		3	Г. Добрић
		4	Д. Добрић
		5	Ј. Лешница
		6	Јашева
		7	Каменица
5	Јаребичка	1	Велико Село
		2	Дворска
		3	Јаребица
		4	Симино Брдо
		5	Ступница
		6	Цикате
		7	Шурице
6	Ковиљачка	1	Брасина
		2	Ковиљача
		3	Трбушница
7	Коренитска	1	Г. Недељице
		2	Д. Недељице
		3	Коренита
		4	Слатина са заселком Брезјак
		5	
		6	Тршић
		1	Вођњак
		2	Зајача са заселком Посковац
		3	Клубци
8	Лозничка	4	Лозница са заселцима: Башчелуци и Плоча
9	Ново-селска	1	Ново Село
		2	Чокешина
10	Текеришка	1	Г. Сипуља
		2	Милина
		3	Помијача
		4	Текериш
		5	Тробасиље

III. Мачвански — среско место Богатић

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Богатићска	1	Богатић
2	Бадовиначка	1	Бадовинци
3	Глоговачка	1	Глоговац
		2	Салаш Црнобар.
		3	Совљак
4	Глушачка	1	Глушци
		2	Метковић
5	Дреновачка	1	Дреновац
6	Дубљанска	1	Дубље
7	Засавичка	1	Засавица
		2	Равње
8	Змињачка	1	Дуваниште
		2	Змињак
		3	Петловача
		4	Скрађани
		5	Слепчевић
9	Клењачка	1	Клење
10	Липолишка	1	Бела Река
		2	Липо-лист
11	Митровичка	1	Митровица
12	Ноћајска	1	Ноћај
		2	Салаш Ноћај.
13	Петковичка	1	Петковица
		2	Рибари
14	Причиновићска	1	Причиновић
		2	Табановић
15	Прњаворска	1	Прњавор
16	Раденковићска	1	Баново Поље
		2	Раденковић
17	Прно-барска	1	Ц. Бара
18	Шеварička	1	Узвеће
		2	Шеварице
19	Штитарска	1	Белатић
		2	Штитар

IV. Посаво-тамнавски — среско место Владимирци

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Белотић
		2	Брдарица
		3	Драгиње
		4	Каона
1	Драгињска	5	Пејиновић
		1	Бевин
		2	Бласаница
		3	Дебрц
		4	Месарац
		5	Ново Село
9	Дебрчка	6	Суво Село
		1	Бобовик
		2	Владимирци
		3	Крнуле
		4	Меовине
3	Владимирачка	5	Скупљен
		1	Вукашић
		2	Вучевица
		3	Кујавица
		4	Лојанице
		5	Матијевац
		6	Рињаке
4	Вукашићска	7	Церовац
		1	Јазовник
		2	Јаловик
5	Јаловичка	3	Крнић
		1	Каменица
		2	Козарица
		3	Љутице
6	Каменичка	4	Ћуковине
		1	Брсеница
		2	Кацељева
		3	Мали Бошњак
7	Кацељевска	4	Субатица
		1	Звезд
8	Провска	2	Прово
9	Свилеувска	1	Свилеува
		1	Галовић
		2	Голо-чело
		3	Градојевић
		4	Мровска
10	Црниљевска	5	Црниљево

V. Поцерски — среско место Шабац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Вајна са заселком Слатина
		2	
		3	Маови
1	Вајнанска	4	Метковић
		1	Волујац
		2	Грушић
		3	Десић
		4	Двориште са заселком Милошевац
		5	
2	Десићска	6	
		1	Богосавац
		2	Добрић
		3	Радовашница
3	Добрићска	4	Цуљковић
		1	Букор
		2	Кривача
		3	Метлић
4	Метлићска	4	Румска
		1	Бајић
		2	Заблаће
		3	Накучани
5	Накучанска	4	Синошевић
		1	Драгојевац
		2	Жабари
		3	Јелсича
		4	Корман
		5	Мала Врањска
		6	Миакус
		7	Мишар
		8	Мрђеновић
		9	Орашац
		10	Предворица
6	Оридска	11	Трбушац
		1	Јевремовац
7	Г.-враштанска	2	Причиновић

VI. Рађевски — среско место Крупањ

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бела Црква
		2	Красава са заселцима: Рељићи и Томићи
		3	Ликорда са заселцима: Јовановићи и Радишићи
		4	Мојковић
		5	Равнаја
1	Бел.-црквanska	6	Толисавац
		1	Борина (горња и доња)
		2	Мали Зворник
		3	Радаљ
2	Боринска	4	Сакар
		1	Будишић
		2	Д. Трешница
		3	Планина
		4	Цулине са заселком Госјалица
		5	Читлук са заселком Амаић
3	В. Трешничка		
		1	Брезовица
		2	Завлака
3	Завлачка	3	Цветуља
		1	Белотић
		2	Комирић
4	Комирићска	3	Коњуша
		1	Бањевац
		2	Кржава
		3	Крупањ вар.
5	Крупањска	4	Томањ
		1	Бастава са заселцима: Беловадићи, Доњани, Мирковићи и Шуваје
		2	Врбић
		3	Ставе са заселцима: Буково, Горњани, Савковићи и Удбина
7	Соколска	4	Шљивова са заселком Лазе
		1	Брштица
		2	Костајник
		3	Липеновић
8	Костајничка	4	Церова

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЊ 11.702

14 новембра 1899 год.

у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

Према извештајима који су приспели за последњих неколико месеци, види се, да заразна болест *Људска Куга,* није још престала у свима местима где је до сада владала. Лако је могуће, да се она појави у Турској, Бугарској, Румунији или Аустро-Угарској. У свима овим случајевима, а нарочито због хаџија, који ће свакојако пролазити на пролеће, може бити изложена опасности уношења људске куге.

Ради заштите од уноса и ширења те заразе, на основу чл. 1 и чл. 33 закона о чувања народног здравља од 30 марта 1881 год. а у цељи да се надлежне власти из раније обавесте како им ваља поступати у случају појављења заразе, нашао сам за потребно наредити:

А.

Из места заражених људском кугом забрањује се за Србију увоз и провоз следећих артикала:

а, зелен, поврће, воће свеже или сушено, бутер, кајмак, сир, свеже и усољено месо, шумке, кобасице, саламе, свежа и сољена риба, ајвар, лебац, брашно, двопек, пиринач, кафа, шећер, кондиторски производи и сви остали свежи, усољени или консервисани предмети одређени за исхрану људи; дуван сиров и прерађен; кравља шифа; сва жита; дрва за грађевине;

б, коже сирове и штављене, поставе кожне, запушачи од плуте, употребљени џакови, крпе, фурда, струготине и остали отпадци разних ткива, хартије, и дрвета макар да су компримирани хидрауличком пресом у велике бале; памук, лан, куделља, свила, ако нису манифактурирани; намештајне ствари, теписи и везови који су служили;

в, Црева сува и сољена, као и сви животињски отпадци, крв, папци, рогови, кости, перје, длака, чекиње и вуна прана и неопрана, туткало, гелатина; комина винска и зејтинова; биљна ткања, сено, слама и пресована трава; ђубре и све труле органске материје;

г, муст (echautillons) и поштанских пакета звани colis — postaux;

д, Сви предмети слични овде побројанима.

Б.

Која се места у Турској, Бугарској, Румунији или Аустро-Угарској и Босни са Херцеговином сматрају као заражена, објавиће се у случају појављења заразе нарочитим актом и саопштењем у службеним „Српским Новинама".

В.

Од дана кад се зараза појави ма где у побројаним пограничним пределима поступаће се овако:

1, Све трговачке пошиљке поменуте под *А,* пуштаће се у Србију у слободан промет, или провозно само тако, ако долазе из не *заражених места,* или ако су из *заражених места послате на 5 дана пре првог случаја куге.* У оба случаја треба то доказати писменим уверењем најближе месне државне санитетске власти онога места одакле полазе.

2. Пролазак путника у Србију или провозно, дозволиће се сувим само жељезничким пругама: *а* Београд — Ниш — Пирот; *б* Београд — Ниш — Врање; *в* Београд — Лапово — Крагујевац; а водом, само на станицама: Шабац, Обреновац, на Сави; и Београд, Смедерево, Дубравица, Градиште, Голубац, Неготин, на Дунаву. Остали погранични пролази забраниће се.

Укрцавању путника на пограничним жељезничким станицама, присуствоваће жељезнички или државни лекар; возно особље ће водити озбиљна рачуна о здрављу путника у возу. О свему што сумњиво примети извештаваће одмах шефа станице, а овај полицијску власт онога места где су путници изашли из воза.

Искрцавању на паробродским станицама присуствоваће увек месни државни или општински лекар.

Путнички пртљаг, старо одело, селидбене и постељне употребљене ствари, подлежаће дезинфикцији на граничним станицама.

Сви путници који долазе из места кугом заражених подлеже дванаесто (12) дневном лекарском посматрању у месту где су одсели, рачунајући од дана кад су пошли. Они имајуправо на слободно кретање у томе месту.

Да би се ово лекарско посматрање могло тачно свуда извршивати где има лекара, и могао контролисати рад општинских судова где нема лекара, наређује се начелству — управи — да полицијским органима дуж жељезничких пруга и паробродских станица дуж Саве и Дунава, препоручи, да воде тачан рачун о пролазу путника из оних места за које се буде јавило да су заражена. У тој цељи, чим путници приспеју на границу, они ће од сваког прибавити тачне податке о месту и дану њиховог поласка за Србију, и месту и трајању њиховог бављења у Србији. Редовно сваки дан, све док би трајала зараза у означеним државама, одређени полицијски органи достављаће те податке, најкраћим могућим путем, оној окружној или среској полицијској власти, у чијем се домашају буде који путник настанио, а ова ће извештавати дотичне општинске судове.

Ако путник одседне у вароши или варошици која има лекара, онда ће овај бити дужан да се сваки дан пре подне лично уверава о здрављу таквих путника; а ако се настани у месту где нема никаквог лекара, онда ће месни општински суд бити дужан да сваки дан пре подне извештава свог среског начелника, а овај среског, или окружног лекара о стању здравља таквог путника. Ово посматрање о здрављу има се за сваког, вршити за 12 дана рачунајући од дана кад је путник пошао за Србију. Чим се на коме путнику, у означеном року од 12 дана, примете сумњиви знаци разболевања, дужна је месна надлежна општинска или државна полицијска власт да о томе одмах извести начелство окружно, које ће на лице места изаслати свог окружног физикуса, да у друштву са месним среским или општинским лекаром, ако их има, утврде природу болести и даље надлежно поступе, у цељи лечења и спречавања ширења заразе.

Вагон са оболелим лицима неће се пуштати преко границе, него ће се вратити. Тако исто неће се дозволити искрцавање болесних путника ни на паробродским станицама.

Ако се у возу деси какав случај сумњивог разболевања, онда ће се вагон са болесником оставити на оној станици која је најближа првој окружној болници, и болесник упутити месном лекару на даљи надлежан рад, а осталим путницима дозволити да продуже пут. — Наплате болничког трошка за овакве болеснике вршиће се као и за остале српске или стране поданике.

За лабаво вршење наредаба овде изложених примењиваће се казне по чл. 33 тач. 2 закона о чув. народ. здравља од 30 марта 1881 године.

Г.

Путници и њихов пртљаг, селидбине и постељне употребљене ствари, старо одело, мустре (echautillons) и поштански пакети звани colis — postau; ако долазе са морских обала, морају имати уредне исправе, да су, у одређеним поморским пристаништима, издржали карантин дезинфекцију.

Д.

Хаџије, исељеници, цигани, скитнице, и у опште сва лица која путују или прелазе границу српску у групама пропуштаће се *само провозно,* под следећим условима:

а, Провоз кроз Србију може се дозволити само на прузи Земун — Београд — Пирот — Цариброд — Хебибчево — Цариград;

б, Дозвола се може издати под овим условима:

1, Ако је о дану и месту доласка путника на нашу границу на време извештен министар унутрашњих дела;

2, Ако путнике на њиховом путу прати нарочити њихов лекар;

3., Ако су смештени у засебним вагонима, тако спремљеним, да измети путника не могу падати дуж пруге. За време пролаза кроз Србију, такви путници не смеју нигде излазити, нити се ма где задржавати. Ради осигурања ове наредбе, ако се укаже потреба, Дирекција Срп. Држав. Жељезница може наредити пломбирање вагона.

4., Вагони са таквим путницима не могу се никако задржавати на београдској станици, нити се путницима дозвољава да прелазе из воза у воз, већ морају у истим вагонима даље ићи. Ако путници са жељезнице прелазе на водени пут, онда ће вагони бити довезени на савски колосек, и путници се одмах укрцати у одређени параброд.

в, Лађе које плове Дунавом и Савом, а носе путнике ове природе, не смеју нигде пристајати уз српску обалу ван београдске станице.

Препоручује се начелству — управи — да се у случају потребе, строго придржава овде изложених наредаба, јер за сваку немарљивост, у овом погледу, лично су одговорни старешине дотичних надлештава.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара, добали смо на расправу једно овакво питање:

На пр: председник општине Н. претписом Господина министра Унутрашњих дела, уклоњен је са положаја председничког с наредбом, да дужност председника у тој општини прими и, до постављења другог председника, врши најстарији члан општинског суда.

Дотична среска полицијска власт, на основу овог прописа Г. министровог, наредила је општинском суду, да уклоњеног председника и, од председничке дужности разреши, да одреди свог најстаријег члана да исту дужност прими и отправља док се нови председник не постави.

У суду ове општине десило се, да има два члана који полажу право на заступање председника. Први вели да њему по

закону припада то право, за то, што је он за члана општ. суда изабрат много раније од онога другог, а, други вели, да је то право његово, за то, што је он, и ако је доцније изабран за члана, по годинама старости старији од оног првог, и, што је у ранијим годинама бивао чак и председник општине.

Тај општински писар пита нас сада: коме од ове двојице чланова, припада право заступања председника у дужности, да ли ономе првоме, који је раније изабран за члана или ономе другоме, који је од првога по годинама старији, и, које је пре тога бивао и председник општине.

Ми му на ово питање одговарамо:

Да право заступања председника општине у дужности по јасној одредби тачке 4 члана 47 закона о устројству општина и општинских власти, која гласи: „Председника кад осуствује или је спречен, заступа у дужности *по звању* старији члан општинског суда, — припада ономе члану, који је раније за члана изабран, без обзира на то, што је неки други члан истога суда, који је за члана доцније изабран, по годинама старији од овога, и, што је раније бивао председник општине; јер је између дејствујућих чланова општинског суда, *по звању најстарији онај члан* који је пре за то звање изабран.

На случај пак, да у дотичном општинском суду имаде више чланова који су једнога дана изабрани, онда, по духу тачке 5 члана 47 поменутог закона, право заступања председника, у дужности председника општине, припада ономе, кога за то одреди општински суд. Никако пак то право по закону не припада некоме члану суда *само по томе, што је он по годинама старости старији* од других чланова, јер то закон за овакве случајеве није предвидео. — Само у ономе случају, кад председник општине треба да дејствује као председник збора и бирачког одбора, па је спречен да тај посао врши, заступа га у тој дужности по годинама најстарији кмет исте општине, или, ако кмета нема, по годинама најстарији одборник. (Види четврти одељак тачке 3 члана 21 закона о устројству општина и општинских власти).

* * *

Од једног општинског писара добили смо и једно овакво питање:

У општини М. у срезу К..... десио се један овакав случај:

Пре неколико дана, када је време било веома топло и угодно за купање, два младића — Петар и Никола, купали су се у реки која протиче кроза село М..... Они су другови још од детињства, а скоро су заједно и из војске изашли, по одслужењу своје обавезе у Ст. Кадру.

Приликом овог њиховог купања: Петар је први изашао из реке, и, неопажен од Николе, обукао се па отишао, пошто је претходно Николино одело узео са речне обале и сакрио подаље од обале у једну шупљу врбу.

Кад је Никола изашао из реке, видео је, да му је одело са обале однешено, па, немогући без одела да иде кући, вратио се опет у реку и у води остао све док се није ноћ спустила, а тада је по мраку отишао кући и без хаљина.

Никола је сутрадан оптужио суду општине М. Петра, за крађу одела са речне обале и тражио, да се Петар за ово дело казни по § 391. казненог законика, наводећи, да му је Петар и нико други одело украо.

По овој тужби, општински суд узео је Петра на одговор и он је признао: да је доиста одело Николино узео са обале кришом од Николе и сакрио га, па отишао, а Николу оставио у реки на купању, али, да је то учинио у шали, и, да је Николи сутра-дан казао где му је одело сакрио. Међутим, Никола није хтео овај поступак Петров примити за шалу, но је остао при тужби и тражио, да се Петар казни за крађу одела, ма да му је он доиста сутра-дан казао где му је одело сакрио.

Суд општински, према изложеноме стању ствари, нашао је, да овде у опште не постоји дело крађе и за то је решењем својим одбио тужиоца од поднете тужбе, констатујући уједно, да у наведеном случају постоји дело незаконог и самовласног лишења слободе судски казнимо по § 192 казненог законика, и, да је за извиђај истога дела надлежна државна полицијска власт, па је зато тужиоца упутио да се са тужбом тој надлежној власти и обрати, ако хоће и успеху се нада.

Тај општински писар пита нас сада: да ли у изложеноме случају постоји дело просте крађе, како је то тужилац у тужби назначио, или дело незаконог и самовласног лишења слободе, како је то општински суд констатовао?

Ми му на ово питање одговарамо:

Да у наведеном случају не постоји ни једно од именованих дела — ни крађа ни лишење слободе.

Дело крађе не постоји за то, што учињеним извиђајем није утврђено да је тужени Петар одело тужиочево узео у намери да га противзаконо себи присвоји; а, дело, лишења слободе овде не може бити, за то, што тужилац Никола ничим није ни био слободе лишен, нити је пак радњом туженога утврђена његова намера за такво дело.

Но, по нашем мишљењу, у изложеноме случају *може постојати само увреда части,* **делом,** јер је тужени Петар, сакривши одело тужиоца Николе који је остао у реци купајући се, изложио овога поруzи и подсмеху, онога света, који је тада пород реке — која кроза село протиче — пролазио и гледао тежак Николин положај, што, у оскудици одела, не може од срамоте да из реке изађе и својој кући оде. А, још већим поругама и подсмеху Никола би био изложен, да је случајно још за видела из реке изашао и без одела кући отишао.

Како се овај случај десио код реке која протиче кроза само село, а таква се места сматрају за јавна, јер су свакоме приступачна, — то је и учињено дело према тужиоцу Николи судски казнимо, по § 213. казненог законика, као јавна увреда.

ОВОГОДИШЊИ КОНГРЕС ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА

За време католичких ускршњих празника одржан је у *Бечу* интернационални конгрес противу алкохолизма, под почасним председништвом данашњег министра просвете — Хартла. На конгресу су учествовали представници науке — праксе и теорије — из целога света, и није без интереса да овде изнесемо у кратко рад самога конгреса, на који су и сви већи јевропски листови и журнали послали специјалне своје дописнике.

После избора биро-а, држали су чувени професори предавања из разних тема. Тим поводом за свако истакнуто питање, развила се жива и интересантна дискусија, после чега је доношена резолуција.

Од интересантнијих тема на овом интернационалном конгресу против алколизма, поменућемо предавање **проф. D-r Kassowitz-a** *о алкохолизму код деце.* Резиме и резултате до којих је дошао својим проучавањем, после драстичног описа разних случајева о дејству алкохола код деце ова су:

1. Тешко, нервозно стање познато под именом delirium tremens и промена осетна разних органа, последица су употреба алкохола код деце.

2. Те болести не појављују се само од ракије или од екцесивних већих доза другог алкохолног пића, већ и при *умереном* пићу пива и вина, или и при *најмањој* употреби коњака, и ако многи мисле, да је употреба коњака у врло малој мери често и лековита.

3. Даље, из тога излази, да је нервни систем код деце и сувише осетљив и да је алкохол и у најмањој мери шкодљив за дечији организам.

4. Сем тога, погрешно је мишљење до кога се дошло физиолошким истраживањем, да алкохол храни тело и уноси *потребну* топлоту.

5. Даље је утврђено, да деца употребом алкохола тешко расту и у опште да су слабо развијена.

6. Поред тога у много случајева алкохол руши апетит код деце, и примећено је у више случајева, да је код деце повраћен апетит, чим су престала да пију алкохолна пића.

7. Даље је опажено, да алкохол код деце умртвљава мишиће и мускуле. И примена алкохола против слабости срца или у грозници код деце нема никаква научна оправдања.

8. Унутрашња употреба алкохола као и антисептичко средсрво, т. ј. као средство противу бактерија код акутних инфекциозних болести деце није рационална, јер опити који су чињени код животиња показали су, да алкохол на против изазива јаче бактериолошке болести.

9. Многобројни експерименти и посматрања даље су показала да и школска деца при употреби алкохола слабо памте и брзо заборављају, па чак и при најумеренијој употреби алкохола.

Предавач је на крају уз живо одобравање свију присутних дао израза жељи, да ће се борба противу алкохолизма и даље наставити и да нарочито лекари за децу треба да буду увек одлучни и конзеквентни противници алкохола.

Сем овога предавања, држао је, по подне, *проф. Д-р Г. Антон,* управник психијатарске клинике у Грацу: „О алкохолизму и наследству“, даље *Д-р Софија Дазинска-Голинска:* „Алкохолизам и социјални односи у неким срезовима у Галицији“.

Поред тога држали су и учитељи из доње Аустрије један састанак, на коме је донета резолуција, да се и они ангажују против алкохолизма.

Гледаћемо, по могућству, да донесемо кратке изводе из свију предавања и питања која су на конгресу расправљана, а за сада нека се читаоци задовоље и са овим.

НОВ ЖИВОТ

G. Ferri

Био је већ трећи дан, како је Јулија сарањена. На дан њене смрти дошао је добре воље кући и затече је где издише. Да јој последњу услугу укаже, да је пресвуче у бело одело, да је оплаче и испрати на гробље, да исплати потребне трошкове и дође до уверења да је заиста све свршено, — све је то за њега била тешка мука, за њега, кога никад у животу ни најмања несрећа није задесила.

Трећег дана с вечера, да би видио да ли се може навићи на стари живот отишао је да вечера у Hôtel Anglais. На срећу није наишао ни на једног свог старог познаника, и када Жерар, стари му камердинер донесе јеловник и стаде читати, рече му он:

— Молим вас, оставите, за то ћу се ја већ побринути:

Када је врућу, миришљаву супу видео на столу и пробао, осећао је као неко физичко задовољство, које одавна није код њега било и он стаде будан сневати, како ће почети да живи пошто је Јулија мртва.

Јео је лагано и размишљао о новом животу, који му не изгледаше бог зна како ружичаст и ако је био млад човек и није имао ни пуних тридесет година. Мислио је да путује, да путује на Исток или у јужну Америку; ко зна, можда ће у тим далеким земљама наћи опет изгубљену срећу, храброст, да оствари илузије свога духа...

Котлет, који му је Жерар сервирао изгледао му је нешто горак и то га освести; за тим испи гутљај вина, али му је и оно изгледало нешто горко. Онда узе дивну, румену крушку, али му ни она није пријала.

На један пут осети да су му прсти влажни и да га хладне руке његове жене додирују; у ушима му је чак и њен глас на самртничкој постељи зујао. У последњем тренутку свога живота, пре но што је глас изгубила рекла му је:

— Обећај ми, да ћеш доћи за мном; ја ћу те чекати...

Она га чека — то је он осећао. Та успомена огорчила му је јело и пиће. Јулија је била поред њега, са сузама у очима...

За тим му дође друга мисао и он запали цигарету; али је и на уснама осећао горчину ...Стаде се самог себе гадити, и остави хотел, гоњен као фуријама.

Поред свега тога, после два, три месеца пошло му је за руком, да физички утисак везе између његовог живота и њене смрти одстрани. Он не отпутова на исток а ни у јужну Америку; мислио је, да ће наћи мира у друштву са раскалашним циркусним јахачицама, са Мис Клаудијом која је имала мишиће као од челика, а при том нежна и наивна као какво дете. Мис Клаудија била је у стању једним ударцем да га сможди, па ипак га је на коленима молила... Он је поступао с њоме рђаво и терао је од себе, када би зле воље био и када му се чинило, да Јулија прислушкује његове разговоре са Мис Клаудијом.

По неки пут, ноћу, када би легао да одпочине, чуо би речи, али као у магли допираху до његова уха. И у сну имао је визије, које му нису давале мира — право фантастичко очајање!

Јутром устајао је блед, уморан, те се реши да с Мис Клаудијом не пије толико шампањца...

Али сваким даном било је све горе.

Осам месеци било је протекло од смрти Јулијане. Надао се да ће оздравити и помишљао је опет на путовања.

Једнога вечера, — лакомислености пуста — сврну он опет у Hôtel Anglais. Келнери га дочекаше радосно и пошто је као обично избацио: „Молим вас, оставите мени!“ прелистављући јеловник, рече му, или боље, подсети га келнер на један мали рачун од пре више месеца...

— Заиста, хитао сам, морао сам ићи! — рече он брзо сећајући се оне горке вечере на три дана по смрти Јулијаниној.

Али овога вечера имао је добар апетит. Нека стара дама, која је седела за столом гледала га удивљено, када је и читаву флашу вина испио.

— Чудновато, — рече он келнеру не заборавши овога пути да плати рачун, — чудновато, да ни вечерас нема мојих старих познаника.

— Да, знате ли, грофе, вечерас је ноћ у очи нове године, и вечерас долазе у хотел само странци.

Per vacco!... На то нисам ни мислио!

Он се диже, баци златник на име напојнице, и пође мирно, сећајући се, да је вечерас равно година дана како је последњи пут весело провео вече с Јулијом, која је онда још била здрава и пуна живота.

На прагу заста за тренут: Како би било да оде до Мис Клаудије?

— Не! рече он одлучно и пође кући.

Дошавши у свој стан, стаде отварати и читати писма и карте које је последњих дана добио.

— Честитке... честитају ми нећаци, па ипак смео бих се кладити, да би им милије било да сам мртав!

Бацивши последње писмо на сто, зазвони и нареди слузи, да му донесе флашу шампањца.

— Последња година није ми била срећна! — рече он пошто је слуга изашао из собе. — Хоћу весело да дочекам нову годину!

Па пошто је прелистао новине, упути се у спаваћу собу, где је слуга отворио флашу.

— Ти можеш ићи да спаваш или својој Гертруди, како ти је воља. Више ми нисси потребан!

Часовник је показивао једанаест и четрдесет минута. Седе у наслоњачу и посматраше плафон не мислећи ни на шта. То је први пут био случај да се осећа тако миран; нерви му изгледаху умртвљени, а све је био нестрпљивији, што се сказаљка на сахату ближила више поноћи и новој години.

На један пут приђе столу, на коме је био шампањац и већ хтеде пружити руку да узме чашу, када неки ужасан крик прозуја кроз мирну ноћ, а до ушију му допреху речи:

— Ти си ми обећао, да ћеш доћи за мном; ја те чекам!

Остави чашу и дохвати други предмет, који је на столу лежао. Само још неколико секунада требало је до поноћи, и он шану:

— Нова година...

Пуцањ из пиштоља разлеже се.

— Нов живот — рече он затворивши очи и издишући, докле му се мозак просу по соби.

Часовник је показивао прву секунду нове године.

ТРАЖИ СЕ

По спору Новице и Михајила Тутуновића из Радаљева, среза моравичког, **Михајло** је потребан због избора вештака. Па како се не зна где се сада налази, то начелство округа рудничког актом Бр. 5887 моли полицијске власти, да именованог потраже и да о проналаску известе. УБр. 12284.

Војина Ћурчића, бегунца из Турске, родом из Трудова, тражи његова жена Љубица са дететом ради издржавања; (и она је амо пребегла и налази се у Чачку код девера Тадије и свекра Спасоја). Па како му се не зна стално место становања, то начелство окр. рудничког актом бр. 5978 моли полицијске власти да потраже Војина и да му ово саопште. Ради бржег проналаска извештавају се власти, да је Војину 33 године, да је уопште плав и крупан и прилично ћопав (посечен му је велики прст на нози). УБр. 12273.

ПОТЕРА

Дојчин Анђелковић, овд. зидар, родом из села Лешице у Турској, стар 40 година, смеђ у лицу, средње величине, —

решењем кварта палилулског Бр. 4290 стављен је под редовну кривичну истрагу и у притвор за дело из § 204 тач. 1 крив. зак. Како се Дојчину не зна место становања јер је он побегао из Београда, то се моле све полицијске власти, да Дојчина живо у реону свога подручја потраже и нађеног спроведе Управи гр. Београда, с позивом на Бр. 11473.

Непознати лопов, 2-ог тек. мца украо је једну ждребицу, својину г. Мих. Мајсторовића свешт. из Азање. Иста је стара 2 год. мрко-дорастаста, на челу цветаста, добро урањена, без других знакова. Начелник ср. јасеничког, актом од 4 ов. мес. Бр. 7538. послао нам је ову потерницу, којом моли све полицијске власти, да у кругу своме потраже лопова и на случај проналаска да га заједно са покрађом њему стражарно спроведу.

Стеван Ивановић — Михаиловић, из Браничева окр. пожаревачког, осуђеник београдског казненог завода, 4 ов. м. с вечери, побегао је из Љубичева с рада, заједно с Петром Глишићем из Јевремовца окр. подринског и Велимиром Остојићем из Копљара окр. крагујевачког. Стевану је до 35 година, средњег раста, црномањаст, образа округлих, бркова црних, брија се. — Петар је висок, црномањаст, просед; велика носа и бркова; има му 38—40 год. Велимиру је 28—30 год. средњег раста, црномањаст, у лицу је црн као циганин, кратких образа, велика носа, танких и дугих бркова; на средњем прсту леве руке има рану од приштa, говори крупно. Сви су побегли у осуђеничком оделу. Стеван је због разбојништва осуђен био на 20 год. робије, Петар због крађа и разбојништва такође 20 год. а Велимир на 15 год. због разбојништва у повратy. Слику Стеванову износимо а осталих немамо. Моле се полиц. власти да их пронађу и стражарно упуте Управи београд. каз. завода с позивом на Бр. 2015 или управнику у Љубичеву на Бр. 1615. (УБр. 12155.)

Ноћу, између 28 и 29 пр. м. непознати лопови разбили су велику касу Браће Чичановића трговц. у Лесковцу. Каса је само с поља обијена и зато лопов није могао ништа украсти. Начелство окр. врањског достављајући ово изјављује сумњу на једног непознатог човека који је у очи тога дана обилазио око Чичановићевог дућана, казао се да је из Прибоја, а оваког је изгледа: висок, сув, црномањаст, обријане браде, може му бити око 30 годинс. На себи је имао старе чакшире и гуњ, на ногама чизме са тврдим сарама. Начелство окр. врањског, актом Бр. 6974 по достави начелника среза лесковачког под № 7565, моли све полиц. власти да на овако лице обрате пажњу и на случај проналаска с њим надлежно поступи. УБр. 11598.

Непознати лопов, ноћу између 28 и 29 пр. м. украо је Владимиру Димитријевићу из Звечке једног коња који је био на паши у расаднику среза посавског. Коњ је длаке дорастасте, стар 6 година у обе задње ноге путоногаст, на челу цветаст. Начелник среза посавског актом Бр. 3607 моли све полиц. власти, да у своме кругу потраже лопова па га на случај проналаска упути стражарно са покрађом. (УБр. 11790.)

Милош Војиновић, из Врњаца, бивши осуђеник из Ниша који је претписом Г. министра правде од 13 фебруара тек. год. № 1389 пуштен условно; али има да издржи и пет година полицијског надзора, па како му се не зна место становања, то начелство округа крушевачког актом Бр. 4561 моли полицијске власти, да Милоша потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 12010.

Непознати лопови, украли су ноћу између 28 и 29 пр. мес. Живану Јевтовићу из Степојевца две ждребице маторе по две године, обе длаке дорастасте и цветасте а једна је на једној нози чарапаста. Начелство округа београдског актом Бр. 2786 моли полицијске власти да лопове и покрађу потражи и да по закону поступе. Бр. 12101.

Антоније Крњић, трговачки помоћник који је био у радњи Велимира Ђукића и Младена Крњића из Пожеге кажњен је пресудом начелника среза ариљског са 15 дана затвора али је он да би казну избегао за времена умакао. Начелство округа ужичког актом Бр. 5204 моли полицијске власти, да Крњића потраже и нађена њему спроведу. Антоније је висок, сув, очију плавих и у опште смеђ; сад му је 17 година. УБр. 12107.

Непознаи лопови, украли су ноћу између 30 прошлог и 1 текућег месеца Јеленку Младеновићу из Церовице једног коња длаке зелене, маторог две године, на челу лисаст, а на ушима са ровашима. Исте вечери украђено је и Стевану Милетићу ондашњем један коњ матор 2 ½ године, длаке дорастасте, на челу цветаст, у једну предњу и једну задњу ногу путаст, а десно око разрокаст и непочишћен. Начелство округа нишког актом Бр. 7262 моли полицијске власти да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 12105.

Милић Витровић, сензал из Београда оптужен је за превару, па како је незнано где отишао то га кварт теразиски није могао узети на кривични испит, за то Управа града Београда актом Бр. 12060, расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да се њој упути.

КО ЈЕ ОВО?

Лице, чију слику износимо налази се у притвору редарственог повјереништва за град Земун због прикривања идентичности. На своме првом саслушању изјавило је, да се зове **Владимир Степановски** и да је родом из **Лемберга,** док је доцније — на саслушању своме од 30 априла тек. год. (по новом) порекло свој ранији исказ и показало: да је родом из **Ниша** и да се зове **Јован Стошић** а по занимању је, вели, **типограф.** На том испиту, који је, узгред буди речено, веома дуг и интересантан, Владимир — Јован је, поред осталог, изјавио и ово:

»...До год. 1897 радио сам, као типограф по разним штампаријама у Београду и Нишу, а априла месеца те године, отишао сам у иностранство. После дужег лутања по Аустро-Угарској и Швајцарској, приспео сам најзад у Рим где сам остао читаву годину дана у штампарији „*Gromdi Stamplimenti*“. Из Рима сам отишао у Неапољ гди сам остао свега месец дана, па сам после, прелазећи из места у место, пропутовао целу Италију. Јануара месеца ове год. приспео сам, најзад, у Анкону, одакле сам се, преко Фијуме, вратио у Београд.

— Неко време радио сам у Београду — у државној штампарији, али, услед извесних неприлика са једним од г. г. фактора, напустио сам рад и, огорчен на све, па и саму отаџбину, отишао сам у аустро-угарски конзулат у Београду који ми је, после моје изјаве: да сам војнички бегунац аустро-угарски и да, као такав, хоћу да се вратим у отаџбину, издао објаву за прелазак у Земун гди сам, ево, ухваћен и затворен. — — —

Аустро-угарске власти сумњају и у истинитост овог другог исказа Јовановог, па с тога управа гр. Београда, на молбу овд. аустро-угарског конзулата, позива све полициске власти, које о Јовану ма шта буду знале, да јој то што пре доставе с позивом на акт Бр. 11496.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Жив. Р. Перићу, писару општ. Д. Трешњичке у ср. рађевском. И ваш је одговор на задатак у 49 бр. пр. год. био правилан, али није у своје време изнет сигурно зато, што је ваше писмо стигло кад је лист био закључен.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 19. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (6)

5. Око*)

Око је основни део вида, у облику кугле, а смештено је у нарочитим кошчаним издубљеностима, које се називају *очне шупљине*.

Испитивано са компасом у руци, око нам, код разних индивиду-а показује скоро неприметне разлике у димензији. Знатне индивидуалне разлике у димензије, које се код разних очију на први поглед опажају, само су резултат величине трепавичног отвора, комбинованог са већом или мањом испупченошћу очног лоба.

Ова последња особеност (испупченост очног лоба) цењена према кругу очне шупљине, изражава се изразима: *очи удубљене* (упале) и *очи исупчене* (буљаве).

Много важније, а узгред буди речено најделикатније и најинтересантније посматрање у целом систему Бертилоновом, односи се на означење боје очију.

Као што је већ познато, ни један карактерни знак не показује у једно исто време, више променљивости код једне исте индивиду-е, ни више разноликости код разних индивиду-а но што то чине очи. Тачна класификација према њима, равна је оној од најтачнијих мера, а лакоћа, којом се одмах, и на први поглед, може познати њихова боја, чине их једном од најзанимљивијих делова антропологиског описа. Што важност боје очију са гледишта описивања, није до сада била познатија, има се приписати осуству њеног рационалног означења.

Метода аналитичка, коју ћемо овде изложити, дала је, за време своје десето-годишње практичне примене, довољно доказа о својој савршености. Да бисмо је што лакше и боље разумели, преко је потребно, да речемо коју о оним деловима ока, који су предмет нашег описивања.

Анализа очних делова

Око је, као што се зна, састављено из ових пет опни: беоњаче, рожњаче, судовњаче, дужице и мрежице. Од свију ових опни, предмет нашег испитивања само је дужица, позната под именама *iris-a*. Ако је пажљивије посматрамо, опазићемо у њој две, по својим бојама, различне зоне, од којих једна окружује зеницу, а друга је одмах до беоњаче. Прва, од ових зона позната је у анатомији под именом ***ауреола*** а друга под именом ***периферија***.

Према боји ових двеју зона, све могуће врсте очију подељене су на ових седам класа:

а) ***Очи без пигмента****)
б) ***Очи са пигментом жутим,***
в) ***Очи са пигментом наранџастим,***
г) ***Очи са пигментом угаситим,***
д) ***Очи са пигментом кестењавим,***
ђ) ***Очи са пигментом кестењаво-зеленкастим*** и
е) ***Очи са пигментом потпуно црним.***

Да би се могло одредити у коју од побројаних класа, долази извесно око, потребно је одредити — испитати понаособ и боју ауреоле и боју периферије. Боја ауреоле одређује се, у главноме, према боји њеног пигмента, али јој се, ради веће прецизности, додаје квалификација тона, која се означује изразима: *отворен, средњи* и *затворен*. Ова три израза, додата врстама пигмента: жут, наранџаст, кестењав и црн, чине једну скалу од 12 ступања, која допушта неосетни прелаз једне боје очију ка другој.

У очима, које долазе у I-ву класу, т. ј. које су без пигмента, описивање ауреоле изостављено је и замењено, у односној рубрици на картону једним знаком — цртицом (—), а боја ока означена је само по боји периферије.

Што се тиче периферије, њена је боја: *азурна* или *зеленкаста* или *жуто-зеленкаста* или *наранџасто-зеленкаста* или *љубичаста* или *кестењава* или, најзад, *црна*. Свима овим квалификацијама, додају се, као и код ауреоле, изрази: *отворен, средњи, затворен*.

У VII-ој класи периферија је идентична са ауреолом, т. ј. обе су црне, што се означује знаком *id* (скраћено од idem).

Из изложеног јасно се види, ***да се квалификација боје очију заснива једино према количини пигмента и каквоћи његове боје.*** Из овога опет излази, да ће очи без пигмента бити уврштене у I-ву класу, око с пигментом жутим у другу, око са наранџастим у трећу; пигмент угасит уврштује се у класу 4-ту; 5-та класа обухвата очи са пигментом кестењавим, где је ауреола растављена од периферије једном кружном зоном, више или мање отворено-кестењаве боје; класа 6-та употребиће се за очи препокривене кестењавом материјом, кроз коју се провиде жуто-зеленкасте или сивкасте бразде; класа 7-ма потпуно је кестењава.

На картону антропометриском налазе се рубрике и за боју ауреоле и за боју периферије. Ако једна од ових двеју боја доминира над другом, онда израз, којим је она означена, треба подвући, — у противном, т. ј. ако је у мањини, треба га ставити у заграду. Ако ли су пак обе боје једнаке, онда се то означује аритметичким знаком једнакости (=).

Кад се мерач устеже између две класе, треба прво да запише ону од њих, која му изгледа вероватнија, па тек после да стави ону другу са којом би била могућа конфузија.

Тако, означене: *2—3*, што значи, да је:

ауреола = жуто-средња а

периферија = зеленкаста примениће се на очи са пигментом жуто-наранџастим, али ипак више жутим но наранџастим. Шта више, Бертилон препоручује, да се, у случају сумње, могу употребити чак и троструки бројеви за означење извесне боје очију.

Особености

Ове особености треба да буду уписане на картону у рубрици под бр. II, у којој се пишу особени знаци лица.

Израз *иегав,* који се примењује за очи плаве и кестењаве, служи да означи извесне *иегаве мрље* у оку. Ове пеге ни у колико не мењају квалификацију боје ока, јер оне нису ништа друго до само један особени знак.

У извесним очима опажа се један *исек,* обојен много затворенијом бојом, но што је боја ока у опште. Према томе, да ли се овај исек налази у самој средини ока, или више може бити у лево или десно, означује се: *исек у средини — на десној — на левој страни десног или левог ока.*

Често пута налази се око периферије, нарочито код старијих људи, један седефасти круг, познат под именом *старачки круг,* који прилично отежава посматрање ока, нарочито у класи кестењавој, па је с тога потребно означити га прецизно.

Такође је неопходно потребно нагласити случај, кад је боја једног ока различна од боје другог, као и случајеве: *беле навлаке* у очима, *раширене зенице, стаклене очи, ћоравост* у једно или друго око и т. д.

Поминем још и то, да испитивање очију бива увек према боји левог ока, које треба да је удаљено од ока посматраочевог за 30 см. од прилике. (Наставиће се).

---

*) Уредништво ће поручити литографску израду очију у свима бојама, и то ће дати за претплатнике као прилог уз Бертиловаж.

**) Под пигментом разуме се материја, више или мање жуто наранџаста, коом су у већини очију обојене — ауреола и периферија.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

10. Пожаревачки округ

окружно место варош Пожаревац

срезови: голубачки, звишки, млавски, моравски, пожаревачки, рамски и хомољски

I. Голубачки — ср. место Голубац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Браничевска	1	Браничево
		2	Д. Крушевица
		3	Пониква
2	Виначка	1	Винци
		2	Радошевац
		3	Усје
3	Голубачка	1	Војилово
		2	Голубац
		3	Малешево
		4	Сладинац
4	Добрањска	1	Брњица
		2	Добра
5	Клењска	1	Вуковић
		2	Душманић
		3	Зеленик
		4	Житковица
		5	Клење
		6	Мрчковац
6	Миљевачка	1	Барич
		2	Бикиње
		3	Миљевић
		4	Шувајић
7	Снеготинска	1	Двориште
		2	Кривача
		3	Кудреж
		4	Снеготин

II. Звишки — среско место Кучево

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Дубочка	1	Дубоке
2	Кучевска	1	Каона
		2	Кучајна
		3	Кучево
		4	Ракова Бара
		5	Турија
		6	Церемошња
		7	Церовица
3	Мишљеновачка	1	Лешница
		2	Мишљеновац
		3	Мустапић
		4	Сено
		5	Српце
4	Нересничка	1	Буковска
		2	Волуја
		3	Нересница

III. Млавски — среско место Петровац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бистричка	1	Бистрица
		2	Мало Лаоле
2	Вел.-лаолска	1	Вел. Лаола
3	Вел.-поповачка	1	Вел. Поповац
		2	Панково
4	Добрњска	1	Добрње
		2	Крвије
		3	Лапушник
5	Златовска	1	Бусур
		2	Златово
6	Кобиљска	1	Кобиље
		2	Манастирица
7	Кулска	1	Аљудово
		2	Кула
8	Мелничка	1	Мелнице
9	Орешковичка	1	Вошановац
		2	Орешковица
10	Петровачка	1	Забрђе
		2	Каменово
		3	Кнежица
		4	Лесковац
		5	Петровац
11	Рановачка	1	Кладурово
		2	Рановац
12	Рашаначка	1	Рашанца
13	Стамничка	1	Витовница
		2	Стамница
14	Табановачка	1	Буровац
		2	Табановац
15	Трновачка	1	Дубочка
		2	Трновче
16	Ћовдинска	1	Везичево
		2	Ћовдин
17	Црљеначка	1	Старчево
		2	Црљенац
18	Шетоњска	1	Ждрело
		2	Шетоње

IV. Моравски — ср. место Жабари

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Александровач.	1	Александровац
2	Брзоходска	1	Брзоход
		2	Бошњак
		3	Козетин
3	Влашко-долска	1	Влашки Дô
4	Жабарска	1	Жабаре
		2	Четереж
5	Кушиљевачка	1	Кушиљево
6	Ливадичка	1	Ливадице
7	Миријевска	1	Врбница
		2	Миријево
		3	Орљево
		4	Свињарево
		5	Тићевац
8	Ореовичка	1	Ореовица
		2	Полотна
		3	Сибница
9	Породинска	1	Породин
10	Ракиначка	1	Ракинац

V. Пожаревачки — ср. место Пожаревац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Батушка	1	Батуша
		2	Калиште
		3	М. Црниће
2	Барска	1	Баре
		2	Берање
		3	Каси Дô
3	Божевачка	1	Божевац
4	Бубушиначка	1	Брадарац
		2	Бубушинац
		3	Маруљевац
5	Брежанска	1	Брежани
		2	Драговац
		3	Живица
6	Вел.-црнићска	1	Вел. Црниће
		2	Крављи Дô
		3	Салаковац
7	Дубравичка	1	Батовац
		2	Дубравица
8	Костолачка	1	Дрмно
		2	Кленовник
		3	Костолац
9	Лучичка	1	Лучице
		2	Пругово
10	Печанска	1	Петка
		2	Ћириковац
11	Пољаначка	1	Пољана
		2	Шљивовац
12	Смољиначка	1	Смољинац
13	Топоничка	1	Велико Село
		2	Топоница
14	Трњанска	1	Братинац
		2	Набрђе
		3	Трњане
15	Шапинска	1	Забрега
		2	Шапине

VI. Рамски — ср. место В. Градиште

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вел. Градишка	1	Вел. Градиште
2	Десинска	1	Десина
		2	Печаница
		3	Царевац
3	Затоњска	1	Бискупље
		2	Затоње
		3	Поповац
		4	Рам
4	Кличевачка	1	Кличевац
		2	Курјаче
		3	Речица
5	Кисиљевска	1	Кисиљево
		2	Кумане
		3	Острово
		4	Тополовник
6	Кусићска	1	Кусиће
		2	Пожежено
		3	Трибороде
7	М. Градишка	1	Гарево
		2	Љубиње
		3	М. Градиште
8	Макачка	1	Дољашница
		2	Макци
9	Мајиловачка	1	Ђураково
		2	Мајиловац
		3	Сираково
10	Рабровска	1	В. Бресница
		2	М. Бресница
		3	Раброва
11	Средњевска	1	Канијево
		2	Средњево
		3	Чешљ. Бара

VII. Хомољски — ср. место Жагубица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Близнак са заселком Медвеђица
1	Близначка	1	Крупаја
		2	Магудица
		3	Сиге
2	Влаолска	1	Влаоле
		2	Јасиково
		3	Лесково
3	Вуковачка	1	Вуковац
		2	Јошаница
		3	Милатковац
4	Жагубичка	1	Жагубица
5	Изваричка	1	Изварица
		2	Рибаре
		3	Суви До
6	Крепољинска	1	Крепољин са заселком Брезница
		2	
		3	Осаница
7	Лазничка	1	Лазница

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 3044
11 фебруара 1898 год.
у Београду

Свима начелствима

Поводом акта дирекције српске држ. железнице од 8 ов. мес. Бр. 1485, којим се жали противу полициске власти, за нетачно вршење одредаба желез. полиц. закона, и што врло слабо раде по тужбама жељезничких органа, па због тога кривци остају без казне, и погрешке противу тога закона могу бити од недогледних рђавих последица по безбедност саобраћаја, препоручујем начелству да *одмах најстрожије* нареди свима подчињеним органима да најтачније врше одредбе поменутога закона, и да *најбрже* извиђају све доставе железничких органа које им они поднесу противу иступника желез. полиц. закона, како би се тим иступима једном стало на пут и избегла свака опасност по безбедност саобраћаја или по безбедност самих приватних лица који у таквим приликама и преко свију опомена железничких службеника, страдају.

Нека начелство обрати највећу пажњу на тачно извршење ове наредбе, и са оним органима који не буду вршили шта треба, нека поступа строго по закону.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 3854
13 фебруара 1898 год.
У Београду

Начелству округа

Управа држав. монопола, актом својим од 23 пр. месеца МБр. 14.171, јавља ми: да се распис министра унутрашњих дела, од 1 септембра пр. год. ПЊ 16.524, у погледу лепљења таксених марака на сточним пасошима, не врши како треба; јер вели, њени надзорници и сада наилазе на сточне пасоше, који нису оптерећени таксом; па да не би била принуђена да оптужује поједине општ. власти за овакву незакону радњу, на штету угледа и ауторитета њихових, представила ми је своје мишљење; да би среске власти требале саме при продаји сточних пасоша општинским властима, од председника општинских судова наплаћивати прописну таксу за одговарајући број пасоша, и исту таксу у маркама предходно утиснути на пасоше и поништити, па их председницима тек онда предавати ради издавања приватнима на употребу.

Налазећи да је ово мишљење управе држ. монопола умесно препоручујем начелству, да свима среским властима нареди, да у будуће саме наплаћују од председника општ. судова таксу за сточне пасоше онако и на онај начин, као што је горе изложено, па их тек онда истима предају, ради издавања приватним на употребу.

За противно поступање одговараће дотични органи власти, који на овоме послу раде.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 3507
15 фебруара 1898 год.
у Београду

Свима окружним начелствима

Г. министар правде, писмом својим од 9 ов. мес. № 1652, јавља ми, како га је управа казненог београдског завода известила: да се полициске власти, не придржавају тачно чл. 2 правила о издржању затвора изван казненог завода од 17 августа 1883 год. № 2990, и расписа мога предходника, од 13 октобра 1895 год. ПЊ 18·734, који наређује: да се сва лица, како малолетна тако и пунољетна, која би ма за какве кривице била осуђена на затвор до 6 месеци закључно, — задржавају при начелству или среској канцеларији, те да онди издрже казну ако могу о своме трошку и ако има места за њих, — већ ипак спроводе овакве осуђенике заводу на издржање казне, и ако нису претходно утврдиле, да исти осуђеници заиста нису у стању да осуду о своме трошку код дотичне полициске власти издрже, и да за њих тамо нема места. Шта више, да се из спроводних акта не види, ни да су о томе овакви осуђеници и питани, а међутим, кад заводу буду спроведени, они изјављују: да према своме имовном стању, могу казну о своме трошку издржати и код полиц. власти, али, да их о томе није ни питао.

Да се овакви случајеви не би више догађали, на велику штету државне касе, и пошто су и заводи препуни осуђеницима, господин министар правде, молио ме је, да по овоме издам потребно наређење полициским властима.

Саопштавајући ово начелству препоручујем му, да се у будуће са подчињеним својим властима, тачно придржава, поменутог правила о издржању затвора ван казнених завода, и расписа мога предходника од 13 октобра 1895 г. ПЊ 18.734,

и да осуђена лица до 6 месеци затвора, никако не спроводи казненим заводима, док предходно, њиховим саслушањима и потребним подацима, не утврди: да иста лица досуђену им казну, не могу о свом трошку издржати код дотичне полициске власти, или да за то код исте власти нема места.

За будуће противно поступање, одговараће ми дотичне старешине.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 6910
26 марта 1898 год.
у Београду

Начелству округа

Приликом отварања поште, која долази за подручно ми министарство, примећено је да поједина начелства *не означују на кувертима нумере свију акта, која се у пакету шаљу, него само ставе нумеру* са једног предмета, на пр.: № 2346 и друге, или № 2346 са још 4, 5, и 6 и т. д. нумера.

Оваква радња по све је неправилна, јер на кувертима треба означити нумере свију предмета који се шаљу, те да се контролише да ли се сви ти предмети и налазе у пакету, а и иначе је то потребно да се зна како би се избегле друге штетне последице.

Поред ове неправилности, има и друга у томе, што се писма и за полицијско и за санитетсно одељење шаљу у једном пакету, те се око раздвајања тих писама за одељења има излишан посао и дангуба.

Да би се ове неправилности у будуће избегле, и радило правилно, препоручујем:

1. да се од сада при адресовању писама за министарство унутрашњих дела, увек на куверту ставе (означе) нумере свију предмета који се у томе пакету налазе; и

2., да се писма која припадају санитетском одељењу министарства унутрашњих дела, шаљу одвојено и да се при адресовању означи да је то за санитетско одељење; на пр.: господину министру унутрашњих дела (за санитетско одељење).

Нека начелство нареди и обрати пажњу да чиновници и званичници по овом распису тачно поступају.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 12.470
7 јуна 1898 год.
у Београду

Начелству округа

Претписом од 24 марта 1895 г. П№ 6299 наређено је, начелству да са подручним властима сваки достављени случај жељезничког полиц. иступа, кратко и брзо свршава, као што је то и ранијим расписима наређено, и да при изрицању казне за учињену кривицу, расправља коначно, истом пресудом и питање о накнади учињене штете, осуђујући окривљеног да и штету по процени плати, као што се то и у другим иступним делима ради.

Између осталога горњим претписом наређено је још и то: *да новац, наплаћен од криваца за овакве штете, извршне власти свагда шаљу главној благајници дирекције жељезничке* са назначењем: од кога је, по којој пресуди (дан, година, и број пресуде) и кога је дана досуђена штета наплаћена.

Међутим, дирекција крал. срп. државних жељезница писмом својим од 6 т. м. № 7608 известила ме је да се дотичне полицијске власти не придржавају у свему горњег расписа, нарочито овог последњег наређења, шаљући новац министарству финансија у место благајници жељезничке дирекције.

Да се не би и у будуће овако што радило, мимо постојећег наређења, то препоручујем начелству, да се у ***свему*** и најстрожије придржава напред поменутог расписа од 24 марта 1895 год. П№ 6299 јер ће без изговора дотично чиновно лице бити кажњено.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар, обратио нам се са оваким питањем, тражећи од нас упут, шта би требало општински судови да раде у даном случају:

Општински суд пресуђује један спор, по својој надлежности, и своју пресуду изриче, по § 13 грађ. судског поступка и исту одма саопштава парничним странама, који саопштење истог дана подписују и признају. Но једна парнична страна незадовољавајући се са пресудом подноси жалбу првостепеном суду, но исту жалбу, не предаје општинском суду, ради спровода жалбе са актама на расмотрење и решење надлежном суду, но је предаје пошти на повратни рецепис, непосредно за првостепени суд. Од дана пресуђења и саопштења, протиче 8 дана и она страна у чију је корист изречена пресуда обраћа се општинском суду са молбом да се иста огласи за извршну и да се приступи њеном извршењу.

Општински суд уверивши се из својих књига, деловодног протокола и регистра, да жалба не постоји, оглашава пресуду за извршну и предаје је својим надлежним и одређеним извршним органима на извршење.

Приликом извршења пресуде, осуђена страна изјављује, да је се противу ове пресуде жалила првостепеном суду, према чему пресуда није извршна и тражи, да се стане са извршењем, све дотле, докле она коначно не буде одобрена од стране надлежног првостепеног суда. За доказ, да је жалбу доиста поднела, подноси повратни рецепис, из кога се види, да је доиста предат акт упућен на првостепени суд, који би био надлежан за расматрење ове пресуде. Али како рецеписи у опште не садржавају својим текстом и утврђење, да је примљена жалба упућена суду баш по овоме спору, то настаје питање, шта ће се у овом случају радити, да ли да се чека на реч жалиочеву жалба од суда или да се без обзира на његове наводе приступи извршењу пресуде, пошто суд жалбу и ако ју је примио не шаље.

Радо одговарамо на ово питање, пошто имамо уверења, да оваквих случајева има доста, а нарочито по селским општинама, а то с тога, што осуђени узевши пресуду којом је осуђен, одлази у окружну варош гди постоји првостепени суд, и тамо од стране писмених људи саставља жалбу противу исте, и обично је предаје пошти на повратни рецепис, како је онај који му жалбу пише упућује.

У оваквим сучајевима, извршни орган треба од осуђеног да узме протоколарно реч на самим актима спора и да о томе одма извести дотични суд. Општински суд ће тада обуставити даљи рад за извршење, и одма се обратити дотичном првостепеном суду, са питањем постоји ли жалба противу ове пресуде и ако постоји умолити суд, да исту пошаље општ. суду, ради оцене, да ли је иста благовремено поднета, и ако јесте, да се сцорна акта спроведу суду на расмотрење и решење. Првостепени суд ако је жалба изјављена послаће је на овај захтев, а ако није одговориће, да жалба по томе и томе спору не стоји при њему.

У првом случају општински суд оценивши благовременост жалбе, или је шаље са актима суду, или одбија жалиоца решењем услед тога што је жалба неблаговремено поднета. У другом случају т. ј. да суд одговара да жалбе нема, онда се пресуда пушта у извршење, а према осуђеном, отворити кривичну истрагу и подвргнути га казни *„за обману“* по § 359 тач. 1 крив. закона. Дакле у овако даним случајевима треба овако поступати, јер законски прописи дали су право незадовољнику право на жалбу, коју може предати и суду који је спор судио, а и непосредно надлежној претпостављеној инстацији, па и преко поште на повратни рецепис у законом одређеном року.

* * *

Исти писар моли нас за одговор и на ово питање:

Извесно лице долази пред општински суд са писменом или усменом жалбом противу некога, наводећи, да му је овај продао њиву, заузео земљиште, или му заузео пут којим је се дотле служио. Како ће суд општински у овим питањима поступати, колику ће таксу наплаћивати и хоће ли узимати и колику дијурну за судије које ће изаћи на лице места.

На ово питање ево нашег одговара. Сваки спорни предмет који долази пред суд за расправу мора на себи носити вид — карактер самога спора. Онај који шта од власти тражи мора се пред истом прецизно изразити шта жели и шта хоће. Ако тужи онога који га је оштетио, за накнаду штете, он ће то означити и казати колико на име те оштете тражи. Ако га тужи за самовлашће он ће својом тужбом тако изјаснити и тражити

од надлежне власти заштите за своје право. Дакле преставиће надлежној власти, да ли хоће да се са оним који га је оштетио или у његовом праву узнемирио суди путем грађанске парнице, или га тужи као самовласника кривично.

Када би га тужио за оштету грађанским спором, он би означио спорну вредност, и ако иста улази у круг надлежности општ, суда § 6 грађ. суд. поступка, онда ће се наплатити такса 3% од вредности, таксе за позиве и пресуде, као папирна, а ако је вредност оштете не проценљива она ће се средством вештака извиђајем утврдити, и то онако како то тражи за вештачење § 248 и 249 грађ. суд. поступка. У овом случају вештачење не чини никад суд, но од стране парничара изабрани вештаци. Ако је пак пољска службеност из § 335 грађ. закона за коју су надлежни општински судови, онда ће се од тужиоца узети тужба која мора бити поткрепљена доказима, који тужиоцу дају право на исту и одредиће се рочиште за извиђање овога спора и тада на суду утврдити право парничара. Ако би суд нашао да треба изаћи на лице места он ће то учинити, али ипак средством вештака утврдити судски увиђај. У оба случаја право на дијурну имају изабрани вештаци, и судски органи излазе на лице места по својој законој и званичној дужности.

Ако је пак тужилац тужио кога за самовлашће по § 375 и 375 а крив. закона онда је ово кривично дело иступне природе и на исто се лепи такса од 2 динара у таксеним маркама, отвара се кривично ислеђење над оптуженим и надлежна власт прибира на основу тужбених података доказе противу оптуженог, узима га на одговор, излази ради извиђаја на лице места, а за тим по извршеном коначном извиђају, доноси своју пресуду као надлежан по § 4 полиц. уредбе и осуђује оптуженог на казну и тужиоца уводи у његово право. А ако је чињеним извиђајем утврђено, да дело самовлашћа не постоји, прекида на основу 44 полиц. уредбе кривичну радњу и тужиоца упућује, да своје право тражи путем грађанског спора код надлежног суда, ако се успеху нада. У овоме случају се не наплаћује никаква друга такса сем горе наведене, а извиђање суд врши по својој званичној дужности као надлежан безплатно без икаквих дневница и дијурни.

* * *

Један општински писар управио нам је ово питање:

§ 471 тач. 4 грађ. поступка, штити земљоделцу на сваку мушку пореску главу кућу, кућни плац и по пет дана ораће земље, рачунећи сваки дан орања по 1600 квадратних хвати.

Како ће се узети ова законска примена на оне који немају никога више у задрузи но је инокосник. Даље да ли овај може задужити што од имања ако нема више земље но колико горњи законски пропис као заштиту одређује.

Ми смо овај пропис законски, у нашем листу толико пута на разна питања од стране општинских писара тумачили, и увек непрестано нам стижу поновне молбе за његово објашнење, те у овом те у оном случају. Ова законска одредба довољно је јасна и треба је тумачити онако како ју је законодавац у закон унео. Јасно се каже да се земљоделцу не може узети за дугове у попис кућа са кућним плацем, осталим зградама и пет дана ораће земље, за сваку порез плаћајућу мушку главу. Ово је јасно, а јасно је према томе и то, да онда ово овако заштитно законо благодејање не може земљоделац ни задужити ни продати па ма био задружан или био инокосан. Овом законском одредбом прецизирана је намера законодавчева, да је хтео да заштити земљоделца од пролетаријата, но да га учини могућним да на овом заштитном имању живи одржава себе и породицу. Дакле ово благодејање односи се како на задругу тако и на инокосника, а прецизно се забрањује задужење и одужење.

* * *

На питање једног општинског писара: да ли се кошевска храна из општинских кошева може узети у попис за наплату дугова општинских? ми му одговарамо:

да се по распису господина Министра Унутрашњих Дела од 25 јуна 1897 год. П№ 12336., и члану 4. закона о кошевској храни, кошевска храна из општинских кошева не може узимати у попис ни за чији рачун, пошто та храна није општинска својина већ оних од којих је прикупљена, и, по што је она, специјалним законом нарочито намењена за исхрану становника дотичне општине, на случај какве гладне године.

ЗЛО ДЕЛО

— А. Чехов —

— Ко иде?

Нема одговора. Стражар не види ништа, али кроз шум ветра и дрвећа јасно чује, да неко пред њим иде по алеји. Мартовска ноћ, облачна и магловита, обмотала земљу, те се стражару чинило, да су се небо, земља и он сам са својим мислима слили у нешто огромно, непровидно црно. Могло се ићи само пипајући.

— Ко иде? понавља стражар и њему се поче чинити, да чује и шапат и уздржани смех. — Ко иде?

— Ја, бабушка... одговара старачки глас.

— Па ко си ти?

— Ја... пролазник.

— Какав пролазник? љутито виче стражар, желећи да прикрије виком свој страх. — Нечастиви те овамо донео! Вучеш се, сатано, ноћу по гробљу!

— Зар је овде гробље?

— Па него шта? Разуме се, да је гробље! Зар не видиш?

— Ох-хо-хо... Царице небеска! чује се старачки уздах. — Ништа не видим, бабушка, ништа... Гле каква је то помрчина! Не види се прст пред оком, тако је мрачно, бабушка! О-хо-хо-ххх...

— Ама ко си ти?

— Ја... путник, бабушка, нисам одавде.

— Сатане сте ви, ноћне луталице... Путници, бајаги! Пијанице... мрмља стражар, умирен тоном и уздасима пролазниковим. — Да се огреши човек са вама! По цео дан пију, а ноћу их носи ђаво. Ама ја као да сам чуо, да ти ниси овде сам, него као да вас је двоје-троје.

— Сам сам, бабушка, сам. У колико је човек сам... О-хо-хо-х, наши греси...

Стражар се сударн са човеком и застаде.

— Како си зашао овамо? упита он.

— Залутао сам, добри човече. Пошао сам на Митријевски млин, па сам залутао.

— Којешта! Зар је овуда пут за Митријевски млин? Будало једна! За Митријевски млин ваља ићи много више лево, из града па право царским друмом. Тако пијан ишао читаве три врсте узалуд. Мора бити, да си се добро нализао у граду?

— Било је и то, бабушка, згрешио сам... Одиста је тако било, нећу да кријем своју погрешку. Па како ћу сад да идем?

— Е иди све право, право по овој алеји, док не дођеш до ограде, а онде одмах окрени лево и иди док не прођеш цело гробље, до самих вратница. А тамо су вратанца... Отвори их и иди с Богом. Пази, да не упаднеш у ров. А тамо иза гробља иди све пољем, пољем, док не изиђеш на царски друм.

— Нека ти Бог да здравља, бабушка. Спаси, Царице Небеска, и помилуј нас. Кад би хтео да ме испратиш, добри човече! Буди милостив, испрати ме до вратница!

— Ех, баш зато имам ја времена! Иди сам!

— Смилуј се, учини да се за те Богу молим. Ништа не видим, помрчина као тесто, не види се ни прст пред оком, бабушка... Ах, каква тама, каква тама! Испрати ме, пријашко!

— Ама немам ја времена за испраћање! Кад би се са сваким заносио, не би се никад наиспраћао.

— Христа ради, испрати ме. И не видим, а и бојим се сам по гробљу ићи. Страшно је, бабушка, страшно, бојим се, страшно је, добри човече.

— Навезао си ми се ту на главу, уздахну стражар. — Па добро, хајдмо!

Стражар и путник крену се с места. Иду један поред другог, раме уз раме, и ћуте. Влажан ветар, који пробија до костију, бије им право у лица, а дрва, која се не виде, шуме и тресући се сипају на њих крупне капи... Алеја је готово сва покривена барицама.

— Једно само не могу да разумем, рече стражар после дугог ћутања, — како си доспео овамо? Врата су тек закључана. Прескочио си преко ограде, шта ли? Ако си преко ограде скочио, то је онда за стара човека — мало чудноват посао.

— Не знам, бањушка, не знам. Искушење неко. Бог ме казнио. Одиста, искушење, завео ме нечастиви. А ти си, бањушка, мора бити, овде на стражи?

— На стражи сам.

— Један за цело гробље?

Напор је ветра тако јак, да обојица морају за тренутак да застану. Стражар, сачекавши, док није ослабио ветар, одговори:

— Овде нас је тројица, али један је у грозници, а други спава. Нас двојица се измењујемо.

— Тако, тако, бањушка, тако. Какав је то ветар, какав ветар! Можда га и покојници чују! Урла, као љута звер... О-хо-хо-х...

— А откуда си ти?

— Из далека, бањушка. Ја сам Вологођанин, из далека. Ходим по светим местима и молим се Богу за добре људе. Спаси и помилуј нас, Господе!

Чувар застане мало, да запали лулу. Он чучну иза леђа путникових и изгори неколико палидрваца. Светлост првог палидрвцета, синувши, обасја за тренутак парче алеје с десне стране, бели надгробни споменик с анђелом и црни крст; светлост другог палидрвцета, силно планувши и угасивши се одмах од ветра, прелете као муња по левој страни а из помрчине се промолио само ћошак неке гвоздене ограде; треће палидрвце осветли и с десне и с леве стране, бели споменик, црни крст и гвоздену ограду око дечијега гроба.

— Спавају сироти покојници, спавају миле душе! мрмља путник, уздишући јако. — Спавају и богати, и бедни, и мудри, и глупи, и добри, и неваљали. Сад су сви једнаки. И спаваће тако до трубе страшнога суда. Нека им Господ подари царство небеско и вечни мир.

— Сад идемо овуда, а доћи ће време, кад ћемо и сами лежати, рече чувар.

— Тако је, тако је. Сви, сви ћемо отпочинути. Нема тога човека, који неће умрети. Ах, ах! Рђава су дела наша, лукаве су наше мисли! Греси, греси! Душа моја проклета, ненасита утроба моја похлапна! Разгневио сам Господа, те ми нема спасења ни на овом ни на оном свету. Огрезао сам у греху, као црвак у земљи.

— Да, а умирати се мора.

— Па то је баш оно, што се мора.

— Хаџији је, ваљада, лакше умрети, него некоме од нас... вели чувар.

— Па има и хаџија од разне врсте. Има их и правих, који су богоугодни, чувају своју душу, а има их и таквих, који се ноћу вуку по гробљима, с ђаволом се друже... је-ест! Понеки хаџија, опет, ако му се само прохте, звизне те држаљем по тинтули, па да одмах зевнеш.

— Ама пашто ти такве речи?

— Тек онако... А, гле, овде је, чини ми се, и капија. Да, тако је. Па отвори је, мили мој!

Чувар, пипајући, отвара вратанца, изводи путника за рукав и говори:

— Овде је и крај гробљу. Сад иди све пољем, пољем, док не удариш на царски друм. Само пази, ту је одмах јарак што граничи гробље, немој да упаднеш... А кад изиђеш на пут, узми право, па тако до самога млина...

— Ох-хо-хо-х... уздише путник, поћутавши. — Сад баш нешто мислим, да немам зашта ићи на Митријевски млин... Ког ћу ђавола тамо? Боље, пријашко, да овде с тобом постојим...

— Што би ти са мном стајао?

— Па тако... с тобом је пријатније..

— Ала си и нашао пријатно друштво! Ти си хаџија, али видим, да волиш и шалу збијати...

— Разуме се, да волим! говори путник промукло се кикоћући. — Ах ти, драги мој, мој љубазни! Чини ми се, да ћеш се сад дуго сећати хаџије?

— Зашто да се ја тебе сећам?

— Ала сам те фино обманuо... Зар мислиш да сам ја хаџија? Аја, нисам ја хаџија.

— Па ко си ти?

— Покојник... Тек што сам устао из гроба... Сећаш ли се бравара Губарева, што се обесио на покладе? Ето, ја сам тај Губарев...

— Хајде лажи, лажи још више?

Чувар не верује, али осећа по целом телу тако тежак и хладан страх, да се крену с места и стаде брзо пипати вратанца...

— Стој, куда ћеш? говори путник, хватајући га за руку. — Ех-ех-ех... видиш ли, какав си? Па на коме ме остављаш?

— Пусти ме! виче чувар, трудећи се да истргне руку.

— Сто-ој! Заповедам ти да станеш, па стани... Не отимај се, псето погано! Ако хоћеш да останеш међу живима, онда стој и ћути, кад ти заповедам... Неће ми се само да проливам крв, а одавно би ми ти зенуо, никоговићу... Стој!

Чувару клецају колена. Он у страху склапа очи и, дршћући целим телом, притискује се уз ограду. Хтео би да викне, али зна, да његов узвик неће доспети до стана... Поред њега стоји пролазник и држи га за руку... Три минута пролазе у ћутању...

— Један у грозници, други спава, а трећи прати хаџије, гунђа пролазник. Красни чувари, нека им је алал плата! Не-е, братац, лопови су увек били вештији и окретнији од чувара! Стој, стој, не мичи се...

Пролази у ћутању пет, десет минута. Наједанпут доноси ветар звиждање.

— Е, сад иди, вели пролазник, пуштајући руку. — Иди и захвали Богу, што си остао жив...

Пролазник такође зазвижди, одбеже од изласка, и чу се, како прескаче преко рова. Слутећи нешто веома зло и још непрестано дршћући од страха, чувар неодлучно отвара вратанца и, затворивши очи, трчи натраг. Кад је савио на велику алеју, чује нечије журне кораке и неко га запита пискавим гласом:

— Јеси ли ти то, Тимофеју? А где је Мићка?

А кад је претрчао целу велику алеју, опази у помрчини мален, слаб пламичак неки. Што ближе пламичку, то се страшније чинило и у толико је јача бивала слутња нечег злог.

„Пламен је, како изгледа, у цркви“ помисли он. „Откуда он тамо? Спаси и помилуј нас, Богородице! Тако и јесте!“

За тренутак стоји чувар пред разбијеним прозором и са ужасом гледа у олтар... Мала воштаница, коју су лопови заборавили угасити, плави од ветра, што кроз прозор бије и баца тамне, црвене колуте на разбацане одежде, оборен орманчић, на многобројне трагове од ногу око престола и жртвеника...

Прође још мало времена и ветар, који је урлао, стаде разносити по гробљу убрзане, неједнаке звуке звоњења на узбуну...

Јефта Угричић.

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (94)

Раскољников задркта. Пред њим Порох; одједном се обрео из треће собе. „Ово је сама судбина“, помисли Раскољников, — „откуда он овде?“

— К нама? Којим послом? узвикиваше Илија Петровић. (Био је очевидно у најсјајнијем и мало узбуђеном стању духа). — Ако је послом, то сте врло рано изволели доћи. Ја сам случајно овде... Него, уосталом, чиме могу служити. Ја, признајем вам... Како? Како! Опростите...

— Раскољников.

— Ну, шта: Раскољников! Зар сте могли и мислитл, да сам вам заборавио име... Ви ме, молим вас, већ немојте сматрати баш за таквога... Родјоне... Ро... Ро... Родјонићу, тако, чини ми се?

— Родјон Романић.

— Да, да, да! Родјон Романић, Родјон Романић! Ја, признајем, одонда сам искрено жалио, што сам онда с вама... после су ми објаснили, дознао сам, да сте ви млад књижевник, и шта више научник... и, тако рећи, ваши први кораци... О, Боже! А и ко није од књижевника и научника прво чинио оригиналних корака! Ја и жена моја, — обоје ценимо књижевност, али жена, до страсности! Књижевност и уметност! Нека би био благородан, а све остало може се добити даром, знањем, разлогом, генијем! Капа, — ну, шта например значи капа? Капа је блин, ја ћу купити код Цимермана; али шта се под капом чува и покрива, то већ ја не могу купити... Ја, признајем, хтео сам чак да вам дођем на објашњење, и мислио сам, може бити, ви... Него ја и не питам: вама у самој ствари треба штогод? Чујем, дошла вам фамилија?

— Јест, мати и сестра.

— Имао сам срећу и част познати вашу сестру, — образована и лепа особа. Признајем, зажалио сам што смо онда оволико пали у ватру. Казус! А што сам вас онда, због ваше невестице, погледао неким погледом, — то се после објаснило на најсјајнији начин! Занесеност и фанатизам! Разумем ваше негодовање. Може бити мењате стан због доласка породице?

— Н-не, ја тек онако... мислио сам да ћу овде наћи Замјотова...

— Ах, да! Ви сте се спријатељили, слушао сам. Али, Замјотов није код нас, — нисте га застали. Да, немамо више Александра Глигоријевића! Од јуче у готовини се нема; прешао... и, прелазећи, са свима се чак изгрдио... и то тако неучтиво... Ветрењаст дечко, и ништа више; па ето, хајдете с нама, с том сјајном омладином нашом! Испит некакав, шта ли, хоће да држи, а код нас тек само да се говори, да се похвали, и тиме се испит сврша̀ва. Јер, ово није то, што сте например ви, али тамо је господин Разумихин, ваш пријатељ! Ваша је каријера — научничка, и вас већ недаће неће збунити ни пореметити! За вас, може се рећи, све те лепоте живота nihil est, аскет, монах, пустињак!... За вас је књига, перо за увом, научно испитивање, — ето куда ваш дух тежи!... Ја тек понешто... Јесте ли читали Лингвистонов дневник?

— Не.

— А ја сам читао. Данас, уосталом, врло је много нихилиста; па, то је и појмљиво; каква су ово само времена, питам ја вас? Него, уосталом, ја и ви, та, ви свакојако нисте нихилист. Одговорите отворано, искрено!

— Н-нисам...

— Не, знате, говорите са мном искрено, немојте се устезати, као сами пред собом будите искрени! Друго је служба, а друго је... ви сте мислили хтео сам рећи: *дружба,* не, не, нисте погодили! Нисам хтео рећи дружба, него осећање грађанина и човека, осећање хуманости и љубави према Свевишњему. Ја могу бити и званична личност, и у дужности, али грађанина и човека вазда сам дужан осећати у себи и дати рачуна... Ви сте изволели напоменути о Замјотову. Замјотов ће што му драго скандалозно учинити на француски начин у непристојним заводима, при чаши шампања или донског, — ето какав је ваш Замјотов! А ја сам, тако рећи, изгорео од преданости и узвишених осећања, и поврх тога имам звање, чин, запремам једно место! Жењен, имам деце. Испуњавам дужности грађанина и човека, а ко је он, допустите да питам? Ја се према вама понашам као према човеку, облагорађену образовањем. Ево се још прекомерно много намножило тих бабице.

Раскољњиков упитно подиже обрве. Речи Илије Петровића, који очевидно није давно устао иза стола за којим се пило, ударале су и падале пред њим већином као празни звуци. Али један део ипак је којекако схватио; гледаше упитно, и није знао чиме ће се све то свршити.

— Ја говорим о оним ошишаним девојкама, настави разговорни Илија Петровић, — ја сам их сам прозвао бабицама, и налазим да̀ им то име савршено доликује. Хе-хе! Улазе у академију, уче анатомију; па, реците ми, ево, разболим се, па, хоћу ли девојку позвати да ме лечи?

Илија Петровић се смејао, потпуно задовољан својим досеткама.

— Оно, рецимо, жеђ за просвећењем неумерена је; али је ли се просветила, лепо, доста. А зашто злоупотребљавати? Зашто ли вређати благородне личности, као што чини онај неваљалац Замјотов. Зашто ме је увредио, питам вас? Ето још колико се тих самоубистава намножило, и то се шири, да замислити не можете. Све то троши последњи новац и убија себе сама. Девојчице, дечаци, старци... Ето још јутрос јављено нам о некаком господину, који је скоро приспео овамо. Ниле Павлићу, је ли Ниле Павлићу! како се зове онај џентлмен о којем нам јавише малочас да се убио на Петроградској?

— Свидригајлов, промукло и равнодушно одговори неко из друге собе.

Раскољњиков уздрхта.

— Свидригајлов! Свидригајлов се убио! завиче он.

— Шта! Ви познајете Свидригајлова?

— Да... познајем... Дошао је скоро...

— Па, да, скоро је дошао, изгубио жену, човек распусног владања, и наједанпут убија се, и то тако скандалозно, да се ни замислити не може... оставио је у својој бележници неколико речи, како умире при здравој памети, и моли да никога не окривљују за његову смрт. Имао је тај, вели, новаца. А како сте га ви познавали?

— Познајем га... моја сестра живела је у њиховој кући као васпитачица...

— Ба-ба-ба... Па ви нас, мора бити, можете о њему известити. А ви нисте ни сумњали шта намерава?

— Јуче сам га видео... пио је вина... ја нисам знао ништа...

Раскољњиков осећаше као да је на њ нешто пало и притисло га.

— Ви сте опет некако побледели. Код нас је овде врло загушљиво...

— Да, време је да... промрмља Раскољњиков, — опростите, што сам вас узнемиравао...

— О, молим, остан'те колико вам је по вољи! Било ми је задовољство, видети вас.

Илија Петровић шта више пружи и руку.

— Ја сам хтео само... ја сам Замјотову...

— Разумем, разумем, и учинили сте ми задовољство.

— Мени је... врло мило... до виђења... насмехну се Раскољњиков.

Он изађе; љуљао се. Глава му се врти. Не зна, не осећа да стоји на ногама. Силазаше низа степенице, опирући се десном руком о зид. Учини му се, да га некакав слуга с књигом у руци гурну идући контоару, њему на сусрет; да некакво псетанце бесомучно лаје негде на нижем спрату и да се некаква жена бацила на псетанце штапом и завикала. Сиђе доле и нађе се у дворишту. Ту, недалеко од уласка, стоји Соња, сва бледа, као обамрла и гледаше га врло чудно. Он се заустави. Нешто болно, намучено извија се на њену лицу, нешто очајно. Она пљесну рукама. Неприродан расејан осмех изумре му на уснама. Он постоја, осмехну се и врати се опет натраг у контоар.

Илија Петровић засео и рије по неким актима. Пред њим онај исти мужик који мало пре гурну Раскољњикова пењући се уза степенице.

— А-а-а! Опет ви! Нешто сте оставили?... Али шта је вама?...

Раскољњиков, бледих усана, укочена погледа, тихо му се примицаше, прије самоме столу, одупре се на њ руком, хтеде нешто да каже, али не могаде; чули се само неки звуци без везе.

— Вама је рђаво, столицу! Ево, седите на столицу, седите! Воде!

Раскољњиков се спусти на столицу, али очију не скидаше с лица врло непријатно изненађена и зачуђена Илије Петровића. Оба се часком гледаху и чекаху. Донеше воде.

— Ја сам... поче Раскољњиков.

— Пијте воде.

Раскољњиков одбије руком воду, па тихо, у паузама али разговетно рече.

— *Ја сам онда секиром убио стару чиновниковицу и њену сестру Лизавету, и покрао.*

Илија Петровић зину. Скупише се са свих страна.

Раскољњиков понови своје признање. — — —

међу собом говорили; како је он, злочинац, после стрчао са степеница и чуо вриску Миколке и Мићке; како се сакрио у празан стан, дошао кући, и на свршетку показао онај камен, на вознесенском проспекту, под којим су нађене биле ствари и кеса. Речју дело поста јасно. Иследници и судије веома се беху зачудили, између осталога, што је он кесу и ствари сакрио под камен, а да се њима није користио, а још више томе, што се он не само не сећаше до подробности свих тих ствари, које је сам лично приграбио, него се чак варао и у броју тих ствари. Та особита околност; што он ни једном није кесу отворио нити је знао колико је управо новаца у њојзи било, изгледаше неверовна (у кеси беше триста седамдесет рубаља у сребру и три двогривењика; од дуга лежања испод камена, неколико горњих, најкрупнијих, новчаница беху необично иштеђене). Дуго су се паштили да дознаду: зашто на име кривац само у тој јединој околности лаже, кад све друго признаје драговољно и истинито? Напослетку, неки (особито психолози) допустише чак и могућност тога, да он доиста и није загледао у новчаник, па с тога није ни знао шта је у њему било, и, не знајући, онако га и однео под камен; али из тога су баш и закључили, да сам злочин није могао ни бити друкчије извршен, него у неком привременом лудилу, тако рећи за време болесне мономаније убиства и крађе, без даљих циљева и рачуњања на добит. Ту је добродошла најновија модерна теорија о привременом лудилу, коју тако често труде се да примене у наше време наспрам других злочинаца. Уз то још и давнашње хипоходрично стање Раскољниковљево би утврђено до тачности исказима многих сведока, доктора Зосимова, његових пређашњих другова, газдарице, послуге. Све је то веома допринело закључку, да Раскољников није налик на обичног убицу, разбојника и крадљивца, него да ту има нешто друго. На највећу неприлику и љутњу оних, који су то мишљење заступали, сам кривац готово није ни огледао да се брани; на последња и завршна питања: шта је поименце нагнало га на убиство, и шта га је побудило да изврши крађу, он им врло разговетно одговори, најгрубљом тачношћу, да је узрок свему његов рђав положај, његово сиромаштво и беспомоћност, жеља да утврди прве кораке своје каријере за живот помоћу бар каквих три хиљаде рубаља, које је мислио наћи код убијене. А на убиство се решио услед свог површног и слабог карактера, поврх тога раздражен оскудицом и недаћама. На питања пак, шта га је баш побудило да се сам пријави суду, одговори отворено, да је то учинио из искреног кајања. Све је то било готово грубо, сурово... (Наставиће се).

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лице, чију слику износимо, стављено је под кривичну истрагу и у притвор решењем кварта палилулског управе гр. Београда Бр. 4870, због више опасних крађа. На саслушању своме изјавило је: да је родом из Београда, да је надничар по занимању и да се зове **Михајло Лазић,** док је кварт, опст, с друге стране сазнао: да је све ово лаж, а што је најважније, да је самозвани „Михајло“ осуђиван до сада више пута због крађе. На молбу поменутог кварта — да се утврди идентичност овог лица — износимо му слику и молимо, како власти тако и приватне личности, да све, што о њему буду знали доставе, и то што пре, било кварту палилулском било нама, било најзад Управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 12905.

Михајло има 50 до 55 година али изгледа много млађи, стаса је средњег и нешто мало погрбљеног, у лицу је сувоњав и црномањаст, има повелике и црне бркове, на левом образу, испред уха има малу белегу од скрофула, а на десном лакту белегу од засекотине.

ПОТЕРА

Сретен Макић, бивши слуга у Крушевцу окривљен је за дело из § 229 крив. закона за шта је био притворен па побегао. Начелство округа крушевачког актом Бр. 1959, моли све полицијске власти, да Макића потраже и по проналаску да га начелству стражарно спроведу. Сретен је родом из Параћина, али се издаје да је из Вратчана. Њему је 16 год. УБр. 12400.

Божидар Глишић, бивши контролор дувана у срезу ресавском, учинио је много злоупотреба у дужности, за шта би се имао узети на одговор. Али како му се не зна место становања, то начелство округа моравског актом Бр. 6125. моли све полиц. власти, да га потраже и нађена њему спроведу. УБр. 12804.

Спасоје Стојић, бивши чувар државних шума из Поточца, који је извршном пресудом Апелационог суда од 19 августа прошле године Бр. 3685, за више кажњивих дела осуђен на пет месеци затвора, побегао је у намери да избегне издржање ове казне. Начелник среза темнићског актом Бр. 3688, моли све власти да га потраже и нађена њему спроведу. Он је средњег раста, косе смеђе; а носи цивилно одело. УБр. 12756.

Рада Јојкић, родом из Аустро-Угарске, кочијаш г. Орељa адвоката у Шапцу проневерио је своме господару 600 динара, па 8 овог мес. побегао. Начелство округа подринског актом Бр. 5587, моли све полицијске власти да Јојкића потраже и нађена њему стражарно спроведу. Раду је 36 год., средњег раста, црне косе и округлих образа, више је смеђ. УБр. 12762.

Јован Станоја Мицића, војни бегунац из села Волуја, ср. звишког, одметнуо се испред власти са још своја два друга, непознатих зликоваца, и отпочео да живи самовласно у намери да врши кажњива дела. Начелство округа пожаревачког актом од 9 ов. мес. Бр. 6400, позива Јована и другове му да се у року до 28 ов. мес. предаду најближој полиц. власти, што ако не учине, оно ће Јована огласити за хајдука, и тада ће свакоме бити слободно убити га. Јовану је 21 година, 168 см. висок, лица округлог, пуног, очију црних, чела малог, без наусница је, нема једног зуба.

Рустем Амет, турски војни бегунац, ноћу између 15 и 16 ов. м. обио је апсану суднице општине чачанске, где је био притворен због крађе, па побегао. Он је у опште црне масти и косе, малих бркова, очију великих; на рукама између шака и лаката има жиг полумесеца са звездом. На себи је имао стару блузу и панталоне. Начелство окр. рудничког депешом Бр. 6440, моли све полиц. власти да га у своме кругу потраже и са нађеним надлежно поступе.

Ладислав Фалкај, рођен у Бичке у Угарској, поштоноша у Пешти, — проневерио је 40.000 круна разног државног новца па умакао из Пеште. Њему је 36—40 год., висок, витак, при ходу нагнут напред, вилице напред испале, упало, жуто, болешљиво лице, ћелав на темену, са црном косом на глави, браду обријану, густе црне бркове, упале браун-сиве очи; говори мађарски, немачки а мало и румунски. Наређује се тражење.

ТРАЖИ СЕ

Јован — Јовче — Тодоровић, петнајесто годишњи син Николе Тодоровића кафеције код „Два побратима“, из Београда, побегао је од куће 13 тек. месеца, па се ни до данас није вратио. Сумња се да је бегство учинио због рђавог учења у школи. Он је средњег стаса, црномањаст, широких црних обрва и црне косе, а под десном вилицом има младеж. Био је одевен у прслуку и панталонама од штофа грао боје. Пошто га траже његови родитељи, то Управа града Београда актом Бр. 12907, расписује за проналазак његов, па ако се пронађе да се упути Управи или његовим родитељима.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Пошто су ухваћени побегли осуђеници београдског казненог савода **Велимир Остојић** из Копљара, **Пантелија Трифуновић — Баја** из Г. Врањске, **Драгутин Јанковић** из Гугља, **Петар Глишић** из Јевремовца и **Стеван Ивановић** из Браничева, чије смо потернице донели у ранијим бројевима нашега листа; — то је престала потреба за њихово тражење.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 26. МАЈА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић —

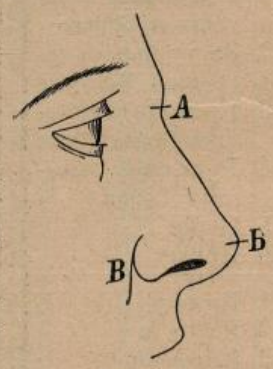
(НАСТАВАК) (7)

6. Нос (сл. 14).

Нос је орган, који највише доприноси особеном изгледу лица једне индивидуе. Посматран с профила, он нам показује:

а) *Издубљеност свога корена,*
б) *Општи правац својих леђа,*
в) *Нагиб своје основе* и
г) *Своје димензије.*

а) *Корен носа.* Под кореном носа разуме се издубљеност, више или мање наглашена, која се налази на горњем делу носа, између очију, а испод основице чела (А).

Сл. 14.

Ступањ ове наглашености изражен је изразима: *мали, средњи* и *велики.*

б) *Правац леђа носа.* Леђима носа назива се линија, која почиње од корена и иде до краја носа (А. Б.).

Према правцу ове линије, нос може бити:

α) *издубљен,* ако се она — поменута линија одмах испод корена носа повија а при врху уздиже;

β) *прав,* ако је она права од корена па до краја носа;

γ) *исцупчен,* ако је правац леђне линије у облику полумесеца, и

δ) *изломљен,* ако је леђна линија преломљена на два крака, који међу собом образују један туп угао.

Сваки од означених израза подобан је да буде умањен или ојачан помоћу заграђивања или подвлачења, те према томе, целокупна серија за означење правца леђа носа биће ова:

нос веома издубљен,
» *издубљен,*
» *мало издубљен,*
» *прав,*
» *мало исцупчен,*
» *исцупчен,*
» *веома исцупчен;*
» *мало изломљен,*
» *изломљен,*
» *веома изломљен.*

Ако леђа носа представљају још и искривљеност, т. ј. ако су преломљена на два, три или више места, онда се сваком од наведених израза може додати још и израз „*искривљен*“, који је такође подобан, да буде ојачан или умањен (помоћу подвлачења или заграђивања).

в) *Нагиб основе носа.* Под основом носа разуме се линија, која прати слободну ивицу ноздрва до краја носа (Б. В.).

Посматрана према замишљеној хоризонталној равнини, која би пролазила кроз слободне крајеве ноздрва, ова линија може бити:

α) *уздигнута,* ако иде више хоризонталне равнине;
β) *хоризонтална,* ако се с њом поклапа, и
γ) *спуштена,* ако пролази испод хоризонталне равнине.

Ако крајње изразе појачамо или ослабимо познатим нам путем, онда ћемо за бележење нагиба основе носа имати ову скалу:

веома уздигнут,
уздигнут,
мало уздигнут,
хоризонталан,
мало спуштен,
спуштен,
веома спуштен.

г) *Димензије носа.* Са гледишта димензија на носу треба посматрати:

α) *његову висину,*
β) » *исцупченост* и
δ) » *ширину.*

α) Под *висином носа* разуме се одстојање од најдубље тачке његовог корена, па до слободне ивице ноздрва (А. В.).

β) *Исцупченост* — крилна носа јесте одстојање, које раставља најистакнутију тачку — врх носа, од тачке на којој је ноздрва за образ спојена. То је, управ рећи испупченост ноздрве.

Ове две димензије посматрају се увек с профила.

γ) *Ширина носа* представљена је у највећем хоризонталном растојању између крила носа — два побочна дела носа, који су доле ограничени двама отворима ноздрва, а према образу једним троуглом, више или мање продуженим.

Свака од ових димензија носа, изражава се помоћу једног од израза за димензију т. ј. *мала, средња, велика.*

Особености носа

Особености носа односе се поглавито на линију његових леђа, његов крај, ноздрве и корен.

Често пута налази се на горњој површини леђа, од прилике за 2 см. испод корена, једна испупченост у виду маслинке која, ако је знатно наглашене, може дати носу нарочити изглед. Ова особеност означује се изразима: *нос нераван.*

Изразима: *нос сањоштен, нос разбијен* или *сломљен,* означиће се носеви, који су таковим постали услед каквог несрећног случаја.

Ако се на крају носа налази једна мала равнина у виду троугла, означује се то изразима: крај носа *нераван,* а ако рскавице, које образују крај носа, чине, свако за себе, по једну испупченост, каже се, да је *крај носа раздељен.*

Поменућемо још: *нос повијен* у десно или у лево, *нос згуљен, шиљаст, дебео, широк, бубуљичав* и т. д. за које изразе није потребна нарочита дефиниција.

Прегрaдом носа назива се рскавица, која дели ноздрве. Ако ова ивица прелази доњу ивицу ноздрва, каже се, да је *нос са отвореном прегрaдом.*

Не треба заборавити још *ноздрве састављене, посувраћене, танке* и *дебеле,* што се у пракси доста често сусреће.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

11. Руднички округ

окружно место варош Чачак

срезови: драгачевски, жички, качерски, љубићски, моравички, студенички, таковски и трнавски

I. Драгачевски — среско место Гуча

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Горачићска	1	Горачић
		2	Губеревац
2	Гучка	1	Вича
		2	Гуча варошица
		3	Гуча село
		4	Живица
		5	Кривача
		6	Рти
3	Дљинска	1	Дљин
		2	Лисице
		3	Лучани
4	Д. Краваричка	1	Вирово
		2	Г. Краварица
		3	Д. Краварица
		4	Лисе
5	Дучаловачка	1	Дучаловић
		2	Марковица
		3	Негришори
		4	Тијање
		5	Ртари
6	Зеочка	1	Граб
		2	Зеоке
		3	Пухово
		4	Рогача
7	Каонска	1	Брезовица
		2	Властељица
		3	Горњи Дубац
		4	Доњи Дубац
		5	Каона
		6	Милатовићи
8	Котрашка	1	Бели Камен
		2	Вучковица
		3	Котража
		4	Пшаник
9	Лучка	1	Лиса
		2	Луке
		3	Осоница
10	Миросаљачка	1	Драгојевац
		2	Миросаљци
		3	Трешњевица
		4	Церова
11	Прилипачка	1	Ђерић
		2	Крстац
		3	Лопаш
		4	Пилатовићи
		5	Прилипац

II. Жички — среско место Краљево

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Адранска	1	Адрани
		2	Грдица
		3	Јарчујак
		4	Милочаја
		5	Мусина Река
		6	Поповићи
2	Врдилска	1	Врдила
		2	Дедојевци
		3	Драгчићи
		4	Пекчаница
		5	Роћевићи
3	Врпска	1	Врба
		2	Вранеш
		3	Драгосинци
		4	Заклопача
		5	Метикоше
		6	Ратина
4	Гокчаничка	1	Гокчаница са заселком Бораво
		2	Заступње са заселком Међуреч
		3	Предоли са заселком Попова Река
		4	Рудњак са заселком Равии
		5	Церје
		6	Црвањ
5	Жичка	1	Брезна
		2	Готовац
		3	Занчањи
		4	Каменица
		5	Кованлук
		6	Ковачи
		7	Крушевице
		8	Матаруга
		9	Мељаница
		10	Рибница
6	Канаревска	1	Богутовац
		2	Канарево
		3	Лопатница
		4	Маглич
		5	Прогорелица
		6	Чибуковац
7	Краљевска	1	Краљево (варош)
8	Подунавачка	1	Вукушица
		2	Грачац
		3	Отроци
		4	Подунавци
9	Самаилска	1	Буковица
		2	Мрсаћ
		3	Самаиле
10	Сирчанска	1	Опланић
		2	Сирча
		3	Трговиште

III. Качерски — среско место Рудник

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бољковачка	1	Бољковац
		2	Доњи Бањани
		3	Лалинци
		4	Ручићи
		5	Угриновци
		6	Штавица
2	Драгоњска	1	Босути
		2	Драгољ
		3	Трудељ
3	Колањевачка	1	Живковци
		2	Калањевци
		3	Паланица
		4	Шутци
4	Моравичка	1	Бранчићи
		2	Гукош
		3	Дићи
		4	Козељ
		5	Липље
		6	Моравци
		7	Ивановци
5	Рудничка	1	Војковци
		2	Гуришевци
		3	Заграђа
		4	Јарменовци
		5	Манојловци
		6	Рудник
6	Шилопајска	1	Давидовица
		2	Крива Река
		3	Мутањ
		4	Рељинци
		5	Церова
		6	Шилопаји

IV. Љубићски — среско место Прибељина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бресничка	1	Бечањ
		2	Бресница
2	Коменичка	1	Врнчани
		2	Видова
		3	Јанчићи
		4	Пријевор
		5	Рошци
3	Љубићска	1	Балуга
		2	Коњевић
		3	Љубић
		4	Прељина
4	Мијоковачка	1	Вранићи
		2	Гор. Горевница
		3	Мијоковци
		4	Милићевци
		5	Ракова
		6	Трбушани
5	Мојсињска	1	Горња Трепча
		2	Доња Трепча
		3	Мојсиње
		4	Станчићи

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
6	**Мрчајевачка**	1 2 3	Д. Горевница Катрга Мрчајевци
7	**Прислоничка**	1 2 3	Брђани Прислоница Соколићи
8	**Островачка**	1	Остра са заселком Вујетинац
9	**Тавничка**	1 2 3 4	Лађевци Обрва Тавник Цветке

V. Моравички — среско место Ивањица

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Брезовска**	1 2	Брезова са заселцима: Јуришићи, Катићи, Равна Гора и Кацело Шареник са заселцима: Ђел. капе, Маће, Радојчићи, Стишовићи и Чепово
2	**Ивањичка**	1 2 3 4 5	Бедна Варош са заселцима: Бујићи, Глијеча и Шљивићи Будажеља са заселцима: Старчевица и Читлук Ивањица (варош) са заселком Јавор улица Свештице са заселком Црљево Шуме са заселцима: Сађевац и Ранчићи
3	**Јаворска**	1 2 3 4 5	Деретин са заселцима: Зечевићи и Матићи Кушић са заселцима: Барице, Јавор, Овча Стијена и Тисовица Маскова са заселцима: Под Јавор и Страгарчина Опаљеник са заселцима: Јованчевићи, Копривница и Миланца Сивчина са заселцима: Баре, Буројевићи, Јевац, Калуши и Планиница
		1	Васиљевићи са заселком Бојовић

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
4	**Ковиљска**	2 3 4 5 6	Вучак са заселцима: Бабићи, Вукојевићи, Дирићи, Ђурђевићи, Ладојевићи, и Опорац Ерчеге са заселцима: Варјачићи, Грабежићи, Зебићи, Милишићи, Рогопеч, Спасовићи, Уруповићи и Косовићи Медовине са заселцима: Дивља Река, Јекићи, Каришићи, Пискавац, Површковићи, Пуцарићи, Северовац и Ступске Ливаде Равна Гора са заселцима: Видојевићи, Ношница и Цветковићи Смиљевац са заселцима: Јевик, Ковиље, Стеник и Чекановић
5	**Косовичка**	1 2 3 4 5 6 7 8	Братљево са заселком Мало Брежљево Глеђице са заселцима: Нешовићи, и Подкобиље Комадине са заселцима: Лишани и Плавчевићи Коменица са заселцима: Парезани и Принчево Брдо Косовица са заселком Бутково Мана са заселцима: Василијевићи, Вучићевићи и Ђорђевићи Ровине са заселком Руда Гора Рокци са заселцима: Бујићи, Гробовићи, Зарићи, Калуши, Маричићи, Перишићи и Станићи
6	**Остатичка**	1	Брусник са заселцима: Коритник, Котлови, Крњани, Лесковица, Остатија, Планиница, Плачник, Папуљу, Ракаси, Ратари, Угљари, Црна Река, Чаирићи — речице и Шопаловићи
		1	Вијоница са заселцима: Вулетнице, Галума Горња, Галума Доња, Ђапићи, Запатача, Арбулићи, Асаново село, Кајиновићи, Катуниште, Кошани, Мачужићи, Перишићи, Рудине, Селиште, Чечина и Ћубрица
7	**Придворичка**	2 3	Врмбаје са заселцима? Богићевићи, Брадуљица, Глугци, Градина, Долови, Миздраци, Придворица и Усиље Добри До са заселцима: Ајдучко брдо, Ограђеник и Тутићи
8	**Приличка**	1 2 3	Дубрава са заселцима: Буковица, Ђурићи, Јевац, Клепани, Належ и Церова Прилике са заселцима: Варјача, Кисел-вода, Присоје, Ријека, Рабриновић, Подмаглич и Стјепице Радаљево са заселцима: Брђани, Гајани, Дубље, Дубоки, Ђаковић, Пајевићи и Подградина

VI. Студенички — среско место Рашка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	**Бањска**	1 2 3 4 5	Бања са заселцима: Дрење и Шутановина Баре са заселцима: Жупање, Копривница и Попс Војмиловићи са заселцима: Багаши и Пакрвеник Ковачи са заселцима: Дубрава, Жераће и Добрчин Раковац са заселком Мечкари Црна Глава са заселцима: Боће, Вележ и Чомале
		1	Бољевац са заселцима: Черење, Шашево и Шумник

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		2	Беоци са заселцима: Брвеник, Гостирадићи и Штлук
		3	Бела Стена са заселцима: Жижавци, Јаран До и Лучице
		4	Брвеница са заселцима: Грађевац, Луковик и Пакленье
2	Брвеничка	5	Побрђе са заселцима: Бичела, Боровак и Река
		1	Бинићи са заселцима: Бечевари, Доњи Градац, Котража и Малошево
		2	Градац са заселцима: Крушевица, Пометина и Сремче
		3	Дражинићи са заселцима: Грабовик, Зацкуље, Јаблановик и Ржани
		4	Зарево са заселцима: Двориште, Риљин До, Луке и Чешиљари
3	Градачка	5	Рудно са заселцима: Буче, Веленье, Габеље и Гладнице
		1	Бзовик са заселцима: Грајићи, Дебели Јасен и Страшње
		2	Милићи са заселцима: Борково, Пурице, Раленовићи и Шиће
		3	Мланча са заселцима: Красино Брдо и Рудник
		4	Орља Глава са заселцима: Божали, Чаља и Шољаћи
4	Мланачка	5	Савово са заселцима: Главаче, Орница, Поноре и Церова
		1	Бадањ са заселком Бабин Поток
		2	Жутице са заселком Ора
		3	Корлаћи са заселком Радошићи
		4	Кремићи са заселком Мисло-поље
		5	Курићи са заселком Лачанијевићи
		6	Павлица са заселком Прибој
		7	Пискања са заселком Шљивовица
		8	Поцесје са заселком Лучно
		9	Рвати са заселком Радојевина
5	Павличка	10	Семетеж са заселком Драгодањ
		1	Бељак са заселцима: Цепе и Шипачине
		2	Гувниште са заселцима: Рајчићи и Тијоце
		3	Јариње са заселцима: Карадак и Попово Село
		4	Казнојевићи са заселком Шариељ
		5	Лисина са заселком Присојник
		6	Муре са заселком Исево
		7	Ново Село са заселком Чајетина
6	Рудничка	8	Рудница са заселком Бистрица
		1	Брезова са заселцима: Гадовићи, Гуштерица и Полеж
		2	Бресник са заселцима: Гебеља, Дубочица и Растиште
		3	Врх са заселцима: Деспотовица и Коменска
		4	Долац са заселцима: Лесковица, Рајин До и Ровине
		5	Долови
		6	Ђакова са заселком Калудра
		7	Засад са заселцима: Вранье и Обарак
7	Студеничка	8	Река са заселком Избице
		1	Боровићи са заселцима: Ладојевићи и Равни
		2	Милатковићи са заселцима: Бањска, Двориште, Жари и Силожеци
		3	Плешин са заселцима: Бркуше, Иванье и Саси
		4	Себимиље са заселцима: Бели Поток, Кантљеван, Лазе, Пиньаждол, Река и Тланчина
8	Трнавска	5	Трнава са заселцима: Бело Поље, Вритне, Драганићи и Носељин
		1	Варево са заселком Власово
9	Рашка	2	Варош са заселком Рашка
		1	Полумир са заселцима: Кремник, Луке, Одменье, Пањарша, Сеоци и Старо Село
		2	Таденье са заселцима: Доњини, Коњека, Лозно, Пијавци, Сеници, Тепечи и Цепи
10	Ушћанска	3	Ушье са заселцима: Боровац, Жељезница, Комењани, Краљи, Прћани и Слатина

VII. **Таковски** — ср. место Г. Милановац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бањани
		2	Бах
		3	Г. Бранетићи
		4	Лозањ
		5	Озрен
1	Бањанска	6	Полом
		1	Беришићи
		2	Брајићи
		3	Брезани
		4	Коштуничи
		5	Леушићи
		6	Срезојевци
2	Брезанска	7	Теочин
		1	Брусница
		2	Грабовица
		3	Јабланица
		4	Луњевци
3	Брусничка	5	Семедражи
4	Г.-Милановачка	1	Вар. Милановац
		1	Бело Поље
		2	Гор. Црнуће
		3	Гор. Врбава
		4	Доњ. Врбава
		5	Доње Црнуће
		6	Липовац
5	Гор.-Црнућска	7	Прњавор
		1	Велеречи
		2	Красојевићи
		3	Мајдан
		4	Невади
6	Мајданска	5	Сврачковци
7	Прањанска	1	Прањани
		1	Врнчани
		2	Д. Бранетићи
		3	Дренова
		4	Калиманићи

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		5	Клатичево
		6	Лочевци
		7	Љевања
		8	Љутовница
		9	Накучани
		10	Синошевићи
		11	Таково
8	**Таковска**	12	Шарани

VIII. Трнавски — ср. место Чачак

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Бањица
		2	Заблаћа
		1	Јежевица
		2	Кукићи
		3	Липница
1	**Јежевичка**	4	Рајац
		1	Бабино Поље
		2	Горичани
		3	Жаочани
		4	Качулице
		5	Лазац
		6	Мршинци
		7	Петница
		8	Премећа
2	**Лазачка**	9	Слатина
		1	Јездина
		2	Лозница
		3	Паковрађ
		4	Парменац са заселком Међувршје
		5	Придворица са заселком Бељина
3	**Паковрађска**	6	Рињаге
		1	Балула
		2	Вапа
		3	Виљуша
		4	Кулиновци
		5	Лтеница
4	**Трнавска**	6	Трнава
5	**Чачанска**	1	Чачак

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Да ли земљоделац, који је у кући сам пореска глава, а има преко 8 дана ораће земље и кућу с плацем од једнога дана, — може да прода онај вишак свога имања који му претиче преко онога које му штити § 471 грађ. поступка, кад тај земљоделац има поред себе у кући и живу мајку. Све ово имање остало је овоме земљоделцу у наслеђе од оца који је пре две год. умро.

Ми му на ово питање одговарамо ово:

По § 413 грађанског законика, жена, по смрти свога мужа, остаје као удовица на уживању добара мужевљевих и ужива их заједно са онима који су и за живота мужа јој у уживању учествовали.

Према овоме дакле, свака мати по смрти њеног мужа, има законо право уживања на целокупном имању које је иза мужевљеве смрти остало, и по томе, њен син и наследник не може од тога имања апсолутно ништа отуђити без њеног одобрења.

У конкретном случају, земљоделац, *без одобрења своје матере,* — која по наведеном законском пропису има право удовичког уживања на целокупном имању мужевљевом, — *не може отуђити ништа од имања које му је иза умрлог оца остало;* а, са материним одобрењем, могао би, према § 471 грађанског судског поступка, продати сав онај вишак од имања које му претече преко 5 дана ораће земље и куће са окућницом од једнога дана, пошто у кући осим њега нема више ни једне пореске главе.

* * *

Један општински писар пита нас за објашњење:

Да ли општински судови, по § 192 грађанског поступка, могу, сем облигација у вредности до 200 динара, потврђивати и уговоре, „*ма какве садржине,*“ и друге исправе до горње вредности или не?

Ми му на ово питање одговарамо:

Да општински судови по наведеном законском пропису, могу, осим облигација до 200 динара закључно, потврђивати још и уговоре и све остале исправе до оне вредности, за које су по § 6 грађ. поступка, општински судови надлежни да суде спорове, који би на случај неиспуњења исправе могли произаћи.

Али, оне уговоре, које § 539 грађанског законика, нарочито забрањује, не може потврђивати ни једна власт па ни општински судови. По томе и § 538 реченог закона, уговор не може бити „*ма какве садржине*“ већ се он може само о оним стварима учинити, које међ људима пролазе, и, које су могуће и дозвољене.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо овакво питање:

По садањем закону о устројству општина и општинских власти, председнике сеоских општина поставља господин министар унутрашњих дела. Па, како исти г. министар својим претписом поставља и остале званичнике (практиканте) у своме ресору, то, овај општински писар, — сматрајући по томе, да општински председници долазе у категорију државних званичника, — пита нас:

1, да ли се председник општински може по III части кривичног закона за учињене иступне кривице, казнити затвором или не?

2, да ли за неуредности председника општинских у дужности, важе одредбе закона о устројству општина и општинских власти? и,

3, да ли и за општинске председнике, у случају осуде за учињену какву иступну кривицу, важи § 26 полицијске уредбе, или не?

Ми му на ова питања одговарамо:

1, да се председници општинских судова не могу ни у ком случају рачунати у категорију државних званичника, мâ да их на та звања поставља господин министар унутрашњих дела, јер су они по закону о општинама, чисто општински часници.

2, да председници општински, као и остали грађани, подлеже суђењу надлежних власти, за све учињене иступне кривице о којима је реч у III части кривичнога закона, и, да се могу казнити свима оним казнама које закон за учињену иступну кривицу одређује, па наравно, и затвором. Али, с обзиром на ту околност, што они, као председници општински, по својим положајима долазе у ред оних грађана, који су одликовани нарочитом почашћу, у овоме случају звањем председничким, дотичне власти које над њима изричу осуде за иступне кривице, позване су, да им с погледом на § 26 полиц. уредбе, досуђену казну затвора замењују новчаном казном, у смислу § 318 казненог законика; и

3, да, за неуредности председника општинских у службеној дужности, важе и сада све одредбе закона о устројству општина и општинских власти, без икаква обзира на то, што председнике по сеоским општинама поставља министар унутрашњих дела.

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ

ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ

Ужбуна, која је овога јутра владала у просторијама дворца Вилсхаген, беше неописана. — Ствар је била у овоме: Уплашеног изгледа беше ушао Фридрих, господарев послужитељ, у собу за млађе, где се као обично свако јутро, на доручак беху скупили: кухињски персонал, кочијаш, коњушар, вратар и обе собарице, па им јави, да је соба господина барона на првом спрату закључана, и да ни после дугог и јаког куцања није отворена. Кочијаш примети на то, да господин барон још спава. Ако је у овом часу — седмом — и био случај, који се није десио за десет година, од како је Фридрих код барона у служби, још никад, то се он ипак одлучи, да привремено послуша кочијашев

савет. У седам и по часова оде он опет горе, али ни овога пута не доби никакав одговор, као ни у следећем сахату. Сад се и кочијаш узнемири: помоћу једне полуге отворе врата, једина која воде из баронове собе у ходник, јер су остала једном приликом из неких разлога по његовој жељи била зазидана. И сад се указа ужасан призор. У соби за играње лежаше барон на канабету са плавим, развученим лицем — он беше лешина.

У кући се потом подиже велика узбуна и пометња. Остали појурише такође горе, да својим очима виде ужас. Још убијен као у самртној борби, лежао је леш на јастуку. Лице му је било страшно погледати. Очи укочено гледаху испред себе, а уста чврсто стиснута. На устима се вијаше бела пена, а за вилицу се залепила кап крви, која је исцурила из уједене усне. На поду лежаше разбијена винска чаша, из чијих се парчета још сијаше златно бело вино. На столу беше разбацан један шпил карата, једна празна и пола друге винске боце и тањирић за пепео, пуно испушених цигара, све као да се мртвац тек дигао од стола. Смрт га је дакле нашла сасвим изненада. Мора бити да му је срчани напад прекратио живот.

Прво се вратару поврати присуство духа. Пре свега мишљаше да се мора трчати у полицију, па онда лекару. Прво предузе сам, а лекару отрча кочијаш. Пре тога вратар извуче кључ, да се не би у соби штогод дирало. Остала послуга потом уклони се с чуђењем и јадиковањем.

После четврт часа полиција беше на месту. Беше дошао сам комесар, човек крупног раста и јаког састава, чији оштар поглед, енергично и интелигентно лице, даваху сведоџбу о његовој дугој делатности у служби. Не обзирући се на кукање жена, нареди, да се отвори соба, док оба полицајца, која су с њим дошла, осташе у ходнику. Собару заповеди да остане. После неколико минута дође и лекар.

— Овде имамо неприродну смрт — изјави овај по кратком прегледу леша — барон је умр̃о од отрова. И то, како изгледа од цианкалиума. Очевидно, дакле, самоубијство.

— Најмање изгледа да је то — рече комесар, — јер би у том случају покојник оставио какву изјаву.

И својим оштрим погледом прелете целу собу. Али ни на столу, нити на ком другом месту, не беше никакве хартије.

— Могуће у којој другој соби — рече лекар — можда у соби за рад.

— Ви познајете положај одаја?

— Само врло површно; барон ме је једном звао због рањене ноге, отуд се опомињем. Може нас водити послужитељ.

Обојица пођоше за Фридрихом у собу за рад. Све беше отворено. На њему лежаху доста писама и брошура, све у неуредном стању. Комесар пажљиво расматраше хартије, од једном узе једну малу цедуљу и пажљиво читаше.

— Имате право — рече потом и пружи је лекару.

Писамце гласаше:

„Одношаји, који нису за јавност, нагоне ме, да учиним што пре крај своме животу. На то сам се решио после дугог и зрелог размишљања. Молим да се не предузимају никаква истраживања о узроку мога самоубијства, јер је исто најинтимније природе, и поред свију мука не може се открити. Мој је тестаменат одавно код суда депонован, и садржи ближа одређења о мојој заоставштини. *Ото ал. Вилсхаген*“

Потези пера — матинска слова — беху мушки и крупни и без икакве замерке од дрхтања, што би било појмљиво пред блиском смрћу.

— Кад мислите да је наступила смрт? — упита овај.

— Леш је већ хладан и укочен, најмање пре десет часова.

— Сада је девет. То је онда било синоћ око 11 часова.

Лекар ово потврди. Тада упита, сме ли се удаљити, пошто је већ време, у које посећује болеснике. Комесар га не требаше више, те пошто оде лекар, осташе сами комесар и послужитељ.

— Чудновато — рече за себе — кад неко хоће себи да одузме живот, то обично уреди најпре своја писма. Пре свега неће их оставити овако растурене и на очи целоме свету. Затим опет посматраше цедуљу у својој руци, која садржаваше изричну потврду о самоубијству.

— Познајете ли баронов рукопис — упита он, подајући се једној мисли, слугу, који сад тек беше нашао своје сузе, и мирно плакаше с цепном марамом на лицу.

— О, сигурно, господине комесаре; ја сам од толико година код господина барона.

— Погледајте ову цедуљу. Је ли то његов рукопис.

Фридрих баци на-њ само летимичан поглед.

— Јесте, господине комесару, његов је.

— Хм! Сад ми испричајте како сте нашли леш.

Фридрих каза како је по старом обичају хтео да однесе у седам часова доручак господину, који увек у то доба, пошто је био страсан ранилац, сеђаше крај књига; како је нашао забрављена врата, и како су, пошто су ова силом отворили, видели ужасан призор. (Свршиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСЋОГА (95)

Осуда, ипак била је милостивија него што се могло очекивати, судећи по свршеном убиству, и може бити, баш по томе, што се злочинац не само није хтео да правда, него чак је као изјавио жељу, да сам себе још више окриви. Све необичне, чудне и особите околности самога дела узете су у обзир. О болесном и бедном стању, сиромаштини злочинчевој до извршења злочина није било ни најмање сумње. То, што се није окористио узетим новцем и стварима, узето је делом за утицај пробуђена кајања, делом за нездраво стање умних способности за време злочина. И та околност што је Лизавета изненада такође убијена, послужи за пример који поткрепљује последњу претпоставку: човек извршује два убиства, а у исто време заборавља да су врата отворена! Напослетку, што се пријавио сам са оптужбом баш у оно време, кад се ствар необично замрсила услед лажног исказа клонула духом фанатика (Николе), и осим тога, кад на правог злочинца не само што није било јасних основа за оптужбу, него чак ни сумња̀ се није имало (Порфирије Петровић је своју реч потпунце одржао), — све то свакако припомогло је да се ублажи казна окривљеноме.

Показаше се, осим тога, сасвим неочекивано и друге околности, које су веома ишле на руку окривљеноме. Бивши студент Разумихин, ишчепркао је однекуда доказе, да је злочинац Раскољњиков, док је на универзитету био, својим последњим средствима потпомогао једног свог сиромашног и јектичавог друга са универзитета, и готово га издржавао за пола године. А кад је овај умро, гледао је старог и болесног оца умрла друга (који је издржавао и хранио оца својим радом скоро од своје тринаесте године), сместио је, напослетку, тога старца у болницу, и кад је овај умро сахранио га. Све те доставе имале су неки повољан утицај на решење судбе Раскољњиковљеве. И његова бивша газдарица, мати покојне веренице Раскољњиковљеве, удовица Зањицина, посведочила је, како је Раскољњиков, док су још у другој кући становали, код Пет Углова, за време пожара, ноћу, из једног запаљеног стана, изнео два мала детета, и том се приликом изгорео. Тај факат беше брижљиво испитан и посведочили су га добро многи сведоци. Речју, свршило се тим, да је злочинац осуђен био на рад заточника другог реда, свега на осам година, с погледом и признањем његове личне пријаве суду и неких олакшавних околности.

Још у почетку процеса мати Раскољњиковљева се разболи. Дуња и Разумихин најбоље могућности да је из Петрограда одведу за време суђења. Разумихин изабра град на жељезничкој прузи и у близини Петрограда, те да би имао могућности редовно и правилно да прати сав процес, и у исто време што је могућно чешће да се вија с Авдоћом Романовном. Болест Пулхерије Александровне беше некако чудна, нервозна, и пратило је нешто као лудило, ако не потпуно лудило, а оно бар делимично. Дуња, вративши се с последњег виђења с братом, застане мајку већ сасвим болесну, у ватри и заносу. А тог вечера се баш договорила била с Разумихином шта управо да одговори матери на њена питања о брату, па је већ и измислила, заједно с њим, читав догађај о томе, како је Раскољников отпутовао некуда из Русије, по једној нарочитој поруци, која ће му напослетку, донети и новаца и познато име. Али их пренерази, што сама Пулхерија Александрова ни о чем ни тада ни потада не распитиваше. Напротив, она је сама имала већ читав догађај о изненадну одласку синовљевом; плачући причала је како је он долазио да се с њоме опрости; при том је давала неке напомене на то, како је само њој јединој познато много шта, много врло знатних тајанствених околности, и како Роња има много врло моћних непријатеља, тако, да се он мора крити. А

што се тиче његове будуће каријере, њој се такође чињаше она несумњива и сјајна, док прећу неке непријатељске неприлике; уверавваше Разумихина, да ће њен син временом бити и државник, што доказује његов напис и његов сјајан књижевнички дар. Тај напис читала ја непрестано, читала је каткад и наглас, готово па да и спава с њиме, и ипак готово није ни распитивала где се сад управо налази њен Роња, макар што су чак очевидно избегавали да о томе говоре, — што је једино могло да покрене њену пажњу. Напослетку почеше стрепити од необичне ћутљивости Пулхерије Александровне у погледу неких тачака. Она се, например, није чак ни потужила на то, што од њега нема писама, док је прећу, станујући у свом градићу, и живела цигло од наде и очекивања да што пре добије писмо од омиљена сина Роће. Ова околност беше и сувише необјашњива и веома је узнемиривала Дуњу; долазаше јој помисао, да мати може бити слути штогод ужасно у судбини синовљевој, па се боји и да распитује да не би дознала штогод још ужасније. Свакако, Дуња је јасно видела, да Пулхерија Александровна није при здравој памети.

Једном, дваш, уосталом, десилу се, да је сама навела разговор на оно, на што се није могло избећи; напомињала о томе где се Роња сад налази, али кад су одговори по невољи морали бити сумњиви и дати задовољења, она је намах постајала необично тужна, невесела и ћутљива, што би потрајало врло дуго. Дуња је напослетку увидела да је тешко варати и измишљати, па закључи, да је боље савршено и ћутати о извесним тачкама; али све јасније и јасније, до очигледности, беше, да јадна мати слути нешто ужасно. Дуња се међу осталим сећала братовљевих речи, како је мати чула њене, Дуњине, речи у бунилу још оне ноћи уочи последњег судбоносног дана, оно после сцене са Свидригајловом: па да није онда штогод чула и разабрала? Често, каткад после неколико дана суморног и жалосног ћутања и немих суза, болесница некако хистерично живахне и стане говорити гласно, готово непрекидно, о своме сину, о својим надама, о будућности... Фантазије њене биваху понекад врло чудне. Тешили су је, одобравали јој (и она је сама, може бити, јасно увиђала, да је они само теше и да јој повлађују), али она ипак говораше... На пет месеци после пријаве кривчеве би изречена и казна. Разумихин се с њоме видео у затвору, чим је то било могућно. И Соња. Напослетку дође и растанак. Дуња се клела брату да тај растанак није за увек, тако исто и Разумихин. У младој и ватреној глави Разумихиновој утврдио се пројект да на будућност метне три, четири године, по могућности, макар почетак будућег стања, да уштеди новаца и да пређе у Сибир, где је земља богата у сваком погледу, а радника, људи и капитала мало; тамо да се настани у оном истом граду где ће бити Роња и... да сви заједно отпочну нов живот. На растанку сви су плакали. Раскољников је у потоњим данима био врло замишљен, много је распитивао о матери, непрестано се бринуо за њу. Чак се веома и мучио са ње, што је Дуњу узнемиривало. Сазнавши до ситница све о болесном стању материном веома се осумори. Са Соњом је био за све време некако врло неразговоран. Соња, помоћу новаца Свидригајловљевих, већ се давно спремила и припремила да пође са партијом заточеника, у којој ће бити и он. Између ње и Раскољникова не паде ни једна реч о томе; али обоје су знали да ће то тако да буде. На последњем виђењу и опраштању он се чудновато осмејкиваше на ватрена уверавања сестре и Разумихина о њиховој сретној будућности, кад он буде ослобођен заточења, и прорече, да ће се болесно стање материно брзо свршити несрећом. Напослетку он и Соња одоше. (Наставиће се).

ПОТЕРА

Михајло Стевановић, из Горње Драгуше пресудом власти среза прокупачког од 18 фебруара т. г. № 1792 осуђен је на шест дана затвора за бесправни лов. Али он, да би осујетио извршење пресуде побегао је. Начелство округа топличког актом Бр. 3417 моли све полицијске власти, да Михајла потраже и нађена њему спроведу. Он је сад у 17-ој години. УБр. 13306.

Непознати лопови ноћу између 1 и 2 тек. месеца украли су Петру Стојковцу из Плеша једног коња маторог 14 година, длаке доратасто-алатасте, на челу лисаст, у предње ноге поткован турским а у задње немачким ковом. Начелство округа крушевачког актом бр. 4749 моли полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 13175.

Василије Брадић, из Медвеђе, који се због крађе налазио у притвору среза трстеничког, побегао је из притвора 14 тек. месеца. Начелство округа крушевачког актом Бр. 5114 моли полицијске власти да Василија потраже и нађена њему спроведу. Он је повисок, сув, у опште црномањаст, има му до 50 година. Био је одевен у капут и панталоне од црног штофа. УБр. 13174.

Стојмен син **Милана Станковића,** тежака из Гргуровца, у срезу јабланичком, а округу врањском, за дело оцеубиства с предумишљајем био је стављен решењем првостепеног суда лесковачког од 20 марта прошле године Бр. 4599 под суд, у притвор и оков. Па како се Стојмен налази у бегству, то се суд обраћа актом Бр. 3624 свима полицијским властима и моли их да именованог најозбиљније потраже и нађена њему стражарно спроведу. Стојмену је 27—28 година, средњег је раста, сувоњав, жутих очију, плаве косе, испод леве или десне руке имао је зараслу рану од ватре, а на палцу једне ноге има повећу белегу од посекотине. УБр. 13145.

Мита Стојићевић и **Игњат Милетић,** оба из Михајловца, који су били притворени због опасне крађе, извалили су врата на затвору и побегли ноћу између 18 и 19 текућег месеца. Начелник среза подунавског актом бр. 7266 моли све полицијске власти да бегунце потраже и нађене стражарно њему спроведу. Мита је омаленог раста, у опште црномањаст, носи шпицасту браду; нема му више од 26 година. Био је одевен у сељачко одело (гуњ и чакшире). Игњат је средњег раста, у опште смеђ, брија се; њему је 32 године. Био је одевен у сељачко одело (гуњ и чакшире). УБр. 13655.

Ђорђе Живковић, берберин из Књажевца, оптужен је због дела из § 183 крив. закона због чега је књажевачки првостепени суд отворио кривичну истрагу. Па како се не зна место становања поменутом Ђорђу, то суд расписује тражење и моли да се он потражи, па ако се пронађе да се о томе и суд извести с позивом на Бр. 9257. УБр. 13613.

Урош Обрадовић, из Мељака, побегао је од куће да не издржи 20 дана затвора, на шта је осуђен од стране општинског суда. Начелник среза посавског актом Бр. 3908 моли полицијске власти да именованог што пре потраже и да га нађеног њему стражарно упуте због тога да не би пресуда застарила. УБр. 12975.

Непознати лопови ноћу између 18 и 19 тек. мес. украли су Драгићу Арнаутовићу из Велике Ласнице у округу подунавском једног коња маторог 10 година, длаке мрко-доратасте, са жигом Т. на левој страни и белегом на нози од убоја; и једну кобилу матору 5 година, са белегом на стражњој нози — од конопца, а на челу је шугава. Начелник среза посавског актом Бр. 4274 моли полицијске власти да потраже лопове и покрађу и да по закону поступе. УБр. 13484.

Јован Дамњановић, бивши шупер српског бродарског друштва пресудом поротног првостепеног суда за варош Београд од 6 септембра 1900 год. Бр. 18571 осуђен је због дела из § 299 крив. зак. на два месеца затвора. Али како је он незнано где отумарао, то се пресуда није могла извршити, па за то Упр. гр. Београда актом Бр. 13491 расписује тражење за проналазак његов и пронађе ли се, да се њој стражарно спроведе.

Станисав Батукић, из Сикола, окривљен је за крађу два вола својину Милана Милосављевића из Чубре. Али је он одмах по сазнању да га тражи полицијска власт, побегао незнано где. Начелник среза крајинског актом Бр. 4679 моли све полицијске власти да Станисава живо потраже и да га нађеног спроведу начелнику среза неготинског. Њему је 35—37 година, стаса крупног, лица округлог, очију црних, косе и браде црне. Чело му је на левој страни више левог ока улупљено од убоја. УБр. 13594.

Илија Продановић, из Чачка бивши осуђеник, који је пуштен са робије, има да издржи и две године полицијског надзора. Али је он побегао, а надзор није издржао. Начелство округо рудничког актом Бр. 6473 моли све полицијске власти да Илију потражи и нађена њему спроведу. УБр. 13557.

Гаврило Грујић, баштован из Пољане, који је решењем првостепеног пожаревачког суда од 31 августа 1894 год. Бр. 20525 био стављен под суд и у притвор за хотимично убиство — без предумишљаја Николе Илића бившег из Пругова — извршено 14 истог месеца и године. Но доцније — судским ре-

шењем поменути Гаврило буде пуштен на јемство у слободу, коју је он злоупотребио и побегао незнано где. Поновним решењем судским од 27 априла тек. год. Бр. 48250/^{00} исти је Гаврило поново стављен под суд, а ако се пронађе и у притвор. Зато првостепени пожаревачки суд актом Бр. 48250/^{00} моли све полицијске власти да Гаврила потраже и ако га нађу да га њему спроведу. Он је родом из Новога Сада, али је дуже времена живио у Пољани село у срезу пожаревачком као тежак. Има црне очи, смеђу косу и кратке бркове, а браду брија. УБр. 13684.

Ладислав Фалкај Ијидек, родом из Бичке у Угарској и бивши поштански разносач, проневерио је, као што смо у прошлом броју јавили, око 40.000 круна и 15 тек. мца. побегао из Б. Пеште железницом према Ђуру. Он има око 40 година, средњег је стаса, слабуњав, нешто мало погурен, има пуне, црне бркове и упале црне очи и испупчене јагодице, говори мађарски, немачки и нешто мало румунски, а када је побегао имао је на себи од одела: црн или плавичаст сако капут, плавичаст прслук, загасите кариране панталоне и трико кошуљу, а на глави округао сламни шешир, већ изношен. На молбу овдашњег аустро-угарског конзулата, управа града Београда позива све полицијске, а нарочито погранич. власти, да Ладислава, ако га ухвате, одмах притворе и о томе њу — Управу известе. Да би се Ладислав могао лакше пронаћи, износимо му ову слику, коју је конзулат послао управи и која је од пре 8 год. с напоменом, да су Ладислављеви бркови сада многи већи, коса ређа, лице бледо-жуто и много сувље, а очи сасма упале. Помињемо још и то да главна варошка капетанија у Б. Пешти обећава 4% награде од проневерене суме лицу које прокаже или ухвати Ладислава. Акт управе града Београда Бр. 13498.

Стеван Стаменковић, ћерамиџија из Богдановца украо је коња свом другу Марјану Гмитровићу онд. па побегао. Коњ је матор 10 година, длаке мрке, л у десно уво ровашен. Начелство округа крушевачког актом Бр. 5205 моли све полицијске власти, да Стевана потраже и нађена спроведу начелнику среза трстеничког. Њему је 30 година, средњег стаса, уопште плав. Био је одевен у гуњ и чакшире од седог сукна. УБр. 13762.

Јаков Достић, осуђеник из Глоговца (у округу моравском), побегао је из пожаревачког казненог завода, где је био на издржању осуде. Њему је 28 година, високог је стаса, црномањаст, црних очију, бркова обичних, црних. Био је одевен у гуњ и чакшире од црног сукна. Управа пожаревачког казненог завода актом Бр. 824 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе да се њој спроведе. УБр. 13771.

Светозар Живковић — Милосављевић, родом из М. Сугубине (у срезу трстеничком) извршио је опасну крађу, па незнано где побегао. Њему је 25 година, омален је, плав, ћосав, кад говори шушкеће. Одевен у сељачко одело (гуњ и чакшире). Начел. окр. крушевачког актом Бр. 5119 моли све полиц. власти да га потраже и с нађеним да по закону поступе. УБр. 13762.

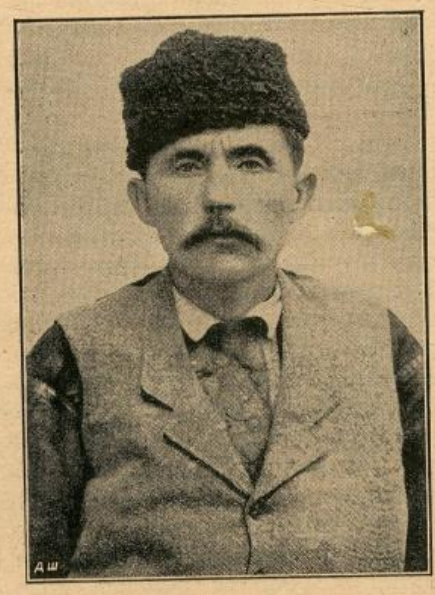
ТРАЖИ СЕ

Тодор Павловић, бивши практикант судски, из Лесковца, 19 текућег месеца приликом спровода за Управу душевне болнице искочио је из воза на нишкој железничкој станици, па побегао незнано где. Њему је 23 године, средњег стаса, очију и косе црне, брија се, малих црних бркова (које је пређе брijао). Био је одевен у цивилном оделу. Начелство округа врањског актом Бр. 7794 моли све полицијске власти да Тодора потраже и нађена њему спроведу. УБр. 13634.

Милан Керец, који је као келнер служио код Јоце Соколовића механције из Ратара (у округу смедеревском), побегао је од њега незнано где. Мати његова Христина молила је, да се он пронађе и њој упути. Управа града Београда актом Бр. 13750 моли све полицијске власти, да Милана потраже и њој спроведу. Њему је 13—14 година, средњег стаса, косе плаве, зелених очију, пуних образа, ћосав. Родом је из Београда.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Видак Зелић, пробисвет и варалица, родом из Бихаћа у Босни и поданик аустро-угарски, стар 45—48 год., омаленог раста, сувоњав, плав и мало погрбљен, прогнат је 18 тек мес. на свагда у Аустро-Угарску по пресуди управе града Београда Бр. 13339.

Познајући изодавна Видака као веома дрска, препредена и у сваком погледу одвећ сумњива човека, управа верује: да ће он и овога пута покушати повратак у Србију, као што је до сада већ више пута чинио, — па с тога позива све полициске власти, да на њега, односно његов повратак, обрате најстрожу пажњу, а у случају повратка, да га казне за повраћај из прогонства и по нова прогнају. У том циљу ми и износимо ову слику Видакову, коју имамо од пре три године — када је Видак био под истрагом и у притвору управе града Београда због једног разбојништва, које је извршио у друштву са Ђорђем Сударом и Јованом Томићом, и за које је ослобођен од стране суда из недостатка доказа.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Лазар Ђорђевић, бив. покућар, родом из села Горчинца, округа пиротског, решењем кварта палилулског Управе града Београда од 16 тек. мес. Бр. 4978, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због крађе. На молбу поменутог кварта, који верује да је Лазар извршио још неке крађе како у Београду тако и у унутрашњости Србије, износимо му слику и молимо, како власти тако и приватна лица да доставе било кварту палилулском, било кривичном одељењу Управе града Београда, било најзад непосредно нама, све што би о Лазару, односно његовој ранијој прошлости знали. Лазар сада има 20 година; средњег је раста, добро развијен, у лицу пун. и плав. Акт Управе гр. Београда Бр. 13424.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У овом броју, због великог рудничког округа, у «админ. подели», изостале су неке рубрике, а скраћене су и друге ствари које излазе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

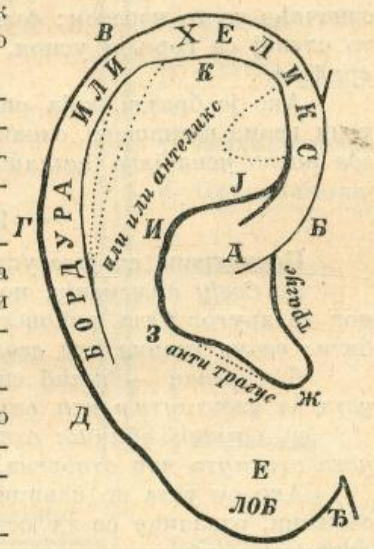
— Д. Ђ. Алимпић —

(НАСТАВАК) (8)

7. Ухо (сл. 15).

Од свију делова човечјег тела ухо је, захваљујући множини удубљица и узвишења, који га образују, најважнији фактор за идентификацију.

Сем тога, готово је немогуће срести два уха потпуно идентична, а што је најглавније, облик уха не мења се од рођења па до гроба.

Сл. 15.

Да би се, са гледишта антропологиског, могло довољно испитати, неопходно је потребно знати важније делове из којих се ухо састоји, а то су:

а) ***Бордура*** или ***хеликс,*** која почиње од средине централног нагиба уха (А), названог ушна школька, и окружује, као неки олук, две трећине уха (А. Б. В. Г. Д.).

б) ***Лоб.*** Оде, где престаје бордура почиње лоб. То је мекани део уха, који додирује образ својом доњом и, готово увек кружно ограниченом страном. (Д. Е. Ђ.).

в) ***Трагус*** (Tragus). Под трагусом разуме се мала, ѓскавичава и пљосната испупченост, облика троугастог, која се налази у напред од слушног канала (Е. Ж.).

г) Преко пута од трагуса, налази се једна друга испупченост, по изгледу слична првој, али са индивидуалним разноликостима много већим. Та испупченост, која је од трагуса раздвојена слушним каналом, назива се ***Антитрагус.*** (Ж. З.).

д) ***Антеликс*** или ***Пли*** — завојица која се налази више антитрагуса и која се дели на:

α) *Пли — антеликс доњи* (З. И.).
β) *Пли — антеликс средњи* (И. Ј.) и
γ) *Пли — антеликс горњи* (Ј. К.). Овај последњи ограничен је са двема јамицама: с леве стране јамицом у виду чамца (fossete naviculaire) — пред словима (В. Г.) а с десне опет јамицом у виду прста (fossete digitale — више слова Ј.).

а) ***Бордура*** се дели на три дела, који се, према њиховом месту, називају: *бордура почетна* (originelle — А. Б.), *бордура горња* (supérieure Б. В.), *бордура страна* (postérieure — В. Г.) и *бордура доња* (inférieure — Г. Д.).

Бордура почетна посматра се само са гледишта њене дужине, према којој може бити: *мала, средња* или *велика*. Ова пак дужина рачуна се, према већој или мањој истакнутости бордуре испред ушне школьке.

Бордура горња и *страна* посматрају се, не са гледишта њихове дужине, већ са гледишта меснатог јастучића из кога су образоване.

Ако овог јастучића никако нема, каже се за бордуру да је *пљоснато-равна,* ако ли пак он постоји, бордура се квалификује изразима: *мала, средња* или *велика*.

За део *страни,* означује се још и степен отвора помоћу израза: *отворен, средњи, прирастао*.

б) ***Лоб*** се посматра према његовој:
α) *Контури — облику,*
β) *Сраштењу,*
γ) *Облику,* и
δ) *Димензији.*

α) Посматран са првог гледишта, лоб се може сједињавати за образ у правцу „падајућем“ — *лоб са контуром „падајућом“,* или у облику троугластом — *лоб са контуром троугластом,* или у облику средњим између ова два — *лоб са средњим контуром,* или, најзад, лоб може бити потпуно растављен од образа, у ком је случају заокружен и назива се *лоб у облику залива.*

β) *Сраштење* лоба за образ може бити тако, да се не примећује никаква испупченост или угнутост — бразда, т. ј., да је он потпуно сливен за образ. Тако сраштење лоба означује се изразима: *лоб са потпуним сраштењем.*

Ако ли се, пак, на месту сраштења, опажа каква испупченост, каже се, да је *лоб са средњим сраштењем,* и најзад

Лоб је растављен — ако је потпуно одвојен од образа (облик залива).

γ) *Облик лоба* може бити *попречан,* ако се бордура продужује кроз њега у виду једне, веома наглашене бразде, *средњи,* ако је та бразда мало видљива, *раван,* ако се на његовој површини не опажа никаква узвишеност, и најзад, *испупчен,* ако цео лоб изгледа као једна брадавица.

δ) *Димензија лоба* изражава се општим изразима за димензију, т. ј. *мали, средњи, велики.*

б) ***Трагус*** у опште узев, има врло малу описну вредност. Описује се само у том случају, ако је *раздељен,* т. ј. ако је, у место једне, састављен из две рскавичаве испупчености.

в) ***Антитрагус*** је правилно и потпуно описан означењем његовог:

α) *Нагиба.*
β) *Профила,*
γ) *Увијености* и
δ) *Димензије.*

α) *Нагиб антитрагуса,* није ништа друго до нагиб линије његовог правца, који правац може бити: *хоризонталан,* ако се ова линија поклапа са замишљеном хоризонталном равнином, која би пролазила кроз почетну тачку антитрагуса, *кос* кад поменута линија чини са овом хоризонталном равнином угао од $45^{\cdot 0}$ и, *средњи,* кад је правац линије у средини између ове две крајности.

β) *Профил антитрагуса,* или још боље профил линије која граничи антитрагус може бити: *издубљен, правилан, средњи* и *испупчен.*

Сви ови изрази јасни су сами по себи, те им с тога не дајемо нарочито објашњење.

γ) *Увијеност антитрогуса.* Према томе, да ли је ова увијеност више или мање у напред наглашена, антитрагус може бити: *положен, средњи* и *прав.*

δ) *Димензија.* Са гледишта димензије антитрагус може бити: *мали, средњи* и *велики.*

У случају, да је антитрагус потпуно отсутан, т. ј. ако га никако нема, означиће се то у односној рубрици на картону једном цртицом (—).

г) *Антеликс* или *Пли,* као што смо већ казали, дели се на *доњи, средњи* и *горњи.*

Сл. 16.

За описивање доњег антеликса употребљује се један металан прутић, величине од 10 см., који на једном своме крају носи мало ђуле а на другом мали држак, такође од метала (сл. 16.)

Ако овај прутић, наслоњен на унутрашњу страну антитрагусе и спољашњу бордуру, не додирује никако антеликс, каже се, да је он — антеликс *издубљен;*

Ако ли пак прутић додирује у исто време и бордуру и антеликс, антеликс се, у том случају, означује изразом *средњи,*

Ако, најзад, прутић додирује само антеликс а не може да додирне бордуру, антеликс је *исцуцчен.*

Средњи пли посматра се са гледишта његове дужине, која може бити: *мала, средња* и *велика.*

Горњи пли, према својој испупчености и дебљини, може бити: *јако наглашен, средњи,* или га чак може и не бити.

Општи облик уха

I.

Означење општег облика уха резултат је, већ означених и поменутих морфолошких варијација, према којима оно може бити:

α) *троугласто,*
β) *правоугаоно,*
γ) *овално* и
δ) *округло.*

Особености уха

Ове особености могу се односити на *бордуру, лоб, антитрагус, антелике, ушну шкољку, разне јамице, зарезе* и *урезе* и најзад *на начин,* којим је цело ухо за образ срасло.

Особености бордуре. Тачка, у којој се сједињују горња и спољња бордура јесте по некад столица једног малог и веома карактеристичног рскавичавог развића, које је први пут било опажено од славног природњака Дарвина, по коме је и названо *Дарвинов знак.*

Према своме облику и саставу овај се знак означује изразима:

а) *Исцуцченост Дарвинова,* ако је у облику зуба од тестере и са широком основом,

б) *Брадавица Дарвинова,* ако се на бордури налази једна округла испупченост, усамљена, више или мање бела, и

в) *Раширење Дарвиново,* ако бордура представља један затубаст оток.

На овој истој тачци — тачци спајања бордуре горње са спољном, налази се по некад један *исек,* што се означује изразима: *исек бордуре суперо-постеријорне* (боље но горњо-спољње).

Може се догодити још и то, да се бордура почетна, сједињује са горњом бордуром под углом оштрим или правим, што се означује изразима: *контура почетно — суперијорна оштра,* или *права.*

Ако ли пак бордура горње образује такав угао са бордуром спољном, означује се тада: *контура суперо-постеријорни* (горњо-спољне) *оштар* или *права.*

Бордура горња, у место да је заокругљена, може имати облик једног оштрог угла, која се особеност означује изразима: *контур горњи оштар.*

Најзад, биће потребно, да се, у извесним случајевима, означи: *бордура згњечена, изрецкана, смрзнута, одсечена* и т. д.

Особености лоба. Најчешће особености, које се код лоба сусрећу, састоје се у његовој *пробушености* или *расцепљености* — случајеви, који су резултат ношења минђуша. Ове особености изражују се изразима: *лоб пробушен* или *лоб расцепљен.*

По некад се на лобу налази једна мала рупица у облику јамице, што се означује изразима: *лоб са јамицом.*

Најзад у веома наглашеним случајевима, означиће се и општи нагиб лоба према образу, који нагиб може бити: *косо-унутрашњи* или *косо-спољашњи.*

Особености антитрагуса, ушне шкољке и Антеликса. Антитрагус може по неки пут бити спојен са бордуром или антеликсом, у ком је случају много краћи но обично. Означује се то изразима: *антритрагус спојен с бордуром* или *с антеликсом.*

Треба означити, али само у особитим случајевима, ако је канал између антитрагуса *веома широк* или *веома узан.*

Што се тиче ушне шкољке, она може бити *веома широка* или *веома висока,* или најзад *раздељена* почетном бордуром.

Горњи антеликс може се растављати у више грана, или се може сједињавати са горњом бордуром. У првом случају каже се, да је *он двоструки, троструки, четвороструки* и т. д. а у другом, да је *спојен са горњом бордуром.*

Помињемо још и то, да је преко потребно означити потпуну осутност или претерану увећаност раније поменутих јамица: у виду чамца и прста.

8. Усне

Приликом описивања усана треба понаособ посматрати:

а). *Висику горње усне* од основе носа до уста. То је висина *носно-усна,* која може бити: *веома мала* или *веома велика.*

б.) *Исцуцченост једне усне према другој,* што се означује изразима: *горња уснa исцуцчена* или *доња уснa исцуцчена.*

в). *Бордуру* — црвени део усана, која може бити виша или мање наглашена, или је може и не бити Бордура усана означује се изразима:

горња уснa веома црвена
доња » » »
горња » без бордуре
доња » » »

г.) *Дебљину усана,* према којој оне могу бити: *веома танке* или *веома дебеле.*

Особености усана. Кад доња уснa не прирашћује за зубе, означиће се то изразом: *доња уснa отцуштена.* Ако ли, је пак, то случај са горњом усном, каже се за њу тада, да је *посувраћена.*

Ако је бразда, која силази од преграде носа ка горњој усни веома наглашена, означиће се та особеност изразима: *бразда носно уснa јако наглашена.*

9. Уста

Посматрана *en face* уста нам показују:

а). *Своју дименсију,* под којом се разуме одстојање од једног до другог угла њиховог. Према овом одстојању, уста могу бити: *веома велика* или *веома мала.*

б). *Правац — нагиб* својих углова, према коме могу бити *уста са уздигнутим* или *спуштеним угловима.*

в). *Ступањ обичног отвора,* који допушта да разликујемо: *уста стиснута* или *отворена.*

Ако су уста по навици отворена, тако да се виде горњи сечњаци, означиће се та особеност изразима: *горњи сечњаци откривени.*

Ако ли су пак уста веома мала, са угловима уздигнутим, горњом усном мало посувраћеном а доњом црвено обојеном, и то доста, — добиће цела уста један нарочити изглед, који се означује синтетичким изразом: *уста у виду срца.*

10. Брада

Брада се посматра са гледишта:

а). *Општег правца — нагиба линије свога профила,* према коме она може бити: *повијена* или *исцуцчена;*

б). *Свога облика: брада равна, шиљаста, узана, широка* итд.

в). *Висине вертикалне* од уста до краја брада, према којој може бити: *брада висока* или *брада ниска.*

Особености. Посматрана *en face,* брада може показивати ове три особености:

а). *Увећање хоризонталне бразде,* која код извесних индивидуа раставља, веома јасно, доњу усну од бразде. Означиће се ова особеност: *бразда под брадом јако наглашена,*

б). *Средњу јамицу,* која карактерише известан број брада са великим врхом. Дешава се по некад, да се ова јамица, у место да образује правилну и кружну рупицу на средини врха браде, пружа од горе ка доле, што се означује изразом: *јамица продужена.* Ако је ово продужење увећано, оно тада дели врх браде на два дела — *брада раздељена,*

в.) *Подбрадак,* под којим се, као што се зна, разуме доста дебели и меснати јастучић, који је од браде одвојен једном браздом и који је својствен само дебелим људима.

Све ове особености треба да буду тачно означене, ако су само мало јаче наглашене.

(Наставиће се.)

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

13. Смедеревски округ

окружно место варош Смедерево

срезови: јасенички, орашки и подунавски

I. Јасенички — среско место Паланка

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Азањска	1	Азања
2	Баничка	1	Баничина
3	В. Кршљанска	1	Велика Крсна
4	Глибовачка	1 2 3	Водице Глибовац Придворица
5	Голобочка	1	Голобок
6	Јагњилска	1 2	Јагњило Рабровац
7	Ковачевачка	1 2	Граница Ковачевац
8	Кусадачка	1	Кусадак
9	Паланачка	1	Паланка
10	Ратарска	1	Ратаре
11	Селевачка	1	Селевац
12	Церовачка	1 2 3	Башин Мраморац Церовац

II. Орашки — среско место Орашје

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Вел.-орашка	1 2 3	В. Орашје Крушево М. Плана
2	Вел.-планска	1	В. Плана
3	Крњевска	1	Крњево
4	Лозовичка	1	Лозовик
5	Марковачка	1	Марковац
6	Милошевачка	1	Милошевац
7	Н.-аџбеговачка	1	Н. Аџбеговац
8	Ракиначка	1 2	Ракинац Радовање
9	Сараорачка	1	Сараорце
10	Ст.-аџбеговачка	1	Ст. Аџбеговац
11	Трновачка	1	Трновче

III. Подунавски — среско место Смедерево

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врановска	1 2	Враново Радинац
2	Врбовачка	1 2 3	Врбовац Вучан Раља
3	Друговачка	1 2	Бадљевица Друговац
4	Дубонска	1 2	Дубона М. Орашје
5	Коларска	1 2 3	Биновац Коларе Суводол
6	Липска	1 2 3	Липе Кулич Шалинац
7	Лугавачка	1	Лугавчина
8	Михајловачка	1 2	Добри Дô Михајловац
9	Осипаоничка	1	Осипаоница
10	Скобаљска	1 2	М. Крсна Скобаљ
11	Удовичка	1 2 3 4 5	Водањ Ландол Петријево Сеона Удовице

14. Тимочки округ

окружно место варош Зајечар

срезови: бољевачки, заглавски, зајечарски и тимочки

I. Бољевачки — ср. место Бољевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бољевачка	1 2	Бољевац Илино
2	Валаконьска	1	Валаконье
3	Добрујевачка	1 2	Добрујевац Добро Поље
4	Злотска	1	Злот
5	Јабланичка	1	Јабланица
6	Криво-вирска	1	Криви вир
7	Ласовска	1	Ласово
8	Луковска	1 2	Луково Мирово
9	М.-изворска	1	М. Извор
10	Оснићска	1	Оснић
11	Подгорачка	1 2	Боговина Подгорац
12	Планиничка	1	Планиница
13	Сумраковачка	1	Сумраковац
14	Шарбановачка	1	Шарбановац
15	Врбовачка	1 2	Врбовац Бачевица

II. Заглавски — ср. место Књажевац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Алдинска	1 2 3	Алдинац Дејановац Репушница
2	Бело-поточка	1 2 3 4	Бели поток Божиновац Скробница Сврљ. топла
3	Бучјанска	1 2	Бучје Д. Соколовица
4	Васиљска	1 2 3 4	Васиљ Глоговац Грезна Орешац
5	Валевска	1 2 3 4 5	Валевац Дречиновац Каличина Лепена Стогазовац
6	Винска	1 2 3 4 5 6	Балановац Булиновац Вина Зориновац Слатина Шум. топла
7	Гор.-каменичка	1 2 3 4	Габровница Г. Каменица Папраитна Татрсица
8	Доњо-зуничка	1 2 3 4	Берчиновац Горњи Зунич Доњи Зунич Локва
9	Жлнска	1 2 3	Жлне Рготте Црвење
10	Зубетинска	1 2	Влашко поље Зубетинац
11	Књажевачка	1	Књажевац (вар.)
12	Креначка	1 2 3	Крента Мучи Баба Понор
13	Поткањска	1 2 3	Поткање Равна Штитина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
14	Радичевачка	1 2 3 4	Балинац Дрвник Радичевац Шарбановац
15	Трговишка	1 2 3 4 5 6 7 8	Видовац Г. Соколовица Градиште Жуковац Кандалица Старо Корито Трговиште Штрбац
16	Штрбачка	1 2 3	Д. Каменица Причевац Штрбац

III. Зајечрски — среско место Зајечар

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Зајечарска	1	Зајечар (варош)
2	Брестовачка	1	Брестовац са заселком Бор
3	Вел,-изворска	1	Вел. Извор са заселком Прлита
4	Вражогрначка	1	Вражогрнац са заселком Николичево
5	Вратарничка	1	Вратарница са заселком Заграђе
6	Грљанска	1	Грљан
7	Грљишка	1	Грљиште са заселком Шљивар
8	Д.-бело-речка	1	Доња Бела река са заселцима: Бучје и Топла
9	Кривељска	1	Кривељ
10	Леновачка	1 2 3	Леновац са заселцима: Г. Бела Река и Леновац
11	Лубничка	1	Лубница са заселком Звездан
12	Метовничка	1	Метовница са заселком Гамзиград
13	Рготинска	1	Рготина са заселком Трнавац
14	Слатинска	1	Слатина са заселком Оштреље

IV. Тимочки — ср. место Краљево Село

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Врбичка	1 2	Врбица Дреновац
2	Дебеличка	1 2 3	Дебелина Мањинац Трновац
3	Јаковачка	1 2	Јаковац Јелашница
4	Краљ.-селска	1 2	Краљево село Петруша
5	Кожељска	1	Кожељ
6	Мариновачка	1	Мариновац
7	Мал.-изворска	1 2 3	Боровац Мали извор Селачка
8	Ошљанска	1 2	Ново корито Ошљане

ДОПУНА У АДМИНИСТ. ПОДЕЛИ

У *округу врањском, срезу јабланичком,* — Господин Министар Унутрашњих Дела од 20 маја ове 1901 год. П№ 11699; села: Лопаштица и Дрводеља, одвојена су од општине Бањске и придодата општини Бувској. Нека претплатници ову исправку учине у поменутом срезу штампаном у бр. 10 и 11 на стр. 73.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На питање једног општинског писара, да ли свештеници имају права на новчану награду, за заклетве општинских одборника и служитеља, ми му одговарамо:

По решењу Архијерејског Сабора од 1891 године СБр. 19 свештеници имају права да траже награду за заклетву и одборника и служитеља општинских, само што тим решењем није одређена и количина за награде, већ се свештеници, према истом решењу, имају задовољити оноликом наградом, *колику добију од заклетих лица.*

* * *

Овај исти општински писар, пита нас даље: да ли свештеници имају права да траже новчану награду, за заклетве, које врше над оним лицима, која су оштећена злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари?

На ово питање одговарамо му:

По распису господина министра унутрашњих дела од 23 јула 1892 године П№ 13.320, — господин министар просвете и црквених послова, објаснио је: да свештеници *морају по званичној дужности, без икакве накнаде,* заклињати оштећена лица злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништајем ствари.

* * *

Један општински писар, молио нас је за упутство како се има поступати у приликама, кад општине хоће да подигну какву грађевину општинску?

Овој молби радо се одазивамо, и одговарамо молиоцу следеће:

1, За грађевине општинске уопште, важе одредбе које су прописане за те грађевине законом о подизању јавних грађевина од 23 марта 1865 године (Зб. 18. стр. 82) са његовим доцнијим изменама и допунама; а, за грађење школа, још и правила, која је за то прописао господин министар просвете и црквених послова.

2, За сваку општинску грађевину, чији трошак у варошицама износи више од хиљаду, а у сеоским општинама више од две стотине динара, нужно је, по тачки 6 чл. 66 зак. о устројству општина и општинских власти, одборско решење; а, ако се трошкови око подизање грађевине морају покрити општинским прирезом, онда је потребно још и решење збора.

3, Пре него што се изазову одлуке одбора и збора за какву општинску грађевину, нужно је, да се за исту грађевину најпре састави план по коме се грађевина има израдити, и предрачун, шта ће та грађевина коштати. — План и предрачун шаљу се на преглед и одобрење господину министру грађевина.

Док г. министар грађевина не одобри план и предрачун, и док се потпуно не осигура исплата за израду грађевине, не сме се никаква општинска грађевина дати у израду.

Стога је потребно, да дотични општински суд, ако се грађевина има да исплати из готовине општинске касе, најпре, — према тачки 1 под а. чл. 66 закона о општинама, — издејствује од господина министра финансија одобрење, да се тај издатак може учинити, па ће тек потом грађевину предузети.

А ако се грађевина има да исплати прирезом, дотична општинска власт издејствоваће најпре надлежно одобрење за купљење тога прireза, па тек онда, кад се тај прирез покупи, приступиће изради грађевине.

4. Уз предлоге за одобрење издатака из готовине општинске касе или за одобрење прireза, треба поднети и одобрене планове и предрачуне од г. министра грађевина; и

5. Прикупљени прирез за подизање грађевине шаље се Управи Фондова на руковање, до времена, док за исплату грађевине не устреба.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

Ж. А. М. писару општине Б. У броју 19 „Полицијског Гласника“ од 19 маја ове године, а у рубрици „општински послови“ дали смо одговор на питање једног општинког писара, *које је сасвим слично вашем питању*. Из тога одговора видећете, да је ваше мишљење, мâ да је оправдано, ипак погрешно, јер не налази ослонца нигде у закону.

Н. П. среском практиканту у С. Питате нас: да ли и Управа Фондова подлежи плаћању такса по закону о таксама, по предметима извршења наплата за њен рачун, као и остали повериоци?

Одговарамо вам:

Да је Управа Фондова, по закону о њеном уређењу, државно надлештво, и, да као такво, по члану 2. тач. г. закона о таксама, уопште не плаћа никакве таксе, па, ни по предметима извршења наплата за њен рачун.

РЕШЕЊЕ ЗАГОНЕТКЕ

ИСТИНИТ ДОГАЂАЈ

(свршетак)

— Шта знате да кажете о јучерашњем вечеру? — настави комесар саслушање — како га је провео барон. Причајте о свему. Је ли био ко код њега?

— Јесте, господин доктор Бернер.

— Ко је то?

— Сродник господина барона, с којим се од пре неколико година опходи. Доктор је хемије и мислим да пише за новине. Више не знам. Господин барон је од увек врло ћутљив, а с послугом је говорио само онда када је нешто желео.

— У колико је часова био тај господин код барона?

— Долазио је увек око 8, а одлазаше из куће у 11 часова; баш је избијало са торња 11 часова, кад је синоћ отишао, и како се осветлење са степеница тренутно оправљало, то му ја засветлих низ степенице.

— Дакле чешће је посећивао господина барона?

— Јесте, недељно три четири пута, али тек од последња три месеца.

— Шта су радила господа када су се састајали?

— Вечерали су заједно, а по том играли се. Увек сам спремао по две куверте, карте и кутију с шахом. Господин барон не трпљаше уза се послугу ако му није требала. После вечере сам се уклањао и више се нисам враћао.

— Рекосте да сте светлили доктору Бернеру низ степенице?

— Тако је. Али ја сам чекао у мојој соби. Стаклена врата од ње воде у ходник до кога су собе господина барона. Ходник је увек осветљен гасом, те сам тако при изласку могао приметити госп. доктора.

— Јесте ли помагали барону при скидању?

— Не, он имађаше обичај да то сам ради. Кревет сам намештао још изјутра. те ме тако више није требао.

— Јесте ли приметили последњих дана какве знаке жалости код барона?

— Ни најмање, господин комесару. Био је равнодушан и миран као и увек. Никакав траг није слутио на тако што ужасно.

— Можете ли себи представити какав узрок, који га је натерао на самоубиство?

— Апсолутно никакав. Господин барон био је потпуно здрав; нити је требао доктора нити апотекара. Имовни односи, изгледало је да су врло добри, јер за десет година од како сам код њега, никад нисам што чуо о каквом повериоцу. Живео је врло повучено; са људима није долазио ни у какав додир, осим тога ни најмање није био претеран, укратко, потпуно ми је непојмљиво, никако не могу да схватим овај страшан догађај.

— Станује ли још когод у кући; — упита комесар послужитеља после малог размишљања.

— Само послуга. Она је у партеру, одговори Фридрих: у просторијама првог спрата становаше искључиво господин барон, изузев једну собицу у ходнику. Господин барон је желео, да сам му увек при руци, и позиваше ме електричним звонцетом.

— То с бароном није нико долазио у додир?

— Изузимајући мале посете по послу, и то само дању — нико.

Комесар премишљаше неколико тренутака, за тим рече:

— Хвала вам! — Сад ми пошљите осталу послугу.

Саслушање ових не донесе ништа ново. Напослетку се комесар окрете опет Фридриху.

— Знате ли где је стан д-ра Бернера?

— Знам. Господин барон је ме чешће слао да га позовем да седе у вече.

— Лепо. Идите и њему, известите га о овом случају и замолите га да дође. Потребни су ми његови искази.

Фридрих се поклони и оде. Сад комесар оста сам. Још једном испитујући разгледа собу, а затим прође пажљиво и све остале. При том је опазио, да соба, у којој лежаше мртвац, рачунајући од ходника, беше претпоследња, а соба за рад до ходника. Иначе ништа важног није било,изузев тајанствену цедуљу, коју непрестано разгледаше. При томе тражаше друге рукописе, који изгледаху да су написани бароновом руком, па и ове испитиваше с великом брижљивошћу, сравњујући их с цедуљом. Тада се чињаше да је открио нешто особито, јер му се на лицу огледаше израз изненађења. У овом тренутку неко закуца.

Комесар остави хартије и цедуљу, па викну: напред. Врата се отворише и на њима се указа један још млад човек. На лицу му се могаше видети израз највеће погружености, јасан траг скоро примљене тужне вести. Иначе својим плавим очима, које гледаху кроз златне наочари, и плавом брадом, чињаше симпатичан утисак. А са еленгантности свог одела пријатно падаше у очи, и ако ова елеганција беше већ по мало отрцана и избледела.

— Је ли истина што сам чуо? — узвикну он у највећој узбуђености, приносећи очима мараму, и ако ове, зачудо, ни једне сузе не пустише.

— На жалост — потврди комесар са пуно саучешћа — господине докторе Бернере? — додаде он питајући и врло уљудно, бацивши при том на дошавшег кратак али оштар поглед

— Тако се зовем! Али пустите ме да га видим и објасните ми, драги господине, овај грозни случај.

— Барон је мртав и, као што гласи цедуља његовом руком написана, сам је прекратио свој живот. Дознао сам од телесног послужитеља господина барона, да сте му били интиман пријатељ и сродник, те вам извављујем моје усрдно учешће у вашој жалости. Веома ми је жао, што вам у таквом расположењу морам досађивати са неколико ништавних питања, јер је потребан протокол о стању ствари. Лекар је констатовао, да је смрт наступила синоћ око 11 часова, дакле, могуће после кратког времена пошто сте од покојника отишли. Због тога, молим вас, будите тако добри и испричајте ми што о вашем последњем састанку с бароном.

Доктор Бернер посади се на показану му столицу, тугујући гласно о „чудноватом догађају“, и пошто је се у неколико од туге повратио одговори:

— Ја вам не могу много причати, госп. комесару. Управо баш ништа. Мој драги ујак...

— Ах, госп. барон вам је био ујак?

— Тако сам га увек звао. Али сам га требао звати оцем, јер је према мени био као отац, и ако су сродничке везе биле прилично далеке.

— Ви сте га познавали још из младости? Извините питање — додаде комесар уљудно објашњавајући кад га доктор зачуђено, скоро с неповерењем погледа — овде је потребно да се дозна за мотив овог жалосног дела, пошто остављена изјава о томе ништа не каже. Дугогодишњи повереник покојников знаће, можда, бар штогод о томе, а пошто сте ви једини с којим он стајаше у ближим односима...

— Сажаљевам, што вас у овом случају не могу услужити. Истина, мој ме је узвишени ујак већ од дужег времена удостојио свог поверљивог опхођења, али ми је непојмљиво, шта га је могло навести на тако страшно решење.

— Тако — одговори комесар — хоћете ли ми, дакле, саопштити штогод о прошлом вечеру?

— Боже мој! Вечерали смо заједно — настави доктор, подражавајући још увек болу — затим смо одиграли неколико партија „шесет и шест“; потом смо разговарали о великој Бизмарковој беседи, и т. д. На послетку сам му пожелео лаку ноћ,

при чем ме је испратио до врата. То је све, г. комесару, што вам могу саопштити. Боже мој, да сам слутио да ће ова „лака ноћ“ бити последња...

Обузет новим болом, покри лице рукама.

— Иначе немате ништа више да додате.

— Ништа.

— Опростите за још који тренутак, док саставим протокол.

Комесар нађе међу хартијама један чист табак, узе перо и брзо написа докторов исказ. За тим рече:

— Ако смем молити — и пружи овоме перо. Доктор га погледа питајући.

— Само потпис — примети комесар.

— О, радо!

Лаком руком стави доктор своје име на хартију.

— Захваљујем — рече комесар, узимајући табак опет у руку да се увери о потпису. Али га он мораше сасвим изузетно интересовати, јер беше на њ упро испитујући поглед, док му се на лицу не осу скоро тријумфујући осмех.

— Шта имате? — упита доктор мало узнемирен.

— О, ништа, — рече комесар равнодушно гледајући доктора право у очи, већ само ту извесност да сте ви баронов убица.

— Ко то каже? — повика доктор скочивши, поводећи се назад с промењеним, као смрт бледим лицем. У исто време комесар приђе вратима и стаде крај њих.

— Ваше лице то каже — настави комесар хладнокрвно, — а осим тога и једна маленкост у овом потпису. Ваше мало латинско г има тако названу п форму, док се, међутим, покојник увек и свуда служио другом формом. То показују његова писма тамо на столу. Изузетак чини ова цедуља. У њој су сва г као у вашем потпису.

— И из тога ви закључујете да са ја убица?

— Јесте, јер је ова цедуља лажна! Дакле ово није самоубиство већ убиство. Пошто су баронова врата изнутра забрављена, то мора онај, који му је усуо отров у чашу, по самој природи ствари, бити онај, који га је напослетку оставио. То сте ви.

Као уништен, неспособан да се више противи, доктор сасвим клону. Тада комесар позва оба полицајца, који очекиваху у ходнику, те примише полуонесвешћног.

Још истог дана предузетом истрагом дознало се, да се доктор већ од неколико година налазаше у рђавим имовним односима, што је највећим делом имао себи да припише. Раније је имао сјајан доходак у једној хемијској фабрици, али је ту изгубио место због једне злоупотребе фабричних тајни. Тада је покушао са коресподенцијом за техничке часописе, али с тим дохотком није могао задовољавати своје страсти као пре, а нарочито коцкање, те се тако натоварн с дуговима. Међутим пође му за руком да задобије поверење једног далеког рођака, барона Вилсхагена, који га је се сетио са знатном сумом у већ пре неколико година направљеном тестаменту, што је доктор, свакојако, морао дознати. Нова и непрестана потраживања докторових поверилаца и, напослетку, њихова претња, да ће се са својим потраживањима обратити у неким стварима врло строгоме барону, што би можда допринело разорењу његове егзистенције, могаху склонити несрећника на грозно дело. По мишљењу истражног судије, који, с обзиром на несумњиве доказе, не сумњаше више у његову кривицу, он је у тренутку, кад је барона остављао, згодним начином усуо отров у вино, а тако исто и цедуљу оставио на сто. Барон је тада закључао врата, а потом, као и увек, попио уобичајени напитак пред спављењем. На овај начин даје се све лако објаснити.

Кад је идућег јутра оптужени требао по други пут да се изведе пред судију, нашли су — леш. Секцијом је утврђено, да је се, извесно, отровао кондензираном пруском киселином.

С немачког **Ж. А. Л.**

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (96)

После два месеца Дуњечка се уда за Разумихина. Свадба беше сетна и тиха. Између званица беше и Порфирије Петровић и Зосимов. За све последње време Разумихин је изгледао као човек тврдо решен. Дуња вероваше слепо, да ће он све своје намере испунити, а није ни могла да не верује: у томе човеку истицала се гвоздена воља. Између осталога он је опет ишао на предавања у универзитету, те да доврши курс. Обоје су правили планове о будућности; обоје су тврдо рачунали да се после пет година поуздано преселе у Сибир. А до тог времена су се надали тамо на Соњу.

Пулхерија Александровна радосно је благословила ћерку за брак са Разумихином; али после тога брака постане некако још тужнија и забринутија. Да јој учини који часак пријатан Разумихин јој, између осталог, исприча о студенту и његову слабом оцу, и о томе, како се Роња опекао па и болестан био, кад је спасао од смрти два детета, прошле године. Оба саопштења доведоше, и без тога растројену, Пулхерију Александровну до раздражености. Непрестанце је о томе говорила, ступала је у разговор и на улици (премда је Дуња увек пратила и чувала). У најамним колима, у радњама, само ухвати ли кога му драго да је слуша, навођаше разговор на свога сина, на његов напис, како је он помогао онога ђака, како се ожегао при пожару, и друго. Дуњечка већ није знала како да је задржи. Већ и осим опасности од таког раздраженог, болесног расположења, још је само то претило јадници, да је могао когод да напомене име Раскољникова по делу суђења и да о томе почне говорити. Пулхерија Александрована је већ дознала и за адресу мајке оне од пожара спасене дечице, и желела је свакако да јој оде. Напослетку њен се немир попне до крајних граница. Понекад намах заплаче, разболи се често, и бунца у ватри. Једном, ујутру, она правце изјави, да по њеном рачуну Роња мора скоро доћи, и да се она сећа, како је он, при опроштају сам напоменуо да га после девет месеци треба очекивати. Стане у стану све распремати и спремати се за дочек, удеси собу за њ (своју), очисти намештај, опра и метну нове завесе, и остало. Дуња се уплаши, али ћуташе, па јој и помагаше да спреми собу за дочек брата. После немирног дана, који прође у непрекидним фантазијама, у радосним сновима и сузама, на ноћ се разболи, а јутром већ беше у ватри и бунилу. Појавила се врућица. После две недеље она умре. У бунилу јој омицаху са усана речи, по којима се могло закључити да је она много више сумњала о ужасној судбини свога сина, него што су они и замишљали.

Раскољников није дуго знао за смрт материну, ма да је пошта између Петрограда и њега заведена још у самом почетку његова преласка у Сибир. Њу је удесила Соња, која је тачно сваког месеца писала у Петроград на име Разумихина, и тачно сваког месеца добијала одговор. Соњина писма испрва су Дуњи и Разумихину изгледала некако сува и нису их задовољавала, али напослетку они обоје нађоше, да боље писати и не може, јер и што се из тих писама може добити то је ипак само потпуна и тачна слика судбине несрећнога брата. Соњина писма испуњена беху најобичнијом стварношћу, најпростијим и јасним описом свих прилика заточничкога живота Раскољниковљева. Нису у њима излагане ни њене личне наде, ни загонетке о будућности, ни њена лична осећања. Уместо огледа да се протумачи његово душевно стање и уопште сав његов унутрашњи живот, беху сама факта, то јест његове сопствене речи, подробна извешћа о његову здрављу, шта је зажелео кадгод при састанку, о чему је питао, шта јој поручивао, и остало. Сва та извешћа давана су необично подробно. Слика несрећног брата на крају показа се сама од себе, нацртана тачно и јасно; ту није могло бити ни омашке, јер су ту била само верна факта.

Али Дуња и њен муж могаху мало утехе наћи по тим извешћима, особито у почетку. Соња увек јављаше, како је он једнако невесео, зловољан, ћутљив, и готово да се нимало не интересује извешћима, која му она саопштава сваки пут кад писмо од њих добије; како понекад пита за мајку; па кад је она, видећи да он истину и сам погађа, напослетку казала да је мати умрла, он је, на њено чудо, и ту вест примио тако, као да она није на њ особито јако утицала, бар тако се њој по спољашности чинило. Писала је, између осталога, да и поред тога што он изгледа јако удубљен у себе сама, и према свима је као закључан, — у новом животу свом понаша се врло просто; да он јасно схвата свој положај, у скромности не очекује ништа боље, нема никаквих површних ни ветрењастих нада (што би било врло својствено његову садашњем положају), и да се готово ничему не чуди у новој околини и приликама које га окружавају, и које су тако мало сличне на ма што дотадашње. Писала је, да му је здравље повољно. Он иде на радове, од

којих се бежи, и за које не моли нити пита. Према храни је готово равнодушан, али је та храна, изузев недеље и празничких дана, тако рђава, да је напослетку радо примио од ње, Соње, нешто новаца, да би могао редовно сваког дана пити чаја; а за све остало молио је да се не узнемирује, уверавајући да му све те бриге о њему само досађују. Даље Соња писаше, да је смештен у затвор заједно са осталима; унутрашњост њихових одељења она није видела, али закључује, да је тамо тескобно, ружно и нездраво; да он спава на нафама*), простирући ћебе, и да ништа друго нема. Али, вели, он тако јадан и суров живот не води ни најмање по каком унапред узету плану или намери, него просто тако, из равнодушности и безобзирности према својој судбини. Соња непосредно писаше, да је он, особито у-почетку, био не само равнодушан према њеним походама, него се готово и љутио на њу, био је мучаљив, нерадо је говорио и готово суров био према њој, али напослетку ти састанци пређоше му у навику и, шта више, за мало и у потребу, да је он чак био врло тужан кад би она неколико дана боловала па му не могла доћи. А виђају се празником, код врата тамничких, или у стражарници, камо га дозову на неколико минута кад она дође; у радне дане пак на раду је, и она му тамо иде, било у радионицу, било у керамички завод, или у појате на обали Иртиша. О себи Соња их извести да јој је пошло за руком у граду стећи и нека познанства и заштите; да се бави шивењем, а како у граду модискиња готово и нема, постала је за многе куће и потребита, без ње се није могло обићи, али није напоминьала, да је преко ње и Раскољников добио заштиту управе, да су му олакшани послови, и остало. Напослетку дође писмо (Дуња је опазила чак и неко особито узбуђење и зебњу у њеним потоњим писмима), да се он од свих туђи, да га затвореници не воле; да ћути по цели дан и да постаје блеђи и блеђи. На једном, у последњем Соња писаше, да се он врло озбиљно разболео и да лежи у болници, у арестанској палати.

(Наставиће се).

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Пошто је помилован **Јован Дамњановић,** бив. матроз српског бродарског друштва, за кога смо у прошлом броју јавили да га тражи Управа гр. Београда ради извршења пресуде по цивилној части, то нема потребе да се њој спроведе, већ се моле полицијске власти да јаве његово место становања, како би се могла да изврши наплата кривичних трошкова.

Јаков Достић, из Глоговца, осуђеник пожаревачког казненог завода, за кога смо јавили у прошлом броју да је побегао, ухваћен је.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Река Морава 19 прошлог месеца избацила је на обалу код села Милошевца тело непознатог дечка, коме је било 15—16 година, одевено у капуту и панталонама; на једној нози имао је чарапу а друга му је била боса. Начелство округа смедеревског актом бр. 5267 моли све полицијске власти, да ово објаве, не би ли се породица утопљеникова могла пронаћи. УБр. 14066.

ТРАЖИ СЕ

Љубомир син **Цветка Трајковића,** из Вишевца (у срезу пчињском) нестао је из села 14 прош. месеца и не зна се где је. Начелство округа врањског актом бр. 7830 моли све полициј. власти да Љубомира потраже и нађена њему упуте, ради предаје фамилији. Љубомиру је 13 година. Био је одевен у чакшире, јелек и доламу од црнога сукна, појас црвени, а на глави шајкачу. УБр. 13992.

Мангуп коњи, један матор 10—12 година, длаке доратасте, на леђима има неколико белих длака, жигосан словом „В“ и други такође матор 10—12 година, длаке мрко-доратасте, у задњим ногама путаст и жигосан словом „А“, налазе се у општини малошишкој. Начелство округа нишког актом својим бр. 8416 моли све полицијске власти, да потраже сопственике и да их упуте начелству среза нишког с позивом на бр. 7577 УВр. 14067.

*) Војничке постеље, једна над другом као полице поређане.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Јован Станоја Мијушића, војни бегунац, родом из Волује у срезу звишком, није се у остављеном му року пријавио полицијској власти, те га је начелство округа пожаревачког решењем од 29 прошлог месеца Бр. 7531, на основу чл. 3 зак. о хватању и утамањивању хајдука, огласило га је за хајдука с тим, да је свакоме слободно убити га. Јован је висок 168 с. метра, има му 21 година, округлог лица — пуног, црних очију, малог чела, ћосав и нема ни једног зуба. Одевен у војничке чакшире, блузу и шињел, шајкачу и цокуле. Оружан је дугом пушком — репертирком са метцима.

Од начелства округа пожаревачког 29 маја 1901 године Бр. 7531.

ПОТЕРА

Жарко Вујић, бив. редар на броду „Стиг“, проневерио је до 100 круна друштвеног новца, па 24 прошлог месеца побегао, те се ни до данас није могао пронаћи. Њему је 20 година, средњег стаса, сувоњав и црномањаст. Управа града Београда актом Бр. 14286 расписује тражење за проналазак овога Жарка и, ако се пронађе, да се њој стражарно спроведе.

Манча Гогић, тежак из Росомаче, побегао је из притвора среза нишавског, где је био због извршене опасне крађе. Њему је 33 година, средњег раста, сувоњав, у лицу блед, очију зелених, бркова и обрва смеђих, зуба ретких. Начелник среза нишавског актом Бр. 3793 моли све полицијске власти, да Манчу потраже и нађена њему спроведу. УБр. 14225.

Мика Спасојевић — Нововић, тежак из Здравиња у срезу прокупачком, извршио је у прошлој години убиство над Костом Димитријевићем бив. ондашњим, па побегао. Начелство округа топличког актом Бр. 3790 моли све полицијске власти да Мику потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 14334.

Антон Ротер иначе **Паричек** и жена му **Роза,** оптужују се да су у Аустро-Угарској извршили крађу, те се због тога тражи њихова екстрадиција. Па како се сазнало, да се и Антон и Роза налазе у Србији, то Управа града Београда актом Бр. 14234 расписује да се пронађу и нађени њој спроведу. Антону је 33 године, омален дугуљастог лица, плавих очију, плаве косе и обрва. Рози је 29 година, мршава, висока, дугуљастог лица, плавих очију, обрве кестењаве; горња јој усна стоји накриво.

Радован Карановић, бив. слуга у Крагујевцу, родом из Забојнице у срезу гружанском, био је у притвору окружног начелства због опасне крађе, одакле је побегао 26 пр. месеца. Њему је 30 година, средњег стаса, дежмекаст, дугуљастог лица, црне масти (као да је Циганин), зелених очију, уопште смеђ, гргураве косе; говори брзо. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 8666 обраћа се молбом полицијским властима да Радована потраже и њему спроведу. УБр. 14336.

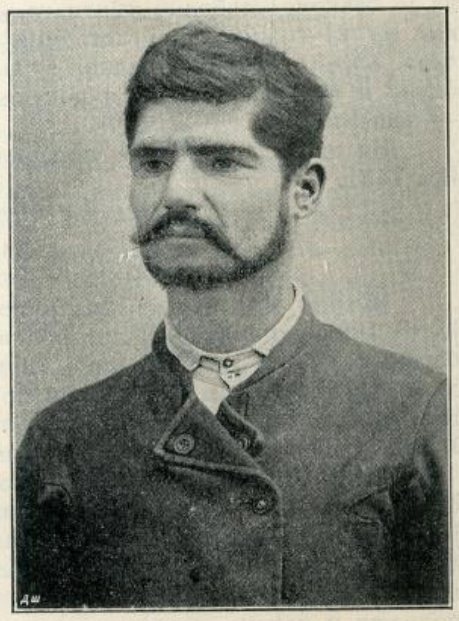
Милуна Дубарију, и милосницу му из Гајтана, спроводио је 29 пр. месеца жандар Рајко Рајковић. Али кад су били на путу код ћеновачког моста, нападну га два непозната човека, наоружана кратким мартинкама, отму му оружје и муницију, потом га отерају у шуму „ћинћушку“, где га вежу, па се са Дубаријом и овога милосницом удале. Јака је сумња да су ова два зликовца — браћа Бојовићи, оглашени хајдуци. Начелник среза јабланичког актом Бр. 5719 моли све полицијске власти, да Милуна и непознате потраже и нађене њему спроведу. Лични су описи непознатих: има им по 24—25 година, плави су, средњег раста, плавих малих бркова. Били су одевени у гуњеве и чакширама. УБр. 14317.

Светислав Тошић, келнер из Гуче (у ср. драгачевском) оптужен је због крађе. Па како се није могао пронаћи, да му се позив за претрес преда, то ћупријски првостепени суд актом Бр. 11.588 моли све полицијске власти, да Светислава потраже и њему стражарно спроведу. УБр. 14141.

Василије Стевановић, циганин из Сења, ухваћен је у Великом Орашју са једним коњем, матором 3—4 године, длаке доратасте, на челу цветаст, непочишћен и поткован у све че-

тири ноге немачким ковом. Упитан одкуд му коњ, одговорио је да га је купио на Ћупријском вашару. А кад му је затражен пасош, поднео је један под бр. 18203 серија CXX, који се не слаже за нађеним коњем. Док је преглед вршен, Василије неопажено побегне, а коња остави, те се отуда изводи закључак, да је коњ украђен. Начелник среза орашког актом бр. 6769 моли све полицијске власти, да сајбију потраже и да га њему упуте. А тако исто моли, да се и Василије потражи па нађен њему стражарно спроведе. УБр. 14162.

Милан Буљугић, бив. осуђеник, родом из Ужица, стар 33 год. повисоког стаса, добро развијен, плав, без икаква стална занимања, окривљен је код управе града Београда због извесног казнимог дела. Он је у бегству, па с тога поменута управа позива све полициске власти да га у својим домашајима најживље потраже и нађеног њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр, 14586.

Милан је раније био осуђиван на робију зато, што је ноћу између 13 и 14 августа 1898 год. у друштву са Танасијем Јовановићем и Јевремом Живковићем, обио шупу Радовану Савићу овд. опанчару и из исте покрали коже у вредности 400 динара. О овоме има опис у „Полицијском Гласнику“ од 1898 године на страни 396. Слика Миланова, коју износимо, од пре је 2 год., али је ипак верна оригиналу.

Непознати лопови ноћу између 29 и 30 априла тек. године удешеним кључем отворили су зграду Илије Милића из Котраже и из ове украли и однели: 80 динара у српским новчаницама, на којима је оштећени написао плајвазом црним знак X; 80 аршина сељачког платна, две мушке и шест женских кошуља; један ћилим у фарби; осам појасева; четири пара чарапа; пет пешкира, куповна; једну шамију; три мушке мараме и једну реклу цицану. Начелник среза драгачевског актбм Бр. 5271 моли све полицијске власти. да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 14256.

Тома Терзић, из Љубиша (у округу ужичком), и **Саватије Дрмановић,** из Равња (у округу подринском), осуђеници београдског казненог завода, који су били у Топчидеру на раду, побегли су 24 прошлог месеца. И Тома и Саватије били су због убиства осуђени на по 12 година робије — као малолетници. Обојици је општим помиловањем била сведена казна на по 8 година робије, од које су издржали по две године и 5 месеци. Томи је 21 година, стаса средњег, косе црне. Саватију је 20 година, омален је, косе и бркова црних, а очију плавих. Управа београдског казненог завода актом својим од 24 маја тек. године бр. 2292, моли све полицијске власти да предузму живе потере за проналазак ових бегунаца, па ако се пронађу, да јој се под стражом спроведу. Уредништво пак, да би олакшало полицијским органима проналазак одбеглог осуђеника — Томе, износи му слику. Саватије није сликан. УБр. 13880.

Непознати крадљивац ноћу између 26 и 27 прошлог месеца покрао је Глишу Спасојевића и Тасу Станимировића кочничаре београдске железничке станице, кад су ови по службеном послу били у Нишу, па преноћили у служитељској соби нишке железничке станице. Глиши је однео: половне чизме, пар чарапа, капу — шајкачу, крагну, пиштаљку, бели чешаљ, плекано округло огледалце и друге ситнице; а Таси, железнички џепни часовник са монограмом: С. Д. Ж. с белим ланцем и пиштаљку са жутим ланчићем. Начелство округа нишког актом Бр. 8510 моли све полицијске власти, да крадљивца и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 14251.

Димитрије Јовановић, из Горњег Вртоша у округу врањском, слуга Драгољуба Живановића мех. из Параћина, побегао је од свога газде и није се више вратио. Начелство округа моравског актом Бр. 6120 моли све полицијске власти да именованог потраже и нађена њему спроведу. Димитрију је 18 год., средњег је раста и у опште црномањаст. УБр. 13876.

Непознати лопови ноћу између 7 и 8 прошлог месеца украли су из обора Павла Бркића два јагњета, па побегли. Начелство округа београдског актом Бр. 3093 расписује тражење и моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже, и са нађенима по закону поступе. УБр. 14041.

Непознати лопов ноћу између 21 и 22 прошлог месеца украо је из заграђеног чаира Таси Милошевићу трговцу из Ћуприје једног коња маторог 10 година, длаке алатасте, високог 160 с. метра, на челу цветаст, на десном куку има белегу у виду круга, жуту, жигосан за коњицу „К“ и поткованог немачким ковом. Начелство округа моравског актом Бр. 6325 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 13875.

Непознати лопови ноћу између 11 и 12 прош. мес. извршили су крађу еспапа из дућана Михајла Марковића из Дражевца, у вредности 300 динара, па побегли. Начелство округа београдског актом Бр. 3094 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 14041.

Василије Брадић, механџија из Медвеђе, који је решењем начелника среза трстеничког, од 9 априла текуће године № 5514 био стављен под кривичну истрагу и у притвор за дело из § 223 крив. закона, побегао је из затвора 14 прошлог мес. Њему је 50 година, повисок, сув, у опште црномањаст, бркова проседих и густих, брија се. Био је одевен у цивилу. Начелник среза трстеничког актом Бр. 7693 моли све полицијске власти, да Василија потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 14100.

Димитрије Јовановић, момак код Панте Мијалковића трговца у Савској улици бр. 1, отишао је по налогу свога господара да наплати 40 динара, што је он и учинио, дуг наплатио, па побегао незнано где. Управа града Београда актом Бр. 14026 расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да јој се спроведе. Димитрију је 18 година, средњег раста и упште плав. Био је одевен у цивилном оделу.

Гаврило Грујић, баштован из Пољане, решењем првостепеног пожаревачког суда од 27 априла 1991 год. Бр. 48·250/00 понова је стављен под суд а по проналаску и у притвор — за хотимично убиство без предумишљаја извршено над Николом Илићем тежаком из Пругова на дан 14 августа 1894 год. Бр. 20525, стављен био под суд и притвор, па другим решењем од истога дана Бр. 20544, пуштен на јемство приведених грађана у слободу па је он ову злоупотребио и побегао незнано куда.

Првостепени пожаревачки суд на основу § 314 крив. пост. овим огласом позива опт. Гаврила, да суду најдаље за три месеца од дана штампања огласа ради суђења предстане иначе ће суд и без његовог присуства ислеђење паредити и пресуду изрећи. — Од првостепеног пожаревачког суда 27 априла 1901 год. № 48250/00 у Пожаревцу.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

И из овог броја изостављене су неке рубрике због нагомиланог материјала. У идућем броју свршава се наш роман «Злочин и казна», а кроз неколико бројева свршиће се и „Бертилонаж» и «Административна подела».

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, СУБОТА 9. ЈУНА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ИЗ АЛБУМА СТАРИХ ПОЛИЦАЈАЦА

Познајете га по виђењу и чувењу. По слици га нећете погодити. Она је из ранијега и млађега доба. Али га ви и иначе добро знате и сећате га се. Виђате га готово сваки дан да шета пред хотел „Македонијом“, у којој је нашао пријатељскога пријема биће преко двадесет година. Онако миран, пажљив, шетне тек који пут Васином улицом до Позоришта и Кнез Михајловом до Калимегдана. То му је све. По природи скроман, миран, уклања се, тако рећи, и својој сенки, да никоме не досади.

То је г. Живко Миливојевић, давно пензионирани члан београдске полиције, — један од најпоштенијих и најсавеснијих чиновника наших.

Ова гарда чиновника сада изумире. Њих је остао још један врло мали број. У добу, где се скромност не сматра као врлина, овај стари чиновник после 35 година најревноснije и најпоштеније службе, помажући још и своју сиротну родбину, тавори тешке дане са нешто мало више од 200 дин. пензије!

И ником да се пожали, ником да досади!

Г. Живко је родом из Брезовице окр. крагујевачког. Сада је већ у 67 години свога мирнога и повученога живота.

У државну службу ступио је око педесетих година; почео је као млађи, па онда старији писар и секретар начелства смедеревског. Одатле је постао сресни начелник, па секретар министарства, и, најзад, завршио је своју чиновничку каријеру као члан управе града Београда.

У данашњем броју нашега листа прве редове посвећујемо овом ветерану полицијском, овоме узору чиновничке савесности и поштења. И доносимо његову слику из млађега доба, јер се он, онако како је скроман, није хтео ни давао још сликати.

Па завршујући ове редове о овом добром човеку и чиновнику, ми ћемо, надамо се, погодити жељу свију његових пријатеља, ако му пожелимо и даље *дуг и задовољан живот*.

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић — (9)

11. Боја лица

Боја лица резултат је двају, један од другог поступно независних елемената: *боје пигмента* и *боје крви*.

Као што смо већ раније казали, под пигментом разуме се жућкасто-наранџаста материја, којом је обојена кожа свију људи, па чак и оних беле расе, док други елеменат — боја крви — зависи поглавито од количине крви, која се налази у порама коже.

И једном и другом од ових елемената, одговара се на картону антропометриском изразима: *мали, средњи* и *велики*.

Означиће се, у рубрици особености, ако је боја лица *жућна* или *веома бледа*, као год што ће се означити и случај кад боја лица стоји у вези са етничким пореклом.

Помињемо још и то, да је црвенило у лицу резултат надмоћности крви, а бледило резултат надмоћности пигмента.

12. Боре лица

Под борама лица подразумевају се преломци — набори коже, које свака индивидуа према добу своје старости, више или мање притежава. Са гледишта идентификације, боре су важне само у том случају, кад су јако наглашене, иначе су корисно употребљене за *portrait parlé* (жива слика). То је и узрок, због кога се забрањује њихово уништавање на матрицама приликом ретуширања.

Све боје по лицу могу се, ради лакшег прегледа, поделити на ове три групе:

а) ***Боре чела или чеоне боре,***
б) ***Боре око очију или очне боре,*** и
в) ***Боре око уста или усне боре.***

а) *Чеоне боре.* Ове су боре хоризонталне и могу се налазити: или само на средини чела, у ком се случају називају *средње чеоне боре,* или се распростиру по целом челу — *потпуне чеоне боре.* И у једном и у другом случају оне могу бити: *једноструке, двоструке, троструке* и т. д.

б) ***Очне боре.*** Међу овим борама разликују се:

α) *Међуочне боре,* које могу бити вертикалне или хоризонталне, а при том још и *једноструке, двоструке, троструке* и т. д.

Дешава се по некад, да се међу обрвама налази једна група бора мале величине, које су положене у облику трапеза или троугла, што се означује изразима: *међуочни трапез или троугао.* Тако исто може се по некад, срести између очију једна двострука бора у облику аксана сирконфлекса, који се случај означује изразима; *међуочни сирконфлекс.*

Најзад, корен носа кад кад је хоризонтално пресечен са једном једином бором, која се назива *хоризонталном бором носа.*

β) *Слепо-очне боре.* Ове боре пружају се од спољашњег угла ока ка слепим очима. Кад су многобројне и веома наглашене оне имају облик *гускине ноге.*

в) ***Усне боре.*** Ову групу бора сачињавају:

α) *Боре носно-усне,* које силазе од корена носа ка угловима уста;

β) *Јагодичне боре,* које иду преко образа, паралелно предходним, и

γ) *Боре подбратка.*

Као год и оне раније, тако и ове усне боре могу бити једноструке, двоструке и т. д.

13. Општи облик лица

а) **Профил**

Ако се пажљиво посматра цео профил једне индивидуе може се на њему по некад опазити знатна испупченост *основе лица*, а *нарочито костију горње вилице и основе носа.* За индивиду-у, односно њен профил и у таком случају каже се, да је ***прогнаш*** (prognathos сл. 17).

Ако ли је ова испупченост ограничена само на кости, које подржавају основу носа, профил је тада назван ***носним прогнатом*** (сл. 18).

Супротно прогнатисму стоји ***ортогнатисам,*** карактеристичан по томе, што је горња вилица толико у назад повучена, да цео профил, изузев врха носа, има облик једне праве и вертикалне линије (сл. 19).

Означиће се још, ако томе има места, испупченост доње вилице, изразима: *доња вилица испупчена.*

Сл. 17.

Сл. 18.

Сл. 19.

Често пута сусрећу се индивиду-е, које имају корен носа врло мали и нос правилан, а чија је линија чела продужење леђне линије носа. Такав профил назива се: *профил чеоно-носни правилан.*

На против, ако је чело вертикално праћено носом испупченим, са основом веома издигнутом, означиће се: *профил чеононосни угласт.*

Најзад. да речемо коју и о тако званом *профилу грчком* или *класичном.* Он је карактеристичан услед комбинације чеононосног правилног профила са кореном носа, који има врло малу издубљеност, и челом, чија је линија нагиба продужење оне леђа носа.

Димензија лубање, рачуната од ушне шкољке ка врху главе, може бити: *висока* или *ниска,* што је, такође, потребно означити.

Означиће се још, али у крајним случајевима, кад је потиљак *одвећ раван* или *одвећ испупчен.*

Дужине главе врло мала, праћена високом лубањом, даје глави нарочити облик, који се описује синтетичким изразима: *глава у облику шубаре.*

Велика дужина главе, праћена узаном љубањом, нарочито ако се та узаност односи на горње делове, даће глави облик *трбуха лађе.*

И најзад, подударност једног чела угнутог, са потиљком испупченим, даће глави нарочити облик — *облик бисага.*

б) En face

Општи облик лица, посматран en face, зависи од односа у коме стоји његова висина са његовом ширином.

Висина лица проистиче из скупа димензија чела и носа, допуњених када томе има места, означењем висине браде.

Фактори, од којих зависи ширина јесу: слепе очи, јагодице и вилице.

Једно лице узано, са вилицама врло широким, производи лице у *облику крушке.*

Вилице стешњене, праћене одвећ широким челом, производе лице у *облику чигре.*

Раширене јагодице, са челом и вилицама тесним, производе лице у *облику ромба.*

Најзад, целокупна глава може бити: *округла*, овална, издужена и т. д.

Означиће се још, више узгред, пуноћа или мршавост лица изразима: *лице пуно* или *суво.*

14. Врат

Врат се посматра са гледишта његових вертикалних и хоризонталних димензија. Посматран са првог гледишта он може бити: *дугачак* или *кратак,* а посматран са другог, јесте: *танак* или *дебео.*

Означиће се, међу особеностима, испупченост гркљана или гуше, ако томе има места.

15. Рамена

Приликом описивања рамена треба понаособ посматрати:

а) *њихову ширину* и

б) *њихов правац — нагиб.*

Ширина рамена означује се помоћу једног од израза за димензију: *мала, средња* или *велика* (ширина), а што се тиче нагиба рамена, он може бити *хоризонталан* или *кос.*

Треба знати још и то, да је дугачак врат праћен увек косим раменима и обратно, т. јест хоризонтална рамена одговарају свагда кратком врату.

16. Пâс

Пâс се посматра са гледишта његове димензије, која може бити: *мала, средња* и *велика.*

17. Положај — држање тела

Означује се у овој рубрици, какав је, у опште положај тела једне индивидуе, а он, пак, може бити: *чврст, прав погрбљен* и т. д. За тим ће се, као особености, означити: *леђа округла, ноге искривљене, глава у напред,* или у *назад забачена* и т. д.

18. Начин хода

Начин хода може, у опште, бити анализован са гледишта:

а) *Корачаја или хода у ужем смислу,*

б) *Гестикулације* и

в) *Мимике погледа.*

а) ***Ход.*** И ако је веома тешко описати прецизно ход појединих индивидуа, јер он најмање излази из оквира обичности, ипак је Бертилон успео, да у неколико израза скупи најбичније врсте хода, под које се, бар приближно, могу увући и све остале многобројне варијације. Тако, по њему ход може бити: *успорен* или *брз, са малим* или *великим корацима, тромим* или *лаким,* за тим *чврст* или *одмерен* и противно овом *ход несигуран* или *разломљен.*

Као нарочити — особени ход, биће означен *ход гегав.*

б) ***Гестикулација*** је вољни или инстиктивни покрет, који ми дајемо нашем телу, а нарочито нашим рукама или нашој глави, да би тиме нагласили израз наших мисли. Две крајности ове врсте, које треба означити, јесу: *обилна гестикулација* и *потпуно осуство гестикулације.*

По тврђењу Бертилоновом, свака народност, свака класа друштвена, тако рећи свака професија, притежава нарочиту, само њој својствену гестикулацију, као год што има и своје нарочито држање тела, само што се то, вели Бертилон, ако човек нарочито не обрати пажњу, не може увидети.

в) ***Мимика погледа.*** Посматран према својим покретима, поглед може бити: *прав* или оборен, *сталан* или *помичан, лаган* или *брз* и т. д.

Синтетички израз „поглед *испод ока*“ означује нарочиту врсту погледа, који је сам по себи, лишен дефиниције.

19. Глас и Говор

Глас је најразличнији, а према томе и најпоузданији индивидуални знак. Сваки зна, да ми наше сроднике и пријатеље, па и све остале личности с којима смо чешће у додиру, познајемо веома лако и сигурно по њиховом гласу. По несрећи, изузев фонографа, никакав други знак није тежи за описивање од гласа. Према овоме, не треба се чудити, што за описивање његово постоје само неколико израза, који, кад су правилно употребљени, могу много да користе. Ти изрази ови су: *дубок, оштар, танак, крештећи, мушки* (код жене) и *женски* (код човека).

Што се тиче говора, он је, као што се зна, резултат веће или мање савршености органа за артикулацију.

Главни пак, недостатци говора, које треба свагда означити, јесу:

а) *Изговарање слова*: ***ч*** и ***с*** као ***ћ, ш*** и обратно

б) *Муцање,* које се састоји у утезању приликом почетка изговарања једне речи и доцнијем понављању извесних слогова, и

в) *Врскање,* које се састоји у изговарању слова *р* из гркљана — помоћу ресице, у место да је изговорено покретањем језика према непцима. (Наставиће се).

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

14. Топлички округ

окружно место варош Прокупље

срезови: добрички, косанички и ирокупачки

I. Добрички — сресно место Прокупље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Александровачка	1	Александрово
		2	Балајинац
		3	Батушница
		4	Брест
		5	Градиште
		6	Крушце са заселком Крушачки Поток
		7	Мерошина
		8	Мрамор са заселком Мраморски Поток
2	Влаовска	1	Бела Вода
		2	Бериље са заселком Раставница
		3	Бучинце
		4	Влаово
		5	Добротић
		6	Лукомир
		7	Подина
		8	Стара Божурна
		9	Ћуковац
3	Дубовска	1	Асановац
		2	Гор. Црнатово
		3	Грудаш
		4	Дубово
		5	Каре
		6	Коњарник
		7	Н. Момчилово
		8	Пасјача
		9	Топоница
		10	Ст. Момчилово
4	Ћакуска	1	Бучић
		2	Вољчинце
		3	Држановац
		4	Ћакус
		5	Мекиш
		6	Орљане
		7	Пејковац
		8	Самариновац
		9	Шарлинце
5	Житорађска	5	Бадњевац
		6	Глашинце
		7	Доње Црнатово
		8	Житорађе са заселком Студенац
		9	
		10	Јасеница
		11	Речица
		12	Смрдић
6	Југ-Богдановачка	1	Арбанасце
		2	Водице
		3	Гор. Расовача
		4	Горња Стржава
		5	Доња Расовача
		6	Доња Стржава са заселком Ђуровац
		7	Југ. Богдановац
		8	Костадиновац
		9	Нова Божурна
		10	Ново Село
		11	Појата
7	Облачинска	1	Азбресница
		2	Баличевац
		3	Биљег
		4	Крајковац
		5	Облачина
		6	Рожина
8	Пуковачка	1	Гор. Дреновац
		2	Дољ. Дреновац
		3	Дољевац
		4	Драшковац
		5	Кочане
		6	Међа
		7	Пуковац
		8	Шајковац
9	Петровачка	1	Бајчинац
		2	Балиновац
		3	Гор. Кординце
		4	Доње Кординце
		5	Девча (Горња и
		6	Доња) са заселком Ново Село
		7	Дешиловац
		8	Клисурица
		9	Летаје
		10	Микуловце
		11	Петровац са заселком Костеница
		12	Циголь

II. Косанички — ср. место Куршумлија

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Бабичка	1	Бабица
		2	Г. Левић
		3	Д. Левић
		4	Жалица
		5	Кнежево
		6	Магово са заселком Мерсез
		7	Судимље
		8	Тресак
2	Бањска	1	Бања
		2	В. Шатра са заселцима: М. Шатра и Црквиште
		3	Врело
		4	Добиновац са заселком Вукојевац
		5	Жерово
		6	Кртог са заселком Матрово
		7	Љуша са заселком: Војнићи
		8	Преветица са заселком Орлиште
		8	Рашевац
		9	Тачевац са заселком Буњаци
		10	Тијовац
		11	Трмка са заселком Бесалица
3	Блажевска	1	Блажево
		2	Бабица
		3	Бело Поље
		4	Бело Брдо
		5	Безољин
		6	Боранце
		7	Витоше
		8	Градац
		9	Г. Левић
		10	Д. Левић
		11	Домишевина
		12	Ђерекаре
		13	Земоница
		14	Иричићи
		15	Јелење
		16	Кнежево
		17	Ковизла
		18	Лескова
		19	Марушиће
		20	Мијоковићи
		21	Планиница
		22	Равниште
		23	Радуње
		24	Судимље
		25	Стануловиће
		26	Црнатово
		27	Чокоњар
4	Грабовничка	1	Барлово
		2	Богујевац
		3	Г. Точани
		4	Грабовница
		5	Д. Точани
		6	Дединац са засел. Курилово Брдо
		7	Космача
		8	Крчмаре
		9	Маричић са заселком Куча
		10	Ново Село
		11	Плочник
5	Жучка	1	Влахиња
		2	Жалица
		3	Жуч
		4	Магово са заселком Мерћез
		5	Муљевићи
		6	Невади
		7	Пачараса са заселком Паваштица
		8	Сагањево
		9	Селова
		10	Трећак

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Добри До
		2	Ђаке
		3	Заграђе
		4	Иван-Кула
		5	Мачија Стена
		6	Прекорађа
		7	Свињиште
		8	Секирача
		9	Трн
6	**Иван-кулска**	10	Трпеза
		1	Куршумлија
		2	Бањоглава
		3	Бело Поље
		4	Вршевац са заселком Бај-Гора
		5	Г. Микуљана
		6	Д. Микуљана са заселком Дубрава
		7	Данковиће са заселком Дугa Лупа
		8	Висока са заселком Каменица
		9	Кастрат
		10	Љутена
		11	Мачковац
		12	Марковићи
		13	Мирница
		14	Пепељевац
		15	Перуника
		16	Пљаково
		17	Самоков
7	**Куршумлијска**	18	Селиште
		1	Бачиће
		2	Жељево
		3	Игриште
		4	Калиманци
		5	Луково са заселком Шитовац
		6	Љутова
		7	Мијочиће
		8	Мрча
		9	Порада
		10	Растеница
		11	Сеоце са заселком Гошићи
		12	Требиња са заселком Пардос
		13	Трешњица
8	**Луковска**	14	Штова
		1	Барлово
		2	Бело Поље
		3	Вршевац са заселком Бај-Гора
		4	Мачковац
		5	Ново Село
		6	Пепељевац
9	**Мачковачка**	7	Пљаково
		1	Лубница
		2	Васиљевац
		3	Дегрмен
		4	Зебица
		5	Кутлово
		6	Механе
		7	Мердари са заселком Боровац
		8	Пупавица
		9	Рудари

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
10	**Рачанска**	10	Рача са заселцима: Дешишка и Купиново
		1	Висока са заселком Каменица
		2	Кастрат
		3	Лубница
		4	Љуша са заселком Војнићи
		5	Пупавица
11	**Рударска**	6	Рудари

III. Прокупачки — среско место Прокупље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Барбатовац
		2	Гргуре са заселком Намастир
		3	Кошевар
		4	Коњува
		5	Кутловац са заселком Дрешница
		6	Музаћ са заселцима: Рашица, Церовица и Цукела
		7	Станце
		8	Тмава
1	**Барбатовачка**	9	Чунлуле са заселцима: Бајчиновац, Више Село, Прескача и Потурчија
		1	Блаце са заселком Г. Ђуревац
		2	Врбовац
		3	Попова
		4	Пребреза са заселком Доњи Ђуревац
		5	Сибница
		6	Стуба
		7	Суви До
		8	Трбуње
		9	Чучале
2	**Блацка**	10	Џепница
		1	Белољин
		2	Баце
		3	Вича
		4	Д. Коњуша
		5	Калудра
		6	Концељ
		7	Мацаре
3	**Белољинска**	8	Туларе
		1	Велика Плана
		2	Гор. Бресница
		3	Доња Бресница са заселком Крњи Град
		4	Здравиња
		5	Кончић
		6	Меровац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		7	Мршељ
4	**Вел.-планска**	8	Прекопуце
		1	Буколорамно
		2	Гојиновац
		3	Гор. Топоница
		4	Гор. Коњуша
		5	Г. Бејашница
		6	Губетин
		7	Д. Бејашница
		8	Д. Топоница
		9	Дреновац
		10	Ђушинци
		11	Мала Плана
		12	Обртнице
		13	Пискаље
		14	Поток
		15	Прекадин
		16	Прекашница
		17	Смрдан
5	**Гор.-топоничка**	18	Шишмановац
		1	Алабана
		2	Гор. Драгуша
		3	Гор. Јошаница
		4	Доња Драгуша
		5	Криваја
		6	Лазаревац
		7	Међухана
		8	Претежана
		9	Претрешња
		10	Придворица са заселком Качапуре
		11	Сварча
		12	Сувоја
6	**Драгушка**	13	Шиљемана
		1	Бабатинац
		2	Булатовац
		3	Гор. Речица
		4	Г. Трнава
		5	Доња Речица
		6	Дон. Трнава са заселцима: Бумбарек и Кованлук
		7	Југовац
		8	Пашинац
		9	Рељинац
7	**Доњо-речичка**	10	Ресинац
		1	Бублица
		2	Гласовик
		3	Драги Део
		4	Житни Поток са за селцима: Ђуровац и Мачина
		5	Злата
		6	Јабучево
		7	Кошинци
		8	Мрчак
8	**Жито-поточка**	9	Становац са заселком Богојевац
		1	Арбанашка
		2	Бресник
		3	Буколорамно
		4	Власово са заселком Власа
		5	Грабовац
		6	Крушевица
		7	Обртнице

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Пролом са заселком Бачија
		2	Пестиш
		3	Ргаје
		4	Товрљане
		5	Трнов Лаз
9	**Крушевичка**	6	Широке Њиве
		1	Бресинчић
		2	Г. Бејашница
		3	Гор. Коњуша
		4	Гор. Топоница
		5	Гојиновац
		6	Губетин
		7	Д. Бејашница
		8	Доња Топоница
		9	Дреновац
		10	Ђушинци
		11	Мала Плана
		12	Пискаље
		13	Поток
		14	Прекадин
		15	Прекашница
		16	Смрдан
10	**Прекадинска**	17	Шишмановац

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар упутио нам је једно овакво питање:

На пр: г. министар унутрашњих дела, претписом својим, уклонио је Марка Н. председника општине М. са тога положаја и наредио, да дужност председничку у овој општини, до постављења другог председнике, врши, по звању најстарији члан суда исте општине.

Овај општински писар пита нас:

Да ли члан општин. суда, који у оваком случају врши дужност председника, има право на плату председничку, кад је председник уклоњен са положаја, а није на одсуству и т. д.

На ово питање ми му одговарамо:

По тачки 4 члана 47 закона о устројству општина и општинских власти, председника, кад одсуствује или је *спречен,* заступа у дужности по звању старији члан општ. суда. А, по тачки 8 истога законског прописа: „Ономе, који је одређен да заступа у дужности одсуствујућег председника, или члана општ. суда или кмета, кад то заступање траје дуже од 15 дана, даје се накнада, равна плата онога, кога заступа. *Накнада ова припада само онима, који не врше никакву другу платежну службу.*

Код оваких законских прописа, јасно је, да у наведеном случају, члан општинског суда, који је одређен да заступа у дужности уклоњеног председника, *нема право на плату председничку,* за то, што он већ има своју плату, као члан општинског суда.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Из § 471 тач. 4 грађ. поступка, јасно се види: шта се земљоделцу не може узети у попис и продати, за наплату приватних дугова. — Али, како ни тај законски пропис ни икоји други, нигде није предвидео, да ли се и цигани: чергари, колебари и т. д, сматрају за земљоделце, и да ли и за њих вреди законско благодејање из тач. 4 поменутог §-фа, или не, — то нас овај општински писар пита:

Да ли се једном циганину, који стално живи у једној општини, са чергом или колебом, и у истој општини порезу плаћа, а нема непокретног имања нити га обрађује, већ има од покретности само два коња и кола, — да ли се томе циганину могу та два коња и кола узети у попис, за наплату његовог дуга приватним повериоцима, или не?

На ово питање ми му одговарамо:

§ 471 грађ. пост. штити само земљоделца, или другим речима: лице, коме је главно занимање земљорадња. На том основу се и регулише принцип благодејања, које је овај § предвидео, а стручно је питање: да ли је то лице циганин и да ли се оно занима и каким другим стручним послом, сем земљорадње.

Тако се има расправити и наведени случај. Но, ако је овом циганину главно занимање какав занат, као: ковачлук, калајџилук и т. д. а земљорадња споредно, или ако земљу никако и необрађује онда се он не може користити благодејањем горњега §-а већ му се може узети у попис и продати све имање, које му закон као не земљоделцу не штити, изузимајући најнужнији алат ако је занатлија, и, оне ствари, које свакоме дужнику штити тачка 1, 2 и 3 наведеног § 471 грађ. судског поступка.

* * *

Један општински писар упутио нам је овакво питање:

Према § 471 тач. 4 грађ. судског поступка, земљоделцу се не може за приватне дугове узети у попис ни продати, пет дана земље рачунећи дан на 1600 квадратних хвати са кућом и окућницом до једнога дана орања.

Како многи општински писари, при узимању земљоделчевог имања у попис, за наплату приватних дугова, рачунају, да један дан орања има 40 ари, а не 57—60 ари, колико има у 1600 квадр. хвати, — то нас он пита:

Колико ари треба рачунати у један дан земље: да ли 40 колико ари фактички има у једноме дану орања, или 57—60 ари, колико ари има у 1.600 квадратних хватова или у једноме ланцу земље?

Ми му на ово питање одговарамо: да у подобним приликама треба рачунати један дан земље, онако како је то поменути законски пропис изрично определио, *т. ј: да у једноме дану земље има 57—60 ари,* колико ари има и у 1600 квадр. хватова.

ЧОВЕК С ЧУДНОВАТИМ ОЧИМА

— По Ришпену —

Истражни судија Пјер Аженор де Варње, права је слика достјанства, озбиљности и исправности.

Једног зимског дана, кад је хтео да изађе у осам сахати изјутра из свога стана, и да оде у судницу, предаде му његов послужитељ посетницу, на којој је било написано:

Д-р Џемс Фердинанд

Члан медецинске академије у Порт-о-Премсу, витез Почасне легије.

При дну карте стајало написано оловком: *По препоруци госпође од Фрожер.*

Ма да је господин де Варње имао хитна посла, ипак је наредио послужитељу да овог раног посетиоца пусти унутра, али му у исто време поручи да му може посветити само кратко време.

При улажењу докторову није могао господин де Варње, и поред своје обичне мирноће, да скрије покрет узбуђења.

Доктор је издавао ретку аномалију, што је био црнац најлепшег црнила, а при том је имао очи беле расе: плаве, сасвим отворене, хладне и јасне очи.

Изненађење господина де Варње удвојило се, кад доктор, после неколико речи оправдања због посете у невреме, настави са чудноватим осмејком:

— Моје очи изазивају у Вас чуђење, зар не, господине? Знао сам, да ћете им се чудити, и, искрено речено, за то сам само и дошао овамо, да би их видели, па да их више никад не можете заборавити.

Смешење и још више чудноватe речи изгледале су као да их говори душевно оболео човек, оне су, уостлом, изговаране изванредном нежним тоном, са оним детињским, црнцима својственим, гласом.

Али поглед, бледи, хладни, јасни поглед није никако био поглед лудога човека. У њему је лежала нека извесна претња, помешана са иронијом, али пре свега је из њега говорила нека невероватна дивљина. Била је само једна муња, један сев, али је тај зрак био довољан, да се те очи никад више не забораве.

— Ја сам, — вели сâм господин де Варње у причању овога свога доживљаја, — видео погледе тако понеког убице,

али ни код једнога нисам могио открити такву дубину злочина и такву дрску сигурност.

Утисак је био тако јак, да је господин де Варње у први мах држао, да је залуђен каквом халуцинацијом, у толико више, што се доктор, пошто је изговорио горе поменуте речи, још једнако смешио и што настави на свој доброћудан начин разговор:

— Ви, по свој прилици, не разумете ништа од тога, господине, што сам овога часа казао. Имајте онда доброту, да примите моја извињавања. Сутра ћете добити писмо, које ће вам све објаснити. Али пре тога сам вам се морао показати, или, боље рећи, морао сам вам показати своје очи.

После тих речи и сасвим правилнога поклона опрости се доктор и остави за собом истражног судију у највећем чуду.

Да ли је доктор био само луд човек? питао се господин де Варне. Или, можда, овај дивљи израз и преступничка дубина овога погледа нема никаквог другог основа осим особитога контраста мркога лица и отворених очију?

Несрећом је господин де Варне оваким размишљањем пропустио неколико минута узалуд. Затим помисли наједанпут:

„Не, не, то није била халуцинација. Овај је човек, то је сасвим јасно ужасан злочинац, требао сам га у сваком случају, ма и на своју одговорност, затворити!“

С тим речима јурну судија преко степеница, да погони доктора. Али доцкан! Непознатога је нестало.

Господин де Варње се појави по подне код госпође де Фрожер, да код ње прибави нешто обавештења. Она није никако познавала доктора и била је шта више у стању тврдити да је име измишљено; јер пошто она одржава најбоље односе са отметним друштвом у Хаитима, знала је сасвим тачно, да медецинска академија у Порт-о-Пренсу не броји међу својим члановима никаквог доктора тога имена.

Господин де Варен истраживао је даље и оцрта тачан изглед докторов са нарочитим истицањем чудноватих очију; али се госпођа де Фрожер стаде смејати и рече:

— Поштовани господине, ви имате насигурно посла са неком варалицом. Очи, како ми их ви описујете, морају бити човека беле расе; ту нема сумње. Тај је човек био маскиран.

Кад је господин де Варње поново себи замислио особу странчеву, морао је до душе, признати, да је тај човек од арапина имао само црну боју; коса је била раздељена, а све су карастеричне особине црначке расе недостајале. Можда је, дакле, доктор одиста био само варалица.

Целога се дана господин де Варње занимао том мишљу, која је његову чиновничку сујету, до душе, нешто мало вређала, али га је, уопште узевши стишала.

Сутра-дан прими он обећано писмо. Оно је било, као и адреса, састављено из штампаних речи, и гласило је овако:

Госпоодине!

Д-р Џемс Фердинанд не постоји, али човек, чије сте очи ви видели, постоји и ви ћете га сигурно по тим очима познати. Тај је човек извршио два злочинства. Он због тога не осећа никакву грижу савести. Али пошто је он психолог, испуњава га страх, да може једнога дана попустити заповедничком искушењу, да своја злочинства призна. — Ви знате боље него ико други (јер је та околност ваш најмоћнији савезник), са каквом неодољивом силином, злочинци нарочито „интелигентни“, осећају то искушење. Велики амерички приповедач Едгар Пу написао је о томе права урнек-дела посматралачке вештине. Али је он заборавио споменути најважинији феномен, који ћу вам ја, истражни судијо, саопштити. Да, ја, злочинац, ја морам пошто по то имати некога, који зна за моја злочинства. А кад је та потреба задовољена, кад сам своје злочинство открио једном поверљивом лицу, онда сам за увек миран; онда сам одагнао демона, који злочинцу само једанпут приступа. Па добро, дакле! Свршено је! Ви ћете сазнати моју тајну. Јер онога дана, кад ме будете по мојим очима опет познали, трудићете да сазнате, о шта сам се огрешио, и како сам постао злочинац. Само ћете ви то открити, јер сте мајстор у своме послу, због чега сам, узгред буди речено, и изабрао вас, да поделим терет моје тајне, која од сада припада нама двома, и то *само* нама двома. Ја кажем *само нама двома*. Ви нећете моћи никоме да откријете садржину те тајне, осим мојим отвореним признањем, а да тако што учиним, немам ни најмање намере.

После три месеца сретне господин де Варње на једној забави господина X... и на први поглед познаде чудновато бледе, отворене, јасне, једном речи, оне очи, које се не могу заборавити.

Странац не показа ни најмање изненађења, тако да је господин де Варње најзад морао себи рећи: „Овај пут сам играчка халуцинације, или постоји на свету још један пар таквих очију“.

Господин де Варње се распита о томе господину X... и сазнаде такве факте, који су разбили сваку сумњу.

Пре пет година био је господин X... сиромашан студент медецине, који је још пре него што је постао доктором, био изашао на глас значајним, микробиолошким радовима. Нека млада, веома богата удовица заљубила се у њега и он се ожени њоме. Она је имала из првог брака дете. У току од шест месеца умрло је прво дете, па онда и мајка, од тифуса, и господин је X... сасвим правилним путем наследио њихово имање. Мајка је наследила дете, а он мајку као своју жену. Сви, који су долазили с њиме у додир, тврдили су јавно, да је он обојим болесницима дивљења вредну негу био посветио.

Да нису, сад, ово двоје покојних биле жртве у писму поменутих два злочинства? Онда би требало да је господин X..., дакле, своју жену и своје пасторче отровао тифусним микробима, које је научним путем пренео на њихова тела? размишљао је господин де Варње.

„Сасвим је тако!„ настави он. „И шта је при том најгоре, злочинац је имао право, ја не могу да га присилим на признање, без и једне трунке доказа... За тренутак сам помислио на хипнотизам. Али ко би могао хипнотисзти тога човека са отвореним, бледим и јасним очима?... Са таквим би он очима био у стању присилити хипнотичара, да себе самог означи за кривца!“

Јефта Угричић

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА (97)

II.

Он је већ одавно био болестан; али нису га оборише ни страхобе тамничког живота, ни радови, ни храна, ни ошишана глава, ни жалосно одело: о! шта му је стало до тих мука и напора! Напротив, он је шта више рад волео; намучен и заморен физичким радом он је бар имао неколико часова мирнога сна. И шта је за њ била та храна — жалосна или са бубама швабама? Док је био студент, у пређашњем животу свом, често ни то није имао. Одело му је било топло и удешено за овај начин живота. Окове чак није ни осећао да има. Па стиди ли се своје ошишане главе и половне куртке? Али пред ким? Пред Соњом; Соња се бојала њега, и зар пред њом да се стиди?

А шта? Стидио се и пред Соњом, коју је зато мучио својим презривим и суровим понашањем. Али се није стидио он своје ошишане главе ни окова; његов понос беше јако рањен; он се и разболео од рањене поноситости. О, како би срећан био кад би сам себе могао да окриви! Тада би све подносио, па и стид и срам. Али он је био строг према себи, и његова огорчена свест не налазаше никакве особите погрешке у прошлости му, осим просте *омашке*, која се свакоме могла десити. Стидио се управо тога, што је он, Раскољников, пропао тако слепо, без наде, глуво и глупо, по некаквој пресуди слепе судбине, и мора се смирити и покорити пред „бесмислицом“ некакве осуде, ако хоће да се колико толико умири.

Немир без предмета и без циља у садашњости, а у будућности само непрекидна жртва, којом се ништа није добило, — ето шта га чека у свету. И шта има у томе, што ће после осам година бити тек у тридесет другој и што се живот може изнова почети? Зашто да живи? Шта има у виду? Чему да тежи? Да живи тек да постоји? Али он је иљаду пута и пре био готов да своје биће да за идеју, за наду, па и за фантазију. Само постојати било је му вазда мало; увек је хтео више. Можда, тек само по сили својих жеља, он се онда и сматрао за човека, коме је више допуштено него другоме. И нека би му судба послала кајање, — кајање које пече, које срце цепа, гони сан, кајање такво, од чијих ужасних мука, привиђа замку или вир? О, он би се обрадовао кајању које би осетио! Муке и сузе, — та и то је живот. Али он се није кајао за свој злочин.

Бар, могао се љутити због своје глупости, као што се пређе и љутио на ружни и најглупљи рад свој, који га је довео

до тамнице. Али сад, већ у тамници, *у слободи* он је поново размислио и проценио своје прећашње поступке, па их не нађе никако тако глупим и ружним, нагрдним, како су му изгледали пређе, у оно судбоносно доба.

„По чему је моја замисао била глупља од других мисли и теорија“, мисли он, које се роје и сударају једна с другом на свету од како свет постоји? Треба само погледати на дело погледом савршено слободним, широким и избављеним од свакидашњих утицаја, па ће свакако, моја мисао изгледати сасвим друкчије... необично. О, ви мудраци који се одричете, за пет копејака сребра, зашто се заустављате на по пута!“

„И зашто, по чему им се мој поступак чини тако ружан, тако нагрдан?“ пита се сам. — „Зато, потоме, што је тај поступак злочинство? Шта значи реч злочинство? Савест ми је мирна. Свакако, учињено је криминално дело; свакако, нарушен је закон и проливена је крв, е па, узмите ми главу за закон... и, доста! Одиста у таком случају, чак и многи добротвори човечанства, који власт и моћ нису наследили, него сами присвојили, морали би кажњени бити још на првим корацима својим. Али ти су људи издржали своје кораке, и стога су они *у праву*, а ја нисам издржао, па мора бити, нисам ни имао права допустити себи тај корак.“

Једино у чему је он признавао себи да је злочин што је извршио, то је, што га није поднео, што га није издржао, него признао и изјавио да је крив.

Страдао је и од мисли: што се није онда убио? Зашто је онда стајао над реком, и претпостављао признање с изјавом да је крив? Зар је тако велика снага у тој жељи да се живи, и тако тешко одолети јој? А Свидригајлов, који се бојао смрти, одолео јој?

Питао се тако с мученьем и није могао да појми, да је још и онда, кад је стајао над реком, можда предосећао у себи и у својим убеђењима дубоку лаж. Није поимао, да је то предосећање могло бити навесник будућег прелома у његову животу, његова будућег васкрснућа, будућег новог погледа на живот.

Пре је допуштао у томе само терет инстикта, који он није отклонио, и који он ипак није био у стању да прекорачи (због слабости и ништавности). Гледао је своје другове по заточењу, и задивио се, како и они сви воле живот; како им је драг и скуп! И баш му се чинило, да га у затвору још више воле, и више га цене него ли на слободи. Каквих страшних мука и напора нису поднели неких од њих, на пример, скитнице. Да ли за њих зар много значи један зрак сунчев, пуста и нéма шума, негде у незнаној чести хладан извор, обележен још пре три године, а о вићењу с њиме тај скитач сања као о вићењу с драгом; видети га у сну, зелену траву око њега, тичицу која пева у шевару? Посматрајући даље видео је погледе још несхватљивије.

У тамници, у средини у којој се налазио свакако много шта није запазио, а није хтео да запази. Живео је некако као да је очи оборио; било му је мрско и несносно да гледа. Али на крају много шта почне га зачуђавати, некако нехотице запажаше оно, што пре није ни слутио. Али уопште и највише га зачуђавала ова страшна и непрелазна бездан између њега и свих тих људи. Изгледало је, да су он и они разних народности. Он и они гледаху се неповерљиво и немило. Он је знао и схваћао опште узрока те разлике, али пређе није никад хтео допустити, да су ти узроци у истини тако дубоки и силни. У тамници беху и прогнани Пољаци, политички кривци. Они су просто све те људе сматрали за простаке, необразоване, за крпе, с висине су их презирали; Раскољников пак није могао тако да их сматра: он је лепо видео, да су ти неуки простаци у многоме чему куд умнији од тих истих Пољака. Било је ту и Руса, и они су тај народ и сувише презирали, — један бивши официр и два семинариста. Раскољников је и њихову обману јасно видео.

Али њега пак нису волели, и избегаваху га. Напослетку чак су га почели и мрзети, — зашто? Он то није знао. Презирали га, смејали му се, смејали се његову злочину они који су од њега били много већи злочинци.

— Ти си господин! говоре му. — Зар је за тебе било да са секиром имаш посла! то није нимало господски.

Друге недеље великог поста дође ред на њега да заједно са свим заводом пости. Ушао је у цркву и молио се Богу заједно са осталима. Зашто, не зна ни сам. Једном се породи свађа, сви га нападну љуто:

— Ти си безбожник! ти не верујеш у Бога! викаху на њ. — Тебе треба убити!

(Свршиће се).

УХВАЋЕНИ

Осуђеници београдског казненог завода **Драгић Пантић** из Брасине, **Саватије Дрмановић** из Рâвња, чије смо потернице изнели у прошлим бројевима нашега листа, и **Тома Терзић** из Љубиша (чију смо слику у прошлом броју изнели), ухваћени су.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Украђен сточни пасош. Из свеске сточних пасоша суда општине петковачке, нестао је један сточни пасош под бр. 10789, на коме је и печат истог суда стављен. Начелник среза мачванског актом бр. 9861 скреће на ово пажњу свима полицијским властима како се не би исти пасош употребио. УБр. 14778.

ТРАЖИ СЕ

Коста Атанацковић, сточар из Дојкинца, био је стављен под суд за горосечу. Али како је исти одмах по свршеном делу побегао, то се и пресуда није могла изрећи. За то првостепени пиротски суд актом бр. 5291 моли све полицијске власти, да Косту потраже и ако га пронађу, да известе суд где се он налази. Кости је 35—40 година, средњег је стаса, косе, обрва, бркова и очију црних, округлих образа. Говори сем српског још грчки и турски. УБр. 14459.

Мијајло Радосављевић, син Марице Мојсиловић из Крагујевца, нестао је 11 пр. мес. Њему је 12 година, малог раста, црномањаст, по лицу је пегав, у десном уху носи црвену минђушу. По лицу има неколико младежа, а предњи су му зуби врло широки. Био је одевен у белуњав капут и панталоне. Начелство округа крагујевачког актом бр. 7997 моли све полицијске власти да Мијајла потраже и по закону поступе. УБр. 14609.

Мангуп кобила, матора преко 10 година, длаке беле измешане црним пегама, висока 122 с.-метра, ухваћена је у селу Исакову, још у децембру месецу прошле године. Начелство округа моравског актом бр. 7195 моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте до 15 текућег месеца, јер ће се тога дана продати у корист државне касе. УБр. 15102

Трајко Матејић, из Власање, има да се узме на одговор по једном крijумчарском предмету. Па како је Трајко отумарао незнано где, то начелник среза масуричког актом бр. 4117 моли све полицијске власти, да Трајка потраже и нађена да му га упуте. Њему је 50 година, средњег стаса, танак, сувоњав, црномањаст, брије се, бркова плавих — подугачких, кестењаве косе. По занимању је земљоделац, а можда ради сада и дунђерски занат. УБр. 15118.

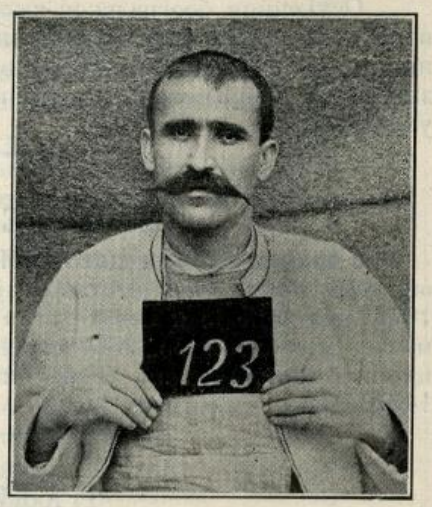
ПОТЕРА

Миленко Милинковић, осуђеник у Топчидеру, родом из Пилатовића у округу рудничком, побегао је из болнице топчидерске, где је на лечењу био. Управа београдског казненог завода актом бр. 2523 расписује тражење за проналазак Миленков, па ако се пронађе да се њој спроведе. Њему је 24 године, малог је стаса и у опште смеђ. УБр. 15027.

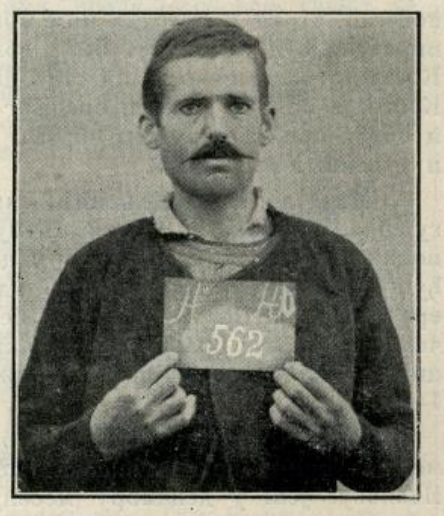
Максим Савић, слуга из Ћуприје, пресудом начелства округа моравског од 25 октобра 1897 год. КБр. 8394 осуђен је за 200 динара новчане казне или 40 дана затвора, због крijумчарења дувана. Начелство округа моравског актом бр. 3125 моли све полицијске власти, да Максима потраже и нађена њему спроведу. Њему је 25—26 година, средњег раста, црномањаст, доња му је трепавица једног ока мало доле повучена услед чега изгледа дрљав. УБр. 15103.

Непознати лопови, ноћу у очи 1-ог текућег месеца извршили су на опасан начин крађу Мити Николићу из Равног дела (у срезу власотиначком) и однели 150 динара у новчаницама и сребру и 40 дуката цесарских; сем овога однели су црног сукна, платна, ципеле, мушке вунене чарапе, тканице, вуне и друго. Начелство округа врањског актом бр. 8482 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15105.

Коста Николић — Гиљанац, из Врање, **Андреја Стојановић,** из Црног Врха (у округу пиротском) и **Петар Милосављевић,** из Петријева (у округу врањском), осуђеници нишког казненог завода, побегли су 30 прошлог месеца. Управа нишког казненог завода актом број 1140, моли све полицијске власти, да именоване бегунце потраже и нађене њој под стражом спроведу. Кости је 38 година, високог је стаса, црне косе, црних обрва, жућкастих очију, бркова црних, дугих. Андри је 35 год., средњег је стаса, косе затворено-плаве, малог чела, жућкастих очију, бркова малих, плавих. Петру је 30 год., високог је стаса, црне косе, црних обрва, плавих очију, смеђих бркова; на десној му је руци један прст згрчен. Сва тројица опасни су разбојници. Кости, званоме „Гиљанац", и Андреји је ово друго бегство. Они су и прошле године бегали, па су наскоро били ухваћени. Да би полицијским органима олакшали тражење, уредништво износи слике: Костину и Петрову. А за Андреју није сада у могућности да учини. Властима ближе Београду, ако би случајно ови бегунци пали шака, могу их стражарно спровести Управи града Београда с позивом на Бр. 14626.

Коста

Петар

Миливоје Николајевић, из Београда, син неког кочијаша, у друштву са Јоцом Белимарковићем познатим коцкаром, извршили су ноћу између 25 и 26 пр. месеца ону крађу на нишкој железничкој станици, о којој смо донели извешће на овом месту у прошлом броју нашег листа. Миливоју је 14—15 година, доста крупан и буцмаст, има младеж на левој мишици. Начелство округа нишког актом бр. 14623 моли све полицијске власти, да Миливоја потраже и нађена њему спроведу. Јоца се већ налази у притвору. УБр. 14623.

Михајло Митић, тежак из Јагличја (у срезу нишком) осуђен је због горосече на 10 дана затвора и да плати 200 дин. шумском фонду. Али он је побегао, а пресуда се није могла извршити. Начелство округа нишког актом бр. 8642 моли све полицијске власти, да Михајла потраже и ако га нађу да известе начелство или начелника среза нишког с позивом на бр. 7756. УБр. 14624.

Никола Радисављевић, Димит. Радисављевић и **Ђорђе Димитријевић — Радисављевић,** скитачки цигани, оптужени су суду што су ноћу између 2 и 3 прошлог месеца из затвореног обора украли Петку М. Цветковићу из Дољевца, 13 комада свиња. Сви се налазе у бегству. Николи је 50 година, црномањаст, средњег раста, сувоњав, има малу браду. Димитрију је 60 година, високог је раста, црномањаст и Ђорђу је 30—35 година, црномањаст и малих бркова. Првостепени прокупачки суд, актом бр. 12068 моли све полицијске власти да Николу, Димитрија и Ђорђа потраже и да их нађене њему спроведу. УБр. 14866.

Непознати лопов ноћу између 24 и 25 прошлог месеца украо је Луки Обрадовићу из Праћине (у срезу беличком) кобилу са ждребетом. Кобила је матора 12 година, длаке мркодоратасте, а на леђима има и мало белих длака; жигосана жигом К. А. Ждребе је маторо две године, длаке доратасте, на челу цветасто, брњасто, а у обе задње ноге путасто. Начелство округа моравског актом Бр. 7190 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15102.

Непознати лопов 22 прошлог месеца украо је Марији удови Б. Дубљевића из наших Шајића, једног вола маторог 3 године, длаке зелене, средњих рогова. ујаловљен и нежигосан. Начелство округа врањског актом Бр. 8477 моли полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да их по проналаску њему спроведу. УБр. 15104.

Сима Достић, из Глоговца среза деспотовачког, који се још од прошле године налази у бегству, оптужен је, за извршена разбојништва над Петром Пијаковићем из Ратковића и Василијем Пауновићем из Слатине, која је дела починио у прошлој години са још неким зликовцима. Сима је високог раста, добро развијен, смеђ, очију великих — жутих, носа правилна, уста малих, бркова малих — смеђих, више црних; обрве су му црне — састављене, браду брије; иначе је смеђе боје, дугих образа, косе смеђе; има му 36 година; предњи су му зуби црни, јер су се почели да кваре, мало је богињав по лицу, што се то добро изближе примећује, говор му је обичан, ход му је правилан, пуши много, пиће не пије, воли женско друштво. Начелник среза беличког актом од 3 ов. м. № 8494 овим путем моли све полицијске власти, да Симу у своме кругу потраже и нађена њему стражарно спроведу, с позивом на горњу нумеру.

Никола Арсенијевић, царински стражар који је био са службом у Ритопечкој стражари, побегао је некуда и собом однео државно одело и оружје. Сакат је у левој руци. Родом је из Врбовца (срез прокупачки). Управа грочанске царинарнице актом бр. 385 моли да се именовани пронађе и њој стражарно упути. УБр. 14898.

Војислав Обрадовић, шлосер из Београда, који је ухваћен у скитњи, па био у притвору начелства округа моравског, побегао је 23. пр. месеца из притвора. Њему је 21 година. Начелство се актом бр. 7059 обраћа свима полицијским властима, да Војислава пронађу и по закону поступе. УБр. 14492.

Милан Николајевић, звани „Црногорче", извршном пресудом пиротског првостепеног суда од 18 септембра 1900 године бр. 13524, био је осуђен на две године робије у лаком окову и на плаћање трошкова. Ну он је из притвора судског побегао 28 септембра исте године. Начелство округа пиротског актом бр. 8183/900 моли све полицијске власти, да Милана потраже и нађена њему спроведу. УБр. 14489.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Свима општинским писарима, који су нам управили питање о гласачном праву при избору посланика и сенатора, јављамо, да ћемо на њихова питања дати обавештења, чим буде готов изборни закон.

У данашњем броју, потерница од начелника среза беличког која се односи на тражење Симе Достића из Глоговца, може послужити као пример полицијским органима који за проналазак кривaца шаљу потернице. Није довољно само казати име и презиме кривчево, јер то никоме не пише на челу. Потерница начелника среза беличког обухвата опис такав, да човек и нехотице представи себи слику онога који се тражи. И овако описан кривац, често пута врло се лако може пронаћи и без фотографије. Ми ово нарочито истакосмо ради примера, да полиц. органи у будуће обрате бољу пажњу при опису лица за које желе да се брзо пронађу.

Због облачног времена у прошли четвртак и петак, нису могле да се израде неке слике које су требале да уђу у овај број.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 17. ЈУНА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић — (10)

20. Општи утисци

Под „општим утисцима“ разуме се осећај, више или мање инстинктиван, који у нами производи једна индивидуа на први поглед и после првог говора.

Човек често пута може разликовати, не знајући ни сам по чему, становника вароши од становника села и у опште личности разних професија.

Ови различни знаци изразиће се општим формулама: *изглед лопова, коцкара, убице, раденика, трговца* и т. д.

III. ОПИС ПОМОЋУ ОСОБЕНИХ ЗНАКОВА

Употреба особених знакова у описима за пасоше, војничке исправе и допуштења за лов, позната је од најстаријих времена само што им је обраћена врло мала, или готово никаква пажња — обично једна линија испуњена речима: ***„нема“*** или ***„ништа“.***

Опис по Бертилоновом систему, садржи за особене знаке око 30 линија, од којих, бар 5—6 морају бити испуњене са највећом тачношћу.

Пре но што би говорили о овом опису, неопходно је потребно да се упознамо са неколико анатомских израза, који су основа овоме описивању.

Ма који део човечијег тела посматрали, на њему се, као што је познато, могу разликовати ове четири стране: *антеријорна* (предња, горња), *постеријорна* (задња, доња) и *две бочне.*

За труп човечији, н. пр. страна антеријорна биће груди, страна постеријорна леђа, а бочне стране представљаће слабине.

За руке и ноге, побочне стране разликују се на *интерне* (унутрашње) и *екстерне* (спољашње), према томе: да ли су окренуте индивиду-и или у поље.

Претпоставимо, да предмет који се испитује заузима положај сличан ономе, који заузима приликом мерења стаса т. јест. руке су отпуштене дуж тела, мали прст је на ивици панталона, а шаке су потпуно у напред окренуте и у паралелној равнини са грудима.

У овоме положају, превој лакта, шаке и стране прстију противположене ноктима, чине страну *антеријорну,* док лакат, леђа руку и прстију припадају страни *постеријорној.* Страна *интерна* протеже се од пазуха до малог прста, а страна *екстерна* од рамена до палца.

По овом истом принципу разликују се и стране прстију. Тако за индекс (показателни прст) страна антеријорна јесте она која је против положена нокту а страна постеријорна она, њој против положена. Страна, која додирује палац јесте екстерна, а она, која додирује средњи прст, интерна.

Ако се један описни знак налази тачно између две стране, он се, у том случају, изражава средином, која сједињује оба израза једном цртицом — почивком (—) нпр. страна антерно-екстерна, екстеро-постеријорна и т. д.

Приликом избора знакова за описивање, најважније је, изабрати међу њима оне, који су ***сталнu*** и ***непроменљиви,*** а сваки од тих знакова треба да буде описан према својој:

а) ***Природи,***
б) ***Облику,***
в) ***Димензији,***
г) ***Правцу*** и
д) ***Месту.***

а. Природа

Један особени знак може произлазити од посекотине, ватре, оружја у опште, удара, чира, или се, најзад, може састојати у младежу или брадавици. Ма какав да је особени знак који се описује, на картону треба тачно означити његову природу, пазећи при том, на истинитост објашњења, која дотична индивиду-а даје о пореклу својих особених знакова.

Нарочито треба брижљиво означити и описати брадавице и младеже (зрна лепоте), које неке анатомисте називају брадавицама пигментним; број њихов код нских индивиду-а толики је, да превазилази границе могућег описивања на картону. У том случају треба изабрати и описати најважније међу њима, а остале само бројно означити.

Означује се, кад томе има места, још и то: да ли су брадавице с длакама или без ових?

Не мању, а можда и већу пажњу треба обратити особеним знацима, који произлазе услед тетовирања, које се датира из најстаријих времена и које није особина само злочинаца већ и читавих редова друштвених.

Ма колико да се ови тетовирани знаци могу данас изменути, па у неколико и уништити, ипак они служе као веома важан фактор за идентификацију, нарочито пак кад су допуњени осталим особеним знацима. Ради тога, преко је потребно, да сваки тетовиран знак буде најтачније измерен и описан, а ако је састављен из каквих слова или речи, онда и преписан.

Помињемо, да се најчешће срећу ови знаци тетовирања: *ленгер,* ленгер *са ужетом, срце* (обично пробушено), *мач, нага жена, дете у повоју,* за тим *велике историске личности, као и догађаји.*

У случају сумње о значењу једног тетовираног знака, треба тражити објашњење од индивиду-е, која га притежава.

Ако је један тетовиран знак са свим избрисан, што може бити само у том случају кад је на дотичном делу тела скинута кожа, познаће се то по заосталим траговима, који су у многоме слични траговима од изгоретине, и чији облик показује, више или мање првобитни нацрт.

б. Облик особеног знака

Најчешћи облици, у којима се појављују особени знаци, јесу линије, које могу бити: *праве, криве* и *изломљене.* После њих у пракси се најчешће сусрећу особити знаци у облику *стреле, коиче, крста* и слова: Y, Ћ, X, У и т. д.

Изрази: *овалан, дугуљаст, кружан, полукружан* и *троугласт,* употребљују се за означење особених знакова, који нису линеарног облика.

За знаке криве: *кружне* и *полукружне* треба, приликом описивања, означити и облик издубљености или испупчености. Кад је индивиду-а у већ поменутом положају војника без оружја, онда ће знак у облику $\vee$ бити означен са издубљеношћу на горе, а ако је овај знак обратно положен $\wedge$ са издубљеношћу на доле.

в. Димензија

Јединица мере за особене знакове јесте, као год и за кошчане делове см. За особене знаке, чија је дужина мања од 1 см., употребљује се ^{mm}., али не као засебне јединице мере, већ као делови од см. нпр. *белега у облику праве линије дужине 0·2 сантиметра.*

Ако је особени знак полукружан, мери се само његов полупречник, а ако је кружан и овалан, мери се и пречник и полупречник. У овом последњем случају цифре димензије растављене су једном косом линијом нпр. *белега овална* $4/_{0·3}$ *см.* представља белегу, чија је дужина 4 см. а ширина 3^{mm}.

Сваки особени знак, означен само једном цифром димензије, самим тим значи да је облика линеарног, т. јест. да нема ширине.

г. Правац

Правац једног особеног знака може бити или *вертикалан,* или *хоризонталан,* или најзад *кос.*

Излази већ само по себи, да не треба означавати правац знакова у виду тачака, кругова, брадавица и њима подобних.

У случајевима сумње, т. јест. кад један особени знак није потпуно ни вертикалан, ни хоризонталан ни кос, треба се помоћи изразима *готово* или *скоро,* нпр. *готово вертикалан, готово хоризонталан* и т. д.

Кад је реч о описивању особених знакова облика косог, треба нарочиту пажњу обратити на правац према једној од поменуте четири стране човечјег тела.

д. Место

Место особених знакова утврђује се према важнијим и њима најближим деловима тела, а изражава се једним од ових предлога: *на, изнад, испод, у средини* и *кроз.*

Делови тела према којима са локализују особени знаци, ови су:

α) За лице:

а') чеони синуси,
б') обрве са својим деловима,
в') углови очију (унутр. и спољашњи).
г') корен носа,
д') јагодице,
ђ') ноздрве (десна и лева)
е') трагус и лоб,
ж') максилари (вилице),
з') углови уста (унутр. и спољашњи),
и') брада и
ј') гркљан.

β) За руке:

а') корен руке (карп),
б') доручје (метакарп)
в') длан,
г') зглобови прстију и
д') фаланге (растојање између два зглоба једног прста).

γ) За груди:

а') грудне кости (клавикуле)
б') сисе,
в') пупак и
г') медијана.

δ) За леђа:

а') седми кичмени зглоб и
б') кичма.

Огромна важност, која се придаје особеним знацима, захтева, да они, ради лакшег прегледа и потпуније тачности, буду описивани извесним редом и уређени по извесној методи. Ради тога, картон у који се они бележе, подељен у је 6 разних рубрика, од којих свака служи за бележење особених знакова, који су само на извесним деловима човечјег тела, т. јест. сваком делу човечјег тела, односно његовим особеним знацима, одговара нарочита рубрика на картону.

Тако се у линијама, које су на картону означене са **/** уписују особени знаци леве руке, у линијама под бр. **//** особени знаци десне руке, у линијама под бр. **///** особени знаци лица и врата, у линијама под бр. **IV** особени знаци груди, у линијама под бр. **V** особени знаци леђа и најзад, у линијама под бр. **VI** особени знаци ногу.

Ово је у исто доба и ред којим се особени знаци, да би се избегла пометња, морају узимати и кога ћемо се ми придржавати у нашем даљем излагању.

I и II Руке

Анатомија учи, да се рука дели на ова четири главна дела: *раме, мишицу долактицу* и *шаку.*

Сваки од ових делова, као и делови шаке: *корен или ручје, доручје, длан* и *прсти* служе као репери (у овоме случају делови тела према којима се утврђује место особених знакова) за локализовање особених знакова.

Начин пак, којим се то ради, најбоље се може увидети из ово неколико примера:

а) *белега у облику изломљене линије, величине* $9/^{0·5}$ *см., правца вертикалног за 2 см. више левог лакта а на страни антеријорној;*

б) *белега полукружна, са издубљеношћу на доле, величине 7 см., правца хоризонталног, на левом рамену, страни екстеријорној;*

в) *брадавица у величини кукурузног зрна за 3 см. више десног лакта, страни екстеријорној.**)

Ови примери односе се на особене знаке, који су се налазили на мишици, и којима су служили као репери, раме и лакат. Да видимо сада како се узимају особени знаци на долактици (аван-броцу). Она је, као што вели анатомија, ограничена с горње стране рамењачом а с доње ручјем (корпом) који уједно служе и као репери за локализовање њених особених знакова н. пр. *белега полукружна са издубљеношћу на горе, величине 5·03 см., правца косо-спољашњег, за 3 см. више левог ручја, а на страни антеријорној,* или *белега у облику косе линије, величине 3 см., правца косо-унутрашњег за 4 см. испод левог лакта, страни постеријорној.*

Казали смо већ, да се на шаци разликују: *леђа, длан* и *прсти.* Сваки прст, изузев палца, састоји се из три дела — фаланге, које су једна с другом спојене зглобовима. Ради згодније и лакше употребе, ове фаланге, као и зглобови, називају се редним бројевима, који им одговарају, почињући их бројати од метакарпа.

Палац има само два зглоба и две фаланге. Део руке, који га сједињује за шаку, назван је у описној практици *базом — основом палца.*

Простор између прстију означује се овим изразима: *између палца и кажипрста* (индекса), *између кажипрста и средњег прста, између средњег и домалог, између домалог и малог прста.*

Да поменемо још и неколико особености, које се веома често сусрећу приликом узимања особених знакова прстију.

Тако, на постеријорној страни између палца и индекса сусрећу се по некад знаци тетовирања у облику ленгера, срца, или почетних имена. Ови знаци имају велику описну вредност, јер су на месту са кога лако падају у очи, па с тога их треба најбрижљивије и најтачније описати.

Сами прсти, пак, могу бити одсечени на ма којој фаланги, а често пута, нарочито после пришта, последња је фаланга просто засечена. Каже се, у овоме случају, за дотични прст, да је *засечен* или *скраћен.*

Исто тако мора се означити и случај, кад је почетак нокта *преокривен,* или *повијен,* као и случај, кад је нокат *одебљан,* или *пругаст,* или га, најзад, никако *нема,* што се врло често сусреће.

Зглобови прстију, као и сви зглобови у опште, могу бити укочени, било од чести, или потпуно. У првом случају покрет је неправилан, а у другом са свим немогућ. У овом последњем случају треба тачно означити: да ли су делови срасли у правој линији, или под углом, било правим или тупим.

(Наставиће се).

*) За описивање особених знакова употребљују се нарочито — скраћено писање, о коме ће мало доцније бити говора.

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(ПО СЛУЖБЕНИМ ПОДАЦИМА)

16. Ужички округ

окружно место варош Ужице

срезови: арилски, златиборски, пожешки, рачански, ужички и црногорски

I. Арилски — ср. место Ариље

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Ариљска	1	Ариље
		2	Богојевићи
		3	Брусник
		4	Вране
		5	Вилоште
		6	Грдовићи
		7	Грабовик
		8	Латвица
		9	Поглед
		10	Ступчевићи
2	Височка	1	Белуша
		2	Висока
		3	Чичкова
3	Добрачка	1	Брековo
		2	Добраче
4	Мочиочка	1	Клекова
		2	Мочиоци
		3	Пресека
		4	Трудово
5	Радобуђска	1	Гривска
		2	Крушчица
		3	Радобуђа
		4	Северово

II. Златиборски — среско место Чајетина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Белоречка	1	Бела река
		2	Јасеново
		3	Ојковица
2	Доброселичка	1	Драглица
		2	Доброселица
3	Јабланичка	1	Јабланица
		2	Семегњево
4	Креманска	1	Кремча
5	Љубишка	1	Гостиље
		2	Љубиш
6	Мачкатска	1	Дријетањ
		2	Качер
		3	Качер
		4	Крива река
		5	Крива река
		6	Мачкат
		7	Трипкова
7	Мокрогорска	1	Мокра гора
		1	Бурађа
		2	Кућани
8	Негбинска	3	Негбина
		4	Сеништа
9	Сирогојска	1	Владаје
		2	Дренова
		3	Жељин
		4	Горњи крај села Рожаиство
		5	Доњи крај села Сирогојно
		6	Горњи крај села Трнава
		7	Доњи крај села Утробе
10	Чајетинска	1	Ацића брдо
		2	Алин поток
		3	Алин поток
		4	Бачевац
		5	Бранежци
		6	Бјелиш
		7	Велапоћина
		8	Ново село
		9	Мушета
		10	Очка гора
		11	Очка гора
		12	Пантелићи
		13	Подгорица
		14	Подгорица
		15	Пријани
		16	Прочица
		17	Рађенов омар
		18	Росуље
		19	Рудине
		20	Саиновина
		21	Чајетина
		22	Чајетина
		23	Шљивовица
		24	Шљивовица
		25	Шиповик

III. Пожешки — среско место Пожега

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Глумачка	1	Глумач
		2	Бјелиш
		3	Врањани
		4	Каленићи
		5	Засеље
		6	Миљаковина
		7	Отањ
2	Гадовичка	1	Годовик
		2	Горобиље
		3	Милићево село
		4	Почела свилати
		5	Речице
3	Добрињска	1	Горње Добриње
		2	Доње Добриње
		3	Сред. Добриње
		4	Честобродица
4	Јежевичка	1	Дражиновићи
		2	Душковци
		3	Јежевица
		4	Љутице
		5	Мађер
		6	Маови
		7	Томет. поље
5	Каменичка	1	Богданица
		2	Гојна Гора
		3	Дружетићи
		4	Мршаљи
6	Пожешка	1	Бакионица
		2	Здравчићи
		3	Висибаба
		4	Ковачице
		5	Пожега
		6	Расна
		7	Радовци
		8	Узићи
		9	Тријановићи
		10	Тврдићи
7	Рашка	1	Роие
		2	Рупењево
		3	Сврачково
8	Табановачка	1	Гугаљ
		2	Јелен до
		3	Папратиште
		4	Табановићи
		5	Тучково

IV. Рачански — ср. место Бајина Башта

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
1	Б. Баштанска	1	Б. Башта
		2	Бесаровина
		3	Вишесава
		4	Зауглине
		5	Обој Гора
		6	Перућац
		7	Рача
		8	Црвица
2	Дубска	1	Дуб
		2	Заглавак
		3	Злодол
3	Костојевачка	1	Драгсин
		2	Добротин
		3	Јакаљ
		4	Јеловик
		5	Костојевићи
4	Стрмовска	1	Оклетац
		2	Стрмово са заселком Бачевци
5	Овчинска	1	Гвозделц
		2	Заражје
		3	Овчина

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Пилица
		2	Придоли
6	**Пиличка**	3	Солотуша
		1	Гаочић
		2	Заовине
		3	Јагоштица
7	**Растишка**	4	Растиште
		1	Љештанско
		2	Рогачица
		3	Сијерач
8	**Рогачичка**	4	Својдруг

V. Ужички — ср. место Ужице

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Аћимовићи
		2	Биоска
		3	Врутци
		4	Јанковићи
		5	Косеровина
		6	Малића брдо
		7	Омор
		8	Панићи
		9	Поникве
		10	Пеор
		11	Лазићи
1	**Биоштанска**	12	Станићи
		1	Граница
		2	Братиновићи
		3	Алачевина
		4	Добродо
		5	Каран
		6	Локва
		7	Паљевине
		8	Пониквица
		9	Лелићи
		10	Ралетићи
		11	Средојевићи
		12	Трнава
		13	Шумице
2	**Каранска**	14	Ћукавци

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Дрежник
		2	Збојштица
3	**Љубањска**	3	Љубање
		1	Вране
		2	Колижевица
		3	Равни
		4	Скржути
4	**Равањска**	5	Никојевићи
		1	Гостионица
		2	Г. Гостионица
		3	Губин до
		4	Коштица
		5	Парница
		6	Пеуле
		7	Рибажевина
5	**Рибашевска**	8	Тук
		1	Буар
		2	Волујац
		3	Гробачевићи
		4	Десна река
		5	Долови
		6	Дубци
		7	Дубоко
		8	Јасеново
		9	Мојковићи
		10	Подстење
		11	Стапари
		12	Синьевац
		13	Тупаје
		14	Трнава
		15	Ћосићи
		16	Татинац
		17	Шеварје
		18	Штитари
6	**Стапарска**	19	Кула
		1	Гај
		2	Гајеви
		3	Забој
		4	Забучје
		5	Злакуса
		6	Горјани
		7	Крвавци
		8	Крчагово
		9	Вловац

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		10	Поточање
		11	Поднеље
		12	Врањача
		13	Стране
		14	Рујевац
		15	Мендино брдо
		16	Кошута
7	**Севојничка**	17	Севојно

VI. Црногорски — среско место Косјерић

Тек. број	Назив општина	Тек. број	Назив села и заселака који општину сачињавају
		1	Годечево
1	**Маковишка**	2	Маковиште
		1	Брајковићи
		2	Галовићи
2	**Косјерићска**	3	Косјерићи
		1	Дубница
		2	Парамун
		3	Радановци
3	**Радановачка**	4	Таор
		1	Годљево
		2	Полошница
		3	Руда Буква
		4	Сеча река
4	**Сечо-речка**	5	Цикоте
		1	Дреновци
		2	Мрчићи
		3	Росићи
		4	Скакавци
		5	Стојићи
5	**Ражанска**	6	Мионица
		1	Белоперица
		2	Мужићи
		3	Субјел
		4	Тубићски
6	**Субјелска**	5	Шеврљуге

РАСПИСИ

Свима благајницама и другим органима, који врше наплату за државну касу

Поводом преставке царинарнице београдске, од 28 јуна тек. год. СБр. 8829, да се дукати аустро-угарски, уопште, више не примају на државним касама, — приметио сам, да поједини благајници и други органи, који врше наплату за државну касу, немају на уму постојеће законе одредбе, за примање страних новаца, и да врло мало обраћају пажњу на „тарифу, по којој се на државним благајнама примају страни новци, у динарском течају“, те чешће примају понеке стране новце, а нарочито аустро-угарске дукате, без обзира на њихову прописну тежину, или их, пак, не примају никако.

Таквим неумесним поступцима, они, у првом случају наносе штету државним интересима, у другом стварају неприлике и тешкоће појединцима, што се, ни једно ни друго, не може одобрити ни трпети; јер се обоје коси са постојећим законим прописима и одредбама.

Не може се спорити, да циркулација непуноважећег новца у земљи уди како државним, тако и интересима појединаца, а вршиоци наплата на државним и другим јавним благајнама, позвани су и дужни су, да то спрече, у чему ће брзо и потпуно успети, ако се буду управљали по реченој тарифи и другим постојећим законим наређењима.

У наведеној „тарифи“ под „А“ предвиђена је прописна тежина, садржина и вредност оних страних новаца, који су по прописима међународне конвенције, за новчани савез, — ковани; а под „Б“ тако исто, то је предвиђено и за оне стране монете које нису коване по начелима и одредбама речене конвенције. Даље,

У чл. 2 исте тарифе наређено је, да се не примају:

а, никакви други страни новци, који нису именовани у тој тарифи, као ни

б, они страни новци, уопште, који су *излизани, крњави, непуноважећи* (јексични), *бушени,* или иначе *оштећени* или *искварени.* Ово је наређено и трећим ставом чл. 2 правила за извршење поменутог закона (збор. 34 стр. 227).

Највишим решењем од 4 јула 1887 год. (збор 43 стр. 86) наређено је:

Да се више не примају на државним благајницама ни они страни сребрни новци, који су означени у тач. Б. чл. 1 споменуте тарифе, *који нису ковани по начелима и одредбами речене међународне конвенције* од 1885 год. (ст. 2 ист. реш.).

Тиме је измењен други део под Б. реч. тарифе само односно сребрне а не и односно златне стране монете. А четвртим ставом истога решења наређено је:

Да наше државне благајне примају аустро-угарски цесарски дукат *само по одређеној мери тежине 3·490,* као што је и у реченој тарифи означено.

С тога, а на основу последњега става чл. XXIII, закона о српским народним новцима (збор. XXXIV стр. 18) и § 29 закона о устројству централне државне управе (збор. XV стр. 90) и с погледом на раније наведене законе одредбе, — наређујем:

1, да благајници и други органи који врше наплату за државну касу, не примају, у томе наплаћивању, *никакву страну златну монету, која нема прописну тежину,* означену у тач. А и Б чл. 1 „тарифе, по којој се на државним благајнама примају страни новци у динарском течају" (збор. 34 стр. 211—214);

2, да не примају *никако*:

а, оне стране новце, који нису у тој тарифи или нарочитом Краљевом указу именовани: тач. а. чл. 2 реч тарифе и закон од 1884 год. о допуни чл. XIV закона о „српским народним новцима" збор. 40 стр. 335, тако исто ни

б, оне стране новце уопште, који су: *излизани, крњави, непуноважни* (јексични), *бушени* или *иначе оштећени и искварени.* Ово се односи на све стране новце без разлике, који се иначе као *пуноважни,* по горњој тарифи, или по нарочитом Краљевом указу, примају на нашим држав. касама (тач. б. чл. 2 исте тарифе).

3, аустро-угар. цесар. дукате да примају само ако су *пуноважни* и по мери тежине од 3·490 грама по комаду; као што је означено у спомен. тарифи и највишем решењу; и

4, да би благајници могли одговорити горњем позиву нужно је, и препоручујем им, да одмах набаве, који већ немају, мерилице за мерење новаца, којима ће се у датим приликама, служити.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

КБр. 9605
12 јуна 1900 год.
у Београду

Свима благајницама и другим органима који врше наплате за државну касу

Поводом истакнутог питања о уништавању непуноважних — јексичних — златних новаца, који се чешће у циркулацији појављују, а у вези са мојим расписом од 19 августа прошле године КБр. 14.165, — у интересу државне касе, поново наређујем, да се на државним касама *никако не примају излизани, крњави, непуноважни — јексични, — бушени, или иначе оштећени и искварени златни новци;* јер ће се такви комади уништавати код Главне Државне Благајнице и код Благајнице Народне Банке, на штету самог подносиоца.

Који, пак, благајници немају мерилица за контролисање тежине новаца при примању истих, нека што пре обрате Главној Државној Благајници, која ће извршити набавку истих мерилица и послати им их по наплати њихове вредности, који ће издатак пасти на терет канцеларијских трошкова дотичног надлештва.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На питања многих општинских писара о бирачком праву задругара за избор Народних посланика и Сенатора, одговарамо им следеће:

По члану 8. привременог закона о изборима чланова Народног Представништва: у задрузи имају бирачко право за бирање Народних посланика, онолико чланова задруге, по реду старости, колико пута има по петнаест динара у целокупној годишњој непосредној порези, које било врсте (без икаквих прireза) коју задруга плаћа.

А, по члану 114 истога закона, у задрузи имају право да бирају Сенаторе онолико чланова задруге, по реду старости, колико пута има по 45 динара непосредне порезе, које било врсте (без икаквих прireза) у целокупној непосредној порези коју задруга плаћа на годину.

На пр: кад у једној кући живе у заједници отац и два пунолетна сина, па укупна њихова годишња непосредна пореза ма које врсте, (без икаквих прireза) износи 90 или 100 динара, онда они сви троје имају право да бирају Нар. Посланика; а, само отац и старији син имају бирачко право за избор Сенатора, наравно ако не би стајали у другом каквом законском изузећу које би им ово право оспоравало.

Или, кад у задрузи живе два брата или отац са два сина, па укупна њихова годишња непосредна пореза (без икаквих прireза) износи 15 или 20 динара, онда у првом случају има право за бирање Народ. посланика само старији брат, а у другоме случају, само отац, ако не стоје у каквом другом изузећу. Али, ниједан од њих нема и бирачког права за избор Сенатора.

На случај пак, кад један домаћин плаћа 45 или 50 динара непосредне порезе на годину, без икаквих прireза, а у задрузи има још 2 пореске главе, онда бирачко право за избор Сенатора има само домаћин а остали задругари не. А, бирачко право за избор Народних посланика, имају и домаћин и оба његова задругара, ако иначе не стоје у каквом другом законском изузећу.

* * *

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Пред општинским судом појавио се пре неки дан један овакав случај:

Једна жена, са своје две кћери, по смрти свога мужа наследила је све мужевљево имање као једина наследница.

Кад су јој кћери дорасле за удају удале су се, и, она — мајка им — одобри зетовима и кћерима те све њено имање, које је од мужа наследила, поделе на равне части и продаду. Није узела никакву обвезу од зетова за њено издржавање. Живила је час код једнога зета и ћерке а час код другога.

Доцније, умру обе бабине ћерке, а свака је оставила и децу после своје смрти.

Услед свађе са зетовима ови отерају бабу од себе не хотећи јој давати никакво издржавање. Она их за то тужи и тражи да јој плаћају издржање.

Овај општински писар пита нас: да ли је ово тражење бабино умесно; може ли јој се досудити издржање од зетова, на основу изложеног стања ствари, и, ако може, да ли је за суђење овога спора надлежан општински суд или не? као, и да ли се сме за издржавање њено вршити каква наплата из имања њених зетова, које су они од својих очева наследили, ако би т. ј. били на то плаћање осуђени?

На ово питање одговарамо овоме писару следеће: по нашем мишљењу: тиме, што је баба Х. отуђила своје имање за живота својих ћери, на тај начин, што су њене кћери и зетови, *по њеном одобрењу*, исто имање продали, без икакве обавезе од своје стране за њено издржавање, она је изгубила и сва права и дужности које су са тим имањем биле скопчане, — ако је уопште могуће, да је у конкретном случају жена (баба Х.) наследила мужевљево имање поред живих кћери, у место да на истом имању има само права удовичког уживања. § § 412 и 774 грађанског законика. — Управо, тим отуђењем имања, по њеном одобрењу, она је изгубила право издржања у задрузи са зетовима и кћерима, и, њезин опстанак у истој зависи чисто од расположења ових. § 523 и 524 поменутог закона.

Према овоме, она не може имати права ни на какво тражење издржања из задруге њезиних зетова, те по томе, ни наплата се не може на тај циљ вршити из њиховог имања.

Али, ни у ком пак случају, није надлежан општински суд да суди спорове овакве врсте, по § 6 грађ. суд. поступка, јер би се он имао расправити на основу законских прописа о наследству, зашта је надлежан дотични првостепени суд.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Милија Николић, трговац из варошице В., тужио је суду општине М. Ђуру Крстића општинског писара за 83 дин. дуга од узетог еспапа из његове трговачке радње, и тражио, да га суд осуди на плаћање.

Дуг овај, по изјави тужиоца и по поднетом рачуну учињен је пре 2 године.

За доказ тужбе тужилац је поднео од власти оверен рачун из потврђене трговачке књиге његове радње, као полудоказ, а на случај одрицања туженога, обећао је, у допуну поднетог рачуна и заклети се.

Тужени у одговору своме тражио је, да се ова парница, на основу застарелости одбаци, јер је вели поднешени рачун из радње тужиоца, према трговачком закону изгубио силу полудоказа и застарио, пошто је од дана учињеног дуга до дана тужбе, протекло 2 године дана, а рачун од узетог еспапа није му никако од стране тужиоца поднашан на признање, као што то прописује § 15. трг. закона.

Тужилац је, на рочишту, према оваквом одговору туженога, одустао од поднешеног доказа (рачуна) по трговач. књизи, и као доказ за своју тражбу обећао главну заклетву коју и туженоме нуди.

Тужени је остао при свом првом одговору. Понуђену заклетву не прима нити је одобрава туженоме, пошто је вели дуг, по трговачком закону застарио.

Општински суд, усвајајући разлоге туженога Ђуре, одбацио је ову парницу својим решењем, са ових разлога:

1, Што по § 14. трговач. закона, потраживања трговаца према нетрговцу застаревају за годину дана од дана задужења, а овде задужење датира од пре две године, и

2, Што се тужилац по истеку једне године дана од дана задужења, није користио правом које му даје § 15. помен. закона, да поднесе туженоме на признање рачун из трговачке књиге од узиманог еспапа, па, ако овај не хтедне рачун признати, онда да га у тамо означеном року тужи за овај дуг. — А, кад он то није у своје време учинио, онда му је, према томе, и ономе што је означено горе под 1. и ово потраживање застарило.

Овај општ. писар пита нас сада, да ли је ова одлука општинског суда правилна и закону саобразна, или није?

На то питање ми му одговарамо: да је гореизложена одлука општинског суда, по нашем мишљењу, неумесна и противна закону. Ево зашто:

Кад је тужилац на рочишту одустао од поднетог доказа по трговачким књигама, па, за доказ своје тражбине поднео главну заклетву, коју прима и нуди, онда није имало места примени § 14. трговачког закона, нити је тражбина тужиоцу, према § 16. истога закона застарела, већ су по томе законском пропису — само трговачке књиге, од којих се овде одустало, изгубиле полудоказну силу у смотрењу ове тужиочеве тражбине, чију истинитост може он у овоме случају другим средствима па и заклетвом доказивати, док иста тражбина не би застарила по § 298. под ж. грађанског законика.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

8 јуна.

Украо сам! И најзад!

Имам овај портфељ. Он је сада мој.

У њему држим папире од вредности, који по јучерашњем берзанском курсу вреде 117.328 франака. Имам даље пет хиљада франака у упутницама са још две стотине других што сам све у овом истом портфељу нашао.

Богат сам!

Не могу даље од узбуђења.

Вечерас сам у својој собици на крову разгледао све те папире и неописани, некакав страх беше ме из реда обузимао. Таман сам био разастро на малом асталчићу црвене и беле листове акција и облигација мојих, а учини ми се као да неко јако лупи на вратима, и да ме неко три пут песницом више трбуха удари.

Угасим одмах светлост и седнем на столицу не мичући се. Дисање беше од страха престало, а крв ми се у жилама заледила.

Спрођу мене у другој соби изгледало ми је као да чујем дисање мога суседа.

Дуго, дуго после тога стајао сам тако непомичан. На послетку хтедох са највећом опрезношћу да помакнем столицу. И ако сам био пажљив ипак случајно испустим на патос држаљу од пера. То ме чини ми се још више пренерази.

Поново седнем не мичући се и не смедох више ни да покушам да се покренем.

Напослетку устанем полако и прислоним уво на кључаоницу од врата. Чујем како се у другим собама моји суседи забављају. Један кирајџија, који је испод мене становао, баш онда дође кући.

Полако и врло смотрено, машим се за браву и одшкринем врата.

Нема никога!

Поново запалим лампу, али наступи страха не дају ми да радим.

Нисам имао више чега да се плашим јер сам све мере опрезности употребио

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Пре месец дана био сам код мога ујака у околини Париза.

Две године је већ како не радим ништа. По каткад добијам позоришне комаде на копирање по 3 франка од чина.

Ујак ми дао 5 франака, задржао ме на ручак и преноћиште.

У вече, кад сам хтео лећи угледам на једном прозору од суседове куће где нешто светлуца. Спазим тамо једног човека, који беше у том тренутку бројао ове исте банкноте и облигације које су сада моје. Пошто је свршио бројање видео сам лепо како исти човек све ове банкноте и облигације мету у један портфељ и с лампом га нестаде. Неколико минута доцније опет се угледа с лампом на вратима од коњушнице, и за пет минута било је у кући све мрачно.

Не знам ни сам како тек ја остадох и сутра дан код ујака.

Чим је легао ујак прескочим преко ограде, која његову башту од суседове дели, прикријем се код врата од коњушнице, и ту сам дуго непомично стајао. (Наставиће се).

ЗЛОЧИН И КАЗНА

РОМАН Ф. М. ДОСТОЈЕВСКОГА

(свршетак)

С њима није никад о Богу говорио, ни о вери, али они су га хтели убити као безбожника; ћутао је и није им одговарао. Један заточник полети на њ у одсудном наступу гњева, Раскољников га чекаше мирно и ћутом; не мрдну ни обрвом, не уздрхта му ни једна црта. Конвојни стиже да на време стане између њега и убице, — иначе би се пролила крв.

Још једно му је питање неразрешљиво: зашто су сви они заволели Соњу? Она им се није удварала: виђали су је ретко понекад само при раду, кад је она само на часак долазила да њега види. Међутим, већ сви су њу познавали, знали су и то, да је она *за њим* дошла, знали су како живи, где живи. Новаца им она није давала, особитих услуга није им чинила. Једном само, на божић, свима у затвору донела је пирога и колача. Али мало помало између њих и Соње створише се неки ближи односи: она им је писала писма за родбину и пошиљала на пошту. Њини сродници и сроднице, кад у град приспу остављали су, по њихову упуству, код Соње ствари па и новаца за њих. Њихове жене и љубазнице познавале су је и похађале је. А кад се она јави на раду, долазећи Раскољникову, или кад се сусретне с одељењем заточника који иду на рад, сви скидају капе, сви је поздрављају: „Матушка, Софија Семјоновна, мајко наша, нежна, добра, болећива!“ тако веле ти сурови, жигосани заточеници овоме мајушном и слабачком створењу. Она се осмејкивала и отпоздрављали их, а сви су волели кад се она осмејкивала на њих. Волели су и њен ход, окретали су се за њом да виде како она иде, и хвалили је, хвалили је и зато што је тако мала, па већ нису ни знали зашто би је похвалили. Ишли су њој чак и на лечење.

Раскољников лежаше у болници све до краја поста и недељу ускршњу. Кад је већ прездравио, сетио се својих снова, док је био у ватри и заносу. Причињало му се у болести као да је цео свет осуђен да буде жртва некаквој страшној, нечувеној и невиђеној куги, која долазаше из далеке Азије у Европу. Сви су морали пропасти, осим неколиких врло мало на броју, изабраних. Појавиле се некакве нове трихине, микроскопска бића која се усељаваху у људска тела. Али та бића беху духови, обдарени умом и вољом. Људи у које су ушли постадоше одма помамни и луди. Али никад, никад људи нису сматрали себе за тако умне и непоколебљиве у истини, како се сматраху ти заражени. Нису никад сматрали за тако тврде,

непоколебљиве, своје пресуде, своје научне закључке, своја морална убеђења и веровања. Читава насеља, градови и народи заразише се и полудеше. Сви беху у немиру и нису један другог разумевали, сваки је мислио да се само у њему налази истина, и мучио се и патио гледајући остале, био се у груди, плакао и кршио руке. Нису знали кога и како да осуде, нису се могли сложити шта да сматрају за зло, а шта за добро. Нису знали кога да окривљују, кога да оправдају. Људи су убијали једно друго у некој беспаметној озлојеђености. У читавим армијама скупљаху се једни против других, али те армије, пошто би већ пошле против других, намах стану саме себе мучити, редови се растураху, војници нападаху један другога, клаху се и секоше, уједаху и једоше један другог. У граду по ваздан су звонили на ларму: све су сазивали, али ко и зашто зове нико није знао, а сви су били у страху и немиру.Оставише најобичније занате и радове, јер је сваки предлагао своје замисли, своје поправке, и нису се могли сложити; застаде земљорадња. Овде онде збегли се људи у гомиле, сви скупа пристајаху на штогод, заклињаху се да се неће раставити, па опет оног часа почињаху нешто сасвим друго, а не оно што су таман у тај мах предложили били, стадоше један другог бедити, тукоше се и клаше. Пожар, глад. Сви и све је пропадало. Зараза је расла и ширила се даље и даље. У целом свету могоше да се спасу само неколицина људи, а то су људи били чисти и изображени, којима је одређено да од њих почне нов људски род и нов живот, да они обнове и очисте земљу; али нико и нигде тих људи није видео, нико не чу њиних речи ни њинога гласа.

Раскољникова је мучило то, што се то бесмислено бунило и занос тако тужно и тако мучно одзива у његовом сећању, што тако дуго траје утисак тих грозничавих тлапња. Била је већ настала и друга недеља после ускршње; беху топли, ведри, пролетњи дани; на дому затвореничком отворише прозоре (с решеткама, под којим прозорима ходаше стражар). Соња, за све време његова боловања, могла је тек само два пут да га походи у дому; сваки пут ваљало је измолити допуштење, а то је било тешко. Али она је често долазила у болничко двориште, под прозоре, особито у вече, а понекад тек само да може постојати малко у дворишту, и макар издалека да погледа на прозоре дома. Једанпут, пред вече, Раскољников, који је већ готово сасвим оздравио, заспа; кад се пробуди приђе ненадно прозору, и наједном угледа у даљини Соњу, код болничких врата. Стоји, и као да нешто чека. Нешто као да га штрецну у срце; уздркта и брже се одмаче од прозора. Сутра дан Соња није долазила, ни прекосутра; он опази да је очекује неспокојно. Напослетку, пустише га из болнице. Вративши се у затвор дозна од заточника да се Софија Семјоновна разболела, да лежи код куће, и да никуда не излази.

Био је врло узнемирен, пошиљао је к њој да се извести. Брзо сазна, да болест њена није опасна. Кад је Соња чула како се он о њој брине и жали, пошаље му писамце да га извести, како је њој много лакше, да је то просто ништаван лак назеб, и да ће скоро, врло брзо доћи да се с њиме на раду види. Док је то писамце читао срце му је силно и болно лупало

Дан опет беше ведар и топал. Рано с јутра, у шест часова он оде на рад, на обалу реке, где је у једној стаји удешена била пећ за печење алабастра и где су свега три радника послата. Један од заточеника са конвојним оде у тврђаву по неке инструменте; други спремаше дрва и меташе у пећ. Раскољников изађе из зграде на саму обалу, седе на дрва сложена код зграде и стане посматрати широку и пусту реку. Са високе обале види се пространа околина. С далеке друге обале једва допиру звуци неке песме. Онамо, на стени, коју сунце осветљаваше, и која се догледати не може, виде се и то једва, као црне тачке, јурте скитачких насељеника. Тамо је слобода, тамо су живели други људи, ни налик на овамошње, тамо као да се и само време зауставило, као да још нису прошла доба Аврамова и његова стада. Раскољников седи, гледа непомично, непрекидно; мисао му пређе у сањање, у гледање; није мислио ни о чему, него мучила га и узбуђивала нека туга.

Намах покрај њега искрсну Соња. Пришла једва осетно, и седе поред њега. Било је још врло рано; јутрења свежина још није попустила. На Соњи беше њен јадан стари бурнус и зелена марама. На лицу јој се још опажају трагови болести, било је ослабила, побледила. опала. Она се љубазно и радосно осмехну на њ, али, као и обично, плашљиво му пружи руку.

Ваздa му је руку плашљиво пружала, понекад му није ни давала сасвим, као да се бојала да ће је одгурнути. Он је ваздa као с неком одвратношћу примао ту руку, ваздa је као с досадом дочекивао, понекад би упорно ћутао докле би год она била код њега. Дешавало се, да она уздрхти од њега и одилази с дубоким болом. Али сад се њихне руке не растављаху; он кријомице и брзо погледа у њу, не рече ништа и спусти поглед земљи. Били су сами, није их нико видео. Конвојни се у то време окренуо био. Како се то десило, не зна ни сам, али намах као да га нешто подухвати и баци њој пред ноге. Плакао је и колена јој обухватао. У први мах она се страшно уплашила, и лице јој побледе и укочи се као мртва. Она поскочи са свога места, па задрхтавши, гледала га. Али у исти мах све је разумела. У очима јој засветли бескрајна срећа; појмила је, нити беше за њу сумње, да је он воли, да је бескрајно воли, и да је напослетку, дошао и онај час...

Хтели су да говоре, али нису могли. У очима им сузе. Обоје беху бледи и слаби у лицу; али на тим болним и бледим лицима већ је блистала зора обновљене будућности, потпуног ускрснућа за нов живот. Њих је љубав ускрснула, срце једнога било је бескрајни извор живота за срце другога.

Хтели су да чекају и трпе. Остајаше им још седам година, а до тога време колико још несносне муке и колико бескрајне среће! Али он ја ускрснуо, и знао је зато, осећао је потпуно с тим својим обновљеним бићем, а она, — та она је и живела само од живота његова!

Тога дана увече, кад су одељења затворили, Раскољников лежаше у својој постељи и мишљаше на њу. Тога дана њему се чак чинило, као да сви заточници, његови дотадашњи непријаљи, гледају на њ друкчије. Чак је и сам ступио с њима у разговор,и они му одговараху пријатно. Сад се тога сећаше, али тако је и морало бити: зар не мора сад све да се измени?

Мишљаше о њој. Сетио се како је стално мучио, како јој срце кидао; сетио се њеног бледог, мршавог лишца; али га та сећања готово нису сад ни мучила. Знао је каквом ће бескрајном љубављу сад сва њена страдања да искупи.

А и шта су све, све те муке прошлости! све, па и његов злочин, и осуда и прогонство чине му се сад, у првој навали осећања, као нешто спољашње, туђе, као шта више и да нису факта која се њега тичу. Уосталом, тога вечера није ни могао дуго и једнако мислити ни о чем, прибрати се на чему било; па не би он сад свесно и са знањем ништа ни могао да докона и расправи, он је само осећао. Место дијалектике настаје живот, и у сазнању и свести мора се нешто сасвим друго створити, разрадити.

Под узглављем лежаше му еванђеље. Узме га махинално. То је била књига њена, она иста, из које му је оне читала главу о Лазареву ускрснућу. У почетку заточења мислио је како ће му она досађивати вером, да ће говорити о еванђељу и доносити му књиге. Али, на његово највеће чудо, она ни једном не проговори о томе, нити му иједном понуди еванђеље. Он је сам замоли замало пред својом болешћу, и она му га ћутећи донела. Досад није га ни отварао.

Не отвори га ни сад, али паде му на ум: „Зар њена убеђења могу не бити сад и моја убеђења? Бар њена осећања, њене тежње...“

И она је целог тог дана била у узбуђењу, а преко ноћ опет занеможе. Али била је толико срећна, толико неочекивано срећна, да се готово уплашила од своје среће. Седам година, *само* седам година! У почетку своје среће, у неким тренуцима, обоје су били готови гледати на тих седам година као на седам дана. Шта више нису знали, да им се нов живот не пружа забадава, да га ваља још скупо купити, и платити за њ великим, будућим подвигом...

Али сад већ настаје одавде нова приповетка, — приповетка о поступном преображавању и обнављању човека, приповетка о поступном препорођавању његову, поступном преласку из једног света у други, о познанству с новом, досле сасвим непознатом стварношћу. То би могла бити тема за нову приповетку, а ова наша приповетка сад је свршена.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јован Ивановић, досељеник из Црне Горе, пресудом начелника среза јабланичког од 25 пр. мес. бр. 5480 био је осу-

ђен поред казне затвора, коју је издржао, да се на свагда протера из Србије. Али је код њега у обичају, да се из прогонства враћа, представљајући се непознатима као предузимач, резервни официр или друга већа личност, обмањујући лаковерни свет: да је у стању политичком животу много да учини, како он жели и како нареди, да се његова реч мора послушати и т. д. како би само без муке и рада дошао до свога уживања. Јован је средњег стаса, дежмекаст, дугуљастих образа, косе, обрва и очију црних, бркова црних али подшишаних, покаткад носи браду на шпиц, а некада се брија. Носи цивилно одело. Начелство округа врањског актом Бр. 8526 скреће на ово пажњу свима полицијским властима, те да обрате пажњу на његов повратак из прогонства па да по закону поступе. Убр. 15370.

Арсеније Јегдић, родом из Крстура у Аустро-Угарској и поданик аустро-угарски, по пресуди кварта врачарског од 18 прошлог месеца Бр. 6598, прогнат је на свагда у Аустро-Угарску, а по издржању 20-то дневног затвора, на који је био осуђен због иступне крађе. Како је Арсеније до сада неколико пута био протеран из Србије, па се из прогонства увек враћао, и како је он у опште познат као један велики крадљивац, који је, у години 1896 био осуђен на 5 г. робије од стране првостепеног суда за град Београд, — то управа града Београда позива све полицијске власти, да на повратак Арсенијев у Србију обрате најстрожу пажњу, а у случају повратка, да га казне за повраћај из прогонства и понова прогнају. Арсеније има 28 година, средњег је стаса, лица дугуљастог, косе *проседе,* очију кестењавих. Убр. 15136.

Начелство округа топличког решењем својим од 3 тек. месеца Вбр. 146, огласило је за неважеће два службена печата, која су нестала сточном ревизору у Мерћезу (у срезу косаничком), на којима је био натпис: „Краљ. Сточни ревизор среза, „$\frac{E}{1}$“, па зато обраћа на ово пажњу, како би полицијске власти у случају појаве могле да предузму законске мере и да о томе известе начелство. Садањи замењени печат носи натпис: „Сточни ревизор прегледани срез $\frac{E}{1}$“. УБр. 15617.

ТРАЖИ СЕ

Миливоје Бошковић, родом из Никшића у Црној Гори, дошао је амо у Србију пре годину дана. Служио је у Лозници код Николе Грујичића трговца тамошњег, одакле је изашао пре два — три месеца и сад се не зна где се налази. Њега тражи његова мати Смиљана. Управа града Београда актом бр. 15393 расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да се о овоме извести Управа. Миливоју је 26 година, високог је стаса, црномањаст, малих бркова — жутих, плавих очију.

Сотир Јањић, калдрмџија из Лесковца, отумарао је 1 маја тек. године и оставио своју породицу без потпоре. Њему је 32 године, средњег раста, у лицу плав, очију плавих, без браде, и косе плаве; носи цивилно одело. Начелство округа врањског актом бр. 8610 моли све полицијске власти, да Сотира потраже и место становања јаве начелству. УБр. 15560.

Милутин син Миље удове **Стевана Арсенијевића,** бившег из Пожеге 9 прошлог месеца отишао је са својим газдама Ибрахимом и Николом Николићем из Пожеге на вашар у Горњи Милановац, да продају бозу, па се ни до данас није вратио. Сумња је, да је убијен. Начелство округа рудничког актом бр. 7788 моли све полицијске власти, да Милутина потраже и по проналаску њему упуте. Њему је 22 године, плав је, у опште смеђ; на левој руци посечен. УБр. 15561.

Мангуп ждребе нађено је у атару села Вароши у срезу сврљишком, маторо годину дана а длаке вране. Начелство округа нишког актом бр. 9241 моли полицијске власти да пронађу сопственика и да га по проналаску упуте начелству или начелнику среза сврљишког с позивом на бр. 4225. УБр. 15732.

ПОТЕРА

Непознати лопови ноћу између 29 и 30 тек. месеца, извршили су опасну крађу М. Чоркићу берберину из Шапца и однели: 6 комада машина за шишање; 4 камена за апциговање бријача; троје кљеште за вађење зуба; један кључ за вађење зуба; 19 бријача, (7 комада са жигом фабричним 7 звезда, 2 са жигом луга), 1 перорез са жутим корицама које се завршују у виду направе козје ноге; троје маказе (1 солингер, 1 клаубер и 1 са знаком шљука), два шевцајгла — купице за пуштање крви. Начелство округа подринског актом Бр. 6675 моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15248.

Њица, Танасија Гаврић, из Душановца у срезу неготинском окривљује се за четири злочина (разбојништво, тешку телесну повреду и два убиства) извршена једновремено 24 пр. месеца у вече у М. Каменици (у брзопаланачком срезу). По извршеном делу Њица је побегао, и до данас не зна се где се налази. Начелник среза брзопаланачког актом Бр. 2929 моли све полицијске власти да Њицу најживље потраже и да га нађена под тврдом стражом њему спроведу. Њици је 40 година, средњег стаса, развијен, бркова риђих — средњих. Говори влашки и српски. УБр. 15444.

Непознато лице, наоружано пушком и ножем, напало је на Андрију Николића тежака из Бублице, општине житно-поточке у срезу прокупачком, па му је скинуло црне чакшире, опанке и чарапе и побегло у правцу турске границе. Начелство округа топличког актом Бр. 4399 моли све полицијдке власти, да непознатог потраже и нађена њему стражарно спроведу. Њему је 30 година, стаса повисоког, мало погурен, у опште плав, бркова малих жутих, на десном образу испод самог ува има белегу од ране или убоја; говор му је бугарски помешан са српским језиком. УБр. 15558.

Мијајло В. Мијајловић, келнер, родом из Ваљева, пресудом начелства окр. подринског од 9 априла т. г. бр. 3976, кажњен је за утају новца у 28·50 динара, колико је био примио од Мијајла Јовановића из Штитара, за београдско друштво за удају и женидбу — са десет дана затвора и да накнади Мијајлу утајену суму и на име таксе и дангубе 10 динара. Али је он побегао чим му је пресуда саопштена те се иста није могла извршити. Начелство округа подринског актом Бр. 6213 моли све полицијске власти да Мијајла потраже и њему спроведу. Њему је 32 године, средњег раста, сувоњав, у лицу смеђ; носи цивилно одело. УБр. 15613.

Непознати лопов ноћу између 7 и 8 тек. месеца извршио је опасну крађу Илији Николићу тежаку из Сланаца и однео 32 дуката бушена, 5 турски ирмилука бушених, 1 велики, од 4 ⌗ цесарских, дукат и 6 рубија од по 6 гроша. Начелник среза врачарског, актом Бр. 6402 моли полиц. власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15641.

Непознато лице украло је Филипу Вунићу из Жељева у срезу сврљишком једну омицу матору две године, алатасте длаке, на челу цветасту, са репом подсеченим — куса; висока 135 с. метра. Начелство округа нишког актом Бр. 9240 моли полиц. власти, да лопова потраже и њему спроведу. УБр. 15732.

УХВАЋЕНИ

Коста Николић — **Гиљанац** из Врање и **Петар Милосављевић** из Петриња (у окр. врањском), осуђеници, чије смо слике изнели у прошлом броју нашег листа, ухваћени су.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

У овом броју свршене су две рубрике — „Админ. Подела“ и „Злочин и казна“ — које су заузимале велики простор у нашем листу. Према томе, од сада ће бити у „Полицијском Гласнику“ заступљен више и поучно-забавни део, кога је због ових великих ствари у последње време било врло мало.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 24. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. ЈУНА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње 6 динара. Гостионичарима и механџијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

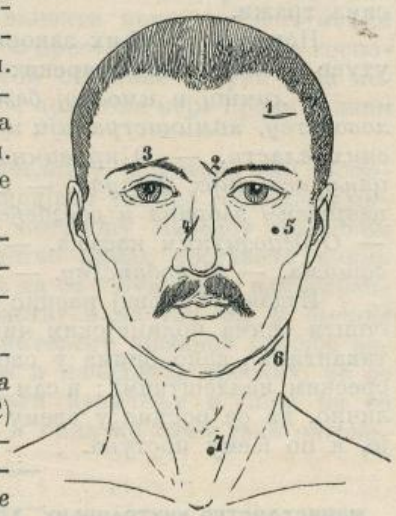
БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић — (11)

III. Лице, уши и врат

Раније смо већ казали, који делови тела служе као репери за узимање особених знакова ових делова човечјег тела. Овде помињемо, да су особени знаци лица не само најважнији већ, сразмерно знацима на осталим деловима тела, и најмногобројнији. То долази отуд, што је лице, почев од рођења па до смрти, вавек изложено спољним утисцима, док су готово сви остали делови тела заштићени од тога одећом.

Сл. 20.

Приликом узимања ових особених знакова, треба отпочети са челом и завршити са подбратком. Тим редом иду и примери, које овде наводимо са сл. 20.

а) *белега у облику праве линије, величине 2 см., правца хоризонталног, за 3 см. изнад средине леве обрве,* (1)

б) *белега у облику праве линије, величине 1·02 см., правца косог за 1 см. изнад корена носа* (2)

в) *белега у облику праве линије, величине 2 см., правца хоризонталног, на средини десне обрве (3),*

г) *белега у облику праве линије, величине 1/0·7 см., правца кососпољашњег, на десној страни носа а за 2 см. испод његовог корена (4),*

д) *брадавица, у величини просног зрна за 2 см. испод спољњег угла левог ока (5),*

ђ) *белега од скрофула, у облику полукруга са издубљеношћу на горе, величина 4 см., правца косо-унутрашњег, за 6 см. више, и у лево од гркљана а испод моксилара (6)* и

е) *брадавица длакава у величини кукурузног зрна за 1·5 см. испод гркљана (7).*

Узгред напомињемо, да је гркљан једини репер, који служи за локализовање особених знакова врата.

IV Прса.

Описивање особених знакова антеријорне стране трупа или прсију бива по већ изложеним принципима, а њихово локализовање врши се, као што смо већ напоменули, према овим реперима: *грудним костима, сисама, пупку* и *медијани.* Ниже изложени примери, показаће нам, како се и ови знаци, као и знаци лица, могу потпуно тачно описати. (сл. 21)

а) *брадавица облика и величине пшеничног, зрна за 6 см. испод гркљана и за 3 см. у лево од медијане (1),*

б) *белега од опперисања, величине 2·5 см., правца вертикалног, за 3 см. испод гркљана (2),*

в) *белега у облику праве линије, величине 6/1·5 ск., правца нешто мало косо унутрашњег, за 4 см. у десно од медијана а на десној грудној кости (3),*

г) *белега у облику праве линије. величине 3·5 см. правца косо-спољашњег за 3 см. више леве сисе и за 2 см. у лево од медијане (4),*

д) *брадавица длакава за 2 см. изнад и по задн десне сисе (4),*

ђ) *белега полукружна, са издубљеношћу на горе, величине $8/_{0·2}$ см. правца скоро хоризонталног за 9 см. више пупка и за 2 у десно од медијане (6),*

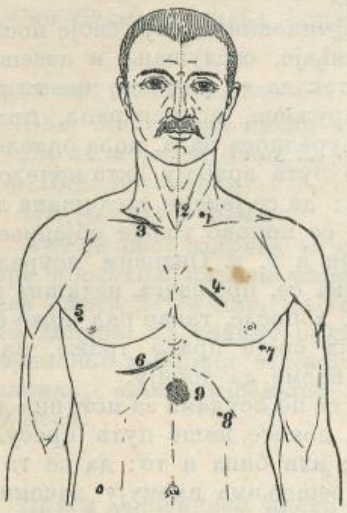
е) *брадавица у величини просног зрна за 3 см. испод леве сисе (7),*

ж) *белега у облику тачке за 10 см. испод леве сисе и за 6 см. у лево од медијане (8),* и

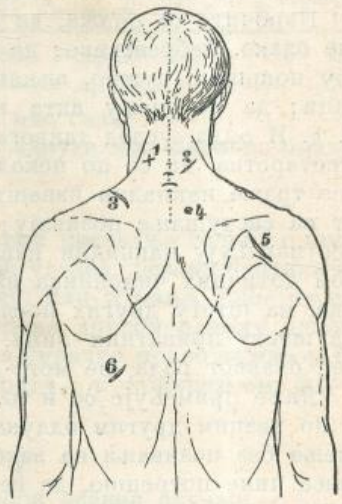
з) *белега од изгоретине, округла, величине 3 см. (пречник) на самој медијани, за 10 см. више пупка (9)* и т. д.

V. Леђа (сл. 22).

На постеријорном делу тела медијана је замењена кичмом која, са седмим кичменим обртњом, служи као тачка репера за локализовање особених знакова на овом делу тела. Седми кичмени обртањ налази се испод врата, а изнад линије плећа. Код

Сл. 21.

Сл. 22.

личности мршавих, он чини једно мало испупчење а код личности дебелих, он је готово изједначен са 5 и кичменим обртњима, те га је с тога, доста тешко од њих разликовати.

Примери:

а) *белега од чира у виду крста за 2·5 см. у лево од кичме и за 3 см. испод седмог кичменог обртња (1),*

б) *белега у облику праве линије, величине од 3 см. правца косо-унутрашњег за 1 см. изнад и у десно од седмог кичменог обртња (2),*

в) *белега полукружна са издубљеношћу на доле за 7 см. у лево од седмог кичменог обртња (3),*

г) *младеж у величини просног зрна за 3 см. испод седмог кичменог обртња (4),*

д) *белега полукружна са издубљеношћу на горе, величине 5 см., правца косо-спољашњег за 12 см. испод седмог кичменог обртња и за 9 см. у десно од кичме (5),*

ђ) *белега у облику праве линије величине $3/_{0·2}$ см., правца косо-спољашњег, за 24 см. испод седмог кичменог обртња и за 6 см. у лево од кичме (6),* и т. д.

VI. Ноге

Веома је ретко, да се морају узимати особени знаци и са доњих делова човечјег тела, јер док на њих дође ред, испуни се готово увек цео картон. Ако би се, по некад, и десило, да се појави потреба и за овим особеним знацима, а исто се може појавити само тада, кад на претходним деловима тела нема ни пет особених знакова, они се описују и локализују по већ изложеним принципима. Понављамо опет, да то врло ретко бива.

Скраћено писање особених знакова

Да би се, у одређеним рубрикама на картону антропометриском, могли уписати сви особени знаци једне индивидуе, као и да би се то што брже учинило, Бертилон је установио нарочито скраћено писање — *антропометриску стенографију*. Ова се састоји у скраћивању појединих речи било помоћу њихових почетних или средњих писмена, било помоћу нарочитих, конвенционалних знакова.

Посведневна употреба овог скраћеног писања утиче у толикој мери на личности који се тиме служе, да га они, у свакој прилици, претпостављају обичном читању и писању.

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 19112
3 октобра 1900 год.
У Београду

Начелству округа

Расматрајући радњу појединих полицијских власти приметио сам, да у пословима понеких чиновника има доста неуредности и неправилности, што долазе: или од небрежења самих чиновника, или од њиховог незнања закона и непознавања министарских прописа и расписа.

Нарочито се опажа, да има чиновника, који своје послове врше олако, небрежљиво; да извиђаје, саслушања и извештаје пишу површно, ружно, аљкаво, тек да се рад што пре из руку избаци; да се шаљу акта нездружена, испретурана, прљава и т. д. И онда, услед таквога неуредногa рада, мора одавде, из министарства, да се по неколико пута враћају акта начелству, да се траже накнадни извештаји; да се једном саслушана лица опет на саслушање позивају; да се поново траже објашњења; да се наређују накнадни извиђаји и т. д. Оваквим неуредним радом дотичних чиновника изазива се, пре свега, излишна преписка, на штету других послова, а после, такав рад може бити и на штету приватних лица, која своје право траже, па га, услед оваквог рада, не могу на време да добију.

Даље примећује се и то, да се по осудама за иступна дела, а и по разним другим одлукама, доносе више пута пресуде и решења без позивања на законе; или бива и то: да се та позивања чине погрешно, да се у решењима именују закони, по којима полицијска власт није надлежна одлуке да доноси и покренута питања да решава.

Тако исто, по оним претписима, по којима се из министарства оставља рок за поднашање извештаја, не одговара се, или никако, или не у одређеном року; а то је са тога, што на ове рокове и на радњу потчињених му органа, старешина надлештва не обраћа довољно пажње, него оставља, да му о томе млађи воде бригу.

Поглавито, на немарљивост полицијских органа у извршењу грађанских пресуда и решења дижу се из дана у дан силне жалбе; и доиста изгледа, да је у овоме делу полицијских послова наступио прави застој.

Начелство треба да има на уму, да од тачног и брзог извршења судских одлука у многоме зависи кредит трговачки. Тај се зацело неће моћи да подигне, ако трговац, или уопште поверилац, морао буде годинама да чека на исплату досуђене му тражбине. А како ће се одржати један трговац, и он својим обвезама одговорити, када не само на време, него и после неколико година, своје новце не може да добије? А имајући на уму, да од кредита трговачког много зависи и кредит земаљски, препоручујем најозбиљније начелству да зато и у овом погледу убрза радњу својих потчињених органа. Нарочито нека обрати пажњу на оне своје органе, који иду на руку и дају дужницима прилике, да одређене продаје одлажу; да плаћање осуде избегавају под разним изговорима; на оне полицијске чиновнике, који при попису, премеру, или одређивању продаја, намерно, или из непажње, пропуштају испунити законе прописе, те тиме дужнику дају основа, да извршену продају имања обори код суда. За овакве чиновнике, чим се деси случај, нека ми се одмах јави, да се као несавесни и неуредни из службе уклоне.

Ради бољег контролисања овога рада наређујем, да начелство води нарочити списак о уништеним продајама, те да се види, код којих се органа то дешава; а да се у тај списак бележе и извршења колико их код које власти и од кад има и колико их је и кад свршено.

Уопште се примећује код многих старешина, као што напред поменух, да своје послове остављају млађима, те како они израде, тако и остаје. Нико им радове не контролише, те отуда има случајева, да се чак и Министарству шаљу извештаји, које потписује само секретар и т. д.

На све ове и друге слична појаве неуредности код полицијских власти скреће се пажња начелству са препоруком, да својим потчињеним чиновницима и званичницима нареди, да добро проуче све прописе закона, по којима полицијски чиновници и званичници имају да раде; да тако исто добро проуче и све министарске расписе о свима питањима, која им на рад долазе, па пре него какав службени посао сврше или какав предлог или извештај министарству поднесу, да се претходно добро увере: је ли испуњено све што се по закону и расписима тражи.

Поред постојећих закона нека се нарочито проуче и добро утуве расписи министарски:

О личној и имовној безбедности. — О хајдучији. — О деловодству, администрацији и осталим пословима код полицијских власти. — О кривичном ислеђењу уопште, — О извршењу иступних пресуда. — О извршењима и наплатама. — О извршењу забрана и обезбеђења. — О механама и кафанама. — О депозитним касама. — О употреби телеграфа. — О пасошима. — О поданству. — О одсуству чиновника и т. д.

Издавајући овај распис препоручујем да га начелство саопшти свима полицијским чиновницима и званичницима (практикантима), како онима у својој канцеларији, тако и оним пресеским надлештвима; и сам пак начелник окружни стараће се лично, да се роспис у свему у даној прилици строго извршује, и по њему поступа.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 20.424
17 октобра 1900 год.
у Београду

Начелству округа

На основу писма господина министра финансија од 11 августа ове године ПБр. 25173, а ради што успешнијег прикупљања дугованога пореза, ја сам телеграфским путем 19 августа ове године ПЊ 15.360, издао наредбу томе начелству: *да се кулучење у томе округу одмах обустави.*

Али, како су ми се после тога многа начелства обраћала и тражила изузетно допуштење, да се може кулучење у дотичном округу продужити, наводећи: да су путеви у округу на појединим местима тако искварени, да би сваки саобраћај био прекинут, ако се што скорије не поправе; како су се господин министар финансија и грађевина увек сложили у томе: да се појединим окрузима изузетно допусти и даља употреба народне снаге на оправку путова, *то оцозивам своју наредбу о обустави кулучења и наређујем томе начелству: да се у будуће у овоме питању управља тако: да кулучење не смета финансијским органима у наплати порезе.*

Тако: народ се на кулук може употребљавати у свако доба године, кад то захтевају потреба и месне прилике у округу ради оправке мостова, и засађивање дрвећа поред друмова и другим радовима у округу али то удесити тако: да ти радови ни у ком случају не сметају најбржој наплати порезе. Правилним распоредом рада то се да постићи, и кад начелство схвата време, прилике, месне и опште државне потребе и кад је прожмато

стварним напретком округа у свима гранама, оно то као политички преставник власти у округу, може извести.

Кад народ нема много пољских радова, кад је време подесно за оправку путова, онда би било и штетно такву прилику пропустити. — Али и у таквим приликама кулучарске радове наређивати и вршити поступно, не одређујући на кулук све општине једнога среза у један мах, већ редом општину по општину. Пре него се нареди кулук, уверити се претходно од надлежнога пореског одељења, какво је стање наплате порезе у дотичном срезу и по појединим општинама, па се и према томе кретати приликом издавања наредбе о кулучењу. Кад је где проценат наплаћене порезе недовољан, и кулучење је пак неопходно нужно, онда кулучарске радове одређивати брзо и за врло кратко време. Увек тражити извештај од пореских одељења односно стања у купљењу порезе, и кад је стање недовољно, онда бити у том погледу на руци пореским одељењима, да се што више и што пре покупи дугована пореза, и тада у таквој општини не наређивати кулучење.

Где би се начелство уверило, да поједина пореска одељења неверно престављају стање о успеху при наплати порезе и тиме сметају правилан рад начелства у погледу употребе народне снаге на радове, такве ми порезнике с места достављати, и ја ћу онда према таквим предузимати даљи корак. Ако би и после ове наредбе по којој полицијске и ове финансијске власти имају хармонирати, настала потреба у томе округу, да се кулучење мора обуставити што оно смета довољном прикупљању дугованог пореза, сматраћу да то начелство није схватило идеју моје наредбе или да је самим порезницима то најлакши изговор за њихову неенергичност у наплати порезе екзекутивним путем. Уверићу се у том случају о преставци порезника господину министру финансија о потреби обуставе кулука и за неверност извештаја, предузимаће се потребне мере према таквим државним службеницима.

Ову наредбу издату томе начелству, доставио сам господину министру грађевина и финансија и умолио господина министра финансија, да и он изда потребну наредбу пореским одељењима. Наредбу ће ову начелство одмах доставити свима полицијским властима у округу, те да се у будуће по њој управљају, скрећући пажњу томе начелству и на то: *да у будуће треба и мора бити хармоније* у интересу државне службе између управника пореских одељења и начелника срески, те се само у том случају неће прекидати кулучење и опет ће се успешно вршити наплата порезе, и онда ће само тако одговорити циљу ове моје наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

ПЊ 17843
17 септембра 1900 год.
у Београду

Начелству округа

До сада су ми по готову сва начелства као и упр. града Београда уз акта појединих предмета, по којима су приватна лица изјавила жалбу противу каквога њиховог решења, слали само оригинално решење противу кога је изјављена жалба. Често се пута пак дешавало и то, да се пошаљу само решења начелства а не и решења нижих власти, која су они расматрали. Међутим баш су та решења од важности, јер су у највише случајева само у њима изнете побуде, чега нема у решењима виших власти. По досадашњој пракси акта таквога једног жалбеног предмета враћена су надлежним властима заједно са оригиналним решењима, против којих је изјављена жалба, чим је по њима донето решење овде у министарству. На тај начин поред концепта министровог решења, којим се одобрава или поништава какво решење ниже власти, и жалиочеве жалбе, није остајало никаква трага у архиви подручног ми министарства, о томе, какво је било и на ком је основу донето оно решење, противу кога је изјављена жалба.

Налазећи да је ова досадашња пракса са многих разлога штетна и погрешна, нашао сам за потребно да овим расписом наредим начелству — управи, — да ми од сада редовно уз акте предмета, по којима је изјављена жалба противу каквог његовог — њеног — решења, шаље и своје оригинално решење у *овереном препису,* као и оверен препис решења ниже власти, ако га буде било.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

1. Да се по закону о устројству општина и општинских власти, општински одбор бира за целу општину од стране *Збора целе дотичне општине,* а ни у ком случају законом није дозвољено, да општинске одборнике бира свако село за себе на сеоским скуповима, нити су по закону пуноважне оне одлуке, које би само одборници из извесног села за своје село или за целу општину доносили, већ, сваку одлуку одборску, па тицала се она само једнога села или целе општине, треба да донесе цео одбор у седници општинског одбора.

2. Општинске пуномоћнике треба да бира цео одбор у седници општинског одбора, а не одборници из сваког села засебно за своје село.

3. На питање под 3. одговорићемо вам онда, кад нам будете послали у верном препису решење окружног суда од 1848 године, по коме су заступници општински за увек уступили право механџији: де он сваке године о Митрову-дне полаже општини на име акциса за пиће по 100 динара.

* * *

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

У општини Ж. постоји по пореском распореду оваква задруга:

„Вујица Ивић, који плаћа чисте непосредне порезе (сталне личне порезе ослобођен као престарео) . . . . . 3·22 дин.
„Син Михајло, плаћа порезе на личност . . . 6·— „
„Син Стојан, плаћа порезе на личност . . . . 6·— „
„Син Стамата, плаћа порезе на личност . . . 6·— „

Цела задруга плаћа 21·22 дин. чисте непосредне порезе, без икаквих других прireза.

Овај општински писар пита нас сада:

Да ли који од чланова ове задруге има бирачко право за избор Нар. посланика?

Ми му одговарамо:

Ако је овој задрузи за све три последње године о којима говори последњи одељак члана 50. устава, резана оволика иста пореза (свега 21·22 дин. на годину) или и мања, само не мања од 15 динара, на годину онда, према другом одељку члана 8. привременог изборног закона, има бирачко право за избор Нар. посланика, само старешина задруге, у конкретном случају само отац.

* * *

Други општински писар износи овакав случај:

На пр. по распореду пореском за последње три године, постоји задужена порезом задруга од три пунолетна задругара, којој целокупна чиста непосредна пореза, без прireза, за сваку годину износи по 37·50 динара.

У овој години, ти задругари изделили су се и живе одвојено. Међутим, по распореду пореском, они се још воде као задругари, јер им пореза још није издељена.

Износећи овај случај исти нас писар пита:

Да ли се и који од ових лица може уврстити у бирачки списак за избор Нар. посланика, или не може; јер, кад би им се, према томе, што су се у овој години изделили, и пореза поделила, онда би на сваког од њих дошло да плаћа по 12·50 динара непосредне порезе, и, по томе, не би један од њих имао бирачкога права.

На ово питање ми му одговарамо:

Кад су се задругари сада поделили, а по распореду пореском нису још задужени сваки за себе, већ цела задруга укупно, онда, према другом одељку члана 8. привременог изборнога закона и члану 50 устава, имају бирачко право за избор Народних посланика њих двоје из исте задруге, који су по годинама старији од оног трећег задругара.

* * *

На питање једног општинског писара, у коме се року подноси жалба противу избора кметова и одборника, извршених на општинским зборовима у *варошицама* — одговарамо му:

Да се, по 31. члану закона о устројству општина и општинских власти, жалбе противу избора свршених на општинским зборовима, *у варошицама,* подносе у року *од три дана,* рачунајући од дана избора, ма да у овом законском пропису, нису нарочито именоване и *варошице* већ само *вароши,* јер је законодавац у овом законском пропису, и под речју „*варошима*" разумео и *варошице*, иначе би и њих именовао као што је то учинио са селима.

* * *

Један општински писар, управио је на нас једно овакво питање:

„ Указом Његовог Величанства Краља уклоњен је председник вароши В. са тог положаја.

Пошто је по овоме указу председник разрешен од дужности, општински је суд са одбором одлучио: да дужност председничку у овој општини, до постављања новог председника, врши по звању најстарији члан истог општинског суда, а дужност овога члана да врши један општински одборник, пошто за то није било кметова".

Овај општински писар пита нас сада за објашњење: да ли члан општ. суда, који је одређен да врши дужност председничку, има права и на плату председникову, пошто његову — чланову — дужност врши одборник коме по закону за тај посао, као неплатежном општинском часнику, припада плата тога члана?

На ово питање одговарамо овом писару следеће:

1. По тачки 8. члану 47 закона о устројству општина и општинских власти, члан општинског суда, *који већ има своју плату,* кад заступа у дужности председника општине, *нема зато никакве накнаде* ма да то заступање траје и дуже од 15 дана. По томе, члан суда општине вароши В. који је одређен да врши дужност уклоњеног општинског председника, нема права и на плату председничку, већ само на своју плату коју има као члан општинског суда.

2. По истом законском пропису, ономе, који је одређен да заступа у дужности члана општинског суда, кад то заступање траје дужу од 15 дана, даје се накнада, равна плати онога члана кога и заступа, *ако то одређено лице нема никакву другу платежну службу.* По томе, онај општински одборник, који је одређен да заступа члана суда поменуте општине, као часник општински без икакве плате, има право на накнаду равну плати онога члана кога и заступа, ако то заступање траје дуже од 15 дана. Та накнада могла би му се издати из плате председничке пошто је његово место празно, али, свакако треба о томе да постоји и надлежна одобрена одлука општинског одбора.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо два оваква питања:

I.

Дешава се више пути, да извесно лице, које се код општинског суда испита по каквом кривичном или грађанском предмету, неће после тај свој испит и да потпише, без икаквих узрока; и,

II.

Тако исто, у већим случајевима, дешава се, да неко лице неће да потпише саопштење пресуде, по којој је осуђено или од парнице одбивено, за то, што му пресуда није по вољи.

Овај писар пита нас: шта треба радити у оваквим случајевима, па, и саслушање, о коме је реч под I, и саопштење пресуде, о коме је реч под II, имају законску важност и без потписа дотичног лица, који оно неће да стави, или из каприца или што жели да тиме осујети закони рад суда по дотичном предмету? Да ли би се у овоме случају саопштење пресуде могло извршити пред два писмена грађанина; да ли би то саопштење по закону вредило, како за парничара тако и за већу власт; као и да ли парничар који саопштење пресуде није хтео сам да потпише, има право жалбе противу те пресуде, или не?

На ова питања, одговарамо следеће:

Полазећи са тога гледишта, да је по закону јавна исправа сваки онај акт који је надлежном влашћу оверен, ми налазимо да у горе означеним случајевима треба поступати овако:

1, Кад извесно лице, које је по извесном предмету, било кривичном било грађанском, пред дотичном влашћу саслушано, то саслушање, без законских разлога неће да потпише, онда треба позвати два писмена грађанина, пред њима му прочитати саслушање, и понудити га да исто потпише. Ако оно пред тим грађанима изјави, да су речи у саслушању записане, његове, али да ипак саслушање неће да потпише, онда то назначити на месту где је он требао свој потпис да стави, па испод тога нека се потпишу оне два писмена грађанина пред којима је ово урађено. Потпис тих грађана нека овери иста власт пред којом је то и рађено, и, онда ће то саслушање по закону имати потпуну важност, као да је и само саслушано лице потписало; и

2, Овако исто треба радити и онда, кад неко неће да потпише пресуду која му се саопштава, само нека и у овоме случају општински судови оверавање извршеног саопштења пресуде учине, онако, како то прописује допуна §. 13. грађ. суд. пост. од 26 јануара 1901 год. која гласи:

„*Саопштење пресуде, или решења, овериће увек председник и члан суда, а, ако би ови били неписмени, саопштење ће се извршити у присуству два писмена сведока, који ће се на акту саопштења потписати*".

„*Дан саопштења увек ће се словима означити*".

Кад се овако уради, онда је извршено саопштење пресуде по закону за све власти пуноважно, т. ј. сматра се, као да је то саопштење пресуде само дотично лице потписало, противу које се, наравно, може исто лице, у законом року, и жалити, ако хоће, ма да саопштење пресуде није хтело својом руком да потпише.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

М..... Ј. М..... писару општине С.....

Простор листа не допушта нам да можемо штампати пресуду општ. суда и ислеђење које сте нам у препису послали. Али, да би вас задовољили са одговором на постављено питање: да ли је та пресуда правилна или не? ми вам јављамо: да је та пресуда скроз неправилна, за то: 1, што по закону није било места пресудом досуђивати клетву сведоцима; 2, што су тужбени наводи остали сасвим недоказани; и 3, што није поднео за доказ тужбе служитељску исправу, или уговор о погодби слуге, који би предвиђао и све услове под којима је братанче туженога било погођено да га служи, а, који би уговор једино могао у конкретном случају да послужи тужиоцу за доказ његових навода у тужби.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

(НАСТАВАК)

Сцена од прошлог дана поновила се опет. Кроз пукотине од врата угледам истог човека у штали кад је ушао, беше спустио лампу на једну даску, и с великом муком подигао један тежак и широк камен. Пошто је то учинио мету портфељ у један крајичак, спусти поново камен на исто место и нестаде га.

Вратим се натраг и ту сам ноћ мирно преспавао. Сутра дан рано у јутру прегледао сам шталска врата и видео сам да се могу лако отворити. Не знајући ни сам како, узмем један од кључева мога ујака да с њим опробам не би ли могао отворити.

Знао сам да је сусед стар да је саможивац, и да је свршено сам у кући боравио.

Био сам већ и заборавио на глад од јуче — да, јуче је то било... Нисам имао шта више да заложим, и живео сам у највећој беди. Кад је ноћ наступила прећем преко ограде, отворим шталска врата подигнем камен и нађем овај портфељ.

Узмем га, забравим опет врата, и одем право својој кући.

Није ме нико видео!

Прошао је цео дан, а ја не смедох да отворим портфељ. Тек вечерас прибрао сам се и решио на то.

117.000 франака у папирима од вредности и 9000 франака у упутницама. Имам дакле свега 126.000 франака!

9 јула.

Спавао сам добро, особито добро! Ништа од свега што је било самном нисам сањао! Кад сам се пробудио требало ми је прилично времена да се приберем и уверим да ли је све јава што се самном десило.

Сад ми ваља радити да ме не ухвате. Интелигентан сам, разуман сам, умем логички да мислим. Не кајем се што сам учинио и надам се да ћу се из ове афере извући.

Гладан сам. Извадим из портфеља и понесем собом обадве стотинарке, спустим поново портфељ у кофер заврнем кључ два пут на вратима од собе и одем.

На степеницама кад сам силазио говорио сам у себи: „хоћу сада прво да набавим сигуран затвор...“

Отпочнем гласно да се самом себи смејем.

„Како ће богат човек, као што сам ја и даље да борави у овој собици на крову“!

Кад сам ишао и дошао до једне ашчинице онде на близу паде ми на памет да ли ту да ућем, или да идем даље јер се нисам био још решио.

Био сам већ и метуо руку на браву с намером да ућем у ашчиницу, кад на један мах сетих се да бих с тиме велику глупост са собом учинио. У истој ашчиници остао сам био дужан за јело што сам се месец дана раније хранио, и ако сада платим дуг, који ће се нема сумње од мене тражити, навући ћу тиме одмах на себе подозрење. За то продужим пут даље.

Хоћу, дакле, да једем, у какав већи ресторан. Жеља ми је била да једном добро једем. Имам најзад и права на добар доручак. Ну, помислим, да требам сада да будем и штедљив и свој начин живота тек доцније да мењам. За 35 суа, дакле, доручковао сам. Док сам јео, посматрао сам неке беднике, који ућоше у салу, и вољан сам био да им укажем помоћ од мојих 126.000 франака.

Пошто сам свршио с јелом, у мени се још више сажаљење пробуди. Радо бих помогао другоме, и радо бих и ове све добре људе позвао да нешто приме од мене кад бих смео.

Пружих моју стотинарку келнеру да платим. Чекао сам дуго док је променио новац, и за то време некакав страховит немир беше ме обузео,

Помислим већ у себи да сам пропао, и полициста тек што није по мене ушао.

Неколико тренута иза тога био сам, од страха тако рећи, ван себе. Узмем шешир и пођем решен да пре изгубим новац. него ли да допустим да ме као какво дете ухвате.

На један мах чу се замном вика.

„Господине! Господине“!

...Био сам већ и врата отворио.

Да л' да бежим, или пак да станем и да чекам док се може бити и какав полициста не појави?

Нисам хтео, дакле, да станем. Али се после тога на један мах у мени опет пробуди дух и ја се смело окренем.

„Овде је ваш новац!“

...Изгрдим грубо келнера зато што сам на њега морао дуго чекати.

25 јула.

За ових 14 дана нисам ништа погрешио.

...Од мојих сто франака остало ми је само 3 франка и 50 сантима.

Тек сам јуче дошео да се напијем и загрејан кући дођем. Био сам на самог себе љут јер сам овом приликом свој капут и сувише испрљао.

Јутрос сам прао капут... Услед прања избише многе мрље по њему, шавови беху добили црвенкасту боју, а рукави и рупице од дугмета отрцали се.

Кошуља — последња коју сам већ имао — поцрнила од нечистоће да је нисам више могао носити. Тражио сам другу међу прљавим, које сам био скинуо, и једну сам нашао која се могла још превртути.

Кад сам се обукао изгледао сам самом себи смешан. Страховито сам био и прљав и подеран.

Ха! Ха! Морам се самом себи смејати! Подеран... а овамо 126.000 франака.

То је добро, што?

Узећу хиљаду франака, и купићу себи све ствари које су ми нужне!

— — — — — — — — — — — — — — —

Хиљаду франака у упутницама!

У оваком оделу да ја мењам хиљаду франака?

То би значило да се сам пријавим полицијском комесару и да му кажем:

„Господине, ја сам ово украо“.

Никако само глупости! Хвала богу нисам још толико поманитао да бих и такве будалаштине могао чинити.

Шта, дакле, да радим?

...Али зашта још сада да се бринем? Имам још толико колико ми је још потребно за храну. За храну сутра ћу се већ побринути.

26 јула.

Нисам могао ништа избринути.

Боже, зар сам ја ипак сиромах у сред Париза и са својих 126.000 франака у џепу.

Остало ми је још 13 суа!

По подне истог дана.

Долазим из народне библиотеке. Ишао сам јутрос с упутницом и надао сам се да ћу уз пут успети да је где год променим. Мислио сам и размишљао о томе дуго. На један мах сину ми мисао у главу... Имам 126.000 франака.., То сам једнако понављао у себи. Али, је ли то баш сигурно? Имају ли папири, које ја уза се носим, увек ону исту вредност?... Кажу ми да се они могу и „анулирати...“ Шта значи то „анулирати?“ Како бих ја сазнао, да није старац ове папире поништио? Не смем ни да помислим на то да идем у Банку и да јој своје папире покажем.

Сетих се да би у народној библиотеци могао добити књигу, из које бих се могао о томе обавестити. Потражим, дакле, у у читаоници свеску о берзанским операцијама.

Један глупак, чиновник, само се на то насмеја.

Идијот!

Помислим у себи: можеш се ти мени смејати колико хоћеш, али ипак ја имам више од тебе!

Шта сам тражио то сам нашао у једним новинама, у којима се обично публикују нумере анулираних папира од вредности. Продају се у близини берзе по 10 суа број. Купио сам те новине и остаде ми свега још три суа за хлеб.

Немам више ни једног суа при себи. Остало ми је код куће 9000 франака у упутницама и 117.000 франака у облигацијама.

Шта да радим и како да се побринем за сутра шта ћу јести?

— — — — — — — — — — — — — — —

Старац, види се, није никакве кораке предузимао за проналазак своје покрађе.

Његова имовина сад је моја. (Свршиће се).

СТАРИ ПОЗНАНИК

ИЗ УСПОМЕНА ЈЕДНОГА ПОЛИЦИЈСКОГА ЧИНОВНИКА

ОД

Ј. Д. Ханзена

I.

Тајин је горак хлеб! Тако сам мислио као млад човек, када сам морао постати војником. Био је почетак новембра, када сам сео у вечерњи воз, да се одвезем из своје отаџбине у Франкфурт на Одри, где сам тих дана требао да ступим у кадар као регрут.

У колима треће класе било је у почетку сем мене само још два путника; један дебели, весели сточарски трговац и један касапин, као што се могло закључити из њиховога говора, јер су се веома гласно разговарали, да сам их и преко своје воље морао прислушкивати.

Када смо после једнога сата вожње застали код једног малог места, дође код нас и четврти путник, који одмах при уласку избаци један масан виц, на који се слатко насмеја врло приступачни сточарски трговац. Уљудно обучени шаљивчина, који је имао у себи и извесне елеганције, био је човек од својих добрих тридесет година, маркиранога, нешто преживелога и лукавога лица, сјајних очију, гргуљаве косе, бркова и браде. Ја сам га посматрао прилично равнодушно, а при том ми је изгледало

као да сам ја тога човека морао познавати или гдегод пре видети. На велико задовољство остале двојице путника продужи он терање шале.

Тако је овој тројици прошло добрих пола сата веома пријатно. Воз је хујио пуном брзином кроз усамљени предео; њиве и ливаде, које су изгледале јесењи пусте и голе, виделе су се с леве и десне стране пута. Била је сјајна месечина.

Шаљивчина је баш причао једну своју епизоду, како је у једној ранијој вожњи из Улка повукао за кваку којом се заустављa воз у случају какве нужде.

„Зато сте морали да платите тридесет марака глобе“, рече сточарски трговац.

„Ни аспре нисам платио“, одговори он.

„Шта сте радили да избегнете казну?“

„Радо ћу вам показати. Сасвим просто овако“.

Он устаде, и повуче за ту кваку. Зачу се јак писак локомотиве.

„До ђавола!“ рече трговац. „Баш сам радознао, како ћете проћи сада без казне.“

„Одмах ћете видети, па ћете се целога века сећати ове лепе шале!“

Укочише воз и он стаде. Чудновати шаљивчина отвори врата и искочи напоље, и брзо прескочи преко ограде од жица у њиве.

Један кондуктер журно прегледаше све кваке:

„Овде је квака повучена“, узвикну он.

„Јесте!“ одговори сточарски трговац.

„Па шта има овде?“

„Ништа“.

„Зар нема никакве несреће?“

„Нема“.

„Онда то кошта тридесет марака; мора да се јави.“

„Обратите се само господину, који је то учинио.“

„А ко је то?“

„Он је изашао из воза, али ено га, још се види на месечини“.

Кондуктер се обрати ономе: „Хеј, ви тамо!“ викну он.

„Шта желите?“ упита шаљивчина из далека.

„Ви сте задржали воз.“

„Јесам, наравно.“

„За што сте то учинили?“

„За то што сам имао овде да површим неке важне послове, те сам хтео овде и да сиђем.“

„То кошта тридесет марака глобе.“

„Ха, ха, ха! Ала ме се то много тиче!“

„Морамо да јавимо.“

„Јавите; ја немам ништа противу тога.“

„А ко сте ви, како се зовете?“

„Зовем се Милер и из Берлина сам. Јавите то, ако вам чини задовољство. Због, господо! Ја вам се најлепше препоручујем, да се више никада не видимо.“

За тим даде на вољу својим дугачким ногама, и оде преко поља.

Један тренутак је изгледало, као да учтиви кондуктер хоће да потрчи за њим, али напусти ту идеју, ваљда за то, што му се то предузеће учинило да је без циља, или што би му однело много времена.

„Јесте ли познавали тога господина?“ запита он трговца.

„Не; ушао је у Најцелу“, одговори трговац.

„То знам.“

„Права шаљивчина. Дивно нас је забављао.“

„Нека га ђаво носи; ја ћу само да нотирам његово име. Милер из Берлина.“

„Ха, ха! У Берлину има много хиљада добрих и неколико рђавих људи, који се зову Милер. По томе ће бити доста тешко да се пронађе.“

„И ја се бојим, да имате у томе право.“

Кондуктер се врати покуњена носа и воз се убрзо крете.

„Штета што је отишао.“

„Чудновато је само, што је тако у тренутку изашао.“

„Па рече, да има ту негде посла. Ха, ха!“

„Хм!“ промрмља, као не верујући касапин.

Вожња је трајала једно седам минута, када на један пут стаде вика дебелога трговца, као да је полудео.

„Шта је ово? Бедни човек, проклета варалица! Пропалица!“ и пре но што смо га могли сагледати повуче он кваку да се заустави воз.

Понова одјекну писак, укочише воз и он стаде.

Кондуктер дотрча у највећем раздражењу к нама. Био је врло рђаво расположен.

„Опет! Па шта је? Ко је сада повукао кваку?“

„Ја“, одговори трговац.

„Зашто?“

„Срамно сам похаран. Нестао ми је новчаник.“

„Је л' било много у њему?“

„Три хиљаде и седам стотина марака у државним новчаницама“

„Лепа сумица, Бога ми! И ви ваљда мислите, да је крађу извршио онај човек, што је на онако чудноват начин изашао из воза.“

„Да, ја сам у то уверен“.

„И за то сте задржали воз?“

„Јест. Лопов треба да се потражи, да се учини потера.“

„Драги господине, ви ћете и сами моћи увидети, да ће то у овоме тренутку бити са свим бескорисно, јер смо већ неколико километара одмакли, а он наравно није тамо остао, где смо га ми оставили. Ви дакле немате довољнога узрока да с правом повлачите кваку, да се заустављa воз, и за то ће те морати платити глобу.“

„На то нисам ни мислио — био сам тако узбуђен, када сам приметио да ми нема новчаника.“

„Ја морам службено да јавим за овај случај. Тешко да ће вам уважити ваша извињења. Да сте мало размислили, увидели бисте, да је сасвим бескорисно то радити, што сте ви учинили. А што се тиче краће, ја вам саветујем, да се одмах, чим стигнете у Франкфурт, обратите полицији.“

„То се по себи разуме, да ћу учинити.“

„Свакојако стоји у питању, хоћете ли пронаћи тога лопова Милера из Берлина, у толико више, што се мора узети, да је тај шаљивчина, како га мало пре назваste, променио и име“.

По том оде кондуктер и воз пође.

Дебељку се више није повраћало расположење. Ужасно је грдио лопова и обећавао му грозну освету, ако га само нађе.

Касапин је држао, да ће тешко поћи за руком, да се он пронађе, јер му изгледаше овај као неки од најпрепреденијих варалица.

У том се и ја умешам у разговор и рекнем: „Морао сам тога човека негде пре видети, јер ми се учинио тако познат.“

„А где сте га видели пре?“ упита ме трговац.

„Не могу да се сетим тога.“

„То онда није много од користи.“

„Мени се учинио као какав путујући вашарски уметник,“ рече трговац. „Можда какав мађионичар, коме је пало у део, да своје извежбане руке употреби на овај начин.“

„Ха, сад знам!“ узвикнух ја. „Ова ме је примедба подсетила. Видео сам га на вашару. Био је пред мајмунским позориштем. Позивао је публику на врло весео начин, да уђе у позориште.“

„То је добар траг. А знате ли, коме је припадало то позориште?“

„Мислим, некоме Мартини-у.“

„Врло добро; велика вам хвала!“

Без икаквих других авантура приспесмо око девет сати у вече у Франкфурт. С највећом учтивошћу одведоше нас у шефову канцеларију на станици. Све што се десило узето је на протокол, а за тим изрекоше дебеломе трговцу, да има да плати глобу од тридесет марака. Службено ће се упитати виша власт, да ли треба да се ослободи од казне, због особених околности; у случају да буде решење у његову корист, новац ће му бити враћен.

По том отидемо и у полицију, где дадосмо своје исказе о целоме догађају.

Власт је обећала, да ће све могуће учинити, да пронађе лопова. И према моме исказу мислили су, да се може очекивати повољан успех.

И заиста је труд полиције имао брза успеха. То се позориште налазило у то време у једној мекленбуршкој вароши, и када је упитан управник тога позоришта, он је одговорио, да се лопов не зове Милер, већ Август Шулце, и да није из

Берлина, већ из мале вароши Нацена. Из тога је позоришта истеран због неуредности.

Кад му је тако утврђено име, и када је изашла потерница, није дуго прошло, и лопов би затворен и спроведен у Франкфурт на Одри. На судскоме претресу, ја сам био као сведок. Шулце је био даровит човек и имао је пристојан положај у грађанству, али је са својих авантура запао најзад и у злочин. Већ је био више пута кажњен због превара и крађа; сада је пак због крађе у железници био осуђен на више година робије. Од покраденога новца нађен је код њега већи део, три хиљаде и две стотине марака, и тај је новац враћен сточарскоме трговцу. Овај ми је из захвалности поклонио једну стотинарку, а за тим ме је повео собом у варош по кафанама, плаћајући свуда за мене. Томе је била последица, да сам ја изостао од касарне и при том јако весео вратио се у њу. За то сам добио три дана „фијоке".

Тако то иде у војничкоме животу. Нема руже без трња.

II.

У војсци ми се допаде много боље но шта сам мислио, а и тајин ми је постао слађим. Тако ми се допало, да сам се решио, да ту и останем. Био сам каплар, а могао сам да постанем и подофицир, ако останем и на другом року. То и учиним. Када је прошло три године, одслужим ја још девет. После дванаестогодишње службе добијем отпуст из војске с правом на цивилну службу.

Решим се, да се одам полицијској служби, јер сам осећао у себи сам неке способности за њу. Прво сам постао обичан жандарм. Као такав служио сам две године и тако имадох прилике да се одликујем. Пронађоше моје способности у трагању и проналажењу најтајанственијих злочина, те постанем тајним полицајцем, а добијем и повишицу. Међутим сам се и оженио, и живео сам задовољно.

Био је баш 5 јуни, мој дан рођења, и најлепши сунчани дан, када сам пре подне око десет сати шетао улицама. Тада видех пред Вагнеровим хотелом газду од хотела где разговара са једним странцем, човеком већ зреле старости. Пало ми је у очи његово лице, као да сам га пре дужега времена видео гдегод, ну како се у том моменту нисам могао да сетим, прођем их сасвим обично. Од оних пет, шест, који су у то доба јурени, и чији сам ја опис имао у глави, он није био. Сем тога, тога сам се дана налазио у расположењу свога рођен-дана, те сам тога лепога дана имао необично добро и лепо мишљење о свету и човечности.

Четврт године доцније деси се ово: већ дуже времена — не зна се, да ли у Немачкој, Холандији, Белгији, Енглеској, Француској или у Северној Америци или у коме другоме месту, — правили су неки врло фини фалсификатори руске рубље необично вешто. Тврђено је, да су боље биле прављене него праве руске новчанице. И у Берлину је било повише штета код банкара и трговаца тим лажним новчаницама. Ја добијем задатак, да трагам ту ствар и убрзо сазнам, да је тај човек непознати трговац, већ зреле старости, а на изглед улива велико поверење. Неко срећом исказа, да га је видео у рестоарацији Вагнеровога хотела; дакле изгледало је могућно, да је тамо и становао; то је било почетком јуна месеца.

Одмах се упутим ка хотелу и разговарах са газдом.

Господин Вагнер рече замишљено: „Сећам се једнога господина, који је пре једно три месеца становао код мене, а могућно је, да је то био баш тај човек, пошто је много навађивао на мене, да му променим једну новчаницу од сто рубаља, што сам ја, на своју срећу, одбио."

„А како му је било име?" запитам ја нестрпељиво.

„Ја се тога не сећам овога тренутка. Али то је врло лако сазнати; треба само да загледамо у књигу страних путника."

„Је л' он становао код вас само тога пута?"

„Само тада."

„Дуже времена?"

„Само неколико дана".

Донеше књигу странаца. Газда преврте неколико листова уназад, прегледајући сва имена. За тим узвикну: „Ево га! Ово је он! 5 јуна: Милер, трговац, Берлин."

Он се у исти мах зацени од смеја.

„Што вам је то тако комично?" упитам ја зачуђено.

„Зато, што је то по свој прилици лажно име, под којим се крије право име фалсификаторово. У Берлину има хиљадама људи што се зову Милер, па баш и трговаца. Ништа згоднije за пивиндлера, који хоће да се сакрије, већ да се назове Милером, берлинским трговцем. И тако 5 јуна записа тај странац ово име у моју књигу."

„Молим вас опишите ми од прилике његову спољашњост, у колико се можете да сетите."

Он то учини. Да, бесумње, то је био онај трговац зреле старости са енглеском брадом. „То је она стара шаљивчина", мислио сам ја. „Мој стари познаник! Наравно да је од тада остарио, као и сам што сам, а и брада му је са свим друкчија но пређе. Али сигурно тај исти човек; ја сам у то уверен; за то ми се и учинило његово лице познато, кад сам га видео пред хотелом."

„Тешко да ће моћи полиција да га ухвати", мислио је хотелијер.

„О ипак", одговорим ја. „У најкраћем року имаћемо га."

„Значи да се он зове заиста Милер?"

„Не, зове се Шулце и велики је лопов; већ је све могуће послове радио, ну ни један на часан начин."

„А како можете све то тако на један пут да тврдите?"

„Ваша ме је књига путника упутила на прави траг."

„То ми је мило! Желим вам срећу у даљем подузећу.

— — — — — — — — — — — — — —

По моме обавештењу поче полиција енергично да трага. У брзо се сазнаде, да неки брат Аугуста Шулце-а станује у предграђу Берлина. Тај је човек био пређе литограф, и годинама се бавио у Русији и у Пољској; важио је као имућан човек, јер је живео од ренте и плаћао је приличну порезу на приход. Становао је у једној малој вили украј пута. Аугуст Шулце је био често у посети код њега, па и по читаве месеце, а за тим је опет био одсутан, ваљда на путу. Баш је у ово време био код свога брата, а и још један господин, који је изгледао као какав странац.

Једно вече поседне полиција ту осумњичену вилу и уђе унутра. Резултат је био, да су фалсификатори ухваћени баш на самоме делу прављења лажних руских новчаница. Аугуста Шулце-а, његовога брата и трећега господина из њиховога савеза ухапсише, доведоше пред суд и подвргоше тешкој казни.

Моје успешно трагање у овој важној ствари донесе ми ново унапређење у служби, поред повишице. Неко време после тога добијем и руски орден.

Често су од користи таква стара познанства.

СТАРА МАРКИЗА

Један од најрафинираних лопова у Француској био је познати Видок, а од најватренијих поштовалаца његових лоповлука и мајсторија био је президент париске полиције, коме је најзад пошло за руком, да покрене тога славнога лопова, да постане полицијским чиновником.

Видок постаде страховит полицајац, коме нису биле дорасле све варалице у Паризу са својим лукавствима и умешностима. Једнога се дана чуше неке тужбе противу Видока и његових агената, а најцрње се тужила на Видока нека стара маркиза из Faubourg St. Germain-a, тако, да се президент полиције већ носио мишљу да отпусти свога штићеника.

Када чу Видок о предстојећем отпуштању, преобуче се као поменута стара маркиза и дође код президента полиције. Ту је изнео таке ужасне тужбе противу себе, да је президент, и не слутећи да пред њим стоји сам Видок, узвикнуо огорчено:

„Овога ћу часа истерати из службе тога несрећника; хајдете са мном, госпођо маркизо, одвешћемо се ка Видоку хоћу лично, сам да га отпустим."

Президент полиције галантно пружи своју руку старој маркизи, отпрати је до кола, којима су се одвезли славноме Видоку. Успут је маркизи нешто позлило, почела је страшно да кашље и најпосле доби несвестицу.

У том незгодном положају, задржа президент кола, и готово однесе стару маркизу у једну апотеку.

Ту се она опорави, и вожња ка Видоковом стану би продужена. Када су тамо приспели, упутише се обоје у кућу, и ту опет доби стара маркиза несвестицу.

Сиротом президенту није остало ништа друго. већ да однесе стару маркизу преко три басамака у Видоков стан.

„Хеј, Видоче, Видоче!“ узвикну президент, не би ли му штићеник одмах изашао на сусрет, „нека ми донесе неко воде, госпођа маркиза је пала у несвест.“

У том му се оте из руку маркиза, скиде маску и хаљину те пред старога президента стаде сам Видок.

„Господине президенте“, рече Видок, „ви сте ме тако љубазно носили на својим рукама, и опет хоћете да ме отпустите?“

„Лопове!“ викну президент, остани у служби, али ако и једноме човеку у Паризу испричаш што о овој авантури, даћу да те обесе“. Са француског.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Никола Арсенијевић — који се раније преко „Полиц. Гласника“ тражио, нађен је, и према томе престала је потреба тражења.

Осуђеник *Миленко Милинковић* из Пилатовића, за кога смо у једном од прошлих бројева јавили да је побегао, ухваћен је.

ТРАЖИ СЕ

Светислав — Слава, — син Николе Маринковића, тежака из Брестовца, среза неготинског отишао је 3 ов. мес. на свој тор — салаш — за млеко, и више се није вратио, нити се је по довољном тражењу могао пронаћи. Њему је 17 година, стаса малог, косе русе, лица обичног, очију црно-жутих; од одела однео је на себи кошуљу сељачку памучну и гаће од памука и кучина, на глави сламњи шешир и бос. Начелник среза неготинског актом бр. 5570 моли све полиц. власти да Светислава у своме кругу потраже па нађена њему упуте ради предаје родитељима.

ПОТЕРА

Лазар Цојић из Поповице (среза и округа крајинског) и **Милка** жена **Миливоја Миленковића** из села Метриша, сада војника сталног кадра XIII пука, отишли оу незнано где, у намери да живе блудно. Начелство окрага крајинског актом бр. 4701 моли све полицијске власти, да Лазара и Милку потраже и нађене њему спроведу. Лазару је 27 година, омаленог стаса, добро развијен, жорав по лицу од богиња, зеленкастих очију, косе, обрва и бркова плавих, а ходи погрбљено и полако. Одевен у сељачко одело, говори српски, румунски и бугарски, а разуме и циганski, осуђиван на робију. Милки је 24 године, омалена, косе црне, граорастих очију, врх носа напрћен. А може се по проналаску спровести и начелнику среза крајинског с позивом на бр. 5507.

Непознати лопов ноћу између 15 и 16 пр. месеца украо је Милутину Зорнићу из Вучковице једну кобилу матору 12 година, длаке дорастасте, жигосану знаком О. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 8090 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15781.

Непознати лопови ноћу између 4 и 5 тек. мца. украли су из његове сепије, која се налази на обали дунавској, три говеђе — америкаске — коже и једну коњску. Коже је купио у радњи Гавре Сабитаја из Београда. Начелник среза грочанског актом Бр. 3710 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 15726.

Непознати лопов ноћу између 15 и 16 пр. мес. украо је г. Љубомиру Калушевићу свештенику из Честина једног коња маторог 12 година, длаке алатасте, високог 145 с. м. жигосаног знаком В, и једну кобилу длаке затворено-дорастасте, високу 145 с. м. жигосану знаком О, а потковану немачким ковом. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 8145 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 15731.

Непознати лопови извршили су уочи 1 тек. месеца Радовану Милошевићу из Ритопека крађу новца у суми од 180 динара. Крађа је опасна. Начелник среза грочанског актом Бр. 3661 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 15725.

Непознати лопов преко ноћ 15 тек. месеца украо је Ивану Савићу надничару из Крагујевца једног коња маторог 10 година, са раном на врату близу ушију. Начелство округа крагујевачког актом бр. 9978 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16492.

Михаило — Мика — Тодоровић, родом из Вел. Градишта, осуђеник београдског казненог завода, побегао је 18 текућег месеца са рада, из касарне гардиске. Њему је 40 година, у опште смеђ, средњег је раста. Био је осуђен због опасне крађе на 20 година робије, од које је осуде имао да издржи још 11 година, 10 месеци и 18 дана. У осудне књиге био је заведен под Обр. 3199. Ожењен је и има деце. Управа београдског казненог завода актом бр. 2733 моли све полицијске власти, да Михаила — Мику потраже и нађена стражарно спроведу Управи. УБр. 16396.

КО ЈЕ ОВО?

Индивидуа, чију слику износимо, ухваћена је и притворена 16 тек. мес. од стране управе града Београда. На своме првом саслушању изјавила је да се зове: **Вуксан Вукчевић,** да је родом из села **Бревенице** у **Шлевљима** и да је, све до пре месец дана, радила на неком подземном каналу у Сарајеву, када је, вели, напустила рад и кренула за Србију, у циљу, да у њој бољег рада нађе. Границу српску прешла је, како изјављује на Вишеграду, па је по том, све пешице, а преко Ужице и Крагујевца, дошла у Београд. За доказ овог свога казивања Вуксан је поднео пасош турских власти који гласи на његово име, као и уверења о своме раније службовању. Али, како се из ових уверења видело, да је име преправљано и редирано, и како Вуксан није одмах могао то ничим објаснити, то га власт подвргне формалном испиту, на коме је, после дугог увијања, најзад, признао: да му је право име **Сима Ћосић,** да је родом из Сењског Моста у Босни, и што је најважније, да је пасош, који притежава, купио у Сарајеву, а за 5 круна, од правога Вуксана Вукчевића, који се тамо бави надничењем. Да би, пак, уверења, која су гласила на његово име, довео у сагласност са купљеним пасошем, он их је поправљаои од имена *Сима Ћосић* доста вешто преправио име *Вуксан Вукчевић*. Овом другом исказу Симином могла би се у неколико и поклонити вера, кад се из поменутих уверења неби видело, да је њихов прави сопственик био калфа бакалски, док Сима — Вуксан, по своме сопственом признању, није никад био ништа друго, до прост надничар.

Све изложено, као и опште држање ове индивидуе, побуђује сумњу, да је она доста сумњива личност, па с тога упр. града Београда позива све полициске власти, као и приватна лица, да јој у најкраћем року доставе све што би о њој знали. Сима има 23 године, стаса је средњег, косе затворено плаве, чела малог и вертикалног, очију кестењаво отворених, носа доста великог, бркова малих, плавих, по лицу и носу роав је; говори добро српски и немачки а разуме и мађарски. Акт упр. гр. Београда Бр. 16215.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Експедицију овога броја исправили смо према последњим указима полицијским. Премештеним чиновницима послали смо у нова места опредељења, а отпуштеним и пензионисаним, који још нису платили обуставили смо. Ако би који од ових хтео и на даље наш лист да држи молимо га да нам нарочито о томе јави.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 25. и 26. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. ЈУЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

БЕРТИЛОНАЖ

И ЊЕГОВА ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА

— Д. Ђ. Алимпић — (12)

Примера ради изнећемо и објаснићемо овде неколико скраћених израза, који се најчешће сусрећу у пракси, а међу тим имају интернационални карактер.

Тако реч: *изнад* представљена је помоћу једне хоризонталне линије, дужине од прилике 3 mm. и повучене с лева у десно, која на своме десном крају има један мали полукруг, са издубљеношћу на десно: ⎽⊂

Реч *испод,* чије је значење противно значењу предходног израза, замењује се такође једном хоризонталном цртицом и полукругом, само што је њен полукруг испод хоризонталне линије, опет са отвором на десно — ¯⊂

Четири стране тела: антеријорна, постеријорна, екстеријорна и инферијорна представљене су почетним грчким писменима дотичних речи: α, π, ε и ι.

Изрази: *лево* и *десно,* који се тако често употребљују, замењени су: први помоћу знака $\int$ а други помоћу знака ϑ.

Особени знаци у облику угла и троугла, представљени су нацртима у минијатури дотичних фигура $<$ и $\triangle$, док се за изражавање односа *већег* или мањег, употребљују аритметички знаци истих појмова: $>$ и $<$. Тако исто употребљени су аритметички знаци и за означење пararелног правца двају особених знакова.

Ако побројане примере за узимање особених знакова на сл. 20 испишемо сада скраћено, онда ће они изгледати овако:

а, *блг. и. 2 см. х за 3 см.* ⎽⊂ *ср.* $\int$ *обр. (1),*
б, *блг. и.* $^1/_{0\cdot2}$ *к. за 1 см.* ⎽⊂ *кр. нс. (2),*
в, *блг. и. 2 см., х на ср. обр.* ϑ *(3),*
г, *блг. и.* $^1/_{0\cdot7}$ *см., к. е. на* ϑ *стр. нс. (4),*
д, *бр. вл. просног зрна за 2 см.* ⎽⊂. ε. $<$ $\int$. *о. (5),*
ђ, *блг. скоф,* ⎽⊂, *4 см. х. ι. за 6 см.* ⎽⊂ *и* $\int$ *од гр. а* ¯⊂ *вл. (6),*
е, *бр. дл. вл. кукурузног зрна за 1·5 см.* ¯⊂ *гр. (7).*

Изузимајући таблице о објашњавању знакова (коју ће уредништво у своје време издати заједно са израдом очију свију боја), овим смо у једно и завршили са излагањем сва три описа Бертилоновог система и сада нам још остаје да видимо како се сређују попуњени картони — да проучимо

Класификацију

Класификирати попуњене картоне значи: средити их тако, да се у свако доба, и само за неколико минута, може међу њима наћи не само картон оне раније мерене индивидуе чије је име познато, већ и оне, која се враћа у један антропометриски биро после 20, 30 па и више година под сасвим другим и у сасвим другом облику. Колико је, пак, та важна и замашна ствар о томе, мислим, није потребно нарочито говорити. Најтачније мере и најсавршенији описи, били би скоро ништавни, кад неби било пута и начина користити се њима. Шта би, рецимо, радили они у Паризу где је до сада измерено 500.000 индивиду-а, и где се дневно констатује идентичност на стотину лица, кад би, за свако од тих лица, морали по наособ прегледати свих оних 500.000 картона? То би апсолутно немогуће било извршити и за читав месец, а камо ли за један дан.

После изложеног, лако је, мислим, увидети вредност тачне класификације, без које, би, може се слободно рећи, цео Бертилонов систем, имао врло мале, скоро никакве вредности. Ну, проницателни дух Бертилонов, није га ни овде изневерио. Узимљући за основицу своје класификације оне мере, које су најсталније код исте, и најразличније код разних индивиду-а, он је успео, да испуњене картоне класифицира до савршенства. Сам начин, којим он то изводи, тако је прост и лак да га и лајици могли, за веома кратко време, схватити.

Да би нам своју класификацију у теорији што јасније представио, Берлитон узима једну множину 120.000 антропометриских описа и дели:

I ***на мушке,***
II „ ***женске*** и
III „ ***малољетнике*** (лица испод 21 годину).

На основу тачних статистичких података, до којих је дошао дугогодишњим искуством, Берлитон тврди: да ће у овој множини од 120.000 описа, бити 20.000 женских, 10.000 малољетника, а остали 90.000 обухватаће лица мушког пола.

Ових 90.000 описа одраслих нидивидуа, који, као што се види, представљају 3/4 од целокупног броја измерених личности Бертилон даље дели ***према дужини њихове главе*** на:

1, *Мале,* т. ј. оне са малом дужином главе,
2, *Средње* и
3. *Велике.*

Дужни смо овде поменути, да су ове поделе, после дугог истраживања, а на основу богатих статистичких података, тако удешене: да у свакој од њих има приближно подједнак број индивиду-а — у овом случају дакле по 30.000.

Свака од ове три поделе, подељена је даље за себе, и то ***према ширини главе*** на:

а, *Мале,* којих од прилике има до 10.000.
б, *Средње* » » » », и
в, *Велике* » » » ».

Ових девет подподела раздељени су даље ***према дужини средњег прста*** на:

а,[1] *Мале,* којих од прилике има до 3.300,
б,[1] *Средње* » » » », и
в,[1] *Велике* » » » »

На овај начин добили смо ***27*** подподела, које се доле деле ***према дужини ноге*** на:

а,[2] *Мале,* од прилике до 1.100 описа
б,[2] *Средње* » » » » »
в,[2] *Велике* » » » » »

Дужина ланта (левог) пёта је главна подела, према којој се горњих 81 подподела раздељују на:

а,[3] *Мале,* т. ј. са малом дужином лакта, којих ће приближно бити до 360 на броју,
б,[3] *Средње* са истом количином описа, и
в,[3] *Велике,* којих такође има 360 на броју.

Овом последњом поделом добивено је ***243*** подподеле до којих се обично стаје у практици, али теорија допушта и даље дељење, које би се, по изложеним принципима, имало још извршити:

VI ***Према разлици у висини стаса,*** опет на три групе: *мале, средње* и *велике,*

VII ***Према разлици у дужини малог прста,*** опет на *мале, средње* и *велике,*

VIII ***Према боји очију*** и најзад

IX ***Према дужини уха,*** која би подподела онај огроман број од 120.000 свела по 3—4 описа.

Ну, као што рекох, ово је само у теорији, а пракса обично стаје са поделом по дужини лакта, који у овом нашем примеру, ограничава тражење извесног старог картона на број од 360 описа. Ма колико да је овај број мали према оној огромној множини од 90.000 из које је постао, ипак би у пракси веома незгодно било, кад би се, у случају истраживања једног ста за то картона, морало прегледати свих 360 картона, или, у сл среће, бар половину од овог броја. Остављајући на стр може се би то био веома заморан, а после дуже употребе господине Мидосадан посао нарочито у већим антропометриск

њиме би се губило много и у времену, што би доста умањавало вредност Бертилоновог система. Да би све ово избегао, Бертилон је узео ову последњу групу од 360 описа па ју је, према изложеним принципима, по нова класификирао, почињући опет од дужине главе и свршујући са дужином лакта, те на тај начин успео, да своје тражење ограничи, и та са позитивношћу на једну групицу од 2—3, најдаље до 4 описа, међу којима ***се мора наћи*** тражени картон, ако је разуме се индивиду-а била раније мерена.

Претпоставимо сада, да нам треба извидети је ли једна, под лажним именом ухапшена индивидуа мушког пола била раније мерена, или не?

Да би у томе успели, узећемо њен антропометриски опис, т. јест измерићемо је и са добивеним мерама упутићемо се у одељење за класификацију. Рекли смо већ, да је прва и најважнија трострука подела изведена према дужини главе. Овде додајемо, да је то постигнуто тиме, што су главе, чија дужина не износи више од 185^{mm}. уврштене у мале, оне између 186—190^{mm} у средње и најзад преко 190^{mm} у велике.

Према овоме, ако дужина главе индивиду-е коју смо измерили и чији стари картон тражимо, не износи више од16·2 см., онда би она долазила у ред *средњих,* т. јест оних које варирају 186—190^{mm}.

По што смо на овај начин утврдили којој, од подела по дужини главе припада мера непознате личности, потражићемо даље, али само у тој подели, одговарајућу подподелу по ***ширини главе.*** Ширина главе, пак варира између 154^{mm}—160^{mm}, т. јест главе, чија ширина не износи више од 154^{mm} уврштене су у *мале,* оне између 154—160^{mm} у *средње*, а оне преко 160^{mm} у *велике.*

Ако је ширина главе мерене индивиду-е 14·8 см., онда ће она, према изложеном, спадати у групу малих ширина главе, па с тога је тамо треба и тражити.

Даља класификација изведена је, као што смо видели према дужини средњег прста и то овако:

а, Мере до ***10·8*** см. уврштене су у *мале*,
б, Мере између ***10·9*** — ***11·3*** см. у *средње* и
в, Мере од ***11·4*** см. па на више у *велике.*

Ако претпоставимо, да дужина средњег прста наше индивиду-е износи 11·8 см. онда би она долазила у *групу великих дужина средњег прста.*

По овим истим принципима продужује се даље тражење у подели *према дужини лакта,* која варира између ***40·9*** см. — ***41·8*** см. и у подели по дужини ноге која варира између 23·8 см. — 26·5 см.

На овај начин наше истраживање ограничеће се на групу од неколико описа, у којој ће се, наћи један, чије се мере у свему подударају са мерама које у рукама имамо. Али како дрскост и лакомисленост често немају граница, нарочито код злочиначког света, то се врло често сусрећу међу њима и такове индивидуе, које, и поред нађеног им и показаног им картона, продужују и даље одрицати своју идентичност. У оваковим случајевим тек испољава се вредност Бертилоновог система, јер док се дотична индивиду-а куне свим на свету, да картон, који му је показан, није његов, па шта више наводи и сведоке, који ће сведочити да је он у времену тог првог мерења живео негде у иностранству или у унутрашњости, дотле га чиновник, пошто га је посматрао кратко време са неким задовољством позива, да на одговарајућим деловима свога тела, показује, и то сам, особене знаке, који су раније на картону уписати... Разуме се већ, да је, после овога, излишно свако одрицање.

Сем класификације по мерама постоји још једна друга — класификација по азбучном реду, која описе сређује било по именима или презименима. Помоћу ове друге класификације може се одмах и још лако но помоћу прве изводити: да ли је једна индивиду-а, чије је *име и презиме тачно иознато,* била раније мерена или не? Сем овога, класификација по азбучном реду допушта истраживање антропометриских и биографских података једне индивидуе и онда, када је она одсутна, али само под условом, да право име и презиме није прикривено.

После изложеног, лако је увидети, да се ове две класификације допуњују, што другим речима значи; *да је немогуће* и нађене *један иотиун антрометриски биро, без обе ове кла-*

Све што смо казали за класифицарање описа одрасли индивиду-а, важи потпуно и за описе женских личности, као и за описе малолетника, т. јест, и они се класифицирају по изложеним принципима.

Овом приликом рећи ћемо неколико речи о, толико пута већ поменутим, антропометриским картонима, као и антропометриским регистрима.

Под првима разумеју се делови „картон“ хартије, величине 142—146^{mm} на којима се уписују мере и остали подаци мерених индивиду-а. Има две врсте ових картона, од којих се једна употребљује за класификацију антрометриску, а друга за класификацију по азбучном реду. Разлика између њих у томе је, што се на првима налази места за фотографију и отисци прстију, док на другима тога нема.

I

Антропометриска опажања

Стас 1 м. ..... Крив. леђа ..... Дуж. раш. руку 1 м. ..... Стас седеч. О .....

Глава: дужина ..... ширина ..... Јагодице ..... Десно ухо .....

Леви ср. прст ..... Леви мали прст ..... Лева нога ..... Леви лакат .....

Боја левог ока: Бр. класе ..... Ауреола ..... Периферија ..... Особености .....

Стар ..... Рођен у ..... Срез ..... Округ ..... Држава .....

Описна обавештења

Чело: Лук ..... Нагиб ..... Висина ..... Ширина ..... Ссобености .....

Нос: Корен ..... Леђа ..... Основа ..... висина дуж. ширина ..... Особености .....

Десно ухо: Бордо....s... р...2... Лоб..с..ср ..об..2... Антитрогус...ір... ч....2..... Пли...и...s... б...2... Особености.....

Брада ..... Коса ..... Развијен .....

Прим. .....

I ..... II ..... III ..... IV ..... V ..... VI .....

Мерен од ..... месеца ..... 190... Р.....

II (полеђина)

Бр.....

Име и презиме .....
Надимак и лажно име .....
Народност ..... Шта је учио? .....
Син ..... и .....
Занимање ..... Последње место пребивања .....
Докази идентичности .....
Односи .....
Војне обавезе .....
Раније осуде, број њихов .....
Место и узрок ранијег затварања .....
Узрок сад. затварања, означење кривице .....

Разна опажања и обавештења

II

Стас 1 м. ..... | Глава { дужина ..... | Леви ср. прст ..... | боја левог ока { Бр. класе ..... | Стар .....
Крив. леђа ..... | ширина ..... | Леви мал. прст ..... | Ауреола ..... | Рођен .....
Дуж. раш. руку 1 м. ..... | Јагодице ..... | Лева нога ..... | Периферија ..... | Срез .....
Стас седећ. О ..... | Десно ухо ..... | Леви лакат ..... | Особености ..... | Округ .....
| | | | | Држава ....

(Место за фотографију)

Коса { Боја ..... Особен. .....
Брада { Боја ..... Особен. .....
Лице { Пигмент ..... Особен. .....

Мерен у Београду месеца .....
1-90 ... од ..... Р. .....
Оверен од .....
.....

Палац десни	Пок. прст д.	Средњи д. прст	Мали д. прст

II (полеђина)

Бр. .....

Име и презиме .....
Надимак и лажно име .....
Народност ..... Шта је учио? .....
Син ..... и .....
Занимање ..... Последње место пребивања .....
Докази идентичности .....
Односи .....
Војне обавезе .....
Раније осуде, број њихов .....
Место и узрок ранијег затварања .....
Узрок сад. затварања, означење кривице .....

Особени знаци

I .....
.....
II .....
.....
III .....
.....
IV .....
.....
V .....
.....
VI .....
.....

Пре но што би се попуњени картони класификирали, они се у изводу преписују у нарочите књиге тако зване *антропометриске регистре,* чији листови, на своме заглављу, носе оштампане рубрике за антропометриске и биографске податке, а у својој средини, место за фотографију. У ове регистре, којих може бити више у једној години, уписују се мерене личности по хронолошком реду. Нема потребе, да то уписивање буде по азбучном реду, јер постоји класификација по азбуци, помоћу које се у свако доба може наћи тражени картон, на коме је опет означена страна дотичног регистра.

Једном у регистер уведена индивиду-а, не уводи се, у случају њеног доцнијег доласка у биро по нова, већ се само у регистар дописује њена биографија, која увек мора бити основана на аутентичним подацима. Колика је пак вредност ових регистара, нека послужи као доказ то, што се пресуде над рецедивистима изричу у појединим земљама само на основу података који се у њима — овим регистрима налазе.

Разуме се већ по себи, да се ови регистри морају најбрижљивије чувати, као и да њихова садржина. из многих обзира, мора бити не приступачна за све, сем иследних власти и судова.

Овим се уједно и завршава наша излагања о Бертилонажу, а дела из којих су она црпљена ова су: Identification Anthropometrique и De la Reconstitution du Signalement Anthropometrique an moyen de vetements од Бертилона, Identificarea Antpoppmetrica — Methoda Bertillon de doctorul M. Minovicĭ, La photographie judicaire avec Appendice sur la classifiction, опет од Бертилона и,. Scóla Antropologică de D-r N. Minovicĭ (junior) Bucuresci 1900 год.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
Бр. 14990
5 септембра 1896 год.
У Београду

Начелству округа

Господ. Министар финансија писмом својим од 2 ов. мес. Бр. 11384 извештава ме о следећем:

„У колико је потребно да се на тачно прикупљање свију државних прихода обрати нарочита пажња, те да се сви приходи у држ. благајну у што већој мери уносе, у толико је не од мање важности, и потребе за државне интересе, да се обрати пажња на издавање новца, те да издавања државна буду свуда подједнака и за једно исто време. Никако не сме да буде да се у појединим надлештвима издаје било плата или за друге потребе по неколико месеци у напред, док у другим надлештвима не само да нису измирене текуће потребе, већ су остале неизмирене за неко време. Поред тога дешавали су се случајеви да су старешине и у опште старији чиновници у појединим надлештвима узимали плату по два—три месеца унапред, док осталом особљу нису издавали плату ни за раније месеце.

Сада настаје питање: на који начин је у опште могућно да са узима два—три месеца плата унапред, када је то противно законским прописима као и закону о уређењу Главне Контроле и када се према закону од 30 октобра 1844 год. §-5 (збор. III стр. 200) дневник благајне мора сваког месеца закључити и од старешине надлештва преглед касе извршити и дневник (касе) потписати, те на тај начи би се у дневнику имала расходовати напред предузета плата. Ово је с тога могућно, што се напред узета плата не раскодује у дневнику, већ се држи у привременим издацима. Према распису Министру финансија од 3 октобра КБр. 11011/87 привремени издаци могу бити само на име плате у текућем месецу, а не за друге месеце.

Поред тога има чиновника, који приликом премештаја из једног надлештва у друго изузимљу на привремене признанице из надлештва извесне суме новаца, било на рачун својих плата за идуће месеце било на рачун дневнице и подвознине кад су премештани по потреби.

Сви ови поступци, не само да су у противности са законским одредбама, него повлаче за собом и одговорност, како за онога који на тај начин новац из државне касе изузима, тако и за онога, који то допушта.

По закону од 10 септембра 1845 год. Бр. 1427 (збор. III стр. 90) наређено је: да се издаје плата при крају сваког месеца по платном списку, а на привремену призраницу може се аконто плате узети само за текући месец и то на личну одговорност рачунополагача (в. распис од 3/10—1887 год. КБр. 11011). Право на дневнице и подвознине стиче један државни посленик *кад приспе на своје ново опредељење и поднесе за то рачун* с потребним исправама.

Само у ванредним и преко потребним случајима може се дати аконто попутнине и то само онда, ако Ви, Господине Министре, изволите одобрити.

Да би дакле и у пословима ове врсте сви државни посленици били упућени на правилан и законит рад, част ми је господине Министре, умолити вас, да изволите свима подручним вам надлежнима *најстрожију наредбу* издати, да се забрањује свако изузимање новаца било из државне или депозитне касе и показивање признаница у виду привремених издатака.

Само на тај начин моћи ће се потпуно сачувати државни интереси, с тога Вас молим, Господине Министре, да изволите наредити, да се ово свима посленицима државним на потпис саопшти с тим, да ће они који не извршују ову наредбу било наређење, да се привремени издаци одмах измире, најосетније кажњени бити".

Саопштавајући ово начелству у вези расписа од 18 јануара ове год. П№ 1002, ја му препоручујем, да у будуће по овоме најстроже поступа и да ради тога саопшти овај претпис и свима подручним му среским властима са озбиљном напоменом, да ће сваки онај чиновник, који би поступио противно овој мојој наредби, неминовно искусити непријатне последице.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 12625

1 јуна 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Дознао сам, да многе полицијске и општинске власти не предузимају ништа за сузбијање учестаних иступних кривица, које су предвиђене у закону о лову, и да је, због тога, све већи број људи, који лове и онда, кад је по чл. 16 тога закона лов корисних дивљачи, забрањен; или тамане оне корисне животиње, које је, према члану 5 закона, сасвим забрањено ловити; а неки, опет, лове и ако немају ловачку карту, коју предвиђа члан 11 и коју по члану 13 истог закона „сваки ловац мора у лову имати при себи".

Поводом овога и нарочите представке Управе савеза ловачког удружења, препоручујем начелству, да скрене пажњу свима среским властима у округу на строго и тачно вршење дужности из члана 27 и 28 закона о лову и сваку појављену кривицу из поменутог закона узимају у поступак и расправљају као хитну ствар, у року, који је одређен по члану 35; а нарочито, кад би тужбе, или доставе, долазиле од надлежних надзорних органа из тач. *а* и *б* чл. 24, али појединих ловачких удружењу по чл. 29 поменутог закона.

Сваку доставу о неизвршеној дужности среских и општинских власти, начелство ће, на личну одговорност окружног начелника, одмах узимати у поступак, и Министра Народне Привреде извештавати, како би он, према одговорном службеном органу, за сваки доказани случај намерно пропуштене, или неправилно извршене дужности, могао применити казну из чл. 41 и 42 поменутог закона.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 14820

6 јуна 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Приметио сам, да многи полицијски чиновници узимају на рачун плате из државне касе много веће суме него што износи њихова једномесечна плата и да се узета сума не може измирити за један месец од кад је изузета, него се као привремени издатак повлачи за дуже време и око наплате истог води дуга и бескорисна преписка.

Сем тога, неки чиновници чине још веће погрешке, што из државне касе узимају унапред знатне суме на рачун квартирине и сталног додатка, ма да се, ни по закону ни по расписима, додаци ма које врсте, не могу, ни у којем случају, унапред узимати, ни у најмањој суми

Често се дешавају и случајеви, да старешине или руковаоци каса полицијских надлештава издају новац на рачун дијурни појединим чиновницима, кад су сви као чланови извесних комисија одређени и ако за такве исплате немају право без одобрења надлежног Министра.

Препоручујем начелству, да обрати најозбиљнију пажњу, да се овакве неправилности које су у основи противне закону и службеним прописима, не догађају и да, на ту циљ, свима полицијским чиновницма на потпис саопшти, да ћу наредбодавце и руковаоце каса, као одговорне у првом реду, а сем ових и оне, који противно овом распису изузимају „аконто" најстроже казнити, па и из службе отпустити, а у тежим случајевима да ћу их, за злоупотребу, предавати суду, у смислу закона о чиновницима грађанског реда. Уједно нека начелство нареди, да се од дотичних чиновника све суме, које су неумесно изузели, одмах наплате и у касу унесу.

О томе, да је начелство овај распис примило и свима га полицијским чиновницима саопштило, поднеће ми извештај.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 12410.

8 јуна 1901 год.

у Београду

Начелству округа

Господин Министар финансија писмом од 26 прош. мес. ПрБр. 1474, јавља ми, како се уверио, да општински судови, у многим случајевима, противно закону о таксама, не наплаћују уредно прописну таксу у маркама.

Поводом тога, препоручујем начелству да одмах нареди среским властима, да повремено и чешће прегледају акте канцелирија општинских судова и уверавају се, јесу ли таксу правилно наплаћивали. Сваки доказани случај неправилне радње у наплаћивању и поништавању таксених марака, нека среске власти, по закону о таксама, одмах узимају у поступак и у границама надлежности из члана 10. и 42. истог закова расправљају, а Господина Министра Финансија о свакој изреченој казненој осуди известе.

Приликом изласка у округ, нека начелник окружни у појединим општинама и сам изврши овакав преглед и на тај начин контролише, је ли среска власт извршила своју дужност у смислу овог расписа.

У осталом, нека начелство среским и општинским властима скрене пажњу, да ће Г. Министар Финансија повремено упућивати свога изасланика, у циљу нарочитог контролисања, да ли се полицијске, општинске власти правилно придржавају закона о таксама.

На случај неисправног вршења овог наређења, примењиваћу према одговорним органима најстрожије дисциплинске мере, по закону о чиновницима грађанског реда, без обзира на казнену фискалну одговорност, која је, за такве случајеве, у закону о таксама предвиђена.

Препоручујем начелству, да са овим наређењем упозна среске и општинске власти у округу.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СБр. 6041

28 јуна 1901 год.

у Београду

Наредба

Управа врачарске штедионице као концесионар рибарске бање, представила ми је, да неке окружне војне команде и општинске власти упућују својим објавама сиротне болеснике на бесплатно купање у рибарску бању, а исто тако да долазе од своје воље и друга лица снабдевена једино уверењем порезника о њиховој сиромаштини, па наоснову тога траже, да им се даде бесплатно стан и купање.

Тачком 5 чл. 9 концесије, као и чланом 14 уговора предвиђено је, да дозволе и објаве за бесплатно купање сиротиње и официра, који су у ратовима оболели, даје Централна Санитет. Управа подручног ми министарства.

Да би се избегли сукоби, а и поједини оваки посетиоци бање и болесници сачували од могуће штете

Наређујем:

1., Да бањска управа бање рибарске у будуће даје бесплатно купање, па евентуално и бесплатан стан, само оним

болесницима, који јој поднесу за то дозволу и одобрење Централне Санитетске Управе.

2., да сваки болесник, који се жели користити овим благодејањем, мора се обратити благовремено санитетском одељењу, писменом молбом, уз коју да приложи: лекарско уверење о потреби лечења у бањи рибарској и прописно уверење пореских власти о сиромаштини.

3., Војене власти, и установе, које своје поједине болеснике према потреби по савету лекара, желе упућивати у поменуту бању, закључно до чина наредника, чиниће своје предлоге санитетском одељењу званично.

4., Официри се обраћају непосредно и писменом молбом, само за бесплатно купање, као и болесници означени у тач. 2 ове наредбе.

Наредба ова у пуној мери и без изузетка, почеће се примењивати од 15 јула тек. године.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 5491
8 марта 1898 год.
у Београду

I

О ДЕПОЗИТНИМ КАСАМА

Начелству округа

Из послатих ми извода о привременим издацима, из депозитних касâ тога начелства и среских власти у томе округу, — видио сам, да има и сувише неправилно издатих новаца, у ранијим годинама, разним чиновницима и осталим службеницима државним, на име аконтације, плата, сеобног трошка и осталог, што је гребала одавна наплатити и касе попунити, а тако исто, да има и великих издатака, учињених: аконто дијурне по закону о трошковима управних власти; аконто бира свештеничког и томе подобно.

Оваква је радња власти, за сваку осуду, и не да се ничим правдати, за то јој се мора једном крај учинити; а, да би се то постигло, препоручујем начелству да нареди и свом збиљом настане, те да се сви привремени издаци, који се сада по депозитнам касама налазе, *што аре* у ред доведу, у којој цељи наређујем:

1., да се *с места* преко надлежних власти тражи наплата аконтираних сума, од свију лица која су те суме аконтирала, или, ако су они сада у немогућности — да то плате, онда од оних чиновника, који су за те издатке одговорни или као наредбодавци или као руковаоци касâ, — оставив истим властима (којима се за наплату пише) за то рок, па ако и која власт наплату у томе року не изврши и наплаћени новац не пошље ради попуне дотичне касе, онда да ми се сваки такав случај доставља, ради даљег мог поступка;

2., да се у будуће, свештеницима не издаје из депозитних касâ ништа аконто бира, мâ да у каси за извесног свештеника имаде и прикупљеног повца за ту цељ, већ, да се исти бир, у колико је за кога свештеника у ствари покупљен и у касу унет, у толико и издаје дотичном свештенику, и то одмах преко депозитне књиге и на квиту, која да се с места по правилу разведе и расходује; а да се такве квите у будуће не држе више по касама, и не воде као привремени издаци, као што је то до сада на многим местима чињено, пошто ти издаци у ствари и нису привремени, кад се чине из новаца за ту исту цељ прикупљених;

3., да се до сада аконтиране суме на име бира, од стране појединих свештеника, *с места* наплате из оних сума новаца, које су суме да ту цељ и покупљене, па квите из привремених издатака извуку и по депозитним књигама разведу и расходују, према правилима о руковању са депозитним касама, те да се на тај начин касе попуне и са тим привременим издацима једном за свагда пречисти; и

4., да се у будуће чиновницима и служитељима, издаје на име дијурне по закону и трошковима управних власти, само оно и онолико, колико начелство буде одобрило, али и то никако из депозитних новаца, већ искључиво и само из оних новаца који су на ту цељ и прикупљени. Тако исто да се и остали издаци чине, али ипак ни у коме случају без знања и одобрења начелства, односно среских начелника, који ће за таква одобрења и сву одговорност сносити, ако би их неумесно издавали, те би због тога каква штета за касу доцније наступила или би се учињени издаци због неумесно издатих одобрења, морали по каси повлачити за дуже време од онога истога месеца у којима су и учињени, — и тиме били задржани од извршења они издатци, који би се у том времену имали правилно из касе издати, и за које је потребан новац у касу унесен.

Свако противно поступање у будуће сматраћу као непослушност према наредбама представљених власти, и немарно и неуредно вршење службе, за шта ћу одговорне чиновнике подвргавати строгој законској казни.

Да би се пак могао уверити, како је и у колико ова моја наредба послушана и извршена, препоручујем начелству, да ми на *концу месеца јуна* тек. год. пошаље спискове свију привремених издатака, који се тога дана затеку у његовој и среским депозитним касама, са извешћем: колико је до тога дана наплаћено и изравнато, од привремених издатака који се буду нашли у истим касама, приликом пријема ове наредбе, и какви су поименце учињени кораци и где, као и за које издатке, да се исти доведу у ред и изравнају.

Ове изводе са извешћима, треба послати тако, како ће овде бити *најдаље и неизоставно до 10 јула ове год.*, па како би се према показеноме стању ствари, урадило даље шта треба. Напомиње се, да се за неподношај ових извода и извешћа на време, *неће примати никакви изговори.*

За неизвршење ове наредбе на одређено време, одговараће окружне, односно среске старешине.

О пријему ове наредбе поднеће ми се одмах извешће.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 7217
26 марта 1899 год.
у Београду

II.

Начелству окр. тимочког

За то што ми многа окружна начелства неједнако и врло неуредно шаљу месечне изводе о стању својих и среских депозитних каса са списковима привремених издатака, противно постојећим наређењима о томе, па ми се тиме спречава могућност да контролишем рад дотичних органа на сређивању послова по депозитним касама, налазим се побуђен овим, још једном и последњи пут, препоручити свима па и томе начелству да ми те изводе са списковима привремених издатака у будуће шаље за сваки месец уредно, и тако да у Министарство стижу редовно сваког 10-ог датума у идућем месецу. — А да би ти изводи и спискови били једнобразни начелство ће наредити да се у њима отворе овакове рубрике, и то:

I *У изводима о стању депозитних каса*

а, текући број.
б, депозитни број.
в, дан, месец и година, кад је новац примљен у депозитну касу.
г, садржај, и
д, колико је новца по коме предмету свега примљено.

II *У списковима привремених издатака*

а, тек. број.
б, зашта и коме издатак учињен
в, дан, месец и година кад је издатак учињен
г, колико је свега издато
д, нумера акта и по чијој је наредби издатак учињен.

За месеце *Јануар* и *Фебруар* ове године начелство ће ми овакове спискове и изводе послати у року од *осам дана* по пријему ове наредбе, а за Март и остале идуће месеце слати ми их у року напред означеном.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 7189
27 Марта 1899 год.
у Београду

III

Начелству округа

Главна Контрола актом својим од 17. овог месеца № 4556. известила ме, да су месни рачуноиспитачи по окрузима, при-

ликом редовних месечних прегледа депозитних каса, приметили, да се из истих каса чине неправилни издаци и разне аконтације, међ којима се по где-где налазе и аконтације самих окружних начелника.

Ако и у колико ово стоји, даље се не сме такво поступање дозволити, јер је противно:

1., Највишем решењу од *1. Августа 1845. год. (збор. IV. стр. 85.)* по коме се новац не сме у каси задржати више од 15 дана, пошто је депозитни новац у опште приватна својина;

2., Распису Министра Унутрашњих дела од *25. Јуна 1865. год. Пр. 4.603,* по коме се депозитни новац не сме ни на шта друго употребити, сем на оно зашта је опредељен; и

3., Распису Министра Унутраш. дела од 29 *Маја 1869. год. Пр. 2721,* по коме се из депозитних каса не смеју чинити никакви привремени издаци.

Уверен и сам о тој неправилности код појединих депозитних каса, препоручујем свима, па и томе Начелству, да у будуће забрани ма и најмањи неумесни издатак из депозитних каса, а нарочито аконто плате и друго, пошто за то постоје нарочите државне касе; а у колико тога до сада буде затечено, да без икаква оклевања дотичне суме наплати и издатак попуни, како би се свака могућа штета отклонила, за коју увек стоји држава одговорна.

За неизвршење ове наредбе и противно будуће поступање одговараће дотични старешина.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар пита нас:

Да ли полицијска власт, при потврди пуномоћија, које извесна општина издаје општинском пуномоћнику, има права да, по закону о таксама, наплати, осим два динара таксе за потврду, још *и на сваког* часника општинског суда (председника, чланове и одборника), који то пуномоћије у име општине издају, још и по 50 пара динарских за пријаву, или треба да наплати свега: 2 динара за потврду и само 50 пара динарских за пријаву?

На ово питање одговарамо:

Кад суд и одбор општински — председник, чланови и одборници — у име општине, издају пуномоћије коме лицу па га подносу и полицијској власти на потврду, онда они, као надлежни општински часници, сви скупа, представљају своју општину као *једно правно лице,* и, према томе, дотична власт, која потврду тога пуномоћија врши, треба да наплати таксу за потврду и пријаву онако, као што исту наплаћује кад *јој једно* приватно лице поднесе пуномоћије на потврду. То јест, 2 динара таксе у маркама за потврду пуномоћија, *и само 50 пара динарских* таксе за пријаву, а не на сваког часника општинског по 50 пара.

* * *

Један општински писар пита нас:

Како се има рачунати оно време од 3 месеца за застарелост пресудâ по иступним кривицама, које изричу полицијске и општинске власти по трећој части казненог законика, и, да ли застарелост пресуде прекида молба поднесена за помиловање, или радња власти, да се осуђено лице, по истој пресуди, пронађе ради издржања досуђене му казне?

На ово питање одговарамо му:

По § 396 казненог законика, све иступне кривице застаревају по истеку три месеца од времена кад су учињена, изузимајући: крађе, преваре и утаје, у вредности преко десет гроша чаршијских (или 2,10 динара), које застаревају за годину дана.

По последњем одељку овога истог §-фа, *пресуда,* којом је неко за иступљење осуђен, застарева за онолико време за колико би застарила и сама учињена кривица, за коју је дотични осуђен, *рачунајући од дана кад је пресуда постала извршна,* или, ако после тога кривац побегне из *руку власти,* од дана кад побегне.

Према овоме пресуде, које изричу полицијске и општинске власти, по трећој части казненога законика, застеравају за три месеца *од дана када су постале извршне,* осим пресуда за крађе, преваре и утаје, о којима је горе реч, *које застаревају за годину дана,* или, ако после тога кривац *побегне из руку власти, од дана кад побегне.*

Према овоме, време застарелости иступних пресуда, треба рачунати овако:

На пр. општинска или полицијска власт изрекла је своју пресуду по извесном иступном делу по трећој части казненог законика, и пресуду саопштила осуђеноме лицу. Ако то осуђено лице, у року који је предвидео § 15 и 16 полицијске уредбе противу изречене пресуде не подносе надлежној власти жалбу, онда је пресуда, одмах првога дана, по истеку тога рока, постала извршна, и, време њене застарелости *почиње тећи од тога дана.* А, ако је осуђено лице поднело жалбу противу исте пресуде па је надлежна власт пресуду оснажила својим решењем, онда застарелост пресуде *почиње тећи од онога дана кад је пресуда од више власти одобрена,* т. ј.: од дана под којим је датирано решење којим се пресуда оснажава.

На случај пак, да је осуђено лице, после извршности пресуде, благовремено, било у рукама власти, ради извршења исте пресуде, па је том приликом из руку власти побегло, *онда застарелост пресуде почиње тећи од дана тога његова бегства. А, застарелост пресуде не прекида ни молба подношена за помиловање, нити пак радња власти да се осуђено лице пронађе ради извршења пресуде.*

* * *

Од једног општинског писара, добили смо на расправу једно овакво питање:

1. Кад нека личност дође општинском суду и достави, да јој је украђена нека мртва ствар, или жива стока, а не зна *лично крадљивца*, нити има ма каквих доказа о покрађи и крадљивцу, већ изјави жељу, да покрађу и крадљивца, на основу *голе сумње* претресом или истраживањем по становима и осталим зградама и појатама учини и потражи, код појединаца или у више станова, — онда, у оваквом случају, има ли места и по ком закону, да општинска власт, може тражити покрађене предмете и т. д. и на који начин? Јер по § 55 крив. поступка, сматрам, да се истрага може чинити само онде где има *личног* крадљивца или ма с које стране каквих доказа противу некога. Али, кад као што горе наведох, — *нема никаквих* доказа о покрађи и о крадљивцу, већ *само гола сумња,* — онда, има ли места оваквом истраживању крађа у смислу чл. 30 устава, — или нема.

2. На случај, да има места, па кад се од покрађе ништа не нађе код осумњиченог лица, коме се, према чл. 30 Устава, мора дати одмах писмен акт, у коме, кад стоји да нема од покрађе ништа нађеног, онда, сматра ли се и по коме закону, да овде *постоји повреда личне* части ономе, у чијем се стану и зградама претрес учинио или се не сматра.

3. Ако се сматра да има какве кривице, онда по коме се закону она извиђа и казни; и

4. Је ли и по ком закону дозвољен општи претрес станова једног села, на глас о хајдучији или о каквој великој крађи, и, треба ли и овде издавати писмене акте претресаним лицима по горе наведеноме члану Устава, или не треба?

На ова питања одговарамо овоме писару следеће:

По нашем мишљењу, члан 30 Устава није забранио претресе станова, у циљу истраге, него је само једна превентивна мера, да се стане на пут злоупотребама, које се могу, аконто тога, учинити. У осталом то се види и из текста овога члана, који вели, да се претрес може вршити само под извесним условима, који су регулисани специјалним законом. Тај специјални закон јесте кривични судски поступак, а поименце глава VIII крив. суд. пост. Претресајући појединe §§ ове главе видимо на који се начин претрес станова може вршити. Тамо су изложене све мере, које је дужан иследник у случају претреса да предузме, а које се у главноме своде на то: да претходно донесе разлозима поткрепљено решење на основу којега ће претрес стана вршити, да то решење преда осумњиченом после чега ће претрес вршити, и да после извршеног претреса дотичноме лицу чији је стан претресан, по члану 30 Устава, одмах на месту изда писмени акт о томе: је ли што и шта поименце нађено у његову стану, ко је, по чијем налогу и зашто претрес вршио.

Разлози за претрес станова могу бити многобројни и у свима случајевима различити. Њих рећати било би илузорно. Зато је законодавац оставио иследнику широко и отворено поље у овоме правцу, те да он сâм може да резонује да ли је претрес потребан или не? Отуда и јесте довољна само *гола* сумња приватног тужиоца, те да се претрес стана изврши, нарочито

пак и за то, што та *гола* сумња никад није без ичега другог, него увек у вези са неким удаљеним или ближим основима подозрења које добар иследник може назрети и предвидети. Никаки обзири не могу руководити иследника да претрес не врши, кад приватни тужилац то на протоколу захтева, па ма то било и на основу голе сумње, јер за приватног тужиоца има казнене одговорности, ако је он ту своју сумњу у злобној намери употребио § 209 крив. зак. По овоме §-у дакле, има се лажни тужилац казнити, ако се докаже да је он то „у злобној намери" учинио, а дело се извиђа на тужбу приватног тужиоца, као преступ. Иначе, ако се то не докаже — да је приватни тужилац претрес захтевао у рђавој намери — само тај факт што је некоме стан претрешен, не сачињава казнимо дело. Јер ако би се то дозволило, дало би се могућности кривцима, да се на овај начин заклањају једне мере, која је за истрагу од неопходне потребе.

И претрес станова целога села у важним и хитним случајевима (хајдучија, велика крађа и др.) дозвољен је на основу истог принципа: проналаске кривца и ствари. И овде се сваком појединцу мора саопштити решење о претресу, само што то решење може бити заједничко за све, а после извршеног претреса резултат је лако саопштити сваком појединцу актом у коме ће се изложити резултат претреса.

* * *

Један општински писар упутио нам је следећа питања:

1, Тачка 4 под *а*. § 471 грађ. поступка штити земљоделцу од пописа и продаје за приватне дугове два вола или два теглећа коња. Но, кад је случај, да земљоделац нема никакве друге теглеће стоке осим једнога теглећег коња, да ли се може истоме тај коњ узети у попис и продати за наплату приватног дуга?

2, Допуном овога § од 1898 године, земљоделцу је, поред теглеће стоке, заштићено још и: једна крава са телетом, једна кобила са ждребетом и т. д. Али, кад земљоделац нема кобилу са ждребетом, већ у место кобиле има само једног јахаћег коња, да ли се тај коњ може пописати и за приватне дугове продати; и

3, Кад земљоделац има само једну краву и једног вола као теглећу стоку, а више никакве теглеће стоке нема, да ли му се у таквом случају може одузети и за приватан дуг продати и онај један во који му са кравом заједно служи као теглећа стока?

На сва ова питања одговарамо:

§ 471 грађанског поступка са његовим изменама и допунама од 1898 године, штити земљоделцу од продаје за приватне дугове: два вола или два теглећа коња, једну кобилу са ждребетом, и једну краву са телетом, и т. д.

И, кад тај законски пропис штити земљоделцу од пописа и продаје за приватне дугове сопственост од шест грла крупне стоке, онда се само по себи разуме: да се то благодејање мора распрострти и на: једног коња теглећег, једног коња јахаћег, једног вола и једну краву.

Према томе земљоделцу се, по нашем мишљењу, не може у попис узети ни продати за приватне дугове: ни онај теглећи коњ и кола, о коме је реч у питању под 1; ни онај јахаћи коњ, о коме је реч у питању под 2; нити онај во̀ па ни крава, о којима је реч у питању под 3.

* * *

Један општински писар пита нас:

Да ли се продајом имања умрлог дужника, земљоделца, могу наплаћивати дугови његови које је он код приватних поверилаца учинио за свога живота, и онда, кад је он после своје смрти оставио само 5 дана ораће земље и кућу с окућницом од једнога дана, без и једне мушке главе у кући, *до само једну неудату кћер, као једину насљедницу тога имања,* — на све ово имање, повериоци су још за живота дужника ставили интабулације, па сада, после његове смрти, траже наплату дуга из тога имања. Међутим, умрли дужник — земљоделац — ни у време задужења није имао више имања од оног које је горе означено?

Ми му на ово питање одговарамо:

По § 471 грађанског поступка, земљоделцу се не може за приватне дугове продати 5 дана ораће земље и кућа са плацем од једнога дана, нити по томе законском пропису, сам земљоделац може оволико имање продати или *ма којим начином отуђити.*

А интабулације, које су на означено имање стављене, за живота умрлог земљоделца, као дужника, *без вредности су,* јер је по § 380 поменутога поступка прописано: да се обезбеђење не може тражити на оне ствари и на онолико, колико се за извршење пресуде узети не може (§ 471 грађ. поступка).

Кад ствар по закону овако стоји, онда се *ив горе означеног имања умрлог земљоделца,* који је после своје смрти оставио кћер као насљедницу, *не могу наплаћивати никакви дугови приватних повериоца,* које је покојник за свога живота учинио, мâ да је то имање и интабулисано за те дугове, јер се пропис § 471 поменутог поступка не односи искључиво на личност земљоделца и не штити право самој личности земљоделца, да му се не могу продати пет дана ораће земље и кућа с плацем од једнога дана, него то правило обухвата под собом земљоделца у потпуном списку, са свом његовом фамилијом, куда спадају и жена и деца његова, и кад се у грађанским потраживањима не могу земљоделцу за дугове продати пет дана ораће земље и кућа с окућницом од једнога дана, онда, то исто имање, *и после његове смрти има тако исто остати његовој деци* без обзира и на шта друго, нити се оваквим имањем, према споменутом § 380 грађанског поступка, може ко год осигуравати, т. ј. интабулацију на исто имање стављати, јер, на што је то осигурање, кад се такво имање не може за измирење тога осигурања продати, а овде баш такав случај и јесте.

ИЗ ДНЕВНИКА ЈЕДНОГ КРАДЉИВЦА

(Свршетак)

Од сувишног умног напрезања добио сам већ и главобољу. Хоћу да идем да спавам.

1 сат ујутру.

Потражим новчаник да ли је још под мојом главом. Гладан сам.

27 јула рано из јутра.

Нек буде шта буде са мном; морам се данас ма како помоћи да бих само хиљадарку променио.

Поноћ.

Вратио сам се мртав уморан кући. Нисам се могао лако ни на шта решити. Не могу се више на ногама држати.

И опет! Урадио сам ово: ставио сам најпре самом себи питање: на који би начин и како могао један сиромах човек уопште да промени једну хиљадарку?

Увртело ми се у главу да то не иде лако, јер ће сваки одмах посумњати да хиљадарка није његова.

После дужег размишљања сину ми ова мисао у главу.

Решим се да одем и да потражим жељезничку билету за које врло удаљено место н. пр. Цариград, или Моску. Чиновник, који продаје жељезничке билете, кроз отвор не види ме, већ само моје руке, које ћу ја на тај циљ брижљиво опрати. Затим ћу изаћи из чекаонице, билету ћу бацити и извештало одело заменити бољим те тако да изгледам свакоме на први поглед да могу имати 1000 франака, и да не навучем сумњу трговца који ради с оделом на велико.

С овом идејом био сам задовољан и поносит.

Али, сада, питање је: на којој се станици може добити билета, рецимо, за Москву?

Да идем, дакле, на остбан. Уђем у велики ходник, попнем се најпре горе, затим сиђем и доле том приликом студирао сам на преградама истакнуте натписе.

У један мах наступи у мени страховито разочарање. Поред сваке преграде стајао је по један чиновник, који је сваког оног који би прилазио за билету пажљиво посматрао. Жандарми пак и то нарочито криминалисте врзмаху се свуда... Они ће ме сматрати за каквог убицу, који је дошао да тражим прилику преко границе да умакнем.

Од свега што сам замислио нема, дакле, ништа...

— — — — — — — — — — — — — —

По сата доцније паде ми опет на памет друга мисао.

Зар не би могао, рецимо, један сиромашак да промени баш и једну хиљадерку у билетама ако само дакле није његова — понављао сам то у себи.

Ја сам такав случај имао раније. Кад сам био књиговођа у једној радњи с артијом, мој принципал слао ме често у једну банкарницу у Rue Drouot одакле сам повац изузимао.

Одох кући. Потрудих се да заменим на мом црном жакету сувише јасне мрље. Кредом сам пак премазао оковратник и манџетне.

Метух држаљу од пера иза увета, и пређох гологлав, као што сам често некад чинио да бих себи најпре купио дувана.

У Rue Drouot решим се да уђем, дакле, у једну банкарницу.

Изгледао сам с држаљом од пера иза увета и гологлав као да сам помоћник у којој онде радњи на близу.

Угледах на једној од четири прегради натпис „каса“, извадих моју упутницу и пружих је чиновнику кироа.

„Молим за 1000 франака ситног новца.“

У металној каси видели су се сами луџори и читави свежњи од упутница у новчанику.

Изгледало ми је већ да ћу свршити намишљени посао.

Чиновник отпоче и да броји златнике.

На један мах трже се.

„За коју фирму?“

„Како?“

„Питам, за коју је фирму новац?“

Нисам могао истину казати, пошто мењам за себе, и на један мах сетих се једне фирме.

„За Breval et Co...!“

„Не познајем је!“

„Rue Lepelletier!“

„Ми вршимо мењачке послове само с нашим кућама.“

Примих своју упутницу натраг и одох без и једне речи.

Сад сам већ сасвим клонуо духом.

5 сати у јутру.

Немам сна. Гладан сам. Имовина, која је у мојим рукама, не вреди ми више ништа.

Хоћу радије да умрем!

31 јула.

Ослободио сам се! Сад сам савршено слободан!

Срећан сам! Расположен сам!

Немам више ништа!

Кад је наступила ноћ, истог дана осетио сам да сам изгубио сваку моћ услед глади. Устао сам, јер су ме наступи од глади јако мучили; узео сам портфељ, у ком сам хиљадарку, коју сам код себе држао, поново вратио и са њим скочим у Сену.

— — — — — — — — — — — — — —

Шта је даље било са мном — не знам ни сад, као што у тај мах нисам знао ни где сам, сем што сам неку вику чуо чим сам очи отворио. Спазим у томе једног полицајца и учини ми се да сам већ пропао... Мало по мало и дођем к себи. Дакле су ме извукли... Нисам ипак могао одолети а да не упитам:

„Где је мој портфељ?“

Тада сам чуо један глас:

„Ја вама кажем, да је он држао портфељ у руци. Изгубио га је у води.“

За тим ме тај исти запита:

„Шта је било у портфељу?“

Учиних се најпре да не разумем његово питање, да бих само на тај начин добио времена да му одговорим.

„Ништа“, рећи ћу ја, „папир без вредности“.

Један фино обучен господин сажали се у овој прилици на мене. Моја судба, моја беда, и беличасте бразде од креде на мојој кошуљи коснуле су га срца. Испричао сам му да ме је немање рада на овај корак натерало.

Нареди да ми се донесе ново одело и узе ме у своју радњу.

Не радим сада много, а добро сам плаћен.

Више и не мислим на мојих 126.000 франака.

НВ. Морам још овде и то на завршетку споменути, да је старца капља згодила чим је приметио да је покраден и од тога је умро.

С немачког **Д. К. Ј.**

КОЛОНИСТА

СЛИКА ИЗ ТАЛИЈАНСКОГ ЖИВОТА

од **Јосифа Ерлера**

Конте Силвестри лежаше на једном дивану у јутрењем, врло угодном оделу, гледајући прстенове од дима, које је вештачки правио по ваздуху из своје укусне цигарете. Али он није при том гледао густе слике од дима, већ је пред његовим духовним очима лебдело јато девојака, које су у костимима шарених лептирова облетале око цвета, а међу њима Фарфала, прима балерина великога балета, која је јуче с највећим успехом имала главну пробу на даскама Teatro massimo. Естрела, прва играчица, такође је имала нов тријумф, а и Конте Силвестри је нешто допринео томе. Сјајна дијадема, уметност своје врсте, коју је она имала на себи, била је његов поклон. Свакојако да је коштала читаво мало имање, али за то га је она данас једним миришљавим писамцетом, позвала на интимну вечеру за вечерас — то је била богата награда, за то, а к томе ту су била његова добра, колонисте ће моћи платити. Облаци дима бивали су све гушћи, као да би хтели да скрију већ преживело лице конта Силвестрија.

„Екселенца,“ зачу се иза завесе од дима.

„Шта је, Филипо? Нисам те звао?“

„Опростите, екселенца, али колониста Бенедето Мелини чека већ пуна три сата, да би био примљен код екселенце.“

„Можда губи стрпљење? Онда треба још да се учи да чека. Слуге и пси морају бити дресирани на позив господарев. Марш! — Не, чекај! Тај ми је пас баш добро дошао. Када може три сата да продаје зјале чекајући, значи да му добро иде. Он треба то време на боље што да употреби и да се научи да плаћа више закупнине.“

Конте Силвестри баци угашену цигарету у камин, запали нову и испружи се угодно по дивану, а у том диже слуга тешку зелену сомотску завесу на врата и у луксузну собу уђе један висок, мирисав човек у врло дефектном оделу. То је био редак контраст — Бенедето Мелини, колониста, слика најцрње невоље и суа; екселенца конте Силвестри, слика најрафинираније бонвивана.

„Екселенца,“ зачу се са усана колонистиних, који је обртао у руци свој искрзани шешир.

„Ћути, немам ја времена за тебе. Свршимо на кратко. Шта плаћаш ти закупнине, Бенедето Мелини?“

„600 лира годишње.“

„Добро. Од данас плаћаш 800 лира.“

Око усана колонистиних указа се презрив осмех.

„Екселенца може да каже ради заокружења и хиљаду.“

Конте Силвестри продужи: „Како, ти се усуђујеш и да ми пркосиш? Па добро, можеш задржати то, и од сада плаћаш хиљаду лира.“

„А ко ће ме на то приморати, екселенца?“

„Ја. Сумњаш ли можда у моју добру вољу?“

„У вашу вољу? Екселенца ми је њу већ довољно осетно показала. Ја сам имао породицу, жену и петоро деце и ја сам их знојем лица свога хранио на имању Масо, које сам узео под закуп од вашега оца. Он ми га даде, што сам му учинио услугу, ја, бедно псето, Бенедето Мелини моћноме гроfу Силвестрију учинио услугу? Екселенца се смеје — мени, но ја ћу наставити. Оженим се Розином, куварицом из замка, јер је то господин гроф заповедио, и дадох њеноме детету часно име, јер је и то господин гроф заповедио, и за то сам добио под закуп Масо, за које сам плаћао о Ускрсу и Арађелов-дану по сто лима. Била је то човечна цена, коју ми је ваш господин отац направио, а он је знао, за шта то ради; наша се породица увећала и ја сам лио зној да бих је хлебом одхранио. Од својих руку, екселенца, јер и ако нисам био горд да узмем Розину, ипак нисам био довољно бедан, да бих допустио, да ми ваш отац и пару поклони, од када је она постала мојом женом.“ —

Конте Силвестри учини један нестрпељиви покрет.

„Баста, Мелини, шта ме се тичу те старе историје; мој је отац био кавањер...“

„Истина је, екселенца, био је; и да није умро, моја би Розина и моје троје најмлађе деце били живи. Али како је он рано умро, то му је наследник, који нема нимало милосрђа према људима, који су верно служили његовоме оцу, коме су прохтеви само да што више и више цеди колонисте као жути лимун, до последње капи, само да би створио себи новаца, који пуним рукама баца кроз прозор.“

„Бенедето!“ узвикну љутито Конте Силвестри.

„Бенедето!“ смејао се промукло колониста. „И само моје име изазива у вас најгорчу подругљивост. Зовите ме Маледето, екселенца, јер сам ја забележен — мој је живот проклет. Од како сте ви господар својих добара, у наше се колебе увукла

несрећа, несрећа у најцрњем облику. Место две плаћасмо четири па шест стотина лира, и ја плаћах, јер не хтедох да просим, оставивши своју жену, да умре у својој болести, пошто не могох набавити ни капи чорбе, па и троје ми деце умре од глади. Екселенца, знате ли шта то значи, када се пелагра увуче у једну колебу, тај зли дух, сестра куге и колере, са испијеним очима и лицем, када она немилосрдно дави једно сирото створење за другим. Не, екселенца, о томе ви не можете имати појма, јер иначе не бисте имали ни једног мирног часа у животу!«

»Напоље, безобразно псето, или ћу те избацити преко степеница!« развика се конте Силвестри са стегнутим песницама.

Али колониста се не маче ни с места. Он само исправи своје повијено тело, а из очију му засја самртна мржња.

»Стрпљења екселенца, ја ћу својевољно отићи — за навек, далеко одавде преко светских мора у страну земљу, куда су отишли стотинама хиљада мојих претходника, где ни црноме робу не може да буде горе него што је овде. Буде ли ми тамо боље: добро, пропаднем ли, још боље, тада је једном за свагда крај беди и невољи. Овде нећу оставити ништа за собом сем Масо, које ћете ви сами екселенца, упропастити. Моја жена и три детега леже у гробљу, свога најстаријег сина Франческа могу да сматрам за мртва, ви сте га послали у војску, а сада се укрцао за Африку. Није ми остало ништа друго, сем најстарије дете Маруција, које је ваша екселенца узела у своју послугу. Ми колонисте плаћамо држави синовима, а са кћерима плаћамо господарима крваву порезу. Екселенца је заповедила, ја морадох послушати и дадох кћер у послугу код екселенце. Али сада вам, екселенца отказујем њену службу, и тражим девојку натраг кући. Тога сам ради дошао. Тражио сам своје дете у целој кући, али узалуд, нико ми не хтеде ништа рећи. Смејали су се подругљиво, слегали раменима и мислили, да то могу да дознам само код екселенце, где је она, јер се екселенца за њу постарала. И ево ме, екселенца, овде не више као ваш слуга, већ као слободан, ма да и руиниран човек, питам вас с правом оца: »Где је моје дете?«

Преко лица конта Силвестрија пређе ђаволки осмех. »У санта Мадалени, где и треба да буде кћи једнога бедника, као што си ти.« —

На то се колониста страшно насмеја. »Ако верујете, екселенца, ја ћу вам сад открити једну тајну, а горе вас мора згодити пламени мач освете свевишњега — ви нисте послали у дом за находчад кћер презреног колонисте, већ сестру конта Силвестрија!«

Као бесан се устреми конте Силвестри у једноме скоку на колонисту, ухвати га обема рукама за врат и узвикну: »Опозови то, псето једно, тргни реч натраг, или ћу те удавити својим сопственим рукама.« —

»Не, не«, прозбори овај, »истина је тако истина као један Бог — —« Ропац му украти даље речи; очи колонистине засветлеше као варнице, у самртноме страху напрегну он сву сву своју снагу, ухвати слободном десницом заоштрени штилет, којим је гроф отворио миришљаво писамце балетеисно, и забоде га у груди конту Силвестрију, који се окупан крвљу с узвиком сруши на диван.

* * *

И не покушаваше да бежи или се одупре, предаде се колониста Бенедето Мелини у руке карабинијерима. Земаљским судовима не би суђено да изрекну пресуду над убицом. Пелагра, та ужасна болест, која му је и децу отела, снађе и њега — и он умре у лудилу.

Са немачкога

Д В. Б

У ПОТЕРИ НА ХАЈДУКЕ

(Шаљива прича једног предводника потере, у којој има ствари и за озбиљно размишљање).

Добих наредбу начелника среског да са 16 добрих, наоружаних момака одем у оближњу шуму и да ненадно извршим претрес неколиких сумњивих салаша, за које су потајници дознали да се по њима крију оглашени »хајдуци«.

Одабрах најбољих шеснаест момака из моје општине, заказах им у $10^1/_2$ сати састанак пред општинском судницом и онда пред вече одох у К. да примим бојеве метке.

У К., где је среска канцеларија, добих од капетана потребну муницију, а, осим тога, још и мало накнадних упустава како ћу да поступам у потери.

Беше још доста рано, те стога не хтедох баш одмах да се вратим у село, него одох »на по једну« у кафану код *Хајдук Вељка*.

У кафани беше до 10—12 гостију, који беху поседали за два стола, и живо се разговараху и препираху о »хајдуцима«, који се појавише у околини. У једноме се слагаху сви, да би за њима ваљало дићи што енергичнију и што смишљеније изведену потеру.

Газда Милован, кафеција, иначе веома разборит човек, сад је просто сиктао од љутине и брзим корацима је премеравао кафану, јер су му зликовци, о којима се водио говор, учинили неку грдну штету на његовом сеоском имању. Најпосле, након дугог ходања по кафани, умеша се и он у општи разговор својих гостију, тек колико да искали срце, пуно срцбе због претрпљене штете. Он је, наравно, како то обично чине људи кад их задеси какво зло, кривио за све власт и одрицао јој моћ да безбедност грађана очува.

У таквом расположењу још је дуго праскао, док најпосле не запе за реч једног од својих гостију и погледа га сасвим искосице, што се овај усудио те зликовце назвати »хајдуцима.«

— »Хајдуци«, је ли! рече газда Милован више љутито но подсмешљиво своме госту. А што им не изабрасте још неко лепше име, тим положарама и зликовцима! »Хајдуци!... Хајдуци»!...

У тај мах паде чича Милованов поглед на лепо израђену малену слику Хајдук Вељкову, која висаше о зиду у кафани, и он је брзо дохвати, скиде је и стаде, гледајући у њу, декламовати:

— Хеј, Хајдук Вељко, Хајдук Вељко, што не устанеш, дико српска, те да видиш који су данас твоје друштво, којима дајемо ми твоје светло хајдучко име. И ти си хајдуковао, ама си хајдуковао за свој род и народ; бранио си земљу од душмана и крвопија народних; хајдуковао си да очистиш земљу од спахија, ага и бегова и да је оставиш потомцима ослобођену... А шта раде сад твоји потомци? Пљују на тебе и твоју свету успомену. Они твојим херојским именом, они именом Главаша и других *хајдука,* народних ослободилаца, називају данас најгоре људе, најцрње злочинце и неваљалце, који своју рођену браћу пале, пеку веригама, пљачкају и харају. Устај, јуначино, одбрано крајине, да видиш сад ко су српски хајдуци, па се дичи и поноси, што те је захвално потомство изједначило у имену с Јосовцима, Деспићима, Фујорима, Солдатовићима, Бркићима и другим паликућама, пржибабама и разбојницима!...

Док беше газда Милован говорио овај монолог, држећи пред собом слику Хајдук Вељкову, владаше у кафани мртва тишина. Свак осећаше као неки стид, као неку кривицу, што се свето и светло хајдучко име придева данашњим разбојницима и другим зликовцима, који чине зла по селима и друмовима.

На мене је газда Милованов говор учинио дубок утисак, и ја сам тек сад увидео, колико грешимо сви ми, а нарочито колико греше у томе *власт и штампа,* што те најординарније, злочинце називамо хајдуцима... Томе би бар лако могао да се учини крај, само би требало имати мало воље и наредити кратко:

»Од сад се у службеној преписци реч »хајдук« замењује речју разбојник или речју зликовац.«

Држим да ће тако што ускоро и да буде, јер му је крајње време.

Доста смо вређали и ружили имена наших ослободилаца.

* * *

На уречено време беху се искупили сви момци пред општинском судницом. Прегледах им оружје и муницију; све беше у реду и ми се креносмо у потеру на—»хајдуке«.

Ноћ беше тиха, топла, пријатна за путовање. Ми имађасмо задатак да пређемо преко брда, преко неких урвина и готово непроходних путова, па да дођемо неопажени до означеног места. И ми смо ударили том странпутицом, па смо се, Бога ми, поприлично намучили и својски изнојили.

Наредио сам, и момци су ме слушали, да се означеном месту, где имамо наћи »хајдуке«, приступа што тише и што опрезније, да не би изненадили нас зликовци у место да изненадимо ми њих.

Кад сам пред салашем, за који је речено као утврдо да су у њему „хајдуци“, на 30—40 корака даљине распоређивао људе, тад ће ми један од њих шапатом рећи.

— Ено, погле онамо, оно је, Бог и душа, један од њих! Гледај само како хита у кућу да јави друштву наш долазак. Чујеш ли како се крши и ломи грање?

И мени се доиста учини као да видим човека где нагло замиче за салаш, а већ сасвим лепо чух где се крши суво грање. Ноћ беше полуведра без месечине те не могах распознати да ли је онај онамо имао какву пушку или је био без оружја...

Но услед тога, што је тај незнани човек отуда из заклона спазио нас и дао абер онима унутра, настала је потреба да будемо приправни на све. Стога издам заповест, да сви одскоче своје пушке, да их метну преко руке и да на први знак, који им будем дао, отворе паљбу или прихвате борбу, ако би је они изнутра отпочели. Разуме се, да сам ја у исто време распоредио своје људе тако, да салаш буде са свију страна опкољен а да сваки од мојих људи дође у какав заклон, како га зликовачки куршум не би могао олако погодити.

Ја, до душе, нисам сматрао за сигурну ствар да у овој кући има доиста злих људи, али ми се ипак чинило сувише подозриво: што ли то онако нагло штуче онај човек, кад му је савест чиста? У један мах дође ми и та мисао у главу: биће да је то био сам домаћин, па кад је спазио оружане људе, а он се склонио.

Тихо и полако примицасмо се салашу. На њему не беше ни једног прозора, нити каквог другог отвора осим једних јединих врата.

На вратима беше реза, али не беше метнута на шип, већ висаше спуштена, а на шипу беше катанац и то отворен. То је значило у салашу има некога. Међутим, унутра се не чу никакав шум, ни говор, па чак, чини ми се, ни људско дисање.

После дугог обилажења око салаша и најбрижљивијег осматрања, реших се на једно и викнух.

— Хеј, домаћине, изиђидер часком!

Но изнутра никаква аваза. Викнух домаћина да изађе још два три пута, али од њега никаква јава.

Сад дадох знак потери да буде приправна и гурнух врата да уђем. Али јада, и ако беше катанац само обешен о шип а реза спуштена низ врата, ипак се врата не хтедоше отворити.

— Дакле, помислих у себи, ипак овде нису чиста посла; биће ту доиста некога, кад су врата с поља отворена, а овамо се опет зато не може унутра. Упао човек, јавио да се примичемо, па су сад изнутра подупрли, ћуте и очекују приправни на наш напад.

Тако сам резоновао, али сам се ипак јако поуздавао у својих 16 момака, све по избор ислужених кадроваца, добрих стрелаца и чврстих карактера.

Почех да постајем већ нестрпљив и љут. Стога се реших да учиним нешто одлучно, па куд пукло да пукло. Приђох поново вратима и стадох лупати, прво лакше, а после све јаче и јаче. Кад ударих једном сасвим јако у врата, да се све орило, а оно онда чусмо сви лепо, где неко претури бакрач, јер овај звекну јасно, као црквено звоно.

Сад наста опет тајац. Ми се овамо напољу само згледасмо и очима утврдисмо једно исто мишљење, да су унутра доиста они зликовци, за којима смо пошли у потеру.

Почех опет да лупам у врата и да вичем:

— Хеј, људи, има ли овде кога жива; ко је унутра нек се јави!

Опет ударим снажно у врата и у тај мах чусмо и ја и сви око мене, где паде озго с тавана једна даска.

Узесмо пушке на готовс и разместисмо се тако, да будемо приправни на отпор, ма с које стране дошао напад. Очекивасмо да ће се зликовци појавити или на врата или на крову. А да их има унутра, о томе сад већ није могло бити више никакве сумње, јер поштен човек већ би се одавна јавио и отворио би врата, а зликовци, ето, у мраку руше и обарају поједине предмете, па ипак неће да се јаве живи.

Тренутак беше критичан, свима нам се дизаше коса у вис. Очекујеш сваког часа да ће пушка планути, али не знаш с које стране. И онда више да охрабрим себе, но да кога заплашим викнем понова:

Ко је у салашу нек се јави! Салаш је опкољен са свију страна, нико се спасти не може; за то је боље предајте се!

Опет никаква јава ни гласа.

Јасно је, да се они унутра припремају на отпор, управо на борбу на живот и смрт. Чекају наш напад, па да на ватру одговоре ватром.

Планух од љутине и викнух мојима:

— Браћо, пушке на „готовс“ и кад ја опалим из своје пушке онда сви слошке плотуном у салаш!

Хтедох да то чују зликовци не би ли се бар у последњем часу опаметили и предали се без крви. И онда и последњи пут викнух.

— Људи предајте се, боље за вас, јер вам иначе спасења нема; опкољени сте!

А они унутра на сву ову моју дерњаву, од које већ промукох, ни абера.

Најпосле сетих се и тога лукавства да их заплашим паљевином, те с тога приформе ради издадох на глас овакву заповест:

— Хајд вас тројица брзо по сламу, па да запалимо салаш, а ви остали мотрите на оне, који би хтели покушати, да бегају из куће, па убите сваког!...

И на ту претњу нико да се јави из салаша. Остаде ми још да их и последњи пут позовем на предају што и учиних, па кад ми се и опет нико не одазва изнутра, онда наредих да се врата обију.

Наравно, ја сам пред вратима с оружаним момцима учинио такав распоред, да би од наших плотуна пре изгинули они унутра, но што би нама каква већа зла могли учинити. Но, ради веће сигурности наше ипак сам викнуо:

— Отпор и не покушавајте, јер су на вратима наперене на вас три запете пушке, плануће пре, но што и мрднете!

Врата закрцкаше и одскочише под снажним ударцима и ми се нађосмо пред отвореним салашом, у коме владаше још већа помрчина но напољу. Креснух жижицу и осветлих унутрашњост салаша... Нигде никог у њему. Али у тај мах чусмо опет лепо где се нешто ломи и крха на тавану. Учини нам се да чујемо кораке.

Сад запалисмо свећу и пођосмо напред. Стукнути натраг, било би срамота. Нас толико наоружаних ваљда смо кадри савладати једног, двојицу или тројицу хајдука. Но срце куцаше ипак у сваког живље, јер, за Бога, пушка може сваког часа одозго с тавана планути и погодити те право у теме, а ти и не видиш онога ко те гађа...

Прегледасмо прво све доле у соби. Нигде никог ни за вратима, ни под креветом. Бакрач је ту, лежи претурен, око њега још трошице од качамака. Ту је посред собе и даска, која је с оноликим треском пала с тавана. Али иначе ни живе душе нема.

Не оста нам ништа друго, но да се с највећом смотреношћу испнемо на таван, те да и њега претресемо, јер беше очевидно да су се зликовци (или зликовац) тамо скрили.

Први ускочих ја на таван, а за мном остали. Светлост свеће осветли за час цео таван. Наши погледи прелетаху с краја на крај тавана. Рекли бисмо да нигде живе душе нема али у тај мах заста на поглед у једном углу у коме сагледасмо шћућуреног и престрављеног великог — мачка.

О да грдне бруке наше! То дакле, није био „хајдук“ него велики црн мачак, који је у страху кад почесмо лупати у врата, искочио из бакрача и претурио га, пошто га је пре тога олизао од качамака, који је у њему пре кратког времена куван. Он оно клопарао по тавану и он је опет у страху оборио с тавана ону даску, која паде посред салаша.

Сад нам беше све јасно, али доцкан, јер се брука прочула, па се још и данас у моме селу прича како смо ја и моји храбри момци претрпели оноликi страх од једног олињалог маторог — мачка.

М. Ј. Е.

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки*) —

Јужно небо потамнило од прашине с пристаништа; врело сунце мутно гледа на зеленкасто море, као кроз танку, сиву, копрену, и не може да се огледне у води, коју пресецају весла,

*) „Босјаци“ су једна врста људи скитница, беспосленика и уједно посленика од сваке руке, психолошком страном веома занимљиви.

бродни точкови, кљунови турских и других лађа с једрилима, које у свима правцима крстаре по уску пристаништу, у коме слободни таласи мора, оковани гранитним зидом и притиснути огромним теретом што клизи по њиховим грбинама, бију о бокове лађе, о обалу, ропћу и пенушају се, прљави од разне нечистоће.

Звекет ланаца ленгерских, грохот уланчених товара у вагонема, метални звук гвоздених табла, које однекуд падну на камени помост, мукла лупа дрвета, тандркање тањига, звиждук с бродова, узвици и вика носача, мрнара и царинских војника, — сви ти звуци сливају се у заглушну симфонију раднога дана, па бучно љуљајући се држе се у ваздуху изнад пристаништа, као да се боје успливати навише и ишчезнути под небом.

Гранит, гвожђе, дрво, пристанишни помост, бродови и људи, све то разлеже моћне звуке манитострасне химне богу Меркуру. Али људски гласови, једва чујни у тој химни, слаби су и смешни. И сами људи, који су први ту хуку-буку изазвали и створили, смешни су и жалосни: њине фигурице, прашњаве, у подерану и поабану оделу, погрбљене под тешким теретима, мувају се тамо-амо кроз облаке прашине, кроз море звукова и врућине, а тако су ништавне и мале према оним гвозденим колосима око њих, према бреговима товара, према вагонима, према свему што су сами створили. Оно што су они створило покорило их и скинуло им маску.

Тешки гигантни бродови час звижде и пиште, а час као да дубоко уздишу, а у сваком звуку причуњава се нека подсмешљива струница иронична презирања према сурим, прашњавим фигурама људи, који миле по њиховим полубама и пуне њихове дубоке утробе производима свога ропског рада. До суза смешни су дуги редови носача, ксји на својим раменима носе иљаде пудова хлеба у гвоздене утрубе бродске, зато да сами заради неколико фуната тог истог леба за свој желудац. Људи исцепани, знојави, мртви уморни од напрезања, ларме и врућине, и с друге стране силне, сјајне и мирне машине, које су ти исти људи начинили, и које на крају крајева доводи у покрет не пара, него мишићи и крв њиних твораца... то је скупа читава поема сурове и ладне ироније...

Одјекну дванаест одмерених и звучних удара у звоно. На последњи медни звук и необична музика рада стиша се готово упола. Одмах затим претвори се у тихи, незадовољни ропот. Сад се људски гласови и удари морских таласа зачуше јасније. Настало је време ручку.

I.

Носачи прекинуше рад и растурише се по пристаништу, у шумним гомилама, да купе себи јестива, па после седоше одмах ту на помост, по ладовинастим угловима, да се прихвате. Међу њима се појави Гришка Челкаш, стари вук, добро познат пристанишном свету као древна пијаница и вешт, смели крадљивац. Био је бос, у старим, излизаним, панталонама од плиша, гологлав у прљавој цицаној кошуљи, раздрљена врата, те се из подеране јаке виде његове покретљиве суве и угласте кости, обложене мрко загорелом, црвенкастом кожом. Коса му црна, проседа, растршена, а лице поспано, оштро, грабљиво, и види се, тек што се пробудио. Из једног му мрког брка стрчи сламка, а друга се сламка замрсила у чекиње лава, бријана образа, а за уво је сам заденуо малу, тек откинуту, гранчицу липову. Дугачак, коштуњав, мало погрбљен, лагано корача по камењу, па возећи лево и десно свој кукаст нос као кљун гребљивице, баца наоколо оштре погледе; његове ладне и сиве очи севкају живим сјајем, и загледају некога међу носачима. Његови мрки брци, густи и дуги, само поигравају, као у мачке, руке затурене за леђа, тару једна другу, а дуги, криви, за борбу готови прсти нервно се савијају. Чак и овде, у стотинама таких истих, подераних, наглих, босоногих фигура он је на се одмах скретао пажњу својом сличношћу са степским јастребом, својом грабљивачком мршавошћу, и својим ходом као да стреља, ходом лаким и мирним по изгледу, али у ствари ходом узбуђеним и смотреним, као што је лет ове грабљивице на коју је подсећао.

Кад дође према једној гомили босјака носача који се разместили у сенци једне гомиле кошара с угљем, диже му се насусрет један мали, дежмекаст, глупа лица с црвеним печатима и изгребана врата, очевидно тек што су га добро истукли. Пође упоредо с Челканом полугласно говорећи:

— Флоташи су два дењка робе ујагмили... Траже. Чујеш ли, Гришка?

— А? — запита Челкаш, и спокојно га премери очима.

— Шта: а? Траже, велим. Више ништа.

— Ваљда су питали за ме, да им помогнем тражити?

Челкаш с лукавим осмехом погледа онамо где се издизаше магацин добровољне флоте.

— Иди до ђавола!

Друг му се врати.

— Ej, стани! Ко те тако нашарао? Их, гледај како су му искварили фирму (лице)... Мишку ниси овде видео?

— Нисам га давно видео! — довикне овај одлазећи своме друштву.

Челкаш пође даље, а сви га сретају као човека добро позната. Али он, вазда весео и заједљив, данас очевидно није био добре воље, и на запиткивања одговараше кратко, одсечно и оштро.

Однекуд од царинске робе искрсну царински чувар, војничка држања и прашњав. Он препречи Челкашу пут, ставши предањ изазивачки, и ухватив се левицом за дршку свога тесака старао се десницом ухватити Челкаша за јаку.

— Стој! Куда ћеш?

Челкаш устукне корак, погледа на чувара и осмехне се суво,

Црвено, добродушно-лукаво лице службеника трудило се да изрази претњу, те се стога надме, заокругли, поцрвене као крв, а диже обрве, и бечи очи, те беше веома смешно.

— Теби је речено, да на пристаниште не смеш долазити, ребра ће ти пуцати. А ти опет? — повиче чувар претећи.

— Здраво, Семјонићу! давно се нисмо видели, — мирно га поздрави Челкаш и пружи му руку.

— Макар те никад и не видео! Ајде, ајде!...

Али Семјонић опет прихвати пружену руку.

— Реци ми, — настави Челкаш, а из својих канца не пушта руку Семјонићеву, и пријатељски фамилијарно тресе је, — ниси видео Мишку?

— Каквог сад опет Мишку? Не знам ја никаквога Мишку! Ајде, брате, одавде! јер ако те магационар царински види...

— Оног рибег, с којим сам потоњи пут радио на „Костроми“? — држи се Челкаш свога.

— С којим заједнички крадеш, тако реци! Одвели су га у болницу, тог твога Мишку: ногу му пригњечила гвоздена карлица. Ајде, брате, док те лепо молим, ајде, иначе ћу те за јаку спровести!...

— Аха, гле ти њега! а овамо велиш: не знам ја Мишку... Ето видиш да га знаш. А што си ти, Семјонићу, тако срдит?...

— Ето шта, Гришка, немој ми ту зановетати него полази!...

Чувар се срди, обзире се и отима своју руку из крепке шаке Челкашеве. Челкаш га мирно погледа испод својих густих обрва, осмејкује се себи у бркове, и не пушта му руку, него наставља да разговара:

— Немој ти мене журити. Док се с тобом сит наразговарам, отићи ћу. Е па, реци, како живиш?... жена, дечица, — здрави су? — Очи му севнуше злослутно, а зуби му се указашэ у подсмешљиву осмеху кад додаде: — спремам се да ти дођем у госте, али никако немам времена, — ето све пијем...

— Ну... ну... остави ти то! Не шали се... ти, ђаволе коштуњави! Ја сам, брате, доиста... Или се ти већ спремаш да крадеш по кућама, по улицама?

— Зашто? И овако је добро. Хвала Богу, стиже и овако, Семјонићу! Јеси ли чуо, опет су макли два дењка меке робе?... Пази, Семјонићу, боље! немој се изварати!

Љут на Челкашеву дрскост Семјонић се сав уздрма, запенуша, хоће нешто да каже. Челкаш пусти његову руку, па мирно својим дугим ногама откорача натраг, ка изласку из пристаништа. Чувар, грдећи бесно, пође за њим.

Челкаш се развеселио; звиждећи кроза зубе, метнуо руке у џепове, па иде лагано ходом слободна човека, делећи десно и лево заједљиве подсмешице и шале. Враћали су му мило за драго.

— Гледај ти, Гришка, како тебе ова управа чува! — викне неко из гомиле носача, који су већ јели па се одмарају ваљајући се по земљи.

Нађе се међу њима и пропалих «интелигента», којима и неки скитачки нагон и невоље не дају да на једноме месту и на једноме послу дуго мирују. Босјаке Горки нарочито лепо и радо узима у своје толико чувене приповетке. Прев.

— Ја сам бос, па зато овај Семјонић иде за мном те пази да ногу на штогод не повредим, — одговори му Челкаш.

Дођоше и до капије. Два војника опипају Челкаша, и лагано га изгурају на улицу.

— Ej, ви, не пуштајте га! — викне Семјонић.

Челкаш пређе пут и седне на ваљак, наспрам врата од крчме. Из капије пристанишне излази бескрајни ред натоварених кола. Њима насусрет иду кола празна, у њима седе извошчици или ускачу на њих. Пристаниште, пуно љуте прашине, грми од ларме, земљу потреса.

Челкаш навикнут на тај манити метеж, узбуђен сусретом са Семјонићем, осећао се прекрасно. У изгледу је добра зарадица, смешка се на њ, треба само мало труда и много вештине. Био је уверен, да му те вештине мањкати неће, па жмирка очима и машта како ће сутра ујутру поћи на посао, и кад све буде готово, а њему у џепу новчанице... После сети се друга Мишке, који би му ноћас добродошао био да није ногу сломио. Челкаш сам себе наружи, што он сам, без Мишке, не може са послом изаћи на крај. А каква ће бити ова ноћ?... Он погледа небо и доле улицом.

На шест корака од њега, крај тротоара, леђима наслоњен на ваљак, седи младић у плавој шареној рубини, на њему таке исте панталоне, на ногама опанци, на глави жућкаст изношен картуз. Поред њега мала торба и коса. Момче беше широких плећа, јак, препланула лица, плавих очију, којима гледаше у Челкаша поверљиво и доброћудно.

Челкаш искези зубе, исплази језик, начини страшно лице, и упршти избеченим очима у њ.

Момче, испрва не зна шта да мисли, па онда прсне у смех и повиче: да чудна човека! и, готово и не дижући се с места, неспретно се превађа од својега ваљка Челкашеву ваљку, вукући своју торбу по праху и лупкајући косом о камење.

— Шта, брате, био си мало у шетњи, види се у доброј, а? — упита он Челкаша и повуче га за ногавицу.

— Било је рада, жутокљуне, те каква рада! — призна Челкаш искрено. Допао му се овај здрави, добродушни младић, с детињастим, ведрим, очима. — А ти идеш с косидбе ваљда?

— Него!... Косили смо за врсту, — накосили за грош. Лоша работа! На раду их мало! Само најгладнији... а раду оборена цена. На Кубани плаћају шест гривена. А пре, веле, било је и по три целе рубље, по четири, пет!...

— Пре!... Пре су плаћали по тројку само за гледуцање на Руса. Ево јам са пре десетину година и радио само тиме. Дођем на станицу, — ја сам, велим, Рус! Одмах ме гледају, пипкају, ишчуђавају се, па — добијем три рубље! И још ме напоје и нахране. Па онда живи како хоћеш!

Момче, слушајући Челкаша, испрва беше зинуло, а округло лице му изражаваше усхићење, али после схвативши да овај одрпанац лаже, цокне уснама и закикоће се. Челкаш лепо сачува озбиљност на лицу, крију̂ћи осмех у бркове.

— Ти си особит човек, изгледа истину да говориш, и ја слушам и верујем... Али бога ми, пре...

— Па, о чему ја и говорим? Је л' кажем, да је то пре тако било...

— Ајде!... — ману руком овај. — Јеси ли ти обућар? Или си кројач?...

— Ја? — припита Челкаш, па промисли се и рече: — ја сам рибар...

— Риба-ар! Гледај молим те! Шта, ловиш рибу?

— А што рибу? Овдашњи рибари не лове само рибу. Утопљенике, старе ленгере, бродове, — све! Има удица и за то...

— Лажи, лажи!... Ти си можда од оних рибара, који о себи певају: да мреже разапињу по сувим обалама, по стајама и магацинима...

— А ти си видео такве рибаре? — запита Челкаш насмехнуто погледавши га и мислећи како је ово весело момче веома глупо.

— Не, откуда ћу их видети! Слушао сам.

— Свиђају ти се?

— Они? Него шта!... Слободна момчадија...

— Шта, зар ти слободу волиш?

— Него како? Сам свој газда, иде куд хоће, ради што хоће... Да је само то! Ако уме добро да се држи, да му не виси камен о врату, — куд ће боље, то је прво! Иди, тумарај куда хоћеш, само се Бога сећај...

Челкаш презриво пљуцне и прекине своја питања.

—Сад је код мене овако... — оживе намах младић. — Отац ми је умро, имање мало, мајка ми стара, земља сва испоштена, па сад шта могу да радим? Ваља живети. А како? Не знам. Да се удомазетим у доброј кући. Лепо. Тек кад бих ћерку хтели да оделе!... Али ето ђаво таст неће хтети да је одели. Е, а ја онда да се пред њим претварам... дуго... Виш, какви су то послови! А овако кад бих задобио стотину и подруге рубаља, па одмах на ноге и Антипу ономе поднесем: на̂-де, загризи! Хоћеш ли да оделиш Марфу? Нећеш? И не треба! Хвала Богу, није у селу само једна девојка. И тако био бих ја сасвим слободан, сасвим свој... Мха! — Младић уздахне. — А сад се ништа не може учинити, него се удомазети! Као мислим се ја: ето, велим, да одем и на ту кубану, украдем двеста рубаља, — доста! господине!... Тамо-амо, па ништа: пропадне све. Еле, хајде ожени се! Па у надницу!... И онда, потоме, за својим домазлуком ништа не можеш учинити... никако! Ехе-хе!...

Младићу се никако није хтело да се ожени. Чак му и лице се помрачи и ожалости. Он се тешко и немирно преврташе по земљи и пробуди Челкаша из размишљања, у које је под утицајем његових речи утонуо.

Челкаш осети да му већ више није до разговара, али однекуд опет га још запита:

— Па куда ћеш ти сад?

— Па куда ћу? Извесно кући.

— Е, брате, а мени то није извесно... може бити, ти си намеран у Турску ићи...

— У Ту-урску! — развуче младић. — А који православни тамо иде?

— Ала су будала! — уздахне Челкаш па се опет окрете од њега, овога пута најмање вољан да му ма речцу проговори. Овај здрави сеоски момчић будио је у њему нешто...

Неко нејасно, досадно осећање тињаше у њему, и сметаше му да усредсређено промисли о свему, што је те ноћи требало извршити.

Покуњен младић нешто мрмља за се, бацајући каткад косе погледе на босјака. На лицу му смешно исписано како му је криво, што се разговор с тим бркатим одрпанцем свршио тако брзо и непријатно.

Одрпанац више није обртао главе на њ. Замишљено звиждукаше, седећи на ваљку, и ударајући по њему такт голом и прљавом петом.

— Ej, ти, рибару! Опијаш ли се ти често тако? — почне младић, рад квитирати с њиме, али у исти мах рибар се брзо њему окрете лицем и запита га:

— Слушај, жутокљоне! Хоћеш ли ти ноћас да радиш са мном? Брзо реци!

— Шта да радим? запита неповерљиво.

— Е, шта!... што наредим!... Ићи ћемо да ловимо рибу. Веслаћеш...

— Па... шта? Ништа то. Могу радити. Само... да не улетим с тобом у какво зло. И сувише си нешто мргодан и облачан...

Челкаш осети као да га нешто опече по грудима, па са хладном злобом рече полугласно:

— Немој ту брбљати... Јер, будало једна, ако те лупим по тој главурди, одмах ће ти се разоблачити...

Поскочи с ваљка, повуче левом руком бркове, а десну стеже у гвоздену, жилаву, песницу, очи му заблисташе.

Младић се уплаши. Хитро се обазре, и, плашљиво затрепта, па и сам скочи са земље. Обојица, мерећи се очима, пођуташе.

— Хм? — сурово запита Челкаш. Кипео је и тресао се од увреде, коју му је нанело ово теленце, које је за све време разговора презирао, а сад га омрзну стога, што су му плаве очи тако чисте, што му је лице здраво, преплануло, руке кратке, снажне, стога, што то створење има негде тамо своје село, кућу у њему, стока што њега тражи за зета имућан мужик, због његова цела живота прошлог и будућег, а више свега стога, што то дете, према њему, Челкашу, сме да воли слободу, којој не зна вредности, и која њему не треба. Увек је непријатно видети да човек, кога сматрамо за горега и нижега од себе, воли или мрзи оно исто, што и ми, и на тај начин личи на нас.

Младић гледаше у Челкаша, и осећаше у њему господара.

— Ама ја пристајем, — поче он. — Хоћу. Ето, ја и тражим рада. Мени је свеједно радио код тебе, или код другога. То

сам тек рекао зато, што ти не личиш на радника... већ и сувише си, овај... подеран... Али, ја већ знам да то може са сваким бити. Боже, зар ја нисам досад видео пијаница: Иха, колико!... па још и не таквих, као ти што си...

— Е, лепо, лепо! Еле, пристајеш? — запита Челкаш већ мекше.

— Је ли ја? О-хо!... са задовољством: Казуј цену.

— Код мене је цена према послу. Какав рад буде. Какав лов, то ће рећи... Петицу можеш добити. Разумеш?

Али ствар се сад новца тицала, а сељак је ту хтео да је начисто, па је то тражио и од свога најмиоца. У младића поново букну неповерење и сумњичење.

— То мени није тврдо, брате! Него дајде ти мени плâву (плава новчаница) у руке...

— Не распредај, остави се! Хајдемо у крчму! — уђе Челкаш одмах у улогу.

Пођоше улицом један поред другога, Челкаш с изразом важности газде, сучући бркове, а младић пун готовости да се покори и да слуша, али ипак пун неповерења и плашње.

— А како се ти зовеш? — запита Челкаш.

— Гаврила!

Дођоше у прљаву и чађаву гостионицу. Челкаш тоном својтљива човека приђе бифеу, и затражи стакленце вотке, шчи, печена меса, чаја, па срачунавши све кратко добаци ономе за бифеом: „све на рачун!“, а овај ћутећи климне главом. Тада Гаврила одмах поста препун поштовања према своме газди, који, премда је изгледао као лупеж, ужива толико познанства и поверења.

— Е, сад ћемо да се прихватамо и да поразговарамо о послу. Сад седи овде, а ја ћу да одем мало.

Он оде. Гаврила се обазре. Гостионица беше влажна, мрачна, као подрум, пуна загушљива задаха вотке, дувана, смоле и још нечег оштро непријатног. Према Гаврили, за другим столом, седи пијан човек у мрнарском оделу, риђе браде, сав у прашини од угља и смољав. Мумлао је неку песму, штуцајући кадкад, песму пуну неких испрекиданих речи, час веома пискавих, час грлених. Очевидно није био Рус.

Иза њега двојица Молдаваца, поабана одела, црне косе, препланути, и они су тако исто мрмљали неку песму пијаним гласом. После из помрчине распознаше се још неке фигуре, необично разбарушене и неуредне, све полупијане, немирне.

Гаврили беше мучно овако самоме. Волео бих да се газда што пре врати. А ларма у крчми сливаше се у један звук, чини се као да то мумла нека огромна животиња. Има стотину разних гласова, раздражена је, слепо се отима да умакне из ове камене јаме, а не налази излаза на слободу... Гаврила осећаше како се у његово тело упија нешто што опија и вуче, од чега му се глава врти а замагљавају очи, које радознало и страшљиво обигравају по крчми...

Челкаш се врати. Заједно једоше и пише разговарајући. Гаврила се опи од треће чашице. Овесели се, хтео би да каже штогод љубазно своме домаћину, који — славан младић! — не видећи ништа тако га укусно почастио. Али речи, које су му као таласи навириле кроз грло, никако да сиђу с отежала језика.

Челкаш га гледа, па осмејкујући се подругљиво, вели;

— И-их, трице!... Напио се од пет чашица !... како ли ћеш радити?

— Пријатељу!... тепоњи Гаврила. — Не бој се! Ја тебе поштујем!... тојест, знаш!... Дај да те пољубим!... а?...

— Е, е!... На, гуцни још!...

Гаврила пије, и већ му је пред очима све играло. То беше непријатно, смучи му се од тога. Лице му поста глупо усхићено. Паштећи се да штогод каже он је смешно мицао и пљескао уснама, и мýкао. Челкаш га нетремице посматра, као да се нечега сећа, уврће своје брке и једнако се смешка, али сад већ натмурено и љутито.

Крчма једнако брује од пијаначке ларме. Риђи матрос, налакћен о сто, спава.

— Нуто, ајдемо! — рече Челкаш и устане.

Гаврила огледа да се подигне, али не може, па грубо опсује, и засмеје се празним смехом пијанца.

— Ухватило га! — промрмља Челкаш па опет седне наспрам Гавриле. А он се једнако церека и тупо гледа у свога домаћина. И овај гледа у њ стално, пажљиво и замишљено. Види пред собом човека чији је живот пао у његове вучје шапе. Он, Челкаш, осећао је у себи снагу да тај живот окрене или овако, или онако. Могао је да га сломије као дрвце, а могао је да га задржи у истрајну оквиру живота сељачког. Осећајући се господарем другога наслађивио се и мислио о томе, како тај младић никада неће испити тако чашу, какву је судба наменила њему, Челкашу, да испије... Завидео је и сажаљевао тај млади живот, подсмевао му се па и љутио на њ, замишљавајући, да може још једном пасти у такве руке, као што су његове... И сва осећања Челкашева напослетку слију се у једно, — у нешто очинско и домаћинско. Жао му је било малога, а беше му потребан мали. Онда узме Гаврилу под мишке, па лагано гуркајући га коленом изведе га напоље, и спусти га у сенку неких дрва, па седне покрај њега и запали цигару. Гаврила се мало мешкољио, дувао и мрмљао, па заспао.

II.

— Е, јеси ли готов? — полугласно запита Челкаш Гаврилу, који се с веслима петљао

— Одмах! Када се пешто клати, — могу ли једном ударити веслом.

— Никако! Нимало ларме. Руком га мало утврди, доћи ће и сам на своје место.

Ноћ мрачна, по небу густи облаци, море мирно, црно и густо као масло. Мирише на со, умиљато шумори ударајући лако о бокове бродова и обале, и једва по мало љушка њихов чун.

— Ајдемо! — рече Гаврила спуштајући весла у воду.

— Добро!

Челкаш снажно потера чун, и он брзо заплива по глаткој површини воде, која под ударима весла плавичасто фосфоресковаше. Дуга пантљика, сјајна, меко светлуцајући вије се за крмом.

— Шта, глава те боли? — запита Челкаш милостиво.

—Страхота!... како гвожђе звечи... Хоћу да га одмах накваснм водом.

— Зашто? На-де се ти сам изнутра накваси, — и он му пружи стакло, — пре ћеш намирисати.

— Благослови боже!

Зачу се тихо буњкање.

— Ej ти! хоћеш да те чују?... биће ти! — задржи га Челкаш.

Чун се опет крете, нечујно и лако мичући се између бродова... Намах се опучи из те гомиле на море, бескрајно, силно, блиставо море простре се пред њима губећи се у даљини.

— Је ли лепо море? — запита Челкаш.

— Није ово ништа! Само је страшно на њему, — одговори Гаврила, равно и снажно веслајући.

— Страшно! Гледај будале! — прогунђа Челкаш подсмешљиво.

Он, крадљивац и циник, волео је море. Његова немирна нервна природа, жедна утисака, никад се није могла заситити посматрањем те мрачне ширине, бескрајне, слободне и моћне. Беше му криво да чује овакав одговор на своје питање о лепоти онога, што он воли. Седећи на крми пресецао је воду и гледао мирно унапред, пун жеље да се дуго и далеко вози по овој кадифастој глаткоћи.

У њему се на мору вазда будило и расло широко, топло осећање, које му сву душу обузимаше и малко је очишћаваше од животне рђавштине. Ценио је то, и волео је видети себе бољим овде, усред воде и ваздуха, где мисли о животу и сам живот губе — прве оштрину, а друге — вредност. Ноћу се над морем меко и глатко диже шум његова сањива дисања, тај недосежни звук улива у човечју душу мир, и умиљато утишкавајући њене зле тежње, ствара у њој моћне маште...

— А где је опрема, конопци? Е! — намах запита Гаврила немирно се осврћући по чуну.

Челкаш уздрхта.

— Опрема? Ево је код мене на крми.

— А каква је то опрема? — Запита Гаврила опет са сумњом у гласу.

— Каква?... допуштена и...

Али Челкаша беше стид лагати пред овим малим, и да крије своје намере, и беше му жао оних мисли и осећања, која овај младић уништи својим питањем. Ражљути се. Познато му оштро жежење у прсима и грлу надражи га, и он заповеднички и опоро рече Гаврили:

— Ти имаш ту да седиш, па ћути! Немој свој нос забадати у те ствари! Најмљен си да веслаш, па веслај. А ако станеш језик пружати, биће зло. Разумеш?...

Зачас чун се потреса и застаде. Весла остадоше у води, пенушајући је, а Гаврила се узнемирено узмигољи на клупи.

— Веслај!

Оштра псовка одјекну ваздухом. Гаврила ману веслима. Пун, као поплашен и сам убрза, под нервозним гуркањем, сећи воду шумно.

— Равније!...

Челкаш поустаде с крме, не пуштајући весла из руку, и упрсти своје хладне очи у бледо лице Гаврилино погрбљен, нагнут унапред, личио је на мачку, готову да скочи. Чуло се љутито шкргутање зубима и плашљиво звекетање некаких коштица.

— Ко то виче? — одјекну с мора сурова вика.

— О, ђаволе, та веслај!... лакше веслима!... убићу пса!.. Е, дела, веслај!.. Један, два! Ајае! Само писни!... На комаде ћу те! — шиче Челкаш.

— Богорице... дјево... — шапуће Гаврила, дршћући, сав изнемогао од страха и напрезања.

Чун се лако и лепо обрте и пође натраг пристаништу, коме се пламенови светилника слили у једну разнобојну групу, а виде се стубови катарака.

— Ej! ко то виче? — зачу се опет.

Сад глас беше даље него први пут. Челкаш се умири.

— Ти сам, пријатељу, па вичеш! — рече он у правцу онога гласа, па се онда окрете Гаврили, који још молитву шапуташе: — Е, брате, срећа твоја! Кад би ти ђаволи нас појурили, — био би ти крај! Чујеш? Ја бих тебе одмах... рибама!...

Сад, када је Челкаш говорио мирно па и добродушно, Гаврила, још дрћући од страха, изусти:

— Слушај, пусти ме! Молим те и кумим Богом, пусти ме! Избаци ме гдегод! Ај-ај-ај! Про-опао сам сасвим!... Ама сети се Бога, и пусти ме! Шта ћу ти ја? Не могу ја то!... Нисам бивао на таким пословима... Ово је први пут... Господе! Ево ћу пропасти! Како ме ти брате, заведе овако? а? Грехота од тебе!... Ето, душу губиш!... Ну, послови-и...

— Какви послови? — сурово запита Челкаш. — А? Је ли, какви послови?

Занимао га страх младићев, наслађивао се тиме, и тиме што је он, Челкаш, такав, страшан, грозан човек.

— Мрачни послови, брате... Пусти ме, Бога ради!... Шта ћу ти ја?... а? Мали сам...

— Ама, ћути! Да ми ниси био потребан ја те не бих ни узимао. Разумеш? — Зато ћути!

— Господе! — плачно уздахну Гаврила.

— Е-е!... престани, гледај у мене! — пресече га Челнаш.

Али Гаврила се сад већ не могаше да уздржи, па тихо јецајући плакаше, шмркташе, врпољаше се на клупици, али је веслао снажно, очајно лудо. Чун као стрела јури. На путу им се опет указаше тамне фигуре бродова, и чун се опет изгуби међу њима.

— Ej ти, слушај! Ако те упита штогод, ти ћути, ако ти је живот мио! Разумеш?

— Хејој! — уздахну Гаврила очајно, и дода горко: — Судбино моја пропала!

— Не кукај! — шану Челкаш заповеднички.

Од тога шапата Гаврила изгуби сваку способност што било мислити и премре од хладна предосећања неке несреће. Машиналио пусти весла у воду, устури се, узме их опет, баци опет, и једнако упорно гледа на своју обућу.

Ево пристаништа... Овуд од гранитна зида чују се људски гласови, попљескивање таласа, песма и утањено звиждање...

— Стој! — шане Челкаш. — Остави весла! Одупри се рукама о зид! Лакше, ђаволе!...

Гаврила се хваташе рукама за глатки камен док је чун возио поред зида. Чун се креташе без шума.

— Стој!... Дај весла! дај овамо! А где ти је пасош? у торби? Дај торбу! Де, дај брже! То је зато, драги пријатељу, да ми одавде не умакнеш... Сад ми нећеш умаћи. Без весла ти би некако и могао одавде ђиласнути и умаћи, али без пасоша било би те стра'. Чекај! Па пази, ако само писнеш, — оде ти на дно мора!...

И онда, гле, Челкаш се ухвати о нешто рукама, повиси у ваздуху, и нестаде га преко зида.

Гаврила устрепта... То се зби врло брзо. Он осети како се с њега сваљује, сплаза онај проклети терет и страх, што је осећао покрај овог брката и мршава крадљивца... Сад да се бежи!... Одахне слободно и образре се. Лево се уздизаше црна маса без катарке, некакав огроман ковчег, празан и без људи... Сваки удар таласа о његове бокове ствара у њему мукао и јечећи одјек, налик на тежак уздах. Десно диже се сури камени зид мола, као хладна и тешка змија. Позади истичу се такође неки црни костури, између зида и онога ковчега види се море, ћутљиво, пусто, с црним облацима над њим. Све беше хладно, црно, злослутно. Гаврило се престравио. То беше страх гори од онога због Челкаша; стегао га за прса крепко, стиснуо га у плашљиву гужву и приковао за клупу...

Гаврила се осећао притешењ и згњечен мрачном тишином и лепотом ове околине и осећаше како жели што пре да види свога господара. А ако он тамо и остане? Време протиче спорије од облака који по небу миле... И тишина постаје све злослутнија... Али ево (мола) од зида, чује се пљеска воде, шушкање, налик нешто и на шапутање. Гаврилу се учини да ће сад умрети...

— Ej! Спаваш ли? Држи!... Смотрено! — Чу се лагани глас Челкашев.

Са зида спушташе се нешто кубично и тешко. То Гаврила прими у чун. Спусти се још један таки исти предмет. Затим се преко зида опружи дугачка фигура Челкашева, однекуда се појавише и весла, код ногу Гаврилиних паде његова торба, а Челкаш тешко дишући намести се на крми.

Гаврила га гледа па се радосно и кротко осмејкује. — Уморио се? — запита он. — Не може се без тога, теленце једно! Нудер, мани веслом добро! Терај што можеш јаче!... Добро си зарадио, брате! Свршили смо пола посла. Сад само да се исплива одавде, с очију наших ђавола, — а после ћеш тамо добити своје парице, па онда иди својој Маши. Је ли се она твоја зове Машка? Ej, дете! (Наставиће се).

ПОТЕРА

Крађа адиђара у Пешти. — 30 пр. мес. извршена је у јувелирској радњи удове Карла Зубанија у Пешти опасна крађа и том приликом однети су следећи адиђари: 1 златан женски сат ремонтоар са 2 капка бр. 122.087, 1 златан женски сат ремонтоар с 1 капком бр. 46814, 1 златан женски сат ремонтоар с 2 капка бр. 108424, 1 златан мушки ремонтоар сат с 1 капком бр. 24095, 1 златан женски ремонтоар сат с 2 капка бр. 752393, 1 златан мушки ремонтоар с 1 капком бр. 1198633, 1 златан мушки ремонтоар сат с 2 капка бр. 46547, 1 златан мушки ремонт. сат с 2 капка бр. 97892, 1 златан мушки ремонт. с 2 капка бр. 106471, 1 златан женски ремонт. сат с 2 капка бр. 74187, 1 златан мушки ремонт. сат с 2 капка бр. 106814, 1 мушки златан ремонтоар сат с 2 капка бр. 117751, 1 златан женски ремонт. сат с 2 капка бр. 91109, 1 златан женски ремон. сат с 1 капком бр. 104964, 1 женски сат златан ремонт. с 2 капка бр. 96318, 1 сребрн мушки ремон. сат № 87728, 1 сребрн мушки лонгин сат № 792393, 1 сребрн мушки лонгин сат бр. 31364, 1 сребрн мушки лонгин сат бр. 20324, 1 сребрн мушки лонгин сат бр. 97501, са коњем и џокејом, 1 мушки ремонтоар сребрн сат с 2 капка бр. 558450, 1 мушки ременторар сребрн сат с 2 капка бр. 558449, 1 мушки од туле ременторар сат с 2 капка бр. 136528 са златним циферблатом, 1 женски сребрн ремен. сат с 1 капком бр. 41993, 1 женски сребрн сат ремен. с 1 капком бр. 11881, 1 мушки од туле ремен. сат с 1 капком бр. 76543, 1 мушки сребрн ремен. сат с 2 капка бр. 1208, 1 мушки сребрн ремен. сат с 2 капка бр. 136946, 1 мушки сребрн ремен. сат с 2 капка бр. 1130, 1 мушки сребрн ремен. сат с 2 капка; 1 мушки од туле ремент. с 2 капка бр. $^{5}/_{4}$, 1 мушки од туле лонгин сат с 2 капка бр. $^{34}/_{8}$, 1 мушки од туле лонгин сат с 2 капка бр. 951394, 1 мушки лонгин сат од туле с 2 капка бр. 930314, 1 мушки лонгин сат од туле с 2 капка бр. 671350, 1 мушки од туле лонгин сат с 1 капком бр. 904683, 1 мушки од туле лонгин сат с 2 капка бр. 20018, 1 мушки лонгин сат од туле с 2 капка бр. 99251, 1 сребрн женски сат ремонтоар с 1 капком бр. 67, 1 сребрн женски сат ременторар с 1 капком бр. 51819, 1 мушки сребрн ременторар сат с 2 капка

бр. 1023831, 1 мушки сребрн ременторар сат с 2 капка бр. 1015772 1 мушки сребрн ременторар сат с 1 капком бр. 1046350, 1 мушки сребрн ременторар сат 2 капка бр. 0177541, 1 мушки сребрн ременторар сат с 2 капка бр. 1077539, 1 мушки од туле сат ременентоар с 2 капка бр. 1017594, 2 мушка сата од туле ремонтоар са по 2 капка бр. 1047083 и 60012, 3 сата мушка од туле са по 1 капком бр. 1080897, 1025813 и 1088083, 1 оксидир сребрн мушки сат с капком бр. 1086171, 1 оксидир сребрн женски сат с 1 капком, 4 мушка оксидир сребрна сата са по 1 капком бр. 1010693, 1001749, 1010702 и 2764798, 8 оксидир. сребрна женска сата са 1 капком под бр. 82371, 102976, 102911, 80430, 403009, 700465, 29767 и 34408; 7 златних бразлетна са аметистом, 7 златних брошева, 2 златна дугмета за манжетне, 29 златних ланаца за врат и сат, 87 сребрних и од туле ланаца за сатове, 6 сребрних кашичица за јело, 6 сребрних кашичица за кафу, 2 сребрне кашике за супу, 3 сребрне кашике за млеко, 3 сребрне кашике за воће, 22 сребрна сланика, 6 сребрна бештека без једног ножа, 12 сребрних кашика за јело, 24 сребрних кашика за кафу, 12 сребрних француских виљушака, 12 сребрних сандука за есцајг, 6 сребрних сланика, 2 сребрна тањира за рибу, 1 сребрн нож за путер, 1 сребрн нож за сир, 6 сребрних бразлетна за ланчеве, 12 сребрних сланика, 10 сребрних дуванских кутија (неке и од туле) 3 сребрне бурмутице и 12 сребрних корча за лебац и кашике за мока кафу. Сребрни есцајг показује под увеличавајућим стаклом знак 5 К. На молбу аустро-угарских власти Управа града Београда расписује тражење за проналазак лопова и покрађе, па ако се пронађе да се њој спроведе. Нарочито ваља скренути пажњу јувелирима и часовничарима, ако би им ко понудио на продају коју покрађену ствар. УБр. 17758.

Љубомир Миловановић — Чварковић, из Брзана у окр. крагујевачком, отишао је од куће 17 пр. месеца у своју њиву ради чувања стоке и усева, па се више није ни вратио. Собом је тада однео један револвер од шест метака и један нож велики за појасом. Пошто је био осуђиван због крађе, то се сумња да се није удружио с покваренима људима у намери да чини рђава дела. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 10450 моли све полицијске власти да Љубомира потраже и нађена начелству спроведу. Он је средњег стаса, лица смеђе-плавог, очију зелено-граорастих, косе смеђо-плаве, у лицу прилично пун, носи шпицасту браду, бркова смеђих обичних, кад говори врска због „р", а на грудима има белегу од убода од ножа. Био је одевен у летње сељачко одело (кошуљу). УБр. 17454.

Изгубљен часовник. — 29 пр. месеца на путу између Болеча и Гроцке око 7 часова уваче, г. Драгутин Антонијевић, чиновник поштанско-телеграфски из Београда, изгубио је златан часовник, мушки, на обичном дуплом кратком ланчићу, који на крају има телеграфски знак у виду дугуљастог месинганог запушача, а на овом црно дугме. Сатна алка и дугме за навијање сата није од злата. Сат има три заклопца, затворен је, без монограма и жига фабрике у којој је рађен. Сказаљке су црне и танке. На поклопцу од циферблата има бр. 14. Споља се познају знаци удубљења услед његовог пада. Јапија је од никла. Начелник среза грочанског актом Бр. 4452, моли све полицијске власти да нареде трагање. А нарочито ваља скренути пажњу јувелирима да припазе на лице, које би им исти часовник понудило на продају. УБр. 17681.

Стеван Радонић, Милутин Стевановић, Теофило Вучковић и **Милисав Марковић,** скитнице, који су по пресуди начелника среза жичког од 9 пр. месеца бр. 7104 у Лебанима, имали да издрже казну шесто-месечног прогонства, отишли су незнано где. Начелство округа врањског актом Бр. 9511 моли све полицијске власти да именоване потраже и нађене њему спроведу. Стевану је 15 година, повећег раста, плаве косе, плавих очију, ћосав, одевен у цивилу; Милутину је 40 година, средњег раста, црне косе, црних очију, бркова повећих — плавих, смеђе браде, одевен у сељачко одело; Теофилу је 26 година, малог раста, црне косе, бркова малих — црних, мале шпицасте браде; одевен у цивилу. УБр. 17689.

Непознато лице 29 маја тек. год. извукло је Радисаву Огњановићу, кафецији новчаник од црвене коже, кад је исти Радисав путовао возом за Београд. Он је ту покрађу приметио у путу између Лапова и Марковца. У новчанику су биле следеће ствари: тапија од имања Радисава Огњановића; решење од његовог имања; заложнице државних лозова бр. 1 и 2 код Опште радничке задруге; лично кафанско право; уговор од имања од Пард. Јусуфа; 440 динара у српским новчаницама; његова војна буквица; општинско уверење да није земљоделац; две пореске књижице и извод умрлих за поч. жену његову Соколу. Управа града Београда актом Бр. 16614 моли све полицијске власти, да непознатог крадљивца и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16614.

Непознато лице, ноћу између 21 и 22 марта т. г. са железниче станице у Ћуприји украло је један куфер са следећим стварима: један полован зимски капут, пар новог одела од шајака угасито плаве боје, једно бело ћебе, шест кошуља сатинских у боји, три пешкира од српског платна, два пара сељачких чарапа и друге ситнице. Начелство округа моравског актом бр. 7878 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 16573.

Радомир Вујичић — Пикљевић, родом из Вукосавца, у срезу јасеничком, округу крагујевачком, побегао је из нишког казненог завода, где је као осуђеник издржавао казну. Њему је 26 година, средњег стаса, косе смеђо-плаве, обрва плавих, очију плавих, бркова малих — плавих; брије се. Био је одевен у осуђеничко одело са црним гуњчетом. Управа нишког казненог завода актом Бр. 1331, моли све полицијске власти, да Радомира потраже и да га нађеног управи стражарно спроведу. УБр. 16689.

Петар Нешовић, земљоделац из Доње Бејаштице, који је био код начелника среза прокупачког под истрагом, у притвору и окову за дело хотимичног убиства с предумишљајем побегао је из притвора ноћу између 1 и 2 тек. мес. Петру је 40 година, средњег је раста, у опште плав, малих бркова, ретких, брије се, ћопав је у леву ногу, јер му је крађа. Био је одевен у сељачко одело. Начелство округа топличког актом Бр. 4878 моли све полицијске власти да Петра потраже и нађена њему спроведу.

Боривоје Николић, овд. кројачки помоћник, 18 пр. мес. узео је од Николе Јовановића хлебара, зимски капут и један сако — жут, па побегао. Управа гр. Београда актом Бр. 16775. расписује тражење за проналазак Боривоја, па ако се пронађе да се управи спроведе.

Станија жена **Милутина Миловановића,** тежака из Милошевца, напустила је свога мужа још 21 априла тек. год. и отумарала незнано где, одневши собом неке ствари и 32 динара у новцу. Њој је 20 година, средњег стаса, пуна је, црних очију и црне косе, у лицу шорава од богиња. Била је одевена у сељачку сукњу и реклу од црвеног цица. Начелник ср. орашког актом Бр. 7839, моли све полицијске власти, да Станију потраже и нађену њему стражарно спроведу. Није искључена могућност, да је негде у проститутској радњи или у некој механи као собарица. УБр. 16684.

Иван Михајловић, покућар Вучка Ристића, кафецији из Београда, извршио је своме газди 25 тек. мес. просту крађу, и однео му: једну меницу од 500 динара, 1 пасош, 2 комада $^1/_8$ лозова класне лутрије Бр. 5730 *а* и 17320 *а*, $^1/_4$ лоза Бр. 6565 *а* и 2 ($^1/_8$) не зна им бројеве. Упр. гр. Београда актом Бр. 17074, расписује тражење за проналазак крадљивца, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Иван је родом из Венчана или Поповића у округу подунавском. Њему је 17 година, раста повисоког, (цигљаст), црномањаст, био је одевен у цивилу.

Непознати лопови ноћу између 19 и 20 тек. мес, украли су Чедомиру Благојевићу и Димитрију Благојевићу из Бујимира у срезу моравском по једног коња и то, Чедомиру, маторог 8 година, вране длаке, на грбини има мало беле длаке, гриве и репа ошишаног, жигосан у врату. Димитрију, маторог 15 година, длаке затворено-доратасте на грбини има белегу од седла, у оба ува ровашен; грива му је сасвим мала; жигосан са О. Начелство округа нишког актом Бр. 10257, моли све полицијске власти да лопове и покрађу потраже и нађене њему спроведу. УБр. 17036.

Павле Гвозденовић, из Осаонице, по пресуди среске власти од 7 септембра пр. год. Бр. 10612, има да издржи 20 дана затвора и да плати 2 динара таксе за дело из тач. 11. § 365. крив. закона, која је постала извршна. Ну Павле је одмах по сазнању за ову пресуду, побегао, те се иста није могла извршити. Начелник среза драгачевског актом Бр. 5792, моли све полицијске власти, да Павла потраже и нађена њему спроведу. Њему је 38 година. УБр. 17153.

Радивоје Милошевић, бив. покућар, био се погодио код неких странаца — сликара, који су одсели код „Србије“, да их прати као тумач по Београду. Кад су га 27 пр. мес. изјутра послали да им донесе иберциге, он је ове узео и побегао. Иберцизи су половни, дугачки, боје пепељасте са узаном сомотском крагном. Управа града Београда расписује тражење за проналазак Радивоја, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Њему је 17 година, средњег стаса, смеђе косе, образа пуних, очи смеђе, тек нагарених наусница. Био је одевен у капут сако, беличаст, стари; на глави је имао црну велосипедску капу. УБр. 17302.

Вићентије Мијаиловић, скитница, родом из Сарајева у Босни, пресудом начелства округа ужичког од 23 тек. месеца Бр. 7635, осуђен је поред издржаног тродневног затвора, због скитње и беспосличења, и на прогонство у Босну, као у место рођења, но исти је у путу за Б. Башту, побегао испред спроводника незнано где. Њему је 20 година, средњег раста и писмен је. Начелство округа ужичког актом Бр. 7761, моли све полицијске власти, да Вићентија потраже и нађена њему стражарно спроведу. УБр. 17377.

Непознати лопов, 24 пр. мес. украо је Михајлу Богдановићу из села Водња, у срезу подунавском, једног коња маторог 6 година, длаке дорастасте, у обе задње ноге и једну предњу путоногаст. Начел. окр. смедеревског актом Бр. 6457, моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе.

Милан — Михајло Јовановић, скитач, Циганин, био је стављен под суд и у притвор због крађе коња и прављења лажних исправа. Али он је побегао из болнице, где је био на лечењу. Књажевачки првостепени суд расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе, да му се стражарно спроведе с позивом на Бр. 10239. Њему је 49 година, средњег раста, дежмекаст, широких прсију, црномањаст, црне косе, бркова црних дебелих, црних очију. УБр. 17257.

Никола Милошевић и **Милоје Стаматовић,** из Вирина, у срезу деспотовачком, побегли су од својих кућа. Николи је 15 година, смеђе очи има, а на десном образу и увету има белеге од шкрофула. Писмен је. Милоју је 15 година, смеђе очи и плава коса. Обоје су били одевени у сељачка одела (гуњеве и чакшире). Начелство округа моравског, актом Бр. 8075, моли све полицијске власти, да Николу и Милоја потраже и о резултату известе. УБр. 17279.

Коломан Маца, шегрт у фабрици амрела Макс Маце, отишао је из радње 25 пр. мес., па се није вратио. Управа града Београда актом Бр. 17301, расписује тражење за његов проналазак, па ако се пронађе да јој се упути. Коломан је средње величине, пун — буцмаст, округле главе, кратко ошишан, бркова малих црних, брије се, црних очију. Био је одевен у браонсако одело.

Непознати утопљеник, мушког пола, нађен је на спруду Мораве код села Својнова, у срезу темнићском, округу моравском. Тело је голо, дугачак је до врата 1·38 см. Глава је одвојена од тела, десне руке нема, остала је само мишићна кост. Преко средине тела налазио се један прост ужи кајиш са канијом од ножа. Од одела имао је један рукав од антерије од ћитајке са левом половином. На потиљку је нађена црна ретка коса, зубе има крупне, од којих нема: у доњој велици два, а у горњој један. Леш је прешао у трулеж, јер је још пре 15 дана избачен. Може имати до 40 година. Начелство округа моравског актем Бр. 8163, моли све полицијске власти да потраже породицу утопљеникову и да ја ради обавештења упуте њему. УБр. 17376.

Радомир Вујичић — Пикљевић, из Вукосава, осуђеник нишког казненог завода, за кога смо јавили да је побегао, ухваћен је.

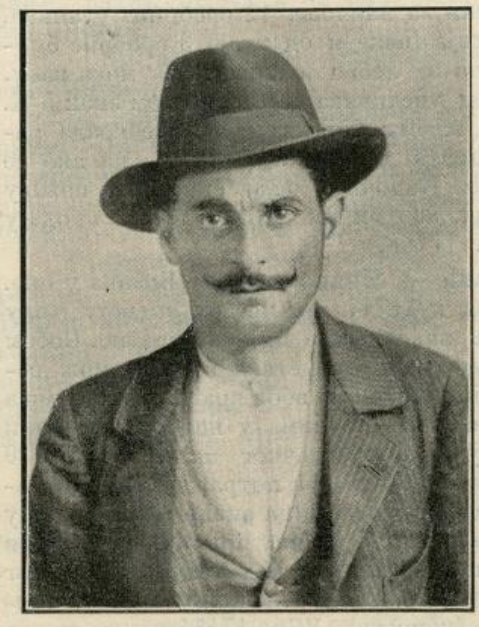
ТРАЖИ СЕ

Мангуп во, длаке мрко-жуте, са неколико гука на глави, рожљастих рогова, у десно ухо засечен, а лево нема, матор 5 година, нађен је у селу Вукоманову у срезу нишком. Начелство округа нишког актом Бр. 9939, моли све полицијске власти, да сопственика потраже и њему упуте или начелнику среза нишког с позивом на Бр. 8730. УБр. 16694.

Драгутин Антонијевић, чиновник поштанско-телеграфски из Београда, 29 јуна о. год, на путу Болеч-Гроцка око 7 часова у вече изгубио је један златни часовник мушки на обичном кратком дуплом ланчићу, који на крају има телеграфски знак у виду дугуљастог месинганог запучаша, а на овом црно дугме. Сатна алка, као и дугме за навијање сата није од злата. Сат има три заклопца, затворен је, без монограма и жига фабрике у којој је рађен. Сказаљке су црне и танке. Не поклопцу од циферблота има број 14 што значи, да је злато од четрнајест карата. С поља се познају знаци удубљења услед падања његовог на земљу у два-три пута. Јапија је од никла. — Моле се све власти, да на згодан начин нареде за трагање овог часовника, па у случају проналаска мени га испошљу, у противном одговоре, а уредништво пак, да га изволи оштампати у свом листу. Начелник ср. грочанског № 4452.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Милош Симић, варалица, из Београда. — На тужбу више лица кварт дорћолски ставио је овога варалицу у притвор и под ислеђењем због више почињених превара овде у Београду. У колико се до сада зна, Милош је неколицини који су се до сада пријавили кварту на варалички начин узео 471 динар. Преваре је вршио махом тиме, што је ступао у споразум са зидарима који немају посла корсем на заједнички рад представљајући им извесан посао на коме би се могло добро зарадити. У тој цељи направио им је и подносио планове, па им онда аконто тога измишљеног посла узимао новац. Разуме се, да после тога није било ни посла ни пара. Да би се сазнало је ли Милош још кога преварио, Управа гр. Београда позива да се оштећени њој пријаве.

Милошу је 24 године, сувоњав, средњег стаса, лица дугуљаста, очију смеђих, носа правилна, бркова црних малих, косе црне, врло је говорљив. У слици је добро погођен.

УХВАЋЕН

Михаило — Мика Тодоровић, из Великог Градишта, за кога смо у прошлом броју јавили да је побегао, ухваћен је.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Г. Јован Скерлић, приправник гимназије краља Александра и сарадник нашега листа, 29. пр. мес. на Петров дан ове године, промовиран је на лозанском универзитету за доктора књижевности. Искрено честитамо младоме доктору на таком успеху, тим пре и више, што је он први и за сада једини доктор књижевности у Србији

Оне наше пријатеље, којима дајемо лист бесплатно и који су нам обећавали сарадњу, молимо их да нам по штогод даду сад за идуће бројеве, док трају судска и школска ферија, јер сад су иначе извесни наши сарадници отпутовали у купатила.

Ових дана опет је у неким новинама недостојним начином извршен напад на уредника нашега листа, износећи, како је он тобож починио неке злоупотребе и да је због тога под кривичном одговорношћу. — Сматрамо за дужност изјавити, да су то најординарније лажи инспирисане од људи који се ни у ком случају не могу похвалити са својом чашћу. А напад су тај извршили једино с намером да нашкоде листу и да га дискредитују код читалаца и претплатника.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 27 и 28. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. ЈУЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништву у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње. 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

Ма да је данас конструкција микроскопа веома унапред коракнула и ма да наука њиме ствара дивљења достојна ремекдела, ипак се микроскоп врло мало употребљава у полицијској служби. Испитивање крви, констатовање семена и сравњивање косе, то је од прилике све, што микроскопичар може да учини за иследника, ма да има безброј случајева, у којима он не само да може иследнику бити од драгоцене помоћи, већ у саму ствар унети потпуну јасноћу. Што микроскопичар тако ретко прискаче иследнику у помоћ узрок је тај, што иследник не зна шта му микроскопичар може казати, а последњи не зна за шта би га иследник могао требати. Последица је тога та, да један другом постају непознати, ма да би у многим важним случајевима ваљало да иду руку под руку. Колико су непознати иследници и микроскопичари један с другима види се најбоље по томе, што су на свима језицима написане читаве гомиле књига о свакој могућој употреби микроскопа, али нигде се ни речи не спомиње какве све користи може учинити микроскоп у области кривичног права. Не треба нам ништа више но да се упитамо, шта је овај благодетни инструменат учинио у области хигијене. Да није микроскопа не би било бактериологије, нити би се могла испитивати вода, ваздух, земљиште, животне намирнице и т. д. Што је то пак тако, узрок је једино и само у томе, што је хигијеничар знао, у чему му микроскоп може требати; он је тражио и добио тражену помоћ, као год што би је добио и иследник да ју је умео тражити од микроскопичара. Што се пак микроскопичар и иследник ретко налазе, кривица је до иследника, а не до микроскопичара, који није дужан да овога пита зашто би му могао требати.

Јесмо ли ради, да у овом погледу што учинимо, не остаје нам ништа друго но да из праксе прикупимо што је могућно већи број случајева, у којима је иследнику пало на ум да позове у помоћ микроскопичара. Тек кад се прикупи велика количина таквих примера, биће могућно, да се исти сједине у један систем, и да тако иследник не само има примера, у чему му микроскопичар може помоћи, већ и да се систематски среди у групе све оно знање што се микроскопом постизава.

У кратко се изјаснимо: микроскопичар може користити свугде онде, где треба видети тачније но што је то могућно голим оком; за тим онде, где је потребно да се констатује из чега је састављен извесан предмет, а да се исти не мора растварати, што хемичар у већини случајева мора да чини; и напослетку онде, где је потребно, да се испитају физикални (не хемијски) састојци неког тела.

Овде ћемо да изнесемо један мали број примера, у којима иследник може од микроскопичара очекивати помоћи. Имамо да приметимо, да ови примери неће ни издалека представљати потпун или приближно потпун низ могућих случајева. Ово ће бити само као неки подстицај, да се у том правцу даље ради, да се микроскопичар призива у корист кривичног права у помоћ где год он може да нам буде од користи. За тим ћемо овде нагласити, да не чинимо никакву разлику између посматрања, испитивања микроскопом и испитивања лупом. Оба та посматрања назваћемо микроскопским испитањем.

а) Код крвних мрља

Је ли потребно да се испитају крвне мрље, главни је задатак иследников, да исте брижљиво потражи, да их узме уза се, да их најбрижљивије сачува и да их тако очуване преда у руке стручњаку. Шта и како иследник у овом погледу има да ради, о томе смо писали врло опширно у неколико ранијих бројева нашега листа под насловом: „Крвне мрље“. Овде ћемо само да проговоримо неколико речи, како ћемо и кад позвати стручњака.

Пре свега биће најумесније, да се стручњак у самом почетку позове, да помогне иследнику у тражењу крвних мрља. Тиме ће се омогућити систематско тражење, тако да се неће превидети ништа. У исто време уштедеће се и у труду, јер се нећемо бавити предметима, који немају крвних мрља на себи. Не треба сметати с ума, да крвне мрље никако не изгледају онако као што се у криминалним романима описују. Крвна мрља може, према подлози на којој је, имати све могуће боје, она може бити случајно или намерно, превучена каквим средством, у кратко — као што смо споменули и у прећашњој расправи о тој ствари — тражење крвних трагова у већим просторијама, у пољу и шуми није тако лако као што се мисли Потребно је велико искуство и познавање ствари, као што их има само стручњак. За тим стручњак ће помоћи иследнику и саветом, како ваља сместити, спаковати и очувати те крвне мрље, пошто је све то дужност иследникова, а никако стручњакова.

Све такве послове ваља да врши иследник, а не лекар. До душе иследник их може вршити под лекаревим надзором, и ствар ће онда имати већег значаја. А сад да прећемо на то, шта иследник може тражити од микроскопичара, шта га може и сме питати.

Пре свега имамо да кажемо, да стручњак може у толико лакше и опширније одговорити, у колико су свежији и мање оштећени крвни трагови. Да већа количина објеката олакшава посао, само се по себи разуме, те и ако се из врло малих количина могу извести закључци, ипак ће бити ствар иследникова, да стручњаку поднесе онолику количину колико му је могућно а не да лакоумно оставља објекте, за то, што их „већ и иначе има довољно“. Какав ће бити ток истраге, не зна се, и да ли неће различити објекти дати различите резултате ни то се не може у почетку да зна. Међу тим поуздано је, да ће стручњак готово у свима случајевима без изузетка разликовати крвне мрље од других мрља; па чак и кад би оне човека могле обманути унутрашњом или спољашњом сличношћу, наука има довољно средстава, да може створити поуздан суд. Дакле мрље од фарбе, рђе, дувана, плесни и т. д. могу личити на крвне мрље, али стручњак се у томе неће преварити.

Друкчије стоји ствар с одговором на питање, од којих животиња је која крв. Колико се до данас зна, разлика се може сазнати по облику и величини крвних ћелија; зна се да су те ћелије код амфибија, риба, птица, за тим код камиле, дромедра и ламе елиптичне, а код свих других пак сисаваца (заједно с човеком) округле. Међу тим те крвне ћелије су код разних сисаваца различите по величини, и највеће су код човека. Научари су премерили све те ћелијице, те је створена таблица, која показује сразмеру у величини крвних ћелија појединих сисаваца.

Али то за нас има готово само теоријске вредности; а и у правничким питањима ретко ће се кад употребити. Пре свега нађене величине нису увек једнаке; код сваке животиње може бити извесан минимум и извесан максимум, н. пр. код паса

0.0066 до 0.0074 м. м., код канаринке 0.0060—0.0070 м. м., тако да код једне нађене крвне ћелије у величини од 0.0066 до закључно 0.0070 м. м. настаје питање, од које је од тих двеју горњих животиња дотична крв. За тим та премеравања крећу се у хиљадитим а већином у десетхиљадитим деловима једног милиметра, дакле у границама, чија се апсолутна правилност не би могла ни признати у каквом кривичном случају. Напослетку не сме се заборавити, да се таква премеравања могу учинити само онда поузданима, кад се крвне ћелије сасуше у окна и кад нису биле подложне никаквим утицајима, који би их изменили. Али како ће то редак случај бити код крвне мрље, која служи као corpus delicti? Па ипак има изузетних случајева, у којима би се у том правцу могло учинити нешто поуздано. Поново наглашавам, да ја од сваког иследника захтевам, да он не само преда стручњаку објекте и у своје време узме мишљење; већ он ће само онда учинити своју дужност, ако у току стручњакова посла буде узимао живог учешћа, посећивао га у његовој лабораторији, тражио да му се каже шта је дотле нађено, саопштавао стручњаку у истрази добивени нови материјал и с њим се разговарао о догађају. Не чини ли он то, може се десити, да је земљиште доказаног материјала у време, кад је стручњак саопштио иследнику своје мишљење, сасвим друкчије, него у време кад је стручњак примио објекте, и да се стручњак мучи да одговори на питања, која су одавно постала беспредметна, а не одговара на питања, која су тек после постала важна. Све то може се избећи, ако је саобраћај између иследника и стручњака непрестано жив; ја могу да кажем, да још никад нисам наишао на нестрпљиво и ружно понашање код стручњака, и оне часове, што сам их провео у њиховим различитим лабораторијама, сматрам као најпоучније часове у моме раду.

Рецимо дакле, да би се вратили на наш случај, да је стручњак саопштио иследнику, да су се крвне ћелије дотичног corpus delicta добро очуване и да се могу мерити; рецимо за тим, да окривљени тврди, да су дотичне крвне мрље од неке животиње, коју је он убио, и рецимо напослетку, да та животиња, коју окривљени спомиње, није канаринка, није пас или каква друга у физиолошким лабараторијама позната животиња, већ животиња, чије крвне ћелије није још нико измерио и прибележио њину величину. Ћелије у крви те животиње можда су врло велике, велике као човечје, или су можда врло мале, мање него код свију сисаваца, чије су крвне ћелије до сад мерене. Је ли први случај, т. ј. јесу ли крвне ћелије те животиње врло велике, онда се мора уопште врло често тврђење окривљенога сматрати као „могућно“, а ако је други случај, т. ј. ако су крвне ћелије те животиње и сувише мале, онда се изговор окривљеног може можда сматрати као неистинит.

Према томе ја мислим, да би иследникова дужност у таквот случају била, да од стручњака тражи, да набави крв не само од једног, већ од више примерака те животиње и да њихове крвне ћелије измери. Неко ће можда рећи: „Па шта би стајала таква испитивања“ Али ја ћу им на то одговорити, да се таква питања могу с правом постављати само онда, кад је неки издатак излишан, или кад би се неко испитивање могло постићи јевтинијим средствима; у осталом не би било ни човечно ни правично одустати од неког испитивања, које би могло да прокаже кривца или ослободи невиногa, а то због тога, што „много кошта.“

Друго једно питање може бити, да ли је извесна крв из артерија или вена, које ће питање у већини случајева бити у вези с питањем, да ли је нађена крв од веће или мање повреде. Крв из вене такође може шибати (услед наглог покрета повређеног уда, или притиска на исти), али по правилу и с извесном снагом шиба само артерија. Кад се дакле на неком предмету, н. пр. на зиду, нађу јаки млазеви крви, онда је појмљиво да одмах помислимо, да је у близини тих крвних млазева отворена нека артерија повређеног или убијеног човека. Лекар тада не само да може казати (види „Lehrbuch der gerichtlichcn Medicin, од Хофмана), да је то крв из артерије, него чак и то, у којој даљини и у каквим положају се налазио повређени, кад му је нанета повреда.

Да ли је извесна крв из ране, или из носа, избачена у пљувачки, из чира, да ли је менструална, из мозга или кога другог дела човечијег тела, може се у извесним приликама докучити, али не увек. Таква истраживања могу се чинити с успехом, само онда, кад у крви буде примеса, које су карактери стичне за поједине делове људског тела.

Што се напослетку тиче питања колико је стара нека крвна мрља, оно се може поставити, али ће одговор у већини случајева остати непоуздан.

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 4082

22. фебруара 1898 год.

у Београду

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

Ради лакшег и бржег спровођења криваца из једног у друго место, дирекција српских државних железница, на предлог мој, издала је распис под № 2292, од 17. т. м. свима железничким станицама ове садржине:

Са Г. Министром унутрашњих дела, Г. Министар Грађевина, решио је, да се од 15 марта ове године транспортовање осуђеника врши на овај начин:

а, лети — од марта до закључно септембра — кад се возови могу максимално оптеретити, већи број осуђеника превозиће се у нарочитим — малтеским колима, која ће се уврстити у воз, кад се год укаже потреба.

Полицијске, или друге власти, кад буду имали за транспортовање већи број осуђеника биће дужне бар на *6 часова* раније да известе шефове полазних станица (Београд, Ниш, Крагујевац и Смедерево) а 24 сата раније, ако се овакови транспорти имају да отправе са које међустанице.

б, зими, од октобра па до марта — када је оптерећење путничких возова минимално, већи број осуђеника превозиће се као и до сада у колима III класе.

в, мањи број осуђепика до три, превозиће се преко целе године у фургону затворени у кабине за прибор возног особља

Осим овога јавља се станицама да ће за ову циљ бити резервисани у Београду и Нишу по 2, а у Смедереву и Крагујевцу по 1 H^m.

Ако наступи случај, да која међустаница има да отправи већи транспорт осуђеника, она ће бити дужна према правцу транспорта, куда иде, да тражи од полазне станице воза, да дода потребан број резервисаних кола H^m.

Напротив, ако би се десило, да полазна станица из ма какова узрока не би могла додати возу ова кола, она ће одма о овоме телеграфиским путем известити станицу, која их је тражила, а ова ће о томе јавити дотичној власти, која је тражила транспортовање осуђеника, како би се знала управљати.

Ова кола H^m. пошто приспу у станицу опредељења и истоваре се, вратиће се првим мешовитим, или теретним возом станици, која их је додала возу, т. ј. станици у којој су резервисани.

Наређује се станицама, да се строго придржавају овога расписа и тачно га врше, како никад не би могао наступити случај, да осуђеници заостану од воза.

Саопштавајући предње начелству — Управи препоручује му — јој — се, да се у даним приликама овога расписа строго придржава.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№. 7933

9 априла 1898 год.

у Београду

Начелству округа

Расписом Министра унутрашњих дела, од 17 јануара 1892 год. П№700, наређено је свима полицијским властима, да неуморно посвете сву своју строгу пажњу безбедности телеграфских линија, не остављајући ни једну повреду истих линија, неислеђену и некажњену; а, расписима Г. министра народне привреде од 17 јула 1884 год. П№ 2049, 20 децембра 1884 год. ПТ№ 13835 и од 4 јануара 1892 год. ПТ№ 430. такође су у томе смислу издате наредбе истим властима за заштиту поме-

нутих линија, али, како ми Г. Министар народне привреде писмом својим од 30 пр. мес. ПТ№ 7773 јавља, та се наређења, од стране полицијске власти, тако лабаво врше, да се и поред толиких наредаба, свакога дана дешавају врло знатне штете линијама телеграфским од стране несавесних људи и беспослене сеоске деце, гађањем каменицама у телеграфске изолаторе и разбивањем истих, крађом телеграфских жица и кварењем телеграфских стубова те се тиме чине врло велике сметње телеграфском саобраћају, а државној каси наноси осетна материјална штета, јер се сваки изломљени изолатор, свако украђено парче жице, и сваки упропашћени стуб, зора одмах новим заменити, да се саобраћај, не би прекидао.

Због ових штета, Министарство народне привреде има грдних незгода, јер линије телеграфске не могу никад бити исправне, и ако се врло често обилазе и надгледају од стране нарочитих чувара; па да би се овом кварењу телеграф. линија, и наведеним сметњама и незгодама које се чине телеграском саобраћају, стало једном на пут, Г. Министар народне привреде, горњим својим писмом, молио ме је, да по овоме издам опет нужно наређење свима полицијским и општинским властима нарочито у погледу вршења његових наредаба, за наплату учињених штета од одговорних лица, или ако се она не знају, од дотичних општина, пошто су оне по закону о општинама, одговорне, како за обдржање путова, тако исто и за обдрживање телеграфских линија, у своме атару, у доброме стању.

У саопштењу овога а у вези напред поменутог расписа П№ 700, препоручујем начелству да *одмах* најстрожије нареди свима полицијским и општинским властима у своме подручју, да оне најозбиљније и најтачније врше све напред именоване расписе Г. Министра народне привреде, у погледу чувања телеграфских линија, од кварења; да виновнике хватају и строго кажњавају по закону и осуђују на накнаду штете извршујући над њима одмах своје пресуде и по кривичној и по грађ. части у смислу §§. 15 и 16 полицијске уредбе; а где се кривци не могу пронаћи, да сваку штету, учињену телеграфској линији одмах накнади државној каси општина, у чијем се атару та штета десила.

Нарочито наређујем свима полиц. и општ. властима да оне све наредбе Г. Министра народне привреде за наплату учињених штета, на телеграфским линијама, најтачније и на најбржи начин, извршују.

За лабаво вршење ове моје наредбе, одговараће ми окружне и среске старешине, којима стављам у дужност најозбиљније старање да до одговорности не дођу.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 12358.
4 јуна 1898 год.
у Београду

Начелству округа

Начелство ће одмах пошто буде примило ову наредбу, отпустити све дијурнисте, које су узете на рад у окружним и среским начелствима, а по одобрењу окружних и среских скупштина и који се употребљују на полицијске послове. У будуће их међутим никако неће узимати, нити ће одобравати скупштинама, да нове примају.

Држање дијурниста и примање нових не може се одобрити ни стога, што се тиме оптерећују окружни и срески прирези, који се, као што је начелству познато, купе на друге цељи и за друге потребе, а не за плаћање дијурниста.

Што се тиче дијурниста који су узети по одобрењу друге господе Министара, за њих чекати наређење истих Министара.

Ако је међутим начелству потребна већа радна снага, нека ми се за то редовним путем обрати, изложив и разлоге, због којих тражи нове раднике.

О извршењу ове моје наредбе начелство ће ме известити.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 14307
7 јула 1898 год.
у Нишу

Начелству округа

Сходно закону о хватању и утамањивању ајдука често се дешава, да поједина начелства подносе Министарству унутрашњих дела предлоге и траже одобрење, да за извесне срезове образују потајне чете и на рачун тих трошкова купе прирезе од грађана дотичних срезова. И ти предлози неоспорно одобравају се од стране Министра, пошто овакви предлози по својој природи не трпе одлагања и даљег испитивања.

Да би овакви предлози у будуће били што потпунији и да би се правилније оцењивали и решавали, препоручујем Начелству да свагда при тражењу одобрења оваквих предлога изложи тачно:

1, у ком се је месту и какво казнимо дело догодило;

2, који је од ајдука поименце извршилац тог дела; колико је најнужније потајника те да се ајдуци похватају;

3, са коликом платом имају бити ови потајници месечно;

4, колико треба за покриће тих трошкова покупити прираза с главе на главу и за које време; и

5, колико сваки дотични срез на који се овакав предлог буде односио има пореских глава од којих се овај прирез има покупити јер без ових подпуних података неће се моћи поднесени предлози о образовању потајних чета и купљењу прираза на ову цељ одобравати.

Сами пак предлози увек треба да се ограничавају на најнужнији број потајника, поред већ имајућих служитеља и жандарма на редовној служби, као и на најмању цифру — стопу — прираза према броју пореских глава у дотичном срезу, како се са излишним узимањем потајника, ван потребног броја, и великом стопом прираза, не би неоправдано товарили грађани дотичних срезова.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 19954
11 септембра 1898 год.
У Београду

Свима окружним начелствима

Г. Министар народне привреде, писмом својим од 3. тек. месеца ПТБр. 15839, доставио ми је, да је приликом расматрања многих жалби, које су му у последње време поднашане услед знатног закашњивања телеграма по унутрашњој и међународној радњи, — приметио да је званична телеграфска коресподенција на нашим линијама узела тако огромне размере, да се једна добра четвртина послова врши искључиво телеграфским путем. — Даље: да су му у току последњих 2—3 месеца поднашани на увиђај читаве масе телеграма окружних и среских власти, који садржавају по неколико стотина, па често пута и преко хиљаду, речи, на којим су телеграмима званичници телеграфски по 40—50 часова непрекидно радили, на штету друге телеграфске коресподенције. Мућутим, да су ти последњи били већином расписи који су се према дотичним предметима могли без штете по државне интересе, доставити и путем редовне поште.

Да би се у будуће оваква штетна радња полицијских власти одклонила, те да би на тај начин наши телеграфи могли користити и званичној и приватној телеграфској кореспонденцији у оноликој мери, колико се то од једне такве установе с правом и очекује. — Г. Министар народне привреде молио ме је, да о том издам потребно наређење свима полициским властима.

Одзивајући се овој молби Г. Министра народне привреде, а појимајући и сам важност брзе телеграфске коресподенције, како по интересе државних тако и по интересе приватних, нарочито трговачких, одношаја, — наређујем свима полицијским властима:

да се оне од сада телеграфом служе само и у случајевима *најхитнијих и неодољивих потреба,* и за ствари које *не трпе апсолутно никаквих одлагања*, али и тада, да та саопштења буду у колико је год могуће кратка, и расписе, *нарочито оне, који не садрже у себи значај сигурног схватања каквог кривца или покрађе*, да шаљу увек поштом, пошто и најудаљеније среске канцеларије добијају своју пошту најдаље другог дана.

О важнијим догађајима који се у земљи дешавају, као: убијство, разбојништво, већи нереди итд., — полицијске власти и у будуће ће поднашати амо извештаје телеграфским путем по већ постојећим наређењима о томе.

Они полицијски органи, који у будуће противно овој наредби поступају, подвргаваће се плаћању такса за дотичне де-

пеше, и сем тога, биће и кажњен за непослушност и штеђење државних интереса.

Наредбу ову нека начелство саопшти свима полицијским органима у своме подручју, ради знања и будућег управљања.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо на расправу овакво питање:

Н. Н. из Н. оптужио је суду општине Н, Н. Н.; Н. Н.; и Н. Н. из Н. што су ови, 24. пр. месеца у подне ускочили у његову заграђену градину и у овој обрали му и појели трешњу.

Прив. тужилац тражио је, да оптужени поред казне буду осуђени, да му накнаде оштету по оцени вештака.

Такса за извиђај дела, утиснута је у таксеној марци од 2. динара.

Доказе није поднео.

Сва три тужена признају, да су одиста 24. пр. месеца прескочили ограду на градини тужиоца, у ову ушли, попели се на трешњу, његову и плод са исте јели, али се бране, да му нису никакву крађу учинили.

По свршеном извиђају суд је нашао: да постоји дело крађе по §. 391. крив. зак. и казнио је оптужене, са по пет дана затвора; да накнаде тужиоцу 2. динара, за обрату трешњу, по оцени вештака; да му накнаде плаћену таксу у 2 динара; а сем тога, да сва троица плате још по 2. динара, у маркама на корист државне касе, — па је питао за обавештење о томе да ли овди постоји дело крађе, и ако постоји, онда, по коме је закону општински суд могао осудити окривљене, да сем таксе у 2. динара плаћају сваки још по 2. динара таксе државној каси?

На ова питања ми дајемо овај одговор:

Да овди према извиђајем утврђеним околностима постоји дело просте крађе из § 391. а крив. зак. и да је казна у по пет дана довољна, а то искључиво зато, што противу оптужених стоји признање: „да су били на трешњи и плод јели," те им оваково признање и у олакшицу стоји, — јер не казује намеру, да су хтели обрату трешњу продати; а кад би имало доказа, да су они плод брали у циљу продаје, онда би њихова казнена одговорност била већа и дошла би под §. 223 а крив. зак. без обзира на вредност покрађе.

Што се тиче оног дела пресуде којом су оптужени осуђени, да плате и по 2. динара у так. маркама у корист државне касе, пресуда је суда погрешна, јер се овди досуђује само накнада таксе коју је прив. тужилац по т. бр. 87. таксене тарифе положио приликом давања тужбе пошто се дела овакве природе, по трећем одељку §. 391. казненог закона, казне само на тужбу оштећенога.

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво једно питање:

Суд општине Н, добио је овакву тужбу.

По под ·/. у овереном препису поравнењу, учињеном пред првостепеним судом у Н, осуђен је Н Н, да ми плати 40 динара.

Тужим га и тражим, да га суд осуди, да ми ових 40 динара плати; накнади плаћену таксу и плати дангубу.

Покоран Н. Н.

Суд општински примио је тужбу, одредио рочиште и осудио туженога да плати тужиоцу 40. динара, да му накнади таксу у 2.40. динара, а од даљег тражења одбијен је, — па је питао: да ли је ова радња општинског суда правилна.?

На оваково питање ми му дајемо овај одговор:

У основи је погрешна дела радња општинског суда. Он је био дужан, да тужиоцу дâ обавештења, да је тужени на плаћење осуђен самим поравнењем учињеним код првостепеног суда, које, по §. 146. грађ. судс. поступка, има силу извршне пресуде; да ће наплату по томе поравнању извршити полициска власт и без новог суђења, да га не излаже новом плаћању таксе и дангубе.

Жеља нам је: да овакове погрешке поправимо, те да се у будуће не дешавају. Зато нека општински суд у сличним случајевима овакве тужбе одбацује, а још боље, нека потребним обавештењем упути необавештене тужиоце на прави пут, да се не излажу излишним трошковима око неумесних тужаба.

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Извесно лице из села Н. живело је дуже времена у вароши Х. и тамо се занимало кројачким занатом.

Пошто је то лице у последње време остало у вароши без посла, оно се врати натраг у своје село, на своје имање, где од 1899 године непрестано живи, као земљоделац. Али, како је оно, за време свог живљења у вароши, направило тамо и извесне дугове код приватних повериоца, то, ти повериоци сада траже, да се из његовог непокретног имања, на коме сада живи, ти дугови наплате.

Дужник је поднео од дотичног еснафа уверење, да он, за време живљења у вароши Х. није био, *мајстор* кројачки, нити је на то имао еснафског права, наводећи: да се је он тамо само занимао крпачким послом, као споредним радом, и, да му је земљоделство било и онда и сада главно занимање, па је тражио, да му се за наплату поменутих дугова изузме из пописа онолико имања, колико му као земљоделцу штити §. 471 грађанског судског поступка. Међутим повериоци траже, да му се све имање прода, пошто, по њиховој изјави, он није био земљоделац у времену када је дугове учинио, већ се занимао кројачким занатом.

Овај општински писар пита нас сада:

Да ли се овоме дужнику, код стања ствари, како је горе изложено, може продати све имање које у селу Н. има и на коме сада као земљоделац живи, или му се од имања мора оставити на уживање онолико имања, колико поменути §. 471. грађ. поступка штити свакоме земљоделцу?

На ово питање ми му одговарамо:

Кад је задужено лице, уверењем дотичног еснафа, доказало, да оно у времену задужења није било *мајстор* кројачки, а то није ни сада, јер живи у селу на своме имању као земљоделац, онда му се, за наплату поменутих дугова, не може продати сво имање као не земљоделцу, већ му се од истога имања мора оставити онолико, колико свакоме земљоделцу штити поменути законски пропис.

То, што је дужник неко време живио у вароши Х. и тамо радио кројачки — крпачки посао, па се као такав и задужио, не даје права ни повериоцима ни властима, да му за дугове, у то време учињене, продају све имање у селу на коме и од кога он сада као земљоделац, живи. Ово тим пре, што ничим није доказано, да је томе дужнику у времнну задужења било главно занимање занат, већ напротив, дужник је, поднетим еснафским уверењем, доказао, да он никада није ни био мајстор; кад у конкретним случају овако стоји, онда је дужнику за време његова живљења у вароши Х. и крпачки посао био само споредно а не главно занимање, а то никоме не даје права да га лишава благодјејања, које му као земљоделцу даје §. 471. грађанског судског поступка.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо на расправу једно овакво питање:

Код овога Суда општинског има више предатих тужаба оних лица, којима су на самовласан начин заузети и присвојени цели комади земље, и која по тим тужбама траже, да се заузимачи по закону казне за самовлашће, и да се одбију од заузете земље.

Тужени заузимачи, неки признају заузеће, а неки не признају. А и једни и други полажу право својине на заузета имања по томе основу, што су иста записата у пописну књигу „Б" на њино име; те, они, што признају заузеће, тиме правдају овај свој поступак. а они други опет, тиме би хтели да докажу, да дело самовлашћа и не постоји.

Извиђајем неколико оваквих тужаба доказано је, да су спорна имања тужени заузимачи тужиоцима продали или дали у размену још *од ране* 10—15 до 20 година, и да су та имања одмах после свршеног уговора продаје или трампе тужиоцима уступили, те су их ови од тада све једнако до сада држали и уживали; а ове године, с пролећа, да су тужени иста имања самовласно заузели, мислећи, да те продаје и трампе могу на овај начин да покваре пошто тужиоцима нису издали судске тапије, већ само тапије општинским судом потврђене, или никаке.

Суд општински, држећи се тога правила, да се затечено стање, створено једнаком вољом правних лица, има одржавати

све дотле, док се оно редовним законим путем не измени, и да се нико из савесне државине каквог имања не може истиснути док се на то пресудом судском не осуди.

Пресудио је: Да се тужени заузимачи казне за самовлашће са по десет дана затвора и да се одбију од заузете земље, а уједно их је упутио, да грађанском парницом, код надлежнога суда, доказују јаче право својине заузетог имања, ако хоће и успеху се надају.

Овај писар пита нас сада, да ли је ова пресуда општинског суда правилна или није?

На ово питање ми му одговарамо следеће:

§. 375 *а*. казненог законика јесте једна превентивна мера, да се сукоби, који могу произићи између појединаца око својине каквог непокретног имања, привремено код општинских и полицијских власти расправе, док се код надлежнога суда спор о својини коначно не реши.

Заузимач, за самовласно заузимање туђег имања, може бити кажњен по горњем законском пропису, ако од дана учињеног заузећа до дана поднешене тужбе није протекло више од три месеца дана, за које време овакве кривице, по §. 396 казненог законика, застаревају.

Ако је кривица застарила, онда полицијска или општинска власт, страни јачој у праву, оставља имање на уживање, а слабију страну упућује на парницу.

При решавању питања о јачем праву својине, на првом месту долази, као најјачи доказ о својини, *тапија*, где тапије нема *државина* спорнога имања. И, кад ни једна ни друга страна немају уредну тапију од дотичнога имања, онда је у праву слабији онај; који имање *не држи*, или, јачи је у праву онај *који га држи* — §.§. 201, 202 и 223 грађанског законика. На том основу треба и расправљати питања о пречем праву својине, и, према томе, општински суд, у коме је овај писар, који нам је ово питање упутио, правилно је донео пресуду о којој је горе реч, оглашавајући *праве држаоце* имања за јаче у праву и упућујући оне друге на парницу, за доказивање права својине заузетог имања.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

Г. М.... Ђ..... писару полицијском у В.....
На ваша питања одговарамо вам:

I.

Уредбом од 28 фебруара 1852 године, Вр№ 155 (зборник VI. страна 86) која је и данас у важности, прописано је: како ће се поступати са депозитима који некоме припадају па их он, на понуду власти, неће да прими;

II.

Највишим решењем од 1. августа 1845 године (зборник IV. страна 85) које и данас важи, прописано је: да се приватни депозити који се налазе по касама среским и државним не смеју у каси задржавати за дуже време од петнаест дана: и,

III.

Законом о уређењу Управе Фондова од 8 јула 1898 године прописано је: да се све готовине: среског и окружног прireза, манастирске, црквене и т.д. имају предавати Управи Фондова на руковање.

* * *

На питање једног полицијског писара, депозитора, одговарамо му:

Да је расписом Господина Министра Унутрашњих дела од 28 новембра 1897 године П№ 22720, најстрожије забрањено издавати из депозитних каса а-конто досуђене бранилачке награде адвокатима, док се те награде фактички и не наплате од осуђених лица.

Ако би који чиновник, противно овоме наређењу, учинио из касе овакав привремени издатак, са њим ои се, према горњем распису, имало поступити најстрожије по закону, за неуредно вршење своје дужности.

ЕНГЛЕСКИ СУДСКИ И ПОЛИЦИЈСКИ ОБИЧАЈИ

НЕКОЛИКЕ ЦРТИЦЕ*)

Енглези са својим слободним установама не дају својим чиновницима власт, да над њима суде. У свима случајевима, криминалним или грађанско-правним, увек су поротници они, који одређују правац судске пресуде, који одлучују о кривици или невиности, дају за право тужиоцу или оптуженом и у случајевима у којима се ради о накнади штете, утврђују величину суме. Судија се само односи на закон и изриче пресуду.**) Ако он у своме закључку, који треба да је јасан и слободан сваког утицаја од сведока за и против, даје слободна маха своме властитом мишљењу, онда се може видети, како ће га новине сутрадан дохватити. Такав осуђеник постаје предметом општега учешћа, и појава јавнога мишљења у његову корист прибави му често одмах смањивање казне или оштету. Сећам се једног случаја, кад су четворица била осуђена на смрт. Казна тројице била је на тај начин преобраћена непосредно у заточење, а четврти је сместа био пуштен у слободу.

У Француској смо, — писац је Француз, — дали ми нашем легиону рђаво плаћених чиновника, од којих су већина, бар у унутрашњости, бивши пропали адвокати, готово неограничено пуномоћије, да суде по своме нахођењу. Ја јамчим, да једна Француска варош од 50.000 становника има више судија него цела Енглеска, укупно узевши.

Има мало земаља, у којима су демократска начела више истакнута него у Француској; али се јавно мњење не узнемирује много судским суђењима, јер се власти ни у једној земљи мање не респектују; ну ипак зато ја не познајем ни једну земљу, где је се више боје и где јој се драговољније потчињавају. Поводом најмање сумње може чиновник на своју одговорност да нареди у сваком приватном стану преметачину или хапшење.

Али се лична сигурност другаче схвата код слободних народности, на пример у Сједињеним Државама. Два члана њиховога устава овако гласе:

1.) Неприкосновено је право сигурности, које грађани уживају у својој особи, своме стану, својим хартијама и стварима, противу неоснованих претраживања и узапћења; никаква се наредба за хапшење или преметачину не може издати без основаних, заклетвом поткрепљених закључака.

2.) Ни једно се лице не може натерати, да одговара на тужбу, ако стављање у оптуженички положај не потиче од пуноправног суда.

И у Енглеској ће затвореник, одмах, чим чује за шта га оптужују, рећи: „То морате да докажете.“ А полицијски комесар ће му одговорити: „Ви немате ништа да говорите; морам, шта више, да вам саопштим, да ће сваки појединн исказ, који можда будете учинили, служити судији као доказ противу вас.“

Је ли у Француској неко оптужен, да је украо сахат, истражни судија ће му насигурно рећи: „Најбоље, што ћете моћи да учините, јесте да признате. Оптужени сте, да сте украли сахат; докажите, да сте невини.“

У Енглеској се обично каже оптуженоме: „Оптужени сте за крађу једнога сахата; да нисте речи проговорили, наша је ствар, да то докажемо.“ Таква је, отприлике, разлика у поступку.

Оптуженик се пушта и у слободу на јемство, изузимајући сасвим тешке случајеве; он излази један дан после притвора јавно пред чиновника. Ако призна, да је извршио какав преступ, судија му саветује, да своје доказе задржи за одбрану и да се представи невиним. С таквим се не чини никакво претходно саслушање и радо се гледа, кад се он сам издаје за невинога, па да се на тај начнн дође до прилике, да га независним сведоцима открију као преступника.

Овде ћете, даље, свакога тренутка наићи на људе, који се сами предају суду под изговором, да су ма какво замишљено злочинство извршили; то је неки чудноват обичај, који се врло често дешава. Ако је, на пример, какво убиство остало потпуно неоткривено, све бекрије уврте себи у главу, да су они учиниоци тога дела, и предају се као такви полицији. Предузме се истрага и пусте их, разуме се, у слободу.

*) Из дела *Макса О'Рела*: „Џон Буљ и његов острвски завичај.“

**) Осуда се изриче само онда, ако поротници једногласно донесу своју одлуку; у противном, они се растурају и ствар се износи пред нов суд.

Саслушања и испитивања врше обично адвокати, судија руководи суђења и одржава равнотежу. Оптужени седи мирно на својој оптуженичкој клупи и слуша; сведоци су они, који имају да проживе једно непријатно пô сахата и да се покају, што су се појављивали.

Забрањено је, и то с правом, да се поротницима говори о ранијем начину живота оптуженикових, ако овај није безпрекоран; боје се, да би то могло утицати на њихов суд, који имају да донесу. Ако се огласи оптужени за кривог, тек онда ступа члан полиције и објави, да је оптужени већ више пута био кажњаван, и затим употреби судија потпуну законску оштрину.

Што се тиче сведока, ту се чини све могуће, да би се показало, да се не може на њихове исказе ослонити. Постављају им се најнезгоднија питања. Тешко онима, у чијем се прошлом животу налази каква тачкица, око које се труде, да је одрже у тајности. „Јесте ли с човеком, са којим живите, законито венчани? запитали су једну жену. „Јесте ли му верни? Је ли истина, да сте се одали пијанству?“ И она мора на све то да одговара. По неки се због тога разљуте, и онда нема боље шале за слушаоце.

Највиђенијим члановима адвокатског сталежа допушта се ступање у судску каријеру. Судијом се у Енглеској тешко постаје, али судије имају огромну плату и не могу бити смењени, то су за њихову независност и непристрасност две подједнако важне ствари, једна као и друга. Енглез плаћа своје слуге добро, али очекује и да буде добро послужен.

Кроз све промењене уставе француске за последњих сто година остао је један стари члан, који гласи:

„Државни чиновници, изузимајући министре, могу због погрешака у служби само на основу одлуке државног савета бити позвани на одговор.“

У Енглеској дохватиш полицајца, који те је увредио или те се дотакао, за јаку и предаш га стражи; сутрадан оптужиш га пред судом, и он ће бити осуђен, ако можеш своје оптуживање и да докажеш. Па ипак се он, ма да само један мали штап чини његово свеколико наоружање: више респектује него полицајци и жанлармн осталих земаља са њиховом целом ратном опремом.

Овакав се случај десио недавно у Енглеској. Два полицајца на коњима водила су између себе једног човека, кога су били ухватили. Овај се опираше да с њима иде; један полицајац сјаха и веза га за седло; несрећник, не могући да иде с коњем, паде на земљу и тако је био вучен отприлике петнаест до двадесет метара.

Раздражен народ заустави оба полицајца и одведе их у затвор. Они буду саслушани и осуђени на седам година робије.

У колико је у Енглеској брза и одлучна кривична судска расправа, у толико је она спора и скупоцена у грађанским парницама. Један правозаступник, ма не био ни мало познат, неће метути своју власуљу*) на главу за мање од 500 динара. Саветник Краљичин (Queen's connsel) тражи баснословне суме. Solicitor, познавалац права уопште, обавља овде посао бележников, заступнички и извршитељски, па чак и правозаступнички код полицијских судова. Његови су рачуни вештачки посао своје врсте. Ево једнога:

1.) Једно писмо од Вас примио и прочитао · дин. 4,40
2.) На исто одговорио · · · · · · · · · · · · дин. 4,40
3.) Узео фијакер · · · · · · · · · · · · · · дин. 6,50
4.) У фијакеру размишљао о Вашој ствари · · дин. 4,40
5.) Ваше примедбе саслушао · · · · · · · · дин. 4,40
6.) На њих одговорио · · · · · · · · · · · дин. 4,40
7.) Вашега таста срео и с њиме о Вашој ствари разговарао · · · · · · · · · · · · · · · · · · дин. 4,40
8.) О једној се тачци предомислио · · · · · · дин. 4,40

Итд. итд...

Овде само још недостаје за претрпљени страх и за замерање већим личностима; а могли би се запитати, колико би овакав solicitor тражио од свога клијента за евентуално сањање о његовој ствари, јер ове ситнице од по 4,40 дин. пуне читаве стране у рачуну.

*) Судије и правозаступници носе у Енглеској још власуље са. кикама, као што је био обичај пре више векова.

Енглез воли своје старе споменике, дворове, замке и стародревне обичаје. Још и дан данји може се видети лондонски Таур исти онакав, какав је био пре стотинама година, недотакнут, са својим стражарима у ношњи из XVI столећа. И народ, који разгледа своје тавнице, може сам да расуди, какве је напретке учинио род човечански!

У Енглеској се веша више преступника него у свима осталим европским државама укупно узевши. Енглез не допушта никакве олакшице у кривицама за убиство; довољно је, да се докаже, да је кривац некоме намерно одузео живот, па да буде осуђен на вешала; он има само једну казну за онога, који изврши убиство у тренутку раздражености или љубоморе, као и за разбојника, који је о смрти своје жртве много раније промислио.

Остане ли учинилац каквога преступа у Енглеској непознат, полиција излепи варош објавама и нуди награду од 100, 200, 500 фунатa стерлинга (12,500 динара), ценећи према тежини преступа, свакоме, који прокаже преступника и полицији помогне, да га ухвати и његов злочин докаже. Ово средство има често успеха, нарочито у Ирској. Потказивач, нарочито ако је и сам оптужен и издајом се својих сакривача извуче, approver од ваикада је играо важну улогу у преступничким аналима ирским.

Енглези веле, да обешени не претрпе никакве болове, смрт наступи тренутно; лако је могуће, али се често и конопац кида, а више пута сам видео, — вели писац, — да се и џелату смути око срца; а он је при том већ тако дуго у томе вежбању, требао би дакле свој занат добро да разуме.

*

Да завршимо једном малом причом о вешању: Кад је године 1873. Шах персијски посетио Енглеску, хтео је да види, на који се начин извршују смртне пресуде. Праћен многобројном свитом упути се у Њугет (Newgate). Веома се ту изненадио, кад је чуо, да конопац изазове смрт тренутно брзо. С тога се реши, да лично разгледа руковање вешалима у таквим приликама, те замоли тамничког директора, да буде тако добар, па да каквог преступника обеси у његовом присуству. Одговорише му, да, на жалост, моментано немају никаквог при руци за тај посао. Шах се већ хтеде због тога снуждити, али се присети и рече: „Ах! то не мари ништа, даћу ти ја једног из моје пратње.“

О томе се после у Лондону дуго говорило и смејало.

Ј. У. —

ПОЛИЦИЈА НАДМУДРИЛА ПОЛИЦИЈУ

— Max Trausil —

Познато је да је прво царство било дело једног од највећих авантуриста, па и творац његов, велики Наполеон, готово целог свога века имао је посла са људима таквог калибра, који су често његово стрпљење постављали на тешку пробу. Частољубиви колос са челичним нервима, који је само пет часова спавао, непрекидно је био у послу, и оно мало слободнога времена, што му је преостајало, употребљавао је за одмерене и кратке аудијенције.

Једнога дана године 1805, када је посвршавао на брзу руку текући посао, имао је да прими неке у аудијенцију. Три човека очекиваху у великој дворници у Тиљеријама на миг маршала, који их је требао спровести до кабинета за примање великога цара. Али цар, мора да је још једнако био у великом послу јер су ордонанси непрекидно долазили и одлазили, а маршал двора још се никако није дао видети, и ако је сказаљка на великом часовнику показивала да је десети час давно прошао, које је време било одређено за аудијенције.

Сва три молиоца нису имали једно с другим ничег заједничког до ли само то што су им се презимена почињала једним истим словом, јер се први, Тиролац по рођењу, звао Карло Фоголари; други, Американац, звао се Роберт Фултон*), а трећи, Француз звао се Жан Фен. Могло је се сваком од њих, тако рећи по носу познати порекло и одакле је. Докле је Фоголари нестрпљиво корачао тамо амо по сали, Фултон је по-

*) Проналазач пароброда. прим. **Ур.**

сматрао модел, који је са собом носио, а Фен је опет бележио нешто у страну.

На један пут се врата отворише и на прагу се појави маршал Наполеонова двора, који позва сињор Фоголари, да за њим пође.

Цар је седео за својим писаћим столом и када се Фоголари појави промери га он од главе до пете, па онда рече достојанствено:

— Ви сте Италијан?

— Да!... Вели...

— Говорите на вашем матерњем језику, који је и мој. Али, само, кратко!

— Сире, — отпоче молилац у неколико тремиран првим утиском, — ја сам провео више година као трговац у Инђији, и тамо, у близини Храма Џагернаутског имао прилике да видим тако зване свете крокодиле. Ја сам убеђен да се крокодили могу издресирати за јахање!

— Али, шта ми вреди то ваше чудно убеђење?

— Више, него што ваше величанство може и замислити.

— Како?...

— Неколико коњичких пукова, који би на крокодилима прејахали канал Ла-Манш, били би у стању да омрзнуту Енглеску за тренут ока освоје.

— Господине, — рећи ће за тим Наполеон а лак му осмејак заигра на фино исеченим уснама, — ако сте ви у стању да и крокодила дресирате за јахање, можда ћу се онда и заинтересовати за вашу идеју!

Па затим јасним покретом руке даде знак, да је аудијенција свршена. —

На скоро се поново отворише врата и у кабинет уђе сада Роберт Фултон држећи у руци и свој модел.

— Говорите ли Француски... или да зовнем тумача?

— Није потребно сире. Ја сам Американац, али у Канади у Монтреалу научио сам поред градње разних машинерија и уобичајени Француски језик. Дошао сам, ваше величанство, да вам један важан проналазак покажем... То је брод који тера пара, и коме више не може ни бура ни ветар да досаде.

Цар устаде нестрпљиво.

— Са том машином коју тера пара, моћиће врло лако Фрарцуска Марина освојити Енглеску.

— И ви ми долазите с предлогом да освојимо Енглеску. Ова будала која је мало час изашла препоручила ми је, да узмем крокодиле, а ви бисте по свој прилици хтели да на моје ратне бродове упрегнем китове.

— Величанство, мој је проналазак и ако у моделу остварљив. Мени фале само сретства да га и остварим. Само из тога разлога ја сам предузео овај велики пут из Филаделфије за Париз...

— Кам' срећа да сте се поштедили. Ја немам новаца за којекакве лудорије!

— Зар ми неће ваше величанство допустити, да вам модел објасним?

— Немам времена за то.

— Величанство ће се можда доцније кајати, што је одбило овај проналазак!

— Још једну реч и ја ћу вас послати у лудницу! —

Американац је изашао, јер је аудијенција била свршена, и свој проналазак доцније и остварио; а Наполеон се доцније јако кајао, што није овај проналазак употребио за своје циљи, али је било већ — доцкан.

Али и ако су ова два молиоца тако зло прошла трећи је на послетку нашао одјека, и ако га је Наполеон у први мах непријатно као и његова два претходника дочекао.

— Ви сте Француз, — отпоче цар, — али немојте као и сви Французи да дате језику на вољу, већ ми у кратко реците шта вас је к мени довело?

— Величанство, ја сам пронашао сретство да Енглеску уништимо.

— Зар опет?... Та зар се цео свет заклео да једнако мисли, како да се Енглеска освоји?

— Ја не мислим на освајање Енглеске, већ...

— Већ?

— Већ на уништење њеног кредита.

— Како?... Којим средствима?

— Фалзификовањем огромног броја њених банкнота.

— Тхе, на то до данас још нисам помишљао. А јесте на чисто и са средствима како да ту идеју остварите?

— Јесам величанство, овај меморијал садржи све принципе мога плана.

— Добро, дајте ми га; ја ћу га поверити стручњацима да га проуче.

Али је то проучавање прилично дуго трајало, јер овај фалзификаторски план честитог господина Жана Фена би тек године 1812 остварен.

Разуме се да је остварење овога тајна била „свјатаја свјатих“ за све. Ради тога основана је нарочита полиција која је имала да пази на раденике. Сам атеље налазио је се на булевару Монпарнаском и дубока тајанственост обвијаше целу кућу. Раденици су у њој и спавали и нису се смели ни куд мањи нити с киме долазити у додир. Сем тога и нарочита полиција чувала је непрекидно све излазе и улазе.

Ну поред свега тога треба знати, да је у Паризу у то доба било неколико полиција која је једна на другу пазила. Остављајући муниципијалну и државну полицију, које су биле обе униформисане, на страну, било је још тројаке полиције: Наполеонова тајна полиција, која је пазила на Фушеову тајну полицију. а ова опет на све, па и на онај одељак који је пазио на фалзификаторе.

Али овај одељак тајне полиције који је пазио на фалзификаторе поред све опрезности није био приметио од неколико дана на овамо једног човека, који је аргусовим очима све осмотрио.

И једне бурне ноћи испадоше на један пут врата и директор штампарије, исти господин Жан Фен, који је и предложио Наполеону ову идеју о фалзификовању, би ухапшен као и сви његови раденици.

Овај лукаво извршени препад била је извршила Фушеова тајна полицмја, којом је управљао један инспектор коме је лукавством и издржљивошћу најпосле испало за руком, да открије тајну. И не слутећи под каквом високом протекцијом ово мрачно предузеће просперише, надао је се, јадник, на сјајан аванзман овим ловом — ну, његова и сувише жустра преданост послу избацила га је на улицу и на послетку је и службу изгубио, као што је обично свугде.

До душе званично фалзификовање Енглеских банкнота овим је догађајем за неко време прекинуто, али не сасвим, јер је Наполеон после неколико месеци преместио атеље и штампарију у један од својих царских дворова, где полиција није могла полицију да надмудри.

По паду Наполеоновом престала је и ова фабрика банкнота лажних, и тек после педесет година јавност је случајно дознала о овом догађају, када је нађена једна стара фасцикула у чијем је свежњу мирно почивао меморијал честитог господина Жана Фена!

БЕДНА АНА

СЛИКА ИЗ БЕРЛИНСКОГ ЖИВОТА

од **Артура Цапа**

Ана Бергер била је свежа, лепа девојка од осамнаест година. Отац јој је умро пре годину дана, и оставио је њу и матер без икаквих средстава за живот. Стара је жена била болешљива и слаба. те је сва брига за насушни хлеб пала на Анина младалачка плећа.

Ана је била висока, стасита и окретна, те је томе имала да захвали, да је убрзо била примљена у једну велику трговину. Плата, коју је ту имала, таман је дозезала за издржање матере и кћери.

Тако је живело њих двоје са тим скромним средствима срећно и задовољно, док се на један пут тај њихов срећан живот не прекрати озбиљном болешћу матере. Првих је дана Ана остала код куће, да најсрдачније чува драгу болесницу. Али одмах јој из трговине поручише, да ће јој место бити уступљено другој девојци, ако се она не врати.

И тако Ана мораде узети код болесне матере стручну чуварицу, ма да је знала, да се ова ни приближно неће бринути за њену матер, као она.

Недеља дана прође, како је мати болесна и дође дан исплате. Ана је примила у трговини своју зараду, и дошла је

кући да исплати болничарку. Ова је тражила за свој труд таман толико, колико је Ана зарадила за целу недељу. А где су средства за живот, где тек за лекове? Сви накити, које је чувала још из детињства, одоше код зајмодавца. Али то неколико марака што је за њих добила, једва је достигло за пола недеље.

Једнога вечера тако, стајала је Ана с узбуђеним срцем пред вратима приватне канцеларије свога шефа, која је била изван трговине. Пошто је неколико пута закуцала на врата, тек се после чу промукло: „Унутра!“

Господин Штајн, човек у почетку педесетих година, јако меснатих образа, малих очију и дебелих усана, седео је за својим писаћим столом и нешто је писао. Ана стаде зачуђена сјајем намештаја у канцеларији.

Шеф се најзад остави свога писања и диже главу, погледавши Ану, а на уснама му се указа подругљив осмех. Позове Ану да приђе ближе и запита је за њене жеље.

Ана исприча своју молбу, да јој у овој грдној несрећи он помогне, и да јој даде тридесет марака аконто њене зараде, па ће она то у извесним роковима, кад јој мати буде здрава отплаћивати од своје зараде.

Трговчеве мале очи засветлеше као муња када је почела говорити ова млада девојка. Његови погледи прелетеше лако по њеноме витоме, пуноме, младалачки свежем стасу, који је пред њим стајао, а дебеле му се усне скупише, као да срчу какав драгоцен напитак.

Ана спусти срамежљиво очи и чекаше тешко узбуђена на одлуку свога принципала, од које је можда зависио живот њене матере.

Господин Штајн није говорио ништа, само брзо написа неколико речи на парчету хартије и даде хартију Ани. Она брзо прочита са хартије: то је била упутница на педесет марака. Хтела је већ да падне на колена и да му љуби руке, такав је осећај превелике захвалности обузе.

Шеф јој пријатељски помилова зацрвенеле образе.

„Добро је, лепо моје дете,“ рече он. „И немој се стидети да опет дођеш, кад ти нестане новаца!“

Болест се јако продуљила. То је било младој девојци у толико теже, што је морала опет да употребљава доброту свога шефа, јер болничарку није могла да отпусти, а скупи су се лекови морали понова узимати.

И овога је пута господин Штајн био пријатељ и одмах је био готов, да јој укаже помоћ. Пошто јој је дао нову упутницу — овога пута на тридесет марака — приђе јој са свим близу, метне своју меснату, велику руку на њено раме и спусти је полако око паса.

„Дивна биста!“ промрмља он.

Ана је сва дрхтала од његова додира и једна јој суза кану од унутрашњег узбуђења. Али није смела ни једном речи, нити каквим покретом да се противи. Срећом је сада пусти господин Штајн, те је готово летећи могла да се пожури кући својој, па да се прво добро исплаче, пре но што изађе мајци на очи.

Сутра дан је већ много мирније разлишљала о јучерањем понашању свога принципала. Сећала се и речи, које јој је говорио. Она није имала зањ друге важности, већ као леп модел за трговину. А разлог његове доброте према њој? Њега је било лако наћи. Могао је рећи ко шта хоће, али ипак је она била код публике у трговине омиљенија него ли иједна њена другарица. Шеф је хтео да је обавеже, да остане у његовој радњи, то је био његов трговачки интерес.

Већ кроз неколико дана једва је и мислила на онај догађај, који је у почетку изазивао у ње осећај срама. К томе се још и здравље њене матере, на њену превелику радост окрете на боље. Ма да је до потпунога опорављења била потребна још која недеља, ипак је нестало сваке опасности и болесница је била на путу опорављења.

Две недеље доцније устаде болесница први пут из постеље, те је Ана могла већ да мисли на отпуштање болничарке. Ова је имала да прими за једну недељу награду, али уз то дође и рачун од лекара, који је такође морао бити изравнат. Ал и пилећа чорба, компот, вино, — све је то коштало новаца, а лекар их је препоручио као средства за окрепљење болеснице.

Ана се реши невољом нагнана, да још један пут, последњи пут још, апелује на доброту свога принципала. Последњи зајам од четрдесет марака биће јој довољан; а од идуће недеље, она ће сваки пут по неколико марака одвајати од своје зараде, да се одужи.

Када је изнела своју жељу шефу у његовој приватној канцеларији, нагласивши „последњи пут“, устаде он са свога места од писаћега стола и примора младу девојку, да седне на мекани диван. Он је имао нешто да говори с њом, да јој нешто предложи.

Са неким страховитим осећањем следова она његовоме позиву, а за тим седе и он крај ње.

Очи су јој биле спуштене на доле, и грозничаво је очекивала, да је шеф ослови, и не видећи тако, каквим је изразом тријумфа, пожуде и дивљења гледао он у њу.

„Госпођице Бергер“, поче најзад принципал промуклим својим гласом, „надам се, да ћете бити толико паметни, колико сте лепи, и да се нећете бескорисно одупирати моме захтеву. Ви познајете Берлински живот: непрекидни лов за добити и уживањем, те вас неће уплашити ово што ћу вам рећи“.

Ту направи говорник паузу. Млада је девојка још непрестано гледала у земљу, а само јој је у унутрашњости њеној владало мучно раздражење. Чему је то водило? Шта ће он захтевати од ње?

Пре но што је трговац продужио прекинути говор, приљуби се уз њу и метну јој своју тешку руку на раме. Она задрхта при томе додиру, али се не усуди да се ослободи његове руке, која јој је падала као парче усијана гвожђа.

„Ви ћете се већ и сами“, продужи господин Штајн, „ваљда сетити, за што сам вам ја онако без речи дао она два зајма. Зар не?“

Млада га девојка погледа уплашено и зачуђено.

„За то, што сте знали за моју несрећу и што имате добро срце“, одговори она.

„Та у свету има толико несрећа“, одговори господин Штајн хладно. „Мој позив није, да их ја блажим. То је општински посао, а и добротворних друштава. А што се тиче срца, о њему не треба говорити, кад се тиче ствари трговачких.“

Преплашена је девојка укочено гледала у његово лице. Његове су јој речи звониле тако страно, тако загонетно.

„Да бисте ме обавезали да останем у вашој трговини“, рече она после дужег размишљања.

„Ваш сопствени интерес везује вас за моју трговину“, одговори трговац. „Ви знате, да сте код мене за доста незнатан рад имали добру плату, па ваљда и нисте могли друкчије мислити, већ да што дуже останете на своме месту. Сопствени вас је интерес гонио, да на моје задовољство вршите своју дужност“.

(Свршиће се)

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки —

(НАСТАВАК)

— Н... не! — промуца Гаврила, упињући се свом снагом да ради, груди надимље као мехове, а руке му као челичне опруге.Ознојио се сав, али не мари. Ове ноћи претрпео је двапут ужасан страх, па стрепи да не буде и трећи пут, само једно жели: што пре да сврши овај проклети посао, да стане на суву земљу, и да оде од овог човека, докле га није убио или послао у затвор. Науми да с њиме не говори ниочем, да му не противуречи, да ради све што му он заповеди, и ако га послужи срећа да с њиме мирно раскрсти сутра ће благодарити св. Николи чудотворцу... Из груди му само што не полети страсна молитва... Али он се уздржава, брекће као парни котао, ћути, и испод ока погледа на Челкаша.

А он, сув, дугачак, погнут унапред, налик тици спремној да полети, упро поглед у тмину и оштро мотри у напред својим јастребовим очима, једном руком чврсто држи држак од крме, а другом чупка свој брк, који подрхтаваше од осмејака што му сваки час развлаче танке усне. Челкаш је задовољан својим успехом, собом и овим младићем, који се тако јако од њега преплашио и постао му као роб. Унапред је сладио ваљано весеље што га сутрадан чека, а сад ужива у својој сили и власти над овим младим, свежим момчетом. Гледа како се овај пашти, па му га беше жао, и хтеде да га охрабри.

— Ej! — осмејкујући се проговори он лагано. — Шта, добро си се уплашио, а?

— Н... нисам! — издуши Гаврила и уздане тешко.

— Е сад већ немој веома навaљивати на весла. Сад је доста. Само још једно место да прођемо... Одмори се мало.

Гаврила послушно заустави веслање, отре рукавом од рубине зној с лица, па опет спусти весла у воду.

— Е, веслај лакше. Нека вода не шапуће и не говори. Само једна вратанца још морамо проћи. Лакше, лакше... Јер овде је, брате, пуно људи код којих нема шале... Зачас могу да се поиграју пушком. Удариће те по челу, да нећеш ни јаокнути.

Чун се краде преко воде скоро савршено немо. Само с весла капљу плавичасте капљице, и праве на води, где падну, тако исто плавичасте пегице. Ноћ, помрчина све гушћа и тиша. Облаци се ниско спустили над водом, па тако и остали.

— Ех, да је да падне киша! — прошапће Челкаш. — Ми би онда могли проћи као иза какве завесе.

— Кордони!... шану затим једва чујно.

Гаврилу, откако му Челкаш заповедио да весла тише, опет ухватило силно запето ишчекивање. Глава му пуца од напрегнута расматрања таме, из које очекује само тек да се појави нешто и да гракне на њих: „Стојте, крадљивци!...“

А кад Челкаш сад шану: „Кордони!“ он уздрхта. Хтеде викнути у помоћ... Већ је отворио уста, поустао мало с клупице, испрсио се... али намах, нешто га пренерази, те затвори очи и паде на клупу.

Далеко на хоризонту из црне водене масе диже се огромни, ватрено плав, мач, просеца ноћну таму, својим оштрицама дохвања облаке, и пада на море као широка плава површина. У тој плавој светлој површини као да поникоше дотле невиђени бродови, црни, неми, омотани ноћном маглом.

Челкашев чун, заустављен, колеба се на води, као да се мисли. Гаврила лежаше на дну, лице покрио рукама, а Челкаш га гура веслом па љуто кипи на њ, али тихо да се не чује:

— Лудаче, то је царинска крстарица... Оно је електрична светиљка!... Устај, будало!... Јер тек што нас није светлост отуда обасјала! Упропастићеш, ђаволе, и себе и мене! Деде!...

Напослетку кад једном оштрије дохвати веслом леђа Гаврилина он скочи, али још не сме очи да отвори, седе на клупу, пипајући дохвати весла и крене чун.

— Лакше! јер ћу те убити! Ама, лакше!... Гледај будале, нек те ђаво носи!... Шта се бојиш?... Светиљка и огледало, — и ништа више. Огледало накрећу овако и онако, те осветљавају море, да виде има ли где оваквих бродара као што смо ја и ти. То они трагају контрабанду. Нас неће закачити, — отишли су далеко. Не бој се, момче, неће нас они закачити. Сад смо... Челкаш се обазре победнички. — Одиста, испливали смо!... У—уф!... Ну, срећан си ти, цепаницо!...

Гаврила ћути, весла, тешко дише, и искосице погледа на ову страну где се пламени мач подизаше и спушташе. Не могаше никако да верује Челкашу, да је то само фењер с рефлектором. Ладна, плава светлост, која расецаше помрчину и осветљаваше море сребрнасто, имађаше за Гаврилу нешто неразјашњиво, те он опет паде у хипнозу очајна страха. Веслао је као машина, а једнако се јежи, очекује неки удар озго, и не беше у њему већ никакве жеље и ничега, — беше као празан и мртав. Узбуђења ове ноћи, напослетку, исцрпоше све човечје у њему. Али Челкаш се опет победнички радује: успех је потпун!... Његови живци, навикнути на потресе, умирили се. Бркови му поигравају сладострасно, у очима се распаљује пламичак жудње. Осећао се сјајно, звиждука кроза зубе, дубоко увлачи влажан морски ваздух, осврће се и доброћудно се осмејкује кад му се очи зауставе на Гаврили.

— Ну, ти, брате, прибери се већ! Гледај ти њега, — баш канда су ти из коже сав живот исисали, па остала само једна мешиница костију! Не дај се, брате мој!... Већ је сад крај свему. Ej!...

Гаврили беше ипак пријатно да чује човечији глас, па макар и Челкашев.

— Чујем ја! — тихо рече он.

— Тако, брате! И ти си ми неки мекушац... Нудер, седи на клупу, а ја ћу код весала, ето си већ сустао; оди!

Гаврила машинално промени место. Док су се мењали Челкаш му погледа у лице, и опази како човек посрће, и беше му још више жао младића. Удари га по рамени.

— Ну, ну, не бој се! Добро си већ зато и зарадио. Ја ћу те, брате, добро наградити.

— Мени... не треба ништа. Тек само да ми је да сам на обали...

Челкаш одмана̂не руком, пљуне, и узме да весла, одбацујући весла удалеко, имађаше дуге руке.

— Е, реци ми... — почне Челкаш, — отићи ћеш у село, оженићеш се, орађеш и копати, сејати жито, жена ће ти деце нарађати, да их нећеш моћи ни изранити; еле, цела живота паштићеш се и товарити... Па? Је ли то баш тако много лепо?

— Шта, лепо! — одговори Гаврила кротко и бојажљиво, — шта ту има...

Овде онде ветар поразмицаше облаке, те се у освиту дана види плаво небо с две, три, звездице, које се огледаху у мору, а слике им скакућу по таласима, час их нестане, час опет заблистају.

— Држи се удесно! — рече му Челкаш. — Мислим да ћемо већ скоро и стићи. Мхм!... Доконасмо ваљан посао! Ето видиш како је: једна само ноћ, и ја сам по̂ иљаде приграбио! а? шта велиш?

— Пола иљаде! — развуче Гаврила неповерљиво, али се одмах и уплаши, па брзо запита, гуркајући ногом оне свежње у чуну: — А ово овде шта је?

— То је свила. Скупа ствар. Све то, ако се прода по цени ухватиће иљаду... Али ја нећу да будем скуп... Је ли ово вешто?..

— Је ли—и?... Отеже Гаврила. — Е да је мени овако! — уздану он, сетио се села, свога убогог имања, своје невоље и сиротиње, матере и свега онога што му је драго, далеко, рођено, ради чега је пошао на рад, ради чега се овако намучио ове ноћи. Обузе га плима сећања на своје селанце, речицу, скривену шуму брезову, на врбе, брекиње... Та сећања удахнуше уњ нешто топло и мало га охрабриште... — Ех, вредило би! — тужно уздахне.

— Мхм!... Ја мислим, ти би сад одмах железницом кући... Ала би те девојке волеле, а—ах, те како! Бирај коју волиш! Па би себи саградио кућицу... е, али за кућу је рецимо новаца мало...

— То је истина... за кућу не стиже. Скупо је дрво код нас.

— Па, шта? Стари би то скрпио. А коњ? Имате ли?

— Коњ? Па има, али је сувише матор...

— Тек опет, коњ да је. До-обар коњ! па крава... овце... разне живине... а?

— Не говори!... Кад би то тако било! Ох, Боже! ала би се поживело бар!...

— Јес, брате, био би то живот, те још како... И ја се у томе разумем. Имао сам некада своје гнездо... Мој отац био је међу првима у селу, богат...

Челкаш весла лагано. Чун се љушка на таласима, а два човека маштају, љушкајући се на води и замишљено погледајући наоколо. Челкаш навођаше Гаврилу да о селу мисли, желећи да га мало охрабри и умири. Испрва је говорио скептички се осмејкујући сам за се, али после одговарајући другу и напоминући му радости сељачког живота, о којима се сам одавно разочарао, заборавио све и сетио се тек сад, — он се постепено занесе, па уместо да распиткује младића о селу и сеоским стварима, и сам не зна како почне он да прича њему.

— Што је прво у животу сељака, то је, брате, слобода! Сам си свој господар. Имаш своју кућу, нека вреди грош, ако, твоја је. Имаш своју земљицу, кокош, јаје, јабуку своју! Краљ си на својој земљи!... Па онде онај ред... Устанеш ујутру па на рад... у пролеће један, у лето други, с јесени, зими, опет други посао! Свуд је пођи, па опет кући доћи. Топло је!... Мирно, спокојно!... Је ли да си краљ? — одушевљено заврши Челкаш дугачко набрајање сељачких преимућуства и права.

Гаврила га посматраше радознало, па и он се одушевљаваше. За то време разговора већ је заборавио с ким је у друштву, и с ким ради, видео је такође сељака, као што је и сам, за навек притврђена за земљу зној̂ем многих покољења, свезана за њу многим успоменама детињства, који се од своје воље одвојио и отпадио од ње и од брига за њу, и који је због тог одвајања понео казну, која је морала доћи.

— То је истина, рођени брате! Ох, и како је истина! Ето погледајдер се, шта си ти сад без своје земље и завичаја? аха!.. Земљу, брате, као и мајку, дуго нећеш заборавити.

Челкаш се замисли... Осети опет оно раздражљиво жацање у грудима, које се појављује вазда, чим би његово самољубље, —

самољубље немирна одметника, — ма ко било дирнуо, особито кад би га дирнуо онај, ко у његовим очима не вреди.

— Развезао си! — рече он љутито. — Ти си ваљда мислио, да сам ја то све говорио озбиљно... Метни ти то у мању торбу...

— Бога ми, јеси ти чудноват, — рече Гаврила већ плашљиво. — Зар ја баш за тебе то кажем? Мислим, има много таквих као што си ти! Ех, колико има несрећних људи на свету!... Тако, тумарају, тетурају час тамо, час амо...

— Седи, тулене један, код весала! — кратко заповеди Челкаш, уздржавши се од читава потока жестоке грдње, која му већ у грло дође.

Опет се промене местима, при чему Челкаш, прелазећи на крму преко оних завежљаја, осети живу жељу, да Гаврилу ногом удари тако, како би у воду стрмекнуо, а уједно немаде снаге погледати му у лице.

Кратки разговор њин умуче, али сад већ Гаврилино ћутање утицаше на Челкаша тако, као да у њему види село... Сећао се прошлости, заборављаше да управља чуном, који су таласи понели морем куд им је воља. Пред њим је прошлост, растављена од садашњице зидом од једанаест година босјачка живота. Видео је себе као дете, видео је своје село, мајку своју, с добрим плавим очима, и оца, — риђобрадог дива, сурова лица; видео је себе као женика, и своју црнооку Антису, пуначку, меку, веселу... па опет себе као лепа, гвардијска војника, па оца, већ стара, погрбљена од рада, и мајку, зборану, већ ближе гробу; видео је и то, како га је село дочекало, кад се са војне службе вратио; и то, како се пред целим селом отац поносио својим Григоријем, бркатим здравим војником, одрешитим, лепим човеком... Сећање, тај бич несрећних, даје душе и камену прошлости, па усипа капи меда и у отров, кадгод попивени... и то све зато само, да човека задобије сазнањем погрешака, и приморавајући га да заволи то све прошло, да му одузме наду на будућност.

Челкаш осећаше како га освежава, како пирули на њ помирљива, ласкава струја завичајна ваздуха. која собом донесе до слуха његова и умиљате речи материне, и честите речи доброга оца, сељака, много заборављених звукова, и много свежег, сочног мириса мајке земље, тек одмекле од мраза, и тек поорane, и једва тек покривене смарагдастом свилом озимнице... Осећао се скренут с пута, пао, тужан и жалостан, сам, откинут и заувек избачен из тога поретка живота, у којем је постала ова крв, која му тече у жилама.

— Еј! а куда ми ово идемо? — запита намах Гаврила.

Челкаш уздрхта и обазре се узнемирено, погледом отимача.

— Гледај ти, ђаво нас занео!... Ништа... Зарони-де веслима побоље... Одмах ћемо стићи.

— Нешто си се замислио? — запита Гаврила насменувши се.

Челкаш га пажљиво погледа. Мали се већ сасвим прибрао; био је миран, весео, па некако и свечан, као да се радује победи. Био је веома млад, живот му је у рукама сав. И ништа још не зна. Рђаво! Осим ако га нешто рођена земља задржи од пропасти... Кад Челкашу те мисли синуше у глави би још теже, и на питање Гаврилино он суморно прогунђа:

— Уморан сам... А и љуља се...

— Пољушкује, истина је... И сад, велиш нећемо се сукобити због овога? — Гаврила гурну ногом у оне завежљаје.

— Нећемо... Буди без бриге. Сад ћу предати, и добићу новце... Мхм!...

— Пет стотина?

— Не мање, мислим.

— То је... да је пâрâ!... Да је то мени, веселнику!... Ех, певао бих!...

Гаврилу понесоше крила маште. Челкаш као утучен. Бркови му висе, десна страна мокра од таласа, очи упале, без сјаја. Био је врло жалостан и теретан. Све отимачко у његовој природи некако се притулило, замишљеност као да му вири из сваке борице његове прљаве рубине

— А и ја сам добро сустао... Заморио се.

— Ево сад ћемо стићи... Ево видиш где ћемо...

Челкаш нагло окрете чун, па га упути нечему црном, што је из воде стрчало.

— Стој! лакше — заповеди Челкаш.

Чун удари кљуном о корито барке.

— Ваљда спавају ђаволи? — гунђа Челкаш љутито и хвата куком некаква ужета, која се спуштају с бока барке. Лествице нису ни спуштене... Ево и киша пада... Зар то нису могли раније спремити?... Еј ви, сунђери, еј! еј!...

— Селкаш? — одјекну озго улагљиво врчање.

— Дела, пуштај лествице!

— Калимера, Селкачу!

— Пуштај лествице, ђаволе суви! — праска Челкаш љут.

— О, јутрос срдит, нам дошао... Елоу!

— Ајде, Гаврила! — обрте се Челкаш другу.

За часак обојица беху на палуби, где три нејасне, брадате, прилике живо брбљаху један с другим неким туђим, бодљавим језиком, и преко ограде гледаху у Челкашев чун. Четврти, огрнут дугим огртачем, приђе Челкашу и ћутећи му пружи руку, па се онда сумњиво обазре на Гаврилу.

— Спреми до јутра новце, — кратко му рече Челкаш. — А ја идем да спавам. Гаврила, ајдемо! хоћеш ли да једеш?

— Мени се спава... — одговори он, и већ замало па је ркао на кољавом предњем делу барке, а Челкаш, седећи поред њега мерио на своју ногу нечију обућу, и замишљено отпљуцкујући у страну, мрзовољно и невесело звиждукаше кроза зубе. После се опружи и сам поред Гавриле, и не скидајући с ноге обувену чизму, подметне руке под главу, и стане гледати само у палубу, мичући брцима.

Барка се тихо љушкаше на узиграној води, негде неко дрво шкрипуташе жалостивно, киша меко сипкаше на палубу, таласи лупкају о бокове баркине... Све то беше суморно, и звоњаше као успављива песма матере која нема наде у срећу синовљеву...

Челкашу се засветлише зуби, он попридиже главу и обазре се око себе... прошапута нешто, и опет леже... Раширених ногу личио је на неке велике маказе.

(Наставиће се.)

БЕЛЕШКЕ

Прва статистика криминалитета у Србији. — Из дела г. Мите Петровића: председника пореске управе „Финансије и установе обновљене Србије до 1842 год.“ вадимо ове податке о *првом* статистичком бележењу криминалитета у србији:

Од половине **1833 године** и *топчидер* је био одређен за затварање осуђеника. Међу тим, до тада су осуђеници затварани на издржавање осуда својих у *Крагујевцу* и *Поречу*. И Кнез Милош 27. Марта 1833 тражио је од Народног Суда списак свију осуђеника са назначењем: кад је који осуђен, за што, и на колико година. Народни Суд истога дана са писмом под №606. послао је списак, по коме је било у целој земљи свега *осуђеника 15;* а *под ислеђењем 23,* и у *Поречу 2.*

Од 15 осуђеника било је 11 мушких и 4 женске, а између 25 под ислеђењем није било ни једне женске. По врсти учињених кривица било је *осуђено* због убиства 5, покушаја убиства 2, убиства новорођене деце 4 (све женске), ајдуковања 1, крађе 1, блудног живота 2; а под *ислеђењем:* због убиства 10, крађе 10, блудног живота 2 и непознате кривице 3.

Сви осуђеници налазили су се на заточењу: у Крагујевцу 11 и то 4 женске и 7 мушких, од којих двојица, који су осуђену на 5 година заточења послати су „да чувају стоку књажевску“; у Поречу је било 3 и у Манастиру Раваници 1, који је блудно живео са својом снахом „да у манастиру Раваници за учињено преступљење своје чрез цели свој живот грехе каје“.

ТРАЖИ СЕ

Јован Спаленцки, син Франца Спаленцког кројача из Београда, који је био шегрт код посластичара „Талијана“ у Васиној улици, побегао је од газде пре неколико недеља и не зна се где се налази. Управа града Београда актом бр. 18364 расписује тражење за проналазак Јованов и ако се пронађе да се њој упути. Њему је 14 година, средњег стаса, округлог лица, у опште плав и очију плавих. Био је одевен у цивилу.

Једна крава, жуте длаке, без роваша, са марком Н. на десној плећки (од катрана), сапета једном новом штрангом за рогове и за ногу, нађена је као мангуп, у селу Стублинама.

Мисли се да је неком трговцу са вашара Обреновачког (у прошлом месецу) побегла. Начелник среза посавског актом бр. 5532 моли све полицијске власти да сајбију потраже и нађена њему упуте. УБр. 18162.

Мангуп во, матор 6 година, длаке мрке, обичних рогова, на челу цветаст, ровашен у десно ухо, а у лево око ћорав, кусог репа, са белегом на десној плећки, налази се у селу Копривници. Начелство округа нишког актом бр. 11101 моли све полицијске власти, да сопственика потраже и нађена њему упуте или Начелнику среза нишког с позивом на бр. 9282. УБр. 18551.

Влајко син **Ранђела Матковића** из Извора у срезу сврљишком отишао је од куће 29 прош. месеца, па се никако није вратио. Начелство округа нишког актом бр. 10691 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе да се Начелству упути. Влајку је 14 година, доста висок и танак, смеђ, граорастих очију, одевен је у сељачко одело. УБр. 17958.

Утопљеник, човек од својих 50—60 година, средњег стаса, седе косе, са брковима кестенасте боје, обријан, одевен у изношене чакшире загасите боје, а прслук исте боје, нађен је у Дунаву код ушћа реке Тамиша. Градска капетанија известила је Управу града Београда актом бр. 177 и умолила да се распише за проналазак родбине, јер је утопљеник по свој прилици српски поданик. Управа актом бр. 1822 расписује тражење, па у случају проналаска, да се она извести.

Сат никлени, без капла са ланцем од никла, налази се код суда општине Љубишке. Њега је нашао Живан Митровић из Гостиња, у срезу златиборском, 24 прошлог месеца у Горобиљу у срезу пожешком. Начелство округа ужичког актом бр. 8468 објављује ово свима полицијским властима да потраже сопственика и да га упуте начелнику среза зллатиборског с позивом на бр. 7304. УБр. 1900.

ПОТЕРА

Непознати лопов, ноћу између 29 и 30 прошлог месеца украо је Маринку Митићу из Реовца у срезу бањском, коња длаке вранасте, маторог 3 године, у десно ухо ровашен. Начелство округа нишког актом бр. 10937 моли све полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 18445.

Милисав Г. Миљковић, осуђеник Београдског казненог завода, родом из Саранова у округу крагујевачком, побегао је јуче са рада у Топчидеру. Био је одевен у своју летњу сељачку ношњу. Он је био осуђен због четири опасне крађе — као малолетан на три године затвора, од које је издржао 5 месеци и 21 дан, а има да издржи још две године и шест месеци и 9 дана. У осуђеничку књигу заведен је под ОБр. 5317. Њему је 16 година, средњег је стаса и у опште смеђ. Управа Београдског казненог завода актом бр. 3022 моли све полицијске власти, да Милисава најживље потраже и нађена њему спроведу. УБр. 18404.

Непознати лопов, ноћу између 27 и 28 пр. месеца украо је Милосаву Стојановићу из Дудулајца у срезу моравском, коња, маторог 8 година, длаке алатасте, непоткованог. Начелство округа нишког актом бр. 10694 моли све полицијске власти, да лопова и покрађу потраже и да по закону поступи. УБр. 17954.

Непознати лопов, ноћу између 2 и 3 тек. месеца, украо је Стевану Илићу кафецији из Алексинца, једног коња длаке доратасте, маторог 7 година, на левом уху ровашен и има рану на леђима од седла. Начелство округа нишког моли актом бр. 10722 полицијске власти да лопова и покрађу потраже и да по закону поступе. УБр. 18445.

Велиша Т. Трнавац, из Каменице, пресудом пачелника среза ужичког од 22 априла тек. године № 3205, осуђен је за обману власти, па се ни до данас није могла извршити, јер је побегао. Њему је 30 година, раста повисоког, смеђе косе, дугих образа, коврчасте косе. Био је одевен у сељачку — летњу ношњу. Начелство округа ужичког актом бр. 8139 моли све полицијске власти, да Велишу потраже и нађена њему спроведу. УБр. 18443.

Непознати лопов, ноћу између 4 и 5 т. м. украо је Тодору Косановићу фијакеристи, коња, длаке доратасте, маторог 10 година, на челу цветаст, стражње су му ноге подадуте и много рањаве од потковица, а на левој бутини има знак „О". С коњем је украден и један пар обичних половних амова и ћебе. Управа града Београда актом бр. 18048 расписује тражење за проналазак лопова и покрађе.

Милева Секулић, из Аранђеловца, била је у служби код г-ђе Љубице Пејића, удове из Крагујевца, од које је пр. месецу побегла, незнано где. Начелство округа крагујевачког актом бр. 10863 расписује тражење за њен проналазак па ако се пронађе да се њему спроведе. Милеви је 15 година, средњег стаса, косе, очију и у опште смеђа, обично чело. УБр. 18182.

Милисав Петровић, родом из Бровића, који је окривљен због покушаја убиства над Живојином Теофиловићем из Придворице, побегао је од куће. Начелник среза посавског актом бр. 5389 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе, да се њему спроведе. Милисаву је 35 година, средњег стаса, црномањаст, носи раздељену браду, црних бркова, има уочљиве беле здраве зубе. Носи цивилно одело. УБр. 18056.

Вељко Тодоровић, раденик на солари у Београду, који је становао у моравској улици бр. 31, код Јована Коцића служ. царинског украо је између 4 и 5 тек. месеца своме газди, пар пепељавог одела (новог), један врскапут (пепељав) шубару, штап и кошуље, па побегао. Управа гр. Београда актом бр. 18013 расписује тражење за проналазак његов, па ако се пронађе да се њој стражарно спроведе. Вељко је родом из Књажевца, има му 38 година, а на једној нози има рану од куршума.

Вилма Вратарић, бивша служавка, родом из Глога, (у близини Панчева) у Аустро-угарској окривљена је због крађе. Али она је побегла незнано где. Управа града Београда актом бр. 18114 расписује тражење за проналазак Вилмин, па ако се пронађе да се Управи спроведе. Њој је 31 година. средњег стаса, у цицаном оделу била је обучена.

Непонати лопови, ноћу између 16 и 17 текућег месеца са кованлука Саве Девића трговца из Пожаревца украли су четири коња, од којих су три дората у све четири ноге путоноГаста, а један белац. Коњи су матори: један велики дорат 10 година; друга два по 15, а белац 20 година. Сви су жигосани са „О", а белац је и у десно ухо ровашен. Начелство округа пожаревачког актом бр. 10354 моли све полицијске власти да лопови покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 19134.

Павле Аћимовић, теж. из Погледа среза ариљачког, пре кратког времена почео је нагло своје имање упропашћивати а 8. ов. м. у Мрчајевце продао је своје волове, па са својом љубазницом Миљком женом Тихомира Крунића из Вигошта отишао незнано гди, и до данас се није јавио својој жени, деци и осталој фамилији.

Павлу је 26 година, висока је раста, црномањаст, брије се, бркова повећих и лепих, писмен је. Од одела имао је на себи: сељачке кошуље, чохани јелек и на глави шајкача.

Миљка је омалена, плава, има јој 21 година, уста су јој велика, при говору брбљива; у оделу је сељачком.

Обоје поред тога, што их фамилија тражи имају одговарати код среске власти по датим тужбама за провођење блуда.

Начелник среза ариљског актом од 13 ов. м. Бр. 7134 моли све полиц. власти да бегунце живо потражи и у случају проналаска њему стражарно упути. По сазнању они се налазе у једном од ових округа: Крушевачком, Моравском, Крагујевачком и Рудничком. УБр. 19180.

Непознати лопов украо је ноћу 8 и 9 тек. месеца. Недељку Селићу из Чајетине, у срезу златиборском, једну кобилу длаке мрко доратасте, матору 5 година, на челу цветаста, „жигосана жигом „О." Начелство округа ужичког актом Бр. 8469 моли све полицијске власти, да лопове и покрађу потраже и по закону поступе. УБр. 19181.

Светозар Илић, из Смедерева, шегрт Животе Грујића столара ондашњег, побегао је 10 тек. месеца од свога газде незнано где. Начелство округа смедеревског актом бр. 7095 моли све цолицијске власти да Светозара потраже и нађена њему спроведу. Светозару је 13 година, малог раста у лицу плав, одевен у цивилу. УБр. 18-33.

Пера Стојановић, бивши говедар из Прекадина у срезу прокупачком, напустио је своју глуво-нему жену Бибу и мушко шесто годишње дете, оставивши их без икаквих средстава за опстанак. Са собом је одвео и пасторку **Вулку** у намери ванбрачног живота. И Пера и Вулка по народности су цигани.

Пери је 40 година омаленог стаса, сувоњав, црног дугуљастог лица, црне по мало седе косе, бркова малих — седих, црних очију: брија се. Одевен у сељачко половно одело. Вулка је омален, округла лица, косе и очију црних. Начелство округа топличког актом бр. 5556 моли све полицијске власти да Перу и Вулку потраже и по злкону поступе. УБр. 18958

Јања Илић звани „Домаћин,“ из Врање окривљен је за протурање лажног новца. Пре него што је узет на испит, побегао је незнано где. Он има загранични пасош, дат му од начелства округа врањског под 10 тек. мес. № 9826. Њему је 35 година, средњег стаса, у опште црњомањаст, брија се очи шарене, изгледа разбојничког; одевен у црним чакширима, половној памуклији, опасан плавим појасом. Начелство округа врањског актом бр. 10068 моли све полицијске власти, да Јању живо потраже и нађена њему спроведу. Убр. 18980.

Таско Петровић — Матић — Божиновић, родом из Гор. Међурова у срезу нишком, бивши осуђеник нишког казненог завода, има да издржи и три године полицијског надзора; али је он незнано где отумарао. Начелство округа нишког актом бр. 11280 моли све полицијске власти да именованог потраже и нађена упуте начелнику среза нишког с позивом на бр. 9655. Таску је 27 година, високог стаса, црне косе, обрва смеђих — танких, црних очију и смеђих бркова УБр. 19272.

Илија Куплић (Цупрић) из Бигренице окр. београдског, **Јован Ђорђевић** из Подгорца окр. тимочког, и **Никодије Микић** из Д. Видова окр. моравског осуђеници београд. казне-

Илија

Јован

ног завода, који су били на раду у Љубичеву, побегли су 16 ов. м. Сва тројица су опасни разбојници.

Илија је у повратy, а осуђен је због разбојништва на 20 год. робије која му је казна помиловањем сведена на 14 година и од ове издржао 6 година 4 месеца и 14 дана, а има још да издржи 7 год. 7 месеца и 16 дана.

Јован је био због више разбојништва осуђен на смрт, од које је помилован на 20 год. робије, казна му је помиловањем сведена на 15 година, од ове издржао је 7 година 6 месеце и 28 дана, а има да издржи још 7 год. 5 месеца и 2 дана.

Никодије

Никодија је осуђен на 20 год. робије због разбојништва, која му је казна помиловањем сведена на 14 год. од које је издржао 6 година 3 месеца и 18 дана, а има још да издржи 7 година 8 месеци и 12 дана.

Управа београд. казн. завода, актом бр. 3086 моли све полиц. власти у земљи, да побегле осуђенике најживље потраже и нађене под јаком стражом њој спроведу.

Станоје Богдановић, родом из Лелића у округу ужичком у коцкарском друштву звани **„Црца“,** опасан разбојник и лопов. Био је притворен код начелника среза јасеничког окр. крајујевачког, одакле је ноћу између 15 и 16 текућег месеца побегао. Њему је око 40 година, средњег стаса, у лицу црн, нема предње горње зубе. До сад је више пута осуђиван на робију због опасних крађа, а последњи пут на 20 година. Опасан је лопов, насртљив и дрзак разбојник. Он непрестано тумара од места до места и по вашарима у намери да изврши поару. Врло вешто мења своју спољашност и крије се, те га власти с тешком муком могу пронаћи, ма да за њим увек живо трагају. Начелник среза јасеничког, округа крагујевачког, актом својим бр. 11175 моли све полицијске власти, да Станоја — Црцу, најживље потраже и нађена њему спроведу. А уредништво да би олакшало полицијским органима тражење износи му слику из 1900 године, кад је сликан као осуђеник Београдског казненог завода. УБр. 19134.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Грађанству престоничком, скреће се нарочита пажња на лопове који кроз прозоре врше крађе. Баш сад за време ових топлих дана, кад се прозори на становима отварају јутром и вечером предстоји им највећа опасност од лопова те врсте.

ОДРЕЂЕНА НАГРАДА

Потказивач или оно лице, које буде пронашло лопове, што су извршили опасну крађу адиђара у јувелирској радњи Карла Зубакија у Пешти (објављену у потерници на првом месту у нашем прошлом броју), добиће награду од 500 круна. Има везе са актом Управе града Бр. 17758.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Наш пријатељ и сарадник нашег листа г. Светозар Поповић-Заре, — практикант Упр. града Београда, постављен је за писара II класе Начелства окр. Пожаревачког, а одма затим по својој молби премештен је за писара крагујевачког начелства. Ми се радујемо његовом заслуженом унапређењу и срдачно му честитамо.

Настало је већ и друго полугође, а неки сресни начелници нису нам измирили претплату ни за прво. Ми их молимо да по постојећој наредби Господина Министра што пре пошаљу дуг, јер и уредништво има своја плаћања која се не одлажу.

На наш позив у прошлом броју, већ су нам неколико њих послали своје радове за наш лист. Благодарећи овима на одзиву, ми се надамо да ће се и остали на тај начин одужити уредништву.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. ЈУЛА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут недељно. По потреби биће ванредних бројева. Претплата се шаље уредништу у Београду Краљев трг“ до Управе града Београда, а у унутрашњости код овлашћених скупљача или на пошти. Цена је листу: селима, које улазе у састав општине а која је већ претплаћена, чиновницима, учитељима, званичницима, општинским писарима и осталим званичницима у опште годишње 12, полугодишње. 6 динара. Гостионичарима и механцијама из унутрашњости годишње 16, полугодишње 8 динара. Жандармима годишње 8, полугодишње 5 динара, ну ови се по овој цени могу претплатити само преко својих командира полицијских односно пограничних одреда. Надлештвима у опште 20 динара на годину. За иностранство: годишње 24, полугодишње 15 динара. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи не враћају се.

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Код изметака.

Овде ћемо поставити питање, да ли можемо захтевати од стручњака, да испитује изметке и да ли нам он може својим испитивањем што користити. Ми одлучно тврдимо, да може. У том погледу многи стручњаци спомињу увек два случаја, који су веома поучни. Убијена је једна личност и осумњичен је један младић, на чијим су се чакширима (с поља) налазили трагови људске нечистоће. Испитивањем тих мрља и фецалних маса из црева убијеног показало се, да те две нечисти нису биле идентичне, пошто је прва била од месне хране, а друга од биљне.

Други један случај дао је позитивне резултате. Изнад једне мале вароши нађен је покрај реке, која је туда протицала, леш неке убијене девојке, над којом је пред смрт извршено силовање. Извршена је тачна обдукција над убијеном, а прегледана су и црева. У истима су нађена зрна свежих смокава. Тада је у тој вароши било свежих смокава само у врту једне једине куће, траг је нађен, и даљом истрагом показало се, да је покућар из те куће домамио ту девојку к себи, дао јој смокава из врта, силовао је а за тим је убио. Стадијум варења смокава такође је одговарао тачно времену, кад су се смокве појеле, па док девојка није убијена.

Код косе.

Исто тако може се што шта докучити из косе, која је у разним околностима нађена, и то много више но што се обично мисли. Наравно да овде није ствар иследникова, да сам почиње дотична истраживања, али му је до душе дужност — да у свима случајевима, у којима само има могућности, да се нађе и једна длака косе, која би могла послужити да се пронађе учинилац, тражи те објекте и предаје их лекару или микроскопичару. Према делу др. Емила Пфафа: „Човечја коса у свом физиолошком, натолошком и форензијском значењу,“ могу се у разним правцима изводити закључци, који могу бити од доста великог значаја. Само се по себи разуме, да би било без циља, кад би се овде изнело све, шта је испитивањем утврђено, али сам ипак рад да скренем пажњу, и то по већ споменутом делу и по другима, у ком погледу може микроскопичар помоћи иследнику, кад му последњи преда косу, која би у неком случају била од важности. Пре свега не треба превидети велику способност абсорпције човечје косе, пошто иста може да прими гасовите материје, воњу и т. д. и да их задржи сразмерно дуго времена. Ово може бити од важности, кад се тиче околности, да ли је неки човек (био он жив или мртав кад се има да одговори на ово питање) био на неком месту, које је испуњено каквим гасовитим телима, воњом и т. д., а константовање тога може често бити меродавно за цео случај. Али такве воње не трају сувише дуго на коси, те се мора или одмах предузети испитивање, или ако то није могућно морамо се побринути, да се добро сачува објекат (који се, као што се само по себи разуме, има састојати из што је могућно више длака). Иследник се дакле мора побринути, да коса буде затворена у што чистији суд, који да буде тако затворен, да коса не може ветрити.

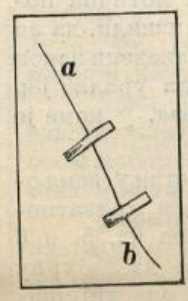
Што дотични суд мора бити чист, разуме се само по себи; а да мора бити и сразмерно мали, такође је јасно. Што је год суд мањи и боље затворен, коса је све мање изложена ветрењу. Дакле у таквом случају узећемо косу с потпуно чистим рукама и спустити је у боцу с дугачким огрљком, а за тим запушити запушачом од плуте, који претходно ваља увити у чисту крпу намазану чистом машћу.

И овде ваља иследник да уради онако, како то мора да ради стручњак, т. ј. нека с највећом тачношћу опише, како је поступао при паковању објекта. Тако ће стручњак моћи да испита тај његов поступак и да каже, да ли је ту урађено нешто, што би могло довести у питање сигурност стручњакове истраге, или пак, да је иследник радио тако, да се услед његовог манипулисања није могло десити ништа. Тада је иследник заштићен од оних тако честих приговора: „Јест, ко зна, како је то иследник радио.“

Други један куд и камо важнији микроскопичарев задатак састоји се у томе, да се коса, која је нађена на сумњивим местима, испита, да ли је од неке извесне индивидуе или није. Обичан је случај, да се у руци убијеног нађе коса или длаке, које је он у очајној одбрани ишчупао са главе нападачеве. Такве длаке налазе се у руци убијеног чешће но што се мисли, а налазиле би се још чешће, кад би се руке таквих жртава боље прегледале. Човек се мора чисто крстити од чуда, кад види како понеки иследник незграпно дочепа убијеног за руку и површно је прегледа. Кад би нешто у руци био читав чуперак косе дебео као палац, такви немарни људи можда би је и видели.

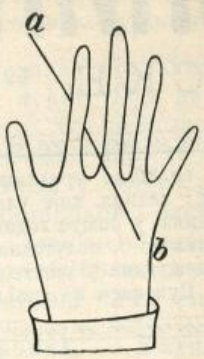
Према томе руке се морају прегледати најбрижљивије и тај посао ваља да врши иследник, а никако не сме га поверавати жандармима, пандурмима и т. д. Свака нађена длака мора се одмах и педантеријски брижљиво увити у чисту хартију (која ће се опет увити у једну другу јачу). На првом завоју ће се прилепити и то одмах, ко је, где и како нашао косу. Није довољно казати; „Коса, нађена у десној руци Н. Н.“ — мора се изрично утврдити положај косе, н. пр. „између палца и кажипута.“ Али најбоље ће бити, кад се начини какав, ма и примитиван нацрт; такав нацрт најлакше је начинити кад иследник своју сопствену руку с раширеним прстима притисне на табак хартије и оловком повуче око контура. Да ли су прсти на руци мртвачевој били стегнути или нису, за овај случај је све једно, но потребно је само, да се имају контуре извесне руке, на којој се једним јединим потезом оловке може оцртати положај и дужина косе; нацрт, као што је овај овде намерно примитивни, може да направи свак, па ипак он показује положај длаке боље но ма колика дугачка описивања.

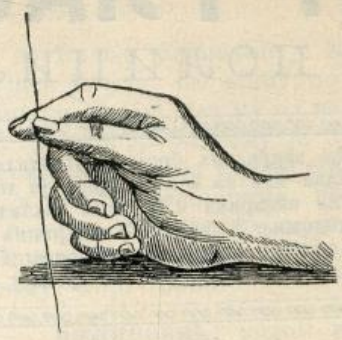

За иследников суд може бити од велике важности, где је био врх а где корен длаке. Та околност може се утврдити на два начина. Длаку не треба много додиривати, да се не би збрисала она крв, која је на њој; најбоље ће бити да је метнемо на комадић чисте хартије, па за тим да је ту утврдимо са два парченца хартије, онако као што то показује ова друга слика. Али та парченцета хартије не смеју се ни по што цела превући каквом лепљивом материјом, већ се могу намазати само крајеви, како се не би испрљала сама длака; за тим се још једном начини

скица као и пре и обележе крајеви длаке на хартији самом длаком а на скици истим словима, тако да се не може никако сумњати, како је длака стојала у природи (види трећу слику). Ако смо н. пр. у рукама удављеника или обешена човека нашли косу, ипак можемо сами одредити, где је корен, а где врх длаке, и то по методи фризера који при прављењу власуље или лажне косе морају сваку длаку тако наместити да корен буде уз корен, а врх уз врх. Узме се дакле длака између врхова кажипута и палца (види слику четврту) тако, да коса стоји косо према земљи. (Разуме се да треба тачно прибележити, из кога је положаја узета длака с леша). Сад се кажипут држи мирно, а врхом палца покрећемо по длаци полако тамо и амо; онамо, куда длака иде, апсолутно је сигурно њен корен; узмимо да иде длака на ниже, корен је доле, иде ли на више, корен је горе; *дакле напослетку врх добијамо међу прсте.*

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 6122
17 Марта 1901 год.
у Београду

Начелству округа

По моме захтеву, које сам упутио преко Господина Министра Правде, Касациони Суд, у својој општој седници од 28 фебруара ове год. Бр. 1969, донео је начелну одлуку о разумевању члана 5 и 6. закона о трошковима управних власти.

Ту одлуку Касационог суда Господин Министар Правде, доставио је свима првостепеним судовима ради знања и управљања, расписом од 12 овог месеца Бр. 2800 следеће садржине:

Актом Министарства Правде од 24 фебруара 1901 год. Бр. 2019 умољен је Касациони Суд, да у својој општој седници донесе начелну одлуку, о овом питању:

„Извршујући наредбу суда, о добавци уверења о имовном стању дотичног парничара (тачка 11 правила Министра Правде од 4 фебруара 1874 № 354 као додатак § 471 грађ. суд. пост.), да ли полицијска власт, односно дотични чиновник или послужитељ, у опште имају права на дијурну, према члану 5 и трећој тачци чл. 6. закона о трошковима управних власти, ако на то имају права, ко плаћа ту дијурну и кад, и да ли полицијска власт може одрећи рад, ако јој се дијурна одмах не положи?“

Касациони суд, у својој општој седници од 28 фебруара ове год. Бр. 1969, донео је о овом питању следећу начелну одлуку:

„Одредба § 471 грађ. суд. пост. постављена је је у јавном интересу, и све власти, дејствујући у кругу своје надлежности, имају да пазе да се право, које је овим законским прописима земљоделцу огарантовано, не повреди. По томе и дотична полицијска власт, која би имала на случај спора да извиди, да ли дотични парничар има онолико имање, колико му наведени закон штити, *мора и без положене дијурне* овај посао да уради; јер у извршењу истога лежи и заштита *јавног интереса*, у коме је овај закон и донет.

Међутим, како изложено питање о имовном стању земљоделчевом, поред интереса јавног, садржи у себи и приватноправни интерес дотичног лица, то и држава према чл. 5. и 6 закона о трошковима управних власти, има права да дијурну за рад свога чиновника наплати; но сама наплата ове дијурне, која свакако има да се изврши на начин, изложен у претпоследњој и последњој алинеји чл. 6. поменутог закона, не може никако задржавати извиђај у смислу §. 471 грађ. суд. пост.“

Препоручује се начелству да овај распис достави и свима подручним му среским начелницима и нареди, да се и они по њему тачно управљају: а о пријему да одмах одговори.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 7000
26 марта 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Према извештају Управе Државне Штампарије од 24 ов. мца Бр. 5508, Управа Државне Штампарије уверила се је из својих књига, да већи део општина у Краљевини Србији никако не набавља потребне монополисане обрасце од Управе државне штампарије, већ ове или саме шпартају, или их наручују код приватних штампара и употребљавају их немонополисане.

Како је овакав поступак општинских власти противан закону о монополу од 1898 год. (штампан у 163. броју Српских Новина за 1898 год.) и кажњив по §. 145 кривичног закона, а да би се заштитили интереси државне касе, — то у вези наређења од 24 октобра 1898 год. П№ 22.977., препоручујем томе начелству, да одмах изда потребну наредбу свима подручним му полицијским и општинским властима, да оне у будуће набављају све потребне им монополисане предмете од Управе државне штампарије која јединствено право има на израду ових образаца, као: деловодни протокол; депозитник; дневник касе свију облика; извод стања кошевске хране; кантарске признанице; књига главне кошевске хране; књига дуговачја; позив општинских судова са и без реверса; списак за попис маса; предрачун (буџет); продајна листа образац „в“; признаница образац „Г“; признаница платна образац „Д“; преглед општинског дуговања; извод из признаничне књиге; извод патријални; инвентар ствари имања општинског; признанична књига; Приходник; Протокол вашарски; Протокол општинског суђења; Протокол за пренос сточних пасоша; Расходник; Рачун тромесечни; Рачун годишњи; Регистар у табацима; Регистар сточних књижица са 12 листа; Списак за улог кошевске хране; Списак дужника за улог кошевске хране; Сточни бели и црвени пасоши.

Све побројане обрасце општине могу добити и код повлашћених књижара, сем кантарских признаница, које треба да траже непосредно од Управе државне штампарије, а тако исто за сточне пасоше да се обраћају среској полицијској власти, од које ће ове пасоше и добијати, јер непосредно општинама сточне пасоше Управа не даје.

Препоручујем начелству, да води строго рачуна о тачном вршењу овога наређења, и где примети нетачност да са преставницима дотичних власти, поступи најстрожије по закону, и о сваком таквом случају да и мене извештава.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№. 8268
14 априла 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Господин Министар војни, писмом од 11 априла ове го- АП№ 1734 известио ме је, да је на основу члана 72 закона о устројству војске одредио војне комисије, које ће да изврше преглед и упис целокупне стоке и возова налазећих се у земљи, како би се на основу овога могла војска снабдети са потребним коњима и комором, и како би се одређени прирез за комору (5%) могао правилно разрезати.

Време у коме ће ове комисије радити одређено је од 1 маја до 15 јула текуће године, а место у сваком Бригадном округу одредиће команданти дивизиских области.

Како при раду ових комисија, имају по закону (одељ. III. т. 1 реч. чл. 72.) суделовати општинске и полицијске власти, с тога поред наредбе и упута, које је Господин Министар војни издао подручним му командама, препоручујем томе начелству, да одмах и оно изда потребну наредбу полицијским и општинским властима у своме подручју, да ови својим присуством и

радом, војне комисије у овом погледу и послу најозбиљније потпомогну.

Од полицијских органа, имају се за ову цељ стављати на расположење председницима комисија и присуствовати свагда на лицу места: од стране управе вароши Београда (за Београд) 1 члан, у окружним варошима помоћник начелства или секретар; а по срезовима дотични начелници, или ако је ко од ових спречен, онда један писар кога он одреди.

Од општинског часништва имају присуствовати: у Београду 1 члан, заступник председника и 1 члан и одборници дотичног кварта, са којим се ради; у окружним варошима председници, — или ако су спречени, онда њихови заступници, по 2 члана и 6 одборника; за остале општине сви часници општински.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 9882
10 маја 1901 год.
у Београду

Начелству округа

По писму Господина Министра Финансија од 20 пр. месеца Пр. Бр. 10810 чланом 101. закона о непосредном порезу, предвиђено је, да ни једно пореско лице, које има новчано примање од државне или општинске власти, не може ово дићи све дотле, док пореском књижицом не докаже, да је сав свој порез за раније године и текуће четвороместчије каси државној исплатио.

„У вези тога наређења, стоји и наређење у чл. 102. поменутог закона, по коме извршне власти, не смеју учинити никакав распоред са новцем добивеним од продаја покретних и непокретних имања, извршених за рачун приватних потраживања, све дотле, докле дотични поверилац тога примања не докаже, да је сву своју порезу до идућег четвороместчија исплатио, и да је то своје потраживање редовно за порез пријављивао; а у члану 103. поменутог закона наређено је да су све државне власти из новаца добивених од продаја или закупа, дужне у року од 15 дана измирити све пореске тражбине по тим предметима, пошто је по члану 108. пом. закона, право државно за наплату пореза и прирёза, у свима случајевима *првенствено* и искључује све друге повериоце без обзира на њихова обезбеђења.

Но и код овако јасних законских прописа, ипак се многа пореска одељења обраћају са жалбама Господину Министру финансија противу полицијских и општинских власти, наводећи, како се ове приликом продаја и извршења за рачун приватних тражбина, као и приликом распоређивања отуда добивеног новца, неће ни у колико да се придржавају горњих одредаба закона о непосредном порезу, те тако распоређујући новац по свом сопственом нахођењу, знатно доприносе, да се интереси државне касе у погледу њеног првенственог потраживања у замашним сумама доводи у питање, а било је и случајева, да су код овако незаконите радње извршних власти многе суме државног пореза код извесних пореских дужника ове врсте, а и поред оваке сигурне наплате, опет пропале.

„И ако је Господин Министар финансија да сада у више прилика на ову околност обраћао пажњу извршним органима; и ако је и самом одредбом чл. 115. закона о непосредном порезу прописана и одговорност и казна према свима државним службеницима који се о горње прописе законе буду огрешили; ипак то све није у потребној мери побудило све извршне органе власти, да се ових законских наређења у подобним случајима строго придржавају, већ и даље продужавају својевољне грешке на штету интереса државних.

„Да би се овоме једном учинило крај и да би сви извршни органи власти своју дужност у границама напред поменутих законских прописа како ваља испуњавали", препоручујем томе начелству, да изда потребну наредбу свима полицијским и општинским властима у округу, и упути их, да се означених законских прописа строго придржавају, те да на тај начин заштите интересе државне касе и избегну ону одговорност, која је за неизвршење горњих законских одредаба прописана (члан 115. закона о непосредном порезу), јер ћу се, за случајеве доказаног противног поступања, користити, не само применом што оштрије казне из члана 115. закона о непосредном порезу, који предвиђа губитак тромесечне плате, него ћу таквог чиновника осуђивати и на накнаду штете, а према тежини погрешака и и службе отпустити.

Нека начелство достави овај распис среским властима и саопшти га свему чиновничком полицијском особљу на потпис.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
С№ 7131
13 јула 1901 год.
у Београду.

Начелству округа

Расписом од 7. фебруара 1899. год. С№ 1218 регулисана је награда лекарима кад комисијски прегледају супружнике на позив Духовног суда. Али, како се често указује потреба да се за спекулисање и катетрисање материце, и за микроскопско испитивање секретâ, употреба нарочити инструменти и специјално стручно знање, то сам, под данашњим, а на основу чл. 17. закона о чувању народног здравља од 1881. год., решио, да, поред награда за дневницу, путни и подвозни трошак, предвиђене расписом од 7. фебруара 1899. год. С№ 1218. припада још *шест динара* оном лекару, који врши спекулисање и катетрисање материце, и *петнаест* динара ономе лекару који врши микроскопски преглед секрета. Ако ове нарочите прегледе врше чланови комисије заједнички, онда ће означену награду међу собом поделити.

Препоручујем Начелству, да се стара о извршењу ове наредбе.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
С№ 7130.
17 јула 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Према најновијим извештајима лекара округа: тимочког топличког, нишког и моравског у нашем народу почела се појављивати болест „Пелагра".

Познато је, да се ова болест појављује код лица, која се хране плеснивим брашном од недозрелог и неосушеног кукуруза.

Учестане овогодишње непогоде, које су уништиле знатан део усева, могу учинити да народ почне прибегавати ранијем брању још незрелог кукуруза и употребљивати за храну брашно од неосушеног зрна. Ако то наступи „Пелагра" ће се у нашем народу одомаћити и проширити.

Како су лица, код којих се „Пелагра" појављује у опште слабог имовног стања, то сам решењем од данашњег С№ 7130, наредио да се у земаљским болницама бесплатно лече сва лица, која болују од „Пелагре". О болесницима ове врсте по болницама водиће се особена пажња, и њихове историје боловања морају се детаљно и ревносно попуњавати аномнезом и дневним опажањима.

Препоручујем Начелству, да о овоме решењу извести свога физикуса, све подручне лекаре и Управе болница, да се његовом извршењу стара.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Суд и одбор општине Л..... у седници својој, држаној 1 Јула тек. год. одредио је да се на дан 29 Јула ове године, изврши избор кмета за село Л. и члана општинског суда.

Члан 16-ти закона о устројству општина и општинских власти, одредио је. која лица имају право гласања на општинском избору, а тач. 5 истога члана, каже и то *„ко у име пореза ништа не дугује осим тек. иолгођа.*"

Порезу по члану 106 закона о непосредном порезу, порез плаћају: — пољопривредници, два пут у години; први пут до половине месеца Августа (припадајући део пореза за седам месеца: јануар, фебруар, март, април, мај, јуни и јули); други пут до 1 новембра, (за пет месеца: август, септембр, октобар, новембар и децембар).

Према наведеноме, овај нас писар моли, да му објаснимо: имају ли право бирати кмета и сви они правни гласачи, који *нису* измирили припадајућу порезу за прво полгође, т. ј. до 1 Јула, ове године, или до половине Августа исте године; које се време за полгође рачуна? да ли време од 1 Јануара па до 1 Јула, или од 1 Јануара па до половине Августа, до кога времена пољопривредник мора да исплати припадајућу разрезану му порезу за првих 7 месеци у години.

На ово питање ми му одговарамо следеће:

По тач. 5. члана 16 закона о устројству општина и општинских власти, на општинском збору имају право гласања, они грађани, који поред осталих услова имају још и тај услов, да у име порезе ништа не дугују *осим текућег полгођа.*

У свако полгође рачуна се време од 6 месеци, пошто у години дана имаде 12 месеци, и према томе: прво се полгође рачуна од 1 Јануара до 1 Јула, а друго полгође од 1 Јула до 31. децембра, без обзира на то, што закон порески одређује пољопривреднику друго време за облигатну исплату порезе. И према овоме, који грађанин, правни гласач, хоће да употреби своје право гласања на општинском збору, који би се држао 29 јула ове године, тај грађанин, по наведеном пропису закона о општинама, треба да је до тога (29 јула) исплатио *целу полугодишњу суму порезе, која је на њега разрезана, па тек онда да има и право гласања на томе збору, наравно, ако за то има и друге услове које закон о устројству општина и општинских власти тражи.*

По томе, јасно је, да по тачки 5 члана 16 закона о општинама, на општинском збору, који би се држао 29 јула ове године, *не може гласати и онај правни гласач, који до тога дана није исплатио припадајући на њега део порезе за прво полгође ове године,* т. ј. за време од 1. јануара до 1. јула, без икаква обзира на члан 106 закона и порези, који одређује рок, када пољопривредник *мора* да исплати одговарајућу порезу за првих 7 месеци, а када за последњих 5 месеци у години.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Пре кратког времена, у овој општини, а од стране председника и чланова, породила се сумња, да ће све пресуде, и кривичне по иступним делима, и грађанске по грађанским парницама, по жалбама, или приватних тужилаца или тужених, — бити поништаване од надлежних власти, само за то, што заклетву над сведоцима и тужиоцем или општуженим (по грађан. споровима) и над сведоцима, по иступним кривичним делима, не врши дотични свештеник, но само општински суд. Ову њихову сумњу утврдио је и овд. свештеник, који мисли, да заклетву треба он да извршује.

Да би се ово расветлило, овај писар моли нас да му по овоме дамо објашњења.

На ово питање ми му одговарамо:

1. **За заклетве по грађанским споровима:**

а) У § 22. грађ. суд. поступ. (допуна од 26-I-1901. г.) јасно је казато, да парничари и сведоци, (разуме се по грађ. споровима) полажу заклетву у општинском суду, *иред судијама.* Тај законски пропис гласи овако:

„Заклетву ће парничари и сведоци полагати у општинском суду иред судијама. Они ће, положивши три прста десне руке на крст и еванђеље, иред којим ће горети две воштане свеће, изговорити за судијама или писаром заклетву и потписати је, и потом ће председник заклетву оверити.“

Као што се из текста овога §-фа види, овде се свештеник нигде не спомиње, што би иначе било, да је законодавац хтео да и ове заклетве, у општинским судовима свештеник врши; и

б) У §§. 234, 273, 277 и 278. грађан. судс. поступка, јасно је опет речено, да ће се сведоци и парничари заклињати у првостепеном суду, пред свештеником, — али ово важи само за првостепене а не и за општинске судове.

2. **За заклетве по кривичним иступним делима:**

Законодавац у §. 113. кривич. поступка, за заклетве које тај пропис предвиђа, истина није изриком казао, у којим се судовима сведоци и остала лица заклињу пред свештеником, да ли само у судовима првостепеним, или и у првостепеним и у општинским, али, пошто се зна, да општински судови извиђају и суде само иступне кривице, а за извиђај и суђење тих кривица поступак је полиц. уредба, која нема ништа заједничког са кривичним поступком, који прописује правила само за извиђај и суђење злочиних и преступних дела, која извиђају и суде само првостепени судови, — онда је ван сваке сумње, да прописи § 113. казн. поступка *важе само за првостепене судове.*

Према свему овоме, дакле, општински судови, *сами — без свештеника* — врше у своме заседању пред судијама: и заклетве парничара и сведока по грађанским споровима, у ономе смислу, како то прописује измењени § 22. грађан. суд. поступка, и заклетве сведока по кривичним иступним делима, кад суд то нађе за потребно, према § 35. полицијске уредбе и постојећим расписима о заклетви сведока по иступним делима.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да је штету, за полупане телеграфске изолаторе, *ако се кривац не може пронаћи,* дужна да плати *она општина, у чијем су атару* изолатори и полупани, пошто она мора и да мотри, да се телеграфска линија, која кроз њен атар пролази, не штети, и, да кривце, који то чине, хвата и кажњава, осуђујући их и на накнаду штете држави, за повреду линије.

ПОХАРА У НИШУ

У недељу, 8. априла о. г. изјутра пред канцеларијом г. Мите Стојановића, адв. из Ниша, беше се искупио силан свет. Полиција беше сва на окупу. У канцеларији се врши извиђај јер је прошле ноћи г. Митина канцелнрија провађена, каса му разбијена и из ове му однето 19.870 дин. у банкама и сребру. Писар г. Митин Милан Ј. Динић, устрчао се, хуче и пада у очи са својом усплахиреношћу. Г. Мита је на путу (у Београду). Међу сакупљенима на улици разна нагађања и претпоставке. Сваки се тиска да је што ближи канцеларији. Резултат извиђаја је био овај: да су крадљивци, којих је морало бити више, дошли из сокачета иза дућана, да су провалили двоја врата док су до касе дошли; да је каса нарочитим алатом разбијена само према трезору, из кога је однет новац; да при разбијању касе није морало бити велике лупњаве; и најзад, у нужнику нађен је алат којим је провађивање и разбијање извршено. Ту беше: 1 њускија, 1 велике и необичне клеште, 1 замашна гвоздена полуга у доњем крају савијена и расцепљена, 1 винд-борер, 1 длето, 1 обичан нож, 2 бургије за дрва, 6 бургија за гвожђе и 1 стакло са зејтином. Одмах је на све стране расписато о овој похари и умољене власти да обрате строгу пажњу на сумњива лица. — Као полазна тачка за истрагу било је иследнику хапшење писара Милана, и ако би се сваки, видећи га онако млада и знајући за његову дотадашњу верну службу, заклео, да је он у овој ствари невин! Иследнику је он својим понашањем, још за време извиђаја, био скренуо пажњу и он му није хтео веровати. —

Окр. начелник г. Ж. Богдановић, узео је истрагу у своје руке. Жив и окретан рад његов крунисан је успехом. Већ трећег дана после похаре. Одмах је узео преда се Милана, који поче са врдањем, а заврши отвореним признањем. У главном, признање његово сводило се на ово: да су у ову похару умешани Сотир и Ђорђе браћа Тасићи зв. Стамболије, код којих су једно 15 дана пред Ускрс дошла три странца, које су они у својој кући прикривене држали. Чак су жене њихове тим странцима износиле до нужника поган, само да они не би излазили напоље. Ти су странци у 2-3 маха до Ускрса покушавали са Тасићима да г. Миту похарају, али кад им се то није дало, онда су двојица од њих на први дан Ускрса отпутовали из Ниша а један је и даље остао у Нишу. По казивању Ђорђа Тасића, она су се двојица опет вратила ради извршења дела, на које је и он — Милан — пристао јер је од њих застрашен, а и преварио се! Он им је обећао, да ће од дућана, у коме је г. Митина кинцеларија, оставити отворена задња врата, као што је дотичне ноћи и учинио.

У исто време кад је од Милана добио ово признање, г. Богдановић начелник, сазвао је све мајсторе Еснафа ковачког и браварског, којима је показао нађени алат, и питао их да

која алатка није из њихова дућана изнета. Мајстори редом разгледаху алат, док у један мах узвикну радосно Алекса Ницевић бравар: „шраф, па овим клештама у мојој је радњи грађен и градио га је мој шегрт Никола Јеремић, чији посао, мало фушерски, ја добро познајем". Од Ницевића и његовог шегрта, који је и сам у оном шрафу свој „фушерски" рад познао сазнало се, да је тај „шраф" код њих ради преправке донео Јован Анђелковић, бозација и ашчија из Ниша. Одмах је послато по Јована, јака промена на лицу, забуна и муцање, беху најпоузданији доказ да је он доиста онај „шраф" дао направити. Окружен иследником и мајсторима, Јован је ипак био свесан положаја у коме се налазио. Јасно му је било да овде одрицање неће помоћи, те с тога савлађујући забуну отворено призна де, да је он доиста онај шраф дао оправити, али не за себе, већ за једног њему непознатог човека, који је у његову радњу свратио, јео кисело млеко и замолио га за услугу да му по изнетој мустри даде где год направити један шраф. Није могао вели одбити молбу странчеву (који је личио на Талијана) и учинио му је услугу за коју се сада љуто каје. Начелство га је одмах притворило, и не губећи времена кренуло истрагу даље. — За тили час била је полицијом опасана кућа Браће Тасића. Кућа је велика, са чардаком и има доста одељења. Веровало се, да је лоповска дружина још и сада на леглу, у коме би случају без сумње било и отпора. Пре свега полиц. органи прођоше целу кућу, и кад се уверише да сем Ђорђа Тасића, његове жене, снахе, бабе и деце, никога скривеног нема, приступише детаљном претресу. Претресом је нађено: у једном сандуку у сарачани Сотировој 1000 дин. у банкама, везаним у једну мараму, 1 нов и 2 стара виндборера, а у нужнику испод дасака, нађене су једне нове клеште, које су ту сакриле жене Тасићеве. У нечистоћи пак, у нужнику, нађене су 4 банке које је бацила Фрусина жена Ђ. Тасића, само да се неби при њој нашле.

Ђорђе и жене беху се поплашили али ипак не хтедоше ништа признати. Од деце њихове сазнало се такође, да су код њих пред Ускрс били неки странци.

Решењем начелства од 11. априла стављени су под истрагу и у притвор Јован, Сотир, Ђорђе и њихове жене.

Истрага је утврдила ово:

Јован се од пре толико година бави истраживањем траве расковника. Он „зна" једно место у Србији где је силно благо закопано; и, само му треба расковник, па да постане богат човек! Са браћом Стамболијама он се одавно познаје и често им иде у кућу. И њих је упознао са својим истраживањем. Ђорђе Тасић пак, због неког свог дуговања једном београдском трговцу, одилазио је чешће код г. Мите адвоката, који је оног трговца заступао. Долазећи код г. Мите, он се боље упознао па и зближио са писаром Миланом, кога стаде призивати и својој кући. Једном приликом упита он Милана, колико новаца г. Мита има у каси. Милан му одговори, да ће у каси бити до 30.000 дин. Кад је Јован после овога код Тасића био у посети Ђорђе му рече: „Шта ће теби расковник? Ено г. Мите адвоката, који у каси држи 30.000 дин." Јовану засветлеше очи, и он протрља задовољно руке...

Договори почеше.

Јован је пре 4 год. био у Софији због расковника и том се приликом упознао са Николом Логиотатосом, који се издаје за некаквог комисионара, међутим га софијска полиција зна као „касацију" тј. таквога, који касе разбија.

Чим му Ђорђе каза да г. Мита има пара у каси, Јован се сети свог старог познаника, кога он одмах позва на договор у Ниш; писмо је написао Сотир Тасић, — Никола се одазва позиву и о трошку Јовановом дође у Ниш, и Јован га одведе Тасићима и упознаде са њима. То је било на неколико месеци пре ове крађе. Шта је све говорено тада између њих не зна се; главно, да са Никола врати опет у Софију. Прођоше од тог времена неколико месеци. Приближаваше се Ускрс. Једног дана освануше у кући браће Тасића два странца. То беху Никола Логиотатос и Ђорђе Адекаростос. На В. Петак дође из Софије и неки Ђорђе Милет. И он остаде у кући браће Тасића. Сва ова три странца махом су седели код куће и толико се прикривено држали, да су чак и нужду вршили у соби, а њихову нечистоћу изношаху напоље жене Тасићеве. —

Милан је још увек долазио код Ђорђа Тасића, који га са Николом и друговима му упознаде. Али, још пре овога, Милан је ступио у разговор са Ђ. Тасићем о похари г. Митине касе и дао свој пристанак на то. С тога Никола узе преда се Милана, охрабри га у одлуци и оде једног дана у канцеларију г. Митину те ову прегледа и врата на њој премери сантиметром.

Јован је на договоре редовно долазио, али се вазда од Милана крио и Милан га није никад у кући Тасићевој видео.

Уговорено је било, да Милан оне ноћи, која буде одређена за крађу, остави задња дућанска врата отворена, како се не би преко зида морало ускакати. Беше прво изабрана ноћ у очи Цвети; али, пошто не беше све спремно ствар се одложи. За овим је било решено да се похара изврши у очи В. Петка; али како Милет још не беше стигао са једном покретном алатком, одложише посао за ноћ у очи Ускрса. Но Милану се те ноћи, и поред све воље, не даде да испуни своје обећање. На В. Суботу по подне г. Мита посла Милана својој кући извесним послом и кад се смрче, он сам позатвара све улазе. Око 8 сах. у вече. дођоше да дело изврше: Сотир, Никола, Адекаростос, Милет и Јован; али нашав дотична врата затворена, посумњаше у верност Миланову и одмах се вратише кући. Сутра дан Никола и Адекаростос, поплашени да их Милан не изда, отпутоваше за Софију а Милет остаде и даље код браће Тасића с тим, да пази кад се прилика за похару укаже, па да одмах позове ону двојицу који ће доћи те да посао како ваља сврше.

Не могав извршити у очи Ускрса крађу код г. Мите, Јован је предлагао да се та лепа ноћ не пропушта, већ да се иста похара изврши неком нишком имућном абацији, или једном Јеврејину, житар. трг. Било је говора и о похари држ. нишке соларе; али од свега овог не би ништа.

Ђ. Милет. оставши и даље код браће Тасића, водио је озбиљну бригу о наложеном му послу.

Кад г. Мита, после Ускрса отпутова у Београд, Милет позва телеграмом Николу и Адекаростоса: али, ови не дођоше свакојако спречени опет каквом операцијом. Милет се тада, пошто не беше места одлагању, договори, са Јованом, да њих двојица изврше ову похару ноћи између 7 и 8 априла. — Милан је и те вечери оставио задња врата отворена. Ђорђе га те вечери одведе својој кући и ту га почасти питом и пивом. Око 8 сах. Јован и Милет кренуше се на посао. Алат је носио Јован испод горњег капута у једној торбици о рамену. Пратио их је до г. Митине канцеларије Сотир, па се он после вратио и са братом и женама очекивао њихов „богат" повратак.

Милан је седео до 9 сах. па је онда отишао у једну механу где се мало картао и по том са мирном савешћу отишао својој кући да спава. Сутра дан, наређено му је било, да отвори канцеларију доцније него обично.

Јован и Милет провели су скоро до 12 сахати проваљујући дућанска врата. Са оделењима дућана били су већ

по казивању Николином упознати. Са разбијањем касе пак ишло је брже. Милет је бушио касу а Јован му светлио фењером удешеним нарочито за ову употребу. Кад је каса разбијена, Ђорђе утури руку кроз отвор да се награби блага. Њима овлада ненасита грамжљивост. Паде му криво што је Јован ту, и да овај не би видео колико ће се новаца из касе извадити, он духну и угаси фењер којим Јован светљаше. Јовану беше јасан смер Милетов, и за то скочи на Милета. Мало је фалило, па да један од њих као жртва падне баш у моменту, када су обојица стајали на самој жељеној мети. Милет мораде попустити и тако се слога опет поврати, ма да је још једном истим узроком хтела да буде поремећена. — Око 3 сах. после по ноћи, беху са послом готови и умакав срећно из г. Митина дућана, обилазним путовима дођоше кући Браће Тасића, који их заједно са женама у највећем нестрпљењу очекиваху. Јован и Милет беху јако прашњиви од пепела, који је из разбијене касе испадао. Препредењаци, још док беху код касе, поделили су међу собом већу суму новаца (преко 11000 дин.) а само 8000 дин. изнели пред Тасића. Милет учини овакав распоред са тим новцем: Себи и Јовану одвоји по 1500 дин. јер су се њих двојица највише намучили, 2000 дин. одвоји да понесе Николи и Адекаростосу; Сотиру, Ђорђу и Милану остави по 1000 дин. и Милет и Јован дадоше Тасићевим женама као „бакшиш“ по 20 дин. а оставише и деци по неколико динара, па се онда, измивши се, дигоше да иду. Сотир их донекле испрати. Јован оде својој кући, а Милет на желез. станицу, где седе на воз у 6 сах. изјутра и отпутова за Софију, обећавши при поласку да ће у Србију опет доћи септембра о. г.

Сотир и Ђорђе примљене паре дадоше женама да их оставе. Лепосава остави новац у сандук а Фрусина га носаше уза се (Код ње беху и 1000 дин. остављених за Милана). Кад је полиција опколила њихову кућу, Фрусина је била у комшилуку код једне своје сестре. Видећи жандарме, досетила се јаду и одмах сакри сав новац у нужнику.

* * *

У недељу 8. априла, кад се готово цео Ниш због ове крађе био узрујао, Ђорђе и Сотир сеђаху код своје куће: Ђорђе је кројио одело „које му је наручио Јован Анђелковић, а Сотира је целог дана болео стомак“ — те с тога нису могли изилазити у варош!

На неколико дана после похаре, добише и Окр. Начелник и г. Мита по једно писмо из Цариграда писано на бугар. језику са жигом „Константинопол“. И у једном и у другом писму, која су без потписа, изјављује се велико сажаљење што је г. Мити крађа извршена. Уверава се Начелник, да су лопови далеко од Србије и с тога власт не треба никога из Ниша да сумњичи за ово дело. Најзад вели се да су извршници дела пријатељи г. Митини, јер му нису из касе однели и хартије од вредности! Како је врло вероватно било, да се крадљивци налазе у Софији, а из Цариграда само замећу траг, то је 14 априла одаслат у Софију комесар нишке желез. полиц. г. Мих. Стојковић, са писмом нашем заступништву, да се ово заузме код Бугар. власти ради проналаска криваца. Са г. Стојковићем послати су: писар Милан, кирајџија браће Тасића Љубомир Миловановић и један жандарм. Да Никола и другови му не би познали Милана, овоме су обријани бркови и дате му мутне наочари. Комесар и жандарм били су такође преобучени.

Софијске власти врло су се лепо одазвале у овој прилици. Градоначелник Софијски примио је г. Стојковића веома љубазно и наредио је одмах да се за крадљивцима најенергичније трага. Г. Стојковићу дат је на службу један детектив коме су добро добро познате софијске промблематичне личности.

* * *

„Хотел Маћедонија“ у Софији врло је жив хотел. Саобраћај на томе месту такође је велики и жив. Детектив са писаром Миланом отишао је пред тај хотел надајући се да ће ту понајпре наћи оне које тражи. И заиста није прошло много времена, кад ето ти Николе у друштву са још једним човеком. Обојица уђоше у хотел. Ушав унутра Никола седе за један сто и узе да чита новине. Сео је лицем окренут прозору који гледа на улицу. Милан стојећи пред хотелом баци случајно поглед кроз прозор, и спазивши Николу сав уздрхта. Обазре се око себе да виду детектива, али овога не беше ту. Детектив беше ушао у хотел да види кога све унутра има. Милан брзо одјури у један кварт софијски и извести полицију да је Никола у хотелу Маћедонији. За неколико тренутака „Хотел Маћедонија“ био је опкољен полицијом. Али, већ беше доцкан! Никола и његов друг умакоше за времена, један на једна, а други на друга врата. По опису и казивању Милановом како изгледа Никола и на коме је месту у хотелу исти мало час седео, детектив је знао с ким има посла. С тога он одмах оде до Николине куће и ту се прикри са надом да ухвати и Никому и његовог друга кад буду дошли. Тако прикривен чекао је до сванућа, па кад дотле нико не дође, он уђе у кућу и нашав самог Николу спроведе га до најближег кварта, који га одмах и притвори.

За осталим крадљивцима трагало се и даље, али узалуд.

Ушло се у траг и једном лицу, које је код једног банкара у Софији променило 1130 дин. у срп. банкама. То је лице било одсело у хотел Батенбергу без пртљага и казало се под именом Стојана Костова, да је представник трговачке куће Анђела Димитријевића из Ниша. Зна се међутим, да је у Нишу пре 6 год. живео ники Анђел Димитријевић, часовничар; али где исти сада живи не зна се. Пошто је Стојан одмах и напустио пом. хотел, није се ништа више о њему до сада сазнало.

Николу су бугар. власти пребациле у Србију 1. јуна о. г.

Ђорђе Тасић одмах је признао дело, а Сотир тек 18. априла. Жене њихове признале су такође одмах; али је нарочито Фрусина много врдала за време целог ислеђења.

Јован пак није хтео признати дело пред услед. влашћу. Признао је за онај шраф, да га је он дао направити, а признао је и то да је од Ђорђа Тасића примио одмах сутра дан после крађе 1000 дин. у банкама само да га не би проказао јер му се Ђорђе поверио. Он — Јован — преварио се и пристао на то „јер ко не би учинио тако незнатну услугу за толику суму новаца!?“ Од примљеног новца пола је, вели, потрошио а пола бацио у Нишаву.

Никола је како код бугарске тако и код наше услед. власти признао отворено о томе како су договори о похари текли и ко је све у дело умешан; али се правда, како је њега амо из Софије довео Адекаростос као тумача. Јован их је вели обојицу одвео и наместио код Браће Стамболија. Тек је он ту видео у каквом се колу људи налази али тада већ није имао куда! Са Миланом он је водио преговоре о крађи, јер Адекаростос и Милет нису се због језика могли са њиме споразумевати. Вели, да он није рђав човек; али га је као таквог, и као касацију, софијској полицији изнео један његов непријатељ у писму из Атине. Њему је одавде увек писао Сотир, јер је Јован неписмен. Писма му је слао на адресу „Никола Логиотато хотел Браћа Миладинови.

Алат су пренели Никола и Адекаростос из Бугарске. Никола је пренео бургије, а Адекаростос остали алат у једном великом појасу испод горњег дугачког капута.

Под истрагом код Начелства као саучеснице били су и жене: Јованова — Неда, Сотирова — Лепосава, и Ђорђева — Фрусина.

Од покрађеног новца нађено је свега 3115.20 дин. Врло је вероватно, да је Јован свој део где год закопао, али неће да каже где. Копањем на више места новци се нису могли наћи.

Јован Анђелковић (број 1.) по занимању бозаџија. Родом из Призрена у Ст. Србији; има му 50 год. средњег је раста, црњомањаст, добро развијен, очију црних мало упалих, оштра погледа.

Ђорђе Тасић „Стамболија“ (број 2.). Родом из Ниша; има му 35 год., средњег раста, сувоњав, црњомањаст, очију црних, лица овална, бркова средњих; обично се брије а сад је пустио браду у шпиц; косе црне.

Сотир Тасић „Стамболија“ (број 3.) брат Ђорђев, има му 40 год. Високог раста, прићелав, црномањаст, лица бела и овална, очију црних, бркова средњих, проседих; бријао се а сад има браду округлу, проседу.

И Сотир и Ђорђе некада су били имућни људи а и данас имају још доста имања. У Нишу су уживали леп глас. Били су увек мирни и повучени људи. Нико живи није могао мислити да ће они упасти у овако прљаво дело.

Милан Динић (онај млађи што стоји) бив. писар код похаранога г. Мите. Родом из Ниша; има му 19 година, средњег раста, црномањастих очију, обрва и косе црне; брија се, али носи кратке бакенбарде и малу брадицу испод доње усне. Увек

је био кицош. Милан је лакомислен младић; изгледа, као да га је само та лакомисленост навела на ово дело. Сутра дан одмах се покајао што је учинио. Али, ако се не поправи може бити врло опасан члан друштва.

Никола Логиотатос (онај старији што стоји) Родом из Солуна, има му 48 година, по народности Грк. Средњег је раста, сувоњав, просед, очију црних живих, бркова ретких проседих, косе такође проседе и на темену ретке. Врло је интелегентан човек, говори: српски грчки, талијански бугарски и влашки.

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки —

(НАСТАВАК)

III

Разбуди се први, немирним погледом погледа около себе, одмах се умири, и погледа на Гаврилу. Он слатко ркаше, осмејак лебђаше на његовом детињастом, здравом и препланулом лицу, снивао је нешто. Челкаш уздахне, и успне се горе по уским лествицама од ужета. Кроз отвор предњег дела барке види се плав комадић неба. Беше видно, али као у јесен суморно и досадно.

Челкаш се врати кроз два часа. Лице му црвено, бркови некако дрско уврћени навише, на уснама сија добродушно весели осмејак. Имао је дуге, јаке, чизме, куртку, кожне панталоне, личио је на ловца. Одело му беше изношено, али још јако, и веома му доликоваше, изгледао је у њему крупнији, мање коштат, војнички.

— Ej, теленце, устај! — гурну он Гаврилу ногом.

Он скочи, не познаде га иза сна, па уплашено заустави на њему своје мутне очи. Челкаш се засмеје. — Иха, какав си! — напослетку се Гаврила осмехну широким осмехом. — Читав господин!

— То код нас бива брзо. Али баш си и плашљив! ej! ej! Колико си пута ноћас био готов умрети? Рецидер!

— Е видиш, сâм се размисли, ја сам првипут на такоме послу! Е, могао сам душу изгубити но сав живот!

— Е, а ишао би још једном? а?

— Још?... Па оно... како да ти кажем? За каку ваљу?... то је оно!...

— Е, а кад би пале две шарене? (банке од сто руб.)

— Дакле двеста рубаља? Па ништа... Могло би се.

— Стој! А како би оно душу изгубио?...

— Па оно, може бити... не би се ни изгубила!... — осмехну се Гаврила. — Не би се изгубила, а ја бих био човек док сам жив.

Челкаш се весело церека.

— Е, лепо! још једном пошалићемо се. Ићи ћемо сад на обалу. Спреми се.

— Шта имам да се спремам? Готов сам.

Па ево их опет у чуну. Челкаш на крми, Гаврила код весала. Небо суро, равно превучено облацима, а њиховим чуном игра се мутнозелено море. Далеко тамо, у правцу кљуна чунова види се жута пруга песковите обале, а иза крме одмиче даље слободно, пространо, усталасано море, изривено валима, овде онде окићеним белим ресама од пене. А томо, у даљини, виде се многе лађе, љушкају се на грудима мора, далеко улево читава шума катарака, и беле куће градске... На све разастрта танка копрена пепељаве магле.

— Ехе, до вечери ће се побоље разиграти! — ману Челкаш главом на море.

— Бура? запита Гаврила, браздајући море снажно веслима. Већ је од главе до ногу био мокар од млазева и пљуска воде што их ветар по мору разбациваше.

— Аха!... потврди Челкаш.

Гаврила га упитно погледа.

— Па, колико су ти дали? — запита напослетку, видећи да Челкаш не мисли почињати разговор.

— Ево, — одговори Челкаш и пружи Гаврили нешто што је из џепа извадио.

Гаврила опази шарене новчанице, и пред очима све му устрепери у тим шареним, дугиним, бојама.

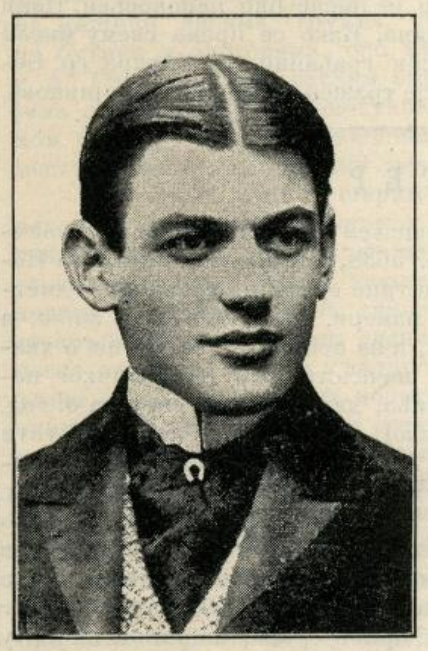
(Свршиће се)

АМЕРИКАНСКА ПОТЕРНИЦА

Ми смо већ имали прилике да нашим читаоцима прикажемо и америчанске потернице због њених интересних описа. Уредништво наше добило је ових дана и ову потерницу са фотографијом кривчевом, коју нам је послао судија из Неворка Н. Ј. Уједињених америчких држава. Ма да смо уверени да кривац неће баш доћи у Србију, ми то ипак чинимо из пажње према људима, који живе управо на другој страни земљине кугле, па ипак знају да наша мала држава постоји као земља уређена, која има и своју уређену полицију и свој полицијски орган за изношење слика криваца.

Потерница гласи:

„Карло Л. Ролер, побегао је од власти, тражи се у Грофству Есекс Н. Ј. по ниже означеним податцима због фалсификовања и протурања акција (приватних и државних) и облигација. Он је покушавао да у цељи протурања ових папира придобије и саучасника, па је због тога и одан властима.

Опис: Рођен је у Уједињеним државама; има му 27 год., ну по изгледу је детињастог облика, боје беле, средњег стаса, висок: 5 стопа и $4^1/_2$ цола, тежак 120 фуната, носа повеликог, лица правилног, боја коже тамна, дебелих усана, рамена лако улеглих; кад хода ноге му иду унутра (einwärts.) Занима се спекулацијом, трговином, али је највише радио на фалсификовању папира, јер му је то врло добро ишло од руке. Љубитељ је коња и берзе. Радо похађа забавне локале. Моли се сваки да га пронађе. Ако се ухвати да се притвори и одмах о томе јави депешом Ђорђу Вирту судији Графства Есекс. Зграда судска у Неварку Н. Ј.“

ТРАЖИ СЕ

Рајка Јончића, родом из Градашнице одвео је као момка Ђорђе Младеновић, лончар из Раснице, који је радио помен. занат у Параћину. То је било у месецу марту прошле године. Па како се Ђорђе вратио, а Рајко не, и на питање Агне жене Т. Манчића из Градашнице, матере Рајкове вели, да је Рајко отишао од њега незнано где, то начелство округа пиротског актом бр. 4694 моли све полицијске власти да Рајка потраже и нађена њему упуте, како би се могао предати родитељима. Рајку је 15 година, омален, плаве косе, очију модро-зелених. УБр. 19284,

Јован Јовановић, бив. пуномоћник фирме Михаила Оглића из Београда, оптужен је за утају извесне суме новаца, што их је од појединих трговаца из унутрашњости наплатио за рачун исте фирме. Кварт варошки актом Бр. 7531 расписује тражење Јованово и моли све полиц. власти да га на случај проналаска њему спроведе. УБр. 19.244.

Катарина Магош, родом из П. Алмаша у А. угарској, још 9. јула т. г. погодила се у службу код г. Радивоја Попс-Драгића овд. адвоката. Кад се доселила, она је донела г. Драгићу своју буквицу, пасош и пуна кола разног покућанства и сместила у подруму и на тавану. Ну, пошто је г. Попс видео да Катарина има врло много ствари, он јој откаже службу јер нема где да прими и њене толике ствари. По томе је Катарина отишла у цељи да тражи себи стан, али се ни до данас није вратила по своје ствари. На доставу г. Попсову Управа гр. Београда, расписује тражење Катаринино и нађену да упуте Управи с позивом на Бр. 19592.

Владимира, сина Ранче Гавриловића, земљоделца из Пирота, који је до 13 тек. мес. био у служби код Симе Ђорђевића, трг. у Пироту па изненада службу напустио и побегао,

тражи начелство окр. пиротског актом Бр. 4879. Владимир има 15 год. омањег је стаса, сувоњав, плав у опште. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи гр. Београда с позивом на акт. Бр. 19745.

Нађен леш. Краљ. повереништво у Земуну јавља: да је 15. ов. м. нађен један човечији леш у старом Дунаву на углу Ратне аде према Козари ади и новој Бајчи. Леш је човека од 40—45 година, око 170 с. м. висока, због врућина леш је у лицу био јако надувен и прешао у трулеж, те се не може описати; косе црне, али поврху опала, која је можда од трулежа ако није био ћелав; браде црне, кратке, пуне и округле; бркова црних који су већ опадали, очију плавих и избуљених; зуба здравих. Леш је био обучен у кошуљи и гаћама од белог српског платна по србијанском крају, на врату је имао белу џепну мараму. Лекарским прегледом констатовано је да непознатоме није насилно живот одузет јер је посве био неповређен. Цени се да је у води био свега 8 дана. Како се према свему мисли да је утопљеник био наш српски грађанин, то Управа гр. Београда актом Бр. 19610 расписује тражење фамилије покојникове.

ПОТЕРА

Оглашен за хајдука. Решењем начелства округа топличког. од 21 јула ове године Бр. 5688, утврђено је, да је се Петар Нешовић тежак из Г. Бејаштице среза прокупачког, одметнуо испод власти земаљске у намери, да самовласно живи, и да кажњива дела чини. С тога, а на основу чл. 2. закона о хватању и утамањивању хајдука, начелство округа топличког позива одметнутог Петра Нешовића, да се до 10. августа о. год. — пријави најближој полицијској власти која ће га упутити Начелнику среза прокупачког. Ако се у одређеном року не пријави ма којој полицијској власти. Начелство ће Петра по чл. 3. поменутог закона огласити за хајдука. Петар је: стар око 40 година, уопште плав, бркова малих ретких, брија се, ћопав у леву ногу и рамље, јер му је иста нога краћа од десне, раста средњег; од одела на себи има: кошуљу и гаће од тежињавог платна, копоран без рукава од црног сукна, на глави шајкачу плаво затворене боје, на ногама опанке.

Бр. 5688. Од начелства окр. топличког 12 јула 1901 год. у Прокупљу.

Ђорђе Николић коцкар из Смедерева који је осуђен на 5 година затвора, 21. ов. м. у вече, побегао је из притвора ћупријског првостепеног суда. Ђорђе је средњег раста, сув, снажан, у лицу црн, очију жмиравих, кратке брадице, лева му рука при покрету дркти и на истој има жиг 1882, звезде, месеца и птице, а на левој бутини жиг турске сабље. Ђорђе је врло опасан зликовац а побегао је бос, гологлав, у гаћама и кошуљи. — Начелство окр. моравског актом од 22. о. м. Бр. 9089 моли све полиц. власти да Ђорђа живо потраже у своме кругу и њему стражарно спроведу. УБр. 19503.

Непознати лопов, ноћу између 21 и 22 или између 22 и 23 ов. м. насилно је отворио кујну и собу г. Франсоа Жозер г. Пигаж, секретара министарства иностраних дела и Народне Банке, са станом у улици „Краљ. Наталије“ бр. 98, и украо следеће ствари: 7 чаршава креветских, 3 кушуље женске, 3 беле рекле женске, 3 спаваће мушке кошуље, 3 данске мушке кошуље, 6 пешкира, 6 салфета и 4 мушких гаћа. Ове покрађене ствари по изјави оштећеног вреде 100 дин. — Управа града Београда расписује тражење лопова и покрађе, који ако се пронађе, да јој се стражарно спроведе с позивом на њен акт под бр. 19.532.

Љубомир Вуловић, б. искушшник манастира успенског у срезу бољевачком, округу тимочком, украо је старешини манастира 20 динара и једног коња па побегао. Он има 18 год., средњег је стаса, округла лица, косе и очију црних, носа кукаста, у оделу је цивилном. Начелник среза бољевачког депешом бр. 7587 од 27 тек. мсца моли све полицијске власти за Љубомирово трашење. Акт управе града Београда бр. 19790.

Радисав Перлановић, из Сопића окр. крагујевачког, осуђеник београдског казненог завода, — 26. ов. мес. побегао је са осуде из Топчидера. Радисаву је 19. год., средњег је стаса, у опште црномањаст. Он је као малолетан осуђен због убиства на 8 година робије без окова, која му је казна помиловањем сведена на 4 године. Од ове казне до дана бегства издржао је 3 године 7 месеци и 8 дана, а има још да издржи само 4 месеца и 22 дана. Управа београд. казненог завода, моли све полиц. власти да бегунца пронађу и стражарно га упуте. УБр. 19652.

Марко Савић родом из Босне и **Сава Миленковић** из Крепољина окр. пожаревачког, осуђеници београд. казненог завода, побегли су са осуде 23 ов мес. и то: Марко из Добричева, а Сава из Љубичева где су били на раду. — Марку је 24 год. средњег раста, у опште смеђ; имао је на себи робијашко одело и лак оков. Сава је малолетан, око 19 год. (без личног описа). Управа београд. казненог завода моли све полиц. власти да ове осуђенике потраже и нађене њој спроведу с позивом на Бр. 3156 (УБр. 18787 и 19608).

Пошто су нам све ове потере дате тек при закључку листа нисмо имали времена да им слике израдимо. Ако се до идућег броја не пронађу, ми ће мо им слике изнети.

Герхард Перлинден, бив. управник једне фабрике у Оберхаузену (Немачкој), извршив масу превара, фалсификата, па најзад и лажно банкроство, побегао је пре неколико дана из места становања.

Он има 41 год., стаса је омалена, косе затворено плаве, чела обична, обрва правих, очију сивих, носа и уста обичних, лица округла, браде плаве, бркова густих и плавих. Нарочиту пажњу треба обратити на његов промукао говор, тром ход, кратковидост, фаличне зубе и ожиљак на левој страни врата, као и између средњег и показног прста десне руке. Герхард има код себе заграничні пасош који му је издат 12 јула 1901 г. у Оберхаузену, а од језика говори: немачки, француски и холандски (последња два доста лоше). На молбу овд. немачког консулата, управа града Београда актом својим Бр. 19201, позива све полиц. власти у унутрашности Србије да на бегунца Герхарда обрате најстрожу пажњу, а у случају проналаска да је о томе одмах известе. О затварању Герхардовом постоји решење истражног судије у Дуисбургу од 30 тек. месеца (по новом) Бр. 593. Истим решењем предвиђена је и награда **од 5000 марака** ономе ко ухвати овог бегунца.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Одликовани: Његово Величанство Краљ 23 ов. м. благоволео је одликовати: Орденом Таковског Крста II степена (са звездом) г. Божу К. Маршићанина управника града Београда; орденом Таковског Крста III степена г. Милутина Поповића, начелн. министарства унутрашњих дела; IV степена: г. г. Спиру Поповића, секрет. мин. ун. дела, Влад. Недића и Теофила Максимовића, чланове управе гр. Београда; V степена: Милана Вукићевића члана управе и Уроша Грабовца ср. начелника, а

Орденом Св. Саве V. степена: г. Душана Ђ. Алимпића шафа кривич. одељ. управе гр. Београда и сарадника нашега листа.

Честитамо.

С..... Ј. М..... писару општине Р.....

На ваше питање од 22. јуна ове године одговорићемо вам онда, кад нам саопштите и *разлоге* са којих је поништена пресуда општинског суда.

Због нагомиланог материјала а да би изнели у једанпут целокупни опис *Крађа у Нишу* која заузима велики простор, ми смо поред осталог материјала спремљеног за овај број, изоставили и свршетак «Бедне Ане».

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Кад се нађе више длака, са сваком се поступи по поменутом начину, свака се сачува одвојено (ако није њих више улепљено крвљу) и свака се обележи за себе и то одмах. И овде хоћемо да почегнике опоменемо, да ни по што не помишљају, да није потребно, да се све обележава и описује, него да се то може упамтити. Овде је памћење врло тешко, а нарочито за дуже време, јер обично наступају важнији догађаји, који раније побркају и збришу.

Увеличана човечја длака.

Испитивање длака може играти врло важну улогу при различитим полним злочинима. Овде ћемо навести два случаја полне обљубе са животињама. Код једнога човека, у кога се посумњало да је учинио сличан грех, нађене су коњске длаке, а код једне куварице, која је по истој ствари окривљена, нађене су црне псеће длаке.

Слично томе може се десити и приликом принудне полне обљубе. Врло је лако могућно, да у бурном полном акту испале длаке једне личности умешају се у длаке друге личности и ту остану. Препоручили би да се у таквим приликама увек тако што потражи (и то код обе личности, код окривљене и оштећене) и да се у случају проналаска такви објекти предаду стручњаку ради испитивања.

Важна је уосталом свака длака, која се нађе у току једне истраге против непознатог окривљеног, ако се може доказати, да је она несумњиво припадала окривљеном.

Пфаф наводи један врло поучан случај, који спада у ову област. Неки непознати тешко је једне мрачне ноћи повредио једног човека, вероватно мислећи да је то неки други. Учинилац, о коме се није имао ни најмањи лични опис, изгубио је у бегству капу, која је донета у суд. У њој су биле залепљене две длаке, које су предане судском лекару ради микроскопског испитиванања. Пфаф је нашао, да су те длаке биле седо-плаве, али да су у својој сржној супстанцији имале још многобројне, као угаљ црне пигментске ћелије, из чега се извело, да су оне од неког млађег човека, који је већ почео по мало седети. Судећи по пресечној површини, која је још бчла са свим оштра, морао се учинилац неколико дана пре дела ошишати. Напослетку нашло се да је корење у длака било веома оскудно храњено, из чега се могло закључити, да су те длаке, које су у свом епителијалном слоју имале више узвишица, које су постале од зноја и биле у облику брадавица, извесно расле на ивици ћеле неког човека, који је био склон гојазности, јер се на глави јако знојио. Микроскопичар је дакле донео сасвим употребљив опис личности: „То је снажан, гојазности склон човек у средњим годинама, црне, проседе косе, који се пре кратког времена ошишао и почео ћелавити.“

Слична констативања моћи ће се учинити у већини случајева. Само треба уложити труда и не плашити се од трошкова.

Нису ретки случајеви, да је неки кривац у бегству или у тучи изгубио капу, која је за тим однета у суд. Али врло се ретко дешава, да су иследници потражили да ли у тој капи није залепљена која длака косе и да су је предали на испитивање микроскопичару. Такође од врло велике важности је то испитивање, кад се на неком нађеном лешу, услед наступеле трулежи, не може више констатовати идентичност, његова доба, особине тела и т. д. Има ли ма и најмање сумње, да је било силовања, никада не треба пропустити, да се с леша узму длаке и предаду микроскопичару, да овај констатује, што се може констатовати.

Ако питамо уопште, шта нам стручњак све може рећи о коси, дознаћемо да он може успоставити разлику између неких биљних стручака, сличних коса и длака као и између длака човечјих и животињских.

Исто тако разликује он длаке, које расту на човечјем телу. Пфаф износи у свом делу знаке, који постоје између разних длака (мушка и женска коса, обрве, трепавице, длачице у ноздрвама и у ушима, брада, бркови, длаке испод пазуха, на руци, на мишици, леђима, грудма, око мушких сиса, за тим: длаке на бутини и листовима, око мушког и женског полног уда, и т. д.) Све оне имају сасвим опредељене знаке, обележја, по којима се разликују, и немогућна је погрешка, тако да се у даном случају може од иследника тражити да каже, на ком је месту мушког или женског тела расла дотична длака.

Исто тако, само у ширим границама, може стручњак одредити старост неке личности, од које му се даду длаке. Најлакше учини он то, кад му се даду длаке с кореном, пошто се корен длаке у толико лакше раствара у калијум хидрату, у колико је млађа дотична личност. Корен длаке мале деце раствара се одмах, а корен длаке старијих лица раствара се тек после неколико сахата у калијум хидрату. Ако је предато више длака исте личности на испитивање, онда се покушаји могу чинити тачније и утврдити средње време, које је било потребно за растварање корена длаке; за тим ће се узети длаке људи, чије су године познате, и испитати, којих су од њих длаке требале толико исто времена за раствор и тако ће се прилично приближно одредити граница старости.

Али има још и других средстава, да се констатују године, н. пр. смањење пигментских ћелија у сржној супстанцији и празнине, које постану у истој, по којима се може закључити, да ли је нека сасвим бела длака из косе човека младог, рано оседелог или из косе седог старца. Длаке код полног уда младе девојке свршавају се у фином шиљку а код старије жене затупасто; длаке испод пазуха код оба пола у младости су танке а у старијим годинама достигну просечно 0.15 м.м. а и преко тога; — у кратко микроскопичар има осим растварања корена длаке с помоћу калијумхидрата других знакова, да буде бар приближно на чисто о годинама дотичне личности. Као што смо још видели из мало час поменутог Пфафовог примера, лекар може да нам с већом или мањом поузданошћу каже још и друге соматичне особине, бар у извесним случајевима. У приликама он ће нам чак моћи казати нешто што се радило с косом (да ли су се употребљавале извесне помаде, боје и т.д.) што можда за нашу ствар неће бити од мале важности.

Исто тако по изгледу косе може се дознати, да ли су длаке испале или чупане, одсечене, што за опредељен случај може бити од одсудне важности. Тако се н. пр. доста пута код повреда на глави може по коси лакше закључити које је оруђе употребљено него ли по рани. Према томе увек треба да се лекару пошаље коса, да је микроскопски прегледа, кад год се тиче повреда на глави, при којима је употребљено оруђе непознато. Такође на друге ствари ваља иследник да скрене своју пажњу и да лекара одмах пита, кад се приликом обдукције, ексхумирања и т. д. на коси леша опази нешто необично. Тако дешава се, да се код тровања арсеником и живом, за тим код многих тровања наркотичним средствима, која учине да се крв раствори, врло лако могу чупати длаке, а нарочито оне око полног уда.

У једном погледу длаке су у форензијском смислу још важне: оне могу да се врло дуго одупру труљењу. Овде се не смеју узимати за пример мумије или мумифицирани лешеви, који се налазе у гробницама или иначе повољним локалима, јер се длаке морају одржати, кад су прилике одржања биле тако повољне, да нису иструлили чак ни делови тела који лако труну: мишићи, ткања, кожа и т. д. Али можемо скренути пажњу на оне случајеве, који се тако често дешавају, где су лешеви нађени доста пута у врло неповољним приликама одр-

жања, на којима су длаке биле врло добро очуване. Тиче ли се дакле питања, да ли неки леш да се ископа, или да због дужине времена нема изгледа, да се што важно нађе, увек се ваља одлучити за ископавање, кад се има очекивати, да би истрага косе и длака на лешу могла да нешто објасни (н. пр. за доказ идентичности. Ако време од смрти дотичнога није и сувише дугачко, онда се може при унеколико повољнијим приликама земљишта, где је леш сахрањен, пре сматрати, да су се длаке сачувале, него да нису. Ваља упамтити, да длаке младих људи иструну пре него старих, да се црна длака боље одржава него плава и да коса дуже траје него друге длаке; длаке око полног уда иструну најпре.

Ма колико да може наука учинити овде с помоћу микроскопа, ипак практички правник не сме у неким случајевима много очекивати, а нарочито онда кад се тиче доказивања идентичности длакама, т. ј., да ли је нека на трећем месту нађења длака од неког опредељеног човека. Ствар може бити несумњива, кад се на питање одговори негативно, и пошто то већином може служити за доказ невиности неког човека, та наука баш ту стави своје најлепше тријумфе. Јер да права плава коса, која је нађена у руци убијенога, није с главе човека који има ковржаву и црну косу, може микроскопичар с несумњивом сигурношћу казати, и то питање може се у том правцу сматрати као свршено.

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 15.839
18 Јула 1901 год.
у Нишу

Свима окружним начелствима

Господин Министар Народне Привреде, писмом својим од 23. јуна 1898 год. ПБр. 4213 известио ме је: да је и ове године предузео потребне мере, те да се једном стане на пут несавесној шпекулацији са сувим кожама, ради чега је издао 23 јуна т. год. ПБр. 4213 и распис томе начелству, те да начелство обрати најозбиљнију пажњу на све оне шпекуланте који се при сушењу кожа служе недозвољеним средствима, па их обично изнутра помажу глином или блатом, или их разапињу сировим и дебелим дрвцима, само да би тежина коже била што већа, као што је разјашњено томе начелству расписом Господина Министра Народне Привреде од 5 децембра пр. год. ПБр. 8971.

Главно је тежиште у томе: *да се такве коже не извозе из земље,* те је ради тога Господин Министар Финансија наредио свима царинарницама а нарочито савској и железничкој станици, да ни један транспорт кожа не приме на експедицију, док претходно о тим пошиљкама не известе дотичне полицијске власти у местима, где су царинарнице, односно полицијске одељке.

Саопштавајући ово томе начелству препоручујем му: — а) да се све полицијске власти строго придржавају наређења Господина Министра Народне Привреде, која су издата по овоме а и наређења мога издатог претписом ПЊ 23324; — б) полицијским властима биће дужност, да одмах комисијски изврше преглед кожа, па ако нађу да у истима има дрвета у тежини преко 5%, или да је руно омазано блатом или глином у намери да кожа буде тежа, онда ће се такав транспорт враћати пошиљаоцима, а о извршеном прегледу послати протокол надлежној полицијској власти да дотичне узме на одговор и по закону казни.

Ове и осталих наредаба по овоме треба се строго придржавати, јер је циљ истим наређењима унапређење наше извозне трговине са кожама.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
ПЊ 19101.
4. септембра 1898 год.
Београд

Свима окружним начелствима

Врло честе жалбе појединих царинарница, противу полицијских власти, за немарно извршивање осудних царинских решења, дале су повода Г. Министру Финансија, те ме је он писмом својим од 31. пр. мес. КБр. 11070, молио за наредбу полиц. властима, да се ови послови, као хитни, у будуће брзо свршавају у интересу повећања царинских прихода.

С тога препоручујем свима начелствима и среским начелницима, да у будуће осудна царинска решења, која ми поједине царинарнице доставе на извршење, сматрају као предмете хитне природе, и да их извршују одмах, а најдаље у року од 30 дана по пријему, јер само брзо извршивање царинских осудних решења донеће, да се приходи царински повећају.

За противно поступање овоме наређењу, одговараће ми окружне и среске старешине, односно њихови заступници.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Суд општински казнио је извесно лице са десет дана затвора и четири месеца полицијскога надзора, за крађу ћурака у вредности преко десет гроша, заснивајући ту своју пресуду на прописе §§ 391. у вези са 320 *а* и 320 *б* крив. закона.

По жалби осуђенога, надзорна власт одобрила је пресуду у погледу затвора; а у погледу полицијског надзора поништила, са разлога: да по четвртој алинеји § 4. а. полиц. уредбе, осуде за стављање под надзор полицијски изриче општински суд *са одбором.*

Овај општински писар моли нас за објашњење:

Да ли општ. власти, које изричу казну над крадљивцима, могу у исто време осуђивати их и на полицијски надзор, истом пресудом, у смислу §§ 320 *а* и 320 *б* кривичног закона — или не?

На ово питање одговарамо му:

Да је, по нашем мишљењу, надзорна власт погрешила, кад је пресуду општинског суда односно полицијског надзора поништила, јер по § 320 б казненог закона „*надзор полицијски изричу полицијске власти поред других казни, само над крадљивцима*“.

Осуђено лице било је крадљивац а општински суд ислеђујући ово дело и изричућу по истоме казну затвора и полицијског надзора, вршио је *власт и полицијску и судску*, зашта је био и надлежан по § 4 *а* полицијске уредбе.

Али, кад је надзорна власт већ учинила ту погрешку, која се сада не да исправити, јер је њено решење, према §§ 15 и 16 полицијске уредбе, извршно и не подлеши даљем расматрању — онда, општински суд може, *са одбором,* на основу већ постојеће пресуде, којом је несумњиво утврђено да је осуђено лице учинило просту крађу у вредности преко два динара, донети одлуку, да се то лице по последњем одељку § 4 *а* полиц. уредбе по издржаној или опроштеној казни досуђеног му већ затвора, стави и под полицијски надзор, за онолико време, колико суд и одбор нађу за потребно, али ипак не за дуже време од четири месеца, а за краће време може бити.

* * *

Једно питање општинским писарима.

По саопштењу једног нашег пријатеља, многи општински судови, у споровима између слугу и газда за неисплаћену заслугу, раде овако:

1. Кад дође општинском суду један слуга са тужбом и тужи свога газду за заслужену месечну или двомесечену плату, а можда и више, па ту његову тужбу преда после 4 месеца свога изласка од газде, или, на пример: преда је одмах, но суд за шест месеци по поднетој тужби не ради ништа, — он после шест месеци одбија тужиоца од тражења по истој тужби, као застарелој, а решењем својим упућује слугу да наново другу тужбу подигне и таксу плати, пошто је вели она прва тужба застарила, и, тек по поновној тужби, суд општински узима газду на саслушање и осуђује га да слуги плати заслугу и т. д.

2. Неки опет општински судови раде овако: Кад један месечно погођени слуга донесе општинском суду тужбу противу свога газде, за неиздату му заслугу месечно погођену, и суду је предаје после шест месеци од свога изласка од газде, — суд му тужбу прима, исту у поступак узима и одбија га као од застарелог права за наплату и осуђује слугу да плати газди дангубу и остали трошак.

Општински писари!

Да ли је овакав рад општинских судова у поменутим споровима правилан и на закону основан, и, ако није зашто?

Правилно мишљење штампаћемо у листу, на овоме месту, с назначањем имена свију оних писара, који су правилно на ово питање одговорили.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

К.... С. П..... писару општине Г.....

Кад је С....а пресудом општ. Суда, која је извршна постала, осуђен, да поред казне одступи од самовласно заузете њиве И.....е, и упућен да путем парнице код надлежнога суда доказује јаче право својине тога земљишта, ако хоће и успеху се нада, — онда је сада С....а, понова учинио самовлашће, кад је пожњео исту њиву, и тим поступком учинио кривицу из § 375-а казненог закона, а та се кривица извиђа и суди на тужбу приватног тужиоца, ако та С.....а противзакона радња не би у други вид кривица прелазила, у ком се случају по другим опредељењима има и судити и казнити.

Ч..... М. П..... писару општине Н.....

Тачка 8. члана 47. закона о општинама тако је прецизна и јасна, да не потребује апсолутно никаква тумачења. По њој не може ни у ком случају имати председничку плату онај кмет или члан општинског суда, који заступа председника општинског, просто за то, што тај кмет или члан има своју плату, јер друга реченица тога законског прописа гласи: *„Накнада ова припада само онима који не врше никакву платежну службу.“* А, пошто кмет или члан општинског суда, већ врши једну платежну службу (прима кметовску или чланску плату), онда он према оваквом законском наређењу, не може за заступање председника примати *накнаду равну плати онога кога заступа:*

И, по томе, објашњења наша по овој ствари, у ранијим бројевима »Полицијског Гласника«, сасвим су правилна и закону саобразна, а ваше је мишљење погрешно.

БЕДНА АНА

СЛИКА ИЗ БЕРЛИНСКОГ ЖИВОТА

од Артура Цапа

(Свршетак)

Глас му је био тврдога тона, а сада поче добивати мекшу боју.

„Не“, продужи он, „намера ми је била друга. Зар је заиста не можете да погодите“.

Неки неодређени страх обузео је целу. Срце јој је готово болно било у грудима, а пулс јој је јако био. Она одскочи, као да би хтела да побегне. Он је задржа рукама и врати је да седне.

„Не плаши се ништа, драго дете!“ умиривао ју је. „Ништа вам се неће догодити, на шта ви не пристанете“.

„Боже мој! шта бисте могли ви од мене захтевати?“

Трговац је посматраше неко време немо погледима, од којих се она грозила. Очи су јој грозничаво сјајиле, образи се зажарили, а груди јој се бурно дизале горе доле.

А и на трговчевим образима указало се лако црвенило, и мале су му се очи усијале од унутрашњег надражаја.

„Ви сте лепи“, понови он опет, „врло лепи. Нарочито ваш стас има све дражи, које изазивају дивљење у доброга познаваоца. Ја сам, од кад сам, био поштовалац женске лепоте, па сам то и данас, и — — кратко и јасно, ја заборављам ваш дуг и одобравам и данашње тражење, ако ви — — — “

Код ових речи обави је око стаса и покуша сада, да је привуче себи.

Млада је девојка седела неколико тренутака као без свести. Овај је удар погодио страховито њену душу. Крај наивности свога неискуснога срца није она ни издалека слутила о његовим побудама, за она доброчинства, као што се то сада дало разумети из његових речи и његовог понашања. Ужаснута скочи она. У очима јој се виде изражено најдубље узбуђење, а по покретима, да је спремна на одбрану.

„Никада!“ узвикну она са свим одлучно, свом тежином увређеног женског частољубља. „Никада! Радије ћу ићи да просим или ћу умрети!“

И он је био устао, а на гадним му уснама беше цинички осмех. Затим јој приђе ближе, да је загрли. Млада се девојка повуче натраг, побеже вратима и дрхтавом руком ухвати за кваку. Трговац беше побледео, и на њу је гледао мрким погледом.

„Охо, горда госпођице!“ узвикну он подругљиво. Изгледа, да сте се нашли увређени. Моја вас жеља вређа? Добро! Па ставимо се на хладно трговачко становиште! Ви ћете ми вратити узајмљени новац, а кроз четрнаест дана напустићете моју трговину — ја вам отказујем службу.“

Код последњих речи беше она већ отворила врата, и била је на прагу када јој је он довикнуо:

«Дајем вам рока на размишљање до сутра у вече. Кад се затвори радња, ја ћу вас очекивати овде.“

Она опет затвори врата за собом и погнуте главе изађе напоље. Шта ће бити од ње, шта ли од њене матере?

Када је приспела у свој стан, мати јој беше већ заспала. Болничарка исприча, да је лекар био ту, и да је веома грдио, што још није било набављено вино. Те су речи биле за младу девојку као усијане стреле. К томе јој још рече болничарка, да може да остане само још до сутра у вече, пошто се погодила на другоме месту. Ана је била дужна тој жени преко двадесет марака. А новац за вино?

Те се ноћи нису могле да сведу очи несрећне Ане, која је морила сву ноћ мозак, не би ли пронашла какав спасоносни начин, молећи и Бога за помоћ. Али као што толике легије очајних вапаја за помоћ осташе несаслушани, неиспуњени, тако је било и са њеним.

Када је сутра дан, бледа као смрт, отишла у трговину, сунце се већ указало на веселом, плавом, летњем небу. Опкољена бурним великоварошким животом, корачала је она гледајући у земљу и неколико је пута била изложена опасности, да је прегазе кола. О, она се не би тужила, да су је прегазили точкови — што се ње тиче. Али мајка! Мајка без помоћи!

Стотинама људи пролазило је крај ње: људи, младићи, жене, девојке, све је то хитало средини вароши у трговине. Многи су ишли сами мирни, као и она. Други по двоје, троје, шалећи се и разговарајући. А нико од њих није ни слутио да крај њих пролази једно младо срце у најгорчој борби.

Па ни рад у трговини није могао да је отргне из тешких мисли. Са страшном грозовитошћу увиђала је, како протиче минут за минутом, сат за сатом. Први пут јој се десило, од како је ступила у радњу, да ју је озбиљно опоменуо деловођа радње због грубе непажљивости.

И дође седам сати; млади се људи и девојке спремаху да пођу кућама. Како је било весело разговарање и смејање тога младога народа, који је опет за собом имао један дан рада, а пред собом једно вече за уживање.

Ана је стајала усамљена на страни, са црвенилом грознице на образима и очајањем у срцу. И још се једном окрете погледом око себе, неће ли се десити што необично, какво чудо, које би је сачувало од страшне судбине, да не буде жртва леденога разузданика? Ништа!

Сказаљка је неуморно, без икаквих осећаја кретала напред ка идућем сату, у коме су најнежнији осећаји непокваренога, неоскрнављеногa срца брутално пали у кал.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Када је Ана сат доцније дошла кући, наградила је болничарку и дала је мајци најјачега вина, које је успут купила. Матери паде у очи бледи измучени изглед младе девојке. Преко мере је радила у трговини, објаснила је Ана. Уморна је и хоће брзо да легне у кревет.

И леже у кревет, али јој сан не дође на очи, ма да га је она толико желела да би се заборавила мало. Непрестано се обртала по кревету, крију̂ћи главу дубоко у јастуке, да се не би чуо узвик страшнога бола, и немоћне љутње. И када је већ сатима кршила руке и чупала косу, најзад је савлада сан, те тако преморена заспа.

Када се ујутру диже окрепљена неутешена, спопаде је бес и очајање још један пут. Још јој један пут изађе пред очи тај бедни удес у свој горчини. Још се један пут удари у груди,

уједе за усне. Мислила је, да ће морати или умрети или изгубити памет. Али лудило је не снађе, смрт је мимоиђе.

После једнога сата диже се мирно: борба се у њеним грудима утишала, и наступи гробни мир. Друга је постала, чак и по спољашности. Сахрањено је било све што ју је везивало за безбрижно, невино детињство. Када је стала пред огледало, указа јој се нека страна слика. Да ли су то биле њене очи, што су тако хладно, мрачно, непријатељски гледале?...

Ана Бергер постаде јавна метреса свога принципала. Целоме персоналу нису остале неприметне чесме и дуге њене посете у приватној канцеларији шефовој. Господина Штајна није се тицало, што су његови људи шапутали и смешкали се. Њему је било сасвим свеједно, шта мисле други људи о њему. Он је све своје радње и понашање тако удесио, да није могао доћи у конфликт са законом. То му је било довољно. Велико богатство му је доносило сваковрсна уживања живота, те му није ни било потребно да буде јунак у врлинама.

А Ана? Она је све ниже падала. Није је се тицало, шта се око ње дешава. Она није чула, или није хтела да чује шта су говориле њене другарице међу собом, гласно се смејући. Још је само један једини племенити осећај живео у њој: брига за матером. Она није смела знати, ни слутити, по коју је цену платила кћи њена њено опорављење.

Било је прошло већ четири недеље. Мати јој је истина још била слаба, али се ипак толико опоравила да је могла излазити, само не далеко. Једно после подне пошла је да купи неке намирнице, и то је одведе у близини Штајнове трговине. Било је баш око седам часова, те се она реши да причека кћер и с њом да се врати кући.

Уђе у Штајнов дућан, и нађе се међу младим продавачицама, које су познавале стару жену из пређашњих обичних посета. Међу њима се појави очевидан покрет подсмеха. Гуркале су се, шапутале једна другој на уво и подругљивим осмехом мериле су дошавшу.

Стара није знала, шта то треба да значи. Кад је запитала, где јој је кћи, одговорише јој с прикривеним осмехом:

„Код шефа — у приватној канцеларији!“

Тада је и сви остали у трговини погледаше тако, да је она осетила као неки страх. Да би изашла из те незгодне ситуације, замоли она прву девојку крај себе, да изазове Ану.

„Ја, Бога ми, хоћу себе да чувам“, одговори кратко ословљена.

Шта је значило то непријатељство према њој? Стара жена веома узнемирена питаше за узрок томе саму себе. Она се окрете другој једној младој девојци, која је исмевала цео тај догађај, и њу запита шта све то значи.

Девојка јој одговори, безобразно смејући се:

„Но, госпођо Бергер, немојте се тако правити, као да не знате, да је ваша кћи —“

„Шта?“

Стара жена запита то, када је она девојка ућутала.

„Да је ваша кћи љубазница господина Штајна —“

Несрећна жена поведе се натраг, као да су те речи биле какав удар, који је згодио у лице. И не питајући даље ништа, изиђе мирно из радње и оде у свој стан.

Кад је Ана дошла кући, одмах је прочитала на мајчином лицу, да је ова све сазнала, те јој паде на груди, да јој све призна, све.

Надражаји тога дана отераше стару жену опет у болесничку постељу. Ослабљено тело, и поред све Анине неге, није могло да се одупре грозници, и за мало дана после тога смрт одузе тој несрећници свест о њеној несрећи.

С матером је Ана изгубила и последњи узвишени осећај. Господин Штајн је нашао убрзо Ани заменицу, оставивши бедну Ану, да и она буде једна од оних хиљада, које су изгубиле свако човечанско достојанство, које три четвртине свога доба проведу по улицама, где су за комад новца на расположењу свакоме пролазнику — које имају само још једну тежњу: Заварати себе! Заборавити!

ЧЕЛКАШ

— Максим Горки —

(Свршетак)

— Гледај ти њега!... А ја сам баш мислио, да си ме лагао... То... колико износи?

— Пет стотина четрдестет! Ваљано, вешто!

— В-вешто је! — прошапће Гаврила гутајући очима пет стотина четрдесет, који опет ишчезнуше у џепу. — Ај — хеј!... Да ми је таких новаца! — и уздахне под тешким теретом.

— Одшеткаћемо ја и ти, момчићу, опет у лов ћемо! — ускликне Челкаш узхићено. — Ех, немој мислити, брате, даћу ја теби твоје... Четрдесет ћу ти дати! а? Јеси ли задовољан? Хоћеш ли, одмах да ти дам?

— Па... ако ти није криво... што?... Дај ми! Примићу.

Гаврила сав трапери од ишчекивања и нечег што му чисто као нож сиђе у груди.

— Ха-ха-ха!... Ух, ђаволља лутко! Дај ми! Примићу. Прими, брате, молим те! Много те молим, прими! Не знам шта ћу и где ћу с том хрпом новаца! Избави ме, примидер, на!...

Челкаш пружи Гаврили неколико црвених новчаница. Он их прихвати издрхталом руком, баци весла, па стаде новац крити некуда у недра, лакомо зажмуривши очима и шумно увлачећи у се ваздуха, као да срче нешто врућe. Челкаш га посматраше с подсмешљивим осмејком. Гаврила пак опет дохвати весла, па не да их умаче у воду, него нервозно, брзо весла као да се уплашио од нечега, а очи спустио. Рамена и уши устресају му се.

— Ала си ти лаком!... Није то добро, рђаво је. Али, па шта?... Сељак... — замишљено рече Челкаш.

— Али с новцима се већ може штогод урадити! — узвикне Гаврила, намах пламтећи од страсна узбуђења. Па напретек, испрекидано, хитно, као да гони своје мисли и у лету хвата речи, стаде говорити о животу на селу с новцима и без новаца. Поштовање, безбрига, задовољство, слобода, радост, веселост!...

Челкаш га слуша пажљиво, озбиљна лица и очију, у којима ижмиркује некаква мисао. Каткад осмехне се задовољним осмехом.

— Дошли смо! — прекине напослетку Челкаш Гаврилин говор.

Талас подухвати чун и згодно га гурну у песак.

— Е, брате, сад је готово. Чун ваља извући подаље, да га вода не спере одавде. Доћи ће по њ људи. А ја и ти да се опростимо! Због ом! Одавде до града има осам врста. Ти ћеш се ваљда опет у град вратити? а?

На Челкашеву лицу сија добродушно лукав осмејак, и сав је изгледао као човек, који је намислио нешто за се врло пријатно а за Гаврилу неочекивано. Завуче у џеп руку, па шушкари банкама.

— Не... ја... нећу ићи... Ја... — Гаврила се задувао, гушило га нешто. У њему се комеша тма жеља, речи, осећања која једно друго гута, и пече га као ватра.

Челкаш га погледа не знајући шта да мисли.

— Шта те то дави? — запита.

— Тако, видиш... — али Гаврилино лице час поцрвени, час побледи, узврпољио се на месту, или је рад напасти на Челкаша, или је растрзан другим мислима, које му је било тешко извршити.

Челкашу не беше по ћуди видети тако узбуђење у овоме младићу. Чекао је шта ће бити, на што ће изаћи.

Гаврила се засмеје некако необично осмехом налик јецању и плакању. Глава му оборена, те му Челкаш не виде лице, једва се виде његове уши, час црвене, час бледе.

— Иди до ђавола! — ману Челкаш руком. — Ваљда си се заљубио у мене? Изгледа као девојка, тако се понаша... Или ти је тежак растанак са мном? Ај, жутокљуне! Говори, шта ти је? Или ћу да одем!...

— Да одеш! — звонко повиче Гаврила.

Песковита и пуста обала уздрхта од његова узвика, уздрхта и Челкаш. Намах Гаврила се опучи са свога места, паде Челкашу пред ноге, обухвати их рукама и повуче себи, Челкаш посрне, тресне на песак, па шкрипнувши зубима, оштро просече ваздух својом дугом руком, стегнутом у песницу. Али не стиже да удари, заустави га стидљиво и молећиво шапутање Гаврилино:

— Голубићу!... Дај ти мени... те новце! Дај, за име божје!... шта ће теби!... Ето, ти то за једну ноћ... само за једну ноћ зарадиш... А мени би године требале... Дај... молићу се за те Богу! Вечито!... у трима црквама... за спасење твоје душе!... Ете, ти ћеш их у ветар бацити... а ја би уложио у земљу... Их, та дај ми! шта је теби до њих?... Или ти је много да ми их

даш? Једна ноћ... и ти си богат! Учини добро дело! А ти си већ пропао, ето те који си... Теби нема права пута... А ја бих... ох, дај их мени.

Челкаш уплашен, зачуђен, и ражљућен седи на песку, завалио се и одупро рукама, седи и њути, а очи страшно бечи на младића, који је главу завукао међу његова колена, па грцајући шапуће и моли. Челкаш га одгурне, напослетку, скочи на ноге, па завуче руку у џеп и баци Гаврили шарене новчанице.

— На, псето једно! — викне он, дршћући од узбуђења, јака сажаљења и презирања према томе неситу робу. Давши новце осећао се јунак. Јунаштво му светли из очију, ведри се у свој му појави.

— Хтео сам ти и сам дати више. Синоћ си ме ражалостио... сетио сам се села... Помислих: дај да помогнем овоме младићу. А ти... Их, кожодеру! Просјаче!... Зар се због новаца може човек... тако да мучи? Будало! Лакоми ђаволи!... Памет изгубе... За петак ће себе да продате!... а?

— Голубићу!... Бог те помиловао! Гледај шта сад ово имам? иђаде!... сад сам ја... богаташ! — цичи Гаврила усхићен, треперећи сав и крију̂ћи новац у недра. — Ох, драги мој!... Вовека нећу ти заборавити!... Никада!... Реци њу и жени и деци... молите се.

Челкаш слуша његове радосне узвике, гледа му лице, светло, сјајно, искривљено од усхићења лакомога, и осећа, да он, крадљивац, скитница, одметник, никада не може бити тако лаком, низак да се заборави. Никада неће бити такав!... Та мисао и то осећање испунише га свешћу о својој слободи и јуначности, задржаваху га поред Гавриле ту на пустој морској обали.

— Усрећио си ме! — виче Гаврила, па узме руку Челкашеву, и њоме додириваше своје лице.

Челкаш њути и као вук помаља и кези своје зубе. Гаврила једнако тороче:

— И шта сам ја мислио? Идемо ми овамо... а ја сам новце... видео... мислим се... дохватићу ја њега... тебе... веслом... одј-ј-једом, парице себи, њега у море... баш тебе... а? Ко ће, велим, питати за њ? И кад га нађу, неће распитивати, које и како је то... баш убио! Није он, велим, такав човек, да се због њега диже галама!... Није потребан на земљи! Ко ће стати за њ? Ви'ш како!... а?...

— Дај овамо новце! — плану Челкаш и стеже Гаврилу за врат.

Гаврила се копрцну једном, двапут... друга рука Челкашева као змија се уви око њега... запуца подерана рубина, и — Гаврила лежаше на песку безумно избечених очију, хватајући се прстима за ваздух, и узмахујући ногама. Челкаш, прав, сув, налик на грабљивицу, зло искезио зубе, па се смеје кртим, ситним и јетким смехом, а бркови му нервозно одскачу на њошкасту, оштру лицу.

— Шта, срећан си? — кроз смех запита он Гаврилу. Никада, откако се зна, не беше му тако одвећ тешко, и никада не беше толико ражљућен. Окрете Гаврили леђа и упути се граду. Али није ни двапут коракнуо, кад Гаврила се изви као мачка, устане на једно колено, па добро замане руком и баци за њим читав камен, и злобно викне:

— У-у-један!...

Челкаш узвикне, ухвати се руком за потиљак, заљуља се, окрете се Гаврили, па лицем тресну у песак. Гаврила жив премираше гледајући га. Виде га како маче ногом, огледа главу да подигне, па уздрхта и опружи се као струна. Онда Гаврила потрча онамо у даљину, камо над магловитом стеном висаше ресаст и чупав црни облак. Падаше киша. Испрва мање, па се онда брзо претвори у кишу обилату. крупну, која из неба лијаше у танким млазевима. Правила је читаву мрежу од тих млазева воде, мрежу, која намах сакри даљину степе и мора. Гавриле неста у киши. Дуго се ништа не виђаше, осим кише и човека, који колико је дуг лежаше на песку крај мора. Али ево из кише се опет појави Гаврила; летео је као тица, па дотрчавши Челкашу, припадне му, и стаде га превртати. Рука му замочи у топлу, црвену, слуз... Он се стресе и одби одатле, блед, безуман.

— Брате, устаниде! — шапуташе он на ухо Челкашу. Челкаш се прене и одгурне Гаврилу од себе, промукло рекавши:

— Иди... одлази!

— Брате! Опрости... ђаво ме наговори... — дршћући шапуташе Гаврила љубећи Челкашеву руку.

— Ајде... иди... — прокркља он опет.

— Скини ми терет с душе... Рођени мој! Опрости!...

— Одла... даље... иди!... Иди до ђавола! — намах повиче Челкаш и седне на песак. Лице му бледо, пакасно, очи мутне, и склапају се као да му се веома спава. — Шта још хоћеш?... Учинио си... што си хтео... па сад иди!... Ајде! — хтеде да гурне Гаврилу, кога бол беше убио, али не могаше ногом да макне, и опет би се превалио, да га не задржи Гаврила. У тај мах обојица беху лицем у лице. Обојица беху бледи, жалосни и страшни.

— Фуј! — пљуну Челкаш у широко раширене очи свога радника.

А он покорно отре лице рукавом и прошапта:

— Чини штогод хоћеш... Нећу ти ни словца одговорити. Опрости, за име божје!

— Туњави гаде!... Не умеш ни да скиташ!... презриво викне Челкаш, исцепа испод своје куртке рубину, па њутећи, покадкад шкрипућући зубима, завијаше том крпом главу. — Јеси ли новце узео? — процеди кроза зубе.

— Нисам их, брате, узео! Не требају ми!... од њих је несрећа!...

Челкаш завуче руку у џеп своје куртке, извади свежањ новаца, једну шарену банку врати опет у џеп, а све остало баци Гаврили.

— Узми, па иди!

— Нећу да узмем, брате... Не могу! опрости!

— Уз-зми, велим! — кипљаше Челкаш страшно бечећи очи.

— Опрости!... Па њу онда узети!... — плашљиво и покорно рече Гаврила и паде крај ногу Челкашевих на влажни песак, који киша обилато квасијаше.

— Не лажи, узећеш, наказо! — уверено рече Челкаш, па с напрезањем дохвати га за косу и подигне му главу, и баци му новце у лице.

— Узми! Узми! Ниси, мислим забадава радио! Немој се стидети што умало не уби човека! За такве људе, као што сам ја, нико неће питати. Још ће рећи хвала кад сазнаду. Нà, узми! Нико ништа неће знати ни чути за твоје дело, још оно и награде вреди. Ну, ево!...

Гаврила виде, да се Челкаш смеје, и би му лакше. Крепко стегне новац у руци.

— Брате! а хоћеш ли ми опростити? Нећеш? а? плачљиво запита.

— Рођени мој! — одговори му Челкаш истим тоном подижући се на ноге и љуљајући се. — Зашто? немам зашто! Данас ти мене, сутра ја тебе...

— Ох, брате, брате!... — тужно уздахне Гаврила машући главом.

Челкаш стојаше пред њим и осмејкиваше се чудновато, а крпа на његовој глави, мало црвена, личила је на турски фес.

Киша лије као из ведра.

Два човека пођуташе.

— Па, због̃ом, — подсмешљиво и хладно рече му Челкаш, и пође.

— Опрости, брате!... замоли Гаврила још једном.

— Немам шта! — хладно му одговори Челкаш идући.

Иђаше посрћући и једнако длаком леве руке попридржава главу, десном пак лагано чупка своје мрке бркове.

Гаврила дуго гледаше за њим, док се не изгуби у киши. Па онда скиде свој мокри картуз с главе, прекрсти се, погледа на новце, стиснуте у руци, слободно, уздахне дубоко па их сакрије у недра, и онда широким, чврстим корацима, пође обалом насупрот оној страни, којом нестаде Челкаш.

Киша и тэласи брзо испраше ону црвену мрљу на месту где је Челкаш лежао, испраше и трагове његове и трагове младићеве... И на пустој и празној обали морској не остаде никаква трага ни успомене на малу драму, која се одиграла између два човека.

Прев. **К.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа

I.

— Варате се, госпођо! Госпођица Моклер није код куће. Трипут сам звонила; али ми нико није отворио.

— Мора бити да није чула. Ја насигурно држим, да је горе; јер кадгод рано изиђе, она ми то увек каже, пошто ја онда код ње успремам.

— Онда је још у постељи.

— У десет сахати? Али она устаје увек веома рано!

— Тхе, али ако особа, која је данас код ње, радо устаје доцније?

— Шта кажете? Особа, која је код ње? Ви ваљада нећете рећи, да госпођица Моклер има некога код себе?

— Па сад, не мора то баш бити човек — али може код ње бити пријатељица, каква лепа пријатељица?

Овај се разговор водио 20. марта 188.. године, и то између вратарке једне куће у Ри Бланш и једне продавачице из у уметничком и лаком свету веома познате „радње В... за женску тоалету". Девојка је била и у лицу ружна, као и у целој појави; трговкиња, као и прве продавачице у радњи цениле су је веома ради њене окретности и умешности, али су је због њена ружна изгледа употребљавали само за послуживање „незнатнијих људи"; а девојка је, на против, сањала о отменој господи и о „племству"; жутела је и зеленила од зависти и пакости и није пропуштала ни једну прилику, да говори ружно о својим ближњима, нарочито о ближњима женскога рода, па се често није устезала чак ни оговарања и клеветања.

Вратарка је изгледала као да не разуме њене речи, зато девојка остави завежљај, који је у руци држала, и седе без икаква околишења.

— До врага! рече; ви не знате, дакле, ништа о надимку, који носи госпођица Моклер?

— Какав би надимак то требао да буде?

— Ај, ај! Па госпођица Алфонз!

— Госпођица Алфонз... шта то значи?

— Зар не знате, шта се разуме под именом Алфонза?

— Под именом Алфонза? Па то знам; у новинама се чита доста о томе. Тако се назива субјект, који издржава жена, са којом живи.

— Тако је, али није сасвим тачно, одговори девојка претенциозно. — Ако је Алфонз прави Алфонз, ако, дакле, име, које носи, сасвим заслужује, онда мора његова љубазница — мислим особа, која га издржава — да буде издржавана од једног или боље од више љубавника.

— Како тачно ви то знате! морала је да узвикне вратарка, одмеравајући девојку оштрим погледом.

— Мислите? викну девојке, не бунећи се ни мало, — наше муштерије су ме тако обавестиле; париски лак свет поручује код нас! Ако имам некој да пробам струк, обично ми се причају без устезања ствари, које чине те и те даме, па ми је отуда познато и да је госпођица Моклер добила надимак — госпођица Алфонз.

— Мени та ствар још никако није јасна. Каква односа може да буде између госпођице Моклер и једног Алфонза?

— Ви то не разумете? Е, па добро! Госпођица Моклер је као жена оно исто, што је Алфонз као човек, или — да се јасније изразим, — госпођицу Моклер издржава једна дама.

— То није истина! рече вратарка с негодовањем. — Госпођица Моклер је честита девојка, изображава се за позориште и доћи ће до нечега, у то можете бити уверени!

— О! до нечега ће доћи... само не код позоришта! За свој живот се она већ сад не мора бринути.

— Кад тако не би било, то онда она не би морала дан ноћ да капље над својим улогама, него би могла свој живот згодније удесити. Али то она не чини, јер је за живот много потребно.

— То има свога основаног разлога, драга госпођо! Њена лепа пријатељица — ја се изражавам што је могуће више резервисано — напустила ју је, или ако вам се ова реч боље допада, отерала је. Ми то у нашој радњи знамо сасвим добро. Фина дама, о којој говорим, госпођица Икс, наша најбоља муштерија, била је прошле године код нас са госпођицом Бертом Моклер, да наручи за њу разна одела, и јемчила је за њу. Она радо на тај начин осигурава себи младе девојке, које јој се допадају... Али данас не плаћа више рачуне за госпођицу Моклер; с тога ми је наређено, да хаљину оставим, само ако се плати... Да, да! у нас су паметни, а то је и потребно код онаких муштерија, какве имамо. С тога и морам дотле чекати, док се лично не разговорим са госпођицом, и ако хоћете томе да припомогнете...

— Па то је проста ствар: отворићу вам!

— Најбоље средство... хвала лепо.

— О! Вама за љубав не чиним ја то... Та ви сте госпођицу Моклер и сувише оцрнили! Али ја бих хтела да вам докажем, да госпођица Моклер нема никога код себе, никога, разумете ли? Ах, што се мене тиче, можете се ви смејати пакосно колико год хоћете! Понављам вам: госпођица Моклер је честита девојка. Ваше приповетке о оделу и јемчевина, коју је код вас учинила та висока дама, не доказују мени ништа! Глете молим вас, дакле више не могу женске никако ни да се спријатеље, а да не буду оговорене?

— Па то зависи само од женскиња и њихова гласа! Мишљење о госпођици Икс учвршћено је ван сваке сумње, и разуме се, да госпођица Моклер мора да подлегне резултатима, који из таквога мишљења проистичу.

— Добро, добро! Ви ми можете слободно веровати, да ја нисам од оних, који све верују, што се о људима брбља. Као вратарка сам већ са разним женама разговарала; сазнала сам за разноврсне тајне, и ако смем да вам кажем своје мишљење, онда — ја не верујем у такве женске Алфонзе.

— Како хоћете, госпођо! али ја задржавам своје веровање.

— У лепе ствари верујете... Него хајдемо! И сувише сам већ са вама торокала.

Она узеде кључ и напусти своје место.

Продавачица пође за њом радујући се у души, што је тако оцрнила госпођицу Моклер, коју је отровно мрзила због њезина отмена бића, због њеног елегантног струка, због њене лепе плаве косе, због њених великих плавих очију и због њених класичних уста.

II.

У трему између партера и првога спрата застаде вратарка, отвори стан госпођичин, затим замоли продавачицу да причека, и закуца на вратима, која су водила у собу за спавање.

Пошто није добила никакав одговор, ухвати за кваку и пажљиво је притисну. Врата се отворише, и жена се приближи постељи. Ова је била празна. Нико у њу није ни легао, јер су застирачи били сасвим прави, неугужвани, а покривач је био још посувраћен.

— Гле, јамачно је гдегод на другом месту спавала, рече вратарка тихо, као за себе, неутешна због тога, што се њено мишљење о госпођици Моклер почело љуљати. Али њена вера у девојку била је тако чврста, да она одмах додаде:

— Можда је и ову ноћ провела будна и учила своје улоге, као што је већ често чинила!

На то отвори врата, која су водила у салон, ступи два корака напред, погледа унутра и застаде, од ужаса прикована за под.

На једној наслоњачи поред камина лежао је опружен човек, чија је као восак бледа глава висила уназад, докле су му руке висиле низ тело, а ноге, које је већ спопало мртвачко крутило, лежаху укочене. Прслук му је био од груди па на ниже натопљен крвљу, панталоне исто тако. Стопале су му биле умочене у усирену крв, која је била текла до средине салона.

А прекопута од човека, с друге стране камина, опет у једној наслоњачи, седела је Берта Моклер и гледала преда се укоченим погледом. Чак није ни главу окренула, кад је видела да се врата отварају — и кад је вратарка вриштећи изјурила из салона, изгледало је, као да није ништа чула.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

После по сахата уђе у стан полицијски комесар са заступником државног тужиоца и судским лекарем.

И не чекајући на позив комесаров, у нади, да ће бити још од користи, приђе лекар човеку, који је лежао у наслоњачи, узе га за руке, опипа му чело и образе, покуша да подигне упале очне капке, ослушну му срце и онда рече тихим гласом:

— Смрт је наступила већ од пре дванаест часова... Удар ножа или мача у срчану близину...

Затим показа на један предмет, који је на ћилиму лежао:

— Ево, погледајте! ја се не варам... Ено доле у крви лежи оружје!

Он подиже кратак мач, који је имао веома оштро и шиљато сечиво.

— Да ли се несрећник могао сам убити? упита комесар, кад је разгледао мач.

— Не верујем. Кад би овде било самоубиство, сечиво би ишло у правој линији. Молим, овако! додаде лекар, начинивши такав покрет, као да хоће сам да се удари ножем... — Само се тако може човек смртно погодити. Овде је, на против, ударац изведен одозго на ниже, — то, дакле, доказује, да овде није случај самоубиства. По моме мишљењу је убица стајао иза оне столице и своју жртву, која је можда била заспала, или у сваком случају га није могла видети, погодио изненада.

— Да ли је смртни ударац могла извести само снажна мишица?

— На то не могу да кажем ни да, ни не; без сумње је била већ и чврста рука довољна за извођење ударца... Та погледајте само, како је сечиво оштро и шиљасто; оно је свакојако веома лако нашло пут срцу.

— Хвала, господине докторе, рече полицијски комесар, приђе вратарки, која је стајала на прагу са својим мужем и неколицином суседа, и упита је за име жртвино.

— Не знам вам ја то! одговори она; — држим само, да је то онај исти господин, који је синоћ око девет сахати распитивао за госпођицу Моклер.

(Наставиће се).

ТРАЖИ СЕ

Јован Ђорђевић, калајџија из Власотинаца, који има да издржи још 18 месеца полицијског надзора, по пресуди лесковачког првостепеног суда, због опасне крађе, а који је отумарао незнано куд у намери да избегне даље издржавање — тражи се и пронађен да се стражарно спроведе начелнику среза власотиначког с позивом на број 7827 УБр. 19823. Јован је стаса средњег, косе смеђе, обрва смеђих, бркова плавих, очи граорасте, носа обичног, уста умерених, у лицу рошав од богиња; говори српски и турски; од одела имао је на себи; гуњ, чакшире од српског сукна, на глави шубару, на ногама опанке; занима се радом калајџијским и као такав путује по селима.

Марија Хес, из Београда, стара 13 год. која је била у служби код г. Васе Костића, агента овд. нестала је пре 4 дана и отишла незнано где, сама, бојећи се казне због тога, што је разбила један скупоцен бокал. Марија је у опште плава, раста средњег, косе плаве, очију плавих; кад се смеје показује велике беле зубе; од одела има на себи плаво (као што се одевају све швабице), повезује се марамом. О пронађеној Марији јавити Управи града Београда с позивом на бр. 19850.

Урошу Урошевићу, из Грабовице, нестао је 1 коњ, 4 год. стар, висок 154 см., длаке доратасте, поткован турским ковом, у стражње ноге путоногаст, са десне стране од седла има беле длаке, гриве мало ретке, има жиг „К" дивизиону коњицу.

Андреји Јовановићу, из Забрдице нестао је такође један коњ и кола, коњ је 10 год. стар, висок 142 см. длаке златноалатасте, поткован немачким ковом, у стражњим ногама путоногаст, на челу цветаст, има жиг Т. Кола су за 2 коња на федерима, окована, обе лотре кроз средину преломљене имају споне гвоздене.

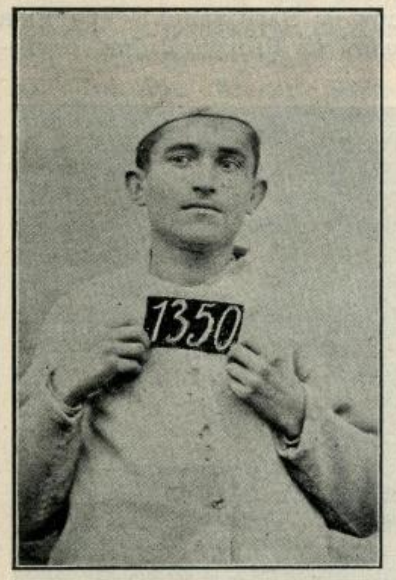
Пронађеног коња и кола као и лоповеспровести начелнику ср. ваљеског с позивом на акт бр. 8272, 8273 или Управи Београда на бр. 19847.

Јована, сина **Косте Цакића — Стојановића,** носача из Ниша, кога је нестало пре 25 дана, тражи начелство округа нишког актом бр. 2056. Јован има 15 год. омален је, црномањаст, образа округлих, косе, очију и обрва црних. Пронађеног треба упутити поменутом начелству или управи гр. Београда с позивом на бр. 20056.

Риста Стошић, бив. пиљар у Врању, напустио је још пре шест месеци, своју кућу и породицу, и отумарао у свет. Он има 27 година, средњег је стаса, црномањаст, у оделу сукненом. Начелство округа врањског актом својим бр. 10033 од 27 пр. месеца, моли све полиц. власти, да Косту у својим домашајима потраже, па у случају проналаска протоколарно саслуша: хоће ли се вратити својој кући, односно жени на продужење брачног живота, или не? У случају, да се не мисли још враћати кући, треба га питати: хоће ли шиљати издржавање својој породици, и ако не, онда зашто? — па то саслушање да се што пре пошље начелству. Акт управе града Београда. бр. 19974.

ПОТЕРА

Вучко Тодоровић, родом из Арбанашке, окр. топличког и **Милорад Љубичић,** циганин, родом из Ваљева, бив. осуђеници београдског казненог завода, побегли су са осуде 31 пр. месеца у вече. Вучко има 22 год. средњег је стаса, сувоњав, очију плавих, косе смеђе, образа дугуљастих, ћосав је. Осуђен је био на 12 година робије због три опасне крађе, од које је казне издржао 5 год. 6 месеци и 20 дана. Милорад има 25 година,

Вучко

Милорад

високог је стаса, дугуљастих образа, смеђ је у опште. И он је био осуђен на 12 година робије због две опасне крађе. Оба бегунца однела су собом и осуђеничко одело: бео гуњ, пар веша и капу, све маркирано са знаком „Р". Управа београд. казненог завода актом својим Бр. 3277 од 1 тек. мес. моли за најживље тражење ових одбеглих осуђеника. Акт управе гр. Београда Бр. 20286

Карло Кеплер, родом из Парабуђа у Бачкој, који се 19 тек. месеца пријавио управи града Београда као војнички бегунац аустро-угарски, извршио је, по извешћу овд. аустро-угарског генералног консулата, један злочин у Петроварадину, тамо је, као војник, у затвору био. Карло, који је из Београда отишао у унутрашњост Србије, има 26 година, високог је стаса, дугог лица, црномањаст је, говори српски и немачки и по мало мађарски. За бегунцем наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести управи града Београда с позивом на бр. 19501.

Непознати зликовци, на броју њих четири, напали су 28 пр. месеца, у први сумрак, на Димитрија Ђокића из Лажишта, среза беличког па му, на разбојнички начин, отели и однели: 1320 динара у српским новчаницама, две ниске од по 12 ♯ и 5 акција кланичног друштва, које гласе на његово име. Двојица од зликоваца били су у тесним, сукненим црним чакширама и гуњевима, и црним, штофаним шеширима на глави, а двојица опет, само у гаћама и кошуљама, са летњим, сламњим шеширима. Сва четири зликовца, пак, била су наоружана дугим пушкама и револверима. Начелник среза беличког депешом Бр. 10916, моли за најживље тражење како ових зликоваца, тако и покрађе. Пронађене зликовце треба спровести, и то под јаком стражом, или њему, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 19516.

Јован Јовановић, звани **„Туре",** родом из Београда, стар 22 године, средњег стаса, црномањаст, избријан, са црним малим наусницама, који је, као војник II-ог коњичког пука „Цара Душана" био под истрагом и у затвору београдског гарнизона, побегао је из затвора, и то по други пут, ноћу између 30—31 прошлог месеца. Управа гарнизона, актом од 31 пр. месеца бр. 3100, моли све полициске власти, да овога бегунца у својим домашајима најживље потраже, па у случају проналаска њој под јаком стражом спроведу. Пронађени Јован може се спровести и управи града Београда с позивом на Бр. 20125.

Ђулије Регеши, по занимању машиниста а у последње време бив. кафеџија у Параћину, пресудом начелства округа моравског кажњен је са 15 дана затвора због извесне иступне кривице. Да би осујетио извршење ове пресуде, Ђулије је, пре неколико дана, побегао из места свога становања, тако да се сада не зна гди је? Он је родом из Пегдерба у Италији, има 42 год., стаса је средњег, лица сувоњавог, носа кукастог, косе смеђе, очију жућкастих, бркова танких, малих, врата дебела; на десном образу има црн младеж, обичне величине. Начелство округа моравског актом својим од 26 пр. месеца Бр. 8858, моли све полициске власти, да Ђулија у својим домашајима живо потраже и у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда. Бр. 19975

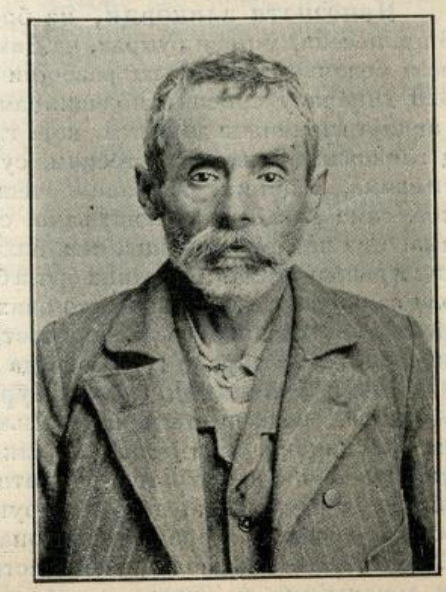
Глигорије Јовановић, родом из Власотинца и **Драгиша Вељковић,** звани **„Гишица“** родом из Београда, бив. осуђеници управе београдског казненог завода, побегли су ноћу између 30—31 прошлог месеца, из ћелиског затвора у Топчидеру, по што су предходно провалили плафонон на заједничкој ћелији, кроз отвор се попели на кров и са истог, помоћу тканица, сишли у двориште. Први од њих — Глигорије, чију слику износимо, има 23 године, омален је, ћосав; осуђен је био по четврти пут на **20** година робије зобог опасних крађа и покушаја убиства. Драгиша пак, има 25 год. добро је развијен, стаса средњег, косе густе и смеђе, бркова малих, смеђи, браде шпицасте, очију плавих. Осуђен је био, по други пут, на **7** година робије у лаком окову због крађе новаца, у суми од 5430 дин. г. г. Кости Палигорићу и Урошу Симићу, трг. из Крагујевца, коју је крађу извршио у год. 1897. Управа београдског казненог завода актом својим од 31 пр. мес. Бр. 3260, моли за најживље тражење одбеглих осуђеника, који се, у случају проналаска, могу спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 20209.

Матрица од лика Драгишиног разбила се пре неки дан несмотреношћу једног раденика, то с тога уредништво није могло у данашњем листу изнети његову фотографију.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Ћира Арсић, надничар по занимању, родом из Сурчина у Срему, стар 56 год., омален, сувоњав, просед, прогнат је 27 прошлог месеца на свагда у Аустро-Угарску а по пресуди кварта врачарског управе града Београда од 17 истог месеца Бр. 10003. Како је Ћира до сада више пута прогоњен, па се из прогонства увек враћао, и како је он по све опасан крадљивац, који је до сада два пута судски осуђиван на робију, — то управа града Београда позива све полициске и пограничне власти, да на његов повратак у Србију обрате најстрожу пажњу, и у случају повратка, да га казне за повраћај из прогонства и понова прогнају. Власти ближе Београду ако би га ухватили, нека га спроведу Управи града Бооограда, те да она у том случљу над њим изврши казну и прогонство.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Некада је био сиромах, али поштен занатлија, но „жељан славе“ напустио је свој занат и постао тамбураш. Као такав, таворио је 3—4 год, па је напустио и ту професију и одао се једној, по његовом мишљењу, много практичнијој — одао се фалсификовању лажног новца. Неколико месеци уживао је плодове рада свога новог занимања, чудећи се осталом свету што се мучи и злопати, па је по том учинио још један корак у напред — постао је питомац „Чича Дојчинов“.

Никола Димитријевић, тако се зове овај бедник, родом је из Смедерева, има 34 год, средњег је стаса, сувоњав, смеђ, има дуго лице, велике уши и веома развијене јагодичне кости. До маја месеца тек. год. живео је стално у Смедереву, а почетком тога месеца преселио се у Београд — у улицу „Далматинску“ бр. 13. Првих два месеца, по своме настанењу у Београд, свирао је као тамбураш, по београдским кафанама, припремајући у исто време калупе и опет за прављење лажног новца. Кад је спремио све што му је било потребно, напустио је свирање и сав се предао новом занимању, у томе се толико усавршио, да „његови динари и стопарци“, по уверењу стручњака, ни по боји ни по звеку, не уступају, на први поглед, државним новцима исте врсте.

— У почетку сам, вели Никола, лио по 4—5 динара дневно и сам их протурао, обично по хлебарницама, бакалницама и дуванциницама. Не знам, да ли су ови људи доцније опазили какав сам им новац давао, али у моменту мењања, никоме није ни на памет падало да га загледа. У осталом, ја се никада нисам по други пут враћао на једну радњу...

— Да сам остао овако обазрив, власт ме, можда, неби никад ухватила, али жеља за што већом количином новца и уображење о савршености моје израде, учиниле су, да сам отпочео израђивати много већу количину лажних динара које, да бих протурио, морао сам јурити с краја на крај Београда. У почетку сам и овако добро пролазио, али напослетку, тако ми је ваљда суђено, пао сам у клопку. Један бакалин код „Три кључа“, код кога сам у последње време, чешће мењао своју робу, предао ме је власти, у моменту када ми је разменуо 1 лажан динар, и даље већ знате како је било...

Приликом претреса Николиног стана нађени су калупи и смеса за прављење лажних стопараца, те је, на основу тога и свога признања, стављен под кривичну истрагу и у притвор од стране кварта палилулског.

Да би се истрага могла што успешније водити, управа града Београда, имајући у виду важност предмета, позива како власти, тако и приватне, који о овоме Николи ма што знају, да јој то у најкраћем року јаве. У том циљу износи се и ова слика Николина.

*

На неколико дана по хапшењу Николином, пошло је за руком г. Бошку Ст. Новаковићу, начелнику среза беличког, да у Јагодини похвата читаву једну дружину за прављење и протурање лажног новца, која је, на жалост, била састављена из неколицине тамошњих трговаца и занатлија. Постараћемо се, да ове „тице“, које хоће хлеба без мотике, прикажемо што пре читаоцима.

Ур.

УХВАЋЕН

Радисав Первоновић, одбегли осуђеник, чију смо пстерницу изнели у прошлом броју нашег листа, ухваћен је, по истој, у Кусатку и спроведен управи београд. казненог завода на даље издржање осуда.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 31. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Није тако поуздана ствар, кад се утврђује идентичност косе, јер се свуда дешавају случајеви, а шта све може да учини случај зна свак, а најбоље криминалиста! Једном је убијена нека стара жена, која се занимала примањем ствари у залогу и продајом истих. У руци леша нађене су три длаке, које је та жена у очајничкој одбрани ишчупала са свог противника. Осумњичени је рођен син убијене и те три длаке што су нађене код леша и примерци косе ухапшеног сина предати микроскопичарима. Ови — случајно обојица научне величине с именима европскога гласа — узеше и ревносно проучише ствар са свом научњачком збиљом. Те три длаке, што су нађене у руци леша, биле су 6—7 см. дуге, изгледале су затворено-смеђе, биле су ишчупане (корење се одржало) и по свој прилици припадале су човеку између двадесет и четрдесет година. Под микроскопом изгледале су две длаке смеђе, али трећа беше, што је могло пасти у очи и стручњаку и лајику — смеђа и црна. Одмах иза корена била је смеђа, за тим после $1^1/_2$ см. црна, за тим опет смеђа и после $1^1/_2$ см. на крају опет црна — што се по мишљењу истих микроскопичара може сматрати као нешто необично и ретко. За тим је одсечено косе осумњиченога на више места на глави (до самог корена); осумњиченом је било 29 година, коса је била 6—7 см. дуга, затворено смеђа и, микроскопски измерена, отприлике исте дебљине као и прве три длаке. За тим су длаке избројане и једна за другом под микроскопом посматране. Отприлике две трећине длаке биле су смеђе, а једна трећина као и она трећа, дакле смеђа и црна. Па ипак, и ако су тако искусни микроскопичари нашли да се длаке у свему слажу, син није био убица своје мајке, а кад је доцније нађен прави убица старе жене, обистинио се тај чудни случај, да је и он имао тако пругасте длаке и да се његова коса потпуно слагала с косом сина убијене жене. Као што смо већ рекли, овај случај доказује, да чак подударање сасвим ретких знакова још никако не доказује идентичност дотичне косе.

Др. Гудер наглашава, да при доказивању идентичности и т. д. не треба заборавити ни случајно употребљена средства за фарбање косе; ради скидања таког чега послужићемо се, како кад, према средству, разређеном соном киселином, сумпорном киселином иди хлорном водом.

Код других медицинских случајева

Осем ових истраживања, која често искачу на дневни ред, иследник ће још у многобројним сличним случајевима наредити микроскопско истраживање, које би се могло придружити каквој обдукцији или каквом судском лекарском прегледу. Треба ли н. пр. да се констатује, да ли се извесна личност налазила у извесној прашњавој, задимљеној или иначе нечим испуњеној атмосфери, или пак у некој течности, која се није састојала из сасвим чисте воде, то ће микроскопски преглед садржине ваздушних путева (доста пута и косе) готово увек моћи дати поуздана обавештења (код живога пљувачка, а код мртваца садржина ваздушних путева). Исто тако у већини прилика микроскопско испитивање садржине желудца више ће нам ваљдити него хемијски преглед, кад је н. пр. потребно да се констатују јела, која је дотични појео, или кад се сумња да је неко отрован, органским биљним отровима, који се извесног разлога хемијски не могу испитати.

Ја сам тврдо убеђен, да би се велики део тровања открио, кад би се садржина желудца личности, која је умрла „загонетном" смрћу или извршила над собом „самоубиство", подвргла микроскопском испитивању. Кад промислимо, колика количина отровних биљака слободно расте свуда, морамо доћи до уверења, да се отровне биљке много чешће употребљавају за злочиначке циљеве, но што ми то службено сазнајемо.

Стари ботаничар Диоскоридес Аназорбос завршава своју ботанику, у којој има неколико стотина врста биљака, овим речма: „У пољима и шумама, поред зидова и плотова расту још многе друге биљке — али нико им не зна име, а ни ја их не познајем". То исто може се рећи после готово две хиљаде година испитивања и за многе биљне отрове.

Узмимо прву страну најбољу токсикологију, или какав страни уџбеник о домаћим отровним биљкама, или какву судску хемију, па ћемо наћи тушта и тма биљака отровница, које могу да човека отрују и које се могу у желудцу констатовати једино микроскопом од стране ботаничара.

Микроскопско испитивање неће бити много тешко, ако је биљка дата као целина, н. пр. као примеса уз неко поврће или као само јело (отровне гљиве), онда је њене комадиће по правилу лако наћи у желудцу, цревима, у бљувотини и т. д. Али ако је дават одвар, ипак ће бити још могућно, да је у желудац ушао, и поред свега цеђења, какав повећи саставни део биљке. Већина отровних биљака имају тако карактеристичан изглед, да ће бити довољан један мали део, један врх листа, једно парче коре, па да је микроскопичар и ботаничар познаду.

Код фалсификовања писмена.

Кад посумњамо да је неко писмено фалсификовано, ми ћемо га пре сваког другог рада подврћи микроскопском прегледу, пошто овај на предмету баш ништа не квари, а у сваком случају води к циљу. Манипулације, које се врше на хартији, стругања, прања, грижења и т. д. када се не даду голим оком видети, истичу се веома јасно под микроскопом. Исто тако могу се готово несумњиво открити разлике у хартији, кад се н. пр. у неко писмено утури фалсификовани лист, који под голим оком потпуно личи на осталу хартију; фалсификоване марке, фалсификовани водени знак, фалсификоване мрље, жутило и т. д. познају се одмах и готово увек под микроскопом; мастило правог писмена биће за голо око потпуно слично мастилу фалсификованог писмена, а под микроскопом ће разлике бити тако јасне, да ће се видети и голим оком, кад их већ једном запазимо. Шта више моћи ће се извести закључак о природи употребљеног пера, да ли је перо било оштро и да ли је дубоко усецало у хартију или је неко тубасто перо лако преко хартије проклизило. Напис челичног пера и напис гушчијег пера да се распознати, чим се писмена унеколико увећају, а исто тако могу се распознавати потези тврде и меке оловке и т. д.

Преглед материја и т. д.

Овај преглед може бити од значаја, кад се тиче иденфиковања сукна, платна, конца, хартије. Само се по себи разуме, да се у таквим случајевима мора најпре прибавити мишљење и савет дотичног трговца или фабриканта, кад је н. пр. потребно да се зна, да ли је неки комад платна из ове или оне ткачнице, да ли је нека хартија снабдевена фабричким знаком произведена у извесној фабрици и т. д. и кад се тиче неке обичне крађе и т. д. Је ли пак ствар од веће важности, онда се нећемо задовољити мишљењем фабричара и трговца, већ ћемо питати научног микроскопичара, који ће из броја конаца, који долазе на један квадратни сантиметар, из њихове јачине, из тога како је конац упреден казати финоћу штофа, за тим ће код појединих конаца испитати њихов састав из памука, лана, вуне, свиле и т. д. и напослетку, узевши у обзир друге споредне моменте, рећи нам, да ли је нађена крпа од тога и тога комада одела, да ли је дотична врећа узета из извесног туцета врећа, да ли је конац, којим је прошивен неки corpus delicti, исти онај, којим су сашивене хаљине дотичног осумњиченога, да ли је хартија,

из које је начињен запушач за пушку, од исте хартије, која је нађена у кући окривљенога убице и т. д. Нека се је фабричар по сто пута преварио и изјавио да је неко парче произвео он, за то, што је учинилац умео вешто да имитује, микроскопичарево стакло не да се преварити.!

(Наставиће се).

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 2458
1. фебруара 1898 год.
у Београду.

Свима окр. начелствима и управи вароши Београда

Из месечних извешћа, која добијам од окружних начелства и Управе града Београда увидео сам, да има грађанских предмета који од подуже година стоје на извршењу код појединих полицијских власти, и да се само из месеца у месец преводе, без да се што по њима ради.

Међу овим предметима, има доста *кривичних* предмета, по којима је кривични део осуде већ давно извршен, и само се за делом по грађанској части за извршењем чека; па само с тога, што се по овоме грађанскоме делу извршити имају, уврштени су у чисто грађанске предмете и извршења, и тако су постали равни са предметима чисто грађанске природе, којима је већином основ осуде, зајам или који други основ, из чисто грађанских односа проистичући. —

Овакав рад полицијских власти, да и ове предмете чисто кривичне природе, само с тога сматрају за грађанске, и њих у ту категорију — грађанских извршења — уврштују, што се наплате по грађанском делу пресуде извршити имају, неуместан је, неоправдан, и сасвим је противан духу и цељи кривичних осуда.

Кривичне осуде у *целом пространству* имају се одмах извршити. Само свестраним брзим извршењем кривичних осуда, постигнута је цељ осуде над кривцем изречене. Извршење кривичног дела пресуде — саме казне — над кривцем и без грађанскога дела, то је извршење осуде тек у пола. Тим једним делом извршења — само по кривичној части, дато је задоволење правди и друштву и кривац само морално почиње да осећа казну кривичнога дела, које је учинио; али фактички још ништа није дато *повређеноме* или *оштећеноме,* чиме се његово повређено и оштећено право надокнађава.

Повређени или оштећени, у потпуној мери надокнађава се тек онда, кад му се фактички надокнади штета, коју му је кривац својим злим делом проузруковао и учинио.

Овакав пак рад, кад се кривичне осуде и по грађанској части не извршују одмах, и за време док још кривац издржава казну робије или затвора, но се тек онда приступи извршењу грађанскога дела, пошто се кривац врати са робије или затвора кад их издржи или буде помилован, често изазива и може да послужи за повод нових кривичних заплета између осуђенога и повређенога или иначе отежава брже извршење и наплату, услед разних сплетки и интригирања од самога кривца.

И за грађанске предмете, који чисто из грађанских односа потичу, веома је незгодно, неоправдано, а у исто доба по друштвене односе и интересе веома штетно, кад дуже времена на *извршењу* стоје. *За кривичне предмете,* који дуго за грађанским делом извршења чекају, може се сасвим поузадно рећи, да су двојином штетнији.

Код чисто грађанских предмета, који за извршењем чекају, већином је пре осуде предходно између тужиоца и туженога, неки споразум, неки уговор, и тужилац је према томе за неко извесно време, већ учинио распоред за одсуствовање неког извесног дела својине из свога фактичког притјажања. — Код кривичних дела није тако. Ту нема никаквог предходног сазнања повређенога или оштећенога нити каква распореда. Ту је оштећени изненадно, противу воље и без икакве кривице од једанпут лишен извесног свога дела имаовине, или привреде за себе или фамилију (код убиства или повреде) а тиме изложен, штети, за коју није мислио ни он ни његова фамилија. И према томе, како га је брзо снашла штета, и како је брзо лишен имовине, тако исто брзо мора бити надокнађен у својим правима, мора бити обезбеђен.

Колико је ово нужно због оштећеног или повређеног, да он буде одмах надокнађен у своме праву; толико је ово нужно двојином с погледом на самога кривца. Кривац по изреченој пресуди, треба одма да осети и сву тежину осуде у свима њеним правцима како односно казне, тако и односно накнаде, коју има да да. Таким брзим радом при извршењима кривичних пресуда кривац фактички осећаће јачу осуду, и други ће се уздржати од злих дела.

Сваки противан рад, којим се *одуговлачи извршење* кривичних пресуда, доноси то, да се губи онај ефект и дејство, које пресуда треба да изазове у народу, и сузбијање злих прохтева и намера појединих криваца.

Саопштавајући предње назоре Начелству Управи а с погледом на § 10. и 27. Зак. о устројству централне Управе, препоручујем, да у интересу *јаче безбедности личне* и *имовне,* живо настане и подчињеним среским и општинским властима нареди, да се све осуде кривичне, по којима пресуде по грађанској части извршене нису, *одмах* и у *најкраћем времену* над кривцима изврше; и да у будуће, сматрајући ово као хитно, одмах, чим се казна над кривцем изврши, приступа брзо и извршењу по грађанској части.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 23664
25. фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

Преме писму Министарства иностраних дела од 27 новембра т. год. Бр. 14.130, по предметима доставе решења и других предмета појединцима, неке се полицијске власти не држе строго прописа, по којима се предаја има вршити и да врло често шаљу рецеписе о предаји без надлежне овере.

Како се овим ствара само узалудан посао и предмети, чија је достава врло хитна, често се тиме узалудно а често и на штету странака одуговлаче, то се препоручује начелству: да изда наредбу подручним му властима, да они чиновници којима се поверава извршење тих послова у будуће обрате већу пажњу на тачност извршивања прописне форме и не дају прилике, да се усљед тога предмети не враћају и штетно одуговлаче.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 4404
28 фебруара 1901 год.
у Београду

Начелству округа

На основу писма Господина Министра просвете и црквених послова од 20 фебруара 1901 године ПБр. 1625, а према чл. 3 закона о штампи и чл. 71 правила о унутрашњем уређењу и реду у Народној Библиотеци, која су објављена у Бр. 36 „Српских Новина“ од 14 фебруара 1901 године, треба полицијске власти да позову све штампаре, и приватне и државне, да им од 1 марта о. г. предају за Народну Библиотеку прописани број примерака од сваке штампане ствари, која се буде печатала у њиховим штампаријама.

С тога препоручујемо томе начелству, да се од 1 марта ове године управља у смислу одредаба закона о штампи и правила о Библиотеци, а то је: да месне полицијске власти сваке недеље шаљу штампане примерке Народној Библиотеци.

Новац добивени од казне штампара предаваће месне полицијске власти Народној Библиотеци сваких шест месеци.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 4062
6 марта 1901 год.
У Београду

Начелству округа

Према писму Господина Министра финансија од 21 фебруара тек. године Пр.Бр. 5571, а по одредбама чл. 42 и 43.

закона о непосредном порезу, дужне су све полицијске власти, да пријаве надзорној пореској власти сваку промену и покрет капитала у коме оне суделују, како би се дотични поверилац — сопственик исправе — који односну пријаву подноси полицијској власти у циљу потврђења и т. д. могао на време задужити припадајућом сумом пореза.

Поједине полицијске власти не практикују, да, у смислу горњег законског прописа учине пореској власти пријаву, нити јој шаљу препис исправе (менице, уговора, облигације и т. д.) одмах чим исправа буде поднесена у горњем циљу, те, пропуштајући ову дужност доприносе, да се знатан број пореских обвезника не задужују порезом благовремено.

Због тога се, не само одуговлачи наплата пореза, него, услед тога поступка, наноси се и штета интересима државне касе, јер није искључена могућност, да се потврђена или интабулирана примања наплате од стране поверилаца пре но што пореска власт и прими извештај других власти о остварењу односних зајмова. Сем тога, ствара се и поље за разне изговоре пореских обвезника односно времена до кога је исправа била у важности, те пореска власт нема тада ни могућности, да констатује време кад је обвеза по исправи заиста угашена, него се у таквим случајевима, мора да ослања на изговоре интересованих лица и ако су такви изговори врло често и неистинити.

Саопштавајући ово томе начелству, препоручујем му, да одмах ову наредбу саопшти свима подручним му полицијским властима, те да ове у будуће врше своју дужност по одредбама чл. 42 и 43 закона о непосредном порезу, а у смислу ове наредбе.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Чланови 35 и 40 закона о окружним, сресним и општинским буџетима, опредељују надлежност одобравања општинских прireза према величини њихових стопа. Тако, први одељак чл. 35 гласи: „*Ако се у општинском буџету предвиђа и прирез за покриће буџетских издатака па тај прирез прелази, у сеоским општинама 10% а у варошким 15% онда је за њ потребно најпре одобрење општинског збора, па затим одобрење по чл. 40 овог закона. За прирез пак, до ових стопа надлежан је суд са општинским одбором*“.

По члану 40 опет купљење прireза за покриће буџетских издатака, у варошким општинама 48% а у сеоским општинама и варошицама до 58% одобрава Господин Министар финансија. — Али, кад једна сеоска општина разрезује само до 10% а варошка до 15% прireза на своје грађане за покриће какве општинске потребе или буџетских издатака, да ли је и за купљење тога прireза потребно још чије одобрење поред одбрења општинског суда и одбора, или не?, јер, по последњој реченици првог одељка поменутог члана 35 изгледа, да сем одобрења суда и одбора, није за то потребно ничије више одобрење.

На ово питање ми му одговарамо:

1, По првом одељку члана 16 закона о: окружним сресним и општинским буџетима, никакав прирез (без обзира на величину његове стопе) не сме се ни распоређивати ни купити, *докле га на одобри надлежна државна власт.* Према томе, не може се распоредити ни купити прирез до 10% у сеоској нити до 15% у варошкој општини, докле то, поред одобрења суда и одбора, не би одобрила и надлежна државна власт.

2, Како по члану 36 реченог закона, буџете општинске одобрава Г. Министар финансија, *то је он надлежан и за одобрење свију прireза општинских, који су у буџет унешени,* до стопа означених у чл. 40 поменутог закона; и,

3, По члану 41 закона о окружним, сресним и општинским буџетима, ван буџетског или ванредног прireза не може бити ни у општинама варошким ни у сеоским нити по варошицама, а, по другом одељку члана 16 истог закона, сви прирези, које мâ под којим именом и мâ по ком закону плаћају: *округ, срез и општина*, морају се унети у: окружни буџет за округ, у сресни за срез, а у општински буџет за општину.

Али, ако би се у току године показало, да је који буџетом одобрени кредит недовољан; па би било потребно да се он увећа, или, ако у буџету за дотичну годину није никако предвиђен кредит за неку *неодложну* потребу, општински суд према члану 10 поменутог закона, може, преко своје надзорне власти, поднети Господину Министру финансија предлог, у коме ће се означити: каква је потреба и колика је стопа прireза довољна за подмирење те потребе, ако се иста мора прирезом подмирити; а ако зато има других извора, онда: колика је сума довољна за њено подмирење и који је извор за покриће таквога расхода. Уз тај предлог, општински суд треба да поднесе и одлуку општинског одбора, и, док Господин Министар финансија не донесе своју одлуку по томе предлогу, издатак се не сме учинити, нити се прирез сме распоређивати и купити.

Овом приликом напомињемо: да би веома добро и корисно било, кад би сви општински писари и остали општиски званичници и часници, добро прочитали и проштудирали цео закон о: окружним, сресним и општинским буџетима, те да се на тај начин са тим законом добро упознаду, те тако да сачувају себе од могућих погрешака, у које би могли упасти са незнања закона и себе изложити опасности да одговарају за злоупотребе у дужности, јер је §-ом 3-ћим казненог закона прописано опште правило: *да незнање закона никога не оправдава.*

* * *

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Управа Фондова позајмила је извесној општини, на лично јемство њених грађана једну суму новаца, и, општина је тај новац употребила на изхрану сиротиње, у коме га је циљу и позајмила пошто је у дотичној години било у општини неродице, те је због тога већина њених житеља остала без хране.

Управа сада тражи наплату тога дуга, и за рачун истога узета је у попис општинска имаовина.

Општински суд опет, да би сачувао општинску имаовину од продаје, тражи наплату од својих грађана, којима је позајмљени новац у своје време и раздат.

Овај писар пита нас сада:

Треба ли се овде при наплати овога дуга од појединих грађана придржавати § 471 грађанског судског поступка, или не, и, како се сматра Управа Фондова: да ли као и сваки други приватни поверилац, или не?

На ова питања одговарамо му:

1, да је Управа Фондова, по закону о њеном уређењу, државно надлештво, и свако задужење које се код ње учини, сматра се, као задужење учињено код јавних каса; и

2, шести одељак тачке 4 § 471 законика о поступку судском у грађанским парницама, штити земљоделцу за наплату оваквих дугова само *два дана ораће земље и кућу с илаћем:* и према томе, толико му се имања мора изузети од пописа и оставити за уживање. У толико се дакле у конкретном случају има и применути тај законски пропис.

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА

На молбу неких општински писара, да им дамо потребна упутства за издавање уверења о сиротном стању, оним лицима, које хоће да се користе тачком 8. члана 2 закона о таксама, — одговарамо им:

Да је Господин Министар финансија, под 18 априлом 1898 године Пр.Бр. 10.449 прописао потребна упуства о томе и наредио следеће:

1, Да уверења о сиротном стању (због не плаћања такса по зак. о таксама) издају *само оне власти општинске код којих се још налазе распореди порески за наплату пореза, иначе, пореска одељења, за лица из оних општина, из којих је наплата порезе прешла на иста одељења. — Само за наше поданике који живе стално на страни, издаваће ова уверења наша посланства и конзулати,* и ако се код њих не налазе никакви порески распореди;

2. Како се по закону о таксама 2-ом ставу, члана 2. тач. 8. за сиромаха сматра саме оно лице, које не плаћа више од 5 дин. непосредне порезе без прireза и личног пореза, то да у *будуће општински судови или пореска одељања у самом уверењу означавају: колики непосредан порез, без прireза и личног пореза, плаћа лице коме се уверење издаје, и под којим је бројем или бројевима у распореду тим порезом задужено;* а, да и у овоме не би било какве преваре, општински судови и

пореска одељења, служиће се при издавању ових уверења и »списковима странаца, које морају имати по тач. 7. расписа Господина Министра финансија од 14 марта 1897 год. Пр.Бр. 6558.

3, Ова уверења, по првом ставу тачке 8, чл. 2 зак. о таксама имају вредности само за годину дана; за то ће општински судови и пореска *одељења у сваком оваквом уверењу стављати и одкада* оно вреди, рачунећи рок од дана кога је издато.

4, При издавању оваквих уверења некоме од задругара, власти, које издају уверења узимаће количину непосредне порезе, старешине задруге, односно оца, — као меродавну; и

5, *Да власти не примају уверења као доказ о сиромаштини, ако нису по овим упуствима издата.*

ОНИ КОЈИ СЕ НЕ СМЕЈУ ВИДЕТИ

— ПУТНИЧКА УСПОМЕНА —

Путовао сам на саоницама, да бих стигао у Иркуцк и дошао до жељезничке пруге и пароброда. Рачунали смо, да ћемо стићи у варош уочи Божића на само Бадње Вече и мислили смо, да се тамо једну недељу задржимо. Али су путови били завејани а снег је засењавао, да смо тек око седам часова, неколико километара пред Иркуцк стигли и испрегли коње пред једном колибом маленога села, чија се имена више не сећам.

Као и сва сибирска села, и ово се састајало из једне дуге улице, која је била део друма, који је водио за Еврову. Наши коњи застадоше сами када угледаше зраку светлости, која је друм пресецала. Ноћ је била црна и да светлост није падала на пут, ми бисмо ту крчму и прошли. Али мој кочијаш, који је зраку први приметио скочи на земљу и куцну на врата.

— Хеј! Има ли кога? — запита сељака честита изгледа који нам се у црвеној кошуљи са лампом у руци јави.

— Кога тражиш? — запита старац. — Моја је кућа вазда отворена за Божићна госта а штала за коње.

— Имам једног путника.

— И он ми је добро дошао!

При тим речима остави сељак лампу у страну, изиде из собе, приближи се санкама и позва ме врло учтивим тоном да сиђем.

Одмах сам приметио, да нам је домаћин имућнији сељак, а поглед у колибу појача ме у том мишљењу; колиба је била сграђена као и све у Сибиру са дугим ходником у средини и подељена у две собе; десно је била одаја за свечанике, са најбољим намештајем и сликама које су о зиду висиле, а лево је била кујна у коју смо сад ступили.

Чим нас спазише, подиже се домаћица са двема кћерима да нас поздрави, а деда се диже са огњишта одакле је посматрао обртање печенице.

Сећам се, да је то био врло стар човек; он се гласно смејао, када нам је руку пружио, као човек, који није би при чистој свести.

— Дремја, — рече домаћин старијој својој кћери, — уступи твоје место нашем госту, да би се мало откравио.

Младо девојче прихвати радо моју бунду; она је носила црвени сарафан, знак да је за удају, а дуга коса која јој је била спуштена у витицу низ плећа показивала је, да још није била верена.

— Желео бих ти човека по твоме срцу, — рекох јој ја и седох на једну дрвену столицу, коју беху наместили поред ватре.

Она порумене и остави собу.

Деда се беше спустио тик уз мојих ногу. Очи му гутаху печену живину, а од времена на време погледао би у мене и насмејао би се.

Изгледаше ми озбиљан као да је наш домаћин очекивао госте да с њима подели вечеру; на столу је било разних посластица, које какав сибирски сељак тек један пут у години спрема. Сира меса, чорбе, печења па чак и кваса*).

Вечера је служена у соби за свечанице, коју у нашу част отворише.

При столу нас је било неких десет особа, — кочијаш и ја седели смо на челу стола као гости.

Када сам ушао у ту велику собу приметио сам поред прозора мали сточић на коме је била запаљена лампа, а на њему лонац кваса и хлеба. Кад год би какво ново јело дошло на сто, подигла би се најстарија кћи и најбоље парче остављала на мало сточе.

Радознало запитах ја домаћина:

— Изгледа ми, да ти је један гост, који ти је најмилији одоцнио на вечару? Или имаш каквог сродника у кући који лежи болестан?

Сви ћутаху и погледи осталих управише се на домаћина, а и ја се сам збуних. Ипак одговори ми он озбиљним гласом:

— Тај хлеб, светлост и то пиће оставља се сваког дана у нашој кући на оном месту за... оне, који се не смеју видети.

После овог објашњење настависмо опет пити и певасмо разне народне песме.

Управо, ја нисам добро ни разумео одговор сељаков, па с тога се користих једним тренутком, када у весељу и пићу заборавише за тренут на мене, и запитах своју сусетку:

— Ко су ти људи, који се не смеју видети?

— Бродијаки, — одговори младо девојче и мету прст на уснице, — бегунци с робије!

На то збиља нисам ни помислио; село у коме смо били, било је прво на друму за Европу када се из Њерчинска долази, где се налазе многи рудници, на којима робијаши раде. Пошто је тамошњи казнени завод један од најлошијих по своме уређењу, те из њега врло често бегаху робијаши. Обично их има највише у пролеће, па ипак неки се крећу у сред зиме. Онда они и не мисле да се Европе што пре докопају, јер је на сто миља удаљена, већ траже уточишта и хране код сељака и бивших осуђеника у околини; уосталом ти бегунци у унутрашњем Сибиру све до Урала живе само од милостиње, јер и кад би имали новаца нису с њиме увек сигурни.

Они се обично крећу ноћу, појединачно у разним правцима, и рачунају, да ће путем вазда наићи на осветљен прозор, који треба само да гурну, па да прихвате хлеб и чашу кваса, која их чека. Свет их помаже, јер је „Божја воља. када им се врата отворише за бегство", али их не смеју видети, да не би дошли у искушење, да их одаду гониоцима...

Докле је млада девојка тихим гласом описивала ми појединости, чу се споља поред прозора мала шкрипа; прозор се отвори и ми сви занемисмо и погледасмо на ону страну. У исти мах чу се глас, који је с поља из снега долазио:

— Помози Бог!

— Бог ти помогао! — одговори домаћин.

Па се онда подиже с места и не остављајући га рече:

— Ми те чекамо; вечера је готова!

На пољу се чуо шум и шкрипа снега, па за тим се прозор отвори још више и једна рука се пружи пипајући да дохвати хлеб — па се онда изгуби и нестаде је.

Ми се бесмо такође дигли следујући примеру домаћинову. Сви ћутасмо. Деда се смејао још једнако... И по други пут појави се рука и дохвати флашу.

— Узми је! — рече домаћин и не обрнувши главе. — Бадње је вече. Хоћеш ли још што?

— Молите се за ме! — чу се глас.

За тим осетисмо клокотање, он је пио, и онда нов шум и шкрипу корака, који се по снегу удаљаваху. —

* * *

Приповедач беше заћутао и гледаше преда се. Поглед му изгледаше да лута да пробије копрену ноћи не би ли опет видео удаљену лампу у оној сибирској ноћи на другу да светли за „Оне, који се не смеју видети .."

Смедерево. превео **Ј. В. М.**

*) Једна врста руске ракије. прим. **Ур.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа 2

— Пре тога га нисте видели?

— Никад, господине.

— Госпођица је Моклер, о којој говорите, закупница овога стана, она млада особа, која тамо лежи опружена?

— Да, господине.

Он је њу опазио још кад је ушао у стан, али је мислио, да је жена или каква рођака или пак љубазница несрећникова. С обзиром на њено очајање говорио је био полако. Али ако је убијени јуче први пут ступио у ову кућу, онда она није стајала ни у каквом ближем односу према њему, те се према томе није могло тако лако наћи ни објашњење за њен бол и њену утученост. Он се, дакле, обрати Берти Моклер; а како је изгледало да га она не види, дотаче се њезиних рамена. Она се престрави, окрете главу и погледа га укочено.

— Принуђен сам, госпођице, — рече комесар нежно, — да вам ставим неколико питања, и молим вас, да ми одговорите. Ја сам полицијски комесар.

— Ах! оте се њеним устима. Изгледало је, као да је тај назив будио у њој успомене или оживљавао њену моћ мишљења, јер се она брзо подигла и чекала.

— Мени су потребна нека обавештења, — настави комесар, — о злочину, који је извршен у овој соби, можда пред вашим очима.. Како се зове особа, што лежи тамо испружена?

— Ја не знам, рече она.

— Ви не знате? Зар примате посете и таквих особа, чија вам имена нису позната?

Она је одговарала промукло, као да су јој грчеви стезали гркљан — али без запињања, не мучећи се много с речима, пре са нервозном пренадраженошћу, али јасно и одређено, да се човек морао чудити, кад помисли на одсуство духа, у којем се она још пре неколико минута налазила.

— Било је око девет сахати с вечера, кад је зазвонило. Отворила сам. Неко се представио и хтео са мном да говори. Ја сам мислила, да је позоришни агенат или директор из провинције; — јер се старам да нађем ангажман. На то сам онога господина одвела у моју собу. Он се посадио тамо у наслоњачу... и онда...

Она прекиде. Било је, као да је грч опет спопао, као да је хтела да ћути, не могући да издржи ћутање.

Па? молим, даље! рече полицијски комесар, посматрајући је оштрије.

— Онда... и... онда, — отпоче она опет, пошто је од једног последњег грчевитог напада готово била савладана, — онда не знам, шта се са мном десило, каква ми је мисао пролетела кроз главу; али сам обишла иза столице, на којој је он седео, као да сам хтела да одем вратима и да се закључам... затим... сам дохватила некакав мач... пришла сам томе човеку и... пробола сам га.

— Шта? Ви? Ви... сте убица? изненади се полицијски комесар.

— Да! ја сам убица! ја! понављала је она енергично, као да јој до тога нарочито стало, да утврди веровање у њено злочинство.

— Тако без икаквог повода не убија се човек, кога не познајемо! Шта вас је гонило, да га прободете?

— Нисам могла друкчије. Нешто ме је дражило да то учиним, и то дражење је било у мени јаче од разума.

Комесар је прво погледа зачуђено, као да има посла са душевно оболелом особом; а затим рече:

— Та ви сте морали начинити прво план! Како сте дошли до овога мача? Откуда вам он? Је ли то била ваша својина? Да ли се увек налазио овде у салону?

— Не! нисам га овде никад видела. Кад сам зашла за столицу, отклопила сам кутију, што је сад тамо на столу... некакав се предмет унутра засијао... оружје... је сам зграбила и... ударила... ударила...

Моклер паде уназад на столицу, на којој је малочас седела; али је све чинило такав утисак, као да су јој ужасна признања прибавила олакшање; њене притиснуте груди дахнуше слободније; образи јој се поново обојише; поглед јој изгубио укоченост. Исто тако је изгледало као да ју је њена околина стала поново занимати, управо онако, као што се дешава с неким, који се после дуга сна враћа у стварност.

— Ја нисам ту девојку, — рече лекар полако комесару, — губио из очију, док сте се ви с њоме занимали и не верујем, да је при чистој свести... али сасвим насигурно се не налази у потпуној власти својих душевних моћи.

— И ја сам у први мах исто тако мислио, — одговори комесар, — али њени су одговори тако јасни, тако тачни... и какав би је разлог руководио, да се сама окривљује за такво дело?... Истражни ће судија, — додаде — расветлити ту тајну; а ја се морам постарати, да констатујем личност убијеног.

Он претури све по оделу покојниковом у нади, да ће нешто наћи, што би могло прибавити обавештења. У први мах не нађе ништа, нити новчаник, нити бележницу нити, уопште, ма парче хартије. Али кад је још једном завукао руку у прслук, извуче једно изгужвано писмо, које се налазило у оцепљеном завоју.

На завоју је стајало:

„Господину Шарлу де Живреју, предати у његовој кући.

Парк Монсо“

— Шарл де Живреј, понови комесар, — мени се чини, господине докторе, обрати се он лекару, да ми ово име није непознато.

— Одиста не, одговори овај, — господин де Живреј се оженио јединицом ћерком великога индустријалца Лорантеја, онога десетоструког милиунара, који је умро пре неколико недеља.

— То би онда, дакле, било име убијеног човека, узе опет реч комесар, — судећи бар по адреси у његовоме џепу нађеног писма....

И он разви писмо:

„Поштовани господине!“ стаде комесар читати. „Веле, да сте исто тако добри и племенити, као што сте и богати... Немојте се чудити што се у моме ужасном положају, који ме спречава да излазим и радим, вама обраћам! Ако би хтели да будете тако добри, да ме посетите, ја бих вам исповедила своје јаде и открила патње своје — ах? а ви — ви би се сигурно сажалили на мене, па би ми помогли! Ја ћу од данас свако вече на вас чекати, као што се чека на свога искупитеља.

Са пуно преданости ваша

Берта Моклер;

Ри Бланш Бр...

Кад је комесар прочитао писмо, приђе опет госпођици Моклеровој.

— Ви тврдите да не познајете своју жртву? упита је без околишења, а ипак сте му писали?

Ја? писала? томе човеку? Не! никада!

— Али ово је ваш рукопис? упита је, показујући јој писмо.

Она погледа хартију и одговори:

— Да! то јесте мој рукопис... и моја хартија... и мој потпис...

— Па ето видите! и опет хоћете да одричете?

— Кунем вам се, господине, — рече она свечано — ја не могу да се сетим, да сам написала то писмо.

— Али оно је ваше, јер ви признајете свој рукопис... А оно, што стоји у писму, је ли истина?

Дрхћући целим телом, прочитала је писмо и рече:

— Оно садржи понешто, што је истинито; али и таквих ствари, које не постоје. Ја јесам у невољи, сама сам у животу, — али нисам болесна. Могу да радим, могу да излазим... па онда — ја нисам никога молила за помоћ...

Навикнут на лаж и притворство, полицијски комесар није знао шта да мисли у овом случају и како да се овде понаша: девојка се са много мање енергије бранила, него што је сама себе оптуживала; поглед њених очију био је јасан, провидан, њен глас природан; тон, којим је говорила, издавао је само отвореност.

Али једно ново откриће порушило је добар утисак, који је на њега учинила девојка. Полицијски инспектор приђе му, одведе га на страну и рече:

— Господине комесару, ја сам претражио стан, нарочито спаваћу собу. Један ми је јастук изгледао сумњив. На једноме је ћошку био шав распаран; разгледао сам јастук и нашао сам у перју овај новчаник.

И он предаде комесару мали, елегантан портфељ од јухта. Комесар извуче једну гомилу банака и неколико посетница, на којима је било име господина Живреја.

— То даје овом догађају сасвим други изглед, шапну он, приђе Берти Моклер и изнесе јој пред очи новчаник.

— Овај вам је портфељчић познат? упита.

— Не, одговира она, пошто га је огледала, — нисам га никад видела.

— Одиста? Па ипак је овога тренутка нађен у вашем јастуку.

— У моме јастуку? Ја га нисам тамо оставила.

— Па је ли коју овде био?... Имате ли сакривача? Ако их имате, именујте их!

— Ја немам никаквог сакривца, господине, рече она енергично, готове срдито, као оно првипут, кад ја сама себе оптуживала.

— Онда сте ви портфељ узели и сакрили. Друга претпоставка није никако могућа.

Он је сад видео само још голу истину: једнога је човека убила жена, која свој злочин признаје дрско, готово цинички, — после убиства извршена је крађа, коју би хтела скрити, коју одриче да би само изгледало, као да је убиство извршено у раздражењу или лудилу — из истога је разлога и одрицала да је писала писмо, које је нађено у џепу убијенога. Све му је сад било јасно; добар утисак, који је на њега учинило невино биће девојчино и отвореност њезина гласа, био је сада потпуно збрисан; он се чак није потрудио да нађе објашњење за ту околност, да је ова бедница, која је господина Живреја пробола и покрала, могла мирно седити у столици њему преко пута и чекати, док правда спусти на њу своју неумитну руку.

„У последњем тренутку“, говорио је комесар за се, морале су је силе напустити. Често сам наилазио на људе, који су били умешни у комбинацији и смели у извођењу злочина, али су после извршеног злочина показивали дечје слабости, па, и ако се нису сами предавали правди, дали су се ухватитити без икаква отпора.

III

Убиство у улици Бланш начинило је мању сензацију, него што се могло очекивати према великоме имању, које је убијени Живреј имао. Ко познаје Париз, лако ће наћи објашњења за таку незнатну меру учешћа; о томе се имању, на име, није никад много говорило, пошто се оно мање истицало при друштвеним свечаностима, него много више у разумном делењу милостиње, које је по правилу само изабраним особама било познато. Тако је дошло, да се свет мало по мало навикао на то, да равнодушно гледа на кћер и зета милиунаревог, који су водили отмен али ограђен живот у своме дивном, за велику публику, затвореном дворцу. Миран, скоро манастирски живот у Лоренти—Живрејевој кући приписиван је обично дубокој брачној љубави, која је сама себи била довољна и није имала потребе за забаву и друштво; само је неколико особа, који су некада спадали у ужи круг породице, овда онда мислило, да је госпођица Лоренти била страсно заљубљена у једног помоћника свога оца, неког извесног Луја Шасена, и по свој прилици је само пуштајући вољи свога оца, пружила руку господину де Живреју, али је ипак остала верна својој млађаној љубави и сад живи у таквој повучености само зато, да би се могла топити у својим слатким успоменама.

Али за ово дело од стране суда постављени истражни судија водио је истрагу не распитујући о томе, да ли ће се парница развити до једног cause célèbre или не. Он је био човек старе школе, био је рутинер и методичар, али искусан стручњак, који је своје званичне дужности испуњавао строгом савесношћу. Зато је он стао испитивати и проучавати разноврсне околности, и поред признања Берте Моклерове, и поред њеном руком написаног писма и после убиства извршене крађе; зато је он, као пре њега и полицијски комесар, постављао себи питање, да ли је за убиство оптужена, кад је злочинство извршила, била при чистој свести или није, те је дошао до закључка, да се њено душевно стање мора лекарима прегледати.

Судско—лекарско мишљење гласило је, да је оптужена до душе веома раздражљива и у највишем степену нервозна, али је слободна сваке болести, услед које би се могла сматрати као неурачунљива. Судећи с те тачке гледишта, била је Берта Моклер одговорна за извршено убиство. Али колико се могла за њ учинити одговорном према казненом законику?

Она је још увек енергично порицавала тврђење, да нема сакривца. Али судија, коме је овако тврђење недостојало појмљиве основе, истраживаше, ко ли јој је могао помагати при спремању и извршењу злочина.

Девојка је исказала, да никада није имала посла са љубавницима, а за сумњу у тај исказ није било правога повода, пошто су многи непристрасни сведоци тврдили, да је она само веома ретко излазила и нити је код себе примала мушке посете, нити је ноћивала ван куће. Јасни и одређени искази вратаркини, која би то најбоље морала знати, искључивали су неоспорно сваку сумњу. На саочењу је вратарка најзад признала, да је последњих недеља госпођици Молкер чешће долазио неки млад човек средње величине и доброга изгледа, — чији се опис не слаже са изгледом господина де Живреја, — и то последњи пут, како јој се чини, на сам дан пред убиством.

О овоме упитана, признаде оптужена без околишења, да је њу одиста више пута посетио неки позоришни агенат Бријар, који је, као што јој је причао био, организовао позоришне дружине, с њима путовао по унутрашњости, па и по туђини. Он јој је, ако би она одиста имала дара за позорницу, обећао и ангажман набавити. Она га је с тога пријатељски поздрављала и код њега узела часове. Он се веома задовољно изражавао, ма да је мислио, да она мора још приљежно да ради, и последњих је недеља више улога, у којима би она имала највише и најлакше успеха, с њоме прешао.

— Да ли вас је он, као што вратарка држи, — упита истражни судија — посетио истога дана кад и господин де Живреј?

— Јесте.

— Кад?

— У шест часова по подне.

— Је ли какву ролу с вама прелазио?

— Није, одговори она поцрвенивши.

(Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Хапшење Фалкаја. — У бр. 20. нашега листа од ове године донели смо распис пештанске полиције о проневери *Ладислава Фалкаја* див. поштанског службеника од 40.000 круна. Том приликом пештанска полиција обратила се расписом свима полицијама и резултат њене хитрине крунисан је успехом. Из Њу-Јорка сада јављају, да је тамо Фалкај ухваћен и да је код њега нађено 36000 круна.

О детаљима, како му је траг ухваћен, доноси пештански полицијски „Централ-блат“ следеће: Фалкај за време док се налазио на европском континенту показивао је ванредну умешност и бистрину, да полицијску потеру избегне. Напротив, кад је стигао у Америку, мислио је да је сигуран и с тога није био онако обазрив као пре. Та безбрижност и сигурност бесумње је долазила отуда, што он није ни знао да између Аустро-Угарске и Сједињених Држава постоји уговор односно издавања криваца. Према свему изгледа да се Фалкај месецима носио мишљу да при првој згодној прилици дигне повећу суму и са женом и децом побегне у Америку. Кад је побегао полиција је извршила претрес у његовом стану и тамо нашла поред осталога и нека писма једног рођака Флакајевог у Њу-Јорку, неког Волфганга Клајна, који је такође пре извесног времена побегао у Америку, да би избегао казну на коју га је пештански првостепени суд осудио.

Клајн је описивао живот у Америци ружичастим бојама. Новац — писао је он — лежи на улици и Фалкај са својом вредноћом и великом енергијом постао би за неколико година богат човек..

За будимпештанску полицију било је одмах несумњиво и јасно бегство Фалкајево; он је мора бити гледао да се докопа океана, те је с тога одмах телеграфисано у сва већа пристаништа да се пази на бегунца. То је у исти мах урађено и са полицијама на Истоку, у Београду, Софији, Солуну и Цариграду. Али Фалкај, као некадашњи жандарм, умео је врло вешто да се провуче и избегне из ока европске полиције и да срећно, жив и здрав стигне у Њу-јорк.

Као што је накнадно утврђено, Фалкај је, после посете код матере и шурака у Пати-у, којима је дао 1000 форината, отпутовао преко Тура за Беч, где је под лажним именом отсео у једном хотелу у једном предграђу. Ту је браду скратио, а бакенбарте пустио да нарасту, те је на тај начин променио јако физиономију лица, тако да се подуже могао позабавити у Бечу, а да га полиција не позна.

Докле је тамо био. потражио је једног агента за исељавање у Америку, који се тајно бави продајом годишњих фалсификованих пасоша, које су исељеници дужни кад стигну у Америку да врате натраг, како би их и други могли употребити. И збиља,

Фалкају пође за руком да набави један такав пасош, који се потпуно подударао са његовим личним описом.

Из Беча је узео карту жељезничку за Ротердам, али на путу оставио је на једној споредној станици воз, да би траг заварао и отпутова другим возом за Бремен. И ту му је пошло за руком да превари полицију. Његовом превозу преко океана за Њу-Јорк није стајала никаква сметња на путу. И кад је стигао на америчко земљиште Фалкај је остао на миру. Сада је мислио да је потпуно сигуран, и учини прву глупост. Одседне је у један Hôtel Garni под својим рођеним именом, одакле се пресели у други хотел, који је држао неки Аустријанац. После неколико дана осећао се и ту неугодним и узме сталан месечни стан.

О своме доласку у Њу-Јорк јавио је Фалкај једном дописном картом своме шураку у Пати-у. Он је позивао родбину, да му ускоро дођу у Америку; разуме се, да су на прво место требали отпутовати за њим, његова жена и деца. Не знајући, да је шурак Фалкајев оних 1000 форината које им је оставио, овај предао одмах полицији, он је писао: „Новац за пут имате довољно".

Другом дописном картом коју је Фалкај послао у Пешту под својим целим именом и тачном адресом стана, звао је Фалкај родбину да му што пре дође. Разуме се, да је ове карте добивала од централне поште редовно пештанска полиција која их је предавала истражном судији. Овај одмах похита и донесе решење о притвору Фалкајевом, које је преко Министарства правде и спољних послова послато телеграфским путем аустро-угарском генералном консулу у Њу-Јорк. Овај је одмах известио о свему њујоршку полицију, која ни часа није часила већ је одмак притворила бегунца. По депеши, коју је послао Њу-јоршки аустро-угарски консул, код Фалкаја претресом је нађено у готовом новцу 36000 круна. Он је одмах признао дело, и покајао се.

Аустро-Угарска влада дипломатским путем тражила је од Сједињених Држава експедицију Фалкајеву и повратак 36000 круна. Према томе губитак износи свега 4000 круна, што се има захвалити једино доброј и вешто организованој међународној полицији.

Како су наши читаоци упознати са овим делом из потернице, коју смо раније заједно са сликом Фалкајевом донели у овом листу, а ствар сама по себи долази у најинтересантније, гледаћемо да претрес овог дела бар у изводу, кад буде, донесемо у нашем листу.

Ко је ово? Хамбуршка полиција, потерницом од 3—VIII т. г. № 685. преко овд. немачког конзулата, послала нам је слику са описом ове индивидуе и молила да је дамо јавности ради проналаска индентичности његове.

Пре кратког времена ухваћен је на једној трци у моменту, кад је једном посетиоцу извадио из џепа новчаник са 60.000 марака. На испиту казао је да се зове Петар Морел, да је по занимању трговац, да је рођен 13 марта 1875. године у Буџенс-Ајросу и да је аргентински поданик, — док међутим у хотелу је био записан под сасвим другим именом. Приликом претреса, код њега је нађена: једна улазница за коцкарску салу у Монаку, три чека Лијонске кредитне банке у Монте-Карлу № А. 2053—55 и један златан сат, за који је доказано да је својина апотекара Шнилинда из Еберфелда и који је сигурно у путу овоме из џепа извукао.

Самозвани Петар није никако дао тачно обавештење о својој личности и својој народности, па зато хамбуршка полиција шиљући његову фотографију свима европским државама па и нама, моли да се пронађе које он и откуда је; тим пре што се мисли и верује да је овај још какив злочин негде извшио.

КЊИЖЕВНОСТ

Krankheit oder Verbrechen? Eine gemeinvenständliche Darstellung des Geschlechtslebens, des Mordes, des Körperverletzung, Geisteskrankheiten, des Hypnotismus etc. in ihren Beziehungen zum Gesetz und zur öffentlichen Moral vor *Dr. G. H. Bërndt.* — Leipzig, 1901.

У издању чувене лајпцишке књижаре Ернста Виста почело је излазити у свескама друго издање овог огромног дела Бернтова: *Болест или злочин?* То је опис полнога живота, убиства, повреда тела, душевних болести, хипнотизма итд. у односу према закону и јавном моралу. Дело од необичне вредности за сваког мислиоца а највише за сваког полицијског чиновника. Управо човек не зна шта је важније и интересантније кад га чита. За сада је изашло 40 свезака, а имаће још толико док се доврши. — Нека је ово дело топло препоручено свима оним, који владају немачким језиком, јер ће у њему наћи пуно поуке и практичних примера у вези са лепим илустрацијама које дело красе и чине га још разумљивијим и јаснијим.

— L.

ТРАЖИ СЕ

Вукомана Ћирковића, бив. опанчара из Рашке, који је, још пре два месеца напустио своју кућу и породицу, и за кога се сада не зна гди је, — тражи начелник среза студеничког актом Бр. 7551. Он има 31 год., високог је стаса, косе и бркова риђих, у оделу је сукненом. Пронађеног треба упутити поменутом среском начелнику или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 20348.

Арсу Стојановића, родом из села Момчилова у срезу добричком и бив. слугу Николе Машовића из истог места, тражи начелство округа топличког актом Бр. 6156. Арсо има 18 год., средњег је стаса, округлог лица, косе плаве, црномањаст је, по глави крастав; у оделу је сукненом. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20326.

Јелену Антић, бившу служавку, родом из Карловаца у Аустро-Угарској, која је до 23 пр. месеца служила у Крагујевцу па службу напустила и некуд побегла, тражи начелство округа крагујевачког актом Бр. 11999. Јелена има око 12 година, средњег је раста, црномањаста, има велике граорасте очи, у оделу је цицаном. Пронађену треба спровести поменутом начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20552.

Јакова Шерера, бив. пекара, родом из Делиблата у Аустро-Угарској, окривљеног због извесног казнимог дела, које је извршио у Аустро-Угарској, тражи управа града Београда актом Бр. 20646. Јаков има 53 год., средњег је стаса, дугуљастог лица, очију сивих, косе плаве, носа дугуљаста, дустобан је. Пронађеног треба стражарно спровести управи.

Марка Шарчевића, лађара, родом из Нуштара у Срему, тражи управа града Београда актом Бр. 20647. У случају проналаска треба га стражарно спровести управи.

Василија Брадића, бив. механџију из Медвеђа, оквивљеног због опасне крађе, тражи крушевачки првостепени суд актом Бр. 12268. Василије има 50 година, стаса је повисоког, суводњав је, црномањаст је уопште. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20572.

Велимира, сина **Павла Пантелића** из Дучановића, среза драгачевског, кога је нестало пре 15 дана тражи, начелник поменутог среза актом бр. 8487. Велимир има 16 година, средњег је раста, црномањаст, има велике, црне обрве и мала уста, у оделу је народном. Наређује се тражење. Пронађеног треба спровести или среском начелству или управи града Београда с позивом на акт бр. 20656.

Зигмунда Вијолу, родом из Сендрука у Аустро-Угарској, који је марта месеца тек. године пуштен са осуде, на којој је био због опасне крађе, тражи управа града Београда актом Број 20101. Зигмунд има 33 године, омален је, дежмекаст, плав, има велике, смеђе бркове, по занимању је обућар; осуђен је био на две године робије због крађе новаца Ђоки Стојковићу, кафеџији код „Златног шарана“, овде у Београду. Пронађеног Зигмунда треба стражарно спровести Управи. Како се сазнаје, он је сада раденик лађарски у једној мађарској вароши дуж Дунава заједно са својим другом **Јованом Раутеком,** који је такође био осуђен због истог дела крађе новаца Ђоки Стојковићу, кафеџији.

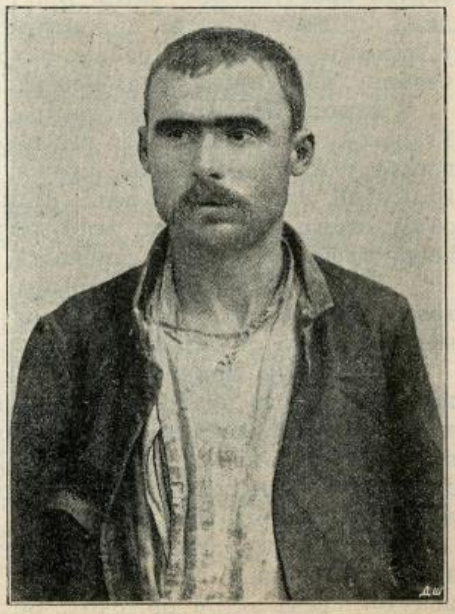
Опширнији опис о крађи Зигмундовој и његовој дружини може се наћи у прошлогодишњем 12. броју „Полицијскога Гласника“ на страни 96.

ПОТЕРА

Непознато лице, издајући се за **„Тодора Јовановића из Вел. Моштанице“** дотерало је 30 пр. месеца два вола у Смедерево и продало их Динку Наумовићу, месару там. Ну када му је овај затражио билете од купљених волова, самозвани „Тодор“ побегао је, оставив волове. По опису Динковом, то је био средњовечан човек, плав у опште, бркова жутих, у оделу сукненом. Начелство округа смедеревског актом својим Бр. 7583, моли за тражење како овог, по свој прилици продавца, тако и сопственика напуштених волова, о којима сада оно начелство води старање. Акт управе града Београда Бр. 20323.

Ноћу, између 27—28 пр. месеца извршена је крађа ствари Науну И. Јанковићу, трговцу из Алексинца, и том приликом однето му: пар црног, салонског одела, 14 комада белих сервијета са монограмом „В. Ј.“, 20 пешкира, протканих са свилом, једну црну, свилену женску блузу, 12 мушких кошуља, 6 свилених женских марама, 6 шамија за везивање, једно ново вунено ћебе и неколико метара белих чипки. Начелство округа нишког актом Бр. 12230, моли све полициске власти, да крадљивца са покрађом живо потраже. Акт управе града Београда Бр. 20325.

Јеврем Марковић, звани **„Ћопа“,** родом из Сибнице, среза космајског, извршио је једну крађу у Београду и побегао у унутрашњост. Он има 40 год., средњег је стаса, округла лица, косе и бркова смеђих. Јеврем је један од најстаријих и најопаснијих крадљиваца. Као такав, он је до сада три пута био осуђиван на робију све због опасних крађа. Што је веома интересантно код овог крадљивца, то је, што се је, у последње време, отпочео привидно занимати прошњом, у ком се циљу прави сакатим, па чак и штаке носи. То само дотле, док не улучи прилику, да што придигне, а тада, у место сакатог просјака, постаје бесни звер, кога би најбржи хртови тешко могли стићи. Управа гр. Београда, која с Јевремом ратује има већ 20 година, позива све полициске власти, да га у својим домашајима живо потраже и пронађеног њој стражарно спроведу.

Марку Читлучанину из Беоца и **Петру Кнежевићу** из Павнице, среза студеничког, украдена су, ноћу између 20—21 пр. месеца два вола, који су били на паши у Копаонику. Један од украдених волова длаке је жуте а други беле; оба, тек имају по 10 гоодина и без роваша су. Начелник среза студеничког, актом својим од 30 пр. месеца Бр. 7564, моли за тражење крадљиваца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 20300.

Светозар Живковић, земљоделац из М. Сугубине, среза расинског, решењем крушевачког првостепеног суда од 1 тек. месеца Бр. 13807, стављен је под поротни суд и у пригвор због опасне крађе. Он је у бегству, па с тога поменути суд моли све полициске власти, да га у својим домашајима живо потраже, па пронађеног њему стражарно спроведу. Он има 26 година, омален је, плав, ћосав, у горњој вилици има два зуба један преко другога. Акт управе града Београда Бр. 20573.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Личности, бив. осуђеници чија имена овде износимо, осуђени су судским пресудама на издржање полициског надзора, ну како се не зна, где се они сада налазе, — то управа града Београда позива све полициске власти, да их у својим домашајима потраже, па пронађене подвргну издржању надзора.

Те личности ове су:

Божидар Милојевић, месар. раденик родом из Паланке подлежи надзору до 23-VII-1902 год. Велимир Ђорђевић, б. практ. родом из Пожаревца подлежи надзору до 14-IV-1903 год. Живко Игњатовић, скитн. родом из Пећи (Ст. Србија), подлежи надзору до 22-II-1902 год. Живко Николић, скитн. родом из Аранђеловца подлежи надзору до 23-VII-1902 год. Лазар Ђурђевић, скитн. родом из Београда подлежи надзору до 22-II-1904 год. Михаило Илић, б. пиљар родом из Београда подлежи надзору до 3-II-1902 год. Милосав Петровић, скитн. родом из Крагујевца полежи надзору до 7-X-1901 год. Мирослав Стојановић, скитница родом из Д. Милановца подлежи надзору до 27-IX-1901 год. Радисав Марковић, скитница родом из Аустро-угарске подлежи надзору до 22-II-1901 год. Тома Илић, раденик из Новог села (окр. нишки) подлежи надзору до 10-II-1902 год. Тихомир Николић б. кафец. родом из Београда подлежи надзору до 1-III-1902 год. Тодор — Тојка Глигоријевић, скитница из Београда подлежи надзору до 5-V-1904 год. Светозар Јовичић б. раденик из Београда подлежи надзору до 10-III-1902 год. Петар Радојичић, б. раденик родом из Београда подлежи надзору до 5-VIII-1902 год. Јоксим Минић, зидар-раденик из Крагујевца подлежи надзору до 9-VI-1902 год. Живота Николић, б. раденик из Аранђеловца подлежи надзору до 23-VII-1902 год.

УХВАЋЕН

Јован Јовановић, звани **„Туре“,** родом из Београда и **Карло Кеплер,** родом из Парабуђа у Бачкој, чије смо потернице изнели у прошлом броју, ухваћени су по истима и спроведени коме треба.

Терлинден. — У бр. 19. нашега листа донели смо распис и слику банкара Терлиндена, који је проневерио и фалсификовао преко осам милиона марака акција разне вредности па онда побегао. Он је сад ухваћен у Милвоке-у у Сједињеним Државама Северне Америке. Код њега је нађено за сада само 25000 динара, које је Немачка преко свога посланства узабранила. Терлинден ће бити спроведен за Немачку, где ће му судови да суде. О начину како је ухваћен из Њу-Јорка телеграфишу страним листовима следеће:

— Пре неколико дана дошао је у мењачку радњу у Милвоке-у један Немац, који је тражио, да промени двадесет немачких златника. Сопственик радње, на несрећу његову, био је такође Немац и као такав, немачки почасни консуларни агент у Милвоке-у, Мориц Беумбах, који је већ имао у рукама потерницу Терлинденову, те упоредивши је, позна га с места.

Терлинден се није много опирао и признао је своја дела, те ће немачкој влади бити олакшана његова екстрадиција.

Ово је већ други случај у скоро да су фалсификатори и лопови одмах у Америци ухваћени — прво пештански поштански дефраудант Фалкај, па онда Терлинден. За лопове Америка није више сигурна.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 32. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 19. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

ОБЈАВА

Одлуком Господина Министра Унутрашњих Дела под 28 пр. мес. П№ 12326, а по споразуму са досадашњим уредништвом, од сада ће се „Полицијски Гласник“ уређивати у министарству унутрашњих дела, зашта је одређен и нарочити одбор под председништвом начелника полицијског одељења.

„Полицијски Гласник“ доносиће од сада у својим бројевима *сва* званична и службена саопштења по струци полицијско санитетској, све објаве и потернице од стране власти у земљи, а поред тога, доносиће и стручне чланке и расправе.

У недостатку овога, „Полицијски Гласник“ ће примати и износити судско криминалне ствари из области наше и стране литературе.

Саопштавајући ово читаоцима и нашим досадањим сарадницима, позивамо ове последње, као и све оне који би желели на листу радити, да рукописе шаљу на адресу: Министарству унутрашњих дела за „Полицијски Гласник.“

Радови ће се оцењивати од стране редакционог одбора и хонорисати по 30—70 динара од штампаног табака, као што је то и Министарсво званично објавило у бр. 180. „Српских Новина“.

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Наставак)

Случајеви, у којима је таква истрага потребна, многобројнији су но што се мисли. Биће само потребно, да се увек, кад се тиче идентификовања материја и т. д., не задовољавамо тиме, што је дотично тело већ по изгледу „несумњиво“ исто као и предмет с којим га упоређујемо, већ да сваки пут најпре питамо микроскопичара пре но што донесемо коначни суд. Ко у томе чини покушаје, доћи ће до уверења, да се много што шта сматра за различито, што је једнако, и да много што шта изгледа једнако, што није једнако.

Идентификовање конаца (вунених и пртених) доста пута је од велике важности и микроскопичар ће у већини случајева исто доказати с највећом вероватношћу. Ваља имати на уму, да он за своје циљеве треба врло мале крајичке, који ће се доста пута наћи, ако је на месту извршеног дела остао какав предмет. Сећам се из сопствене праксе, да су конци давали врло важне доказе, н. пр. конац, којим је била сашивена кецеља, која је остављена приликом једне провале. Кецеља је била од истог плавог платна као и многе друге плаве мушке кецеље. Али конац у истој био је несумњиво исти онај, који је нађен као једини шиваћи материјал у кући осумњиченог. Даље: конац, којим је био прошивен пропис једног дечачића, послужио је за констатовање идентичности леша детињег. Над истим је без сумње било извршено силовање, за тим је убијен; леш на коме није било хаљина нађен је у шуми под грањем готово распаднут; школске књиге дечачићеве нису биле ту, али у малом растојању од леша нађен је један пропис сразмерно добро очуван; корице и исписана места беху искинута, није било никаквог знака. Само мајка несталог детета знала је, каквим је концем прошила последњи детињи пропис, те је исти однела у суд; микроскопским прегледом доказана је идентичност. — Један кончић, који је био ушивен у фитиљ приликом покушаја потпаљивања, могао се упоредити с једним концем из шубаре окривљенога и послужио је, као доказ да се исти ухвати као фактички кривац. — Једно мајушно парченце конца беше се задржало на турпији (онде где турпија улази у корице). Микроскопичар је могао да каже, да је то парченце највероватније с горњега краја џепа онога капута, што га је осумњичени носио на дан извршења дела.

Од иследника се може много очекивати и у том случају, кад је неко из рубља извадио обележја, знаке. То вађење морало се извршити с нарочитом брижљивошћу и великом вештином, кад нам микроскопичар не може да каже, да је ту било вађења; али у већини случајева моћи ће он да каже више и да докучи чак, каква су раније била писмена и т. д. Од великог значења може бити његово извешће, кад је потребно да се констатује, да ли је извађени знак идентичан с оним знаком, који се налази на неком другом комаду рубља (н. пр. из истог туцета). У таквом једном сдучају микроскопичар ће тражити ситне трагове оног конца, којим су били начињени извађени знаци; таквих остатака конаца наћи ће се готов увек, а нарочито онда, ако је комад рубља са старим знаком неколико пута опран и углачан, тако да су се материја и знак уплели. Ако се сад нађени остатак конаца микроскопски упореди с концем из знака на предмету с којим се врши упоређење, може се идентичност готово сасвим сигурно доказати.

Да је тачан преглед хартије доста пута важан, није потребно ни да се спомиње; у важнијим случајевима при фалсификовању исправа, пањкањима, претњама, у кратко при свима злочинима, који се извршују с помоћу хартије и на истој, увек се изврши преметачина куће и том приликом се налазе код осумњиченог веће или мање количине хартије. Нађе ли се тада у тој целој гомили хартија, која ма и мало личи на corpus delicti, даће се микроскопичару на испитивање. Погрешно је мислити, да већина људи једнога места узимају хартију од једнога или од неколико трговаца. Значајна је баш та околност, да се сваки онај, који је написао нешто злочиначко и истурио из руку, увек боји, да за то употреби куповну хартију. Искуство нас учу, да је готово у свима случајевима, у којима се такав corpus delicti показивао месним продавцима хартије, резултат био негативан, дотична хартија није била из трговачког стоваришта од последњег времена, јер се учинилац бојао, да такву хартију употреби; corpus delicti је готово увек извађен из неке свеске или књиге, или је то други део неког табака, на коме је први део био исписан и т. д. Испадне ли нам за руком да код осумњиченог нађемо остатак хартије, онда констатована идентичност од стране микроскопичара има потпуну доказну снагу.

Испитивање нечистоће.

Ова испитивања су, могу рећи, таква, да се у њима најбоље може показати микроскопичарева вештина, јер се у већини прилика из најмањег и најневероватнијег може докучити најважније. Али и иследник може у таквим случајевима показати своју вештину, ако је дотични corpus delicti најбрижљивије очувао у statu praesenti, дакле ако није нечистоћу скинуо и т. д. ако је уопште своју пажњу скренуо на такве маленкости и ако разуме да из онога, што му је дао стручњак, изведе закључке. Све зависи од онога, што смо већ толико пута понављали: цела вештина иследникова састоји се у опажању, везивању, оцењивању.

Да наведемо неколико примера, од какве вредности може бити испитивање нечистоћа.

а) код оружја и оруђа.

Осим крвних мрља, о којима смо већ писали, оружје може имати и других нечистоћа, које могу бити у другом правцу од значаја, јер се дешава да се оно у чишћењу или ношењу упрља нечим другим. Тако је мени саопштен један случај, како је једнога човека, који је пијан грдећи пролазио поред једнога гостионичарског врта, ударио један коњаник сабљом и расекао му главу. На иследников захтев сутрадан су одузете сабље свима коњаницима у гарнизону, који су за ту ноћ ималу дозволу, да остану у вароши и сабље су предате микроскопичару, да их испита нема ли на њима крвних трагова. Ни на једној од тих сабаља није се нашао ни најмањи траг од крви, али једна сабља имала је на оштрици једну врло фину зацепотину и у њој је само под јачим увеличавањем нађен мали струк траве. Пошто је истрага била предузета врло брзо и пошто је та травка корицама била заштићена против сушења, то се могло доказати, да та травка није могла бити одавно залепљена за сабљу, јер је била свежа. Дакле онај коњаник, чија је била сабља, као што за тим и сам признао, најпре је ударио оног човека по глави, па је онда сабљу избрисао у росној трави и осушио једном марамом, при чем није удалио ону травку, која је ушла у заосекотину. Овај случај је поучан у толико, што доказује, да се у прегледању неког предмета не треба ограничити само на онај једини објекат, који мислимо да ћемо наћи, већ се морамо проширити на све, што пада у очи или није обично на ствари. Али у том правцу стручњак може само онда радити с успехом, кад познаје случај у свима његовим најмањим појединостима и кад га иследник колико је могућно тачније обавести о целом току ствари. Да је стручњак у напред поменутом случају имао просто упутство, да на сабљи тражи крв, његов би задатак био испуњен, кад би поднео просто негативан извештај. Али он је био обавештен о целом току догађаја, те је одмах, чим је спазио ону травку, схватио откуд она ту и да мора бити од највеће важности.

На сличан начин могу послужити као важан доказ трагови од земље, праха, сасушене течности и т. д. Само се по себи разуме, да је иследнику дужност, да никад не одустаје од микроскопског прегледања, ако он на дотичном оружју и т. д. не примети ништа што би падало у очи, јер прво микроскопом се може открити велика количина важних ствари, које се голим оком не могу видети, и друго сваки стручњак зна, да он мора раставити оружје, оруђе и т. д. и баш на саставним местима тражити сумњиве супстанције. Н. пр. нека сикира могла се најбрижљивије очистити, тако да се чак ни под микроскопом не може опазити ништа. Али ако се скине држаља, може се у ушицама и на оном делу држаље, што је био у ушицама наћи врло важна материјала.

(Свршиће се)

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 25933

4. децембра 1899 год.

у Београду.

Начелству округа

На представку Дирекције Српских Државних Железница од 21 јула ове године бр. 9997. да полицијске и општинске власти у опште не воде довољан надзор у питању о чувању железничке пруге, нити брзо и енергично кажњавају железничко полицијске иступнике, — мој је претходник, у вези својих ранијих наређења, под 23 истим мес. и године П№ 16968, издао потребну наредбу томе начелству, како ће полицијске и општинске власти у будуће поступати у наведеном питању.

Али, како ме железничка дирекција писмом својим од 30 ов. м. бр. 17469 извештава, многе полицијске власти не схватају подједнако своју дужност према издати им наредбама у овом погледу, јер се често дешава: да поједини органи полицијских и општинских власти, улазе у круг рада железничких органа и располажу чуварима пруге без знања њихових секција, циркулишу колосеком и пешке и на коњима и т. д. — као што је био случај на трећој секцији месеца јула и октобра ове године.

То ми даје повода, да свима полицијским властима, дуж железничке пруге, на захтев дирекције, објасним: да њима, поменутим наредбама мога претходника,није дато упуство да воде надзор о томе, шта је од стране железничке управе предузето за чување пруге и какав је распоред железничког особља учињен од стране секција, већ им је само наређено, да помажу железничко особље у вршењу њихове дужности у погледу чувања пруге од повреда; да спречавају сумњивим лицима приступ на пругу; да на доставу железничких органа енергично извијају и пресуђују железничке иступе и пресуде о томе брзо извршују, и најзад, да од железнице у свакој прилици отклањају сваку опасност, но, да ни у ком случају не могу чинити диспозиције по самој прузи и са железничким особљем; јер, пругу железничку, са свима њеним постројењима једино су у стању чувати железнички органи, који тај посао разумевају и који су за то лично одговорни.

Саопштавајући ово објашњење начелству препоручујем му, да се са подручним му полицијским и општинским властима у будуће истог објашњења строго придржава у даним приликама, иначе ће дотични органи, за противно поступање, бити кажњени.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 26855

18 децембра 1899 год.

у Београду

Начелству округа

Главна Контрола писмом својим од 10 новембра ове год. Бр. 17.844 доставила ми је, како је при прегледу општинских рачуна о приходу и расходу у извесном округу, местна контрола код свих оних општина, којих су рачуни прегледани за 1896 годину — нашла: да ниједан општински рачунополагач, како за раније, тако и за 1896 годину, није са капиталима општинским поступао по уредби од 16 априла 1860 год. бр. 1085 (збор. XIII стр. 164), већ су допуштали, да облигације нису мењане од како је зајам издат, па ни 1896 године; да интерес нису наплаћивали дуги низ година, па ни за годину 1896-ту, или су интерес наплаћивали за по неку годину, а за многи број година не допуштајући чак и то, да интерес достигне и премаши главницу,

У потврду овога, Главна Контрола навела је, да је у наведеном погледу било и оваквих случајева:

1. Да је из општинске касе још 1878 године издато приватним под интерес 100 динара и да на име интереса и отплате дуга није ни паре добивено па ни до 1896 године, за коју се рачун прегледа; да са овим облигацијом није поступљено према поменутој уредби, да су јемци сиротни а и дужни; и да се не зна, који је поименце од рачунополагача одговоран за ову суму.

2. Да извесно лице дугује 200 динара на име аренде наплаћене од 1880 године? да се ова сума нема од куда наплатити од овога арендатора, и да су рачунополагачи од 1880 до краја 1896 године познати, али су рачуни до краја 1895 године разрешени или је случај из члана 52 закона о уређењу Главне Контроле или је по члану 123 истога закона протекло десет година од дана разрешења рачуна, па ова аренда показана на дугу и у рачуну за 1893 годину, у ком случају нема се од кога тражети накнадна штета.

3. Да извесно лице дугује по облигацији од 1878 године 150 динара главног дуга са неплаћеним годишњим интересом од 1880 па све до краја 1896 године, и да са облигацијом није поступљено према поменутој уредби, међу тим добављена су дата, који су поименце у којој години били рачунополагачи, почев од 1878 па до краја 1896 године, али се не зна, ко ће од њих бити одговоран за штету, јер наплата од дужника и јемаца још није тражена.

Достављајући ми наведено, Главна Контрола наводи даље, да је овакво стање општинских капитала, скоро у целој земљи, па ме је за то молила за наредбу, да се оваковом злом стању једном на пут стане.

С тога овим препоручујем свима полицијским властима, да као надзорне власти над општинама, овима *одмах* нареде, да оне у *најкраћем року* сва општинска примања, како по облигацијама, којима су рокови протекли, тако и остала примања

ма из кога основа она потицала — пречисте, било наплатом, било заменом са новим облигацијама, било пресудама судским, те да се тим путем начисто изведе и утврди: шта је од капитала свакој појединој општини пропало, и, ко носи одговорност за ту штету.

Полицијске власти, уверавање се, бар један пут месечно, како општински судови врше ову моју наредбу и какав је успех отуда постигнут, па код којих часника општинских примете неуредност и немарљивост у наведеном послу, да са њима поступају *строго по закону,* а дотичне старешине полицијских надлештава лично ће одговарати мени, ако не буду поступали овако, како им наређујем.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 3237

15. фебруара 1900 год.

у Београду

Начелству округа

Дознао сам, да многа начелства, погрешно поступају при издавању пасоша оним лицима, која ради печалбе прелазе у Румунију, у томе, што у исте пасоше уписују поред носиоца пасоша, још и друга лица, која нису ни у каквом сродству са њиме, но су, често чак из другог села, општине па и среза.

Отуда неминовно наступају ове штетне последице:

1., Држава губи у томе, што није такса наплаћена од сваког, **који мора** за себе пасош вадити;

2., Поједини од тих раденика штете се у томе, што по 4. динара дају драгоману за пасоше, а овај то за себе задржи, и трпа по неколико њих у један пасош;

3., По јавну сигурност и ред пак долази друга велика незгода, што се неки раденици, или услед слабости или из ма каквог другог разлога морају враћати раније у Србију но остало друштво, које је у пасошу записано, те је исто принуђено без пасоша у Србију пролазити, где, наравно, трпи велике незгоде и дангубе због тога, што путне исправе нема; док с друге стране са овим пасошем, у коме је ово лице било уписано прелазе друга лица, која никакве исправе немају, те се тако у велико ствара могућност улажењу у земљу разним проблематичним и сумњивим личностима.

Међу тим, корист од свега тога, али неправедна и противу закона, види једино драгоман, који овакове раденике води, и од сваког наплаћује по 4. динара, а потрпа их у пасош по неколико њих, за који плати свега 4. дин.

Да би се у будуће избегле ове против законе и штетне последице по државне интересе, како у материјалном тако и у политичком погледу, а у исто време да би се пресекла поменута недозвољена шпекулација појединих драгомана и оних органа власти, који драгоманима у томе на руку иду, — препоручујем начелству, да од сада строго мотри на то, да се свакоме путнику понаособ издаје пасош за прелазак у Румунију; да се у исте пасоше не уписују и друга лица, осем жене и деце онога, коме се пасош издаје; и, најзад, да се при издавању и пупуњавању тих пасоша обрати већа пажња на: лични опис, године старости, особене знаке и на писменост лица, коме се пасош издаје.

Противно поступање чиновника, који пасоше издају, казнићу осетно.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 4387

6 марта 1900 год.

У Београду

Начелству округа

Господин Министар Народне Привеле, писмом својим од 1. овог месеца СБр. 1566 жали ми се, да полицијске власти, противно распису Министра унутрашњих дела од 14. априла 1893 год. П№ 4596., при подношају својих извешћа првостепеним судовима, о извршеним јавним продајама непокретних имања, не јављају овима тачно и суму тражбине — дуговања — због које је извесно имање продато, те због тога и судови долазе у немогућност, да о томе поднесу тачне извештаје статистичком одељењу, коме су ови подаци неопходно потребни за статистику.

С тога, у вези горњег расписа наређујем свима полицијским властима, да приликом будућих поднашања својих извешћа првостепеним судовима, о јавним продајама, увек овима тачно јављају и суму потраживања или дуговања, због које је дотично имање продато, како би статистичко одељење Министарства Народне Привреде, могло имати о томе тачних података, за статистику промена у власништву непокретних добара.

Противно поступање казнићу најстрожије.

Нека начелство ову моју наредбу одмах саопшти свима подручним му органима, ради знања и управљања.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№. 3783

12 марта 1900 год.

у Београду

Начелству округа

Господин Министар Правде 1 фебруара ове године № 16.660, упутио је распис свима првостеним судовима и наредио им: да најживље настану на томе: да се стечајне масе, које се налазе у току рада, што пре и што брже расправе и да се у будуће предмети стечајних маса не гомилају.

Да се не би у будуће рад судски по овим предметима успоравао тиме: што полицијске власти, наредбе судова, отпуштене им по пословима ове врсте, не сматрају као предмете хитне, као што је то до сада рађено, те их и не узимају у брз поступак, то препоручујем томе начелству: да у будуће полицијске власти првенствено мимо §. 470 грађ. судског поступка, узимају у извршење налоге судова издати им по предметима стечајних маса и да сматрају те предмете као хитне; да се распродаја покретности, а нарочито непокретног имања, какве стечајне масе брзо извршује по наредби првостепених судова, а не да се протеже по 3 и 4 године, као што је то до сада бивало.

Да рад по стечајним масама не би застајао због спорости полицијских власти у извршавању судских наредби, наређено је од стране Господина Министра правде судовима, да један од њихових судија води белешку од свију предмета по којима је писато полицијској власти, за распродају имовине презадужених маса или лица, и да пази да полицијске власти ове продаје одмах предузимају и извршење истих не одуговлаче.

Где се год наредба суда брзо и на време не изврши имаћу могућности да то сазнам, и ја ћу такве небрижљиве чиновнике осетно казнити.

Нека начелство саопшти на потпис ову моју наредбу свима полицијским чиновницима својега подручје и о извршењу ме извести.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар упутио је на нас једно овакво питање:

С.. Ј... из К... пресудом Л... првостепеног суда, осуђен је на 10 дана затвора за дело из §. 213 у вези са §. 210 кривичног закона, за нанету јавну увреду Р. Љ. из Р.

Пресуда је постала извршна и послата дотичној полицијској власти на извршење.

Сад приватни тужилац долази код полицијске власти, код које је пресуда на извршењу, и опраша досуђену казну осуђеноме С....

Овај општински писар пита нас:

Има ли приватни тужилац на то права, и може ли полицијска власт донети решење, да према опроштају не извршује досуђену казну затвора над осуђеним С...?

На ово питање ми му одговарамо:

Да у случају осуда, за овакве кривице, приватни тужилац, по последњем одељку §. 216 казненог законика, има права да у свако доба од тужбе за нанету му увреду одустане па и да само извршење пресуде, којом је тужени за дело увреде на казну осуђен, задржи од издржења, мâ да је та пресуда већ постала извршна; и кад приватни тужилац даде своју изјаву о томе, онда, по §. 17 казненог судског поступка, извршење пресуде, што се казне тиче *притвора.*

По томе, кад приватни тужилац, у случају осуде каквог лица за јавну увреду, код дотичне полицијске власти, код које се пресуда на извршењу налази, изјави: да осуђеноме прашта досуђену му казну затвора, полицијска је власт дужна, да му ту изјаву прими и да стане са извршењем пресуде (што се казне тиче), па да исту изјаву са својим извешћем достави ономе првостепеном суду, који је ту пресуду и изрекао, на решење, од кога ће очекивати даље наређење; али сама полицијска власт, ни у ком случају није надлежна, да по таквим изјавама доноси своју одлуку (пошто она није ни изрекла пресуду већ првостепени суд.)

* * *

Од једног општинског писара добили смо овакво питање:

Н..... М..... из Б..... тужио је суду општине Г..... С..... С..... и Ј..... П..... из З..... за просту увреду части и тражио да се по закону казне.

Тужилац Н..... предао је ову тужбу општинском суду 9. октобра 1900 године. Цело ислеђење по тој тужби и испит оптужених, суд је извршио још истога дана када је и тужбу примио, али по томе предмету није ништа даље радио — није никакву одлуку доносио — све до 19 априла ове 1901 године, а тога дана, суд је по овоме делу донео своју пресуду и над оптуженима изрекао казну од по 24 сата затвора, и, осудио их да тужиоцу плате дангубу и накнаде положену таксу у два динара.

Као што се види, од последњег рада општинскога суда на овоме предмету па до доношења пресуде по њему, протекло је више од шест месеци, и, по томе, кривица је тужених према §. 396 кривичног закона застарела, општински је суд ипак донео по истој своју пресуду и оптужене казнио. Донео је дакле пресуду по кривици која је одавна застарела.

Овај писар пита нас сада:

1, Да ли би се сматрало за лишење слободе, кад би општински суд поменуту своју пресуду над осуђенима извршио; и

2, Шта би по тој пресуди требало радити, по закону ако се иста не може да изврши.

На ова питања ми му одговарамо:

1, Кад би општински суд над осуђенима извршио горњу своју пресуду, коју је изрекао по кривици која је одавна застарела, па би се ислеђењем утврдило, да су дотични чланови општинског суда *намерно и са знањем да је кривица застарила* донели и извршили исту пресуду, — онда би свакако за такву своју радњу били одговорни по казненом законику, али ипак не за незаконо лишење слободе, већ за дело из §. 122 у вези са §. 132. казненог законика; и,

2, Ако донешена пресуда, о којој је реч, није извршена, онда се она по закону не може ни извршивати. У том случају, општински суд треба да донесе своје решење, којим ће констатовати: да је пресуда погрешно и противно закону донета по кривици која је још пре доношења исте пресуде застарила, и, да се са тога не може ни извршити, већ да се има сматрати као и да не постоји, па то решење да саопшти заинтересованим странама; а, кад исто решење постане извршно, да остави акта у архиву као свршена.

Ако је приватни тужилац претрпео какву штету, отуда, што дотични општински чланови нису благовремено по његовој тужби и по учињеном ислеђењу донели пресуду, већ су допустили да кривица тужених, са њиховог немарног и неправилног рада застари, он може, за накнаду те штете, тужити одговорне чланове надлежноме суду, ако хоће и успеху се нада. А, може их, за немарљиво и неправилно вршење своје дужности у овој прилици, тужити и надзорној власти и тражити да за то буду кажњени.

ОСВЕТА ЈЕДНОГ КЛОВНА

Новела од G. Lachand-a

Били су нераздвојни. Видео сам их први пут у Болоњи и сећам се да нисам никад присуствовао тако смелој и опасној престави.

После обичних телесних продукција, гимнастичар Паоло пењао би се на највећу висину циркуса.

Паоло је био леп момак, атлетских форма, правилних црта на лицу, црне косе, црних очију и дубока погледа; прави јужни тип.

Кловн се звао Ђовани, по његовом лицу, измрченом црним и белим, и по његовом традиционалном оделу, могаше га човек одма познати, којој врсти уметности припада.

Ево како би они изводили најглавнију тачку преставе. Кад би се Паоло горе успео, да отуд учини salto mortale (вратоломни скок), Ђавани би заузео место, на половини висине, на једној дасци, нарочито за то начињеној. Паоло би се онда одозго бацио и на галаву полетио доле у празнину, и пре но што би пао на земљу, Ђавони би га са мајсторском вештином дочекао и рукама обухватио преко тела, тако, да би обоица остала у равнотежи на дасци.

Аплаудирању и расположењу публике не беше краја. Народ је придолазно са свих страна, и свако вече циркус беше препун.

Сећам се да су новине много коментирале држање власти, која је допуштала тако опасну продукцију, не предузевши потребне мере.

Кроз мало година, та два артиста стекоше себи леп глас и заслужише приличну суму. Њихова срећа зависила је од њихова савеза; кад би се раздвојили, један без другога не би могао опстати.

*

Пре три године, њихово друштво замал да се не развргну. Обојица су били родом из Сицилије, из истог места. После толиког путовања зажелише да виде своје родно место, где бејаху триумфално дочекани. Сви су их радо гледали и били им сусретљиви. Највише се за њих интересоваше млада и лепа девојка Росита Баиди, кћи једног богатог сицилијанца. Као најбогатија у селу, она се сматраше велика госпођа и нико се не усуђиваше запросити је. Али Паоло и Ђовани, и ако су отишли у свет сиромашни, сад бејаху имућни и славни, па их Росита држаше себи равним. Показа им се пријатна и љубазно с њима разговараше. Кроз неколико дана обадва уметника бејаху заљубљена.

Ђовани и Паоло били су лепи младићи, али први изгледаше сувише смешан с намазаним лицем и комендијашким оделом, док Паоло беше увек солидно обучен и елегантан, и Розита изабра себи Паола.

Одмах се венчаше. Било би сувише описивати бол којег Ђовани у души осећаше, видећи да је Росита њему предпоставила Паола, и да мора он бити сведок њиховој срећи, јер Росита се одлучи пратити свог мужа по свету. Но изгледаше да се на брзо предао својој судбини и показиваше се весео и расположен да Росита, једног дана рече свом мужу: — Ја сам се бојала да ће нас Ђовани оставити, но срећом опасност је прешла. Шта би само било с нама без Ђована?... Али ето он се привикао гледати нас сретне, и сад нам је будућност зајамчена.

И, заиста не би нико ни помислио да је Ђовани невесео; он учествоваше представама с оним истим хумором и редовно долазаше на трпезу. Али, сваки пут, кад би се путовало из једног места у друго, док би се Паоло, Росита и Ђовани пењали на воз, опрезни и вешти посматрач могао је видети једног младог човека, сумњива изгледа, да улази у исти воз, у купеу III класе, и излази на исту станицу где и наша троица излазише.

*

Приспеше једног дана у Болоњу. Ту огласише бубњом преставу на којој ће Паоло изводити чувене, „salto mortale" с главом у врећи.

Из Фиренце, Венеције и са свих страна Италије свет је долазио у Болоњу отимајући се ко ће пре добити места у циркусу.

Изјутра, оног дана преставе, кловн Ђовани, чим је ужинао оде на поље и прешавши градске бедеме, упути се једној усамљеној кући; отвори врата, уђе унутра и чекаше. Мало за тим, дође у кућу онај непознати њихов сапутник.

И ту њих двоица, с нарочитом вештином, изведоше више пута „salto mortale".

Кад бејаху готови, Ђовани рече непознатом:

— Пистро! твоја је наука довршена; ти сад вредиш колико и Паоло, и твоја је срећа осигурана. Упамти само да нико не сме знати да смо се кад видели и састајали. Буди дискретан ако мислиш да се обогатиш.

— Али, примети Пистро, нашто ми та способност кад Паоло врло добро ради свој посао? —

— Он би се могао разболети.

— Зашта онда држати то у тајности?

— Могао би Паоло постати љубоморан.

У вече бејах у циркусу. Кад се Паоло показа на оној висини, с главом у врећи, ужасна страх овлада публиком. —

Један... два... три... и Паоло скочи а Ђовани узаман рашири руке да га дочека. Тело несретниково падаше неизмерном брзином доле. Ђовани није успео да задржи свог друга на дасци, као до сад. Паоло лежаше мртав на земљи.

Описати онај ужас и врисак у циркусу, немогућно је.

Кловн јаукаше и чупаше косе од жалости; на један пут, као обузет крајњим очајањем, склопи очи и баци се немарно доле, метнувши тако и свој живот у опасност.

*

Ђованова жалост за својим другом, чињаше се искрена; сви су били тронути.

— Један момак, говорило се: не губи само друга, пријатеља, него и срећу. Где ће да нађе другог Паола? Сви су давали кривицу овом последњем, кад није могао тачно одмерити скок.

Росита не рече ништа; баци један оштри и дуги поглед на Ђована који. немогавши издржати тај поглед, удаљи се.

Три месеца после тог несретног догађаја, римске новине разносиле су по Италији ову рекламу:

„После ужасне смрти гимнастичара Паола, пошло је за руком кловну Ђовану, да нађе способну особу, која ће са истом вештином чинити „talto mortale“. —

Уторак, у краљевском циркусу у Риму, даваће се први пут престава, на којој ће гимнастичар Пистро заменити оплаканог Паола.

„Примећује се, да је надлежна власт строго забранила артисту Пистру, скок са главом у врећи“.

Кад је Росита, која се беше вратила у Сицилију, прочитала ову рекламу, узе у наручја свога синчића од три године и шапташе му:

— Слатки Паолино, кад дорастеш до ножа, твоја ће ти мајка причати о освети једног кловна.

превео **Д. С.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа 3

— Зашто црвените?

— Јер се господин Бријар тога вечера први пут, откако га познајем, није са мном опходио, као са уметницом... Он ми је пришао близу, ухватио ме је за руке и погледао ме сасвим чудновато.

— Шта сте ви рекли?

— То не могу да се сетим. Знам само, да сам била узбуђена и збуњена. Али он није остао при своме тражењу, него се брзо опростио са мном с молбом, да му не замерим за његове будалаштине.

— Кад вас је оставио?

— И то више не знам. Дуго после тога по свој прилици не.

— Ви знате сигурно да је он отишао?

— Сасвим сигурно — та ја сам га отпратила до врата.

— А кад је отишао, шта сте онда радили?

— Ништа... Било ми је врло непријатно у души... осећала сам почетке тужнога расположења... и немира...

— Немира? због чега?

— Помислила сам, господину је Бријару можда било мање до тога стало, да ме ангажује за своје позориште, него да се зближи са мном на други начин. Доцније, мора бити, да сам заспала... Јест, заспала сам, јер се тога сећам.

— Али ви сте увече, око девет, отворили врата господину де Живреју?

— Јесам! Пробудило ме је звонце.

— Ви сте га одвели у свој салон, понудили сте га да седне и после неколико тренутака убили, без повода, без наговарања с друге стране... то своје тврђење дакле не поричете?

— Да.

— Затим сте му одузели новчаник и сакрили? То признајете ипак? Та тај новчаник тек није сам отрчао из салона у вашу спаваћу собу, из џепа господина де Живреја па у ваш јастук?

— Не знам ништа о томе и не могу ништа да кажем, господине, али ја сам тај новчаник видела први пут у моме животу, кад ми га је показао господин комесар.

— Дакле од почетка до краја, — заврши истражни судија саслушање, — исти систем, иста тврдоглавост, порицати оно, што је тако јасно.

Полицијско трагање за особом, о којој је било речи у саслушању, доказало је убрзо, да у Паризу не постоји никакав позоришни агенат под именом Бријар. Па ипак тај Бријар нити је био уображено, нити Бертом Моклеровом измишљено биће, јер су многи сведоци виђали, да је он девојци долазио и код ње звонио; исто тако су га виђали, кад је из њене собе излазио. Трагало се, дакле, и даље за том особом, која је у толико сумњивија била, што се брижљиво крила и у свету се кретала под лажним именом и лажним занимањем. Али, на жалост, без успеха.

Сад се судија старао, да дође до бољих и поузданијих резултата распитивањем о животу оптужене. Берта Моклер је тврдила, да није никад имала љубавника; и у том погледу није нико ни знао што ружно о њој рећи. Али је она ипак морала имати односе са светом или са сродницима. Том приликом је утврђено, да је са госпођицом Икс одржавала интимне односе, — околност, која јој је била навукла у првој глави споменути ружан надимак.

— Ви јамачно знате, — запита је на другом саслушању истражни судија, — да вам је у неким круговима придан надимак госпођица Алфонз? Ви, нема сумње, знате и шта то име значи. Да ли га и заслужујете?

— Не, одговори она, јако поцрвенивши. Чим сам сазнала, да ми је то име прикачено, прекинула сам свако опхођење са том госпођицом и нисам више примала од ње никакве услуге.

— Истина је, до душе, да сте своју кројачицу, известили, да ћете своје дугове од сада сами плаћати; али је госпођица Икс ипак по нешто за вас већ плаћала.

— Само један рачун, господине, који је могао износити око две хиљаде франака.

— Где сте се упознали с том дамом?

— Код једног позоришног директора, коме сам се представила, да бих добила какво место. Она је седела у углу његове приватне собе, дуго ме је досадно гледала, саслушала је, шта сам хтела, сигурно је упамтила име и моју адресу, коју сам морала казати директору, јер ми је хтео јавити, кога дана да дођем на пробу. Сутра-дан ме је она већ молила за посету.

— И ви сте отишли њој, и не познавајући је изближе?

— По имену ми је била, господине, већ од дужег времена позната. Та госпођица Икс је уметница.

— Та да, тако изгледа, рече истражни судија смешећи се.

— Могло се мислити, настави Берта, и да је имала штогод да ми каже о директору, с којим се, како је изгледало, познавала. Она ми је и рекла, да се директор изразио о мени с похвалом, да му се допао мој орган и моја појава, да сам само још врло неискусна, сувише страшљива, и сувише скромно одевена... Одговорила сам, да се не могу боље одевати, пошто сам сирота... На то је рекла она, да ће ми поручити одело и проучавати улоге са мном, а и да ће ми за кратко време помоћи да добијем место; затим ме је одвела својој кројачици и модискињи.

— Другим либерантима вас госпођица није водила?

— Није, господине... та других потреба нисам ни имала; од мајке сам наследила мало покућанство... једино, што ми је од ње остало.

— Издашност госпођичина кретала се дакле у извесним границама... а какве је границе повукла ваша благодарност? Ви сте јамачно дошли до убеђења, да јој не смете ништа одрећи?

— То нисам никад казала, господине! узвикну она живо.

— Размислите се, молим Вас! Кад се тако енергично ограђујете, може се лако помислити, да ме разумете; а кад разумете и овакав, само слабо назначен, смисао, који сам ја исказао сасвим резервисано, једва ћете смети одрећи, да тачно познајете тему, о којој говоримо.

— Ја нисам у том погледу ништа признала, господине, па и не признајем ништа, што се тога тиче.

— Онда ћу морати своју срећу покушати код ваше пријатељице; можда ће се она приволети признању!

IV.

Госпођица Икс није ни мало сумњала о томе, да се сазнало за њен однос према Берти Моклер; и сама је чак једва сматрала за потребно да о томе ћути. С тога је била она и спремна, да добије позив од истражнога судије. Али је с почетка била одлучила, да се користи извесним заштитницима, који су се налазили на положајима од утицаја, те да се, под изговором изненадне болести, ослободи личнога предстанка. Доц није се друкчије предомислила, јер је нашла, да је за њу пробитачније, да своје исказе тако удеси, како би се одустало од њеног саслушавања као сведока пред поротницима на претресу. Она узе једну тоалету, која јој је дивно стајала и у којој је изгледала једва старија од двадесет и пет година, ма да је достигла била већ тридесет и пету. Затим нареди да јој се запрегну кола, па се одвезе у палату правде.

Одмах је била уведена судији, који ју је био позвао. Смешећи се, уздигнуте главе, као неко, кога ништа не може уздрмати, јер је већ све у животу искусио; или као глумица, за коју ни позоришна светлост, ни догледи немају у себи више ничег страшног, приступи столу, за којим је седео судија.

После обичних формалности и заклетве, да ће истинито сведочити — што јој је дало повода да са своје љупке ручице скине рукавицу — чекала је на питања судијина.

— Ви познајете неку Берту Моклер, која стоји под оптужбом, да је извршила крађу и убиство? запита је судија сурово.

— Да, та ми је особа позната.

— Тачно позната?

— Шта разумете, господине, под речју *тачно?*

— Молим, немојте мењати улоге, госпођице! Постављати питања имам само ја.

— Чуваћу се, да не променим улоге; али ја не могу да одговарам на питања, која не разумем тачно.

— Добро, онда ћу вам и поставити питање у другом облику: У каквом сте односу стајали с Бертом Моклеровом?

— У каквом односу? понови она премишљајући... Па, ја сам се с тим младим створењем сасвим лепо слагала; ми смо у мојој кући или у мојим колима, кад смо се возили око језера, пријатно ћаскале... давала сам јој савете, како да се понаша и како да говори... Јер она се спрема за позориште — а ја сам у позоришту већ одавно — те би јој моје искуство могло помоћи.

— И ништа више? запита судија.

— А шта би још могло бити, господине? одговори она са најбезазленијим изразом на лицу.

— Али гласови... свет говори...?

— О, што свет говори! узвикну она готово весело. Бар ви нећете зато дати ништа? Мени је то, што свет брбља, сасвим свеједно! Никад ту нема ни једне речи истините. Тако, на пример, морају, како свет говори, пред истражног судију позвани сведоци понекад чекати од јутра до мрака, па онда још буду немилостиво примљени и с њима се, како веле, сурово поступа... Па ето видите, господине, колико се човек сме ослонити на светско брбљање! Та ви сте ме веома лепо примили, сместа сте ме себи пустили и, бар до сада, — додаде смешећи се, — нисте са мном ни мало сурово поступали.

Судија се уједе за усну.

Ова лепушкаста, елегантна дама са својим сигурним ступањем, својим слободним духом, својом заједљивом учтивошћу била му је непријатна; и пошто се ни један истражни судија неће радо да покаже пред сведоком збуњен, рече он суво:

— Ваш духовити начин, госпођице, ма како био занимљив, није на своме месту. Ви сте овамо позвани да на различита питања дате одговора и објашњења. Па како изгледа да питања не разумете добро, можда зато, што нисам био довољно јасан, то ћу се изражавати јасније.

— То ће вам тешко поћи за руком, господине, кад се зна да ће се човек из доброг друштва ипак увек промислити, пре него што ће даму од васпитања, па ма она и позоришту припадала, и сувише директно питати о извесним стварима.

— Судија, госпођо, не мора да осећа неодлучност васпитана човека.

— Онда ћу ја своје уши запушити и одрећи одговор.

— Госпођице!

— О томе можете бити уверени, господине, рече она поново, не обарајући очију, — на извесна питања нећу ништа одговарати, јер се мој приватан живот иза затворених врата у кући, која је моја а није најмљена, тиче само мене лично и никог другог, догод се не окривим каквим поступком, који се коси са јавном пристојношћу! Немојте заборављати, господине судијо, да ја само пунолетним људима и женама, који имају права да потпуно располажу својим делима, допуштам улазак у своју кућу и своје собе, које увек држим добрим завесама заштићене од туђих очију!... Госпођица Моклер има двадесет и две године, ја двадесет и девет — ми нисмо ни речма, нити на који други начин досадили трећим особама.

— Ви заборављате, госпођо, да је та Берта Моклерова данас у затвору и да припада суду, као и да ја имам права односно ње ставити свако питање, које ми изгледа да је од значаја или користи за оптужбу, која је противу ње подигнута.

— Та ја ћу врло радо дати објашњења и одговора, док је реч о оптужби, о којој говорите. Али у каквом односу може моје опхођење са госпођицом Моклер стајати према томе убиству? Ја не могу да знам у каквом?

— Шта знате о томе убиству?

— Шта ја о томе знам? Е, то је лепо, господине! Најзад ћете још посумњати, да сам имала и удела у томе послу? можда видите у мени сакривца? Зашто сте ме онда позвали као сведока, а нисте наредили да ме затворе као оптужену.

— Дешавало се, госпођо, да је неко био позван пред истражнога судију као сведок, па онда полицајцима одведен у затвор; то зависи од обрта, којим пође саслушање.

— Одиста? Па то су лепе ствари, којима се човек излаже и не знајући! А ја се притом одазивам вашем позиву тако поверљиво, тако мирно! а можда ћу кроз шесет минута седети у затвору, само ако се то вама буде допало! Али бар да свога позоришног директора о томе известим, биће ми јамачно допуштено — или, можда, не? јер ја играм вечерас!

Ове су речи биле изговорене вишим комедијашким тоном, са још увек истим осмејком.

Ма да је судија морао увидити, да пред собом има препредену противницу, из које неће моћи много ишчупати, није ипак хтео признати, да ће га ова жена збунити.

— Па ви сте рекли, отпоче опет, да ћете радо одговарати на сва питања, која би имала везе са самом оптужбом?

— Разуме се, господине; ја бих једва могла штогод знати, што вама не би већ било познато... У време, кад је убиство извршено, нисам се више дружила са госпођицом Моклеровом.

— Шта је био повод вашем растанку?

— Ништа. Ћуд нас је саставила, а ћуд нас је и раставила.

— Јесте ли ви били ћудљива страна.

— Не, госпођица Моклер.

— Да ли знате за узрок, који је навео госпођицу Моклер, да се растави с вама?

— Надимак госпођица Алфонз, који су јој дали... ја вам овим, јамачно, не казујем ништа ново, господине... али који она ни мало не заслужује.

— Зар јој ви нисте своју кесу отворили?

— О! то мало новца!

— А чиме правдате ту издашност?

— Ама она ји била моја колегиница, која је имала мање среће од мене... Уосталом то неколико франака, што сам за њу платила, важе само као зајам. Позајмљивала сам јој новац, јер сам веровала у њену будућност.

— Кад сте се растали, зар није Моклерова са вама говорила о своме дугу?

— Још како, господине, била је веома раздражена зато, што ми није могла вратити новац, па ме је наморала да примим признаницу.

— Плаћање у новцу или — in natura?

— Ви сте ме, господине судијо, малочас прекорели, што сам се усудила, да учиним духовиту примедбу, како сте је ви назвали — али сад ми дајете сами сасвим рђав пример!

— Шта сте помислили, кад сте чули за хапшење Моклерове?

— Да је ухапшена једна невина особа!

— Како сте дошли на ту мисао?

— Жана, која убија човека, мора да има енергије; али госпођица Моклер нема ни искрице од тога — она је тесто, које сваки може по својој вољи месити — слаба главица, која је покорна свакој туђој вољи.

— Која је и вашу морала слушати?

— Можда.

— За то ћу се ваше признање чврсто држати.

— Признање? Какво?

— Да се Моклерова налазила под вашом влашћу и да сте ви утицали на њу и нагонили је на извршење злочинства.

— Ах! то ми ви хоћете?

— Па разуме се.

— И сад ћете ме затворити?

— Можда; јер ваш исказ отвара поље нагађањима...

Она га погледа и на мах се јасно засмеја.

— Е, па добро, господине судијо! Изгледа да сте добили партију! Признајем да сам побеђена! Као казну за то, што нитам хтела да одговарам на ваша питања, полако сте ме дотле довели, да сам показала своју слабу страну! Да, ви сте ишли још и даље: за неколико тренутака сте ми улили прави страх!... О, та како сваки има право, кад каже, да се у вашим рукама најневининији људи излажу највећим опасностима! Па јесте ли сада задовољни, господине судијо? Могу ли сада да идем на вечеру? Шест је сахати, а у осам морам већ да изиђем на позорницу.

— Идите, молим вас! Мене ради не треба да заборавите своју прву реч.

— Хвала вам, господине.

Она устаде и поздрави; на вратима се окрете и рече судији, који ју је пратио:

— Верујте ми, да се не налазите на правој стази: Берта Моклер је невина.

— Али она признаје своје дело!

— Зар је то доказ? За њену, глупост јесте, али ни за шта друго!

Смешећи се, као што је дошла, оде она из собе.

У колико се тицало њене особе, остало се при томе првом саслушању, које није ни у акте забележено. Истражни судија, као и државни тужилац дошао је до убеђења, да оптужба нема никакве везе са интимним одношајем, који је постојао између госпођице Икс и Берте Моклер, да у интересу јавнога морала власти радо, и то сасвим оправдано, избегавају дотицати се извесних осетљивих тачака горуће природе.

(Наставиће се).

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Ових дана одговарала је у Бечу пред судом у Леополдовом предграђу шваља Амалија П. за проневеру, причињену тиме, што је заложила 40 комада војничких кошуља које је добила на израду. Доставу је учинио трговац Андреја Луц.

Оптужена је признала дело, правдајући се великом бедом и нуждом. Казала је, да јој муж служи у једној радњи, да има 10 форината недељно, да имају деветоро деце од којих су шесторо малолетни, и да она сама ради четрнаест часова дневно. Упитана, колико јој се плаћа за шивење кошуља, оптужена је изјавила, да јој се за 20 кошуља плаћа 70 крајцара, да свега тилико може да изради за дан и то кад се рано напрегне, али да дневно троши на то по 22 крајцаре за конац, што јој се од оне зараде одбија. Достављач Андреја Луц изјавио је као сведок, да оптужена, кад је вредна, може дневно да сврши 30 кошуља, за што се добија 1 фор. и 5 кр.

— Судија (судски секретар д-р Кинстлер): „Оптужена вели, да дневно може да сврши само 20 кошуља, да на то мора утрошити 14 сати рада, и да за конац мора да изда 22 крајцаре.“

— „Сведок: То последње је истина.“

Судија и вршилац дужности државног тужиоца: „Грозно! Ужасно!“

— Сведок, коме ови узвици не звонише пријатно, изјави, да није његова кривица, што је тако мала награда; јер прво, толика је награда одређена, друго, он само рукује предузећем за које шваља ради, и, најзад, треће, саме шваље су својом конкуренцијом, смањиле награду.

— Вршилац дужности државног тужиоца (сведоку): — Ми вама и не замерамо; само смо из социјално-политичких интереса питали, колика је награда.

— Судија (оптуженој): — Ви сте већ једаред кажњени за слично дело?

— Оптужена признаје, даје 1886 године, дакле пре 15 година, кажњена за проневеру са два месеца затвора, али, вели, да је случај био оваки исти, јер „Не могу да гледам, да ми деца пиште од глади!“

— Судија: — Истина је да сте у невољи, али за то ипак не смете дирати у туђе.

— Судија затим изриче овакву казну: оптужена се кажњава за проневеру са *три дана затвора*. Као отежавну околност узео је раније осуђивање, а као олакшавну: што је оптужена у великој беди и сиротињи, а нарочито што јој је зарада онако бедна и ништавна сразмерно према раду и напору.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Петар Нешовић, родом из Г. Бејаштице, среза прокупачког, округа топличког, чију смо потерницу са описом изнели у 29 броју нашег листа, оглашен је за хајдука решењем поменутог начелства од 9 тек. месеца бр. 6341. Према овоме решењу начелства, од сада је свакоме слободно убити одметника Петра.

УХВАЋЕН

Глигорије Јовановић, одбегли осуђеник управе београдског казненог завода, чију смо слику и потерницу изнели у 30-ом броју нашега листа, ухваћен је 9 тек. месеца у Нишу и враћен на издржање осуде.

ТРАЖИ СЕ

Татомира Конурића, бив. служитеља поште београдске, окривљеног за крађу и утају, тражи кварт палил. управе града Београда актом својим бр. 6503. Пронађеног Татомира треба стражарно спровести овоме кварту, или управи града Београда с позивом на бр. 21026.

Петра Варваринца, кројочког помоћника, окривљеног због крађе, који се у последње време налазио у Аранђеловцу, тражи кварт теразиски управе града Београда актом својим од 9 тек. месеца бр. 6525. Пронађеног треба стражарно спровести овоме кварту, или управи града Београда с позивом на бр. 20998.

Танчу Крстића, абаџију из Пирота, који је, пре неколико дана, душевно оболео, и као такав отишао од своје куће, тражи начелство округа пиротког актом бр. 5260. Танча има 50 год., срењег је стаса, црномањаст, просед, у оделу је од пиротског шајка. Пронађеног треба спровески поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на бр. 21480.

Богомира Д. Стојановића, родом из Прњиловице, среза алексиначког, који је 4 овог месеца побегао из манастира Св. Романа, камо је на лечењу био, и за кога се мисли да је душевно оболео, тражи начелство среза алексиначког депешом бр. 7348. Пронађеног Богомира, који има 45 год., а срењег је раста, дежмекаст, риђ, очију шарених, треба спровести поменутом среском начелнику, или управи града Београда с позивом на акт бр. 21245.

Катарину — Кату, жену **Милијана Младеновића,** баштована из Обреновца, среза посавског, округа ваљевског, која је 5 тек. месеца одбегла од своје куће, тражи срески начелник актом бр. 6540. Пронађену Кату треба спровести или среском начелнику, или управи града Београда с позивом на акт бр. 21133.

П О Т Е Р А

Матијас Пихлер, родом из Шопрона у Аустро-Угарској, коњушар по занимању, окривљен је код управе града Београда због више крађа. Он има 27 год., средњег је стаса, округла лица, кестењаве косе, очију плавих, носа и уста обичних. За Матијасом, који је у бегству, наређује се тражење. Акт управе града Београда бр. 20930.

Марко — Муја — Зарић, циганин-чергар, родом из Рибара, среза мачванског, решењем шабачког првостепеног суда од 9 тек. месеца бр. 17731, стављен је под суд и у притвор због крађе стоке. Он је сувоњав, повисок, смеђ, мута кад говори. Марко је сада у бегству, па с тога поменути суд моли све полицисте, да га у својим домашајима живо потраже, па у случају проналаска њему стражарно спроведу. Пронађени Марко може се спровести и управи града Београда с позивом на акт бр. 20902.

Непознати разбојници, њих 5—6 на броју, напали су, ноћу између 13—14 тек. месеца на кућу Стојана Бојнића из Р. Баре, среза звишког и из исте покупили и однели: 30 динара у новчаницама, неколико старих талира и цванцика, два пара чизама, двоје сукнене чакшире, две сукнене блузе, 1 чохани јелек, 1 трубу белог и црног сукна, ам, узду и једну извежену, сукнену женску хаљину. Један од зликоваца био је средњег стаса, црномањаст, сувоњав, са гуњом и чакширама од црног сукна и црном јагњећом шубаром. Начелник среза звишког депешом бр. 6292, моли за најживље тражење разбојника и пљачке. Акт управе града Београда. бр. 21495.

Непознати зликовац, средњег стаса, плав у лицу, стар 20—25 година, у сукненом фермену без рукава, гаћама и кошуљом од српског платна, напао је 9 тек. месеца, у сумраку, Животу Узуновића, из Заклопаче, у намери да га опљачка. Напад је извршио на путу Брестовик — Гроцка са револвером, из кога је испалио на Животу три метка, од којих га је један опасно повредио, али се ипак бегством спасао. Начелник среза грочанског, депешом својом од 11 тек. месеца моли за најживље трагање овог непознатог зликовца, кога, у случају проналаска, треба њему спровести под сигурном стражом с позивом на бр. 5156. Акт управе града Београда бр. 21184.

Ко је ово? У маси оних личности који цео свој живот проведу скитајући се из места у место, а које је наш народ врло лепо назвао *аробисветима*, долази и ова, чију слику сада износимо. Колико су пак ове личности тајанствене а у већини случајева и опасне, о томе је, мислимо, излишно и говорити Поменућемо само то, да их савремене полицијске префектуре, којима установа Бертилонаже допушта да прате сваки њихов корак сматрају као професионалне злочинце и крадљивце, који су, у већини случајева у вези један с другим.

Индивиду-а о којој хоћемо да говоримо, интересантна је у сваком погледу. Остављајући на страну њено, по све маркантно лице, оно чиме она изазива велику сумњу против себе, јесте намерно прикривање своје идентичности. Док у почетку изјављује да се зове Сима Радаковић, да је родом из Белопавлића у Црној Гори, и да никад није био у Србији, дотле доцније, када је згодним питањима истражника доведен у шкрипац — признаје, да је у Београду био пре 8—10 година, и што је најважније, да је из Србије неколико пута на свагда протериван. Последњи пут — пре три године, прогнало га је, вели, начелство округа топличког на свагда у Турску, одатле се вратио пре месец и по дана.

За време свог трогодишњег бављења у Турској, био је вели, неко време приватни учитељ у Белом Пољу па је по том, без икаквог циља, отишао у Солун, из овога у Свету Гору, одатле у Скопље, а из овога у Софију, камо је остао 4 месеца, као прост раденик. Пре неколико месеци вратио се из Софије у Скопље, а пре два месеца прешао у Србију.

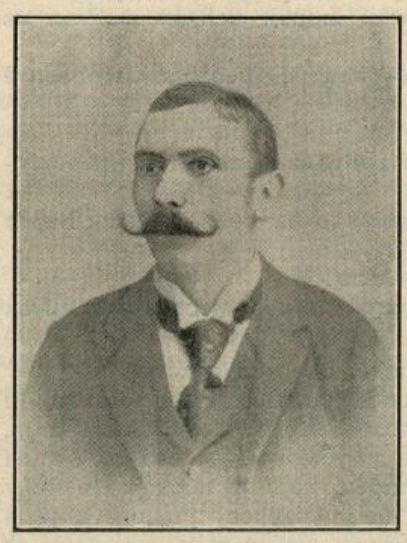
Из пасоша црногорског који је код ове индивиду-е нађен види се да се она доиста зове Сима Радаковић, али сем овога пасоша, она има још два, који гласе на исто име, од којих је један турски а други руски. И ако у сва три ова пасоша стоји, да је Сима родом из Белопавлића ипак један Босанац тврди, да је он — Сима родом из Бихаћа у Босни.

Кад се овоме дода још и то, да се описи у пасошима ни у ком случају не слажу са стварним описом «Симиним« и кад се зна, де је он, у току последњих два месеца прошпартав готово целу Србију издајући се за пострадалог српског учитеља у Македонији и купећи, на име тога добровољне прилоге, а међу тим је толико неписмен, да ни своје име не може добро потписати, онда је основана сумња, да је он нека велика варалица, или можда, још нешто горе.

Да би се све то тачно утврдило, а нарочито, да би се извидело ко је, од куда је и каква је ово личност, што, другим речима значи; да би се утврдила њена идентичност, — управа града Београда позива, како власти, тако и приватне, који о њој буду ма шта знале, да јој то одмах доставе у ком циљу износи се и ова слика.

Сима може имати око 35 година, раста је средњег, косе отворено црне и ретке, чела високог и вертикалног, очију зелених, носа правилна, лица у облику квадрата. Од особених знакова има: белегу од посекотине на левој страни врата, белегу од изгоретине на левом слепом оку и две белеге од посекотине на десном лакту.

Карло-Виктор Стребингер — Клингер, бив. служитељ једне трговачке куће у Бечу, проневерио је 26.500 круна и побегао.

Карло је родом из Будим-Пеште, има 32 год., средњег је стаса, широких плећа, загасито-плавих бркова, зуби су му вештачки.

На молбу овдашњег аустро-угарсаог конзулата, управа града Београда позива све полициске власти, да на овог Карла обрате најстрожију пажњу а у случају његовог проналаска, да је о томе одмах известе с позивом на акт бр. 20931.

У циљу што лакшег проналаска Карловог, овд. Аустроугарски конзулат послао је и слику његову са молбом да се преко „Полицијског Гласника« публикује, чему се ми одазивамо.

Ратко Дробњаковић, родом из Крстаца, округа рудничког и бив. осуђеник управе београдског казненог завода, побегао је 16 текућег месеца са осуде из Топчидера, коме је, као слободњак, био. Он има 22 год., средњег је стаса, смеђе косе, очију црних, образа дугуљастих, обрва црних и састављених: собом је однео и осуђеничко одело, од белог сукна, маркирано знаком „Р«.

Ратко је, због више опасних крађа, био осуђен, као малолетан, на 10 година робије, без окова, од које је осуде издржао свега 3 год., 8 месеци и 14 дана; још има да издржи 6 година 3 мес. и 16 дана.

Управа казненог завода, актом својим од 16 текућег месеца Бр. 3562, моли све полицијске власти, да одбеглог Ратка у својим домашајима најживље потраже и, у случају проналаска њој стражарно да га спроведу.

Пронађени Ратко може се спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 21719.

О проналаску, моле се власти, да известе и Уредништво „Полицијског Гласника«, како би благовремено јавило о престанку потребе за његово тражење.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. АВГУСТА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА СВЕ ПОЛИЦИЈСКЕ РАДЊЕ

МИКРОСКОПИЧАР У ПОЛИЦИЈСКОЈ СЛУЖБИ

(Свршетак)

б) Код праха.

Ако је нечистоћа по Либигу, предмет, који се налази негде, где не треба да је, онда је прашина околина у маломе. Дакле један прашњави предмет покривен је збирком ситних примерака оних тела, који се налазе или су се налазили у ужем или ширем кругу тога предмета. .Нечистоћа и прашина нису каква опредељена тела, већ *прва* се састоји из ситних тела, с којима је неки предмет дошао у додир и која су с помоћу неког средства, неке везе, уза њ одржана; *друга* се састоји из ситних, издробљених тела, која су се на предмет наслагала. Па и ако би у извесним приликама ветар и т. д. донео прашину из веће даљине, она ће ипак бити из ближе околине, тако да ће се, кад се проуче саставни делови прашине на неком предмету, моћи отприлике казати, какви су се предмети око истога налазили.

Прашина на неком листу усред неке усамљене степе мучно да ће имати много чега другог осем земље и песка, као и финих састојних делова биљака; прашина у једној пуној балској сали састојаће се већим делом из јако иситњених кончића, који су се искрзали с одела играчког; прашина у некој машинској радионици већином ће се састојати из финог металног прашка, а у праху на књигама у научаровој соби наћи ће се — поред земљиних састојака, које су становници собе унели на обући — у главном ситно издробљена хартија. Према овим примерима доћи ћемо до закључка, да ће раднички капут браваров имати друкчију прашину него млинаров, — да се прашина, која се прикупља у џепу једнога ђачића, битно разликује од прашине у џепу неког апотекара, и да ће се у корицама ножа неког варошког бонвивана наћи друкчија прашина, но што је на ножу неке скитнице; у свима овим случајевима није се према природи ствари истраживало неко опредељено тело, није се тражио извесни састојни део, већ је прашина просто скупљана и микроскопски испитивана — и сваки пут се налазило ослонца за даља испитивања.

Тако је једном на месту, где је дело извршено, нађен један раднички капут, према чијој се спољашности није могло сазнати чији је. Тај капут је метнут дакле у добро улепљен џак из јаке и мекане хартије и то је лупано штаповима све донде докле је хартија допуштала. За тим је џак неко време остао на миру, по том је отворен и прашина, која је нађена на хартији под капутом, брижљиво скупљена и предата микроскопичару. Истрагом се дознаде, да је та прашина, што је поиспадала из капута, била састављена готово искључиво из дрвених струготина, тако да је ствар била јасна, да је капут својина неког столара, тесача, тестераша и т. д. Али пошто се у праху налазило и доста прашњавог туткала, с којим тесач и тестераш не ради, онда је капут морао бити својина неког столара, као што је и одиста био случај.

Нарочито је важна у таквим случајевима прашина, која сэ за неочекивано брзо време и у великој количини скупи у сваком џепу од хаљина, особито ако се дотични комад хаљина не четка и не лупа често. Таква прашина прича својим саставом целу историју дотичног човека за оно време, за које је он носио тај комад хаљине. На првом месту она се свакојако састоји из издробљених парчића оне материје, из које је начињен џеп. За тим долази: прашина из атмосфере, у којој се носилац капута кретао, и која или пада непосредно у џеп или продире кроз материју у исти; прашина, која се наслаже од предмета, који се мећу у џеп: мрве хлеба, дуван, који из табакере испада, иситњени парчићи хартије, истругани метал, дрва и т. д. — Напослетку прашина, која је била на руци, која је свакад турана у џеп — збирка, која ће у већини случајева имати бар један саставни део, по коме ће се моћи закључити чиме се носилац занима или чиме се занимао.

Исто тако важна је у том погледу она прашина, која се налази у корицама једног џепног ножа, т. ј. у оној расцепотини, у коју улази сечиво кад се нож затвара. Ко свој нож, који иначе држи чисто, прегледа, зачудиће се оној великој количини прашине и грубљих састојака, који су се ту накупили. Та прашина се да готово увек микроскопски определити, те ће се готово непогрешно моћи констатовати, где се нож налазио и шта је с истим било. Слично ће се наћи код свих предмета, који се непрестано или готово непрестано носе уза се, н. пр. у кожним наборима на спољашњој страни неког новчаника или бележника, на ивици спољашњег заклопца џепног сахата а и на унутрашњем заклопцу истога, напослетку и на медаљама, парама и сличним стварима, које се вешају о ланац на сахату, које имају узвишица, иза којих се накупи свакојаке прашине. Корисност таквих испитивања може се показати у свима случајевима, у којима је потребно да се констатује личност неког човека, који је имао такве предмете код себе, или кад се исти сами нађу па се жели дознати, ко је могао бити сопственик, или кад се нађу код људи, који очигледно нису могли доћи до истих правилним путем а ради смо да дознамо ко је био ранији сопственик.

Признајем, да таква истраживања не обећавају никад сигуран успех, а не долазе такође ни у ред наших тако званих „очајничких корака“, које ми чинимо, кад не знамо ништа друго да почнемо. Проценат постигнутих успеха неће бити неповољан, ако стручњак и иследник буду вршили свој посао с највећом брижљивошћу и ако, што наравно није увек случај, има још и другог материјала, других доказних тачака, те да се оно, што се микроскопом постигне, може с тиме комбиновати. О таквим истраживањима може се толико рећи, да се она не смеју пропустити, ако је случај унеколико важан.

в) Код мрља на оделу и т. д.

И овде се микроскопско истраживање ограничава већином на откривање мрља од крви и сперме, ма да се могу добити драгоцена објашњења и у другом правцу.

Тиче ли се каквог важнијег злочина, то не би требало оставити непрегледану ни једну мрљу на оделу осумњиченога. Никада се не треба задовољити мишљењем, да је примећена мрља ко зна колико стара, или н. пр. да је немогућно да је иста са злочином у вези. Да ли је мрља одиста стара не може се оценити онако голим оком; наоружаном оку стручњакову изгледаће ствар сасвим друкчије него површном погледу иследникову; исто тако не може се унапред определити питање, да ли нађена мрља стоји или не са злочином у вези; то ће се показати можда тек онда, пошто микроскопичар објасни природу мрље; а можда се и то неће одмах показати, већ тек у даљем току истраживања. Такође није потребно да мрља стоји с делом ма у каквој непосредној вези, па ипак само то ако иследник зна из чега се мрља састоји може бити од великих последица.

Тако се у једној парници по убиству на панталонама осумњиченога нашла једна велика чудноватата мрља, која је материју на дотичном месту чинила крутом и несаломљивом. Микроскопичар, који је прегледао панталоне тражећи крвне мрље, стави и ту мрљу под микроскопом и констатова, да се она састоји из мешавине од пепела, струготина од дрвета и столарског туткала, дакле из онога теста, којим столари обично испуњавају пукотине и друге неравнине на дрвету. Та мрља није могла бити у вези с делом, јер је истрагом на месту извршеног дела константовано, да тамо није било таквог теста у

свежем стању и у потребној количини. Па ипак иследник је питао осумњиченог где је добио ту мрљу, и овај му је, и ако снебивајући се, дао вероватно објашњење. Његови податци узети су у испитивање, да се види јесу ли истинити, истрага око тога одуговлачила се, а пошто се други докази против тог човека нису множили, хтели су таман да га пусте, кад али стиже констатовање, да је његова изјава о постанку оне мрље била тотално лажна. Морало се држати, да он има нешто рђаво на савести, кад није сматрао да безазлену ту мрљу, за чији постанак он можда није знао, те је морао да прибегава измишљању. Он није пуштен и доцније је признао дело.

За мрље на панталонама важи оно исто што је напред речено о нечистоћи и прашини: и оне су постале онде, где се носилац одела налазио и од оних материја, с којима је он дошао у додир. У многим кривичним парницама састоји се иследников рад само у томе, да се констатује та околност где се окривљени налазио у извесном времену и тако је можда могућно, да се с помоћу мрља бар утврде етапе на путу, који је осумњичени морао прећи.

г/ Код блата на обући.

Блато или друга каква нечистоћа на обући може нам у већини случајева казати више но што се може докучити највећим истрагама. То може бити од важности код лица која су нађена мртва а и код живих, која су осумњичена, ако се код првих хоће да дозна, одакле су дошла, или ако се код последњих хоће да констатује, да ли су била на месту где је дело извршено.

Само се по себи разуме да таква изтрага неће имати изгледа, ако је земљиште свуда једнако, н. пр. ако је иловача свуда у околини или улично блато у некој вароши и т. д. Па ипак ја не бих саветовао да се у таквим случајевима одустаје од истраге, јер се истраживањем блата на обући могу изнаћи неочекивани моменти, који могу бар показати правац, у коме да се даље трага.

Узмимо тај случај, да је у некој вароши нађен мртав човек; мисли се н. пр. да није излазио из вароши, јер на ципелама има само улично блато, које је по целој вароши једнако. Ако би сад било од важности, да се констатује где је тај човек био најпосле, н. пр. да ли је убијен у близини места где је нађен или далеко одатле, учиниће се добро, ако се ципеле тога човека предаду микроскопичару, да он испита саставне делове блата на истима. Лако је могућно, да се у том блату нађу састојци, по којима се даду изводити закључци, н. пр. шталско ђубре, биљни састојци, који се налазе у извесним деловима вароши, рецимо плодови с извесног дрвета и т. д. за тим минерални састојци који потичу с извесне калдрме, које има само у неком делу вароши, прашина од малтера или цигље, по чему се да закључити, да је тај човек био на некој новој грађевини и т. д.

Ствар је много лакша и има више изгледа на успех, кад се тиче прилика у пољу, пошто је тамо каквоћа земљишта различитија, а и локали по зградама нису свуда патосани и где на земљи има доста предмета који се лепе. У том правцу позната су мени два случаја, која су слична и која су оба довела до позитивних резултата. У једном тицало се једног човека који је извршио разбојништво у млину, а у другом једног осумњиченог, који је велику суму новаца сакрио у једну шупљу врбу до саме реке.

У оба случаја испитано је блато на ципелама и показало се, да су била два један од другог одвојена слоја блата у првом случају били су исти одвојени брашном, у другог финим речним песком. У првом случају је дакле човек с блатњавим ципелама стао на патос посут брашном, а за тим опет у блато, у другом случају стао је такође најпре у блато, за тим у фини речни песак на обали, па онда опет у блато. У оба случаја слој од брашна, односно песка, познавао се тако јасно, да је сумња о његовом постанку била немогућна.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 3449
17. фебруара 1898 год.
у Београду

Начелству округа

И поред постојећег расписа од 16. јануара пр. год. П№ 991. којим је наређено свима полицијским властима, да у своме подручју објаве грађанима, који имају потребу да путују у иностранство, да не полазе на пут без заграничног пасоша, јер им се на другом месту исти неће издавати, — а објаве да издају оним лицима која живе у пограничним местима и која обданце прелазе у иностранство, а за која се има уверења да то неће злоупотребити и ићи даље ван суседног — пограничног места за које и траже објаву; а сва друга лица морају имати заграничне пасоше, — ипак се дешава, да млога лица иду са објавама ван онога места за које су их и добила.

Овакав поступак дотичних лица штетан је по државне интересе јер узимајући објаве избегавају плаћање таксе за пасоше и међутим изазивају протест суседних пограничних држава што се дозвољава путницима путовање без уредног пасоша.

Да би се ово избегло, препоручујем начелству да обзнани у своме подручју, да ће се оно лице, које се ухвати да са објавом путује ван одређеног места казнити по пропису тач. *1. №. 359.* кривичног закона, о чему ће полицијске власти строгог рачуна водити и према томе у појављеном случају надлежно поступити.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 14004
12. јуна 1899 год.
У Београду

Начелству округа

Расписом Министра унутрашњих дела од 16 јануара 1897 год. П№ 991, наређено је начелству, да у своме подручју објави грађанима, који имају потребу да путују у иностранство, да не полазе на пут, без прописних *граничних* пасоша издатих им од своје надлежне власти, јер се ни једном таквом лицу неће на другом месту издавати гранични пасош нити објава за прелаз у иностранство, што је *таково поступање противно уредби о издавању граничних пасоша од 5 новембра 1841 год. збор. II. (Бр. 143), погледом на тачку 10. чл. 34. зак. о општинама, правилима о давању граничних објава и закону о таксама.* Међутим, опет се врло често дешава да молиоци из унутрашњости, а нарочито трговци, који тргују са стоком и другим производима, који имају потребу да путују ван земље, не узимају за то путовање прописне граничне пасоше *од своје надлежне окружне власти,* као што је ред, него без истих долазе у Београд или друго које погранично место и траже објаве за прелазак у иностранство, — *ма да се ове објаве дају само становницима пограничних места, за прелазак у које оближње место ван земље на обданицу или најдаље за три дана,* А често пута, ако који из унутрашњости изузетно по великом наваљивању и добије овакву објаву, он продужи путовање онамо, куда би иначе са *пасошем* морао ићи, избегавајући узимање истога на прописаном за то месту и плаћање таксе прописне за издавање граничних пасоша.

Овакав поступак појединих грађана, који је противан напред поменутим законским прописима, неће се у будуће дозволити; — с тога понављајући горњи распис препоручујем Начелству, да оно у општини окружне вароши, а среске власти у општинама свога подручја, објаве грађанству на општинским зборовима да се у будуће сваки снабде са граничним пасошем за прелазак ван земље који ће узимати *само код својих надлежних власти* — окружна начелства и да ни један неће на другом месту добити гранични пасош, нити објаву за овако путовање. *По граничним пак начелствима, среским начелницима препоручујем, да објаве за прелазак ван земље, не издају никоме другоме сем грађана из пограничних места свога подручја и то за оближња погранична места на обданицу или најдаље на три дана,* — иначе ће дотични чиновник за противно поступање бити одговоран, као што ће бити одговорни

за обману власти и они грађани, који овакве објаве добију, па са истима продуже путовање даље, ван места, за које су објаву добили.

По саопштењу ове наредбе коме треба, начелство поднеће ми извешће са тачним назначењем, кога је дана у којој општини ове наредба на збору објављена.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 16065

11. јула 1899 год.

у Београду.

Начелству округа

Услед тога, што се често пута дешава, да многе полицјиске власти издају нове и обнављају старе заграничне пасоше и оним нашим поданицима, који су настањени и живе у страним државама, и мâ да у тим државама постоје наша Посланства и Конзулати, који воде бригу о сваком српском поданику који тамо живи, и који су дужни, да тим нашим поданицима издају нове и обнављају старе пасоше кад год се за то дадне законске могућности, — налазим се побуђен, допунити мој распис од 12-ог јуна ове године П№ 14004, о издавању заграничних пасоша, у томе:

Да полицијске власти у будуће, ни једном српском поданику, настањеном у страној земљи, у којој има Краљевског Српског Посланства или Консулата, ни у ком случају не издају нове нити обнављају старе заграничне пасоше, но да их увек тога ради упућују Краљевско Српским надлештвима у страним земљама у којима они станују.

Препоручујем начелству, да се са својим подчињеним органима овога наређења строго придржава, у противном ће дотични органи, поред казне за невршење Министарских наредаба, бити одговорни и за све штете по државну касу и остале зле последице, које произађу услед невршења овог наређења.

Начелстве ће ову наредбу саопштити и свима полицијским и општинским властима у своме подручју, ради знања и поступања по истој, па о извршеној овамо поднети извешће.

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ

Један општински писар, управио је на нас једно овакво питање:

Пресудом општинског суда од 5. децембра 1900 год., осуђено је извесно лице, за просту крађу ствари у вредности 3·50 дин., са 2 дана затвора и на плаћање оштете и парничних трошкова.

По благовременој жалби осуђеног лица, среска полицијска власт, решењем својим од 23. децембра 1900 године, одобрила је пресуду општинског суда, а жалиоца одбила од жалбе. То решење предато је осуђеноме 28. истог месеца и године.

Незадовољан решењем среске власти, осуђени је изјавио благовремено жалбу противу истога решења, окружном начелству, и ту жалбу предао среској власти 31. децембра исте године.

Али, како је решење среске власти, у овом случају по §. §. 15 и 16 полицијске уредбе, извршно и не подлежи даљем разматрарлњу, то је начелство жалиоца одбило од поднете жалбе, а пресуда је враћена општинском суду (који је примио 2. марта 1901 године), с наредбом, да је суд у свему изврши по пропису закона.

Дакле, по последњој жалби дсуђеног лица, пресуда је дошла код општинског суда на извршење 2. марта тек. године.

Пошто осуђено лице није било у месту да одмах издржи казну затвора по истој пресуди, то је 10. маја т. год. та пресуда послата среском начелнику, с молбом да се пошље тамо где се је осуђено лице у томе времену налазило са радом, те да ову казну издржи, како пресуда не би застарила.

Полицијска власт — срески начелник — онога подручја, где се је осуђени тада налазио, нашла је и на акту предмета ставила, да је казна затвора, по §. 397 кривичног закона, застарила, зато, што је од 23. децембра пр. године, кога је дана решењем среске власти, по првој жалби осуђенога лица, пресуда одобрена, прошло више од 3 месеца.

Овај писар моли нас, да му, према изложеном стању ствари, објаснимо:

Да ли је ова пресуда општинског суда, у погледу казне затвора, доиста по закону застарила или не? и, ако је застарила, онда од кога је дана почела тећи та застарелост?

На ово питање ми му одговарамо:

По првом одељку §. 396 казн. законика, иступлења застаревају после 3 месеца, рачунајући од времена кад су учињена.

По другом одељку истога §-фа „*од овог правила изузимају се: крађе, преваре и утаје износеће по вредности више од десет гроша чаршијских, које ће застаревати за годину дана*“.

А, по трећем одељку истог законског прописа, пресуда, којом је ко за иступлење осуђен, застарева за онолико време, за колико би застарило и само учињено иступлење, за које је кривац осуђен, рачунајући од дана кад буде пресуда извршна, или, ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад побегне.

Према овоме:

Пресуда о којој је реч, *није застарила,* јер је кривац њоме осуђен на казну *за просту крађу ствари у вредности преко десет гроша чаршијских,* а од дана, кад је пресуда постала извршна, па до сада, још није протекло годину дана;

2, Пресуда је ова, према §. §. 15 и 16 полицијске уредбе, постала извршна онога дана, када ју је, по жалби осуђенога, првопретпостављена виша власт, у овом случају власт среска — одобрила, пошто је по томе законском пропису њено решење извршно и не подлежи даљем разматрању; и

3, Како је среска власт поменуту пресуду одобрила решењем својим од 23. децембра 1900 године, то је она под тим даном и постала извршна, и, од тога дана почиње тећи њена застарелост. Али, ако је осуђено лице после тога времена, на пр: 2. марта ове године, било подвргнуто издржавању досуђене му казне по истој пресуди, па истога или другога дана из затвора побегло, онда и застарелерлост пресуде почиње тећи од онога дана кад је осуђени на тај начин побегао из руку власти.

* * *

На задатак општинским писарима у броју 30. „Полицијског Гласника“ од ове године, правилно су одговорили ови општински писари:

1, Жика Милићевић, писар општине кожељске;

2, Милош Коларевић, писар општине адранске;

3, Милан Марковић, писар општине оридске;

4, Владимир Милојковић, писар општине орешковичке; и,

5, Трифун С. Петровић, писар општине раконачке, у округу пожаревачком, и, изјавили су:

I.

На питања под 1.

Неправилна је радња оних општинских судова, који тужиоца слугу одбијају од благоврено поднете тужбе противу свога газде за неисплаћену му заслугу на основу застарелости, само зато, што је тужба стајала у суду неизвиђена за више времена од 6 месеци, ако је слуга био погођен месечно, или за више времена од једне године, ако је слуга био погођен годишње; јер, кад је тужба *благовремено суду поднета,* свака застарелост потраживања његове заслуге *престаје* по §. 928 под *в* грађанског законика. По томе, суд је дужан, да тужбу извиди и спор пресуди, без обзира на то, што је тужба тако дуго време стајала у суду неизвиђена. А, ако се тужени газда позива на застарелост, не треба му то позивање, према наведеном законском пропису, уважити, само ако је тужба од стране слуге *благовремено суду иредата* и

II.

На питање под 2.

Сваку тужбу слугу противу својих газда за неисплаћени им „ајлук“ општински је суд дужан примити свакад, кад му се год поднесе, без обзира, да ли је потраживање застарело или не, и, као хитну ствар у поступак узети (§ 102. тач. 10. грађ. суд. пост.), рочиште одредити и спор по поднешеним доказима извидити и пресудити..

Само у томе случају, ако се тужена страна на рочишту позива на застарелост, општински ће суд тужиоца, ако је био месечно погођен, па је од дана изласка од газде, до дана дате

тужбе, протекло шест месеци, или, ако је био погођен годишње, па је од дана изласка до дана поднете тужбе, протекла година дана, — одбити од тражења на основу застарелости; иначе, суд, ако се тужена страна не позива на застарелост, није позван, да сам својом иницијативом ту застарелост у призрење узима и примењује. — Види §. 949 грађ. закона. —

*

Ниже именовани писари одговорили су правилно само на питање под 1, и то:

Миладин А. Пандуровић, писар општине ноћајске;
Љубисав Јовановић, писар општине губеревачке;
Тодор Ранчић, писар општине стрелачке;
Јанко Докић, писар општине обрачинске:
Лазар В. Рашић, писар општине мариновачке;
Јован Р. Милорадовић, писар општине книћске;
Ђорђе Т. Станишљевић, бив. деловођа општинског суда, из Власотинаца.

Процена

Непокретна имања, која удаваче имају залагати као кауцију при ступању у брак са официрима, подофицирима и редовима.

Закон о женидби официра, подофицира и редова прописао је, за које је чинове војне потребна кауција, колика сума готова новца односно вредност заложенога имања, треба да буде за који чин и колики годишњи приход мора то имање да доноси.

Детаљније о томе прописују и правила за извршење овога закона, која је прописао Госп. Мин. Војни 4. марта 1899 год. СЊ 318.

Полицијским властима ређе долазе на потврду и овакве процене, те, услед тога, потврде чешће не буду примљене од надлежне војне власти, јер не одговарају прописима.

Тога ради, износимо овде формулар процене и потврде, за случај, где је заложено имање виноград. (Ово за то што је и то ређи случај). Ако је заложено имање кућа, онда се, по себи разуме, да у опису граница и суседа а према тапији, отпадају ови детаљи, који се траже само за виноград.

Ево те процене и потврде:

Процена

Непокретног имања Госпођице Н. кћери Н. Н. трговца из Н. које постоји у вароши Н. а које је, према тапији, потврђеној код Б. првосепеног суда 10. августа т. г. № 7968 права својина поменуте госпођице Н. и које залаже за кауцију, те да може ступити у брак са госп. Н. Н. артиљериским капетаном I. класе.

ТЕК. БРОЈ	ОПИС ИМАЊА	ВРЕДНОСТ ИМАЊА дин.	пр.	ГОДИШЊИ ПРИХОД ИМАЊА дин.	пр.
	Виноград на месту званоме «Делијско брдо», од пре шест година, засађен америчанским лозом, а граничи се и има простора: 1). са истока: имањем Н. Н. кафеџије овд. двадесет и девет (29) метара; 2.) са запада: имањем Н. Н. економа овд. четрдесет и један (41) метар; 3). са севера: имањем Н. Н. ковача овд. сто и један (101) метар; (4). са југа: имањем Н. Н. трговца овд. деведест и осам (98) метара. На овоме имању — винограду — нема никаквих зграда (ако има описати их тачно) а има две хиљаде и седам стотина чокота који рађају, а сто чокота, који стижу на род као — допуна. Виноград рађа четири године.				
1.	Виноград овај вреди . . . . . и словима три хиљаде динара.	3000	—		
	Доноси год. прихода најмање . . . и словима хиљаду динара.			1000	—

Да напред описано имање — виноград — одиста постоји на означеноме месту; да су, према тапији, потврђеној код Б. прв. суда 10. августа т. г. № 7998 границе у овој процени тачно постављене; да на имању нема никаквих зграда (или ако их има описати); да вреди три хиљаде динара а да доноси годишњег прихода најмање хиљаду динара; да је засађен америчанским лозом и број чокота у процени тачно назначен — ми потписати процениоци по личноме познавању како имања овог, тако и осталих прилика, потребних за правилну процену прихода његова — јамчимо нашом чашћу и имањем, које имамо у овд. вароши и обавезујемо се, да ћемо брачном пару надокнадити сав недостатак, који би се појавио у приходу од имања, у колико би он био мањи но што је по закону потребан.

Процениоци:

10. августа 1901 у Н.

Н. Ч. трговац
Н. Н. златар

Потврда

Да су Н. Н. трговац и Н. Н. златар, оба овдашња, власти ово срескоj лично позната као имућни и правно способни грађани; да у овд. вароши имају непокретнога имања; да су ову процену на месту где је имање, у присуству потписанога извршили и да су ту процену као и обавезу у горњој изјави пред влашћу овом у свему за своју признали; да имање има означену вредност и да доноси означени годишњи приход, — тврдим по наплати таксе.

Бр. 0000.
10. августа 1901 у Н.

Начелник срески
Н. Н.

Примедба: За излазак чиновника треба наплатити дијурну. Такса за потврду с молбом 4·50 дин. У потврди стављени израз: *имућни и правно способни грађани,* изгледао би излишан, али, и ако је израз *имућни* релативан појам, ипак га треба ставити јер то, поред војних власти и закона тражи § 466 грађ. суд. поступка а израз *правно способни грађани* опет траже војне власти и ако се по себи разуме, да по закону правно неспособна лица не могу ни бити процениоци.

За ове процене по закону о женидби официра довољна су два грађанина са погодбама које се виде из само процене.

A LA MORA!

КУЛТУРНА СЛИКА ИЗ ТИРОЛА

Виђенцо Мурани обриса нож, којим је секао пројy и сарделе, увуче га у ножницу и метну га у мали џеп, својих цивиличних панталона. Нож је био забрањено оружје у Јужноме Тиролу, али Виђенцо Мурани сматраше га као алат, којим је секао шибље за плетење корпи. Истина, била је то мршава зарада, коју тиме добиваше, али ипак је била довољна, да донесе хлеба њему, жени и за троје деце његове, овда онда помало козјег сира и недељом и празником по неколико сардела. Меса је јео на дан своје свадбе, а деца му никада нису ни видела куваних јела Наши су јужни Тиролци врло скромни људи; они раде од времена када шева своју прву песму запева, све до мркле ноћи, једу као камен тврд хлеб, а никад се не туже — док им само траје вина. Вина морају имати; преко недеље „piccolo“, то је треће вино, које се извлачи водом из требера, о празницима праве „vin buono“ или „mezzo vino“ (друго вино). То је потреба становника те земље, у којој грожђе рађа. Кад би им се то ускратило, то би биле Танталове муке, муке једнога, који крај бистрога потока не може да окуси ни капи воде.

Данас је била недеља, топал летњи дан у месецу августу. Виђенцо рукавом обриса зној са чела па се диже од стола, баци капут себи на раме и прихвати шешир.

„Виђенцо“, рече му жена, и у тој једној речи беше пуно плашљиве молбе.

„Шта би, Мадалена?“ упита он опоро.

„Зар ћеш већ да идеш — у Остерију. Зар не би било боље, кад би се мало одморио, данас је тако топло, а и подне је скоро прошло.“

„О, у башти Colombo d'oro је хладно, идем тамо на партију куглана.“

Маделена уздахну.

„Но, можда ти није што право? Зар ни недељом не смем да имам мало свога задовољства, кад се преко целе недеље мучим?“

„Наравно, Виђенцо, али много је новаца, што у Остерији остаје.“

„Јесам ли га ја зарадио? Ја сам тај што у кући ради, те само ја и имам права да располажем тим новцем. Баста.“ По том изјури из куће. А низ женино се лице скотрљаше две крупне сузе и падоше на скрштене јој руке. „Он је тај, што у кући ради — прозбори она, ну одмах се уједе за усну. „Деца не треба то да чују.“ —

У одређено време нађоше се три, четири Виђенцова пријатеља у башти Остерија „alla Colomba d'oro“. Кугле су биле спремне и отпочеше одмах омиљену игру. Виђенцо није био данас у добром „штосу“ био је и сувише раздражен, све му је расположење покварило тихо женино пребацивање. Час је бацао куглу сувише близу, час преко циља, другови су добро гађали, те је имао да сноси поругу и да плати вино.

Кафеџија је донео већ други литар на његов рачун, и Виђенцо бацаше о земљу чашу за чашом, да би — како рече — оснажио руку; а и чаше су, разуме се, ишле на његов рачун. У почетку нове партије видела се узалудна мука Виђенцова, и он изгуби и ту партију и најпосле прекиде играње.

„Тако ћу..... Врућина је, па се и не може даље да игра, хајдемо у Остерију, тамо ћемо попити и трећи литар у хладовини, даље од куглане.“

Пријатељи његови нису се имали шта да противе, јер је Виђенцо данас плаћао цех. Са торња црквенога зачу се хармонични звук звона, које позиваше верне на вечерњу молитву. Играчи клекнуше у прашину и очиташе по једно „Оче наш.“ Још пре но што су изустили „Амин“, дигоше се и пожурише у кафану. То је била пространа дворана са неколико грубих дрвених столова и клупа. Једна су врата водила право у кујну пуну дима, у којој је ватра весело пуцкарала. Остерија је била чисто талијански принитивитет, али је имала одлично чисто вино, као што се само може наћи у таквима локалима. Када, Талијан долази у Остерију, не иде ради оговарања или политике, већ да пије и да се — наигра. Омиљена му је игра „a la Mora.“ Она и одговара његовој живој природи, јер ту не раде само прсти, већ и руке и ноге — па и цело тело. То је народна игра, и њу може знати само онај, који ју је чешће пажљиво посматрао. Играчи се поделе на две партије, држе се за руке, па за један тренутак изнесу неколико прста с руке и одмах их врате натраг. Сада је противников задатак, да погоди збир тих прстију. У случају сумње, суди један судија. Али и ауторитет тога судијâ не играју дуго, јер се готово свака „a la Mora - игра“ завршује са свађом, и зато је она у Тиролу полицијски забрањена у вече.

Виђенцо је страсно играо ту игру, те једва да је и сео, а већ предложи, да играју и другови је готово једва дочекаше.

Друштво, које од куглане, које од вина, брзо се угреја и постаде живо, надвикивали су један другога, да би само дошли до споразума. Овога је пута ковач Доменико, иначе већ ватрен и напрасит човек, два пута изгубио, те боме сав узбуђен, а жиле му на глави набрекле.

„Cinque, tre nove sette...“ викаху околни. Виђенцо је sette узвикнуо.

„Погрешио“, подсмевао се ковач, „било је шест.“

„Седам,“ понови Виђенцо, „а ако тврдиш да је шест, ти лажеш.“

„Ти си лажовчина!“ узвикну ковач.

На то скочи Виђенцо. „Шта си се усудио да ми кажеш?“

„Да си лажовчина, постала. —“

Даље не изговори, јер му Виђенцо удари шамар преко лица. То је био сигнал за праву свађу. Сви скочише са клупе и повукоше се, а ковач се у једном скоку устреми на Виђенца и обухвати га својим развијеним рукама. Настаде страшна борба, која се сврши тиме, да је Виђенцо пао на под, а Доменико преко њега. Десном га је руком пригњечио на земљу, а левом му је задавао ударац за ударцем где је стигао. Виђенцо је урликао од беснила и бола. Најзад покуша Виђенцо свом снагом да се ослободи свога противника, удари га у груди тако јако, да га је овај морао за тренутак пустити. Но одмах га за тим ухвати за врат и поче га давити. Виђенцо је ипак корисно употребио оно мало слободе извукао је нож из кожнице, убоде њиме свога противника.

„Gesu Maria, mi corpa!“ узвикну ковач, а Виђенцо осети, да је слободан. Укочени поглед паде му на крвав нож у руци, а за тим на разјапљену рану на Доменековим грудима.

„Santa vergine, misericordia!“ промуца Виђенцо и покри лице рукама, не би ли склонио поглед са тога ужаса.

* * *

Мало по том одведоше Виђенца Муранија два жандарма у затвор. Саломљена, пуна неутешна бола, ишла је покрај њега жена му. Ужасну вест о тој несрећи, дознала је у Остерију, а сцена њиховога виђења и састанка нема потребе да се описује. Када је злочинац прошао покрај своје колебе, потрчаше му његово троје деце с узвиком „вавво! вавво!“ и хтедоше да му прију руци. Он их одгурну, јер на његовим рукама још беше трагова од крви убијенога. Мадлена прикупи себи та три сирота створења и онесвешћена паде на праг своје колебе, из које је отишла срећа за свагда.

„Он је тај, што у кући ради!“ дође јој на језик кад се освестила. „Ви несрећни црви, ко ће се сад за вас бринути. Боже, буди им од помоћи!“ — — — —

На леш убијенога ковача пала је једна стара жена — Доменико, њена једина потпоро — њега више нема. Нека би небо било милостиво, те да је скорим састави са сином.

„Colombo d'oro“ напустише сви посетиоци, једини је гост била смрт. Из оближње Остерије чула се гласна ларма: „Cinque, tre, nove, sette... Sette!...

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа 4

V

И поред те, за оптужену пријатне, околности, није на претресу надимак „госпођица Алфонз“ био више никаква тајна. Многа лепа уста, чак и дама из отменога друштва, шапутала га је у много лепо уво.

Адвокат, који је бранио Берту Моклер, водио је претресом вешто и енергично. Пошто је она и пред поротним судом поновила своје признање о кривици, то му није било могуће тражити да се ослободи као невина. Али се он чак умео и тим признањем користити, указујући на то. да у њему има јаке противности.

„Оптужена, до душе, признаје, да је извршила убиство; али да је извршила и крађу, одриче она најодлучније. Зашто? Чега ради се она окривљује најтежим преступом, које може да изврши човечја рука? А зашто се брани противу окривљења за крађу? Јер се убиство не може порећи, вели се. Али и крађа новчаника ни за длаку мање! Па ипак она тврди, да је у овоме погледу невина. Кад одриче, кад из непознатих разлога покушава да заведе правосуђе, зашто јој се онда верује, кад каже: „ја сам га пробола“ — јер је тек само исказ! видео није нико! — а зашто јој се онда не верује, кад каже: „Нисам украла!“

„Па онда њено писмо на господина де Живреја! Она је могла порицати, да је то њен рукопис, и од оба пред суд позвана један би јој сигурно повладио, само да би ономе другоме опорекао... Међутим она не пориче да је писмо писала, неко каже: Моја је хартија, мој потпис, мој рукопис; али се не сећам да сам то писала! Каква нова противност!

„Па нож, за који вели да га је употребила, и који пре убиства није нико код ње видео! Откуда је он? Она га је, велите ви, набавила у последњем тренутку. Добро! али одакле га је добила или купила? Истрага није о *том* питању ничег сигурног дала.

„А каквога је порекла у јастуку нађени новчаник са десет хиљада франака? Господин де Живреј није му био власник, и ја имам права да поставим исто питање, које сам учинио односно ножа: „Где је купљен новчаник?“ О овоме је чињено ревносно трагање. Али се свуда добијао одговор: „Код нас није тај предмет купљен“. Најзад се изналази, један фабрикант. Помислите молим вас, добро на то, господо поротници! Фа-

бриканта! Као да би се могло узети, да би господину де Живреју, милиунару личило, да тако незнатан предмет купује непосредно од фабриканта!... За овај мах се добија извештај — од фабриканта! — „Новчаник је од мене купљен!“ — Коме сте га продали? Једном мени непознатом господину, који нити је трговачки путник нити препродавац — и због тога ми је баш и пао у очи. — „Присетите га се! Опишите нам, како је изгледао!“ Фабрикант га описује — и његово се описивање не слаже са господином де Живрејем!... Пре ће бити — и каква заблуда! — Да је то био онај непронађени позоришни агент, такозвани Бријар, чије су се посете код Берте Моклер тако потанко претресале и који је на један сахат пред злочинством био код ње.

„За мене је, — заврши бранилац своју беседу, — он једини прави кривац — онај, који је убиство подстакао, па можда и извршио. Али моја клијенткиња тврди: „Ја сам извршила удар и немам сукриваца“. Па откада је то обичај, да се једино и само на основу исказа оптуженога доноси пресуда? Праведно правосуђе само ће га толико узети у проматрање, у колико се слаже са материјалним доказом, који оптужење мора да прибави. А је ли оптужење дало такве доказе? Ја велим: није! Оруђе злочинства: нож? Он није био својина Берте Моклерове. Новчаник? Он није никад припадао господину де Живреју. Десет хиљада франака није? Није ничим доказано да их је и при себи носио. Из његових рачунских прилога из његових, књига о издавању није се могло ништа утврдити о издатку те суме! Нашлу су убици поред жртве, и то је довољно. И за мене је то довољно, али у другом смислу: да осведочим њезину невиност! Та сваки кривац покуша да се спасе, само ако је злочинство извршио“.

И поред оваке одбране поротни је суд, после тако дугог саветовања, да се већ могло надати, да ће следовати ослобођење — огласио Берту Моклерову кривом за убиство и крађу, али јој је признао олакшавне околности.

На основу одлуке поротничке буде Берта Моклерова осуђена на доживотну робију.

VI.

Госпођа Лаура де Живреј жалила је искрено за својим мужем. Она се, до душе, као што тврде неки људи из њене најближе околине, није удала из љубави, него из послушности према обожаваноме оцу. А можда и из очајања због тога, што није могла добити човека, кога је управо љубила. Ну често се дешава, да такав јарам није онако тежак, као што се мислило. Бива можда још и то, али ретко, да је прва љубав у исто време и последња, једина љубав и да се у срцу за цео живот тако учврсти, да је ништа не може одатле ишчупати. По катшто се верује, да је изумрла, тако уме она да се притаји. Ко је у срцу носи, честита себи за своју победу. Онда се наједанпут поново ускомеша, избије из површину као на само упола угашеног пожара и брзо израсте до дивљег пламена.

У коме се случају сад налазила госпођа де Живреј? Јамачно у првом. Тако је бар она мислила. Њена детиња послушност није јој задала много јада, јер је господин де Живреј био према њој пун такта и нежности; његово племенито срце, његова висока интелегенција, морали су је задобити за њега; како га је могла не љубити, кад се он старао да јој прибави толико среће и блаженства? Господин Лоренти имао је потпуно право, кад је рекао својој кћери: „Ја старим; тешки послови су ме руинисали; можда нисам више у стању, да још дуго над тобом бдим. Веруј ми, дете, били су озбиљни разлози, који су ме натерали, да се успротивим твојој удадби за Луја Шасена. Питање о новцу није ту ни за тренутак играло ни најмању улогу. Ти си моја јединица; ја ти остављам велико имање и мало питам за то, да ли ће твој муж принети два-три милиуна или не. Али ти треба да се удаш за човека од части, а не за мога помоћника, писара, који је моје велико поверење, моје гостопримство, моје преоптерећење пословима на то употребио, да младој девојци, богатој наследници заврне мозак. — „Па он није крив, што сам ја богата“, помислићеш ти; „кад бих била сирота, он ме не би мање љубио“. — Ту се вараш, и ја имам основаног разлога, да у то верујем. На што да ти их казујем! Зашто да ти илузије сасвим разорим? Можеш сасвим мирно уобразити, да сам неправедан према томе младићу, али нека моја заблуда остане, а ти ми учини радост, да смем изабрати човека, о коме сам убеђен, да ће те учинити срећном... Ти погађаш, да говорим о господину де Живреју; ти га познајеш одавно и јамачно би га љубила, да га онај други није претекао. Али ћеш га заволети! Ти ћеш рећи — хоћу — као што желим, као што те молим; а кад те будем морао овде на земљи оставити, учинићу онда то са више мира и поуздања, јер ћу моћи са собом да понесем убеђење, да сам твој живот упутио мирним стазама“.

Овај толико жељени брак буде склопљен, а неколико месеци после тога умре господин Лоренти, ни издалека не слутећи, да ће његова кћи ускоро остати удовица.

На срећу она није као удовица била сасвим остављена сама себи; јер је имала пријатеља, Роберта де Верниа, који је у друштву био познат као „Барон Роберт“.

Као кум, а доцније и старатељ Живреј, чији је брак поглавито било његово дело, јер је он заслуге и врлине младога човека изнео господину Лорентију у правој боји — морао је љубав и наклоност, коју је неговао према њеном оцу и њеном мужу, да пренесе делом на сироче и удовицу. Само што је код барона Роберта могла да наступи опасност, да се између особа, за које се он интересује, и њега лако испречи читав један свет; јер је он био готово увек на путовању од једнога дела света другоме и вазда се само неколико дана задржавао у Паризу.

Овај је цигански живот долазио поступно у сукоб са његовом старошћу, јер је педесету одавно био прекорачио; али није хтео ништа да зна за промене, пошто није никада живио другим животом. — „Ја ћу умрети једном на широкоме мору,“ говорио би он, „или у жељезничким колима или... у ваздушној лопти, ако се још дође до лопте, којом ће се моћи управљати, чиме се, уосталом, и сам занимам.“

Вест о смрти његовог милог кумчета, господина Живреја, доспела је до њега тек у Панами, где је радио заједно с Лесепсом, и ако само као дилетант и главни удеоничар предузећа, који је у свако доба био готов да упише нове акције. Велики је био бол, који му је овај глас изазвао; јер се он већ био сасвим уживео у мисао, да у Шарлу де Живреју гледа рођенога сина и сад је само на једно мислио: да тога сина својега уображења освети. Али кад је дошао у Француску, правда је већ била дограбила особу, која је важила као убица, и за први мах му је само остало, да сачека исход суђења.

Дан после главног претреса потражи он браниоца оптужене и упита, кад је стајао у соби код господина Н..., без икаква увода:

— Јесте ли ви одиста убеђени о садржини говора, који сте јуче држали пред поротним судом?

— Ја сам држао бранилачку беседу, како се она од стране браниоца мора држати у оваком случају.

— И кад се не верује у невиност оптуженога?

— Онда у толико више! јер и поротници не верују, па им се тиме отежава њихов задатак.

— Је ли, дакле, Моклерова крива и поред ваше речите одбране

— То нисам казао. Моје су речи биле опште природе.

— Да ли би ми хтели рећи, какво је ваше лично мишљење у овом даном случају?

— Ја немам никакво мишљење; не знам ништа о томе, осим онога што акта садрже.

— Ама, да ли је могуће, да ни један једини од ваших разлога, који су ме, то морам рећи, фрапирали, није основан? Па чак ни с вашег личног гледишта? Ви сте их, дакле, неверујући ни мало у њих, навели само у корист одбране?... То би онда морало одвести закључку, да су поротници донели одлику, којој нема замерке?

— Ех, па ви идете далеко... Мојој је одбрани пошло за руком, да код поротника пробуди сумњу: не у кривицу оптужене, јер она признаје дело сасвим отворено, него у њену урачунљивост... и те би сумње морале да испадну у корист оптужене...

— Ко вам каже, да су поротници уопште сумњали?

— То држим по дугом саветовању, које се водило... Тако исто ми је дошло до ушију, ма да се о таким стварима ништа не сме чути, да је одлука: *крива је*, изречева већином само од једнога гласа.

— Чему прописујете такав резултат?

— Рђавом гласу, који постоји о оптуженој. На поротнике веома лако утичу такве споредне ствари; читајући новине они су већ често пута своје мишљење образовали пре претреса.

— Онда ми пресуда остаје у толико непојмљивија, мишљаше барон Роберт. — Такав надимак, као што је једне госпођице Алфонз, који је поротницима насигурно био познат, требао је пре да одведе блажој осуди.

— Како то?

— Јер девојка доброга васпитања, какво се Моклеровој не може одрећи, мора да буде морално поремећена и разум јој не може бити прибран, дакле, као што ви рекосте, није урачунљива, чим такав надимак с правом носи. — Да вам ове речи не изазивају почем чуђење?

— Из ваших уста на сваки начин, господине бароне

— Молим, зашто?

— У колико ја знам, ви сте са господином де Живрејом стајали у блиским одчосима.

— Још више; јер сам господина де Живреја волео као рођена сина.

— А изгледа да жалите, што је његова смрт освећена.

— Свакојако, али само зато, што освета није погодила правога кривца; јер ова неурачунљива Моклер мора да има сукривца, који је више него урачунљив... Ви на то ћутите? Зар не делите ово мишљење? А у своме сте га говору ватрено истицали!

— Јуче сам ја, како сам вас већ уверавао, испунио своју дужност, како сам најбоље умео.

— Онда вам се клањам! Ваша речитост ме је убедила да Берта Моклер има сукривца...

— Који, и поред свега трагања није пронађен.

— Али који се можда још може наћи.

— Да нећете да га тражите?

— Нећу; стало би ме можда узалудног труда; али се уздам у случај; ја верујем у случај, који ми је у мојем пустоловном животу често чинио чудноватe услуге! И ако ми помогне у овом случају, доведе ли ми у руке ниткова, који је убио мога штићеника, онда ћу га сам казнити. То ми је поузданије.

Он устаде, поклони се и изађе из собе.

* * *

Противно својим обичајима, остаде барон Роберт де Верније у Паризу; али га његови пријатељи нису виђали, ниги чланови академије наука, нити они географскога друштва. Он се посветио искључиво госпођи Лаури де Живреј. Будућност младе жене спремала му је озбиљне бриге, пошто је остала у животу сама, без оца и мајке, без мужа и детета.

Од те усамљености хватао га је страх, па ипак се није усуђивао рећи јој, да се у таким животним приликама не сме остати удовицом, него је најбоље што пре се удати. С једне стране изгледало му је још рано, да о томе са њоме говори; с друге пак стране хтео јој је одстранити људе, који су према њој осећали интересовање само као према богатој наследници; та она је познавала живот управо толико, колико ни мало, пошто никад није била самостална, него је била вођена прво својим оцем, па онда мужем. Зар се, дакле, не би нашла изложена разноликим опасностима, кад би се одлучила, да се опет уда?

Једнога вечера, кад је барон Роберт, после јела, поред ње седео и дивио се савршеној чистоти линија на њеноме лицу, очима провиднога плаветнила и наивности, којој равне нема; дивио се дугој, плавој коси, која је била и сувише бујна, да би могла стати под удовичку капицу, дивио се под црном хаљином, у пркос њеног првог брака, још увек девичанским грудима; кад је она љубко и духовито по што-шта причала из живота њенога оца и њенога мужа, причала онаким језиком, каквим се у цркви говори, причала гласом тако мелодичким и ритмичним, да је изгледало као да се чује певање духовне песме какве, остао је он до после поноћи код ње, те је слушао и гледао.

Кад је дошао кући, за његове очи не беше сна; мислио је само на њу. „Можда би било најмудрије“, говорио је у себи, „успомену на њенога оца и њенога мужа тиме освештати, што бих се сам потрудио око те удовице, којој је заштита тако потребна! Наука ме се може, најзад, лашке одрећи!

Кад је био заспао, сањао је, да се оженио њоме, а кад се пробудио, стајао му је тај сан тако живо пред очима, да се готово уплашио. Да се ожени удовицом човека, којега је сматрао за сина! У његовим годинама, да се ожени женом од двадесет година! Какве ли је само мисли могао имати преко дана, па да ноћу сања о таквим лудоријама?

Не носећи се даље тим мислима, он устаде, седе за писаћи сто и написа госпођи де Живреј ове редове:

„Писмо, које сам баш сада примио, приморава ме, да одмах отпутујем, тако да ми не остаје чак ни времена, да се опростим с вама. Али ако зажелите од мене савета или помоћи какве, ја ћу се, ма како био удаљен, на први знак с ваше стране одмах вратити.“

Онда зазвони Курјеу, који је био његов пратилац на свима путовањима.

— Ми ћемо отпутовати, рече кратко — за један сахат... Лијонска станица.

— Летња или зимска гардероба?

— Летња гардероба... за Индију.

— Врло добро, господине бароне.

VII.

Десет милијуна у готову, односно у земљама и непокретном имању; сироче од двадесет година, удовица, лепа, стасита, отмена, интелигентна, сјајнога васпитања, — одиста диван залогај за племиће, које су упропастили претци или коцка и који су у свако доба спремни, да уситне име и титулу; за многе „из друштва искључене“, који, до душе, не располажу никаквом племићском дипломом, али не презају ни од чега, ни од скандала ни од завођења; најзад за многе „заводе за удадбу и женидбу“, који чине једну он најружнијих установа париских! Овим хијенама су, у крајњем случају, сва средства добра, да би уловили дивљач, чији су траг нањушили, да нађу пут ка наследници, која треба да падне у клопку... Писма за писмима јој се пишу; на њу се чине јуриши молбама, изазивањима, претњама; ни корака не сме учинити из куће, а да је ма која од тих креатура не пресретне. Њима није стало ни до обмане, ни до преваре, нити пак до лажнога имана, само да прибаве себи приступа.

Госпођа Лаура де Живреј страдала је целе зиме од таква гоњења. Кад је дошло лето, предузе она, да им се склони с пута на тај начин, што ће напустити свој париски стан и утећи у какво склонито местанце, где је хтела да живи тако скромно и повучено, да нико у њој не наслути богату особу.

Као најзгодније склониште, одакле би у исто време уживала и поље и море, изабрала је околину Сен-Валери-сир-Сом, где је имала кућу с вртом, што је господин Лоренти купио у доба, кад се почео богатити. Лаура је овде становала као мала девојка са својим оцем, а то је био за њу један разлог више, да се тамо и сад склони.

У јуну се прасели у Сен-Валери у пратњи двоје млађих и своје пратилице, госпође Дипи, жене од својих четрдесет година, коју је примила по бароновом савету. На ћутање ове три особе мислила је да сме рачунати, те је живила непозната у својој кући, што је лежала на узвишењу ван села, под својим девојачким именом, које је за време опет узела.

(Наставиће се).

ТРАЖИ СЕ.

Марију, жену **Младена Јовановића,** циганина — џамбаса, родом из Књажевца, окривљену због преваре, тражи начелство округа пиротског актом Бр. 5394. Пронађену треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 22064.

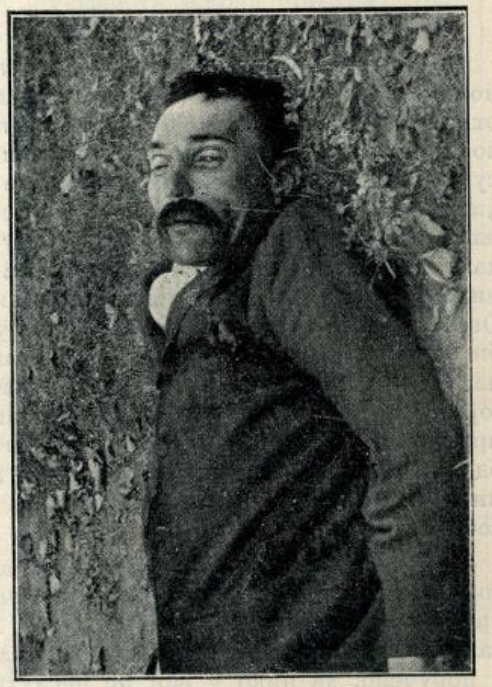
Симу Грандића, бив. учитеља, родом из Босне, који има 30 година а високог је стаса и црномањаст, тражи кварт врачарски управе града Београда актом Бр. 10897. Пронађеног треба спровести поменутом кварту, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 21103.

Младена Зекића, родом из Ваљева, окривљевог за крађу, тражи начелство округа ваљевског актом Бр. 21854. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелсву, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 21854.

КО ЈЕ ОВО?

На дан 16 текућег месеца, око 4 сата по подне нађен је леш чију слику доносимо, обешен шареним тканицама о једну шљиву на месту званом »Миријевски поток«, у близини новог гробља. Увиђајем и лекарском секцијом, која је одмах извршена, утврђено је само то, да се ово лице, које је у осталом потпуно непознато само обесило на неколико часова пре но што је леш пронађен. Апсолутно никакве забелешке, хартије, или ма какве стварчице, није при њему нађено, нити га је ма ко од присутног могао познати. По тачном опису, који је одмах, на лицу места састављен, непознати самоубица могао је имати 36—40 год. а био је висок 1·70 м., црномањаст са пуним црним брковима и црним обрвама. Од одела имао је на себи црни и половни сако капут, црни прслук, беличасте панталоне, црни меки шешир, половне лаковане ципеле и што је интересантно, четири беле и чисте кошуље, обучене једно врх друге. Како се све до сада није могло сазнати ко је и од куда је био овај самоубица, — то управа града Београда, у циљу константовања његове идентичности, моли сваког оног који о њему ма шта буде знао, да јој то одмах достави. У том циљу износе се и ове две слике фотографисаног леша.

ПОТЕРА

На дан 17. тек. месеца нађен је један непознат леш, лица мушког пола, у селу Грабовцу, среза посавског, округа ваљевског. Лекарским увиђајем констатовано је, да је убиство над овим лицем извршено пре 4 дана. Убијен је средњег раста, сувоњав, смеђ, браде шпицасте, могао је имати до 35 година; у десно је око зрикав. Од одела имао је на себи кошуљу и гаће од српског платна, (недра кошуље извезена су вуницом). Поменути срески начелник депешом Бр. 6479. моли све полициске власти за тражење и из извештај о убици и убијеном. Акт управе града Београда Бр. 21956.

Непознати скитачки мађарски цигани, са четворо коњски кола, били су 20. тек. месеца у селу Неменикућама, среза космајског, под видом куповине перја. Тога дана њих 6—7, које мушких које женских, уђу у кућу Лазе Паунића, онд., и, док су једни заговарали женскиње по кући, други су се увукли у собу и из једног женског сандука украли једну низу дуката. На низи је било: 2 велика дуката, 14 малих — обичних, и 1 ћошајлија златна.

По извршеној покрађи нестало их је из села.

Моле се све полицијске власти да на ове цигане, чији опис из ближе није познат, обрате пажњу и нађене спроведу начелнику среза космајског с позивом на Бр. 19891., или Начелству округа београдског с позивом на Бр. 5635.

Непознати зликовац, за кога се зна само толико, да је сувоњав и да је на себи имао жуто сламни шешир и жути капут, премлатио је, ноћу између 17—18 тек. месеца чекићем по глави Мују Мустапића, циганина, ковача из Ћуприје, по том га опљачкао и побегао. Начелство округа моравског депешом Број 9862. моли све полициске власти, да непознатог зликовца у својим домашајима најживље потраже и у случају проналаска њему под јаком стражом спроведу.

Акт управе града Београда Број 21911.

Радош Милојковић, родом из села Стубице и **Паун М. Коцеман,** родом из села Бигренице, округа моравског, бивши осуђеници београдског казненог завода, који су били на раду у Љубичеву, побегли су са осуде 19 тек. месеца, изјутра. Радош има 32 год., средњег је стаса, смеђ уопште. Био је осуђен

Радош

Паун

на 20 година робије због разбојништва, од које је осуде издржао 5 година, 9 месеци и 16 дана. Паун има 31 годину, средњег је стаса, црномањаст, ћосав, округлих образа, у свима прстима десне руке сакат је. Осуђен је био на 20 год. робије због убиства с предумишљајем; до сада је издржао 5 год., 10 месеци и 12 дана. Управа београдског казненог завода актом својим од 19 тек. месеца Бр. 3607, моли све полициске власти да одбегле осуђенике у својим домашајима најживље потраже, па у случају проналаска под јаком стражом спроведу. Акт управе града Београда Бр. 21969.

Непознати разбојници, на броју њих 7, напали су, ноћу између 18—19 тек. мес. на кућу Благоја Баковића из Бреснице, њега и укућане злостављали, а по том отели и однели: 240 динара у сребру, 5 ⌗, 100 метара полу-памучног платна, 5 мушких кошуља, 10 кила вуне, 15 пари мушких а 15 женских чарапа, две пушке — кошњаче, 1 зелену антерију и 1 чакшире. Начелство округа рудничког депешом Бр. 11775, моли све полициске власти за тражење разбојника и покрађе.

Акт управе града Београда Бр. 21124.

ИЗЈАВЕ, ПОРУКЕ и ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА

Према већ објављеној одлуци Господина Министра унутрашњих дела у прошлом броју нашега листа, извештавамо наше читаоце, да ће уређивање листа у министарству унутрашњих дела почети од 1. септембра ове године.

Од 1. септембра «Полиц. Гласник» имаће корице и на њима штампаће приватне огласе.

«Полицијски Гласник» као врло распрострањен лист кога и сва полицијска и општинска надлештва у земљи примају, биће врло подесан за огласе.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 34 и 35. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља од 31 пр. м., на предлог министра унутрашњих дела постављени су:

за писара прве класе среза рамског, округа пожаревачког, Сима Т. Ђорђевић, писар прве класе среза рачанског, округа ужичког, по молби;

за писара прве класе среза лужничког, округа пиротског, Стојан Павловић, писар прве класе среза драгачевског, округа рудничког, по молби;

за писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Љубомир Радосављевић, писар прве кл. среза мачванског, округа подринског по молби;

за писара прве класе среза мачванског, округа подринског, Витомир Јовановић, писар прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, по потреби службе, без права на путни и селидбени трошак;

за писара прве класе среза рачанског, округа ужичког, Владимир Николић, бивши срески писар исте класе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Васа Лазаревић, писар друге класе среза поречког, округа крајинског, по молби;

за ванредног писара начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза рађевског, истог округа, и прима плату из плате овога, Коста Николић, ванредни писар прве класе истога начелства, и вршилац дужности писара среза посавотамнавског, округа подринског, по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства округа крушевачког, а да врши дужност писара среза расинског, истог округа и прима плату из плате овога, Ђорђе Миленовић, писар друге класе начелства округа моравског, по молби; и

за ванредног писара друге класе начелства округа крајинског, а да врши дужност писара среза поречког, истог округа, и прима плату из плате овога, Добросав Шишмановић, писар треће класе Управе вароши Београда, по потреби службе.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела.

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ У АДМИНИСТРАТИВНОЈ ПОДЕЛИ ЗЕМЉЕ

Указом Његовог Величанства Краља од 25 августа ове године, села Даросава и Прогореоци, која су припадала општини Трбушничкој, у срезу колубарском, одвојена су од општине трбушничке и образовала за себе општину под називом „општина даросаваčка“, у истоме срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 25 августа 1901 П№ 19800.

Указом Његовог Величанства Краља од 25 августа ове године, село Осаница, које је припадало општини крепољинској, у срезу хомољском, одвојено је од општине крепољинске и образовало за себе општину, под називом „општина осаничка,“ у истоме срезу и округу.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 25 августа 1901 год. П№ 19801.

Указом Његовог Величанства Краља од 25 августа ове године, сељани села Валакоња у срезу бољевачком, који су насељени у местима „на салашима“ око реке Тимока и „Букову,“ атару валакоњском, по изјављеној њиховој жељи и предлогу надзорне власти, — одвојени су од села Валакоња, с тим, да на својим имањима у месту званом „Црвени Брег“ близу ушћа реке Арнаутке у Тимок, атару истога села, образују за себе село, под називом „Савинац“, али тако, да то село Савинац остане и даље у саставу општине валакоњске.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 25 августа 1901 год. П№ 19797.*)

---

*) Да би сва полицијска надлештва имала у свако доба тачно стање административне поделе Краљевине Србије, треба ове промене да примене у бројевима «Полицијског Гласника» (у 7 — 23 бр. ове године). Сем ових изнетих промена треба учинити и исправке које су ранијим указима извршене, као и оне што су погрешно одштампане у листу, а то су ове:

1. *У срезу десиотовачком:* (у бр. 15 и 16 стр. 115) бив. општина буковчанска, замењена је са именом: *Миливска.*

2. *У срезу јабланичком:* села Дрводеља и Лопашница, одвојена су од општине *бањске* и придодати општини *бувској* у истоме срезу. (бр. 10 и 11. стр. 73 и 74.)

3. *У срезу жупском:* у општини Плешкој приликом штампања (у бр. 13 и 14 стр. 99) погрешно је изостављено село *Плеш*, и

4. *У срезу космајском:* (у бр. 7 и 8 стр. 50) приликом штампања погрешно је изостављена општина, *Степојевачка*, са селима: Врбовна, Соколово и Степојевац.

РАСПИСИ

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 22977.

24. октобра 1898 год.

Београд

Начелству округа

Управа Државне Штампарије писмима својим од 22 и 23 овог месеца № 18.034 и 18087, доставила ми је, да су се извесне среске канцеларије и општин. судови, отпочели, противно закону, служити штампаним обрасцима, рађеним у *приватним* штампаријама; па, како је устројством државне штампарије изрично предвиђено, да се она установљава: „ради печатања свега онога што је правитељству потребно,“ молила ме је за

нужно наређење, да се будућем наведеном, против законом, поступању државних и општин. власти на пут стане.

С тога препоручујем Начелству да, како свима среским и општинским властима у своме подручју, тако и друштвима, која уживају државну помоћ, одмах најозбиљније нареди, да у будуће све штампане обрасце, који су им потребни за службене радове, набављају једино и искључиво из државне штампарије, а све своје штампарске послове да штампају једино у државној штампарији.

Начелство ће водити строгог рачуна о тачном вршењу овога наређења, па где примети нетачност, да са представницима дотичних власти и друштава, која уживају државну помоћ, поступа најстроже по закону, а о сваком таквом случају да и мене извештава.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 2770
4. фебруара 1899 год.
у Београду

Начелству округа

Господин Министар Народне Привреде, писмом својим од 27 прошлог месеца ПБр. 546, јавља ми, како му је достављено, да извесне полицијске власти, својим неумесним и неоправданим поступцима, ометају и спречавају одржавање зборова, који се сазивају у циљу разговора и договора за образовање земљорадничких задруга, па, наводећи даље: како полицијске власти оваквим својим радом, убијају вољу код људи, који без икаква рачуна и личне користи, жртвују своје слободно време за популарисање поменутих установа, које служе на опште добро земље, — молио ме је за нужно наређење, да се у будуће, одржавању поменутих зборова не чине никакве сметње.

Одзивајући се овој молби Господина Министра Народне Привреде, а појимајући и сам корисност кооперативног удруживања, — препоручујем свима полицијским властима, да распростирању земљорадничких задруга, не само не праве никакве сметње, но шта више да томе распростирању у сваком погледу на сусрет излазе, како би се што више тих задруга код нас на општу корист целе земље образовале.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
П№ 266
26 Новембра 1899 год.
у Нишу

Свима окружним начелницима

Познато вам је, да су се од пре пет година почела оснивати у нас особита сеоска удружења под именом: *Земљорадничких Задруга*.

Та се удружења оснивају поглавито у смеру:

1., да својим задругарима набављају новац и дају у облику позајмица за њихове пољопривредне послове.

2., да буде и шире свест о штедњи међу својим задругарима и да примају штедионичке улоге, како од њих, тако и од незадругара.

3., да набављају својим задругарима средства за посебну или заједничку употребу, као: пољопривредне справе, саднице, стоку и т. д.

4., да набављају својим задругарима средства за потрошњу, као: соли, гаса, зејтина, опанака и свих осталих намирница.

5., да заједнички производе пољопривредне производе, или да их заједнички прерађују или да раде и једно и друго.

6., да уреде и врше заједничку продају производа или израђевина задругара својих.

Број земљорадничких задруга, које су до данас основане и које раде, приближује се већ другој стотини (200), и непрестано се нове оснивају,

Већ сама та околност, што народ тако брзо прима ову новину у нас, доказ је, да су му земљорадничке задруге преко потребне и да је погођен тренутак за њихово оснивање у нас.

Влада Његовог Величанства Краља, којој је стављено у задатак, на првом месту, да истражује путеве и мере, којима се понајпре може унапредити привредна снага народна, и да свим силама ту снагу унапређује, гледа у земљорадничким задругама једно изврсно средство за постижење свога привреднога програма, особито на пољу пољопривреде народне, и с тога је и предложила Скупштини Народној, која је усвојила: 1, те је земљорадничким задругама обезбеђен материјални опстанак тиме, што им је стављен на расположење известан део прихода Државне Класне Лутрије, из којега оне чине позајмице својим задругарима; 2, те је земљорадничким задругама ујемчен и правни опстанак, тиме што је донесен особити закон о њима; најзад 3, те им је учињена олакшица у њихову међусобну општењу с Главним и Земаљским Савезом њиховим, тиме што су ослобођене од плаћања свих поштанских такса.

И баш за то, што Влада Његовог Величанства Краља тако гледа на ове младе привредне установе наше, ја сам се решио, да вас о њима опширније обавестим и упутим, те да и ви од своје стране, колико то од вас зависи, допринесете, да се жеље Владе Његовог Величанства Краља што тачније и што потпуније остварују.

*

Да би сте се изближе упознали с тим: *шта су то Земљорадничке Задруге*, шаљем вам неколико примерака правила њихових и неколико примерака књижица, које је издао Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду, у којима је на питање: шта су то Земљорадничке Задруге, одговорено посве јасно и лепо.

Ако будете дали себи труда, да ове књижице пажљиво прочитате, што је моја жеља, онда ћете добити потпуно јасну слику о овим установама и онда ћете тек моћи разумети, за што се Влада Њ. В. Краља тако јако интересује о њима и колико много полаже на то, да се оне правилно и брзо развијају у нашој Отаџбини.

После тога, уверен сам, вама неће требати никаквога обавештења о Земљораоничким Задругама, и ви ћете их морати заволети, јер то њихов патриотски смер и њихова деликатна природа потпуно заслужују.

* *

А да бисте се упознали опет и с тим: *како се оснивају Земљорадничке Задруге*, шаљем вам два-три примерка књижице „Како се оснива Земљорадничка Задруга?“, у којој је на то питање одговорено тако јасно и просто, да не може бити никаквога неразумевања.

* * *

Шаљући вам ове књижице, моја намера није, да вас покренем у села, да сами узмете у своје руке оснивање ових корисних установа.

Моја је намера, да вас упутим, да знајући мишљење Владе Њ. В. Краља о овим установама, допринесите, колико до вас и до полицијских органа у опште стоји, да се мисао о њима што брже и што правилније шири код народа.

А ево колико и шта до полицијских органа стоји у овој ствари да раде:

1., Где год се појави интересовање за Земљорадничке Задруге, њихово је, да заинтересоване, кад им се и ако им се обрате, обавесте колико могу, а колико сами не могу да заинтересоване упуте на Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду, одакле ће добити сва потребна обавештења и упутства.

2., Где год се полицијска власт позове да присуствује збору, било за оснивање нових Земљорадничких Задруга, или за држање скупштина Задруга, које већ постоје, она треба да се одазива брзо и без изговарања, управо, она треба да сматра тај посао као *хитан* и да му се као таквом и одазива.

3., Присуство полицијске власти на овим зборовима потребно је поглавито с тога, што она има да *оверава* потписе задругара на правилима (члан 9. тач. 1. закона о Земљорадничким и Занатским Задругама.). С тога греше сви они срески начелници, који на такве позиве Земљорадничких Задруга одређују општинске председнике да они у место њих присуствују зборовима. Закон о Земљорадничким Задругама изречно тражи: *да среске полицијске власти оверавају потписе задругара на правилима;* закон не говори ништа о председницима општинским, који на скупштинама Земљорадничких Задруга могу присуствовати само као приватна лица, а не никако као представници или пуномоћници среске полицијске власти. И с тога и препоручујем, да срески начелници више никад не одређују

председнике општинске, да у место њих присуствују зборовима Земљорадничких Задруга, него да увек или сами присуствују, или, ако то није могућно, да одређују писаре среске.

4., Да обавештавају народ о Земљорадничким Задругама и њиховом смеру у свакој прилици, кад год им се дâ да с њим опште, а особито да истичу, како ова установа нема с политиком никаква посла, да је правилима чак и забрањено мешати политику у рад Земљорадничких Задруга, те према томе, да ваља сви грађани, који осећају потребу у Земљорадничким Задругама, сложно без обзира на своје политичко мишљење, да улазе у састав ових чисто привредних установа.

5., Да се старају, да искорењавају рђаве вести и неистините гласове, које себични људи — зеленаши и интережџије — распростиру о њима у смеру, да би их омели у оснивању или у раду.

6., Не само што је дужност полицијских власти, да се сâме брзо одазивају Земљорадничким Задругама и оснивачима и управљачима њиховим, онде где је сарадња њихова по закону о Земљорадничким Задругама потребна, него то исто треба да чине и општинске власти у случајевима, кад им се задругари земљорадничких задруга обраћају с обвезницама својим, да их потврђују, јер сам сазнао, да се некоје општинске власти неисправно понашају у том погледу: некоје неће да потврђују ове обвезнице без наплате таксе, и ако су и задруге и задругари ослобођени и државних и општинских такса у таквим случајевима (члан 95. и 98. закона о земљорадничким и занатским задругама), а неке чак и наговарају људе да не ступају у задруге или, ако су у задругама, онда их на различите начине заплашују, да би их нагнале да из њих иступе.

7., Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду чешће изашиље поједине чланове своје, а и чиновнике своје, да присуствују зборовима за оснивање нових земљорадничких задруга или, просто да присуствују зборовима постојећих задруга или најзад, да прегледају њихов рад и стање. Полицијских је власти дужност, да се у свакој прилици нађу на руци овим изасланицима, а ако они затраже, да ко год од среских полицијских чиновника пође с њима у села, онда да се том захтеву њиховом одмах одазивају.

8., Радећи у свим овим правцима брзо и свесрдно, полицијске власти не треба никако да губе из вида, да Влада Њ. В. Краља жели, да се Земљорадничке Задруге правилно и брзо оснивају, да им се од стране надлежних власти не само не чине никакве сметње, него све могуће услуге и олакшице указују. И ја ћу водити строгог рачуна о томе, да се ова моја наредба и извршује правилно.

Немојте очекивати, да ћу вас расписима непрестано опоминьати, сад на ову сад на ону дужност вашу и дужност полицијских власти у послу оснивања и рада Земљорадиичких Задруга; овај један распис нек послужи вама и свима полицијским властима, поред закона о земљорадничким и занатским задругама, као једино и стално правило у целом раду, којега се свак мора придржавати строго и савесно.

После свега овога излишно је, држим, да вам нарочито напоминьем, да ћу о сваком оном службенику, који се у овом послу буде одликовао својом предусретљивошћу и заузимањем, да се мисао о Земљорадничким Задругама што више рашири у маси народа, водити особито рачуна.

Препоручујем вам, да овај распис саопштите свима среским начелницима, а они и своме особљу, па да не пропустите, да надлежним путем препоручите и општинским властима, да се према њему, у колико се њих тиче (тач. 6.), тачно управљају, како би се свак, кога се он тиче, упознао с гледиштем, које је у њему изнесено, те да би се у даним приликама умео управљати.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 5632

25 марта 1900 год.

у Београду

Начелству округа

На основу писма Господина Министра Народне Привреде од 22 марта тек. год. СБр. 1552. — упутством за попуњавање и прикупљање листића о венчаним, рођеним и умрлим, наређено је да срески намесници и окружни протојереји прикупљају те листиће од подручних им свештеника. На тај циљ наштампани су коверти са адресом, на намесника и окружнога протојереја.

Али, како општински судови, којима свештеници предају на даље отправљање поменуте коверте са листићима, погрешно поступају, јер у место да их шаљу намеснику или протојерејy, они их шаљу својој надзорној полицијској власти, или непосредно Господину Министру Народне Привреде.

Како се овим ствара забуна, јер намесници и протојереји не могу вршити контролу над подручном им свештенству, да ли ови уредно шаљу те листиће, а при том они су дужни да ове листиће прегледају, да ли су тачно попуњени, а досадањом практиком, то им је онемогућено, — то препоручујем томе начелству, да одмах нареди подручним полицијским властима:

1., Да у будуће коверте са листићима, кад им свештеници буду предавали, шаљу протојерејy или намеснику, каква адреса на коверту буде;

2., Да се одмах нареди општинским судовима, да коверте са листићима предају дотичном протојерејy или намеснику, те ће се тиме постићи и брже прикупљање листића и моћи ће се контролисати тачност свештеника.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

Сваки Енглез прожман је националним поносом и великом вредношћу свега свога, те сматра и своју полицију као најбољу у свету. Журналистика на континенту и сама сваком приликом хвали као узорита дела енглеске полиције, а установе енглеске полиције препоручује, као установе којима треба подражавати. Свуда се особито хвали егзекутивна полиција енглеске престонице, Лондона; зато је од великог интереса загледати боље у установе ове полиције. Чинећи то овом приликом, ми се, за сада, нећемо упуштати и у оцењивање, колико би згодно било заводити је таку и овамо на континенту, без обзира на нарочите прилике енглеског управног апарата. Хоћемо само да изнесемо фактичку организацију лондонске егзекутивте полиције и њено делање, како је то, по посматрањима на самом месту, описано у литератури.

Ипак потребно је неколико речи о томе, како се историски развила.

У XVIII столећу важила је као најбоља полиција *париска*. Под министром полиције *Сартином* дошла је она до врхунца савршенства свога. Прво правило, принцип тој полицији беше: предохране од злочина. На том принципу подигнута је сва система. У Енглеској нарочито P. Colquhom у списима својим најтоплије је препоручивао ту систему и непрестано тражио, да се прими и у Енглеској. Али радикална реформа прилика јавне сигурности, дође тек под прослављеним министром сер Робертом Пелом. Нова егзекутивна полиција би уведена године 1829. законом Metropolis Police Act (Statute 10. Georg IV, c. 44.), а 1839. другим статутом даде се тој полицији данашње јој обличје.

По имену генијалног организатора свога, носе енглески полицисти још и данас надимак: „Боби“ и Пеловци“.

Варош Лондон у границама престоничке полиције има, округло узевши, шест милиона становника и дели се у City Proper (права унутрашњост, средина вароши) и Metropolitan Boroughs (други делови престонице). Свака од та два дела има своју нарочиту егзекутивну полицију (Police Force).

Прва, ситска полиција грана је простране администрације лондонског „Сити,“ на чијом је врху Лорд-Мајор. Њена жандармерија има око 800 људи.

Метрополитанска пак полиција обухвата осталу територију престоничке полиције, која се пружа и на нешто удаљенија предграђа, за 15 енглеских миља у пречнику, а површином скоро за 700 енглеских квадр. миља. Ова метрополитанска полиција има жандармерију од 16000 људи.

Обе ове жандармерије сличне су по организацији својој. Мање разлике у униформи им, биће поменуте доцније.

Сваколика жандармерија стоји под министром унутрашњих дела, Sekretary of Stata for Home Affairs.

Шеф велике метрополитске полиције, јесте председник или управитељ лондонске полиције и службена му је титула: The Commissioner of Police of the Metropolis (сада сер Едуард Бредфор). Годишња му је плата око 60.000 дин. Он има уза се три помоћника своја (Assistant Comissioners), од којих сваки је плаћен са по 35.000 динара.

„Главна Полиција" (управа вароши) лондонска има историско име: New Scotland Jard и находи се у најодличнијем и најлепшем делу вароши, на Victoria — Embankment, у новом велељепном здању скотландскога стила.

Metropolitan Police Force (жандармерија) има три командира, који се зову: Chiefs Constable — шеф жандармâ, сваки с платом 21.600—28.800. дин. Они су од официра из војске.

Сваколика метрополитанска полиција дели се у 22 дивизије. Више таких дивизија (7 или 8) чине један дистрикт, који сваки стоји под једним од оних трију шефова констеблâ. Дивизија је јединица полициске организације. Свака дивизија има своје локално име, по месту где је, а бележи се и каквим нарочитим писменом, н. пр. A. B. C. и т. д. Свака дивизија има једну главну станицу своју, Divisional Office.

Свака дивизија дели се у поддивизије, а ове у секције. Свака секција дели се, најпосле, у 8 кругова (beats).

У свакој дивизији има 2, 3 и више стражарница (Police Stations), које морају тако бити намештене, да би целини биле што приступније. Ту се стара о свеколикој служби што је дивизија има. У крајњим дивизијама има и до 15 таких стражарница.

Већина полициских стражарница, службом својом захвата по једну поддивизију, но у спољњим, крајњим дивизијама има и много мањих стражарница, које су само за територију једне секције установљене (Sectional Stations).

На врху је дивизије виши интендант (годишња плата 8.400—11.200 дин.). Он има уза се једног шефа инспектора, главни инспектор (Chief Inspector плата 8.400—9.800). Седиште је обојици у Divisonal Office-у. Њима је придодат један локални инспектор за криминалне чиновнике (plain clothes men) дивизије, један резервни инспектор за нарочиту службу special duty у позориштима и др. и потребан канцелариски персонал.

Под-дивизијом руководи и по томе управља полициском станицом један под-дивизијски инспектор (плата 7.000—7.840 дин.). Осим тога за унутрашњу и спољну службу има свака полициска станица више инспектора (плата 5.040—6.440 дин.).

Секцијом руководе Sergeants (позорници), чија је плата 2.478—4.200 дин. Кругове (beats) у појединим секцијама надзиравају констобли (жандарми, годишња плата 1.747—2.329 дин.).

Осем поменута 22 дивизијона има још дивизијона за нарочите циљеве, на име одељење за егзекутиву и статистику у централи (нека врста ађутантуре), дивизија за јавну вожњу и 5 дивизија за полицију пристаништа и бродовља.

Ова грдна полициска сила, примајући лица у своју службу, не тражи од њих никаква претходна васпитања војна за жандармерију. Кадар се само попуњава из редова свих могућих занимања. Кандидат не сме бити старији од 27 година, ни бити хранитељ више деце од двоје, и мора бити бар 1·71 мет. висок. Зато је опет обука персонала врло марљива. Полициски се регрути за првих 15 дана, а према приликама и дуже, војнички вежбају; па и после, за све време службе, имају сваке недеље сахат вежбања. По пропису наставнога плана, та редовна вежбања, неминовна су, да би се тело људи кретало онако како дисциплина и правила траже, те да се не би убојало, ни пред гомилом бројем надмоћнијом.

Теориска настава садржи се у једној књизи, врло опсежној, од 500 страна скоро, која се даје у руке сваком полицисти. Она носи овој наслов: Поверљиво. — Само за потребу цолиције. — Метрополитанска полиција. — Инструкциона књига за вршење службе и уредба престоничке жандармерије. Лондон. Штампано и т. д.

Сувише би нас далеко одвело, ако бисмо ушли у појединости инструкционога плана. Прописи инструкционе књиге сматрају се као строго поверљиви; књига се не сме дати никому приватному, нити је кому другом допуштено загледати у њу. Зато је туђинцу врло тешко упознати се с унутрашњим односима енглеске полициске управе. Енглез је и ту необично закопчан и уздржљив, што потврђују и страни консули који у Лондону живе.

За ширење општег образовања и стручних знања у жандармерији, излазе новине: „On and off Dity" (у служби и ван службе), а monthlu Journal for Policemen и још: „The Police Rewiew et Parade Possip", Organ of the Britcshe Constabulary. Први је лист правца строго хришћанског, пијетистичког и месечни је орган асоцијације International Christian Police. Претплата је само 1·20 дин. годишње. Онај пак други лист има за чудо слободан тон и у њему често налазе места дописи па и саме жалбе из самог кадра полицискога. Оба листа, уз многе вести из полициског живота, доносе редовно поуке из рачуна, историје, географије и језика за оне који би то хтели знати. Као службени орган за полициске власти постоји само „Police Gazette", сличан берлинскоме „Fandungsblatt"-у, у коме су, као што је познато, само потернице, вести о покраденим стварима, разна тражења и слична саопштења.

Ако се констаблер хоће да користи срествима, која му побољшавају васпитање његово и дају да се темељно изучи у служби, отворена му је сасвим добра каријера, сигуран је за унапређење, јер је прописано да, сваки констаблер од подобности, доброг васпитања, издржљивости, ревности и смислености може се испети до ранга дивизионог вишег интенданта. Свако унапређење све до ранга вишег интенданта бива увек с првог нижег ранга тако, да се сва виша места, до места вишег интенданта закључно, попуњавају ранијим констаблерима. При томе се узима колико је потребно у вид и време у служби проведено, поред других најбољих квалификација. При постављању се не води рачуна о мешању приватних лица за ма кога кандидата.

Од свих полициста најлепши су, највећи и најваспитанији они, који служе у A — дивизији, а ова је у полицији оно, што у војсци краљева гарда. A — или Whitehall-дивизија јесте најважније одељење жандармерије. Територија коју она има сразмерно је најмања, али је она бар над замковима краљевим, позориштима, парковима, парламентом, министарствима, посланствима и музејима. Служба чиновникâ у овој дивизији по који пут је врло интересна, но они од њих који су ожењени, а тако и сви остали жењени полицисти у унутрашњим варошким срезовима, много пате од немања станова. Чиновници треба да су са станом увек близу места службе своје, али не могу да поднесу велике цене станова у центрима. Та је невоља узрок, што је у последње време велики број полициста, морао бежати из службе, о чему је чак и у парламенту било речи. У томе је боље нежењеним полицистима, којих, међу чиновницима до две године службе, има 85%. Они су у касарнама и имају стан у згради своје стражарнице. За то плаћају само око 1·20 дин. Ту они уживају, у пријатном друговању с колегама својим, у песми и музици поучавајући се. Ту обично има једна соба за биљарење, мала библиотека и клавир, а нису ни без ужавања у заједничким спортовима, као што је њихов народни cricket. За чистоћу и послугу у опште старају се удовице умрлих полициских чиновника. Касарни чиновници морају ноћу најдаље до 12 сати бити код куће, а у каквом ванредном случају, као што су побуне, пожари и др. имају први трчати у помоћ. Установа касарновања показала се као добра, те старија власт, кад се наређује подизање нових стражарница, тражи, да се даде што се може више места за нежењене полицисте. Тако је нова полициска станица близу Викторијине железничке станице, уређена као касарна за 250 нежењених чиновника.

Но наш појам о касарнама, једва да се може применити на ове пријатно и врло угодно намештене просторије полициских чиновника. Оне су у многоме верна слика искреног, чисто енглеског живота у клубовима, који развија дружељубље и чува људе од штетних великоварошких утицаја.

Сваки полицист има у месецу слободан један недељни дан и један обичан, радни дан; уз то један пут у години добија десет дана одсуства.

Службено одело и опрему набавља за униформоване чиновнике Управа. Униформа се састоји из капута затворено плаве чохе и таких панталона. Уз то иде широк појас од црне коже, за који се ноћу утврђује светла лампа. Лети место капута долази лака блуза са два џепа споља. И капут и блуза имају белу металну пуцад. За време кише навлаче се панталоне од гуме и узима се кратка пелерина од гуме. На глави је црни шешир од филца са заклоном од сунца. На јаци од капута и блузе, а тако и на шлему, има писма и цифра, који казују ди-

визију човека и његову службену нумеру. То је униформа констаблера и сержана. Виши службени ступњи имају униформу, која мање пада у очи. Они носе црну капу, а капут је с пуцетима од црне кости.

Одело ситског полициста у главноме исто је, само су пуцад и омотач шлемов од жутог метала, а место пелерине од гуме, долази пелерина од плаве чохе.

Испод левог рамена носи сваки полицист, кад је на служби, 5 см. широку везу (armlet), плаво и бело бојену код метрополитанске, бело и црвено код ситске полиције. Веза је обележје да су сержан или констаблер одређени на службу. „Скидање везе за време службених часова из ма каква узрока, један је од најтежих преступа против дисциплине“ — тако гласи пропис.

У опрему долази и једна метална пиштаљка о ланцу. За случај нужде, довољно је само писнути њоме, а она даје известан, нарочити, крештави глас.

Сваки констаблер на кругу носи ноћу на себи један фењерић, привезан за горе поменути кожни опасач.

Наоружање жандармерије врло је просто. Сваколика полиција лондонска има као једино оружје — кијак (truncheon). То је дрво чије су гране скресане, 40 см. дугачко, и на коме је кајиш који се завије око руке. О употреби овога оружја, биће речи доцније. Што је чудновато, и полицисти — коњаници носе само truncheon и ништа више од оружја. И криминални чиновници (detective officers) имају кијак, но овај је у њих нешто мањи него у униформоване жандармерије.

Кад иде слободан у цивилу, жандарм носи са собом као уверење белу легитимациону карту власти.

Плата констаблера још је доста скромна, те даје повода многим жалбама. Као што напред рекосмо, износи недељно 28·80 дан., но сваке године пење се недељно са 1·20 до 38·40 дин. (годишње 1467·60—1893·20 дин.). Уз то имају само још бесплатно лечење. Од онога, што им се недељно као плата даје, морају платити и стан.

Једне лондонске новине (Morning Herold) пишу о томе: „Не треба много тражита узрок што полицисти беже из службе; он је у недовољној плати коју имају. Рекрут одмах види да није плаћен ни колико обичан чистилац улица, који може ноћу да спава а и сваког недељног дана је слободан. Плата у лондонској полицији, за садање стање закупне цене станова никако не стижу. Да би жандармерија опет привукла људе какве треба да има, морају се плате повисити, иначе ћемо остати без полициске заштите“.

Нешто већу плату имају само констаблери у дивизији А — и ситској полицији.

Сваки костаблер, који служи најмање 15 година, има по закону право на пенсију, која, по протеку 26 година службе, достиже $^2/_3$ његове плате, т. ј. недељно око 1 ф. ст. = 24 динара. Ово право пенсије постоји тек од 1890. год. Но та пенсија може се доцније из неких узрока и одузети, н. пр. ако би њен прималац био осуђен преко три месеца затвора.

Удовицама и деци полициста, даје се само милост под именом Compassionate Allowances. Они имају право на пенсију само ако им је хранитељ изгубио живот услед службе а без своје кривице. Ако пак умре констаблер за време служења у жандармерији из другог каквог узрока или пре истека 12 месеца после пенсионовања, држава може учинити удовици и деци само гратификације (gratuities), ако то за сходно налази.

Но у колико је државно старање за контаблерство од чести још оскудно, у толико је јача помоћ добротворних установа приватном иницијативом.

У првом реду ту треба поменути „The Metropolitan and City Police Orphanage“ (помоћ сирочади лондонске полиције). Једна, дивљења вредна, установа, која има свој дом за сирочад у идилском Twickenham-у, месту пред Лондоном на горњој Темзи. Госпоће из најбољих лондонских кругова, н. пр. Lady Vincent, супруга по лондонску полицију веома заслужног Col. Sir Howard Vincent, својом милосрдном сарадњом јако су помогле и унапредиле овај завод за сирочад. Али пре свега само жандармерија, дајући прилике за доброчинства, ствара потребан фонд.

Писац, чијим се рефератом о енглеској полицији овде служимо, износи једну такву прилику, којој је и сам био присутан. То је била једна огромна и права свечаност у величанственој кристалној палати у Sydenham-у код Лондона. Истога дана, на свима врло живим уличним угловима и пред лондонским железничким станицама, стојали су жандарми у униформи и нудили на продају карте за своју свечаност, које дају права и на вожњу железницом. У кристалној палати пак, приказивали су жандарми све што је у њих најбоље, да би забављали госте, публику лондонску. Било је ту преко сто хиљада људи. Разне полициске капеле, музике метрополитанске и ситске полиције (и завод за сирочад, а тако и сваки полициски дивизијон, имају своју музичку капелу), дају концертну музику, а полициски певачи певали су своје песме и најлепше изводили спортове из својих вештина. Свршетак је био с једним красним ватрометом. Ова једна свечаност донела је заводу за сирочад око 120.000 динара

М. П. Јов.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ЖИВЕ СЛИКЕ

Д. Ђ. Алимпић

Најзанимљивији, а у једно и најделикатнији део система Бертилоновог — део у коме се на први поглед испољава сва његова вредност, јесу тако зване **„живе слике“** (partroits porlés), које је Бертилон удесио искључиво за полицију сигурности, ваљда само с тога, да од ње створи вештину у правоме смислу те речи.

А зар би се и могла друкчије сматрати радња оних органа сигурности, који само на основу извесних особености једне личности, коју никада нису видели, проналазе ту одлучност у множини људи, на први поглед и тако поуздано, као да је годинама познају — као да су с њом одрасли? Најтачније и најоргиналније вештачке фотографије, ништавне су према Бертилоновим „живим сликама“, које у ствари нису ништа друго, до фотографисање без плоча и апарата, које у мозгу агента изазива најсавршеније слике — слике које говоре — слике живе.

Све ово, ма колико изгледало увеличано, а и у неколико и невероватно, сушта је истина и обична ствар за човека, који је посвећен у науку о идентичности криваца, и који разуме: да **„око може видети само оно, што посматра и посматрати само оно, о чему већ постоји идеја у духу човечјем.“**

Ово, на први поглед доста обично, а у ствари необично важно правило, послужило је Бертилону као камен темељац за стварање „живих слика.“ Сва је вештина била у томе, да се створи што потпунија идеја личности која се тражи, а то је он постигао тиме, што је, на нарочито удешеном картону, скупио њене најкарактеристичније знаке — знаке, који на први поглед падају у очи, а при том се лако могу запамтити.

Суштина, „живих слика“ састоји се, дакле, у особеностима једне индивиду-е.

Да би нам ово што јасније било сетимо се, како у обичном животу лако, и без нарочите пажње, уочавамо извесне личности, које се одликују било неким телесним особинама, било недостацима, било својим оделом, или ма чим другим. Шта је то, што привлачи нашу пажњу на ове личности и чини, да их ми, и после дужег времена, можемо познати у гомили других? Јасно је са свим, да то није ни интерес ни дужност, већ нешто сасвим треће: досада од обичности и тежња са особеношћу. Особеност је дакле то, што привлачи наше погледе, што у нашем мозгу репродукује, и без наше нарочите жеље, слику дотичног предмета.

Кад је овако с нама, који, као што рекосмо, нисмо позвати ни интересом ни дужношћу да обраћамо пажњу, често пута на извесне креатуре, шта је онда остало за личности, који се тиме искључиво баве, који су се у томе годинама спремали и вежбали? Није ни онде природно, што оне, „живе слике“ претпостављају фотографијама, које, и поред све своје тачности и оригиналности производе, често пута, највеће заблуде?

Као што се види, од једне сасвим обичне ствари, Бертолон је направио читаву сензацију са својим „живим сликама», које се данас тако много употребљују у земљама гди је антропометрија уведена.

Материјал за „живе слике“ Бертилон је црпао из самог свог система, односно оне три врсте описа по његовом систему: описа антропометриског, описа антрпологиског и описа помоћу особених знакова.

У сваком од ових описа, он је нашао по неколико особености било по величини или морфолошком облику, које је из-

вео и ставио на један, за овај посао нарочито удешени картон, који се, у случају потребе, копира у више примерака и раздаје агентима сигурности. Читајући један такав картон, агенат сигурности просто је приморан, да особености, у њему изражене представља у својим мислима, а кад је то учинио, он је већ у својој памети насликао дотичну личност.

Примера ради замислимо једну живу слику са оваковим обавештењима:

Стас: пре мали но средњи;
Чело: испупчено;
Нос: правилан и при врху повијен;
Боја лица: са свим бледа;
Брада: шиљаста;
Лице: у облику чигре;
Усне: Доња дебела а горња посувраћена;
Врат: кратак и дебео:
Рамена: потпуно хоризонтална;
Руке: необично дугачке;
Ноге: криве;
Ход: тром.

Зар ово нису знаци, који и најобичнијем лајику допуштају, да у својој памети нацрта индивидуу, која их притежава?

Све је то лепо, рећи ће, можда, неко, али шта ће бити у оном случају, кад индивидуа не буде имала никаквих особености, или их буде имала у тако малом броју, да је апсолутно немогуће створити њену живу слику.

На ово питање одговорио је давно и давно славни Белгијанац Кетле својим, у природним наукама тако важним, правилом, које гласи: „Све што живи, расте или опада, осцилује између једног максимума и минимума...“

* * *

После изнесеног, не можемо пропустити, а да не речемо неколико речи о сувише бедним описима, којима се данас служе наше власти приликом трагања за извесним личностима. Пратећи их са нарочитим интересом, опазили смо, да се сви они састављају махом по једном истом калупу. Обично се у њима каже, да је дотично лице „средњег“, „високог“, или „малог стаса“, „црне“ или „плаве“ косе, очију и обрва „црних или „плавих“, чела и носа „обичног,“ уста „умерених“, лица „дугуљастог“ или „овалног“, а о осталим деловима тела, као и о особеним знацима, нема ни помена.

Какве и колико заблуда један овакав опис може створити, излишно је, мислимо, и доказивати!

Пре свега, изрази „*обичан*“ излишан је већ и с тога, што су такови, а појмови: „*средњи*“, „*висок*“, „*плав*“, *црн*“, „овално“ „*дугуљасто*“, пошто су растегљиви, да се могу применити на свако друго или треће лице.

С тога је природно, што овакав опис не допушта ни назирање а камо ли састављање живе слике индивидуе, коју, тобож, описује.

Говорећи о Бертилону и његовој практичној примени (Полијски Гласник бр. 18), ми смо, у антропологиском опису, детаљно изложили начин, којим се може добити тачан опис једне личности. Упућујући оне, који се интересују, на то писање, сматрамо за дужност, да овде изложимо ред, којим код нас треба узимати лични опис, јер овај ред допушта, да се, бар приближно, постигне одмах слика дотичне личности.

Тај, пак, ред, овај је:

Године старости;
Висина стаса;
Развијеност;
Коса: боја и облик косе;
Чело: димензија и нагиб;
Обрве: боја, облик, место и правац:
Очи: боја;
Очне шупљине: диненсија;
Нос: правац леђне линије и димензије;
Усне: дебљина, испупченост, бордура и положај једне према другој;
Брада: нагиб, облик и висина;
Ухо: општи облик и величина;
Лице: Општи облик и боја;
Врат: димензије;
Рамена: правац;
Особености: код свију побројаних делова, и социјална обавештења.
Особени знаци: брадавице, младежи, ожиљци и т. д.

Овакав лични опис, и ово не би било сасвим тачно и потпуно, било би најприближније опису антропометриском, па с тога га треба усвојити.

ПОМОЋ ЛИЦИМА ПОВРЕЂЕНИМ ЕЛЕКТРИЦИТЕТОМ

Са већом употребом електрицитета по фабрикама, у индустрији и саобраћају уопште, чешћи су и случаји разних повреда електричном струјом. Шта више бивало је, а и биће, и смртних случајева. Било зато, што какво лице својом несмотреношћу додирне електричну жицу, која струју спроводи, или каквим прекидом у паду сама жица дохвати лице — опасност свакад постоји не само за њега, већ и за остале, који би хтели, да му помогну.

У намери, да се оваки случаји спрече, а ако су се већ десили, да се повређенима укаже помоћ и отклони опасност по остале, префект париске полиције издао је пре кратког времена свима комесарима расписана *упуства*, којим их обавештава, како треба поступати у таком случају.

Како су се и код нас овакви случаји дешавали, од како је почета употреба електрицитета по фабрикама, за осветљење и трамваје, то мислимо, да ће бити добро за наше читаоце, да их са овим упуствима упознамо, како би се и они њима користили у случају какве потребе.

Упуства су добивена од министра трговине, поште и телеграфа а на предлог електричног комитета. У главноме садрже ово:

Кад је неко лице дохваћено електричном жицом, било њеним падом или додиром, присутни не треба ни у ком случају да додирују рукама електричну жицу.

Нужно је, да се лице, што је могуће брже, ослободи електричне жице. При овоме раду треба се послужити каквим дрветом (на пр. метлом од прућа са подужом дршком) и то са великом предострожношћу. Исто тако дрветом се уклања жица, ако би сметала саобраћају. Дрво се употребљава с тога, што је врло лош спроводник струје.

Одмах затим треба известити фабрику електрицитета телефоном, да би обуставила даље пуштање струје, и позвати лекара, који ће са повређеним лицем поступати, као што се ради при повраћању утопљеника у живот.

Но присутни не треба само да чекају на лекара, већ и они треба да укажу помоћ повређеноме. С тога је нужно и остале упознати са првом помоћу, коју треба указати, а коју је прописао и одредио хигијенски и санитетски савет сенског департмана. Зато префект нарочито препоручује комесарима, да употреби сва могућа средства публикације, којима располажу, како би што више и што боље упознали свет са овим упуствима, као и да објаве наместе и сами индустријалци на видним местима својих фабрика, а особиго на оним, где би електрична жица могла додиром да проузрокује какав несрећни случај или, да прекидом својим повреди какво лице.

Повређеног треба уклонити са места догађаја и одмах га раскопчати тако, да су му врат и прса потпуно слободни, а затим гледати, да му се изазове дисање једном од ових метода:

а) одмереним извлачењем језика.
б) вештачким путем.

Добро ће бити, да се употреби увек одмерено извлачење језика гледајући у исто време, ако је могуће, да се и вештачким путем изазове дисање.

а.) *Одмерено извлачење језика.*

Рад треба предузети што је могуће брже овако:

1. Наместити лице да лежи на леђа са главом окренутом мало на страну.

2. Отворити му уста удаљујући једну вилицу од друге, ма и силом, ако су стиснуте.

3. Ухватити језик десном руком између палца и кажипрста марамом или ма каквим платном, па га вући напоље и враћати натраг. То треба поновити до 20 пута у минуту и не треба се плашити, што ће, се језик јако вући. Пошто се уста довољно отворе, то при сваком вучењу језик треба да је са свим напољу.

4. Тако треба извлачити језик непрестано — најмање за један сат.

Ако се лице, које ово чини помете у броју извлачења, може се управљати по своме сопственом дисању: при сваком удисању ваздуха нека извлачи језик повређенога. Када се појави штуцање или повраћање — добар је знак, и онда треба још дуго продужити извлачење језика док се природно дисање не појави.

б.) *Вештачко дисање.*

Вештачким путем изазива се дисање овако:

Повређени се намести да лежи на леђа са плећима мало уздигнутим, уста му се отворе, а језик добро извуче.

Затим треба употребити једну од ове две методе:

1. Ухватити особи мишице око лакта, јако их притиснути уз прса са стране, а затим их удалити и подићи више главе, правећи круг, па их опет вратити на прса и те покрете понављати до 20 пута у минуту све дотле, док се не поврати природно дисање.

2. Са раширеним шакама својих руку притиснути особи нагло и јако доњи део груди са стране, а затим их после одма дићи. Ово треба поновити до 20 пута у минуту, док се не појави природно дисање.

В.

КОНГРЕС ЗА КРИМИНАЛНУ АНТРОПОЛОГИЈУ

У Амстердаму је концем августа месеца ове године, отворен Међународни Конгрес за Криминалну Антропологију, на коме учествују најугледнији представници из целога света. Председник је конгреса био проф. *Хамел*, а потпредседници: санитетски саветник *Бер* из Берлина и професор *Бенедикт* из Беча.

Прво предавање држао је професор *Ломброзо* из Турина, Ломброзо је саопштио своја истраживања и студије, које је у последње доба учинио на пољу Криминалне Антропологије и том је приликом навео многобројне експерименте, које је у своме институту у Турину извршио. Ломброзо је и овом приликом хтео да утврди своју теорију о урођеним зликовцима. Последњи дан његове расправе изазвао је сумњу, нарочито у лекарским круговима, због Ломброзиних смелих закључака.

Пажња многобројних чланова конгреса сконцентрисана је била на оне расправе, које су догађајем последњих дана — атентатом на Мак-Кинлеја, председника Сједињених Држава Северне Америке, — добиле жалосну актуалност. На првом месту интересантан је реферат професора *Сцигија Сигеле* из Брисла, о „колективним злочинима".

Проф. Сигеле извео је како колективни злочин односно саучесника, његовим мотивима и односима једних према другима, добија разноврсне одлике. Предавач је говорио о природи злочина које изврше двојица, тројица или читаво мноштво, чија се психологија једна од друге битно разликује. На послетку је прошао на злочиначку секту и на масу. „Злочиначка секта" по Сигеле-у нарочити је тип. Обично је таква секта какво остварење једне идеје која има живота, али која је тренутно омражена; шта више, могло би се рећи, да је свака политичка странка, свака црква или школа, која је на крају крајева добила признање у своме првобитном стању у пра-стадијуму, била једна секта против закона и постојећег реда. Свака идеја, која је свет покретала, све докле је била у стадијуму секте, била је злочина, т. ј. она је се служила да би у своме циљу успела, незаконитим срествима. У томе је главна разлика између „злочине секте" и „злочина-удружења". Удружење злочинаца вазда је антисоцијално и егоистичко, докле је секта у злочину средство за успех у општим, алтруистичком и социјалним циљевима са пожртвовањем себе сама и својих личних користи.

Што се пак тиче политичких злочиних секта, код њих *сугестија* игра врло важну улогу. Једна секта поучава људе и чини их послушним као војнике војска или калуђере манастир. Члан секте постаје аутомат и ради просто као део какве машине. Такву секту представљају и данашње анархисте. И ако појединци не сносе сву кривицу за појединa њихова злочина дела, то је ипак социјална опасност од сваке такве индивидуе баш с тога, што је она обичан аутомат у рукама других. Друштво с тога мора одлучно да се брани од таквих злочиних секташа превентивно спречавајући присталице ове секте и одузимајући им могућност да чине злочина дела.

Данашњи модерни кривични систем има једну погрешку, јер познаје само „хајдучије" и „завере", т. ј. он казни удружења злочинаца у циљу заједничког извршења злочина, без обзира на то, да ли су они подједнако криви; већ гледа колико је чије злочино дело у заједничко извршеном злочину и појединца посебице казни. Једини пут да се спречи секташки злочин, јесте поправка данашњег стања. Пошто члан једне секте често као машина функционише треба на првом месту гледати да се створи могућност, да се спречи утицај једног секташа на другог.

Предавање проф. Сигеле-а саслушано је са ванредном пажњом. За њим је говорио проф. *Карака* о „Кривицама код животињâ", па онда су читани неки реферати о „Дегенерацији и Криминалитету". На завршетку читао је проф. *Бенедикт* своју расправу о „Једној психолошкој основној формули у криминалитету".

Јов. В. М.

ОРИГИНЕРНО СЛАБОУМЉЕ, ПЕРИОДИЧНА МАНИЈА,

ПАЉЕВИНА И ХОТИМИЧНО УБИСТВО

ФАКУЛТЕТСКО МИШЉЕЊЕ БЕЧКОГА МЕДИЦИНСКОГА ФАКУЛТЕТА

Саопштио **D-r Freicherr v. Krafft — Ebing**

Ц. К. ДВОРСКИ САВЕТНИК И ПРОФЕСОР БЕЧКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

Ноћу између 5 и 6 августа 1884 године појави се ватра у кући Луке Ј. у С. (Босна), ну, уз припомоћ фамилије, пође Луки за руком да је угаси. За време гашења пожара приђе Луки Миле П. са запетом напуњеном пушком, и подвикну му: „Кад си спасао своју кућу, онда ћеш сам погинути!" Присутнима је пошло за руком, пре но што је Миле могао да опали, да га обезоружају; за тим га везаше и предадоше суду.

За узрок Миловог непријатељства наводио је Лука, што је велепоседник одузео једно парче земље од Мила и дао га њему, Луки на уживање.

На саслушању од 8 августа 1884 године, овако је казао Миле: „Ја сам већ од 3 године наовамо живео у непријатељству са Луком, мојим суседом, јер ме је више пута био. Моје се непријатељско држање још више пооштрило, када је велепоседник дао њему на уживање мој комад земље. Решим се, да убијем Луку, и у том циљу купим 2 пушке кремењаче и 2 револвера, те сам чекао згодну прилику. Ноћу 6 августа запалим му кућу, да бих га приморао да је напусти. Чим је Лука изашао у кућно двориште, ја дигнем пуну пушку на њега, у намери да га убијем, али ме баш у том противник мој и његови укућани ухватише, везаше и суду предадоше."

На месту тога дела заиста нађоше 2 пуне пушке и 2 револвера.

22 августа 1884 год. опозва Миле цео свој исказ од 8 августа. Он се сам окривљивао, што су га жандарми тукли и претили му да ће га опет бити, у случају да опозове свој исказ пред судом.

Жандарми су одрицали свако насиље и претњу и изјавили су, да је његов исказ био са свим својевољан и да нико на њ утицао није.

На главноме претресу 25 октобра 1884 године, остаде оптужени при своме другоме исказу од 22 августа, велећи, да је његово присуство на месту дела било само случајно, а да је наоружан био као обично. (!) Због паљевине и покушаног убиства би осуђен на вечиту робију.

За време дела било је Милу 25 година, био је нежењен и неписмен. Општинско је уверење гласило, да је Миле до тада био беспрекоран и врло мирна темперамента.

Од 18 јула 1885 године, налазио се Миле у хрватском казамату у Лепоглави, а после неколико година преведен је у босанско-херцеговачки казнени завод у Зеници, где се и сада налази. 1890 године покуша Миле неко насиље да изврши над заводским надзорником, и том приликом учини се лекару казненога завода сумњиво душевно стање Милово, те га послаше на лекарско посматрање.

О пређашњем Миловом животу добивени су ови подаци:

Миле је неким сведоцима познат већ од 13 године. Живео је мирно са својим родитељима и суседима, није био пијаница, увек је волео рад, али је био ћутљив и избегавао је друштво.

На сведока С. увек је чинио утисак човека, не баш чисте свести.

Оштећени Лука, напротив, никада није приметио на Милу штогод ненормално. До самога атентата живео је у љубави са Милом, и веома је био изненађен његовим делом.

Готово су сви сведоци били сложни у томе, да је Миле од очеве смрти постао немарљив, радо је пио и кућевни рад запуштао.

Из дневника посматрања, закључно са 25 јануаром 1890 године, може се ово опазити:

5 марта 1888 године доведен је на посматрање из Лепоглаве Миле П.; висок је 180 см., обим главе му је 53,5 см. унутрашњост му је здрава, а и душевно изгледа нормалан. У почетку се понашао сасвим коректно. 14 априла је на врло чудноват начин захтевао да се одели од осталих у самоћу, и од 14 априла до 18 маја 1888 године би му молба услишена. При том је јако пало у очи његово понашање. Ускратио је себи и походу свештеникову, пошто га је овај својим говором о небу и паклу само залуђивао. Он неће о томе ништа да чује, он то може да сазна и из књига (у Лепоглави је Миле научио и читати). Заводском лекару паде Миле у очи, јер је већ дуже времена тражио обавештења о свакој ствари и све је подвргавао некој особитој критици. У почетку усамљености био је врло лако раздражљив, способан за свађу и примећавао се на њему неки унутрашњи немир. После 2 недеље постао је миран, послушан и ћутљив. Да би га могао студовати, премести га лекар у одељење за болеснике код четворице робијаша. Кад су га другови нудили каквом храном, одбијао их је речима: „Остав'те ме на миру!“, а лекар га је често налазио да седи на патосу тупо режећи. И при раду (прављењу ужади) остајао је повучен и ћутљив. Од њега су сазнали да је син једне сироте закупничке породице, и да су му мати, браћа и сестре рано помрли. Школу никада није посећивао, и никада није учен вери. 1881 године умре му отац, угушивши се при пљувању крви. Тада остаде сам на овоме свету. Од 12 година почео је да пије ракију, све више и више тако, да је у 15 години био већ пијаница. У тој години тешко се поболи, изгуби памћење; по том је читаве месеце побољевао. Од тога доба није више никада пио ракију.

После те болести сасвим се променио; никада више није био весео, а од људи се плашио. Једне ноћи, у лето 1884 године, пробудише га иза сна жандарми, везаше га и одведоше у Костајницу. Ту сазнаде, да је запалио кућу свога суседа Луке, и да је овога хтео да убије. Он није знао нити и сада што зна о томе. Те је ноћи провео време мирно спавајући у својој постељи. Оружја никада није имао. И о главноме претресу није ништа знао, јер је тада био болестан и свест му је оскудевала. Тек му је апсанција казао, да је осуђен на доживотну робију. Он је са свим невин.

Миле је већ 6 пути кажњаван дисциплинарно до јануара месеца 1890 године, и то већином због безобразнога и дрскога понашања наспрам надзорника. Пада у очи, да је Миле по читаве месеце био миран и раден, вредан. За тим дође време, када се он једно за другим, подиже на груб начин противу слугу и надзорника. Док је иначе врло миран, повучен и попослушан, тада је напротив груб, своје вољан и са свим се без разлога тужака. Једном је у таком расположењу напао и надзорника.

Своје периодично такво понашање овако мотивише: „Господине, надзорници су тврдоглави, и ако само што год промрмљам, они ме туже и изводе на рапорт. Ту ме увек казне, јер се не поклања ништа вере ономе што ја кажем. Мојим се сведоцима толико исто мало верује, колико и мени, пошто су робијаши. — И сам главни надзорник ме гони, што сам једном подигао руку на једнога надзорника. Директор је још овда онда и праведан, али сви остали не вреде ништа.“

Управник казненога завода, који је могао посматрати Мила још у Лепоглави, примећује на горње мишљење ово: „Увек сам налазио Мила ћутљива, намргођена и повучена. Безброј пута тражио је да сазна узрок зашто је осуђен. Пресуда му је више пута саопштена и објашњена. Никада није пристајао уз те разлоге, увек је при том био у највећој мери раздражен и почињао је да се губи у бескрајним говорима, који нимало нису засецали у саму ствар. Његови одговори нису имали логике, а приче су му биле шарена смеса фраза и празних порицања. То је Миле тако понављао, док није досадио свима чиновницима. Најпосле су га сви већ знали и нико се више није упуштао с њиме у разговор о тој теми. — Та околност, као и опаске заводскога лекара, доведоше ме до уверења, да је Миле душевно поремећен.“ (15. марта 1890. године.)

Новија посматрања од 3. јуна до 1. јула 1890. године изнела су следеће: Он би радије 30 дана у ћелији, него ли један дан у болници; без учешћа зверао је унаоколо, давао је коректне одговоре, није знао зашто је у болници, пошто се осећа сасвим здрав. Он тврди да не зна где се родио, где је пре живео, па чак не зна ни имена суседу Луки. У даљем току посматрања бивао је замишљенији, ћутљивији, а кад би га ко позвао трзао би се као из каквога дремежа

Из ових посматрања закључили су лекари, да је Миле несумњиво душевно поремећен човек. Боловао је од слабоумља умереног степена.

У потврду тога мишљења наведени су: сем анамнезе, успореност аперцепције у великом степену. Питања се морају више пута понављати, само да би се добио бар и најкраћи одговор. Сећање на догађаје из раније младости јако је отежало. К томе још додато је увек депримована нарав, бесмислено мрмљање, мутан, у земљу управљен, поглед, тежак успорен ход и одсутност енергије за ма какав рад.

Даље се додаје, да је Миле већ 8. јануара 1889. године, када је напао на надзорника, био душевно болестан и да му је била одузета моћ употребе разума. Бесумње је био још из младости душевно ненормалан и оболео је услед јаких душевних потреса (смрт драгога оца, губитак прихода одузимањем онога комада земље, од кога се он хранио, осуда на доживотну робију, утицаји робије), у смислу душевне болести.

Само се може нагађати, да је Миле био здрав за време атентата 1884. године. (Мишљење од 13. априла 1891. године).

На основу ових разлога реши суд да понови парницу противу Мила и да затражи факултетско мишљење с одговором на ова питања.

1) Да ли је Милу П. ноћу између 5. и 6. августа 1884. године за време извршења дела, била у одсуству моћ употребе разума, и

2) Да ли је дело извршено у времену променљивога лудила, пошто је лудило трајало.

Мишљење:

Мишљење о Милу мора почети фактом, да обим његове главе износи 53, 5 см. Суженост главе такве врсте (Subnicrocephalie) говори у прилог оргинерног, урођеног слабоумља.

Даље штета развитку мозга Миловог причињена је тиме, што је он преко мере био одан пићу ракије од 12. до 15. године, беш у време развитка пубертета. Та се периода завршила са неколико недељном церебралном болешћу, која се по могућству могла сматрати као Delirium tremers.

По свима оклоностима изгледа да је од пуно значаја факт, да је Миле од тада променуо свој карактер, постао је плашљив од људи, морозан, ћутљив и немарљив. Од тада па до дела у 1883. години и све до почетка лекарскога посматрања 1888. године, подаци о Милу су врло оскудни.

Вредно је пажње, да је Миле чинио утисак на сведока С., који га познаје од 12. године као да није при чистој свести.

Од особеногa је значаја исказ управника казненог завода, да га је налазио увек ћутљива, утучена, намргођена, увек да се тужака, пуке да не прима, крајње раздражена, конфузна и без логике, тако, да је изазивао утисак духовно поремећенога човека.

И психијатриски судећи о овим опажајима, са специјалним карактеризовањем ових абнормалних душевних стања, овде је случај *слабоумља*.

Па и брутално, безобзирно понашање његово при том, појава његова на месту дела са 4 комада оружја, елементарно наступно лудило, неувиђавност о праведности имаовине противникове, мотивисање дела бежањем од жандарма, безумно опозивање првога исказа свога, све то указује на слабоумље.

У току тамновања, које слабоумни не подноси лако, појавиле су се даље реакције у смислу дефектнога мозга, који је реаговао на притисак спољних прилика, на трајно одузимање слободе, морозно, несоцијално, ћутљиво и настрано понашање.

Болесна особа Милова, може се јасније посматрати у типичном, периодичном повраћању епизода, љутите раздражености, непокорности, праведљивости, намргођености и сетности, која га је доводила до елементарног наступног лудила. Та стања означују поуздано периодични повраћај маније и чине Мила тешким душевним болесником. И атентат на надзорника у месецу јануару 1889. године, сигурно пада у време таквог маничног раздражења. Да ли је његово казнимо дело од 1884. године падало у такво време, може се рећи да је могућно, али се не може утврдити.

Новија посматрања од јуна до јула 1890. године доказују, да поред знакова симулације слабоумља (незнање факата из ранијег доба, имена суседовога и т. д.), као пређе. што их налазимо за незнање дела и главнога претреса, да има доказа о јаком душевном опадању.

На основу тих чињеница одговора факултет на постављена питања овим:

Не могу се добити докази о том, да је Милу П. ноћу између 5. и 6. августа 1884. године била одузета моћ разума или да је био у лудилу.

Напротив поуздано је, да је Миле био оптерећен оригинерним, урођеним слабоумљем и мора се признати могућност, да је његово дело имало везе са наступом периодичне маније.

Према свима околностима Миле П. је сада душевно здрав, али периодичним повраћањем маније, душевно болестан човек, који је изложен опасности, да временом са свим облесави, ако се остави да живи у рђавим казаматским приликама.

Са немачког **Д. В. Б.**

ЊУ-ЈОРШКИ ДЕТЕКТИВСКИ БИРО

Ни једна држава на свету, не троши толике суме на усавршавање и потпуност свога детективског кора, као сједињене државе америчке, а ни једна држава не располаже тако добро организованим и интелигентним кором детектива као Америка. О борби против злочинаца, као и о ваљаној организацији искусних полицајаца, данас више нико не сумња, да важе оне речи које је један војсковођа о рату изрекао: треба доста пара, пара и опет пара. Али, најбоља је организација у самој Америци њу-јоршког детективског кора, или тако званог „Central Office". Његов глас шири се целим светом, те није без интереса, да о њему проговоримо коју опширније.

Детективи Central Office-а — сваки у 44 полицијска кварта њу-јоршка. стоји под командом квартовног шефа — стоје сви под командом шефа полиције, који је од половине прошлог децембра капетан George Titus, један од најбољих њу-јоршких детектива, ученик славног детектива Byrnes-а оснивача модерне службе сигурности у Америци.

Детективски биро налази се у самој згради њу-јоршке главне полиције у њеним најелегантнијим одељењима. Прво се улази у један широки простор, где и дању и ноћу иза једне преграде стоје на стражи два детектива, који дочекују публику. Чим се ко пријави да му је на пр. извршена каква крађа, детективи га уводе у другу собу, где се узима на протокол. После неколико тренутака излази у пратњи два детектива који имају да изврше увиђај.

Из те собе улази се у другу, т. зв. „собу за мерење" у којој се кривци и осуђеници претходно мере, фотографишу и описују по системи Бертилоновој. Зидови ове собе покривени су до врха огромним регалима, који садрже хиљадама хиљада разних таблица, фотографија, описних картона, готово велике већине злочинаца и осуђеника њујоршких. А одатле кроз једна тапетна врата улази се у „свјатаја свјатих" — у биро шефа сигурности.

Обично понедеоником капетан Titus издаје потребне наредбе за целу недељу. Под њим стоје педесет детектива и девет цолицијских официра. Око девет сахати изјутра појављују се официри на рапорт. Они јављају шта има „ново", шта су чули од других спољних детектива и примају заповести. Два човека обично су вазда у оном крају где су велике јувелирске радње — Maiden Lane, John-овој и Cortlandt-овој улици. Ова два детектива ретко се кад мењају и премештају. Они годинама врше једну исту службу, јер имају ванредно широко „познанство" са свима лупежима, који обично „пуцају" на јувелире.

Четири човека, а некад и више имају сталну службу у улицама, где су остале велике трговине и продавнице; њихов домен образују дућани и кесароши, чије професионалне заступнике они већ познају. То је поље њихова рада. Уочи празника, када публика најчешће посећује радње, разуме се, да има више детектива на служби. Као што се из овога види, captain Titus следовао је примеру Byrnes-овом и службу до крајности специјализирао. Више људи годинама имају задатак да пазе на трамваје. Нарочито лети, приликом излета у околину, жељезничке станице пуне су кесароша на које пазе детективи, јер њу-јоршки кесароши бирају жељезничке станице као најзгодније место за своје „операције". За њих не постоји „недељни мир."

Пошто се издаду заповести и детективски официри оставе приватни кабинет шефа детектива, отпочињу саслушавања ухваћених лопова, кесароша, злочинаца и др. Огроман је број покваренога женскиња, које се подвргавају тим саслушавањима. Оне чине већину и по тврђењу шефа детектива — а њему се као стручњаку може веровати — оне су нарочито као кесароши и лопови у радњама ненадмашне и превазилазе својом вештином, умешношћу и хладнокрвношћу чак и мушке колеге. Capitain Titus увео је због тога женске детективе које у првој линији имају да пазе на женске кесароше, пошто је мишљења, да се против женске умешности може борити само женском умешношћу.

Интересантна је „Френолошка школа," коју је Byrnes основао. Ту се детективи тренирају у памћењу физиогномије. Сви похватани кривци који у току недеље падају полицији шака, пролазе поред шпалира детектива, а тиме се мисли да ће упамтити који од детектива кога кривца и тиме га спречити да у будуће не чини кривична дела, — дакле превентивна корист, која свакој полицији треба да буде најважније.

У њу-јоршкој полицији налази се један детектив William Sheridan — Уиљем Шериден — који има необично памћење појединих факата и особа. Управо, његово памћење физиогномија и појединих дата учинише га за једног од најважнијих сарадника детективског бироа, без кога овај тако рећи не може ни бити. Више од десет хиљада разних кривaца тај Шериден познаје лично и по имену, и чим кога дотерају, прво њега питају за име, кад је последњи пут био у затвору, колико је пута био кажњаван, у кратко све што је потребно, — ако би кривац лагао, или се потребна дата не би могла због његовог лагања наћи у одељењу за Бертилонаж. Шериден има у глави и све карактеристичне особине појединих кривaца, и у сто случајева, деведесет и девет пута Шириден је у стању да погоди по начину извршеног дела, ко га је извршио. Он је чувар фотографског кабинета. Више од 50.000 слика разних људи и жена налазе се у збирци, која је њему поверена на чување, а међу којима се налазе најчувенији злочинци, анархисте из целе Америке и Европе. И све те слике Шериден памти, и памћење га и данас још није оставило. Заиста прави феномен због кога се њу-јоршкој полицији може позавидети.

На послетку долази се у „полицијски музеј," који је најстарији у својој врсти, јер су тек после његовог оснивања и други га градови основали. Међу објектима овде изложеним налазе се највише разна оруђа, разни калупи за прављење металног новца, пресе за фалсификовање банкнота, револвери, ножеви, кесарошке наоштрене жице, отрови, лисице итд.

Може се рећи, да њу-јоршки детективски биро располаже најбољим и највештијим детективима. То долази у многоме и отуда, што је у Америци полиција већином тајна, и ретко ћете где видети жандарма, који се више брине за одржање реда. Плата њу-јоршких детектива куд и камо је већа кад се упореди с платама по другим државама. Детектива — десетара почетна је плата 2000 долара, преко 10.000 динара; а обичног детектива 1500 долара (око 7500 дин.), годишње. Плате им се повећавају сваких пет година службе, а за нарочите теже задатке, добијају они знатне награде, које одређује држава или појединци у циљу проналаска кривца или покрађе. У многоме за успех њу-јоршког детективског кора има да се захвали богатој награди и праву, кога има њихов шеф при бирању нових детектива.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА

Превео с француског Д. Ђ. Алимпић.

Кад би се веровало извесној криминалној школи, злочинац би, радећи под једним неодољивим утиском, био неодговоран, јер он није ништа друго, до жртва свога темперамента, потискиваног једном врстом физиолошког фаталисма, који модерни теоричари стављају у наследство старој судбини. Полазећи са овог гледишта, злочинац би по самој природи, био стављен изван нормалних закона човечанства, из чега опет излази, да се он не би могао потчинити казни кривичних закона. Кад би био изузетан, он не би имао ни један од оних осећаја, којима смо ми спојени за природу човечју. У том случају, ми би га се могли бојати, ми би га могли сажаљевати, али га никако не би могли судити, а још мање осудити и казнити. Теорија веома растегљива и пуна фраза, која тежи, да од злочинца створи болесника или чудовиште! Она га овим заклања и заштићује, јер његовом браниоцу пружа последње средство, којим он своју речитост ставља у службу једном жалосном разлогу.

Колико је ова теорија у противречности са стварним фактима, најбоље се може увидети из проучавања понашања једног злочинца, од тренутка када је учинио свој злочин, па до момента када о томе даје рачуна друштву. Оставимо на страну неколико умоболних који су, већ и самим својим унутарњим поремећајем, изузети од овог питања. Они, којима се ми занимамо, бића су злочиначка али и потпуно свесна. Проучавајући их, увидећемо да и код најокорелијих злочинаца не ишчезавају потпуно осећаји човечански, и да њихова свест није никад потпуно уништена. И поред највеће своје покварености, човек је увек привезан за човечанство извесним везама. Ма како ово сазнање било лажно, помрачено, покварено и изопачено, оно увек бди. То је оно, које доводи злочинца дотле, да се сâм издаје, да признаје своју кривицу, а по некад и да се каје.

Злочинац је подложан грижи савести

Злочин је учињен. Са страховитом хладнокрвношћу злочинац је све предвидео и приправио. Назад је успео, да побегне невиђен и неопажен, не оставив за собом, ма какав траг, који би га могао одати. Он зна добро, како су се други издали и с тога се тврдо одлучио. да не учини исту будалаштину. Обећао је себи, да ће водити строга рачуна о своме језику и својим покретима, и ево га, где се губи у гомили. Полиција је без икаквих трагова, који би јој помогли, да с успехом предузме истрагу; да ли ће њена истраживања остати узалудна?

Али, у већини случајева, то је сâм злочинац, који иде пред оне, који га траже. У извесним његовим осећајима, који га обузимају одмах после извршеног злочина, полиција има најдрагоценије помоћнике, који га, најзад и издају.

Јер, тек што је злочин извршен, у злочинцу се рађа једна идеја, која га више неће ни оставити, која ће га мучити и којој он више не измаче. Он би хтео знати, шта је било после његовог бегства, хтео би знати, да ли се за догађај сазнало, да ли су се какви докази прикупили и, најзад, да ли се злочину ушло у траг, и у ком правцу. Ради тога, он купује новине и жудно их чита. Али, он не чита ништа друго, до само једну ствар, увек исту, а то је ствар, која ће га у будуће интересовати.

После извесног времена, само сазнање постаје му недовољно. Он би хтео нешто више, хтео би лично све видети, и с тога се враћа на позорницу злочина. То је највећа несмишљеност од његове стране, али је он несвестан. Он зна, да је та несмисленост стала слободе многе друге, па ипак је чини. Гоњен сенком своје жртве он скита по месту на коме ју је ударио.

Уображена идеја више га не оставља; он сав припада њој. Она га непрестано дражи и гони, да говори бесвесно, или још боље, она је његова свест. Она га води. Он мисли да се окружио највећом обазривошћу, као и да је развио најпобедоносније лукавство, док је у ствари утонуо у завештање, које побуђује и најобичнију пажњу. Најзад, да би доказао осутност на месту извршеног злочина, он означује једно место гди некада није остао и час, у који се није могао тамо наћи. Он иде још даље, па одговара на питања која му се не постављају, и даје обавештења, често пута изванредно тачна, и ако му их нико не захтева. Он ублажава страховитост злочина и дивљаштво убице, пре но што се за злочин и сазнало....

На местима и пред људима, које погоди, он исмева слабост убица, који не умеју извршити „добро“ свој посао ни чувати „професионалну тајну“; он их сматра као слаботиње и подлаце. Он тако не би радио! Ако му се мâ и најмање противречи, или му се указује неповерење, или се, најзад, појављују неке сумње, он устаје у одбрану својом вештином и дрскошћу, износећи, и то охоло, доказе за своје тврђење.

Међутим, поменута идеја све га више и више притискује. Како избећи њеним опасним клештима; како се отрести несносне и жалосне успомене? Да би ово постигао злочинац покушава, да свој разум удави у пићу и задовољству. Он хоће да ужива, па ма то било само један, или неколико часова, у својој страховитој пљачки. Издашан и раскошан, он пуним рукама сеје злато које је у крви скупио; он приређује раскошне гозбе, и спушта се до најнижег разврата. Ово пуно расипање, у ствари побуђује сумњу.

Исто је овако и са оном легендом о храбрости и енергији злочинаца. Колико се пута само чују ове речи: „*Да је овај бедник посветио добру ма и половину енергије, коју је посветио злу...*“

Није никако довољно, познати само узроке, који покрећу на злочин. Очевидно је, да има злочинаца, који развијају изванредну лукавост приликом смишљања своје кривице и ову дрско извршују, али треба знања, да је ова дрскост ствар пролазног раздражења и резултат усиљености организма. По свршеном злочину, достигнутом циљу и задовољеној страсти, злочинци постају оно, што су и раније — пре злочина били; постају неодлучни и страшљиви, који се од сваког боје, који пред сваким дрхте.

Зна се, да полицајци без оружја, пркосе зликовцима, до зуба оружаним и затварају их. Сазнав, како се један одбегли осуђеник хвалио да ће га убити, шеф полиције из Равање, потпуно сам изиђе му у сусрет, и тисне му пун пиштољ у руке. У место да пуца, овај је само отпочео бледети. У сличном случају, један детектив енглески натерао је убицу, да га обрија, и овај је, са највећом брижљивошћу, извршио свој посао.

Славни криминалиста Ломброзо, који је, при том, поборник теорије о неодговорности злочинчевој, напомиње изрично, да су злочинци више лукави но вешти, као и да су њихови најсмишљенији планови без везе, те према томе, да и њихови привидни акти храбрости, не показују ништа друго, до једну урођену бујност и неосетљивост.

Како се открива злочин?

Ухапшен, после једног лутања, више или мање дугог, тешког, а у неколико и драматичног, злочинац се води у полицију. Тамо, он у затвору, очекује док комесар не састави записник и не дођу кола затвореничка, која ће га пренети у депо. Овде му узимају име, право или лажно, занимање и остала обавештења, а по том га питају за узрок затварања. За овим га мере и фотографишу, а по том сва његова, већ доста знатна акта, шаљу главној полицијској управи, која их, ако томе има места, допуњује ранијим подацима. После свега овога, злочинац се спроводи истражном судији.

У року од 24 сата, који је остављен агентима, да од затвореног ишчупају тајну, или, бар, да прибаве ма какво обавештење, окривљени мора бити испитан од стране истражног судије. Према једној скорашњој одредби, он добија, било званично или на свој захтев, једног адвоката, који му помаже у објашњењу и одбрани. Као што се види, закон му пружа потпуну заштиту, која иде до крајњих граница његове слободе.

Ретки су окривљени, који признају своју кривицу. Већина њих препиру се, љуте за сваку маленкост и, на очиглед, све одричу. Канцеларија истражног судије јесте позорница на којој се развијају драме, у основи нешто мало променљиве, ну чији се глумци необично разликују један од другог. Ту се могу видети лицемерни и јогунасти глупаци, бујне и препредене инаџије и извештачени простаци, који са протестом бране своју невиност, а не знају, нити могу да погоде, шта се од њих тражи. Има ту препредењака, који исмевају и сам суд, циника који потпуно јасно фактима додају уображене појединости на народ и бунтовника, који нападају друштво и захтевају и то с правом,

да се отклони учињено им зло. *Камби* је све надмашио у овој својој улози: „*Кад владе убијају, зашто и ја не бих имао право да убијем*“, изражујући, после овога, жељу да утамани све истражнике.

Да би се могао наћи у овоме сплету лажи, судија мора располагати необичним разумом. Сем препредености окривљеног, он има још да се бори и са уображеним идејама своје околине. .... Посао, деликатнији од свију других, за који је потребно, колико такта и психолошког оштроумља, толико и личног искуства.

Правда, у осталом, има и својих помоћника, а то су: полиција и лекари. Чим је откривен један леш, па било да он лежи у трави или у отвореном пољу; на уличној калдрми или у блату каквог потока, или најзад, на застирачу каквог раскошног стана, закон забрањује, да се он дира. Ово наређење правда се користима, које се могу добити испитивањем положаја тела, облика и дубине ране, истечене крви и т. д. То је полазна тачка и зрачак светлости за оштроумну полицију у истрази која одмах почиње. Отисци стопала, трагови прстију, парчад, или, најзад, само неколико кончића какве материје, допуштају образовање хипотеза, које ће се утврдити доцнијим истраживањем.

— То је, господине управниче, рече једног дана шеф сигурности пред страховито унакаженом лешином војводкиње до Пражена, ударац једног аматера...!“

Најобазривији злочинци не предвиђају све и падају полицији у шаке само услед своје невештине. Извесни знаци, често пута показују, да је убица био пријатељ своје жртве, или присни пријатељ његове куће.

Сем овога, треба још водити рачуна и о лекарском прегледу, као и о доставама. Секција приближно утврђује час у који је злочин извршен. Она је у стању да разликује привидно наглу смрт од природне, несрећни случај или самоубиство од доста честих случајева дављења и вешања жртве. Што се тиче достава, оне су тако многобројне, да изискују нарочиту службу у префектури — службу „*њускаваца*“, који отварају стотинама писама, са и без потписа. У већини случајева, доставе ове садрже само обавештења или лажи, лажне производе фантазије надражених мозгова, или, најзад, рђаве шале. Ну, и поред свега овога, у њима се понекад налази и поузданих мишљења, диктованих злобом, или мржњом...

Најзад, судија суочава окривљеног са сведоцима. Он га одводи на место, на коме је намерно приуготовљена та сцена око извршеног злочина и открива пред њим леш његове жртве. Многи окорели злочинци, који су се одупирали, преклињали молбама и претњама, били су сломљени овим трагичним моментом, када су се нашли лице у лице са својом жртвом...

Ако је окривљени признао кривицу или ако, и поред његовог одрицања и кушања, судија држи да има довољно доказа, он га спроводи суду. Овај понова испитује акта његове кривице и, у извесним случајевима, решава прекид или допуну истраге. У противном, акта се спроводе поротном суду, *окривљени* постаје тада *оптужени*. (Наставиће се).

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 5

Из опрезности једва је првих дана и излазила из куће, и никад даље од шумице бријерске, која се граничила с њеним вртом. Њено обично место за шетњу био је насип. Тамо је био живот, тамо се није осећала тако усамљена; под њеним ногама се дизало и падало море, на којој се кретала читава флотила чамаца и лађица, а покатшто би пропловио и какав енглески или шведски брод. Морнари су пролазили поред ње певајући; деца су се гонила, а женски свет, који се овде бавио ради свога летњег опорављења, шетао се горе доле, смејући се и ћеретајући.

Почетком августа навео је једанпут пут поред мале касине одмах поред насипа. Неколико мушкараца седело је тамо ревносно се забављајући. Један се од њих трже изненађен, кад је њу спазио, па је чак изгледало, као да је хтео да се сакрије иза својих другова; али је после било, као да га је страх прошао; бар јој је, и ако још готово посрћући, приступио. Она га је сместа упознала, и ако га није виђала скоро три године. То је био Луј Шасен, некадашњи помоћник њезина оца — смели млади човек, који је тражио њену руку, кад је још била шипарица, и коме је њен отац показао пут.

Она застаде, и не знајући тачно шта чини и причека га.

— Ви, госпођице... опростите, госпођо, хтедох рећи! Ви овде?

Она је отезала са одговором. Ако јој глас изда узбуђење?! А она се стидила тога узбуђења и стало је доста напора, док се толико савладала, да је могла одговорити:

— Да, господине... овде станујем, отприлике већ четрнаест дана.

— Већ четрнаест дана, а ја вас нисам још ни једанпут видео!

— Станујете ли и ви овде?

— Већ одавно. Овде сам ради опорављења... Али, разуме се, нисам о томе ни слутио, да ћу се с вама овде састати!

Она је веровала његовим речима, као што је некада веровала у његову љубав. Није јој пало у очи, да је овај састанак био нешто чудноват, да га није створио пуки случај, него да је од дужег времена био спреман.

— Али молим за опроштење, моје госпође, што сам вас у шетњи вашој узнемирио, обрати се Шасен госпођи де Живреј као и њеној пратилици. — Да ли, можда, допуштате, да вас неколико тренутака пратим? Већ је тако дуго, откако нисам имао задовољства, да будем у друштву париских госпођа.

Она настави свој пут, не давши му допуштење, које је тражио, а он пође поред госпође Дипи, која се налазила између њега и госпође де Живреј.

Ова опрезност, као и одмереност, коју је стао показивати, његова учтивост, која се готово граничила са хладноћом, повратише младој жени опет њезин мир. Она му је одговарала на питања, која јој је стављао, па му је и сама управљала разна питања. За време целе шетње, која се простирала до првога моста на насипу, нису се ничим другим забављали осим Сен-Валеријем и његовом околином. Луј Шасен није се усудио да учини никакву алузију, нити на прошлост, нити на садашњост,

Кад су опет дошли испред касине, он се захвали госпођама, поклони се и удаљи.

После овога, неколико дана није госпођа де Живреј крочила из куће, јер се бојала, да ће се на насипу или у околини опет срести са Лујем Шасеном. Њено је удовичко стање било још и сувише младо, да би се јавно показивала у друштву младога човека, који јој није био род.

Али неколико дана доцније рећи ће Лаура себи, да она није на море тек зато допутовала, да живи као калуђерица у манастиру. Зашто да она баш мора да наиђе на Шасена, кога ни првих дана није виђала у Сен-Валерију? Зар не би, ако не буде више излазила, тако изгледало, као да га избегава? или као да га се чак и боји? Најзад, ни по чему се не може закључити, да он још на њу мисли! Његово узбуђење, кад је онако неочекивано изишла преда њ, било је јамачно само изненађење, а такво изненађење није било ни мало чудновато при том неслућеном састанку после трогодишњега растанка! Зар није и сама била донекле узбуђења? А зар се није данас већ опет стишала? Зар јој није, уосталом, некадашњи секретар њезина оца у току времена постао сасвим равнодушан!

Она, дакле, после неколико дана изиђе опет на насип и то у времену плиме и осеке, — обично време за шетњу, — и као што је с правом слутила, Луј Шасен јој не изиђе више пред очи.

Тако је прошло три дана.

Сви бањски гости беху још ту — само њега нема.

Да ли је отпутовао? или је, можда, срдит због тога, што се крила? Али с њене је стране такво понашање било просто и објашњиво; јер жена не мора баш сваки дан да излази, а најзад и не може сваки дан да излази, пошто је по хиљаду стварчица задржавају код куће — али човек, који је сам и живи у хотелу, потпуно је господар свога времена!

Истражујући и размишљајући о томе, постаде јој шетња по насипу мало по мало досадна: море с његовим монотоним шумом, његовом вечитом плимом и осеком, бањско друштво са њиховим досадним лицима и ружним костимима, празно торокање, све је то њу чинило нервозном.

Зато је она од сада за своје излете изабрала шумицу бријерску, где ће, далеко од светске гунгуле, моћи сама шетати, и где ће се моћи одрећи и друштва њене вечите дуење, која јој се од неколико дана такође више не допадаше.

Већ о њеној другој шетњи у шумици спази она Луја Шасена, где седи с књигом у руци под једним дрветом. Као и код њиховог првог сретања, учини се он изненађен и узбуђен; али јој се затим придружи.

— Ја сам мислила, да сте већ отпутовали, рече она, још пре него што ју је он ословио.

— Отпутовао! Ах, не, госпођо. Ја мислим овде целога лета да останем.

— Ви овде живите јамачно с породицом? упита она даље.

— Ја немам породице, него живим сам у свету.

Са радоснијим лицем, него дотле, настави га она питати:

— Ви сигурно радите много? и с тога се јамачно тако ретко виђате?

— Не, госпођо — у ово доба је на берзи готово све мртво.

— Ах! ви радите на берзи?

— Да! отприлике већ три године — и посао ми доноси толико, колико ми је за живот потребно.

Затим додаде. као да врати интересовање, које је она према њему показала:

— Верујте ми, госпођо, ја сам сву несрећу, која вас је снашла, смрт господина вашега оца и смрт господина де Живреја, пратио са великим учешћем. Ја бих се био сматрао за срећнога, да сам се у том жалосном времену рачунао међу ваше пријатеље; али сам се морао бојати, да не изгледам наметљив.

Она му се заблагодари једним покретом, а он онда даде разговору други правац, није се више занимао њоме, али не више ни собом, да би на тај начин назначио, да мудрост налаже, од таквих ствари далеко се држати. Тако је он њу постепено уљуљао у мир и сигурност — и кад је одлазио, упита, хоће ли се смети надати, да се с њоме сутра опет у шуми нађе. Сад се она није више плашила од одговора: „Ја се често овуда шетам.“

Отада су се често овде састајали, шетали се заједно, обично мирно и ћутећи, не говорећи ни о чему другом, осим о утиску, који је на њих чинила шума и поље или какав леп изглед или сунце на небу.

Једнога дана спази је он, кад је пролазио поред врта, где стоји иза живе ограде. Он је поздрави; — а она — она се сматрала обавезном, понудити га да уђе — прво само у врт, па онда и у кућу...

За овом првом посетом дошле су даље посете. Али њој није ни на ум падало, да се због тога узнемирује, тако је дискретно било забављање међу њима — тако је бојажљиво он избегавао сваку алузију на прошлост и на будућност.

Око половине септембра отпутова господин Шасен опет у Париз. Тамо су га звали послови, као што рече — а госпођа де Живреј следоваше његовом примеру, јер је време постало непријатно, дани су се скратили, а бављење у шумици је изгубило своју драж.

VIII

Луј Шасен се никако није одмах упутио госпођи де Живреј кад је за њен повратак чуо, него је оставио да на њега чекају. Дошао је тек кад је био позван. Његове су посете прво имале вид хладне учтивости. Али су мало по мало бивале топлије, а после четири недеље чињене су сваког дана, покатшто и двапут дневно.

Њихови разговори кретали су се око концерата, позоришта, забава и разоноћења разне врсте, о којима је она, за време живота њеног оца и мужа, мало слушала и видела, пошто ни један од њих двојице није волео друштво. Он јој је отворио нове светове, улио јој ново интересовање, које се, док је удовица, једва може људски стишати, и водио је, полако али сигурно, корак по корак, брачној вези.

Затим је схватио ствар озбиљније, прешао је практичноме пољу, објаснио јој је, да за жену њених година и њеног неискуства у пословним стварима није ни мало пробитачно, да у недостатку мушке помоћи и саветника доводи у опасност своје имање, које, и кад би још једанпут толико било, ипак није сигурно од неваљалаца, који почињу код послуге, а не свршавају се још ни близу са агентима и посредницима.

— Ако когод баш и не краде, рече он једанпут, — проузрокује ипак штете нехатом и непажњом. Шта раде ваши људи с повцима, које за вас наплаћују? Затварају их у касу или их позајмљују са ништавним интересом, док се пословима на берзи за готов новац, код којих је искључена свака опасност, могу постићи велики добици.

— Па ви радите на берзи! одговори му она; — могли би, дакле, тамо за мој рачун спекулисати?

У први мах он није хтео за то ништа да чује, па онда попусти; али није хтео за себе да узме ни најмањи део, кад је учинио знатан добитак, ма како да га је она наговарала.

Другом једном приликом, кад је она читала неко писмено, које јој је био послао њен бележник, упита:

— Желите ли, можда, да вам помогнем?

— Ах! то би ми било веома мило! одговори она на то, јер, да вам кажем истину, ја не разумем ни речи од свега тога.

Он седе поред ње за сто, и док су заједно прочитавали разна писмена, додиривали су се при прелиставању њихови прсти и при читању њихове главе. Она је разумела садржину можда још мање него пре тога, јер је била узбуђена. Али је он разумео ствар изврсно и тако је умешно расправио, да је бележник, кад му је јавила за своју одлуку, узвикнуо:

— Врло добро: веома мудро! сасвим паметно! Ко вам је дао тај савет?

Она одговори, поцрвенивши:

— Сама сам тако одлучила.

Ну о љубави или пак о женидби не рече Луј Шасен ни речи. До душе код њега су очи замењивале глас: пар дубоких очију са проницавним погледом, сличних онима барона Роберта. Можда је њима имао да благодари за одликовање, које му је пре три године, као обичном писару, пало у део од стране тако богате наследнице, као што је била Лаура. Зато је он и сад оставио њима, да изразе његову вољу, која је, без обзира на сметње, тежила да се доспе до брачне везе, до заједнице у имању.

Али скоро је изгледало, као да се грози милиуна господина Лорантија; и та је тактика учинила, да је у Лауре нестало и последње сумње и није много недостајало, па би она себе убедила, да би се њен отац, кад би још био жив, толико радовао због Шасеновог понашања и некористољубља, да би сам радио на остварењу брака, који пре тога није хтео одобрити.

Од тога времена, кад је свога љубљеног оца, коме је увек била послушна, стала питати за савет у стварима свога срца, и кад је стала уображавати, да би је он и сам наговарао, кад би још могао, морала је скору удадбу да сматра као најбољи корак у своме положају.

Све су је околности на то гониле: брига о њеном имању, склоност ка промени, жеља, да доспе у мирне одношаје, — ко би могао боље од Шасена да штити њен новац? На кога би се могла боље ослонити него на њега, па да се појави у друштву, у салонима, у позориштима, да се нађе на оним, њој непознатим местима уживања, о којима јој је он тако много причао? За кога би се уосталом, она као удовица, и могла боље удати, него за човека, кога је волела као млада девојка и коме је у срцу сачувала верност?

Тако је дошло, да је *она* прво проговорила о браку. Он је био довољно вешт, да је догура до тога корака и доста привидан светац, да се томе опире. Данас он има више искуства о животу, него пре три године, и данас га страши велико имање. Какву одговорност ће тиме да натовари себи на врат! Колико бриге и старања!... А колико завидљиваца!... Колико ће непријатеља да створи противу себе!... И она је била принуђена, да ове противразлоге један по један обара, док се он, најзад, није повиновао: али то није учинио, а да она не осети, да се он жртвује за њен глас.

Свадба је прошла без великих свечаности; али је „Фигаро“ донео о томе кратак извештај у рубрици „знамените свадбе“, а неким чудноватим случајем десило се, да је истога дана у истоме листу међу разним вестима стајала ова белешка:

„Један господин, који стоји у вези с нашом редакцијом, отишао је био данас са овлашћењем министра унутрашњих послова у казнени завод за женске преступнике у Клермону и разгледао одељење, у коме су смештени на доживотни појединачни затвор осуђене преступнице. Он јавља занимљиве вести о, у своје време, много споминатој, Берти Моклер, са надимком Алфонс. Како изгледа, бављење у казненом заводу утиче на њу врло рђаво, јер ће нервозни напади, који код ње све чешће долазе, изазвати потребу, да се премести у какав други казнени

завод. Она се за сада занима плетивом. Али она још једнако изгледа онако лепа као некада; ко зна, да ли би тако било и са понеком од наших париских госпођа, кад би оне, као Моклерова, морале да носе осуђеничку капицу и сукњу од цвилика, које одело уопште не доприноси баш много улепшању женскога изгледа!

Део други

I.

„Бертону Роберту, Лима. Пријатељица у невољи. Дођите брзо! Дипи.“

У своме последњем писму обудовљеној госпођи де Живреј, која се пре године и по дана удала за господина Луја Шасена, саопштио је био барон Роберт, који је био отпутовао, из Индије у Африку а из Африке у Јужну Америку, да ће отићи у Перу — једину земљу, коју с научнога гледишта још није био пропутовао.

Госпођа Дипи је с тога мислила, да треба да телеграфише у Лиму, главноме граду у Пери, али не полажући много вере у срећно доспевање своје депеше. Ну депеша је стигла истога дана у Перу, кад и барон, и дође одмах у његове руке. Он је читао намрштена чела и премишљао неколико минута. Затим позва свога старог Курјеа и рече му, да се правац њихова пута мења и да ће, што је могуће брже, морати отпутовати за Француску.

Кад се, после одсуствовања од две и по године, барон вратио у свој париски стан у Авни Биго, нашао је тамо писмо, које одмах пробуди његову пажњу.

„Барону Роберту де Верније, с молбом, да писмо прочита одмах по своме повратку и то пре него што би ма кога посетио! стајало је на завоју, који је он одмах отворио.

„Господине Бароне!“ гласило је затворено писмо, „ви сте ми у једно време мога живота, — кад је мени веома бедно ишло и кад сам, услед једне парнице, утрошила своја последња средства и тиме страћила све своје надање, — своје интересовање тиме доказали, што сте ми код госпоће де Живреј створили положај пратилице и домаћице. Ова се госпоћа показала према мени исто онако добра, као што сте и сами били. Она је са мном свагда поступала као са себи равном, као, са пријатељицом, а не као са потчињеном особом. Ја, дакле, дугујем њој и вама благодарност, и да бих тај дуг, колико толико, одужила, управила сам, и немајући на то потпуна права, на вас онај телеграм, који вас је молио за брзи повратак. Данас вам поверавам важну тајну: госпоћа де Живреј, која је, као што вам је из њених писама познато, од године и по дана удата за господина Луја Шасена, живи у најгорем браку и најнесрећнија је жена на свету. Она сама не би вам никад казала истину. Пошто, дакле, сад знате, како ствар стоји, моћи ћете јој помоћи, сигурно ћете је спасти. Ну пре него што будете госпоћу походили, позовите мене. Ја ћу вам све казати.

Ваша службеница Удова Дипи.“

Барон Роберт нареди, да се позове госпоћа Дипи и она одмах дође.

— Захвалан сам вам, што сте ми послали телеграм. Као што видите, ја сам вашем позиву сместа следовао... госпоћа де Живреј... или госпоћа Шасен... је дакле, као што сте ми писали, врло несрећна?

— Јесте, господине бароне!

— Томе се не чудим! Човек, за кога се удала, познат ми је од дуже времена; јер га је Лоранти, који му је с почетка хтео дати посла у својој канцеларији, узео доцније за свога секретара, а није се о њему тачно распитао. Кад сам ја, на жалост и сувише доцкан, био умољен, да се о њему распитам обратио сам се на једнога од својих пријатеља у клубу, код кога је он раније радио, и тај нам је веома препоручивао, да га се чувамо. На жалост, Лоранти није хтео да каже својој кћери, шта је чуо. И његова се погрешка свети сад на нашој несрећној пријатељици, која је живила у уверењу, да њен отац куди Шасена само: као да му је више стало до новца него до срца његовог детета; а како је сад овај пронашао као мудро, да се представи некористољубивим, онда је и те једине мане нестало, и бедна се жена дала уловити.

— Сасвим је тако, господине Бароне! Кад би ви само знали, како је он лукаво одиграо своју комедију.

— Зашто ме нисте још раније известили, кад вам је то било тако јасно?

— Увидела сам то, на жалост, тек кад се несрећа већ догодила. Његово је претварање мене исто тако завело, као и бедну госпоћу.

— Ја се у том погледу ослањам сасвим на вас. Зашто сам морао путовати у такве даљине, да ми је писмо са објавом њене свадбе тек онда стигло, кад је већ све било свршено. Пошао сам опоменути је, да буде на опрези од лукавих људи, али сам био заборавио да јој именујем онога човека, којега се требала бојати понајвише. Али оставимо прошлост и забавимо се садашњошћу, да би спасли будућност, у колико се још може спасти. Дајте ми, молим вас, опширнија обавештења о понашању Луја Шесена. Дакле, он не води бриге о својој жени? Њему није ништа до ње стало? Он је упропашћује?

— Дакако, господине, и то без икаква обзира! Ни толико стида нема више, да своја срамна дела врши прикривено. Показује се са својим галантним пријатељицама у шумици, у позоришту, свуда! и често остаје два, па и три, дана ван своје куће.

— А шта вели госпоћа де Живреј на то?

— Сад више ништа! Плаче целога дана.

— Али раније се ипак тужила! Зар не?

— Да, у прво време! Она још није била напустила наду, да ће га опет привући себи. Али сад је свему надању крај, откако се показао онакав, какав је.

— Како то?

— Једнога дана му она у својем очајању довикну: „Ти ме дакле не љубиш? и ниси ме никад љубио!“ На шта јој је он одговорио: „На, напослетку, јесте. Нисам те никад љубио! Нека ти је то, дакле, речено, да комедија једном дође своме крају. Твој сам новац љубио, твој новац љубим још и љубићу га, надам се, још доста дуго. Тако! сад си на чисто и надам се, да ћеш ме оставити на миру.“

— Је ли вам то она сама причала? упита барон, пребледивши.

— Он можда није знао, да сте ви били тамо?

— Тако што не узнемирује њега ни најмање. Од свадбе је као преображен: он се чак више ни најмање не стара ни да се претвара, него се показује сасвим онакав, какав јесте.

Барон Роберт је хтео, пре него што би створио себи суд о Лују Шасену, насигурно да прибави још даља обавештења, јер рече госпоћи Дипи:

— Те су речи можда биле у гневу избачене? Можда му је за тренутак недостојало свести о гешкој срамоти, коју је нанео својој жени.

— Гнев не познајем ја код тога човека, господине бароне! Он је хладан као риба. У осталом, ја се не бих могла никако преварити; јер му је глас био сасвим миран, а сваку је реч тако полако изговорио, као да је имао намеру, да бедници све то сасвим загорча!

— Добро, рече барон. Па онда запита даље:

— Од те сцене, о којој ми причате, могла је госпоћа де Живреј да осети само презирање према безобразном, неваљалом човеку?

— Не, господине, то не верујем.

— Зашто не?

— Она се никад не тужи противу њега, него увек покушава, да прикрије његове погрешке и све, што се о њу огрешио; а ако то не може, јер његове погрешке и сувише боду очи, онда се стара да их стави у блажу светлост. Она се даје пљачкати без поговора, без приговарања даје му она свакога тренутка свој потпис, да би он могао продавати хартије од вредности и земље њене. Он се већ одавно не задовољава више само интересом и приходом, него мора да начиње капитал. О понеким стварима, господине бароне, не вара се човек тако лако! На пример ни у овоме: Госпоћа Шасен не скида очију са свога мужа, чим је он неколико тренутака код ње. Све изгледа, као да би хтела да му прочита мисли, да му погоди жеље, па да им изиће на сусрет.

— Невероватно! узвикну он. Та жена нежне душе, чиста срца! Па још да љуби тога човека, који ју је сурово увредио, који је из дана у дан мучи... То је загонетка, чије решење ја не могу да нађем.

Он прође неколико пута горе доле ћутећи; затим застаде.

— Али ако га она и сада још љуби, рече, шта нам остаје да радимо? Како да је онда спасемо?

— Ви можете то, господине бароне, одговори госпођа Дици; с тога сам се и осмелила била, молити вас за помоћ. Госпођа де Живреј вас веома уважава; само *ваш* утицај може још да одржи равнотежу према оном другом штетном утицају, а можда ће још моћи и да претегне.

— Покушаћу радо, рече он просто. Да ли ћу је наћи вечерас код куће?

— Свакојако. Она никад не излази.

— Али њега не?

— Мислим, не. У то доба он обично није више код куће.

— То би ми било милије; јер бих, у крајњем случају, могао лако доћи у искушење, да га удавим, те да брже доспем до циља. А сад, драга госпођо, можете ићи. Вратите се бедној жени, али јој немојте рећи, да сам у Паризу. Хоћу изненада да изиђем пред њу, како је она то од свога детињства с моје стране навикла.

Кад је госпођа Дици отишла, упути се барон Роберт на ручак у свој клуб, у чије се најомиљеније чланове бројао. Надао се да ће тамо сазнати што ближе о Шасену. Он додуше није сумњао, да је госпођа Дици испуњена најбољим намерама, али није држао за немогуће, да би је њена привржености према госпођи де Живреј могла довести у искушење да претерује, и зато је нашао за право и умесно, потражити још с које стране обавештења. Али је брзо дошао до убеђења, да госпођа Дици није претеривала, него, напротив, да је још далеко изостала иза истине.

Луј Шесен, још до скора бедни ђаво а сада велики богаташ, јуче још непознат човек а данас друштвена величина, на коју су се управљале све очи, која је са свију страна окружена читавом гомилом ритера среће, његових ласкача — величина испуњена горућом пожудом, да се освети за седам гладних година.

Луј Шасен се стрмоглавце бацио у вртлог распусничког живота, и то без штедње, без стида, пркосећи јавноме мишљењу, изазивајући гнушање чак и код оних, који живе од скандала. Он је мислио да са својим милионима може себи допустити све, па и најгрђе неваљалство.

Барон Роберт је сад био умирен те се упути госпођи Шасен.

(Свршиће се).

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

—

Од једног општинског писара добили смо следеће питање:

Н. Н., земљоделац из села Н. имао је у вароши кућу са плацем, а живео је у селу Н. са задругом, где је такође имао непокретнога имања.

Од пре 8—10 година Н. је са фамилијом отишао у варош Н. да живи, у својој кући, и продужио и даље бавити се земљоделством на имању, које је имао у селу Н., а поред овога занимања, отпочео је у вароши Н. споредно радити и абаџиски занат у радњи, која му је постојала уз кућу на главној улици, а уз то још, под именом трговца, продавао је по мало и разног ситничарског еспапа који је узимао од трговаца на кредит, и обавезе као трговац издавао и потписивао.

Овако је радио 6—8 година, а доцније, када је, ову споредну радњу напустио, повериоци његови, који су му еспап давали на вересију, туже га суду, и суд га осуди на плаћање дугова, као трговца, по његовим обавезама. За ове његове дугове, полицијска извршна власт попише му еспап који му се у радњи затекао и прода, а за ресто дуга тражи наплату из његовог непокретног имања.

Пре, но што је се приступило попису непокретнога имања, дужник је изјавио пред влашћу протоколарно: да он никада није био трговац, да о томе никакве фирме код надлежног суда није протоколисао, нити је пак испунио мâ какве услове који се по нарочитом специјалном закону за трговца траже, даље, изјавио је, да је он земљоделац и да је се он непрестано занимао земљоделством, а да се са истим и данас занима, и, да је раније — у време задужења — поред земљоделства, — као његов главног занимања доиста упражњавао у вароши Н. још и абаџиску и ситничарску радњу, као споредну; па је тражио, да му се као земљоделцу изузме из пописа за наплату ових приватних дугова: кућа с окућницом од једнога дана и пет дана ораће земље, колико му имања и сâм закон, као земљоделцу штити.

Овај општински писар, молио нас је за објашњење: да ли се у наведеном случају именовани дужник има сматрати као земљоделац, кад није испунио никакав услов који се за трговца тражи, нити је пак своју фирму код надлежног суда као трговац протоколисао, и да ли му као таквом треба изузети од пописа онолико имања колико § 471 грађ. суд. поступка штити земљоделцу или не?

На ово питање ми му одговарамо:

Тачка 4 § 471 грађан. судског поступка, штити земљоделцу од продаје за приватне дугове — па живео он у селу или вароши, пет дана ораће земље и кућу са зградама и плацем од једнога дана.

По тачки 1 правила господина министра правде од 4 фебруара 1874 године № 354, која су прописана за извршење закона од 24 децембра 1873 године, односно тога, шта се земљоделцу за извршење пресуде може у попис узети, — под именом земљоделца, разуме се, не само онај који у селу живи, већ и онај који живи у вароши, али би му ипак земљоделство била главна радња, којом себе и породицу издржава. По тим правилима, овде нарочито долазе они, који живећи у вароши, какав занат раде, но, који им, без земљоделства не доноси такав приход да себе и породицу издржавати могу. Такви су поглавито: лончари, ужари, крпачи разних заната, одвећ незнатни бакали, берберi, рабаџије и т. д.

Код овако јасних правила за извршење поменутог закона, по нашем мишљењу, излишно је свако друго објашњење о томе: коме закон као земљоделцу штити од продаје имање означено у тачци 4 § 471 грађ. судског поступка, а коме не.

У конкретном случају, кад је дужнику било главно занимање земљоделство и тада, кад је он живио у вароши, онда се он, по наведеним законским прописима, има сматрати за земљоделца, без обзира на то, што се је у томе времену поред земљоделства, као главног занимања, споредно занимао још и абаџилуком и ситничарском дућанском радњом. И, према томе, њему се по закону мора од пописа и продаје за наплату приватних дугова изузети и оставити на уживање 5 дана ораће земље и кућа с плацем од једнога дана, без погледа на то, у којој је прилици он те дугове учинио, и како се је на обавезама потписивао, а његови повериоци требали су да воде рачуна о довољној обавези дуга у времену, кад су му зајам давали, па им сада не би било у питању потраживање тога дуга, ако дужник случајно нема више имања но што му закон као земљоделцу штити.

Један општински писар управио је на нас следећа питања:

1, Како се имају сматрати пресуде општинских судова, иступне природе, које су изречене у ранијим годинама и у своје време извршне постале, па је од дана, када су постале извршне, до дана када општинска власт приступа наплати досуђене таксе у маркама по истима, протекло пуних пет година дана па и више. Може ли се досуђена такса по истима сада наплаћивати или не може и ако не може, како ће се са таквим пресудама поступити и шта се по истима има даље урадити? и,

2, Како се имају сматрати оне пресуде општинског суда иступне природе, које су изречене по тужби приватних тужилаца и такса за извиђај у напред наплаћена, па окривљен и осуђен, да је приватном тужиоцу накнади заједно са осталим трошковима и дангубом, а протекло је више од пет година, од дана када је пресуда постала извршна, и за то време наплата није извршена. Има ли право осуђени користити се и овде застарелошћу и каквом, или не?

На ова питања ми му одговарамо:

I. на питање под 1

По првом одељку члана 21 закона о таксама, државно право за наплату такса, застарева за пет година од дана кад је требало таксу положити, односно наплатити. А по трећем одељку тог истог законског прописа, сваки рад власти, за наплату таксе, прекида ту застарелост, и она почиње поново тећи од последњег рада власти за наплату.

Према овоме, ако има иступних пресуда општинског суда, које су постале извршне пре пет година, а по њима није још наплаћена досуђена такса у маркама, нити је *ма шта у току тога времена предузимано за наплату те таксе*, онда је право наплате таксе по њима *по закону застарило*. У таком случају, досуђена се такса не може наплатити од осуђених лица, али треба изнаћи оне органе општинске власти, који су због свога нерада на извршењу тих наплата допринели застарелост и таксе, и оптужити их надзорној државној власти, а она ће са њима урадити даље шта треба по закону,

На случај пак, да је у току прошлог времена у 5 година, мâ шта од стране општинске власти предузимано, за наплату досуђених такса по поменутим пресудама и о томе на самим

пресудама, или иначе, има каквог званичног трага, па од дана последњег рада власти за наплату још није протекло 5 година, онда право наплате таксе, по истим пресудама, *по закону није застарило*, јер је том радњом власти застарелост прекинута и почела поново тећи од дана последњег рада за наплату. У таквим случајевима дакле, таксу треба сада наплатити од осуђених, на пресуде прилепити, прописно поништити, па их онда у архиву оставити као свршене; и,

II. На питање под 2

По § 396 крив. закона, пресуде по иступним кривицама застаревају, неке за три месеца а неке за годину дана — према врсти учињених дела — Али, ова застарелост односи се само на досуђену казну по тим пресудама, а никако и на досуђену накнаду штете, таксе, дангубу и остале парничне трошкове приватном тужиоцу. Те досуде сачињавају грађански део пресуде, а иступне пресуде по грађанском делу, по нашем мишљењу, застаревају, према последњем одељку § 397 казненог законика, и § 939 грађанског закона, за три године.

По томе, и право наплате свију досуђених накнада и парничних трошкова приватним тужиоцима, по иступним пресудама, *застарева за три године*, рачунећи од дана када су те пресуде постале извршне. И због тога, општински суд не може по таквим пресудама својим вршити никакве наплате, ако је од дана извршности њихове до сада протекло три године дана и више, већ ће их својим одлукама, које ће и интересованим странама саопштити, огласити за застареле и као такве у архиву оставити.

Међутим, приватни тужиоци, који су, због неизвршења наплата по тим пресудама на време, оштећени, са немарног и неправилног рада дотичног општинског органа, могу овога тужити надлежном суду и тражити да им он ту штету накнади, ако се успеху надају.

* * *

На питање једног полицијског званичника: Да ли новац од продатог заложеног имања извесног дужника Управе Фондове, који претекне преко исплате дуга управи, треба издати дужнику или не одговарамо му:

Да у томе случају, претекне новац од распродатог заложеног имања дужниковог, треба, сходно § 321. грађанског законика, издати дужнику само онда, ако се никакав поверилац више није обратио дотичној власти са пуноважним решењем или пресудом за наплату, свога примања из тог претекнутог новца, или, ако дотични дужник ништа не дугује држави на име порезе.

Ако стоји први случај, онда претекнути новац треба послати првостепеном суду на распоред, сходно §. 489. грађанског судског поступка; а, ако стоји други случај, онда треба из тога новца предходно наплатити дужну порезу, па, ако и преко тога што претекне, предати дужнику.

А, ако стоји и један и други случај, онда треба из новца о коме је реч, прво наплатити дужну порезу, па тек, што преко тога претекне послати суду на распоред.

* * *

На молбу једног општинског писара, да му објаснимо: какви су подаци потребни извесном лицу, па да може заменити своје досадање презиме другим презименом, — одговарамо му:

Кад неко жели, да своје презиме замени другим новим презименом, потребно је, по уредби од 30 јуна 1851 године В№ 470:

1, да за то поднесе молбу Министру Унутрашњих Дела, са објашњењем узрока због којих промену презимена тражи. На тој молби треба прилепити 20. динара таксе у маркама; и

2, да уз молбу поднесе доказе: да је оно презиме које жели сада узети, старо презиме његово или његове фамилије, а осим тога још и доказе: којима се утврђују оправдани узроци, због којих тражи промену старог презимена.

* * *

На питања једног општинског писара, какву и колику таксу могу наплатити општинске бабице зо труд и услуге које учине имућним породиљама, одговарамо му:

По распису Министра унутрашњих дела од 26 маја 1895 године С№ 4180, који је одштампан на страни 3-ћој «упутства за бабице» — «Бабица има права наплаћивати за учињене посете пре и после порођаја од 1—3 динара, за порађање 10—25 динара; но, код порађања обухвата се код ове таксе и сав остали рад око порађаја који је потребан.

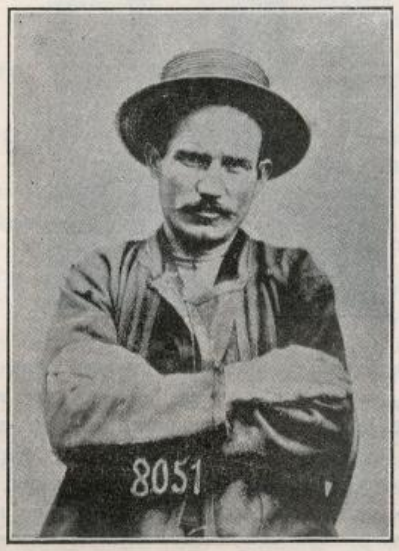
«За све остале бабичке радове као клистирање испирање вагине и т. д. од 2—4 динара, према имућном стању женскиња,

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

КО ЈЕ ОВО?

Концем јула месеца ове године дошао је у начелство окр. смедеревског Динко Науновић, месар и јавио је, да је купио два вола од неког непознатог лица, који му је волове оставио и обећао, да ће накнадно донети пасоше за њих, а није дошао. Међутим 1 августа привео је исти Динко начелству ту непознату особу заједно са два пасоша, који су по његовом мишљењу били лажни.

Полицијска власт одмах је предузела истрагу по овој ствари и на првом саслушању, та се непозната особа издавала за **Тодора Јовановића,** сељака из **В. Моштанице** у срезу посавском округу београдском. Али на тражење

начелства округа смедеревског, начелник среза посавског јавио је да је особа под именом Тодора Јовановића тамо непозната.

На даљем испиту рекао је овај лажни Тодор, да је купио волове на александровачком вашару, опет од непознатих особа и добио тамо пасоше. Али на другом саслушању рекао је да је пасоше купио од непознатих сељака за динар и да није знао да су фалсификовани.

Уопште овај лажни Тодор узиман је неколико пута на испит и редовно мењао своје исказе. Цео месец август он је провео у притвору начелства округа смедеревског и иследна власт и ако је се расписима обраћала свима полицијским властима није још у стању да утврди његову идентичност, нити да пронађе сајбије ових украдених волова, чије је пасоше лажни Тодор фалсификовао.

На послетку извесним начином полицијске истраге, могло се утврдити, да је та особа — лажни Тодор — била за убиство с предумишљајем осуђена од прв. беогр. подунавског суда и да је осуду издржавала неко време у Љубичеву, али и овога пута није се могло дознати: да ли се та особа одиста зове Тодор Јовановић или пак друкчије?

Решењем начелства окр. смедеревског бр. 8150, стављен је овај Тодор у притвор, и то је решење и смедеревски првостепени суд одобрио. Он је стар 29 година, висок 1.76 м., глава му је овална, коса кестењасто затворена; чело високо, округло; коса под прстима мека; уво мало, испод средње величине, бордура на цвету нешто тања; хеликс-цвета обичан; брада по периферији маљава; бркови затворено-плави, обрве кестењасте; очи мале, плаве, врло живе; поглед немиран; нос правилан, усне и врат обичан; боре на челу стоје овако ≡ у првом реду на оба краја две полуборе, за тим испод њих две паралелне боре преко целог чела и онда с десне стране чела једна полубора; изглед лица је мршав; на левој цеваници има ожиљак од 2 см, од секире, а на десној бутини више колена за 12 см. има ожиљак од 3 см, дужине и 5 ^{mm}. ширине од кесера.

Моле се све власти а нарочито се скреће пажња начелнику среза посавског и управи пожаревачког казненог завода, ако што знају о овоме самозваноме Тодору, да јаве начелству окр. смедеревског с позивом на бр. 8150.

ПОТЕРЕ

Сретен Макић, бив. механски слуга, родом из Параћина, који је био под истрагом и у притвору начелства округа крушевачког због утаје, побегао је из притвора 26 пр. мца. Он има 18 год.. средњег је стаса, косе и обрва прних, очију смеђих, у оделу је сукненом, на глави има војничку шајкачу. Поменуто начелство моли све полицискe власти, да овог бегунца у својим домашајима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 20126.

Драгутин Јовановић, бив. бакалски момак, а у последње време келнер, извршио је 30 пр. мца. једну опасну крађу у Београду и побегао, Он има 16—18 година, средњег је стаса, плав; у оделу је отворене боје. Кварт дорћолски, који води истрагу по овој ствари, моли све полициске власти, да Драгутина у својим домашајима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23150.

Филип Франешевић, бив. слуга, родом из Д. Селице, среза златиборског, извршио је ноћу између 18—19 пр. мца., крађу Јеврему Жуњићу из истог села па побегао. Он има 19 год., средњег је стаса, црномањаст. Начелник поменутог среза актом од 29 пр. мца. Бр. 9152

моли за тражење овог бегунца, кога, у случају проналаска, треба стражарно спровести њему, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23215.

Костадин Николић, из села Вучика, који је био под истрагом и у притвору код начелника среза лепеничког, због опасне крађе, побегао је из притвора 28 прошлог месеца. Он има 20 год., средњег је раста, плав у опште, у оделу је од црног сукна. Начелство округа крагујевачког актом од 29 пр. мца. Бр. 13174, моли за тражење овог бегунца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 23216.

Павле С. Петровић, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, родом из Влашког Дола, округа пожаревачког, побегао је са осуде 25 пр. месеца. Он има 28 година, средњег је стаса, округлих образа, смеђ је уопште. Био је осуђен на 20 година робије због разбојништва и ово му је била већ друга осуда. Од досуђене му казне издржао је свега 5 год., 10 месеци и 22 дана. Управа београдског казненог завода актом својим Бр. 3698, моли за живо тражење овог одбеглог осуђеника. Акт управе града Београда Бр. 22756.

Ђорђе Адекаростос и **Ђорђе Милет,** за које се не зна ко су и одакле су, решењем нишког првостепеног суда стављени су под суд и у притвор као саучасници по делу разбијене канцеларије и касе г. Мити Стојановићу, адвокату из Ниша. По опису њихових похватаних другова, **Адекаростос** има 40—45 година, високог је стаса, пун, црномањаст, има велике проседе бркове, очи и обрве црне, брија се, одевен је у цивилно одело; говори: грчки, турски, румунски и по мало бугарски. **Милет,** пак има 25—27 година, висок је, у лицу црвен, очију плавих, бркова танких, дугачких и ријих, брија се, косе је риђе, кад говори осмејкује се, у оделу је цивилном, а говори: грчки, румунски и по мало турски. Поменути суд моли све полициске власти, да ова два, по све опасна зликовца, у својим домашајима најживље потраже, па у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 22549.

ТРАЖИ СЕ

Радомир Живковић, бив. бакалина из Обреновца, округа ваљевског кога је 21 пр. мца. нестало из Београда, камо је био дошао сво-

јим приватним послом — ради пријема повеће суме новаца, тражи управа града Београда актом својим Бр. 22503. Нестали Радомир имао је 28—29 год., био је средњег раста, дугих образа, косе, браде и бркова црних, очију црних, лица дугуљаста. Слика, коју доносимо од пре је 2—3 године, али је и пак верна оригиналу. Позивају се све власти, да за непознатим Радомиром предузму најживље трагање и о исходу истог известе управу Београда.

Илију, сина **Михајла Јовановића,** из Вел. Села, среза врачарског, који је побегао од своје породице, тражи начелник поменутог среза актом Бр. 9038. Илија има 22 год. изгледа, као да му нема више од 17, сувоњав је, ћосав, косе затворено-плаве, у оделу је народном. Пронађен, може се спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 22763.

Лазара Ристића, надничара и кћер му **Стевану,** окривљене због опасне крађе, тражи кварт врачарски управе града Београда актом Бр. 7901. Пронађене треба стражарно спровести поменутом кварту, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23091.

Михајло Гаснер, заповедник брода «Стига» код срп. брод. друштва, пошто је изузео преко 1400 динара на име бродске касе за брод «Таково», напустио је «Стиг» у Оршави и пребегао преко. Гаснер је стар 46 година, омален, дугих бркова, округла румена лица, живих очију. Родом је из Пеште, ожењен, говори немачки, мађарски и нешто српски. Породица живи у Оршави, где је он пре кратког времена продао своје имање. Управа града Београда актом својим Бр. 23267 наређује тражење за одбеглим Гаснером, кога, у случају проналаска, треба њој стражарно спровести.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Милутин Панић — Поповић — Ранчић, бив. бакалски помоћник, решењем кварта дорћолског стављен је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе ствари, коју је извршио Војину Ђорђевићу, трговачком помоћнику на дан 29. пр. месеца у 10 часова у вече. Услед велике тежње Милутинове да прикрије своју идентичност, која се тежња огледа у

свима његовим досадањим испитима, поменути кварт, с правом, мисли, да је он, сем крађе због које је затворен, извршио и још многе друге у Београду и у унутрашњости Србије, нарочито у Смедереву, камо је у пре месец дана био. Ово мишљење кварта потврђује се и том околношћу, што Милутин, од пре 6 месеци, нема никаква занимања, већ скита из једног места у друго по унутрашњости Србије. Да би се утврдила идентичност Милутинова, као и да би се извидело: да ли је учинио још какво казнимо дело, — кварт дорћолски актом својим Бр. 5083 од 30 пр. месеца моли, како власти тако и приватна лица за што скорија и потпунија обавештења о месту рођења, начину живота, владању и свима осталим особинама његовим. Милутин може имати до 18 година, средњег је стаса, косе угасите, чела ниског и испупченог, обрва црних, очију кестењавих, бркова малих и црних, уста малих, браде шиљасте, лица дугуљастог и бледог. Акт управе града Београда 23150.

УХВАЋЕНИ

Оглашени зликовац Стан Анђеловић, из Табаковца окр. крајинског, по извешћу начелства окр. од 2. ов. м. ухваћен је 1. ов. м. у В. Јасикови од стране власти среза крајинског и сада се налази у притвору.

Зликовци, који су 7 пр. м. извршили разбојништво над Димитријем Мијатовићем из Вирине у срезу деспотовачком, по извештају начелства окр. маравског од 2. ов. м. № 10703. похватани су и сада се налазе у притвору истога среза.

Убица Томе Николића, бив чувара краљевих зверића у Топоници, ухваћен је по извешћу начелства огр. нишког Бр. 14.000 и притворен.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

= Ранко Митровић, из Лепушника ср. млавског, 23 пр. м. бацио се српом на Тому А. Панића ондаш.; са истим га убо у главу од које је повреде Тома 25. пр. м. умро. Убица је у рукама власти.

□ У атару села Слагаја среза деспотовачког, на 15 метара удаљено од границе ср. хомољског, 19. пр. м. нађен је убијен Никола Милетић тежак из Крупаје ср. хомољског. Пошто је Никола иначе био рђав човек и дружио се са одметнутим зликовцима, то је мишљење, да су га ови и убили бојећи се да их не изда.

┼ Ноћу између 2. и 3. ов. месеца нађен је убијен на друму атара села Жућковца окр. Нишког, Димитрије Марковић — Алексић из Жућковца. За убицом се живо трага.

— У атару села Љубића, окр. крагујевачког 29. пр. м. нађен је убијен Милентије Гајовић из истог села. За зликовцима је наређена жива потера.

╳ Непознати зликовци ноћу између 3 и 4 ов. м. запалили су зграду и шталу Мијаилу Марјановићу из Раденковца у окр. нишком. Поред зграда изгорео је и разни земљораднички алат, све у вредности 2500 динара. За зликовцима се трага.

· Наша погранична стража на Вучјој Пољани, сукобила се 5. ов. м. на нашој страни са лоповима из Турске. Том приликом погинуло је њих двојица од лопова.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Укази о размештају и постављењу полицијских чиновника, 2) Измене и допуне у административној подели земље, 3) Расписи, II. *Стручни и научни део:* 1) Лондонска егзекутивна полиција, од М. П. Јов. 2) Живе слике, од Д. Ђ. Алимпића, 3) Помоћ лицима повређеним електрицитетом, 4) Конгрес за криминалну антрополотију, од Јов. Б. М. 5) Оригинерно слабоумље, периодична манија, од D-r Krafft — Ebing-a, у преводу од Доб. В. Б. 6) Њујоршки детективски биро. III. *Поучно забавни део*: 1) Историја једног злочина у преводу од Д. Ђ. Алимпића, 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења:* V. *Службене објаве:* 1) Које ово? 2) Потере, 3) Тражи се, 4) Из полициског албума, 5) Ухваћени, 6) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 36. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ својим превисоким указом од 11. септембра ове године, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, на основу првог одељка члана 15. и члана 44. Устава земаљског, и последњег одељка члана 2. привременог закона о изборима чланова Народнога Представништва, благоволео је решити:

Народно Представништво сазива се у редовни сазив за 1901 годину, на дан првог октобра ове године, у Београду.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела. 11. септембра 1901. године П№ 20691. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Друга добротворна установа јесте; Christian Police Association (хришћанско полициско удружење). Оно приређује религиозне митинге за полицисте и има своје седиште у Police Institute, London, la Adelphi Terrace, Adam Street, Strand, са читаоницом, библиотеком, одмориштем за сву жандармерију, све службенике и оне, који у Лондон дођу ради службе у жандармерији. Ту има и соба за спавање ради полициста, који долазе са стране. За постељу се плаћа само 1·20 дин., што је, за тамошње прилике, једна багатела. Друштво је последњих година радило с врло добрим успехом.

Даље ваља поменути дом оздрављења, за полицију приморску (Police Seaside Home) у West Brighton, где се примају за малу цену од 9.60 дин. недељно они полицисти, који су због боловања на осуству.

Најпосле, има и једно друштво (The Metropolitan and City Police Pensioners Employment Association. 7. Victoie Street, Westminster London), коме је тежња, да пенсионованим полициским службеницима лондонским налази занимања, које би им давала какав доходак.

Посмотривши овако организацију лондонске полиције, хајде да видимо службу њену уопште.

На делање униформованих полициста имају битна утицаја ове две важне околности:

1. силан саобраћај престонички.
2. ужасно велики проценат злочинаца од заната.

Саобраћај, како у центру тако и у појединим деловима ове вароши, од 6 милијона становника прави је колос. Пре неколико година статистички је потврђено, да на дан кроза Сити (унутрашњост, средина вароши) прође 1,123.708 лица и 92.488 кола. Само преко моста London Bridge, што преко Темзе води за Сити, пређе дневно 22.000 кола и 110.000 пешака. Могло би се мислити, да се код тако јаког саобраћаја дешавају често сударања и несрећни случајеви, али, напротив, сав саобраћај има сасвим добар ред и, што се кола тиче, иде ванредно брзо.

Јавно мнење у Лондону и тамошња штампа чешће тврде, да за ову сигурност и лакост саобраћаја, има заслуга поглавито полиција и признају јој ваљаност. Но, ма да се не да спорити она, увек за дивљење, окретност лондонских уличних позорника, ипак има ту пуно и других узрока, што саобраћај иде тако глатко. Пре свега, у унутрашњости вароши, па ни у другим веома живим варошким крајевима, нема никаквих уличних железница. Трамвајâ, који су у другим великим варошима, једна стална сметња осталом саобраћају; јер се не дају обићи и све остало мора им правити места — тих трамваја никако нема у најживљим крајевима, па онда, нема ни оних дугачких шина, које су често опасност за лака кола и велосипеде. Место тешких трамваја, хитро возе својим правцем кроз те најживље улице велики број лако сграђених омнибуса с местима унутра и са 14 седишта на крову. Са њима се утркују карактеристичне и лако покретне лондонске дрошке (cabs). То су двоколице и зову се cab или по имену свога проналазача Honsom. Оне су отворене спреда, а кочијаш седи позади, те преко глава оних које вози, а управља уздама и може пред собом видети сву улицу; кратке су а узане, те им је лако обилазити, све с малим круговима. Стају махом на оним узвишицама средином улице, а остали саобраћај јури десно и лево од њих. Трамвајн раде само у крајњим дистриктима. Калдрма је махом од дрвета, које се ту врло добро показало, противно искуству на другим местима. Кочијаши терају врло вешто и брзо, по који пут један поред другог у четири врсте, којима се крај, не да сагледати. Између њих, на раскршћима, промиче силество пешака без страха и тако сигурно, да се странац мора задивити.

Као што је у најживљим крајевима варошким, главан посао полиције, да држи ред над уличним саобраћајем, тако је у осталим крајевима, без сумње њен главни посао и први задатак, да заштићује, да буде заштита од безброја злочинаца. Никоја варош на свету није толико лéгло злочинаца колико Лондон. То долази отуд, што овде може сваки слободан, несметано да живи где хоће и како хоће. Нема ту ни пасоша ни подношења пријава! Странац може под којим хоће именом да закупи стан и дотле у Лондону да остане, док му је воља, па му нико неће правити никаквих сметња, до год не дође у сукоб са самим казненим законима. За Енглеза је *лична слобода највише добро* и по цену те слободе трпи он свако зло, које би могло доћи услед неподношења пријава. Кад је један немачки полицист упитао о томе неког Енглеза, овај с хумором прећe преко питања рекавши: „Income Tax Colector — порезник ће га већ умети наћи!«

Узгред тек да кажемо, како је у оваким приликама тешко криминалној полицији радити. Полицији је принцип: да спречи злочин, да буде предохрана од злочина. Она није само зато ту, да чини ислеђење после учињеног дела, него је поглавито тога ради, да чува, да не да ни да се догоди злочин.

Том принципу одговара служба, коју полиција у Лондону врши. О томе се стара полициска станица. Она се, по величини територије за коју је, дели у секције; старе станице у у унутрашњости вароши имају 4—5 секција. Свака секција опет се дели у 8 кругова (beats). Величина ових кругова зависи од важности краја. Они су кружног облика и тако одмерени, да констаблер свакога круга, свако место свога круга обиђе сваких 10 минута или најдаље сваке четврти сата, тако да свако коме он треба, може да га нађе, само ако за толико чека на једном месту. При том прописана је брзина кретању од 4. км. на сат. Отуд се види, да су кругови доста мали. Сваки, констаблер има у секцији свој круг.

Уличка служба може бити у патроловању по круговима (beat duty), позорничка служба (fixed point duty) и служба саобраћају (traffie duty).

Сваки је констаблер обично 8 часова на служби дневно. Служба улична дели се на службу дању и службу ноћу. Полицист, који је кроз осам месеци вршио ноћну службу, има за остала четири месеца у тој години да врши дневну службу. Дневна је служба од 6 сати у јутру до 10 сати у вече, а ноћна од 10 у вече до 6 у јутру. Дневна служба има две смене. Прва смена (1. relief) има службу патроловања од 6 до 10 сати пре подне и од 2 до 6 по подне; друга смена (2. relief) од 10 пре до 2 по подне и од 6 до 10 сати у вече. Ноћна служба врши се по 8 сати без прекида, од 10 у вече до 6 у јутру.

Свако оделење за смену има два инспектора. За време дневне службе, један од њих наизменце је на станици а један контролише на улици. За време ноћне службе, један је од 10 сати до 2 сата на стражи а за тим у контроли на улици, други од 10 до 2 на улици а по том на стражи.

Свака секција има једну патролу, састављену од једног сержана и 10 људи. Како свака секција има само 8 кругова (beats), то од сваке секције два човека остају на стражи и на тај начин бива резерва за станицу, да попуни где недостаје и да и овде чини што буде нужно. На случај нужде, враћа се и смењено људство, коме је тада допуштено спавати на стражи, у колико то прилике допуштају.

У време смене, мора се све наћи, најтачније спремно, на зборном (парадном) месту — то је обично станично двориште. Сваки сержан наређује десеторици људи своје патроле (секције) да му се приближе, те се уверава, јесу ли сви људи чисто и прописно одевени и сасвим трезвени. Сваки човек добија карту на којој је исписано његово име, број круга, улице и друго што ту припада. Ако би била издана каква дневна заповест, сержан је има да прочита и објасни. За тим јавља инспектору да је све готово, те и овај поново изврши преглед људи и сержану да писмену заповест, *кад* има да контролише кругове у секцији. Најпосле, инспектор заповеди сережанима, да воде патроле у крајеве (срезове) за које су упућене.

Констаблер, догод је у служби, одговоран је за сигурност живота и својине и за одржање мира и реда у своме кругу. Неминовно је, да тачно зна све, делове свога круга, улице, све пролазе, дворишта и куће. Он треба становнике сваке куће у том кругу толико да зна, да би, на случај потребе, могао сваког од њих познати. Круг свој треба стално и редовно да обилази и увек право да се држи. Треба да је увек готов одговорити, и то са учтивошћу, на све што се упита. Круг не сме оставити осем на случај пожара и других каквих важних догађаја. Нарочито има строго да мотри на крчме. Не сме се никад дати навести, да ма од кога прими част пића, „јер од тог тренутка кад први пут подлегне овом искушењу, жртвује за увек своју независност као чувар закона,“ вели се у службеном настављењу. Ни под каквим изговором не сме ући у какву ресторацију. Ако му је потребно поткрепити му се, треба претходно да тражи допуштење од сержана или инспектора.

Врло је важна служба ноћног патроловања. Ту нарочито излази на видик превентивно делање констаблерово. Његово је да мотри да нису остала отворена врата, прозори, решетке, подрумски капци и друга места, на која би крадљивац могао ући. У случају да јесу, има одмах да извести укућане, а ако то није могуће, да сам затвори врата или прозор или да обрати јачу пажњу на кућу и то да јави о смени. Одмах у јутру инспектор или сержан имају о том да известе имаоце стана. Треба у Лондону само једном ноћу дуже задржати се или у невреме запалити свећу, па ће одмах жандарм прилупати на врата и питати: „да ли је све у кући на миру? Is everything all right, Sir?

Констамблер треба да има чим год обележена сва места, за која се може надати крадљивцу, рачунајући ту врата или капије празних кућа у близини насељених крајева, расклиматане прозоре и врата, зидове, ограде и прислоњене лествице, па, ако нађе да су белеге диране, одмах да тражи узрок томе. За белегу може му послужити средство које му драго, само ако ће бити такво, да се мора дарнути отварањем прозора, врата, пужањем и прескањем зида или ограде, или пењањем уз лествице. Један полицист прича, како је неки дугачак зид у своме кругу сваке ноћи добро обележавао дугим концем, чиодама притврђеним. Требало му је само, кад год ту прође, да види је ли белега у реду. Породица, која хоће да отпутује, може у Лондону своју кућу са свима стварима без бриге да остави заштити полиције и једва да ће имати узрока да се што пожали због тога.

Смена кругова бива истим редом и по војнички као и постављање. Сережан се и тада уверава да ли су људи трезвени и још чисто и исправно одевени, извештава се о свему што се догодило и онда подноси инспектору рапорат.

Метода, којом се у ходу по круговима служи, мора се чешће мењати и бринути се да, они који о злу мисле не сазнаду систему службе у кругу. (Свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЋЕЛИЈА БР. I.

(ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПОЛИЦАЈЦА)

Ћелија и лисице, две су ствари пред чијим спроменом задрхћу и најокорелији зликовци. Шта више, у колико је зликовац окорелији, у толико је и његова бојазан од ћелија већа. Није то само неугодност и немогућност кретања у овим малим просторима која толико на њих утиче, која их толико ужасава.... Не, томе је са свим други разлог.... који необично много упливише на унутрашњу страну њихову, — то је усамљеност, од које се тако много боје тешки грешници. Нема сумње, да и гроза према лисицама потиче из истог узрока, јер оне спутавају руке, и тиме онемогућавају одбрану од уображених напада. Нису ретки случајеви, да злочинац, затворен у ћелију, нада толику ларму преко ноћи, да је апсанџија, у интересу свога сопственог сна, приморан преместити га, бар у том тренутку, из ћелије у заједнички затвор. У овом погледу нарочито су интересантне ћелије управе града Београда, кроз које је до сада прошла маса најокорелијих зликоваца и чији ишарани зидови нуде разумном посматрачу најстраховитије историје. Једна од ових ћелија, она под бр. 1, која је у исто време и најстрашнија за злочинце, постала је легендарном међу притворепицима управиним, поводом једног догађаја, који се у њој десио пре неколико година. Ну, да вам то испричам.

* * *

Године 189.., у књигама кривичног одељења управе града Београда, коме сам тада шеф био, забележено је 5 убистава, од којих најгрозније беше оно које је извршено над Танасијем Петровићем б. спекулантом, у атару села Пећана, идући ка Умци. По извешћу среског начелника, Танасије беше заклан као јагње, па као такав, свучен с друма до Саве, која је у близини, и бачен у воду. Сем локве крви, која почињаше испод једног дрвета, близу друма, па се протезаше до саме воде, не беше никаквих других трагова ни о убијеном ни о убици. У депеши, у којој о овоме извештаваше управу, срески начелник готово утврђаше, да ово убиство није могао извршити нико други до Кузман Н... ортак убијеног Танасија, с ким је, на један сат пре извршеног убиства, виђен у кафани оструженичкој, камо, вели, причаху, да су пошли у Ваљево на панађур, ради куповине стоке. Сумњу своју начелник је нарочито поткрепљивао тиме, што се Кузман, исте ноћи када је убиство извршено вратио у Београд, а то се, вели утврђује исказом једног Оструженичанина, који га је, враћајући се из Београда, срео у Макишу. Најзад, додаваше начелник, на убијеном Танасију нађене су чизме, за које је утврђено, исказом сељака, да су биле на Кузману у времену када су оба ортака била у кафани оструженичкој, а убијени Танасије био је тада вели, у опанцима.

После овакове депеше, на основу које би се и судска пресуда могла изрећи над Кузманом, није ми остало ништа друго, но да наредим, да се он ухвати и притвори, што је у брзо и учињено.

Међу тим, док је то извршено, ја, можда, и против воље, отпочех мислити о убијеном Танасију и упињати се, да га замислим у оном тренутку, кад је на своме врату осетио хладно сечиво. Да ли се бранио? Да ли је запомагао, или му се, можда, чинило да је све то страшан сан? Покушах по том, да представим себи убицу Кузмана, како замахује голим ножем на успаваног Танасија, али ми то никако не испадаше за руком.

У место човека са округлим и руменим лицем, великим, црним очима, и пуним смеђим брковима, какав је од прилике био Кузман, по опису среског начелника, појављиваше ми се непрестано једно дугуљасто и сувоњаво лице, са малим и зеленим очима, и ретким риђим брковима — сушта противност опису Кузмановом.

Из овог размишљања трже ме жандарм са својим извештајем о хватању и довођењу Кузмановом.

— Ха, зар је већ ту, рекох жандарму и наредих да га уведу.

Ослањајући се на садржину депеше среског начелника, рачунао сам, и то поуздано, да ће Кузман пасти под првим ударцима моје иследничке дрскости па с тога га одмах ослових речима: „Где си ти убицо? Мислио сам, да ће он после ових речи, ако не одмах пасти на колена и молити за милост, а оно бар побледити и отпочети да муца, али у место свега тога, он ме само погледа својим великим очима и рече са свим мирно: „*Шта ти то говориш, господине?*“ Ма колико да ме је обезоружао овај одговор, ипак продужим у започетом правцу, па му, најзад, без икаквог околишења креснем истину, односно кажем му да је он заклао Танасија.

— Шта . . . заклао . . . кад . . . ко . . . новци . . . јао новци . . . тешко мене . . . били су узвици, којима ме је дочекао Кузман.

— Печен је, рекох присутним грађанима и оставих га, да се сит изјадикује, које се јадиковање више односило на неке новце но на убијеног — — — — — — — — — — —

Испитивање, које је над осумниченим Кузманом готово целог дана вршено, није дало никаквих повољних резултата, нити је, ма и за длаку, поткрепило сумњу среског начелника. Потпуно скрушен, Кузман је, са највећом мирноћом, одговарао на постављена му питања, жалећи том приликом Танасија од свег срца. О каквом признању није хтео ни да чује, а свој повратак у Београду објашњавао је заборавом наплате једне менице, која се наплата имала обавити сутра дан по њиховом одласку из Београда, и за коју се сетио тек у Паћанским ливадама када је, заједно са убијеним, легао под једно дрво, да се мало одмори. Сам убијени терао га је да се врати, како би, у случају неполагања новца, могао протестовати, или продужити меницу. Ради тога, он му је дао и своје опанке, по што су га чизме убијале, и обећао му чекати га у Обреновцу, камо је он имао доћи лађом. Најважније пак у исказу Кузмановом, било је његово признање, да је са убијеним ортаковао од пре 10 година, и да је, сав ортачки новац, у суми од 5300 динара, са којим су хтели куповати стоку у Ваљеву, остао код убијеног Танасија. Говорећи о овоме Кузман је тако тужно нарицао, како за ортаком, тако и за пропалом ортачком имаовином, да се један од присутних грађана, који их је, из раније обојицу добро познавао, није могао уздржати од плача.

Што се мене лично тиче, ја, у овоме тренутку, тврдо верових да је Кузман заклао Танасија и у његовом исказу не гледах друго, до оличену дрскост и притворство. Са таким убеђењем, донео сам и решење о притвору и окову Кузманову, и наредио апсанцији, да га одмах окује и, до даље наредбе, затвори у ћелију бр. 1.

У место каквог протеста, Кузман ме тако тужно погледа да ја, на питање апсанцијино хоће ли му и лисице ударити на руке, морадох негативно одговорити.

Предомислиће се он већ и признати, и без лисица, само док преноћи у ћелији, уверавах присутне грађане приликом њиховог изласка из канцеларије.

* * *

Ко се лично није занимао ислеђењем казнимих дела, тешко ће моћи појмити узвишену дужност и страст једног иследника за открићем истине, нарочито у замашнијим истрагама. Човек чисто не може да верује, па ипак је сушта истина, да ће добар иследник изложити опасности чак и своје здравље, па ако хоћете у неколико и понизити се, само да дође до циља. Нису то само осећаји дужности који га на то гоне, — то је страст, слично страсти ловца који, по највећој цичи, иде у лов на дивље зверове излажући се тиме двострукој опасности: да се смрзне, или да га зверови растргну. Исто је тако и са иследницима, који се, за љубав сазнања истине, завлаче прерушени у најскривеније јазбине, или међу најокорелије зликовце, и тиме се сваког часа излажу ударцима каквог ножа, сикире, гвоздене полуге и томе подобно. Све ово иследнику је врло добро познато, па ипак он преко свега прелази и јури своме циљу. — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ја лично, био сам тек почетник у иследничкој вештини, те већ и с тога, нисам имао права на епитет „добар“, за којим сам толико жудео. Моји претпостављени, ласкаху ми, истина, по мало а у једно и уверавахуу да ће од мене моћи нешто бити, али то беху само претпоставке, које је требало остварити. Да се то, пак, учини, треба замашних ствари, које би ми створиле прилику, да покажем своју вештину и умешност. Убиство Танасијево беше, истина, замашна ствар, али, на моју несрећу, убица је, ето познат те је с тога излишна свака вештина. Али, зар је немогуће, да он баш и не буде убица? Зашто то не би био неко други?., Та он је тако скрушен; његов је поглед тако благ и жалостан, да га је тешко и замислити, као једног окорелог зликовца, који куље људе као јагањце. Ах, кад би то било...! Али опет... његов повратак у Београд, промена обуће, па ти проклети ортачки рачуни... све то вопује против њега... Ну, ко зна... можда је ипак невин...

Премишљајући овако изиђем из канцеларије и упутим се у Радојловића кафану на Вел. Пијаци, гди се обично скупљају наши месари. Намера ми је била, да се што боље известим о прошлости убијеног и осумњиченог. И један и други били су врло добро познати посетиоцима ове кафане, и обавештења, која сам о њима добио, била су у свакоме погледу одлична. Обојица су важили као вредни и поштени људи, а Кузман још и као необично разборит и вешт спекулант. Једино му је мана, рекоше ми, што је одвећ поверљив, због чега је, више пута, имао неприлика са убијеним Танасијом. Што је најинтересантније, ни један од присутних гостију није веровао, да је Кузман заклао Танасија и, готово сви, беху вољни да јамче за њега. У даљем разговору изјавише ми: да је Танасија убио, по свој прилици, неки од његових и Кузманових поверилаца, који је врло добро знао за њихов пут у Ваљево, а без сумње, и за новац, који су собом носили.

— Не би било згорег извидети, рече један момак месарски, јесу ли ортаци имали, ових дана, какво веће примање, на шта један сензал додаде, да им Трајко Н... спекулант дугује по меници 1000 динара, и да је рок плаћању био данас.

Чувши ово, сетих се Кузмановог причања о наплати менице, а одмах по том, не знам ни сам због чега, упитах присутне: да ли тај Трајко има зелене очи и риђе бркове?

— Па ви га онда познајете, одговорише, у један мах, њих неколицина.

— Чини ми се, рекох, колико тек да се што рече, и опростим се с њима. Уз пут до куће не мишљах ни о чем другом, до о затвореном Кузману и могућности да он не буде убица. Једна нова сумња постепено ме обузимаше. . . . . али. . . . иследници не смеју бити брбљиви. . . .

— Када сам, сутра дан, дошао у канцеларију, прва ми је дужност била, да обиђем затворе и видим шта ради Кузман.

— Спавао је, као да је био у најугоднијој постељи, јављаше ми апсанција, откључавајући његову ћелију.

— Шта радиш Кузмане?

— Ето, тамнујем, на правди Бога... Онај исти јучерањи глас, исто држање, а поглед још блажи и ведрији. —

— Неће, ваљда, тако бити.

— Са свим је тако, господине. Грешиш само душу, што ме овако мучиш, али ћеш се, на крају крајева, уверити: да сам невин. Бог је добар, и он неће допустити, да на правди страдам.

— Претпоставимо да је тако, али ко је онда, могао заклати Танасија?

— Власт је позвана да то изнађе, а ја не би био рад, да се грешим.

— Шта рече, море?

— Рекох, да не би био рад да грешим душу, али. . . .

— Шта, али? Ти онда нешто знаш, а нећеш да кажеш.

— Можда нешто нагађам, господине, али по што то није извесно, то волим, да трпим овако још неки дан, но да се, може бити, огрешим о човека.

— Па ти ми јуче о томе ништа не каза?

— Јуче нисам ништа ни знао.

(Наставиће се)

ИСТОРИЈА ЈЕДНОГ ЗЛОЧИНА

Превео с француског Д. Ђ. Алимпић.

(Свршетак)

Последњи дани осуђеног

У Паризу, од укидања затвора, званог „*Grende Roquette*“ лица на смрт осуђена, воде се у затвор „*Sante*“. Ту се они затварају по ћелијама, по што им се предходно одузме њихово одело, обућа, па чак и чарапе. У замену за ово, они добијају костим осуђенички: кошуљу, панталоне, тешку вунену блузу, дакле без мараме и краватне, помоћу којих би се могли угушити и тиме осујетити извршење казне, која се, у срећним случајевима, може избећи само милошћу државног поглавара.

За време, док се занимао својом одбраном, и док је још могао имати какве наде, оптужени је показивао извесну снагу и присуство духа. Међутим сада, по што је фатална поротничка одлука, већ изречена, он пада у толику малодушност, да често пута одбија да потпише жалбу за касациони суд, или то чини тек на велико наваљивање свога адвоката.

Као свако биће, чији су дани избројани, осуђени на смрт има права на сву могућу благонаклоност, с тога му допуштају, да по својој вољи, леже и устаје, једе и пије. Он захтева и чита књиге, романе а по најчешће путничке црте; он игра карата са својим стражарима; он се разговара са њима, са управником и свештеником завода, и, најзад, са својим сродницима, али је његова мисао увек осутна. Сваког часа он прекида читање, играње и говор и, са очима упртим у бесконачност, почиње да сања.

Страшан је то сан! Он ни за тренут не оставља несрећника. Он га, преко дана, чини снуженим и плашљивим, а преко ноћи, не допушта му да спава, или га приморава, да из постеље скаче у хладноме зноју и дрхтању, проузрокованим страховитом мо́ром. Обузет једном врстом халуцинације, он мисли, да чује удаљену и потмулу ларму и ход светине, а за тим све јасније и јасније гласове и ударе, сличне ударима чекића о дрва која се слажу. Он мисли, да чује кораке који се, по дугачком ходнику, приближују његовој ћелији. Он, најзад гледа, како се на истој отварају врата и слуша глас, који му саопштава: да је његова жалба одбачена, и да је дошао час, када треба да плати свој дуг... Ова мо́ра никако не престаје. Онај, који ће у скоро умрети, очекује у очајању светлост дана, који му заједмчава продужење живота.

То је испаштање, које почиње...

Ретки су осуђени, који остају не осетљиви у овим последњим часовима. Сусрећу се, истина и не укроћена срца, која се ни чим не могу разнежити, и који изгледају, да са приближењем казне добијају све више и више дрскости и цинизма. До последњег часа, њихов се понос буни и нож им, често пута, одсеца са усана последње богохуљење и упорство. Други непоправими глумци, брину се да „*добро умру*“, онако исто, као што су радили и стари гладијатори. Они се паште, да пред светином одиграју што боље своју последњу улогу, како би новине хвалиле њихову „*будалаштину*“, а верни другови, који су се слегли у маси, да би сачували и ширили успомену о њима. Треба водити рачуна, још и о хипокритском кајању и крокодилским сузама, проливаним једино у тој нади, да се изазове узбуђење, које ће радити за помиловање. Али врло често, или још боље, најчешће, ово позно кајање није лажно. У својим успоменама, игумани: Возадије и Гроз, свештеници завода „la Roquette“ и М. Бокисне, директор истог завода, изнели су за ово доста доказа.

Из свега овога, што смо до сада казали, излази, да злочинац никако није болесник ни безумник, те према томе, да не може бити не свестан и неурачунљив. Важност овог констатовања за одбрану друштва, огромна је. То никако није природна фаталност, која води злочинца ка убиству. Не. То је постепено опадање његове душе, то су неморални примери, осутност васпитања, изопачени савети, укус, покварен употребом болесних задовољстава, коцка, пијанство и, најзад, цео скуп порока, који прате леност. Један пут само увучен у ово коло, човек ту остаје целог свог живота. Леност Ласнерова беше нечувена; најмањи посао беше за њега казна. „*Ако се мора радити, ја не марим за живот,*“ *изјави један други убица.*

„Ви ме питате, рече један окривљени истражном судији, како сам, припадајући тако часној фамилији, постао крадљивцем и убицом...? *То је иохађање рђавог друштва, које ме је упропастило.*“

Абадије, који имађаше литерарних претензија, а који је написао „Мемоаре“, прича у њима овако своју историју: „*Почео сам прво са забавама. Кад сам изјурен из службе морао сам красти да бих могао живети, а по том сам постао и убицом...*“

То је најобичнији пут свију злочинаца...

Овим је одређена дужност друштва. Не можемо се, без сумње, надати, да са свим укинемо злочин, али се можемо потрудити, да га учинимо што ређим. Да би у томе успели, треба штитити детињство, олакшавати друштвену беду, чувати човека од страсти и бдити, да се он не одвикава од рада, а нарочито да не пође путем опадања, који води од лењости ка злочину.

Драма пред поротним судом

Поротни суд састоји се из једног председника, изабраног међу члановима апелације, два судска помоћника, једног деловође и 12 поротника. То је све порота, према чијој одлуци суд примењује закон. Пребацују се често пороти, њене заблуде, али је то без права. Поротници су људи, по томе подложни заблудама, али треба знати, да су у вршењу њихове пролазне дужности, веома тачни и савесни. Треба их само посматрати за столом поротничким у времену, када председник испитује окривљеног, или, кад га државни тужилац тужи, или, најзад, кад адвокат изговара одбрану. Треба тада видети, са коликом марљивошћу слушају и прате ток претреса и читати, на њиховим, често пута простим лицима, необично велику жељу за што потпунијим схватањем целе ствари. Треба их, најзад, посматрати, како се усиљавају да не манифестују своје осећаје, јер знају врло добро, да само један њихов узвик, или покрет, може имати озбиљних последица. Ну, и поред свега овога, виђају се често пута сузе на лицима, отврдлим од посла и умора. Њихова тежња за истином, њихова унутрашња борба, као и њихов осећај о огромној одговорности, најбоље се види из питања, на први поглед, наивних и излишних, која они постављају окривљеном. Личности, веома познате и чувене, изјављују: да су им то били најтежи часови у животу. То је с тога, што све ишчезава, или постаје бедно кад је реч о животу човечијем. Установа пороте у корист је оптуженог, јер је она милостивија од редовних судова.

Владање и понашање оптуженог пред поротним судом, сасвим је друкчије од онога у кабинету истражног судије. Дошав к себи, од првог изненађења, он је имао времена да о свему размисли, и да, научен од свога адвоката, преправи одбрану. Његова грижа савести, већ доста стара, није више онако жива и тешка, као што је у почетку била. Он се већ у велико нада, да ће поколебати мишљење поротника.

Ако је међу окривљенима било и таквих, који су признавали кривицу и понашали се понизно и покајнички, већина их сада све поричу. Узалуд им читају њихове исказе; они их сасвим поричу. Они се „*не сећају да су то казали*“, или, ако су и казали, „*то је било само зато, да их оставе на миру*“. Узалудно је и суочавање са сведоцима. Они дрско одговарају: „*да се сведок вара*“, или „*да има нешто против њих*“. У присуству једног позитивног факта, или неоспорног доказа, они се праве „*да не разумеју шта то значи*“. По неки иду тако далеко, да прекидају председника у говору, прављењем „*вицева*“ и исмејавају сведоке причањем појединих шаљивих анегдота. То су обично адраповци париски, ревносни посетиоци „кафе — шантана“ и малих позоришта, из којих су и позајмили овај начин говора. Кад дође ред на њихову одбрану, они се усиљавају, да представљају какву знатну особу, позајмљујући за то афектацију, глас и покрете из комада, којих се још сећају. Они се обраћају галерији, јер знају добро, да је тамо публика, и да ће новине репродуковати њихозе фразе. Вечита сујета рђавих глумаца, да буду једнаки у свима правцима...

Противно овоме, седница је понекад плодна у драмским догађајима: изненадна признања, своје-вољна открића, дирљиве сцене. Поротни суд града „Haute-Veinne“ суђаше једно оцеубиство. Приликом суочавања оптуженог са сином жртве, који беху рођена браћа, означи овај последњи као творца злочина свога брата, али признаде и своје саучешће: „*То је Петар, повика он, који је убио нашег оца, а ја сам само присуствовао зло-*

чину и помагао му. Грижа савести гуши ме и гони да кажем истину, ја ма шта било.« Ухапшен одмах и послат пред друго оделење, он понови своје признање, говорећи: „*Ја трпим врло много, али ми је сасвим лакше од тренутка када сам признао свој злочин.*«

И ако су ова екстремна признања врло ретка, ипак она доказују, да морална свест постоји и код злочинаца. Представити овога као човека измученог грижом савести, немоћног да је даље сноси; као човека који налази спокојства само у признању, — није никако уображење, симбол, ни идеја песничка и сликарска, већ резултат посматрања једног истинитог психолошког факта. Поједини теоричари узалуд покушавају, да ослободе злочинца казне; он сам себе осуђује, или још боље, он постаје слободан тек са признањем свога злочина. —

О минутима дужим од векова

Претрес је свршен и порота се повукла у салу, ради саветовања и решења. Одлука њена примиче се крају; нестрпљење и узбуђење удвајају се. Ако се човек само сети, како потреса и убрзава нерве ишчекивање једног малог факта, или обичног догађаја, моћи ће разумети садање узбуђење публике, помоћу кога, нека се потруди, да замисли оно оптуженог. Сви погледи управљени су вратима, кроз која ће доћи казна. Прошло је већ пола сахата, сахат, па и два сахата. Најзад звоно зазвони. Председник поротника — по годинама најстарији међу њима, устаје и, стављајући десну руку на прса, објављује одлуку овим изразима: „*Тако ми моје части и савести пред Богом и људима, одлука је пороте: да је оптужени крив...*« Ћутање, пуно неспокојства и грозничавости, које прати ове речи, чини: да оне одјекују као звук каквог мртвачког звона. И сами поротници нису мање, узбуђени од публике у овоме тренутку. Причају за једног талентираног глумца, који је 20 год. стајао очи у очи са публиком, како никако није могао успети, да изговори горњу формулу.

Оптужени, који је био удаљен из сале за време решавања, улази сада у њу, да чује реч, која га осуђује. Приликом читања решења, многи од њих усиљавају се, да остану равнодушни. Већина њих, храбрена до овог часа варљивом надом, чувши за поротничку одлуку, постају модри, скрушени, или иду још даље, па траже утехе у јецању. Има их и таквих, који плачу, или падају у несвест, те су, с тога, чувари приморани, да их придржавају. То су, махом, они који су за време претреса били охоли и хвалисави.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 6

II.

Господин Барон де Верније, пријави слуга раскривајући завесе на вратима малога салона у којем се обично бавила госпођа Шасен.

Она се подиже узвикнувши и притрча барону.

Тако је она још као дете, као млада девојка и као млада жена дочекивала најбољег пријатеља свога оца и свога мужа, кад се враћао с дуга пута.

— Ви!... Бароне!... Најзад сте ту!... То се зове срећа! Кад сте приспели? Колико има, како сте на путу? И, најзад, одакле долазите?

И не сачекавши време за одговор, настави она, да њерета и запиткује, живахно и радознало, као болесница, која се опија и најмањом срећом.

Он је то сасвим добро осећао и посматрао је потресено; али је слутио и то, да она заборавља на своје болове и радости због састанка, али да ће се они наново појавити опорији и оштрији.

Па тако и би: лице јој се смрачи; она се заплака.

Он је остави да дуго плаче, јер је увиђао, да су сузе за њу биле благодет. Чуо је, како јеца, па како, затим, прошапута: „Опростите! Опростите! Сувише је тешко, не могу издржати!« А он рече благо:

— Вама да опростим?... А шта то? Што сад плачете, као да је пред вама ваш отац, коме нисте никада сакрили никакав свој јад?

Али она већ подиже очи и рече, покушавајући да своме гласу дâ сталности и сигурности:

— Ви се варате, драги пријатељу, мене не тишти никакав јад. Само радост, што вас опет видим... изненађење ме је овако сплело...

— Да, да, радост и изненађење! Знам ја то.

Он је повлађивао, јер није хтео да пренагли, пошто није хтео одмах првога вечера да тражи поверење, које би она сутра-дан могла опет да му ускрати. С тога јој је причао, као да и не опажа, да она још непрестано полако плаче, весело и задовољно о својим путовањима и о одлуци, о којој нико живи неће веровати, о одлуци, да остане читаву годину дана у Паризу.

— Читаву годину! Ах, како је то лепо! И ви ћете ме често посећивати?

— Сваки дан, само ако то желите.

— Ах, како је то лепо!

— Данас ћу да вас оставим. Хтео бих још мало и да се одморим. Овако путовање, непрекидно од Јужне Америке до Париза ипак замори мало човека. Али сутра у два сахата, доћи ћу опет. Је ли вам тако по вољи?

— Разуме се! разуме се! рече она смејући се.

Сутра-дан нађе се барон Роберт у уречено време опет код Лауре Шасен, и после неколико обичних, незначајних фраза с обеју страна, отпоче он:

— Знате ли, драго дете, да се ја озбиљно на вас љутим?

— Љутите се на мене? запита она зачуђено.

— Јесте, на вас! Јуче сте, чини ми се сасвим заборавили, да сам ја био веома добар пријатељ вашега оца и вашег — првог мужа.

— О-о! како можете тако штогод веровати?

— А како да не верујем, кад ви, не само што ми не поклањате поверења, него шта више покушавате ме још и обмањивати?

— Ја, па да вас обмањујем!

— Да, да! јер сте ми рекли, да вас не тишти никакав јад, нити вам душу испуњава какав бол!

— Али, ја вам кажем...

— А ја... ја кажем вама, рече он сасвим одлучно, — вас тишти најужаснији јад... а именоваћу вам и узроке ваших јада... Човек, чије име носите, Луј Шасен, коме сте пружили своју руку, јер вас, нити ваш отац нити ја, не могасмо сачувати, спречити — тај вас човек пренебрегава, вара вас, упропашћује вас. Немојте покушавати да одричете. Ја вам тако што насигурно не бих казао, кад не бих био убеђен, да вам говорим истину, и да вам тиме, што вам казујем, не казујем ништа ново.

Његов је глас звонио тако јасно, тако одређено, да се она није усуђивала ма шта одговорити.

Он отпоче опет:

— Кад би ви били још у сумњи, ја бих, можда, и ћутао. Али како би могли још сумњати? Кад се извезете, нађете га с другим женама; ако останете код куће, пролази он у њиховом друштву поред ваших прозора. Он тера далеко, да, Бог зна, куда лута. Три дана није ногом ступио у ову кућу.

Она покуша да пориче.

— Ах! Видите ли, да то знате? узвикну он. Ја вам сад говорим, као што би ваш отац говорио... Ваша је дужност, да се отргнете од тога бедног живота. Свака жена излаже опасности своје рођено достојанство, која трпи такво понашање. Ви не смете допустити, да се једно поштено стечено имање, као што је ово од вашега оца наслеђено, од којега је ваш отац чинио најплеменитију употребу, профућкава у овако распусничком и развратном животу! А ви немате у својим годинама ни права, да се осудите на вечити пакао. Ви можда мислите, да то смете сматрати као преданост, као резигнацију; али такав живот води, пре или после, смрти! Ја нећу то... мој бедни Лоранти неће то, па и ти, мили мој Живрејуу, нећеш, да нам наше дете умре. Нас троје заповедамо му да живи!

И он јој заповедаше потпуним звуком својега гласа, својим покретом, погледом својих очију.

Она приклони главу, обори очи и рече тихо:

— Шта да чиним?

— Ви се морате развести, одговори барон,

Она уздрхта, погледа страшљиво око себе и рече тихо, сасвим тихо:

— На то сам, до душе, већ помишљала. Али да ли бих могла и успети са разводом?

— А зашто да не? упита он зачуђено.

— Јер... јер, рече она устежући се и још тише, — јер би га развод учинио опет сиромашним, и... јер он не би допустио, да до такве пресуде дође.

— Како ће он то моћи да спречи? Његово је неваљалство познато.

— Ја вам кажем, он неће допустити, да до тога дође.

Барон виде, како је она пребледела и дрхтала, па викну:

— Ах! Сад разумем вашу резигнацију! Мислио сам, да ви још осећате љубави према њему?... Хвала Богу, о томе нема ни говора! Ви га се дакле бојите?

— Јесте, јесте, ја га се бојим, шапутала је она.

— Он ће знати, да ја над вама бдим, и неће се усудити, да вам учини ма икакво зло.

— Усудиће се он све.

— Толико се, дакле, ви њега бојите?... Па онда је ваш живот још сто пута ужаснији, него што сам мислио. И ту да оклевам? Да чекам још? Ни тренутка више! звоните по вашу девојку! Наредите да вам се донесе шешир и огртач и пођите сместа самном!

Она је слушала, као да јој њен отац говори.

Али кад су хтели да пођу, запита она бојажљиво:

— Куда хоћете да ме водите?

Не одговарајући, барон је узе под руку, привуче је себи и рече родитељским тоном:

— Ходи, драга кћери, ходи! хоћу да те спасем.

III.

Барон Роберт је одвео госпођу Шасен Др-у Рено-у своме адвокату, једном од најбољих у целом Паризу, који је, у колико му је допуштао посао, био и друштвен човек, те се, кад му је барон дао објашњења о стању ствари, изјаснио, да би под таквим околностима развод свакојако морао бити потребан.

— Јер ви јамачно знате, рече он, развод, као и смрт, разрешава брачни однос и доводи ликвидацију обостраних права. Она страна, противу које испадне пресуда, губи оне користи, које су му уговором дате или су му после свадбе уступљене. За Шасена би то значило евентуалну пропаст.

— Е, драги докторе, одговори барон, онда би му пала у део само његова заслужена награда, праведна казна, и ми рачунамо на вашу вредноћу и познавање закона, које ће му обадвоје што пре навући на врат.

— Што је могуће пре, одговори адвокат тресући главом: не уздајте се и сувише чврсто у добар исход! Баш тај закон, о коме говорите, забрањује ми брзо поступање. Какви узроци дају повода парницама за развод брака? — Насиље, злостављања, тешке увреде. Је ли господин Шасен био ослон према својој жени? Није! јер би ми то иначе већ приповедали! Да ли је злостављао? И то није. Остаје, дакле, само тешка увреда. У том погледу стоје ствари, разуме се, друкче. Шасен је своју супругу увредио исто тако речима, као и делима. Али ко је чуо речи? Ко је видео дела? Где су сведоци? Свако ће, одговарате ми ви, стати сведоком за његово срамно понашање! Али *свако* је веома лабав појам. Јавно мишљење, велите даље, биће на нашој страни. Али се јавно мишљење даје, ако је човек умешан и богат, и обоје је случај са Лујем Шасеном, без тешкоћа определити, упутити, обрлатити, створити. У осталом с тиме сте, јамачно, на чисто, да сваки судија радије доноси своју одлуку на основу стварности, него по гласовима, по спољњем изгледу. Њему није довољно, да има морално убеђење; он мора гледати да му се убеђење може ослонити на стварне доказе.

— А знате ли, драги докторе, да ваше речи утичу веома неповољно, није се могао барон уздржати, да не каже. Кад бисмо вас хтели слушати, онда би једва смели ствар и отпочињати.

— Ви ме нисте добро разумели, господине бароне, Хоћу само да утврдим, да ми смемо рачунати само са сасвим поузданим ударцима, ако желимо да добијемо парницу, и то да је добијемо брзо.

— Тако? То сте хтели да докажете? Зашто то нисте раније рекли? Истога смо мишљења и ми, узвикну барон без обзира на госпођу Шасен, која је постала бледа као смрт па онда запита даље:

— Какве врсте треба да су ударци које хоћемо да изведемо?

Адвокат настави:

— Насиља, злостављања, тешке увреде оставимо на страну, јер би за њихово доказивање прошло много времена, ми ћемо се, на против, тужити, на основу § 230 грађанског законика, просто на просто због браколомства, учињеног од стране мужа, и тражити развод од стола и постеље.

— Браво! Тако је добро! викну барон, и овога пута без обзира на особу, које се управо ствар и тицала.

— Браколомство је, говорио је др. Рено даље, безуслован основ за развод, то значи: он чини сувишнима сва разабирања. Судија има у виду само закон и ослања се на његове параграфе. Он испитује, да ли постоје довољни докази за браколомство.

— Да, али како ће се поднети ти докази? Та човек је само у том случају кажњив, ако одржава интиман одношај са туђом женом у брачноме стању.

— По кривичном закону, да. Али у нашем случају ради о тужби за развод; и овде постоји савршена једнакост између мужа и жене. Не пита се, где и како је повређена брачна верност, него је главно, да је она повређена.

— Изгледи се непрестано побољшавају, мислио је барон, који је проживео све ступње између наде и сумње. „Такав доказ ће се лако принети!... Луј Шасен се скоро никако више не бави у својем стану. Где проводи дане и ноћи? По свој прилици код какве метресе.

— По свој прилици, велите. Али нама је потребна сигурност! Он ће тврдити, да спава код пријатеља, у клубу, под ведрим небом. То све није забрањено.

— Ја ћу до сутра сазнати за имена и станове његових љубазница, утврдићу истину, да он са њима живи.

— Како, молим вас? Разуме се, сведоцима. Али с тиме морате бити на опрези! Љубазница ће — одрицати. Послугу ће он поткупити новцем своје жене. Туђини или пријатељи умеће да се извуку из те ствари; јер ко се радо уплиће у породичне односе?... Али узмимо, да ви нађете неколико сведока; хм, према њима ће он ставити друге сведоке, који ће опорећи исказе ваших сведока. Куда ће онда одвести резултати поведене истраге — ко може знати? Не! ако тако будемо поступали у парници, онда ће суд имати да рачуна само са нагађањима, и Луј Шасен не губи при томе ни стопе од свога земљишта, а тако што морамо ми избегавати по сваку цену.

— Па којим путем треба да пођемо? упита барон Роберт, овај мах живље него до сад, јер његов живахан темперамент није био згодан за околишења, којима се не може догледати краја.

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Председник суда општине Н. дао је оставку на своје звање која му је и уважена. Начелство окружно наређује, да се председник разреши одмах а дужност да преда најстаријем члану општинског суда, без напомене: да ли најстаријем по годинама или по звању. Начелник срески спроводи исти акт општинском суду, и, општински суд у присуству општинског одбора, разрешава председника од дужности, а за заступника његовог одређује члана општинског суда који је по годинама старости најстарији, а не и по звању, оснивајући ову своју радњу на члан 23. закона о устројству општина и општинских власти.

Ово не буде право ономе члану општинског суда који је најстарији по звању, а млађи по годинама од онога који је одређен да заступа председника, те ово достави надзорној полицијској власти, и иста власт поништи радњу општинског суда, с напоменом, да је суд у овоме случају погрешно радио и нареди, да се дужност председника преда најстаријем члану општ. суда по звању, оснивајући ову своју радњу на члан 47. тачку 4. поменутог закона.

Овај писар моли нас сада за објашњење: ко је у овоме случају погрешно радио, да ли општински суд или полициска власт? и на то питање ми му одговарамо:

Да је у конкретном случају радња среске власти правилна, а да је радња општинског суда била погрешна, са ових разлога:

Што по јасној одредби тачке 4. члана 47. закона о устројству општина и општинских власти, — која гласи: «Председника кад осуствује или је спречен заступа у дужности *по звању* старији члан општинског суда» — право заступања председника општине припада ономе члану, који је раније за члана изабран, без обзира на то, што је неки други члан истога суда по годинама старости старији од овога, јер је између дејствујућих чланова општинског суда, *по звању старији онај члан*, који је од њих пре за то звање изабран. Никако пак то право по закону не припада некоме члану суда, *само по томе, што је он по годинама старости старији* од других чланова, јер то закон, *за овакве случајеве* није предвидео.

Само у ономе случају, кад *дејствујући* председник општине треба да председава на општинском збору и у бирачком одбору, или, кад треба да састави суд за суђење, па је ма каквим узроком моментално спречен да те послове врши, заступа га у тим дужностима *по годинама* најстарији кмет исте општине, или, ако кмета нема, по годинама најстарији одборник. То је смисао четвртог одељка тачке 3., члана 21. и првог одељка члана 23. закона о општинама, а, за заступање у дужности председника општине, у опште, кад одсуствује или је спречен, закон о општинама прописао је специјалну одредбу у својој тачци 4. члана 47., иначе, та би одредба код поменутог члана 21. и 23. истога закона, била илузорна, кад би се друкче тумачила и примењивала.

* * *

С... Ј. М. писару општине Р.....

Примили смо тражене разлоге судије првостепеног суда, које сте нам у препису послали, а са којих је он поништио пресуду општинског суда, по спору села О. противу масе Ј.... Ш.... због заузећа извесног земљишта истога села, у вредности 18 динара, и, по размотрењу и оцени тих разлога и пресуде општинског суда, налазимо: да су по нашем мишљењу разлози судијини, о поништају исте пресуде, погрешни и на закону неосновани. Зато би општински суд требао у овој прилици да учини употребу од права које му даје § 20 *б.* грађанског судског поступка, који од речи до речи гласи овако:

«Кад судија по предњем §-у учини општинском суду примедбе на пресуду или решење, тицале се оне поступка или суђења, општински суд, ако их усвоји, управљаће се по њима и другу пресуду или решење донети, а, ако би на против, имао разлога да остане при својој одлуци, он може понова послати предмет првостепеном суду, са својим разлозима, зашто при пресуди или решењу остаје. Тада ће првостепени суд размотрити предмет у пуној седници (колегијуму), па, ако разлоге општинског суда уважи. одобриће одлуку његову, у противном случају, учиниће општинском суду примедбе, по којима је овај дужан у свему поступити».

(Види закон о изменама и допунама у законику о поступку судском у грађанским парницама од 26. јануара 1901 године).

* * *

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да је ТБр. 96, 97; 97-а, и ТБр. 98, VII. дела закона о таксама, прописано: које ће таксе општинске власти наплаћивати у корист своје касе а које опет у таксеним маркама.

Према томе, у погледу наплате таксе код општинских власти, треба се управљати по овим законским наређењима, и по § 23 под *а, б, в,* и *г,* грађанског судског поступка.

* * *

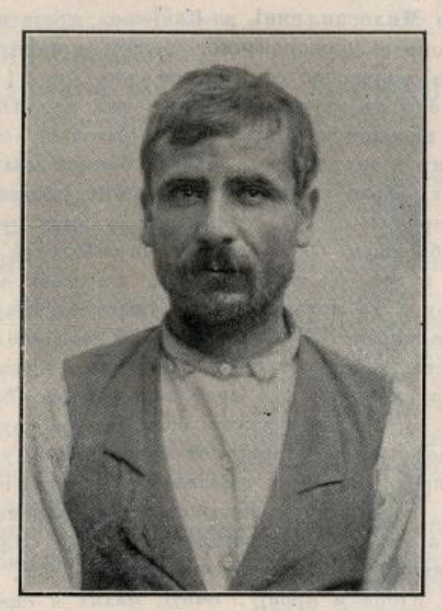
На задатак у броју 30. нашега листа, од ове године, правилно је одговорио још и Љубомир Ж. Давидовић, писар општине љубовијске, у срезу азбуковачком.

Његов одговор уредништво је добило кад је претпрошли број већ био одштампан, но још не експедован, па с тога и његово име уврштујемо у ред оних општинских писара, који су правилно решили задатак.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Јеремије Ђорђевић, како се назива индивиду-а, чију слику износимо, решењем кварта палилулског стављена је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе ствари, коју је извршила г. Андри Чупићу, економу овд. ноћу између 7—8 тек. мца. Иста ова индивиду-а почетком ове године била је осуђена од стране кварта савамалског на 30 дана затвора због просте крађе ствари г. Ђоки Вељковићу економу из Палилула. Том приликом називала се **«Јанко Ракић»,** те је под тим именом и осуђена. Према овоме, а у интересу успешне истраге, преко је потребно утврдити идентичност овог крадљивца, који је, и иначе, по свему сумњив, па с тога поменути палилулски кварт моли, како власти тако и приватна лица, које о њему буду ма шта знали, да му то одмах доставе.

Јеремије — Јанко има 26—28 год., повисоког је стаса, добро развијен, у опште црномањаст, очију зелених, обрва густих и црних, браду брије. Као Јеремија родом је из села Крњева а као Јанко из Сараораца, среза орашког, округа смедеревског. Акт управе града Београда 23115.

ПОТЕРЕ

Петар Чуљић, родом из В. Дренове, среза трстеничког и бив. двадесето-годишњи осуђеник нишког казненог завода, побегао је са осуде 6. тек. мца у 5 сахата по подне. Он има 30 година, високог је стаса, косе црне, обрва црних, очију граорастих, образа округлих, бркова црних и густих, на челу више десног ока има белегу од посекотине. Управа нишког казненог завода актом својим од 7. тек. мца Бр. 1877 моли све полициске власти за најживље тражење овог бегунца, кога, у случају проналаска, треба под јаком стражом, њој спровести. Акт управе града Београда Бр. 23988.

Ноћу, између 24. и 25. пр. мца украдени су: један коњ и једна кобила Велимиру Маноиловићу, земљоделцу из села Бољишне, округа смедеревског. Украдени коњ има 15 год., длаке је ђогатасте, висок 146 см., са жигом је *«В иук XI»*. Кобила има 8 год., длаке је доратасте, висока 145 см., са истим жигом, као и коњ. Начелство округа смедеревског актом од 4. тек. мца Бр. 8852 моли за тражење лопова и покраће. Акт управе гр. Београда Бр. 23851.

Милан Бајић, трговачки помоћник, родом из Ваљева, решењем неготинског првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због покушаја убиства. Милан, који је у бегству, средњег је стаса, црномањаст, има малу црну браду и бркове. Поменути суд актом својим од 30. пр. мца Бр. 8296, моли све полициске власти за тражење овог Милана, кога у случају проналаска, треба стражарно спровести или непосредно суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23852.

Јован Јестровић, бив. притвореник среза посаво-тамнавског, побегао је из притвора 2 тек. мца. Он има 35 год., средњег је стаса, црномањаст, дежмекаст, косе и очију црних, бркова малих, танких, на бради има белегу од посекотине. Начелник поменутог среза депешом Бр. 8254, моли све полициске власти, да живо трагају за овим бегунцем, који се, како се сазнаје, спрема за одметање у хајдуке, па, у случају проналаска, да га њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23351.

Раденко — Маринковић Милосављевић, Тома — Тодор Марковић и **Ранко Н.,** цигани скитачи, решењем пожаревачког првостепеног суда стављени су под поротни суд и у притвор због опасне крађе. Раденко има 50—60 год., повисок је, плав, сед, на десној руци има ожиљак од секире; занима се џамбасењем, калајисањем и прављењем ножница. Тома има до 30 год., омален је, дежмекаст, црномањаст, образа округлих, брија се. Ранко, чије се презиме није могло сазнати, има такође око 30 година, високог је стаса, црномањаст, образа округлих, носа мала, бркова црних и кратких. Пожаревачки првостепени суд актом својим од 25. пр. мца Бр. 34732, моли све полициске власти за најживље тражење ових крадљиваца које, у случају проналаска, треба стражарно спровести поменутом суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23391.

Сима Лукић и **Светозар Љубисављевић,** родом из села Лозовика, среза јасеничког, округа крагујевачког и бивши притвореници поменутог среза, побегли су из притвора 10. тек. мца Оба бегунца имају по 20 година, средњег су стаса, у оделу су народном. Начелство крагујевачко депешом Бр. 14213, моли за тражење ових бегунаца, које, у случају проналаска, треба стражарно спровести или њему, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 24263.

Станислав Ботунић, родом из села Сиколе и **Марко Н...,** родом из Бугарске, решењем среза брзопаланачког од 12 тек. мца Бр. 6222, стављени су под кривичну истрагу и у прит-

вор због више злочинства. Они су у бегству, па с тога поменути срески начелник моли све полициске власти, да их у својим домашајима најживље потраже и у случају проналаска, њему под јаком стражом спроведу. **Станислав** има 32 год., висок је, крупан, црномањаст, на челу, више ока, има белегу од убоја. **Марко** има 30 година, средњег је стаса, дежмекаст, у лицу црвен, браде и бркова плавих. Акт управе гр. Београда Бр. 24305.

Никодије Кода-Микић, из Д. Видова, окр. моравског, **Илија Цупрић-Купљић** из Бигренице ср. параћинског и **Јован Ђорђевић,** из Подгорца ср. бољевачког, див. осуђеници београд. казненог завода, а сада одметнути зликовци,

решењем начел. окр. моравског од 21. пр. м. № 10.067 позвати на предају, (187 бр. Срп. ских Новина) али они се нису ни до данас јавили власти. С тога начелство окр. моравског, решењем од 10. ов. м. № 11.053, а на основу чл. 3. закона о хватању и утамањивању хајдука, оглашава их за хајдуке и објављује, да је свакоме слободно убити их.

Никодије (сл. бр. 876) средњег је раста, дежмекаст, трбушат, кад говори глас му је промукао и крклав. Илија (сл. бр. 854) мало је већи од Никодија, црних је очију, бркова мањих, носи и брадицу. Јован (сл. бр. 472) висок је као и Илија, црних очију, мањих бркова. Свима је око 35 година.

Од одела носе чакшире и гуњеве од сукна, и нове астраганске шубаре, а по потреби ме-

њају га и носе влашко са великим шубарама. Од оружја имају магацинке са 7 пука, а Никодије и револвер, сат са ланцем и на прсима неке беле ордене.

Манча Гагић, родом из села Росомаче, среза нишавског, решењем пиротског првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због опасне крађе. Манча, који је у бегству, има 33 год., средњег је стаса, црномањаст, просед, бркова смеђих, има зелене очи и ретке зубе. Поменути суд актом својим од 24. пр. мца Бр. 8260, моли све полициске власти за тражење овог крадљивца кога, у случају проналаска, треба стражарно спровести истом суду, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 23624.

Сима Достић, из Глоговца, среза деспотовачког, округа моравског, **Љубомир Милорадовић** из Пругова, среза пожаревачког и **Владимир Милосављевић** из Каменова, среза млавског округа пожаревачког, решењем начелства округа моравског од 10. тек. мца Бр. 11056, оглашени су за хајдуке. **Сима** има око 36 година, високог је раста, добро развијен, очију великих и жутих, уста малих, бркова малих и смеђих, обрва црних и састављених, образа дугих, предњи су му зуби црни, у лицу је по мало богињав. Од одела има на себи уске чакшире и гуњ од жутог шајка, на глави црну шубару а на ногама црвене опанке и шарене вунене чарапе. **Љубомир** има 30 год., средњег је раста, добро развијен, смеђ, очију буљавих, бркова смеђих и при врху заковрчених, браду брија, зуби су му здрави и бели, говори крупно. Од одела има: антерију од сурог шајка, узане чакшире са великим гајтанима и јелек од истог шајка, на ногама црвене опанке и шарене чарапе а на глави астраганску шубару. **Владимир** има 31—32 год., средњег је стаса, широких плећа и прсију, очију малих и смеђих, обрва великих и састављених, лица округла и по мало богињава, зуби су му крупни и здрави, а ход тром. Одевен је у одело од сивог, народног сукна а на глави има стари, штофани шешир мрке боје. Начелство округа моравског депешом од 10. тек. мца моли све полициске власти да похватају или побију ове зликовце. Акт управе града Београда Бр. 24199.

ТРАЖИ СЕ

Ђоку, сина Илије Банковића, машинбравсера из Ниша, који је одбегао од својих родитеља, тражи начелство округа нишког актом Бр. 14622. Одбегли Ђока има 12 година, стаса је повисоког, пун, очију плавих, косе кестењаве, у оделу је матроском, боје жућкасте. Пронађеног треба спровести начелству нишком, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 24137.

Јована Вучковића, трговачког помоћника, родом из Босне, окривљеног за опасну крађу, тражи кварт врачарски управи града Београда актом својим од 10. тек. мца Бр. 12352. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или самој управи с позивом на акт Бр. 23412.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

× Анка кћи Милована Батавељића, из Д. Грбипа, у окр. крагујевачком, 3. ов. мес. обесила се у башти испод куће.

+ По извештају начелника среза беличког од 7. овог мес. Павле Радовановић — Пољаковић из Ратковића, судски притвореник, који је на смрт осуђен, исекао је оков, обио апсану и побегао. Стражари то одмах примете и даду се за њим у потеру. Један жандарм стигао га код воденице Раденковића, позвао га на предају, па кад се овај није хтео предати, убио га је. Леш је пренет у јагодинску болницу и секциран.

— Обрад Милијић из Радобуђе, у округу ужичком, ноћу између 3—4 о. м. убио је Миленка Стојадиновића онд. из освете и због љубавног односа убијеног са Катом снахом Обрадовом. Обрад је у рукама власти и дело признао.

ИСПРАВКА

У прошлом 34 и 35 броју, Полиц. Гласника погрешком слагача и непажњом коректора, потекле су се грешке: које местимице кваре смисао. Грешке су ове: На стр. 265 у рубрици, „*Живе слике*“ у 3-ем реду озго стоји «partroits porlés», а треба «portraits parlés»; у 8-ом реду исте ствари у место «проналазе ту одлучност», треба «проналазе ту личност»; у 13. реду оздо место «није ни онде», а треба да је «није ли онда». На стр. 266. у првом ступцу, у 43 реду озго у место «изрози» треба «израз» а у место «што су такови» треба «што је такав». У завршетку чланка «Живе слике» у место: «и ово не би било сасвим тачно и потпуно било би» треба читати: «и ако не би био сасвим тачан и потпун». На стр. 270 у 2. реду оздо у место «где некада није остао» треба да стоји «гди никада није био», а у 5 реду оздо у место: «утонуо у завештање» треба: «утонуо у незнање». У 2. ступцу 270. стр. у 4. реду озго, у место речи: «које погоди» треба «које походи». У 26. реду оздо, у место: «Тамо он у затвору очекује» треба: «Тамо у затвору, очекује он» и т. д.

Моле се читаоци да ове грешке исправе.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Указ о сазиву Народнога Представништва за 1901 г. II. *Стручни и научни део:* 1) Лондонска егзекутивна полиција, од М. П. Јов. III. *Поучно забавни део*: 1) Ћелија бр. 1. 2) Историја једног злочина у преводу од Д. Ђ. Алимпића, 3) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења:* V. *Службене објаве:* 1) Из полициског албума, 2) Потере, 3) Тражи се, 4) Криминалне белешке. 5) Исправке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 37. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, благоволео је превисоким указом својим од 17. септембра ове године, поставити:

за писара прве класе среза тимочког, округа тимочког, Ђорђа Стојановића, порезника четврте класе крагујевачког пореског одељења, по његовом пристанку и по молби.

П№ 21173. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 17. септембра 1901. године у Београду.

Министар унутрашњих дела, по предлогу начелства округа моравског, а на основу члана 4. закона о хватању и утамањивању хајдука, под 12. септембра ове године, решио је,

да се главе оглашених хајдука: Никодија-Коде-Микића, из Доњег Видова, Илије Ћупрића-Куплића, из Бигренице, среза параћинског, Јована Ђорђевића, из Подгорца, среза бољевачког, Симе Достића, из Глоговца, среза деспотовачког, Љубомира Милорадовића, из Пругова, среза пожаревачког, и Владимира Миосављевића, из Каменова, среза млавског, који сви хајдукују у округу моравском — уцене свака са по 1000 динара, с тим, да се ове уцене издаду као награда, оним лицима, која ове хајдуке похвaћају или побију, или их прокажу власти да она то учини.

П№ 20694. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 12. септембра 1901. године у Београду.

Милутин Рајковић, ванредни писар прве класе начелства округа крагујевачког, и вршилац дужности писара среза крагујевачког, умро је на дан 12. августа ове године.

П№ 21112. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 14. септембра 1901 године у Београду.

РАСПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

П№ 9238.

16. септембра 1901 год.

Београд.

Свима окружним начелствима

Примање болесника наших и страних поданика на лечење у земаљске болнице; утврђивање њихове принадлежности, и наплата учињеног трошка, регулисани су правилима за среске и окружне болнице и многобројним расписима од којих су за утврђивање принадлежности најважнији: С№ 1440 од 28. Априла 1881. год. (Санитет. Збор. књ. друга свеска друга, стр. 122), С№ 4715 од 21. Јула 1889. год., С№ 6398 од 28. Августа 1890. год. Па ипак у последње време, учестали су случајеви у којима болнички трошак наших и страних поданика, лечених у нашим болницама мора пасти на терет народног санитетског фонда, само за то, што се, због неуредних исправа и упутница у болницу, или због немарљивости управника болница или органа извршних власти, није могла утврдити принадлежност болесника.

Пошто ова немарљива радња одговорних лица у знатној мери штети касу народног санитет. фонда, то сам под данашњим С№ 9238. решио да се сваки болнички трошак који би од данас морао пасти на терет касе народног санитет. фонда за то, што се није могла утврдити принадлежност болесникова, наплати од оног управника болнице, или органа државне полициске и општинске власти, за кога истрага покаже, да је својим немарљивим вршењем постојећих наредаба осујетио благовремено утврђивање принадлежности болесникове.

Препоручујем Начелству, да се стара о тачном вршењу ове наредбе и саопшти је свима подручним полицијским државним и општинским властима и лекарском особљу.

Министар унутрашњих дела,
Н. Д. Стевановић.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

За неке мучније крајеве установљене су нарочите вечерње патроле, које су на служби од 5 сати по подне до 1 сат по поноћи, дакле 8 сати без прекида, а у те крајеве рачунају се варошки источни делови Whitechapel и Shoreditch. Овај источни део Лондона сав је огрезао у јаду, сиромаштву, пријављивању и злочину; то су места у која мало који честит човек иде и за која остали Лондон, у колико само то може бити, неће да зна. Узане, бедне улице испуњене су само становништвом најнижега реда ма кога заједничког интереса, било једне народности или једног запимања. Ту живе по групама н. пр. пољски и руски Јевреји, немачки кројачи, Хинези и т. д. Куће су пуне гада, а у њих воде неки уски и поцрнели уласци, којима, рекао бих, не може се краја догледати. Лица сасвим поцепана, жене пијане леже по калдрми, прибијене уза зид. Из оних најгорих јазбина, где се закупљују преноћишта, једни излазе а други улазе, а пуно их је што, немогући још ући, пред њима чекају. Читаве улице препуне су продавница свакојаке старудије (телалнице), у другима су опет пијаце тица, белих мишева пацова и т. д. Ту може да буде убистава, за која се никад не дозна. Деца, која ту завршају, могу бити увучена у оне мрачне пролазе кућне, да их ту за увек нестане. Са ужасом могу се видети вијадукти и пролази, где је злогласни „Jack the Ripper“ клао своје жртве. Пада у очи, да у том крају нема никаквих кола. То је зато, што би коњи ту морали скапати од глади. Из кућа бази кужни дах, од кога не можете избећи у овим тесним улицама; смучиће вам се, ако што брже не побегнете у коју ширу улицу, где ћете наћи више ваздуха. У овим крајевима патроловање по круговима веома је мучно и пуно опасности.

Позорници (fixed points) имају у вароши дању да мотре над маљим простором од кругова. Они су постављени на нај-

важнијим местима улица, пред јавним зданима и др. и деле се службом такође у два одељења. Прва је смена на позорничкој служби од 9 сати пре до 1 сата по подне и од 5 до 9 у вече, друга од 1 до 5 по подне и од 9 у вече до 1 сата по поноћи. Оба одељења сваке недеље размењују се једно са другим. Позорници морају будним оком пратити све што се пронесе, да примете ако је што крадено, и да мотре на свако лице које се у пролазу јави као сумњиво.

Што странцу у Лондону највише пада у очи, то је узорита и веома хваљена служба саобраћају. И ту је заведена смена на четири сата. Саобраћајни су позорници на својој тешкој служби од 8 сати пре до 12 у подне и од 4 по подне до 8 у вече, односно од 12 сати у подне до 4 сата по подне. Они могу низ кола зауставити само кад је нужда, гледајући за то најповољнију прилику. Најпажљивији треба му да буде, да се не би затворила која од укрштаних улица. Позорници морају мирно и учтиво да прилазе, да би кога зауставили или што задржали, али не и да хватају коње за узду, јер то може да причини какав несрећан случај, а лако и да изазове против полиције. Ко намерно ма чиме, неовлашћено, спречи саобраћај, бива тужен и, ако је непознат, притворен. Пешацима се, у прелажењу, указује свака помоћ. Где толико кола згомила, да се женскиње и деца не смеју усудити да иду даље, полицист сам спроводи заплашене поред коња и колских точкова до сигурног места.

Ови позорници саобраћаја задивљавају својом неуморношћу у служби. Са свих страна опкољени хаосем лондонског живота, усред вике људи, лупњаве коња и кола, стоје они на својим местима, на угловима и уличним наскрсницама, и леденом мирноћом дају правац свему, али све само знаком, мигом, без речи. Кочијаши се без поговора покоравају и најмањем знаку њихову. Речи нису уобичајене, а не би се ни разумеле уз вику која уши заглушује. При том ови позорници имају још времена да о свему могућном дадну обавештења онима, који их тога ради што упитају. Зато с правом лондонски жандарми зову себе „провиђењем за странце“. Мора им се признати, да су тога заслужни. „Боби“ је љубимац публике од реда. Он је у исто време и живи путопоказач, кога свако за пут пита. Често га питају и колико је сати. Увек је учтив, никад обесан; његова су саопштења увек кратка.

Констаблер у односима са публиком има да је увек учтив и пун поштовања и да на најбољи начин одговара онима, који га питају. У свако доба треба да је готов учинити све што му је у моћи и што се дâ сложити са службом, да би публику задовољио. Ма шта био питан, не сме у одговорима бити прек или набусит, него мора одговарати с највећом пажњом, не упуштајући се ипак у ненужне разговоре. Нарочито према женскињу и странцима мора бити пун учтивости. Ако случајно дâ какво погрешно обавештење, уобичајена учтивост чини те се то и не осети.

Но ипак као да се нађе по неки жандарм, коме је та учтивост више из себична рачуна. Тако кад је неки немачки полицист, бавећи се као странац у Лондону, упитао неког врло пажљивог и услужног уличног позорника откуд толика учтивост и љубазност у њих за свако обавештење, овај му одговори: „Па рачунамо да добијемо коју пару, јер смо рђаво плаћени!“ А да сви полицисти заиста нису тако учтиви док им се што не пружи, показује прича једног у Лондону настањеног Немца, који је, нашавши се у неком непознатом му крају, три полицаста једно за другим питао за прави пут, па му сваки од њих одговарао кратко: Тако право! Како му то није било доста јасно, питао је и четвртог, који му такође даде сличан одговор, и, кад му каза да му је криво за такав одговор, констаблер му рече: Вратите се у Немачку, одакле сте и дошли, ако вам није право! Таких, у осталом, изузетака има свуда.

С највећом смотреношћу мора поступати полицист кад кога хоће да притвори, јер се лична слобода у Енглеској веома цени. Ако има законских основа за притвор или лишење слободе, то се мора извршити лаким дарнућем рамена дотичнога лица. Униформовани полицист том приликом каже: „Ви се тражите“, а полицист у цивили: „Ја сам полицист и стављам вас у притвор због —“

Ако полицист није у стању да кога лиши слободе сâм, законом је овлашћен сваког од околних лица да позове у помоћ. Тога ради има да каже: „У име краља, позивам вас (каже и име, ако га зна), да мени, полициском чиновнику, у вршењу службе помогнете, да ово лице предам полицијској станици“. Ко такав позив не послуша, крив је за преступ, који се казни новчано и затвором.

Ако би полициски службеник у вршењу службе, нарочито приликом кад кога лишава слободе, био силом нападнут, има права да се за одбрану своју послужи оружјем. Но само у крајњим случајевима има право да употреби свој кијак (truncheon), пошто су сва друга средства безуспешна остала, па и тада да не удари нападача преко главе, него преко руку и ногу, да би га онеспособио за борбу. И у таким приликама од констаблера се тражи собом потпуно да влада и не сме никако пасти у јарост.

Над свеколиком уличном службом воде надзор и контролишу је сержани и инспектори. Но и виши интенданат често се јавља на улици, а у важним приликама (пожару и т. д.) увек је ту.

Нарочиту службу (special duty), као што је служба одржавања реда у позориштимâ, на зборовима, утакмицама и јавним продајама, врши у свакој дивизији једна нарочита, резервна жандармерија. Ову чине стари, а који су у служби били увек добри, резервни констаблери, сержани и резервни инспектор, који за то имају умерен додатак. На јаци од капута носе писме: R. У осталом мало се који годинама старији жандарм може видети на улицама лондонским, јер се жандарм који одслужи 17 година, махом узима за позорника многобројних музеја и јавних скупова, где такође има додатак.

Свакој дивизији придаје се, даље, неки број полицаста цивилно одевених (plainclohes сержани и констаблери). Они патролују према заповести, коју сваког дана добијају од претпостављеног им локалног инспектора из дивизионе канцеларије (Divisional-Office.)

Пада у очи, да на улицама лондонским нема жандарм-коњаника. Свуколику тешку службу отправљају само жандарми-пешаци. Дивизиони унутрашње вароши немају никакве коњичке жандармерије, па ни старешине нису на коњима. Но дивизиони који су по периферији (Outer-Divisions) имају известан број полицаста коњаника, и код њих су како инспектори тако и виши интенданти на коњима. Од прошле године коњи се набављају из Канаде и плаћа се један 25 L (600 динара). Но у свему Лондону има свега само око 300 полицаста на коњима. Сваки коњаник носи пар гвоздених ланаца као резервну узду, да их одмах коњу намакне, ако му каише ко злонамерно пресече. Коњаници (mounted men) су такође дневно 8 сати на служби, и то 3 сата, по правилу од 9 пре до 12 у подне, у коњушницама, а 5 сати на служби патроловања. Ово патроловање (dispach duty) обично започиње тек по заласку сунца и прописује се сваког дана.

(Наставиће се)

ПРИЈАВА СТРАНАЦА У ФРАНЦУСКОЈ

Установа *личне* пријаве странаца у Француској — месној полицијској власти — није давнашња. Она је постала тек у новије доба услед неопходне потребе за јавну безбедност.

Полиција, као установа јавне безбедности, треба и мора добро да познаје, не само људе — домородце — који су својим рођењем, положајем и занимањем, стално везани за место, у коме она врши своју улогу, већ тако исто, па још и од веће је важности за њу, да познаје и странце, који долазе или само пролазе, било ради каквог посла било ради простог уживања. Ово је потребно с тога, што се међу таквим лицима — странцима — налазе врло често највећи зликовци и варалице, који својим преласком најбржим срествима — жељезницом и лађом — у страну државу заварују траг свога казнимога дела и избегавају заслужену казну, а што је најопасније по само друштво, у коме су дошли — често продужују и у новоме месту вршење кривичних дела, гледајући, да и одатле умакну у ново и поново своје намере извршују. Па зато је и за полицију врло важно, да добро позна тај елеменат, са којим ће неминовно имати посла.

Како ове установе, као још и многих других корисних за само вршење полициске службе, на жалост за сада још нема код нас, а жеља је наша, а и сама потреба то захтева, да се што пре установи, — то у намери, да ово послужи као грађа и материјал за исту, изложићемо овде и упознати наше читаоце

са овом установом онако, како она постоји у француској и Паризу, где смо имали прилике, да се са њим из ближе упознамо на самоме месту.

* * *

До 1888 год. странци у француској нису имали никаквих обвеза ни дужности, да се *лично* пријављују оној полицискоj власти, где мисле да се настане на краће или дуже време, било да ту врше какву професију, било да живе као рентијери. Могли су комотно доћи у ма које место француске, ту остати колико хоће, прећи у друго, треће и т. д. бавити се свуда по својој вољи, а да ни у једном од њих полиција не сазна ништа више о њима, до само оно, што им сопственик стана где су одсели, у пријави означи.

Било је дакле онако, како сада постоји у нас.

Овим је у многоме олакшан прелазак странаца, а нарочито злочинаца и варалица, у Француску и њен центар Париз, јер су били сигурни, да се тамо немају никоме ни за шта пријављивати, да им нико неће тражити обавештења о прошлости, ни шта мисле у будуће радити, од чега живети, а још мање изискивати и доказе о својим наводима.

Услед тога настала је велика навала сумњивих лица, варалица, лопова и т. д. Сви су они задавали француској а нарочито парискоj полицији, доста мука, брига и посла.

Осетила се дакле потреба, да се, ако не са свим, а оно бар на извесан начин у неколико спречи долазак оваких проблематичних лица. У том циљу издан је декрет од 2. октобра 1888 год. о бављењу странаца у француској, по коме су сви странци дужни, да се *лично* пријављују полицијскоj власти онога места, где буду дошли да живе, било на краће или дуже време. Овај је декрет и сада у потпуноj својој важности.

Пријава се подноси у року од 15 дана од дана доласка.

У пријави мора се означити ово:

1. своје име и презиме,
2. име и презиме својих родитеља — оца и матере,
3. народност и чије је државе поданик,
4. место, дан, месец и годину свога рођења,
5. последње место свога становања,
6. своју професију — занимање и средства за издржавање,
7. име, године старости и народност своје жене и малолетне деце, ако се и они са њим налазе, и
8. улицу и број куће где станује у времену кад ову пријаву подноси власти.

За доказ својих навода у пријави и идентичности своје, странац мора показати на увиђај *јавне исправе*, којима се његови искази утврђују. Ако ових нема, може му се оставити известан рок, ради набавке истих.

О учињеној пријави добија *реверс*, у коме се налазе попуњене све горње рубрике по пријави још са назначењем јавних исправа, којим је утврђена истинитост пријаве и идентичност лица.

Реверс треба чувати за доказ учињене пријаве, а сем тога мора се увек показати на захтев ма кога органа власти. Ако се реверс не може показати, претпоставка је, да се особа није пријавила власти.

О свакој промени стана, странац је дужан да извести власт. А тако исто пре но што оде из досадањег места становања у друго које, било да се налазе на територији француске или не, — дужан је такође да јави власти, као и где мисли да отпутује ради бављења на краће или дуже време.

Кад из овог места оде у које друго, а из њега у треће и т. д. која се налазе на територији француске, дужан је да у свакоме од њих учини нову пријаву онако, како је напред речено. У осталом, за промену стана и пре промене места становања, важи све оно, што је горе речено.

Пријаве странаца уводе се у нарочити *регистар за странце*.

За оваке пријаве и добивени реверс *не плаћа* се никаква *такса*.

Када странац не испуни формалности, које се траже овим декретом, или када учини што противно одредбама овога декрета, казни се *иступно*, а сем тога Министар Унутрашњих Дела има право, да, ако нађе, да је такво лице опасно по јавни поредак, да га протера са територије француске, било на свагда или на извесно време.

Казна прогонства може се применути чак и за саму непријаву или ако није учињена у прописаном року, па ма то лице иначе било у сваком погледу исправно. На сваки начин, да при решавању овога утичу још и друге околности, које оправдавају ову меру јавне сигурности. Како ове установе нема у свима државама то се скоро у свима књигама, које служе странцима као вођа при путовању по француској и њеним варошима, нарочито скреће пажња на ову обавезу пријављивања, као и последице непријаве, и упућује, да се пријаве свагда лично врше, како се неби изложили непријатним последицама, које можда не би имали, да су знали, какву је обавезу требало испунити.

И већина странаца зна ово, па се и пријављује. Но ипак има их доста, који избегавају пријаву, само што се такви не могу дуго задржати у француској. Чим се ухвате, одмах се казне и протерују.

* * *

Ако странац сем становања хоће још да у француској врши какву професију — упражњава радњу, трговину или води индустрију, онда је дужан такође да учини пријаву, испунивши све оно што је напред речено, — само што овде рок за пријаву није 15 дана, већ је краћи, 8 дана. Иначе све остале формалности и овде се траже.

И ове се пријаве уводе у одвојени *регистар*, а за пријаву и реверс *плаћа се такса* у 2·50 дин.

За оваке странце важи закон од 8. августа 1893 год. (који је и сада у потпуноj сили и важности) о бављењу странаца у француској.

Овим се законом ишло још и на то, да се заштити народна радиност, занати, трговина, индустрија, а нарочито раденичка класа од навала и конкуренције странаца, те зато су и одредбе о пријави, а и саме казне, много строжије но код пријава напред поменутих.

Ова заштита има своју санкцију у томе:

а) Што обвезује све те странце, који су дошли да зарађују себи живот у француској, па и просте раденике, да се уредно и на време пријављују власти. Па пошто се пријаве и добију реверс о учињеној пријави, онда тек могу себи тражити посла: предузети какву радњу или ступити код другога у рад, ради свога издржавања и опстанка. Не учини ли овако, већ и без реверса о учињеној пријави предузму ма какав посао, одмах се казне и протерују.

б) Што је свима лицима, која имају потребе за радну снагу, стављена обавеза, да не могу нити смеју узимати странце ни за какав посао ни рад, док се претходно — реверсом — не увере, да су се исти уредно пријавили. Поступе ли противно овоме, казне се иступно, а такви се странци поред казне могу још и протерати. Овим су дакле домородци у неколико заштићени од навале странаца, јер се за њих ове формалности не траже, па према томе онда је и лакше узимати њих за рад, но странце, јер се тиме лица, којима је радна снага потребна, не излажу никаквој казни, што би им се десило, кад би узели странце, који се нису пријавили. Тиме је у опште отежано странцима, да могу себи наћи зараде, јер свуда, где је затраже, прво им се тражи реверс, па онда даје посао. На тај начин принуђени су, да на ком другом месту, у другој којој држави, где се све ово не тражи, — затраже себи зараде на штету домородаца те државе.

Строжије одредбе налазе се у овоме:

За сваку промену стана или места становања, мора се учинити нова пријава најдаље за два дана.

Ко се не пријави у року одређеном овим законом или ко на позив власти не покаже реверс о учињеној пријави, казни се новчано од 50 до 200 динара.

Ко намерно учини нетачну или лажну пријаву, казни се новчано од 100 до 300 динара, а сем тога може се протерати из француске било на свагда или на извесно време.

Ако се овако једном протерано лице врати понова у француску без одобрења Владе, казни се затвором од једног до шест месеци. Иста је казна и за лица, када се врате у француску, пре истека рока прогонства. По издржаној казни, таква се лица поново протерују.

Новчане казне, које се овим законом изричу, иду у корист касе оне општине, у којој је странац живио. Овим се подстиче, да и сами грађани те општине таква лица проказују власти, јер ће се изречена и наплаћена казна употребити на опште добро и корист њихове општине. (Свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЋЕЛИЈА БР. I.

(ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПОЛИЦАЈЦА)

(Наставак)

— Ниси, ваљда, могао ноћас што сазнати?
— Баш ноћас.
— Како то?
— Снивао сам.

Ова наивност Кузманова поремети ми, за час, све планове. После одлучности с којом је говорио, очекивах врло важна саопштења, а он ми ево прича о сновима. . . .

Ил је одвећ наиван, или је преко мере препреден, помислих и нехотице, наређујући апсанџији да затвори ћелију.

— Зар нећеш да ме саслушаш, господине...
— Хоћу, али мало доцније.
— Е, па, добро, добро.

* * *

Када сам, од прилике, после једног сата, позвао себи Кузмана, он ми тада исприча ово:

— Тек што је апсанџија затворио синоћ за мном врата. спопаде ме од једанпут неки неодољиви дремеж. Покушах, да га се отресем, трљањем очију и мишљењем о опасности у којој сам, али то не поможе. Очи ми се просто саме склапаху, те се тако, и против воље, испружих по поду, а у брзо и заспах. Оно, право да ти кажем, господине, нисам баш одмах заспао, већ сам прво пао у неко стање слично полу-сну или бунилу, не знам ни сам како да га назовем, јер сам, чини ми се, и спавао и бдио. Као да ме неко мртвило обузимаше. Од једном, ах тај тренутак не могу никад заборавити, обрте се поред мене, Бог једини знаће како, јадни Танасије. И сад ми се диже коса у вис, кад се само сетим, како је страшно изгледао са његовим пресеченим гркљаном. Она рана, модра као чивит, захватила целу предњу страну врата, а јабучица само што није испала. Лице му пак беше жуто као восак, а при том необично благо — баш као у неког светитеља. Да ли од страха или од чуда, тек ја остадох запањен услед ове појаве. Хтедох се прекрстити, али не могох ни руком мрднути. Моја запањеност постаде још већа, кад Танасије отпоче мицати уснама и давати ми руком знак да му запушим ону рупу на гркљану. Не смедох га, у томе тренутку, ни добро погледати, а камо ли дотаћи га се. Покушах да вичем, али без успеха. Као да ми усне беху слепљене. Док се ја упињах да дођем к себи, приђе ми Танасије, леже уз мене и, лепо се сећам, дохвати моју руку па је положи на свој гркљан, проговорив тек тада:

— Небој се ништа Кузмане.

— Ах, Танасије брате, је ли ово сан или јава.? Је ли могуће да ти ниси убијен, нити ја затворен и окован.? Ах говори молим те.

— Шта, зар си и окован? Ну, то није ништа. Опет ти велим небој се. По несрећи, ја сам јуче убијен, и то грозно... преклан као неко живинче, али ти то ниси учинио, већ неко са свим други . . . ти га већ знаш . . . оног нашег дужника и бив. ортака . . . Трајка . . . што нас је увек плашио својим зеленим очима . . . Трећег дана по убиству, управ сутра, он ће бити ухваћен, а тебе ће пустити у слободу. Дотле, пак, претрпи се. Трпим, најзад, и ја, јер ова моја рана неће зарасти све док њега не ухвате. . . . . Сад спавај мирно и веруј у Бога.....

— Молим те, Танасије кажи ми само још једну ствар. Шта је било с новцем?

— Новац је . . . . али то ће ти већ власт казати, одговори ми он, и у том га моменту нестаде. Мислио сам, да одмах устанем и зовем кога, те да му ово испричам, али се нисам могао маћи с места. У брзо после овога тврдо сам заспао и спавао, што но кажу као заклан све до јутрос.

— Ево ти ово испричах, господине, па сада ради шта хоћеш. Што се мене тиче, ја тврдо верујем, да ћу сутра бити пуштен из затвора. — — —

убиству Танасијевом. На питање ко је одговори један одсечан глас:

— Жандарм из управе са писмом дежурног члана. Обукох се на двоје на troје, и отворих врата жандарму, који ми предаде писмо ове садржине:

— Господине,

— По вашој синоћној молби, шаљем вам депешу, коју сам, пре једног сахата, примио од среског начелника са Умке, честитајући Вам, у исто доба, овако сјајан успех у истрази, која нас је све интересовала.

Ваш М... В...

Депеша среског начелника, гласила је овако:

— Синоћ, око 11 часова, по депеши управиној Бр. 13201 нарочито одређена стража, ухватила је, и то на самоме месту извршеног злочина, Трајка Н... спекуланта, који је признао, да је, пре 3 дана, заклао Танасија Петровића, бив. спекуланта из Београда. Код њега је нађен и сав новац, који је од убијеног упљачкао.

— Молим за наређење: хоћу ли га тамо спроводити, или ћу ја продужити даљу истрагу? — — —

која је уживала то одликовање, била је госпођица Икс, она иста, чије је познанство било Берти Моклеровој онако судбоносно. Госпођица Икс, о којој би понеке даме чак хтеле знати, да је не само у својој другој младости, него да се шта више већ налази на крају ове, била је при свем том сунце, које се показивало још изванредно жарко и пламено, а у своме се занату још врло добро разумела.

Друге опет нагађају, да се Луј Шасен само због тога показује издашан према госпођици Икс, јер је имао да плати неки стари дуг код ње. Пре његове женидбе, веле, она му је често позајмљивала новаца, пошто је тада био убоги ђаво; с тога је и било само право и у реду, што се он сада за то одужује.

Барон Роберт је дакле, без сувише велике муке, по своме схватању, констатовао јавно, тако рећи, очигледно браколомство.

Међутим је адвокат саставио тужбу, која буде поднесена суду, на што председник, као што се и очекивало, досуди госпођи Шасеновој право, да остане сама у своме дому, а њеноме мужу забрани свако узнемиравање овога. У исто време пошље преко судскога служитеља оптуженоме мужу позив за први четвртак.

Требало је сад, пре пошиљања тужбе, прибавити фактички доказ о кривици, да не би Шасен добио времена и омео истрагу. Али је изгледало, да то не прави никакве тешкоће, јер је позив требао бити послат само три дана пред одређени рок.

Без оклевања, дакле, однео је барон Роберт лично тужбу госпође Шасенове суду. Код учешћа, које је у овој ствари узео тако опште омиљен и поштован човек, није могло изостати, да истражни судија и државни тужилац изиђу из своје обичне резерве и полицијском комесару надлежнога кварта даду унапред наредбу, да ствар отпочне.

Сад барону није више успех изгледао сумњив.

Чекао је два дана, да би дао полицијском комесару времена за утврђење браколомног деликта; затим оде своме адвокату.

— Па, јесмо ли успели? упита, улазећу у канцеларију др. Рено-а.

— Господине! одговори адвокат са уздахом, бојим се, да нисмо пошли погрешним путем.

— Да нису моји наводи нешто били погрешни;

— Нису. Да Луј Шасен своје слободно време и своје ноћи проводи код госпођице Икс, истина је.

— Комесар га је код ње нашао?

— У једном будоару, који се сударa с њеном собом.

— Па? Шта вас још буни?

— Околност, што су недостојали сви знаци, по којима би се могао закључити такав деликт.

— Па ви сте ми сами казали, да је довољно, да комесар у соби, коју разгледа, нађе доказе, да је деликт извршен или је требао бити извршен, или се обично врши.

— Ама ја вам баш то и кажем, да од таквих доказа није нађен ни један једини, а они су нам ипак неопходно потребни, чим није било могуће утврдити сам деликт.

— Како? Кад се докаже, да је усред ноћи код ње! Шта би могао он код ње тражити?

— Замислити се тако може! Али то није казао ни он нити ико од његових пријатеља.

— Пријатеља?

— Па да! Он је са собом био довео два присна пријатеља: банкара Бишена и кнеза Зома. Као што видите, ја сам тачно обавештен. А госпођица Икс је позвала била читав женски квартет!

— Дакле одмах en gros! Знате ли имена тим дамама?

— Бар њима двема — оне су ове зиме веома у моди, увек су заједно, јер ко хоће једну да види код себе, мора другу да узме као приде.

— Како се зове тај племенити пар?

— Ружин пупољак и Златна киша.

— Сасвим идилски! Остале вам даме нису познате?

— Трећу сам морао да погодим. Пикантна, смеђа особа и даровита уметница, али што се тиче четврте, ту се чувала нарочита тајна — кажу да је из најбољега друштва! Знам само, да је велика, крупна и врло лепа, а и још слободна.

— Ах! врло добро! Па то је изврсна партија! Али међутим је јасно, да господину комесару није ништа недостојало за утврђење деликта — или се браколомство зар може оправдати, кад се врши у четворо?

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар, послао нам је на расправу једно овакво питање:

Изменама и допунама у законику о поступку судском у кривичним делима од 26. јануара 1901. године, а на име: новим §. 325, а истога поступка, који је ступио у живот 26-ог фебруара исте године, прописано је:

«Трошкови означени у тачци 4 и 5 §§. 322. и 325. кривичног поступка, наплаћиваће се из имања осуђенога, а ако овај нема засебног имања, већ је у заједници са оцем, онда ће се ти трошкови наплаћивати из имања очева, ако су дела учињена из користољубља.»

Овај писар моли нас за објашњење: да ли се овај законски пропис односи и на она лица која су пре његовог постанка учинила казнима дела из користољубља, или ће се исти односити само на она лица, која таква дела буду учинила тек од дана када је овај закон у живот ступио?

На ово питање ми му одговарамо:

По нашем мишљењу, које ћемо мало ниже и поткрепити, нови §. 325 а кривичног судског поступка, треба у свима случајевима, при извршивању наплата кривичних трошкова у њему означених, а по пресудама Судским које су донете после дана његова ступања у живот, примењивати онако, како он сада гласи, без обзира на то, што су кривична дела из користољубља, због којих се наплата трошкова сада тражи, учињена пре његова доношења и ступања у живот.

У потврду овог нашег мишљења, а ради оних читалаца, који ће можда казати: «да закони немају повратне силе», и, да је са тога ово наше мишљење противно томе правилу, — наводимо следеће разлоге, сообразно објашњењима г. Светозара Јањића, судије Касационог Суда, која су штампана у бројевима 19 и 23. «Полицискот Гласника» од 1899 године, а која се односе на измене и допуне грађанског суцког поступака од 1898 год. у колико се оне односе на извршење јавних продаја.

У тим својим објашњењима, г. Јањић, између осталога казао је:

«Заиста постоји правило: да закони немају повратну силу, које је правило унесено и у §. 7. нашег грађанског законика, као и да нови закон не треба да вређа раније стечено право; *али, постоји опет и једно и друго правило: да формални закони — у овоме случају грађански поступак — имају ту привилегију, да имају повратну силу*, и, да за расправу грађанских спорова *важи увек садањи грађански поступак*».*) *У* даљим излагањима својим, г. Јањић је доказао, да је ово правило — *да формални закони имају повратну силу* — и у закон унешено, а на име у §. 2. уводног закона од 20. априла 1865 године, којим се уводи у живот устројство судова и законици: о поступку судском у грађанским парницама и о поступку судском у кривичним делима.

Као год што то правило — да формални закони имају повратну силу — вреди за грађански поступак, вреди оно по нашем мишљењу тако исто и за кривични поступак, јер је и тај поступак *само један формалан закон*, као што је и грађански поступак. То исто правило унешено је и за кривични поступак у поменути уводни закон од 20. априла 1865 године, а на име у његов §. 4. који гласи:

«Такође и сви кривични предмети, који се у ислеђењу затеку код полицајни власти или окружних судова, у време, кад законик о поступку судском у кривичним делима почне важити, доследиће се и пресудити по правилима овога законика».

Из изложенога и прописа у §. 5 и 6 истог уводног закона, види се, да је и законодавац усвојио оно правило о повратној сили формалних закона.

И, према томе, и законик о поступку судском у кривичним делима, као формални закон, *има повратну моћ*, те с' тога, сва извршења за наплату кривичних трошкова по пресудама судским које су изречене после ступања у живот нових измена и допуна у томе закону, *имају се извршити по тим новим изменама и допунама, без обзира, на то, што су кривична дела из користољубља учињена пре него што су те измене и допуне унешене у закон и у живот ступиле.* А, по оним пресудама судским, које су постале извршене пре ових измена и допуна, наплате кривичних трошкова треба извршивати по поступку који је у то време важио.

* * *

Од једног општинског писара, добили смо једно овакво питање:

*) Види страну 8, Теорије грађанског поступка од Андре Ђорђевића (прва половина).

У првом ставу члана 41. закона о устројству општина и општинских власти, стоји: «у месту где је председник, он је прва месна власт а у другим местима (селима) кмет.»

У петом ставу истога члана стоји: «да непослушног може мâ ко од њих осудити на затвор од двадесет и четири сата, или од једног до шест цванцика новчане казне.

А, шести одељак тога истога члана гласи: «*пресуда кмета, одмах се извршује*».

Овај писар пита нас сада:

Може ли према наведеним законским прописима и председник општинског суда изрећи овакву казну спрам непослушног лица, *усмено*, без писмене пресуде, и казну одмах извршити, кад је то право дато сваком сеоском кмету, или не може?

На ово питање ми му одговарамо:

Одредба првог става горе поменутог законског прописа сасвим је јасна. По њој је, *у месту где је председник, он прва месна власт*, а у другим местима селски кмет.

Према томе, и 5-ом одељку именованог члана 41. закона о устројству општина и општинских власти, за кажњавање непослушника, имају једнаку власт, како сеоски кметови сваки у своме селу, тако и председник у своме месту становања. Само ни један од њих не може непослушнима сâм судити нити над њима усмене пресуде изрицати. Сâм кмет или председник не може кривице непослушника извиђати и судити, за то, што овај исти законски пропис (пети одељак члана 41.) у својој другој реченици вели:..... «*пошто претходно призове бар два одлична сељака, кућне старешине, и у присуству њином ствар извиди и пресуду изрече.*« По томе, кривицу непослушника, и кмет и председник треба да извиди у присуству два грађанина — одлична сељака и кућне старешине — па, да у њином присуству и пресуду изриче, али те пресуде никако *не могу бити усмене;* јер, према закону и Уставу, нико не може бити осуђен док не буде саслушан. Према томе, и овакви изгредници, које кажњавају сеоски кметови, или председник општинског суда када дејствује као кмет свога села, морају бити кратко саслушани и писменом пресудом на казну осуђени. На саслушању и целом извиђају кривице дотичнога лица, као и на пресуди којом се дотични осуђује на казну, треба да се као присутни потпишу и она два грађанина о којима је горе реч.

Све пресуде овакве врсте, и кметовске и председничке, заводе се у деловодни протокол општинског суда, а по предпоследњем одељку члана 41. закона о општинама, одмах се извршују; али, по последњем одељку, тог истог законског прописа, сеоски су кметови, ако у оваквим случајевима својом радњом учине какву противзаконитост, одговорни за то председнику општинског суда, а председник општинског суда и кметови, одговорни су непосредно надзорној државној власти, за противзаконитости, ако би какве учинили.

* * *

На питања једног полицијског писара, одговарамо му:

I.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 17. августа 1898. год. П№ 17.247, наређено: да полицијске и општинске власти не узимају на одговор и не кажњавају учитеље за иступе које они учине у њиховој службеној дужности, већ, да примећене неправилности и неуредности учитеља у њиховој дужности, саопштавају Господину Министру Просвете и црквених послова, на оцену и решење;

II.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 29. марта 1899. године П№ 6900, наређено: да полицијски чиновници не наплаћују дијурну по закону о трошковима управних власти, и за оне своје изласке, које учине према наређењу члана 15. закона о зборовима и удружењима, приликом држања зборова: од стране еснафа, хуманих удружења и т. д. пошто се ти изласци чине искључиво по службеној дужности.

III.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 10. априла 1899. године П№ 8534, наређено свима полицијским и општинским властима: да оне у будуће, при подизању државних и општинских зграда, у својим подручијама, увек стављају предузимачима као услов, да за подизање тих зграда употребљују *искључиво и само сриски* (рипањски) *цемент;* и,

IV.

Да би се стало на пут прикривању капитала од порезовања, од стране појединаца, који код полицијских власти потврђују исправе о својим примањима и у опште правима од вредности, Министар Унутрашњих Дела, расписом својим од 9. априла 1899, године П№ 8434, наредио је свима полицијским властима: да оне у будуће, при свакој потврди оваквих исправа, шаљу од истих исправа свакад надлежном пореском одељењу по један примерак у препису, према члану 42. закона о непосредном порезу.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

— НАЧЕЛСТВА ОКРУГА СМЕДЕРЕВСКОГ —

Лазар Богдановић-Селевчанин. — Престоница и друга већа места у отаџбини пате од кесароша, али села пате од лопова, које је много теже хватати. То су лопови стоке, којих доста има и који у понеким крајевима краду стоку као да врше какав занат.

Један од таквих лопова јесте и Лазар Богдановић-Селевчанин, чију слику овде износимо. Он у друштву са још некима организовао је читаву банду, која је по разним крајевима крала стоку, па удесивши пасоше износила их на разним вашарима на продају, док им на послетку полиција начелства окр. смедеревског није ушла у траг.

Лазар је у притвору и признао је последње дело, да је ноћу између 16. и 17. јуна ове године из чајира украо два вола Милоју Радисављевићу из Лукавице.

Лазар је млад човек. Тек му је 25 година, али до крајности дрзак и опасан. Када је требао да се фотографише претио је фотографу, да ће га зубима заклати. Отимао се и копрцао, али су га три жандарма једва у моменту снимања могли умирити, па и тада је хтео нешто да зауста и опсује, као што слика показује.

Лазар је често лутао и по другим окрузима сем смедеревског, те му износимо слику не би ли се ко сетио, још какве његове «посете». Ко што зна, нека јави начелству окр. смедеревског с позивом на бр. 8006.

ПОТЕРЕ

Риста Милошевић, земљоделац из села Дубова, решењем прокупачког првостепеног суда стављен је под поротни суд и у притвор због крађе стоке Мити Анђелковићу, из Сурдулице. Риста, који је у бегству, средњег је стаса, у лицу смеђ, бркова је жутих; одевен је у одело од жућкастог сукна. Поменути суд актом својим од 30 пр. месеца Бр. 8714, моли све полиц. власти, да Ристу потраже у својим домашајима па, у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Пронађени Риста може се спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 24594.

Ђорђе Ивковић, родом из Д. Ковиља у Аустро-Угарској, који је у последње време живео, као слуга, у селу Вел, Моштаници, среза посавског, округа београдског, нанео је тешку телесну повреду тела Димитрију Петровићу, слузи из истог села, и побегао. Ђорђе има 24 год., средњег је стаса, по лицу је роав. Актом својим од 10. тек. месеца Бр. 7330. срески начелник са Умке моли све полициске власти да овога Ђорђа потраже у својим домашајима па, у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Управа града Београда акт Бр. 24419.

Јосиф Фијучек, родом из Сиска у Аустро-Угарској, проневерио је у месту рођења 3500 круна и, по уверавању аустро-угарских власти, побегао у Србију. Он има 31 годину, високог је стаса, широких плећа, великих уста, доња му је усна отпуштена, а поглед непријатан. На молбу сисачке полиције, управа града Београда актом својим Бр. 24725, наређује тражење за одбеглим Јозефом кога, у случају проналаска, треба њој стражарно спровести.

Милан Кузмановић, родом из Копљара, среза јасеничког, округа крагујевачког, решењем среског начелника стављен је под кривичну истрагу и у притвор због разбојништва. Милан који је у бегству, има 28—30 год., високог је стаса, сувоњав, има велике, плаве бркове, у оделу је народном. За разбојником Миланом наређује се живо тражење. Пронађеног треба под јаком стражом спровести поменутом среском начелнику с позивом на депешу Бр. 15739, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 25069.

Ноћу, између 17—18 тек. месеца 6 наоружаних зликоваца, од којих је један био маскиран, продрли су насилно у кућу Петра Полипа, каменоресца из Венчаца, округа крагујевачког, па по што су претходно злостављали њега и жену му, отели су и однели: 10 напалеона, 5 ## и 5 фунти штерлинга све у злату; 70 динара у српским новчаницама, 40 динара у сребру,

7 златних прстенова и 1 један златан женски сат без ланца. Сви зликовци били су наоружани пушкама остругушама и револверима, а један од њих имао је и јатаган за пасом. Од одела имали су на себи сукнене гуњеве и чакшире. По опису оштећених, један од ових зликоваца био је средњег раста, великих бркова, шпицасте-француске браде, а могао је имати 26—30 година. Начелство округа крајевачког депешом од 18. тек. месеца Бр. 14612, моли све полициске власти за најживље тражење зликоваца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 25068.

Тодор — Тоша Н., родом из Лесковца и бив. момак код Панте Танасковића кувара из Крагујевца, извршио је, ноћу између 13.—14. тек. месеца, опасну крађу своме газди Панти и побегао, однев са собом: пар црног одела и једне панталоне од шевијота. Тодор има 18—20 год., средњег је стаса, црномањаст, ћосав. Начелство округа крагујевачког депешом Бр. 14397, моли све полициске власти, да овога крадљивца у својим домашајима живо потраже па, у случају проналаска, њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 24536.

Стеван Петровић, бив. земљоделац из села Скрађана, среза мачванског, који је јула месеца тек. год. пуштен са робије, извршио је множину опасних и простих крађа у срезу мачванском и побегао из свога села. Он има 50 година, средњег је стаса, дугих образа, бркова жутопроседих, очњу шарених, у оделу је народном. Начелник среза мачванског актом својим од 13. тек. месеца Бр. 14679, моли све полициске власти, да овог Стевана у својим домашајима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 25185.

Спира Петров, звани **„Чавре“**, родом из Прилипа а бив. помоћник код Георга Н. Пинтева, трговца колонијалне робе у Софији, проневерио је своме господару преко 8000 лева и

побегао у Србију. Спира има 24 године, омален је, пун, лица округлог очњу и бркова кестењаве боје. На молбу овдашње бугарске дипломатске агенције, — управа града Београда позива све полициске власти, да овога Спиру у својим домашајима најживље потраже и у случају проналаска њој стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 24649.

ТРАЖИ СЕ

Живку Стојановић, служавку, родом из Ивањице, окривљену због крађе, тражи начелство округа крагујевачког актом Бр. 14366. Живка има 14 год., средњег је стаса, црномањаста, образа дугих. Пронађену треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 24744.

Владимира Живковића, бив. покућара окривљеног због крађе, тражи кварт теразиски управе гр. Београда актом од 16. тек. месеца Бр. 7618. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или самој управи с позивом на акт Бр. 24811.

УХВАЋЕН

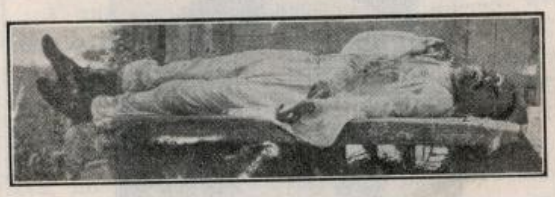
Петар Чуљић, из В. Дренове, одбегли двадесетогодишњи робијаш нишког казненог завода, о коме је била потерница у 36. бр. «Полиц. Гласника» — ухваћен је и спроведен нишком казн. заводу на издржање осуде.

НАЂЕН ЛЕШ

По извешћу начелства окр. ваљевског од 8. ов. м. Бр. 13839, на дан 17. пр. м. око 6 часова по подне, нађен је један човечији леш у шуми грабовачкој, у атару општине грабовачке среза посавског.

Увиђајем полицијске власти, која је одма изашла на лице места утврђено је да је непознато лице убијено на оном истом месту где је и нађено. Како у том крају шуме нема саобраћајног пута, то се држи, да је убијени на то место доведен и тамо над њим извршено убиство из користољубља, јер је одело са њега скинуто и однето.

Ради проналаска индентичности убијенога, износе му се ове две слике, ако могу (због врло рђавог снимања) да послуже као помоћно средство за проналазак.*)

*) Кад је среска власт већ предузела сликање леша у циљи проналаска индентичности, требала је у једној фотографији бар већу главу да сними. При увиђају леш је требало описати: по дужини, обиму, боји лица, косе, бркова, очњу, стање зуба и т. д. а и све ствари које су још при лешу нађене. О томе је већ толико пута писано у „Полиц. Гласнику“.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

+ Према извешћу нтва. округа врањског од 12. ов. м. № 12.180 5. овог месеца око 8 сати у вече извршено је разбојништво над Антом Миленковићем, трг. из Лесковца и отето му је 60 динара. — Разбојници се налазе у рукама власти.

× Нтво. окр. пожаревачког извешћем од 11. ов. м. № 13032, јавља: да је ноћу између 6. и 7. ов. м. нађен убијен код свога салаша у пољу, Алекса Ј. Павловић тежак из Старчева. Кривци су у рукама власти и противу њих се води истрага.

= Према извештају начелства окр. пожаревачког од 11. овог мес. № 21053 Драгутин син Настаса Вељковића из Бубушинаца, бацио се секиром са дрвета, на које се био попео, и случајно погодио Цвету кћер Милије Марјановића, онд., од чега је Цвета после ½ сата умрла.

> Начелство округа ваљевског извешћем од 15. ов. мес. № 14.110, јавља: да су 14. овог месеца у вече, Савку удову Петровића из Радљева, у срезу тамнавском, убиле њене комшије.

⊖ Према извештају нтва. округа пожаревачког од 14. ов. мес. № 13264, Милојка удова Стоке Тасића, из Курјача, отровала се 13. ов. мес. сирћетном есенцијом. Узрок самоубиству непознат.

⊙ Начелство округа пожаревачког, депешом од 17. ов. мес. № 13.368, јавља: да је оглашени хајдук Љубомир Милорадовић, из Пругова, нађен убијен између села Рановца и Кладурова.

§§ Начелство округа моравског, извешћем својим од 18. ов. мес. № 11498, јавља: да су зликовци који су пре кратког времена извршили разбојништво над Вукићем Мијаиловићем из Гор. Дубца, и том приликом изнудили му 200 дуката, — пронађени и да се налазе у затвору начел. ср. беличког.

⊙ Начелство крагујевачко, актом својим од 18. ов. м. јавља: да је 16. ов. м. у вече између 8 и 9 сати убијен из пушке Стеван Петронијевић из села Ресника, пред кућом у дворишту. Кривци су пронађени и налазе се у затвору.

— Начелство окр. моравског извешћем од 18. ов. м. № 11508 јавља: да је 17. ов. мес. убијен у селу Витежеву, срезу ресавском, Аврам Тодоровић, из Витежева. Убице се налазе у рукама власти.

△ Неколико Турака, 3. ов. мес. напали су на кућу Каралића из Каралића среза студеничког. Наши су стражари убили два Турчина и једног ранили који је побегао.

† Драгић Срдановић земљоделац из Маова у окр. подринском 5. ов. м. пао је са грма, који је хтео посећи и на месту остао мртав.

*** Даница дете од 4 године Борисава Јовановића обућара из Крагујевца, 3. овог мес. неопажена ушла је у магазу Јована Панића бакалина онд., и чепркајући око џакова напуњених кукурузом отисне исте који је претрпају и на месту остане мртва.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Укази о постављању и утамањивању хајдука, 2) Распис. II. *Стручни и научни део*: 1) Лондонска егзекутивна полиција, од М. П. Јов., 2) Пријава странаца у француској. III. *Поучно забавни део*: 1) Ћелија бр. 1. 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: V. *Службене објаве*: 1) Из полициског албума, 2) Потере, 3) Тражи се, 4) Ухваћен, 5) Нађен леш, 6) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 38. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 30. СЕПТЕМБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, благоволео је својим превисоким указом од 22. овог месеца поставити:

за секретара прве класе начелства округа рудничког, Милорада Пешића, секретара друге класе истога начелства.

№ 21785. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 22. септембра 1901. године у Београду.

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 24. и 25. и тачке 4. члана 58. под I. закона о устројству општина и општинских власти благоволео је својим превисоким указом од 22. овог месеца, поставити:

за председника општине горњо-милановачке, Милорада Пешића, секретара прве класе начелства округа рудничког, са годишњом платом од две хиљаде пет стотина двадесет и шест динара.

№ 21786. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела. 22. септембра 1901. године у Београду.

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 26. закона о устројству општина и општинских власти, благоволео је својим превисоким указом од 22. овог месеца, решити:

да се Живко Поњавић, председник општине горњомилановачке, разрешн од дужности председника исте општина.

№ 21784. Из полицијског одељења министарства унутрашњих дела; 22. септембра 1901. године; у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ЛОНДОНСКА ЕГЗЕКУТИВНА ПОЛИЦИЈА

(СВРШЕТАК)

Унутрашњу службу у полицијској станици врше инспектор службе, писари (clerks) и резервна жандармерија. Ту се записује све до појединости; ближе у ово улазити, није могуће.

Свака станица има низ ћелија за оне који се доводе у притвор, јер се ови морају држати строго изоловани. Но има и ћелија за заједнички притвор, у којој једва њих 6 може бити. На вратима ћелије има отвор са гвозденом засовницом, да би се могло мотрити на притвореног. Још на вратима стоји једна црна табла, на којој је исписано име притвореног и за што је притворен. Сваког притвореника треба у његовој ћелији видети и осмотрити бар свакога сата, а напитога свако пола сата, и то кроз онај отвор на вратима. Кључеве брижљиво закључане ћелије чува код себе инспектор. Ово има ту добру страну, што на тај начин нема никад ничије жалбе да је бојем злостављан у ћелији. Над женскињем, које се доводи у притвор, имају претходно да изврше преглед т. з. полициске матроне. Одмах у јутру сваки притворени изводи се пред полициског судију (Magistrate), који такође одмах има да извиди основаност притварања.

Сви службеници лондонске полиције дужни су одавати почасти (saluting) члановима краљевске породице, министру унутрашњих дела и свима својим старешинама. То бива поздрављањем по војничком начину, ако је службеник у униформи, а скидањем шешира, ако је у цивилу. Ако које одељење полициста маршује улицом, инспектор који води командује: „Очи на десно“ или: „Очи на лево“, чим има да се поздрави какав старешина или који члан краљевске породице. Ако је случај службе на линији, где се има да спречава даље продирање света при пролазу краља, краљице и чланова краљевске породице, не поздравља се, него је још лицем окренут публици полициски чиновник, те на све будно мотри, да се не би ко користио приликом, да испразни коме џепове, или да учини какав анархистички атентат, или да се приближи колима краљевим.

Сваколика жандармерија је под војном дисциплином. Тражи се апсолутна послушност, без устезања, без поговора, без премишљања. Млађи није одговоран за заповест, него за њено извршење. Ако би који констаблер ма каква узрока имао да се жали на заповест кога инспектора или сержана, мора је увек најпре извршити, претпостављајући да тим не чини никакву противзакону радњу, и тек после то пријавити вишем интенданту. Овај пак износи ствар пред старију власт на уобичајени поступак.

Ако службеник заповести извршује верно и зналачки и одликује се особитом ревношћу, окретношћу или храброшћу, може добити награду у новцу до 80 динара. На против, за рђаво поступање прописане су строге дисциплинарне казне, на име:

1. Позивање пред полициског судију (Magistrate), чега је последица пресуда о отпуштању из службе, уз то затвор, који може бити с тешким радом, и губитак свакога права на сва доброчинства и на пенсију;
2. Просто отпуштање;
3. Одузимање службе и плате за неко време;
4. Смањење ранга;
5. Смањење плате;
6. Премештање у класи;
7. Новчана казна од прилике од динара до плате од више дана, обично не преко пет дана;
8. Враћање из резерве или које друге нарочите службе;
9. Губитак одсуства;
10. Строг укор;
11. Опомена.

Примера ради, као најобичније, побројане су ове погрешке: 1. пијанство; 2. пијење у служби; 3. скидање рамених веза (armelet) да би се што из крчме узело; 4. несубординација; 5. неследовање директној заповести; 6. прекорачење општих наредаба и инструкција, као и периодичких дневних заповести, које сваки констаблер мора из основа знати; 7. неодавање почасти претпостављенима; 8. ненужна мешања; 9. употреба не-

потребне силе или власти према коме ради притвора; 10. неуљудност или употреба нелагодних речи; 11. саопштавање ма коме, без службеног налога, какве добивене заповести или тока које ствари; 12. неисправни извештај, којим би се могао закаснити са извршењем кога налога за притвор или с каквим судским позивом; 13. недопуштено остављање свога места позорничког или круга; 14. пренебрегавање службе непредузимањем брзих мера за хватање кривца; 15. пренебрегавање службе непроналаском прозора и врата, осталих ноћу отворених или незнањем за какву извршену опасну крађу; 16. пренебрегавање да се за ноћно време обележе опасна места; 17. забављања и ћаскања у служби; 18 остајкивање ради бакшиша; 19. примање од кога ма каквог бакшиша или поклона а нејављање за то; 20. одсуствовање с места на коме се мора бити, ако се за то нема допуштења, или изговарање болешћу; 21. удаљавање са страже; 22. завада с друговима; 23. нетачно поступање; 24. прљаво одело и немарљиво држање; 25. неумесно жаљење; 26. предузимање необичних мера и остављање дистрикта без службеног налога; 27. пренебрегавање у сазнавању нужних имена, адреса и других прилика по каквој кривици или по каквом несрећном случају; 28. пренебрегавање дужности да се притече у помоћ лицима повређеним или разболелим на улици; 29. задуживање или зајмљење новаца од кога старијега; 30. свако наношење штете доброме гласу жандармерије или вршење ма чега што би ма како било штетно по јавну службу.

Полициски се чиновници обично отпуштају због одсуствовања без одобрења, несубординације, пијанчења у служби, самовоље, због идења на руку да се који притвореник ослободи или ма какве грубе повреде дужности или непослушности према заповести. Службеници, који приме пиће од лица с којима се сусретају, од гостионичара и т. д. или од оних са којима су по служби у послу, чине себе недостојним службе. Напијање чини чиновника сасвим неподобним за његов позив, лишава га сваког изгледа на унапређење и доводи до кажњења и скорог отпуштања.

Ако би који констаблер напустио службу, не отказавши је на месец дана пре, излаже се казни од 120 динара и месец дана затвора са тешким радом, а, ако је пропустио да преда одело и опрему коју је примио, расписује се и потера за њим.

Осем старије власти, дисциплинарна је инстанца и полициски судија (Magistrate). Он може сваког констаблера, који је пред њега изведен да одговара због немарљивости или какве тешке повреде дужности, ако га нађе за крива, казнити новчано до 220 динара или, по нахођењу своме, са месец дана затвора с тешким радом.

Полициски су судови (Police Courts) једна нарочита установа лондонскога судства. Њих је свега 16, и то два за Сити а 14 за метрополитанску област. Они су надлежни за омање кривичне ствари; пред њих изводе оближње полициске стражарнице те ноћи притворена лица. Теже кривице, које не могу пресудити саме полициске судије, долазе пред Middlesex Sessions, Surrey Sessions и Keut Sessions, према томе у коме се крају Лондона дело догодило. Најтежи криминални случајеви долазе пред Central Criminal Court, који се зове и Old Bailey и који је надлежан за цели Лондон.

Полициски су судови својим брзим и прикладним суђењем били увек од великог утицаја на углед и делатност егзекутивне полиције. Осетне казне, које они изричу одмах по учињеном делу, имају увек то дејство, да се на поступке полиције гледа с уважењем које им припада. У том суду старешина је и председава један судија (плата 35.000 и 40.000 динара годишње), а придати су му потребни секретари (Clerks) и нижи чиновници. Часови пословања су од 10 пре до 5 сати по подне. За време рада ту је непрестано кретање. Лица се непрекидно изводе. Судија, у црном цивилном оделу, расправи за кратко време већи број случајева. Полициски службеници као сведоци, који имају у сали своје одређено место, на основу још свежих им упечатака, дају своје исказе. Оптужени седи у средини сале. Сведоци се купу за чудо брзо, љубећи Нови Завет док један секретар изговори формулу заклетве.

Полициски судови су сасвим ослободили полицију од терета изрицања казне и од свега што с тим има везе, а што је често узрок незгодама у односима између публике и полиције. Полиција и судство у Енглеској законима су строго одељени.

Али у Енглеској нема ни оног административног распарчавања полиције. Занати, слуге, воде, путови, грађевине законом су марљиво уређене и на друге инстанце пренесене, те се полиција не бави и тиме, тако да нижи полициски органи немају с тим никаква посла. Отуд долази, да је жандармерија ослобођена сваког трагања по кућама и становима и службеници полициски имају сав свој задатак у томе, да су будни стражари сигурности и реда на улици. Ослобођавање жандармерије од многих теретних истраживања по кућама, која су махом неугодна и мучна свету, много чини да је одношај између полиције и публике постао за чудо пријатан. Констаблер се јавља само на улици, он је увек свету на видику и тако с њим зближен.

Ну, лондонски констаблер нема за се симпатије само велике публике него и добро мишљење својих најстаријих. За доказ тога да наведемо, на закључку, речи министра унутрашњих дела, Sir William Harcourt, које је говорио пре неколико година приликом давања награда у дому за полициску сирочад. Он вели: „По службеном положају своме, који ми чини ту част да ме везује за полицију, радујем се што ми се дала прилика да јавно признам њене превелике заслуге за земљу коју служи и публику коју штити. Велику поморску и војну силу гледамо с дивљењем, поштовањем и уверењем да нам је она заштита земље од спољних непријатеља; али од тога није ни мало мање уверење, које дугујемо храброј домаћој нам војсци, која и дању и ноћу неуморно ратује с непријатељима што стално угрожавају друштво. Нека би полиција знала да цени себе онолико, као што ми знамо да ценимо велики степен часности и корисности службе коју она врши. Само тој безодморној и увек будној полицији имамо да благодаримо, што ова невероватна маса света нашег може мирно да легне и сигурно да устане. Оно су, без сумње, будале и несмислени људи, који би се ругали и смејали опасностима; они пак, који знају за истину, нису никако склони да опасности пренебрегавају или игноришу, јер се не може казати да оне не постоје само за то што се о њима стално води рачуна и непрестано будно стражари. Имам задовољство да се поносим, што ћу овде сада дати јавну сведоџбу о светлим особинама и пуном такту делању ове „велике војске поретка“ (Great Army of Order), која је увек на месту, и дању и ноћу потпуно на бојном пољу и која никад не пушта из руку оружје своје. Ако погледамо на искушења, којима су полицисти изложени и на велике незгоде с којима се боре у зимским ноћима и на ветру који сатире, није, по моме мишљењу, чудо ако се, по који пут, дадну и завести; али је право чудо како то ретко бива. Они раде тако верно, тако ревносно и с таком дисциплином, да се томе мора дивити свако, ко то зна. Ова никад немалаксала егзекутива будно стражари на све стране да угуши свако насиље и сваки злочин. Странци су ми често исказивали своје дивљење о томе колико је и како заштићена безбедност у Лондону. И ја мислим, да, у опште узевши, као сила кога има да заштити и подјемчи безбедност, енглеска полиција нема у свету себи равне.“

М. П. Јов.

ПРИЈАВА СТРАНАЦА У ФРАНЦУСКОЈ

(Свршетак)

У прелазним наређењима и декрета и закона о бављењу странаца у Француској, био је остављен странцима рок од месец дана, да по истима учине своје пријаве, ако желе, да и даље остану у Француској, а да не искусе последице њихових одредаба на случај да по њима не поступе. Што су наравно странци и учинили.

Од тога доба па и сада лична пријава обавезна је за све странце без разлике. По томе сваки странац, чим ступи на француско земљиште, тим самим прима на себе обавезу, да се лично пријави оној полициској власти, где се буде задржао. Не испуњење ове обавезе, као што је речено, има за последицу: казну, а по кад кад прогонство са територије Француске.

Оваким пријављивањем полиција је у стању, да позна све странце, који буду дошли у њен делокруг; да сазна њихово име и презиме, занимање и све оно, што је напред поменуто; чиме су се раније занимали; а шта су радили, а шта ће у бу-

дуће чинити; од чега живети; где су раније становали, о томе се уверавати тражењем извештаја од дотичних власти, и ценити јесу ли искази истинити или лажни; и т. д. па према свему овоме оценити таква лица, да ли су опасна или не по јавну бозбедност, као, и да ли им се може дозволити бављење у француској или не.

Тиме се нарочито одстрањују сумњива лица, злочинци и варалице, да не иду у државе, где оваке пријаве постоје, из бојазни што или неће моћи истинитост пријаве доказима утврдити, или што ће се можда случајно одати приликом испитивања или у нечему у лажи ухватити, што све може створити сумњу и трагањем показати их у њиховој правој боји. Таквим лицима никако не годи да сами одилазе и предају се полицији, да их она испитује; у опште воле, да су мало подаље од ње, те зато и ретко одилазе тамо, где ова установа постоји, пошто врло добро знају, да баш и ако се не пријаве, могу бити ухваћени, па само због те непријаве, трагањем о њиховој личности, могу у њој лако наћи каквог препређеног чувеног варалицу или злочинца. Те и то је један од разлога, који оваким лицима пречи улазак, јер се боје, да се при самој пријави не ухвате и одаду онакви, какви су у истини.

Све су ово разлози, са којих би требало што пре увести ову установу и код нас.

* * *

У парискоj префектури постоји нарочито одељење за пријаву странаца, које носи назив *Service des Etrangers*. Она има свога шефа са потребним бројем персонала. Рад је у њему овакав.

Када се прими каква пријава одмах се уводи у регистар по реду пријаве са назначењем реднога броја, дана, месеца и године, када је примљена. Затим се на два картона испише цела пријава, на којима се такође стави број регистра, дан, месец и година пријаве.

Ова се два картона разликују по величини. Један је од њих мањи, а други већи. Мањи се картони узимају за општу азбучну класификацију, а већи за класификацију по државама.

Разлика се прави у величини картона зато, да се не би мешали при раду, те да картони из опште азбучне класификације не прелазе у класификације по државама, нити пак ови у оне прве, што би могло после довести до збрке, да се оба картона нађу у истој класификацији.

Овако пак, када се по величини разликују не може бити грешке, јер ће онај, када је случајно баш и учини, одмах приметити, да картон није исте величине као остали, ако га буде метнуо у ону класификацију, где му није место.

У општу азбучну класификацију долазе сви картони од свих пријављених странаца без обзира на то, из које су они државе. Картони су смештени по азбучном реду имена у кутије, које су такође распоређене по азбучном реду тако, да се свако име врло лако, просто и брзо може наћи.

Класификација по државама састоји се у томе, што су државе распоређене по азбучном реду. У свакој од њих долазе само картони њених поданика. И ови су картони по азбучном реду имена смештени у кутије, које су тако исто сложене по азбучном реду, да је и код њих врло лако наћи свако име.

На картонима се бележе и друге опсервације, које се тичу лица именованих на картонима, као на пр. окривљена за какво кривично дело, тражење за какав злочин, осуде и т. д. Тако на пр. чим се који странац казни, одмах се извештава и ово одељење, које на његовим картонима у кратко означује: ко га је, када, зашто и на колико казнио. Исто тако бележи се, ако се тражи за какву кривицу и т. д. На тај начин префектура свакад има потребних података о свакоме страцу и његовом владању, те према томе лако ће знати, шта ће са таквима радити, ако јој дођу још који пут у домашај.

Преписи свих пријава на картонима из целе француске шаљу се месечно министарству унутрашњих дела, где се такође класифицирају по истоме систему, као што је напред изложено. У министарству се дакле води надзор над свима странцима.

Сви се картони чувају, док се не јави, да је странац отпутовао, а тада се на исти начин класифицирају у архиви, где остају, док по годинама старости дотичне особе не постану без предметни, када се ниште.

Регистри се такође сви чувају дотле, док и они по годинама старости не постану безпредметни, када се ниште.

У одељењу води се још и статистика долазећих и одлазећих странаца тако, да се увек тачно зна, како у Паризу и другим префектурама, тако и целој француској, колико има странаца у опште, као и колико их има из сваке поједине државе.

Сем тога статистиком се дознаје, колико је од странаца дошло да радом заслужи себи хлеб, колико дакле има и раденика, занатлија, трговаца, и др. колико има ђака, лекара, и т. д. а колико их има, који су дошли ради свога задовољства.

Статистички подаци шаљу се министарству унутрашњих дела сваки шест месеци, што чине и остале префектуре, а у самоме одељењу води се по све дневно, десето дневна, месечна, тромесечна, шестомесечна, и годишња статистика странаца.

На овај начин министарство унутрашњих дела зна све странце који су дошли у фанцуску и пријавили се власти. Исто тако зна и свака префектура све странце, који се налазе у њеноме делокругу.

Према томе и министарство и свака префектура биће у стању, да свакад, када се то од њих затражи, тачно одговори, да ли се извесан странац налази у француској и где, у коме департману, или не, ако се само пријавио ма којој власти, ако је дакле испунио оно, што се од свакога странца тражи да испуни.

Овака су тражења врло честа од стране разних Посланстава и Конзулата, када питају за своје држављање, којима имају што да доставе или саопште. А врло често и приватна лица обраћају се за обавештење о својој фамилији, сродницима или о особама, са којима имају каквога посла, па им је нужно да знају садање место њиховог становања.

За лица пак која се не пријављују, постоји одвојена класификација по истоме систему. Податке за њих оделење добија од другог оделења, у коме се врши пријава становника. —

Када се из пријавне листе у оделењу за пријаву становника види, да је пријављен какав странац, одмах се извештава и оделење за пријаву странаца. По овакој достави оделење за пријаву странаца контролише, да ли се то лице пријавило лично префектури или не. Па ако се утврди — прегледом картона — да се није пријавило, одмах се по адреси из пријаве становника позива, узима на одговор за непријаву и кажњава. Ако је пак то лице већ променуло други стан, ипак се трага за њим, и чим се ухвати, одмах се кажњава.

Овим путем префектура — односно њено оделење за пријаву странаца — сазнаје и за оне странце, који се нису сами пријавили, већ које су пријавили сопственици хотела или станова, где су одсели, те и то чини, да се странци сами пријављују, пошто ће њихово име на сваки начин бити откривено по пријавној листи за становнике, баш и кад се не би хтели сами пријавити. Зато је и за саме странце боље, да испуне ту обвезу, па да буду мирни, но да их префектура гони и кажњава.

Статистика показује, да у Паризу има највише белгијанаца, па немаца, шпањолаца, талијана, енглеза, швајцараца, руса, американаца и т. д. Па и Србија има своје место у класификацији држава. Истина да не заузима онолико простора, колико друге веће државе, али тек ипак и она је престављена, ма и малим бројем својих поданика. Међу овим пријавама налазили смо и пријаве наших ђака, који су се бавили студијама у Паризу, а међу њима и пријаву Његовог Величанства Блаженоупокојеног Краља Милана, када је живио у Паризу.

Воj. Павличевић

ПИТАЊА*)

Да би се судске и административне власти ограничиле у одмеравању казне за поједина казнена дела, закони су прописали границе у којима се морају кретати. Означена је најмања или највећа мера казне и речено да се ван тих граница ни строжије ни блажије несме осудити кривац, дакле да се може пети или спуштати казна извесном кривцу али само у границама минимума и максимума.

Постоји истина један пропис а то је у §. 61. казненог закона, који допушта да се може и испод најмање мере по катkад казна спустити, али ја бих рекао да се ова законска по-

*) Ово питање једног полицијског чиновника пуштамо у лист. Отварајући рубрику и за ове ствари, очекујемо од правника, полиц. чиновника да своје одговоре пошљу уредништу.

властица односи само на окривљене за злочина и преступна дела, а никако не и на иступљења.

За кажњавање иступа према категоријама кривицâ и казна је прописана већа или мања, као што се зна, али само нигде нема прописа да би полицијске власти могле у каквим случајима при одмеравању казне прећи највећу меру или је спустити испод најмање мере.

На пр: §. 372. казн. закона казни од пет до петнајест талира, али чиновник налази усљед олакшавајући околности да је и та најмања мера од пет талира, много, па га осуђује рецимо са два талира позивајући се у помоћ на пропис §. 38. полициске уредбе.

Док неке полицијске власти разуму и овако раде дотле друге најпажљивије држе се принципа, да се при одмеравању казне крећу само у границама минимума и максимума законом постављеног држећи да је темељ смисао и пропис §. 39. полиц. уредбе.

Као што се види, да се власти чак и у примени материјалног закона не држе једног начела, то је на сваки начин *врло нужно* ради једнообразног рада и примене закона да се објасни и каже: које је мишљење правилно да ли оних првих или оних других јер обоје *несме* остати.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЋЕЛИЈА БР. I.

(ИЗ ЗАБЕЛЕЖАКА ЈЕДНОГ ПОЛИЦАЈЦА)

(Свршетак)

Поред свега мога упињања, нисам могао успети, да се Трајко спроведе управи ради вођења даље истраге.

— Не можемо присвајати туђу надлежност, одговори ми управник Н... коме сам се обратио у последњем моменту.

После оваквог категоричног одговора, није ми остало ништа друго, до да сва акта истраге спакујем и пошљем среском начелнику, ну пре него што сам то учинио, донео сам својом руком решење о прекидању истраге над Кузманом и пустио га одмах у слободу. Само што он о томе није могао ништа знати, јер је још био у бунилу.

Даља истрага по делу Танасијевог убиства, текла је обичним током. Трајко је потпуно признао свој злочин и детаљно испричао начин његовог извршења. По што, вели, није имао новаца да о року исплати меницу ортацима а био је на њих много киван због неких ранијих рачуна — док су сва тројица ортачки радили, јер су га они, по његовом мишљењу, неправедно оштетили, управ са оноликом сумом, колико је менични дуг износио, а сем тога изгубио је и сву своју готовину ортакујући с њима, — то се, после дугог размишљања, решио на убиство. Чекао је само згодан моменат, па да своју намеру у дело приведе. Тај моменат створио се њиховим поласком за Ваљево, за који је он раније сазнао од једног свог пријатеља. Истог дана, када су они пошли из Београда, пошао је и он, али са свим другим путем. Док су они ишли друмом за Ваљево, дотле је он ударио на Жарково и Железник, по том обишао Оструженицу, и у први сумрак, спустио се у пећинске ливаде.

— Намеран сам био, изјављивао је Трајко, да им се ту придружим, па доцније уз пут, ако не на другом месту а оно кад стигнемо на Дубоко, да их обојицу премлатим. За велику своју срећу, Кузман се вратио натраг а ја, нашав самог Танасија гди спава, променем ранији план и закољем га. Није ни гласка пустио док сам га клао... само је страшно крклјао.....

— По што сам га добро преклао, узмем му сав новац који је код себе имао, а за тим га довучем до воде и гурнем у исту. У том моменту нисам се ни мало обазирао на то: да ли ће ме ко видети, јер бејах решен, да убијем сваког ко наиђе. Тек кад сам се вратио на место извршеног убиства и отпочео бројати упљачкани новац, кога је било 530 банака, спопаде ме неки страх, те с тога, чим сам био готов с бројањем, кренем убрзаним корацима пут Умке. Да ме, пак, не би ко опазио, скренем с првог пута и дохватим се стазе поред Саве, којом сам ишао све док нисам прошао Барич. У Обреновцу погодим кола и одвезем се за Ваљево. Намера ми је била, да за сав новац, које сам од Танасија одузео, покупујем стоку, али кад сам дошао у Ваљево, мене спопаде толики страх, да сам се, под изговором да је стока скупа, вратио одмах у Обреновац, не купив ништа.

— У први мах био сам вољан заноћити у Обреновцу како би се сутра дан лађом вратио за Београд, али чим је настао први сумрак, спопаде ме нека луда жеља, да се вратим пешице, те да на тај начин прођем и поред места, на коме сам Танасија заклао. Нешто ме је просто гонило да то учиним и то тако силно, да сам се одмах морао кренути за Београд, и ако сам добро знао, да је то велика неспретност од моје стране.

— Дошав до несрећног места, нисам могао одолети, а да на њега не свратим, а кад сам то већ једном учинио, нисам имао снаге, да се од њега одвојим, већ сам, као прикован, остао ту читав сахат, док, најзад, нису дошли стражари и ухватили ме... Даље већ знате.,.

— Зар ти није било жао заклати човека?

— Не, али ми је жао, што ћу ја пропасти.

— Кајеш ли се сада због овога што си урадио?

— Ни најмање. Од тренутка када сам исповедио свој злочин и не мислим више на њега. За оно време пак, док сам био у бегству, било ми је веома тешко на души, и да нисам ухваћен, морао бих се, чини ми се, сâм пријавити власти, и све признати. — — — — — — — — — — — — — — — —

* * *

На два месеца после овога, Трајко је стрељан на оном истом месту, на коме је заклао Танасија, а сиромах Кузман, по што је у болници одлежао читав месец дана, за које му је време живот о концу висио, примио је од среског начелника сав свој новац, а у скоро по том напустио Београд и отишао у место рођења — Стару Србију.

При поласку, свратио је да ми каже „*због*ом“ и том приликом да ми захвали, тако бар он рече, на моме „вештом“ раду. У разговору о пок. Танасију, каза ми, да му се он још два пута у сну јављао: први пут у тренутку када је Трајко ухваћен, а други пут у моменту када је стрељан.

Зар то није најбољи доказ да има Бога, господине...

— То је, мој Кузмане, доказ да постоји нека невидљива сила, која води рачуна о нама и нашим поступцима, а коју ми смртни још не можемо да прозремо. Звала се она Бог, природа или судбина, објашњавала се она хипнотисмом или спиритисмом, са свим је споредна ствар. Главно је, да она постоји, и да о њој морамо водити рачуна.

— Тако је господине.

— Због.

— Због.

* * *

Догађај са Кузманом рашчуо се у брзо међу становницима доњег спрата управе града Београда. Као што то обично бива, нарочито кад су људи беспослени, он је, у кратком времену толико модификован, да је од Ћелије бр. 1 којој се све приписује, створио право страшило за злочинце. Желети је, да они у томе уверењу и даље остану.....

НА ПОСЛЕДЊЕМ ЧАСУ

— **Julius Feemann** —

Тишина је... Велики је парк, који се далеко пружа на подножју брежуљка, на коме се замак уздиже... Узвишен је поглед на замак са његова два торња, а у даљини високе планине покривене снегом, где се мешају са облацима. Плаво, пријатно небо гледа доле на сеновити парк у тишини. На старим клупама у парку почива прошлост.

Живот у овом дивном зеленилу природном представљају врапци који се дрско лепршају и тамо амо прелећу.

Врапци су познавали једна болесничка колица, која су се свакодневно вукла до водоскока у парку. Под точковима од гуме прштао је песак а послужитељ је једноликим корацима гурао колица преда се. За њима је обично ишла млада, витка

жена — поред мирног и тихог краја, тих почетак; живот, који је тек настао да живи поред издисаја. Ову су групу врапци радосно поздрављали, јер су им доносили хране, и застали би тек код једне романтичне сенице поред водоскока.

Млада жена села би на једну столицу од трске поред узетог болника и читала би што из какве књиге, а врапци би немирно скакутали тамо амо и својом дреком дизали ларму.

Никад се у парку није видело никакво страно лице, само би баштован поздрављао болника немо и тихо скинувши своју зеленкасту капу. У последње доба болник се осећао некако друкчије него обично и од времена на време бацио би значајно поглед на младу жену, која је поред њега седела.

Он је и сам осећао, да му је некако друкчије него обично. Био је сад мек и добар... као човек, кога савест гризе и који тежи да својом добротом све поправи. Али, зашта би и био крив?... Већ неколико недеља не напушта своју болесничку столицу, па чак ни ноћу... *она* осећа, да се он већ неколико дана са собом бори, гуша, да га само једна мисао мучи, да се спасе... да издахне или оздрави — па ипак, никада му ни речца не пређе о томе преко усана. И сада изгледаше, да она ништа не зна, да ништа не примећује. Била је отворила књигу.

— Хоћу ли да читам, Алфреде?

Око усана заигра му горак, нервозан осмејак, и са лаким уздахом наслони он главу на кожни јастук.

После кратког ћутања, затражи он њену десницу, с којом се она на кола била наслонила. Сувим прстима додиривао је он њену руку, затим с муком наже главу према њој, а она се трже, као да не хте удисати његов ваздух.

— Елза...

— Шта ћеш Алфреде?

— Ако мора бити... — рече он горко и дршћућим гласом, па за тим он настави: — последњег вечера, док си ти била у позоришту био је доктор Копе код мене...

— Ти си ме, дакле, пустио да идем, а било ти је зло?!

Алфред јој стеже захвално руку.

— Нисам био приметио, да ми се стање погоршало; хтео сам с њиме само да говорим... само да говорим...

Докле је говорио, укоченом руком једва је дохватио срце, докле је полуотвореним уснама удисао ваздух.

Елза се уплашено трже. После неколико тренутака болник беше опет дошао к себи. Тешко дишући наслони опет главу на јастук.

— Хајдемо кући! — рече млада жена.

Са уморним погледом болник пристаде.

Опет се котрљаху болесничка колица по сувом песку, опет врапци скакутаху немирно тамо амо...

Кроз сеновите алеје колица на послетку застадоше пред угледном и лепом кућом, чија се капија сада са звекетом отвори.

Кад су ушли у салон, Елза седе на једну фотељу од сомота обрнувши лице болеснику.

Он је дрхтао, докле је говорио...

— Ти ме мораш непрекидно гледати Елза, да би знао докле да говорим. Не прекидај ме, знаш!...

Млада жена беше лако поруменила и она и сама не знајући зашто, обори очи к земљи.

— Гледај ме Елза! — понови болник тихим шапатом.

Она подиже очи и погледа га некако силом, некако уплашено, па онда слободније.

— Надам се, да ћу у скоро свршити Елза; и ако доктор вели, да ћу још дуго година остати у овом укоченом стању... Кад бих имао срећу, рекао је, могао би после неколико година проходати на штакама... али, то је будалиштина... је ли Елза?...

Више није могао да говори. Са погледом, који као да је питао, гледао је у своју жену, која је поред њега седела и ћутала.

Лагано, она се диже и приђе болнику да би му хладне капљице зноја са чела обрисала. Он је ухвати за белу руку и притисну дуг пољубац... Она стоји право поред њега, мирно дишући, без икаква видљива узбуђења; поглед јој више не показује никаква страха.

— Седи тик до мене Елза!

Пошто је то била жеља болникова гурну она фотељу до кола.

Дуго је он радосно гледао, па онда шану лагано:

— Елза!... Сад знам шта је љубав!

Али и то не беше учинило никакав утисак на младу жену.

— Када те узех за жену, — продужи болник промуклим гласом, — то је било за то, што си ми се ти допадала, онако исто као и друге... Нисам био више млад човек и хтедох се смирити!... А, ти... поред мене, млада тек у пупољку... а чежња... тада ме спопаде љубав... страх... да може друкчије бити... да ти... можда...

Глас му је дрхтао и бејаше све слабији, докле се на послетку не чуше испрекидани слогови.

Она окрете главу и не хтеде се с његовим погледом сусрести.

— Шта говориш Алфреде?... Та, не узбуђуј се толико! Имаш ли разлога да се на ме тужиш?

— Не, не!... Али ти... Елза?

Речи су се једва могле разумети; очи су му севале, а жути као восак упали образи горели су грозничавим жаром. Последња снага изгледаше у његовом телу да букти.

И по нова замоли Елза болника да се смири, исто као каква милосрдна сестра кад врши своју дужност.

Брзо обрте се он жени.

— Пусти ме, морам још да говорим... Елза, знаш ли, да ја само због тебе патим?... Замисли годинама си непрекидно везана за мој леш... Елза... годинама! Та то је немогуће... — —

Дршћући обви он своје суве руке око њеног лепог тела и већ му образи додириваху њено ухо...

— Елза, молио сам доктора, да ми дâ отрова...

— Шта?! — дрекну млада жена уплашено.

Болник се намести боље на јастуку и погледа је за тим захвално, и онда рече тихо, готово лукаво:

— Зар ниси и ти никад помишљала како да се мене опростиш?... Признај!

Она се окрете и покри десницом очи, не пустивши сузу, докле је левицу оставила мужу, да је љуби.

— Ти... анђелу прави... ти... али доста с тим!... Морам довршити.

Са напрезањем последњих својих сила, рече он узбуђено:

— Погледај ме Елза!... Ти треба да будеш срећна, ако уживим... а ти си тако млада... пуна живота!... Не иде, Елза!... Прави је злочин од мене... и ја сам се решио... Чућеш одмах!... Докле живим, ти нећеш бити жена другога... али, ја ћу те учинити срећном... ја ћу тебе ради умрети!... Чујеш ли... умрети!... Кад будем мртав, онда си Елза слободна и онда бирај и буди срећна...

Са полуугушеним криком клону млада жена поред кола на колена... обема белим као алабастер рукама беше покрила лице, као да није хтела даље гледати свога мужа како се мучи на последњем часу! Он ју је погледом гутао, осетио је да се уплашила, да дрхти. Али он хоће да јој види лице и покушава да је једном руком загрли и к себи привуче и у највећем узбуђењу шапће јој.

— Буди милостива са мном Елза!... Милостива... — — —

Речи му изумреше на уснама. Груди му се сташе бурно надимати и спуштати. Са укоченим погледом посматра своју лепу жену, која му код ногу непомично лежи. Никаквих суза, никаква страха, никаква узбуђења...

Њега, на против, спопада неизмеран страх; дршћућим рукама хтвата је за косу, покушава да је дигне... да јој прочита поглед! Она се опире. Зар га не може више гледати? Њено притворство можда је изневерило; морала би показати лице, а на њему би се могло прочитати, да она већ... — — —

Спопаде га беснило... а нема помоћи, нема снаге. Све се у њему бори и грчи... хоће да виче, а не може и уснице му једва шануше:

— Елза!...

Лагано подиже она главу и не погледав га, обрну се у страну.

— Блудницо...! — просикта он и стаде грчити песницу, али је не могаде подићи и онда без гласка клону немоћно... — — —

Последњи зраци залазећег сунца бацаху некаку радосну сенку на мрачни замак и његове куле, на бледо, упало лице једног самртника, на златно-свиону косу младе жене, која је била заронила лице у меку наслоњачу и тихо плакала...

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 8

— Не, али покрај свега тога не достаје позитиван доказ, јер је комесар затекао господу с једне, даме с друге стране стола; господа у фраку, с белом, исправном вратном марамом, исто тако кошуља; шешир на глави а монокл на оку Мораћете ми признати, да се таква тоалета не бира од људи, који се спремају...

— А жене? упаде му барон у реч...

— Оне *нису* биле у тоалети. То нам ускраћује питање, да ли је та тоалета била коректна или није!

— Утврђује ли протокол и ту околност?

— Тачно и јасно. Одатле видети, да су била два подељена друштва: господа с десне, даме с леве стране, као у јавним етаблисманима, у топлим купатилима, на пример... са зидом који их дели...

— И то називате пристојношћу?

— Бар је Луј Шасен у својој потпуно исправној тоалети строго одржавао солидност... а то је за нас, на жалост, главна ствар!

— Одиста? Ви сте уверени о томе, да је он са својим моноклом на оку хранио солидност и пристојност?

— Уверен не. Али докажите ми да је друкчије!

Барон шкрипну гневно зубима.

— Дакле никаквих доказа, баш никаквих, за кривицу? узвикну. Никакве стварности? Никакав протокол! Ах! То је, дакле, та правда, којој сам се до малочас још тако дивио! Да сам то знао, не бих јој своју бедну пријатељицу никад поверио, не бих се никад обратио правди за заштиту ње ради! Али добро, ја ћу јој сам прибавити задовољења!

Тон, којим су изговорене речи, уплашише адвоката, који је познавао свога клијента.

— Учините ми ту једину љубав, господине бароне, и не доводите у опасност нашу ствар неумесним насиљем!

— Али наша је ствар већ у опасности! Шта ми остаје још да чиним? Да отпочнем парницу због тешке увреде? Кад би јој се крај догледао? И знамо ли, хоћемо ли је уопште добити?

— О-о! зато бих ја јамчио! На нашој страни честита жена, која ужива све симпатије. На другој страни један субјект, чије неваљалство познаје цео свет, и које ћемо ми још оштрије изнети на видик! То би било нешто! Нека најзад падне и деликт и протокол! Али сви ти гласови, које сам вам испричао, које сам мучно и брижљиво сабрао, које ћемо ми, ако буде потребе и лично изложити, они су довољни да утврде, баш ако не браколомство у смислу законском, а оно бар распусништво, јаван скандал. И тиме ћемо имати успеха, ослоните, се на то. Ја познајем власти у нашој земљи, па имам и поверења у њима! За сада се госпођа Шасенова услед познате судске одлуке нема шта бојати од својега мужа... али њен муж има се од нас бојати свачега.

— Од мене у првом реду, мумлао је барон, и одмах се затим опрости са својим адвокатом.

V.

Тужба за развод пође својим путем; не изазвавши у први мах никакав догађај од важности. Луј Шасен се није ни најмање узнемирио позивом за покушај измирења, који се мора по закону учинити код оба супружника. Али му је позив био сасвим исправно предат у малом хотелу у улици Франсоа, где је он пређе привремено становао и где се и сада опет настанио, од кад му је забрањено борављење у кући његове жене.

Противу њега, дакле, буде донета пресуда за недолазак; судија издаде госпођи Шасен пуномоћије за поновно позивање које се њеном мужу предаде у року од двадесет дана, али и оно искуси с његове стране исту равнодушност или омаловажење, управо онако, као да га се ствар баш ништа не тиче.

Адвокат госпођин није се тиме ништа бунио. — „Ако и до другог рочишта не узме адвоката, онда се он, по свој прилици, тако осећа, као да стоји на угљевљу; њега је сигурно страх, да не изгуби парницу, и хтео би, можда, да изазове поравњање, које би се, разуме се, састојало у томе, да он тражи један део имања под погодбом, да неизласком пред суд призна развод, и да одустаје од жалбе противу такве пресуде.“

Барон Роберт је нагађао код Луја Шасена сасвим друге погледе, смешио се иронички, али не рече ни речи. Обећао је да ће се мирно држати и да се неће лично мешати, догод све буде ишло својим правим путем, и држао је реч.

Један део свога времена проводио је крај госпође Шасенове, која је од скора постала за спољне утиске осетљивија, нервознија него пре; била је то промена, коју је барон приписивао њеном промашеном животу, разореним надама, дугогодишњем јаду и неизвесности за будућност.

Да се одазове свима призивањима, које је добијао, од како се знало да је опет у Паризу, било му је сасвим немогуће. Већина од њих отпутовала је у корпу за хартију, али је понекима морао да се одазове из друштвених обзира, а још и због тога, што су му дражила радозналост.

Отуда је дошло, да он већ два дана није посетио своју пријатељицу, а кад је трећега дана у вече отишао њој, не нађе је код куће.

— Куда иде без мог допуштења? упита госпођу Дипи.

— Не знам, господине бароне, одговори пратилица, ја мислим, да је госпођа Шасенова изишла само да дахне мало чиста ваздуха, да би умирила своје нерве, који су данас били баш у сасвим бедном стању.

— Зашто је нисте пратили?

— Нисам је видела, кад је отишла. После јела устаде наједанпут, узе огртач и шешир и нестаде је, кад је нико није ни опазио.

— Нервозне особе воле такве ћуди. Она вам је дакле данас изгледала узбуђенија него иначе?

— Пре веома утучена, трома, као буновна, сањива.

— Код нервозних се људи често јављају таква расположења. Али то ће проћи, кад опет отпочне мирнији, уређенији, срећнији живот. Нема ништа ново о парници, а?

— Ништа, господине.

— Господин Шасен је ништа не узнемирује?

— Хвала Богу, не! Он се више никако не вића. Синоћ је тражио да му се пошљу неке ствари, које је заборавио понети са собом.

— Преко кога?

— Преко вратара Васера.

— Васер, дакле, још одржава односе с њиме?

— Да; шта више, вели, да му је у последње време више пута одлазио, и то заједно са собарицом.

— Јесте ли то казали госпођи Шасен?

— Казала сам! Али Она не придаје тој ствари никакве важности; она вели, да нема ништа да таји, и нико не може о њој рећи ништа ружно.

— Зашто мени нисте ништа о томе казали?

— Забранила ми је госпођа Шасен из страха, да ће јој господин барон препоручити, да отпусти обе особе.

— Разуме се, да би то по свој прилици, и било. Ја ћу јој представити опасност, у коју срља, и надам се, да ће се опростити таквих шпијуна.

— Они су јутрос и сами отишли, не рекавши ни једне речи.

— Шта? Па то сасвим изгледа као бегство после зла дела од чијега се открића боје. Зар не мислите и ви тако, госпођо Дипи?

— Свакојако, господине; с тога сам и мислила, да треба с вама да говорим и поред забране госпође Шасен.

— Тхе! заврши барон разговор, несрећа се догодила и не може се више изменити.

Затим погледа на сахат и додаде:

— Реците, молим вас, госпођи Шасен, да ми је жао што не могу да је сачекам. Свратио сам само у пролазу. До сутра, дакле!

Сутра-дан дођоше друге прилике, и он одложи заказану посету до увече, али је правио рачун без свога собара, који га је потсетио на један ручак, за који се он обећао још пре неколико дана.

Трећега дана устаде рано, да би се на време одвезао госпођи Шасен, и таман се хтеде попети у кола, кад се пријави доктор Рено.

— А, ви сте то! Како стоји код суда? довикну му весело, али убрзо промени свој тон, кад додаде: Ви имате, мора

бити, нешто врло важно да ми саопштите, кад сте тако узбуђени.

— Свакојако.

— По свој прилици какво ново неваљалство нашега противника? Говорите, ја сам на све спреман.

— Не, на то нисте спремни. То прелази бар моћ појимања!

— Ама шта се догодило?

— Ја сам се дуго премишљао, да ли да верујем. Али сам се најзад уверио.

— О чему?

— Изјаснићу се, али вас молим, да ме не прекидате и да се не узбуђујете!

— То вам обећавам.

— Господин Луј Шасен, отпоче доктор Рено, замолио је ових дана једног мог веома вићеног колегу, да предузме његову одбрану у брачној парници. Доктор Н. не прима се лако, него је и у овом случају, пре него што се обвезао, прво молио за опширно објашњење ситуације. На то му је Шасен казао најискренијим тоном, да се он није оженио, као што му непријатељи износе, ради новца, него из љубави. Али се госпођа де Живреј само зато поново удала, да би имала човека, каваљера, који би управљао њеним имањем и могао послужити покривалом за њене остале поступке.

— Ах, нитков један! узвикну барон Роберт. Он, дакле, тако далеко иде, да сумњичи и одриче љубав жени, која га је обожавала.

— Он иде и даље, настави доктор Рено, јер је окривљује, да стоји у односима с другим људима.

— Ви се шалите!

— Чујте даље! Пустићу сад њега самог да говори, онако, како га је чуо мој колега. Једнога дана, тако је дакле причао Шасен, једва по године после нашега венчања, опазим ја, да ме она вара. У своме очајању хтедох је у први мах убити. Али ја сам је љубио још непрестано... Хтедох да изазовем њенога љубавника, али, пре него што сам тај корак учинио, чујем да се она држи још с једним и још с једним и — још с једним... а са целим Паризом нисам се тек, ни у ком случају, могао туђи.

— То је рекао нитков? викну барон, побледео од беснила и дршћући целим телом.

— Да, и даље — понављам, да вам говорим још увек његовим рођеним речма: „Шта сам знао чинити?“ узвикнуо је код мојега колеге, да подигнем тужбу за развод? Из обзира према њој избегавао сам скандал, али сам се иселио. Знам, мени ће се пребацити, да јој нисам очувао верност. Али, молим вас! та ја сам тражио да се разгалим, да заборавим! изгубио сам био памет... Сад ће се рећи: Зашто он онда задржава имање? — Ама ја, молим вас, носим одговорност за то имање! Где да га оставим? Коме да га дам? Њој? Требало би само да знате, какву би употребу она од тога учинила. С тога сам сматрао за своју дужност, да не пустим из руку управу имањем. Она ме је узела за мужа само као интенданта, па као интендант хоћу да положим и рачун, а ако се имање смањило, ја ћу поднети доказ, да га нисам ја страћио, него она, да би задовољила своје пожуде, о којима је најбоље ћутати;

Барон се подиже, приђе адвокату и запита промуклим гласом, положивши му руку на раме:

— Имате ли да ми причате још штогод од таквих глупости? Обећао сам, да ћу вас саслушати до краја; али такве лажи, такве клевете нисам очекивао!

— Ја нисам дошао још ни близу краја, рече доктор Рено, хладнокрвно као увек, а нисам још ни издалека рекао оно, што је најгоре. Хоћу ли, дакле, да престанем?

Он је покушао да својим миром угуши гњев другога, и то му је пошло за руком.

— Наставите, рече барон Роберт после кратког ћутања.

— Луј Шасен је, дакле, причао моме колеги даље, да је покушавао заборавити прошлост, заборавити своју жену, по кадшто се, шта више, предавао нади, да се она, можда, количтолико опаметила. Али, она свакојако охрабрена његовим ћутањем, некажњавањем, које јој је даровано, а можда и мислећи, да се сада сме дрзнути свачега — она се, дакле, усуђује, да обрне копље и да подигне чак и тужбу за развод брака. Зашто хоће да се разведе? Прво из страха, да бих ја могао најзад изгубити стрпљење због њеног бесрамног живота и изложити је јавности! А друго, да добије одрешене руке према своме имању... и треће, можда, да би се могла и по трећи пут удати!

— За кога?

— За вас!

— Ама тај је нитков сазрео за луду кућу!

— То би ми било право! Али он не говори о вама и о свадби као умоболан, чак не ни као какав ексалтиран човек. Он вели, ви би били једини човек, који би је могао, својим карактером и својом влашћу над њом, одвратити од њенога срамнога пута и повратити добру. То га је једино до данас уздржавало, да се не противи разводу.

— Ала је то притворство! Нискост! А при том и лукавство! Ваш колега се, разуме се, тиме дао завести; па и ви сами... О! Али сам на срећу ја ту, да му здерем личину са њушке! Ви нећете из ове собе крочити пре, господине, него што из вас не исчезне свака сумња у часност те жене, коју ви сад тако кривите. Да, да! Одавно ја то опажам по начину, како ви понављате клеветничке речи.

Адвокат остаде исто онако миран, као што је и до сад био.

— А ја ћу вам, узеде барон опет мирним тоном, бити обвезан благодарношћу, ако бих могао преко вас да сазнам, зашто је Луј Шасен до данас избегавао, да се брани, и тек овако доцкан замолио господина вашега колегу да се прими његове одбране?

— Јер му је, вели, тек сад испало за руком, да набави доказе о томе, да се његова жена неће, као што је он мислио, наново удавати, него хоће само зато да се разведе, да би —

— Могла сасвим безбрижно водити свој порочан живот, зар не?

— То тврди он.

— А његов доказ зато?

— ... Јесте један свежањ писама.

— Писма од љубавника његове жене? Је л' те? Она се дају лако фабриковати.

Још бојажљивије и тише него до сад, јер је осећао, да му под ногама још јаче гори, рече адвокат:

— На жалост, то су писма, која је госпођа Шасенова сама писала!

— Јесте ли видели та писма?

— Видео сам.

— И читали?

— Да.

— Је ли њен рукопис?

— Поуздано. И ја сам сумњао; али сам брижљиво сравнио рукопис са њеним написима у мојој канцеларији. За мене не постоји више никаква сумња.

— Ако су писма одиста њена, онда у њима не може бити ништа, што би могло удити њеноме гласу, осим ако нису потворена!

— Ја бих свакојако желео, да тако буде!

— Коме је писала писма?

— Разним људима.

— Наравно! Један једини љубавник није био довољан ниткову, мора их одмах бити више! По свој прилици тај неваљалац не крије ни имена тих особа!

— Уз писма су и завоји са адресама. На тај начим имамо сва имена.

— Позната имена?

— Већим делом.

— Из друштва?

— Већином уметници.

— И глумачки народ?

— Има и њих.

— Ах! Па то је све лепше! Јамачно ће и њих позвати на претрес?

— Не, писма нису долазила до њихових руку.

— Дакле негде успут остала? Па та ствар бива све лепша. Жена се упропашћује, али човека, чији исказ може све да упропасти, њега поштују ... Па откуда су им онда та писма, кад нису уопште ни доспевала на своју адресу?

— Госпођа Шасен их је давала својој собарици, која их је морала предавати код вратара.

— Ах, право. Именом Августа и Пјер Васер, не?

— Да, да, сасвим тако. (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар управио је на нас једно овако питање:

Може ли се наплата досуђене накнаде штете шумском фонду, по кривицама за горосечу, извршити и из оног имања, које осуђеном лицу, као земљоделцу, штити тачка 4. §. 471. грађанског судског поступка, или не може?

На ово питање ми му, у место нашег одговора, саопштавамо мишљење Господина Министра Народне Привреде, које је он, писмом својим од 25. октобра 1899. године Ш№ 9047, изјавио Г. Министру Унутрашњих Дела, на његово питање, које је било исте садржине као и горње питање овога писара, које је он сада на нас управио.

То мишљење Господина Министра Народне Привреде, од речи до речи, гласи овако:

«Ја сам узео у оцену наређења поменутих законских прописа о досуди штете шумском фонду и пропис тачке 4. §. 471. грађанског судског поступка, па налазим: да законско благодејање о заштити земље за уживање земљоделцу, о коме се говори у овом закону, по другом одељку овог законског прописа, не важи за извршење кривичних осуда, те по томе ни за наплату досуђене штете шумском фонду, по шумским кривицама, као кривичне осуде уопште.

«Накнада штете шумском фонду за украдени или оштећени предмет, и новчана казна за саму шумску кривицу, то су два сасвим различна предмета кривичне пресуде, по кривицама, које се казне по закону о шумама.

«Штету плаћа кривац поред казне (члан 98.) као вредност украденог предмета, или накнаду за оштећени предмет. Новчана казна изриче се по члану 94. поменутог закона, за саму кривицу, и ако је ова казна толика, да је кривац не може платити трећином свог имања, замењује се затвором, на начин прописан у члану 97. Власт, која изриче казну, казаће у пресуди, колико ће дана трајати овај затвор, ако је поменути случај (члана 96.).

«За извршење, дакле, ове наплате штете, досуђене шумском фонду, кривичном пресудом, као накнаде за украђени ил оштећени предмет, нема никаквог законског ограничења, нити исту изузима, ма који закон од наплате из имања, о коме говори пропис §. 471. тачка 4. грађанског поступка. И ова се наплата, дакле, као и свака друга кривична осуда, може наплатити из имања осуђеног, о коме говори први одељак поменутог законског прописа. (Но, ако би се што од овога имања продавало земљоделцу за наплату пореза, прireза и других општинских трошкова, као и кривичних осуда, па би по измирењу сума, за које је у овим случајевима продаја извршена, нека сума преостала, онда се тај преостатак не може употребити за измирење других поверилаца, него ће се предати земљоделцу и т. д. Замена од 14. Јула 1898. године В. измене и допуне у закону о непосредној порези од 29-ог Септембра 1899. године, по коме се за наплату порезе мора оставити кућа са 20 ара.)

«Па кад ни један од поменутих законских прописа закона о шумама, нити ма који други, не ограничава ову наплату досуђене штете шумском фонду, кривичном пресудом, по себи је јасно: да за њу не важи поменуто законско благодејање о заштити земље земљоделцу за извршење пресуде».

* * *

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да, према распису Министра Унутрашњих Дела од 17. априла 1899 год. П№ 8981, и члану 95. закона о земљорадничким и занатским задругама, не треба наплаћивати *никакву таксу* по закону о таксама, ни од оснивалаца ни од представника земљорадничких задруга, ни за оверавање потписа ни у опште за све радње што их дотични имају са државним и општинским властима.

* * *

На питање једног општинског писара, одговарамо му:

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 23. јуна 1899. године, П№ 14574, наређено свима општинским судовима: да они увек шаљу дотичним првостепеним судовима, *у овереном препису*, све оне своје одлуке — пресуде или решења — противу којих је изјављена жалба, заједно са жалбама дотичних жалилаца и са оригиналним одлукама противу којих су те жалбе изјављене.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Димитрија — Мита Дујин, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, још 9. фебруара 1899 год. побегао из кладовске тврђаве и до данас није ухваћен од стране наше власти. За њега се сазнало да је пребегао у Влашку где је и раније често одлазио и подуже живио али се сад, већ по други пут — доставља, да је опет прешао нашу границу. Дујин је познат као врло опасан разбојник.

О њему је опширније писано у бр. 6 на стр. 48. «Полицијског Гласника» од 1899. год. Препоручује се свима полиц. и општ. властима, нарочито пограничним, да обрате строгу пажњу на овог зликовца. На случај проналаска, треба га под јаком стражом спровести Управи гр. Београда. Дујину је 60 година, средњег је раста, просед, ћелав. Најрадије носи бакенбарде, као што је и на слици, али је вероватно да је се обријао или да на други начин браду шиша, да би се тиме што боље прикрио од потере, на шта треба обратити нарочиту пажњу.

Драгутин Симић, из Бадовинаца, извршио је ноћу између 17.—18. пр. месеца крађу стоке Милошу Симићу, из истог села и побегао. Он има 18 година, раста је повисоког, очију великих и граорастих, ћосав је. Начелник среза мачванског актом од 20. тек. месеца Бр. 15161, моли све полиц. власти, да овог крадљивца у својим домашајима потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 25710.

ТРАЖИ СЕ

Радисава — Раду — Ристића бојаџију из Ужица, који незнано отумара од своје куће још пре ђурђев-дана ове године, и оставио своју жену без икаквог потребног издржавања, тражи начел. окр. ужичког актом Бр. 11052. у случају проналаска треба известити начелство или управу гр. Београда с позивом на Бр. 25978.

Милку жену Јоксима Душића — из Сувог Дола. Тражи начел. окр. топличког Бр. 7667. због крађе своме мужу од кога је она одбегла 21. ов. мес. Милка је стара 36 год., раста је средњег, плава у опште, очију зеленкастих, у оделу сељачком ужичком, на глави бела шамија у антерији од црног сукна. Пронађену треба упутити начелству окр. топличког или Управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 25980.

ПРОНАЂЕН

Радомир Живковић, који је Расписом Управе гр. Београда од 9. ов. мес. Бр. 22503 тражен по извешћу црногорске владе преко нашег министарства спољних послова, пронађен је на Цетињу, камо је познат по слици изнетој у «Полиц. Гласнику».

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

┼ Оглашени зликовци, Цуплић и Микић одбегли робијаши, 6. ов. мес. око $3^1/_2$ сата по подне, на путу између Стриже и Д. Видова, напали су на председника општине стришке Миленка Аврамовића и његовог писара Стаменка Јовановића, када су исти понели порез у Параћин. Писар је погинуо. Председник се са новцем спасао бегством. Потере су дигнуте за зликовцима.

△ Начелство округа моравског, извешћем од 17. овог мес. № 11460, јавља, да су непознати зликовци, 17. овог месеца напали на Владислава Ристића, абацију, из Параћина, на путу Рашевичком у месту «Валога» отели му 110 динара у банкама и свукли му и узели антерију, фермен и шубару. За разбојницима се живо трага.

Садржај: I. *Службени део*: 1) Укази о постављању и разрешивању. II. *Стручни и научни део:* 1) Лондонска егзекутивна полиција, од М. П. Јов.; 2) Пријава странаца у француској; 3) Питања. III. *Поучно забавни део*: 1) Ћелија бр. 1; 2) На последњем часу; 3) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Пронађен; 4) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић

Казнима дела множе се из дана у дан, злочин узима све већег маха, опстанак друштва како којим даном све је више и више угрожен, речи су, које ћете данас чути како од највећих криминалиста, тако и од најнижих органа сигурности на западу. И доиста, кад човек прегледа статистичке податке ових земаља, а нарочито њихових престоница — тих центара цивилизације и порока, мора се ужаснути, кад види: да се злочин сразмерно множи много брже од становништва. Видећи то, човек и нехотице мора доћи на помисао, да ће злочин постепено захватити све чланове друштва, па се онда, са свим природно, запитати: шта ће, на крају крајева, бити од тог злочиначког света?

Допуштамо, да овде има по мало и песимизма, али је тек неоспорни факт, да су данашњи злочини не само многобројнији, већ у исто доба куд и камо смишљенији, па ако хоћете и свирепији, но што су у старија времена били. Оно, истина, могло би се рећи, да је и данашње становништво куд и камо многобројније и интелегентније но што је раније било и покушати тиме паралисање оног вишка у множењу злочина, али смо ми слободни подсетити све оне који би тако мислили на ту околност, да су и средства за сузбијање злочина данас много савршенија, што опет значи: да се вишак у становништву изравњава савршенством средстава, док се вишак у множењу злочина — тај друштвени дефицит, нема су чим да изравна, већ се, као и сваки други дефицит, повлачи и пење се из године у годину. Није ли онда са свим природно, што се питању о сузбијању злочина поклања данас нарочита пажња како од највећих научењака тако и од самих држава? Није ли онда потпуно оправдано, што напредније јевропске државе полажу данас тако много на добро уређену полицију и образовање хуманих друштава, којима је циљ да посредним путем предупређују злочин? Па када, и поред свега овога, видимо, да се у њиховим престоницама готово по све дневно дешавају најгрознија убиства и најдрскије похаре, онда се сваки, надам се, мора сложити са нама у томе: да је борба друштва са злочином куд и камо опаснија но што то на први поглед изгледа, те према томе, да и жртве, које друштво у овој борби подноси, морају бити много веће, ако се неће да доведе у сумњу успех саме борбе.

Да видимо, како је у овоме погледу стајала наша престоница у току последњих 5 година, односно у времену од кад се прикупљају тачни статистички подаци о њеном раду на пољу сигурности. Помињемо одмах, да наше излагање неће бити само голо набрајање цифара, већ у неколико и једна мала историја о раду наше криминалне полиције у току поменутог времена, т. јест од 1896 па до краја 1900 године. Овај период времена важан је за нашу престоничку полицију већ и с тога, што се она у добу његовом отпочиње попуњавати школованим људима који, по неким ранијим заблудама, нису никако били *„подесни“* за полицију — — — — — — — — — — — — — — —

* * *

Готово све установе нашег државног живота претрпеле су до данас знатне измене у својим првобитним организацијама — измене које су захтевале потребе савременог друштва, само је наша полиција — тај општи и неопходно потребни помоћник свих ових установа, остала у главноме нетакнута, ево и до данас. У овом погледу нарочито је интересантна престоничка полиција, која још постоји по устројству од 11 јула 1860 године, т. јест од времена, када Београд није имао више од 15.000 становника. Сви, до сада чињени покушаји, да се она реорганише, остали су без успеха. Готово увек налазило се, и то у последњим моментима *„оправданих“* разлога, да се то одложи за „боља времена.“ *)

Изгледа према досадањем, као да је немогуће реорганизовати Управу Града Београда већ да ће она са својим устројством, за које г. Таса Миленковић згодно рече да је још из доба *„Риза - паше“* остати још годинама...

Дакле, готово у свима јевропским престоницама криминалне полиције имају своје засебно устројство, у коме су тачно прописане њине дужности и одређен делокруг њиног рада, дотле је она код нас, по овом стародревном устројству смешана са санитетском, административном, па чак и извршном полицијом. Од 66 параграфа, који сачињаваху ову уредбу, свега су 2 посвећена полицији сигурности. Свеколика њена дужност састоји се по њима у томе: да *„обраћа пазор на беспосличаре, скитнице, просјаке и иначе подозрителна лица, на њихова односења, пребивалишта промене, и протерујуће се* и т. под.“

Природно је, што се недостатак ове уредбе морао доцније попуњавати многобројним расписима и наредбама, међу којима до данас има и таквих, које су у очигледној супротности.

Ну да се вратимо нашој теми.

* * *

После онако дрске и по начину извршења готово јединствене похаре поште, која је извршена у Београду на дан 7 децембра 1895 год. запрепастили су се била и полиција и грађани престонички. А и јесте била ствар за запрепашћивање. У сред престонице, у једној од најживљих улица, у непосредиој близини 2 војна стражара, отворена су поштанска кола и из њих украдено око 200.000 динара које у готовом новцу, а које опет у аманетима. И ако се овој похари ушло у траг, за што се поглавито има захвалити енергичности ондашњег управника и вештини иследника, ипак је она учинила велики утисак како на грађанство тако и на полицију. Она је, може се рећи, пренула нашу полицију из мртвила у које је била доведена нешто онд. политичким приликама а нешто опет последицама рада укинутих истражних судија. С тога видимо, да се почетком 1896 год., када је дефинитивно и уђено у траг овој похари, предузимају извесне мере, које су се односиле на побољшање полиције сигурности. Ове мере поглавито су се тицале концентрисања превентивне полиције при самој управи, односно њеном кривичном оделењу, које се, у ранија времена, занимало само иступним стварима; за тим завођења криминалних регистара у којима су скупљани подаци о сумњивим личностима у опште, повећања детектива и појачања надзора над сумњивим личностима.

И ако ове мере нису са свим сузбиле казнима дела, ипак су их знатно умалиле. Што је најважније, оне су очистиле престоницу од старих и окорелих зликоваца, чијим се многим злочинима ни до данас није ушло у траг. **)

---

*) Прошлој скупштини био је поднет чак и пројект о новој организацији управе града Београда, али како није *„досшео на ред.“* то је остао — у скупштинској *архиви,* нема сумње за *„боља времена.“*

**) Године 1891 извађен је из баре Венеције један џак, у коме је био увијен један на парам парчета исечен човек. Не само да се овом злочину није могло ући у траг, но шта више, није се, ни до данас, могла константовати идентичност убијеног.

Број убиства, који се ранијих година пео на 5—8 случајева годишње, спустио се у овој години на 3 случаја, од којих ни један није имао за мотив користољубље. Сва ова 3 убиства извршена су у наступу раздражености, а извршиоци њихови сами су се предали властима.

Жалећи јако што немамо тачних статистичких података о кретању казнимих дела у ранијим годинама, ми ћемо овде поменути само то, да је, у размаку од непуне 3 год., убијено у Београду 5 лица, и то све из користољубља. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева**

I

Јануара 1870 ручао сам у Паризу код једнога од мојих најбољих пријатеља, када ми Максим Ди Кан учини неочекиван предлог: он ме упита да ли желим да присуствујем извршењу смртне пресуде над Тропманом, и понуди ми да ми изради место у броју неколицине привилегисаних који су имали допуштење да уђу и у сам затвор.

Још није заборављен злочин славног убице; у тај мах цео Париз занимао се Тропманом, цео свет се интересовао само за њега и заборављало се постављање псевдо-парламентара Оливијеа и убиство Виктора Ноара, кога је својом руком убио принц Бонапарта, који је, на општи скандал, био пуштен испод суђења.

У излозима свију књижара били су поређани редови фотографијâ *славног убице шантенског;* оне су представљале једнога младог човека са високим челом, црним очима и дебелим уснама.

Већ од неколико дана вијале се свако вече *блузе*, поцрнеле од рада, где стоје на тргу Рокета, да виде да ли се намешта гиљотина, да чекају дуго после поноћи и повлаче се преварени у својим надама.

Позив Максима Ди Кана дошао је сасвим изненада, и ја га примих без размишљања. Обећах да у једанаест часова у вече будем крај кипа принца Евгена, на булевару истога имена. Када је дошао тренутак, мени дође криво што сам дао реч; али је било и сувише доцкан да одречем; некакав осећај лажнога стида ме задржа: — зар да се помисли да ме је страх?

Да бих испаштао моју слабост, и у жељи да моја посматрања буду од користи другим, ја хоћу сада да испричам све што сам видео, хоћу да оживим у успомени све мучне утиске те ноћи. Можда ћу тиме задовољити и нешто више но што је просто љубопитство читаочево; можда ће се моћи извући каква поука из моје приче.

II

Када смо Максим ди Кан и ја дошли пред кип принца Евгена, више особа је ту већ било сакупљено и ишчекивало нас. Међу том господом налазио се чувени шеф тајне полиције, г. Клод, коме ме Максим Ди Кан представи. Остали су као и ја нарочитом привилегијом били позвати; махом су то били кроничари и новинари... Максим Ди Кан ми саопшти да ћемо пробдити целу ноћ у стану управника затвора.

Извршења смртне казне, зими, бивају у седам часова из јутра, али треба бити на тргу још пре поноћи; доцније је немогућно прокрчити себи пролаз кроз збивену гомилу света.

Од кипа принца Евгена до рокетскога затвора, има највише пет стотина метара. Ничега необичнога још није било, само булевари су били нешто живљи но обично; цео свет ишао је на једну страну, а жене су трчале ситним кораком. Затим кафане и крчме биле су још осветљене, што обично не бива у крајњим предграђима париским тако касно у ноћ.

Није било магле, али ипак ноћ је била врло мрачна, влажна без кише, хладна без мраза — права јануарска ноћ у Паризу.

Г. Клод нам даде на знање да је време да се пође, и ми пођосмо. Он је био хладнокрван и изгледао је као човек који механично врши свој посао, и који у свему томе не осећа ништа друго до потребу да сврши своју дужност што је могуће пре.

Г. Клод је човек од једно педесет година, средњег стаса, дежмекаст, четвртастих рамена, округле главе, врло кратке косе, и црта на лицу финих као каква миниатура. Чело, брада и потиљак једино су била чудесно широки; енергија, несавладљива воља одјекивала је у његовом сувом и једномерном гласу, у малим бледим и сивим очима, у кратким и снажним прстима, у мускулозним ногама, у свима чврстим и спорим покретима. За њега се говорило да је врло вешт у своме послу, и да је страх лопова и убица. Политичке кривице нису спадале у његов делокруг. Његов друг, Г. Г..., о коме ми је Максим Ди Кан такође похвално говорио, има финије понашање и личи на мекога и сентименталног човека.

Изузев те господе, можда изузев Максима Ди Кана, сви смо се врло нелагодно осећали; мало смо се и стидели, и ишли смо као у лову, усправљени и један за другим.

Што смо се више приближивали Рокети, све смо више људи сретали; ипак то још није било оно што би се могло назвати гомила. Није се чула вика, чак ни гласнији разговор: — „призор“ још није почео. Много мангупчади шврљало је по тргу, с рукама у џеповима, ободом од качкета на носу; они су ишли оним млитавим кораком који се може видети само у Паризу, и који се, за тренут ока, преображава у најокретнији трк са тигарским скоковима.

„Ево га!... Ево га!... То је он!... повикаше више гласова око нас“.

— Знате ли, рече ми одједном Максим Ди Кан, да вас држе за џелата?

„Почетак обећава“, помишљах ја.

Париски џелат — Париски Господин — са киме сам се упознао неколико часова доцније, мога је стаса и исто тако беле косе

Најзад опазисмо дуг простор, не сувише широк, са обе стране две куће које личе на касарне, црне и баналне архитектуре. Једна је била кућа младих апсеника, друга, с десна, кућа у коју су смештали осуђенике рокетске тамнице.

III

Трг су били заузели, на средини, четири реда војника. Друга четири реда била су на двадесет корака од прва четири. Обично трупа се није употребљавала за извршење смртне казне; али овога пута влада, због раздражених духова убиством Виктора Ноара, мислила је да је полиција недовољна да држи у реду гомилу, и узела је нарочите мере.

Главна врата рокетске тамнице ишла су право на средину трга коју су војници били опколили. Више сержана са спорим кораком шетало се пред вратима; један млад официр, доста јака стаса, са капом богато извезеном, скочи на нас са насрћивошћу која ме опомену на полицију у мојој домовини; чим познаде своје он се умири.

Тамничка врата отворише и уведоше нас унутра, јако предострожно, у пратњи чувара. Затим пажљиви преглед и дуго испитивање. Пошто је та формалност испуњена, проведоше нас преко великог унутрашњега дворишта, затим преко једног малог: најзад се нађосмо у стану управниковом.

Тај чиновник нас је очекивао. Он је био снажан човек; висока стаса, проседе браде и бркова: имао је типично лице пешадијског официра; нос орловски, непомичне очи дивље животиње, и мајушну лубању. Примио нас је љубазно и добродушно; али, поред свега тога, сваки његов покрет, свака његова реч, откривале су у томе чврстоме човеку слепо оруђе свога господара, који се не би устезао да изврши и најсвирепију заповест. У осталом, он је већ и био дао доказа своје оданости у ноћи 2 декембра он је са својим батаљоном био заузео штампарију *Moniteur-a*.

Као прави *gentleman,* он нам уступи свој стан, који је био на другом спрату главне зграде, и који је имао две доста добро намештене собе. Пријатна ватра буктала је у каминима. Мала хртица, која је имала једну ногу повређену, вукла се рамљући од простирке до простирке, непрестано машући репом; очи су јој имале тужан израз, као да се и она осећала заробљеницом.

Било нас је осам позватих; ја познадох неколико лица према фотографијама: Сарду, Албер Волф, ит.д. Али не осетих никакву жељу да их ословим. Седосмо у салон. Масим Ди Кан се приближи Г. Клоду.

Лако је погодити, Тропман је био једини предмет нашега разговора, средиште свију наших мисли. Управник нам саопшти да је осуђеник пао у тежак сан у девет часова у вече, и да још мирно спава „сном праведниковим;“ да сагледа да је предвидео одбацивање своје молбе за помиловање; да је преклињао управника да му саопшти прави одговор на његову молбу, и да одсудно остаје при тврђењу да је имао саучасника које неће

да именује. Управник додаде још да ће по свој прилици, у одсудном тренутку, Тропман се уплашити, али да је све до сада имао врло добар апетит. Тропман никако није тражио књига на читање.

На нашем крају салона, неки су се питали да ли се може поверовати тврђењима тога злочинца, који се показао архилажљивац. Понова се исприча убиство у свима појединостима; упита се шта френолози веле о лубањи Тропмановој. И питање смртне казне би додирнуто... али разговор је био тром, препирало се хладно, без убеђења, понављајући општа места, и при најмањим поводу разговор се прекидао и тешко се започињао... Било је немогућно говорити о другој ствари но о догађају те ноћи, и то због нехотичног поштовања смрти, због поштовања тога створења људског које је било осуђено да је поднесе. Неодређен осећај узнемиреност и притискавао нас је. Никако нам није било дуго време; али та необјашњива нелагодност, то неспокојство које нас је прождирало, било је овога пута мучније но досада... изгледало је да се та ноћ неће никада свршити.

Што се мене тиче, ја сам осећао само једну ствар, то је да немам права да се нађем на томе месту; да моје присуство не може бити оправдано никаквим психолошким и моралним обзирима.

Г. Клод, после извесног одсуства, врати се к нама, и поче нам објашњавати како му је чувени Жид изклизнуо из руку, али како ипак не губи наду да ће га опет дочепати, ако је доиста жив.

Одједном се зачу тешка хука точкова, и после неколико минута рекоше нам да је гилотина дошла.

Ми тога часа истрчасмо на улицу, као да смо и журили да је што пре видимо.

IV

Пред тавничким вратима налазио се масиван и затворен фургон, са запрегнута три коња; други фургон, мали и низак, са два точка, имао је облик дугачког сандука, и ишао је нешто позади првога. (Тај фургон био је намењен, као што смо после сазнали, да прими лешину одмах после извршења и да је пренесе у гробље.)

Више радника у кратким блузама било је око кола; један висок човек, са округлим шеширом и белом краватом, са лаким огртачем на рамену, полугласно је издавао наредбе...

То је био џелат. Све власти, Г. Клод, управник, официр са извезеном качкетом, измењаше неколико учтивих речи са њим.

„Ах! господин *Ендрик,* добро вече, господин Ендриче“ (његово право име било је Хајденрајх; био је Алсашанин.)

Ми му се такође приближисмо, и за тренутак он поста предмет опште пажње.

Начин којим се њему приступало јасно је говорио: „Ми вас не презиремо, јер ви сте важна личност.“ Неки ради *plus de chic,* без сумње, руковаше се њим. Додуше рука му је била приметне белине и лепоте.

Г. *Ендрик* био је простих манира, благ и учтив, не без неке патријархалне озбиљности. Видело се да је разумевао да ће те ноћи бити, после Тропмана, најинтересантнија особа за нас: први министар Тропманов.

Радници отворише фургон, извукоше разне делове који су сачињавали гилотину, и почеше је намештати на петнаест корака од тамничких врата. И тада се видело како се две лампе крећу при земљи у напред и у назад, осветљујући малим светлим круговима истесано камење калдрме.

Ја погледах у мој часовник... тек је било дванаест и по. Ваздух је био још мрачнији и још хладнији. Било је већ прилично света, иза редова војника који су опкољавали трг, пред тамницом, дизао се дуг и неодређен жагор људских гласова.

Приближих се војницима: они су били непомични, нешто збијени, и мало су пореметили симетрију равнања. Њихова лица нису изражавала другу ствар до досаду, ладну и резињирану досаду, пуну стрпљивости. Сва лица која сам опазио под калпацима, војничке униформе, тророги шешири и реденготи сержанâ, све главе радника у блузи, све је имало израз досаде, са неодређеним осмејком ишчекивања.

Још даље, гомила се масама повијала и гурала; с времена на време, један јасан глас се одвајао:

„Ој! Тропмане! ој! Ламбере! Није требао да пође!“

Затим звиждања, гурања и свађе око места.

Рефрен једне циничне песме клизио је с уста на уста; одједном се подиже оштар смех који диже целу ларму и најзад неки неодређен жагор, као да се хиљаде гусака туку крилима брчкајући се у води. „Права ствар“ још није била почела: нису се чули антидинастични крици које је сваки очекивао, ни олујско хујање *Марсељанке.*

Ја се приближих гилотини која се лагано дизала. Један *господин* пријатнога лица, накудрављене косе, са малим шеширом сиве боје, неки адвокат, ако се не варам, био је сасвим готов и говорио је са жестином, дижући једноликим покретом десну руку са одвојеним кажипутом, дајући такт озго на ниже; при сваком покрету је потклецивао, као да је претоварен теретом својих убеђења. Хтео је доказати двојици господе, који су били поред њега, да Тропман није убица, него лудак.

„Лудак! Ја ћу вам то доказати! Хајдете за мојим разлагањима, викао је он; његов покретач није било убиство, но сујета коју ћу ја радо назвати прекомерном!... Хајдете за мојим разлагањима...“

Оба господина у капутима ишли су за његовим разлагањима; али, судећи по страху њихових лица, нису били убеђени. Радник који је склапао гилотину мерио га је од главе до пете са непрекривеним презирањем.

Ја понова уђох у стан управников. (Наставиће се)

ИЗВРШЕЊЕ СМРТНЕ КАЗНЕ У АМЕРИЦИ

Као што је већ познато, убица председника републике Сједињених Држава Северне Америке, осуђен је на смрт. Чолгош — убица Мака Кенлија платиће главом за злочин, који се, по америчким законима, кажњава смрћу средством електрицитета. Чолгош је, у исти мах, и први анархистички злочинац. Који ће бити погубљен електричном струјом.

Држимо, да ће и наше читаоце интересовати начин, којим се у Сједињеним Државама извршује казна над злочинцима, осуђеним на смрт.

Има једно десетак година, како је, у име хуманости, овакав начин рустификације уведен с оне стране океана, али се одмах при првој екзекуцији, видело да страшно, вешање и сечење главе секиром или гилотином, није тако страшно и грозно као смрт од електрицитета.

На дан 6. августа (по н. кал.) 1890. изјутра, извршена је у Њу-јорку смртна казна над Уиљемом Кемлером, који беше убио своју љубазницу. Овај Кемлер беше први, над којим је смртна казна извршена по новом методу — т. ј. електрицитетом. Смртна пресуда беше му изречена још пре четрнаест месеца. Он је знао, да се ствар одуговлачила једино с тога, што су се адвокати, лекари, судије, електричари, па и сам конгрес свађали око тога, да ли да га вешају или да га убију електрицитетом. Најзад би решено, да се употреби електрицитет. Извршењу смртне казне присуствовало је двадесет и три лица — државних чиновника, лекара, адвоката, свештеника и новинара. Извршење смртне казне учинило је на све њих ужасан упечатак.

Кад су увели Кемлера у собу, где ће га погубити био је миран и готово весео и расположен. Смејући се сео је на столицу, на којој ће свршити. Одмах га увезаше каишима за столицу, тако исто и ноге и руке. По том му и главу привезаше за столицу, тако да није могао ни мрднути. У побочној су соби били „џелати“ електричари, који су само чекали на знак, па да приступе послу. И кад им јавише, да је све готово, „џелати“ пустише струју; струјомер је у том тренутку показивао хиљаду волта. Кемлерово се тело страховито грчило — на лицу му беше израз ужасних мука. Чак и лекари не могаше да га гледају, већ окренуше главу на страну. У оној дубокој тишини чу се као неки шкргут зуба; из ужасно заталасаних груди оте се слаб уздах. Но после неколико секунада нестаде дрхтавице и тело се укочи. Надлежни лекар пустио је да струја дејствује још десет секунада, после чега нареди да се прекине и констатова, да је Кемлер већ мртав. И остали лекари рекоше то исто.

Одрешише каише, Кемлерове се груди подигоше. С усана му се оте тежак уздах. У том истом тренутку тело му се поче опет грчити и трести. Лекар одмах нареди, да се опет пусти струја. Пуних петнаест секунада дејствовала је овога пута струја на осуђениково тело; одједаред се подиже беличаста пара;

присутни осетише задах од изгоретине — *горело је Кемлерово тело*. Одмах прекидоше струју. Лекари рекоше, да је сад осуђеник на сигурно мртав. Тако је било. *Цела процедура трајала је тринаест минута*.

После овог првог ужасног погубљења средством електрицитетом, устаде целокупно јавно мнења против тог начина извршења смртне казне, тражећи најодлучније да се укине. Но меродавни фактори нису сматрали, да треба послушатл глас јавног мнења. Ма да су се и код следећих рустификација (извршење смртне казне) понављали стаховити призори, опет тај начин смрти остаде у сили на убице у држави Њу-Јорку.

На годину дана после Кемлера погубљен је електрицитетом убица *Лопи*. Код овога се струја морала да пушта *четири пута*, и рустификација је трајала *сат и осам минута*.

Истина у току последњих година метода се много усавршила, али опет за то, овај начин је смрти много страшнији и грознији него код вешања. Сад међу осуђенима електроде *на чело, на крста и на листове* и тако се подешава, да се дође до што већег електричног кантакта с телом. Осуђеном се меће на главу гвоздена када, која му пада до очију, а и ноге му се притврде гвозденим шипкама. Онда струја улази најпре у мозак и убија осетљивост, а после разорава и све животне функције. Тако се бар мисли.

Као што већ напред рекосмо, у Сједињеним Државама уведена је смртна казна електрицитетом, — једино у интересу хуманости. А у самој ствари, ова метода није ни мало човечнија. То утврђују медицински ауторитети. Тако, има чувених електротерописта, који тврде, да смрт не наступа тако брзо, како су многи склони да верују. Они веле, да, истина, електрична струја производи телесну узетост, али то још није доказ, *да је и осетљивости нестало*. Можда ће неко помислити, да треба трпити само што јачу струју да, дакле, од јачине струје зависи, хоће ли смрт брже или спорије наступити. А то не стоји, јер и 100 волта могу да убију човека, ако струја улази на што више места и ако се дејствује на осетљиве регионе, пре свега на нервне центре, као на мозак и на кичму. Многи електротерапити деле мишљење, да се човек много више и дуже мучи под електрицитетом него на вешала, јер при вешању човек се обнезнани у тренутку, чим му се стегне вратна жила, ма да срце још и даље куца.

Као што се види из онога, што је напред речено, Мак-Кенлијевог убицу, Чолгоша, очекује ужасна смрт. Још да напоменемо, да ће се смртна казна над њим извршити 15. октобра.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КОБНА ЉУБАВ

— Étienne Rellet —

Беше то у доба када се отвараше бањска сезона. На морској обали, јунско сунце блештало је засењавајући очи; тихо море изгледало је као да се разређује у неку ситну белу чипку и отицаше као монотони шум и певајући пољупце. Свежи ветрић с мора, пиркајући тамо амо, потресаше лако костиме и надуваше их чаробно.

Пред једном шареном кабином, нека млада девојка, са немаром увек красним, оригинал који се каткада вића по бањским варошима, изгледаше врло потресена.

Она беше у неком грозничавом ишчекивању, и шараше врхом од свога амрела почетна писмена свога предрагога.

Подобна оном цвећу које гони у снове поезије, она се губљаше у идеалношћу са оним кога обожаваше, а љубав ју је прождирала већа него што је њена гордост и довољно силна да уништи њену вољу.

Обдарена врелом уобразиљом, упечатљива и осетљива, она беше увек под ударцем жеља које паралишу њене илузије. Она се сећаше, у том тренутку, парка у ком беше први пут видела свога драгана, између зелена дрвећа, где се чујаше излаз воде како жубораше у базену као по ружичастом мермеру.

Она ту зидаше куле у ваздуху, када од нечијег хода подиже главу. Заљубљени силажаше с насипа споро и полако.

Образи Хернини добише другу боју, млади човек је поздрави фамилијарно, и, укрстивши погледе, они се пољубише једним од оних идеалних пољубаца који понова оживљавају.

Вералдак беше један од оних људи који су крајње осетљиви у стварима срца. Овај први састанак потсећаше га на место где беше први пут срео своју драгану, једне вечери пуне месечине. Он као да гледаше још онај бледи профил и њену дугу плаву косу која се као злато спушташе низ њена слаба плећа као крила у птичице. Он понова као да гледаше њен лаки и ритмични ход, који не би савио пшеницу када би преко ње ишла.

Грациозним покретом, она се окрете и живо, на ухо младоме човеку, опусти увек очекивану реч од жене која се љуби: ја те волем...

С руком у руци, живећа мишљу, они разговараху пискајући, обоје узбуђени.

— Ти си у будуће моја, ти мени припадаш!...

— Ја сам ти одана!

— За увек?

— На цео живот.

— Опрости ми, драга, али помисли на моју жалосну судбину ако изгубим твој пољубац свежији од зорина миловања, то би било за мене уништење сваког сна, сваке амбиције. Ја тебе хоћу; ти си једини циљ мојих трудова који ће растерати моју несаницу.

И, обгрливши је око струка, он је привуче к себи и дуго ју је љубио по њеним ружичастим уснама.

* * *

Домаћинско звонце позиваше закасниле. Они устадоше обоје, као са неком жалошћу, и не проловивши ни речи једно другом стигоше једно поред другог; али обоје беху се тако променили у лицу, да се један путник не могаде уздржати а да не каже, смешећи се, своме суседу: „Ја мислим да је пут заљубљених много дужи него пут ђака.“ Но у концерту од вилушана, наши јунаци бише у брзо заборављени и када разговор постаде општим не могаху се више примећивати њихови тајни погледи, које они бацаху једно другом с времена на време.

У бањским варошима интимност брзо завлада: ту влада одсуство брига; ћаска се, игра се, штипа се заједно, без бриге чак да се зна и име свом другу у задовољству.

Отац и мати Хернонини долажаху сваке године да проведу два месеца у овом истом купатилу; они беху врло познати и цењени. Отац, за кога би човек рекао да је стари официр, стекао је знатно имање тргујући житом, и ако се он стараше, уз пркос своме богатству, да има изглед штедљива човека, умејаше он бити и раскошан по поморски. Потпуно галантан човек, у осталом, обожавајући своју жену и кћер, он не гледаше радо умиљавања Вералдакова око Хернине. Песник! Ја не знам зашто, Меркур не мари децу музâ. Једино питање које долази на усне извесних личности када говоре о коме јесте ово: Је ли богаташ? Овај енглески начин посматрати људе с гледишта новца којим или могу имати, ствара кадшто ситуације којима нема помоћи.

Севши на своју столицу, Хернина пребледе. Јер, недалеко од Вералдака, беше сео један ловачки поручник. Очешљан на пола и пола, потпуно правилним раздељком, бркова уфитиљених по руски, с моноклом, с врло високом јаком, чија се намена да сакрије прекомерну дужину врата, Артур Гузон, издаваше тип фићфирића официра, који је изишао из Сент-Сира с мало похвалним рангом, али који је доста богат да има у својој штали пет до шест јахаћих коња. Лако је појмити муке које може имати једна таква личност поред Вералдака.

Једна дама рече песнику: Допустите ми, надати се, господине, да ћете ви присуствовати нашој партији *law-tennis* после подне.

— С драге воље, госпођо; ја страсно волем телесна вежбања, која су одмор за интелектуални умор.

Господин Гузон одби позив под изговором да није вешт тој забави с оне стране мора, али у ствари да не буде сувише близу Вералдака. Примивши се Хернина с радошћу да учествује у игри, официр се уједе за усне. Он додаде, посматрајући младу девојку: „Време ми је потпуно заузето; имам да учиним један важан корак, који не могу закаснити“.

Ручак се приближаваше своме крају, и неки од гостију пођоше столићима по врту на којима се пушила мока у јапанским шољама.

— Господине Трарије, ја желим с вама да разговарам један тренутак, рече Артур Гузон Хернинину оцу.

— Попимо најпре кафу, драги поручниче; после тога, ја вам се стављам на потпуно расположење.

*

У салону до спаваће собе г-ђе Траријеве, они пријатељски разговараху.

— Ја сам врло почаствован, господине, вашим тражењем. Ви сте у сваком погледу достојни моје кћери. Ја држим да човек, ма колико износило његово богатство, треба да има какво занимање; а позив који сте ви изабрали служи на част једној свези. Међутим ја нисам једини судија у овом питању. Г-ђа Трарије има ту поглавита гласа, као и главна страна, моја кћи нарочито. Да би вас потпомогао, ја вас молим да сматрате од сада моју кућу као своју.

— Хвала, господине, покушаћу да победим, и будите уверени да је једина моја жеља да учиним срећним госпођицу Хернину.

* * *

Хернина плакаше.

— Ви сте глупи, госпођице, говораше њен отац. Имајте пре вере у искуство својих родитеља. Ти си ми мила, љубимице моја, и ја хоћу да ти осигурам срећан живот. Вералдак је сиромах.

— Он не узима богатство, него мене, а у осталом слава води срећи.

— Он је као и сви песници несталан и ћудљив: њихово непрестано истраживање непознатих осећаја, њихова стална тежња ка неостварљивим, одваја их и сувише од ситница овога света, и сузе о којима они несвесно ћаскају, упамтите добро, морају се просути крај свега.

— Ја сам у њима сигурна.

— Ти то мислиш, наивно дете, затим ћеш једнога дана доћи к нама, оплакиваћеш пропале илузије, свој уништени живом.

— Оче, ви сте неправедни.

— Да, признајем, ми немамо права када не дајемо за права вашим безумним главама покварене деце. Ти гледај својим очима двадесет година, драга моја. Ти све видиш ружичасто. Пази добро, кајање је страховито.

— Не, оче, ваша нежност за мене узрок је те ви све видите у магли; ви сневате о мојој срећи, дакле, дајте ми мога Вералдака.

— Ти мислиш да га волиш; ти сматраш за трајну страст тренутно расположење младе девојке. Бракови из љубави, знај, јесу као руже које брзо свену. Прилика коју ти нудим, ако не задовољава твој романтични укус, јесте паметнија. Господин Гузон је по природи тих и умерен.

— Као и сви медлокритети! Ах! тај човек ми је страшно одвратан; оно вечно старање о својој личности, она крајња правилност држања, све то говори ма да он неће никад ништа волети до једну ствар: своје ја. Што он особито воле, то је мој мираз. Премда је богат, он може имати извесних амбиција које му његово богатство не допушта задовољити. Уосталом, ја не могу бити његова.

— Шта кажете, госпођице?

— Хернина порумене, зајеца, и на коленима пред оцем, прошапута:

— Ја сам се заветовала Вералдаку.

* * *

Маја г. 1900., у протестанској цркви, Вералдак стајаше пред олтаром с г-ђицом Хернином Траријевом.

Прве личности из политичког, уметничког и књижевног света представљаху обреду венчања. Извесно, тешко је замислити лепши и симпатичнији пар, она, у белој тоалети, цвет носећи цвеће, а он, мускетар у црном оделу, што даваше не знам чега романтичног.

У општинској кући, Хернина изговори светотајно *Да* са таким одушевљењем, — да се грађански помоћник, човек од духа, пакосно осмехну.

Сутрадан, мати Хернинина, нестрпељива што младенци не силазе на ручак, уђе плаховито у свадбену собу, и изишавши одмах крикну од ужаса.

Они беху загрљени и укочени од ледене хладноће смрти; на ноћним столу, једна боца у пола празна и две чаше.

Када собарицу затворише, она потпуно призна де; тако да комесар, са решењем о стављању у затвор, закуца на врата Артура Гузона.

Сувише доцкан, ах! Јадник беше себи изрекао пресуду: пошто се осветио, он беше прозврјао себи куршум кроз мозак.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 9

— Који су своју господарицу варали и сва таква писма предавали мужу. Како вероватно! Писма такве природе шиљу се преко људи, за које је познато, да су плаћени у непријатељском стану? А госпођа Шасенова је то знала!

— Па ипак није отерала те људе?

— Из слабости.

— Или — због страха?

— Мислите и говорите ви, што вам драго, рече барон сурово. Ја кажем, писма су лажна.

Адвокат се још устезао, пре него што ће задати последњи ударац, али је ипак држао да мора говорити, и узвикну:

— На жалост, она ће се сматрати као исправна, јер су прилог једном стварном браколомном деликту, који искључује свако порицање.

VI.

Барон се чинио, као да не разуме смисао последњих речи.

— О чему говорите ви? Ко је учинио деликт?

— На жалост, госпођа, о којој говоримо, одговори Д-р Рено тихо.

— Ухватили су је на делу — њу? — Госпођу... Шасен?

— Да.

— То не може да буде!

— Видео сам полицијски протокол.

Барон превуче узбуђено руком преко чела.

— А где се она то требала наћи?

— У једној соби улице Риволи.

— Ко тамо станује?

— Један господин из француске комедије.

— Он се зове?

— З...

— Кад је протокол састављен?

— Синоћ у десет часова.

Барон је бивао све блеђи и блеђи; затим промуца: — Си... ноћ!

Он се сетио, да ју је тога вечера посетио и није нашао код куће. Сетио се и свега онога, што му је госпођа Дипи казала. Али му још никако није ишло у главу, да је сматра за криву! Па ипак се ништа није могло рећи противу слагања њеног неочекиваног изласка истога дана са часом у који је комесар утврдио деликт.

Али он брзо напусти ову мисао подиже главу, коју је био оборио, и рече своме адвокату!

— Саопштите ми све, што вам је познато о овом случају. Морам о томе све знати до најмање ситнице, јер ја морам да утврдим, да је овде неспоразумљење, или заблуда или какво ново неваљалство.

На доктора Реноа је већ мало по мало чинио утисак, као да је барон у одбрани своје пријатељице и сувише енергичан, ма да се бар оно, што је очигледно не да опорећи.

— Луј Шасен, — поче он ипак објашњавати, јер му је барон с временом изгледао више као пријатељ него као клијенат — чим је дошао до писама своје жене, отишао је са једним пријатељем од утицаја државноме тужиоцу, показао му је писма, припремио га је противу госпође Шасен и најзад изразио молбу, да му се стави на расположење полицијски комесар ради утврђења кривичнога случаја. То му се, као мужу,

разуме се није смело одрећи, пошто је пре шест недеља исто то одобрено његовој жени.

— И што су јој то право одобрили, јамачно се сада кају? примети барон.

— Није немогуће! Ударац, којим смо промашили, ларма, која је том приликом настала, тужба, коју је подигла госпођица Икс, жалбе, које су поднели кнез и банкар, сасвим природно су суд онерасположили противу нас. Остало су, као што је појмљиво учинила писма, из којих сам вам прочитао неколика места. Због свега тога Луј Шасен има за први мах боље изгледе, и суд више за себе него ми. То се све догодило прекјуче.

— Да, прекјуче, потврди барон лагано.

— Око девет часова увече дошао је он полицијском комесару и замолио га, да се одмах упути у улицу Риволи и да тамо у једној кући потражи госпођу Шасен.

— Откуда је знао, да је госпођа Шасен тамо?

— Неко је видео кад је отишла, ишао је за њом и одмах известио мужа.

— Лепо удешено.

— О-о! рече доктор Рено. Тако бива увек у тим стварима. Наш противник није ништа измислио.

— То је ваше мишљење. А моје је, да је господин Шасен измислио прво писма, па онда и љубавнике.

— Ама он није измислио и господина З... из Француске комедије! Цео ће вам Париз рећи, да господин З... постоји.

— Да он постоји као уметник и човек, не поричем, ја поричем само то, да је љубавник госпође Шасен.

— А констатовање деликта? упита адвокат.

— Је ли констатовање баш одиста било у потпуном смислу те речи?

— Није. Али из извештаја комесаревог јасно се види, да је деликт био у току, а да је то правосуђу довољно, објаснио сам вам још раније.

— Правосуђу, да. Али ја верујем само што видим.

— Извесни догађаји, одговори доктор Рено, не могу се готово никад видити! да је и овде учињења обична опрезност и намакнута реза, можете већ и сами мислити!

— Је ли тај случај био?

— У протоколу стоји тако.

— Је ли комедијант З... на саслушању, којему су га јамачно подвргли, узео у заштиту част жене, која се код њега налазила или ју је денунцирао као своју љубазницу?

— Он се показао као кавалјер, уверавајући да му је госпођа непозната, чак и по имену, и да је оног тренутка тек ушла у његову собу. Исказао је, да он често добија посете од таквих госпођа, које би покадшто хтеле да завире у његов приватан живот, можда да би опет изгубили илузије, које им је позориште изазвало. Па кад увиде, да су Клитандер или Хиполит обични, свакидашњи свеци, можда још обичнији него други свет, брзо одлазе, и редовно се чуде, што су уопште и долазиле.

— Па, могуће је! Зашто да не би могао и госпођи Шасен пасти на памет тако чудноват прохтев?

— Али онако позно доба. Десет сахати увече је ипак и сувише доцкан за чисте чудноватости! Па намакнута реза? Прошло је нешто времена, док се отворило, а могао се, затим, опазити и лак неред у оделу. На столу је лежало писмо, које је Шасен показао комесару!

— Како! И Шасен је био ту?

— Па дабоме. Тужилац сме да прати комесара. Од тога се правила чине изузеци, кад жена подиже тужбу, као што је то било, на пример, са госпођом Шасеновом.

— Па како се госпођа Шасен понашала према томе неваљалцу?

— Она га је гледала, управо не обарајући очију, али је дрхтала целим телом. Тако стоји у протоколу.

— Ви споменусте неко писмо, јамачно писано госпођом Шасен?

— Да! Пошто га је З... прочитао оставио га је на сто. Мужевљеви погледи падоше прво на сто, па онда и на писмо. Њему се учинило, да види рукопис своје жене и замолио је комесара, да се о томе обавести.

— Шта стоји у писму?

— Да је она видела З...а у Комедији Француској, да се од тога тренутка заљубила у њега и моли га за састанак у тај и тај дан, у такав и такав час!

— Како се то десило, да је то писмо доспело на своју адресу, а није, као остала таква писма — тако сте се ви мало пре изразили — дошло у руке мужу уместо адресантима?

— Вратар и собарица нису више били у служби код госпође Шасен! дакле она је јамачно писмо предала на пошту.

— Она је признала.

— Шта? Признала?

— Али зар да вам још и то кажем, бароне? Та ви сте већ довољно узбуђени!

— Ја, узбуђен! Та ја сам са свим миран. У осталом, већ сте толико много казали, да се одиста више не морате уздржавати.

— Кад нећете друкчије, добро! У присуству свога мужа, дакле, признала је, да воли З...а и да се њему упутила с намером да склопи љубавне одношаје...

— Је ли признала постојање таквог одношаја?

— Не, одрицала је. Али већ и непосредно призната намера, ако и не буде других доказа, биће судији довољна, да призна развод противу ње.

— Против ње! Ах то ли треба да буде.

— По свој прилици.

— А последице тога?

— Лују Шасену ће остати добити, које су му брачним уговором уступљене, а са свима правима која су постојала пре развода.

— Дакле то он хоће! О, неваљалац један!

Овај израз као да се није допао адвокату.

— Немојте бити према томе човеку сувише строги, господине бароне, а с друге стране опет не сувише попустљиви према жени, чија је погрешка утврђена, рече он.

— Утврђена за вас, као законског човека, коме је довољан протокол и једно писмо, да би створили себи суд. Али ја, као човек од науке, придајем куд и камо незнатније значење писменим документима, него радије проучавам догађаје и то нарочито такве, који ми изгледају непојамни. Ја нити ћу сад нити икада признати, да се једна благонаравна жена, као што је Лаура Шасен, која је добила изврсно васпитање, може тако дубоко понизити. Не зачуђава овде човека сама погрешка, него начин, како је погрешка требала да буде учињена, дрскост и обично неваљалство, који су ту умешани. Хоћу да покушам, драги докторе, да у ову ствар унесем светлости разговором са нашом клијенткињом, коју сте ви до душе и сувише брзо напустили. За данас, због! (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Када се изврши крађа стоке на који од начина описаних у § 223. крив. зак. онда стоји дело опасне крађе из тог прописа § 223. а не из § 223. *б.* крив. закона.

Одлука опште седнице касационог суда.

Државни тужилац тужио је Милана за то што је ноћу развалио обор Иванов, из њега извадио три прошца, и истерао једног вепра у вредности 70. дин. и својој кући отерао, тражећи да се каже по § 223. *б.* кривич. зак.

Поротни шабачки првостепени Суд нађе да је Милан за ову крађу крив и казни Милана по пом. § 223. *б.* крив. зак.

Касациони суд примедбама својим од 25. маја 1901. г. Бр. 4776. услед жалбе државног тужиоца поништио је горњу пресуду првостепеног суда са ових разлога:

«Погрешио је првостепени суд што је дело ово подвео под § 223. *б.* крив. зак. јер кад је поротни суд констатовао, да је ова крађа извршена проваљивањем обора у коме је стока затворена била, који је обор у авлији тужиочевој, онда овде стоји дело опасне крађе из § 223. крив. зак. без обзира на то, што је предмет покрађе стока, јер овај последњи законски пропис као генерално наређење о опасној крађи не чини разлику у предметима покрађе, већ без обзира на предмет опасном крађом означава сваку крађу извршену *на начин* у истом пропису изложен.

За противно схватање које суд заступа, да се крађа стоке без обзира на начин извршења казни по § 223. *б.* крив. зак., — не могу послужити изрази у истом пропису: «*ма где ова била*», — на које се изразе суд нарочито ослања, пошто *место*, са кога је покрађа извршена, није иста ствар.

Да пак противно тврђењу првостепеног суда и крађа стоке може у опште бити опасна крађа из § 223. крив. зак. види се из 223. *г.* истог закона, у коме се изречно вели да се на случај повраћа или стицаја кад је предмет крађе стока, неће примењивати смртна казна, коју § 223. предвиђа».

Шабачки прв. суд није усвојио ове примедбе већ 31. маја 1901. год. под Бр. 14099. дао ове прстивразлоге:

«Из прописа § 223. *б.* крив. зак. јасно се види, да је законодавац издвојио крађе земљоделских алата и стоке, као засебно дело и за исте је предвидео особену казну. Ово је, без сумње, учинио за то, што су земљоделски алати и стока врло честа, јер су најпотребнији већини нашег народа, као земљорадничког. Према томе увек кад крадљивац ове предмете покраде «ма где ови били» извршује ово засебно дело, а не које друго.

Што § 223. крив. зак. не прави разлику у предмету покрађе, као што се у примедбама износи, не смета оваквом разумевању првостеп. суда с тога, што је § 223. *б.* доцнији и од овог последњег чини изузетак као специјална одредба, која се само у особеним приликама према предмету покрађе и вредности примењује.

Друкчија би ствар била, кад крадљивац није имао намеру да краде стоку и не тражи је тамо где се она обично држи, већ на пример обије зграду где људи обитавају, да из ње ствари покраде, и ту случајно нађе затворене стоке, па је отера. Тада би стојало дело из §. 223. крив. зак. али кад крадљивац тражи стоку па је нађе у авлији, обору, свињцу, ма где ова била, и украде је, увек ће тада стајати дело према предмету покрађе и вредности из §. 223. *б.*

У овом последњем случају увек ће бити дело из §. 223. *б.* па баш да би се авлија, обор или свињац, обили или развалили и крађа се извршила на који од начина предвиђених у §. 223. јер се у овом пропису вели, да ће се по њему кривац казнити кад стоку покраде ма на коме месту она била. Према таквој стилизацији овог прописа начин на који се оваква дела извршују стоји у тесној нераздвојној управо зависној вези са местом, одакле је крађа извршена, јер ако је стока била у затвореном месту, онда се не може друкчије украсти док се то место не отвори, обије, развали итд. Према томе Првостепени суд не може да усвоји мишљење Касационог суда изнето у његовим примедбама да су *место и начин* специјално у овом законском пропису две сасвим одвојене ствари.

То, што се у §. 223. г. крив. зак. предвиђа да се у повраћу и стицају дела крађе стоке не може примењивати смртна казна о којој се говори у последњем одељку §. 223. крив. зак. не значи, као што Касациони суд у својим примедбама тврди, да крађа стоке може у опште бити и опасна крађа из §. 223. јер је то законодавац ставио за то, што је на крају §. 223. *б.* казао да се крађе из тог прописа, баш и да по општој квалификацији не буду опасне «увршћују у ред опасних крађа», а да само то «увршћивање» не даде повода примени казне, која је у опште за опасне крађе у случају стицаја и повраћа предвиђена, законодавац одваја овакве крађе стоке и наређује да се оне блаже казне.

Да се заиста крађа стоке и земљоделских алата, кад се нарочито извршују, увек казне по §. 223. *б.* крив. зак. без обзира на начин на који су извршене, најбоље се види из §. 223. а. крив. зак. јер се у том пропису изреком вели, да ће се крађа стоке, баш да се и изврше на опасан начин, описан у §. 223. крив. зак. ипак неће казнити по том пропису, већ као засебно дело по §. 223. *б.* ако је вредност покрађе преко 200 гроша чарш. као што је и овде случај».

Касациони суд у својој општој седници од 12. јуна 1901. год. под Бр. 5095 нађе да су примедбе првог свог одељења Бр. 4776. на закону основане, а да противразлози шабачког првостепеног суда не стоје.

* * *

Један општински писар послао нам је једно овакво питање:

Кад се у годишњем буџету општинском неке од предвиђених позиција расхода у тој години не утроше, већ се са њима учини уштеда, а у тој истој години покажу се опет друге одређене позиције расхода не довољне за покриће предвиђених потреба, или, ако у буџету није никако предвиђен кредит за неку неодложну потребу, која се *мора* у истој години подмирити, — да ли се оне уштеђене буџетске позиције могу употребити на подмирење тих потреба, и, ако могу, да ли је за то потребно и чије одобрење?

На ово питање ми му одговарамо:

По другом одељку члана 9. закона о окружним, сресним и општинским буџетима, уштедама из једне партије, могу се подмиривати недостатци у другим партијама, само ако су оне буџетом предвиђене. Тако исто, те се уштеде могу употребити и за подмирење оних *неодложних потреба, које се у току године покажу,* а које буџетом за ту годину нису никако предвиђене; *али, то се, ни у једном ни у другом случају, не сме учинити пре,* док општински суд претходно не поступи по члану 10. поменутог закона, и, док за то не добије потребно одобрење од Господина Министра Финансија.

* * *

На питања једног полицијског писара, одговарамо му:

I.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 12. маја 1899. године П№ 10567. наређено свима полицијским и општинским властима, да само од Индустријске Задруге у Београду набављају керамичке производе, као: пећи, каналске цеви, цигље од ватростална земље и т. д. потребне за: државне, окружне, среске и општинске грађевине; и,

II.

Да је расписом Министра Унутрашњих Дела од 15. јуна 1899. године П№ 14.355, наређено свима полицијским властима, да скитнице и остала лица осуђена на прогонство, не протерују у; *Београд, Крагујевац, Крушевац,* и *Ниш,* већ у остала окружна или среска места у Србији — по могућству тамо, где по свом занимању и начину живљења могу наћи себи зараде за живот.

Ж... М..... писару општине К.....

На ваше питање одговарамо вам следеће:

Од сваког осуђеног лица на полицијски надзор по § 4 *а.* полицијске уредбе, треба наплатити два динара таксе у маркама и на решењу прилепити, мâ да је једним решењем суда и одбора више њих под надзор стављено. Таксу треба у маркама наплатити а не у новцу за општинску касу, зато, што општински суд и одбор у овоме случају врше месну полицијску власт, и, што је законом о таксама у својим тарифним бројевима 96, 97, и 97 *а.* нарочито определио које ће таксе општинске власти наплаћивати у корист своје касе, а тар. Бр. 98. истога закона прописано је опет, да се таксе за овакве радова општинских власти, наплаћују у таксеним маркама.

* * *

М..... С. С..... писару општине К.....

Правилно је ваше гледиште у питању које сте нам послали.

Ми смо на једно питање које је сасвим слично вашем питању, дали наше објашњење у 25 и 26 броју «Полицијског Гласника» од 8. јула ове године. Прочитајте пажљиво те бројеве па ћете у њима наћи то објашњење и видети да се оно потпуно слаже са вашим мишљењем. С тога не налазимо за потребно, да по таквој истој ствари, понова дајемо објашњења.

* * *

Д. Р. председнику општине Г. К.....

На ваше питање одговарамо вам:

Ако је пресуда општинског суда, о којој тражите обавештења, саопштена осуђеноме онако, како то прописује најновија измена и допуна § 13. грађанског судског поступка од 26. јануара 1901 године, па је иста постала извршна, онда се може и извршити. Али, ако саопштење пресуде није извршено према овоме законском пропису, онда спор треба на ново пресудити и том приликом испунити све законске услове, па, кад та нова пресуда постане извршна извршити је.

* * *

Вој. П. Ж..... писару општине Д.....

На ваше питање одговарамо вам:

Докле год постији једна задруга у целокупности, дотле се сво имање на коме та задруга живи рачуна као имање свију задругара, и, по томе, приликом издавања уверења о имовном стању кога члана задруге, који би хтео да што год отуђи од задружног имања, треба прво саслушати све пунолетне задругаре, да ли они у опште одобравају отуђење кога дела од имања, па, тек ако они то одобре, приступити оцени: да ли ће осим онога имања које се жели отуђити, остати још за сваку пореску главу која у тој задрузи живи онолико имања колико предвиђа тач. 4. § 471. грађ. поступка; па, ако толико имања има онда се може и издати уверење о томе, иначе не.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Ноћу, између 25—26 пр. месеца непознати крадљивац украо је г. Лазару Ђокићу, коњичком мајору: три пара чизама, једну плаву блузу и једну велику женску вунену мараму, а његовом кирајџији г. Божидару Стојановићу чиновнику, један полован капут и једну нову

узду са ђемом. Кварт врачарски управе града Београда актом Бр. 14.458, моли све полициске власти за тражење лопова и покрађе. Акт управе града Београда бр. 26.377.

Јован Нешковић, родом из Београда, који је у последње време служио код г. Драгутина Матковића, посредника из Крагујевца, ноћу између 30. прошлог и 1. тек. месеца украо је и однео своме господару: 150 динара у новцу и 1 никлени сат са 2 заклопца. Он има 28 год., високог је стаса, дугих образа, очију плавих, бркова танких, у опште је плав. Начелство округа крагујевачког депешом Бр. 15.386 моли за тражење овог крадљивца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 15.386.

Живојин Јанковић, бив. калфа код Владимира Атанацковића, кројача из Паланке, извршио је, ноћу између 16—17 пр. месеца, крађу ствари своме господару и побегао. Живојин има 20 година, средњег је стаса, у опште је плав. Начелник среза јасеничког, округа смедеревског актом својим од 25. пр. месеца бр. 16060. моли за тражење овога крадљивца, кога у случају проналаска, треба стражарно спровести, или њему, или управи града Београда с позивом на акт бр. 26.095.

Панта Ивановић, скитница, из Манића пресудом суда општине бељанске од 7. јула т. г. № 1338. осуђен је на 6 дана затвора и 4 месеца полицијског надзора за дело кривице § 391. кривич. зак. за учињену просту крађу опанака Милану Љубинковићу мех. из Бељина. Казну од 6 дана затвора издржао је, а полицијски надзор није, већ побегао незнано где. Пошто је посве покварен човек, одан свима могућим пороцима, а највише крађи, јер је већ једном био на робији за крађу, и село Манић осуђено је, да његове кривичне трошкове плати, што је и учинило. Пошто је Панта одан на такове пороке, и да не би још какову већу крађу учинио, то начелник среза космајског актом од 23. пр. м. Бр. 13022, моли све полицијске власти да га у кругу своме потраже и пронађена њему стражарно да га спроведу с позивом на горњи број акта.

Стојан Петровић из Травника, у Босни, 24. пр. мес., ухваћен је без путне исправе на Власини, среза масуричког, и кад га је начелник ср. масуричког спроводио начелству врањском, од општине до општине, он је, ноћу између 27. и 28. ов. мес. утекао из затвора општине прибојске, среза пољаничког. Стојану је 30 година, стаса је високог, косе црне, очију црних, на домалом прсту десне руке нокат му је препуко. Од одела имао је на себи: капут и панталоре од штофа, али подерано, на глави фес, а на ногама опанке. Начелство окр. врањског актом од 30. пр. м. Бр. 14112, овим путем моли све полицијске власти, да Стојана потраже и нађена њему стражарно спроведу с позивом на горњи број акта.

Ноћу, између 30. прошлог и 1. овог месеца непознато лице увукло се у стан **Лазара Лазаревића,** трговца из Ваљева, и из једног ормана украо и однео: 1 златан сат са подужим златним ланцем, 1 велики дијамантски прстен на коме фали 1 камен, 1 прстен брилијантски, 1 дукат и један полунаполеон. Горњи капак украденог сата мало је улупљен, а на другом капку изнутра, има женска слика. Начелство округа депешом Бр. 14747, моли за најживље тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 26539.

Станоје Богдановић звани «Црца» за кога је у 28 броју Полиц. Гласника на страни 220 (ове год.) расписата потерница, још није пронађен, међутим сазнаје се да редовно посећује

вашаре по Србији. Њему је око 40 година, средњег је стаса, у лицу црн, нема предњих горњих зуба. Станоје је врло опасан зликовац, насртљив и дрзак; био је осуђиван на 20 год. робије и тек што је пуштен са ове, поново је отпочео да врши злочина дела. Пронађеног треба под јаком стражом спровести начелнику ср. јасеничког округа крагујевачког (у Аранђеловцу) из чијег је притвора и побегао.

Светозар Љубојевић, из Качера, среза златиборског, решењем среске власти стављен је под истрагу и у притвор због крађе. Он има 20 год., малога је раста, косе смеђе, очију буљавих, ћосав је; у оделу је народном. Начелство округа ужичког актом бр. 11.239 моли за тражење овог крадљивца. Управе града Београда акт Бр. 26.485.

Ноћу, између 4—5. пр. месеца покрађено је 5 коња — кобила — Мратинка Станковића, Живка Милошевића и Милоја Лазића из Влашке и то:

Мратинку, један коњ, длаке мрке, жиг В-7, стар 10 год., и једна кобила, длаке доратасте, стара две год.

Живку, једна кобила, длаке доратасте, жиг В-7, на трбуху има малу рану, стара 10 год.

Милоју, једна кобила, длаке затворено алатасте, жиг Т-7, и један коњ, длаке мрке — вранац — без белега, стар 2 год.

Начелник ср. космајског, актом Бр. 11750 доставио је овај случај и моли све полицијске власти у земљи, да лопове живо потраже и нађене са покрађом њему стажарно упуте.

ТРАЖИ СЕ

Душана Костића, калфу пинтерског, родом из Власотинаца, који је у последње време радио у Чачку и Мионици, па га је од пре 7 месеци изненада нестало, на молбу његовог брата Димитрија тражи начелник среза власотиначког актом Бр. 11.460. Душан има 18 год., високог је стаса, очију плавих, косе и обрва смеђих. Умољава се сваки онај, ко о њему буде ма шта знао, да то достави поменутом среском начелнику.

Персиду, кћер **Љубомира Ђорђевића,** земљоделца из Бровића, среза посавског, округа ваљевског, које је нестало од куће ноћу између 15—16 пр. месеца, тражи начелник поменутог среза актом Бр. 7997. Персида има 18 год.; у опште је црномањаста. Сумња се, да не буде одбегла са Драгутином Влајковићем, земљод. из Пирошена, истог среза, кога је такође нестало од куће, и који има 29 год. а при том је средњег стаса, округлих образа, кратких, густих бркова; у оделу је сукненом. Акт управе града Београда Бр. 26.371.

Тијану, кћер Игњата Милијановића, земљоделца из села Петнице, среза трнавског, округа рудничког, која је била лечена у болници за душевне болести па из ове побегла 31. прошлог месеца, тражи управа поменуте болнице актом својим Бр. 1713. Тијана има 20 год., средњег је раста, црномањаста, добро урањена. Пронађену треба спровести поменутој болници, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 26601.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

✕ Таса Недељковић из Потока ср. прокупачког окр. топличког извршио је над собом самоубиство из пушке кампсларе 6. ов. мес. око 2 сата по подне. Узрок је непознат.

= Према извештају нтва. окр. топличког од 12. ов. мес. № 20910. Тога је дана нађен заклан Петар Бешевић из Мачковца, на њиви Косте Живића из Лепељевца, ср. косаничког, за убицом се трага.

> Начелство округа тимочког извешћем од 7. ов. мес. № 9261. јавља: да је 6. овог месеца пре подне, у селу Боговини, среза бољевачког, погинуо Паун Дабок, општински служитељ, од непознатих зликоваца. За убицама се живо трага.

□ Према извештају начелника окр. крагујевачког, од 18. ов. мес. № 1792 Павле Пантелић, из Црног Каља, нађен је мртав 17. ов. мес. у њиви Васе Мијатовића ондашњег. Убијен је коцем. Убица је за сад непознат и за њим се живо трага.

Садржај: I. *Стручни и научни део:* 1) Кретање казними дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Пред Гиљотином, од Ивана Тургењева; 3) Извршење смртне казне у Америци. II. *Поучно забавни део:* 1) Кобна љубав, — Étienne Rellet; — 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. III. *Поуке и обавештења.* IV. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Криминалне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Александар I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета благоволео је решити да се:

Драгољуб Ђ. Новаковић, писар друге класе среза тимочког округа тимочког; и

Драгољуб Шљивић, писар прве класе начелства округа рудничког — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, — отпусте из државне службе.

№ 23359. Из Министарства Унутрашњих Дела 6. октобра 1901. године у Београду.

На молбу Косте Ђорђевића трговца из Неготина, а по оцени поднетих доказа, Министар унутрашњих дела, на основу височајше уредбе од 30. јуна 1851. год. ВБр. 470. (Збор VI стр. 30) одобрава: да молиоц може досадање своје презиме заменути са „Глигоријевић“.

№ 22651. Из Министарства Унутрашњих Дела 2. октобра 1901. године у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (2)

Као год што су се убиства умањила исто је тако било и са разбојништвима, крађама па и свима казнимим делима у опште. Једини изузетак у овоме чине иступна дела, чији се број у овој години знатно појачао услед веће активности наше полиције у хапшењу и гоњењу скитница и беспосличара из престонице.

Опште стање казнимих дела на крају 1896 год. било је овако: убиства **3**, покушаја убиства **6**, самоубиства **12**, покушаја самоубиства **7**, разбојништва **2**, опасних крађа **76**, простих крађа **66**, повреда тела **6**, утаја: преступних **2**, иступних **11**, превара: преступних **1**, а иступних **16**, иступних дела (без превара и утаја) **5742**.

Поменули смо већ, да ни једно од извршених убистава није имало за мотив корист, као и да су се њихови учиниоци сами предали власти. Овде додајемо: да су 2 од њих извршена у раздраженом стању — приликом свађе, а једно из освете.

Ово исто вреди и за покушаје убиства: **5** од њих извршена су у међусобној свађи, а шесто је потицало из освете. Сви њихови извршиоци похватани су и подвргнути казни.

Што се тиче самоубистава, ту је, као што видимо, са свим друга ствар. И ако она нису казнима по нашим законима, ипак их ми уносимо овде из простога разлога, што многа од њих често пута стоје у вези са раније извршеним казнимим делима. Њихов број у овој години доста је велики, али треба знати: да на њихово растење или опадање готово ни у колико не утиче превентивна полиција, нити се, бар за сада, могу код нас поставити каква правила о њихом кретању. Сем тога, већини од њих непознати су узроци, што такође отежава правилност њиховог посматрања. Тако, од целокупног броја самоубистава у год. 1896 извршена су: из љубави **2**, због болести **2**, рђавог материјалног стања **2** и најзад због гриже савести **1**. За осталих **5** случајева узроци су потпуно непознати, па их је, шта више, тешко и нагађати.

По времену извршења, самоубиства ова, била су овако распоређена: у јануару **1**, фебруару **2**, марту **2**, априлу **1**, мају **2**, јулу **2**, октобру **1** и новембру **1**.

У погледу професије међу самоубицама били су: **1** судија (апелац. суда), **1** свештеник, **1** трговац, **1** ђак Вел. Школе (правник IV год.), **1** жандарм, **1** занатлија (ликерција), **1** надничар, **1** наредник (артиљериски), **2** девојке и **2** служавке.

По начину свога извршења, ова самоубиства учињена су: вешањем **4**, револвером **4**, тровањем **3** и скакањем у бунар **1**. Женске су се тровале и скакале у бунар, војници, правник и трговац пуцали су на себе из револвера, а судија, свештеник и остали вешали су се.

Године старости самоубица нису тачно познате, али се зна толико, да су двојица од њих били у добу између 16—22, **5** између 22—30, **3** између 30—40 и **2** између 40—45. година.

Све што би из изложеног могло извести, то је, да професија има у неколико утицаја на избор оруђа за извршење самоубиства.

Док је овако код извршених самоубистава, са свим је друкчије код оних самоубистава, која остају у покушају. Пре свега, врло је ретко, да код њихових извршиоца постоји права намера за одузимањем живота, већ им је, у већини случајева, циљ: да маскирају какву неправилну радњу, или да, побуђивањем саучешћа, изнуде што. С тога се врло мало може поклонити вере њиховим исказима које дају после свршеног чина, и из којих, готово увек, излази: да их је оскудица у материјалним средствима, гонила на самоубиство. Од свих **7** покушаних случајева, **5** су потекли из материјалне оскудице, **1** због свађе (жена с мужем), а **1** због болести.

Разбојништва су у опште врло ретка дела у престоници, а кад се по некад и десе, то обично бива по граничним деловима града и пре имају карактер насилне изнуде но правог разбојништва, у год. 1896. било их је **2**, од којих је једном учињено у траг, а друго је, и до данас, остало непронађено.

Ну, најмногобројнија, најинтересантнија а за полицију и најнезгоднија казнима дела, то су крађе за које се, с правом, може казати, да су барометар полиције сигурности. У години 1896. било их је у престоници **142**, међу којима су **76** опасне а **66** просте.

Од овога, доиста знатног броја крађа, пронађено је свега **44**, и то: **14** опасних и **25** простих, док су све остале — њих **98** на броју остале непронађене. Ма колико да је неповољан овај резултат, ипак је неоспорно бољи од резултата ранијих година.

За све ове крађе укупно, ухваћено је и спроведено суду на осуду **45** лица, од којих су њих **22** били раније осуђивани, **9** су из реда кесароша, **11** долазе на покућаре и служавке, а **3** су келнери. Изузев 3 служавке и 1 келнера, сви остали били су писмени, а 4 од млађих кесароша свршили су по 3 разреда гимназије.

Као што се из овога види, највећи контигенат крадљиваца за престоницу лиферује се из бив. осуђеника, по том долазе „млађи,“ па тек онда кесароши.

По времену извршења поменуте крађе биле су овако распоређене: јануар **14** (пола простих а пола опасних), фебруар **12** (8 опасних и 4 просте), март **6** (4 опасне и 2 просте), април **19** (13 опасних и 6 простих), мај **9** (2 опасне и 7 простих), јуни **10** (7 опасних и 3 просте), јули **17** (6 опасних и 11 простих), август **11** (5 опасних и 6 простих), септембар **7** (3 опасне и 4 просте), октобар **13** (9 опасних и 4 простих), новембар **16** (9 опасних и 7 простих) и децембар **8** (3 опасне и 5 простих).

Најзад, целокупна вредност украдених предмета износила је 20947 динара, од које суме скоро $^2/_3$ долази на просте крађе.

Вредно је поменути још и то, да су од ухваћених 45 крадљиваца њих 31 нису били родом из Србије већ махом из Аустро-Угарске.

Од осталих казнимих дела из год. 1896. једине су преваре, које заслужују, да се о њима рече неколико речи. Њихов број у свима земљама, па и код нас, расте из године у годину и, по мишљењу неких криминалиста, оне ће у далекој будућности потиснути крађе. То у осталом неби било никакво чудо, кад се зна: да су преваре поглавито резултат интелектуалног рада, док се за крађе, сем предходног размишљања, захтева увек и физичка радња. Природно је, дакле, да ће сваки онај који је у могућности да бира између две ствари, изабрати ону која је лакша а при том мање опасна. Тако, бар, данас резонују многи криминалисти, а ми би од наше стране могли само желети, да то њихово резоновање буде умесно, јер налазимо, да су крађе куд и камо опасније за друштво од превара.

Строго узев, код нас нема, бар за данас, онаквих превара и варалица каквим обилује запад, али је бојазан, и то оправдана, да их у најскоријој будућности не буде, јер се и ми, из дана у дан, све више и више „*цивилизујемо*“ у свему, изузев организовања наше полиције.

Преваре, које су извршене у год. 1896. поглавито су се састојале у продавању лажног прстења, купљењу добровољних прилога и врачању. Од њих 17, похватане су 12, а остале су непознате. Додајемо још и то, да велики део превара остаје непознат властима, по што се преварени стиде да обелодане своју наивност.

О иступним делима рећи ћемо само толико, да се два пута више дешавају зими но лети, и да су међу њима најмногобројнији иступи због скитње. Од **5742** иступа, колико их је било у год. 1896. долази на саму скитњу **1432.**

Кад је већ реч о скитњи, да речемо коју и о скитницама, које данас задаје у толико бриге и посла свима јевропским престоницама. По мишљењу Масе-а, бив. шефа париске полиције сигурности, скитнице су жива рана на друштвеном организму, која се, као такова, може само залечити, али не и излечити. Као и остали већи градови, тако и наша престоница има своје скитнице, у свему сличне са скитницама осталих престоница. То су вам на првоме месту бив. осуђеници, за тим кесароши, омањи крадљивци, пробисвети, просјаци, војнички бегунци, маса нерадника и велики број из малена напуштених дечака, којима је са свим све једно да ли ће спавати у затвору управе града Београда или негде на Калимегдану, старом гробљу, у бари Венецији и т. д. Полиција их гони, хвата и протерује по све дневно, али све то не помаже тако много. Док је полиција прогнала **2** или **3** дотле су у престоницу стигли **4** или **6,** па можда више. Може се, без претеривања, рећи, да у затворима управе града Београда има по све дневно, с једно на друго, по **100** лица, од којих су $^2/_3$ скитнице. То су у осталом стални становници доњег спрата главне полиције који су, како изгледа, поделили ове бесплатне станове, јер док су једни у затвору, дотле су други у слободи, и обратно. Да се јасније изразимо: једни излазе из затвора, да би другима направили место.

Цео овај скитачки свет склон је на чињење казнимих дела, а већина њих живи стално од крађе. На то их, поред навике, гони још и нужда, којој су, тако често, изложени. Може се слободно рећи, да сваки скитница за себе, сачињава згодни материјал за образовање крадљивца или злочинца, и да од скитње до злочина нема ни „један корак.“ (Наставиће се)

ДЕЦА ПОД ИСТРАГОМ

Особитост бића, које се показује у детету захтева нарочиту пажњу, како кад се оно јавља као сведок, тако и кад се појављује као оптужен. Подједнако поступање као и са одраслима било би у сваком случају погрешно. Исто тако из основа би било погрешно, кад би се та разлика тражила једино у нижем развићу и искуству; у мањој количини знања и у ужем погледу; тиме би се објаснио само један, мањи део те разлике. Главна тежина лежи у томе, што деце, различним развићем својих органа, и различним односом, у коме ови један према другоме стоје, показује у сусрету са другим бићима и друкчију врсту функција него одрасли.

Кад само помислимо, како је детиње тело друкчије образовано, како је друкчије његово кретање, хранење; како друкчије страни утисци на њега дејствују, тада из тога јасно излази, да и његово душевно биће, мора бити нешто са свим друго, него оно одраслога. С тога градитивним разликама није ништа учињено, већ се морају потражити битне разлике. Посматрања, која чини појединац не достижу; морају се дакле предузети студије у прилично богатој литератури.

Сем радова о посматрању деце у делима Локе-а, Кобаниса, Еразма, Дарвина и Херборта: радова Переза, Граб-а, Сигисмунда Минтења и т. д. могли би још нарочито напоменути Прејера, Лебиша, Вијерот-а, Плоса, Бенеке-а и т. д.

1. У Опште

Не мора човек бити велики познавалац деце, па да зна да су деца због своје непокварености, по правилу тачнија и поштенија него одрасли.

У опште она врло добро опажају, мање су заинтересована и због тога и при исказу мање се руководе обзирима. Али исто тако, услед своје слабости, она су више подложна утицајима других лица. Одвојено од хотимичног утицања на свако дете дејствује са великом снагом и моменат, у коме оно бира себи узоре, који необично јако утичу. Ово је особито лепо описао Карло Герок*) и овај утицај за нас је од необичне важности. Ако имамо пред собом за важног сведока каквога дечка, онда ништа поуздано нећемо од њега дознати, ако ни мало не будемо водили рачуна о томе, ко су и шта су његови идеали. Као што је непобитно, да сваки човек, који још има својих идеала, стоји под њиховим утицајем, исто је тако непобитно, да су и деца, која су одана сањаријама, њима тако прожмана, да све што мисле и чине добија боју тон и значење тих сањарија. Оно што чини предмет њихових сањарија, то је добро, рђаво је како он то не чини; оно што има он, лепо је и то што он говори тачно је. Многобројна необјашњива резоновања и делања дечија само се тако могу објаснити, ако се на тај идеал дође (ако се он тако сме назвати) и пред његовом светлошћу пронађу узроци, који дечије делање руководе.

У опште може се рећи да деца имају извесан осећај праведности и да се она одлучно непријатно осећају, кад неко са неким друкчије поступа, него што он то заслужује. Али при томе не треба заборавити ни то, да деца о ономе, што неко заслужује или не саслужује, имају своје нарочите назоре, и да ми у томе погледу врло ретко смемо од нашег схватања одступити. Исто је тако поуздано, да се деца, због тога што немају на много да мисле и за много да се старају, јако интересују и да добро памте све, што се око њих догађа. При томе наравно, ваља опет узети у обзир, да је и то интересовање једнострано, јер полази са њихове тачке гледишта као и да је и њихово памћење конструисано само на њиховом досадашњем искуству. Ми обилно можемо само оно задржати у памети што већ има тамо своју врсту. Ново, потпуно ново, мора себи образовати најпре врсту, а то иде увек теже. Кад је једно дете нешто већ приметило, то ће оно најпре потражити, да ли већ има врсту, на коју ће ово применити и ту се сад добро или рђаво схвата и разумева.

У томе што се ово често превиђа, лежи основ понеког лажног схватања онога, што дете каже: мисли се да је оно погрешно схватило, па погрешно и исказало, док је оно међутим само на свој начин схватило и на свој начин исказало.

Карактеристична је у многим случајевима важна, оа одн Бенеке-а изнета примедба, по којој деца ретко имају тачан појам

*) „Illusionen und Ideale.

о правој вредности човечијег живота, због чега и пред несумњиво извесном смрћу стоје без икаквог страха. Ово објашњава и понеки невероватан покрет привидне храбрости или мирног посматрања од стране детета у случајевима, у којима одрасли од ужаса и страха баш ништа не види. После чега се то, са слегањем рамена најчешће приписује извесним својствима детета, од кога се „толикој храбрости није могао надати.“ Међутим то и није била храброст.

Што се пак тиче разлике између мушкарца и девојчице ту можемо заједно са великим посматраоцем Лебиш-ем рећи, да девојчица више памти личности а дечко ствари. Исти аутор вели даље: ћутљива, више садашњем наклоњена девојчица показује јачу наклоност поуци, него тврдоглави, пун фантазија дечак, који уопште теже схвата, тражећи увек разлоге и тежећи даљем продирању к знању. Девојчица је, у опште узев, више радознала; дечак на против жељан науке, одбацајући мрзовољно од себе, све што му не испада за руком, према чему не осећа љубави или талента. Девојчица оно што не разуме прима на веру; дечак међутим без неке врсте доказа, без једнога како или зашто неће се лако умирити. Дечак живи више у свету појмова, док девојчица о једној врсти предмета, не размишља као о врсти, већ као о појединој ствари.“

2. Деца као сведоци

Ја сам већ у једноме своме делу*) био послушао да преставим вредност исказа деце као сведока. Рекао сам тада, да су деца у извесном погледу најбољи сведоци, јер на њих, као код одраслих, не утичу ни страсти ни нарочити интереси; затим да ми радије узимамо, да су деца мало него много разумела и да врло често многе догађаје, које у почетку нису разумела, већ једино инстиктивно осећајући да у њима нешто није у реду, доцније, кад им се хоризонат прошири, ако су их само запамтила, потпуно разуму.

Извео сам даље, да је дечак, изашав из доба првога детињства, само ако је правилно развијен, у опште најпоузданији сведок и посматралац, јер он, пратећи са интересом, шта се око њега догађа, непристрасно комбинира и верно исказује. Међу тим девојчица у томе добу, не само да је као сведок непоуздана, него кад када чак и опасна. Ово је нарочито онда случај, ако је она, „обузета неком врстом светскога бола, са досадом приспела, на степенице обдарености, полета, романтике и сањања.“ Ово се појављује врло рано, раније него што се то обично узима; и ако је девојче тада и своју сопствену личност уплело у круг замишљених догађаја, онда нисмо сигурни ни у највећих претеривања, „од незнатног лоповлука тада се замишља крађа, од простог незадовољства насртај; од глупе шале занимљива отмица, а од несташног покушаја прави заплет. О таквим заблудама знамо ми сви причати па ипак се дајемо у истим случајевима свакога тренутка преварити.

Овде и у другим случајевима, једино средство да би се уверили у томе је, да се што је могуће јасније поставимо у хоризонат дечков. О њему се у опште зна врло мало, и због тога су баш ти напори и хвале достојни, наиме нарочито они, које предузимају учитељи основних школа, и којима је задатак да овај јасно осветле.

Ми сви знамо на пр. да морамо правити разлику између варошке и сеоске деце и небисмо се ни мало зачудили, кад би чули, да једно сељаче није никад видело гасно осветљење, лађу и тако што. Међу тим врло нам чудно изгледа, кад дознамо, да баш варошка деца ни најобичније ствари нити знају нити су видела.

Амерички лекар Станлеј Хал, предузео је био у Бостону над шесто-годишњим дечацима истраживања, да би дознао да ли они заиста и познају име ствари, чија имена узгред сваки час помињу. И шта је дознао? 14% међу децом никада нусу видела звезду, 45% никада нису били у пољу; да се млеко добија од краве беше непознато 20%, а 50% не знађаше ни да се гориво добија од дрва. 13—15% не могаху никако разликовати боје зелено, плаво и жуто а 4% никада нису видела свињу.

(Наставиће се).

*) Види «Полиц. Гласник» од 1900. г. Бр. 47. стр. 361.

НЕСРЕЋНИ СЛУЧАЈИ — АКСИДАНИ-ЛИЦА

Једна од главних дужности сваке добро уређене полиције јесте и та, да предузме све нужне мере, које су потребнаах, се предупреди какав несрећан случај, или ако да отклони несрећу и опасност по друге, какленица, затим постали жртве тога догађаја. ше. на-

Но ако се и поред свих предохрана деси какав несретни случај — аксидан — каквоме лицу, полициска је власт дужна, да прибере и прикупи све податке, који су потребни ради објашњења самога догађаја, а који ће у исто време послужити и као материјал за саму кривичну истрагу, ако наравно у опште има места, да се води кривична истрага или да се тражи учинилац догађаја, који би имао кривично одговарати. По кад кад, у оваким случајевима, кривац избегне заслужену казну или се чак није могао ни пронаћи само зато, што ови податци и трагови нису били прикупљени или што се није означило све оно, што се на месту догађаја нашло, видило и чуло.

Желећи да наше полицијске органе упознамо како треба да раде у таквим случајевима, као и шта треба да ставе у сам опис догађаја и лица, — изложићемо овде у главноме општа начела и идеје, остављајући, да сваки појединце у конкретном случају то детаљније разради и опише.

Чим који полициски орган буде извештен о каквом несрећном догађају или случају — аксидану — некога лица на пр. да се неко удавио, обесио, угушио, повредио, ранио, да је прегажен колима, трамвајем или жељезницом, да је пао са какве зграде, да је убијен и т. д. треба одмах са лекаром да оде на само место догађаја или тамо, где се повређена особа буде налазила, па о нађеном стању да састави *протокол увиђаја*.

У протокол увиђаја треба означити:

1. Место и време — дан и час — када се догађај десио.

2. Изложити сва обавештења добивена о самоме догађају као и начину, како се извршио.

3. Означити пол повређеног лица, његов опис, име и презиме, занимање и године старости, т. ј. ако је могуће да се о свему томе сазна.

4. Изјаву лекара о стању повређенога: прави, истинити и стварни узрок и повод овом стању или претпоставке о истоме; како и шта треба са повређеним радити, као и колико ће требати времена за лечење до потпуног оздрављења.

5. Забележити све изказе сведока — очевидаца самога догађаја, као и сваког другог лица, које је учествовало у самоме догађају.

6. Све трагове нађене на месту догађаја, као и предмете, којим је дело извршено, и у опште све ствари, које би могле послужити за проналазак учиниоца. Све ово треба тачно описати и чувати као материјал за истрагу, који доцније може дати какав основ подозрења или доказ, да је извесно лице извршилац тога дела.

7. Ако се може да сазна, онда означити и учиниоца дела или проузроковача догађаја.

Када се пак тиче каквога леша нађеног у реци, на путу, у шуми, пољу или у опште ма где, онда у увиђају треба означити још и ово:

1. Име и презиме, занимање и место становања лица, која су извадила леш из реке, или која су га нашла на путу, у шуми, пољу и т. д.

2. Место, време и час, када су и где леш ухватили или нашли.

3. Описати одело, у коме је леш обучен; побележити све исправе, писма и у опште хартије било новчане вредности или не, које су при њој нађене.

4. Узети опис леша, и

5. Име и презиме, занимање и место становања лица, којима је леш предат, ако је од истих познат и она су га тражила ради саране.

Ако је леш какве особе, коју нико од присутних не би могао познати, онда и то треба означити, па ако је могуће, леш тада треба и сликати, и слику приложити увиђају, како би доцније интересована лица у слици могла познати особу, која је на овај начин нађена.

Оваку једну слику треба послати и уредништву »Полицијског Гласника“ са описом свега напред изложенога, како би и „Полицијски Гласник“ припомогао, да се пронађе особа у нађеноме лешу.

По свршеном увиђају са повређеним или лешом треба радити онако, како, лекар буде наредио.

Тако исто лекар ће казати, да ли повређеног треба упутити на лечење, као и да ли треба леш послати у секције, или не. И како се о свему томе лекар изјасни, онако ће полицијски органи и урадити.

По времену порећене: јан

Када се пак неко лице удави или када нестане каква особа, за коју се сумња да је убијена, па се и у једном и у другом случају леш није могао пронаћи, — онда у увиђају на месту догађаја, када се тиче утопљене особе, треба забележити исказе сведока о стању и околностима самога догађаја, као и о начину, на који се десио, — а код нестале особе: исказе сведока о свему што знају за несталу особу, као и на основу чега изводе, да је ње нестало. Према оваким исказима трагаће се за несталим или удављеним лицем, док се не пронађе његов идентитет и не констатује, да ли над собом није само то лице извршило самоубиство, или је насилном смрћу уморено, или да није било жртва каквога несрећног случаја, — од кога резултата доцније ће зависити, да ли треба какву истрагу водити или не.

При оваким случајевима, ако је могуће, треба сазнати и означити: име и презиме, године старости, место становања и опис нестале или утопљене особе, као и опис његова одела.

У свима случајевима где је то потребно ради бољег објашњења самога дела или догађаја треба на протоколу увиђаја нацртати, ма и слободном руком, план места, на коме су се дело или догађај извршили или десили. На плану, у колико је то могуће треба тачно означити ге су се налазили окривљени, повређени, сведоци и т. д. или на пр. при судару кола, треба означити где су се налазили коњи, волови, кола и т. д. а где лица, и у опште треба означити све оно, што ће сам догађај боље да објасни и расветли.

О сваком оваком догађају треба одмах, а најдаље у року од 24 часа известити своју претпостављену власт.

О нанетим повредама лекар издаје уверење, као и о узроку смрти, ако је ова одмах или доцније услед повреда наступила.

Према увиђају и осталим околностима под којима се догађај десио, иследник ће решити, има ли места, да се води каква кривична истрага и противу кога или не.

Воја. П. Павлићевић.

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева** 2

V

Више наших „пријатеља“ били су се већ понова сакупили. Наш љубазни домаћин послужи нас врућим вином.

Тропман је остајао једини предмет разговора. Питало се шта он мора осећати у томе часу; да ли ларма на улици допире до његове усамљене ћелије, и поред дебелих бедема који су је одвајали; да ли још непрестано спава...

Управник нам показа једну велику гомилу писама упућених Тропману, које је осуђени одбио да чита, као што нас је уверавао наш домаћин. Та су писма била махом испуњена простачким шалама и мистификацијама. Мали број садржавао је озбиљне ствари и преклињао га да призна злочин и да се покаје; један методистички пастор му је послао целу богословену дисертицију од двадесет страна. Било је писама са женским рукописом и китицама беле раде и смиља.

Управник нам још рече да је тамнички апотекар предао властима једно писмо Тропманово, које, је Тропман неким начином до њега дотурио, и у коме му је тражио отрова. Поред све предусретљивости нашега домаћина, опазио сам да ме он савршено не разуме „зашто се врага интересујемо за једну тако злу и погану животињу“ као што је Тропман. У његовим очима ми смо били само љубопитљива господа, снобови који лете за јаким емоцијама.

Пошто смо разговарали за један часак, понова се растурисмо. Цела ноћ прође у лутању као грешне душе, у улажењу код управника, у седању у салону, у тражењу новости о Тропману; затим се силазило у двориште и на улицу, враћало се после неколико минута и започињао се разговор о осуђеноме; и тако до јутра. Неки од нас почеше да причају мрсне анекдоте које су давале личне вести; други су говорили о политици, позоришту, или су помињали име Виктора Ноара; више њих гледали су да се шале, да лажу досетку, али то није ишло... Такви покушаји изазивали су усиљен смех и који је лажно звонио и као пресечен престајао.

Ја пронађох један мали диван у првој соби, и прострех се што је могуће угодније да потражим сна; али нисам спавао, чак нисам могао ни да тренем.

Око три часа из јутра, Г. Клод уђе, седе и заспа. Један тренутак после, један од његових потчињених дође и зовну га; он се одмах диже и нестаде га.

Споља, ларма гомиле постајала је све јача, гушћа, продуженија; на тргу је било више од двадесет и пет хиљада душа. Тај жагор ме залуди; чинило ми се да чујем рикање мора када се вали ломе о камениту обалу: оно исто недовршљиво *crescendo* валова, које је тако верно Вагнер изразио у својој музици. То није била непрестано једнака ларма; било је великих шумова, трчања у средини којих оштре ноте женских и дечјих гласова дизаху се и падаху, као прскање одбијених валова у ситну кишу, у тој огромној јеци. Човек се осећао пред бруталном силом једнога елемента. Час се тај елеменат примиривао и изгледао као да се прикупља; час се надимао, подизао, бацао се са удвојеним бесом, као да је хтео све да прогута...; затим, умирујући се поступно, стишавао се, да се још већма раздражи и да се понова умири, без умора, увек, без краја...

И шта знаш то потмуло брујање? мислио сам ја... да ли изражава радост, рђавство, свирепост? Не, то није одјек никаквог одређеног осећања људског; то је само ларма: хука једнога елемента.

VI

Око три часа, ја сиђох на улицу можда по десети пут. Гилотина је била готова.

Два дрвета, одељена једно од другога једним полу-метром сечива које иде од једнога до другога, истицало се према црном небу, са изгледом више чудним но страшним. Ја сам био замишљао да то оруђе закона има импозантнији изглед; та уска и дугачка машина, као задављена чинила је утисак једнога опруженог лабудовог врата који вреба; нешто злокобно али без величине. Тешка котарица изгледала је на сандук крваве боје и уливала ми је само осећај одвратности. Знао сам да ће у ту котарицу џелат бацити још топло тело и одсечену главу која ће још дрхтати...

Општинска гарда, која је мало пре била дошла, образовала је велики полукруг пред лицем тамнице. Коњи су фркали, гризли узду и климали главом. Калдрма се белела под њиним ногама од пене. Коњаници су жалосно дремали под својим капама кожним које су им на очи биле набијене.

Редови од војника пресецали су трг и уздржавали гомилу која се била збила; сада је био простор од триста корака пред тамницом, у место од двеста.

Ја се приближих једноме реду војника да би посматрао гомилу, коју је задржавао непрестано у кретању. То је непрестано било хујање једнога слепог елемента. Сећам се једнога дечка у блузи, од двеастак година; он је имао поглед управљен на земљу, и осмејкивао се, као да мисли на забавне ствари. Одједном одбаци главу у назад брзим покретом, отвори широм уста, и пусти један продужен крик, без речи; затим обори очи и поче се понова осмејкивати. Шта се дешавало у души тога човека? Ради чега је осудио себе да остане осам часова на ногама, да проведе ноћ без сна?

Уво ми није хватало оно што је гомила говорила. Само, оштри гласови продаваца новина могли су надмашити ту непрекидну вику.

Они су викали наслове књига и брошура које су причале живот, па чак и извршење пресуде и последње речи Тропмана... С времена на време, још сам чуо свађе, дивљ смеј и оштре узвике жена.

Пет или шест гласова запеваше *Марсељанку,* али се прекидоше свакога тренутка.

Марсељанка је величанствена када је певају више хиљада гласова.

„Доле са Пјером Бонапартом! повика један громак глас... Ја! Ја!... „Рикање је јечало; одједном постадоше ритмични: „Бо-на-парт, Бо-на-парт,“ на глас *Lampions.*

Овај народ, сакупљен, пуштао је неко кисело испаравање, сва тела била су прогутала огромну количину вина. Било је

много пијаних људи. Крчме су се црвенеле као црвене пеге на каквој слици. Ноћ је била постала црна, но небо се било сасвим покрило. На дрвима, која су се дизала као сабласти, висили су гроздови деце, који су звиждали и подражавали тичје звуке. Један од њих паде и сломи кичмени стуб. Био је самртно рањен, али се гомила само насмеја.

Вратих се у стан управников. Пролазећи поред гилотине, опазих на њеном патосу целата, кога су окружавали неколико љубопитних; он је правио „пробу“ за љубав те господе. Додиривао је опругу даске на коју се везују осуђени; та даска свршавала се једном рупом у облику полумесеца смештеног под сечивом. Додирнувшу ту опругу, сечиво је падало, тешко без заустављања, са неким муклим и брзим звуком.

Нисам могао присуствовати тој проби. Нисам се хтео испети на губилиште. Осећање злочина, тајни спор обузео ме је све више и више...

И можда зато коњи гилотински који су мирно зобали овас пред вратима тамничким, изгледали су ми једино невини међу нама свима.

Ја се понова скупих на дивану и слушах хуку те плиме која се непрестано дизала.

VII

Као што вели изрека, последњи час очекивања прође брже но остали. Сви смо били изненађени дознавши да је избило шест часова и да има да протече свега шест минута до извршења смртне пресуде. Затим рекоше нам да ће нас, кроз по часа, увести у ћелију Тропманову. Знаци умора ишчезоше сместа са свију лица.

Ја не знам шта су моји другови у тај мах осетили; али моје срце се болно стеже.

Нове личности се уведоше: свештеник међу њима, један омањи човек беле косе, омршавелих црта, обучен у дугу одећу опатску, са траком Почасне Легије у рупици од капута, и са шеширом великог обода.

Управник нам понуди мали доручак; послужише нас у салону, на једном округлом столу, великим шољама чоколаде. Ја нисам хтео ништа да узмем, и ако ме је наш домаћин непрестано нудио да се прихватим чиме. „Јутарњи ваздух је тако опасан.“

Али није ми се јело; то није био тренутак, и по стоти пут ја сам себи понављао: „Ја немам права да будем овде.“ Нисам се осећао на своме месту.

„Још спава?“ запита неко из наше групе, пијући чоколаду.

Нико није називао Тропмана његовим именом; под „он“ разумевао се само осуђени.

„Спава“, одговори управник.

— „И поред те паклене ларме?“

Хука је почела да заглушује, то је било дивље рикање; злокобни хор није више ишао *crescendo,* но је триумфално, весело праскао.

„Три зида одвајају ћелију од улице,“ додаде управник.

Г. Клод, на кога је сада дошла главна улога погледа свој часовник и рече:

„Шест часова и двадесет. Време је...“

У својој савести, сваки је од нас дрхтао, ја у то не сумњам, али нико није допуштао да се то примети. Као да се ничега не тиче, гости управникови, један за другим, узеше шешире и пођоше за својим вођом.

„Где ћете данас ручати? упита гласно један хроничар.

То је превазилазило сваку меру, било је очевидно да је та немарност била афектација.

VIII

Ми уђосмо у велико двориште тамнице; у једном углу, с лева пред у пола отвореним вратима, имали смо да издржимо једну врсту презива. Најзад, уведоше нас у високу и уску собу; она је била празна изузев једнога табуреа покривеног бакром, који је био у средини.

„Овде ће се опремити осуђени, шану ми Максим Ди Кан.

Сви наши пријатељи нису нас били допратили. Рачунајући управника, Г. Клода и свештеника, било нас је десеторо.

За два или три минута што смо провели у тој соби, осећање да немамо права да чинимо оно што чинимо, осећања, да присуствујемо, са извештаченом озбиљношћу убиству једнога од наших ближњих, да сви ми играмо једну гадну и безакону комедију, то осећање ми прође кроз дух последњи пут.

Г. Клод нам даде знак да ступимо за њим у велики ходник патосан каменим плочама, осветљен са два кандила, и, почев од тога тренутка, ја ништа више нисам знао сем да ће се, одмах, одмах, тога секунда десити нешто ужасно.

Пошто смо се журно испели преко двају степеница, затим прешли други ходник и сишли низ неке криве степенице, нађосмо се пред једним гвозденим вратима... *Ето га!*

Чувар пажљиво окрене кључ у брави. Врата се без шкрипања отворише на шаркама и без ларме; не проговоривши ни једну реч, ми склизнусмо у једну пространу собу, жутих зидова, прозора са решетком, у којој је била постеља намештена за спавање, али празна. Једнака светлост једнога кандила добро је осетљавала све предмете.

Ја сам био последњи, и сећам се да сам преко воље затворио очи; али у брзо приметих, близу мене и са стране, једно жуто лице, црне косе и очију. Оно се лагано кретало, с лева на десно, и посматрало нас је „дугим неодређеним погледом.“

То је био Тропман.

Био се пробудио пре нашега доласка, и ми га нађосмо за столом, на коме је довршио у тај мах опроштајно писмо својој матери. (То писмо било је незначајно.)

Г. Клод скиде шешир и приближи се заточенику.

„Тропмане! рече он својим сувим, тихим и негипким гласом: ми смо овде дошли да вам кажемо да је ваша молба за милост одбијена, и да је час испаштања дошао.“

Осуђеник подиже очи на њега, у којима није више био онај поглед неодређене укочености; он га погледа мирним и још дремљивим изгледом, не рекавши ни речи.

„Сине мој! повика свештеник муклим гласом, приближивши се с друге стране, храбро!“

Тропман окрете на њега исти поглед који је био бацио на Г. Клода.

„Знао сам добро да га неће бити страх, рече сигурним гласом Г. Клод: сада када је храбро претрпео први удар, ја одговарам за њега.“

Рекао би човек да то учитељ хвали свога ученика на испиту да би га охрабрио.

„Ох! није ме страх! одговори му осуђеник: није ме страх.“

Имао је глас баритон, млад и пријатан, врло једнак.

Свештеник извуче из свога џепа једну боцу:

„Хоћете ли мало вина, дете моје?“

— Хвала вам, није ми потребно, одговори Тропман са учтивим полупоздравом.

Г. Клод му се обрати:

„Ви остајете при томе да ви нисте криви за злочин због којега сте осуђени?

— Ја нисам био.

— Али... рече управник.

— Ја нисам био.

— И ви тврдите да имате саучеснике који су убили?

— Да, тврдим.

— Нећете да их именујете?

— Не могу... и нећу. Јест, нећу...

Његов глас постао је пун претње. Лице му се обоји; изгледао је готов да се наљути.

„Лепо! лепо... пожури се да рече Г. Клод да би га умирио, дајући му тиме на знање да је тај испит само проста формалност, и да је већ време да се мисли на другу ствар.

Да, требало га је опремати.

Пре те мрачне церемоније требало је учинити неколико припрема. Два чувара се приближише осуђенику и почеше да му скидају лудачку кошуљу, једну врсту блузе од плаве и просте материје, која је на леђима била везана кајишима и прећицама, и снабдевена затвореним рукавима као џакови и чији су крајеви били везани јаким конопцем.

Тропман је био на два корака од мене, са стране. Могао сам посматрати његово лице по вољи. Могао би изгледати леп да га нису кварила надувена и непријатна уста, у облику левка, као код дивљих животиња, и која су откривала црне и ретке зубе, размештене у облику лепезе. Његова загасита коса била је густа и мало коврџаста, трепавице дуге, очи изразите, чело отворено и чисто, нос правилан и савијен, мала црна и коврџаста брадица.

(свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ПОСЕТА

Државни саветник Константин Варадин, пре него што седе за писаћи сто, запали цигарету, у том се отворише врата и слуга јави:

»Доле чека један човек и жели да говори са екселенцијом!«

»Како се зове?«

»Неће да каже име. Он вели: да је пријатељ Ваше Екселенције«.

»Чудновато! нека уђе!«

После неколито минута уђе странац. Саветник Варадин пажљиво га посматраше, али не могаше да га се сети. Странац му приђе финим корацима и изненада га загрли и узвикну:

»Драги мој пријатељу, како се радујем што те опет видим! Па како си ти? Добро је л'?«

Саветник се са великом муком опрости његовог загрљаја и строгим гласом запита:

»Извините господине, али јесте ли ви сигурни да сам ја ваш пријатељ?

»Шта, ти још сумњаш? Зар сам се толико променио од онда, кад смо били заједно на универзитету?«

»На универзитету?«

»Дабоме! Видим да ти морам казати име... Мислио сам да ћеш се сетити, али сад видим да си слабијег памћења него ја... Ја сам Василије Сарков, знаш ме сад?«

»Василије Сарков?«

Зајиста, то му име беше познато. Али зар је опет баш тако лако познати некога после двадесет и пет година?

»Извините признајем, да сам после тако дугог времена заборавио у неколико на вас!« рече саветник, смешећи се.

»Неблагодарниче! Толико слатких дана смо као ђаци провели!» рече странац, корећи га. Затим седе и устури се на столици као да је код своје куће. Говорио је поверљиво, помињући са сигурношћу неке догађаје из ђачког живота. И сад већ не беше сумња, да то није пријатељ Василије Сарков, који сад беше пред саветником Варадином.

»Дозволиће те ми господине Саркове, ја морам на ручак, жена ме већ чека! Хвала вам на посети«, рече саветник, гледајући на сахат.

»Константине, ти си спрам мене и сувише хладан!« узвикну странац јетко.

»Али кад морам на ручак!«

»И заједно ће мо слатко ручати!«

»Како то?«

»Ја мислим с тобом и са твојом женом.«

»Дакле ви сам себе зовете на ручак?«

»Твој сам гост, иначе небих смео«.

»Говорећи то извади Сарков револвер из џепа и мирно га метну на сто. Саветник се трже и стаде за сто.

»Драги пријатељу«, говораше Сарков, играјући се револвером«, »срећан сам што те опет, после тако дугог времена, видим, и не могу да се решим, да те тако брзо оставим. Желим да се упознам и са твојом родбином, да ти видим жену, децу... Сад ми је баш згодна прилика. Сешћемо заједно за сто и провести се као пријатељи. Знам те ја, врло добро Константине; знам да си племенит човек и да ми то нећеш одрећи«.

Саветник се обазре око себе по соби у којој беше сам са странцем и смешећи се одговори му:

»Слажем се са вама, ручаћемо заједно«.

Сарков устаде и метну револвер у џеп.

После пола сахата вратише се са ручка. Пошто запалише цигарете, рече Сарков, окренувши се саветнику:

»Сад ми, драги мој пријатељу, не остаје ништа друго, до да ти се захвалим на гостопримству. Али уједно имам и још једну молбу. Испрати ме и стегни ми руку на вратима твоје куће, по обичају наших старих!«

Саветник га погледа и запита!

»Мислите ли то озбиљно?«

»Са свим озбиљно!«

»А за доказ да зајиста мисли озбиљно, завуче руку у џеп, и извади револвер. Саветник, уверен тим сигурним доказом попусти и испрати пријатеља. У ходнику се пријатељски дуго руковаху тада Сарков звизну за фијакериста, издаде му наређење и скочи у кола.

Саветник гледаше неколико тренутака за колима, па се онда и сам реши, седе такође на кола, и после десет минута био је у кабинету Министра полиције, коме у неколико речи саошти шта му се десило.

»Василије Сарков!« узвикну Министар скочивши са столице. »Како га неби знао господине саветниче! То је име једнога опасног нихилисте: Већ недељу дана како полиција трага за њим, и беху му ушли у траг, али их он превари уласком у вашу кућу«.

»Сад разумем зашто је био онако наметљив«.

»То му је била намера, да се што дуже код вас задржи!«

»А његова молба да се самном опрости на улици!...«

»Да би тиме одвратио пажњу полиције!«

»Ах, никад нећу заборавити да сам био машином у руци једног разбојника, ја Константин Варадин, верни слуга царев!» узвикну саветник жалосним гласом.

Превео **Ж. Ружић.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 10

VII.

Барона Роберта уведоше у мали салон, у којем је био обично приман и тамо нађе Лауру саму, заузету неким везом.

— Најзад сте ту! узвикну она, обасјана радошћу; оставили сте ме скоро три дана да чекам. Шта вам се догодило?

— Ништа — послови, договори! У осталом ја сам био прекјуче овде; али сте били изишли.

— Имате право; било ми је веома непријатно, пошто иначе никад не излазим с вечера! Ја не знам, што ми је то пало на памет. Није ми се седело код куће. Мени је та... вечерња шетња у осталом добро чинила, од јуче се осећам боље, неколико дана пре тога сам била уморна, нерасположена, сањива... Па? Јесте ли задовољни? питала је смешећи се.

— О сасвим задовољан, прихвати он.

Што га је највише чудило, било је њено добро расположење, неусиљеност, како је говорила о својој вечерњој шетњи. Шта је то требало да значи? А писма? А комесаром утврђени деликт? Ако се и узме, да би јој недостајало појимања за значај њенога поступка, да је одласком у улицу Риволи учинила само једну непаметну ствар, требала би бар да осећа покајање и не би се смела смешкати тако безбрижно; тако равнодушно! И како то, да она о овоме положају, у који је запала својом несмотреношћу, тако потпуно прећуткује пред човеком, који је њену ствар руководио са толико пожртвовања, који дели с њоме невољу и јад?

— Да нисте последњих дана видели свога мужа? упита је барон сурово, непустивши досадању намеру, да са њоме поступа обазриво.

Не осетивши оштрину питања она одговори:

— Видела сам га у сну.

— У сну? питао је он неверујући.

— Да... увече, дан пре мога изласка, одмах после вечере. Седела сам у својој соби и читала до поноћи, кад га наједанпут видех где улази, мени прилази и укочено ме гледа. Затим је ставио своје прсте на моје очи.

Барон је мислио, да ће она наставити; али пошто застаде, упита је:

— Па? даље? Је ли ваш сан тиме свршен?

— Јесте — бар ја не знам, да сам даље сањала.

— Знате ли поуздано, да сте то сањали?

— Разуме се! Како би он могао ноћу доћи у моју кућу?

— Хм! лако! Ваш вратар и ваша собарица су његове креатуре! Сад то знам!

— Али он не би тек без икаква узрока дошао! Можда би хтео са мном говорити, или ме наговорити да одустанем од тужбе за развод брака. Тако бих штогод пак морала чути — бар бих га морала видети — видела бих га кад одлази, као што сам га видела кад је долазио!

— Свакојако, примети барон.

— Верујте ми, да је био сам, настави она, или, ако вам се то више допада, привиђење у сну или у полусну. Та то и није тако чудновато! Та зар немам непрестано њиме да се бавим

— свакога тренутка, чак и у будном стању, стоји ми пред очима! Као што рекох, онога дана, кад ме нисте нашли, била сам изишла: идем мирно својим путем, не бринући се о томе куда идем или где сам, дакле јамачно у мисли удубљена или заузета каквом сталном идејом... кад ми се наједанпут учини, као да га види где преда ме изиђе. —

— Ви мислите само, да вам се привидео?

— Да! Како би могао да ми изиђе на пут, а да ме не ослови, да ништа не каже?

— Дакле, то није учинио?

— Није! Али ми је тако било, као да ми је ставио руке пред лице... овако, раширене! Видите ли?... а онда, као да ми је хукнуо на очне капке... овако! Мора, дакле, да је био сан у будном стању — халуцинација... Али ме је то потресло и тек сам се доцније сетила и пута, којим сам ишла.

— Куда вас је водио ваш пут?

— У улицу Риволи, испод аркада.

— У које је доба то могло бити?

— Око једанест сахати. То знам тачно, јер сам погледала у сахат. Можете мислити, како сам се уплашила, што сам тако доцкан у ноћ још далеко од куће, сама самцита по улицама париским!... Једна кола, која тада поред мене пролажаху, одвезла су ме кући; било је четврт на дванаест, кад сам дошла кући.

— Иначе се не сећате ничега?

— Не! А на шта то?

— Зар не знате више, шта сте радили између девет и једанаест сахати?

— Па рекла сам вам: шетала сам се, одговори она мирно, док је своје плаве очи држала на њега управљене.

Он је стајао ту као погођен и тражио је објашњења — али, пошто му није полазило за руком, да га нађе, он припије на њу свој озбиљни, укочени поглед, — о чијој су му сили већ много лица чуда причали, — да би упознао њене мисли, да би читао у њеноме срцу...

— О! о! та немојте ме тако гледати! узвикну она наједанпут и изви се уназад.

— А зашто не? запита он зачуђено.

— Тако ме је мој муж увек гледао! и онда сам се увек тако плашила!

— Од чега?

— Да хоће да ме успава!

— Је ли то покушавао?

— Често! Ама оставите то молим вас... Немојте ме више тако гледати; молим вас, немојте тако! не тако! Та зар не чујете, да се плашим!

Уместо да се повинује њеној жељи, он, следујући неком унутарњем нагону, узеде наједанпут обе њене руке, привуче је себи, држаше је сасвим уза се, погледа јој дубоко у очи и рече полако и заповеднички:

— Спавај... ја хоћу, да ти спаваш! (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Милунка жена Ђуре Н. из Н. пресудом суда општине Д..... од 24. фебруара ове године № 571, кажњена је са три дана затвора за иступну кривицу из тачке 2. §. 357. казненог законика.

Кажњеној Милунци ова је пресуда саопштена истога дана — 24. фебруара 1901 год. — кад јој је и саопштена, и, пошто противу исте није било жалбе, она је постала извршна 28. истог месеца, али, над Милунком ни до 9. јула ове године није била извршена.

Милунка је, позивима општинског суда звата: 3. маја, 9. маја и 20. маја ове године, да предстане општинском суду ради издржања досуђене јој казне, али онâ није могла позиву слеђовати због болести једног њеног детета које је на сиси.

Овај писар пита нас сада за објашнење: да ли је према изложеноме горња пресуда до 9. јула ове године застарила или није, и, како се у конкретном случају има рачунати застарелост, да ли од дана када је пресуда постала извршна, или од дана кад је осуђена последњи пут звата да дође општинском суду ради издржања казне?

На ово питање ми му одговарамо:

По трећем одељку §. 396. казненог законика, иступне пресуде за кривице какву је учинила осуђена Милунка, застаревају за три месеца. Та застарелост, по истом законском пропису, рачуна се од дана кад пресуда постане извршна, или, ако после тога кривац побегне из руку власти, од дана кад је побегао.

Према овоме, застарелост извршне пресуде не може прекидати никакав други рад по њој, па ни позивање осуђеног ради издржања казне, до једино бегство осуђенога из руку власти, т. ј. кад је осуђени по дотичној пресуди стављен у затвор па из затвора побегне, и, тада застарелост почиње понова тећи од дана тог његовог бегства.

Пресуда са којом је Милунка кажњена постала је, извршна као што се из питања види, 28. фебруара 1901. године, и према изложеноме, *та је пресуда застарила 29. маја ове године*, без обзира на то, што је у томе међувремену осуђена неколико пута позивана ради издржања казне.

Да је по тој пресуди осуђено лице стављено у затвор на пр. 25. маја ове године, па би оно 27. истог месеца из затвора побегло, онда би застарелост пресуде почела понова тећи од тога дана — 27. маја — и, ако осуђени не би био ухваћен све до 27. августа ове године да и реста казне издржи, онда би пресуда застарила тек тога дана и месеца (27. августа ове године).

* * *

Један општински писар послао нам је једно овакво питање:

Суд општине Ц. издавао је у овој години, до Јула месеца, плату општинским писарима по прошлогодишњем буџету месечно по дванаести део од предвиђеног кредита на ову цељ за прошлу годину, пошто буџет за ову годину до тога месеца још није био одобрен од стране надлежне државне власти. Кад је општински суд добио одобрени буџет за ову годину, видео је, да је у истом смањен кредит на плату општинских писара за ову годину за 260 динара годишње но што је то било одобрено у прошлој години.

Овај писар моли нас за објашнење:

1, да ли је правилна радња општинског суда, што је општинским писарима до времена док није добио одобрен буџет за ову годину издавао на име плате месечно по дванаести део од кредита одобреног на ту цељ за прошлу годину, и ако је правилна, онда да ли се она сума, која се писарима за то време више издала на име плате но што им по добивеном одобреном буџету припада има од истих тражити да је врате каси натраг, или се онај остатак одобреног кредита за ову год. на ту цељ, има распоредити на остале месеце, без обзира на издату плату писарима до месеца јула ове године. У кратко, како се у овој прилици има поступити па да се радња општинског суда сагласи закону?

На ово питање ми му одговарамо:

1. Да је горња радња општинског суда била правилна и сагласна другом одељку члана 6. закона о окружним среским и општинским буџетима; али, кад је после тога надлежна државна власт у буџету општинском за ову годину смањила кредит на плату општинских писара, и свела га на мању цифру но што је он био одобрен по буџету за прошлу годину, онда је потребно, да одбор општински, сходно члану 10. истога закона, донесе своју одлуку за расходовање оне суме која је до одобрења буџета више издата писарима на име плате, но што је кредит на то за ову годину одобрен. Ту одлуку треба, преко надзорне власти, послати на одобрење господину Министру финансија, па кад је и он одобри извршити је.

2. По нашем мишљењу, никако се не може дозволити, да се остатак не утрошеног кредита за ову годину, рачунећи од дана одобреног буџета, распореди на остале месеце, јер би онда општински писари у дотичној општини, за те месеце имали мању плату но што је буџетом одобрено пошто је раније, док буџет није био одобрен, из тога кредита више утрошено но што се је по одобреном буџету могло утрошити.

3. Ако господин Министар финансија не би одобрио расходовање више издате суме о којој је реч, онда се тек у томе случају има приступити тражењу да дотични писари исте суме врате општинској каси.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да се према §. 23 грађанског судског поступка, у корист општинске касе наплаћује на име таксе и то:

1, на вредност спора три од сто;

2, за сваку писмену пресуду или решење један динар (овде долазе и решења о забранама до 200 динара;

3, за мали печат пет пара динарских; и

4, за сваки потрошени табак хартије и штампани позив, по десет пара динарских;

За Извешћа о немогућности наплате дуга или каквог другог потраживања по судским пресудама, не треба наплаћивати никакву таксу.

Опет нас један општински писар пита: да ли члан општинског суда, који заступа председника, који је смењен, има права на председничку плату или не, и, ако има, да ли је за такав издатак потребно нарочито одобрење?

Одговарамо му: да смо на слична питања до сада давали неколико пути наша обавештења. По тим обавештењима а по јасној одредби тачке 8. члана 47. закона о општинама, члан, који заступа председника нема права на плату председничку, али, ако суд и одбор налазе, да би му са каквих оправданих разлога требало дати већу накнаду за то заступање но што је његова чланска плата, онда треба да о томе донесу своју одлуку у којој ће означити одакле ће се тај издатак учинити, па, ту одлуку послати преко надлежне власти господину Министру финансија на одобрење. Док г. Министар финансија ту одлуку не одобри, дотле се издатак по њој не може учинити.

Опширније објашњење по овој ствари одштампано је у 24 броју «Полицијског Гласника» од ове године.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Мијаило Секулић, келнер, украо је од Радована Јовановића мех. из Младеновца један сребрн сат анкер ремонтоар са два капка, на коме је урезано «Војислав Р. Јовановић» и један четвороструки сребрни ланац са дугметом по средини на коме има с једне стране црвен а с друге плав камен. Комесар одељења полицијског у Младеновцу, актом Бр. 11411. моли све полицијске власти да Мијаила потраже у своме кругу и њему га стражарно спроведу.

Михајло Гаснер, родом из Б. Пеште и бив. заповедник брода «Стига», као што смо јавили у 35-ом броју нашег листа, проневерио је 1400 динара српском бродарском друштву и побегао у Аустро-Угарску. Он има 46 год., омален је, слабуњав, има округло лице и плаве очи; говори немачки, мађарски и по мало српски. И ако је управа града Београда још под 2. септембром тек. год. актом својим Бр. 23.267, молила Аустро-Угарске власти за тражење овога Раснера, ипак је он, све до данас, остао непронађен. С тога, а на молбу српског бродарског друштва, износимо слику побеглог Гаснера ради његовог што успешнијег проналаска. Пограничке власти треба да обрате нарочиту пажњу на Гаснера, јер се сазнаје, да је он неколико пута досада виђан у пограничним местима дуж Дунава.

Марко Арсић, слуга, родом из Кнежице — среза млавског окр. пожаревачког, решењем првостеп. суда окр. београдског од 2. септембра 1897 № 12462 стављен је под суд и у притвор за то, што је на дан 30. августа 1897 г. у атару села Венчана пуцао из пиштоља на Драгића Лакића из Венчана у намери, да га убије. Како је Марко убрзо после овог дела утекао, те га ни начел. ср. Космајског, који га је оптужио, није ни могао суду спровести уз акта ислеђења — па с тога је суд под данашњим наредио потеру за Марком. Марку је 62 године. Пронађеног Марка треба стражарно спровести истоме суду с позивом на Бр. 3309.

Милица, жена **Мирка Миловановића,** баштована из Београда, с којим се венчала пре 8 месеци, одбегла је од свога мужа 9 тек. месеца и том приликом покупила и однела све своје ствари као и сав готов новац у суми од **1600** динара, који је Мирко радом својим заслужио у току последњих година. Милица је родом из Босне, има 21 годину, омалена је, плава, сувоњава, без особених знакова. Пре удадбе за Мирка, служила је у Шапцу и Београду. На молбу мужа Миличиног, кварт палилулски управе града Бео. града актом својим од 10. тек. месеца Бр. 9444, моли све полициске власти за њено тражење. У случају проналаска, Милицу, треба прво претрести и одузети јој новац и ствари, па по том је с провести дотичном кварту. Слика Миличина као младе, коју износимо на молбу кв. палилулског, послужиће за што успешније трагање полиц. властима за бегуницом. Акт управе града Београда Бр. 27.358.

*

При закључку листа добили смо извештај да је Милица ухваћена од стране среске власти у Љубовији заједно са покрађом.

ТРАЖИ СЕ

Јована — Жоба Лиадно, по занимању зидара, родом из Тошеца у Италији, који је прешао у Србију од прилике пре 10 година, на молбу овд. италијанског посланства, тражи министарство унутр. дела актом од 5. тек. месеца № 22878. Жоб има 50 год., средњег је раста, косе смеђе и проседе, носа повијеног, лица округлог; на десну ногу нарамљује по мало. Ко о њему буде ма шта знао, моли се, да то достави најближој полиц. власти, која се позива, да о томе одмах извести министарство с позивом на поменути претпис.

Илија Савковић, земљоделац из Слатина среза космајског, 3. ов. м. пошао је од своје куће у Београд код првостепеног суда београдског, да 4-ог престане суду и да прими тапију на купљену земљу од Милутина Савковића из Тополе, Илија је понео собом 300 динара да исплати куповну цену. Па како се Илија ни до данас није вратио кући, а зна се да је он уредан човек и никад није изостајао' начелник ср. космајског мисли да је Илија негде у путу погинуо, или га је неко, знајући да овај носи новце пресрео и убио, па је повео живу истрагу и овим путем моли све полицијске власти за настајање да се Илија пронађе. Оне отпутовао из свога села преко села Стојника, Баба и Раље. Има му 36. година, раста средњег, лица смеђа, брија се. Обучен је био у чакширама и гуњу од сељачког сукна, а понео је и једну вунену алену торбу. О резултату треба известити среског начелника с позивом на акт његов од 8. о. м. под Бр. 14438.

КРИМИНАЛНЕ БЕЛЕШКЕ

— По извешћу начелства окр. топличког Бр. 7834. ушло се у траг убицама који су 26, пр. м. на друму Куршумлија — Прокупље удавили Нину Павићевића из Дубраве, кириџију, Зарија Бојковића мех. из Куршумлије.

> По извешћу начел. окр. пожаревачког Бр. 14.787, 29. пр. м. увече, Сава Бабановић тежак из Шљивовца, враћајући се из вароши кући, убијен је из пушке и опљачкан на друму више села Лучице. За убицом се трага.

□ По извешћу начелства окр. топличког Бр. 7896, ноћу између 2. и 3. ов. м. убијена је из пушке Јована, жена Јанићија Ристића жандарма из Богујевца среза косаничког. За убицом се живо трага.

× По извешћу начелства окр. моравског, 4. ов. м. увече, дошла су три непозната зликовца у поље села Буљана среза Параћинског, ту пред колебом застали Богосава Јовановића и брата му Алексу из Буљана, па Алексу оставили у колеби, а Богосава нагнали те их овај одвео у Буљане кући његова стрица Радисава Јовановића, од кога су тражили пара. Кад им овај није хтео дати, они су отворили сандук, из њега узели 1500 дин. у банкама, па затим нагнали Богосава те их овај отпратио до међе села Буљана и Шолудовца. Ту су пустили Богосава да иде и да каже, да су они хајдуци: Никодије, Јован и Илија Цуплић. Власт је предузела истрагу и потеру.

= По извешћу начелства окр. топличког, Цветко Анђелковић тежак из Житног Потока ср. прокупачког, 8. ов. м. у 3. сата по подне, тешко је обранио из пушке острагуше свога сина Николу. Куршум је остао у њему; рана је смртоносна.

⊙ По извешћу начелства окр. крагујевачког Бр. 15802. 9. ов. м. нађен је убијен у својој кући Јован син Алексе Чемпоровића из Кнића. Истрага је одма предузета за проналазак зликовца.

8 По извештају начел. окр. смедеревског Бр. 10068, ноћу између 3. и 4. о. м. убијен је из пушке Васа Милосављевић, чобанин из Липа. Убиство је извршено у обору Кате удове Николе Урошевића где је Васа заноћио код стоке. За убицом се живо трага.

Садржај: I. *Службени део*. II. *Стручни и научни део*: 1) Кретање казними дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Деца под истрагом; 3) Несрећни случаји — аксидани-лица; 4) Пред Гиљотином, од Ивана Тургењева. III. *Поучно забавни део*: 1) Посета; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*: V. *Службене објаве*: 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Криналне белешке.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВ ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 41. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за лекара среза подунавског, округа смедеревског, Др. Милана Стефановића, лекара ср. моравског, округа пожаревачког, по потреби службе;

за лекара среза моравског, округа пожаревачког, Др. Јована Илића, лекара среза жупског и копаоничког, округа крушевачког, Др. Добривоја Поповића, доктора целокуп. лекарства и бив. питомца среза жупског;

за лекара среза добричког, округа топличког, Димитрија Милића, лекара среза масуричког, округа врањског, по молби;

за лекара среза масуричког, округа врањског, Др. Тому Милића, доктора целокупног лекарства, и

за лекара среза јадранског, округа подринског, Др. Милена Деспотовића, доктора целокупног лекарства и бившег државног питомца.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 13 октобра 1901. године СЊ 10.363 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, од 13. ов. м. на предлог Министра унутрашњих дела а у договору са Државним Саветом од 5. октобра, тек. године, бр. 4051., решено је:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела да на оправке зграда алексиначке окружне болнице може утрошити суму од 3.077·09 динара, по ревидисаном и одобреном предрачуну, и да овај издатак може показати у расходу на терет партије материјалних трошкова под *б* одељ. XXIII. бр. 95. санитет. буџета ове 1901. године.“

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 13 октобра 1901. године СЊ 10.362 у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (3)

Година 1897-ма испуњена правом и озлојеђеном борбом између полиције сигурности с једне, и злочинаца и крадљиваца с друге стране. У колико се прва паштила да све више и више корача у напред, продужујући извођење оних превентивних мера из прошле године, у толико су и њени противници, као у пркос томе, бивали све активнији и дрскији.

Већ сам почетак ове године обележен је једним убиством из користољубља, које је остало непронађено пуне 3 године, и које је, како се доцније сазнало, извршио, на жалост, један бив. орган полиције сигурности,*) док је њен свршетак зачињен једном необично дрском и великом похаром,**) као и једним покушајем разбојништва са убиством, и то у сред бела дана.***) Извршиоци оба ова дела ухваћени су, истина, одмах, али је ипак утисак, који су они учинили и на полицију и на грађанство, остао за дуго времена не изгладим.

У опште узев, ова година по броју казнених дела, а нарочито начину којим су она извршена, много је гора од предходне, али је куд и камо надмашује по постигнутим резултатима у проналажењу казнимих дела и хватању криваца.

Да је полиција сигурности у овој години била много активнија и енергичнија но у прошлој, доказ је и то, што је око половине ове године установљено при управи града Београда фотографисање криваца. а мало доцније — августа месеца, покренут је њеном моралном потпором и лист — „Полициски Гласник,“ који је, као што ће се доцније видети, веома много користио целој нашој криминалној струци у опште.

Што, и поред свега овога, год. 1897 обилује у казнимим делима, узрок је у отпуштању великог броја осуђеника из управе београдског казненог завода. Колико је ово „на квантум“ отпуштање осуђеника неумесно, па чак и опасно, најбоље се види из већ поменутог случаја са „Ердолијом“ који је са осуде пуштен 6. децембра, а одмах сутра дан — 7. истог месеца, покушао је да закоље и опљачка човека. Ако би се ово отпуштање осуђеника пре издржања досуђене им осуде, морало и у будуће продужавати из материјалних разлога, желети је бар, да се обраћа много већа пажња на избор лица која се предлажу за помиловање, међу којима, по нашем мишљењу, никако не треба да буду злочинци и крадљивци из навике, чему би, као доказ, служио поврат. На што, у осталом, и давати слободу лицима, која ће је злоупотребити само после неколико месеци и вратити се по нова у казамат са неколико злочина више, али и надом на поправку мањом. Није ли онда много боље оставити их тамо гди су и у стању које је за њих редовно? Зар се њиховим прековременим пуштањем у слободу не причињава највећа штета баш њима самим тиме што се излажу новим и тежим осудама, које им са свим убијају вољу за поправком, и до којих, вероватно, неби дошли, да су остали тамо гди су били, и дошли до уверења: да би њихова будућа борба са друштвом била по све илузорна. Не само да верујемо, но и тврдимо, на основу стеченог искуства, да би се већина злочинаца у овом

---

*) Фебруара 24. год. 1897. нађена је у Ташмајдану једна мртва баба — некаква „Баба Ката“, бив. служавка из Великог Бечкерека у Аустро-Угарској за коју се тек у мају месецу 1900 год. сазнало, да је била удављења од стране Живојина Мојсиловића, бив. жандарма кварта палилулског и овога милоснице Лепосаве. Живојин је због овог убиства стрељан октобра месеца 1900 год., а Лепосава је осуђена на 20 година робије.

**) Ноћу, између 7.—8. новембра исечена је каса Николе Ковачевића, магазаџије са Саве и из ове украђено и однето око 6000 динара. Захваљујући једино енергичном трагању престоничке полиције извршиоци ове покраће — њих 3 на броју, похватани су у року од неколико дана. Један од њих — Мита Витез, звани „Штета“ стрељан је, а остала двојица осуђени су на по 20 година робије.

***) Милан Сретеновић, звани „Ердоглија“, бив. покућар, родом из Краљева, покушао је на дан 7. децембра око 10 часова пре подне да закоље Васу Живковића, дуванџију до старог „Град хотела.“ Захваљујући присебности и великој одважности Васиној, дело ово остало је само у покушају, а зликовац „Ердоглија“ ухваћен је одмах од стране уличног позорника и доцније осуђен на 20 година робије.

случају добро предомислила хоће ли по нова ступити у борбу са друштвом, или ће просто пред њим капитулирати, и онда, наравно, пристати на све услове победиоца. Корист би била и то огромна, кад би злочинци били убеђени: да им досуђену осуду ваља целу издржати, а не као што данас бива, а што они врло добро знају: да се од 20-то годишње робије у поврату издржи највише 7—8 година. Зар ово није и смешно и жалосно?

Сматрали смо за дужност да речемо ово неколико речи о нашим осуђеницима. Искрено да кажемо, њима није изражено само наше лично мишљење, већ и мишљење и убеђење великог дела полициских чиновника, чије дугогодишње искуство довољно јамчи за правилност овог гледишта.

* * *

Кретање казнимих дела у току 1897 год. било је овако: убиства **2**, покушаја убиства **12**, детоубиства **1**, самоубиства **11**, покушаја самоубиства **4**, разбојништва **2**, опасних крађа **86**, простих крађа **73**, повреда тела **10**, утаја: преступних **2**, а иступних **8**, превара: преступних **3**, а иступних **11**, иступних дела у опште **5932**.

Као што се из изложеног види, у овој години знатно су се појачали случајеви покушаја убиства и крађе у опште, док су се покушаји самоубистава скоро преполовили.

Ну да прегледамо редом сва набројана казнима дела:

Поред већ поменутог случаја убиства „Баба Кате“ коју је из користољубља убио Живојин Мојсиловић, див. жандарм у овој години било је још једно убиство, које се десило на дан 17. децембра. Неки Милун Богавац, див. погранични жандарм убио је на Вишњичком друму Миленка Теодосијевића, див. практиканта. Убиство ово Милун је извршио у заблуди верујући, да је Миленко један од крijумчара, кога је он од дужег времена очекивао. Кад је видео шта је учинио, Милун се сам предао власти.

Од поменутих **12** случајева покушаја убиства: **6** су потицала из међусобне свађе, **4** из љубави и **2** из користољубља, Сви њихови извршиоци похватани су и предати суду на суђење.

Узрок овом огромном повећању случајева покушаја убиства треба тражити у већ поменутом општем узроку повећања казнимих дела у овој години, то јест у оном великом отпуштању осуђеника из београдског казненог завода. За доказ овога може послужити тај факт, што је **7** покушаја убиства извршено од стране див. осуђеника.

Детоубиства се врло ретко дешавају у престоници, а кад се по некад и десе, то бива у најнижим слојевима друштва. Ово из године 1897 извршено је од стране једне служавке — неке Спасеније Филиповић, која је, одмах по порођају, бацила новорођенче у нужник, гди се угушило.

Самоубиства у овој години умањила су се свега за 1 случај од оних из предходне ваљда само с тога, да би се у идућој години попели до 17 случајева. Као год у прошлој години, тако су и у овој већини од њих за **7** случајева непознати узроци. Од остала **4** случаја, њих **2** потицала су из материјалне оскудице, **1** због неизлечиме болести а **1** због гриже савести.

По времену и начину извршења опажа се знатна разлика између ових самоубистава и оних из прошле год. Тако, од овогодишњих самоубистава извршена су: у јануару **1** и то револвером, у фебруару **1** такође револвером, у марту **1** помоћу тровања, у мају **2** помоћу дављења у води, у јуну **3** од којих су **2** помоћу дављења а **1** револвером, у јулу **1** вешањем, и у децембру **2** оба вешањем.

Док у год. 1896 у месецима: јуну и децембру није било ни једног случаја самоубистава, дотле у овој години, као што се види, у тим месецима пада њихов највећи број; мај месец дао је исте резултате у обе године, т. ј. по **2** случаја самоубиства; док у месецима: августу и септембру ове год. нема ни по једног случаја.

Исто је овако знатна разлика и у начину којим су извршена самоубиства из обе године. У години 1896 њихов највећи број извршен је вешањем и помоћу револвера, а дављењем (скакањем у бунар) само **1**, док су у овој години **4** самоубице одузели себи живот скакањем у воду (Саву, Дунав и Топчидерску реку).

Па и то самој професији, као и полу, самоубице из ове године разликују се у многоме од оних из предходне. Међу њима је у овој години: **1** чиновник (див. секретар једног министарства), **1** ђак (V-ог разреда гимнасије), **1** апотекар, **1** кафеција, **1** келнер, **2** занатлије, **1** портир, **1** земљоделац (из Жаркова), **1** кравар и **1** надничар. Од свију њих, једини се апотекар отровао, чиновник, занатлија и кафеција пуцали су на себе, ђак, келнер и надничар обесили су се, а остали су скакали у воду,

Као што се види, међу самоубицама ове године нема ни једне *женске*, нити у опште личности са већом интелигенцијом.

По години старости само је **1** од самоубица испод 20 год. (ђак 17 год.), **5** су између 20—30, **3** између 30—36, **1** између 36—40 и **1** између 40—42 год.

Све што смо рекли о покушајима самоубиства и разбојништвима у прошлој години, вреди у свему за та дела и ове год., изузев већ констатованог факта, да су се покушаји самоубистава знатно умалили.

Извршиоци оба разбојништва похватани су.

(Наставиће се)

ДЕЦА ПОД ИСТРАГОМ

(Свршетак)

Карло Ланге чинио је сличне покушаје са 500 ученика и то не у највећим варошима. Изишло је, до 82% маловарошке деце нису никад видели излазак сунца, 77% залазак; 37% нису никада видели поље засађено житом; 49% бару, 82% раст, 80% шеву; 37% не беху још никада у шуми 52% на брду, а 72% не знађаху како се хлебац добија из жита.

Нехотице намеће се питање, шта се може радити са том сажаљења достојном децом по великим варошима и како можемо хтети нешто да дознамо од деце, која ни такве ствари не познају, и ако их свакодневно употребљују? Нека се не каже: то не може бити — јер је и с нама често то исто. Ми никад нисмо видели живога кита, нити буру у пустињи, нити старога германца, па ипак говоримо о њима потпуно поуздано и убедљиво и никога не уверавамо, да ми то све нисмо видели. Као што ми дакле тако говоримо о староме германцу, тако и деца говоре о шуми, коју они никада нису видели. Само што су у том случају њихови подаци исто толико поуздани, колико и наши о старим германцима.

Тима подобне покушаје чинили су са 7200 деце. Бине и Хенри, у погледу схваћања чула. У опште, чула су код деце оштра и добро развијена. Али је такође познато и то, да са свим мала деца рђаво чују, што је Дутенхофен и анатомски доказао. Само пошто је то у најранијем добу, то нас се то не тиче много. У погледу чула мириса, Хајзингер је саопштио, да је оно код деце тупо, и да се развија тек у доба нубертета — међутим доцнији посматрачи, и то баш они, који се тим чулом баве, не говоре о томе ништа.

Што се пак тиче исказâ, које ми од деце можемо добити, ту постоје најсупротнија мишљења. Да наведемо само неколико. Монтењ вели: Сва су деца тврдоглава и лажу; тако исто и Бурден: Сва деца лажу, а нарочито находчад. И искусни људи од струке не полажу много на исказе дечије. Тако Модслеј вели, да деца врло често бивају обманута и то баш јасним сликама, а Митермајер одбацује децу као сведоке „због њихове површности и младићске фантазије.“ С њиме се слаже и Фридрих. Међу тим практично искуство ово нам не може потврдити. Искусни Хердер хвали децу као рођене физиономисте, а Соден их због непристрасности, као сведоке цени врло високо. Исто тако и Лебиш узима у заштиту дечије исказе:

„Кад дете каже неистину, то оно још не лаже. Оно каже, што њему у души стоји. Да ли пак то објективно егзистира и ван њега, или можда упола само у његовим мислима, то ни само дете не зна, нити га се то много и тиче.“

И ми се с тиме потпуно слажемо, јер је ону половину испричанога „која егзистира само у његовим мислима“ врло лако издвојити. Оно је тако карактеристично различно од онога што је заиста било, да мешању никако не може бити места.

Исто тако ми не смемо заборавити ни то, да и у признању онога, што је дете тачно опазило, морају постојати продеротине. Кад дете посматра какав догађај, њему је онда н. пр. први део потпуно јасан, други потпуно нов и непојаман, трећи опет разумљив, четврти не и тако даље. Ако се сад дете подстакне, оно ће онда гледати, да и те продеротине сећањем и својим комбиновањем испуни — само, јасно је, да ту може бити и погрешака.

Ове продеротине и нетачности у толико су веће и знатније, што догађај захвате дубље у рано доба детиње, поред свега тога, што истинска моћ сећања иде врло далеко. Прејер износи довољно ујамчене случајеве, у којима деца од 34, 32, 24 па чак и од 18 месеца, несумњиво тачно причају ствари, које су они доживели, којих се они дакле сећају.

Ми одрасли наравно да се не сећамо догађаја из тако ранога времена, пошто смо их давно већ заборавили, али мала деца баш их се с тога и сећају.

Овакве сведоџбе у највише случајева, за нас су потпуно без вредности — јер ми са дететом, чији је круг идеја тако мали, да у њих не падају ни најобичнији догађаји, не можемо говорити; али је њихова употреба, нарочито у случајевима да се главне ствари тиче [је ли био ко ту? Где је стајао човек?] потпуно оправдана.

Сведоџбе дечије у погледу одређивања времена потпуно су несигурне. Јуче и данас дете брка врло лако; а већ за разлику између прекјуче и пре једне недеље и једнога месеца, ту је потребна нарочита интелигенција.

Да у таквим случајевима ваља увек и тачно пазити на индивидуалне разлике, разуме се само по себи.

Најважније су околности, у којима је дете одрасло и кругови, које је познало. Спада ли стање, које је у питању под горње појмове, то ће онда и најнеобдареније дете више и боље умети објаснити, него и најдаровитије, коме су меродавне околности биле потпуно непознате.

Тек у другоме реду могла би се у обзир узети интелигенција. Али је ту онда важније правити разлику између детета практичног и непрактичног, него између глупљег и бистријег. Та је разлика битна. И даровита и недаровита деца могу бити практична и непрактична. Је ли дете даровито и практично, од њега ће постати у сваком погледу најспособнији човек, који ће се свуда правилно умети наћи и у сваком се положају сам помоћи. Ако је даровито и непрактично то у најидеалнијем облику може од њега постати научник, у смислу у коме се они обично узимају. Ако је дете без дара а практично, оно ће онда своје место поштено заузимати, и према приликама, ако би било среће и помоћи, могло би се докотурати и на највиша места. Је ли пак и без дара и непрактично, онда постаје само једно од оних бедних створења, која ништа ничему не доприносе.

У улози сведока главно је питање да ли је практично. Ако јесте, оно ће онда масу ствари видети, приметити, схватити и исказати, на шта се непрактични не би ни осврнуо. Наравно да је за неколико степена боље, кад је дете даровито али ја понављам: Не обдарено практично дете, као сведок много више вреди него најдаровитије непрактично.

Шта се пак под практичним човеком има да разуме, тешко је казати, али то сваки зна; да таквих пак и међу најмањом децом има, то је могао видети сваки, који се је и најмање са њима занимао.

3. Рђаво у детету.

Никад није недостајало писаца, који су и деци велику множину грехова приписивали; а од Ломброза је у извесним круговима постао већ и обичај, да код свакога, па и највећег злочинца пронађу, како су се на њему још и у детињству показивали знаци злочиначки. Кад се говори о рођеним злочинцима, онда природно да их и међу децом мора имати! Нарочито се указује на то, да су најсвирепији и најнечовечнији људи као Нерон, Каракала, Калигула, Лудвик XI Карло IX и т. д. још у првим годинама свога детињства показивали знаке неоспорне свирепости. Перез износи примере гњева и беснила код деце, које Моро објашњује као рано развијен осећај освете. Још је Лафонтен рекао о деци: Ово доба не познаје сажаљења. Исто тако и Нас (Nasse) обраћа пажњу на дивљачност код деце, која се манифестује у томе, што она врло радо слушају страшне приче, и што се у ретким само случајевима може допустити, да је њиховом мучењу животиња узрок у томе, што нису свесни бола, који им тиме проузрокују.

Слично се изражава и један модерни Француз. „Ретко да има," вели Брусе, „и једнога дечка, који своју надмоћност према физички слабијем дечку не би злоупотребио. То је његов први импулс. Узвици бола његове жртве, уздрже га од даљег злостављања, само ако му није урођена срчаност. Али и тада само тренутно: првом приликом, која му се пружи поново ће следовати своме инстинктивном импулсу."

Отуда се више и не верује у моћ васпитања, отуда и изрека „деца и народи сећају се само последњих батина." Нарочито се рђаво гледа на доба развића пубертева, које доба модерни, по примеру Воазена и Фридрајха, сматрају као почетак најопаснијим нагонима. Кад је Ескирол пронашао мономанију, у свету се појави читава литература, [Биерман, Ландоберг, Масље] нарочито о пироманији код девојчица. Па и сам Фридрих саопштава по томе, да готово сва деца у доба полнога развића пате од пироманије; а Громан још утврђује да обично скрофулозна деца краду.

Ако ове и све друге најсупротније судове подвргнемо тачнијем испитивању, онда ћемо морати доћи до уверења, да се и овде сувише генерализовало. Догађај ни мало чудан. Да има рђаве деце, у то нико не сумња; али и ако смо мишљења, да велики део злочинаца ни у раној младости није ничему био од користи, ипак то није попуштање позитивностима. Овде је главно карактер детињства, и онда је ван сваке сумње претерано кад се он сматра у опште за нижег, од онога одраслих. Кад се пита: па што онда треба да служе васпитање и образовање, кад су деца и без њих добра — ми одговарамо, да би они далеко задовољавајуће деловали, кад би на теоријама морала могли образовати противну тежину према све рђавијим утицајима живота и пробуђених страсти.

Кад наиђемо на децу, која су врло рано рђава, видећемо да она у наш круг посматрања ступају необично снажно; она праве хуке и ларме више него хиљаду лепо васпитане деце; и ми се заустављамо на неколицини тако рђавих егземплара. Познато је међу тим да је велика већина ствари добро опазити. Што мирно, обично прође не чини никакав утисак, па ма у коликом броју било. Међу тим поједини, али хучни случаји толику пажњу изазову да се њихово обележје после целој врсти даје.

Изгледа да се је од неколико тако појединачних случајева и овде дало завести, да се нетачно изведе и сам карактер.

Исто се тако сувише генерализовало и о дечијем расуђивању. „Ако си ово разумео, то ћеш разумети и оно" — чујемо како се често деци говори. Наравно већином неправилно. Овде се ставља на станиште искусна човека, коме се је ово тако исто често догађало као год и оно, и који сем тога има још толико и искуства, да оно мало више интелекта, које је за „оно" потребно, не чини никакве разлике. Али дете само баш то „мало више интелекта" још нема; и ако му се је догодило једно, друго још није. Да изаберемо један пример: Дете зна на пример врло добро, да се не сме красти, да је красти срамно, грех, злочин, али незна да је забрањена велеиздаја, прављење лажног новца, паљевина и т. д. Ове границе могле би се још ближе стиснути. Оно зна да је забрањено красти, али ипак не држи за недопуштено појести воће из врта суседова; оно зна да је лагање грех, али не зна да су извесне лажи и законом забрањене и да се зову преваре. Кад оно дакле отрчи ујаку и рекне му: Отац иште новаца, нема код куће, и кад тако излагани новац потроши на посластице, оно истина не одриче да је то гадна лаж, а ни да је то законом кажњиво — о томе оно већином нема ни појма.

Детету је тешко и субјективисати. Дете је више егоист него одрасли. То долази једно с тога, што се у многоме погледу од овога више одликује и чува а друго, што природом ствари, нема ни за кога да се брине и пропада, ако то други за њега не чини. Природна последица тога је, да оно незна границе, до којих је њему више допуштено него осталима. Краус вели с правом: „При разликовању између добра и зла, показује незрела младеж једну нарочиту особину. Постави ли се каквом индивидууму ове старости задатак, да пресуди неку радњу, без обзира према ма коме лицу, то се онда на тачно решење неће дуго чекати. Стоји ли пак та радња у ма каквом погледу у вези са Ја — свером, са личношћу упитанога, одмах се показује врло приметна збуњеност, нетачност судова неспособност ставити се на објективно гледиште."

С тога је врло погрешно кад се дете упита: „Зар ти ниси знао, да се ово не сме учинити?" Дете ће можда и одговорити: „да, нисам то знао" — али се никад неће усудити и да дода: „не сме се чинити, јест; али ја смем!" Није ни најмање потребно, да размажен љубимац, коме се у свему попушта, каже

то. Свако дете има у извесном погледу првенство — како ће дакле оно и моћи знати где су те границе? Одрасли морају радити, дете играти. Мати мора кувати, дете седа за постављен сто; мати мора прати, дете одело добија чисто; њему припадају лепши залогаји, оно се више чува од хладноће, њему се праштa и оно, што већи. одрасли, нити би смео чинити ни рећи — и сад од једном треба том злу стати на пут и одучити га од употребе његових обичајних права! Ко дакле овај вештачки однеговани егоизам дечији има пред очима, тај ће увек где-који деликат дечији блажије судити.

При томе најзад не сме се заборавити, да понешто што дете чини, да је то само просто и слепо подражавање. Нека сви психолози обрате једном тачнију пажњу на овај моменат, па ће видети, како је пуно које чега, што дете чини, само чисто подражавање. Не може се заиста оправдати кажњивост, ако дете не подражава само онога, који треба да му буде тај пример — учитељ, родитељ и т. д.

У опште можемо рећи, да нам још нико није доказао, да су деца рђавија него одрасли; а и искуство нас учи да су претварања, прорачунато неваљалство, намерна корист и тенденциозне лажи код деце несравњиво ређе, него код одраслих; да она у опште добро и вољно посматрају, тако да их, са изузетком девојчица у добу пубертета можемо сматрати као добре, врло често као и изврсне сведоке.

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева** 3

Да је срео човек то лице гдегод ван тамнице, и у другим околностима, учинило би повољан утисак. Ја сам тај тип сретао стотинама међу париским радницима и ђацима јавних школа.

Био је средњега стаса, танак, младићски мршав, врло витак, и није му било више од двадесет година.

Његова боја лица, сасвим природна, показивала је добро здравље; био је свеж, ружичаст, и није побледео чак ни у тренутку нашега уласка у његову ћелију.

Био је мирно проспавао целу ноћ.

Док су му свлачили лудачку кошуљу, он подиже очи; дисање му је било редовно, дубоко, као дисање човека који се лагано пење на какву високу планину.

Једанпут или двапут, он забаци косу једним покретом главе, као да је хтео да одагна какву непријатну помисао, затим истури главу унапред, брзо погледа у вис, и пусти једва приметан уздах.

Изузев тих брзо и пролазних покрета, ништа није у њему одавало страх, чак ни узнемиреност или ма какву студију. Сви ми остали, без икакве сумње били смо блеђи и узнемиренији но он.

Када му извадише руке из кошуље, он их мете, са задовољним осмејком, на груди, док су одвезивали кајише позади; мала деца имају исти покрет када их свлаче. Затим сам он скиде кошуљу и обуче нову, закопчавајућу огрлицу са много брижљивости.

Чудан је то био призор гледати широке и слободне покрете тога голога трупа, тих голих удова, што се одбијало на жутом основу тамничкога зида.

Дохвати ципеле, и са лармом стаде лупати ђон и потпетице о патос да би нога лакше ушла. Он изврши све те мале ствари без икаквог устезања, весело, као да се дошло да га поведу у шетњу. Ћутао је, и ми смо такође ћутали, измењујући погледе и слегања рамена.

Нас је била пренеразила простота његових покрета, простота која је имала, као сви мирни и природни појави живота, извесну елеганцију.

Један од присутних кога сам случајно срео истога дана, рече ми, да док смо били у ћелији Тропмановој, њему је изгледало да нисмо више у 1870, но у 1794, да нисмо били прости грађани но Јакобинци, и да смо водили на губилиште не једног вулгарног убицу, него каквог лезитиристичког маркиза са црвеном потпетицом...

Приметило се да у опште осуђени на смрт, при саслушавању смртне пресуде, падају у једно стање неосетљивости које се граничи са каталепсијом, као да су умрли пре извршења смртне пресуде: или позирају и пркосе смрти да би себи дали више значаја, или се бацају у очајање, плачу, дрхте, преклињу за опроштај... Тропман није припадао ни једној од тих врста. Његово држање изненадило је и самога Г. Клода.

Ја признајем, да се Тропман био показао слаб, моји живци не би то могли издржати, и ја бих утекао. Али, видевши га како му је држање чврсто, просто и скромно, сва моја осећања одвратности које ми је уливао убица, чудовиште које је давило малу децу док су она викала: „мама! мама! мама!“ — осећање сажаљења који сам осећао према људском створењу које ће смрт ускоро прогутати, — сва та осећања су нестајала и стапала се у једно једино осећање: чуђење.

Какав је могао бити моралан ослонац Тропманов? Да ли је играо улогу пред *гледаоцима?* Да ли нам је давао последњу представу? Је ли та хладнокрвност долазила од урођене храбрости? Је ли то било самољубље потпирено речима Г. Клода? Гордост у борби коју је до краја требало издржати, или које друго осећање које ми нисмо могли наслутити?

То је тајна коју је он са собом у гроб понео. Више њих су убеђене да Тропман није био потпуно умно здрав. Луди покољ који је извршио канда потврђује то мишљење.

IX

Када је обукао ципеле, Тропман устаде, стресе се и рече: „Готов сам!“

Навукоше му опет лудачку кошуљу. Г. Клод нас замоли да оставимо осуђеника на само са свештеником.

Једва да смо провели два минута у ходнику, када се ломни млади човек, храбро дигнуте главе, усправљена стаса, већ показао пред нама. Религиозно осећање било је слабо код њега; тај обред испунио је као какву формалност.

Свештеник изговори хладно опраштање грехова.

Цело наше друштво, са осуђеником у средини, попе се уским вијугавим степеницама којима смо се били сишли пре четврт часа. Одједном се нађосмо у непробојном мраку; кандило се било угасило. То је био тренутак неописане забуне. Ми сви нагосмо на горе гурајући се; Бучан и журан одјек наших ногу чуо се на степеницама. Тискали смо се; рамена су нам се додиривала. Неко изгуби шешир и поче се љутити и псовати: „До сто врага! свећу, светлости!“ А међу нама, у тој дубокој ноћи, налазила се наша жртва, наш пљен онај несрећник!

А он? Ако му се прохте да се користи помрчином, да се послужи својом окретношћу и енергијом очајања, могао би се спасти... где?

Где? Ма где, у један угао тамнице... и ту да разлупа своју главу о зид... Бар би сам над собом извршио правду! Не знам да ли је осталима то било пало на памет... у свакоме случају, моје поставке биле су без основа. Цело наше друштво изиђе кроз лабиринат од степеница у ходник, са ломним младим човеком у среди.

Гилотина није изгубила свој пљен! И тада пође литија на губилиште.

X

Та литија је пре била бежање разбијене војске. Тропман је ишао напред, лаким еластичним, готово веселим кораком; журио се. Ми смо ишли за њиме у корак. Неки су гледали да га с десна и с лева престигну да би последњи пут видели његово лице.

Прешли смо ходник скоро у трку, исто тако сишли преко других степеница. Тропман је скакао све преко два и два басамака. Тако прелетосмо дуж једног узаног ходника, и пошто смо прескочили преко још неколико басамака, нађосмо се поново у соби у коју смо прво били уведени, и којој је у место намештаја био само један табуре.

И на томе седишту учини се опрема осуђенога.

Ушли смо кроз једна врата, а кроз друга, са противне стране, изиђе један човек, озбиљним и одмереним кораком. Био је у црном оделу и белој кравати, — рекао би човек да је дипломат или пастор; — то је био џелат. За њим је ишао један старчић у црном реденготу; то је био први помоћник Париског Господина, џелат из Бовеа. Старац је носио у руци једну кожну кесу.

Тропман се држао непомичан пред табуреом; ми смо се у исто доба, груписани око њега, били зауставили. Џелат и његов помоћник били су се сместили с десна; поред њих, свештеник, Управник и Г. Клод с лева.

Старац отвори кесу кључом и извуче неколико белих кајишева са пређицама; доста тешко, он клече иза Тропмана и поче везивати ноге. Осуђеник је нехотице спустио ногу на један од тих кајишева; старац се упињао да га извуче, и два пута му рече: „Опростите, господине," пре но што је додирнуо Тропмана у ногу да би му скренуо пажњу.

Овај се окрете, и својим учтивим полу-поздравом, подиже ногу и остави кајиш.

За то време, свештеник је полугласно читао у једној књизи француске молитве.

Друга два помоћника џелатова скидоше брзо лудачку кошуљу, дочепаше Тропмана за мишице везаше му руке на леђима, у облику крста, и цело тело покрише узицама и кајишевима.

(свршиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ГРЕХ У ГРЕХУ

(ЈЕДНА ПОЛИЦИЈСКА ТАЈНА)

Таман сам хтео да доручкујем, када ми један полицијски агент донесе једну цедуљицу од управника полиције, и на њој речи исписане управниковом руком: „Неизоставно да се пронађе". К томе беше још написано: Из Порцеланске улице Бр. 6 4. спрат, јављено је двоструко извршено самоубиство. Молим вас, да одма предузмете званични увиђај на лицу места, Лекар је већ позват". —

„Поручите одмах једна кола", заповедим агенту полицијском.

„Она су већ спремна по наредби господина управника".

„У толико боље. Пођите са мном".

За неколико минута довезоше нас кола пред означену кућу. Група људи, која се беше скупила пред уласком, али не могаше ући у кућу, јер им то жандарми нису допуштали, тврдила је, да је тај жалосни случај већ продро у јавност.

Брзо се попнем уз степенице на четврти спрат. То је било уз сами таван, где нису били станови, већ саме неке ћумуране. Врата од једне такве собе била су широм отворена и муку сам имао, док сам се прогурао кроз множину укућана, који се из љубопитства беху сакупили. Кад сам ступио унутра, осетих јак задах од угља, и пре но што ми је приступио полицијски лекар, знао сам већ шта се десило.

„Самоубиство угљеном, — жртва једна жена и једна девојчица од 2—3 године".

„Самоубиство? Да није искључена могућност несрећнога случаја"? упитам ја.

„Са свим искључена. Зар не видите тамо мангале, које су нарочито запаљене".

„А зар није било могућно спасење"?

„Није. Сви су покушаји за повратак у живот остали без успеха; смрт је морала наступити пре неколико сати. Штета за оба млада живота."

„Заиста, штета! На сламњачи бедној, загрљене, нашао их је лекар — младу жену, фиших црта и једно мало девојче са златно-гргуљавом косицом. Ни јад ни невоља, коју су трпели, па ни страшна борба са смрћу — све то није могло избрисати њихову лепоту. Сажаљења достојна створења!

„А ко је та несрећница"?

„Једна сирота шваља, која од неколико недеља станује овде са својим дететом, Фани Гертнер звала се", јецала је једна жена крај постеље самртника.

„Да нисте што род покојнима"?

„Нисам, ја сам газдарица куће, али спомоћу мене нанела је она себи смрт".

„Како то, с помоћу вас"?

„Синоћ је дошла доцкан к мени у вече, и молила ме, да јој дам мало угља, јер јој дете плаче од хладноће, и она то већ не може више да подноси. У соби није било пећи, јер није имала ни средстава, да је ложи. Страшно је било видети сироту госпођу, како јој се крупне сузе нижу низ лице. Нисам се дуго ни мислила, већ одмах напуним мангале угљем, дам јој и замолим да пази, да се не деси каква несрећа. Не брините се, драга госпођо, одговори она, знам ја како се то употребљује. Истина је, она је то врло добро знала, — ах, милостиви Боже, ја ћу себи целога века за то пребацивати"! и опет поче плакати.

Ја се нисам могао даље с њима бавити, јер ми привуче пажњу један мали пакет, што је лежао на столу. Био је концем завезан и носио је наслов: „За полицијску власт", а испод тога: „Молим за велику дискрецију". Узмем тај пакет, саставим протокол увиђаја и лекарскога мишљења и уредим све, да се лешеви пренесу из те куће у капелу за мртваце. Тиме је био готов мој задатак, и ја одем у свој биро, да бих тамо на миру прегледао тај пакет, што је на полицију адресован. У њему је био један отрцан молитвеник, на коме се ипак могло видети, да је у своје време био и те како еленгантан, у загасито плавоме сомоту са сребрним грбом грофовске круне. Хартија, којом је молитвеник био увијен, била је исписана. И у пркос раздражењу, у коме је била особа, која је то писала, могао се лепо видети диван рукопис какве лепо образоване женске. Ево садржаја:

Моја исповест. — Ја сам згрешила и зато се предајем својевољно смрти. Свет може сматрати као злочин од моје стране, што и дете своје предајем смрти, али ја не мислим да је тако. Ја сам дала живот своме детету, и мислим да му га смем одузети у моменту, када сам стекла потпуно уверење, да би у животу било само за мучење. Моје дете нема имена, — и ако му је мати грофица Ерна Линденхајн. А како је то дошло? Мој брат Ервин одговориће на то питање у поверењу. Он ваљда неће дозволити, да је он довео у нашу кућу тога заводника, који је извршио злочин нада мном, неискусном девојком, да је он тај, који је злочин потпомагао, а после га моме оцу у најцрњим бојама оцртао. Он је хтео тиме да скрије тамну сенку, а тиме и свој младићски грех, њему је требао мој део наследства, јер је његов био преоптерећен дуговима. Његова је тежња била, да сву љутњу очеву пренесе на мене, и то му је пошло за руком. Шта је све било између мене и оца, тога нећу да се сећам, — ноћу побегнем од куће и он ме више није ни тражио. Ох, да нисам имала матере! Тешко томе детету, које је лишено њене заштите, — за то и не треба Ада да ме преживи. Шта сам ја претрпела? Ни више ни мање од хиљаду преварених и остављених жртава пре мене. Ко на то пази у вртлогу велико-варошкоме? Прво сам сама гладовала, за тим са својим несрећним дететом. Као кћи грофа Линденхајма имала сам сјајно васпитање, а радом руку својих могла сам само мало новаца зарадити. Од три дана на овамо хранили смо се сувим хлебом, а кад сам данас видела Аду како плаче од глади, сакрила сам лице велом и истрчала на улицу да просим за своје дете! Јако сам била узбуђена, пред очима ми је све играло. Првога пролазника ословила сам; шта сам рекла, то сам Бог зна. „Ерна"! узвикну он — Ервин, мој брат. Не знам шта ми је било, само знам то, да сам га ухватила за руку и довукла га амо у ово легло беде, „Ево, погледај све ово — то је твоје дело"! рекла сам му.

Он је стајао као какав осуђеник.

„Ерна све ће се то поправити. Отац је умро пре месец дана. Он на тебе више није мислио, али ја ћу сав његов грех поправити".

„Његов грех? А ко има све ово да носи на својој савести до ти"? узвикнем ја. „Ко ме је истерао из родитељске куће, ко други, за име Божје, него ти"?

„Смири се, Ерна. Ти ћеш бити тамо опет примљена, ако се вратиш као и пре — сама".

„Без мога детета? Бедниче, зар ти мислиш да сам ја тако ниско пала као ти? На овоме свету немам другога сродника сем овога детета, — никада га напустити нећу"!

„Онда буди бар толико паметна, узми што ти нудим, то ти припада по закону. Ти си у највећој невољи, та ће те сума спасти, док се не доведе све у ред".

Одгурнем ту руку, која ми је нудила новац. „И кад бих од глади морала са својим дететом умрети, никада се не бих дотакла ни једне паре, која долази из руку једнога Линденхајма".

„А ја ћу се онда путем власти постарати, да једнога дана не буде осуђена због прошње грофица Линденхајм", рече он и залупи врата за собом.

Ада је дотле спавала, али се од те лупе пробуди из дремежа. Плакала је. Сирото, јадно дете, пусти сузама на вољу! — „Мама, зима ми је", уздахну дете. Буди мирна, срце моје, учинићу још један тежак корак, просићу овога пута не за но-

вац, већ за угаљ, он ће нас огрејати и — милостиви Боже, ах, ти не ћеш више плакати, анђеле мој, свет ће ме осудити, Бог опростити«! — — — — — — — — — — — — — — —

Тиме се завршава исповест самоубице.

Отворим молитвеник. На првој страни беху написане речи: »Моме брату Ервину грофу од Линденхајма ради комплетовања мога дела наследства. Сад може бити задовољан. Ерна«.

Дубоко потресен гледао сам у молитвеник, кад неко закуца на врата мога биро-а. У Биро уђе један млад, велики човек, са преживелим цртама лица у најелегантнијем оделу дубоке жалости.

»Ја сам тако слободан, да вам се због једне приватне ствари представим«, рече он кроз нос, »моје је име — Ервин гроф Линденхајм«. —

* * *

Првог идућег празника »Сви свети« шетао сам стазама на на гробљу, и на породичном споменику грофа Линдехајма приметим нову таблицу од мрамора, на којој је било просто урезано само име Ерна. Познаници те фамилије причали су, да је тако било име кћери старога грофа, која је још за његова живота умрла у замку Линденхајм у чешкој. И сад је млади гроф пренео амо њене посмртне остатке. Она је умрла у најлепшим годинама, пре но што је познала муке овога света. Срећна Девојка!

Ја пак помислих на фасциклу акта Гертнер-Линденхајм, која лежи прашљива у нашој полицијској архиви и која је тамо и сахрањена. Сирота Ерна! Са немачког **Д. В. Б.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 11

Она се хтеде бранити, хтеде га отиснути од себе, затим га је опет молила да иде, али њен је глас бивао све слабији, њени нервозни покрети исчезоше, њене заморене очи склопише се...

Он је још непрестано гледаше, али не више онако оштро и укочено као мало пре, његова победа, коју нити је тражио, нити хтео, збунила га је и уплашила; било му је незгодно да према тој жени, коју је он успавао. Поред све његове храбрости улевала му је бојазан и страх ова, њиме изазвана, натприродна појава, коју он себи није могао да објасни, јер се још није био упуштао у дубље студије о хипнотизму са његовим узроцима и последицама.

Ускоро уседе његов страх још и један други правац: како да опет пробуди ову жену? како да је поврати у живот? Он није познавао начин, којим се служе лекари и оператори — само му је пало на памет, да је опасно, хипнотисану особу напрасно пробудити, јер се тиме лако изазивају нервозни напади и озбиљне болести!

Он покуша да се с њоме разговара, покуша да је пробуди заповешћу, као што је заповешћу и успавао — али га она није послушала, изгледало је, на против, као да су јој се удови још више кочили — и сад га спопаде неописан страх — и кад у то уђе у собу госпођа Дипи, викну он као изван себе: »По лекара! брзо! брзо! по лекара!«

VIII.

После пет минута дође лекар, човек од својих тридесет година. Он приђе госпођи Шасен, прегледа је, опипа јој било, ослушну јој срце и онда рече барону Роберту, који је стајао пред њим са госпођом Дипи:

— Госпођино стање није опасно. Она спава — разуме се, не обичним сном, него једним њој наметнутим сном, који ми зовемо хипнозом. Ко је пренео у ово стање?

— По својој прилици ја, рече барон.

— Ај, ај, узвикну лекар, па пробудите је онда!

— Та ја сам покушао; али ми не иде од руке.

— Дакле први пут сте госпођу успавали?

— Да.

— Како сте то учинили?

— Ја сам је стално гледао и заповедио јој да спава, и не слутећи, да ће ме послушати!

— И то је било довољно?

— Као што видите.

— Онда мора да је госпођа изванредно пријемљива за хипнотисање. Она је хистерична? Је л' те? Под хистеријом разумем неку врсту нервозности, која са чулним надражајима нема ничег заједничког. Ја то нарочито наглашавам, јер се под хистеричном женом радо замишља чулно јако осетљива жена. У самој ствари је сасвим супротно, као што тврди и доктор Бруарден.

— Знам ја то добро, рече барон смешећи се.

— Опростите, али ја не знам, одговори, овај с киме имам част говорити? Ја сам овамо утрчао, и не распитујући куда идем.

— Ви сте у кући госпође Луја Шасена а у мени видите верног, одданог пријатеља њеног оца, — ја сам барон Роберт де Верније.

— Велики светски путник и научник!

— Име светског путника примам; али противу научника протестујем, нарочито у овој прилици, где чак не знам, како се буди хипнотисана жена.

— Ја сам вам већ рекао, господине бароне, госпођино стање је слободно сваке опасности од тренутка, кад се не буде изазивао ни сомнабулски сан нити какво сугестивно дејство.

— Шта разумевате под сугестивним дејством?

— Оне разне појаве, које се код појединих индивидуа сугестијом производе; то јест: пошто им ми за време спавања улијемо мисао, онако како ми желимо да се схвати и осети, или им чак наредимо да изведу и неку радњу при којој је њихова воља равна нули и зависи искључиво од наше воље.

— Дакле, тако се далеко већ дошло са хипнотизмом?

— Зар ви то нисте знали?

— Читао сам о томе, али још нисам створио никакав свој суд.

— Па то сте могли лако учинити, бароне. Података има за то довољно; та ја вам већ годину дана шаљем свој часопис за хипнотизам!

— Како! Ви сте доктор Барило?

— Част ми је.

— То се зове срећан случај! Одавно сам већ желео да вам се захвалим и непрестано сам хтео да се с вама разговарам.

— Али мој часопис нисте читали.

— О, молим! Ја морам код својих радова да поступам с методом и ваш сам часопис оставио за доцније... наравно да сам погрешио! Требао сам о хипнотизму да учим код вас, код Шаркоа, Ришеа, Бернхајма, Воазена, који су ми, као пријатељи, сви веома блиски... Ви дакле велите, сугестијом...

— Сугестијом се иде тако далеко, да се поништава воља извесне личности, и да се своја властита воља ставља на место туђе. Од такве личности постаје за нас, према томе да ли је хипноза јаче или слабије утицала, прави аутомат, чија се душевна зависност од нас управља једино по снази хипнозе.

— И до таквог резултата може свако доћи?

— Готово. На име, мање зависи од оне особе која сугерира, него од оне коју треба сугерирати. Ова последња мора да буде пријемљива за хипнозу.

— Дакле да буде хистерична, као што сте се изразили мало пре?

— За хипнотичке циљеве обично важе као најзгоднији субјекти од карактеристичне нервозе оболеле особе или просто и обична нервозна лица; али ми налазимо такве субјекте и међу сасвим здравим људма, међу људима снажне конструкције. За наше циљеве довољна је већ и слабија нервозна осетљивост за утиске.

— Од тренутка, кад је наступила хипноза, може се дакле тим особама сугерирати свака туђа мисао.

— То не бих рекао да сам казао; јер сугестија није неизбежна последица хипнотичке склоности. Једним се особама може лакше сугерирати него другима.

Барон Роберт показа на г-ђу Шасен, која је још непрестано лежала у сну, и рече:

— Да ли би вас она послушала?

— Мене? Сад? Пошто сте је ви успавали? Не! то не верујем, јер је она сада у вашој власти. Али ће пре следовати каквој сугестији с ваше стране. Покушајте само!

Барон се устезао. Овака врста науке била му је непријатна! у њему се противило, да једној особи, коју је до сада

руководио нежним саветом, заповеда бруталном вољом или да јој чак и властиту снагу воље одузме. Шта се, у осталом, тиме могло постићи?

Тако лако њиме изазвани сан; поука, што му је дао доктор Барило, који је цео свој живот посветио проучавању нервних болести; разговори између њега и познатих људи од науке, које је он дуже време изгубио из очију, али их се сада поново сетио, — свему је то дало могућности да разуме. Али навикнут, да властитом студијом прибави себи извесности, а не да рачуна са претпоставкама, да увек верује само оно, што је видео рођеним очима, хтео се и сада тога држати и због тога савлада своје премишљање.

— Шта је потребно за такав покушај? упита; је ли довољна сама заповест;

— Не сасвим. Причекајте, молим вас!

Он прије госпођи Шасен, прегледа је још једанпут и онда рече:

— Она је у стању, које ми називамо сомнамбулистичко—каталептично или каталептично—летаргијско, које чини прелаз к једном од три хипнотична ступња, који се зову летаргија, каталепсија и сомнамбилизам. Пошто је од важности, да се ради у једном тачном одређеном ступњу, то ћете ви изазвати сомнамбулско стање. То је лако, ја ћу вам водити руку... видите: овако!... Тако. Као што видите, немају удови већ више прећашњу укоченост, лице добија израза. Ако хоћемо, можемо оваком лицу отворити очи. Само опрезно, молим вас! Ствар има и својих тешкоћа. Тако! успели смо: очи су отворене, али госпођа остаје савладана сном. Заповедите јој сад, да устане... Ах! Изгледа, да не разуме. Можда одиста не разуме речи, које јој говорите; а можда и неће да послуша.. Да покушамо једним другим средством... Ступите мало у страну и покушајте, да утичете не речима, него покретима... Тако! Испружите руке, сасвим отворене, и полако их опет привуците себи... то је више поступак магнетизерски него лекарски — видите, она устаје, иде поред вас. У овом тренутку види она само вас, чује само вас! Кад бих сад хтео да ставим какву сметњу између ваших очију и очију госпођиних, она би ту сметњу сломила, а ако јој не би за то доспевало снаге, ако не би била у стању то да сломије или да одстрани, могли би је снаћи нервни напади... Шта хоћете да јој заповедите? (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Зна се, да кметови општински, при извиђању и суђењу појединих грађанских спорова на лицу места у атару, својих општина — према постојећим расписима — несмеју наплаћивати никакву дијурну од парничних страна. Али, кад првостепени суд, решењем својим изузме од суђења цео суд оне општине одакле су парничари и где су они спор повели и одреди суд друге општине за суђење тога спора, па судије тога другог општинског суда, према спору поведене парнице, морају ради извиђаја и пресуђења истог спора изаћи на лице места у другу општину, изван атара своје општине, — да ли у томе случају те судије — кметови — имају права и на какву дијурну, пошто је спорно земљиште удаљено од места њихова становања по 4—5 сати растојања, тако, да морају до тога места плаћати подвоз, а поред тога подносити још и друге трошкове за потребне им животне намирнице, приликом изласка на лице спорног земљишта?

На ово питање додајемо следеће објашњење:

Расписом Министра унутрашњих дела од 20. априла 1889 год. П№ 5127, наређено је и објашњено: да кметови *по закону* немају права ни на какву дијурну, ни за какав посао, који раде по службеној дужности својој, као кметови *у кругу своје општине;* а исто тако да права на то немају, у оним границама, ни остали чланови, званичници и служитељи општински.

Као што се из овога наређења види, оно забрањује *кметовима и осталим члановима и званичницима и служитељима општинским* наплаћивање дијурне *само онда и у оним случајевима* кад они раде своје службене послове у *кругу — атару* — своје општине, али кад се деси случај какав је у горњем питању изложен, због кога би кметови и остали општински чланови или званичници и служитељи ради извиђаја извесног спора морали излазити на лице места које је у атару друге општине, онда, по нашем мишљењу, они имају права и на дневницу и на путни и подвозни трошак, исто онако, као што то право имају и изборне судије. У таквим дакле случајевима, парничари су, сообразно §. 440 с погледом и на §. 241 грађ. суд. поступка, дужни, да плате и унапред положе: за сваког кмета — судију — по пет динара на дан, на име дневнице, поред путног и подвозног трошка колико би исти изнео за одлазак на лице места и повратак у место њихова ста-

* * *

На питање једног полицијског писара, одговарамо му:

Да је расписом Министра унутрашњих дела од 13. септембра 1899. П№ 20536, наређено свима полицијским властима: Да свакад, у приликама кад имају да у Турску прогнаду какво сумњиво лице, предходно извештавају Турске пограничне власти о прогонствима тих сумњивих лица у Турску, како турских тако и других, страних, поданика.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Стеван Миленковић, Светозар Васић и **Јован Савић,** бив. момци код Ђорђа Гусмлина пекара из Ниша 10. тек. месеца побегли су од свога газде и однели му у готовом новцу око 60 динара а сем тога и корпе у којима су еспап разносили. Стеван је родом из Пирота, има 18 год., високог је стаса, смеђ је у опште, чело му је високо. Светозар је такође родом из Пирота, има 20 година, средњег је стаса, лица дугуљаста, боје лица смеђе. Јован је родом из Ниша, има 22 године, високог је стаса, смеђ, на себи има плаву војничку блузу и шајкачу. Начелство округа нишког актом од 11. текућег месеца Бр. 17.247, моли за тражење ових крадљиваца које, у случају проналаска, треба њему стражарно спровести. Акт управе града Београда Бр. 27900.

Владимир Старчевић, бив. каплар царинске страже у Великом Селу, решењем начелника среза врачарског Бр. 10012, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због извесног казнимог дела. Он има 27 година, високог је стаса, крупан и добро развијен, црномањаст је, има мале црне бркове, браду по некад брија, глас му је крупан, усне дебеле, а поглед оштар. Пре ступања у царинску стражу био је пекар. За Владимиром, који је у бегству од марта месеца тек. год. наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести начелнику среза врачарског, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27.683.

Велимиру Николићу, кафецији из Ниша украдена је 1. тек. месеца једна кобила, стара 9 год., длаке беле, са белегом од ама на сапима. Начелство округа нишког актом Бр. 17.248 моли за тражење лопова и покрађе. Акт управе града Београда. Бр. 29000.

Милисав Југ, калфа коларски, родом из Горице у Хрватској, решењем начелника среза посавског, округа ваљевског Бр. 8204, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе новаца Матићу и Тешићу, тоговцима тамошњим: Он има 21 год., средњег је стаса, плав образа округлих, бркова малих, у оделу је цивилном. Поменути срески начелник моли све полициске власти за најживље тражење овог крадљивца, кога, у случају проналаска, треба њему стражарно спровести. Акт управе града Београда Бр. 27.930.

Михајло-Милан Стојановић, родом из Аустро-Угарске, извршио је, ноћу 13. и 14. тек. месеца, разбојништво са убиством у селу Владимирцима, среза посаво-тамнавског, и побегао. Он има 60 година високог је стаса, развијен, просед, очију црних, бркова малих, без браде је. Од одела има на себи један стари капут и панталоне, на глави јагњећу шубару, а на ногама банатске опанке. За убицом и разбојником наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести под јаком стражом начелнику среза посаво-тамнавског с позивом на депешу Бр. 9949, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27928.

Ноћу, између 1. и 2. тек. месеца, непознати лопови украли су 2 вола са појате Павла Павловића, из Батинаца окр. моравског у вредности 600 динара. Оба украдена вола длаке су жутошарене, рогова белих и великих, стари по 3—4 год., без роваша су. Начелство округа моравског актом Бр. 12203. моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 26897.

Станислав Лукић, бив. осуђеник управе београдског казненог завода, родом из Кличевца, округа моравског, који је био на раду у Добричеву, побегао је са осуде ноћу између 4. и 5. тек. месеца. Он има 27 год., средњег је стаса, у лицу је црвен и рапав од богиња. Био је осуђен, и то у повратку, на 20 година робије због убиства с предумишљајем, од које је казне издржао свега 6 год. 5 месеци и 6 дана. За одбеглим Станиславом наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести под јаком стражом начелству округа моравског с позивом

на депешу Бр. 1734, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 20.742.

Михајло-Мика Ивковић, бив. келнер код Јанка Најдановића, овд. кафеџије, покрао је, ноћу између 3. и 4. тек. месеца, свога газду, одузев му том приликом: 16 динара у новцу, 1 мали револвер и 1 пиклени сат. По извршењу крађе Михајло је побегао из Београда у унутрашњост Србије. Он је родом из Голупца, има 18 год., средњег је стаса, плав, у оделу је беличастом. Кварт теразиски управе града Београда актом својим од 4. тек. месеца Бр. 8180, моли за тражење овог крадљивца, кога, у случају проналаска, треба стражарно спровести или поменутом кварту, или самој управи града Београда с позивом на акт Бр. 26.812.

Миливоје Чокић, земљоделац из села Ковачевца, среза јасеничког, округа смедеревског, који је био под истрагом и у притвору среске власти *због убиства с предумишљајем, извршеног над својом женом,* побегао је из притвора ноћу између 16. и 17. прошлог мес. Он има 48—50 год., стаса је средњег, црномањаст је, има црне и подебеле бркове, брија се, коса му је црна а по врху темена ретка, у оделу је сукненом, на ногама има грађене опанке на врх којих су шарене чарапе, а на глави црну, јагњећу шубару. За одбеглим убицом наређује се најживље тражење. Пронађеног треба, под сигурном стражом, спровести поменутом среском начелнику с позивом на депешу Бр. 17361, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28208.

Драгутин Н... бив. келнер код Светозара Мунџића, кафеџије из Пожаревца, 13. тек. мес. покрао је свога газду и побегао. Он је малога раста, смеђ, ћосав, на десној руци нема палца. Начелство пожаревачко актом Бр. 15348, моли све власти полицискe, да га у својим домашајима потраже, и услучају проналаска њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 28199.

Ноћу, између 13. и 14. тек. месеца непознати лопов украо је Благоју Радошевићу из Лошчаника 28 комада оваца, од којих су све биле беле длаке. Начелник среза посавског, округа ваљевског депешом Бр. 8660, моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 98440.

ТРАЖИ СЕ

Илију Савковића, земљоделца из Слатине, среза космајског, који је 3. тек. месеца отишао из свог села за Београд са 300 динара, па се ни до данас није вратио кући, тражи начелство округа београдског актом својим од 10. тек. месеца Бр. 6926. Илија има 36 год., средњег је раста, смеђ је у опште, у оделу је сукненом, на глави има шубару, на ногама опанке о рамену једну првену, вунену торбицу. Сумња се, да пије у путу убијен и опљачкан. Ко ма шта буде знао о несталом Илији, позива се, да то одмах достави најближој општинској или полицискоj власти, која ће о томе одмах известити начелство београдско. Акт управе гр. Београда Бр. 27.615.

Ристу Влајковића из Прокупља, кога је нестало 2. овог месеца, тако да се до данас није могло мâ што о њему сазнати, тражи начелство округа топличког актом Бр. 8156. Нестали Риста имао је 75 год., високог је раста, очију плавих, косе и бркова седих, сувоњав је у опште, одевен је у сукнено одело. Ако би полициске власти ма што сазнале о овоме Ристи, нека то доставе поменутом начелству. Акт управе града Београда Бр. 27776.

Босиљку, кћер г. **Владимира Стаменковића,** пенсионера из Пожаревца која је, као душевно оболела, одбегла од своје куће ноћу између 14. и 15. тек. месеца, тражи начелство округа пожаревачког депешом Бр. 15.499. Одбегла болесница има 27 год., омалена је, у лицу бледа и слаба. Акт управе града Београда Бр. 27.929.

Милоја Лазаревића, из В. Дренове округа крушевачког и бив. ковачког шегрта код Јевтимија Стојановића из Крушевца, који је 17. пр. месеца побегао од свог газде, пошто му је предходно проневерио 42·60 динара, тражи начелство округа крушевачког актом Бр. 10441. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27.775.

ВАШАРСКИ КЕСАРОШИ

Ми смо и раније у неколико прилика приказивали у групи и појединце вашарске кесароше, којима је главно занимање да иду од вашара до вашара у циљи сечења кеса и других превара. Лица у овој слици спадају у ред најпрепреденијих наших кесароша, о којима је више пута било речи у нашем листу. Они су похватани од стране комесара вашарског на Руднику, који је био 20., 21. и 22. септембра ове године, Да би полицијским органима а нарочито вашарским комесарима и општинским властима било олакшано да их познаду, јер они непрестано крстаре по Србији, ми ову слику пуштамо и скрећемо им пажњу. Друмске механџије, где ове индивидуе најчешће налазе склоништа и очекују жртве, треба да их одмах прокажу власти.

Имена су њихова: 1 Живојин Ђорђевић «Пижа», 2 Милан Марковац, 3 Благоје Марковић «Крагујевчанин», 4 Јовица Костић, 5 Миоје-Мица Вићентијевић «Жабарац», 6 Милан Петровић «дугачки», 7 Милан Радаковић, «Личанин», 8 Станко Окановић и 9 Љуба Јаковљевић «Гоља».

Милоје «Жабарац» под бр. 5, сад је први пут пао власти у руке и сликан. Што је полицијски албум попуњен и његовом сликом, припада заслуга г. Јовану Јов. Јаковљевићу практиканту среза качерског, који је све ове кесароше на вашару по изнетим сликама у Полицискoм Гласнику познао па их је похватао и о *свом трошку* сликао. Појава је за похвалу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Концем октобра ове године, даћу у штампу, ако ми се јави довољан број претплатника, чувено дело славног италијанског научника и писца **Чезара Ломброза.**

ЂЕНИЈАЛНОСТ И ЛУДИЛО

Дело је преведено са последњег издања и изнеће око 25 штампаних табака велике осмине, на финој сатинираној артији и стајаће за претплатнике.

САМО 4 ДИНАРА

Обраћам се свима пријатељима и колегама да ме помогну у скупљању претплате. Скупљачима на сваких 10 књига једна на дар. Претплату треба слати потписатом или Београдској књижари Мите Ђорића (Позоришни трг).

Смедерево у октобру. **Јов. Б. Мандил** писар начел. окр. смедерев.

Садржај: I. *Службени део*. II. *Стручни и научни део:* 1) Кретање казнима дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Деца под истрагом; 3) Пред Гиљотином, од Ивана Тургењева. III. *Поучно забавни део*: 1) Грех у греху, једна полицијска тајна; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу од Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*. V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3. Вашарски Кесароши. VI. Књижевни оглас.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 42. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. ОКТОБРА 1901. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављамо:

за начелника прве класе округа пиротског, Милана Милетића, инспектора друге класе Министарства унутрашњих дела;

за инспектора треће класе Министарства унутрашњих дела, Тодора Петковића, судију првостепеног суда за варош Београд;

за начелника четврте класе округа крагујевачког, Петра Благојевића, начелника исте класе округа ужичког, — по молби;

за начелника четврте класе округа крушевачког, Ђорђа Карајовановића, начелника исте класе округа пиротског, — по молби;

за начелника четврте класе округа ваљеваког, Спиридона Поповића, секретара друге класе Министарства унутрашњих дела;

за секретара прве класе Министарства унутрашњих дела, Радосава Радосављевића, начелника четврте класе округа ваљевског, — по потреби службе;

за ванредног помоћника прве класе начелства округа ужичког, а да врши дужност начелника истог округа и прима плату из плате овога, Љубомира Марковића, помоћника друге класе начелства округа врањског.

за помоћника прве класе начелства округа врањског, Владимира Поповића, председника општине параћинске, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. октобра 1901. године П№ 24.760 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за лекара среза златиборског, округа ужичког, Д-р Павла Војтеха, лекара среза таковског и качерског, округа рудничког, по потреби службе;

за лекара среза таковског и качерског, округа рудничког, д-р Милутина Јанковића, лекара среза златиборског, округа ужичког, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. октобра 1901. године С№ 10.632 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела у договору са Државним Саветом од 12. октобра, тек. год. Бр. 4167., решено је:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела да на оправку зграде, у којој је смештена лозничка окружна болница, може утрошити 1.780·13 динара, по ревидисаном предрачуну, и овај издатак ставити на терет партије материјалних трошкова под *б* одељак XXIII. бр. 95. санитет. буџета ове године, одређене на оправке и доправке болница и других санитетских грађевина".

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. октобра 1901. године С№ 10.628 у Београду.

РАСПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА
СБр. 10.180
16. октобра 1901 год.
Београд.

Свима начелствима и управи града Београда

Примећено је, да поједини трговци и дућанџије држе и продају разне минералне воде без обзира на њихове лековите састојке.

Ова радња трговаца може бити од врло штетних последица по народно здравље, јер међу минералним водама имају многе, које су јаког дејства.

Како расписом од 1. септембра 1882. год. СБр. 2542, у одељку под **Б** (санитет. збор., књ. друга, св. трећа, стр. 28), који говори о стварима које бакали не смеју држати и продавати. — нису предвиђене минералне воде, то

Наређујем:

1., Бакали, дућанџије и остали трговци *могу држати и продавати* све природне минералне воде, које су познате као кисељаци: аранђеловачку, паланачку, ломничку, гисхиблерску крондорфску, селтерску, билинску, и овима сличне природне минералне воде; осим ових вода они могу држати и продавати и горке природне минералне воде, као што је будимска и њој слична;

2., *Не могу држати ни продавати* воде које садрже арсеника, као сребрницу, левико Ранчењо, и овима сличне; затим алколно-салиничне, као: карлсбадску, Виши, Најенор, маријенбадску и овима сличне. Ове природне минералне воде, као и све вештачке минералне воде, које осим гасовите угљене киселине, имају и других састојака, могу се држати и продавати само у апотекама и дрогеријама:

3., *Морају до краја ове године* распродати сву количину минералних вода овом наредбом забрањених, коју сада имају на стоваришту. После овог рока са њима ће се поступити према правилима о држању и продаји отрова и отровних ствари, пошто се ова наредба има сматрати као допуна одељка **Б** расписа од 1882. год. СБр. 2542.

Препоручујем Начелству — Управи да ову наредбу у свом подручју објави и о њеном се извршењу стара.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (4)

Са свим је друга ствар са крађама из ове године, које се, као што ћемо видети, разликују од оних из претходне не само по квантитету, већ и по квалитету, њихов укупни број у овој години износи **158,** дакле за **16** више од оних из прошле. Од овог вишка њих **9** опасне су, а **7** просте крађе. Разлика између простих и опасних крађа у овој години достиже број **12,** док је у претходној износила **10.**

Посматрана према времену извршења, ова маса крађа овако се кретала: у јануару **11** (**8** опасне и **3** просте), у фебруару **13** (**8** опасне и **5** просте), у марту **14** (**9** опасне и **5** просте), у априлу **12** (**8** опасне и **4** просте, у мају **11** (**5** опасне и **6** просте), у јуну **16** (**11** опасне и **5** просте), у јулу **11** (у опасне и **6** просте), у августу **17** (**10** опасне и **7** просте), **5** септембру **10** (**4** опасне и **6** просте), у октобру **16** (**7** опасне и **9** просте), у новембру **16** (**5** опасне и **11** просте), и у децембру **11** (**5** опасне и **6** просте).

Док је у предходној години највећи број крађа извршен месеца априла (19), а најмањи месеца септембра (7), дотле у овој години највећи број пада у месецу августу (17), а најмањи опет у септембру. Месец новембар дао је обема годинама исте резултате, а месец, фебруар једнак је у обема годинама по броју опасних крађа.

Вредност извршених покрађа у овој години износила је **33.600** динара, што значи, да је за читаву $^1/_3$ већа од суме у прошлој години.

Скоро овакву исту знатну разлику добићемо, ако крађе обеју година посматрамо и поредимо по резултатима рада полиције сигурности у погледу проналаска њихових извршиоца. Као што смо видели, у год. 1896 било је **142** крађе и од њих је пронађено свега **44,** што опет значи: да је од **100** извршених крађа пронађено свега **31.** Док је овако са год. 1896, дотле је у овој — 1897 год. од **158** крађа пронађено **90.** дакле **59%**. Из свега овога опет излази, да је рад полиције сигурности у год. 1897, а у погледу изналажења крађа, био, без мало, **2** пута више успешнији од рада у претходној години.

За све ове крађе укупно је ухваћено и предато суду **119** лица, од којих су њих **74** били раније осуђивани, и то: **2** по **4** пута, **5** по **3** пута, **22** по **2** пута, а други по један пут. Од осталог броја похватаних лица, долазе: на кесароше **17,** на слуге и слушкиње **13,** на келнере **9,** на надничаре **3,** на занатлије **2,** и, најзад, **1** је био практикант (свршио 6 разреда гимназије).

Помињемо још и то, да су од похватаних крадљиваца њих **4** били осуђени на смрт, и од њих опет само је **1** стрељан. Од осуђених лица већи је део данас у слободи, а неколицина њих већ су и по други пут спроведени у београд. град.

Преваре из ове године много су интересантније, од оних из предходне. Поред купљења добровољних прилога, врачања и протурања лажног новца, у овој години нарочито узимају маха преваре према трговцима. Поједине варалице, којима је на челу био неки Димитрије — Мита Илић, звани „Брка“ беху образовале читаву једну дружину за варање на начин веома прост, али и веома дрзак. На име, они су улазили у поједине трговине, нарочито оне са колонијлном робом и, за рачун отменијих личности, узимали знатније количине еспапа, издајући се за њихове млађе. Наравно, да су се предходно добро обавештавали о тачним односима између дотичних трговаца и личности за чији су рачун робу подизали. Ово је у почетку ишло доста глатко али кад једнога дана „Брка“ толико забразди, да од једног бакалина на „Зеленом венцу“ покуша придићи читав џак кафе и пола џака шећера, а на име једног угледног трговца из Паланке, буде ухваћен у моменту када је хтео подићи наручени еспап, а у скоро за њим, пали су у шаке полицији и остали чланови дружине.

Од целокупног броја превара у овој години, свега су **3** остале непронађене, а од похватаних лица: **3** су бив. осуђеници, **5** кесароши, и **3** циганке.

Вредност ових превара пак, износила је **2100** динара.

Утаје у овој, као и у прошлој години, састајале су се поглавито у дефицитима појединих чиновника и несавесном раду неких трговачких агената и пискарача. Од њих **10,** похватане су **7** а остале су остале непронађене.

Вредност свих утаја укупно, износила је **7300** динара.

Помињемо још и то, да је рад превентивне полиције на предупређењу утаја готово ништав, по што су оне искључиво ствар предходног поверења.

Повреда тела, којих је у прошлој год. било **6,** попеле су се у овој години на **10** случајева. Од овог броја 4 су извршене од стране господара према млађима, а остале су резултат међусобне свађе. Крајеви Београда у којима се ова дела за данас највише дешавају, јесу Палилула и Савамала.

Заборавили смо поменути раније, да је у овој години било и једно силовање, које је извршено на Врачару октобра месеца над једном 11-то годишњом девојчицом, и чији је извршилац и до данас остао непознат.

За иступна дела из ове године, вреди све оно што смо за њих раније казали, изузев факта, да су се иступи због скитње у овој години знатно појачали. Њихов број пење се до **1760** случајева.

Овим смо уједно завршили са казнимим делима из 1897 године, а сада да прегледамо њихова кретања у идућој — 1898 години.

Морамо одмах поменути, да је први дан ове године обележен једним разбојништвом, коме по дрскости његовог извршиоца, нема равна у нашој криминалној историји новијега доба. Престонички грађани сећају се, ваљда, још, добро, да је тога дана, око 11 часова пре подне, дошао у радњу, г. Стевана Јевтовића, златара овд. неки Љубомир Трета, бив. покућар овде у Београду, родом из Сомоша у Аустро-Угарској, и тражио да купи извесне скупоцене ствари. Кад му је г. Јевтовић одвојио све тражене ствари, и по тражењу његовом отпочео да му пише рачун, удари га овај, у моменту када се сагао ради писања рачуна једним, у напред спремљеним чекићем три пута по глави, од којих је удараца г. Јевтовић пао онесвешћен. Тада разбојник, из касе која је била отворена, упљачка: 31 наполеон у злату и 200—250 динара у новчаницама, а из дућана зграби: један златан ланац, два дијамантска прстена и 1 пар златних дугмета, — све у вредности до 1000, па по том побегне.

Прошав са свим дрско поред целе престоничке полиције, која се тада налазила на поретку у Кнез-Михајловој улици, разбојник сврати у једну мењачницу, и размени у аустријске форинте један део упљачканог новца, а по том се изгуби у правцу ка Врачару.

Док је полиција, извештена од г. Јевтовића о свему, кренула читаву хајку за зликовцем, опасав предходно цео Београд коњичком жандармеријом, дотле се он одмарао од свога, доиста трудног посла, у једном њумезу на Врачару, а у крилима своје милоснице, и премишљао, како ће се дочепати Аустро-Угарске. Можда би у томе и успео да је био иоле обазривији, али баш зато, што је приликом извршења злочина био и сувише дрзак и обазрив, морао је, по већ утврђеном правилу код злочинаца, постати, по извршеном злочину, плашљив, неодлучан и до крајности необазрив.

У жељи, да сазна шта је било са г. Јевтовићем, зликовац је, пред ноћ, напустио своје склониште и изишао у град. Од првог продавца новина купио је све вечерње листове, па кад је из истих видео да је г. Јевтовић остао у животу, а то га је највише тиштало, ударио је, као што је већ обичај код зликоваца, у пиће. Како је била Нова Година“, то његово весеље није никоме падало у очи. Тако је банчио целе ноћи по радњама у улици „Болничкој“, а сутра дан, око 8 сахати пре подне, ухваћен је мртав пијан у кафани код „Нове Владе“. Том приликом, код њега су нађене све драгоцености, а и већи део украденог новца. По што је свој злочин потпуно признао, то је од стране првостепеног суда за град Београд осуђен био првом пресудом на смрт, а другом на 20 година робије у тешком окову коју осуду и сада издржава у београдском граду.

Разбојник Трета нити је био злочинац из навике, нити душевно растројен у моменту извршења свога злочина, па ипак се, по дрскости и умешности, коју је показао, мора закључити, да није био обичан зликовац. Ако је веровати његовим изјавама, њега је на злочин побудила жеља за новцем, помоћу кога би, са својом милосницом, могао отићи у Аустро-Угарску и тамо засновати неко вајно огњиште. Горко се кајао због онога што је учинио, а неколико пута и плакао је. Кад му је саопштена

смртна пресуда држао се прилично хладно, али је доцније у апсани са свим клонуо и ударио у плач. Најзад, приликом спровођења на осуду, зарицао се свим на свету да ће у будуће бити честит човек. Желети је, да одржи реч. — — — — — — —

Изгледа, да је овај рђав почетак са г. Јевтовићем, врло рђаво утицао и на целу годину у опште. Поједина казнима дела, а нарочито убиства, знатно су се умножила. Док их је у години 1896 било **3**, а у год. 1897 само **2**. дотле се њихов број у овој години попео на **5** случајева, што ће рећи, да је само у овој једној години извршено онолико убистава, колико у обе предходне. Доцније ћемо већ видети како су ова убиства извршена и шта је са њиховим учиниоцима било, а сада да часом прегледамо сва казнима дела из ове године, која су се овако кретала: убистава **5**, детоубиство, **1**, покушаја убистава **4**, самоубистава **17**, покушаја самоубиства **1**, разбојништво **1**, силовање **1**, опасних крађа **78**, простих крађа **47**, повреда тела **8**, утаја: пресупних **1**, иступних **8**, превара: преступних **2**, а иступних **9**, иступних дела (без превара и утаја) **5382**

Као што се из овога општег прегледа види у овој години сем убистава нагло су појачала и самоубиства, чији број износи, без мало, колико у обе претходне године, док су се, на против покушаји и убиства и самоубиства знатно умалили. То исто вреди и за крађе, а нарочито просте, које су се умањиле за $^1/_3$ и нешто мало јаче. (наставиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

1. У опште.

Осуда жене остаће за криминалисте увек један од најтежих задатака не само стога, што је она и еоматски и физички сасвим нешто друго него човек, већ и стога, што се човек не може никада потпун поставити у положај жене. Осуђује ли криминалист човека, то он има посла са себи равним, који је неминовно створен из истих фактора из којих и он сам, па макар каква да је између њих разлика по добу старости, занимању, образовању и моралу. Ако има да суди каквоме старцу, који ма колико да му је по годинама измакао, то он ипак има пред собом човека, онаквог какав ће и он једнога дана бити, који је дакле исте конструкције, само на удаљенијем ступњу развића. Ако је то какав дечак, онда криминалист зна врло добро, како је и сам као дечак мислио и осећао, јер се расположења и схватања никада не заборављају, ма колико времена да је прошло, — ми их до душе свакада више не одобравамо, али каква су она била, то нам не излази никада из памети. Чак и кад каква девојчица стоји пред криминалистом, ни тада му не недостаје правило за њену осуду, јер пре развића пубертета биће дечка и девојчице још није тако одсудно различно, да криминалист не би смео правити анализе закључке, да не би смео као објект упоређења иставити своје сопствено ја, онако, како је оно било онда, кад је он био дечак.

Али за природу жене, нама људима недостаје свако правило, које би имало да постави паралелу између жене и нас; и највеће погрешке у казненом поступку чињене су само стога, што смо ми према жени исто онако закључивали, као кад би на њеном месту био и човек. Мерили смо дело или исказ какве жене истом оном мером, као кад би они и од човека проистицали, и то је на сваки начин било погрешно. Жена је нешто друго него човек; ово нам каже анатом и лекар, историчар и књижевник, теолог и филозоф; па то сам види и сваки лајик. Жена је друго по својој појави, по своме посматрању, по својим судовима, по својим осећајима, вољи и делању — само ми правници кажњавамо дело жене као и дело човека и исказе њене уважавамо као и исказе човека. Чак кад смо и на чисто с тим, да у том грешимо, ипак ни тада не можемо доћи до правог сазнања, јер ми људи никада нисмо били жене. Па ни саме жене не могу нам у томе рећи истину, јер ни оне никад нису били људи.

Као што појединац никад не може дознати, да ли и други сматра за зрело оно, што тако назива он, тако ће исто за навек остати неиспитано и то, где треба тражити несумњиве разлике у животу душе човека и жене. Али ако не можемо продрети у саму *битност* питања, можемо проучити *појаву;* трудећи се да је што боље осветлимо, у колико то сама тежина ствари допушта.

При томе нас обузима једно особито, могао бих чак рећи и ненаучно осећање: у овоме питању мање вере поклањамо напредцима и установама научника, него уверењу народа, које се испољава у општем схватању, у правним причама, обичајима и пословицама, јер инстиктивно осећамо, да народно схватање преставља вековни талог најстаријег искуства, исказаног како од људи тако и од жена, узимајући при том са самопоуздањем, да су се погрешке посматрања појединаца пред опажајима других ма колико исправила. На тај начин добијамо једну врсту просечног послетка, те и ако су просечни бројеви у великом проценту лажни, јер се појављују или сувише високо или сувише ниско, ипак учињену погрешке не треба сматрати са свим, већ упола. Ако је нпр. у једном реду бројева најнижи 4, највиши 12, просечни број 8, онда ако у посебном случају узмемо последњи, можемо се највише за 4 преварити, никада пак за 8, као што би био случај, кад би узели 4 место 12 или обрнуто. Народно схватање даје дакле просечност, и ми ни у којем случају не смемо узети, да се оно ње није држало. Оно не би могло ни ући у правне приче и пословице, кад столећа не би показала, да су учињене погрешке незнатне.

Нека нам пре свега буде допуштен један летимичан преглед, какав је положај имала жена у рана времена код народа, који су имали утицаја на нашу културу.

Велики број класичних места, који су скупили Хенри Финк и Шмит показује, како је класични грк мало ценио жену; а В. Бекер од свију доказа за ово, највише указује на онај, по коме је грк увек ценио више децу него ли жену. Ни грчки природњаци не мишљаху друкчије. Хипократ и Аристотело држали су жену одлучно само за полу-човека, па ни сам песник није слободан од оваквог погледа. Омир се (Савети Агамемнона Одисеју) највише срди због њихове брбљивости и лажљивости. И сам Еурипид цени их врло мало.

Старо-римско схватање циља непрестано на оно нама чудновато, фиксно и дисхармонично у жени, које најјасније опредељује Хорације („Desint in piscem mulier formosa superne“ — „горе жена, доле риба“).

Ни Оријенталци нису боље чинили. Хинез вели: жена нема душу, а Мухамеданац верује, да је за њу рај затворен и дефинише је као „створ, који расте међу украсима и у кићењу, и свагда се препире без разлога“. Колико се такво мишљење одржало, показује и отомански кодеке (чл. 355) по коме искази двају жена вреде колико исказ једнога човека. Па ипак коран поред свега тога ставља жену иначе више, него што су то чинили очеви цркве. Питање „an mulier habeat animam“? чешће је изношено на концилима, и једино од тих, Масоново, озбиљно је претресало спис Ацидалов „Mulieres hominesnon esse“.

Овакво посматрање одговара и садржини онога грднога броја средњовековних пословица, чији је предмет унутрашње биће женино. Исто тако оно објашњава зашто је и тако велики број жена сматран за вештице, којих је само у Немачкој, по Шеровом рачунању спаљено најмање на сто хиљада. Законодавства бриљаху се о женама тада само у толико, у колико им се вере може поклонити као сведоцима. Бамбергензис нпр. (чл. 76) допушта само у „гдекојим“ случајима сведочења „младих лица и женских прилика“; а какве су се битке водиле о вредности исказа жена међу старим правницима, најбоље нам показује Митермајер (Наука о доказу).

Ако се окренемо на Тацита по коме инострани писци говоре о великом поштовању жена код Германаца, наићи ћемо на читав ред саопштења, почевши од старо-северног Хавамала, који претежно презриво говори о женама називајући их непрестано лукавим и безумним („девојачком говору не верује ни један човек, као и женином речима), па све до модерне пословице, која спаја и највише и најниже код жене: „Подајте жени крила па ћете добити или анђела или гуску“. Ма колико да је опора ова изрека, ипак јој се тачно схватање често не сме одрицати. Жена стоји или изнад или испод човека. Исто тако поједина жена стоји у извесним својствима изнад и извесним испод нас — само такве као што смо ми, нема никако. И кад Плос каже: жена је према својој природи исто тако савршена, као што је и човек према својој, то се онда ово слаже са именованим схватањем; само у том случају ми то „више“ или „ниже стајање“ не смемо сводити на какав коренат „одговарајуће цељи“. Вишу или нижу организацију ми судимо само са наше тачке гледишта моћи и осећања и ни мало се при томе не осврн-

ћемо, на то, да ли она одређеној цељи одговара или не одговара. Каквоме једностраном и по духу убитачном раду, који захтева до душе малу али ипак непрекидну пажњу, одговара средње обдарен, стрплив, не-мисаони човек извесно много пре, него какав генијалан ватрен интелекат. Први је за овај задатак много подобнији него други, али он не стоји и више. Па тако је и са женом: За неке, само њој одређене циљеве она је извесно боље конструисана, али да ли ову конструкцију и са наше тачке гледишта, нашега схватања моћи и осећања, треба означити као вишу или нижу, то је друго питање.

Стога је само у извесном смислу тачно, кад ми нека својства жена, која се не слажу са нашим, означимо као гора. Јер узимајући по себи, ми би превидели да су за задатак и природу жене баш та својства тачна; исто као што модерни природњак узима, да се свака животиња за своје циљеве потпуно правилно развила. Кад ово не би било и код жене, онда би то био први изузетак Законâ теорије природног развића. Стога и није наш задатак да идемо у одвојености и особености психе женине, већ само да проучавамо њен, већ једном од природе одређен положај и задатак. Тада ће се показати да и оно, што смо пре схватали као особитост, није ништа друго до сама природна потреба истога.

Пре него што почнемо обрађивати саме поједине моменте у психи женској, требало би да додирнемо и употребу литература у нашој теми. Наиме треба нарочито на то да укажемо, да се исход наших студија за песника неће моћи назвати баш срећним, нарочито у колико је то у оквиру онога, што нама криминалистама треба. Било би природно да се, кад је питање о познавању срца, тога најважнијег делића женског, прво на песника обратимо; али утврђено је, да нас ти славни познаваоци срца женског често остављају на цедилу; па шта више, одводе у златне заблуде. Ми овде не скупљамо Изводе из Светске Литературе и не тиче нас се решење песничке загонетке Женине — овде смо ми суве јуристиче душе, којима је задатак, да у своме послу не падају у погрешке које би друге коштале части или имања. (наставиће се)

ПРЕД ГИЉОТИНОМ

од **Ивана Тургењева** 4

Париски Господин давао је наредбе, означујући прстом на десно, на лево... у кајишевима нису биле пробушене рупе за закачке; старац потражи прво у кеси, затим у својим џеповима, и најзад извуче једно криво шило. Хтео га је забости у кожу, али надувени прсти од узетости нису га служили, кожа је била тврда и нова. Са муком је најзад пробушио једну рупу; затим, када је хтео провући закачку, она није улазила; он поче отварати нову рупу... свештеник, опазивши да све не иде као што ваља, говорио је споро своје молитве да би дао времена старцу.

Најзад, када се свршила та операција, за време које, признајем, ладан зној ми је облио лице, онда се поче друго нешто.

Замолише Тропмана да седне на табуле, и узети старац поче га шишати. Он прво извуче мале маказе, и са много гримаса на устима, пажљиво одсече огрлицу осуђеникове кошуље, исте оне кошуље коју је овај мало час брижљиво дотерао и која се тада лакше могла одсећи. Али платно је било дебело и давало је отпора сечиву.

Париски Господин надгледао је те припреме, и изгледао је незадовољан; отвор није био довољан; требао је да буде шири. Узети старац отпоче понова, и одсече још једно велико парче платна.

Горњи део леђа био је откривен; могле су се видети плећке; Тропман их подиже: било је ладно у тој соби. Старац удари на косу. Једну надувену руку мету на главу младићеву, који је сместа послушно обори; шишао је десном руком.

Праменови косе, затворено плави, клизали су низ рамена и падали на земљу; једна коврџица докотрља се до мојих ногу.

Тропман је још непрестано држао са резигнацијом оборену главу; свештеник је још спорије читао молитве.

Ја нисам могао одвојити очи од руку осуђенога, оне руке црвене од невине крви, а које су тада немоћне лежале једна на другој.

Али нарочито ми је поглед падао на онај бео и нежан врат, онај дечји врат... и моја уобразиља је на њему нехотице цртала једну попречну линију.

Ту, помишљао сам..., кроз неколико минута..., тешка секира ће прећи... ломећи кичмени стуб, секући мишиће и живце... то тело не изгледа да ишчекује своју судбину..., он је био тако млад, тако бео, тако учтив, тако пун живота...

И ја се питах и преко воље: шта мисли у овај мах та оборена глава? Да ли мисли без престанка, стегнутих зуба: Не, ја не ћу да будем слаб!« Можда гледа где у вихору пролазе успомене из прошлости. Можда види у последњим трзањима самртне борбе коју од својих жртава. Може бити да та глава вели самој себи: „Још то није ништа, видећемо доцније...« И она ће то себи понављати докле год је смрт не дотакне, и тада више неће бити начина да избегне судбини...

Старац је непрестано шишао, коса је шкрипала под маказама... и тај посао најзад се сврши. Тропман се подиже и затресе главу...

Обично, тога тренутка, осуђеници који имају још снаге да говоре упућују последњу молбу управнику тамнице, дајући му оно што им остаје од новца и моле га да уреди њихове дугове. Тада захваљују својим чуварима и стављају у дужност присутним личностима да предаду или последње писмо или један прамен косе њиховим родитељима... Тропман није припадао тој врсти, презирао је те „сентименталности;« не рече ни речи, и очекивао је у мирној ћутљивости.

Бацише му на рамена један кратак капутић; џелат га ухвати за лакат.

„Чујте, Тропмане, рече Г. Клод у сред гробнога ћутања... Последњи тренутак је дошао; кроз неколико минута све ће бити свршено. Остајете ли при тврђењу да сте имали саучесника?

— Да, господине, остајем при томе, одговори Тропман; и његов глас пријатног и јаког баритона није био ни мало промењен. Осуђеник је ове речи пропратио лаким поздравом, као да му је било жао што не може да одговори у другоме смислу, на задовољство онога који га је упитао.

„Добро! хајдемо!« рече Г. Клод.

Ми изиђосмо у велико двориште тамнично.

XI

Било је седам часова мање један минут; небо се једва било расветлило, магла је помрачивала ваздух и покривала предмете.

Викање гомиле нас је заглушивало; непрекидна и страшна дрека, несносна, дочекала нас је чим смо прекорачили праг. Ми се журно упутисмо ка вратима; неки од нас осташе позади; и ја сам, идући са осталима, повукао сам се у страну.

Тропман је брзо одмицао; ноге су му се вукле, јер су му кајиши сметали да иде.

Како ми се тада учинио мали, млад, готово дете!...

Одједном, полако као каква чељуст која раствара своје вилице, врата се пред нама отворише; узвик задовољства оте се из гомиле, и чудовиште које је очекивало свој пљен, гилотина, показа нам се, са своја два дрвета и сечивом у ваздуху.

Ладна студен нас прожма, студен од које осетих бол у срцу. Изгледало ми је да је та студен изишла кроз та врата; ноге ми заклецаше. Ипак сам гледао Тропмана; он учини један покрет у назад и обори главу, колено му се преви, као да га је неко лупио посред прсију.

„Онесвестиће се,« рече један глас поред мене.

Али он се с места поврати и пође чврстим кораком. Они који су желели да виде како ће пасти глава, пођоше пред њим трчећи. Ја нисам имао ту храброст. Срце ми ослаби и зауставих се крај врата.

Видео сам џелата, сличнога каквој црној кули, како се изненада подиже са леве стране гилотине; видео сам како се Тропман одвојио од групе позваних, како пође и успења се преко степеница (Било је десет басамака, десет!...) Видео сам како се зауставио и бацио један поглед у назад; чуо сам како је изговорио ове речи: Реците Г. Клоду... Видео сам га на естради, видео сам како два човека, с лева и с десна, бацише се на њега као пауци на мушицу; видео сам како се наже напред, с главом у напред, и како му се ноге сташе бацакати.

Али дошав дотле, ја окретох главу и очекивах; земља се окретала пода мном. Изгледало ми да сам очекивао целу једну вечност. Имао сам времена да приметим да када се Тропман

појавио крик гомила прасну је као каква бомба, и да је одмах после тога настало ћутање без и једнога даха...

Преда мном је био један стражар, млад момак ружичастих образа, здрав као тресак... Видео сам да ме укочено гледао, са заплашеношћу и неком глупом сметеношћу.

Видевши га, ја рекох себи: „Ево овај војник, дете из забаченога села, из ваљане и честите породице... Шта му се овде показује!«

Најзад, ја зачух лаган удар дрвета о дрво; то је био горњи полукруг огрлице што држи непомичном главу осуђенога, која је падала.

Најзад зачух мукло, протегнуто рикање, нешто се са лармом скотрља и учини: уф!... Рекао би човек нека јака животиња која олакшава себи повраћањем.

Не могу наћи другога поређења. Све постаде тамно око мене.

Неко ме ухвати за руку; погледах: то је био помоћник Г. Клода, Г. Г..., коме је, као што сам доцније сазнао, Максим Ди Кан препоручио да пази на мене.

„Ви сте врло бледи... хоћете ли воде?« упита ме он осмејкујући се. Али ја му захвалих и вратих се у тамничко двориште које ми је изгледало као заклон од свирепости које се чињаху иза врата.

XII

Наше друштво се понова сакупи у стражари, близу врата, да се опрости са управником и да дâ времена гомили да се растури. И ја уђох унутра и прикупих извесне појединости. Тропман, већ везан о даску, био је бацио главу на страну, она није била ушла у огрлицу; цслати да би је устурили, почели су га вући за косу и он уједе једнога од њих за прст. Дознадох још да одмах после извршења, док се тело бачено у фургон брзо удаљавало, два човека су се пробила кроз редове од војника, приближила гилотини, и замочила своје мараме у крв која је текла кроз пукотине дасака.

Слушао сам тај разговор као у сну; био сам и сувише уморан... Цео свет изгледао је заморен и у исто доба као да му је нешто олакшало, као да му је неки камен скинут са срца. Али ниједан од нас, ја велим *ниједан није изгледао као човек који је осећао да је био присуствовао једноме чину друштвене правде*; сви су окретали главу од те помисли, и сваки је отклањао далеко од себе сву одговорност тога убиства.

Ја поздравих управника и пођох са Максимом Ди Каном. Река створења људских, људи, жене, деце, куљала је пред нама у својим прљавим и гадним валима. Сви ти људи ћутали су. Само су се блузе питале: „Где ћеш? — А ти?« Деца су поздрављала с времена на време звиждањем кокоте у колима.

Како су сва та лица изгледала мрачна, сањива, тупа! какав израз досаде, умора, незадовољства, разочарења, нарочито неке неописано преварене наде! Нисам видео пијанице, или их је полиција покупила, или су сами отишли кућама да спавају.

Свакодневни живот узимао је понова сву ту гомилу у своје зупце. Зашто су сви ти људи изишли те ноћи из својих навика? Са којим ће се осећањима вратити на свој посао?

Путем, препирао сам се са Максимом Ди Каном о ономе што смо мало час видели.

По коме праву дају се овакве представе? Зашто одржавати варварске обичаје средњега века? Какви срамни поступци! Шта значи то опремање, оне шетње по ходницима и степеницама?

Па сама смртна казна, како је оправдати?

Ми смо видели какав утисак чини она на гомилу.

Рекао бих чак да је сама представа једна илузија, јер од све те руље од седамдесет хиљада људи, можда педесет или шездесет, највише, могли су штогод видети у нејасној светлости зимњега јутра, и кроз редове војника и коњаника.

А остали? каква је корист по велики број од те срамне ноћи, од те ноћи разврата?

Ја мислим на онога младог радника кога сам неколико минута посматрао; да ли има кога који верује да ће он сутра засести на посао са више енергије, са јачом мржњом на нерад и на порок.

И ја сам, шта сам исцрпао из емоција те ноћи?

Нехотично осећање чуђења пред човеком за кога сам знао да је убица, чудовиште од неваљалства, зато што је знао да пркоси смрти! Је ли на тај резултат мислио законодавац? Где је чувени „морални циљ« извршења смртних пресуда, који су толико пута факта утерала у лаж?

Али довољно је дискутовање, тај би ме предмет и сувише далеко одвео. Свакоме је познато да је смртна казна једно од најважнијих питања која занимају данашње човечанство.

Ја ћу бити срећан, и опростићу самоме себи ту ноћ проведену пред гилотином, ако моје причање могне дати који разлог више поборницима укидања смртне казне, или ако ми бар пође за руком да та извршења не буду више јавне представе.

С француског **L.**

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КОД ТОЛИКО ЖЕНА ПА БЕЗ И ЈЕДНЕ

ИЗ БЕЛЕЖАКА М. ГОРОНА ШЕФА ПАРИСКЕ ПОЛИЦИЈЕ БЕЗБЕДНОСТИ

преводи **Д. Г. Ш.**

Каже стара пословица: што више, то боље. Али по овоме што ћу сад испричати, може се видети, да не ваља, кад човек има пуно жена.

Наше правосуђе гони полигамију. Казне су још и сад врло строге. И поротници су обично рђаво расположени према глупацима, који се по други пут жене, а нису слободни.

Па и сва та лица, што пате од потребе да се по неколико пута вежу браком, и они су *шарије* љубави. И то су несрећна створења. Непрестано траже љубави, јуре за њом, мисле да су је ухватили а једва су се сенке њене дочепали.

Биће томе десетак година, како сам у Нељију, по налогу истражног судије, ухватио једног човека због двоженства. Тај човек је био од врло честите и познате породице. Рецимо, да се звао Ролак — јер нећу да га издам.

Било му је већ око шесет година. Висок, сув, седе браде, крута држања. Прави енглески поп. Сви су мислили да је Енглез или Американац, јер, и ако је био француски држављанин, није знао добро француски да говори и заносио је много на енглески.

— Знам, зашто ме хапсите, — рече ми сасвим хладнокрвно. — Криве ме због двоженства.

— Не, господине, него због троженства.

— Ја, истина, имам три жене; али мој први брак не вреди, а други је пре пет година судски разведен, и тако сам био у потпуном праву, да се у Америци оженим по трећи пут.

Ја сам вазда полазио с тога гледишта, да је човеку доста већ и то, кад се ухапси, те је сасвим излишно, да му се та непријатност повећава разговором о његовој кривици. С тога му и нисам противречио, него сам чак казао, да ће ми бити врло мило, ако му буде пошло за руком, да увери истражног судију, како није ни мало крив.

На то ми је Ролан испричао свој роман. Прво је казао, да се родио под несрећном планетом, и доиста није имао среће. Цео живот његов био је испреплетан све самим несретним случајностима.

Био је из одличне породице. Браћа су му била официри. А и он је служио у једном афричком пуку, па како је био врло интелигентан и храбар, брзо је дотерао до подофицира. Несрећа је његова тако хтела, те кад је добио за наредника, буде му поверено да рукује касом у својој чети, па једно вече напије се и прокоцка сав новац.

Сутрадан, кад се пробудио још онако бунован од пијанке, сети се шта је урадио и силно се поплаши, јер је тога дана имао да положи рачун своме команднру.

Чисто као луд оде из касарне под некаквим изговором, па одјури до најближе жељезничке станице седне на воз и неколико је дана тако лутао по провинцији, а после оде брату, официру, који је био са службом у једном провинцијском гарнизону.

— Брате, — рече му, — ја сам ти пропао. Проневерио сам поверени ми новац. Отишао сам без дозволе. Знам, да су ми већ прегледали рачуне и да је моја кривица обелодањена.

Али брат, место да му помогне и да поправи братову погрешку, а за то је требало само седамдесет и осам франака, јер је свега толико прокоцкао и за одсуство без дозволе био би кажњен само са неколико дана затвора, — брат, официр,

падне у сасвим неосновано очајање, испсује наредника и пружи му револвер, рекавши:

— Осрамотио си нас све. Ништа ти сад више друго не остаје, него да се убијеш.

Ролан је био храбар човек; али му се чинило, да тако решење није ни у каквој сразмери с кривицом коју је учинио, па рече, да ће побећи из Француске, како неби дошао пред војни суд. А брат, који се и највећма плашио због војног суда, купи му грађанско одело, да му још нешто и новаца и пошље га у Енглеску.

На тај начин официр је дао више од оне своте, коју је наредник проневерио, али је био толико запрепашћен и поплашен, да просто није био кадар да мисли. Бива то тако код многих; у многим случајевима несрећа би се сразмерно још и добро свршила, само да је мирнога разбора и паметног делања.

Благодарећи грађанском оделу, Ролан се срећно провуче до Лондона. Ту одседне у малој гостионици у француском крају. Одмах се упозна с једним закупцем из Нормандије, који беше дошао у Лондон да нађе заступника, коме ће моћи да шаље масло и јаја на продају. А зна се, да Нормандија извози за Енглеску велику количину масла, јаја, живине и воћа.

Разуме се да је Ролан оберучке прихватио ову згодну прилику, те тако од бившег наредника постаде одједаред трговац масла. У осталом, послови су ишли прилично, те се Роланов новчаник почео гојити, али му брзо огади такав посао, те поче узгред давати часове из Француског језика, па очас стече прилично ученика.

Но не прође много времена, а њему ђаво не даде мира, него се споречка са закупцем, па се прими да заступа друге неке француске трговце. Али сад послови пођоше у назад. Од тога заступништва није имао готово никакве зараде, те се мораде латити и других разноврсних послова.

Био је и приличан цртач, па видећи да се у Лондону минијатурни живопис много цени, баци се на тај посао и није му било лоше.

Могао је врло лепо да живи, да му није пало на памет да се жени, па се ожени неком младом Енглескињом, Аделом. Венчали су се по енглеском закону. Брак је благословио и католички свештеник, али није био срећан. Жена га је непрестано варала. Ролан намисли да се разведе, али пошто је био војни бегунац, а и војни суд га in contumaciam строго осудио, бојао се да пробуди пажњу енглеских власти. С тога се потпишу обоје, да се договорно растављају и да једно другоме дају потпуну слободу. Одмах после тога Ролан пређе у Америку.

Тамо се баци на фотографију, а био је и вредан и бистар, те му некако пође за руком да измисли нов начин фотографисања на стаклу. Тако га послужи срећа те заради много новаца, па је опет могао да живи врло лепо и задовољно.

Али га одједаред повуче силна жудња у Француску, па се и крене у Париз, мислећи да се већ заборавило шта је урадио пре толико година. Понео је и врло добре препоруке из Америке, где је имао одличних веза, те га многе отмене куће приме с највећим задовољством и поштовањем. И у једној од тих кућа нађе се с једном богатом младом удовицом, којом се и ожени. Разуме се, да више није ни помишљао на своју прву жену у Енглеској.

Несрећа је његова тако хтела, те његова женидба побуди завист у неких познаника, који су такође пуцали на богату младу удовицу, па почеше да распитивају за његову прошлост, и тако им пође за руком да сазнаду за његову женидбу са Аделом.

Једнога дана добије државни тужилац доставу о томе и један полицијски агенат добије налог, да се распита за Ролана, ко је и шта је. И тај полицијски агенат оде у елегантну кућу у Шамп-Елисеру, где је Ролан становао. Ту му рекоше, да је Ролан Француз.

Исти полицијски агенат, који је био још неискусан почетник, срео се пред кућом са самим Роланом, који је хтео у кућу, па га учтиво запита, да ли познаје г. Ролана, а није му ни на ум падало, да је то главом баш тај елегантан човек, који је изгледао као прави Енглез. И Ролан му врло учтиво одговори, да познаје г. Ролана, јер и он станује у истој кући.

Из кратког учтивог разговора с полицијским агентом, Ролан виде, да га државни тужилац тражи због бигамије (двоженство), па изјави сасвим спокојно, како се томе ни мало не чуди, јер му је Ролан увек изгледао врло антипатичан и вечито му се чинило, да тај човек живи у страху, да је учинио нешто, због чега се плаши суда и т. д.; нанизао је о самом себи пуно неповољних ствари, па најзад рече сасвим хладнокрвно:

— Надам се, да ћете нас што пре курталисати те сумњиве индивидуе.

О, ни бриге вас за то, господине; сутра ћемо га ухапсити.

Разуме се, да је гњездо сутра дан било празно. Ролан се вратио у Америку, где се опет бацио на фотографисање и минијатурне портрете. Опет је врло лепо зарађивао. Кад је једног дана добио награду на изложби минијатурних слика, говорило се о њему и у Паризу — али у суду, где га због двоженства осудише in contumaciam на неколико година затвора а његов брак с богатом удовицом поништише.

Макар да је већ у два брака рђаво прошао, Ролан се реши, да и по трећи пут покуша. У Њу-Јорку се упозна с једном младом сликарком, која је такође радила минијатурне портрете, заљуби се у њу и млада Јени постаде г-ђа Ролановица.

Прва га је жена варала, друга је била толико бездушна, да му није ни на једно писмо одговорила и чак је тражила развод брака, а ова трећа, блага и добра душа, искрено га је волела, па му, како ће се после видети, и у несрећи остала верна.

Оженивши се по трећи пут, Ролану падне на памет несрећна мисао, да запита једног чувеног адвоката у Њу-Јорку о своме положају. И овај му даде уверење пуно цитата, у коме је лепо разложио, да Ролан може без бриге да се ожени. Јер први брак по француском закону, није важио, пошто није било родитељског одобрења а и брак није био оглашен. А други брак у Паризу поништила је она пресуда in contumaciam.

Овака категорична уверења врло су опасна, особито, кад потичу од иностраних правника, који не познају довољно ни француско право ни његову примену код француских судова.

Ослањајући се на то уверење, Ролан је рачунао да се више нема чега бојати, јер му исти тај адвокат није и то казао, да осим застаревања другог лека нема па да се човек спасе осуде на робију, а не да тај случај поступа тек након читавог низа година.

Па кад му се случајно неки из Париза јавише, да ће да откупе његов фотографски проналазак, Ролан без бриге оптужује у Ливерпуљ, где остави жену, лепу Јелицу, закупивши красан летњиковац близу отменог енглеског купатила Брајтона.

Али чим је дошао у Париз, где је узео стан у Нејљију, одмах га неко достави државном тужиоцу, те га ухапсише.

Претрес му је необично посећен. Нарочито је женски свет појурио да види тога човека са три жене и како ће се бранити, све даме од моде, што се виђају на ванредним позоришним преставама, навалише у суд, само да не пропусте и ову интересантну комедију, а новине су не може бити живље коментарисале овај процес, као прави cause célèbre, у разноме смислу.

Лепа Јена, налазећи се у Брајтону, обасипала је мужевљевог браниоца дирљивим писмима, бранилац их је донео и на претрес поротницима. А и она париска удовица, друга жена Роланова, што га је пре неколико година тужила, е да би добила развод брака, дошла је на претрес и сведочила у корист његову. Изјавила је да је поштен човек, да није ни дарнуо у њено велико имање, једино му је пребацивала, што је крио да се већ једаред женио. Међутим прва жена, Адела као да је у земљу пропала. Влас ју је тражила на све стране, па за бадава. Чак се није могло утврдити ни да ли је још у животу. или је већ отишла Богу на истину.

И тако поротници нису били на чисто, колико се пута Ролан оженио, два ред или три ред; па ипак једногласно изјавише да је крив, признајући му олакшавне околности. И тако Ролан прође са три године затвора. Кад је председник прочитао пресуду, жене су пљескале. По томе се могло оценити, да многа парижанка воле да има по неколико мужева, али не трпи људе, који имају по неколико жена.

Још да додамо, да је Ролан под своје старе дане остао без жене. Јер се поговарало да је лепа Јени нашла у Брајтону некаквог богаташа из Аустралије и одбегла с њиме у његову постојбину, заборавивши на мужа, који је проводио горке часове на робији.

Хоћу да испричам још две ствари, које доказују, да двоженство није никад без непријатности.

Једном сам имао налог, да ухапсим једног човека због бигамије. Авантура тога човека подсећа живо на Бисанов водвиљ „контролор вагона за спавање.“ Просто да човек мора рећи, да истински живот надмашује машту романсијере и драмских писаца.

Тај човек проживео је неколико година са својом првом женом врло срећно и задовољно, и онда му од некуда дође у главу, да потражи мало промене, па се поче удварати извесној дражесној девојци, с којом се познао при шетњи у парку. Разуме се, да није спомињао да је ожењен.

Млада девојка је била од добре куће После неког времена, девојка, побеђена његовим ватреним речима и огњевитим погледима, изјави да ће га волети, али тек пошто се венчају. Човек пристаде и тако се венчаше, и у суду и у цркви.

Сад се морао довити, како да удесе, те да га не ухвате т. ј. да задовољи и једну и другу страну, па исприча својој првој жени, да је добио за инспектора при парискоj трошарини, те мора недељно по четири пута да дежура у канцеларији, ради контролисања млађих чиновника. Разуме се да је и другој жени казао, да мора недељно по три ред пробавити у канцеларији, јер та „проклета дужност веже га да мора контролисати млађе чиновнике.“

Једно три четири месеца срећа га је послужила те су га обе жене поштовале као узор доброга мужа. Али крчаг иде на воду док се не разбије, па тако пропе и овај двогуби муж. Упропасти га једна ситница, једна незнатна случајност.

Једно вече журећи се ђоја у канцеларију на дежурство, заборави бележницу код прве жене. А жена као жена, хоће све да зна, па је отвори и нађе унутра слику друге жене. Разуме се, да је одмах помислила, да му је то каква љубазница, па се реши да га улови. И једнога дана улови их, где иду под руку па поче грдити на сред улице. Човек се нашао у прпи: хтео је да стругне, али жене га ухватиле за капут, па не пуштају. Очас их окружи гомила радозната света, како то већ у Паризу обично бива. — Артуре — дрекнуће љутито друга жена; — ваљда ћеш заштитити своју закониту жену од увреда ове жентурине.

— Његова законита жена! — подвикне жена број један. — То сам ја и сад ћу да те научим памети, што ловиш мужеве поштених жена.

Реч по реч, па се позаваде и потуку, те се уплете и пандур па потера цело друштво у полицију.

Ту полицијски комесар узе на строг испит краснога инспектора, те овај немаде куд већ признаде све. Сад се тек обе жене разјарише и би га рашчупале, да није било комесара. Поротници осудише „инспектора“ на много година затвора. Тамо у затвору имао је кад да размишља о лепој пословици: „не треба седети на две столице.“

Један други случај бигамије прошао је са мање ларме, али је довео једног полицијског инспектора у врло непријатну ситуацију.

Ево тог случаја.

Полиција добије анонимно писмо, како се један човек носи намером да се ожени, а још му је жива прва жена, коју је напустио пре неколико година. Одмах један инспектор добије налог, да се у даном тренутку појави као власт, те да спречи дело бигамије.

Инспектор направи познанство с дотичним човеком, да би га лакше контролисао. Но то познанство оде даље, него што је мислио. Јер га је нови пријатељ толико заволео, да га је чак преставио родбини своје невесте, те га позову и у сватове.

Инспектор се нађе у небраном грожђу, тим пре што „пријатељ“ није крио, да му веома симпатише. Једва се извукао да не буде сведок при венчању. Сиромах, колебао се између својих дужности и својих добрих односа према човеку, на кога треба да пази.

Колебајући се, не паде му ништа боље на памет, већ да свој налог, на који сам ја и заборавио заузет хрпом других послова, преда другом инспектору, на извршење. Но опет било му је жао пријатеља. Не, не, нека га да бар ужива једну ноћ! И тако, свој налог предао је другом инспектору на извршење тек сутрадан, после свадбе.

И тако се доиста извршило дело бигамије.

Кад сам чуо шта је било, знао сам да је доцкан и да је зло већ извршено. А дотичног инспектора благо сам укорио, јер сам знао, да га је само његово добро срце навело да се огреши о дужност, и да је на сваки начин имао боље осећаје човечанства, него способности за свој позив као полицијски чиновник.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара, добили смо једно овакво питање:

Један сељак из општине Н. оптужио је општинском суду свог комшију, што му је овај ноћу између: 5. и 6. тек. месеца без знања и наредбе власти посекао кобилу затечену у штети у своме кукурузу. Повреда кобиле оцењена је 40 динара.

Вештачким увиђајем на лицу места и исказом сведока утврђено је, да је тужени доиста тужиочеву кобилу повредио у свом имању

Овај писар пита нас за објашњење: како ће суд општински узети у расправу ово дело и да ли могу општински судови судити овакве ствари; и, ако може, онда по коме закону, јер се код кметова појавила сумња: да општински суд за расправу овога спора није надлежан, него да се исти има судити према закону о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним против законим поништајем туђих ствари.

На ово питање ми му одговарамо:

Дело кривице изложено у овом питању, по начињу извршења и по вредности повређеног предмета, иступне је природе и казни се по тач. 7. § 375. казн. закона. За извиђај и суђење истога надлежан је по § 4. полиц. уредбе на првом месту општински суд.

Тек онда, кад би кривац учинио кривицу овакве исте или сличне природе, па би вредност оштећеног или повређеног предмета била већа од 40 дин. била би надлежна за извиђај исте кривице истражна полицијска власт а за суђење првостепени суд (§ 289. казн. законика).

Ово вреди за случајеве кад се зна за кривца; а, за случајеве овакове природе, *без обзира на вредност оштећеног предмета*, где је кривац непознат и где се исти не ухвати у року од 30 дана од кад је иследна државна власт извештена о извршењу учињеног дела (а свакад треба известити државну власт кад је кривац непознат), — надлежна је за извиђај истражна власт а за досуду накнаде штете од општине првостепени суд, сообразно закону о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним против законим поништајем ствари.

* * *

Један општински писар упутио нам је једно оваково питање:

У § 471. грађ. суд. пост. одређено је, да се земљоделцу за приватне дугове не могу у попис узети ни продати пет дана ораће земље и кућни плац од једнога дана. Али, кад у једној задруги има три пореске главе, онда, треба ли изузети из пописа осим по пет дана ораће земље још и по један д н земље за кућни плац за сваку главу, или ће се из пописа изузети само један кућни плац од једнога дана за целу задругу?

На ово питање одговарамо му:

Да је пропис поменутог законског прописа који о овоме говори, довољно јасан. По њему треба у изложеном случају изузети из пописа и од продаје *за сваку пореску главу:* по пет дана ораће земље и *по један дан земље за кућне плачеве.*

У конкретном случају изузети из пописа *свега 15 дана ораће земље и 3 дана земље за кућне плачеве.* Осим тога треба изузети из пописа и куће и све остале зграде које би евентуално на тим плачевима постојале. (Види тачку 8. Правила од 4. фебруара 1874. године № 354. У зборнику XXVI страна 14).

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

«Полицијска власт среза темнићског, округа моравског, ушла је у траг једној кумпанији лица из села Темевца, истога среза и округа, која су вршила разне крађе по варошима: Крушевцу и Крагујевцу и по вашарима: јагодинском, јовановачком, параћинском, краљевачком, крушевачком и осталим.

Приликом претреса њихових станова, нађене су ове ствари: 6 гуња од сукна и шајка, 9 чакшира од сукна и шајка, 1 $^1/_4$ кила памука за ткање, 6 фермена од сукна и шајка, од којих је један са три реда пуцади, 1. фермен од чоје, 53 комада шамија у фарби, 2 чарапе вунене, 5 јелека сукнени и шајачки и 1 атлазни, 6 шубара полуастраганских и 1 фина астраганска, 2 мараме и један огртач, 2 нова катанца са кључем, 1 нова брава, 8 веза вуница у фарби, 1 чохано, 1 атлазно и 1 плишано либаде, 2 пара цицела-штифлетна, 1 леворвер стари, 2 ланца за сахат, 1 парче порхета од 1 метар, 1 чешаљ филдиш, 1 калем конаца, 2 пара штавених опанака, 1 нова торба, 1 војничка на-

влака, 1 кожух без рукава, 2 нова кишобрана, 1 нова плехана фуруна, 1 бисаге нове, 2 тућета нових плеханих виљушака, 1 нов женски жакет црни и 10 комада дугмета камених белих.

Сопственике предњих ствари позива полиц. власт среза темнићског, да јој се што пре јаве, ради познава ствари и подизања тужбе. Са овим треба похитати јер су 17 лица по овоме делу у притвору».

Бр. 9498. Из канцеларије начелника среза темнићског, 20. Октобра 1901 године.

ПОТЕРЕ

Владимир Старчевић, бив. каплар царинске страже у Велико-селској караули, извршио је криминално дело, па знајући да је противу њега поведена кривична истрага, побегао је. Владимир је високог раста, има му 27 година крупан и јако развијен, у лицу црномањаст, погледа оштрог, гласа крупног, усана дебелих а носа широког; има мале црне бркове, браду по неки пут брија. Зна пекарски занат; писмен је. Начелник среза врачарског актом Бр. 10.012, моли све полицијске власти да Владимира у своме кругу потраже и нађена њему стражарно спроведу с позивом на горњи број акта.

Станку Радојковићу, земљоделцу из Јашева среза посавског, округа ваљевског, украдена су 17. тек. месеца два коња, од којих је један длаке доратасте, а други зелене. Први има 14, а други 6 година. Начелник сресни из Обреновца депешом Бр. 8754, моли за тражење крадљиваца и покрађе. Акт управе града Београда Бр. 28309.

Ноћу, између 10. и 11 тек. месеца украђен је један коњ Милисаву Катићу, из села Рогаче, среза космајског. Украђени коњ био је длаке кулашасто-затворене са црном пругом преко леђа и жигом «Т», Висок је 143 см. а стар 10 год. Начелство београдско актом Бр. 7177 моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе гр. Београда Бр. 28.613.

Милош Димитријевић, калфа опанчарски, решењем начелства округа рудничког стављен је под кривичну истрагу и у притвор због опасне крађе. Он има 19 год., омален је, смеђ, сувоњав. Поменуто начелство депешом Бр. 1415 моли за тражење овога крадљивца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 28.477.

Влајко Митић — «Шарлотић», келнер по занимању, родом из Алексинца који је у последње време радио у пожаревцу, извршио је 11. тек. месеца једну превару у Београду и побегао у унутрашњост. По сазнању, он се сада налази у Крушевцу или Књажевцу, а није искључена могућност да буде и у месту рођења. Влајко има 36 год., средњег је раста, плав, ћелав, нос му је прћаст и на гребену мало преломљен. Кварт варошки управе града Београда актом својим Бр. 10934, молисве полициске власти, да ову варалицу у својим домашајима живо потраже, и у случају проналаска њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 28857.

Војин Јовановић тежак из Ступчевића среза ариљског, окривљен је за опасну крађу. Он је стар 23 године средње величине, пун плав, очи плаве, бркова плави мали, брија се, нос правилан, коса плава, нема други знакова. Како је Војин пре 20 дана отишао од своје куће незнано куд без пасоша, ради тражења рада или какве државне службе, начелник среза ариљског, моли све полицијске власти, да га живо потраже и у случају проналаска стражарно га спроведу, с позивом на његов акт под Бр. 9265.

ТРАЖИ СЕ

Тихомира, сина **Андре Белића** из Забрежја, среза посавског, округа ваљевског, који је одбегао од своје куће 15. тек. месеца, тражи сресни начелник из Обреновца депешом Бр. 8650. Одбегли Тихомир има 13 год., плав је. очију црних, у оделу је сукненом. Пронађеног треба спровести поменутом сресном начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28139.

Ђорђа Милосављевића, земљоделца из села Шалудовца, среза параћинског, кога је нестало 4. тек. месеца, и за кога се, с разлогом верује: да се помешао с неким разбојницима, тражи начелник поменутог среза депешом Број 17.790. Ђорђе има 46 год., средњег је стаса, мало је погрбљен, има жуте очи, широка уста и дебеле усне. Пронађеног треба спровести сресном начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28.531.

Михајла, сина **Јована Милошевића** из Рашке, који је пре 3 год. био слуга код Томе Вујичића, земљоделца из Слатине, среза расинског, тражи начелник поменутог среза актом Број 18.022. Михајло има 16 год., средњег је стаса, смеђ. Ко о њему буде ма шта знао моли се, да то достави сресном начелнику. Акт управе гр. Београда Бр. 28.620.

Павла, сина **Милана Матијевића,** земљоделца из села Копљара, среза јасеничког, округа крагујевачког, тражи сресна власт актом Број 18.105. Павле има 17 год., средњег је стаса, црномањаст, ћосав, у оделу је од шајка. Пронађеног треба спровести поменутом сресном начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 28.593.

МАЛА КРАДЉИВИЦА

И ако је доста млада тек јој је 14 година, ипак је одана свима могућим порочима, а нарочито крађи. У току последње 2 године била је преко 30 пута у затвору управе града Београда, махом због крађа. Ну она није само обична крадљивица, она је и варалица, и то sui generis.

Користећи се својим детињастим и безазленим изгледом, ова мала крадљивица, која је полицији позната под именом **„Драга Рајић“** или још боље **„Мала Драга“** увлачи се као служавка у поједине отменије куће, у којима доцније необично вешто изводи своје операције. Првих дана необично је вредна, пажљива и искрена, а то само с тога, да би задобила поверење својих господара. Када је у тиме успела, отпочиње крађу омањих стварчица и кусура од новца, за које се обично верује, да су негде затурени. Ако по некад и постоји каква сумња против «Мале Драге,» она мора ишчезнути после неколико дана, за које је време ова мала крадљивица врло пажљива. Ну тек што је ове сумње нестало, кад ево ти једнога јутра крадљивице гди се враћа кући са пијаца сва уплакана и јеца, као да јој је неко умр̃о. Питају је за узрок тога, али она у почетку «неможе ништа да каже,» но тек доцније, када су је мало утешили, изјављује: да је изгубила банку, коју јој је госпођа дала за пијац, и моли да јој се иста од плате одбије на крају месеца.

— Сирото дете колико плаче за једну банку обичне су речи, којима госпође у таким приликама утишавају срџбу г. г. мужева.

На неколико дана после овакових сцена, мала крадљивица приступа осудном нападу. Знајући из раније где стоје све скупоценије ствари а и новац, ако га има, она једне ноћи «врши берbу,» а сутра дан је већ на другом крају Београда.

Ретки су покрадени, који би се жалили полиц. власти због извршене им покрађе, јер би у том случају, поред штете од покрађе, морали још плаћати и глобу због неуписа, по што Драга разним измишљотинама намерно исти избегава, а главни напад никад не врши пре 15—20 дана.

И сада, када ове ретке пишемо, «Мала Драга» је у затвору управином, опет због крађе.

Да би се једном с њом пречистили рачуни, као и да би престоничком грађанству скренули пажњу на ову крадљивицу, износимо јој слику и молимо сваког оног ко о њој буде шта знао, да то достави кривичном одељку управе града Београда.

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази; 2) Расписи. II. *Стручни и научни део:* 1) Кретање казними дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Жена под истрагом; 3) Пред Гиљотином, од Ивана Тургењева. III. *Поучно забавни део*: 1) Код толико жена па без и једне, из бележака М. Горона шефа париске полиције безбедности преводи Д. Г. Ш. IV. *Поуке и обавештења*. V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Мала крадљивица.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 43. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I на предлог Министра унутраш. дела решено је:

да се село Милошевац у срезу беличком, округа моравског, по изјављеној жељи становника истог села одвоји од општине багрданске, па за себе да образује општину под називом „Општина Милошевачка".

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (5)

Од поменутих 5 случајева убистава, 1 је извршено из користољубља, 1 у нужној одбрани, 1 у међусобној свађи, и 2 из љубоморе.

Од свих ових убистава, за полицију сигурности најинтересантније је оно из користољубља, па с тога ћемо о њему рећи коју више.

Ноћу, између 30. марта и 1. априла, убијен је у своме стану — на друму крагујевачком, близу ђерма, Танасије Благојевић, бив. овд. млекар. Убиство је било извршено једном секиром, која је нађена поред убијеног, и за коју је доцније утврђено, да је била његова својина.

Извештена о овоме убиству од момка убијеног Танасија — неког Панте Секулића родом из села Лабудишта, у близини Охрида, полициска власт — у лицу дежурног писара кварта врачарског, изиђе одмах на лице места и констатује:

1. Да је Танасије прво убијен, и то на патосу своје собе, па онда, онако мртав и крвав, положен у кревет;

2. Да је убиство извршено са његовом сопственом секиром;

3. Да су биле две убице, што доказују њихови трагови у земљи, која је била влажна од кише;

4. Да су убице, по извршеном убиству, разбиле један сандук у коме је убијени држао новац и из истог упљачкали сву готовину и неке хартије од вредности; и

5. Да је, према поменутим траговима, један од убица отишао из стана убијеног ка крагујевачком друму, а други у шталу убијеног, у којој је спавао његов момак Панта.

На основу оваког констатовања, а нарочито његове последње тачке, истражна власт ухапси одмах Панту, на коме се, приликом прегледа, нађу трагови крви, а даљом истрагом утврди се: да су убиство над Танасијем извршили он и неки Сава Ковачевић, бив. месарски момак, родом из Турчина у Босни.

И ако ни један од похватаних убица није признао злочин, ипак их је суд, на основу прибављених доказа, осудио на по 20 година робије у тешком окову, коју казну сада издржавају у београдском граду.

И извршиоци осталих убистава, похватани су и осуђени.

Вредно је још поменути за убиства из љубоморе, да су оба извршена у једном истом месецу (јулу) истим оруђем, на исти начин и од личности, једнаких по интелигенцији (један је био момак хлебарски а други покућар). Поред свега овога, један од убица осуђен је на 15 година робије, а други на 4 година затвора. Овај други већ је у слободи.

Покушаји убистава из ове године разликују се у многоме од оних из предходних по побудама из којих су потицали. Док су она раније, као што смо већ видели, потицала махом из међусобне свађе, дотле **2** од њих у овој години имају за мотив љубомору, **1** освету а **1** је извршено у наступу душевног поремећаја. Жртве љубоморе биле су жене, а сви извршиоци дела похватани су.

Детоубиство из ове године остало је и до данас непронађено. Новорођено женско дете било је нађено на Староме Гробљу 18. марта и све што се тада могло утврдити, то је: да је оно било рођено живо а по том насилно уморено и доцније, нема сумње, намерно однешено и остављено на месту гди је и нађено. Желети је, да „јарко сунце" прокаже и овај злочин, као што је учинило са оним убиством из Ташмајдана.

Огромни број самоубистава у овој години толико је разнолик у сваком погледу, да је апсолутно немогуће ма чим објаснити његово нагло увећање.

Посматрана према времену извршења ова самоубиства догађала су се: у јануару **2,** од којих је једно извршено вешањем а друго револвером, у фебруару **1,** извршено помоћу револвера, у марту **2,** од којих једно вешањем а друго помоћу револвера, у априлу **3:** дављењем у води **2** и **1** помоћу вешања, у мају **1** вешањем, у јуну **1** револвером, у августу **2:** једно револвером а друго тровањем, у септембру **1** помоћу тровања, у октобру **2,** оба револвером, и у новембру **2,** такође оба револвером.

Од свих ових побројаних случајева, свега су за њих **7** познати узроци. Тако, њих **2** потицала су из љубоморе, **2** због болести, **2** због оскудице материјалних средстава и **1** због гриже савести.

Ако сада поредимо самоубиства из ове са онима из предходних година, наћи ћемо да су месеци: јуни и децембар 1896. и 1898. год. потпуно једнаки јер у њима нема ни једног случаја извршеног самоубиства, док је у истим месецима год. 1897 извршен њихов највећи број. Месеци: фебруар и јули год. 1897 и 1898 дају исте резултате (по 1 самоубиство), а тако је исто и са месецом мартом год. 1896 и 1898. У априлу месецу год. 1897. нема ни једног случаја самоубиства, док у години 1898. у том месецу под њихов највећи број (3).

Пада у очи, да је највећи број самоубиства у овој години извршен помоћу револвера (9).

Професија самоубица ове године веома је разнолика. Тако се међу њима налазе: **2** судије, **1** официр (странац), **1** филозоф (IV год.), **1** црквењак, **1** лађар, **1** адвокат са женом (странци), **1** предузимач, **1** слуга, **1** кафеција, **2** таљигаша, **2** занатлије и **2** службавке.

Службавке, црквењак и 1 таљигаш вешали су се, 1 од судија отровао се, а лађар и 1 таљигаш удавили су се у води.

За године старости самоубица зна се само толико, да су 8 од њих (официр, адвокат и жена му, црквењак, 1 судија, 1 кафеција 1 таљигаш и 1 занатлија) били у добу између 50—60 год., а обе службавке, 1 лађар и 1 занатлија испод 20 година.

Као на супрот оволиком броју извршених самоубистава, у овој години био је свега **1** покушај истих, и он је потицао из љубоморе. Самоубица у покушају данас је угледни занатлија, али без љубавних осећаја.

Казали смо већ, да је у овој години било само **1** разбојништво, као и да је разбојник ухваћен и осуђен. Исти је случај и са силовањем, које је извршено месеца јануара над једном 6-тогодишњом девојчицом. Извршилац је био један коларски

калфа, родом из Старе Србије. Ухваћен је одмах по извршењу дела и доцније осуђен на 5 година робије.

* * *

Почињући говор о крађама у овој години, констатујемо одмах, и то са задовољством, да се њихов број знатно умалио према бројевима предходних година. Он не износи више од **125** случајева, што ће рећи: да је од броја у год. 1896 мањи за **17**, а од онога из 1897 год. за **33** случаја. Да је ово пак једна огромна добит, излишно је, мислимо, и доказивати.

Има још једна ствар коју морамо констатовати пре анализања ових крађа. То је знатно умањење простих крађа, чији се број у овој години спушта на цифру од **47**, према цифрама предходних година од **66** и **73**.

Узрок овоме умањењу простих крађа ваља тражити у јачој активности полиције сигурности приликом гоњења скитница и сумњивих личности, која је активност била изазвана убиством Танасија млекара и разбојништвом Третиним.

Неоспорни је факт, да се казнима дела, а нарочито крађе, крећу упоредо са активношћу полиције сигурности, а што ова опет не може увек да буде активна онолико колико би требало, не зависи ни у колико од ње саме, већ од неких, са свим других фактора, о којима ће доцније бити говора.

Анализући ове крађе истим начином као и оне из предходних година, напомињемо, да су се оне овако кретале: у јануару **9** (5 опасне и 4 просте), у фебруару **9** (6 опасне и 3 просте), у марту **7** (5 опасне и 2 просте), у априлу **12** (8 опасне и 4 просте), у мају **10** (7 опасне и 3 просте), у јуну **7** (5 опасне и 2 просте), у јулу **16** (10 опасне и 6 просте), у августу **9** (7 опасне и 2 просте), у септембру **11** (3 опасне и 8 просте) у октобру **11** (8 опасне и 3 просте), у новембру **9** (5 опасне и 4 просте) и у децембру **15** (9 опасне и 6 просте).

Као што се из овог прегледа види, највећи број крађа у овој години извршен је месеца јула (19), док је у предходној години тај број падао месеца августа (17). Месец новембар једнак је у све три године по броју опасних крађа, а месец април даје подједнаке резултате у обе последње год., док је у години 1896. тога месеца извршен највећи број крађа (19).

Од целокупног броја крађа ухваћено је њих **76**, дакле **60·8%**, а укупна вредност извршених покрађа износила је **9440** динара.

Према овоме, јасно је, да је рад полиције сигурности у 1898. био још бољи и успешнији од рада у предходној години, за који смо већ рекли, да је био два пута бољи од онога из 1896 год.

За све побројане крађе ухваћено је и предато суду **94** лица, међу којима су њих **42** били раније осуђивани, и то: 1 четири пута, 3 по три пута, 14 по два пута, а остали по један пут.

Од осталог броја похватаних крадљиваца долазе: **26** на кесароше и скитнице, **14** на слуге и слушкиње, **5** на келнере, **4** на надничаре и **3** на занатлије.

Најзад, поменућемо још и то, да је међу похваћаним крадљивцима у овој години била једна дружина, која је своје операције изводила помоћу једног дечка од 10 година Тај дечко *), који је врло добро знао, да због својих година не може бити осуђен па ма шта учинио, улазио је по све слободно у куће које су остали крадљивци у напред добро уходили и из истих просто узимао оно што је хтео. Захваљујући своме маломе расту, а при том и необичној дрскости и бистрини, овај крадљивац извршио је за кратко време масу крађа, од којих су се поглавито користили његови саучесници. Ухваћен најзад, није ни пошто хтео одати „*своје другове*“, па чак ни онда када су већина од њих признали своје кривице.

Од осталих казнимих дела ове године вреди поменути једну, по све интересантну превару, коју је извршио неки Јован Михајловић, див. практикант према Цветку Пешићу, земљоделцу из села Дубља. Варалица Јован, који по дрскости и генијалности својих операција ни у колико не уступа најпознатијим варалицама нашим, намирисав да Цветко има код себе 500 динара, који новац беше намењеи регулисању једног зајма код управе фондова, натури се за њим, и у кафани код „Јелена» придигне му сав новац на јединствен начин.

Издајући се за адвокатског писара, понуди се он наивном Цветку да му за неколико динара уреди ту ствар око регулисања зајма, на што овај радо пристане. По што му је, како вели Цветко „*иревео*“ цео рачун на једном табаку хартије, узме му новац да га са овим рачуном спакује у куверат, како би му на тај начин уштедео свако објашњење са чиновницима управиним. Својим рођеним очима гледао је сиромах Цветко како је „*Госиодин Јова*“ паковао банку по банку у један повећи куверат, па ипак, кад је после једног сата отворио тај исти куверат у присуству неколицине личности, нашао је у исто, место банака, листиће од старих новина (хајдучије).

Док се Цветко чудио овим „мађијама“ и запомогао за својим банкама, дотле је „Господин Јова“ грабио пут Младеновца. На неколико дана после бегства, сазнав да му је полиција ушла у траг, јави јој се сâм једним писмом и у истом објасни „*своју мађионичарску вештину*“.

— Кад сам, вели, спаковао све банке и пред Цветковим очима запечатио куверат, који је, због множине новчаница, био доста набубрео, бацим га на једну празну столицу и седнем на њега *да би се банке иресовале*. За једно два минута, колико сам од прилике на тој столици седео, ја сам, заговарајући Цветка, успео, да куверат с банкама променим са једним другим, потпуно једнаким и у напред спремљеним кувертом, који је био у позадњем џепу герока, и кад сам се са столице дигао, Цветко је сâм узео са ње куверат, и пошто га је добро увио једним пешкиром, метнуо га је у недра. Разуме се, да је то био онај куверат са новинама. — — —

већ казано даје генерализасати, и да ли смо ми то, или томе што слично и у животу опазили. Ми не смемо заборавити да је у лепоти форме, ма како она парадоксално звонила, само једна врста доказа, нарочито кад се речено износи са највећом одређеношћу. Један од највеличанственијих псалмова Клопштокових почиње се овако: „око земаља путују месеци, земље око сунца, сва стада сунчана путују око једног великог сунца: господе, то си ти“! У овим неисказано узвишеним речима лежи заиста, и то само у заношљиво изведеној поступности, један доказ за егзистенцију Бога, и кад и најзатуканији атеиста ове стихове прочита, он ће, ма и за тренутак веровати у неког Бога. Па ипак ту нити је циљано, нити покушавано какво стварно доказивање; то су само сјајно изабране слике, три неприкосновене истине: месец се креће око земље, земља око сунца, цео сунчани систем око неког централног сунца — и читалац је просто освојен. Овакве ствари дешавају се врло често у песништву, а нарочито тамо где је реч о жени. Стога ћемо се сложити у томе, да од песника нити тражимо поуке, нити пак да допустимо да нас они одведу у заблуде.

Ко би хтео да боље проучи разлику између жене и нас, тај се мора, одбацивши све поетично, исто као и цинично, одати озбиљним дисциплинама: Светској и Културној Историји (где не долазе и мемоари и томе слично, што увек заступа субјективно искуство и једностран поглед), Анатомији, Физиологији и Антропологији. Наравно да се претпоставља широк поглед и воља за радом: све непрестано посматрати, све непрестано упоређивати и привремене резултате све понова испитивати, sine ira et studio, sine odio et gratio.

Из посебне литературе, која такође садржава тачне податке и изворе и коју можемо препоручити за студију наименоваћемо дела: Моро-а, Шопенхауер-а, Локе-а, Буш-а, Кветеле-а, Рајха, Лоренца, Кор-а, Хелвалда, Шера, Швајгер-Лерхенфелда, Вајнхолда, Миља, Летурноа, Мишле-а, Рајнсберг-Дирингсфелда и т. д.

Разлика између човека и жене

Прилазећи утврђивању разлике између психе мушке и женске, падају нам у очи многи најразноврснији покушаји у Литератури, који су имали за задатак да ову разлику схвате што краће и поузданије.

Фолкман је покушао да да један преглед самих тих покушаја. Али ти поједини прегледи само указују на немогућност, да се о томе говори јасно и одређено. Нешто је сувише опширно, нешто сувише уско, нешто неразумљиво. Погдешто је само тада тачно, ако познајемо опште појмове ауторове и с њима се слажемо. Да изнесемо за часак те редове. Прво је карактеристика људи а друго жена:

Индивидуалитет — Рецептивитет (Бурдах, Бертолд).
Активност — Пасивност (Дауб, Хагеман),
Вођење — Пратња (Шлајермахер).
Одлучност — Раздражљивост (Бенеке).
Свесна — Несвесна делатност (Хартман).
Свесна дедукција — Несвесна индукција (Вундт).
Воља — Свест (Фишер).
Самосталност — Целина (Краус, Линдеман).
Одређеност — Опште-Родно (Фолкман).
Негација — Позиција (Хегел и његови ученици).

Као што рекосмо, ни једна од ових супротности не задовољава. Понеке су сасвим не разумљиве (Фишер); Бурдахова је тачна само са ограничењима, а Хартманова само привремена, кад се уђе у његов круг појмова. Ни ми не верујемо, да ће ма коме пасти на ум каква идеја, кад ове разлике прочита. Са показаним речима није у ствари ништа учињено, то само уноси још већу пометњу.

Једва са мало више разумевања, прилазимо ми ствари са извесним изрекама, које за предмет имају извесна још неодређена својства жена. Кад се нпр. каже: „На забрањеним стазама жена је опрезна, човек дрзак“ — то ово у неком казненом случају може бити од важности само тада, ако се хоће да дозна, да ли је учинилац дела био човек или жена. Ако је врло опрезно изведено, то би требало закључити да је жена; ако врло дрско, да је човек. Али та изрека кад бисмо је хтели употребити, има два недостатка: прво, тако човек и жена раде не само на забрањеним стазама, већ у опште и друго, ово се може узети само као обично; никако пак као правило, јер је било више случајева у којима је жена била дрскија него човек и човек много опрезнији него жена.

Слична опасност за лажно схватање лежи још и кад се у некој лепој исказаној и стога привидно вероватној изреци говори о особитом схватању код жена. Узмимо на пример ову познату реченицу: „Лепој жени човек опрашта све, а жена ништа“. Ствар по себи потпуно истинита. Искуство је показало, да се почевши од салонских разговора, па до најтежих криминалних случајева, поменуто групирање, кад лепа жена нешто ради, увек тако образовала. Сви су људи наклоњени, да због лепоте грешнице и њено делање што блажим преставе, док њене једно-родице још у толико оштрије суде, у колико је она лепша и у колико више обожавалаца има. Из тачности ове реченице могло се дакле при истраживању лако извести, да су људи у овом случају попустљиви а жене неумољиве; али цео би закључак био неправилан само да изрека није случајно потекла од жене. Јер би се исто тако могло рећи: „Лепом човеку жена опрашта све, човек ништа“. — тако из свега овога само смо дознали ту истину, да завист у животу игра велику улогу.

Даља тешкоћа при употреби исказаних истина за наше опажање лежи у томе, што су оне често у више или мање јасним сликама схваћене. Кад се нпр. каже: „Човек захтева речима, жена погледом“, онда се то у млогим кривичним случајима може употребити, и ако често од доказа зависи, да ли је међу лицима постојао и какав љубавни однос (нпр. при убиству супруга, однос надживеле жене према осумњиченом). Иследник наравно да не би могао присуствовати њиховом састанку, на ком је он бесно говорио а она очима превртала, — али ако истражни судија има писма при рукама, то ако хоће да чини употребу од горње реченице, мораће је тако окренути, да у њој много јаснији буде он, него она, која је до извесне границе непрестано застиђена, јер ако се у његовим писмима говори јасно, онда кривицу не оповргава, што о томе нема помена и у њеним писмима. Тада се треба сетити да „што он хоће то стоји у врстама, а што она хоће, између истих“,

Како је за људе увек било тешко, кад су хтели да представе разлику између жене и човека, показује најбоље Жан Пон, који вели: „Жена не може у исто време љубити и своју децу и четири дела земљина, човек може“ — ко је то видео човека, који љуби сва четири дела земљина? Затим: „он љуби појам, жена појаву“ — ко то разуме? или: „њему је свет срце, жени срце свет“. Шта дознајемо из тога? Да је женина љубав већа и да више испуњава њено биће? Извесно не, већ само да човек има више да ради него жена, што га и заустављa да се не подаје својим осећајима и да га не треба свог да обузме само једна једина наклоност, па ма како она јака била. Отуда стара изрека: човек сваком новом љубави постаје глупљи, жена паметнија“, т. ј. човека свака наклоност заустављa у раду и напредовању, трошећи му делатност, док жена за сво то време само скупља животно искуство. До душе то је и човеку потребно, али он има знатнијих прилика и предмета, где ће га скупљати; жена међутим, која не стоји тако у животу, мора скупљати искуство где га нађе.

Према томе једино нам остаје држати се простога, таштега искуства, које говори без лепих речи и без изузетака, па по томе и уче нас. Тако Фродрајх: жена је више узбудљива и више физички покретљива, него човек. Док код последњег више преовлађује душевна страна, дотле код ње господари срце. Човек мисли, жена осећа“. Ове јасне ненакићене речи, које у ствари ништа ново не нуде, ипак садржавају све, што се речима може исказати. Стога ћемо их допунити по Хајзингеру: „Жене имају више репродуктивне него продуктивне снаге уображења. Отуда је увек имало добрих цртачица цветних ландшафта и портрета, али никад, од како жене молују, није ни једне било, која је успела у историском цртању. Оне пишу песме, романе и сонете, али никада још нису написале, ни једну озбиљну трагедију“. Ово неколико редака за нас је врло важно, јер је и на искуству потврђено, и стога их како при кривичним делима тако и при исказима увек треба имати на уму.

У првом случају ово се не може лако променити и на само дело и на начин извођења, али врло лако на начин, како је план створен. Што је план за извршење неког казнимог дела више самосталан и што је потпуније изведен, у толико се пре може узети, да га је измислио и извршио човек; тражи ли он пак наслона, и туђе помоћи и потпоре при извођењу, тада је

његов творац жена. Ово иде тако далеко, да се у последњем случају може на жену, као на интелектуалног подстрекача и онда посумњати и кад је дело човек извршио. Обрнути закључак не би требало сматрати за правилан. Ако је човек измислио план, који треба да изведе жена, то се основне линије бришу и под женином руком, свега онога у чему има продуктивности нестаје или са свим, или тако мало остаје, да се никакав поуздан закључак не може извести.

Исто је тако важна ствар и при исказу сведока. При многобројним случајевима, где цео исказ или само један део његов, држимо за нетачан, намерно измишљен или нехотице уображен, ипак нам по неки пут полазу за руком да најважнији део његов објаснимо и из саме грађе у исказу пронађемо шта је у њему нетачно и неистинито. Ако је у таквом случају сведок човек, и ако је оно у шта се сумња образовано као продуктивно; као и ако је сведок жена, па се оно у шта се сумња покаже као репродуковано, то ће ту врло ретко бити неистине. Разуме се само по себи, да све ово још није никакав доказ, али оно може бар пробудити сумњу или изазвати пажњу, а у понеким случајевима и овим је све учињено. Из своје сопствене праксе, ја могу потврдити да ми је горња реченица старог марбуршког професора[1]) пружила често најбоље услуге. Ако је постојала сумња, да је нека прича сведокова, наиме цела конструкција неког тобож учињеног злочина неистиниста, то се ја увек сећам Хајзингера и питах се: „Кад ствар није истинита, да ли је онда сонет или трагедија“? И ако би одговор гласио „трагедија“ а сведок био човек и „сонет“, а сведок жена, закључио бих да је лако све измишљено и одмах би постао опрезнији. Не могући тако доћи ни до каквог закључка, тада би помогла друга реченица Хајзингерова и ја бих се питао: „Ландшафт или историска слика?“. На тај начин добијах правила и савета да будем неповерљив.. Стога понављам: Овим се неће добити никакав доказ, али ми смо већ добили, кад смо упућени и опоменути. (наставиће се)

СИМУЛОВАЊЕ ГЛУВОНЕМОСТИ И ДУШЕВНЕ БОЛЕСТИ

од Д-ра мед. Ј. Леонхахера

Ретко се кад дешава случај симуловања глувонемости због своје велике нелагодности. То ме и нагони, да опишем такав један случај, који је извођен са врло великом издржљивошћу.

Крајем децембра 1897. године даде ми иследна власт налог, да дам своје мишљење о душевном стању лопова Х., који је до тада био често пута кажњаван.

11. децембра исте године саслушаван је Х. по други пут због своје последње крађе, и том се приликом понашао као какав глувонем човек или психички поремећен, ма да је 11 дана пре тога, на првоме саслушању, са свим добро чуо и говорио! тада се, такође, нису могли приметити на њему никакви трагови душевне поремећености. Када ми је Х. први пут био доведен, остао је на свако моје питање нем и без учешћа, гледајући право у земљу. Кад су затражили од њега да пише у затвору. ни то није хтео учинити. Од стражара и из причања његових другова у затвору сазнао сам, да Х. никада ни једнога гласа преко усана није пустио у будноме стању. Код суда је играо исту улогу. Па ипак се из неких знакова могло познати, да он није глувонем.

Кад сам већ завршио своје покушаје испитивања, рекнем му да иде. Он остаде непомичан као зид.

За тим га намерно оставим да стоји, и забавим се извесно време неким својим пословима. Најзад, кад сам га још један пут ословио, не давши му знаке да иде, он оде одатле, јер му је ваљда било досадно такво стојање без икаква циља. Други пут опет, на захтев чувара апсанскога, изу ципелу и извади из ње сакривену мараму, којом се пређе хтео као обесити.

Када је правио лице, као да не може јести, могао се на то приморати обећањем дувана. А с друге је стране опет било важно, што је тврдио један апсеник, да Х. у сну говори. Други опет апсеник вели, да се Х. једном уплашио од неке ларме у ћелији и да је тада гласно узвикнуо.

У осталом и по томе се мислило, да је то симуловање, што Х. никада на саслушањима није ни покушао да чује што или каже. Ни једним се увом није нагињао ономе, који је говорио, није му се приближивао, нити је покушавао да говори, није тражио писаљку, и никаквим покретом није показивао ни у најмањем намеру, да жели да га присутни разумеју. Глувонемост би била претерана, када би се њоме изгубио сваки глас. Једном ми је само подражавао отварању уста и мицању језика. У осталом ни иначе није било никаквога знака, нити разлога, од куда би овај увек здрав човек, који је до тада толико пута одговарао пред судом, да од једанпут изгуби слух и моћ говора, без икаквих других појава узетости. Само је требало још једну сумњу решити, да он то не чини под утиском халуцинације или меланхоличнога расположења тога ради, што је душевно поремећен. На то у неколико указује и његово устезање у примању јела у почетку издржавања апсе. Да би се могло тачно утврдити право стање ствари, ја га пошаљем на посматрање у болницу за душевне болести.

И у њој у скоро познаше, Да Х. није изгубио слух, и да би могао говорити кад би хтео. Тамо им је пошло за руком, да га натерају да пише и на нека постављена питања добише писмен одговор. Написао је да не може да крене језиком, али томе није било за веровање, пошто је држао језик чврсто уз вилицу приљубљен и могао је слободно да пљује.

Осим тога на Х-у се нису могли познати у болници душевних болести никакве депресије душе, нити какве појаве, из којих би се могло закључити, да халуцинације постоје. Ту није одбијао понуде јела, већ се шта више и претоваривао.

Што је Х. написао, то је обично било у противном смислу, свакако с том намером, да се направи душевним болесником.

Против постојања душевне слабости говорила је нарочито та необична енергија, с помоћу које је он тако конзекветно ћутао.

Кад је враћен у затвор, стао је одбијати јела, која су му доносили у почетку. Па ипак су недостајали други симптоми, који би стварали слику меланхолије. Изгледало је, као да је Х. стекао у болници такво уверење, да је за утисак меланхоличнога човека преко потребна одрицање сваке хране. И тако према свима резултатима посматрања у болници за душевне болести, у складу са својим сопственим посматрањима, дођем до уверења, да Х. симулује и на основу тога мога мишљења би он и осуђен.

Понашање Х-ово после судскога претреса утврдило је тачност мога мишљења. Када се вратио у затвор, пао је Х. у велико беснило због свога пропалога покушаја симуловања, који је био скопчан са тако великим незгодама — он је на име симуловао од 11. децембра поменуте године до 11. марта идуће.

Ударао је главом о зид, тако да су му све чворуге искакале, бацао се ципелама и показивао је велико раздражење. У таке наступе љутине не падају никада меланхоличари услед осуда. Два дана за тим утиша Х-ово раздржење. Стао се интересовати за читање и 11. марта, када су га запитали колико му је година, одговори смешећи се: „Стар сам двадесет и четири године“.

Тако престаде бити нем.

Х. се доцније понашао као душевно нормалан човек.

Из горњега случаја види се како је тешко симуловати глувонемост и душевну поремећеност. Претеривања, говор у сну, преплашеност од ларме — све је то издавало симуловање глувонемости. А због оскудице психиатискога знања и инконсеквенце у незгодном одбијању хране, није пошло Х-у за руком, да правилно симулује душевну поремећеност.

[1]) Хајзингер.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЈЕДАН НЕОБИЧАН ИЗРОД

Сва румунска, а толики део и туђе штампе, забављена је ових дана једним необичним догађајем. Пред суд долази кривац, окривљен не за што мање, већ за хотимично убиство, на самом претресу злочинац се показује тако дрзак, циничан и без икакве узнемирености, као да му није тек дваестак година. Али шта је

најзанимљивије, а, уједно, и најгоре, тај је младић из одличне куће некадањега, добро познатога, генерала Попеска!

У једном опширнијем допису из Букурешта износи се ово о овом необичном догађају:

Букурешт 13. окт. Једини син покојнога генерала Попеска, познатог са толике храбрости у рату против Турака, Кандијано, оптужен је пре кратког времена за убијство и пљачку. Човек млад, образован (говори четири језика), из тако одличне куће и у тако добрим приликама, па у својој првој младости на оптуженичкој клупи! Али се још у раној младости опажало, да је Кандијано пошао лошим путем. Његове несташности нису биле оне врсте које и остале деце његових година; он немилосрдно мучи све домаће животиње; а још му није било ни девет година, кад кроји планове, да убије своју гувернанту. Због лошег владања отпустили су га из школе, а та га судбина стигла и у војничкој школи, у коју су га због очева угледа примили и у којој је издржао преко сто кажњавања. Од природе прек и упоран, Кандијано је, без довољно надзора, почео још од десете године да срља из порока у порок. У шеснаестој години н. пр. упознаје се с једном младом девојком, којој на тај начин исказује своју љубав, што покушава да је убије, па, кад му не испадне за руком, пуца на самог себе! Тај му је случај још више увеличао раздражљивост, која је и дотле била ухватила дубока корена, а од злих је последица било и то, што се тане није ни могло извадити. То је био само почетак многобројних чудних изгреда. Он се ни даље ништа не устручава да води пуст и раскалашан живот још у тим годинама, да од својих родитеља револвером изнуђава новаца, и да се, истог тога ради, чешће послужи нечасним средствима и код угледнијих чиновника, пријатеља његова оца. Добивши једном приличну суму новаца, Крене се у Конго, где остане годину дана, па се врати опет у Румунију, хвалећи се свуда и сваком многобројним јунаштвима, која мучно да су била истинска. На молбу очеву приме га у један лицеј, где је, изузетно, уживао велику слободу. Али он ту слободу употребљава на то, да иде по кафанама, прави грдне трошкове и задужује се на очев рачун. И тај дуг, или управо, писмена опомена једнога Келнера да врати позајмљену повећу суму била је непосредни повод злочину, за који је и оптужен.

Да би дошао до новаца, Кандијано смисли доста оргиналан план. Створио је био „крвно браство“ и тесно пријатељство с једним петнаестогодишњим дечком, Владојаном, кога су занеле приче о Кандијановим јуначким делима и слепо му се покоравао, и с њим је одилазио Букурешким угледним дамама, да, као изасланици Мачедонског Комитета, — изнуђавају новаца, или прете убијством. После једног празног покушаја, у коме их је собарица омела, излазе љутити на улицу и ту сретну Јулију Јарку, једну од лепотица које су већ зашле у године, али о којој се причало, да је веома богата. Кандијано јој приђе, да је прати, уђе у њен стан и замоли је, да му одсвира нешто од Вердија. Узгред нека је речено, да је веома волео музику и она га је могла ганути до суза. Па ипак, и поред тога, он удари Јулију, докле је свирала, неколико пута ножем у леђа, жртва одмах падне са столице, тим се начини ларма, те утрчи собарица, па, кад виде шта је, нада вику, и полицији испадне за руком, да ухвати убицу и његова друга, који га је пред вратима чекао.

Испитивање је трајало четири дана. Кандијано је Цинички одговарао готово на свако питање. Кад је причао о току самога убиства, рекао је: „Да је боље и правилније свирала, не бих је убио, али је свирала веома погрешно, а ја сам према томе јако осетљив.“ На претресу је било грдно много света, па чак и даме из најбољих кућа. После свега морали су бити упитани за мишљење и лекари, чији је извештај био, да Кандијано пати од „моралног лудила“ (mor. insania) и да, онда, на сав поступак треба друкчије гледати. Како је ствар била крупнија, питани су и поједини светски стручњаци, међ њима и чувени Ломброзо, и сви су дали мишљење, да је злочин учињен у наступу поменутога лудила. И са Владојаном је било нешто слично, јер се показало, да и он пати од слабости воље (abulia) и да је непрестано био од Кандијано сугерирам, па му се зато и покоравао као дете.

Али се у току претреса јавило још једно ужасно откриће. По свршеном претресу долази у тамницу пуковник Владеско, Кандијанов ујак, и нуди му да попије неки прашак, помињући, да је то морфијум, да ће се од њега умртвити, после чега ће га предати породици, која би га, као онде однела на неко пољско добро, да га тамо, кришом, поврати у живот, и тим њега спасе, а себи отклони срамоту јавне казне. Али бистро око Кандијаново опази, да се ту спрема нека превара, те, посумњавши да је прашак од стрихнина, достави тамничару све намере пуковникове, и при стручноме прегледу одиста се утврди да је то био стрихнин и да се породица хтела отровом да послужи, да би се свог изрода ослободила. Тако је сада и против Владеске отпочета истрага.

И поред лекарског мишљења, *суд је осудио Кандијана на десет година тамновања, а Владојано је ослобођен сваке казне.*

Јер.

МОМОЛО

СЛИКА СА ТАЛИЈАНСКОГ СОКАКА

од Јосифа Ернера

„O signore, per l'amore d'Jddio, fatemi la caritá, un soldo!“ То је дете, седмогодишњи, а највише осмогодишњи дечко, бос и гологлав, у одрпаном оделу, чија се боја није могла определити од блата, тај, што је од нас запросио милостињу и који се неће од нас открпити, док му из сажаљења или само да га се опростимо, не бацимо коју пару. За тим као хрт отрчи, не рекавши ни хвала, и тражи другу жртву свога заната. Момоло мора добро да користује своје време, јер ако у вече не донесе четири гроша, он место парчета проје добије батина, те по целу ноћ не може да спава од бола. Момоло мора већ да зарађује, јер је оцу довољно што мора да се брине за четири детета, млађа но што је Момоло. Ако је приход добар, онда и он добије награду за то. Он може и у вече још један пут да изађе од куће, али то време употребљује искључиво лети, и тада се мува по ресторанским баштама. Ту се приближује столовима, где седе Немци.

Jltedesco mangia bene e dé im buon nomo.

„Немац је добар и добар је човек.“

Он баци Момолу парченце меса, што му преостане, као и половину земичке. И за то Момоло благодари, тражећи у исти мах који отпадак од цигаре.

Тако то иде док Момоло не напуни 9 до 10 година, а после тога доба, не може више да заради довољно. Код куће падају батине као киша, те се Момоло мора да постара за приходе на другој страни. Његови другови са сокака пруже му тајно добар савет, који га не доводи дуго у забуну. Он се придружи својим друговима и почиње да краде као гавран по пијацама, дућанима и трговинама. Међу тим „бирихинима“ — тако се зову ти мангупи сокачки — обично постоји каква лоповска лига од 20 до 30 глава, које су страх трговачком свету и велика срдња полицији. Они имају свога вођу, строгу организацију, никада се међу собом не издају и увек деле плен. Од времена на време ухвате их на делу и предаду суду. Али шта то користи? Пошто су испод законог тражења од 14 година, то се за њих не може наћи никаква строга одредба казненога законика. Шта је неколико дана казне затвора упоређујући их са батинама, које су их редовно пратиле код куће, када дођу празних руку?

Колико сам пута опомињао Момола, колико пута затварао, и увек ми је обећавао да ће се поправити, али никада није одржао реч. „Па како ћу да зарадим новаца,“ јецао је он једном, „ја сам тако млад, а снага ми је тако слаба.“

«Покушај на путу часноме, потруди се да добијеш у којој трговини за шегрта, макар само да трчкараш по спољашњој служби, а док ти то не пође за руком, потражи другу какву мању службу, за коју ће ти се опет платити; ја ћу ти, само пробе ради, дати допуштење, да смеш на железничкој станици да носиш пртљаг путницима.“

„Mille grazie, siguor Commissario,“ рече он, пољуби ме у руку и једва да је прошло осам дана од тога, добијем извештај, да је на железничкој станици један дечко, по опису Момоло, одсекао кесу једноме путнику.

А Момолов отац? Позовем га у канцеларију, и озбиљно га опоменем на његове очинске дужности, али са каквим успехом? Он слеже раменима.

„Боже мој, господине комесаре, кад човек има шесторо деце и жену у другом стању, од куда му онда још времена и да их надгледа? Ако сам ја сгрешио, затворите ме, тада ће се можда општина бринути о мојој породици. У осталом, Момоло ће бити старији и паметнији.“ —

Да, Момоло је постао старији, а да ли и паметнији? Кад је видео да више не иде са дечачким крађама он се удружи са неколико младића, који су се страшно плашили рада, а који су већ били уписани у нашу „црну књигу,“ и стајали под надзором тајне полиције. Ако се ма каква и ма где десила крађа, одмах су они хватани за врат, пошто су најближе били оку полиције. Обично се није грешило — у њиховој средини налазио се лопов. Момоло је ишао код њих у школу. Њега упознаше са обичним лоповским мајсторијама, служио им је неколико пута као весник, али га још не употребљаваху у озбиљнијим пословима.

Једнога дана, на моје велико изненађење, рапортираше ми, да је Момоло добио место у једној мануфактурној трговини неког далеког рођака његове матере, и то након великог његовог мољакања. Да ли хоће да се поправи? Свакојако да није прекинуо саобраћај са својим ранијим друговима, тек га је ограничио. Месеци су прошли од тада, и већ се хтело да прецрта име Момолово из црне књиге, кад се на један пут деси у радњи, где је Момоло служио, велика крађа — украдена је велика свота новаца, која се случајно те ноћи десила у каси. Наравно, да су Момолови другови одмах узети на одговор, па и ухапшени, а наравно и Момоло, и након целог претреса куће дође се до жељеног резултата. Као што се види неколико месеца његове службе, нису имали успеха, да га сачувају од крађе, за коју би осуђен на осам месеца затвора као саучесник.

На жалост, тих осам месеца били су за Момола виша школа. У затвору се упознао са неким Базилијем Бамбом, чувеним крадљивцем по талијанским црквама, који је и у нашој околини вршио своје опите, па је био ухваћен затворен и осуђен. Готово у исто време кад и Момоло, изађе из затвора и Бампа, и протераше га преко границе. Неколико дана после тога нестаде Момола из нашега реона; хтео је да иде преко Италије у Америку. —

Неколико недеља доцније прочитах у једним оријенталским новинама, како се у близини Брешћије дешавају у последње време разне крађе по црквама. На срећу, ухватише једнога од злочинаца, који призна де, да је прави злочинац Базилијо Бампа. И с помоћу прециозних извештаја тога затвореника, карабинијери најзад ухватише Базилија.

Два дана за тим добих од квестуре из Брешћије телеграм, из кога видех, да је из истражнога затвора побегао неки Момоло Ренци, који је био под истрагом због последње крађе у једној оближњој цркви, и који је по свој прилици отишао у свој завичај. Наредих све потребне мере ради проналаска, али остадоше залуду. —

Од тада је прошла читава недеља дана, када један гласоноша из близине наше вароши донесе вест, да је црква Санта Мадлена похарана и да се у близини једнога оближњега потока нашао леш једнога младића, на коме су нађени трагови насиља. Одвезем се одмах са судским истражником на место дела. При првом погледу упознадох у убијеноме — Момола. Није било сумње, да је ту био случај убиства, што се видело по траговима очајничке борбе на ивици обале, по разјапљеној рани на потиљку главе убијенога, по крвавоме, шиљатоме камену, који је био у непосредној близини. Истрага нам је донела више разјашњења. Момоло је исто вече пре тога дошао у кафану „Corona d'oro код Санта Модлене и тамо се нашао са извесном индивидуом, која је према свима описивањима био Базилио Бампо. Обе су се ове индивидуе прво поздравиле, попиле литар вина, па се за тим посвађале, којом је приликом рекао онај други убијеноме „maledetto traditore,“ па су се најзад и побили. Кафеција их је раставио и Момола отерао кући. Његов непознати друг оде брзо за овим. Шта се после десило, лако је комбиновати. Оба су се зликовца понова сусрела и Бампа је убио Момола оним каменом, па га за тим бацио у ров. Он је знао да ће га Момоло издати, па му се на такав ужасан начин осветио. —

Базилија Бампу ухватише жандарми истога дана, и поротни га суд осуди на смрт, и ако је он одрицао то ужасно убиство, али му милост дође, те му смањи казну на 15 година робије. Ако издржи казну биће прогнат. —

Момола у највећем миру однесоше на гробље варошко. На граниту, који обележава његов гроб, по талијанском обичају, има нумера, ако се добро сећам 876.

Ако се нема новаца да се купи гробница у аркадама, онда остају нумере. Оне не издају ништа из живота умрлога, иначе би те нумере умеле много и много причати о сличним пропалим егзистенцама, које сада на далекоме гробљу мирно почивају вечити санак са Момолом. С немачког **Доб. В. Б.**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 12

— Да седне за сто и да пише.

— Наредите јој, дакле, то,

Барон Роберт учини то, али се госпођа Шасен не помаче.

— То је чудноват случај, рече доктор. Изгледа, као да би хтела да вас послуша, али је нечим спречена. Знате ли, да ли је госпођа још и раније била хипнотисана?

— Имам повода, да у то верујем.

— Насигурно је овде такав случај! Она је послушна из навике неком другом, и то је спречава према вама. Да покушамо, хоће ли се тај туђи утицај моћи разорити! Ја мислим, да ће вама поћи за руком. Оно што смо до сада видели, доказује, да и ви имате на њу великог утицаја, и то моралног утицаја, који се над физичким пре може уздићи него што би обрнуто био случај. Ми то називамо психолошко-сугестивном методом... Дакле! извуците из тога утицаја користи! Говорите нежно с њоме, као што је по свој прилици увек ваш обичај! наговорите је лепом речју, уместо да заповедате...

Барон послуша тај савет, који је довео до циља. Ускоро приђе госпођа Шасен аутоматски столу, који јој је био показан, узе хартију, перо и седе.

— Сад јој можете диктирати, шта хаћете, рече доктор Барило.

— Све? упита барон.

— Сем ствари, који јој вређају осећање стида или су противне њеној савести. Али ако се дуже време експериментише са једном особом, тако да се навикла на послушност, онда се опирање једва може познати; успех је лакши... Дакле, зашто не диктирате!

Ма како да му је било тешко, ипак се барон беше одлучио, да доказ потпуно прибави. Ако би се госпођа Шасен, која је увек била нежна кћи пуна љубави, повела, да пише што би јој он хтео говорити, онда би се могло узети, да је она све написала, што јој је било диктирано — онда би се утврдило, да она у хипнотичком стању изгуби свако владање над собом.

Блеђи још него жена, која се његовој вољи повиновала безусловно, диктирао је:

Мој отац није био према мени никад друкчији, него осион, суров и рђав. Он ме је мрзео, и ја га нисам могла никад трпети“.

Без противљења је она исписала речи, и потписа по налогу бароновом: „Лаура Шасен, рођена Лоранти“.

Он узеде хартију, прочита, јер је још сумњао, поцепа је и рече лекару:

— Проба је била сурова, али несумњива. Ја вам захваљујем за савет.

Затим се окрете госпођи Дипи, која је грозничаво узбуђена присуствовала овом узбудљивом експерименту.

— Њен муж је окривљује рече, да је писала гадна писма, која јој је он сам диктовао, пошто ју је успавао хипнотичким сном.

— Што му је у толико лакше било, одговори госпођа Дипи, пошто је умео да се увуче у кућу и пошто се ноћу овде бавио.

— Можете лито доказати?

— Најстарији слуга у кући пређутао је то из страха од вратара и собарице, који су били у служби Шасеновој. Али откако су обоје отишли, он ми је све признао.

— Да ли се Луј Шасен често овамо довлачио?

— Последње недеље два пут. Пре три дана је око поноћи опет овде био — пред оно вече, кад је госпођа Шасен излазила.

— Тако, тако! што је она сматрала као провиђење, била је, дакле стварност.

Неколико тренутака ходао је барон по салону лагано тамо амо разговарајући са собом: „Што се тиче писама, ту смо, дакле, на чисто; али посета код глумца? Па деликт сам? И о томе хоћу да имам доказа". И окренувши се доктору Баријо, рече смешећи се:

— Ви нисте овде, господине докторе, као уредник часописа за хипнотизам, него као лекар једне болесне жене?

— Разуме се! Зашто то питате? Јесте ли неповерљиви према новинару?

— Према ћутању лекаревом имам више поверења.

— Имате право! Говорите без страха... Али! — додаде, показујући на госпођу Шасен, која је још седела за столом, — наша би се болесница могла лако заморити. Одведите је пажљиво до дивана... Тако, добро је... И сад ћемо је опет пренети у летаргичан сан, који не само што не доноси никакве опасности, него шта више даје нервном систему опорављење и мир... Тако! сад је све као што треба... Е, да чујем, шта имате да кажете.

— Докторе, отпоче барон, до душе миран у души, али кратак и одређен у своме говору, — госпођа Шасен је подигла тужбу за развод брака, а њен муж, за кога је развод то исто што и пропаст, ако пресуда испадне против њега, труди се, да своју жену компромитује пред судом. С тога тврди, као што сте управо сада чули, да је она писала писма ружне садржине. Та писма је она одиста написала; али помоћу вашом знамо ми сад, каквом се она утицају при том повиновала. Али то није све! Он сумњичи ову жену, углед свога пола, браколомством и тврди, да је прексиноћ боравила код свога љубавника.

— Његова жена! узвикну госпођа Дипи.

— Да! његова жена! Оптужба се ослања на, сведоцима поткрепљену, истину, да је госпођа Шасен ноћу сама отишла једном човеку, који се може сматрати као њезин љубавник и кога су за таквога и држали... Каквоме се утицају она при томе повиновала, докторе? Како да се објасни тај поступак?

— Такође сугестијом! одговори Доктор Баријо. Та она је мало час написала на ваш захтев писмо, које у будном стању сигурно не би написала. Исто сте јој тако могли наредити, да оде ма на које место, ма коме човеку.

— Јест; али је она у сну, ја стојим поред ње, заповедам јој. Али је на састанку била будна, далеко од свога мужа, тако да није могао њоме владати.

— Мислите? Зар нисте баш сада чули, да се он још дан пре тога умео увући у њену собу?

— Па?

— Па, без сумње ју је он тамо пренео у пост-хипнотичку сугестију, другим речима: издао јој је заповест, коју она треба да испуни после хипнозе, у будном стању.

— Да ли је тако што могуће?

— Питајте професоре и докторе Бернхајма, Љеврода, Ришеа и т. д.; они ће вам рећи да су могли да сугеришу радње, које је хипнотисана особа извршила доцније, тек после четири недеље, четврт године, па и читаве године дана.

— Та шта кажете!

— Доктор Ладам, доценат на универзитету у Женеви, заступа мишљење, да се ова граница може повући колико се хоће далеко, с претпоставком, да је сугерисана идеја окружена разним моментима за памћење, који су тако удешени, да хипнотисаној особи будући датум чврсто утисну у руку, која треба да је изврши. Време трајања за сугестију само по себи изгледа му да је споредног значаја: али, на против, придаје велику важност спољним околностима које је прате.

— А док та латентна сугестија траје, живи ли таква особа као и обично?

— Разуме се! она се одаје својим пословима и забавама. Али одређенога јој дана повинује се она несвесно, гоњена неодољивом силом, примљеној заповести или, како се то обично каже, својој ранијој сугестији. Али ја сам опажао, кад се тиче заповести која треба да се изврши у најближе време, можда само после неколико часова, да онда хипнотисана особа остаје под утицајем те сугестије, не задржавши ни најмање сећања на то, ни најнезнатнију представу о томе. Обично се може опазити, да је сањива, утучена, немирна, узбуђена, док не изврши заповест, која јој је сугерисана.

Барон и госпођа Дипи се погледаше; обома паде на памет стање, у каквом се госпођа Шасен налазила онога дана, кад се упутила у улицу Риволи.

— Да ли хипнотисана особа, питао је барон, кад сугестија прође, наставља свој начин живота онде, где га је прекинула?

— Дабоме! И то и не слутећи, да га је прекидала туђом вољом. Али покадшто се јављају и необични симптоми: непријатно осећање, мука, тежина у глави, напади заглупутости, нека општа сањивост. Зато сам ја свикао, да своје болеснике ослободим сугестије. Под овим разумем поступак, којим их ваља на ново пробудити после пост-хипнотичког чина, дакле кад је сугестија престала, као што ви сада треба да пробудите госпођу Шасенову, код које је сугестија обављена за време сна.

— Шта треба да чиним, ако хоћу да је пробудим?

— О! веома прост посао — тако прост, да би будале и лудаци, са којима се не може ништа отпочети без сложеног апарата, без театралности и шарлатанских маневара, не верујући окренули главу. Дахните болесници енергично у чело и очи, прљежним махањем руку добавите јој више ваздуха и раскопчајте јој груди. То је у сваком случају довољно да се неко пробуди из летаргичног сна. По неки пут је шта више довољно само рећи: „пробуди се!"

— Ај, ај! рече барон, могло би се скоро помислити, да је Луј Шасен био ваш ђак! Прво сугерује својој жени, да оде једном љубавнику, који се као такав налази само у фантазији, а чим она крочи ногом из куће, у коју је послао, он је ослободи сугестије.

— Да, јер се боји, да се може разболети, да може претрпети нервни грчевити напад, синкоћу. Сваки позвани лекар сместа би погодио узрок болести. Већина данашњих лекара прати експерименте у Салпетријери са великим интересовањем. Само се још неколицина из старе школе уздржавају од тога.

— Ја, драги докторе, рече барон, верујем безусловно вашој поуци. Радња, коју је госпођа Шасен извршила, помоћу вашом постала ми је сасвим јасном; теоријски ми је доказано, да на бедну жену не пада никакав грех, или бар да не носи никакву одговорност. — Али ја се чврсто држим принципа, да никојој науци не сме недостојати санкција праксом — и с тога бих хтео да и пост-хипнотичку сугестију изведем сам, пошто смо управо сад проучили другу сугестију.

— Разуме се! Шта желите да заповедити болесници?

— О! ма какву радњу... Идете ли одавде кући?

— Идем; сад ће ми бити час примања.

— Смем ли болесници заповедити, да кроз два сахата дође у ваш стан и да вас консултира?

— Наравно. Ви јој шта више, можете улити веровање, да пати од узетости десне руке, од које је само ја могу излечити. Она ће вам неоспорно веровати.

— Да покушамо!

— Прво вратите болесницу у самнамбулски сан. Затим се ставите с њом у везу, говорите с њом, покушајте да од ње добијете одговор и онда јој сугеришите заповест и мишљење! Препоручујем вам јасан разумљив језик, сасвим одређене заповести, тачне наводе, који искључују сваку сумњу. Молим још једну незнатну околност: кад јој будете заповедали, метите јој прст на чело.

Барон је извршио све тачно по препоруци. Кад је рекао госпођи Шасен, да болује од узетости једне руке, она је порицала и рече да нема никаквих болова. Али он поново своје речи и кад је осетила, да десну руку одиста не може да покреће, пристала је, да после два сахата оде доктору Баријо, у ту и ту улицу, тачно у тај и тај број.

Најзад је барон пробуди. Она остаде још за неко време збуњена, па је онда покушавала да се прибере као неко, који се још није испавао и радије би наново заспао него устао. Али се мало по мало опорави и упусти се, ма да још непрестано сањиво и збуњено с бароном у разговор, који је раније водила, не знајући ништа о поступцима или разговору за време сна, не сећајући се ни узете руке, ни посете докторове, који се беше удалио мало пре њенога буђења. (Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да, по нашем мишљењу, нема места жалби противу оних решења председника општинског суда, којима би он по тачки 5. члана 46. закона о устројству општина и општинских власти дисциплински кажњавао општинске званичнике и кметове (чланове општинског суда), јер тај законски пропис нигде не говори ништа о жалбама; а, да је законодавац хтео кажњеним званичницима и кметовима дати право жалбе и оваквим случајевима, он би то и у закон унео.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

1., Да општински судови не треба да наплаћују ону таксу од 0·50 динара у таксеним маркама, која је предвиђена у ТБр. 1 VII дела закона о таксама и која се наплаћује само код државних власти.

2., Које таксе треба општински суд да наплаћује у таксеним маркама предвиђено је у ТБр, 98 закона о таксама, а које ће опет таксе наплаћивати у корист своје касе предвиђено је у ТБр. 96, 97 и 97-а истога закона, као што смо то објаснили у 38 броју «Полицијског Гласника» од ове године; и,

3., Кад неко лице поднесе општинском суду једну тужбу противу два или више лица за *једну* иступну кривицу коју су му они заједнички и једновремено учинили, онда на тој тужби треба, по ТБр. 87 закона о таксама, да прилепи само 2 дин. таксе у маркама, а не за сваког туженог по два дин.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милан К. Поповић, калфа сајџиски који је радио код г. Милана Милетића, сајџије у Шапцу, ноћу између 24. и 25. тек. месеца покрао је свога газду и однео му: 100 динара у новцу, један џепни сат и неке алатке сајџиске. Милан има 20 год., средњег је стаса, плав, очију и бркова плавих, косе смеђе и гргураве, с десне стране врата има белегу од шкрофула. За крадљивцем наређује се живо тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа шабачког с позивом на депешу Бр. 13631, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 29080.

Тодор Милановић, земљоделац из Буровца, округа пожаревачког који је, као притвореник пожаревач. прв. суда, био на посматрању у окружно, пожаревач.-болници, ноћу између 19. и 20. прошлог месеца побегао је из болнице. Он има 26 год., стаса је повисоког, ћосав, косе смеђе, носа малог, на челу и потиљку има белеге од убоја, а на левој руци нема једног прста: у оделу је сукненом. За одбеглим Тодором, који је био под судом због више опасних крађа, наређује се најживље тражење Пронађеног, под сигурном стражом, треба спровести поменутом суду, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29171.

Војин Јовановић, земљоделац из села Сигупчевића, среза ариљског окривљен је код среске власти због опасне крађе ради чега је, пре месец дана, побегао из места рођења. Он има 23 год., средњег је стаса, плав, бркова малих плавих. Начелник поменутог среза актом Бр. 9265 моли за тражење овога крадљивца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29172.

Миливоје Чокић, тежак из Ковачевца који је био под ислеђењем за убиство своје жене, ноћу између 16. и 17. т. м. побегао је из ово среског притвора. Миливоју је 48—50 год. средњег стаса, у опште црномањаст, црних бркова, које увек носи на ниже обешене, косе црне, у опште ретке, по врху темена ћелав је. Од одела имао је на себи гуњ и фермен од сукна браун боје, кошуљу и гаће од тежињавог платна, на ногама шарене чарапе и грађене опанке, а на глави црну кожну шубару. По нарафи је врло миран и тућав тако, да се неби могло ни помислити да је убица. Он је у притвору судском научио да прави висећа кандила и полеље од жица и неких шарених куглица које справља од печеног хлебног теста, вероватно је да ће овај свој производ и у бегству израђивати и продавати макар средством других. Миливоје се док је у притвору био бријао, али је вероватно да ће сад у бегству пустити браду која ће му бити црна и пуна каква је била кад је у притвору дошао. Начелник ср. јасеничког (Паланка) актом Бр. 17361, моли све полицијске власти да Миливоја у своме кругу потраже па нађеног њему стражарно спроведу.

Мориц Вајнбергер, родом из Хомоне у Гор. Мађарској, Јевреjин по народности, проневерио је 25. пр, мес. 15000 круна фабрици Пашка и комп. из Б.-Пеште, код које је био благајник и побегао. Он има 47 год. средњег је стаса,

добро развијен, округлог лица, високог чела, брада и бркова проседих, кратковид је, зуби су му фалични, ход егав, говори: мађарски, немачки и енглески. На молбу овдашњег аустро-угарског генералног консулата, управа града Београда актом својим Бр. 29277, позива све полицијске власти, да на Морица обрате најживљу пажњу, а у случају његовог проналаска, да га притворе и о томе одмах њу управу известе.

Ноћу, између 22. и 23. пр. месеца, непознати зликовци извршили су разбојништво над Милојем Мирчетићем, земљоделцем из Скеле, среза посав. округа ваљевског и том приликом отели му и однели: једну ниску од 40 бушених дуката, 2 велика дуката и 15 новчаница од по 10 динара. Један од зликоваца, по опису Милојевом, био је Банаћанин и могао је имати око 40 година, високог је стаса, плав, великих косматих бркова, преко одела имао је дугачки плави шињел, а од оружја кратку остругушу. Начелник поменутог среза депешом Бр. 9033 моли све полиц. власти за живо тражење разбојника и пљачке. Акт управе гр. Београда Бр. 29388.

Г. Драгољубу Божиновићу, мрвеном трговцу из Књажевца, који се 28. пр. месеца по подне враћао железничким возом из Штајнбруха у Београд, украдено је у самоме возу а на путу између Б. Пеште и Н. Сада **5000** круна у разним аустриским новчаницама, 2 записа (бона) главне српске државне благајне од по **5000** динара. оба издата у марту месецу 1894 год. и под Бр. 24 и 25; за тим, један нов, златан и дугачак женски ланац, 7—8 српских новчаница од по 10 динара, неколико срећака краљевско српске државне класне лутрије и један бележник са натписом: «*Својина Драгољуба Божиновића*». Управа града Београда актом својим Бр. 29276 позива све полициске власти на живо тражење за крадљивцем и покрађом, а мењачима скреће пажњу на бонове под означеним бројевима. Г. Божиновић обећава награду од 1000 динара ономе ко би ухватио крадљивца са покрађом.

Ђезе Дајч — Виктор, родом из Кечкемета и бив. чиновник пореског одељења у Б. Пешти, проневерио је 1. тек. месеца **588 000** круна државног новца и побегао. Он је стар 23 год., висок 174 см., округла лица, плаве косе, очију плавих бркова малих и плавих. Одевен је у угасити зимски капут са црном крогном, а на глави има тврди црни шешир. Новац који је покрао, састоји се из 293 ком. по 1000 форинти, 200 ком. по 100 форинти, а остало су десетице. На молбу Будим-Пештанске полиције, управа града Београда позива све наше полиц. власти на трагање за овим крадљивцем, а онај који га ухвати добиће **4000** круна награде. Акт управе гр. Београда Бр. 29668.

ТРАЖИ СЕ

Саву Милосављевића, бив. сарача из Смедерева, окривљеног због крађе, тражи кварт врачарски управе гр. Београда актом Бр. 15795. Пронађеног треба спровести поменутом кварту, или непосредно управи с позивом на акт Бр. 29620.

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази. II. *Стручни и научни део:* 1) Кретање казними дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Жена под истрагом; 3) Симуловање глувонемости и душевне болести. III. *Поучно забавни део*: 1) Један необичан изрод; 2) Момоло, слика са талијанског сокака; 3) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. IV. *Поуке и обавештења*. V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављен је:

за ванредног секретара прве класе Министарства унутрашњих дела, Велимир Милојковић, бивши председник првостепеног суда.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године П№ 25·585 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, на основу члана 24. и 25. и тачке 4. члана 68. под I. закона о устројству општина и општинских власти, постављен је:

за председника општине пиротске, Велимир Милојковић, ванредни секретар прве класе Министарства унутрашњих дела, по потреби службе, с тим, да из касе општинске ужива на име плате три хиљаде и пет стотина динара годишње, а вишак плате до суме, коју има у државној служби, да прима из државне касе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године П№. 25·586 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 25. и 26. закона о устројству општина и општинских власти, решено је:

да се Милутин Адамовић, председник општине смедеревске, уклони са тога положаја, по својој молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године П№ 25.537 у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 24. и тачке 4. члана 68. под I. закона о устројству општина и општинских власти, постављени су:

за председнйка општине смедеревске, Тоша Марковић, досадањи председник општине алексиначке, са платом од две хиљаде и пет стотина динара годишње, по потреби службе;

за председника општине врањске, Риста Стајић, трговац из Врање, са платом од две хиљаде и пет стотина динара годишње;

за председника општине лесковачке, Сотир Тодоровић, трговац из Лесковца, са платом од две хиљаде динара годишње;

за председника општине алексиначке, Милун Миљковић, трговац из Алексинца, са платом од једне хиљаде и осам стотина динара годишње;

за председника општине прокупачке, Мика Х. Тонић, трговац из Прокупља, са платом од једне хиљаде и пет стотина динара годишње.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године П№ 25.538. у Београду.

РАСПИС

МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СБр. 10.900

2. новембра 1901 год.

Београд.

Свима начелствима и управи града Београда

У циљу да се спречи уношење заразних болести из народа у касарне наређено је расписом од 2. Јануара 1885. године, КС№ 9573—84 год. да се из места у којима влада нека заразна болест упућивање регрута у команде не врши све дотле, док зараза не престане. Али, како се дешава да војници, који су били код својих кућа на одсуству, уносе заразне болести у касарне кад се са одсуства врате, само зато, што команде не знају да ли у местима, одакле се војници враћају има заразних болести, — то на представку Гос. Министра војног од 30. октобра ове год. Л№ 3.408, а да би се спречило ширење заразних болести овим путем

Наређујем:

Да окружна Начелства одмах извештавају дивизијског команданта, чим констатују да се у неком месту њиховог округа појави каква заразна болест. Кад зараза престане дужне су опет одмах известити дотичне дивизијске команде, како би оне биле у стању доносити потребне наредбе о кретању војника.

Министар унутрашњих дела,

Н. Д. Стевановић

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (6)

За год. 1899 рећи ћемо одмах, да је, посматрано у опште, боље од предходних година. То је, у осталом, била природна последица озбиљнога и енергичног рада полиције сигурности у предходне 3 год. — рада, чије се благотворно дејство још очитије показује у току идуће 2. год.

Изгледа, као да су стари злочинци, крадљивци и кесароши у овој години почели долазити до уверења: да је престоница, ако не са свим изгубљена, а оно бар веома опасна за њихове операције, те су се с тога повукли у унутрашњост.

Сем овога, један њихов велики део похватан је у току ранијих година и, по изреченој осуди, спроведен у казамат. Како су међу њима били најокорелији и најопаснији елементи, то је полиција, по што се њих отресла, могла са много већим успехом гонити остале, а она је то и учинила.

Опште стање казнимих дела у току ове год. било је овако: убиства **2,** детоубиство **1,** покушаја убиства **7,** самоубистава **8,** покушај самоубиства **1,** разбојништво **1,** опасних крађа **74,** простих крађа **63,** повреда тела **6,** превара: простих **2,** иступних **6,** утаја: преступних **3** а иступних **5,** иступних дела у опште **5987.**

Већ и сам овај општи преглед довољан је доказ о напретку полиције сигурности у овој години, ну то ће се још боље увидети специјалним аналисањем побројаних казнимих дела.

Тако, оба убиства из ове године резултат су тачног и савесног вршења дужности од стране органа сигурности.

Један чувар осуђеника убио је априла месеца у Топчидеру једног од најокорелијих зликоваца — Ђорђа Радосављевића, циганина, који је, већ по трећи пут, био на осуди. Убио га је у бегству, које он беше предузео са још 2 осуђеника.

Друго убиство извршено је од стране једног ноћњег стражара ноћу између 18. и 19. септембра. Исти је убио Косту Павловића, опасног лопова и бив. осуђеника, који те ноћи, а у циљу крађе, беше обио врата на хлебарници Михајла Трајковића овд. Опажен од стражара, отпочео је бежати, али се овај натури за њим, и у једном дворишту улице „Сарајевске“ испали на њега 3 метка, од којих га један смртно рани. Од добивене ране Коста је сутра дан умро у опште државној болници, а стражар је, због своје ревносне службе, предложен команди жандармерије за одликовање.

Од **7** покушаних случајева убиства, **3** су потицала из љубави, **2** из међусобне свађе, а **2** су дело атентатора Кнежевића. Жртве љубоморе биле су 2 распуштенице и 1 типограф, који је био напустио обману девојку, те је ова с тога, баш на сам Митров-дан, избацила на њега један револверски метак, али га није погодила.

Распуштенице су, међу тим много горе прошле. Њихови бив. мужеви, вероватно на угледу на убице милосница, из предходних година, напали су их на сред улица и ножевима их тешко повредили.

Сви извршиоци ових дела били су похватани и предани суду на осуду.

Детоубиство и у овој години остало је непронађено. Мртво новорођенче нађено је било у улици „Душановој“ на дан 14. децембра. Лекарском секцијом утврђено је, да је било рођено живо, па је доцније услед велике хладноће умрло.*)

Самоубиства у овој години умањила су се за половину према онима из предходне. Њихов највећи број пада у месецу августу **4** за тим у септембру **2** и онда долазе месеци: март и април са по **1** случајем. Интересантно је, да у месецима: августу и септембру год. 1896. и 1897. нема ни по једног случаја самоубиства, док их у овој години, као што се види, највише пада у тим месецима.

Узроци овим самоубиствима потицали су: из материјалне оскудице за **2** случаја, због болести **1**, страха од казне **1** љубави **1**. За остала **3** случаја узроци су непознати.

Начини, којим су ова самоубиства извршена, доста су разноврсни. Тако, за **2** од њих употребљен је револвер, **2** су извршена помоћу вешања, **2** лёзањем на жељезничке шине и **1** дављењем у води.

Самоубиства на шинама непозната су у току предходних година, а у овој години што је интересантно, извршена су, и то оба, од стране бив. жељезничких службеника.

Сем ова **2** жељезничка службеника, међу самоубицама у овој години налазили су се: **3** трговца, **1** чиновник (полиц.) и **2** занатлије.

Године старости ових самоубица јако се разликују, јер се крећу између 20—75. Ну највећи њихов број (4) пада између 45—50, а 2 између 32—37 година.

И међу самоубицама ове године нема ни једне *женске*.

Покушај самоубиства извршила је једна жена, родом из Лознице скакањем у Саву, близу штека српскг бродарског друштва. Спашена благовремено, изјавила је: да је хтела себи живот одузети услед рђавог брачног живота и бедног материјалног стања.

И разбојништва из ове године, као год и она из предходне, одликују се великом дрскошћу. Извршено је ноћу између 28. и 29. августа на Бањичком пољу, а од стране 2 војника сталног кадра и 1 војног служитеља. Разбојници су напали Ратка Радовановића, бив. спекуланта из Куршумлије, који беше дотерао у Београд стоку ради продаје, па по што су га предходно везали и с голим ножевима попретили убиством ако виче за помоћ, отели су му 31 динар, колико је свега и имао код себе. По што су га још заклели „*Св. Јованом*,“ да о овом злочину ником не казује, разбојници су побегли оставив сиротог Ратка свег увезаног конопцима. Тек сутра дан наишли су неки околни чобани и ослободили га веза, а по том га упутили у кварт врачарски ради подизања тужбе. И ако разбојници не беху оставили никаквих трагова за собом, ипак је истражна власт, само на основу тачног описа њиховог, успела да их, у току од 3—4 дана, пронађе и похвата.

За велику срећу Раткову он беше, на један дан пре овог догађаја, послао поштом кући 670 динара.

Крађе из ове године, и ако бројно нешто мало веће од оних из претходне, изостале су далеко од њих у погледу своје опасности, под којом разумемо начин, време и место извршења. То су, већим делом, крађе веша из отворених дворишта, живине и других ствари из незакључаних шупа, затим крађе слугу према господарима и најзад, крађе по купатилима, излозима и трговима. Нема спора, да и овакове врсте крађа морају озбиљно занимати полицију сигурности, али је, на сваки начин, огромна разлика између њих и оних из претходних година где крадљивци, у сред престонице, харају пошту, секу касе, разбијају дућане, и т. д.

Сем овога, има још једна ствар која се мора имати у виду, приликом оцене рада полиције сигурности у овој години. То је, свима нами добро познати Ивањ-дански атентат, који је, нема спора, много пореметио овај ред скрећући, за кратко време, полицију сигурности, са њеног правог пута. Само њиме, може се објаснити, што од 57 крађа, колико је извршено у другој половини ове год. није пронађено више од **14**, дакле **26.3%**, док је за време првих шест месеци тај број износио **86.2%**.

Укупни број крађа у овој години износио је **137**, дакле за **12** више од броја из претходне год. Те крађе биле су овако распоређене: у јануару **12** (6 опасне и 6 просте), у фебруару **17** (9 опасне и 8 просте), у марту **13** (6 опасне и 7 просте), у априлу **7** (5 опасне и 2 просте), у мају **12** (5 опасне и 7 просте), у јуну **11** (6 опасне и 5 просте), у јулу **14** (8 опасне и 6 просте), у августу **12** (9 опасне и 3 просте), у септембру **9** (5 опасне и 4 просте), у октобру **10** (7 опасне и 4 просте), у новембру **5** (2 опасне и 3 просте), у децембру **7** (5 опасне и 2 просте).

За све ове крађе ухвећено је и предато суду **78** лица. Од овог броја њих **49** били су раније осуђивани, а остали долазе на кесароше, млађе у опште, надничаре, келнере, и т. д. Међу осуђиваним лицима **2** су била у четвртом повратy, **9** у трећем, **14** у другом а остали у првом.

Најзад, укупна вредност свих покрађа износила је **12590.**

Од осталих казнимих дела у овој години вреди поменути иступе и преваре. Као што смо већ видели, први су се у овој години знатно појачали јер достижу број од **5987.** Овај огроман број резултат је оног силног протеривања за време ванредног стања. Сами иступи због скитње, достижу цифру од **3100.**

Што се тиче превара оне су све похватане, а међу њима су биле најинтересантније оне, које су се односиле на тражење „*закопаног блага*“. Представници ових превара беху: Андреја Димитријевић из Солуна и Ђорђе Николић — Козић из Аустро-Угарске. Први је, помоћу „*чаробног кључа*“ и „*неких записа*“, које је продавао лаковерном свету, означавао места на коме има закопаних новаца, а други је, показивањем тестамента неког Августа Бојне-а потомка кнеза Лазара (?), у коме се помињаше силно закопано благо у западном крају Србије, мамио од појединих лица новац за куповину потребних машина за копање тога блага, по што је он већ пронашао место на коме је оно закопано, а то је, вели, негде у округу подринском. На овај начин варалица Ђорђе годинама је обмањивао поједине имућније сељане у округу ваљевском и подринском, док најзад није пао власти у шаке у половини месеца октобра. Проказао га је неки Ђорђе Петровић, тежак из Белог Поља, среза посавског, округа ваљевског и то онда, када је све своје знатно имање упропастио, односно продао, да би само могао Ђорђу дати потребну суму новаца за „*машине*“. Приликом вођења истраге, утврђено је, да је Ђорђе на исти начин придигао 250 динара и Николи Јевтићу, стругару са Уба. Ван спора је, да је било још ваздан Ђорђевих жртава, али се људи, од срамоте, нису хтели јављати.

По издржаном затвору Ђорђе је прогнат у Аустро-Угарску на свагда и скоро је 2 године како се о њему ништа не чује.

(Наставиће се)

*) Један од наших највештијих агената, трагајући за овим злочином дуже време, прибавио је био доста јаких основа против једне „*госпођице,*“ али како се она у скоро удала за мужа који је, како изгледа, све акцептирао, ствар је остала несвршена. Интерес морала с једне, и моментална оскудица правних доказа с друге стране, онемогућили су сваки даљи рад истражне власти по овоме злочину.

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(НАСТАВАК)

3. Сексуално.

α). *У опште.* И ако ми знамо, да нису баш само „глад и љубав“ што „вреву одржавају,“ то ми ипак познајемо онај свеопшти утицај, који су љубав и све, што уз њу спада, од вајкада у току догађаја заузимали. И ако је ово у опште тачно, то је онда питање о сексуалним утицајима много важније код жене него код човека; јер код ње делује читава гомила сексуалних момената, који дубоко захватају, и који су мушкоме телу потпуно непознати. Не би никако било довољно, кад би ми обратили пажњу само на физиолошке промене у соматском животу жене, на менструацију, трудноћу, порођај, периоду дојења и климактеријум; ми морамо обратити пажњу и на оне, можда још важније психичке моменте, који се рађају из саме природе жене и захтева̂ културе и обичаја̂. Мора се објаснити и значај онога карактера, који од момента, кад иза њега стоји детињство, има тежњу да свију месеца кроз извесно време нешто притаји; мора се објаснити, шта значи то, кад ове тајанствености, за време трудноће, пред децом и млађим људима обично дуже него иначе трају, и ако се не може порицати, да ту велику улогу игра и обичај, који женама налаже више уздржљивости и на њихово биће има увек велики утицај. По нашем мишљењу, жена кад мрзи, кад јој је неко непријатан, она то још и може отворено показивати; али кад љуби, она онда то не сме јасно ни наглашавати а најмање пак још и прва почети: све се мора страпутицом, скривено и узгредно догодити, и кад то тако кроз хиљаде година траје, онда то мора и овоме карактеру позајмити извесан одређен израз, који је за нас криминалисте од највеће важности. Често је довољно само да се потсетимо на ову околност, па да разрешимо читав низ појава.

Прелазимо на саме те поједине моменте.

β). *Менструације.* Овај особени, нама људима ничим сличним ни из далека не наглашени догађај, у животу жена је у психичком погледу од много веће важности, него што се то обично узима. У многобројним случајевима, у којима се сумња, да је на какав злочин или исказ имала утицаја и менструације, обично се мора консултовати лекар; али се у исто време и судија, већ стога да би и лекара могао позвати, мора привремено и сам умети оријентисати у томе, кад у извесном одређеном случају постоји менструација. Кад лекар дође, његов је задатак само да утврди: кад су катаменије наступиле, и дали се болесни моменти могу открити. Психолошка оцена и овде је ствар само судије, који у своме образовању мора Психологију познавати исто толико, колико и лекар.

О соматском бићу менструације, може се довољно наћи у сваком уџбенику Физиологије. За нас је само потребно да знамо, да у нашем климату мензи почињу од 13—15 године, да се свршавају у 45-ој до 50-те; даље да је међувреме у нормалним случају један сунчани месец (27—28 дана); да менструација траје 3—5 дана, и да је после свршене менструације сенсуални нагон већином појачан. Сем овога важна је и околност да већина жена за време периоде показује и у своме душевном животу врло приметну промену, тако да за то време наступају и извесне психичке изјаве, које су им иначе потпуно стране.

Пошто се ми у већини случајева најчешће питамо, да ли су мензе већ наступиле, то никако не можемо бити равнодушни према оној примедби (од Штрола и Ландоа) по којој већина жена менструира у првој четврти месеца, а врло мало њих у време новога и пунога месеца. Веће поузданости за узимање, да ли су мензе већ наступиле или не немамо; од народа саопштени знаци [особити изглед, необичан сјај очију, рђав задах из уста или од испарења] потпуно су непоуздани, а други знаци [нелагодност, умор у ногама и т. д.] су такви, да их је лакше и простије добити директним питањима, или лекарским прегледом.

Ако дакле постоји сумња да је менструација имала утицаја на злочин или исказ, и ако се други и горе наведени знаци подударају, онда још треба утврдити, да ли је у питању и какав психички догађај, на који су мензе могле утицати. Као најбоља монографија у овоме правцу, бити без сумње на Икарова,[1]) која ове моменте свестрано расправља.

[1]) Ikard „La femme dans periode menstruelle“ Paris. 1890).

Осврнемо ли се да посматрамо ствар у појединости то ћемо наћи да већ Осијандер[1]) обрате пажњу на велику важност, коју треба придати почетку менструирања. „Никада није девојчица нежнија и повученија, духовитија и фантастичнија и у исто време размишљању наклоњенија, као у почетку године развића, нарочито пре него што месечна периода отпочне и свој правилан ток утврди.“ У овоме је времену дакле опасност, да девојчица која се развије, не учини злочин врло мала, можда мање него у сваком другом добу; али у толико пре се је бојати, да такво створење не постане жртва понудама каквог похотљивца, или да и сама лакомисленошћу не учини себи ово зло. Ово је у толико чешћи случај, кад се околности тако склопе, да девојчица ништа не ради а при том даровита је. Не заузете душевне особине, досада, пробуђена воља за размишљањем и сањањем стварају једну опасну мешавину, која се појављује у облику чежње за интересантним догађајима за нечим романтичним или бар необичним. Сексуалне ствари су можда још са свим или само једним делом својим непознате, али ту је покрет у овоме правцу, и тако се рађају оне по себи нехармоничне сањарије о авантурама из којих се опет рађа она опасност, кад нешто фантастично има оскудна начела и наклоност на неистини. У томе су сви предходни услови за оне познате случајеве о неправилном оптужењу, о лажним тужбама за одвођење, о силовању, као, тако исто, и о паљевинама, љубавним писмима и оговарањима и клеветањима сваке врсте.

Сваки од нас довољно познаје такве тужбе, сваки зна како се често не може ишчудити, како се иначе „тако мирна, ваљана и тиха девојчица“ могла одлучити и на такве „неразумљиве“ шале. А ако би се испитао, да није „шала“ баш у време првих менза извршена, ако би се приметило да је баш тако, и утврдила се још и необична промена, која је на њој примећена, — онда би судски лекар цео догађај оајаснио. Ја знам више случајева учињених злочина од стране полуразвијених девојчица и која им се у почетку никако нису могла приписивати. Међу њима је била једна паљевина, једна увреда Вели чанства, учињена путем многобројних анонимних писама, и једна клевета, учињена саопштењем о извесном потпуно измишљеном одвођењу. У свима овим случајевима, пошло је за руком да се утврди, да су дотичне девојчице извршиле дела у времену прве ментруације, да су иначе мирне и уљудне, али и да при првим идућим мензама такође на њима опазимо необичан немир и узбуђење. Чим су мензе пак узеле свој правилан ток није ништа више примећено ни од свију пређашњих промена и девојчице не показиваху више никакве наклоности за чињење злочина.

Слична опасност за таква створења постоји и онда, кад треба да искажу примедбе, које су или саме по себи интересантне, или се само њима чине интересантним. Овде треба двоструко обратити пажњу. Прво, да ли је дотична девојчица у времену опажања предмета о коме је реч, менструирала и затим да ли је и времену давања исказа имала катаменије. У првом случају, она је више видела, него што је приметила а у другом она обично уображава, да је више видела, него што је и у ствари било. Како су пак искази младих девојака непоуздани и какву пометњу они изазивају, то зна сваки; али се ретко кад примећује, да ова непоузданост није код исте индивидуе и стална, него да се обично мења са потпуном вероватношћу. Доиста судија готово никада није у стању да разноликости у исказима једне такве девојчице процењује, пошто и њу као сведока види обично једном, највише два-три пута; стога се ни разлика у њеној наклоности ка истини не може ни приметити. Срећа је још само то, што су искази таквих девојчица, које први пут менструирају, кад су неистинити, обично врло карактеристични, пошто су увек испреплетани романтиком чудноватостима и интересантностима. Нађете ли само ову склоност, која просте и свакодневне догађаје хоће да престави као нешто особито изванредно, то онда нека вам то увек буде опомена, исто као и кад се исказ девојчице не слаже са исказима других, или кад је већ пошло за руком да се открије њена жеља за претеривањем у романтично. Хоће ли се у томе још поузданије ићи, онда колико се вере може њеним исказима поклонити, моћи ће се дознати испитивањем људи, који је из ближе познају. Ако се и при томе појаве сумња да су мензе имале утицаја,

[1]) Joh. Osiander, „Die Entwicklungbkrankheiten,“ Tübingen 1820

онда ништа друго не остаје него доћи до истине директним питањима и у случају потребе и лекарским прегледом. Покаже ли се да је опажај или исказ из времена прве периоде, онда се може са највећом вероватношом узети, да је сумња да постоје груба претеривања ако не и потпуне измишљености сасвим оправдана.

Али не само да су за судију само прве мензе опасне, него је и жена само ако менструира исто тако као и девојчице, сумњива као сведок; и то како у погледу опажања, тако и у погледу самога исказа. Још је Барон од Рајхенбаха[1]) саопштио, да је за време менструације код жене врло појачан сензитивитет. И ако је овај фамозни откривач Од-а и у овоме правцу нанео на пут много безумља ипак и као проналазак креозата, парафина и еупиона и т. д. доказује, да је био врло вешт човек и изврстан посматралац. Он сензитивитетење свакојако назива: примљивим за Од-појаве; али нема сумње да су његови „сензитивни“ људи били просто нервозни, који на спољне утиске јако реагују. Но како се његово саопштење слаже и са другим опажајима то слободно можемо узети, да су његова посматрања бар то показала, да су жене за време менструације много узбудљивије, осетљивије и раздражљивије, него иначе. Познато је, да при извесним нелагодностима улиса опажања јако појачана; да је пре него што добијемо кијавицу, чуло мириса по правилу увек појачано. При извесним главобољама смета нам понека вика, коју у здравом стању и не чујемо; а како је према додиру осетљиво какво повређено место, знамо већ довољно. О овоме постоје многи радови који иду до у најдубље финесе, на име од: Дорна, Лајдена, Шванера, Доната, Нотнагела, Дена и т. д. Стога ћемо морати веровати и жени, чије је тело за време менструације сво узбуђено, да су јој и чула за то време појачана, нарочито чуло пипања и осећања коже. Ова је околност важна за нас у многоструком погледу. Стога нећемо држати за невероватно, кад нека жена у време менструације оће да чује, види и осети ствари, које други и она сама у друго доба не опажа. Ми ћемо таква схватања само свести на мало скромнију меру с чим ћемо бар још бити на чисто, да границу између финијег осећања и просте осетљивости није лако наћи. Према овоме ми видимо један поступан прелаз из сензитивитета ка најљућој раздражености, која је најчешћи извор прекорачењима и под чијим утицајем стоји и сведок и оштећени и окривљени.

У опште је познато, да несравњиво већи део тужбе за увреду части, потиче од жена, — интересантно би било знати, колико је таквих тужби потекло од жена у времену менструације. Наравно да овакву статистику није нико водио; али је факат, да би се увек добро чинило, кад се расправа о увредама части жена, никада не би свршавале четири недеље доцније од дана увреде, јер ако им је увреда части учињена за време менза, онда је извесно да ће оне и четири недеље доцније бити исто тако узбуђене и противне свакоме изравнању. Ја сам једном позвао једнога угледнога, мирнога грађанина, једне мале варошице, чија се жена непрестано iniuriam causa тужила, с намером да то једном прекратим, али добих одговор, да је његова жена „добра душа“ само што у извесно време у месецу „као да ђаво уђе у њу“, непрестано тражи зађевице и за час се нађе тешко увређена. (наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горонових мемоара)

Нема дана, а да се парискоj полицијској префектури не достави велики број нестанка појединих лица, међу којима има: одбеглих мужева, младих девојака, које су напустиле родитељску кућу, удатих жена одбеглих у друштву каквог љубазника, не рачунајући овде оне очајнике, који остављају овај свет не известивши своје.

Родбина која се обраћа са захтевом, да се потражи нестало лице, изјављује готово увек да страхује, да дотично лице није постало жртвом каквог злочиног атентата. Међутим, од 10.000 случајева нестанка лица, нема може бити ни једног јединог који би био резултат каквог злочина. У овоме као да игра улогу и неко питање части, јер личности које се обраћају молбама, да им се пронађе муж, жена или кћи, — неће никако да допусте, да се предпостави случај каквог самоубијства, а још мање случај каквог бегства.

Сећам се још добро онога што ми се десило једног дана са извесним лицем из најотменијег света, веома чувеног имена. Беше дошао к мени с молбом, да му потражим жену, која се, пошто је изашла из куће ради поруџбине шешира код модискиње, није више вратила кући, а коју није могао да нађе ни у Моргу[1]) ни у болницама.

У разговору са њим, приметих му могућност постојања самоубијства или злочина, ну ове претпоставке беху оглашене за невероватне од нас обојице. Потом бих принуђен да му говорим, наравно са великом дискрецијом, о могућности каквог бегства из љубави.

На ово муж, нашавши прилику да заборави мало на свој дубок и искрен бол, удари у смех.

— Молим за извињење, рећи ће он; ја, заиста, немам воље да се смејем, али је та помисао и смешна и апсурдна за сваког оног ко познаје моју жену! Преварен — ја?! Ја... *soci*, да употребим реч Милијерову! Молим вас, пустите ме да се смејем. Та господине, моја је жена права светитељка! Па, држите ли ви, да би једна светитељка могла варати свога мужа?

Шта сам могао друго да урадим до да се поклоним са целим респектом, који дуговах овим узвишеним илузијама!

На моје велико запрепашћење, муж понова отпоче говор.

— Хоћете ли да вам изнесем, господине шефе, једну претпоставку, која ми изгледа вероватна? Е, дакле, чујте ме. У пркос њеним осећајима крајње религиозним, моја жена има и један недостатак: претерана је кокета. У исто време пати и од нервозе.... Видите ли, господине, она се могла заборавити једног тренутка, прегледајући одељења у Louvre-у и Bon-Marché-у.... Дакле, појављује се могућност постојања какве краће у једном од ових великих базара. Ох! ви ћете је наћи у Dépôt-у!

Са извесним сажаљењем посматрах овог веома васпитаног и богатог човека, високог положаја у друштву, који радије претпостављаше да му је жена извршила крађу, но да и за један тренутак призна, да му жена има љубазника.

Да бих га задовољио, отпратих га до депо-а, где наравно не нађемо госпођу.

Неколико дана доцније, пошто су учињени сви потребни кораци, дознах да неки млад човек, син најприснije пријатељице нестале даме, беше такође изашао једне вечери и да од тога доба није нигде више виђен.

У пркос поштовања које дугујем светитељкама, не могох се уздржати да не доведем у везу ова два нестанка, и ускоро имађах непријатну дужност да известим мужа, да му жена не беше крадљивица, већ да је просто „придигла“ једног младића десет година млађег од ње.

Ова анегдота и много других истог жанра, довољне су да објасне, од како су, обично, мале важности, у таквим случајевима, обавештења добијена од стране родбине.

Кад каква дама дође и плачући преклиње, да јој се пронађе муж, који се већ три дана није вратио кући, додајући, да се боји, да га нису убили ради покрађе, пошто је изашав из куће понео новац са собом, — агент, који предузима истраживање мужа, увек помисли:

— Ево још једнога, који се спарио са каквом donzelle[2])!

Исто тако, кад су улоге промењене и кад се муж обрати са захтевом, да му се потражи жена, која је изашла да учини какву посету и коју више никако није видио, — увек се држи, a priori, да је дотична дама побегла у друштву са каквим галантним лицем.

Морам рећи, да у већини случајева агенти имају право, и ако се нестали или нестале не нађу у Моргу, као жртве каквог несрећног случаја, увек се на крају дозна, да су муж или жена отишли у „шетњу“.

На жалост има и изузетака од овог правила.

Концем 1888 године, колико се сећам, госпођа О. дође у префектуру и пријави се у одељењу за истраживања у инте-

[1]) Зграда у Паризу, у којој се излажу лешине нађених непознатих лица, не би ли их ко из публике познао.

[2]) Женска средњег сталежа и подозривог владања.

ресу породица с молбом, да јој се пронађе муж, постар човек, који једног дана беше изашао из куће рекавши, да иде да тражи службу, па се није ни вратио.

Стари баштован О., стекавши радом својим мале ренте, уживаше репутацију једног врло поштеног, врло озбиљног и одвећ умереног човека. Беше, дакле, потпуно невероватно, да је могао наћи какву службу, а да о томе не извести своју жену.

Међутим, истрага пође својим редовним током и ма како да госпођа О. изјављиваше са највећом сигурношћу, да је убеђена да јој је муж убијен, закључци агената, који беху вршили предходна истраживања, били су далеко од ове претпоставке.

Ну, госпођа О. беше тврдоглава. Објашњавала је, да је апсурдно и помислити да јој се муж убио, пошто му је разум био на своме месту, што је био савршено срећан, те сигурно није имао никаквог мотива, који би га нагонио да остави овај свет.

Ова поштена жена, ретке енергије! не малакса. Прођоше недеље и месеци, док се она најзад не обрати полицији сигурности. Нађе ме, дакле, једног дана и покуша да ме обавести о ономе, у шта она беше убеђена.

Поверих ствар једном од мојих најглавнијих агената. Прво што учини мој инспектор, услед надметања које увек влада између разних служби полицијских, — беше то, да поништи истрагу колеге из префектуре и да предпостави овде случај убијства.

Саопшти ми своје утиске на такав начин, да и сам добих уверење да стари О. беше жртва каквог злочина с предумишљајем. Али где? Како? У Сенском департману ни једна нађена лешина не беше баштованова. Што се тиче оних, које провинција могаше имати у изобиљу, није ваљало на то ни помислити, пошто нигде не постоји каква централизација криминалних афера.

Требало је, дакле, рачунати на читање нотице у каквом журналу, који би ми ставио до знања, да се нашла у каналу Х..., у шуми У... нека лешина у распадању, у којој нису могли познати лешину човека са села.

Зар не беше простије, да се одмах обратим новинама, које су, са њиховом рубриком »разно,« судски циркулари издати у милион примерака?

Саопштих, дакле, свима париским репортерима потпун и тачан опис одела, које носаше О. на дан његовог нестанка.

Видећете, да сам закуцао на добра врата.

Читајући у »Малом Журналу« нотицу о нестанку старог баштована, жандарм један из Ебли-а, мале неке општине у околини Лањи-а, размисли се за тренутак, па ће рећи себи:

— Дођавола! та онај обешени у шуми, кога сам откачио, биће томе скоро два месеца, носаше овакав капут, панталоне и прсник!

У толико је лакше могао бити фратиран овим детаљима, што идентичност обешеног, кога погребоше у општој гробници гробља Еблијског, нису могли никако утврдити.

Жандарм потражи свога бригадијера а овај кмета, који ме одмах извести о свему. Сутра дан по пријему кметовог писма, мој инспектор са госпођом О. стизаше у Ебли.

Чим јој изнесоше одело обешеног, она га познаде. Нестали би пронађен. Ну, беше ли се драговољно обесило ово лице, које жандарми из Ебли-а беху нашли у једном шипрагу?

— Господине шефе полиције сигурности, говораше ми г-ђа О., осветите мога мужа, који је жртва злочина извршеног над њим. Ја вам се закињем, да се он није сам обесио!

Констатовања жандарма, који беху нашли лешину, била су врло површна, да би нам могла бити од велике користи.

Ипак се сећаху врло добро, да обешени беше окачен врло високо, и да су у томе запазили, да је самоубица морао имати ретку енергију да успе, да се тако задави.

Мој агенат, на наваљивање г-ђе О., која је пошто по то хтела да освети смрт свога мужа, понова се са тврдоглавством ода овој истрази и ускоро прибра изврсне податке,

Баштован О., баш у јутру онога дана. када га је нестало, беше узео из штедионице суму од 500 динара — а код обешеног није се нашло више од 25. пара динарских.

Изгледало је по томе вероватно, да је несрећник покрађен и убијен.

Истрага би вођена од стране полиције сигурности са великом ревношћу и мало по мало дознадосмо, да је О. и поред велике љубави према својој жени, ипак од исте сакрио једну малу тајну. Не беше јој на име рекао, да је већ на прагу да се прими управљања неког великог имања у околини Паризу, хтевши јој приредити изненађење, не објавивши јој ову добра новост пре но што буде већ отпочео да ради.

Сазнадосмо такође, да је повукао новац из штедионице говорећи, да је то кауција, коју мора да положи за место, које му прибавља један од његових пријатеља.

Наредих да се потраже сва лица, која имађаху односе са старим О. и тако сазнах, да у последњим данима свога живота, стари баштован посећиваше неког кирицију, по имену Матлена, који уживаше доста рђав глас и о коме се говорило да је суров и лумпач.

С почетка се задовољих да буде под присмотром, немајући још никаквог јачег основа сумње, ну кад ме ускоро известише да Матлен, који очевидно неимађаше ни су-а, беше исплатио дуг од 100 динара одмах сутрадан по нестатку О., не оклевах дуго, већ наредих да се затвори.

Истог још вечера испитивах га дуго, ну он одрицаше изразима простодушног човека. Признаваше да је познавао старог баштована, ну тврђаше да га последњег дана није никако видео. Најзад дођосмо и на оних 100 динара, што је исплатио.

(Наставиће се)

ПОЉУПЦИМА УГУШЕНА

— Albert Deplit —

I.

Ево како ми је та историја испричана:

Седео сам на морској обали, преко од Фаре. Олуја је фијукала хладни морски ваздух, који дува с времена на време, ублажен сунцем, долажаше пун опира, слана мириса.

Према мени, океан пушташе своје таласе те се разливаху по глатком песку, као што зелена змија истеже своје светле прстенове према сунцу. Позади, стена, са сурим пукотинама, прорасла овде онде учмалим шибљем, понајвише љубичастим вресом. Мало ниже, нека пространа пећина, пуна свежина и хладовине, отвараше своју тајанствену шупљину.

Бејах сав обузет мислима које природа изазиваше, када ме нечија рука удари по рамену, и неко ми смешећи се рече:

— То ти је баш добро јутрос?

— Беше ми то неки пријатељ на кога наиђох у очи тога дана, поручник с брода »Габријем Ф...«

— Сама те природа довела овде, настави он; ти и не сумњаш каква се драма одиграла баш на самом месту где се сада налазиш.

— Драма... овде?

— Да. У тој пећини. Она је због тога постала чувеном. У целој околини зову је »Соба Љубави«. Ја знам историју коју су јунаци преживели, има томе неколико година. Запали цигару па слушај.

— Слушам.

II.

Била је тада у Бијарицу једна лепа девојка по имену Паскалина. Баскиња од осамнаест година, висока и витка, отмена изгледа какве су све брђанке. Њене црне очи бљештаху испод жуте свилене повезаче, везане кокетно. Њене румене усне, када би се насмејала, откриваху фине беле зубиће.

Паскалина је била модискиња и издржавала свог оца, великог добричину у пола узетог, изгубљеног у сањаријама, и који одговараше само шпанским пословицама, увек мало нејасним, на питања која би му човек поставио. Она обожаваше старца, и бринула се о њему као о детету. Тако се говораше: »Паскалина ће полудети оца ради!«

У осталом, она могаше окренути на добро или на зло, како би хтела, јер имађаше два суседа. Један, Моиз Дунец, богат, стар и ружан, који јој нуђаше... добар брак. Познат као вођ по Пиринејима, Максим, у ствари, бејаше крijумчар за право, Паскалина је волела Максима, јер љубав тражи љубав.

Тако је трајало неколико месеци.

Често би се Моиз Дунец зауставио пред дућаном Паскалиним и рекао би озбиљно чачкајући нос:

— Ја вам нудим добар положај, Паскалина... добар положај!

Она би одговорила.

---

[1]) Carl Treiherr v. Reichenbach, «Der sensitive Mensch«, J. G. Cotta, 1854.

— Ви сте врло часни, господине Моизе, али ја љубим Максима.

И Моиз би отишао мрмљајући:

— Пристаће једном! Пристаће.

Међутим, ваљало се решити. Максим и она често се шетаху заједно по стеновитим морским обалама, и у околини се о томе већ говораше. По несрећи, они беху сироти. Модискиња не добија много, особито када има да храни свога оца; крijумчар има мртвих сезона; истина је да је то стање врло красно! Они се толико љубљаху да једнога јутра одоше тражити оца Паскала па му рекоше:

— Ми се волемо и хоћемо да се узмемо. Стари подиже главу и одговори полако:

— Добро... добро... *Будите од малог броја.*

Заљубљени клекоше на колена и он их благослови: веридба се сврши.

Паскалина одведе младога човека, и те вечери они остадоше доцкан, сувише доцкан, на обали.

Како лепа Баскиња бејаше сва срећна и срце јој пуно радости, она ће сусрести Моиза Дунеца, који јој рече озбиљно, чачкајући нос:

— Ја вам нудим добар положај, Паскалина... добар положај!...

Она ће му на то одговорити.

— Ви сте врло часни, господине Моизе, али, баш овога вечера, Максим Сарабејру и ја верисмо се.

И г. Наиз оде опет мрмљајући:

— Опет ће пристати! Опет ће пристати!

После неколико дана понудише Максиму један посао; диван посао! Цео један товар лађе ваљало је увести у Гвипуцкоа. Млади крijумчар показиваше се поверљив, а, међутим, сезона бејаше рђава. Целог дана и целе ноћи фијукаше: спучине ветар који је говорио мрнарима: „Богородица од Гвидсгуте иде.“ Богородица од Гвидсгуте, бледа богородица и зелених очију, која односи у свом лету оне који се ноћу одоцне на сињем мору.

III

— Вратићу се кроз недељу дана! рече Максим Саржбејру, пољубивши румене уснице своје пријатељице.

Али недеља, затим месец, два, три месеца протекоше, а Паскалина не доби никакве вести од истога крijумчара. Она плакаше и дању и ноћу, од јутра до мрака. Када би свршила посао, остала би стојећки, по неколико часова, на стеновитој обали, с погледима упртим ка шпанској обали.

Ах! када би она била слободна, како би она пошла у трагање за својим вереником, тамо даље, кроз те високе планине које је деле од њене љубави!

Али ваљало јој је остати: имала је старога да храни.

Једнога дана пронесе се глас да је Максим убијен од царинске страже; и, доиста, цела година прође, а он се не појави.

Како једна несрећа не долази сама, Паскалин дућан изгоре, а не сазнаде се ко га запали: Паскалина и њен отац беху уништени.

Моиз Дунац имао је срећу као и увек, његова кућа остаде нетакнута.

Он се не усуђиваше више да тражи лепу Баскину, знајући добро да би му она одговорила:

— Ви сте врло часни, господине Моизе, али ја чекам Максима Саржбејрда који ће опет доћи. Ако не буде дошао, ја ћу му остати верна као његова удовица. Па онда, ја сам честита девојка и нећу пропасти.

Да, она беше честита, сирота Паскалина, у толико честитија у колико беше несрећнија. Од како беше изгорео дућан, она није више радила за себе, него код другога. Мучила се два пута више, а добијала два пута мање. Стари остајаше сам целога дана и венуо је полако.

Било је тада две године од како беше нестало Максима Саржбејрда. Најзад, беда Паскалинините постаде тако велика да Моиз Дунец поче да их сажаљева. У осталом, он беше заљубљенији више но игда, услед презрења ове лепе девојке, тако младе свеже. Отпоче опет облетати око ње. Само јој овом приликом каза:

— Ја вам не нудим више добар положај; Паскалина. Али ми треба да се узмемо. Ви се убисте радећи, и ако тако не радите, ваш би отац умро од глади. Максим је умро. Спасите онога који живи!

Она не одговори ништа, него стаде плакати и прихвати његову руку.

Тада, Моиз оде тражити оца Паскилина и исприча му ствар.

Стари подиже главу и рече му тихо:

— Добро.., добро... *нема више птица у лањским гнездима.*

Али они не клекоше на колена пред старим, и он их не благослови.

IV

На три дана пред венчање, у доба јесење равнодневице, лепа Паскина иђаше путем дуж Фере, близу ове пећине, када један глас рече позади ње:

— Паскалина! Паскалина!

Она стаде дрхтати као лист, и повикавши: „Максиме! јеси ли то ти! јеси ли то ти!“ она полете као рањена птица у наручје своме драгоме.

То беше главом он, још леп, али блед и мршав. Он је стеже уза се, врло јако, врло јако.

— То није истина, то није истина, да ћеш ти поћи за Моиза Дунеца!

— То је истина. Ако не будем пошла зањ, отац ће ми умрети од глади. Зашто се ниси вратио?

— Зато што ме Шпанци ухватише и држаше у тамници. Али ја сам сада слободан. Радићу.

— Шта ће бити са оцем, ако те опет ухвате?

А Максим је притиште узасе силно, страсно, дуго.

— Не, не, не говоримо више, рече он; оставимо све то на страну; ја те љубим!

И он је обасипаше пољупцима, вукући је полако к пећини. И она се не одупираше више. И у слатком хладу пећине, они се разговараху тихо, сасвим тихо, прильубљени једно уз другог, у заносу од бескрајне љубави која жели и која се мења. Наједаред, истргавши се из његових руку, она ће рећи.

— Време пролази, пусти ме да идем; чујем поноћ.

— То није поноћ; то летење галебова шушти.

Дуго после тога, она ће опет рећи:

— Како мумла море!... ако нас прогута?

— Не мумла море: љубав наша пева!

— По трећи пут, она ће опет рећи, дуго после тога:

— Чујеш ли, Максиме, како бесни ветар.

— Не бесни то ветар. Богородица од Гвиндсгуте то иде! Наши последњи часови живота јесу наша прва ноћ љубави. Ти нећеш поћи више за другога, сада! Ето нам свадбене собе, а талас ће нам бити наш зелени покров?

И он јој затвори уста пољупцима врелим као пламен...

Нађоше их, сутрадан, силно прильубљене једно уз другог, и пећина се, сада, зове „Соба Љубави.“

Стари је потпуно узет. Проси пред црквом. Слабо што да рекне, али промрмља с времена на време:

— Лоше... лоше... нада је била јалова и магарац ју је појео.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање које смо изнели у броју 38 «Полицијског Гласника» од ове године, правилно су одговорили: г. Радосав Ђермановић, писар среза јасеничког, округа крагујевачког и г. Ђ. А. Радојевић, практикант среза млавског округа пожаревачког. — Њихови одговори, којима ми придружујемо и наше мишљење, гласе овако:

За иступне кривице из III-ће части казненога законика, нити се може умањити нити повећати мера казне од оне мере која је у казненом законику за дотичне иступне кривице прописана. — То се не може учинити са овихразлога:

Што је § 25 полицијске уредбе, која важи као поступак за кажњење иступних кривица по казненом законику,* — изрично прописује: *да се за сваку иступну кривицу само онолика казна досудити сме, колико се за коју казнителним законом одређује.* Овакво исто наређење стоји и у првом одељку § 38 исте уредбе, с тим само додатком: *да се ова казна може и повећати и умањити према околностима које кривца оптерећавају или олакшавају.* Али, то умањавање казне *не може бити мање нити повећање може бити веће* и од оне мере коју

* Види примедбу код заглавља полицијске уредбе.

је за извесну иступну кривицу сам казнени законик прописао. Овакво мишљење најбоље и најочигледније утврђује § 39 полицијске уредбе који од речи до речи гласи овако:

«*У казнителном закону означене су границе казни, од најмање до највеће, тако ово су и границе опредељене, које се набљудавати имају. Полицајна ће дакле власт, држећи се тих граница, одређивати према отежавајућим или олакшавајућим околностима (§ 38) казну већу или мању, означене тамо границе њене не преваздилазећи*».

Према оваквом стању ствари, § 38 полицијске уредбе о умањавању или повећавању казне треба примењивати овако:

За одмеравање казне за иступне кривице, треба узети средиште од оне мере казни коју казнени законик за дотичну кривицу одређује, па, од те средишне тачке, с обзиром на олакшавајуће околности, побројане у поменутом § 38. силазити до најмање мере коју је сам закон одредио, или, с обзиром на отежавајуће околности, пети се до највеће мере законом одређене за кривицу по којој се казна изриче. На пример: § 372 казненог законика одређује казну *од 5 до 15 талира* за иступне кривице у њему именоване. По томе законском пропису кривац може бити, с обзиром на околности побројане у § 38 полицијске уредбе, кажњен *најмање са пет талира, а највише са петнајест талира*. Ова казна, према отежавајућим околностима може се повишавати *само почињући од пет талира па на више*, но то повећавање ни у ком случају не сме прећи меру казне од 15 талира, али се мера казне ни у ком случају не сме спустити испод одређеног минимума од пет талира.

Само се у поврату одређене мере казни за иступне кривице могу по § 324 казненог законика, повећавати још са једном половином казне коју је закон за дотичну кривицу одредио, али ипак тако, да та увећана казна не пређе највеће меру казни опредељених за иступне кривице §§-има 311 и 313 казненог законика.

На иступне кривице ни у ком случају не могу се примењивати одредбе из § 61 казненог законика које говоре о смањивању казни, јер се те одредбе односе искључиво на кривице за злочинства, за које закон доноси робију или заточење, као што и сам тај законски пропис гласи. — Да је законодавац хтео да усвоји тај принцип и за иступне кривице он би га унео и у трећу част казненог законика као што га је унео и у § 61 за злочина дела.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да се по закону ни једна пресуда па ни пресуде општинских судова које су застариле не могу извршивати. Ако се деси случај, да је неко лице, — које је осуђено на новчану казну, или му је казна затвора замењена новцем, — ту новчану казну, према §§ 15 и 16 полицијске уредбе, морало одмах платити, изјављујући у исто време у законом року и жалбу противу те осуде, та је пресуда, пре, него што је од надлежне власти расмотрена, застарила, онда се по нашем мишљењу, осуђеноме лицу, које је по тој пресуди казну одмах платило, треба тај новац да врати натраг.

* * *

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да смо ми у Бр. 7 и 8 «Полицијског Гласника» од 4. Марта ове године, дали општинским писарима потребна обавештења за правилну примену §. 335. грађанског законика и осталих законских прописа који се односе на пољске службености те са тога не налазимо за потребно да сад опет ту исту ствар објашњавамо. Коме је потребно да са нашим објашњењем по овој ствари користи, нека нађе и прочита горе означене бројеве нашега листа, па ће у њима наћи упутства која му буду требала.

* * *

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Суд општине Н. пресудом својом од 7. августа тек. год. казнио је Милосава Н. и Митру Н. са 00 дана. затвора за кривицу из тач. 10 и 11 §. 365 казненог законика. Пресуда је осуђенима саопштена 8. августа ове године. Осуђени су противу исте пресуде изјавили жалбу, али је нису у законом року од три дана по саопштењу предали општинском суду, већ је под 11. августа предали пошти на *прост* рецепис са адресом на општински суд, а суд је жалбу добио тек 13. истог месеца, — *петога дана* по саопштењу пресуде.

Кад је општински суд примио жалбу, нашао је, да је иста неблаговремена, па је исту као неблаговремену својим решењем одбацио. Осуђени, сада у законом року, изјаве жалбу противу тога решења општинског суда надлежној вишој власти, и суд општински пошље ту жалбу дотичној власти на решење, заједно са свима актима овога предмета. Виша власт, и не упуштајући се у оцену о умесности или не умесности решења општинског суда противу кога је ова жалба и изјављена, узела је у расматрање пресуду по *првој* жалби осуђених коју је суд као неблаговремену одбацио, па је исту пресуду поништила, прелазећи ћутке преко жалбе и решења о неблаговремености прве жалбе.

Овај писар пита нас сада за објашњење: чија је радња у овоме случају коректна и на закону основана, да ли радња општинског суда или радња више власти?

На ово питање одговарамо му: да је и радња општинскога суда и радња више власти у конкретном случају неумесна и против закона са ових разлога:

Жалба, коју су осуђени на изложени начин поднели противу пресуде општинског суда, доиста је неблаговремена, јер су они, према §.§. 15 и 16 полицијске уредбе, требали исту жалбу да предаду суду у року од *три дана* по саопштењу пресуде, или, да је, с обзиром на §. 15. кривичног поступка, у *томе року* предаду пошти на *повратни рецепис* и, тек онда би им та жалба била благовремена, али, како они нису учинили ни једно ни друго, а суд је жалбу примио *тек петога дана* по саопштењу просуде, то им је и жалба неблаговремена, *без обзира на то*, што су је они у року од три дана предали пошти на *прост* рецепис, — Но, по нашем мишљењу, ипак је неумесна радња општинског суда, што је ту жалбу он сам својим решењем као неблаговремену одбацио, већ је суд требао исту жалбу са дотичним актима и својим извешћем послати вишој власти на разматрање и решење, констатујући уједно са потребним разлозима факат, да је жалба неблаговремена, и та виша власт као надлежна, донела би своје решење по истој жалби.

Виша власт, пак, погрешила је, што се је у изложеном случају упуштала само у разматрање акта по жалби поднешеној противу речене пресуде, прелазећи ћутке преко оне жалбе коју су осуђени изјавили противу решења општинског суда којим је та жалба као неблаговремена одбачена, већ је требала једном својом одлуком да расправи питање и по првој и по другој жалби (пошто су обе на њу и упућене), тиме: што би по другој жалби констатовала неумесност рада општинскога суда, што је прву жалбу изјављену противу пресуде оп сам својим решењем као неблаговремену одбацио и не шиљући по њој акте вишој власти, и, што би, на основу изложених законских прописа *одбила* жалиоце од прве жалбе као неблаговремено поднешене и неупуштајући се у разматрање пресуде о којој је реч.

* * *

На питања једног општинског писара одговарамо му:

Уверења о владању кметова и одборника општинских оптужених за увреду части, нека издаду они кметови, одборници и заменици одборника исте општине који нису оптужени, без обзира на то што су они из других села *кад и та села сачињавају исту општину* из које су и обвињени, јер, закон нигде није изричио определио да оваква уверења треба суд општински да издаје само са одборницима оних села одакле су оптужена лица, већ је за издавање таквих уверења у тачки 7. члана 35. закона о устројству општина и општинских власти прописано само то: да та уверења даје општински суд у договору са одбором кад иста власт захтева; а у §. 90. кривичног судског поступка за прибављање оваквих уверења прописано је ово правило:

«Кад је потребно да се зна о дотадашњем животу, наравственом поведењу и за каквог се обвењени у грађанству сматра, онда ће исљедник узети писмено сведочанство од општине обвињеног, или испитати она лица, која о томе најбоље извешће дати могу».

За јавну увреду части нанешену каквом лицу путем каквог писменог јавног акта предатог јавним државним властима, може дотични подписник тога акта, *на тужбу увређеног лица*, одговарати одмах, без обзира на то, што по поднешеном акту, који садржи увреду, није још учињен никакав извиђај па чак и без обзира и на то, ако би се учињеним извиђајем и утврдили наводи који су у томе акту изнешени противу дотичног лица који садрже увреду, *ако се из начина потврђивања или других околности увиђа намера да се је на уведу ишло:* — § 211. кривичног судског поступка.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

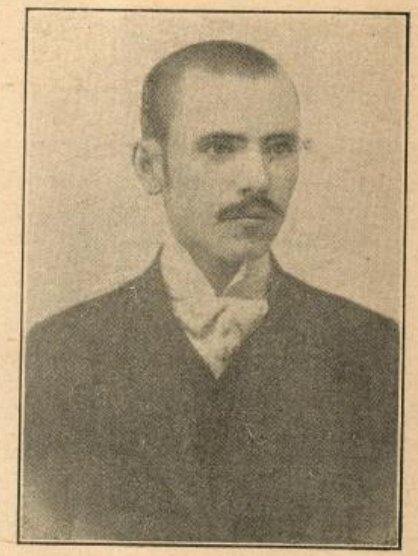
ПОТЕРЕ

Ноћу, између 26. и 27. пр. месеца непознати лопови разбили су магазу Станоја Китановића, земљоделца из Бивоља, среза расинског, и из исте украли и однели: 200 кгр. црне и 30 кгр. беле вуне. Начелник среза расинског актом Бр. 18670 моли за тражење крадљиваца и покрађе.

Илија Манојловић, родом из Новог Сада, по извешћу Аустро-угарских власти извршио је тамо више опасних крађа и побегао у Србију. Он има 35 год., средњег је стаса, високог чела,

косе и очију црних, лица округла, говори српски, немачки и мађарски. Управа града Београда актом Бр. 29.949 позива све полиц. власти, да овога крадљивца у својим домашајима потраже, а у случају проналаска њој стражарно спроведу.

Виктор-Геза Кечкемети, родом из Шимега, (општине Цала) у Мађарској, за кога смо у прошлом броју јавили да је, као бив. порески званичник у Будим-Пешти, проневерио 588.000 круна и побегао, поред најживљег трагања Аустро-угарских власти није ни до данас пронађен, нити му се ушло у траг. С тога, а на молбу аустро-угарских власти, износимо ову слику Гезину те да би га наше власти, у случају да пређе у Србију, могле познати и ухватити. Тачан лични опис бегунчев ми смо јавили

у прошломе броју, на с тога овде само додајемо, како није искључена могућност, да он путује под лажним именом свога бив. друга **Карла Чолања,** правника коме је, на дан пре бегства, узео индекс, под изговором вађења улазница за позориште. Ако би ко ма шта сазнао о овом великом крадљивцу моли се, да то телеграфским путем достави управи града Београда. Акт управе Бр. 30.034.

Ноћу, између 6. и 7. тек. месеца украдена су 2 вола Стаиславу Миловановићу, механцији из Стублина, среза посавског, округа ваљевског. Од украдених волова један је длаке жуто-беле у оба је уха ровашен и има 5 година, а други је бело-зеленкаст, стар 7 год. и без роваша, Начел. срески из Обреновца депешом бр. 9272, моли за тражење крадљивца и покрађе Акт управе града Београда Бр. 30212.

Иван Ивановић, родом из Аустро-Угарске, који је био помоћник код Косте Бимбашића, берберина у Крагујевцу, ноћу између 31. прошлог и 1. тек. месеца покрао је свога газду и побегао однев му том приликом: 5 мамудија, 3 шарене пољаве, 1 секиру и 1 нож са канијом. Начелство округа крагујевачког актом Бр. 17.134 моли за тражење крадљивца и покрађе. У случају проналаска крадљивац се може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 30.117.

Мара — Мица Радић — Јовановић, бив. собарица а у последње време служавка код Сидоније Јохерац, удове овд. обила је 7. тек. ме-

сеца куфер своје госпође и из истог украла и однела: 1 бриљантски прстен са 2 камена, 1 златан прстен без камена и у готовом новцу 17 динара. Крадљивица Мара родом је из села Жаркова, среза врачарског, има 17—20 год., омалена је, пуна, смеђа, по некад се облачи и у сељачко одело. Кварт палилулски управе града Београда актом Бр. 10213 моли за тражење ове крадљивице коју, у случају проналаска, треба стражарно спровести управи Београда.

ТРАЖИ СЕ

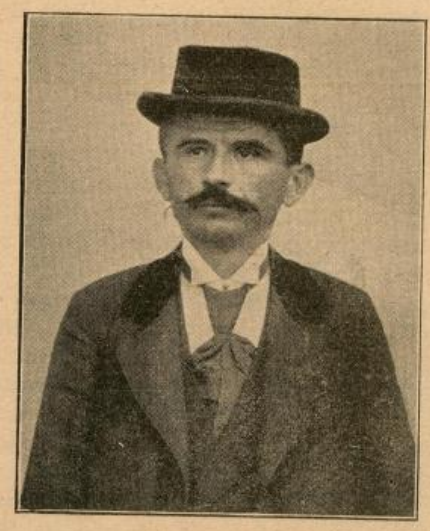
Милицу, жену **Владимира Мандића** из Ваљева, која је 3 тек. месеца одбегла од свога мужа, и однела много ствари и новца, тражи начелство округа ваљевског депешом Бр. 16.960. Милица има 38 година, раста је омаленог, црномањаста је, по једном образу има брадавицу. Пронађену треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 29.933.

Димитрија Јовановића, бив. трговач. помоћника, окривљеног због утаје, тражи кварт теразиски управе гр. Београда актом Бр. 89.27. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 29.817.

Милоша Роштова, слугу, родом из Суботице и жену му **Мериму,** окривљене због крађе, тражи управа граду Београда актом Бр. 22.100. Пронађене треба стражарно спровести помен. управи.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Јован Михаиловић, звани «**Пустоглавац,**» препредена варалица, чија је генијална превара врло лепо описана у прошлом броју «Полиц. Гласника» (види стр. 334.) једини је скоро од наших патентираних, који је за данас у слободи. Док «Дука од Медуна» студира Мало-Азијске затворе, а Алекса Костић очекује с нестрпљењем да буде спроведен у београдски казамат на издржавање 7-мо годишње робије, дотле се «*Госиодин Јово*», како сељаци називају ову варалицу, као најмлађи међу овим лепим друштвом, скита по сеоским општинама и мањим варошицама по унутрашњости издајући се, према приликама, за «*дијурнисту*», «*земљомера*», «*исиитаног рачуноисиитача*», «*тајног полицајца*», а по најчешће за «*Политичког мученика*».

Поред многобројних превара, које је ова варалица до сада извршила, махом према сељацима, најинтересантнија је, и у нашој криминалистици, нема сумње, јединствена је она коју је извршио према Цветку Пешићу, земљоделцу из Дубља, среза ресавског. Она у исто време најбоље доказује колико је «*Госиодин Јово*» «мајстор» у своме занату. Због ове преваре, он је пресудом првостепеног суда за град Београд од 19. маја 1898 год. Бр. 11308 био осуђен, поред губитка грађанске части, и на годину дана затвора, коју је казну издржао у пожаревачком казненом заводу. За време судског ислеђења Јован је успео, једини у току последњих 5 година, да побегне из затвора, а у бегству је провео пуних 2 месеца. Ухваћен је у близини Умке, у моменту када је хтео подвалити једном општин. председнику да га прими за општинског писара.

По што је Јован у слободи од пре годину дана, а издржана осуда није ни у колико утицала на њега, но је шта више, како смо извештени, постао још неваљалији и дрскији, то смо сматрали за дужност да му изнесемо слику и тиме скренемо пажњу свима полицијским и општинским властима на његове особине и склоности.

«*Пустоглавац*» је родом из Ужица, има му 32 год., стаса је повисоког, лица округлог, сувоњавог и по мало роавог, смеђ је, има мале и упале очи и подмукао поглед, а кад говори афектира као и већина варалица од заната. Ако ко о њему буде што више знао, моли се *да нам то* достави.

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази; 2) Расписи — II. *Стручни и научни део:* 1) Кретање казними дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 2) Жена под истрагом. — III. *Поучно забавни део*: 1) Непознате лешине, из Горонових мемоара; 2) Пољупцима угушена. — IV. *Поуке и обавештења.* V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за помоћника прве класе начелства округа београдског, Ђорђе Стојановић, помоћник исте класе начелства округа тимочког, по молби.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године П№ 26.338. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за начелника прве класе среза зајечарског, округа тимочког, Димитрије Павловић, начелник исте класе среза тимочког, по молби;

за начелника прве класе среза параћинског, округа моравског, Живојин Крстић, начелник прве класе среза зајечарског, округа тимочког, — по молби;

за начелника прве класе среза тимочког, округа тимочког, Коста Петковић, начелник прве класе среза неготинског, округа крајинског, по потреби службе, без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за начелника прве класе среза ражањског, округа крушевачког, Милоје Петровић, начелник прве класе среза алексиначког, округа нишког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза бољевачког, округа тимочког, Мијајило Петровић начелник прве класе среза нишавског, округа пиротског, по потреби службе:

за начелника прве класе среза нишког, округа нишког, Милосав Милосављевић, начелник исте класе среза посавотамнавског, округа подринског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника прве класе среза бањског, округа нишког, Димитрије Барбуловић начелник исте класе среза нишког, округа нишког, по потреби службе, но без права на нагнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника прве класе среза космајског, округа београдског, Риста Тасовац, судија првостепеног суда на расположењу;

за начелника прве класе среза нишавског, округа пиротског, Димитрије Гребенаровић, начелник исте класе среза добрићског, округа топличког, по молби;

за начелника прве класе среза орашког, округа смедеревског, Властимир Ст. Максимовић, начелник исте класе среза лепеничког, округа крагујевачког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза алексиначког, округа нишког, Димитрије Миливојевић, начелник исте класе среза моравског, истог округа, по потреби службе;

за начелника прве класе среза моравског округа рудничког, Антоније Петронијевић, начелник исте класе среза црногорског, округа ужичког, по потреби службе;

за начелника прве класе среза таковског округа рудничког, Сава Мијалковић, начелник исте класе среза пољаничког, округа врањског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника прве класе среза колубарског, округа ваљевског, Михајило Благојевић, начелник исте класе среза параћинског, округа моравског, по потреби службе;

за начелника друге класе среза љубићског, округа рудничког, Јосиф Цветић, начелник исте класе среза космајског, округа београдског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника друге класе среза крајинског, округа крајинског, Василије Митић, начелник исте класе среза орашког, округа смедеревског, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника друге класе среза жичког, округа рудничког, Урош Ломовић, начелник исте класе среза ражањског, округа крушевачког, по молби;

за начелника друге класе среза неготинског, округа крајинског, Јаков Јелисавчић, начелник исте класе среза крајинског, истог округа, по молби;

за начелника друге класе среза сврљишког, округа нишког, Јован Б. Мијаиловић, начелник исте класе среза копаоничког, округа крушевачког, по молби;

за начелника друге класе среза црногорског, округа ужичког, Јован Јовановић, начелник исте класе среза студеничког, округа рудничког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка:

за начелника друге класе среза посавотамнавског, округа подринског, Милорад Деспотовић, начелник исте класе среза бањског, округа нишког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника треће класе среза копаоничког, округа крушевачког, Божидар Ристић, начелник исте класе среза жичког, округа рудничког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза лужничког, округа пиротског, Спира Станковић, начелник исте класе среза моравичког, округа рудничког, по молби;

за начелника треће класе среза добричког, округа топличког, Тихомиљ Денић, начелник исте класе среза бољевачког, округа тимочког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза пожешког, округа ужичког, Станоје Бељић, начелник исте класе среза ужичког, округа ужичког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза тамнавског, округа ваљевског, Љубомир Михајиловић, начелник исте класе среза драгачевског, округа рудничког, по потреби службе;

за начелника треће класе среза ужичког, округа ужичког, Милан Радмиловић, начелник исте класе среза тамнавског, округа ваљевског по молби;

за начелника треће класе среза драгачевског, округа рудничког, Миленко Чабрић, начелник исте класе среза таковског, истог округа, по потреби службе;

за начелника треће класе среза пољаничког, округа врањског, Момчило Татић, начелник исте класе среза лужничког, окоуга пиротског, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за начелника треће класе среза студеничког, округа рудничког, Милан Лазић, бивши порезник;

за начелника треће класе среза качерског, округа рудничког Марко Ђурашковић, начелник исте класе среза колубарског, округа ваљевског, по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа рудничког, Јован Јовановић, начелник треће класе среза качерског, округа рудничког. по потреби службе;

за ванредног секретара друге класе начелства округа нишког, а да врши дужност начелника среза моравског, истог округа и прима плату из плате овога, Љубомир Рајић, секретар друге класе начелства округа моравског, по потреби службе;

за ванредног секретара друге класе начелства округа крагујевачког, а да врши дужност начелника среза лепеничког, истог округа, и прима плату из плате овога, Драгољуб Миливојевић, секретар друге класе начелства округа крајинског, по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа крајинског др. Владислав Богдановић, секретар исте класе начелства округа пожаревачког, по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 1. новембра 1901. године П№ 26·339. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

Кроз кратко време претресаће се у Народној Скупштини и пројект закона о општинама. У чл. 97. Земаљског Устава предвиђено је, да се „да се општине у својим чисто унутарњим пословима уређују по начелу самоуправном“, и том начелу треба дати израза, наравно, на законодавној основи. Какав је смисао и обим самоуправе, устав није одредио ни у најелементарнијем обележју онога појма, који би начело самоуправе изражавао. Уставни текст ограничио се само на повлачење општих граница, у којима принцип самоуправе може да буде примењен; али, у обележавање његове битне садржине, његових момената, без којих он, ни као политички ни као правни појам није могућан, устав није улазио. Другим речима, ван напомене, да се самоуправни режим може применити на чисто унутарње послове општинске, устав је све остало оставио законодавству. Због тога, улога законодавства, истина је тежа, али за непосредни, практични интерес ствари, за остварење саме установе, важнија. Законодавству је остављено да само одређује појам тога начела и да га по свом схватању и оцени проведе кроз организацију општинских власти. Ограничено само они обележјем, до кога допиру „чисто унутарњи послови“, законодавство може уносити у извођење начела самоуправе сву своју самосталност у појимању и оцени ствари. Оно није везано на уставној основи ни исписаном садржином, ни облицима, ни границама онога, што чини смисао начела самоуправе, или „чисто унутарњих односа“. Тако на пример, начело, по коме се органи самоуправног режима, јављају искључиво по избору а не постављањем, спада у основна, типична обележја самоуправе. Како ће се овај избор практиковати, хоће ли, на пример кметове бирати грађани, или само овлашћени му представници, на пример општински одборници, ствар је законодавства. Не би била неуставна ни једна ни друга практика. Можда је добра страна устава, што се у излагање појединих, ма и важнијих начела, није упуштао, остављајући законодавству одрешене руке, да мења практику и на основу ње уноси преиначења, која би се показала као најкорисниија. Али, устав је отишао и даље, у колико је оставио потпуну слободу законодавству, да оно, можда из погрешног појимања ствари оштети и основне, битне моменте самоуправног принципа. Јер, и не спомињући ове моменте, не би се могло тврдити, да би законодавац уставом био спречен, да и само начело избора потпуно негира, ако би нашао, да то више одговара његовој оцени политике и права. Наравно, да не мислимо да ће се до такве практике доћи али, тек, хоћемо нарочито да наговестимо, колико много и управо све зависи од законодавства, хоћемо ли у истини имати општинску власт. која би била исправно и с обзиром на начело самоуправе уређена.

Већ из ових напомена, може се запазити, да је од велике важности имати колико толико пречишћено гледиште о природи самоуправног начела, ако се хоће и да то начело буде у довољној мери и истински примењено и да се са његовом применом не оде даље, него што је устав одредио. Као год што би било умесно захтевати, да се у закон о устројству општинских власти унесе оно што припада општини као самоуправном телу, исто је толико умесно, па још и више, захтевати, да се преко тога не оде даље и да се не оштети оно што општини као самоуправној власти не припада, већ је саставни део државног права и надлежности државне власти. Ако би било тешкоће, очувати потпуно једну страну, а да се друга не повреди, ми ни мало не сумњамо у то, да би у том случају било и више корисно и више оправдано, наћи се на страни, која би захтевала чување целине државног права. И с политичког и правног гледишта државно право стоји над самоуправом, а већ и према важности и обиму јавних интереса, који припадају заштити државног права, не може бити речи о томе, да је оно много и важније и прече од самоуправног режима. Наравно, да је добро, кад су оба режима срећена на јасној и одређеној основи, која их разликује и дели, те да се, по могућству, сукоб њихова дејства не дешава, па је, због тога, за добру организацију општиискх власти веома потребно, да се такво срећивање надлежности и опште организације једног и другог режима оствари. Али у практици није то питање лако извести, а сукоби су онда неминовни, кад се у томе, ма у колико, не успе. Тешкоћа је, пре свега, у томе, што још није довољно пречишћено: докле треба да иде појам самоуправног режима, па да он и корисно послужи државном режиму или управо да олакша и да припомогне остварење једног дела оних интереса, о којима је и држава позвана да води рачуна; докле ту надлежност треба распрострети, а да она ипак сачува обележје локалних интереса — самоуправне природе, а самим тим и самосталност, која самоуправном телу припада, за самоуправне, или, како наш устав вели, „за чисто унутарње послове општинске“· Треба ли дати ову самосталност у мери, која би потпуно искључила надзор државе као целине, ма да је ова позвана за сваки део своје области да се стара и да отклања сваки факат који би јавни интерес штетио, па ма од кога тај факат долазио; може ли се дати толика самосталност, која би искључењем надзорног учешћа државне власти омогућила злоупотребу на штету интереса оних грађана, према којима се самоуправни режим практикује? Или, ако се и кад се већ мора оправдано практиковати надзор државе, докле може ићи такво право државе, па да се принцип самоуправе не оштети и да самоуправни режим може ипак самостално дејствовати. Сем тога, у колико стоји факат, да се самоуправном режиму придаје у надлежност и један значајан део строго државног права, а не само „чисто унутарњи послови“, а у нас, управо тај део надлежности и чини суштину задаће и службе општинских власти, — држави несумњиво припада право најширег надзора, јер, управо, то су послови који непосредно њој припадају, но које је она пренела на самоуправни режим на законској основи и из разлога, који су дитковале њене прилике и разлог њене законске организације. А кад већ она има то право, како ће га она изводити, па да заједмчи сав потребан успех у тој врсти службе општинских власти, а да не окрњи самосталност и важност општине као самоуправне власти. Овоме питању нарочито има места онда, кад ту т. зв. делегирану надлежонст практикују она иста лица, која престављају органе општинске самоуправе, као што је, на пример, у нас случај. Кад се већ држави морају оставити сва средства на расположењу, да општинска власт мора уредно вршити своју службу, а нарочито оне послове, који су од државе на њу пренети, а ти су послови и многобројнији и важнији; и кад она, због тога, у првом реду мора имати потпуно исправне и спремне органе, има ли онда право на збацивање или смењивање тих истих органа који су уједно представници самоуправне власти.

Све ове тешкоће јасно казују, да је веома тешко у практици извести начело самоуправе на начин, који би заједмчио и успешан рад самоуправоог режима и потпуну самосталност и слободу према државном режиму. Ове тешкоће у толико су веће за наше прилике, што држава нема у општини нарочитих својих органа за примену оног дела надлежности, који припада државном праву, а који је на законској основи пренет на општинске власти. Сем тога, без обзира на факат, да ова надлежност готово и јесте прави и највећи предмет службе општинских власти, у нас, ваља-да из претеране ревности за истицање и чување самоуправе, а можда толико исто из нера-

зумевања њеног правог смисла и значаја, — многи, и ако често угледни политички људи, па и правници, показују воље, да се што више одстрани утицај надзорне власти, терајући често дотле, да тај утицај хоће и сасвим да униште.

Да би, у вези с овим напоменама, у границама наше скромне моћи, допринели бар код једног дела читалаца, колико толико потпунијем и исправнијем појимању начела самоуправе, у нарочитој примени на организацију општинске власти, потрудићемо се, да о томо изнесемо неколико важнијих начелних напомена, полазећи, при том, с гледишта, које је већ садржано у горњим наводима, а на име: да организација општинских власти не може и не сме слабити ауторитет и утицај државног права и да начелу самоуправе, с обзиром на природу локалних интереса, који припадају њеном старању, не може бити места ван тих граница. (наставиће се)

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (7)

Година 1900 јединствена је и по броју казнимих дела и резултатима рада полиције сигурности. Огроман преображај, који је у почетку друге половине ове год. наступио у целом нашем државном животу, не само да није омео њен рад, но је шта више, као што се доцније показало, благотворно утицао на њега као и на све друге државне установе.

Томе је, на сваки начин, много допринела и увиђавност меродавних фактора, који су умели и знали оценити вредност добро уређене и сталне полиције сигурности која, у осталом, и није имала никаквих веза са политичком полицијом предходних година.

Велика и потпуно оправдана патња, коју су ти фактори њој указали, дали су јој нова полета, који је најбоље означен у већ поменутом пројекту о реорганизацији престоничке полиције.

Оно пак, што нарочито карактерише полицију сигурности у овој години, а нарочито њеној другој половини, јесте њена већа самосталност у пословима чисто криминалне природе за коју, без ласкања, припада заслуга правилним погледима данашњег управника полиције г. Маршићанина о задатку полиције сигурности. Користи ове самосталности показале су се неоспорне већ и у овој години, а у идућој — 1901. оне су еклатантне.

О свему овоме ми ћемо на завршетку опширније говорити; а сада да прегледамо стање казнимих дела у овој години, чији нам општи преглед даје: убиства **4**, детоубиства **2**, самоубиства **15**, опасних крађа **42**, простих крађа **33**, утаја: преступних **2**. иступних **4**, превара: преступних **3**, иступних **5**, повреда тела **14**, иступних дела у опште **4755**.

Као што се види, у овој години нема ни једног случаја покушаја убиства, самоубиства, разбојништва и силовања, а крађе су се скоро преполовиле. Противно њима убиства су се удвојила према онима из предходне године, али треба знати: да ни једно од њих нема за мотив користољубље, већ да су **2** резултат несрећног случаја, **1** љубоморе и **1** међусобне свађе као и да су сви њихови извршиоци пали власти у шаке.

Казали смо већ раније, да на овакове врсте убиства, као и на сва самоубиства у опште, превентивна полиција може врло утицати.

Од **2** детоубиства једно је ухваћено, а друго је остало непознато. Прво је, на дан 5 марта, извршила нека Даница Јовановић, служавка, родом из Бановаца у Аустро-Угарској, а друго се догодило тачно после месец дана. Новорођено мушко дете нађено је мртво у улици „Моравској“ и о њему се, ни до данас, није могло ништа сазнати.

Као год убиства, тако су се и самоубиства у овој години скоро удвојила према онима из предходне (15 : 8.). То је, у осталом, најбољи доказ онога што смо већ напоменули, а то је: да је код самоубистава апсолутно немогуће поставити на каква правила. Све што нам код њих остаје то је: да их пратимо, поредимо и нагађамо им узроке, по изгледу врло просте, а у ствари необично дубоке и интересантне.....

Посматрана према времену извршења, ова самоубиства кретала су се: јануару **3**, у фебруару **1**, марту **1**, априлу **2**, мају **1**, јулу **3**, августу **2**, септембру **1** и децембру **1**.

Из овога прегледа види се да у месецима: јулу и октобру нема ни по једног случаја самоубистава, док је у месецу јуну 1897. год. извршен њихов највећи број.

Према овоме, месец јуни даје исте резултате у год. 1896., 1898., 1899., и овој 1900., јер у побројаним годинама нема ни једног случаја самоубистава за време његовог трајања, док је у год. 1897., као што се види, за време његово извршен највећи број самоубистава.

Начини, којим су ова самоубиства извршена, доста су једнолики. Тако, за **8** од њих употребљен је револвер, **6** су резултат вешања а **1** је извршено помоћу угљеног диоксида. У овој години, дакле, нема ни једног самоубиства помоћу дављена у води, нити помоћу тровања.

Пада у очи, да међу самоубицама ове год. има **4** женске (жена једног чиновника, 1 гувернанта и 2 служавке) од којих су се **2** убиле револвером, **1** се обесила а **1** опет угушила угљен диоксидом. Од осталих самоубица **3** су занатлије, **3** служитеља **2** трговачка помоћника, **1** ђак (V разр. гимназије), **1** трговац и **1** тестераш.

Што се тиче узрока ових самоубистава, они су познати само за **8** случајева, од којих су **3** потицала из љубави (гувернанта, 1 занатлија и 1 трг. помоћник), **2** због болести (1 служитељ и 1 занатлија), **2** због материјалне оскудице (1 служитељ и тестераш) и **1** због рђавог брачног живота (жена чиновника).

Самоубиства женских помоћу револвера, непозната су у току предходних година.

Од побројаних самоубица, **1** је имао 60 год. (тестераш), **2** по 50 (1 жена и 1 занатлија), **4** су били у добу између 30 до 40 год., а сви остали били су у добу између 20—30 год., изузев ђака који је имао 16 год.

Овом приликом, а поводом завршетка нашег писања о самоубиствима, сматрамо за дужност да овлаш додирнемо једну ствар која, је, како неки мисле, већ давно пречишћена, а то је питање о душевном стању самоубице у моменту одузимања живота. Као што је познато, већина психијатра, заступају гледиште, као да је сваки самоубица душевно поремећен у времену извршења самоубиства, из чега опет излази, да је потпуно несвестан онога што чини. Како нисмо ни психијатер ни нарочити стручњаци то се, разуме се, не можемо ни упуштати у правилност и неправилност овога мишљења, али као практичар, можемо и смемо овде изложити један факт, који стоји са свим у супротности са горњим гледиштем. Тај факт састоји се у остављеним писменим изјавама појединих самоубица, у којима они нарочито наглашују: да „*ири иотауно чистој свести*“ а из тих и тих разлога, одузимају себи живот.

Оваквих изјава има више и, како изгледа, самоубице су их са нарочитом тендецијом писале.

Овај факт констатујемо без икаквог коментара, а на стручњацима је да нам га објасне.

* * *

О крађама из ове године казали смо већ, да су се скоро преполовиле према онима из предходних. Њихов укупни број не износи више од **75**, док је у преходним годинама износио: **142, 158, 125** и **137**. Само овај факт довољан је, мислимо, па да се увиди напредак полиције сигурности у овој години, ну он ће се још боље увидети у њеним успесима приликом изналаска крадљиваца.

Ако крађе и из ове године посматрамо по времену њиховог извршења, наћи ћемо, да су оне биле извршене у месецима: јануару **7** (4 опасне и 3 просте), фебруару **7** (4 опасне и 3 просте), марту **5** (4 опасне и 1 проста), априлу **2** (обе опасне), мају **9** (5 опасне и 4 просте), јуну **4** (2 опасне и 2 просте), јулу **3** (1 опасна и 2 просте), августу **5** (2 опасне и 3 просте), септембру **8** (3 опасне и 5 просте), октобру **8** (5 опасне и 3 просте), новембру **10** (7 опасне и 3 просте) и у децембру **7** (3 опасне и 4 просте).

Од побројаних крађа пронађено је њих **50**, дакле $^2/_3$ или **69·3**%, према бројевима предходних година: **31**%, **59**%, **60**% и **50·4**%.

Вредност извршених покрађа у овој години мало нас изненађује. Она износи 21.300 динара, што је, према овако умањеном броју крађа, веома много. За утеху је, што су покрађе

у вредности $^3/_4$ од овог броја пронађене и враћене сопственицима.

Што се тиче лица, која су похватана као извршиоци ових крађа, њихов број износи **61** од кога $^1/_3$ долази на малолетнике а скоро $^2/_3$ на бивше осуђенике. Остало су кесароши „огоњо“ и келнери.

Међу бив. осуђеницима налазили су се: **2** у четвртом, **5** у трећем, **11** у другом и **22** у првом поврату.

Дужни смо, најзад, изјавити, по што то до сада нисмо учинили, да смо, у току нашег досадањег излагања о крађама, у просте крађе убројавали и крађе иступне, те према томе, да се изложене опаске поврату и ранијој осуди и на њих примењују. Према овоме, под изразом „*предат суду на досуду*“ треба, кад је реч о простим крађама, преварама и утајама, разумети и полиц. власт, у колико је она, по § 391 казненог зак. надлежна за њихово суђење.

Извршиоци преступних утаја били су државни чиновници, а иступних разни пискарачи, за њима келнери и 3 бакалска момка. Само 1 од утајача спасо се је бегством, а остали су предати суду.

Што се тиче преваре, оне су најобичније природе, те с тога о њима нећемо нарочито говорити. Главно је, да су све варалице: коцкари, „пострадали“ и врачаре похватани.

Нагло увађање повреда тела у овој години резултат је међусобна свађа, изазватих јачом употребом алкохола поводом овогодишњег весеља и расположења.

Иступна дела знатно су се умножила, а иступи за скитњу пали су на **1760** случајева.

(свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(наставак)

Ломброзо указује на једну још опаснију особину, него што је сама расрђеност. Он вели да је жена, за време менструације наклоњена не само гњеву него и лагању, у шта можемо потпуно веровати, јер је лаж са осталим овде наведеним својствима готово увек у друштву а и сами смо више пута опазили, да и најчасније госпође кад када најбезобзирније лажу. Ако дакле за ово не можемо да нађемо никакав други мотив, међутим знамо да је она у периодичном абнормалном стању, онда можемо са свим оправдано узети да ће обојег заједно нестати т. ј. да је само ово периодично стање узрок лагања и код жене, која то иначе не чини. Тако и овде имамо бар опомену, да будемо опрезни. Стога кад у важним случајевима чујемо каква необична, довољно не потпомогнута саопштења, нећемо никад губити испред очију могућност да постоји менструација и да и она има свог утицаја на исказ.

Али ми можемо још даље ићи. Легран ди Сол саопштава да се на основу подробних испитивања може рећи да је један необично велики број кућа које су испред великих париских магазина починиле многе, често и најелегантније даме, учињен за време менструације и то не мање, него у 56 случајева 35 пута.

Ова се дрска крађа по великим магазинима париским у последње време поновила, давши тиме Бонтану и Лакасању предмет за најинтересантнија научна испитивања, при чему се показало да узрок тим крађама често само излагање, нарочито оних ствари, за којима су жене пожудне. Кад се сетимо да жена за време менструације налази у много узбудљивијем и за отпор много мање способном стању, онда ће нам бити јасно, зашто се тако лако дају савладати примамом лепих парчета одела и других тричарија. Ова нам посматрања допуштају још и даље изгледе, јер нису једино лепе ствари, што жене у тим магацинима привлаче. Случајеве, које пре називаху Клептоманијом и који, ма да су те ствари склоњене, ипак не престаје, већ се шта више све већма понављаху, покушавају данас пре да објасне менструацијом него ли трудноћом.

Менструација може одвести и на најтеже злочине. Фридрајх, Дагоне и Модслеј наводе многобројне примере у којима дотле потпуно разумне жене, беху дотеране до најневероватнијих ствари, често и до самог убиства, — и доиста таква би се убиства још много чешће дешавала, само кад овако њихово понашање не би било познато и њиховој околини, која је за то време и више на опрези.

Најзад познато је, да менструација даје повод и самим душевним болестима. При томе наступа обично она врста тих болести, која се у многобројним случајевима обично превиђа. Ово је толико пре могуће, што оне не пролазно наступају због чега су у околини познате обично као „нервозна раздражења,“ — или се и са свим прећуте. Ово је изврсно обрадио Еме Шваб[1]).

γ). *Трудноћа.* Овде би требало да говоримо о сличним односима као и код менструације, али ми ћемо то само укратко учинити. Пре свега сумња, да ли је једна жена трудна или не, врло ће се ретко појавити у опште је познато, какав снажан утицај има трудноћа на душевни живот, као и да у свима случајевима, где се ради о каквом злочину, који је учинила нека трудна жена, или где она има да дâ важан исказ, да у свима тим случајевима треба одмах позвати и судског лекара. Томе нису узрок само више пута код трудних жена опажене пожуде и ретки, често свирепи нагони; најтежи и најдубља значаја моменти у бићу трудне жене су оне чисто психичке промене, које се кад јаче, кад слабије појављују у њеним схватању и исказивању. Саме по себи оне изгледају као да су од најнезнатније важности али не допуштају да у целом понашању једне жене, према неком догађају, који она има да исприча судији, наступи једно такво померање полазног становишта, да је то у стању да изазове и потпуну промену осуде у таквом случају. Ја понављам и овде, да је то тачно кад се теориски каже: „сведок има само голе факте, и искључиво само голе факте да нам саопшти,“ — али у стварности то није тачно. Без обзира на то исто, исказ садржи увек а суд опажаја, зависи исказ увек још и од нашег схватања, које опет зависи од расположења у коме се ми налазимо. Жена трудна зна, да је њено стање увек опасност и самом њеном животу, или бар најмање, да оно доноси муке, болове и тешкоће. Нехотице осећа жена, и то не само образована, оно тајанствено и несхватљиво у животу онога што ниче у њој и треба да сада на свет дође. Отуда се она осећа увек и смрти ближе, и то је онда узрок разноврсним размишљањима, која се зато везују и која се сасвим различно образују, различно према општем бићу, односима и осећајима саме матере. Како је друкчије очекање сироте напуштене девојке, која очекује дете, од осећања младе жене, која зна, да на свет доноси тога тако жељног ишчекиваног наследника имена и имовине; или ако упоредимо осећање болесне, децом богато благословене жене радникове, која зна, де је то ново дете само сувишан прираштај, чије рођење може другу децу и саме мајке лишити — и осећање срећне једне жене, која ни мало не опажа разлике у томе да ли ће у кући бити само њих троје или четворо.

Па кад су ова осећања овако различна, зар она онда не утичу и на цело понашање, па дакле и на то, како жена опажени догађај схвата? Можда ће неко приметити, да субјективно схватање сведоково ни у коме случају не може утицати на судију, који мора лако умети извући истину из једностраног посматрања некога догађаја. Али не преузносимо се сувише и узмимо ствари као што су. Субјективно схватање може постати објективна неистина и у пркос најбоље воље сведокове, јер шта је истинито а шта измишљено, то ни он сам не може разликовати. Затим у колико случајева морамо питати сведока за утисак, који је на њега извесни догађај начинио, а овај се речима не да описати. Колико пута морамо питати: да ли је утисак који је и сведок добио, заиста такав, да је извесан напад изгледао опасан, једна претња озбиљна, једно насиље сумњиво, једна кавга намерна, један гест увредљив, један покрет размишљен, — у овим и хиљаду других случајева ми морамо знати то просто схватање и морамо се по њему владати. Најпосле од нас верује, да је потпуно заштићен од индукције? Сведок нам описује догађај у одређеним тоновима који почну и у нама да звуче. Ако има и других сведока, то ће се погрешно схватање још и моћи поправити; али ако је само један сведок, или само један, коме се из ма кога разлога, мора више веровати, то онда држање, схватање и голи факат увек остају нетачни. Ко дакле има пред собом трудну жену, са њених хиљаду промењених осећаја, тај се мора добрс чувати.

О злочину трудних жена говоре нарочито: Гал Бруардел, Марк, Кабанис, Ломброзо, Икар и т. д.

---

[1]) Aimé Schwob, Les psychoses menstruelles au poiut de vue medico-legal.

У извесном погледу старија литература за нас је важнија, јер се она са највећом каузистиком, највећма бави случајевима, у којима трудне жене показују нарочите прохтеве, и највеће необичности и несталности у опажању и понашању. Ту су нарочито знатни редови: Фридрајха, Најмана, Иделера, Ширшила, Хофбауера, Волфарта, Флеминга, Рајла, и т. д. које за студију најтоплије препоручујемо.

б). *Еротично.* Има и једно питање, које се исто тако често, колико и узалудно поставља, а то је питање, које расправља о степену полнога нагона код жене. Да би за нас било врло важно, да смо и у овоме поучени, ван сваке је сумње јер би ми многи полни злочин, могли тачније судити, кад би смо знали, у колико је жена изишла човеку на супрот.

Пре свега потреба појединог женског створења у овом погледу нека је тако различна, као и код појединог човека; исто тако различна, као што је разлика и потреба за јелом, пићем, топлотом, спавањем и хиљадом још других анималних момената. Чак ни тада, кад бисмо смели узети и какав средњи пресек, ни тада не бисмо имали тачнога мерила, да бисмо могли поставити ма каква упоређења. Стога је потпуно безначајно, кад на пример Tait,[1]) тобож први живи гинеколог саопштава како је сексуални сензибилитет код жене мањи него код човека. Исто тако није нам ни стим ништа поможено кад нпр. Sergi[2]) вели: код мене, је мањи сензибилитет него притабилитет, или Мантегаца: код жене врло ретко долази до тако јакога полнога захтева да јој то причињава и истински бол. И овде ће мо се помоћи само употребом неколиких лепих посматрања. Кад нпр. италијански позитивисти непрестано понављају да жена има мање еротилипа а више сензуалитета онда то значи да је човеку више до тога стало, да свој полни нагон задовољи, док жени свој матерински инстикат, — и ово сазнање моћи ће нам пружити понеко објашњење; оно ће нам објаснити бар понеку погрешку девојке а да при том не морамо одмах узимати да је то силовање, завођење обећањем брака и. т. д. Ако само трезвено узмемо пред очи, какве последице доноси лишавање части једној девојци: подсмех и срамоту, терете трудноће, завада са рођацима, можда избацивање из родитељске куће или губитак доброга места; затим болови муке и опасности порођаја, брига за дете, украћивање заслуге, муке и незгоде са дететом, отежано унапређење, умањен изглед на обезбеђење браком, — ако се само имају пред очима те тако тешке последице, онда је немогуће толикоме полноме нагону приписивати такву елементарну силу, која ће моћи замрачити и цео изглед оваквих последица.

Велики бечки гинеколог Браун рекао је колико психолошки толико и духовито: „Да је природа тако уредила, да у сваком браку мора човек бар свако друго дете родити, то ни у једној породици не би било више од три детета. После првога порођаја дакле, жена би се решила на други; али човек, тај се никад не би на то упустио. Пошто дакле немамо никаквог ослонца да бисмо могли узети, да је полна потреба жене битно већа, или да жена много више болова има да издржи него човек, то онда принуђени, морамо узети, да код жене постоји још један нагон, који сва она, рецимо укратко страшила ванбрачног или иначе не жељеног порођаја, савлађује, и тај нагон пратићемо у сексуалности, у материнском инстикту.

Изгледа да је природа само у понеким случајевима хтела ово схватање потврдити. Тако Икар саопштава, да има жена, које се само због тога дају оплодити да би имале задовољство, које проузрокује дојење, које или причињава сладострасно осећање. [познато је да је утврђена веза између мамеле и утеруса]. Ако је дакле природа полни нагон само зато створила, да одржава врсте, онда је сексуалност, матерински инстикат жене још више излазила и нагласила, кад га је макар и само у извесним случајевима украсила нарочитим нагоном. За криминалисте је наглашавање сексуалности жене од важности, јер нам она објашњава велики број појава, нарочито подавање жене, из кога се опет може извести још читава гомила психичких, иначе врло тешко разумљивих појава.

Овоме само привидно противуречи један ред факата, нпр: овако детоубиство, затим она мрзовоља, коју према добијању и имању деце нарочито показују младе жене, [види образовање класе код Францускиња и Американка], и друге сличне појаве; али ми не смемо заборавити, да се сви нагони свршавају тамо, где се противан нагон појачава, и да се у овоме стога тако далеко отишло, што се ту делује против најјачег нагона, нагона за одржање интеритета своје сопствене особе. Овамо спадају и сва она делања против свога Ја, и која су излив делимичног или потпуног очајања као: чупање косе и браде, грување у прса, беснило против сопственог здравља и најпосле самоубиство. Кад мати убије своје дете, онда то дело долази у горе означени ред: то је очајничко дело против једнога одвојенога дела свога сопственога тела, из страха због последица. Умеренијим делима и осећањима у овоме погледу нпр. именованој мрзовољи за добијањем деце, налазимо друго објашњење и то у томе што их сматрамо као последице извесних културних односа. Кад се само сетимо, како су нам неприродне, безумне и полулудачке навике у погледу храњења, одевања и друштвеног уређења донеле мода и култура онда нам нису потребне праве первелности па да појмимо како су тежња за угодношћу, сујета и трчање за добијањем новца за уживање, могле и дотле дотерати да и матерински инстикт угушује и да се ни деца не жале.

Има још и других мање важних момената, који привидно говоре против материнског инстикта. Овде се највише на то указује, што полни нагон постоји извесно време и после, кад се деце већ више не може имати. Али ми знамо да „прва седа длака не значи и последњег љубазника;“ а по саопштењима већ поменутог гинеколога Taita често се дешава, да одмах непосредно иза ксимактеријума наступи још једна периода јаког полног нагона — примедба дакле, која је за циљ рађања деце потпуно безначајна.

Али отуда што природа одржава још за извесно време нагоне, кад јој или за њен циљ нису више потребни, отуда још није нагон без везе са циљом, јер ми врло често једемо и пијемо, кад је то за циљ исхране непотребно. И ма како да је природа чудновато уредила нагоне и функције и њене циљеве, то она ипак нигде није повукла оштре границе и баш тамо учинила крај, где потреба престаје. Баш стога, што је природа отуда штедљива и изгледа она тако раскошна, јер је увек, кад она ово изгледа, раскош била још најјефтиније средство, да потребни циљ постигне. Стога можемо ми и тада, кад је похота жене за циљ материнства већ престала, још једнако рачунати на нагон за њим, па то онда наравно и у гдекојем случају психолошки и применити.

Сва је ствар у томе, да као фактор узмемо у рачун и матерински инстикат, — и јесмо ли то учинили то ће се онда наћи објашњење веома многим не само сексуалним деликтима, већ још више оним фиким питањима, која се тичу мање или више чистих односа између мужа и жене. Како се жена понаша према мужу, како према деци, шта од њих захтева а шта им жртвује, шта јој то чини могућним продужити привидно несносан живот, а шта опет са свим непосредно и у пркос незнатне важности изненада поткопава њену животну срчаност — све су то питања, која се у многобројним просецима појављују и која се могу решити само једном речју: материнским инстиктом. До сад се при томе по правилу помагало необјашњивошћу љубави и полнога нагона; једном се необјашњивошћу објашњавала друга. Покушајмо једном објашњавати их материнским инстинктом! (Наставиће се)

[1]) На француском хируршком конгресу 1891 год.

[2]) Sergi, „Archivio di Psychiatria“ 1892, vol. XIII.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горонових мемоара)

(Наставак)

Матлен одрече ову исплату с дрскошћу, која га упропасти.

Послах да се потражи човек, коме је исплатио дуг и овај суочен са Матленом изјави, да је оно што је Матлен говорио истина и да он никад од њега није примио суму од сто динара.

Како, средством тачних извешћа, имађах доказа да овај човек лагаше, показах се према њему одвећ строг и рекох му:

— Пошто ви лажно сведочите, ја вас затварам. Може бити, најзад, да ви имате и интереса да говорите неистину? Ко зна,

да ви нисте били чак и саучесник Матленов у убијству, за које се оптужује.

— Како, рећи ће он, реч је о неком убијству? Онда, не даље! Враћајући ми новац, Матлен ме је молио, да му обећам да ником нећу рећи, да ми је исплатио дуг. Ја сам хтео да одржим своје обећање, али сад кад знам, да је питање о једној тако озбиљној афери, ја морам рећи праву истину, Да, господине шефе, истина је цела, да сам примио сто динара од Матлена.

У пркос овој сведоџби, Матлен одрицаше са суровом упорношћу тврдећи, да је његов друг продан полицији, да би га упропастио.

Да би га натерао да се сам потпуно ухвати у лажи, нисам му хтео рећи, да смо пронашли леш старог О. Истражни судија изда наређење, да одведемо Матлена у Ебли онога дана, када се буде ископавала његова жртва, како би га суочили са лешем. Судија се надаше да ће овај призор одлучити Матлена да призна злочин.

Наредих, дакле, једног јутра да се Матлен спроведе на источну жељезничку станицу. Поред њега иђаху два жандарма, а за њима ја, на неколико корачаји, и то тако да нико не би могао посумњати, да кирицнја беше притвореник.

Чим смо стигли на перон, од једном се приближи Матлену неки жељезнички чиновник.

— Како! узвикну он, то си ти, стари мој Матене! Има већ дуго времена од како те нисам видео!... Управо баш од онога дана, када си ушао у воз са овим старим господином...

Нагло се приближих томе чиновнику и рекох:

— Опростите, ја сам Горон, шеф полиције сигурности, Хоћете бити тако добри да допуните оно што мало пре рекосте?

Чиновник, најпре збуњен, разумеде врло брзо, да је дужан да покаже праву истину, и док га мој притвореник, тужног изгледа, слушаше, — исприча ми, да је од прилике пре три месеца, говорио једног јутра са Матленом, кад је исти узимао воз за Лањи са неким старим господином.

Ова сведоџба, коју нам случај донесе, беше од нарочите важности и постаде још важнија, кад се чиновник, после кратког размишљања, сети тачно дана кога је срео свога пријатеља Матлена. И заиста то беше онај дан, када је нестало старог баштована.

И поред свега овога, кирицнја одрицаше још увек дрско и упорно.

Ипак, кад уђе у воз за Лањи, намршти мало обрве. Ну за време одмора у овој лепој малој вароши, чувеној међу риболовцима, стиша се. Шта више, чак је био врло доброг апетита и у неку руку весео.

Али кад чу да се траже карте за Ебли, постав сав блед. Тек што уђосмо у воз, а он ми рече:

— Господине Гороне, ви ме водите тамо ради суочења са лешем. Ја нећу да га видим! Јест, ја сам убио старог оца О. Волим радије све да признам но да га видим.

И тако, између двеју станица, Матлен ми укратко исприча, како је у лепим бојама изнео пред очи старог баштована једно тобожње место управника неког замка у околини Лањи-а. Сиромах О. беше наивно пао у замку, која му би спремљена, и извукао из штедионице 500 динара, који су, према тврђењу кирицијином, неопходно били потребни за кауцију.

— Тако, дакле, рекох му ја, ви сте за 500 динара убили човека?

— Шта ћете, одговори Матлен. Хтео сам прво да исплатим своје дугове, а потом да приредим себи једну теревенку aux Halles*! И ту ми исприча, да је једном приликом видео неког од његових пријатеља, како је по примљеном наслеђу пијанчио целу ноћ по механицама у околини dex Halles, и камо му је та пијанка остала дубоко урезана у памети, као нека врста вечито жељеног раја!

— Да би провео овакву једну теревенку у прљавим крчмама, овај несрећник убио је човека!

Мајка Берлан, кад јој даваху 30 динара нађених код убијене госпође Монје-Десеђ, говораше:

— Децо моја, ви сте извршили једно лепо дело!...

Велики број убица не налази ништа код убијених лица. Ну, у ствари, они и не знађаху у напред, каква ће корист бити од злочина, док Матлен знађаше добро, да неће зарадити више од 500 динара.

За ову суму он беше хладно комбиновао свој план.

Зар да се човек не запрепасти, кад промисли о тако незнатним узроцима, који гоне људе да убијају своје ближње.

У осталом, Матлен није себи стварао велике илузије о судбини, која га очекиваше. Он је врло добро предвиђао могућност да буде ухваћен, осуђен и погубљен... ну њему требаше једна ноћ теревенке! Да би је себи прибавио, није се устезао да уништи живот оца О., ризикујући свој сопствени.

Несрећник би осуђен на смрт и погубљен. Кад су га довукли до гиљотине, смрт га беше већ дотакла својом руком.

У затвору се био разболео од грудне болести, те то би тако рећи лешина, којој „maitre“ Дајблер отсече главу.

Тако се заврши ова афера.

Извесно је да Матлен никад не би био ухваћен и осуђен, да госпођа О. не беше енергично настала, да се тражи тело њеног мужа и потом смрт овога осветн. Оваква се енергија ретко налази.

И ето због тога је ова афера један од најуочљивијих примера за доказ великих недостатака, који постоје у уређењу француске полиције.

Да наваљивање госпође О. не беше тако силно, да ме заинтересује, те да саопштим новинама потпун опис одела несталог баштована, никад се жандарми из Ебли-а не би сетили, да известе паркет париски или префектуру, да обешени, погребен у гробљу њихове општине, беше неки стари баштован, оплакиван од супруге.

Држим, да је жалосно да у овој епоси прогреса, правосуђе и полиција, буду сведени на један тако рудиментарни метод, да се на неколико километара од Париза налази једна лешина под тако драматичним околностима, па да иста бива погребена пре но што се сазнала њена идентичност и без да је париска полиција о томе била извештена.

Налазим, да случај Матленов јасно указује на потребу централизације полицијских и судских података и стварање једног циркулара, који би се слао свима полицијским комесарима, паркетима и жандармеријским бригадама, у коме би се налазио опис нађених лешина и несталих индивидуа, са потребним упутствима, која би довела на траг кривчев.

Ова централизација, коју сам толико пута пожелео, док бејах шеф полиције сигурности, била би још једна гаранција више за безбедност грађана и одржање њихових имања. Заиста, сваког дана извршују се знатне крађе, како у департманима, тако и у Паризу. Замци се опустошавају, цркве харају и тек после више месеци узалудних истраживања, власти из провинција обраћају се Паризу.

Истина је, да и тамо има штампе, али је она локална, те се та јавност креће у врло малом кругу, и у већини случајева и не доспева до Париза.

Ну, често разбојници и не припадају дотичном пределу, те се мирни и безбрижни враћају кућама са њиховим пленом, кога се отарасују у корист јатака париских или страних.

Нема дана, а да се при претресу код злочинаца, не нађу предмети огромне вредности, сигурно украђени, којима је, због оскудице у податцима, апсолутно немогуће пронаћи сопственика, ако крађа није извршена у дотичном месту или околини.

Кад би се увео систем централизације у Паризу, као што напоменух, централна административна власт дала би да се оштампа одмах списак украђених ствари и познати детаљи на подозривим лицима, и послала га на све стране.

Могла би се чак предвидети, као што су то Енглези и Американи тако добро схватили, — и награда, коју, ми Французи, јавно дајемо само поштеним људима, којидонесу какву нађену ствар.

Ова централизација, не само што би допринела да се пронађу кривци, него би врло често послужила и да се докаже невиност једног неправедно осумњиченог човека.

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 13

IX

На један сахат раније од госпође Шасен упути се барон доктору, да потражи неколико списа, из којих би се могао обавестити о хипнози.

*) Централна, највећа пијаца у Паризу.

Барон се ревносно удуби у свеске о хипнотизму, нервном систему и нервним болестима, које су лежале разбацане на једном столу. Притом га је веома занимала дуга листа о лечењима, која су већ била извршена од стране париског медецинског факултета и која су тек хипнотизму била дала научну основу.

Али у расположењу, у каквом се барон налазио, била је првенствено једна диференција између два научника од значаја, која га је нарочито интересовала. Један од њих, доктор Килер, тврди: могућност, да је жена за време хипнотичког сна апсолутно неподобна да собом влада, дакле, да се не може управити никаквој радњи, која би се на њој или с њом предузела, искључена је док други, професор; Љежоа, тврди супротно томе, да дакле ни једна хипнотисана жена није моћна, да се у стању хипнозе одупре преступничким делима.

Њега је испуњавао осећај особитог умирења, што је госпођа Шасен све томе слично енергично порицала, ма да су је комесар и њен муж хтели убедити, да је ступила са глумцом З... у ближе односе Не, не, тако што није јој падало на терет. Јест! у то је био убеђен чврсто, па га је ипак болело, што је за њега постојала и сама могућност, да у њу посумња.

Ну убрзо се ослободио сваке сумње, и кад га је доктор Барило потражио и замолио да дође у његову собу за примање, дахну он олакшано.

— Ви насигурно нећете погодити, ко је баш сада одавде отишао? рече доктор Барило.

— Да није *она* већ! узвикну Барон.

— Не! Она или неће никако доћи или само у тачно утврђен час, дакле кроз двадесет минута; све особе, које су приступачне сугестији, до крајности су савесни... Глумац из Француске Комедије, господин З... био сад овде. Ви ми до душе нисте казали, да је он то био; али је то ипак он, зар не?

— Нашто да од вас кријем? Та он вам је, као што изгледа, већ све казао.

— Варате се! он није ништа рекао о госпођи Шасен. Име сам погодио, што није било тешко, пошто ме је З... питао, како би се имао држати у једној парници због браколомства, ако би се таква, као што има изгледа, повела против њега.

— И за то тражи он од вас савета?

— Ја сам његов лекар, а и пријатељи смо; ја проучавам хипнотизам, и он је често са мном хипнотисао.

— А! он је дакле веровао као и ми, да се...

— Госпођа Шасен, кад га је посетила, повиновала каквој сугестији. Сасвим тако!

— Зашто он то није изјавио на протоколу?

— Јер му је та мисао дошла у главу тек после дужег премишљања... Та човек се увек збуни, кад овако наједанпут упадне у стан муж са полицијским комесарем... Али се после тога занимао својим ретким гостом и чудноватe очи, нервозни покрети, испрекидане речи изазвали су у њему сумњу, да га није посетила, можда, хипнотисана госпођа. Затим се сетио разних особа, које сам ја у његовом присуству хипнотисао, па је онда као духовит али скроман човек убрзо дошао до закључка, да цела ова посета не само што није била никакав срећан случај, него шта више превара најниже врсте... Ви видите, драги бароне, да се нисмо преварили; пријатељ З... би нам ствар већ разјаснио, кад би нам то још било потребно.

— Какав сте му савет дали? питао је барон.

Никакав. Молио сам га да ми остави времена за размишљање, пошто сам хтео прво с вама да се разговарам.

— Реците своме пријатељу, да се нема чега плашити. Господин Шасен ће пouздано повући своју тужбу, ако већ није учинио. Њему је стало само до кривичног протокола.

— За такав случај се З** изразио вољним, да се предстане суду као сведок.

— Благодарите му за то у име госпође Шасенове.

Изгледало је, као да је имао нешто важније да каже, што се снебивао изрећи. Најзад се одлучи:

— У корист особе, рече он бојажљиво, према којој, као што знате, стојим као отац или брат, морам нешто да вас запитам. Кад је З** изрекао, да је она, кад му је дошла, подлегла сугестији, то је за нас од интереса да знамо, докле се та сугестија управо простирала. Да ли је, дакле, Шасен својој жени само заповедио да оде њему у улицу Риволи, или ју је хтео на фактичну кривицу навести, — односно навео?

— З** није имао времена да реши и то питање, јер се већ на неколико минута после госпође Шасен појавио код њега полицијски комесар.

— Је ли то тако одиста?

— Сасвим поуздано. Зашто би ме пријатељ, који ме моли за савет, варао или ма само и један део истине скривао преда мном? Ни једно ни друго не би за њега било корисно! Он ми није рекао име госпође, која га је посетила, а није га ни знао, као што ни данас не зна, да је ја познајем.

— А реза? упита барон, још непрестано по мало сумњајући.

— Резу није он навукао после доласка госпође Шасен, него тек кад је зазвонио комесар. Та размислите само! Код њега се у позно вечерње доба налази госпођа, која се понаша и изгледа као дама из бољега друштва.

У то зазвони. Он се уплаши, да не компромитује госпођу, пошто слуга, ништа не слутећи, може лако пустити унутра каквог странца или пријатеља — с тога он навлачи резу, као што би, по свој прилици, и ми учинили.

Лице се бароново разведри.

У том тренутку отшкрину слуга врата, да би јавио своме господину, да једна госпођа жели с њиме говорити.

Доктор и барон погледаше у исти на сахат, који је показивао тачно седам часова, време, које је барон одредио госпођи Шасеновој.

— Нека уђе, рече доктор.

Госпођа Шасен уђе брзо, и не пазећи на барона, можда чак и не видећи, приступи непосредно лекару, и упита кратко:

— Јесте ли ви доктор Барило?

— Јесам, госпођо.

— Мени је рука узета... не могу њоме да крећем.

— Зашто долазите овамо, госпођо? У колико ја знам, ви не спадате још међу моје пацијенте?

— Не знам.

— Ко вас је упутио на мене?

— Нико.

— Јесам ли вам иначе био познат?

Она не одговори ништа.

— Покажите ми, молим вас, руку... Ви, дакле не можете да је кренете?

— Не.

Он опипа мишицу, учини, као да је хтео повући за руку па је онда опет пусти да клоне.

— Зглавкови су сви у одличном стању; ваша је рука здрава.

— Али ја вам кажем, рече она готово срдито, да је моја рука узета.

Барон Роберт ступи напред, госпођа Шасен се не показа ни мало зачуђена, — и, погледавши јој у очи, рече:

— Доктор има право, ви сте имали болова, али сте сада од тога ослобођени. Рука вам није узета; ја нећу да то буде. Ви то чујете: ја нећу да вам рука буде узета.

Она приклони главу, обори очи, и кад јој доктор ускоро затим даде парче хартије с речима: „Ево, госпођо, молим вас, један рецепт за трљање! она рече:

— Не треба ми више; мени није више ништа.

Доктор одведе барона на страну и запита га, да ли сада сматра постхипнотичку сугестију као доказану.

— Свакојако, одговори овај; само не могу да се спријатељим са вашим изразом *пост-хипнотично;* јер хипноза постоји још.

— Сасвим моје мишљење! хипнотисана особа остаје тако рећи у латентном (скривеном) сну; зато сматрам ја, као што сам рекао, за корисно, да уклоним сугестију, чим се буде могла сматрати као свршена. Ову опрезну меру, којој оператори обично не поклањају пажњу, подражава Луј Шасен *мени*, и с тога ми то још није јасно. О томе нисам ништа предао јавности; предавао о хипнотизму такође нисам ништа; нити пак имам клинику... Да ли сам, можда, на само пред њим оперисао? Да ли га, најзад, нешто не познајем? То бих радо хтео да сазнам!

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар управио је на нас једно овакво питање:

Љубица жена Н. Н. из села Н. родила је у ванбрачном животу са мужем Н. сина Живана и две кћери: Живану и Даницу, па се после тога са истим мужем и венчала, али у брачном животу нису имали порода.

Љубица је умрла, а по себи оставила је своје имање — мираз, на коме сада живе Живан, Даница и Живана, и они сви полажу подједнако право за наслеђство имања пок. Љубице.

Овај нас писар пита сада: ко ће од деце Љубичине по закону бити наследник њеног имања, да ли сам син Живан или и он и обе њене кћери?

На ово питање одговамо му:

По § 396. грађ. законика наследство по закону припада најближим сродницима по крви, а по § 396. истог законика, имање родитеља наслеђују *прво* мушка деца и њихови мушки потомци; они искључују: сестре, оца и матер све претке њихове и њихово потомство или побочне сроднике. Женској деци, по § 397. поменутог законика, у овом случају, припада, из заоставшег имања умрлог им родитеља, уживање, издржање, снабдевање и пристојно удомљење по постојећем обичају. (Види § 529. грађанског законика). Наследство на женску децу по § 400. истог законика, прелази тек онда ако мушке деце нема.

И син и кћери покојне Љубице, и ако су рођени ванбрачно, равнају се брачној деци. пошто се је Љубица после њиховог порођаја венчала са истим мужем са којим их је и родила — § 134. грађ. законика; а по § 409. истога законика: деца изван брака рођена добијају право на наследство као и други закони наследници, само онда, кад би познијим законим браком она озакоњена била, а овде баш тај случај и јесте.

Према наведеноме дакле, у конкретном случају, прави је и једини наследник целокупног Љубичиног имања, њен син Живан, а кћери јој: Живана и Даница, имају само право: уживања, издржавања, снабдевања и пристојног удомљења из заоставштине Љубичине. Право уживања, издржавања, и снабдевања, разуме се да имају само дотле, док се не удоме а после тога не.

Само у томе случају, да је пок. Љубица, још за живота свога, завештањем учинила расположење са својом имаовином, могла је она, по § 478. грађанског законика, или изравнати у наследству женску децу са мушком или им особити део оставити; али кад је она умрла без завештања, онда, по § 394. поменугог закона, њена заоставша имовина као наследство, прелази на другога, кога по реду закон опредељује. А како закон то у оваким случајевима опредељује, казали смо већ.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Радомир Обрадовић, бив. момак код г. Михаила Јовановића, в. интенданта у Ваљеву украо је 10. тек. мес. пре подне г. Јовановићу **8000** динара, па побегао. Он има 16—18 год., средњег је стаса, нежног лица, женског изгледа, смеђ је. Од одела имао је на себи чакшире и зубун од црног шајка, а на ногама опанке. Начелство округа ваљевског депешом бр. 17056, моли све полиц. власти за најживље тражење крадљивца са покрађом. У случају проналаска крадљивац се може спровести управи града Београда с позивом на акт Бр. 30659.

Ђорђе Спасић, коцкар, родом из Пирота, решењем пирот. прв. суда Бр. 8506, стављен је под суд и у притвор због крађе. Он је у бегству, па с тога поменути суд моли све полиц. власти, да га у својим домашајима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Ђорђе је средњег стаса, црномањаст, очију граорастих, бркова дугих, лица широког. Акт управе града Београда Бр. 30737.

Даници Стојановић, кројачици из Крагујевца 13. тек. мес. извршена је крађа адиђара и том приликом однето јој: мали женски златан сат са златним дугачким ланцем који се носи око врата, дијаманске минђуше са по једним каменом и 3 дијаманска прстена, од којих су 2 са по 1 каменом а трећи има 1 велики камен у средини а около 12 малих. Вредност целокупне покрађе износи 480 дин. Сумња се, да је ову крађу извршила **Марија,** жена Аркадија **Живојиновића,** бив. там. баштована, које је, по извршеној покрађи, нестало из Крагујевца. Начелство крагујевачко депешом Бр. 16948, моли све полициске власти за живо трагање за осумњиченом и покрађом. Акт управе гр. Београда Бр. 30801.

Живојин Михајловић, слуга из Шапца, ноћу између 31. прошлог и 1. тек. мес. украо је, на опасан начин, Стојану Јовановићу, обућару там. два сребрна прстена, пар ципела, сребрн сахат под знаком «В. Н. 34.» са сребрним ланцем и једне плаве, штофане панталоне. Живојин је средњег стаса, сувоњав, црномањаст. Начелство подринско депешом Бр. 14199. моли за тражење крадљивца и покрађе. Акт управе града Београда 21967.

Тихомир Жунић, бив. старешина поштанско-телеграфске станице у Пожези, проневерио је 46.812 динара у сребру и 340 динара у злату државног новца па, ноћу између 7. и 8. тек. мес., побегао.

Он има 30 год., стаса високог, добро развијен, лика смеђег, брија се, има смеђе бркове, средње величине, развијене вилице и кукаст нос. По сазнању собом је однео и једну пушку магацинку а снабдевен је и исправним заграничним пасошем, који је издат од стране начелства округа ужичког, на дан 15. септембра тек. год.

На молбу мешовите комисије, која је одређена за извиђај ових Жунићевих злоупотреба, позивају се све полициске власти, да га у својим домашајима најживље потраже, па у случају проналаска њој комисији стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 2. Акт управе гр. Београда 31200.

ТРАЖИ СЕ

Димитрија Браловића, бив. чувара осуђеника тражи управа града Београда актом Бр. 30091. пронађеног треба стражарно спровести поменутој управи.

ИЗ ПОЛИЦИСКОГ АЛБУМА

Драгутин — Драгиша Вељковић, звани **„Гишица“** двадесето годишњи осуђеник београд. казненог завода, који је још у месецу јулу тек. год. побегао са осуде а у друштву са Глигоријем Јовановићем, осуђеником из Власотинаца (види Полиц. Гласник бр. 30) ухваћен је 31. прошлог месеца на перону железничке станице у Нишу, а под лажним именом: **„Милорад Милутиновић“** звани **„Мика Кицош“**. Приликом претреса, код њега је нађено два пара одела: 1 нов и 1 полован, лаковане ципеле, 1 зл. прстен и до 200 динара готовог новца, а толико исто беше потрошио за непуна 24 сата у Крагујевцу. Новац у 150 дин., у новчаницама, био је сакривен у кишобрану.

По захтеву начелства округа нишког **„Гишица“** је спроведен у Ниш камо је осумњичен због једне опасне крађе, али, како је доста вероватно, да је он, за сво време од кад је у бегству извршио више казнимих дела, — то му износимо слику у данашњем броју и позивамо,

како власти тако и појединце који о њему буду ма шта знали, да то одма доставе било нами, или непосредно начелству нишком.

Садржај: I. *Службени део.* 1) Укази. — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Кретање казнимих дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; 3) Жена под истрагом. — III. *Поучно забавни део:* 1) Непознате лешине, из Горонових мемоара; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Из полицијског албума.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. НОВЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за начелника треће класе округа крајинског, Мијаило Церовић, начелник исте класе округа тимочког, по потреби службе; за начелника треће класе округа тимочког, Љубомир Обрадовић, начелник исте класе округа крајинског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. новембра 1901. године П№ 26.847. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела решено је:

да се д-ру Милутину Јанковићу, лекару среза таковског и качерског, округа рудничког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године П№ 11.606. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављен је:

за писара друге класе среза драгачевског, округа рудничког, Сава Јовановић, бивши срески писар.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године П№ 26.988. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела решено је:

да се Милорад Стевановић, писар друге класе управе вароши Београда, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 18. новембра 1901. године П№ 26.987. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

2

На првом месту потребно је, да се што ближе и тачније одреди, шта је битна карактеристика за оцену надлежности самоуправних власти. Кад се то зна, онда је лакше појмити излагање начела, која треба да обележавају организацију тих власти, јер се оне резултују из њихове надлежности као њене логичке последице. Управо, све оно, што би имало начелно да изрази организацију самоуправних власти, мора бити сагласно са надлежношћу, која тим властима припада и која им, због тога, служи не само као полазна тачка него и као пресудни притеријум њихове исправности.

У колико се питање о правој надлежности самоуправних власти третира као спорно, треба тражити узрока не толико у њеним начелним странама, колико у сталној намери државнога права да ограничи самоуправну власт у свему ономе што би захтевали политички интереси јаке и сталне државне власти. Отуда стална појава законодавства, да ту надлежност преиначава и да то ограничавање изводи махом у правцу одстрањивања свега онога, у чему би се самоуправна власт јављала као сметња у политичком делу њених амбиција. И ако је у интересу државног права да што пространији део своје строге службене надлежности, преноси на самоуправну власт, па због таквог интереса, све више проширује надлежност ове власти, уступајући јој из многих грана државне управе поједине врсте послова, као на пример послове: из области правосуђа, полиције, просвете и т. д. — она се вазда у непосредном интересу свега политичког ауторитета тако исто старала, да самоуправној власти не уступа још и оне прерогативе, које би је учиниле политички моћном и према државној власти толико самосталном, да би јој могла правити сметње и доприносити потискивању њеног ауторитета или утицати на опстанак владе. Међу тим, баш у тој страни, у присвајању политичке надлежности и тежњи, да јој се у том делу зајамчи што већа самосталност према државној власти, самоуправна власт истицала је све веће захтеве. Наравно да је државни режим потискивало овакве захтеве, колико му је год за то давала могућност парламентарног система, бранећи упорно своју решеност, да се сузбијањем самоуправних власти на политичној основи, сузбије сваки њен неповољни утицај на политички ауторитет режима и његов опстанак. Руковођена таквим циљем, државна власт ишла је у својој општој практици према самоуправним властима често и тако далеко, да се самоуправни режим није више ни познавао у његовом начелном обележју, него се сводио или на непосредно потчињену инстанцу државне власти и на тај начин улазио у њен саставни део као почетна, прва административна јединица, или је и формално негиран, тако, да га као самоуправне власти није у опште ни било. Блажији или строжији прелази у свима могућим модификацијама, кроз које тада пролази самоуправни режим, само су разни облици, који манифеструју такву практику државнога права. Тиме се могу објаснити и чести законодавни радови на овој истој материји.

Међу тим немогућно је, као што ће се видети из доцнијих разлагања, измирити такву практику државног права са начелима самоуправног режима, јер, поред осталог, његова је начелна добра страна и у томе, што он у истини служи као јака заштита за правилну употребу политичких права у практици парламентарне владе, па зато и као јака отпорна снага против насртаја државних органа на употребу тих права. С тог гледишта постаје појмљиво, да је за уставност потребно, да се самоуправна власт огарантује, на начин, који ће је што приближније истаћи у њеном чистом облику и поуздано обезбедити од утицаја, који не би био сагласан са њеном начелном природом. Али тако исто, опет, не може се дозволити да се самоуправна власт истакне према државној власти са неким ауторитетом и самосталношћу, која би слабила ауторитет овој власти и реметила начела њеног јединства и њене опште моћи у примени државног права. Државна је власт најнепосредније позвана па зато и у првом реду и највише одговорна за правилан ток свију јавних послова и односа у земљи, па јој се због тога, мора дати довољно гарантија, да практика самоуправне власти неће оштетити интересе јавнога реда ни у облику повреде позитивног права — законодавства у опште, ни у облику практике оног дела надлежности, који припада државној власти. По томе, унети у организацију власти све потребне елементе

и те врсте, као саставне делове, па да та организација буде и добра и потпуна, дужност је, која се не би смела мимоићи.

Да би се у смислу дојакошњих напомена претресла најважнија, основна начела, која треба да добију и своју доследну и исправну примену у организацији општинских власти, као првом и најважнијем облику, у коме се јавља самоуправни режим, требало би, што пространије расправити питање о овоме:

1 Начела о надлежности самоуправних власти.
2. Начела о односима самоуправних према државној власти.
3. Начела о организацији њихове хијерархије.
и 4. Начела о њиховом поступку.

На овако широкој основи, претрес ствари отишао би врло далеко. С нарочитим обзиром на општинску власт, као најважнији облик самоуправних власти, довољно је да се задржимо на питању о надлежности, а само у колико је за објашњење тога начела потребно, узећемо у обзир и друга питања.

Најшири појам ове надлежности могао би се простирати до аналогије надлежности државног права, само, наравно, за узану област, на коју се односи и за интересе који су од непосредног значаја за унутрашњи јавни ред оних грађана, који у тој области живе. Изгледа, да је природни развој надлежности општинских власти тако и упућен. И државно правни култус има, у главном, оне тенденције, са гледишта његовог најширег моралног циља, које има и локална управа, само што обим задаће државног права захвата државу као целину, црпи средства из целине, па се на целину као израз њене организације и односи у свима правцима своје радње. Оваком обележју надлежности самоуправне општ. власти ништа не смета, што се њена организација није још развила до ступња, на коме би се и у ствари могло запазити, да је та надлежност слична надлежности државне власти. Ако се надлежност самоуправних власти цени са гледишта јавних потреба и интереса, који је стварају, а то гледиште мора имати значај главног критеријума за оцену питања докле може ићи обим задаће самоуправне власти, онда у логици тих потреба, у томе: што је самоуправна власт подмирењу тих потреба и намењена, треба тражити објашњење овог најширег појма њене надлежности. Другим речима и ову надлежност диктују јавне потребе и ако само извесног дела државне области. У осталом, и држава као целина састављена је из великог дела тих истих области, па је природно, да она, као највиши чувар јединства и интереса заједнице као целине, у ствари практикује заштиту тих интереса и за сваки део своје области, само с том разликом што она то не врши с нарочитим обзиром на сваки делић понаособ, но на све укупно, као на целину. По томе, са овог гледишта, у коме пресуђује општи а не локални интерес, млоги облици њене јавне дужности могу бити практиковани разнолико и у разној мери, тако да се у разним местима ти исти облици њеног јавног старања и не запазе и да су сасвим напуштени (на пример установа школа). С тога помесне управе имају, и ако начелно исту задаћу, сасвим супротну полазну тачку, а на име, да оне без обзира на остале делове државне области, негују јавни култус у границама своје обласне надлежности, не водећи, при том, рачуна о целини друкче, него у колико је потребно да се на законској основи не оштете, да с њом не дођу у сукоб и да у испуњавању општих, обавезних правних одредаба, своје поступање саображавају и потчине јединству државног права, у колико је оно и за самоуправне установе прописало извесне услове, установило известан јавни ред.

Па ипак, и поред све начелне сличности, има разлике у природи ових двеју надлежности, а та разлика одређује уједно и карактер њихове разлике у обиму, до кога се простиру. Да се то објасни потребно је потсетити на ранију напомену, да су им полазне тачке различите. Док надлежност државне власти има непосредни задатак да служи интересима целине, а само на тај начин и са таквим критеријумом још и појединим деловима њеним, дотле самоуправни режим има непосредну задаћу да служи интересима области коју представља, а у толико, дакле посредно, још и интересима целине, јер је ова у толико и потпомогнута и јача тиме што су јој и поједини делови помогнути и јачи. Док она прва, често негирањем неких интереса извесног дела своје области или бар напуштањем тих интереса у једно дано време, с обзиром на интерес целине, те исте интересе негује у другим својим деловима скрећући им нарочиту пажњу, дотле самоуправна власт не водећи рачуна о другим деловима ван њене области, обраћа нарочиту пажњу својој територији, а на остале делове само на негативан начин т. ј. у колико је потребно, да њих, као саставне делове целине не оштети, или, да са интересима целине, као претежнијим, не дође у сукоб.

Локални интерес, дакле, битна је особина у задаћи самоуправне, а интерес целине, битна је особина у задаћи државне власти. Ова разлика има огромну политичко-правну важност, која те две власти значајно разликује у две нарочите категорије и која се уноси као критеријум и обележје и у сву осталу могућу и потребну разлику, кад је реч о уређењу њихових односа и њихове праксе. Последице те разлике треба увек да су јасно и у законодавству изражене, ако се хоће да оне буду и правно загарантоване и да добију своју санкцију у организацији самоуправне власти. Ближи и одређенији појам ове поставке, своди се на ово правило: интерес целине као претежнији влада локалним интересима, па му се зато ови морају ставити у службу, у свој мери, у којој је потребно, па да они не само не буду на сметњи интересима целине, него да су им још и сагласни.

Однос ове зависности, мора се, због тога, добро појмити. Он се мора свуда добро уочити, а потом извести на начин, да се нигде начелно не оштети. Јер, у целокупној организацији самоуправне власти не сме бити ничега, што би повредило или што би давало могућности за повреду интереса целине, или што би исту категорију јавних интереса, о којима се обе власти старају, доводило у сукоб. С друге опет стране, ван тих граница, зависност самоуправне од државне власти, не само да није потребна, него у опште не сме да постоји друкче и на широј основи, него што захтевају гарантије, да правилно практикује своју надлежност.

После ових напомена о овој начелној разлици између самоуправног и државног режима и важности, коју та разлика треба да има, неподобни говор о начелу надлежности самоуправиних власти, биће, по свој прилици, јаснији.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

КРЕТАЊЕ КАЗНИМИХ ДЕЛА У ПРЕСТОНИЦИ

Д. Ђ. Алимпић (8)

После свега овога што смо до сада изложили о раду наше престоничке полиције сигурности у току последњих 5 година, ми немамо нарочито потребе да доказујемо како је она — полиција сигурности у означеном времену стално напредовала, те према томе, да се и начело о множењу казнимих дела, изложено у почетку овог нашег рада, **не може применити и на нашу престоницу.** То се јасно види из целокупног нашег излагања, а нарочито из цифара, чија се позитивност не може ни чим у сумњу довести, и за чију тачност опет, ми јамчимо.

Према овоме ми би се, потпуно задовољни са овим констатовањем, односно нашом полицијом сигурности, могли овде зауставити, кад неби осећали дужност, да будемо искрени како према својим читаоцима, тако и према самој својој служби.

Ма колико да је изложени напредак и јасан и ласкав за нашу престоничку полицију, он је, искрено да кажемо, далеко изостао од правог, стварног напретка — напретка који би се појављивао као природна последица полицијског делања у свима правцима у опште.

Овакав, какав се сада појављује, овај напредак резултат је усиљеног рада појединих личности, или да се јасније изразимо *заснован је на традицијама* а полиција, нарочито престоничка, не сме никад рачунати с **традицијама.**

Пажљиви посматрач могао је лако опазити, да се напредак о коме је реч, *пре састоји у изналажењу учиниоца казнимих дела, него ли у спречавању ових последњих.* Модерне полиције, међутим, већ су изодавна појмиле и себи у задатак ставиле: **прво спречавање казнимих дела,** па тек на другоме месту изналажење њихових учионица.

Што то пак наша престоничка полиција није могла до сада учинити, није зависило толико од ње саме колико од њеног стародревног устројства, које је онемогућавало сваки њен

развитак и спутавало и оно мало полета које су јој појединци с времена на време давали.

По овоме уређењу, наша престоничка полиција нема јасно одређених атробуција, нити постоје границе њене надлежности или ненадлежности. Оваква каква је данас, она представља један конгломерат најразноврснијих дужности и права. Са свим је природно, што се у овоме конгломерату, као и у сваком конгломерату у опште, мора лутати и нагађати, често пута о најобичнијим изворима.

Неуређеност или боље да речемо неодређеност једна је од главних препрека правилном развитку и стварном напретку наше престоничке полиције.

Ну и то није све.

Наша жандармерија, која би по своме позиву и устројству требало да је орган чисто полициске власти, пре је војничка но полициска установа. Способност жандарма и њихових старешина не цени се по њиховом стручном полициском знању већ по разумевању војничке дисциплине и осталих војничких предмета. Полициске ствари долазе на последње место. Жандарм је дакле на првом месту војник, па онда орган сигурности. Као први изврстан је, као други врло је мало употребљив. То с тога, што жандарме нико озбиљно не обучава у њиховим дужностима као органа сигурности, а ако се по некада и нађе који вреднији члан или писар па то отпочне са жандармима који су му дати ради службе, он увиђа, на крају крајева, да му је труд био излишан из простога разлога, што команда жандармерије, по својој вољи прима, отпушта и распоређује жандарме, те је, према томе, ништа не веже, да и оне обучене жандарме премести, и то по најчешће у унутрашњост.

Шта више појединн жандарми који су показивали и воље и дара за чисто полиц. службу, отпуштани су из жандармерије само с тога, што нису могли подесити своје војничко држање или да се јасније изразимо, за то што су их њихове војничке старешине нерадо гледале због пажње која им је указивана од стране полиц. чиновника. Сећамо се врло добро неколико случајева из ранијих година, гди је команда жандармерије навлаш отпустила неколико жандарма, које управа града Београда беше предложила за одликовање или унапређење због ревносне полициске службе. Шта више, појединн команданти жанд. ишли су тако далеко, да су од жандарма и њихових млађих старешина стварали нарочите сепаратне полиције, којима је главна дужност била, да контролишу рад полициских чиновника. Разуме се већ, да је од овога највише штетила служба.

Далеко би нас одвело, кад би овде ређали све оно што у престоничкој полицији не ваља, па с тога ћемо се ограничити, да изнесемо само оно што би, по нашем мишљењу, требало учинити, да она постане престоничка полиција у правоме смислу те речи, а то је:

1., Одузети од ње извршења и пренети их на суд -- установом судских извршитеља као што је то у другим напредним земљама. Ако се ово, из буди каквих разлога, не би могло учинити, онда да се извршна полиција са свим одвоји од праве полиције — установом извршног одсека, који је и раније постојао.

Поред многобројних користи које би се овим одвајањем постигле, најважнија би, нема сумње, била та, што би и јавни кредит био много боље загарантован, а за то се давно опажала потреба.

2., Концентрисати са свим полицију сигурности у управи града Београда проширење круга ради досадањег кривичног одељења, или установом нарочитог одељења сигурности, каква одељења данас постоје готово у свима напреднијим државама. Персонал овог одељка, еманципован од осталих, често пута излишних полиц. послова, а нарочито од политичких ствари, имао би се искључиво старати о личној и имовној безбедности престоничких грађана, ступајући ради тога, у везу и са страним полицијама.

Ово оделење ислеђавало би све злочине и преступе у престоници, те према томе, квартовима би остали само иступи који би им допуштали, да са много већим успехом и мањим персоналом но данас, обављају **превентивну, редарствену и санитетску** полицију, као и да се старају о **јавном моралу,**

3. Образовати нарочиту жандармерију за престоницу, која би искључиво стојала под управником Београда, односно министром полиције, и чији би органи у вршењу службе били еманциповани од свих могућих обзира. Пре него што би се ови жандарми употребили за службу, морали би се, бар за неколико месеци, упознати са истом, ради чега би се опет имала установити нарочита школа за њих, као и за све нове, који би доцније у жандармерију ступали,

4. Створити могућност добрим полиц. чиновницима да могу годинама, па и за сво време свога службовања остати у престоници,

5. Подићи, и то што пре, завод за поправку малолетних преступника, и

6. Образовати друштво за прихваћање и поправку отпуштених осуђеника.

Све ово изложено је у најопштијим потезима и с тога је са свим природно да би се, пре остварења овога, морало много што шта изменити и уредити, а нарочито у погледу административне и политичке полиције, која би такође морала постојати као засебни одељак.

Тек после овога могла би наша престоничка полиција потпуно одговорити своме задатку, који би се онда састајао у томе: **да предупређује злочине, преступе и иступе, да истражује њихове учиниоце, да бди над извршењем закона и судских одлука, да заштићује личност и имовину грађана, да одржава ред, да се стара о чистоти и да чува морал.**

Што је, и поред свију изложених мана, наша престоничка полиција стално напредовала, има се захвалити с једне стране особинама нашег народа који је најмање склон на чињење прљавих казнимих дела, а с друге опет приликама у којима се наша престоница, односно њени грађани налазе.

Треба знати да код нас нема ни анархизма ни пролетаријата, као и да сваки човек може, само ако хоће, зарадити себи на поштен начин парче хлеба. Али тако исто треба знати и то, да смо и ми на прагу великог социјалног преображаја, као и да ће анархисте скорим закуцати на наша врата: Зло ће бити, ако нас пролетери и анархисте затеку неспремне, а то је извесно, ако нам полиц. остане оваква каква је данас....

Qui habet aures audiendi audiat.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горонових мемоара)

(Наставак)

Навешћу сада о овом другом случају један убедљив пример.

Пре неколико година; приликом истраживања, би нађена у Сени, на два сата од Париза, једна лешина сва чврсто стегнута платненим везама. Све се збило друкчије но у афери Матленовој.

Жандарми закључише, да имају пред собом извршен злочин и нека бедна скитница, позната као подозрива, би ухваћена.

Како му је било немогуће да означи идентичност жртве, за убицу које је држан, пошто је никад није ни видео, задржаше га у засебној скривеној ћелији добрих месец дана, док једног дана случај не учини, да његова невиност изађе на видело.

Имађах, по моме мишљењу, изврсну навику, да као шеф полиције сигурности, с највећом пажњом читам рубрику „разно“ у новинама, јер то су оне, које за сада замењују судски циркулар, за који ја рекламујем. Оне га, у осталом, замењују непотпуно, јер штампају само оно, што се њима допада.

Ну ипак, пошто су оне, у одсуству сваког званичног циркулара, једино средство ради обавештења, — добар полицајац треба да их чита са највећом пажњом.

У једном, дакле, листу бејах прочитао кратак извод приче о открићу увезане лешине и затварању бедног скитнице. На неколико дана после тога, паде ми у очи један извештај послат подручној ми полицији, у коме се говораше о нестанку једног поштеног грађанина париског. Нека кућна чуварка беше дошла код комесара дотичног кварта да јави, како је један од њених кирајџија, постарији нежењен човек, изашао једног јутра из куће, не поневши ни куфер ни ручни пртљаг, па се више није ни вратио.

Комесар полицијски вршио је истрагу по овој афери са врло похналном марљивошћу, док једног дана акт један би упућен нашем одељку, ради извесног обавештења.

Зашто ли ме акт овај потсети на онај чланак из новина? Како се у моме духу створи у исто време представа о увезаној лешини, — не знам ни сам.

Извесно је било само то, да ја бејах убеђен да се не варах. Добих одмах дозволу од паркета да отворим врата на стану тога поштеног човека, кога оплакиваше кућна чуварка.

Још ми не беше могуће да се упустим у свестран претрес, али већ улазећи у собу, спазих на постељи дуге везе направљене од креветских чаршава.

Истог вечера извести о томе паркет, који вођаше истрагу по овој афери и после два дана добих једно парче платнене везе, којом удављени беше увезан. Заиста, оно беше једнако са платненим везама, које нађох на постељи несталог.

Изврши се потпун претрес у стану несталог и тада нађосмо, међу његовим хартијама, дугачко писмо, у коме објашњаваше, да се решио, да сврши са животом, немогући више да трпи извесну неизлечиву болест.

„Како знам врло добро пливати, додаваше у своме post — seriptum-у, то се бојим, да у последњем моменту нагон за самоодржањем не буде јачи од моје воље, ја ћу себи везати удове. Нека се дакле нико не чуди, ако моја лешина буде нађена јако увезана.

Овај тако објашњив post-seriptum ослободи веселог пробисвета одмах затвора, у коме је у усамљеној ћелији, провео више недеља.

Овај пример јасно показује да је централизација података по криминалним аферама, неопходно потребна не само ради проналаска учиниоца кривичних дела, већ и ради спречавања упадања у судске заблуде.

Сви они који су се бавили криминалним аферама, полицијски комесари и истражне судије, — поборници су, у то сам сигуран, за стварање једног министарства полиције, потреба тога позната је свима посланицима, ну, из политичких обзира, оно, без сумње, никад неће бити образовано..., из бојазни да министар истог не постане човек веома моћан, због тајни којих ће он бити хранилац и због усред срећења у његовим рукама свих средстава за судска и политичка истраживања.

Напослетку, ако је немогуће добити ово, тако корисно, министарство полиције, бар је увек могуће централисати криминалне податке у министарству правде, на пример, и онда се не би посумњало у број смртних случајева осталих непознати, тобожних самоубијстава и напуштених афера од стране паркета провинцијских, јер би се исте понова узеле у поступак и најзад би се дошло до резултата.

Ја идем чак и даље држећи, да је једино средство за стварно уништење оне врсте интернационалне заједнице, коју образују лопови свих земаља, — стварање једне интернационалне полицијске заједнице.

Зашто се не би, кад је у питању опште опасно злочинство против личности и имања, — полиције целог света помагале узајамно?

Ово је један факт, који сам тако добро био појмио, да сам се за време, док ја бејах шеф полиције сигурности, увек старао да останем у најпријатељскијим односима са шефовима европских полиција.

Шта више користио сам се многобројним путовањима, која сам по дужности чинио, или кратким бављењем у Паризу извесних мојих колега из иностранства, — да ступим у што тешње односе са њима.

На тај начин бејах успео да будем у особито пријатељским односима са готово свима страним полицијама тако, да су ме кадкада истражне судије, државни тужиоци и председници кривичних одељења, — молили да потражим од мојих енглеских, белгиских, талијанских, швајцарских, немачких, шпанских или турских колега, податке. који су им били преко потребни.

После неколико дана ја сам већ исте добијао, док дипломатским путем, као јединим којим се по правилу могу служити чиновници, — чекало се на одговоре недељама, ако не и месецима.

Оно, дакле, што ја добијам искључиво услед пријатељства са мојим колегама, требало би да буде на основу извесног права. Све полиције образованих земаља морале би брзо достављати једна другој потребне податке. Исто тако за све опште опасне злочинце пронађене у иностранству, све формалности око екстрадиције морале би бити упрошћене.

Док бејах још на челу полиције сигурности, никад нисам, из принципа, одбијао паркетима из департмана помоћ у агентима, које су ми тражили, ради проналажења учиниоца извесног злочина. На жалост, тражења су ова увек доцкан стизала, јер кад моји агенти стизаху на место опредељења, даља истрага већ беше осујећена.

Узрок овим закашњењима лежи у томе, што ово изашиљање агената проузрокује трошкове те, пре но што захту ове помоћнике, државни тужиоци и истражни судија, морају тражити одобрење од главног државног тужиоца њиховог ресора, који је опет са своје стране дужан да размотри буџет, те да види, да ли је могуће учинити овај утрошак.

Ово је, пак, време довољно кривцу да умакне.

Сдруге стране префект полицијски не одобрава одлазак агента пре но што су трошкови, који су у питању, загарантовани, па чак и онда, кад су ови трошкови плаћени, он се још устеже што, услед тога што трошкови општинске полиције падају на терет вароши Париза, — има појединих чланова општинских који протествују против тога говорећи, да они не вотирају буџет за одржање полицијских агената из Кемлер — Карантена или Каркасона.

Изузев неколико великих вароши, као што су: Лион, Марсељ, Бордо, Ліљ, Нант, Версаљ и т. д.., нема у провинцији, управо рећи, полиције сигурности. Државни тужиоци немају на њиховом расположењу, сем жандарма, никаквих других полицијских агената.

Жандарм је одан служитељ закона и његова храброст иде каткада и до хероизма. Обично је оштроуман и зна да изврши потребна констатовања, откривајући с лакоћу, на којој би му каткад позавидели и агенти полиције сигурности, — најзамршеније детаље, мерећи и најмањи траг корака. Ну ту се свршава корисна радња његова, сем ако буде срећан да наиђе на странпутици злочинца и да га ухвати.

Зашто? За то што жандарм може да дејствује само званично, са његовим чизмама, сабљом, легендарним шеширом и традиционалним кајасом Пандориним, кога у осталом недавно заменише опасачем.

Како се, до ђавола, може тражити да он, носећи сву ову опрему, ухвати каквог препреденог модерног злочинца?

Ја сам видео много оваквих ваљаних жандарма, који појмаху да им под оваквим условима није могуће доћи до повољног резултата. Они би волели више да скину униформу и да делају у оделу, у коме дејствују агенти полиције сигурности. Ну то није могуће, пошто се томе правила противе! Жандарм није више жандарм, ако нема своју униформу.

Зар није отштампано у заглављу свих жандармеријских протокола:

„Под знацима наше униформе и саобразно наређењу наших шефова?“ ...

Очевидно је, да нема боље полицијске школе од самога Париза.

У великој вароши агенти имају сваког дана посла, те се убрзо усаврше у гонењу разбојника, навикавајући се мало по мало да познају све жице тога заната и изиграју подвале њиховог „лова.“

На тај начин успевају да се из основа упознају са овим засебним светом лопова, били они из Париза, провинције или из иноземства.

Да би се провинцији могли дати агенти, који јој потребују, држим да би најбоље било умножити број агената париске полиције сигурности. Тако би, без и једне од садањих формалности, чим би се какав важан злочин догодио, — паркет дотичне вароши одмах телеграфисао у Париз и два агента би сместа отпутовала.

Ови агенти слали би у два примерка рапорте паркету, који их је ставио у дејство, и полицији сигурности, те би се на тај начин у Паризу оживели злочини, извршени у провинцији, сазнали би се сви детаљи, а тако би се дошло и до много извршних података о злочинима извршеним у престоници. Врло би често онда полиција сигурности — обавештена на време о

идентичности лопова или убице — истог ухватила још у моменту његовог пребегавања у Париз.

Додајем да би оваква организација имала изванредног моралног дејства на злочинце, који би доста изгубили од храбрости видећи, да се ни у најмањој вароши у провинцији, не може више „оперисати“ некажњено, због доласка у исту добро изучених агената.

Само се полиција не управља по моди. Мало по мало, интелегентни лопови — les beaux pègres по арго-у, појмили су да им ваља тражити клијентелу, и тако сада они одлазе зими у Ницу, а лети у Виши, Лишон и Трувиљ. Лопови, дакле, имају њихову „villégiature,“ као и богаташи.

Мој би предлог био, да се тако исто и агенти полицијски пошаљу да пробаве неко време на обалама Средоземног мора, плажи Трувиљској и у опште свуда онамо, куда одлазе Парижани.

Агенти који познају специјалне категорије лопова, који обично одлазе у разне бање и на морске плаже, имали би их увек пред очима, и као год што агенти париски, на јавним друмовима, каткад недељама вребају каквог крадљивца, да би га ухватили на делу са полугом за обијање у руци, — исто тако и агенти у бањама и на морским плажама, знали би очекивати згодну прилику, те да лопова оне друге врсте ухвате у моменту, када увлачи руку у џеп какве лепе „baigneuje.“

Пошто већ говорим о овим летећим бригадама, које би требале да траже лопове до њихових зимњих или летњих прибежишта и, следствено, о потребним путовањима, која би имали да чине агенти полиције сигурности, — дужност ми је да изнесем један од највећих недостатака данашње полиције.

Док специјални комесари одељења опште сигурности и већина чиновника са службом при министарству унутрашњих дела, имају у џепу течајну карту, која им допушта да се могу користити свима возовима, — агенти полиције сигурности и сам њихов шеф, дужни су да плаћају карте на каси.

Да се закључити, шта се због тога дешава.

Агент гони каквог злочинца, ну нема сигурног доказа, који би му дао право да га одмах уапси. Зликовац улази у какву жељезничку станицу и агент га гледа како гордо пролази поред контролора, показујући му или годишњу карту или просту билету за одлазак и повратак.

Агент, пак, приморан је да стане у ред пред касом, да би купио карту. Кад излети на перон, може само да види воз, који му одмиче, носећи му човека, кога је гонио.

Ево још једног простијег и много чешћег примера:

Агент јури за каквим лоповом и види га, како на станици Орлеанској (у Паризу) купује карту за Бордо, за који ће се воз кренути кроз неколико минута; инспектор, убоги ђаво, нема у џепу чиме да плати карту ни до Орлеана!

Принуђен је, дакле, да пусти лопова да му измакне. Траг је изгубљен, а колико пута и сама даља истрага осујећена.

(Свршиће се)

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 14

X.

Барон Роберт је сад био добио све оне доказе, које су му тражиле правда и савест, пре него што је смео себе створити мишљење. Али да ли би ти докази били довољни и судијама? Он је у то сумњао после разговора, који је био водио са својим адвокатом. Његов се адвокат, не поричући хипнотичку сугестију, ипак о њој изразио веома неповољно.

— Муж предаје суду писма веома непримамљивог, али необоривог садржаја; он подноси доказе кривицом in flagranti. Шта има да поднесе противу тога његова жена? Излагања, која почивају на једва тек откривеној науци, о којој наравно још није казана последња реч. Та излагања ће, разуме се испитивати наша скептична јустиција. Постаће дуга парница, дебате за дебатама, које ће се до душе, водити у тајним претресима, али ће без сумње доспети у све новине; јер су хипнотизам и сугестија питања од прилично великог интереса. Што се пак тиче писама, неће се много устезати да их прештампају. Зар ње мислите и ви тако? Па онај деликт? in flagrnte, при којем игра улогу глумац из Комедије Француске, даје изванредан материјал за фељетане! И онда још једна околност, која се највише вас лично тиче: Доће ли до претреса, то ће госпођа Шасен, хтела не хтела, морати да сазна о оговарањима, која су се још до данас могла од ње крити. Представите себи њену одвратност, њезин бол, кад буде читала писма, која је против своје воље, што и ја радо признајем, писала, али је ипак писала — а како ће тек изгледати ситуација, кад сазна за своју вечерњу посету код комедијанта са свима појединостима! Ви видите, да сам из поштовања према вама признао хипотизму и сугестији сву оправданост, у колико сам могао и смео. Али ја понављам мишљење, да пре свега мора бити доказано, да је госпођа Шасен одиста била жртва сугестије — а такав доказ је под оваким околностима, које се морају укупно узети у вид, веома опасна ствар.

Барон Роберт, који је под овим објашњењем очевидно био клонуо, упита најзад:

— Па чему ви саветујете?

— Напустити парницу и закључити поравнање.

— Какве погодбе он поставља?

— Госпођа Шасен треба пре свега да тргне своју тужбу за развод брака.

— Како би он добио право, да јој се врати и да је поново мучи? Никада.

— Није тако. Он хоће да се обвеже, да живи одвојено од ње и да је ни на који начин не узнемирује. На место судскога развода са обостраним пристанком треба да дође развод путем поравнања.

— А имања ће, разуме се, задржати он?

— Да! Али би он осигурао својој жени сто хиљада франака годишње ренте.

— Дакле осам милиуна хоће да задржи себи, а два од тога да врати у ситним ратама! Разбојник!

— Претпостављате ли парничење? Добро! Али једно вам морам рећи! Парница је већ изашла из претходних ступњева и убрзо ће доћи до претреса. Размислите се о свему зрело, али немојте више губити времена.

Барон је размишљао, али није одмакао ни корака. По кадшто је уступао реч мудрости. Али га је увек савлађивао поново гнев, и онда би се питао, да ли да Луја Шасена у клубу или на којем другом јавном месту просто ошамари? Али да ли би се опет тај неваљалац тукао? А ако би то и био случај, може ли прорећи исход двобоја? Не би ли госпођа Шасен онда била изложена опасности, да изгуби јединога пријатеља, јединога браниоца своје части?... А кад њиме опет преовлада гнев, онда се јављао у њему на прво место носилац културе, светски путник, чувен истраживач непознатих земаља, који с пиштољем у руци заступа своје право и иде за својим интересима. Барон Роберт није био противан таквом начину свршавања парница и помишљао је покадшто да га употреби и против Луја Шасена. То би помогло да се добије парница без суда и без адвоката; јер ако развод поништава брак, смрт га поништава још радикалније.

Али се барон с друге стране чврсто држао начела: зуб за зуб, око за око, а убилцу смрт! Шасен, разуме се, није убијао; али он није био бољи од подмуклог убилца, бар не, колико је барон знао. Он је своју жену две године мучио, кињио на све могуће начине; њене је нерве растројио, да би је могао хипнотисати, изнети је на рђав глас, њену част упропастити и покрасти је. Али то све у очима бароновим, који се строго држао речи, још није оправдавало смрт.

Па шта да се чини?... Тим се питањем занимао на своме путу за Енглеску кавану где је хтео за ручком да се нађе са доктором Барилом; он на име није могао више да буде без друштва докторовог, откако га је овај посветио у хипнотизам, и није пропуштао ни једну прилику узалуд, која би га могла увести дубље у ту науку.

— Доносим вам, — рече доктор, који није дао на себе чекати, барону, док су јела пробали, — један чланак из новина и „Jean Mornas“ од Клартија. Доктор Ладам у Женеви вели о овом роману, да је хипнозу у њем сам проживео. Новинарски је чланак, који је изишао у „Матену“, од Бело-а — познајете ли га? И то је један модеран белетристичар. —

— Не; али наставите — није од значаја, да ли тога човека познајем или не. —

— Адолф Бело прича тамо с погледом на једну студију у „Фигару“ следећи догађај. —

— Допада ли вам се вино? упита барон, коме је изгледало, да Бело-ов чланак није био такав, да би требао због њега заборавити на дужности гостопримства.

— Допада ми се изванредно... Догађај, о коме говорим, је овај: „Доктор Лиј, у своје време лекар у „Салпетријери“, заповеди једног дана некој од својих болесница, именом Естера, пошто је био успавао, да после четири недеље, око девет сахати изјутра, чим он ступи у болесничку дворану, опали на њега два револверска метка, и то по сред груди. Он јој означи место, где ће наћи напуњен револвер. Четири недеље прођу; доктор заборави на своју заповест, или, као што би још могли рећи, на летентну сугестију, али буде на њу опоменут врло јасно и опоро. Тек што је, на име, ступио у дворац, кад Естера изиђе преда њ и опали двапут на њега. Болесница буде опкољена, саслушана; чинили су, као да хоће да је ухапсе Она дрхће целим телом...

„Доктор јој прије:

„ — Зашто сте ме хтели убити?“

„ — То не знам. Та ми је мисао наједанпут дошла. Потражила сам себи револвер и чекала сам вас на степеницама.“

„ — Та мора да вас је неко наговорио?“

„ — Не, није нико; не сећам се...“

„Ништа се није могло од ње сазнати. У најближем тренутку не опомиње се болесница ни драме, нити узбуђења, која су је пратила; не опомиње се ничега из свега, ако се тако сме рећи, другога живота; не сећа се заповести, коју јој је издала друга особа, или да јој је каква страна особа наметнула своју вољу...“

— Догађај, који ја држим за истинит, закључи доктор, јесте још једна потврда за хипнотичну сугестију.

— Лепо, рече барон, док је хитао, да послужи свога госта... Али то ме утврђује и у оном другом гледишту, да би се власти баш с тога и морале више занимати тим нервозним појавама, које за урачунљивост извесних особа нису од незнатнога значаја.

— О, ја сам се у „Салпетријери“ већ више пута састао са истражним судијом Гијом, који тражи пута и начина, како да се досне до кажњавања посредних преступника, који су путем хипнозе, преко другога извршили злочине. У том занимљивом проучавању њега помажу како лекари тако и професори правних наука... Ви видите, драги бароне, да се и правосуђе удружује с нама; оно се опрема, да служи науци, а и да се послужи нашом новом науком.

— Али међутим ипак субјекти, као Луј Шасен, мирно пролазе некажњени.

— Ах, Луј Шасен! Добро, те сте ме на њега потсетили. На њега умало што нисам заборавио... а имам о томе човеку да вам јавим интересантне ствари.

— Одиста? упита барон, оставивши нож и виљушку.

— Сетио сам се. Па ја познајем тога човека. Његово име, које ми он није никад рекао, дознао сам сасвим случајно. Господина сам видео први пут у једном веома сумњивом друштву.

— Каква је била то сорта од друштва?

— Јесте ли већ слушали о госпођици Икс, не баш сасвим непознатој глумици?... Е, па, кад сам је ја познао стајала је госпођица у тесној вези са једном плавом, младом дамом посве исправне лепоте, са једном девојком веома доброг васпитања, о чијем се гласу могло само добро чути. Лепа плавуша је, како изгледа, била противна таквој вези, због чега се госпођица Икс служила посредовањем једног пријатеља или љубазника, реченога Луја Шасена, који се тада већ бавио хипнотизмом.

— У које време мислите то? упита барон Роберт живо.

— Па, пре три године, године 188*, могу вам шта више рећи и тачан датум, који сам још нашао у својој књизи о болесницама. Било је 2. марта... зашто сте се тако препали? Буди ли вам тај датум какве успомене?

— Да, јер сам крајем марта 188* године изгубио пријатеља, који ми је готово био као син! — Али наставите... Рекосте, да се госпођица Икс служила помагањем Луја Шасена.

— Тако комбинујем ја; казао ми наравно није... Али је Луј Шасен тада био још дилетник... хипнотичар, који је оперисао само у салону или будоару, и исто је тако као и ви мало разумевао да хипнотисану особу опет пробуди; па као и ви био се и он уплашио, да не наступи синкопа и даде позвати првог лекара на кога наиђу. Као што сте ви наишли на мене, тако је и он дошао у додир са мном. Али сам имао много муке, да пробудим из њезина сна његову пацијенткињу, која је била веома хистерична особа, и која је, без сумње, била хотимично и сувише јако хипнотисана. Али ми најзад пође за руком, и како сам се бојао даљих нервозних напада, ја сам је тада одвезао кући, у Ри Бланш.

— Ри Бланш! узвикну барон; сећате ли се још и њезина имена?

— Разуме се! после неколико месеци био јој претрес у суду!... Звала се Берта Моклер — али шта је вама? пребледели сте као...

— Мени није ништа... На страну са мном! Говорили сте о претресу... јесте ли га пратили?

— Читао сам у новинама о томе.

— Јесте ли се чудили?

— Помислио сам: оптужена, чије ми је душевно стање било познато, није никако могла оно убиство учинити из властитих побуда.

— Али код суда нисте о томе учинили никакав исказ¿

— На то се не би нико осврtao... Било је пре три године, и ја сам тада био још непознат, а хипнотичка сугестија још непознатија од мене. Тек је у Нансију само привлачила пажњу, где се професор Бернхајм занимао проучавањем тога питања. У осталом ја сам за време те парнице, као што ми сад пада на памет, био код Берихајма у Нансију и експериментисао. Само сам случајно сазнао о претресу и осуди, пошто сам ја онда једва имао времена за читање новина.

— Неправедна осуда! рече барон устајући.

— Па ви идете можда сувише далеко! мислио је доктор Баријо... Што сам рекао, тек је само нагађање, али још ни из далека не извесност...

— До извесности ћете, настави барон енергичним тоном, доћи као и ја, ако се сетите на име човека, којега је Берта Моклерова убила.

— Он се звао господин де Живјер — али та ми ствар ништа не објашњава.

— Е, видите — госпођа Шасен била је удова госпођа де Живреј, пре него што је постала госпођом Шасеновом. —

— А-ах!

— И сад разумете? Је л' те? Луј Шасен је преко Берте Моклерове убио мужа, да би се затим оженио удовицом, десетоструком милиунарком!..

XI

Сад барон Роберт, приближивши се сасвим доктору, понови целу парницу са свима појединостима и околностима, пустивши да читава ствар још једном прође пред његовим душевним очима. Док је доктору описивао све епизоде, водио је ствар Берте Моклерове тако искрено, да боље не би могао учинити ни један бранилац, који би веровао у хипнотичку сугестију.

Био је, дакле, убијен човек. Полиција изиђе на место догађаја и нађе поред лешине престрављену, саломљену девојку, на чијем је лицу, у чијим очима, у чијем држању био оцртан чудноват израз, тако да лекар није могао а да не каже комесару, да по његовом мишљењу не може ова девојка бити сасвим при свести. Она буде саслушана и призна, да је убила господина де Живреја.

„— Зашто?“

„— Нисам могла друкчије, одговара она.“

Али се том одговару правосуђе не чуди, ма да се сва хипнози склона лица служе у сугестији готово сасвим таквим истим изразима, тако, да би већ само то било довољно, па да се наслути стање, у којем се налазе такви душевни болесници.

„ — Проболи сте га овим ножем овде?“

„ — Да!“

„ — Је ли тај нож ваша својина?“

„ — Није. Нашла сам га тамо у кутији.“

„ — Ко га је тамо метнуо?“

„ — То не знам.“

И она то одиста не зна. Она зна само, што јој је наређено да види.

„ — Немате ли сакривача?“

„ — Не, немам! одговори она журно.“

Наравно, онај, који јој је заповедио убиство, рекао јој је још и: сакриваца немате!

Правосуђе не уме да се нађе, не може себи да објасни злочин. — Девојка их доводи до дивљења. — Али се код жртве нађе писмо, у којем се моли, да дође у Ри Бланш. Берта Моклер призна без устезања рукопис, хартију и потпис, али уверава тврдоглаво, да није писала господину де Живреју. Којешта, као да се госпођа Шасен опомиње гадних писама, која су јој диктирана?

Доктор Баријо није одговарао. Ослонивши лактове на сто, слушао је он и није пуштао да му измакне ни једна реч.

— Писмо и признања, настави барон Роберт, не би можда суд још убедили о кривици, јер није било никаквог мотива за злочин. У недостатку таквога, морао би суд тражити друге путеве за сазнање, а то је могло бити опасно за правога кривца. Због тога се овај постарао, да се поред убиства констатује и крађа; у соби девојчиној сакрио је он новчаник са десет хиљада франака и са посетницама господина де Живреја. Само је заборавио, да девојци, коју је хипнотисао, још заповеди: „Признаћеш крађу као и убиство.“ С тога она одриче крађу енергично, као што и госпођа Шасен пориче браколомство. А може бити да ствар стоји и овако: да Луј Шасен, који ништа не губи из вида, није из нарочитог разлога Берти Моклер заповедио, да призна крађу, јер је суд због њеног одрицања, док су већ и иначе све околности противу ње говориле, био заузет према њој неповољно... Да, да! Луј Шасен хтео је све да предвиди, само му је једна околност измакла да ми је случај, на који сам у животу увек рачунао, као награду за то, позвао вас, господине докторе!... Луј Шасен је године 188* познавао Берту Моклер и хипнотисао је!

— Дакле, питао је доктор Баријо, јесте ли сад убеђени, да је Луј Шасен заповедио злочин?

— Чврсто убеђен, јер је само њему овај злочин донео користи. Али има још и даљих разлога, који су га на то покренули.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног полицијског писара, одговарамо му следеће:

Поводом тога, што су се дешавали случајеви: да су извесне наше полицијске власти издавале пасоше многим страним поданицима, а нарочито онима који од дужег времена живе у Србији, као: мајстори, калфе, радници и т. д. на основу којих су они, при поласку из Србије, добијали од надлежних полицијских власти и путне исправе за иностранство, па су многи од јових страних оданика, на основу тих српских пасоша и путних исправа, примани и по нашим и по страним болницама на лечење, као српски поданици, за које се доцније — немогући доказати њихову принадлежност — морао плаћати болнички трошак из народног санитетског фонда, — Министар унутрашњих дела — да би се једном стало на пут овакој неправилној радњи полицијских власти, којом се знатно штети народни санитетски фонд — расписом својим од од 28. августа 1890 године С№ 6398 препоручио је свима полицијским властима, да оне наређе свима својим подручним органима: да ни једном страном поданику не издају путне исправе, јер, ако се, и после ове наредбе, деси, да који од страних поданика буде примљен у какву страну болницу, на основу српског пасоша, сав болнички трошак пашће на терет онога органа власти који му је и путну исправу издао.

* * *

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Пок. Н. Н. бив. рачунополагач и председник суда општине Н. наплатио је 484 динара општинског прireза по дневнику касе примања па исту суму није предао каси општинској. Кад је он као председник и рачунополагач у тој дужности умро, надзорна и среска власт извршила је преглед касе и рачуна, па је тим прегледом нашла и констатовала у општинској каси недостадак у горњој суми, с тим, да је за тај недостатак одговоран пок. Н. Н. као рачунополагач. Ово стање среска је власт утврдила својим рефератом.

Нађени недостатак у 484 динара води се сада на дугу по општинској књизи дуговања, као заоставши на дугу општински прирез код именованог рачунополагача.

Сада нас овај писар моли за објашњење:

Може ли се ова сума у 484 динара наплатити од рачунополагачевих наследника, без судске пресуде, као општински прирез по закљученим дневницима, и, може ли се у овом случају поступити по пропису тач. 2. § 465. грађ. судског поступка, као и то, може ли се на ову суму тражити 6% интереса од дана кад је умрли рачунополагач оглашен за одговорног? Да ли се реферат полицијске власти о нађеном недостатку може сматрати као јавна исправа по § 187. грађанског судског поступка? као и сматра ли се за јавну исправу преглед општинског дуговања и потраживања, који је потврђен општинским судом и одбором?

На случај, да би наплату требало тражити судским путем, онда треба ли плаћати и какву таксу за тужбу?

На ово питање дајемо молиоцу следеће објашнење:

Сума нађеног недостатка о коме је у питању реч, ни у ком случају не може се наплатити без пресуде надлежне власти, јер ово није случај о коме говори тачка 2. § 465. грађанског судског поступка. Та законска одредба дозвољава наплату без судске пресуде само оног општинског прireза који је разрезан на појединe житеље па га они неће сами да плате, а не и наплату прireза кога је рачунополагач већ покупио од грађана па га утајио, као што је појављени случај.

Наследници умрлог рачунополагача дужни су да плаћају све дугове покојникове само онда ако су се они примили и насљедства његове заоставштине, а ако су се насљедства одрекли не морају по закону ни његове дугове плаћати.

У наведеном случају појављеног недостатка требало је овако поступити:

Кад је надзорна државна власт, по смрти рачунополагача, извршним прегледом рачуна и касе, са којима је он руковао, нашла по истима недостатак у 484 динара од прикупљеног општинског прireза, па то и својим рефератом констатовала, — онда је она према одељку 13. члана 78. закона о општинама, требала одмах да тражи обезбеђење код надлежног суда у смислу члана 46. тачке 2. и члана 49. 71. и 88., закона о уређењу Главне Контроле, а за тим да о свему томе и Главну Контролу извести.

Ако то није учињено одмах, онда нека се учини сада.

По члану 50. и 97. закона о уређењу Главне Контроле, пресуде над рачунополагачима за појављене недостатке у каси и рачунима са којима су они руковали, изриче Главна Контрола, и овом пресудом оправдава се забрана стављена на покретност рачунополагача за појављени недостатак а прибелешка се претвара у интабулацију, о чему се и првостепени суд извештава.

Што се тиче интереса на суму појављеног недостатка о њему ће изрећи свој суд Главна Контрола приликом изрицања пресуде по овој ствари.

Реферат среске надзорне власти о прегледу рачуна, који је она извршила, сматра се као јавна исправа за обезбеђење појављеног недостатка према § 187. у вези са §§ 377. 378., и 393. грађанског судског поступка, а, преглед општинског дуговања и потраживања не може се узети као јавна исправа, све дотле, док Главна Контрола не би прегледала рачуне и разрешила их као исправне.

Пошто је за пресуђење овога питања надлежна Главна Контрола, онда не треба рачунополагача тужити суду за појављени недостатак, него поступити у овој ствари онако како је горе изложено, а у том случају, такса није потребна, пошто се дела оваке природе извиђају и суде по званичној дужности.

* * *

Један општински писар послао нам је једно овакво питање:

Новим § 20 *б* грађанског судског поступка од 26. јануара 1901. године, прописано је: да општински суд, ако не прими примедбе судије првостепеног суда које би овај учинио на пресуду или решење општинског суда, поводом изјављене жалбе од незадовољне стране, — може понова послати предмет првостепеном суду, са својим разлозима зашта примедбе не усваја но остаје при пресуди или решењу, и тада ће првостепени суд размотрити предмет у пуној седници, па, ако разлоге општинског суда уважи одобриће његову одлуку, у противном, учиниће примедбе општинском суду по којима је овај дужан у свему поступити.

Овај писар моли нас, да му поводом овог законског наређења објаснимо следеће:

Кад какву пресуду или решење општинског суда одобри одређени судија првостепеног суда, као добру и на закону основану, да ли у томе случају незадовољни парничар има права да тражи, да се та пресуда као одобрена врати првостепеном суду те да и њу цео суд у своме колегијуму расматра или не?

На ово питање ми му одговарамо:

да је законски пропис који се у питању помиње (§ 20 *б.* грађанског поступка) сасвим јасно и прецизно определио: да само општински суд може, своју пресуду или решење, које је судија првостепеног суда својим примедбама поништио, — ако те примедбе не усвоји, — поново, са својим разлозима, послати првостепеном суду те да и он у својој пуној седници исти предмет расмотри и реши; али, ни тај нити икоји други законски пропис, не даје права и парничару, који не буде задовољан са решењем судије првостепеног суда, којим је пресуда или решење општинског суда одобрено, да тражи, да се и та тако одобрена пресуда поново враћа првостепеном суду на расматрање и решавање. *Према овоме је свака она пресуда или решење општинског суда, коју судија првостепеног суда одобри, одмах извршна и не подлежи даљем расматрању.*

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Драгутин Јовановић, циганин из Рековца, среза левачког, који је, као притвореник тога среза, био у чачанској окружној болници на лечењу, побегао је из болнице ноћу између 9. и 10. тек. мес. Он има 18 год., средњег је стаса, црн је као и сви цигани; под истрагом је био због крађе коња. Начелство округа рудничком депешом Бр. 15072, моли за тражење овога крадљивца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 21200.

Велимир Протић, див. чиновник гл. контроле решењем кварта врачарског стављен је под кривичну истрагу и у притвор због два дела фалсификата. Он је на двема меницама, од

којих је по једној узео зајам од Стевана Р. Гојковића, овд. рентијера у 1050 дин. сребра, а по другој од Давида Леви-а мењача у 700 дин. злата, лажно потписао једног ђенерала у пензији и тако зајам остварио. Почетком месеца октобра ове год. Велимир је своју дужност напустио и побегао негде у унутрашњост. Он има око 45 год., средњег је стаса, дежмекаст, косе проседе и бркова кратких и зашиљених, очију жућкастих, образа пуних, усана дебелих, у горњој вилици нема два предња зуба. Кварт врачарски управе града Београда актом од 20. тек. месеца Бр. 15.738 моли све полиц. власти, да Велимира у својим домашајима најживље потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Слика Велимирова је из много млађег доба али ће ипак моћи да послужи властима да га по њој познаду.

Данило Видојевић — Тасић, родом из Јагодине, решењем зајечарског првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због опасне крађе. Данило, који је у бегству, и коме се не зна занимање, има 29 година, високог је стаса, црномањаст. Поменути суд актом својим Бр. 14679, моли све поменуте власти, да га у својим домашајима живо потраже па у случају проналаска њему стражарно спроведу — акт управе града Београда Бр. 31788.

Драгутин Јовановић, циганин скитачки, који је био под истрагом и у притвору код среза љубићског због крађе побегао је, ноћу између 9. и 10. тек. месеца, из чачанске болнице камо је био на лечењу. Он има 22 год., средњег је стаса, танак, образа округлих, очију црних, у опште је црномањаст, ћосав је. За одбеглим крадљивцем наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом среском начелнику, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 31188.

Анта Ђорђевић, зидар из Зелен-града у Бугарској украо је 16. тек. месеца 4000 динара Ђури Милошевићу, зидару из Смедерева, и побегао. Он има 35 година средњег је стаса, у опште смеђ, бркова је великих, браду брије, у оделу је сукненом. Начелство округа смедеревског депешом Бр. 1415 моли за најживље тражење овога крадљивца, који се, у случају проналаска, може спровести и управи града Београда с позивом на акт Бр. 31196.

Драгомир — Васа — Бошковић и **Јаша** син **Алила** И. циганина из Врела ср. тамнавског у друштву са још једним циганином, који се налази у притвору извршили су у овом срезу девет опасних крађа. Драгомир је по извршењу дела покушао да убије још и служитеља ово среског, приликом хватања. По извршењу горњег обојица су побегла незнано где.

Драгомир је висок, у лицу бео, бркова повећих риђих, брија се, само оставља покумпорт, косе црне. Добро развијен са уздигнутим раменима, зуба са десне стране шкрбавих и кратки, стар је 25—27 година. Од одела носи на себи уске сукнене чакшире, сукнени копоран, гуњић и на глави шубару. На ногама опанке.

Јаша је стаса високог црномањаст, и бркова црних, брија се обично, развијен, стар је 24 године, од одела носи дебеле шарене панталоне, сукнени копоран и гуњић, на глави шубару. Начелник ср. ваљевског депешом Бр. 12.265. Моли све полициске власти за најживље тражење истих. У случају проналаска треба их спровести Управи града Београда с позивом на УБр. 31.865.

Никола Ступар, див, служитељ гвожђарске радње Брунера и комп. у Сарајеву, 8. ов. месеца извршио је проневеру својим господарима и побегао незнано где. Њему је тога дана предато 3 новчана писма и 19 упутница, и 8243 круне и 3 хелера, и то 2 хиљадарке 19 ком. по 100 форината и 443 круне ситнијег сребрног новца, да са писмима и упутницама преда на пошту, и он у место да то учини побегао је.

Никола је родом из Петровца у Босни, има му 31 година, Србин; стаса је средњег, више закржљавио, у лицу блед, масти црне, бркова танких црних, брија се. Не може брзо да иде јер је шлогиран и има грчеве у ногама. Начелство ужичко актом бр. 13778 послало је ову потерницу са сликом и моли све полициске власти да на проналазак Николин обрате нарочиту пажњу. О пронађеном Николи треба известити исто начелство и уредништво нашега листа.

ТРАЖИ СЕ

Николу Мишића, варалицу, који се издаје за контролора управе државних монопола, тражи кварт савамалски управе града Београда актом Бр. 8.647. Пронађеног треба стражарно спро вести овоме кварту, или самој управи с позивом на акт Бр. 31.557.

Јована Николића, див пешачког поднаредника, који је пресудом првостепеног суда за град Београд од 25. новембра пр. године. Бр. 25293, осуђен на 15 дана затвора, тражи управа града Београда, ради извршења ове пресуде. Пронађеног треба спровести поменутој управи с позивом на акт Бр. 1787/901.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше овд. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпл: «Уредништво Полициског Гласника.»

Садржај: I. *Службени део.* 1) Укази. — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Кретање казнимих дела у престоници, од Д. Ђ. Алимпића; — III. *Поучно забавни део:* 1) Непознате лешине, из Горонових мемоара; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Претплатницима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 2. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Милан Ђорђевић, секретар прве класе министарства унутрашњих дела, на расположењу, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја, с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године П№ 27.428. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Вићентије Бешевић, окружни начелник II класе, који је указом од 10. септембра 1900. постављен за председника општине нишке, а указом од 4. јула 1901. године разрешен од ове дужности;

Тимотије Миловановић, срески начелник прве класе, који је указом од 13. августа 1900. постављен за председника општине пожаревачке, а указом од 18. јуна 1901. године разрешен од ове дужности, и

Милан Надашковић, срески начелник прве класе, који је указом од 13. августа 1900. год постављен за председника општине велико-градишке, а указом од 18. јуна 1901. године разрешен од ове дужности. —

на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, ставе у стање покоја, с пензијом, која им припада по годинама службе.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године П№ 27.429. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 25. и 26. закона о устројству општина и општински власти, решено је:

да се Арса Трифуновић, председник општине ужичке, уклони са тога положаја.

Из канцеларије Министра Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године П№ 27.310. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 24 и тачке 4. чл. 68. закона о устројству општина и општинских. власти, постављен је:

за председника општине ужичке, Милан Станић, бивши управник ткачке радионице из Ужица, са платом од (2500) две хиљаде и пет стотина динара годишње.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. новембра 1901. године П№ 27.311. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Нашег Министарског Савета, решено је:

да се Предраг Обркнежевић, ванредни писар друге класе начелства округа подринског и вршилац дужности писара среза јадранског, истог округа, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 25. новембра 1901. године П№ 27.550. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 6. новембра ове год., бр. 4537., које гласи:

да се Јован Јежек, наредник војне музике III. пешадијског пука, родом из Бистре, у Чешкој и поданик аустро-угарски по молби својој, прими у српско поданство са својом женом Јозефином и дететом Франциском, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из свог досадањег поданства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године П№ 26.989. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Савета од 6. новембра ове год., бр. 4494., које гласи:

да се Божидар Ђурић, пешадијски поднаредник XII. пешадијског пука „Цара Лазара", родом из Призрена, у Старој Србији, и поданик турски, по молби својој, прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, као досадањи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 19. новембра 1901. године П№ 26.991. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

3

Показани однос разлике даје типично обележје надлежности и једне и друге власти, а одређује уједно и границе до којих се та надлежност може простирати. Самоуправна власт, по томе, може практиковати само онолику и онакву надлежност која обухвата подмиривање јавних потреба и интереса њене области, али уз негативна ограничења, која не допуштају да и у том обиму самоуправна власт може ма шта предузимати, што би се косило са јавним интересима целине, или би те интересе вређало. Критеријум за оцену такве супротности интереса или њихове повреде, састоји се у оној врсти надлежности државног права, које, — било по формалном, било по материјалном праву, припада само државној власти, на пример: законодавни послови, постављање државних чиновника, примање у поданство и т. д. Обележје тога критеријума, по којем би се он лако уочити могао и који треба да служи као начелни упут, па да се у издвајању, у срећивању надлежности самоуправне власти не учини погрешка, састоји се у оцени: да ли поједини

облици јавних дужности захватају непосредно или више интерес целине, а само посредно и мање интерес месне управе. Задаћа је позитивног права, да на таквој основи обележи начелни круг пословања које би припадало самоуправним властима, те да је увек могућно, прецизно и без тешкоћа судити о томе: припада ли један посао надлежности самоуправне или државне власти и да ли је такав суд увек сагласан логичким претпоставкама оних начела, која су основна и за једну и другу надлежност.

Према овим поставкама о најширем могућем обиму надлежности, која би смела припадати самоуправним властима и са гледишта строго државног права, па да ипак самоуправни режим не вређа практику државне власти и да не улази у њен ресор, — она би могла обухватати све јавне послове, којима се занима и практика државне управе, но са свима ограничењима, која претпостављају искључиво надлежност државне власти као представника целине. Тако на пример: просветни, економски, полицијски, санитетски послови и т. д. у тим границама, могу начелно припадати надлежности самоуправних власти. Међу тим, према савременом ступњу, до кога се развила надлежност самоуправних власти, она је још далеко од онога најширег појма надлежности, који се предвиђа само као начелна, теоријска могућност. Прогресиван и ако лагани ток њенога развоја, све ће је ближе водити тој задаћи, ширећи је све више у правцу, који би локалну управу богатио и снагом и правом, те да временом целокупни јавни култус буде у маломе предмет њеног старања онако исто, као што је он сада, у великоме и у главном предмет задаће државне власти, а врло мало или скоро ни мало припада и задаћи самоуправне власти. Кад се практика државног права ослободи оних обзира, које јој у главном диктују интереси политичких амбиција појединих парламентарних режима, с једне стране, и кад опет општа морална подобност грађана за разумевање и практику самоуправне власти дадне више јемства, да самоуправни режим може бити и веома јак, а да се опет ауторитет и задаће државног права тиме не оштете; што се и у једном и у другом односу буде више напредовало, биће према томе мењан и све шири појам о надлежности самоуправних власти. Таквим напредовањем самоуправног режима, државни режим не само не би био оштећен, него би још значајно добио. Дајући помесним управама све шири обим надлежности у неговању јавне задаће за њихове области, оне би у практици такве задаће добиле знатан полет, а тиме потпомагале државни режим, јер би било мање послова исте врсте за његову надлежност или би из његове надлежности и сасвим отпали и прешли у ресор самоуправног режима. А у том случају, државна би власт и са више времена и средстава, дакле, са појачаном подобношћу, могла своје старање применити другим јавним пословима, за које је она надлежна.

После овога, што је речено о најширој надлежности самоуправне власти, било би на реду питање о томе: који су основни, саставни делови самоуправне власти, или управо, шта је то, што чини њену битност, која су то начела што улазе у сам појам те власти и без којих самоуправне власти нема. Одговорити на ово питање, значи одредити елементарни појам управо моменте, битне надлежности самоуправне власти, надлежности која је за самоуправну власт карактеристично обележје њенога појма, без кога не може се узети, да самоуправни режим постоји и у ствари. У осталом, са гледишта садашњег стања државног права у нас, о надлежности самоуправне власти у овом ужем, правом облику, једино и може бити говора. У колико се, у једној земљи, на принцип самоуправе, у опште полаже, њему треба, на уставној основи, дати гарантије у овом ужем обиму, у ономе управо, што чини његову битност. Док самоуправни режим нема ни тога, не може се ни мислити о његовом даљем прилагођавању, о проширивању његове надлежности, кад он стварно као „самоуправни“ нема основне услове, везане за његову појаву и пуноважно дејство. С практичне, дакле, стране, овај ужи појам о надлежности самоуправних власти, и јесте главна ствар, о којој треба дати објашњења.

У том реду мисли, прво и најважније начело, са којим се сусретамо, садржано је *у праву изборне репрезентације помесне управе.* Другим речима, самоуправни режим представљају особе, које су изабране пуноважном употребом бирачког права грађана или изборне колегије оне области, за коју тако изабраној власти припада надлежност.

На овај услов треба скренути нарочиту пажњу; треба објаснити шта је прави његов смисао, како би се потом могло знати шта треба унети у његову законску организацију те да у истини буде изражен и довољно заједмчен. Велика важност овога начела, које је од пресудног значаја, за карактеристику самоуправне власти, захтева, да се мало више задржимо на објашњењима, која треба што ближе да изразе општи појам и организацију овог првог начела једне истинске самоуправне власти.

Начело изборне репрезентације, кад је реч о самоуправној власти, односи се на састав целе колегије, која по закону ту власт треба да представља и да је пуноважно практикује. Према томе, ово начело не односи се на остало спомоћно особље које самоуправну власт не представља и не практикује, већ јој само служи, извршујући или израђујући њене одлуке. О овој разлици особља мора се, због тога, водити рачуна и у закону о организацији самоуправних власти; а према већ обележеној, начелној разлици није тешко одредити који органи припадају једној, а који опет другој врсти особља. Сваки онај орган, коме по закону припада право на учешће у пуноважној примени законом одређене надлежности самоуправне власти, припада првој категорији; а сви остали који то право немају, него се њихове услуге јављају само као резултат примењене пуноважне надлежности самоуправне власти, припадају другој категорији службених особа. У овом смислу, примера ради, наводимо, да су кметови, одборници, председници општ., представници власти прве категорије, а општински писари, пандури и т. д. само спомоћни органи те власти, органи друге категорије.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

Познато је како велики значај у Криминалистици имају трагови од стопала и отисци руку, а то доказују и они многобројни књижевни радови, који се до ситница занимају питањем о постанку и формацији тих трагова. И у нас, у овом листу, било је раније доста говора о томе. Сваки човек одмах види огромну разлику у траговима од стопала оног који трчи и оног који полако ходи. Зато и за криминалиста мора бити од великог значаја студија не само оног великог низа разних момената у постанку стопалних трагова, него и свака промена у слици која би томе одговарала. Но само проучавање из књиге ту не помаже колико треба. Нека би и постојало баш какво дело, у коме би била јасно на видик изнесена сва испитивања и свеколико искуство што се тиче стопалних трагова, ипак ће потребно бити да свако, ко је нарочито заинтересован да буде добро упућен у питању истраживања и идентификације стопалних трагова, и сам чини огледе с целокупним ту прибраним градивом, да га сам од почетка до краја практички испита и на делу овери. То неминовно мора бити, ако ће да од тога има праве користи, да добије правог знања и да стече искуство, које му треба за вршење позива, службе своје. Само читање јамачно ту ништа не помаже. Да би то било јасније, ево једног примера. Зоолог нам уме тачно описати траг неке животиње, али кад нађ наиђе у планини или ма на ком месту обично хоће да погреши у оцени. С ловцем већ није тако; његова је теоричка спрема у томе мања, али темељније познаје саму стварност, сам живот и, као практички спреман стручњак, показаће много више успеха од веома образованог зоолога, ако обојица стану истраживати и оцењивати какав траг.

А што важи за траг животиња, то још у већој мери, важи за трагове човечије.

Веома је поучно, а у неком погледу за изрицање суда често је неизоставно, испитати и знати моменат под којим је постао траг од стопала. Онај, пак, који је позван да известан траг нађе и да га даље прати, мора располагати великим практичким знањем, пре него што приступи послу да реши постављено му питање. Није тешко увидети, да се до тих практичких знања не може доћи од једном или самим теориским студовањем из какве књиге, па ма како она била исцрпна, него само путем систематског практичног школовања.

Сваки, који се за ово интересује, одмах ће наћи пут, којим му ваља поћи. Покушаће најпре с траговима који се лако налазе, па ће се, по том, окренути траговима од којих се само делови налазе и који се тек допуњавањем могу констатовати

као ти трагови. Кад се у томе извежба, приступиће корак даље и започеће да се вежба у изналажењу трагова, који се голим оком и не виде, него тек с помоћу лупе која за више пута увећава, при чему наравно да је нужно имати што веће поље вида. Најпосле, проучаваће трагове, који се ни наоружаним оком не дају видети и који излазе на видик тек употребом нарочитих хемиских средства.

Истраживати и пратити добро изражене трагове или оне од којих имамо само делове, није још велика тешкоћа. О томе је већ било довољно говора у овом листу и ми ћемо предпоставити да ће се, према томе, сваки кога се тиче лако моћи и практички извежбати. Зато ћемо одмах прећи на трагове, који се голим оком само сасвим тешко или никако и не виде, али се лупом дају разпознати. Како пак врло често може бити случај да се нађе или и за таким трагом иде, то треба изближе да загледамо и у то питање. Ово тим пре, што се често у таким приликама тврди, како бајаги никаква трага нема. Међу тим, то је само изговор, да би се дотични ослободио посла који је мало тежи. Да таких трагова може бити и да их заиста и има, о томе се може уверити свако, ко неколико пута коракне, не пазећи право, по каквој чврстој подлози и онда стане испитивати да ли може наћи трагове својих корака (наравно ако такав траг није намерно каквом бојом обележен). Ту је врло тешко изнаћи трагове од стопала, па ни хемиским агенцијама, не дају се изнаћи; али, ко је извежбан у тражењу таких трагова, наћи ће ипак и ту нешто што други и не слути да је ту, колико је та извежбаност корисна, јасно је кад се узме на ум, да велики број злочина чине људи изувши своју обућу пред извршење дела и услед тога остављају од својих стопала трагове, које као да је још теже испитати. У ствари пак толико тешко није, јер нигде није без и мало прашине, а гола или врло лако и за нечујни ход обувена нога оставља и на најтањем слоју од прашине траг, који се може наћи, ако се гледа са земље полегнуто, ако се, дакле, трагови посматрају кад се прилегне на под на коме су и у правцу пода. Кад је траг од босих ногу, дâ се лако изазвати и хемиским путем.

Узмимо прво имамо да изнађемо трагове од стопала без примене хемиских агенција. Потребно је поново напоменути и нарочито нагласити, да је за то неизоставно потребно имати неке извежбаности, бити предходно нарочито спреман и израђен за то, а не мислити да се може томе послу приступити одмах кад се који случај јави и тек тим путем тећи знање. Та предходна спрема, практика или искуство може се стећи овако.

Да бисмо могли себи представити како може бити по извршеном каквом злочину невидљивих трагова од стопала и шаке, треба учинити један низ огледа, при чему можемо се послужити једним лицем које ће нам у том бити од помоћи или нам бити као објект за огледе. Узећемо да се по најбоље можемо поучити о свим могућим траговима стопалâ и руку, ако изведемо све знаке каквог за то згодног дела — каквог насиља, разбојничког убиства, крађе — па ћемо онда проучавати тиме произведене трагове. А да би нам они били јасни и лепо видљиви, напунимо лопту са два дела толка и једним делом брашна од пиринча, па притисцима лопте растуримо прах над подом, столовима, столицама, креветима и т. д. собе у којој смо ради чинити огледе, тако да свуда имамо једнак слој белог праха, кад се овај спусти доле, а дотле, т. ј. док се прах не спусти на предмете и под, чекајмо изван собе. После неког времена, а пошто је лице које нам је овде објект за огледе већ заузело место, које лежи: на дивану, постељи или ма где, пуштим се ја да споља уђем у собу са свом овом опрезношћу, с којом би у даном случају прави зликовац радио. Ушуњам се на врата у собу и приступам обазриво циљу, да изведем какво насиље или што слично. Да бих добио добро изражене, карактеристичне трагове, трагове какви под приликама правог извршења оваког злочина морају бити, гледаћу да с неколико бајаги удараца каквим опасним оруђем „смрсим конце“ ономе, а одмах по том, или пошто га још тобож опљачкам, да побегнем. И сад почећемо проучавати трагове. Па како су разнолики и врло поучни ови трагови, који су веома добро и сасвим видно оцртани на фином слоју оне прашине! Трагови што воде месту дела махом су из самих отисака стопалама палца и по нешто од табана, и то не увек равног дела; онде пак, где сам вребао и стао да ослушкујем на томе путу, види се траг целог стопала, као и пред самим местом дела, где се још виде нарочито добро изражени отисци петâ, који су постали приликом оних „удараца“. Први кораци после „учињеног дела“ показују обично трагове целих стопала, као и при претурању ормâна и сличним манипулацијама, де се јасно огледа безобзирност и узбуђеност; у повратку пак биће скоро увек трагови у оном облику какви су били у приступању, само ће често бити доста већи и отисци биће у опште мање јасни, због хитања да се побегне. Само при оваким огледима ваља добро имати на уму „своју улогу,“ да имамо да прикажемо на делу бајаги правога злочинца, иначе резултати наравно неће одговарити стварности. Пошто се још узму, ради вежбања, разне мере, изврше потребна уцртавања и копирања, и пошто се проуче на исти начин и заостали трагови шакâ који су исто тако интересни, пребрисаћемо све трагове каком сухом крпом и огледе можемо поновити с неким променама. Тако, у колико се само то дâ извести, можемо продужити огледе са уласком на прозор (н. пр. из ходника), јер су интересни трагови од стопалâ и шаке на даскама од прозора, или ћемо учинити друкчи размештај ствари, тако да мора бити извесних заобилажења и т. д. Извешћемо оглед и с тим, кад се „жртва“ не држи пасивно него се брани, те се развије већа или мања борба, којој злочинац учини крај каквим хитрим ударом или ма како јој доскочи. Посматрања, која ћемо за тим учинити, даће нам најинтересније резултате. а све појаве имаћемо услед тога тако груповане, да ће нам после лако бити из јасно нађених трагова погодити шта се све догодило.

За ход при истраживању могућих трагова и испитивању оних који би били нађени добро је употребити какву нарочите врсте обућу, како се трагови који се при том остављају не би бркали и после погрешно узимали за трагове учињене при самом вршењу злочина.

Таке би од прилике имале бити предходне студије, којима би се имао ко учинити подобним за изналазак и оцену нађених трагова. Тиме би се око научило да гледа тако како му треба гледати у даним случајима, а тиме се опет јако развија посматрачки дар. Све је питање у главноме у томе, пронаћи заостале трагове с помоћу искуства које смо стекли раније учињеном пробом и којим имамо сад да се користимо применом највеће пажње. Очевидно не може бити чест случај, да је злочин извршен, где кроз дуже време нико није дирао и брисао прашину, у којој би се наравно лако дали читати трагови који су од злочинца заостали; зато и мора бити што више вежбања, па да се и у најфинијем слоју од прашине може што видети. Наравно да у сваком случају треба приступати послу са што већом суптилношћу у испитивању, пре него што би знаци или белеге којих има били искварени многим оним лицима, која се ту или по службеном послу или из радозналости тискају. Чим дакле видимо да се нешто збило што нам је загонетно, те мислимо да ту има нечег, биће најбоље сваком другом забранити улаз, а за истраживање трагова позвати кога у том искусног зналца. На жалост обично бива, да се не може доћи до скупоцених и за истрагу врло важних ових података само зато, што се безобзирно још пре тога тапкало око места учињеног дела и тако сасвим уништили сви трагови. Ако је ту каква барица од крви, дешава се шта више да се и у њу чак гази и ногама разноси, те тиме постали нови трагови од стопала уносе само непотребну забуну и одуговлачење развоја саме ствари.

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

ε). *Скривено Сексуално.* — Најтежи моменти за криминалиста у психолошком погледу, налазе се увек тамо, где делују скривени нагони и где привидно изгледа, да они са учином немају готово никакве везе, јер се повод тада обично тражи у погрешном правцу. Ја велим „повод“ јер „мотив“ мора бити свестан а „основ“ би се могао рђаво разумети. Нама су познати многобројни кривични случајеви, пред којима стојимо без икаквог савета; јер, или познајемо кривца, али не можемо да нађемо узрочну везу између њега и самог дела, или га не познајемо, али опажамо по свима околностима, да бисмо врло лако могли доћи на траг, само кад би нам психолошки постанак дела био јасан. Кад мотив и дело стоје у отвореној вези, онда је врло лако нпр. жеља за имањем: крађа: освета: пљевина; лу-

бомора: убиство и т. д. У овим случајевима целокупан посао истражникова само је један пример за рачунање, кад-кад и тежи, али увек са чврстим основама. Али кад су логички ред, почевши од дела па до последњег основа, до којег се могло доћи, постави па се опет објашњење не може да нађе, онда је са конструисањем свршено и онда нам ништа више не остаје, до да по мраку пипамо. Не нађемо ли при том ништа, то је онда према околностима још и најбоље; рђаво је кад мислимо да смо за истином рђавим путем пошли па то и даље верујемо.

Такав један скривени повод, и то још најчешћи, налази се у сексуалности. Што он пак често само невидљиво делује узрок је у стиду, стога се он и јавља само код жене у јасном и уоквиреном облику. Скривени сексуални повод игра своју улогу код малих, незнатних лажи и код најнезнатније жене сведена исто тако, као и при тровању супруга због изгледа на другог љубазника. Он свуда плови под лажном заставом и нигда се не сме звати похотљивошћу, јер њу жена одбија од себе.

Ако посмотримо неколике форме сексуалног нагона, под којима се он јавља, онда ћемо на прво место изнети лицемерност или лажну религиозност. Ово је познато од старине. Фридријх указује нарочито на унутарњу везу између религиозног шарлатанства и сексуалног система и цитира неколике историјице светица као нпр. ону о калуђерици Бланбекиновици, о којој се саопштава: „eam scire desiderasse cum lacrimis et moerore maximo, ubinam esset präputium Christi". Блажена Вероника Јулијани из побожности према јагњету божијем примала је увек једно јагње са собом у постељу и дојила га на својим грудима. Сличне, само много ватреније ствари причају се и о светој Катарини Ђеновљанској, светој Армели, светој Јелисавети и т. д. отуда и са свим тачно вели Рајнхард: „Сладострасне молитве нису ни више ни мање него изливи притајених наслада и наступи чулне љубави". И Сем[1]) се вара кад вели да мистицизам већином лежи у слабим нервима и рђавом желудцу — он лежи један педаљ ниже.

Наук је лак. Морамо се увек обавестити о томе, да ли је једна жена наравствено чиста или је похотљивија и т. д. — јер то не само да игра улогу само при наравствености, већ то може бити важно и у сваком другом процесу. Одговори и обавештења, која ћемо на таква питања добити скоро су без изузетка са свим безначајна и неистинита, јер је предмет питања ретко очевидан и врло га је тешко посматрати. Међутим много лакше и готово увек до циља се долази) ако се питање управи на лажну религиозност, шарлатанство и томе слично. Ово не само да је лако спазити, већ оно према својој природи само излази на видик; јер ко негује лажну побожност, чини то обично због људи, па стога онда то и не крије. Зато, утврдили се само сведоцима религиозно шарлатанство, онда ће се врло ретко погрешити, ако се ту буде рачунало и на мање или више скривену похоту.

Случаји у овоме правцу познати су свакоме од нас, и као примере могао бих навести два из свога сопственог искуства. У једноме радило се о томе, што је једна постарија госпођица придизала необично велике суме, и поклањала их своме слузи. У почетку свака сумња у овоме правцу беше неоснована; и тек утврђење постепено појављене лажне побожности [она је себи била удесила један домаћи олтар, у коме се и слуга заједно са њом морао молити] упозорило је на факат, да се тако наравствена госпођица и за свога бединтера интересује.

Други случај био је убиство једног старог, импотентног супруга, кога је отровала његова још млада жена. На њу није нико сумњао, али кад је као сведока узеше на испит, паде у очи само и једино њена необично пуна побожности спољашњост. Дохватише је за ову тему и изиђе на видело тако ватрена љубав према свецима и религиозним тајнама, да се више није могло сумњати да под овим пепелом букти жарка чулност. Развод се није могао доказати, јер га је се она морала из ма којег разлога плашити; али да се отровани супруг њој није допадао, било је ван сваке сумње. Узети да га је она сама склонила, само да би се за другога удала није било далеко; и кад је овај други потражен а нађен онда доказивање већ више није било тешко.

Како је то тугаљиво, директно указати на похоту и са овом и основе за сумњу стојати и колико је потребно скривено утврдити показује једна примедба Краусова, који вели, „жена пред човеком никад не афектира похотљивошћу; она хоће само да га заведе, а она то не би хтела, кад не би била и сексуално похотна". Само је општост саопштења тачна али не и да жена нема ту никаквог основа за афектирање; јер ми познајемо њине случајеве, у којима жена, затруднела од неког сиромашног, покушава да заведе неког богатијег, само да на тај начин прибави своме детету имућнијег оца. У овим и сличним случајевима све ће се вештине завођења употребити и ако се у ствари нема ни најмање похотљивог расположења.

Друга исто тако важна форма је досада. Шта је то, досада ни један човек не уме рећи, али је свако зна најтачније. Нико не вели да је она порок, а свако зна да велика множина рђавих дела само досади захваљује за свој постанак. Она није исто што и беспосличење — ја могу бити беспослен али ни најмање у досади, и може ми бити досадно па ма у послу био. Најбоље ћемо погодити ако досаду назовемо расположењем, у које нас ставља незадовољена жеља за субјективно захтеваном променом. Само у преносном смислу можемо говорити о досадном пределу, досадном предлогу, досадном друштву — ми увек мислимо на расположење, у које нас они стављају. Меродаван је субјективан моменат, јер један предео многима може изгледати досадан, док би ономе, који је тамо рођен, или можда ботаничару, минералогу или другом каквом испитивачу био необично интересантан. Неко друштво, библиотека, предлог може једном исто толико бити досадан, колико другоме интересантан; укратко, у преносном смислу појам досаде најрастегљивији је. С тога ћемо ми о досади говорити само као о расположењу, и ово ми налазимо као прегнантни облик појаве већином код девојчица и младих жена, а такође често и код неразвијених, или женских људи. Она је тада оно особито, сањалачко, лагодно или нелагодно расположење с чежњом за нечим што није ту, с таким прекорима за све у опште, што жељено ускраћује, с непрестаном жељом за испуњењем неке унутрашње празнине — и све то већином на сексуалној основи. Ова се основа не може израчунати математички, али искуство посведочава, да се ово расположење појављује само у време потпуне полне енергије; да га нестаје кад се у том случају чежња баш по жељи испуни и да и иначе и најбогатије и најбоље промене не могу дати замену — закључак на еротичан повод није дакле дат насумце. Истина је и да ми видимо и морални и васпитни утицај рада, који строго подељен, нарочито захтевајући и потпуно испуњујући и сва излишна расположења одстрањује; али све има своје границе и често је јача и мека, слатка снага досаде од морања и нагона за радом. И је ли она већ ту, тада њене последице добре никад нису, равнодушне ретко, а најчешће у њиховој сенци сазрева лагано забрањен плод. Нико неће рећи, да је до сада узрок недозвољеним одношајима, почевши од завођења и прељубе и свију оних многих грехова, који са тим долазе, од малих крађа за љубав љубазника па све до убиства нељубљеног супруга, — али за криминалисте је она увек један симптом, који казује, да је жена била незадовољна оним што је имала и да је тежила за другим. А од тежње до жеље и од жеље до дела, колико има? Ако упитамо покајане браколомнице, кад им је на памет пала кажњива мисао увек и увек ћемо за одговор добити, да је то било у часовима неизлечиве досаде. И рђаве мисли и планови, све је из тога времена. Упитајте само искусне криминалисте, да ли су они ма и једном погрешили кад су код жене in annis nobis periculosis, које су извршиле злочин, прво за часове досаде питали. О њима обично зна околина и окривљена и сама верује и зна, да је већ упола ухваћена, кад се већ и о овим часовима пита. Cherchez la femme — cherchez l' amour — cherches l' emmi — и стотину пута наћићете решење.

Скривени сексуалитет лежи такође и у сујети, више него што се обично мисли. Ову реч смемо употребити само у нарочитом значењу, јер кад говоримо о сујети научниковој, чиновниковој и војниковој онда мислимо на славољубље, на тежњу за истицањем, похвалом и признањем. Нарочита сујета је само ствар женска или женских људи и као што је Дарвин показао да боја перја птица, инсеката па и самих цветова само за намеру одабирања служи, има дакле сексуалну основу, исто тако и женска сујета има само полни циљ, она је сујетна само за људе. У овоме се најтачније изразио Локе: „Све што обраћа пажњу на њену личност, а не шкоди јој, употребиће жена макар и ин-

[1]) Seume, «Gesammelte Werke, 3 Bd.

стиктивно као средство у сексуалној борби. Баш у овим речима „средство у сексуалној борби“ лежи много истина. Човек прима борбу директно и кад ствар схватимо без цифрања нећемо моћи а да не закључимо, да се и у животињском царству исто тако дешава, као и међу људима. Мужјаци се за женке боре директно међу собом а ове морају да гледају да растуре ту борбу за њихову личност, у чему је онда и употреба сујете у њиховом сексуалном животу. Да су жене сујетне, то нас криминалисте ни најмање не изненађује пошто ми то врло добро знамо и нико то не треба да нам објашњава; али за нас није равнодушна врста, на који се начин та њихова сујета испољују; За нас су важне последице њихове сујете и место њено међу другим односима.

(Наставиће се)

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

НЕПОЗНАТЕ ЛЕШИНЕ

(из Горонових мемоара)

(Свршетак)

Међутим простим једним средством могла би се незгода ова избећи.

Зашто се не би сваком агенту, коме могу бити поверене важне мисије, — издала дозвола за једно једино путовање без одређеног места определења, за сваку од жељезничких пруга?

Приспевши на одређено место, он би предао дотичну дозволу и имао би бар времена да телеграфским путем тражи новац од управе.

Ове карте, којима би се на показани начин служили агенти биле би потом исплаћене жељезничком друштву од полицијске префектуре.

Сви би били задовољени, па чак и префектура, која би сигурно добила олакшице у цени за ове дозволе, док данас један агент кад путује, плаћа целу карту. Ни железничка друштва не би ништа изгубила, јер би путовања агената била много чешћа и многобројнија но данас.

Колико би малих реформама овог рода, могле имати најлепше последице.

Тако, и за важни и тако одани персонал комесаријата, имао бих да изложим више корисних захтева.

У току истраге по делу нађене, у Сени, увезане лешине, о чему је раније било говора, — послужио сам се много умешношћу једног од инспектора из комесаријата, у који је кућна чуварка била дошла, да јави о нестанку њеног кирајџије.

Бивши полицајац врло оштроумног духа, пошто је прибавио себи податке о навикама несталога и разабрао о неизлечивој болести од које је патио, — закључио је одмах, да је нестали морао над собом извршити самоубијство.

Мало познати, али веома одани сурадници комесара полицијских — ови инспектори, немају никакву будућност пред собом. Почињу каријеру са 1.800 динара и знају добро да после тридесетогодишњег службовања, њихова „маршалска палица“ биће плата од 2.000 динара од прилике!

Има, дакле, хитних реформама за извршење, у погледу на париске комесаријате, на чијем персоналу лежи тако велика одговорност, а који је тако смешно плаћен у времену, у коме живимо.

Чим уђете у какав комесаријат, у првој соби спазићете иза ограде два пристојно одевена чиновника (са платом од 1.800 динара треба да буду увек чисти), — то су инспектори. Већином су то поштени људи, јако цењени у дотичном кварту, који они ретко остављају и ако имају слабе наде да ће се наградити њихова оданост.

По сваку цену треба побољшати судбу ових ваљаних људи.

Има у Паризу од прилике 180 инспектора по комесаријатима, који сад више не добијају тако лако као некада ни награду за хватање, пошто данас налазе, да није довољно само ухватити каквог лопова, ради добијања награде, већ да треба још припремити ово хватање. Испити, којим их подвргавају, тежи су од оних које полажу агенти полиције сигурности. Сасвим је дакле, праведно дати овим добрим службеницима сатисфакцију на коју имају права.

Треба да имају исте изгледе на напредовање, као и агенти полиције сигурности, и то не би био тако велики издатак за буџет, јако би се међу инспекторима при комесаријатима, поставила два или три главна инспектора, четири или пет бригадијера и осам или десет подбригадијера. Ја узимам цифре у односу на целокупан број инспектора и положај агената полиције сигурности.

Ово охрабрење на рад дало би најбоље резултате у полицијским комесаријатима, где обично отпочињу све афере и где прве истраге могу имати врло велику важност.

У осталом нису инспектори једини службеници при комесаријатима, којима би требало побољшати стање. Ја хоћу да заступам и ствар полицијских служитеља — „паса комесарових,“ како их некада зваху, који немају више од 1300 динара годишње, а међутим и они имају њихов део у опасностима нераздвојним од заната полицијског, чему за доказ нека послужи догађај из улице „Bons-Enfants, када бомба Емила Ханри-а баци у ваздух цео комесаријат.

„Псето комесарово“ има многоструке послове. У једном од тих су га данас одменили општински поливачи улица. За време лета претрчаваше улице дотичног кварта, клатећи мало звонце и извештавајући на тај начин кућне чуваре и дућанције, да је време да се полива улица испред њихових кућа.

У моје време полицијски служитељ имађаше још једну другу, тужнију, службу, коју у осталом мора да врши још и данас.

Он је тај који носи у Морг т. зв. macchabées — т. ј. људе умрле на јавном друму, самоубице и жртве несрећних догађаја, којима се није могла утврдити индентичност. За ову службу „псето комесарево“ има једна мала кола за гурање рукама, која ма да су обојена црно немају никако тужан изглед и јако наличе на пекарска кола.

О овоме чак има и једна стара класична историја у полицијској префектури, која је већ прешла у легенду.

Један такав полицјиски служитељ, који тераше ка Моргу колица, у којима се налазаше нека сирота жена прегажена омнибусом, срете на путу другове, који га позваше у крчму на „једну чашу“.

— Немогуће! не могу да оставим напољу кола и лешину.

— Којешта! ти немаш шта друго да урадиш, до да утераш кола у авлију и да ником не говориш, шта има у њима.

Понуда беше примамљива. „Псето комесарево“ прими позив и наскоро се ређаше чашица за чашицом. Пиће му толико удари у главу, да изгуби свако памћење и посрћући изађе из крчме, у друштву својих другова, да заврши код другог једног крчмара, одакле га мртвог пијаног однесоше у комесаријат.

Међутим, кобна кола стајаху још увек у дворишту. Нико и не сумњаше, какав се тужни товар у њима налази.

Кад се смркло, у времену када хтеде да затвори врата, — кућни чувар зачуди се, што неко не дође да потражи ова кола. Распита се код суседа, ну нико не знађаше коме припадаху.

Тада их радозналост све већ довољно обузе. Кућни чувар праћен свима кућним „алапачама“, приближи се свечано колима и подиже заклопац, докле млада нека вешерка осветљаваше свећом кола.

Сви погледи управише се на унутрашњост кола, која једва осветљаваше трепереће светлост свеће. Један зрак паде на лице мртве особе и у исто време исти узвик ужаса оте се из свих груди. —

— Једна жена убијена!

Кућни чувар чији зуби цвокотаху од страха, затвори нагло поклопац и оде да потражи варошке сержане, док неки берберин из суседства отрча да зове полицијског комесара из кварта — свога клијента.

Са нечувеном брзином прочу се глас о извршеном злочину до булевара и беше већ око 20 новинара пред вратима, кад иследни чиновник приспе и констатова: да кола припадаху суседном комесаријату а да la macehabée беше лешина, коју очекиваху у Моргу.

Но, будите уверени, да је ово пијано „псето комесарево“ изузетак, и да највећи број његових другова живи врло поштено и умерено, испуњавајући до скрупула своју дужност.

Могу ли, пак, они живети са 1.300 динара годишње? Довољно је мало само познавати потребе модерног живота, па да човек себи објасни ову немогућност живљења.

Рећи ће неко, да они добијају мале награде?

Њихов најмаснији извор су хотелијери, који не желе да се узнемирују, већ предају њима полицајске књижице, које мора да визира полицијски комесар једанпут месечно.

Сваког 30-ог или 31-ог може се видети полицијски служитељ како гура мала кола (не она, на којима превози лешине у Морг) и зауставља се пред вратима свих хотела и меблираних кућа, ради прикупљања путничких пријава.

Сваки му сопственик намештених соба дâ за то какву малу награду. У централним квартовима, где су хотели многобројни и богати, награде су знатне. Оне су, пак, ништавне у кварговима близу фортификација. С тога има огромне разлике између полицијских служитеља по комесаријатима ових осталих квартова.

На сваки начин, рђаво је што су мали службеници, који се тако рећи и не виде у буџету, да би могли живети, приморани да кајишаре и да буду у неку руку административни кулучари.

Нека им, дакле, варош Париз дâ пристојне плате!

С француског, **Др. Антула**

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 15

Живо, са мало речи, али јасно и оштро оцртао му је барон појаву Луја Шасена и исприповедао у крупним цртама његов живот, насликао му је частољубље, дрскост и гадне принципе овога човека, који је успео, да се госпођица Лоранти заљуби у њега, и има смелости да запроси њезину руку. Због тога отпуштен из службе и истеран из куће, не узмиче он ни пред каквом препреком, да свој план изврши. У то умре господин Лоранти. Прва је препрека савладана. Али пре своје смрти удао је господин Лоранти своју кћер за господина де Живреја. То је била нова препрека, ну коју он савлађује, кад му једнога дана открише науку о хипнотизму. Док лекари у њој виде један систем лечења за нервне болести, опажа он у њој могућност, да некажњен чини преступе. Код госпођице Икс наилази на изврсан објек за хипнозу, налази Берту Моклерову, и убрзо се увлачи у њену кућу, несумњиво преобучен и под именом чувеног глумца, којега полиција никако није могла да пронађе. Тамо спрема несрећну девојку за своје циљеве и потчињава је себи потпуно: кад је исчезла у ње и најмања воља, кад је свако противљење било искључено, он јој наређује злочин и она га изврши.

— Сад је требало издатке накнадити; ствар га је ова коштала десет хиљада франака, што их је ћушнуо у новчаник, да би убиство начинио вероватним. Десет милиуна требали су му они донети. Сасвим лукаво пусти да прођу неколико месеца; затим наиђе, као случајно, опет на жену, коју је некада љубио и, можда, још љуби; помоћу разноликих мајстора пође му за руком, да се њоме ожени. Успех је ту; сад је он на сигурном месту. Ко би могао у њега да посумња? Можда једна једина особа, госпођица Икс! Она је, разуме се, могла да помисли, кад је видела, да се жени удовицом убијенога, да је Моклеровој заповедио злочин, пошто ју је он још раније пред њеним очима хипнотисао. Али он расипа са госпођицом Икс милиуне, и кад се његова жена узбуни против такве увреде, кад хоће да се разведе, онда се он лаћа понова опробанога средства сугестије, која треба по други пут да му пође за руком, која му је донела десет милиуна, па сад треба и да му их одржи! И да нас није било, докторе, не би се то друкчије ни свршило!

Ту застаде, да запали цигару.

— Јесте ли сада убеђени? упита.

— Јесам, одговори доктор.

— Да ли још ма колико сумњате?

— Ни најмање, јер ми паде на памет још једна околност, на коју до сада нисам никако мислио. Онога дана, кад сам био зват код госпођице Икс, да пробудим Моклерову, долазио ми је у вече Луј Шасен под изговором, да ми се захвали и да ми плати и дуго се са мном разговарао о пост-хипнотичкој сугестији. Ја нисам имао узрока, да му не верујем или чак да у њему слутим човека, који спрема злочинство, него сам му, колико сам год могао, давао објашњења. Како сам баш тада имао, кући једну пацијенткињу, која је била погодна за хипнозу, експериментисао сам пред његовим очима и, на жалост, веома успешно!

— Ви сте чули, размислили сте и мишљења сте: Луј Шасен је крив. Какву казну заслужује?

— Смрт и то не само зато, што је убилац, и то кукавички, подмукли убилац, него и што је једно невино створење довео до тамнице,

— Је ли то ваше убеђење?

— Да, моје непоколебљиво убеђење. Али, да би он могао бити окривљен за убиство, морала би се прва парница поништити; а томе се одупире закон!

— Знам ја то, рече барон, али додаде тихо, тако да се једва могао разумети: Али још сам ја ту!

— Пре свега ће, отпоче доктор, пре и него што будемо помислили на кажњавање правога убилца, бити моја брига, да се олакша судба несрећне Моклерове, колико то буде зависило од моје моћи.

— Браво! одговори барон; — али да ли ће јој се моћи израдити помиловање? Она је осуђена на доживотно заточење, а сад су једва томе прошле три године.

— Знате ли, где издржава своју казну?

— У Клермону.

— Ја имам веза са првим лекарем тога затвора. Он је изврсно школован за нервозне и хистеричне болести сваке врсте. Смео бих се опкладити, да Берта Моклер код живота, какав сад види, и код њене природне склоности, ако већ није, да ће насигурно бити претерано хистерична жена. Помоћу мојега пријатеља могу с тога успети, да наша штићеница остатак своје казне одржи у каквој болници.

— Сјајна мисао! Кад мислите да приступите послу?

— Сутра. Отпутоваћу у Клермон и разговараћу се са мојим пријатељем о потребним корацима. Ви ћете ме, међутим, потпомоћи? Је л' те?

— Хоћу; али посредно, јер би се иначе могло лако томе чудити, што се ја заузимам за убицу мојег најближег пријатеља.

— Ту, до душе, имате потпуно право!

XII.

Благодарећи докторовом заузимању, које је барон Роберт ревносно потпомагао, буде Берта Моклер из клермонског затвора преведена у париско уточиште св. Ане, које, до душе, прима само умоболне, али је код Берте Моклер допуштен изузетак услед мишљења двају славних лекара за нервне болести, чија је дијагноза, подударајући се, гласи: напади лудила, услед веома развијене хистерије, поред савршене неурачунљивости.

Барон Роберт није пропуштао издашно се старати за своју штићеницу, разуме се посредовањем доктора Баријоа. Али је гајио и жељу, да створи себи сам суд о стању здравља Берте Моклерове. То га је довело на мисао, да се упозна са директором уточишта Св. Ане, објашњујући тај поступак својим живим интересовањем за душевне болести и њихово лечење хипнотизмом и сугестијом. На тај му је начин такође пошло за руком, да по изговором хипнотичких експеримената прибави приступ у завод а убрзо затим и приступ Берти Моклеровој, а да нико не погоди прави смер, који је он имао са својим посетама.

*

Четврт године после тога изашао је у једном јутарњем листу под насловом: „*Тајанствено убијство и један догађај у друштву*“ овакав чланак:

„Јуче после подне, око два сахата, распитивала се за стан у једној кући са намештеним собама, у Ри де л'Аркад нека млада госпођа особите лепоте, да би, као што рече, проживела овде неколико недеља; ствари ће се за њом послати, а она је о овоме доласку већ известила једног рођака; ако би се устезали, да приме у стан саму даму, тај би господин за њу јамчио Управитељ куће мислећи да има посла с каквом високом дамом из провинције, понуди јој стан на првом спрату, који је од неколико дана био празан. Госпођа плати кирију за четрнаест дана уна-

пред. записа се као госпођа де Тесер и замоли, да њенога рођака, чим дође, доведу њојзи.

Мало затим питао је за госпођу веома елегантно одевен господин од својих тридесет година и веома отмена понашања, и кућни га управитељ сâм одведе на први спрат.

После неколико минута видео је кућњи управитељ из своје канцеларије, како госпођа де Тесер кроз ходник оде из куће. Он је мислио, да ју је њен рођак извео у шетњу, и с тога се није у своме послу ништа узнемиравао. Али око шест сахати запитао је за господина један кочијаш, који га је довезао пре више од три сахата и на којега је он још непрестано чекао. По опису, који је кочијаш дао, погодио је управитељ, да се то тиче онога господина, те рече:

„Али он је већ давно отишао с једном дамом.“

„Онда сам изгубио свој новац?“

„На послетку, можда се варам, боље да питам.“ —

Он се попе на први спрат, зазвони, закуца на вратима и најзад сасвим одлучно ухвати за кваку и отвори.

Али већ на прагу трже се ужаснут; јер је на патосу лежао човек у својој крви; оружје, један подужи нож са дамаском извезеним сечивом, био му је забоден посред груди.

Полицијски комесар и лекар, који је одмах био позван, утврдише, да је смрт морала наступити пре три до четири часа и да је убилац насрнуо на своју жртву у оном тренутку кад је крочила ногом у салон, јер се била срушила на патос једва на три корака од врата. Већ је и први убод био довољан, да убије човека, јер је и поред једно преко другог скопчаног капута, и поред прслука и кошуље било срце погођено. Али је убилац извео још и други, исто тако поуздан ударац и после тог другог ударца оставио је оружје у рани.

После тога тражио је комесар да дође до извесности у погледу идентитета жртвиног. Кад је претресено одело убијеног нађено је двадесет златника и један златан сахат, на чијем су заклопцу била урезана писмена Л. Ш.; у капуту је нађен новчаник од јухта са девет банкнота од по хиљаду и шест од по стотину франака. — Разбојништво или крађа нису дакле били повод убиству. Овде је пре била у питању освета, коју је извршила жена, која је била тачно упозната са какактером и навикама убијеног човека. То доказује писмо, које се нашло у џепу на капуту и које смо смели преписати.

„Драги господине Шасене“....

У самој ствари и јесте било име овога несрећника, који је пао као жртва мачу оне жене, Луј Шасен, и то онај својим огромним богатством и својим многобројним пустоловинама познати бонвиван.

„Ја сам једна од оно мало жена, за којима сте ви жудели, а код којих вам жудња није имала успеха. Претражите по својим успоменама, и ја ћу вам убрзо ступити пред очи: млада, лепа, здравог натурела (како сте ви волели рећи)! Али ја бих се могла лако издати, кад бих хтела да продужим тим тоном. Ви сте ми се допадали; ја волим, на име, оштар израз вашега лица, ваше свеже усне, ваш јасан, хладан поглед. Ви сте, да се тако изразим, мој тип. Али нас је случај у животу отргао једно другоме и мене одвео на крај света. Отуда сам се сад вратила, слободна, богата, богата као ви, лепша него некада и упућена у вештини љубавној. Париз стоји у том погледу дубоко испод нивоа осталих великих градова европских а нарочито азијских. Збиља! одлазите ли још непрестано госпођици Икс?... или вам је најзад прецветала дама постала досадна? Већ се одавно свет чуди вашим дугим односима према њој; али ја бих вам могла показати једно средство, да се опростите госпођице Икс.... Нађите се око пола три сахата у Ри де л' Аркад, №... и упитајте за госпођицу Тесер! О свему осталом усмено опширније. Али немојте заборавити да је тачност учтивост — краљевâ.

Ваша

(Свршиће се) **М. Л. Г.**

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара одговарамо му:

Да је расписом господина Министра унутрашњих дела од 4. јула 1901 године ПБр. 9605 СБр. 4641, односно: *кланица*, *салама* и *козара* наређено следеће:

1., да општинске власти могу у атарима својим дозвољавати отварање кланица јесењих за топљење лоја, само на оним местима, која претходно прегледа комисија састављена из: лекара, једног кмета и два одборника и огласи за удесна по ову цељ, како у погледу санитетском тако и у погледу јавне сигурности;

2., О сваком таквом допуштењу општинска је власт дужна да извести надзорну државну власт *у року од три дана* и послати јој односне акте;

3., Надзорна власт, (старешина среског са лекаром било среским било окружним) дужна је, *да у року од три дана* испита, јесу ли од стране општинске власти вођени сви обзири у овом распису изложени и да ли дато допуштење није противно § 368 законика казненог и у опште хигијенским обзирима; па ако нађе, да је допуштење дато неупутно, задржаће га од извршења, на основу закона; о устројству општина и општ. власти иначе вратиће акта општинском суду на извршење. —

4., Али, ни у ком случају не смеју се допуштати кланице у средини атара и лицима која не докажу своје добро владање од надлежне општинске власти; и,

5., Као најглавније на овим кланицама мора се тачно вршити преглед стоке и меса, по правилима од 7. фебруара 1883 год. СБр. 696. санитетски Зборник књига II свеска III-ћа страна 58. и допунама и изменама од 4. априла исте године СБр. 2008 (исти Зборник страна 4) и 11. јануара 1888 године СБр. 208 (исти Зборник страна 185) и 21. априла 1890 године СБр. 2943.

* * *

Један општински писар пита нас:

«Како треба сматрати — за извршење или не — оне пресуде по иступним делима, односно грађанског дела њиховог, на које су благовремено жалбе изјављене, па су послате вишој надлежној власти на расматрање, али је осуђење за учињене кривице, пре расматрања истих пресуда, обухватила амнестија Владалачка, те са тога надлежна власт није могла ни доносити какве одлуке по њима поводом изјављених жалби, већ их као нерасмотрене вратила општинском суду.»

На ова питања ми му одговарамо:

Пресуде, о којима је горе реч, а на противу којих су благовремено жалбе изјављене вишој надлежној власти, па их је у току рада — а пре донете одлуке више власти по изјављеним жалбама — обухвати владалачка амнестија, имају се сматрати, како по кривичној тако и по грађанској части за свршене и као такве оставити у архиву, пошто је амнестијом одузета могућност надлежној власти да те пресуде по поднетим жалбама расмотри и оцени да ли су правилне и на закону основане, или не. Али, како се амнестија односи само на кривични део пресуде а не може се односити и не односи се и на њен грађански део, то у конкретном случају, остаје право приватним тужиоцима, који би, због ове немогућности за извршење пресуда по грађанској части, имали какву материјалну штету, да засебном тужбом путем грађанске парнице, траже накнаду те штете од кривца коме је кривица путем амнестије опроштена пре него што је надлежна власт могла одлучити, да ли је дотична пресуда била на закону основана или не.

На свима таквим пресудама општински суд треба да донесе одлуке у овоме смислу и да те одлуке саопшти интересованим странама, па потом да акта остави у архиву.

На случај пак, да осуђени кривац по пресуди која је већ постала извршна, добије помиловање, ту се *само казна* неће извршивати, *а грађански део пресуде треба ипак у свему извршити.*

* * *

На питање једног општинског писара, да ли се сматра за торбарење и продаја гаса — петролеума коју продају врше појединци и на мање количине, и да ли се та радња може као торбарење казнити, пуштамо овде, у место нашег одговора, распис Господина Министра унутрашњих дела од 10. фебруара 1900. године П№, 2769., који од речи до речи гласи:

«Управа државних монопола, писмом својим од 1. ов. м. М.Бр. 1922, представила ми је, како извесне полицијске власти забрањују појединцима продају гаса (петролеума) и на мање количине, кажњавајући их за такву радњу по §. 387. крив. закона, као за торбарење, па ме је молила за наредбу, да такву радњу полицијских власти спречим, пошто је иста противна закону и интересима државне касе.

Овај свој захтев, управа је базирала на следећим разлозима:

1, што је по члану 3. закона о монополу соли, продаја соли на ситно, у целој земљи, са свим слободна радња;

2, што се по члану 15. закона о установљењу нових државних монопола од 3. августа 1893. год. продаја петролеума и жигица, тако исто сматра за слободну радњу, јер за њу није потребна никаква нарочита дозвола од управе, као што је потребна за продају дувана, цигар-папира и алкохола.

3. што су законски прописи унесени у поменуте законе, искључиво у томе циљу, да се што више олакша продаја поменутих монополисаних предмета;

4, што томе циљу служи и наредба управина од 11. децембра прошле године МБр. 45,826, издата стоваришима петролеума, да она сама непосредно продају потрошачима и по један сандук или 30. к. гр. петролеума и,

5, што томе циљу најзад, служе и они појединци који разносећи петролеум по извесним местима и доносећи га на ноге препродавцима, несумњиво олакшавају продају тога предмета; а, олакшавајући његову продају, они стварају врло подесне погодбе за већу потрошњу петролеума, за чим се мора тежити, ако се хоће да води строга рачуна о оним важним државним интересима који су поверени управи државних монопола.

Усвајајући ово гледиште управино, а узимајући у обзир још и то:

а, што наш законодавац, у §. 387 крив. закона нити ма у ком законском пропису, није одредио, који се вид трговања сматра за торбарење, нити је у опште дао дефиницију те је тиме дао право властима да оне саме опредељују: који се вид трговања сматра као торбарење па то и да сузбијају, пазећи при томе, да као торбарење не забрањују и оне радње, које служе на општу корист свију држављана итд.

б, што управа државних монопола ни коме не одобрава сталну радњу са робом монополском, пошто то и дотични закони не дозвољавају, разумевајући закон о монополу дувана);

в, што ће се, према најновијим изменама у закону о монополу соли, и со продавати на мање количине из државног стоваришта и најзад

г, што се у Београду према надлежном одобрењу већ продаје приватнима петролеум и на један сандук, — налазим се побуђен.

Наредити свима полицијским властима:

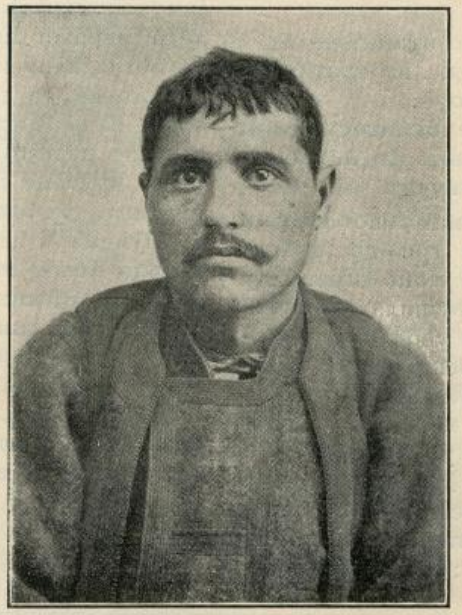
Да, у будуће, продају монополских артикала и на мање количине, не сматрају као торбарење, и да према лицима која тај посао раде не поступају као према другим торбарима.»

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Павле Петровић — Петкић, разбојник и одбегли 20 годишњи осуђеник управе београд. казненог завода, ухваћен је 22. тек. месеца у заседи, а од стране жандарма топчидер. полиције. Том приликом код њега је нађена једна пушка репетирка, најновијег система, за коју је доцнијом истрагом утврђено од куда му је иста, и из које беше испалио два метка на жандарма Мату Милутиновића. За време од кад је у бегству, Павле је извршио више разбојништва по окрузима: моравском, пожаревачком и смедеревском због чега је, решењем начел. округа пожаревачког од 14. тек. месеца Бр. 16.929 а на основу чл. 2-ог зак. о хватању и утамањивању хајдука позват преко званичних новина

на предају. Колико је овај позив имао на њега дејство најбоље се види из тога, што је, одмах после његовог публиковања, доспео у Београд да се снабде што бољим оружјем. Ту своју дрскост Павле је, најзад, платио слободом, за којом сада тужно нариче у затворима главно полиције. Да би се сазнало и извидело све оне што је овај дрски разбојник за време од кад је у бегству починио ми му, по наређењу управе града Београда износимо слику и позивамо, како власти тако и приватна лица која о њему ма шта буду знала, да то одмах доставе управи с позивом на акт Бр. 32.298. Павле има 28 год., средњег је стаса, црномањаст, образа округлих, у опште је смеђ, ћосав је. Од одела носио је на себи гуњче и чакшире од црног сукна, на глави астрагиску шубару или шајкачу, на ногама шарене чарапе од вунице а са потплетима.

ТРАЖИ СЕ

Раду Крстоношића, родом из Вел. Кикинде, старог 20 година, средњег стаса, црномањастог, тражи управа града Београда актом Бр. 32.223. Пронађеног треба спровести поменутој управи.

Љубомира — Љубу Динића, који се издаје за неког прегледача свиња, окривљеног због крађе прстена једној овд. куварици, — тражи кварт палилулски управе града Београда актом Бр. 10.876. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом кварту, или непосредно управи с позивом на акт Бр. 32.354.

Василија Протића, бив. артилериског наредника, окривљеног због крађе, тражи начелство округа нишког актом Бр. 20.624. Пронађеног треба стражарно спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 32.484.

КО ЈЕ ОВО?

Да би се констатовала права идентичност лица чију слику износимо и за које се сумња да прикрива своје право име и презиме, —

управа града Београда позива све полициске власти, као и приватна лица која о овоме лицу буду ма што знала, да то *одмах* доставе њеном кривичном одељењу с позивом на акт Бр. 30.214.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше овд. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпл: «Уредништво Полициског Гласника.»

Садржај: I. *Службени део*. 1) Укази. — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Изналажење трагова и њихова идентификација; 3) Жена под истрагом. — III. *Поучно забавни део*: 1) Непознате лешине, из Горонових мемоара; 2) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Из полицијског албума. 2) Тражи се; 3) Ко је ово; 4) Претплатницима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 48. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

4

Према томе, начело изборне репрезентације односи се само на органе прве категорије, на особље праве општинске власти. Колико је и каквих органа потребно, одређује обим надлежности самоуправне власти. У практици, као мерило за оцену ове потребе могло би се узети правило: сваки облик признате надлежности треба да има довољно органа, који ће је примењивати. У моралним особинама, у квалификацији тога особља, потребно је довољно јемства, да кандидати имају подобности за савесну и паметну употребу власти. Због тога, држави у начелу припада право, да за те положаје нормира квалификацију, у којој би такве гарантије биле садржане, наравно, на законској основи. Шта у појединостима треба да уђе у појам такве квалификације, питање је практичне природе, јер зависи од специјалних прилика сваке државе. Међу тим и с обзиром на те прилике, квалификација органа општинске власти, не би ни у којем случају требала да иде дотле, да она искључи могућност ширег избора кандидата и да њихов број ограничи дотле, да већина правних бирача не би имали право на изборну кандидацију. Другим речима, квалификација кандидата за практику самоуправног режима треба да буде сагласна општем стању квалификације њеног грађанства, а уз то, чувајући такву основу и крећући се у тим границама, да одговара још и потребама правилне примене појединих облика надлежности самоуправне власти.

Наравно, да ово начело вреди за случајеве, кад самоуправна власт практикује искључиво послове своје праве надлежности, а не и за случај, кад самоуправна власт врши у облику делегиране надлежности још и послове, који иначе у начелу, припадају државној власти, те се самоуправна власт, у том делу дужности јавља као орган државне администрације. Јер, за овакав случај, држави се мора признати право, да она, уз особље самоуправног режима, унесе још и своје особље, које ће као њен орган, за послове, који њој припадају, а треба да их изврши општина, представљати нарочиту гарантију, за тачну и правилну примену те врсте надлежности. Учешће оваквог особља јавља се тада само у тим пословима, у којима самоуправна власт дејствује као административна инстанца, под свима погодбама, које је држава прописала и на начин који је она одредила, како о квалификацији, тако и о начину поступања и општој надлежности тога особља.

Ово треба нарочито за наше прилике имати на уму. Код нас се општинска власт стално и поглавито јављала као административна инстанца и онда, кад јој је законодавством признат и неки мање више неодређени облик самоуправне власти. Главно је, у том случају не губити из вида правило, да организација таквог учешћа државног особља треба да буде изведена са гарантијама, да оно ни у колико не ремети слободно и самостално кретање самоуправне власти за послове самоуправне природе.

У колико би стајала горња поставка, да се самоуправна власт, поред своје праве надлежности, јавља још и као орган државне администрације, па се у њену организацију не би уносило још и учешће нарочитих, државних органа, по горњем начелу, у толико би државна власт била у праву захтевати, да се квалификација органа самоуправних саобрази још и том делу надлежности, да се квалификацијом заједчи не само претпоставка о подобности за послове строго самоуправне, него још и за оне послове државне, који су законом пренети у надлежност самоуправне власти.

Друго питање, које излази из начела изборне репрезентације, односи се на учешће бирача и општи поступак изборне колегије у области самоуправне власти. По томе, што је смисао задаће самоуправне власти, да се стара искључиво о интересима грађанства своје области и што сва потребна средства за тај циљ изузимље само од тог грађанства, природно је, да овоме и припадају сва права која су потребна, да те своје интересе што боље заштите, да их унапреди и чува од повреда. Таква општа подобност њихова, уз факат, што они служе као извор и моћи и средстава за службену практику самоуправне власти, чини, да се они јављају не само као пуноважна контрола према тој власти, него још и као њени бирачи.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

(Наставак)

Ако имамо да тражимо трагове у каквој соби, искуство нас учи, да је најбоље овако поступати. После тачног прегледа ходника и свих пролаза који соби воде, посматра се са самога улаза у њу што је могуће тачније и боље све што би од ма каква значаја могло бити, одатле разгледају, запамте и утврде сви евентуални знаци и белеге. Размисли се најпре како је учинилац пришао жртви својој, или бар како је могао доћи до ње; да ли је и на коме је месту може бити било борбе и т. д. Ипак треба се чувати да се не пренагли са закључцима у том погледу, јер таке неосноване предпоставке само ће ометати успешан рад. Пошто смо се на тај начин оријентирали колико нам треба, обратићемо сву пажњу поду и пратити, где је год могуће, кроз какво добро стакло што увеличава, правац којим је злочинац, по најбољем нахођењу нашем, ишао. Наравно да наши закључци о томе неће бити увек исправни, много пута вараћемо се; мора се имати много стрпљења, обазривости и оштроумља, да би се дошло до ресултата. Нека се само ништа не остави не запажено, нека се не нагли и нека се ради *увек по некој системи и с ауном присебношћу и душевном мирноћом.* Прећи ћемо једним погледом правац, који смо узели као пут којим је учинилац пришао својој жртви и тражићемо има ли каквих белега које одмах падају у очи, н. пр. трагова крвних или од кањаве обуће и т. д. Ако их у том правцу заиста и нађемо, предпоставка нам је била тачна и онда ћемо одмах приступити детаљном истраживању, које нам може открити какве су стопале, чији траг ту имамо, колико широке и много што шта друго. Ако нам је била она прва предпоставка лажна, треба тежити да се продуженим или сасвим новим истраживањем дође до јасности, до чега поузданог. Не треба пренебрегнути послужити се у ходницима и тавним просторијама подесним осветљењем, те да се и ови са свима угловима промотре, јер се често баш на таким местима може наћи што од вредности. За те сврхе најподеснија је каква електрична ручна лампа са сувим елементима (може се добити сада по трговинама), удешена да баца светлост како је потребно; иначе може добро

да послужи и ацетиленска лампа, коју сада много употребљавају велосипедисти.

Све што се нађе на месту дела и што може послужити као ма какав знак или основ за проналазак или идентификацију злочинца треба да се згодним начином обележи и, пошто се ти трагови осигурају од сваког квара покрићем или ма којим подесним начином, тек тада може се допустити улаз осталим за даљу службену радњу овлашћеним лицима. Сасвим природно да ћемо, тако радећи, често доћи до поузданих доказа о учиниоцу злочина и да ћемо бити сачувани од многог чега, што би било само бескорисно трошење времена и труда у предходној истрази; но нека и не би био тај случај, нека и не бисмо тиме дошли до поуздана доказа о самом учиниоцу, примећени знаци и трагови даће нам може бити једну полазну тачку с које можемо поћи у трагању за њим.

Кад је подлога, на којој су трагови од стопала, повољна, наравно да је лако тражити траг и поредити га са трагом другога, са трагом онога на кога сумњамо. На против, кад се ни лупом не може ништа открити, морамо гледати да на други који начин дођемо до сазнања трагова, којих може већ бити ту. Француз Рене Форно дао нам је једну методу, која би у таким случајевима имала да изнесе траг, који се голим оком не дâ видети. Он је, на име, нашао, да боса нога и гола рука, услед влаге која природно долази из њих, кад дође у додир с ма каквом површином, увек оставља скривене трагове, који се овако не примећују. Али ако склизнемо преко тога места обичним мастилом наквашену плочицу, биће видљиво не само облик него и додирне линије оног дела тела, којим је површина додирнута. Но то поступање има својих мана, јер, ако се ништа баш не зна где се траг налази, морала би се сва површина тим путем испитивати, што би била и страшна дангуба и од врло сумњивога успеха, а да и не помињемо како се тиме могу упропастити многе може бити врло важне друге белеге. Ако бисмо се хтели уверавати о корисности овога поступања у истраживању трагова стопалних, наравно у случајевима кад позитивно знамо где су, можемо чинити и других огледа, који ће нам пружити повољне податке. Најбоље слике отисака стопала и шаке добиће се на белој хартији за писање, па онда на белим и отворене боје тапетима и на врло добро рендисаној дасци; даље, на лакованој дрвеној површини дају се још познати таки трагови, а врло тешко на полираној или воском натртој дрвеној површини, у ком случају дају само неки ресултат још три процентни раствор нитрата сребра с мало додатка винског алкохола; на камену се не може ништа наћи. Ликови трагова на стакленој површини, који се могу изазвати флуороводоничном киселином, показаће доста оскудно папиларе. Огледи ови могу се чинити тим начином, што ће се узети један ваљак, овлажен течношћу која нам је од потребе, па се тим ваљком вози преко места, где се траг налази, али је боље за тај посао употребити четку, нарочито за то подешену. Оно место, на коме мислимо наћи траг, треба брзо премазати антраценским мастилом, разблаженим с потребном количином дестиловане воде, превукавши га једном меком и широком четком, од косе начињеном. Добивши тако премазану извесну површину, настаћемо да неједнако налеглу течност изравнамо другом, *сувом* четком, превлачећи више пута тамо амо. На тај начин изазвана слика трага биће много јаснија услед јачег дејства боје, и како је при том и наслагање боје сасвим подједнако, то и због тога битно је лакше посматрање. Врло добре слике нарочито кад се гледа на светлости која кроз њих пролази, могу се добити раствором једног грама еозина у 50 cem. дестиловане воде. Но ма како да је и тај начин добар кад се зна где је или бар где се може наћи траг, ипак веома је тешко тим начином тражити трагове, кад се ни из далека не зна где се налазе. Пустимо неко лице да кроз ходник и собу извесним правцем пређе босим ногама у извесном правцу, а да томе нисмо присутни, па покушајмо да горњим начином изнађемо невидљиве трагове. Једва да ћемо имати који пут повољна резултата. Према томе као да је за добар резултат још једнако повољнија добра лупа. Наравно ствар је још сасвим нова и треба још сачекати од стручњакâ, који се овим баве, да објаве потпуно све појединости.

Ова Форонова метода даје повода за један други начин изналаска невидљивих трагова, који у неком погледу могао би се предпоставити њој, поглавито онде, где су трагови на папирној површини и где је стало за тим да се не уквари сва површина и за позније огледе не учини неупотребљивом, што по методи Форновој често мора бити.

Истражујући код фалсификовања исправа да ли је једно инкриминовано место гумом или мрвицама хлеба истрто, узета је једном приликом једна пара, па је примећено, да је на једном месту сасвим јасно изашао на видик отисак од прста у цртежу попиларних линија. Чинећи огледе даље у том правцу дошло се до врло повољних ресултата. Како то бива, казаћемо сад.

У какав разласт стаклени суд метнућемо неколико зрнаца јода и, поклопивши га каквом стакленом плочицом, изложићемо га благом загревању у води око 70° топлој. Услед тога развијаће се у суду слаба јодна пара. Ако сад хартију, која нас се тиче, угурнемо под стаклени поклопац и изложимо је дејству јодне паре за неко кратко време, изаћи ће јасно на видело отисци шаке или стопала којих на хартији има, с тачно оцртаним папиларима. Ако, по том, добивену слику превучемо сунђером натопљеним у дестилованој води, она с почетка жута боја прећи ће у отворено плаву (због штирка кога махом има у хартији), у којој се јасно распознају угасито љубичасте линије. Не влажи ли се више, после неколико часова скоро сасвим се изгуби јодном паром изазвало жуто бојадисање и хартија остаје нимало неоштећена тако да се и за друге огледе дâ употребити.

(Свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

Користити се сујетом жене, кад јој се као истражник обраћамо требало би схватити не као просту вештину, него као потпуно недопуштену вештину, која ће мождâ врло далеко моћи одвести. Ово је изодавна било познато нарочито Французима. „Ко хоће да успе код жена“, вели madame de Rieux, „мора у игру унети и њихову сујету“ и Saint Prospère вели слично! „Ко хоће жену да схвати не треба да то тражи у њеном уму; њене слабости леже у срцу и сујети“. Али је ова особина тако снажна, да она врло лако може одвести и у заблуде. Ако истражник не би умео да се користи овим написом, он му као и иначе, ништа неће помоћи; разуме ли пак, онда је добио у руке такво оружје, с којим ће моћи терати жену докле хоће, јер тада најснажније почиње да делује повређена сујета, гнев, па често и сугестија. Узмимо на пример да једна жена хоће да пред истражником сачува свога љубазника, онда ако му само пође за руком да навођењем природних, потпуно истинитих факата узбуди њену сујету; ако му пође за руком да је увери, да ју је њен љубазник, кога она штеди, издао, оптеретио или заборавио, и ако успе да она и најмање у то поверује, онда она у већини случајева иде и даље, него што може и доказати, оптужује га и терети што је могуће више, па ако јој није немогуће покушава чак и да га уништи — да ли пак с правом или не, на то не пази. Она је свога љубазника изгубила, па га не смеју ни друге имати. „Сујета жене“, вели Ломброзо, „објашњава се наиме тиме, што је у животу жене најважније њена борба за другим полом“. Ово се саопштење утврђује дугим редом примера и историских података и с тога нам у многим случајевима може служити као средство за разрешај. Али је од свега у понеком процесу највише од важности знати најпре, да ли је једна жена ову „борбу за другим полом“ примила већ или не, т. ј. да ли већ има некога за љубазника или тек хоће да га има. Буде ли се могло доказати само, да је у њој сујета изненада пробуђена, или бар битно појачана, онда је безусловно потребно питање потврдити. При томе доста пута полази за руком одредити и саму личност човека, ако је само могуће поуздано одредити време, кад су се ови знаци сујете показали, и ако је баш тада имала какве ближе или даље односе са неким човеком. Нека ови моменти и упола само буду подпомогнути, и нека не буде никакве погрешке у посматрању, па је закључак поуздан.

Исто тако много поуке о сујети жене добијамо и тада, кад хоћемо да знамо, како то може бити, да једну жену често улови човек, који јој ни у коме погледу — не може бити раван. Али ни у тим случајевима није потребно говорити о „нераз-

решљивој загонетци у срцу женином" или о „вечито тамној тајни душе женине", — vulpes vult fraudem, lupus agnum, femina laudem — тиме су све дубине тајанствености решене. Дотични човек умео је само поклонити laudem, разумео је пробудити сујету па стога је и изашао као победилац и над оним, који је био много достојнији од њега.

Ово иде тако далеко, из одговарања на питања о сујети женској можемо добити поуздан и одређен одговор и на саму живахност њеног сексуалитета, а тај је одговор за криминалисте врло често од највеће важности. Стари Хајнрот изврсно вели: Сваки женски индивидуум поклања себи, само док још може, или док верује да може полагати право на нешто, највеће поверење; сујета је полни карактер", а ми још додајемо, и мерило сексуалитета. Чим дете метне у косу прву шарену пантљику, полност је се већ узбудила, она се с љубављу пење до највишег кићења и украшавања и умире, кад се постарела жена занемари. Жена лаже кад вели, да је у њеном срцу све изумрло, а седи пред вама чиста и накићена; она лаже кад вели да још љуби свога мужа а и најоскуднија брига за одело и тело говори друкчије; она лаже кад уверава да ће увек иста остати и да ју је сујета прошла. То су правила без изузетка, и сваки греши, ко им не верује.

Често долазимо у прилику да будемо поучени и о томе, колико вреде женска знања и у колико се на њих можемо ослонити. Али није овде место да се о капацитету и женског мозга оријентирамо, и да се упуштамо на опасно поље, на коме су некад Шопенхауер и другови а за њима и модерни Антрополози радили, и још и данас раде — у даноме случају то је ствар иследникова, и он ће и то испитати, као и све остало. Ми ћемо само указати на симптоматизму вредност женских знања у погледу на њихову сујету. Тако Локе вели, да жене у цркву и позориште иду само да изнесу своје хаљине и покажу своју побожност и разумевање у уметности, а madame d' Arconvile вели жене уче само да се каже, како и оне нешто знају међу тим до самих знања врло им је мало стало.

Ово је важно што ми баш у овом погледу можемо по који пут учинити жени неправо. Ми смо навикли узимати, да жена за задобијањем ма каквих знања мора имати извесан одређени циљ, који са њима стоји у узрочној вези. Ми се обично питамо: за што се он интересује за њих, зашто је стекао себи та знања, и у већини случајева чинимо потпуно правилно, кад се те логичке везе сећамо и логички је тражимо. Ово је доносило много разумевања и у најтежим процесима — али би код жене ту било лажно закључено. За вештине, литературу и знања оне се већином интересују из сујете; али и за стотине других ситница још, само зато, да би знале, да би тиме могле сјајити, показати: да се зна. Сујета и радозналост врло су сродне и жена често долази до знања, која би је веома јако могла осумњичити, само кад се она не би могла на најбеднији начин објаснити: њиховом сујетом; а ова се опет објашњава само борбом за другим полом. И сама жена инстиктивно зна, да своја знања само на овом пољу може употребити.

И ова борба за другим полом, најчешћи је издајник женин, и то како за своје сопствене злочине тако и за туђе. Свугде ће ово бити драгоцено: „Прва Евина помисао после греха беше: Како ме одева овај смокови лист?" Ово је изврсна представа, да Ева, која се само своме Адаму имала да допадне, поред свију других беда због греха, прво дође и на ову помисао. Али је она потпуно тачна; чак и Евине мисли можемо од прилике представити: „Да ли ћу му се сад више или мање допасти?" Свакако, врло је карактеристично, што се вели, да јој је то била прва помисао. У томе и лежи сила сујете, што се она брзо напред пробија. Може се рећи, да би од свију откривених деликата, које је руководила жена за имаовином, најмање још половина остала неоткривена, само да су учиниоци још толико снаге имали, да се са неправично задобијеном тековином, још извесно време притаје и на миру остану. Отуда се и сваки криминалист, при истраживању покрађа, у толико више може надати, да ће учиниоца открити, у колико је сама покрађа већа. Велика покрађа се на лопову да одмах видети, док је само неколико банака врло тешко приметити. Ово опште начело, много се више даје применити на женски род, него ли на мушки; стога криминалист, који сумња на извесног човека, треба мање пажње да обрати на његов лични трошак, већ много више на трошак његове жене или љубазнице. Кад посилни украде што господи majорици, онда нову кецељу добија његова љубазница, која је онда не чува у орману, већ с њом одмах сутра дан иде на пијац. Ово иде тако далеко, да жене не могу ни да дочекају тренутак, кад ће се накитити. Једном се десило, да ухвате цигане баш на самоме делу, и кад су изишли пред кућу, пред којом су циганке, док су они кроз прозоре покрађу избацивали, стражу чувале, беху оне већ покрађу и поделили, па чак, појединe хаљине и обукле — њима је најважније било, да накићене дочекају своје мужеве.

О сујети треба још прегледати и „Romantie Love and personal Beaut-y" од Ханрија Финка.

У погледу сексуалности за нас је важна још и уседелица, јер је она сама по себи, нешто са свим друго од свега осталог женскиња. Стога њу треба друкчије и посматрати и схватити. Какве се особине приписују овима, већином врло бедним створењима, познато је довољно, а биће прилично да су тачне такође још и све оне многе необичне и непријатне особитости, које се о њима причају.

Уседелица је промашила свој природни циљ и тада излази на видело и све остало, што овом случају одговара; а то је: огорчење, завист, злоба, опоро оцењивање туђих особина и дела, незграпност у схватању нових односа, претерана плашљивост и стидљивост, последња већином као симулације невиности.

Познат је факат, који сваки искусни криминалист може потврдити, да уседелице (ми овде мислимо само на неудате у године већ зашле жене без деце; никако пак на госпођицу у анатомском смислу). Да уседелице као сведоци увек по нешто ново донесу. Нека сте десет сведока по једној ствари испитали и нека су свих десет њих једнако један догађај описали, нек дође само стара госпођица као једанајести, она ће целу ствар са свим друкчије знати, јер ју је она, одговарајући својој природи, са свим друкчије посматрала. Она ће унети у њу читаву масу сумњи и размишљања, тврдећи да је најобичнија ствар највеће зло; и ако јој само буде могуће, довешће све у везу са својом личношћу. Ово колико је карактеристично толико је и јасно. Она обично у своме животу није много добра прживела, није никада имала мушке заштите и врло често била је без одбране предмет и нишан подсмеху и задиркивању; учтивост и пријатељство често јој је врло ретко указивано, и онда је са свим природно, што она свуда само зло види и што је сво то зло само на њу управљено. Ако је стара госпођица видела са свога прозора какву тучу, и треба по њој да сведочи, она ће изјавити сумњу, да је туча само зато израђена, да њу узнемири. Ако је какав кочијаш поред ње неко дете прегазио, она ће пронаћи, да је он управо на њу хтео, само да је уплаши; лопов, који је продро у суседов стан имао је намеру, да то у њен учини јер је само она без заштите и само је она свакоме изложена — појмљиво је дакле, да је он само њу хтео да оштети. Али како по правилу има увек више сведока, и како ће она често и сувише донети, то она онда са својим исказом неће моћи свагда зато шкодити; међутим ипак треба бити на опрези.

Да има и изузетака, разуме се само по себи; али је тако исто познато и да се и овде изузетци у екстремности бркају; и кад се по који пут деси, да нека старија госпођица, нема злих особина својих другарица, онда ће се тако исто и то десити, да ће она бити и много љубазнија и мекша, те ће на тај начин опет као сведок бити опасна, јер ће сваку ствар сувише благо и помирљиво схватати. Исто је тако тачно и то, да су по неке старије госпођице и много образованије и цивилизованије, него остале жене; и као што de Quincey изводи, то долази отуда, што оне, немајући да се брину о мужу и деци, много више имају времена и мира да се и лепим баве, — само ако су томе ма и најмање наклоњене. Ваља само обратити пажњу, па ће се одмах видети да су већина оснивачице добротворних друштава, обично старе госпођице или удовице, које нису имале деце, код којих се дакле материнство није могло правилним путем задовољити. Не треба дакле да се варамо и да се, кад о племенитости једне жене судимо, и тиме дајемо завести, што су оне толике и толике добротворне институте основале, или се при њиховом оснивању јако интересовале и истицале, ту *може* бити племенитости, али по правилу томе је основ увек само у оскудици занимања и, као што поменусмо, у тежњи за неком врстом материнства.

(Наставиће се)

ТРЕБА ЛИ ЛЕКАРУ ДОЗВОЛА ЗА ОПЕРАЦИЈУ?

Један скорашњи случај у Москви дао је повода, да се узме у претрес, и не само да се теориски, него и на пракси, *законодавним путем*, што пре расправи и реши питање: сме ли лекар, и без пристанка дотичног болесника, у извесним случајевима преке потребе, предузети над болесником хируршку операцију, само ако, по лекарској савести својој, налазио буде, да је та операција била неизбежно нужна, или не сме него мора да пусти, да болник, који би операцијом могао бити можда спасен, оде без ове насигурно у загрљај смрти?

Случај, о коме говоримо овде, десио се 14 пр. мес. у Москви. Тога дана било је пред Московским среским судом суђење д-ру Модлинском. Казаћемо мало сниже за што је тужен, а пре тога да речемо реч две о њему лично и о интересовању публике за његову ствар.

Др. Модлински је ученик и последник гласовитог московског хирурга и оператера Книа и важи данас као најодличнији хирург у Москви. Колико је он уважен као зналац и поштован као човек види се по томе, што се московска публика није никад у тој мери интересовала ни за једну ствар, као што се овога пута заинтересовала за процес др. Модлинсков. У судској сали могле су се видети и особе, које припадају највишим круговима у Москви. Огромна Митрофанска сала московског суда беше дупке пуна с краја на крај.

А због чега је то дошао један тако угледан лекар на оптуженичку клупу? Дошао је с тога, што је следујући позиву своме предузео био и извршио једну операцију у доброј и најбољој намери, али је ова испала фатално, а за извршење хируршке операције није имао овлашћење, дато му по свима формама.

Од прилике у августу месецу прошле године дошла је у његову клинику, која носи име његова учитеља Книа, нека сељанка, девојка Прасковија Чернова, којој је могла бити осамнаеста година. Дошла је да је лекар ослободи неке гуке, која јој беше израсла на врату и која је страховито ружаше. При прегледу пацијенткиње, пре операције вратне гуке, која је, у осталом, веома успешно испала, др. Модлински је констатовао да Прасковија има и на трбуху оток ембриолошког карактера, који би, по његовом схватању и нахођењу, ваљало такође у интересу доброг здравља девојчиног удалити отуд. Но како је за ту другу операцију био потребан пристанак Прасковијина родитеља, то је др. Модлински наредио, да његови асистенти прибаве дозволу родитеља а да се операција не извршује дотле. Сутрадан су асистенти призвали оца девојчиног и он, ма да се први мах противио, дао је усмено свој родитељски пристанак, да се операција може предузети. Асистент др. Коцебу сведочи, да је он изјавио само своје чуђење шта ће та операција кад се његова кћи није никад пожалила ни на какве унутрашње болове. Сутрадан, после добивене усмене дозволе очеве, др. Модлински, уз асистирање редовних ординаријуса, предузео је и извршио операцију пред неколиким хирурзима из губерније, који су се у тај мах случајно затекли у Москви. Операција је у први мах ишла брзо и испала је срећно. али баш у последњем моменту, кад је просекао и хтео да удали гуку а оно прсну и један део гноја просу се из ње у трбушну дупљу. После брижљиво извршене дезинфекције извршено је потребно зашивање и операција се сматрала за срећно свршену. Али убрзо се погорша стање болесничино и пошто се појавише знаци запаљења трбушне марамице, то др. Модлински приступи другој лопаратомији, која показа, да је наступио случај септичног перитонитиса. На 24 сата после тога Праскавија беше хладан леш.

Није протекло много времена, а родитељи девојчини поднеше суду тужбу, што је др. Модлински предузео операцију, без пристанка девојчина и без дозволе родитељске. Тражили су да суд осуди хирурга по § 142 кривичног закона. Асистенти, кад су саслушани, рекли су, да су родитељи доиста дали дозволу. Но неке од „фелчерица", које су такође биле присутне при операцији, теретиле су донекле др. Модлинског тачним неуредностима на клиници. Суд је позвао као експерте професоре *Снегорва*, *Рајдинга*, *Минакова* и *Баконова* и ови су дали мишљење одлучно у корист туженика дра Модлинског. Сам туженик у завршној одбрани својој речито је доказивао, да је био у *праву* предузети операцију већ и на основу своје савести својег увиђања, да је операција потребна, макар и не било допуштења и пристанка родитељског. Није хтео признати да је по чему био крив и одговоран за смрт девојчину. До сад је било преко 30.000 особа под његовим ножем и он ни у једном случају није предузео операцију без потребног формалног пристанка дотичне особе, њених старалаца или њених родитеља. У одбрани својој и по други пут је нагласио, да би за извршење једне операције требало да је довољно само то, што лекар, хирург оператор, налази, по лекарској савести и зналачкој оцени својој, да је операција потребна. Он је, вели, сав свој труд све своје нерве уложио, да у Москви створи једну клинику за углед, али ако би га суд, због смрти Прасковије Черновљеве, огласио за крива, онда би он окренуо медицини леђа и све би напустио, што је годинама с тешком муком подизао и чему је сав свој живот био посветио. После сјајне одбране туженикова браниоца адвоката дра Ледницког узео је реч државни тужилац и тражио је осуду докторову. Суд је нашао да је др. Модлински крив и за то га је осудио на 7 дана затвора, с тим да га у верском погледу има још и црква да казни.

Овај случај заповедно налаже, да се закони у погледу предузимања операција битно измену и да се лекарској савести даде шири мах, а да се за могуће злоупотребе потраже предохране у каквим другим мерама, а не у несувременом тражењу дозволе од болесника или, што је још горе, његових родитеља, које често баш љубав родитељска заслепи, те не допуштају спасавање своје деце, помоћу хируршке операције. **В.**

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

КО ЈЕ УБИЦА?

КРИМИНАЛНА ПРИЧА

А. Белоа. 16

Чудновато писмо ово пробуди Шасенову радозналост, узбуди му чула и речима о госпођици Икс уљуља га у сигурност. Тако се упутио на састанак, који му је донео смрт.

За женом, која је најмила стан и која је, без сваке сумње, убилац, трага се непрестано. Али њена умешност пре злочинства даје основа зебњи, да се ни после тога неће глупо понашати. Пре свега нити се зна, куд се изгубила, кад је напустила Ри де л' Аркад, нити откуда је дошла, кад се упутила у Ри де л' Аркад. Пошто јој је утрт траг, има мало наде, да ће се брзо пронаћи. За први мах требало би сазнати, од које би се међу разним женама, са којима је Луј Шасен одржавао односе, могло уопште очекивати убиство. Љубазница обичне сорте, изневерена или преварена особа тешко да би се овако страшно светила, како се овде догодило. Непозната припада свакојако бољим круговима нашега друштва; за то говори отменост њене појаве не мање од у основи циничког писма. Тако исто нека је напоменуто, да ју је Шасен морао добро познавати или да је бар раније био с њоме у тешњим односима... С тога му и није оставила ни мало времена за присећање или за оријентисање, него га је напала, чим је крочио преко прага."

Исти лист извештава сутра-дан даље:

„Веома претерани, ако не и лажни, гласови тврде, да је суд предузео у Шасеновом убиству истрагу у сасвим новом правцу. Оно до душе пада у очи, да је госпођа Шасен за време од две године двапут постала удовицом на сасвим исти начин. Оба се пута јавља нека жена као убилац, која је своје жртве примамила себи писмима; само је садржина писама била различита: у првоме се апеловало на племенитост господина де Живреја; у другоме ласкало пороцима једног распусника. Појмљиво је, што суд трага и у овом правцу; али тешко ће коме пасти на памет да посумња у жену, која ужива изврсан глас, која је свога првога мужа преко сваке мере волела, а која је на развод са својим другим мужем нагнана најодвратнијим околностима. Осим тога ми смо у стању саопштити истину, да удова госпођа Шасен лежи тешко оболела и није свој стан напуштала већ неколико дана; у осталом, нема она ни најмање сличности са госпођом, која се појавила у Ри де л' Аркад.

Говорило се такође и о хапшењу госпођице Икс. И та је вест неистинита. Госпођица Икс је била позвата, да буде испитана о жени, за којом државни тужилац трага на све стране, која њу, како је бар по њеном писму изгледало, исто тако добро

познаје, као што је познавала Шасена. Госпођица је Икс исказала, да се у њој још ни према коме није породила сумња, да је живот Луја Шасена са њезиним имао само веома лабавих веза, и да је он себи прибављао и таквих забава, о којима она није имала ни појма. Она је у свима својим исказима показала велику повученост, чему се ми и не чудимо код још увек врло лепе даме. Још је, дакле, умотано у исту таму убиство у Ри де л' Аркад; а да ће се икада расветлити, изгледа нам за сада још веома сумњиво».

*

Код злочинства, чији је једини покретач била освета, ретко доводе истраге до брзога успеха. Јер где полиција обично тражи преступнике? По јавним саобраћајним местима — јединим, где она има приступа.,. Али кога тамо може да нађе? Преступнике од заната, обичне злочинце. Ну ако кривац припада другим друштвеним слојевима, који би се морали потражити и на другим местима, онда јој се делање особито отежава, пошто полиција, ако нема поузданих знакова, не сме олако да продре у приватан стан. А и познате су навике, познате већ мере, које се предузимају, које готово увек остају исте, јер је, што је у осталом разумљиво, и полиција изложена старим обичајима рутине; у самој ствари и њој само веома ретко дође каква нова мисао на памет.

Код Шасеновог убиства, на пример, не би јој никад пало на памет, да убицу тражи у каквој болници за душевне болеснике. Већ сама та околност, што се болесници у таквим заводима држе добро затворени, искључује код полицијских чиновника и помисао на такву могућност. — Али зар не испада покадшто и каквој осуђеници за руком, да се докопа слободе? Зар је, на пример, искључена предпоставка, да ће каква богата или и само умешна особа међу болесницама моћи добавити средстава и пута за кратак излазак, на време од неколико часова?

О таквој повреди заводске уредбе, па била због тога кривица до директора, до лекара или чувара, ћути онда поуздано историја за сва времена, чим се догодила каква несрећа или је болесник при таквом изласку учинио какву погрешку или чак извршио злочин.

*

Убиство, чији учинилац остане непознат, које се поротничким суђењем не одржава на дневном реду, у Паризу је брзо заборављено. Тако се исто и о убиству у Ри де л'Аркад после четири недеље једва још и говорило.

*

Смрт је извршила развод брака радикалније, него што би учинила ма како повољно свршена парница.

Госпођа Шасен је и по други пут удовица. Да ли ће се по трећи пут удавати? — Можда! Та она има тек двадесет и четири године и изврснога је здравља, откако је ослобођена свога другога мужа; располаже још са седам милиуна — јер је два милиуна Шасен спирио за две године, — те је свакојако вредно помучити се око ње! Најзад, није јој јамачно много до тога стало, да дуго носи име, које је у њеном срцу будило најжалосније успомене, ма да барон Роберт није сматрао за потребно рећи јој, да је као жена припадала убици господина де Живреја, њеног првог мужа.

* * *

Берта Моклер се осећа у заводу Свете Ане врло добро. Али се сме као искључена сматрати могућност, да буде икада враћена у Клермон. На против, душевна ће се болька, које је без сумње већ допала била, кад је извршила онај иначе непојмљив злочин, употребити као мотив за молбу о помиловању. Њена је будућност осигурана: доктор Баријо стављен је у могућност да јој одреди поприличну ренту; он ће је јамачно овда-онда употребити и као објект за хипнотичке студије, јер се лекар радо не одриче тако изванредно згодно објекта.

*

Госпођица Икс је редуцирала свај буџет после Шасенове смрти, али се својих навика није одрекла. Вића се у позоришту, у Булоњској шуми, са лепим пријатељицама, које су у истој сразмери млађане, у колико она стари — једна околност, која доказује, да се не плаши упоређења, и да се још убројава међу лепе жене.

Барона Роберта су опет спопали путнички беси онога дана, којега није више био потребан својој пријатељици.

Тога дана је позвао свога Курјеа.

— Спремај сандуке, заповедио му је, отпутоваћемо за један сахат.

— Зимску или летњу гардеробу? питао је Курје.

— Обе! Од сад се више нећемо нигде задржавати!

— Врло добро, господине Бароне, одговорио је Курје.

И они отпутоваше! **Ј. У.** —

Крај

КАРТЕ И КАРТАШИ У ПАРИЗУ

»... Краљ је заповедио господину Сесаку, да напусти своју службу, и да се одмах сели из Париза; а знате ли за што? За то, што је при картању варао, служећи се обележеним картама,« тако је писала у једном писму од 18. децембра 1678 године госпођа де Севиње, која је била хладни и непристрасни посматрач свога времена и својих савременика. А у једном писму од 18. новембра 1780. године прича гроф Мерси д'Арженгло царици Марији Терезији, која га је молила, да јој поверљиво саопштава, шта год се деси на француском краљевском двору, у коме је била сјајно средиште њена кћи Марија Антоанета, дакле прича овако: „Маркиз де Шабр, официр у личној краљевој гарди и познати карташ играо је први пут у двору и добио је 18.000 лујдора, али је за неколико дана свога бављења у Марлу изгубио 30.000. За тим је ишао по извиканим коцкарницама, и у једној га је притворила полиција, што је украо грофу Дилону кесу са 500 лујдора.«

Ово неколико речи могу послужити као довољан доказ, какви су били коцкарски столови у Паризу у разна времена, па били они јавни или у скривеним салонима или у краљевој палати. Увек се у тој дрској игри служило с разних страна најгорим средствима, некада као и данас! Кардинал Мазаран, моћни стуб државе под Лујем XIII., важио је као лажни играч при картама. Од њега се још води она изрека „Prendre ses avantages,« која се некада врло често употребљавала, а која у слободном преводу значи: „Свако је коришћење слободно,« па макар то било и коришћење лажним средствима, И за време владе Луја XIV. играло се дрско, а и не мање... лажно. Један његов љубимац, који се у Паризу образовао, а по рођењу је био Грк Апулос, био је познат са свима финоћама игре на срећу, и зарадио је велико имање на карташким столовима, док најзад није ухваћен као лажни играч. Његов новац оде опет у касу државну, а он буде осуђен на двадесет година робије. По њему се од тада називају сви страсни играчи, који се служе и не допуштеним средствима „Drecs« (Грци). Лажних играча било је и у осталом дворском друштву, међу дамама и господом плаве крви. Принцеза де Харкур играла је јавно с обележеним картама, и »када би је ухватили, она би стала грдити, па би се чак служила и погрдним речима, али је варала и даље,« прича Сен Симон у својим мемоарима. Господин Грамон, који се бројао међу каваљере Луја XIV. вели у својим успоменама са свим равнодушно, да је он, кад год је само могао, „кориговао« игру у своју корист, и што је најоргиналније, истиче за то неко „право« па вели: »Свакада је било моје уверење, да то није непоштено, већ да је то моје право, да се послужим у своју корист умешношћу и талентом, које ми је подарила природа; па и у свем осталом животу умешност има право да тријумфује над неумешношћу. Да су умрли сада они који још живе и пишу своје мемоаре, а припадају највећим круговима, и да су поштено написали, видело би се, да се више њих разумевало у ту вештину, и да су је срећно практиковали, играјући лажно у своју корист, више но што би се могло и сањати.«

Када се већ почела јављати потајно бура револуције, када је у Паризу владала глад, а у земљи се почела множити сиротиња, тада су карташки столови у Фантенеблу, Марлиц и Тријанану у велико радили. Неколико дворана, које су имали ту ђаволу страст, умели су да наговоре Марију Антоанету, да уведе коцку у двор; па како је Луј XVI. био човек слаб и непостојан, попустио је најзад молбама своје жене. За кратко време постала је краљица најстраснији играч; по некад је седела за карташким столом по тридесет и шест сати, а свој је месечни џепарис од 500 лујдора изгубила обично истога вечера,

но често су губици били и већи. Једне је ноћи, на пример, изгубила у Марлиу 140.000 франака. Када би са својим дворским дамама напуштала коцкарску собу, свилене су јој хаљине бивале тако прљаве од златних новаца, које је држала при коцкању у крилу, да су је дворкиње морале пресвлачити, ако је хтела да се опет врати у коцкарску собу. При коцкању је често долазило и до занимљивих сцена; тако н. ир. гроф Артон се обично гласно радовао или је тужио, кад је добивао, односно губио; па и када би се приметиле обележене карте, или да је нестало са стола који пакет банкнота, ипак се по извијеној ствари продужавала игра и даље. Свакојаке су се авантуре дешавале на двору; Некакав извикан Енглез вратио се био из Индије, па распростре глас међу дворске кругове, да њему то није ништа, да се усуди да изгуби при коцкању по 200.000 луjдора. На неколико дана после тога добије он позив на дворску забаву, и још је истог вечера седео у Марлиу за коцкарским столом са краљицом, те од тада постаде ту редован гост. Пошто је за сразмерно кратко време дигао од краљице и њене околине 500.000 луjдора (преко 10.000.000 динара), њега нестаде са дворскога паркета. „Срце ми се цепа, кад чујем приче о теби," писала је Марија Терезија својој кћери, која је поред издатака на коцкање расипала силне паре на наките; али узалуд беху све молбе и све опомене.

За време Марије Антоанете коцка је тражила и налазила жртве само у финансијским и аристократским круговима, али данас се њоме занимају све класе и сталежи, и жртвују јој суме од многих милиона на годину. Треба само походити безбројне вашаре у околини Париза, или се прошетати недељом и празником изван булевара, па се може наћи множина варалица, које бацају попа, и који се у Паризу зову „baneteur," а у Немачкој „Bauerufäuger," како на столићима показују своју вештину са три карте. „Ево кец, поп и жандарм," чује се њихов весео позив, „пазите добро, господо моја, брзина није никаква мађија или опсена, све је то природно; добит се одмах исплаћује — та де, рескирајте један динар; молим вас пазите добро: један, два три, где је сад поп?" и наравно добију најпре неколицина, која су у друштву с варалицом, а после тога други бивају добро очерупани.

Свуда у Паризу — у локалима сваке врсте, на железницама, на лађама, у хотелима и т. д. — има карташа по занимању, који, као и горе поменути господин Грамон, сматрају за своје право, да се послуже брзином и талентом, који им је природа подарила! И ако се лажно играње карата већ и јавно врши, ипак се све више множи број лаковернога света, који трчи рулетским и карташким столовима, и једва чека од нестрпљења, тако рећи гори од нестрпљења, док се не окрене карта, и док га не опљачкају до последње паре. Да је та професија једнака и код нижих и код виших класа, може се видети и по томе, што нам казује ово неколико редака. У Риму је код Квиринала био бразилијански посланик Дон Калодо. Он је био редован посетилац коцкарског клуба dela gracia, и једне је вечери ухваћен у том клубу као лажни играч тај племенити дипломата, који је своје друштвено и дипломатско образовање стекао у Паризу! У Сениној вароши има и тако званих професора лажног играња карата," од којих је пре кратког времена један ухапшен; он је у отменим круговима изгубио све своје велико имање, па се најпосле одао лажном коцкању, те му је оно још неко извесно време омогућавало продужење раскошног начина живота. Како је то много практиковао, буде ухваћен, те му тако клубови затворише своја врата. Он је падао све дубље и дубље у блато, док га најзад полиција није ухватила.

Колико је велик број тих лажних картароша и варалица, види се већ и по величини полицијске бригаде, која се бави искључиво коцком и коцкарима, а у њој има 110 људи. (У Берлину има на ту циљ пет тајних полицајаца и један комесар. У пркос свој приљежности и вољи за службом мали су успеси према њиховој множини и издацима, који се на њих дају; издаци су тога ради велики, што се тим људима, полицијским агентима, пружају богата средства, да би могли у разном оделу улазити у коцкарнице, и да би могли тамо ради својих посматрања чак и изгубити по неку стотину динара.

Но колико је тешко улажење у такве куће, још је теже насилно улажење; јер кад се већ продире насилно, то не може да буде без икакве ларме и у кратком времену, а дотле наравно нестане свих подозривих предмета. Пре неколико година обратила је полиција пажњу на једну кућу у некој мирној улици поред Волтеровог Булевара, која је дању била тако рећи мртва и нема, а ноћу се из ње чула иза дебелих прозорских шалона сваковрсна ларма. Полицајци су добро посматрали зграду, и никада нису могли приметити да когод улази на добро закључану капију, те је дакле морао постојати неки тајни улазак. Најпосле нађоше и њега, кад су једну алеју опколили сами полицајци а неколицина људи, који су ту били, на један пут нестаде, као да су у земљу пропали. Ближим испитивањима нашло се, да из те алеје води један са свим узан подземни ходник у ту кућу; једне ноћи упадне унутра један официр са једном десетином жандарма, који су могли ићи у ходнику само један за другим, али им се ствар са с вим поквари, јер крај ходника беше ограђен једном закључаном гвозденом капијом, и кроз њу се могло проћи само ако се има подесан кључ, или ако се зна лозинка. Полиција је опет по сваку цену хтела да сазна унутрашњост те тајанствене куће; једне од идућих ноћи успузају се полицајци на кров једне суседне куће, те прећу на ту кућу, открију црeп и низ таванске басамаке сиђу у кућу. Ипак су их доле морали чути, јер су нашли само друштво господе, која су се, изгледало је, безбрижно забављала поред вина и цигарета, и који су добро одиграли своје чуђење нежељеним гостима, али ипак при бољем испитивању, извукла је полиција из камина једног лажног карташа.

Другом је приликом полиција са свим тачно знала за лозинку, којом се улазило у једну врло лепу кућицу у улици де Наварин; она је гласила: „Доносим цвеће за Виргинију," и сваки је посетилац морао носити у руци киту цвећа. Кад је тајна полиција на тај начин ушла, ипак се одмах посумњало, и одмах је дат знак у коцкарски салон, што је полиција по томе приметила, што кад је ушла у салон, нађе тамо велико елегантно друштво дама и господе, које се врло весело забавља и шали, а у златно одело ливрејисани момци служе их чајем. Све би преметнуто, али ништа не би нађено; већ су се хтели полицајци да удаље с киселим лицем, кад се на један пут ван салона чу гласно кијање, и оно се понови више пута. Жандармеријски официр отвори један прозор и виде у узаном улазу у зиду једног човека већ у годинама у фраку, који се беше готово смрзао од зиме, јер је био већ крај јануара. „Молим вас, драги мој, ходите овамо; можете се још више расхладити," рече му весело полицајац. Дебељко клецајући уђе унутра, и у његовом џепу нађоше карте и све улоге у банку; и тај џентлмен беше полицији добро познат лажни коцкар и карташ.

У Паризу има тих приватних коцкарских салона безбројно. Већином су то салони извесних дама, које су некада играле велику ролу у свету, у коме се не траје дуго, и које у то време нису само стекле себи који леп, елегантан стан, већ су и спасле десетину својих познаника. Код њих долазе такви људи на чај, после чаја се почне картање ради забаве и најпосле оне прећу у хазарно; добри пријатељи такве куће доводе своје пријатеље собом. Али ради обазривости, да не би добили какве неочекиване посете, лозинке се у таквим кућама често мењају, као: „Је ли ту доктор?" — „Прима ли данас милостива у девет или у десет?" — „Долазим ради слика" ит.д., а поред тога се тражи и извесно знање лупања у звонце или куцање на вратима, па и поред свега тога нађе се неки срећан ритер, који свима играчима дигне вешто, по свом праву, све новце.

У свима се готово париским круговима игра коцкарски, а број је тих клубова врло велики, њихови су називи врло звучни, а многи су отворени само ради коцкања. Они се деле на „тајне" и на „јавне" клубове; код првих се тако звана „пиксла" употребљава у корист клуба — на луксузан намештај, на раскошне свечаности ит.д. — а у другима то иде у џепове оних који добију. Велике варошице претпостављају тајне клубове, јер ту долази само боље друштво. У Паризу има увек спремних места за коцку; или у тајним собама каквог угледног ресторана, или у салонима бољих глумица. Кад дође у који хотел какав странац па се у хотелу даје бал, одмах се налази ту и једна мала собица, у којој су спремљени столови за коцкање, те се странац, пошто он обично не игра, привољева од старијих лица на балу, да се забави с њима мало картањем. И тако коцкари черупају своје птице, све дотле, док их полиција не ухвати; полиција обично на такве забаве изашиље по неколико својих агената.

Ако је коцкарима и варалицама по некад Париз и сувише опасан, онда они почаствују провинције својим посетама, и онда се коцкају с великим господином лети у купатилима. А да им се не би лако ушло у траг, они и ту изумеју начине, како да празне џепове својим ближњима. Познати лажни коцкар Ардисон дуго се времена бавио у првим париским коцкарским клубовима под именом гроф Андреа, и једва су га једном познали у једном таквом клубу, када је он већ био лепо зарадио читав милијон. За тим је ишао по разним великим купатилима под најразноврснијим именима и у најразноврснијем оделу, да му се не би ухватио траг.

Једног дана допутова у Бијариц Херцог Талавера, оронули старац, с дугом, белом брадом, окружен мноштвом послуге; најмио је једну вилу крај обале, али због своје превелике слабости у прво је време чувао кућу. Пошто се мало опоравио, слуге су га возиле у шетњу покрај обале у колицима; није хтео никога ни да погледа, а већ је одавно наредио, да се распростре глас о његовом силном богатству. То је био тако добар лепак за најугледнији коцкарски клуб! Најугледнији чланови клуба представише му се, и молише га да учини клубу ту почаст, те да га посети; херцог се извињавао својом изнемоглошћу, али на велике молбе чланова клуба, обећа им, да ће доћи. Тако даде, да га једно вече одвезу у његовим колицима у клуб; ту се прво забави на концерту, за тим после концерта забави се и у соби за читање и забављање, и најпосле, на велико наваљивање, оде да види и собу за картање. Приведу га зеленом столу, и ту као отмена личност извади неколико стотина наполеона, и изгуби их, а и не трепну ни један пут. То се понови неколико пута, јер је изгледало, да се херцогу допала игра карата. На један пут му се осмехну срећа, и добијаше, и добијаше непрестано; губио је с времена на време мање суме, али само за то, да би му ћудљива богиња била што наклоњенија. Кад је тако лепо Херцог Палавера придигао два милијона франака, тада се он уклони из Бијарица, јер се господин Ардисон бојао, да се не би неким случајем открило његово херцогство и да му не би скинули белу браду!

Други један познат коцкар Гарције отиде из Француске у Мексико. Помоћу својих људи покупује он у престоници те републике све нове карте, тако да се једног дана осетила велика оскудица у картама, што се у вароши, у којој се тако страсно коцка јако осећало. У том се прочује по вароши, да на једној француској лађи има грдна количина карата. Карте су биле врло лепе, али и скупе, но коцка поче бивати због лепих карата све већа. Грације је већ ушао дотле у разне серклове, и кроз неколико недеља оставио је Мексико пун злата и банкнота, да би — неколико година доцније у Француској био затворен због просте крађе.

Дакле и код коцкара важи она изрека: Како дошло — тако прошло!

Но дешава се, да и саме варалице по некад наседну. О томе сведочи ова мала историја: Два позната париска коцкара упознаше се у позоришту са неким по изгледу богатим странцем. И тако овамо, онамо, дођоше они у један мали кабинет у неком отменом ресторану заједно са тим странцем. Један коцкар шану своме другу: „Пустимо га, да прво он добије коју хиљаду динара, па ће нам бити сигурнији за после.“ За тим добије странац 3.000 динара, па на један пут поче једно за другим јако кијати, и метну мараму на нос: „Пардон, господо, само за неколико тренутака, док оперем мало нос; то је моја стара слабост, да ми крв иде на нос, одмах ћу се вратити.“ Њега нестаде, а варалице још дуго чекаше залудно на његов повратак.

БЕЛЕШКЕ ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Ослобођен због недовољне разумности. — Неки Ајзенкшир, један од бив. служитеља грофа Јована Палфија, буде отпуштен из грофове службе. Но како је он сматрао да му је нешто закинуто од зараде, то је код бечког суда грађанском парницом тражио од грофа накнаду. Суд је, услед Ајзенкширове тужбе, позвао, саслушао и на даљи исказ заклео, ђенералног инспектора грофових добара. Кодерла, који је посведочио да је Ајзенкшир потпуно по погодби исплаћен и измирен. Ајзенкшир, жалећи се вишем суду против оваке пресуде првостепеног суда, употребио је израз, да је Кодерле *кривоклетник*. Због ове увреде тужи Кодерле Ајзенкшира кривично. По таквим кривичним случајевима у Аустрији извиђа и суди кривицу само један судија. И надлежни судија, по свршеном извиђају, донео је овако мотивисану пресуду: „Објективно узев нетачно је, неистинито је, тврђење туженикове да је Кодерло кривоклетник, или како туженик, субјективно оцењујући ствар, држи, да је у пуном праву и како му његова недовољна интелигенција и спорост у размишљању нису дали могућности за друкчу процену, то он, према својој недовољној интелигенцији не може бити кривично одговоран за свој поступак“. И тако је Ајзенкшир због недовољне интелигенције пуштен као невин.

Воли смрт, но робију. — Фрањо Власак бивши позорник полициски у Прагу, убио је пре извесног времена своју заручницу Антонију Колман. Услед тога суд га је осудио на смрт на вешалима. Но цар му је путем милости заменио смртну казну двaестогодишњом робијом. Кад је осуђенику саопштена царска милост он рече: „Лепо је то и хвала цару на милости, али ја бих волио да сам обешен, но што ћу да се 20 година мучим на робији“. Дакле, није задовољан, што му је смртна казна опроштена!

Ухваћен др. Мандл. — Да један адвокат учини проневеру или утају спада свакако међу ређе кривичне случајеве, јер тај ред људи нема потребе, да се на тај начин маша туђе имовине. Према томе изазвало је у Бечу опште изненађење кад се дознало, да је др. Рихард Мандл, један од млађих адвоката бечких, извршио пре 15 дана проневеру масених новаца стечајне масе Фердинанда Бауера и да је услед тога и утекао. Захваљујући окретности и доброј организацији бечке тајне полиције др. Мандлу се одмах ушло у траг и он је већ на 6 дана по извршеној крађи и бегству ухваћен у Удини, у Италији.

Оптужени чланови апелације. — Талијански министар правде оптужио је Касацији у Риму пет судија неапољског апелационог суда, што су се у миланском процесу Нотарбартоловом дали подмитити и што су и вараличку радњу фирме: *Суриje* и *другови*, услед примљеног мита, огласили за некажњиву. О свему томе министар је највишем земаљском суду поднео и потребне доказе.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један општински писар упутио је на нас једно овакво питање:

„Кад се у кривичним делима, по тужби прибатног лица или по званичној дужности, код општинских судова досуђује и наплаћује на корист државне касе по два динара таксе у маркама, — има ли општински суд права, да још [illegible]су и колику таксу наплаћује и у корис[illegible]инске касе, или не, и ако нема онда [illegible] у таквим приликама троши општински материјал око извиђања кривице, а не државни?“

На ово питање ми му одговарамо:

„По § 4, а. полицијске уредбе, општински суд, вршећи полицијску и судску месну власт, надлежан је а и позван да извиђа и изриче казне и о свима иступима изложеним у трећој части закона кривичног, а то му у дужност ставља и први одељак члана 33 закона о устројству општина и општинских власти.

У свима таквим случајевима, општински суд врши дужност државне полицијске власти, и по томе, за њега вреде и све оне законске одредбе које су прописане и за полицијску државну власт кад она те послове врши. Према овоме општински суд, за сваку иступну кривицу коју извиђа и суди, треба својом пресудом да досуди и наплати *само два динара таксе у маркама* (за државну касу) сходно ТБр. 87, 87 а и 98. VII дела закона о таксама, без обзира на то, што је приликом извиђања трошен општински материјал а не државни; а какве таксе општински судови наплаћују у корист своје касе, изложено је у ТБр. 96, 97 и 97 а реченог закона о таксама и § 23 грађанског судског поступка.

Према овоме, општински судови не могу досуђивати и наплаћивати никакве друге таксе, у корист своје касе, осим оних које су изриком у горњим прописима законским предвиђени.

Да је законодавац хтео, да општински судови, и за онај материјал који утроше приликом извиђаја какве иступне кривице, наплаћују, сем таксе у маркама, и какву таксу у корист своје касе, он би то и у закон унео, као што је то учинио за потврду тапија, за потврђење исправа од вредности до 200 динара итд. а, кад то у закон није унешено, онда се не може ни наплаћивати.

* * *

Један полицијски званичник пита нас: да ли полицијске власти могу извршивати пресуде земаљских судова, по њиховом кривичном делу и онда, кад је осуђено лице, пре него што је по каквој судској пресуди у затвор стављено, поднело молбу за помиловање од досуђене му казне, или се те пресуде, због поднешених молаба за помиловање не могу извршивати док се по таквим молбама не донесе дефинитована одлука од стране надлежних фактора?

На ово питање ми му одговарамо: да по закону не може ни једну пресуду задржавати од извршења поднешена молба за помиловање, већ да се свака извршна пресуда треба одмах извршити, без обзира на такве молбе. А, кад осуђени, који је по дотичној пресуди већ подвргнут издржавању досуђене му казне, — по поднетој молби добије помиловање, онда га тек треба ослободити од даљег издржавања казне. За потврду овог нашег мишљења најбољи је доказ распис Господина Министра унутрашњих дела од 1. марта 1900 године П№ 4.045, који од речи до речи гласи:

«Господин Министар Правде писмом својим од 26. јануара ове године № 2.718 доставио ми је, да полицијске власти, у више случајева, без икаквих оправданих узрока одуговлаче извршење судских пресуда, по кривичној части над осуђеним лицима из њихових домашаја. У потврду тога, изнео ми је један писар, којим се утврђује, да је извесна полицијска власт одуговлачила извршење једне судске пресуде над осуђеним за пуне три год. и више дана, само за то, што је осуђени поднео молбу за помиловање; — па ме је молио, да у будуће оваке поступке полицијских власти спречим.

Налазећи, да су оваква поступања полицијских власти противна и закону и њиховој дужности, јер се, неизвршењем кривичних пресуда судских, не само убија ауторитет судова и закона, већ се тиме слаби и онај ефект, који судска пресуда при свом постојању учини на околину, а осим тога изазивају се и оправдане жалбе приватних тужилаца, што или осуђени, налазећи се у слободи, пркосе и прете осветама, — ја *најстрожије* наређујем свима полицијским властима: да оне у будуће ни у ком случају не одуговлаче извршење *извршених судских пресуда* над осуђеним лицима, на штету угледа судова и закона, већ, да исте пресуде *одмах* извршују, без обзира на поднете молбе за помиловање.

Противно поступање као небрежење у дужности казнићу најстрожије.»

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

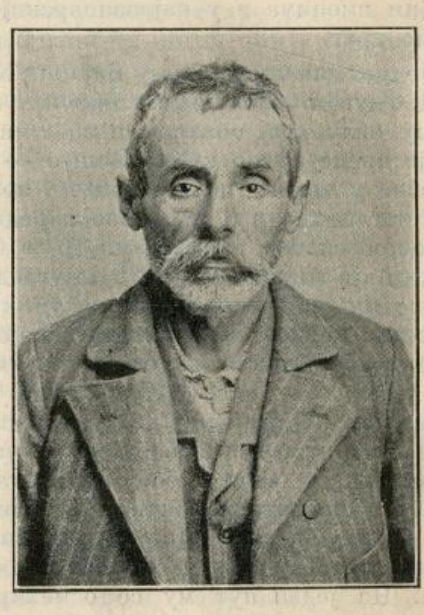
Јован Јанић, бив. суд. практикант, решењем кварта варошког управе града Београда, стављен је под кривичну истрагу и у притвор због уништаја акта и крађе мараки. Он има 22—25 година, средњег је стаса, сувоњав, очију граорастих, обрва смеђих, бркова малих смеђих, браду брије. Поменути кварт моли све полиц. влтсти, да Јована у својим домашајима живо потраже па у случају проналаска њему стражарно спроведу с позивом на акт Бр. 4.574. Акт управе града Београда Бр. 33.075.

Милош Димитријевић, калфа опанчарски извршио је једну опасну крађу у Пожези и побегао. Он има 18—20 год., ожењен је, смеђ. За одбеглим крадљивцем наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести начелству округа рудничког с позивом на акт Бр. 1.415, или управи града Београда с позивом на акт 28.477.

ТРАЖИ СЕ

Радоја Пешића, земљоделца из Високе, ср. косаничког, кога је нестало од куће још у месецу септембру тек. год. тражи начелство окр. топличког актом Бр. 9.444. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 33.110.

Ћиру Арсића, по занимању надничара, родом из Сурчина у Аустро-Угарској, тражи управа гр. Београда због извесног казнимог дела. Ћира има 56 година, ожењен је, просед, плав сувоњав; до сада је био два пута осуђиван на робију због крађа. Пронађеног Ћиру треба стражарно спровести поменутој управи с позивом на акт Број 34.201.

Станоја Милосављевића, родом из Дољана у срезу расинском, који се сада као слуга налази негде у Србији, тражи начелник сресни актом бр. 20.848, да му се јави ради неког саопштења.

Милутина М. Ивановића, родом из Јасике, окривљеног због протурања лажног новца, тражи начел. округа крушевачког актом Бр. 10.943. Пронађеног треба спровести поменутом начелству, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 33.381.

ПРЕТПЛАТНИЦИМА У БЕОГРАДУ

Дали смо признанице за наплату претплате од претплатника у Београду. Молимо наше овд. претплатнике да доносиоцу положе дужну претплату. На признаницама је утиснут штемпл: Уредништво Полициског Гласника.»

Садржај: I. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Изналажење трагова и њихова идентификација; 3) Жена под истрагом; 4) Треба ли лекару дозвола за операцију. — II. *Поучно забавни део:* 1) Ко је убица, криминална прича од А. Белоа у преводу Ј. Угричића; 2) Карте и карташи у Паризу, — III. *Белешке из страног света:* 1) Ослобођен због недовољне разумности; 2) Воли смрт, но робију; 3) Ухваћен Др. Мандл; 4) Оптужени чланови апелације. — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Претплатницима.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 49. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за начелника прве класе Министарства унутрашњих дела, Милутин А. Поповић, начелник друге класе истог Министарства.

за начелника прве класе округа рудничког, Васа Драгићевић, начелник друге класе истог округа; и

за комесара железничке полиције при београдској железничкој станици, у рангу секретара друге класе окружног начелства, Душан Алимпић, писар прве класе среза подунавског, округа смедеревског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године П№ 28.533. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за писара треће класе Управе вароши Београда Димитрије Грудић, свршени правник, и

за писара треће класе Управе вароши Београда Михаило Михаиловић, практикант исте Управе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године П№ 28.507. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела решено је:

да се Д-р. Владиславу Богдановићу, секретару друге класе начелства округа крајинског, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године П№ 28.508. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгољуб Ђ. Јанчић, писар прве класе среза космајског, округа београдског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанскога реда стави у стање покоја, с пензијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године П№ 28.510. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је, да се:

Светозар Димитријевић, ванредни писар друге класе начелства округа рудничког и вршилац дужности писара среза жичког, истог округа, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе с тим, да му се у име издржања издаје из државне касе 30% од плате коју је до сада имао.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године П№ 28.556. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета решено је, да се:

Радосав Ђермановић, писар прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког;

Милија Бранковић, писар прве класе среза качерског, округа рудничког;

Живојин Белопавлић, писар друге класе среза пчињског, округа врањског;

Ђура Петровић, писар прве класе начелства округа тимочког;

Ђорђе Јовановић, писар прве класе начелотва округа нишког,

Миливоје Т. Јовановић, ванредни писар прве класе начелства округа ужичког и вршилац дужности писара среза златиборског, истог округа; и

Јован Тодоровић, ванредни писар друге класе начелства округа ужичког и вршилац дужности писара среза ариљског, истог округа, — на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 7. децембра 1901. године П№ 28.509. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

5

Овако учешће грађанства у контроли и избору општинске власти, врши се у облику општинских *зборова*. Према томе, било би на реду, изложити главније мисли о организацији и надлежности општинских зборова. Међу тим, пре тога, добро је, и поред оног општег обележја које треба да се налази у квалификацији представника општинске власти, проговорити нешто ближе и о њеној организацији; а с нарочитим обзиром на надлежност, која тој власти на законској основи, припада у нас.

Наше општинске власти јављају се, с обзиром на највећи и најважнији део своје надлежности, не само у главном, него скоро искључиво, као органи државне власти. Готово све оно, чиме се наше општинске власти занимају, у ствари је посао државне власти, који је по закону пренет на општинске власти. Надлежност општине, као самоуправне власти, тако је незнатна, да се скоро и не опажа у практици. Да се је она стално у том правцу развијала и да се је само у том смислу ширила, показује нам не само законодавство и раније и садање, него и општински буџети и готово потпуна оскудица јавних, локалних установа, које би биле ресултат, творевине самоуправних режима. У колико, у том односу, чини изузетак Београд, има више да благодари својим нарочитим приликама, које му дају, релативно јачу материјалну могућност за реалније вршење дужности самоуправне природе. Па и он, у главном, у том односу нема неку већу самоуправну власт, неки истакнутији облик самоуправе. У начелу, и његова је надлежност, на законској основи, оног истог значаја и обима, који имају и остале наше општине. И он се занима у оним истим законским границама

практиком послова самоуправне природе, у којима се креће и остале општине, само што је он у материјално бољој могућности да те послове и са више успеха и сталније врши. Обичне дневне, свакодневне потребе, ако и нису искључиви, а оно су готово једини важнији предмет надлежности самоуправног режима у нас, као на пример, оправка калдрме, осветљење и т. д. Ни на економском, ни на просветном пољу, ми не видимо скоро никаквих самоуправних установа. Кад се ипак и у штампи и на зборовима и при парламенталним дискусијама са неким нарочитим нагласком истиче начело самоуправе као нарочита, општа добит, која се облигатно захтева, па се чак истиче и као мерило за политичку исправност једног режима и његово слободоумље, онда би човек одиста могао препостављати, да се захтева у основи друкчи, начелни обрт у организацији и стварној надлежности општине као самоуправне власти. Међу тим, тога није никад бивало, а у колико се принцип самоуправни хтео законски да огарантује, свраћена је готово искључива пажња на чисто политичку тенденцију, да народ што слободније и што самосталније може бирати општинску власт. На тај начин, чинило се, да је у слободно изабраном кмету постигнуто све оно, што појам самоуправе захтева. Што тај кмет, у ствари, нити има средстава да дејствује као самоуправна власт, нити му је у опште прописано законом шта је то што он треба да ради, па да као самоуправна власт буде од користи, — на то се није, готово у начелу, ни мислило. Према томе, није чудо, што је општинска власт као самоуправна, била беспредметна и пре и сада. И кад то стоји, и докле год стоји такав факат, да је општинска власт као самоуправна, беспредметна, а да се она у главном и скоро једино јавља само као државно правни, административни орган у строгом смислу те речи, онда одиста изгледа чудновато, како се ипак мисли, да је сасвим исправно захтевати, да се начело самоуправе може применити и на такву општинску надлежност, која са самоуправним начелима нема никакве везе, већ искључиво са државно правним принципима и са државним режимом којем та надлежност припада, али је врши преко општинских власти. Ово нарочито треба имати на уму, не само кад је реч о организацији општинске власти, него још и више кад је реч о организацији права надзора, које припада државној власти према општини.

Иза ових напомена, лакше ће се појмити назори, које имамо о саставу управне општинске колегије. Према већ постављеном начелу, да састав општинске власти треба да одговара њеној законској надлежности, јер само под том погодбом, она може с успехом вршити дужоости, које јој припадају, за наше прилике; а због веома простране и важне надлежности коју општина има као државни орган, може се слободно рећи: да неписмена општинска власт није никаква власт и да ми не можемо имати ни јаку државну власт све дотле, док се саставом општинске власти, на озбиљан начин не заједчи њена довољна и морална и материјална подобност за примену законске јој надлежности. Да ми, од веома дугог времена, имамо веома слабу општинску власт, која ни из далека не одговара условима једног исправног локалног административног режима, то није потребно доказивати. Уносећи се својом надлежношћу готово у све врсте послова државне управе, јер се ти послови, у главном, преко општине и врше, јер је готово сва санкција за извршење огромног дела тих послова у томе хоће ли умети, хоће ли моћи и хтети те послове општинска власт да изврши — ми смо свакога дана очевидци једне опште пометње, несређености и неподобности за извршење тих послова готово у свима, нарочито селским, општинским канцеларијама. За пример да узмемо две — три врло важне врсте послова, а на име: послове месне полиције безбедности, послове око расправе имаовинских сукоба и послове правосуђа. С обзиром на толике деценије, од кад Србија постоји као држава, још се није успело, да се појава злочина сузбије у мери, која би више одговарала једној добро уређеној држави. Честе, да не кажемо сталне појаве хајдучије, са веома драстичним сликама, које она оставља као посљедице, нису ли бар, у нас, најубедљивији пример, да се још није довољно успело извршити ни прву, тако рећи основну дужност једног исправног државног режима. А може ли се у том односу доћи до бољих резултата онда, кад ни у једној сеоској општини, у целој земљи и нема нарочитих органа јавне безбедности, и кад се, на жалост, и после толиког искуства, чак и међу виђенијим политичким људима, може заступати гледиште, да би завођење пољске жандармерије, или уопште оружане јавне послуге, по општинама, било несагласно принципима политичких слобода и самоуправе; као, да политичке слободе и самоуправа могу имати каква смисла тамо, где би злочин био јачи од власти. Напротив, прави појам и смисао политичке слободе и самоуправе претпоставља као своју прву погодбу: несумњиво постигнут и огарантован јавни ред и безбедност. Где таквих услова нема, нема услова ни самоуправи ни политичким слободама, јер је тада власт немоћна да изврши и своје прве дужности: да заштити дичност и имање; а без слободе у том односу, не знамо, шта би друго могло интересовати једног слободног грађанина. У таквим приликама, самоуправа само омета још и онај успех, који може дати колико толико јака државна власт. А она ће бити у толико слабија, у колико је њен утицај на општинску власт слабији, а сама општинска власт неспособна за озбиљну службу у корист јавнога реда. Слобода се тада компромитује, а држава губи ауторитета, као прву погодбу за добро вршење свога позива. Усљед општег расула, које се тада јавља, и у општини и држави, тежња за централизацијом постаје својином често и најугледнијих политичких људи, и кад се она оствари и кад се успе у заснивању бољег јавног реда, грађанин је у толико задовољнији и постаје апатичан и према политици и слободи.

Нека нас нико хрђаво не разуме, кад кажемо, да у таквој квалификацији власти и странака, које су их давале, треба често тражити сасвим оправданог, и ако не јединог, а оно зацело главног узрока, кад се општа апатија народа према политици појави као сасвим уочљива појава, која многима улива страха. Само је штета, што се у нас никада и на таквој основи не тражи објашњења политичким појавама, у колико и у нас у горњем облику наступају. Шта може учинити општинска власт па да задовољи тај први захтев једног слободног грађанина, кад она за то нема ни подобности ни средстава? Може ли се полиција безбедности вршити с успехом ако општинска власт, као прва и најближа, није у стању ни да гони, ни да открије, ни да сузбије злочин, него своју надлежност ограничава на дужност, да о свему писмено извести среску власт, да ова тек после 2—3 дана, кад је можда сваки траг за хватање зликоваца изгубљен, изађе на лице места да учинм увиђај, и да при иначе слабим средствима којима располаже, донесе решење „да се акти оставе у архиву до проналаска кривца“, као да ђд кривац дођи сам и јавити се власти. Није онда чудо, што при једном срезу може бити на 1100 несвршених кривичних предмета. А какво је то стање јавне безбедности у једној земљи, кад се из године у годину чиниле толике кривице, па се за тако страшан број од једне хиљаде и стотине кривица, у самом једном срезу, није још довршило ислеђење; а код огромног броја, не зна се чак ни који су кривци? Кад толики зликовци, који су та дела починили дођу до уверења, да се може вршити кривица, да да се ипак чак и не зна да је он ту кривицу учинио, и кад се у маси људи стекне уверење, да у тако великом броју кривица, кривци нису не само дати суду, него још нису ни пронађени, онда се они лакше могу решити да кривице чине и у будуће.

Шта тек да кажемо за расправу имовинских сукоба и за послове из области правосуђа? (наставиће се)

ИЗНАЛАЖЕЊЕ ТРАГОВА И ЊИХОВА ИДЕНТИФИКАЦИЈА

(Свршетак)

А сад једно друго питање: како да се горњим начином добивени трагови стопала и шака пореде са стопалом и шаком подозривога лица, како да се потврди истоветност њихова, индентификација. Пошто траг може бити од потребе поглавито тога ради, да бисмо се што већом сигурношћу изнашли учиниоца, то морамо бити кадри чинити поређења. Рецимо траг је ту, нашли смо га — све једно којим начином — и сад имамо пред собом задатак да извршимо поређење. Питање је, дакле, о доказу идентичности. Нема сумње да је већ сама форма, прост спољни облик једнога трага од велике важности, али ми овом приликом нећемо о томе говорити, јер, колико се сећамо, о томе су читаоци овога листа могли у њему раније наћи добра обавештења. Овде хоћемо ми да поређењем *папиларних линија* нађенога трага и тих линија детаљнога дела тела учиниочева — докажемо индентичност. Како су ти папилари код човека

нешто што се најмање мења, а код разних лица су сасвим различни, то се заиста тим путем често долази до жељеног циља. Тога ради пре свега неминовно је потребно имати добар отисак дотичног дела тела, лица на које сумњамо. Ово свакојако није тешко. Знамо и ни мало нам није тешко по горњој методи доћи до таква трага, на коме бисмо имали верну слику папилара. Али се приметило и то, да од осам до десет таких намерно произведених ликова ни два се потпуно не подударају. Ту игра велику игру та околност, да ли је на хартију притиснута нога (или шака) сасвим суха или више и мање влажна била (н. пр. од зноја). Код сасвим влажних руку (или ногу) папилари на добивеној слици тако се слију у једно и не дају распознати на добивеној слици, да могу послужити за све пре само не за доказ идентичности. Па онда, један део папилара после извршеног дела лако може бити искварен каквим повредама и добити ожиљке, тако да ту може бити великих разлика. Остаје нам, дакле, да као потребно желимо ово двоје: прво, да имамо таке отиске и друго, да су они таких својстава, да се на њих сасвим поуздано можемо ослонити и да нам остану трајни. Разни огледи, чињени у том погледу, показаше као довољно тачне отиске само оне, који су произведени на сасвим равномерно и мало почаделој или гаром превученој површини па онда фиксирани, сталним учињени, и да само тако добивени отисци испуњавају горње погодбе, тако да само они могу да послуже као најисправнији објект за поређење. Како се сликама само тако начињеним и фиксираним, дакле које се не дају ни обрисати, може дати неки значај, треба да детаљније прикажемо како се до њих долази. Пре свега стало је за тим, да дођемо до што је више могуће равномерно или свуда подједнако начађеле површине, на којој ћемо извести отиске. У тој сврси можемо изнад каква пламена, који јако чађи, вући хартију тамо амо, те тако добити гаром превучену површину. Но тај начин не одговара ни мало циљу, јер се добија на слагање гара и врло мало и сасвим неравномерно. Да бисмо што већу површину сасвим подједнако нагарили, може се конструисати оваки апарат. Направићемо један суд узан а дугачак, у облику жљеба или олука. Помешаћемо 8 делова обичнога терпентинског уља, 1 део бензина и 1 део воде (пред сваку употребу смесу треба добро промућкати), усути у тако направљени жљеб и припалити. Тако ћемо имати пламен који чађи. Остаје још да пламен регулишемо тако, да свуда подједнако чађи и равномерно гар оставља. То није ни мало тешко ономе, који се разуме у регулисању пламена на лампи и на тај начин не морамо овде описивати тај регулатор пламена за случај који нас занима, нарочито што би сам опис опет остао мало јасан. На извесном одстојању од овог извора гари има један ваљак, који се дâ окретати (начињен савијањем дебеле хартије) и на коме се маленим клинчићима притврди хартија коју желимо нагарити. Овоме припада још један у облику крова начињени покривач или обмотач тога свега апарата, да би се гар који пада ограничила на што мањи простор и да бисмо се тако њоме што више користили. Иначе би и онај који ради и сва непосредна околина прилично трпели од гари. Кад у тако удешеном апарату окрећемо ваљак с папиром на њему утврђеном, овај ће чађити свуда подједнако и биће припремљен овако како нам треба. Кад свршимо ту операцију дигнућемо горњи део оног кровастога обмотача, узећемо с највећом пажњом нагарену хартију и наместити је право ради узимања потребних отисака. Под њом треба да је као подлога сасвим углачана, глатко рендисана дрвена површина. Стане ли сад лице, од кога нам требају отисци, једном или обема ногама својим на ту нагарену хартију, или метне ли на њу своје шаке, не притискујући сувише јако, добићемо не само веома тачан отисак облика него и веран лик папилара, тако да лепше не може бити. Ове слике пак могле би се лако кварити брисањем, зато се морају фиксирати, учинити постојаним да се не бришу. А ово ћемо постићи, ако се на слику са стране пажљиво сипа мешавином равних делова colodium elasticum-a и сумпоровог етера. При томе гледаћемо, да брзим нијањем слике на једну и другу страну течност растуримо по свој слици. Да бисмо ове покрете могли лакше изводити, препоручује се, да се хартија са добивеним отиском налепи на какву подесну лаку и танку дашчицу, која допушта лакше и сигурније радити при том послу. Четком не сме се никако колодијум примазивати, јер ће се њеним потезима уништити слика. Чим се колодијум осуши (а то бива за неколико минута), отисак је фиксиран и онда треба каквом сухом чохом избрисати онај део нагарене површине, који колодијумом није дарнут; евентуално растрља се на другој страни слике неколико капи каквог месног уља, да би се хартија учинила провидном и тиме је добивен за чување згодан отисак. Као што се лако да увидети, оваким отисцима стопала и шаке разних лица придаје се особита вредност нарочито због тога, што су антропометериским мерама једна врло важна допуна. Са тога гледишта, отисци шаке имали би више значаја него отисци стопала, чија форма врло лако подлеже променама; ношењем н. пр. врло узаних ципела, за време не баш дуго, знатно се промени та форма. Наравно да то не важи за папиларе, који се услед тога само искрављују и нешто кваре своју првобитну слику, али се не уништавају.

Од особите је важности и та околност, што се овим путем могу добити и тачне слике ожиљака и других карактерних знакова, који могу бити врло карактеристични по индивидуу.

И студији облика овом методом веома је поможено, јер се њоме за разне моменте под којима траг постаје добијају много вернији отисци, вернији ма с којом материјом за бојадисање стопала или шаке.

*

Ове најновије податке из области Криминалистике износимо пред читаоце „Полицијског Гласника“ као допуну онога што је раније у овоме листу писано о траговима и отисцима папиларних линија. Због тога молимо читаоце, нарочито наше спремније и образованије иследнике, који се по позиву своме морају интересовати овим стварима, да ово сада читају и студују у вези са оним ранијим, јер, имајући то у виду, ми нисмо улазили у нека иначе потребна објашњења. И да поновимо опет, оваке ствари треба не само читати и о њима премишљати, него и саме огледе изводити. То најбоље показује цела садржина овога чланка. У осталом ми смо, једном другом приликом, већ казали да је Криминалистика природњачки елемент у Казненоме Праву. Све што она даје и о чем она учи, стоји на земљишту опита. Она иде методом природних наука; тражи беспрекидно прибирање факата, истраживање, њихово поређење, огледе и приказивања њихова. Њено учење није у голом предавању него у демонстровању. Ствари треба изучавати опитом.

М. П. Јов.

ОРГАНИЗАЦИЈА САНИТЕТСКЕ ПОЛИЦИЈЕ У НЕМАЧКОЈ

Државни рад на пољу јавне хигијене је битно полицијске природе, те према томе и власти су на овоме пољу готово у свима саставним немачким државама оне исте које налазимо у унутрашњој управи, *у полицији*, но поред које постоји још и техничка чиновничка одељења, као саветодавни органи. Пошто је организација свих власти искључиво ствар земаљског законодавства, онда није ни чудновато што постоје поједине разлике код појединих савезничких држава немачке царевине; та је разлика нарочито приметна између оних држава код који је сани ет савремено уређен и оних код којих је санитетско уређење остало по старом — без обзира на савремене захтеве јавне хигијене. У опште уређење санитетских власти и њихове надлежности базира на истом принципу: свуда постоји, једна виша власт као надзорна и која управља свима пословима, и нижа санитетска власт као извршна инстанца. Код појединих држава постоји још и средња инстанца као, надзорна власт.

Као виша, *централна инстранца*, у чији делокруг улази вођење свију санитетских послова, постоје, готово без изузетка, код свију појединих немачких савезних држава, нарочито одељење, санитетско одељење, санитетски департман, одељење за јавну хигијену при коме министарству или код земаљске управе. Код већих савезних држава, које имају разна министарства, санитетско одељење је придодато коме од ових министарстава, и готово обично је при министарству унутрашњих послова; изузетак од овога чини Прајска где је санитетско одељење код министарства просвете и Меклембург-Шверин где је санитетско одељење код министарства правде. Какво нарочито санитетско министарство не постоји ни у једној од немачких држава и државица. На челу санитетског одељења стоји обично које административно или судско лице коме су придодати на службу

медицинско-технички саветници. У већим немачким државама је положај медецинско-техничког саветника нарочито плаћен положај; саветници су ограничени у њиховој приватној пракси. У мањим савезничким државама немачке царевине овај је положај као споредан уз главни што га лекар има. Сем тога а већини немачких држава постоји под централном управом разни медицински одбори чисто саветодавног карактера, који по изузетку, као што је то случај у Вертембернској; могу да врше улогу надзорне и извршне санитетске власти. Председништво ових санитетских власти је или у рукама којег административног лица као што је то у Прајској, Бадену, Олденбургу, Брауншвајгу и т. д. или у рукама лекара, као што је то у Баварској, Саксонији, Саксек-Вајмару, Виртембергу и т. д. Ове су власти у исто време и испитне власти за државне лекарске испите и играју улогу највише власти у судско-медецинским пословима, и само у Баварској за ове случајеве постоји нарочити комитет при универзитетима.

Средње инстанце. Под овима је управо надзор над нижим, локалним инстанцама, а постоје само у Прајској, Баварској, Саксонији, Виртембергу, Хесенској и у Елзас-Лотрингији. Ове власти имају поред административних чиновника још и медицинско-техничке саветнике.

Ниже и локалне инстанције на пољу санитетске полиције у већини савезничких држава немачких представљају надзорну власт а извршну власт представља локална полицијска власт. Ну окружни и сресни физикуси који се дају на службу месним полицијским властима као технички саветодавци фукгирају у исто време као државни санитетски орган прве инстанце; они су у исто време и судски лекари, но у Баварској, Олденбургу, Саксен-Вајмару, Бремену, Кобург-Готи и Елзас-Лотрингији и у некојим већим варошима Прајске постоје нарочити судски лекари.

Службени посао и положај санитетских власти прве инстанце врло су различити у појединим немачким државама и само онде где они постоје као специјална установа, а не као споредна служба, одговарају више или мање захтевима јавно-хигијенског рада; тај је случај у Баварској, Саксонији, Бадену; Хесенској и Хамбургу. У свима осталим државама ове се власти карактеришу споредношћу свог службеног карактера; оне немају ни права ни дужности да се крећу, и да се по својој сопственој иницијативи уверавају о здравственим приликама места или краја у коме служе, а за своје издржавање упућени су у главноме на зараду у виду приватне праксе, те тако према полутанском положају њиховом нису у стању да иоле довољно употребе своју радну снагу у корист јавне хигијене. Преко је потребно да се оваково стање примени, јер и најбољи закони и прописи на пољу санитетске службе остају без дејства ако се за извршење тих закона и преписа не води стручњачки надзор од стране компетентних.

Прави извршни и решавајући органи на пољу санитетске полиције јесу месне полицијске власти (локалне инстанце), којима се у варошима придодају као саветодавни органи: санитетске комисије. Ове комисије нису чисто техничке природе него се већином састоје од једног или више местних лекара и неколико лица из општинског одбора, тако да је у тим комисијама заступљен и лаички елеменат. Стални санитетски чиновник обично има право гласа у овим комисијама и може увек суделовати при комисијским седницама.

За извршење санитарних мера у свима савезним државама немачке имају право како надзорне тако исто и извршне власти да издају наређења према својој надлежности у смислу полицијских одредаба, а за неизвршење прописаних мера могу изрицати новчане казне или казне затвором. При издавању наредаба одређено је у појединим државама и саучешће општинских власти, ну ови органи немају иначе ничег са санитетском полицијом, већ је то искључиво државна брига. Другаче стоји ствар кад је реч о подизању завода за лечење и неговање, или кад је реч о подизању ма које било комуналне установе која служи јавно-хигијенским целима-постројавање водовода, канализација и т. д.; овде се комуналним и самоуправним властима оставља широко поље за благотворно делање.

Довде је било речи о организацији санитетских власти у Немачкој у опште, а у редовима што долазе биће речи о детаљнијем уређењу ових власти у Царевини Немачкој као заједничкој држави, и у појединим њеним саставним државама.

1. Немачка

Санитетске власти царевине искључиво су централне. На челу власти стоји државни канцелар, који у опште води надзор над вршењем закона и који води надзор над свима приликама државе. Њему су дати на службу државни секретари. Санитетски послови спадају у делокруг надлештва за унутрашње послове у смислу прописа од 12. августа 1867. године. На челу овог надлештва стоји државни секретар за унутрашње послове, који у пословима свога ресора заступа државног канцелара. При вршењу надзора на санитетско-полицијском пољу осетио је се недостатак нарочите техничке власти. И још 1872. године установљено је царевинско санитетско одељење, које је придодато одељењу за унутрашње послове као саветодавни орган стојећи непосредно под одељење за унутрашње послове.

Задатак је овог одељења да води надзор над вршењем санитарних и ветеринско-полицијских прописа; да припрема и израђује законе на овоме пољу; да се упознаје са уређењем ове струке у појединим савезним државама; да проучава дејства прописаних јавно-хигијенских мера; да прати санитетско законодавство у осталим државама ван граница Немачке; да израђује статистику за целу Немачку. Да би литерарне и друге врсте податке научног испитивања могли да се оцењују у њиховој практичкој примени, да се критички проучавају, или по могућству модификују, санитетско одељење, које је смештено у засебној згради — има четири лабараторије — хемиски, хигијенски, бактериолошки и фармаколошко-физоолошки. Санитетско одељење је на овај начин стални посредник између чисте науке и јавнога живота; оно суделује при изради законских предлога на свима пољима у колико при том и здравствени интереси улазе у питање.

Лични састав царевинског санитетског одељења састоји се из једног директора (правника) десет редовних чланова (7 лекара, један марвени лекар и 2 хемичара), девет прописних и једанајест привремених помоћника (и то осам лекара, десет хемичара, један правник и један марвени лекар). Сем тога припада санитетском одељењу још 35 ванредних чланова у почасној служби, које именује цар на 5 година а из средине виших санитетских чиновника из појединих савезничких држава и заступника појединих наука, техника и администрације. Према потреби они се позивају као саветодавци при решавању каквог важнијег питања, а често се призивају као саветодавци и остали представници наука, индустријалци — кад је реч о изради законских пројеката.

У вези са санитетским одељењем стоји још и стална комисија за израду немачке фармакопеје. Ова се комисија састоји из директора санитетског одељења као председника комисије, из ванредних чланова санитетског одељења, и 15 нарочито именованих чланова (професора медецине, фармакологије и ветерине, апотекара и представника великих хемиских и апотекарских индустрија).

2. Прајска

Санитетска управа као централна инстанца према закону од 22. јуна 1849. године стоји под министарством просвете; санитетско одељење чини IV. одељак овог министарства. Санитетско одељење састоји се из директора, три медицинско-техничка саветника, ђенералштабног лекара војске и више квалификованих чиновника и помоћника. Ово је одељење највиша управа свима медицинским и санитетско-полицијским пословима, надзор над квалификацијама лекарског особља, употреба лекарског особља у државној служби и највиши надзор над свима јавним и приватним заводима за лечење. Код оних санитетских питања која додирују и интересе осталих ресора санитетско се одељење споразумева са њима пре коначног решења појединих питања, а то бива и обратно.

Министарству непосредно потчињени су као саветодавне колегије за теже гране санитетске управе:

а) *Научне санитетске депутације* у којој је директор као председник, затим 13 краљем постављених чланова (3 техничка саветника, 9 професора медецине са берлинског медицинског факултета, и 1 професор хемије), уз то долазе још 12 ванредних чланова као заступници лекарских комора. Ова научна санитетска депутација има задатак да проучава корисност појединих научних резултата медецине за јавни практички живот; да исказује своја мишљења на сва министрова питања, и да

му из сопствене иницијативе подноси предлоге на пољу јавне хигијене; у судско медицинским случајевима ова депутација чини највишу компетентну власт.

б) *Техничка комисија за апотекарске послове*, на челу које стоји један технички саветник, а поред њега улазе у комисију још четири апотекара из Берлина које министар именује.

в) *Апотекарски савет* који је створен 1896 г., и који се састоји из директора санитетског одељења као председника, техничких саветника из санитетског одељења и 8 министром постављених чланова од којих 4 имају своје апотеке, а 4 немају.

Техничка комисија за апотекарске послове занима се дневним пословима а апотекарски савети према своме пословнику занимају се питањима која се односе на организацију апотекарства. Апотекарски савет овај посао ради или по својој иницијативи или даје своје саветодавно мишљење на питања која добија од министра о мерама за унапређење апотекарске струке.

Под министром стоји и *медицинска виша испитна комисија* у Берлину, као и медицинске и апотекарске испитне комисије на универзитетима; које све податке за опробацију лекара достављају министарству.

Провинцијалне и среске инстаце. Санитетску управу у појединим провинцијама руководи „Оберпрезидент“ који даје дозволе и за подизање нових апотека, нових апотекарских филијала и руководи санитетско-полицијски надзор у провинцији. У опште ред „Оберпрезидента“ на пољу санитетском није тако значајан као саветодавни орган оберпрезидент има поред себе *провинцијалну медецинску колегију,* коју сачињавају један стални медицински саветник, три редовна медицинска асесора, од којих је један апотекар и један марвени лекар; поред ових долазе још и два ванредна члана које бира лекарска комора. Делокруг рада провинцијалних медицинских колегија ограничен је на ревизију обдукционих радова и подноси обдукциона и судско-медицинска мишљења у сумњивим случајевима; њен рад на пољу санитетске и медицинске полиције је врло незнатан.

(Свршиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Наставак)

Још се лакше при осуђивању старих госпођица варало још и стога, што оне, као што је Дарвин изврсно опазио, имају увек у себи нечега мушкога, и то како у својој спољашности тако исто и у понашању и осећању. Таква нам је жена страна и ми често хоћемо да при осуђивању некога човека одступимо од обичних правила, па стога и да погрешимо, само ако у дотичном случају више обратимо пажње на чисто женске особине, а одсечно мушке превидимо. Уз то долази још и особита продуктивност старих госпођица, на коју је врло добро указао Бенеке. Он упоређује ред и вредноћу једне оптерећене домаћице са редом и вредноћом једне уседелице и вредност онога, што прва чини цени као свакојаку већу, али вели, „љубавним фантазијама, интригама, сањању о изненадном наследству и лутриским добицима и хипохондричним бубицама“ друга више доприноси. У ово мало речи изврснога психслога, налази се такође много поуке за криминалиста, који у свима овим различним правцима не може никад бити довољно обазрив при испитивању уседелица. Исто је тако оправдан и обрнут закључак, и кад при каквом казнимом случају буду умешане и какве карактеристичне интриге, уображена наследства и лутриски добици, увек ће се добро учинити, ако се ту мало потрага и за улогом какве уседелице; врло често и то ће много што-шта објаснити.

Према свему дакле, што о вредности ових досад већ више пута поменутих женских бића знамо, и што све и народ зна, појамно је, одкуда код младих девојака онај ужасан страх, да не остану уседелице. Обично нам се износи како се ово у иностранству догађа. У једном добром опису шпанских народних обичаја, прича се, како шпањолка, чим наврши године највише младости узима првога, који наиђе; у Русији свака старија девојка, којој само средства допуштају, иде на неколико година у иностранство, да би се отуд вратила као „удовица“; свак зна догађај али нико не пита за особе. Али тако не само да је у Шпанији и Русији, већ у извесном погледу свуда, па и код нас. Девојке које су у 17. и 18. години много бирале, па можда и после продужиле, у двадесетој су већ скромне, а у 26 удају су по сваку цену, само „да не плету седе“. Да сад ово нису бракови из љубави, и да су само под притиском разума закључени, лако је увидети; а кад браком не управља ни срце ни разум, ђаво је ту; стога нам ови бракови из очајања и задају највише посла. Прељуба, бегство, обострано злостављање, подкрадање супруга и све остало зло само њима дугују. Имамо ли само на столу акта о томе, и томе сличноме, или постоји ли ма и сама сумња у овом погледу, то онда никад неће бити узаладан труд, да се и то види, како је брак, који је у питању постао. Је ли то само био брак „у име Бога“ какве старије госпођице, тада треба најмање дуплу пажњу обратити, и, у овом правцу трагати.

Није равнодушно оријентисати се и о схватању људи, кад девојка постаје уседелица, јер је ово ствар разног схватања и једва девојка осећа се старом и јесте то, тек кад по општем мишљењу то буде. У овом питању савакојако најмеродавнија биће да је белетристичка литература, јер је она најмоћнија, да извесну моду утврди; а што је мода, у то се верује. Овим питањем нарочито се је занимао Брандес, и дошао до изненађујућих резултата. Јунакиње класичких романописаца Расина, Шекспира, Молијера, Волтера, Арноста, Бајрона, Лесажа, Скота и т. д. готово су већином биле у 16. години; у модерно доба међутим жене у романима највећи значај достижу у тридесетој. Није наша ствар да сад изводимо откуда ово, али ће мо се и ми морати придружити, те на тај начин доба уседелиштва и мало помаћи.

Пре него што завршимо главу о сексуалним моментима треба да поменемо и хистерију, која је већ толико пута била узрок варања иследника. Име Хистерији долази од грчке речи материца, што је потпуно оправдано. пошто је већином у њој узрок злу. Хистерија је за нас у многом погледу од важности, јер својим уображењем хистерични често дају повода најопширнијим и најнеоснованијим веровањима. Они се непрестано собом занимају непрестано мисле о томе како ће обратити пажњу на себе и врло често одушеве се за неког без икаквог разлога. Кад мрзе хистерични иду тако далеко, да се човек не може сачувати ни од најгрубљих денунцијација, нарочито у погледу полних преступа. При томе обично жене су врло веште и често имају болесно-раздражљива пооштрена чула. Нарочито чуло слуха и чуло мириса који су некад невероватно осетљиви. Али и поред свега тога оне обично више виде него што има у ствари. Због својих фиших чула често могу бити врло корисне. Бијанши с правом обраћа пажњу на то, да хистерични с необичном пасијом пишу анонимна писма. Ова готово увек потичу од жена и то обично од хистеричних. Ако човек пише таква писма онда је он извесно више женске природе, хистерични су најдосаднији кад се туже како их неко вређа.

Све ово припада у област судског лекара, који увек мора дати своју реч, кад се има посла са хистеричним. Ми правници морамо само знати, каква нам опасност од њих прети. На жалост за хистерију не можемо наћи никаквих знакова на које би лајику могли указати. Мора се помоћи само са овим што је поменуто. Али она *срећом* тако распострта, да њене знаке данас готово свако зна.

4. Разум женин.

Требало би да је оправдано, кад се о женском разуму засебно говори, јер је разум заиста једна функција, која и код човека и код жене произилази из истих погодаба, које слично хоће и које се по истим правилима управљају; али би у исто време значење разума морало бити и спуштено, кад би се узело, да се он заиста тако укочено и тако тешко образује и да на њега нису никаквог утицаја имале и оне већ вековима утврђене разлике у положају човека и жене. Основно различне соматске форме морале су нема сумње утицати врло дубоко и врло осетно; али овде ипак ваља имати на уму и то, да се је од вајкада још увек држало извесне подељености у положају између оба пола, због чега и треба нарочиту пажњу обратити на то, шта је с једне чисто позитивно, и да ли оно није појачано једино само негативношћу с друге стране. Кад се једно тело утисне у друго, то посталом удубљењу није узрок само тврдоћа једнога тела, већ исто тако и мекоћа другога; отуда кад чујемо, кад се о особитом духу неке жене говори, морамо

томе великом делу потражити узрока и у глупости људи, који њу окружавају. Јер колико у женски разум ваља веровати, за нас криминалисте је од највеће важности, пошто ми једино од схватања и суђења сведоковог зависимо и често вредност онога што нам је изнето, морамо узајамно одмеравати.

Од овога што ће доћи нећемо чинити уобичајене одељке, већ ћемо само у повећим засебним групама описати функције тако и у толико у колико су оне само за нашу струку потребне.

1. Схватање. О чулним опажајима жена говорено је раније, у томе разлике у оба пола нису баш тако знатне; али код појединачког схватања оне су врло јако истакнуте. У опште рећићемо, да жена са свим друкчије схвати него што то ми чинимо, о чему се и у обичном животу можемо сваког тренутка уверити. Ако смо ми нешто у одређеном правцу схватили, ако смо се уверили да и туце других људи то исто схватање дели, — запитајмо једну жену, и код ње је положај ствари са свим друкчији. Оно, на шта нарочито треба овде указати у томе је, што ми у таквим случајевима врло често увидимо, да жена има и право, и да је боље схватила, и ако ћемо при свем том увек опет онако исто схватити, па ма и десет пута у исти положај дошли: доказ да може постојати и друкчије схватање, које другој организацији одговара, и да и у томе има битне разлике.

Замислимо ли изједначене вредности, покушај ће различно испасти, према томе да ли питамо за оно што смо већ добили, или само за пут, начин, на који се оно добило. У схватању ситуација, у опажању распожења, у оцењивању човека у извесним односима, у опште у свему што се назива тактом; затим у свему, где је реч о изласку из запетљаног положаја, и најзад у објашњењу људи човекових — у свима тим важним питањима, жена нас несумњиво надмаша. И кад се у каквом кривичном случају ради о таквим питањима, онда се безбрижно може више веровати једној жени, него десеторици људи. Али пут, којим је жена до њеног схватања дошла, по вредности је мањи, јер је то само прост инстикт. Или назовемо ли то финијим осећањем, — све једно је; оно је већим делом несвесно а од мање је вредности само у толико, у колико је жена утрошила мање муке за схватање; вредност пак исказа није тиме ништа умањена, него још утврђенија. У рациосинативно напредовање човека, може се увући стотина погрешака, а у инстиктивном схватању и директном исказу лежи нешто поуздано, кратко, па отуда и много сигурније.

Кад бисмо се запитали, где је извор овоме инстикту, ако га у опште смемо тако назвати, не би требало ни мало да се размишљамо, па да узмемо, да је то тако Драги Бог уредио и да га је дао женама у замену за нешто друго; али то није. Ми морамо чисто селексионистички напредовати, и стога ћемо рећи, да је цео положај и задатак женин на то управљен, да односе, који је опкољавају и који јој се нуде, нарочито пажљиво уочавају и тако им је се и унутарње чуло нарочито пооштрило, и то у толикој мери, да се претворило у несвесно схватање. Врло тачно се у своје време изразио о овоме Кабанис. Стари револуционар рекао је: „Интересовање женино, за своју околину позајмљује њеној инстунцији такву брзину и поузданост, да се до ње не уздиже ни Медитација највећег филосова.“ Оно на шта треба указати лежи у уздизању „брзине“ у инстунцији, која свако размишљање искључује и у неку руку ослобађа. Исту је мисао изрекао и Спенсер: „Једна од најистакнутијих особина жене, управљена је на то, да што брже и тачније перципује душевно стање личности, које је опкољавају. Ово се оснива на инстунцији, не на размишљању,“ — док је Шопенхауер стожер рђаво схватио: „женски начин схватања ствари са свим је друкчији од нашега, нарочито у томе, што оне увек имају пред очима најкраћи пут, а поглавито оно, што је најближе и што ми, баш стога, што нам пред носом лежи, обично превиђамо. Оно у чему треба правити разлику није то, „што оне најкраћи пут бирају,“ већ што се, избегавајући свуда што је немогуће више компликован пут закључивања, само на своју инстунцију ослањају, која их већином право води. Очевидност је могућа само тамо, где је могуће посматрање, дакле у близини; што је удаљено и загрнуто, то се не може посматрати, већ само закључити, стога то жена оставља на страну и чини оно, што може боље. Овим је дакле додирнуто и како ми имамо да употребимо ово, што смо до сад рекли. Ми ћемо остати при Спенсеровој „инстунцији“ и „размишљању“ и рећи: *тиче ли се првога, вероваћемо жени, а тиче ли се другога, онда ћемо бити на опрези.*

Сличан однос као и код схватања у духовном смислу, постоји и у погледу на чисто чулно; ми ћемо то овде навести само као потпору за оно, што смо до сад рекли. Мантегаца[1]) је тачно изнео, да жена има нарочито добро око за нежан дах предмета, и да је много мање у стању да својим погледом схвати далеке хоризонте; удаљен, усамљен предмет њено интересовање мало побуђује. Мантегаца хоће ово, барем делимице, тиме да објасни, што жена не види тако далеко као човек, или тако удаљене предмете не разликује тако добро као овај. Али свакако да ствар не треба тиме објашњавати, јер би се у том случају то тако исто могло рећи и о свима кратковидима. Најважнија појава једино се тиме разумева, исто као што смо раније рекли: за схватање удаљених предмета (наравно само „великих“ јер се мали и невиде) увек је потребно мање или више размишљања. Кад ја видим један удаљен брег, који се у облику силуста на далеком хоризонту уздиже онда он чини на мене утисак само тада, ако ја помислим, да је он толико и толико миља удаљен од мене, да и тамо непознати људи станују, да су и најпространије шуме са лисним дрвећем на њему ситнице, да је на његовом врху снег и лед, и све остале рефлекције које ту могу бити. А то жена извесно не чини: све ове ствари она не види, оне се измичу пред њеном инстунцијом, следствено не егзистирају. (Свршиће се)

[1]) Mantegazza, «Fisiologia del piacere.»

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЛОНДОН НОЋУ

I.

У тренутку када наше вароши леже и предају се сну, Лондон пали свој гас, то право сунце Енглеске, и приступа свечаности.

Било је три часа изјутра кад стигох у Лондон, и од станице Лондон—Бриџ па до стана у ком сам имао одсести, имао сам прећи готово целу варош.

Када прећох мост, варош ми се учини као да спава, на реци се не чујаше никакав шум; катарке и димњаци од бродова дизаху се у вис непомични, и у бледом јутарњем обзорју речне обале, које се једва виђаху у танкој магли, беху мирне и пусте.

Али у Канон—Стриту, настаде промена. Учини ми се, у пркос ситне кише која отпоче роминьати и ударати у прозорска окна од мојих кола, да видим сенке од фењерâ где се вуку дуж кућâ; изгледаше ми да видим, на степеницама од врата, друге прилике где чуче и чекају. Око Сен—Пола, који издвајаше своју горостасну црну величину према беличастом небу, опазих неке гомилице људи.

У Елит-Стриту, сенке се боље оцртаваху у мојим очима; беше ту женâ у дроњцима са ружичастим шеширима; беше их и у свиленим хаљинама.

У Странду већ не беху то поједине групе; сада се образоваше низ од осталих жена; неке се беху склониле по улицама од вароши и дворишта; али већина иђаше тротоаром, не обзирући се на кишу.

У Хај-Маркту не беху то више ни групе ни низови; сада су моје очи гледале гомилу која се тиска; ниједна кућа да је затворена; свуда светлост, вика свет; исто тако у Ковентри, и у Регент-Цирку, на угловима Пикадила и Квандрана.

Да ли је то каква свечаност вечерас?

Те вечери — као и сваке вечери.

Када сам сутрадан и следећих дана пролазио истим улицама, могао сам се уверити да у Лондону постоји цео један свет који не спава, и да се у њему налази једна варош од послова и рада и друга од задовољства и уживања, и да су обадве предане своме послу с таквим жаром, заносом жестином, да то странац не може ни замислити.

Бајрон је написао славних стихова о ноћном разврату, о чистоти ноћној као што говораху стари, и разуме се да су они дошли са свим природно у душу песника, пошто је претрчао Лондон од десет у вече до пет часова изјутра. Када се сунце

смири, претераност устаје, и цела варош је њена. Она пуни паркове, улице, и дванаест или петнаест хиљада лондонских кафана.

Али њен општи кварт — изузев суботу, када је она свуда — јесте у Пикандилији, у Регент-Стриту, у Хај-Маркту. С обе стране улицâ, дућани су отворени и сјајно осветљени. Кафане су препуне, да се чисто преливају. По излозима се виде важне шкољке и дивне рибе. На самој улици, на сред пута или на тротоарима, у центру раскрсницâ, дижу се столови препуни разноврсна јестива, а свеће се на њима пуше и дркћу. Светина иде од ресторана до ресторана, изилази из кафана, гура се, тиска се дозива се и враћа се. Два часа изјутра, и нико не мисли да је време да се спава. У сред тишине, обилазе озбиљни и равнодушни полицајци; ништа не говоре. Енглеска је земља слободна, и сâм порок има право.

Али чим се појави каква свађа, чим се једна жена толико опије да помисли да јој је све допуштено, и почне да ларма, ремети мир и скупља гомилу, ти полицајци интервенишу; несрећницу тада везују на једним носилима, и, у пркос њене вике и дерњаве, носе у кварт. За то је потребно само један минут: полиција посматра и не вели ништа; и чим се за њу јави прилика да се умеша, она то чини без оклевања и с поуздањем; јер она има на то права, и то своје право врши умерено, те нема потребе да се туче с онима које има право да апси, да их бије и да их злоставља. Ја сам каткада видео где је требало шест људи да савладају једну жену; али нисам никада видео те људе да прибегавају свирепости; они апсе једну од тих несрећница као што би апсили ког члана парламента.

Око три часа или три и пô, осветлење почиње да слаби, и они који су изишли ради уживања помишљају да иду кући; али оне које су то учиниле по своме послу, оне остају: за њих је тада тренутак када се дају на посао. Колико сам их пута ја видео тада, када их јутро хоће да отера, где улазе у кафане и, седајући за столове који други остављају, прождиру крompире и остатке од ракова што би у тањирима остало! Пиано свира свој завршетак, певачи певају своју последњу романцу: сваки полази својој кући. Оне знају да неће јести него тек сутрадан, и још шта ће имати јести?

Пир — или остаци.

Кроз мирне и пусте улице, при чудноватој светлости коју производи дан који се рађа и гас који бледи, сретају се несрећна створења бледа као крпа, размршене косе, где вуку своју укаљану тоалету.

— *Шест пенсâ, господине, ох, шест пенсâ!...* не знам где ћу лећи спавати; нисам ништа јела, а пила сам целе ноћи!

Оне су кадшто тако мало јеле, али су често тако много пиле, да падају и заспе на првим степеницама на које наиђу.

У Лондону има много јада, много ужаса, много срама; али ништа није горе него видети ове пијане жене које посрћу и које спавају по тротоарима.

Једнога дана, око пет часова, ишао сам оксфорском улицом, разговарајући се с једним полицајцем; на углу једне куће, опазисмо женску где се извалила; глава јој беше изврнута.

— „Је ли болесна?“

— „Није, господине; она је пијана“.

И узимљући је за мишке:

— „Хајде, рече јој, устај!“

Она устаде, пође неколико корака, затим, посрћући, паде свом својом снагом у поток. Дигосмо је опет. Она стаде плакати и хтеде од нас главом убрисати са себе ужасно црно блато.

— „Зар је нећете водити у затвор?“ кажем ја полицији.

— „Нећу, то је једна сиромашна девојка из мога кварта; нема јој седамнаест година; до пре осам дана била је поштена; немаштина ју је натерала да се пропије. Па онда, моја служба истиче кроз један час; када бих је затворио, морао бих устати одвећ рано да је предам суду. Одвешћу је на крај мога „реона“; предаћу је свом другу, који ће је одвести њеној кући“.

И с таквом раном на своме телу, тада су њихове улице, ноћу, права река блата, Енглези се усуђују називати нас Грцима у декаденцији, оптуживати Париз да је место пропасти, где су претераност организовале све владе од реда код нас! Шта ли се Енглеска нада да ће добити с овом хипакризијом и овим лажима? Кога ли ће она моћи убедити да је Хај — Мархт зборно место самих странаца и да тамо нема ништа енглескога? И онда када би то било: у Суреји, у Бетпел — Грену, у Кларненвелу, и то нису странци који преплављују улице у суботу у вече; претераност раскоши ту се не излаже, него немаштина, беда, са својим цинизмом и ужасима. У томе што Енглеска од себе саме крије и одриче своје зло, има можда то добро што она не угњетава жену која је једном пала, што јој не затвара пут који води честитости, што је не предаје за навек полицији. Али после? чини ли то што да зло не постоји? Одрицати је ли уништити?

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Од једног општинског писара добили смо једно овакво питање:

Старатељски судија првостепеног суда Н. решењем својим од 5. јуна 1895 године, казнио је, на основу члана 91 закона о старатељству, једнога стараоца извесне пупилне масе, са 24 динара новчане казне, због доказане неуредности у вршењу старатељске дужности. Ова осуда ни до сада није извршена, а, кажњени старалац противи се да казну на леп начин сада плати бранећи се застарелошћу осуде.

Због тога, овај писар пита нас: да ли се горња осуда може сада извршити или је она доиста застрела, и, ако је застарела, онда по коме закону, кад закон о старатељству, који је казну предвидео, није предвидео и застарелост исте казне?

На ово питање ми му одговарамо следеће:

И ако закон о старатељству, који одређује казну од 10 до 120 гроша чаршиских за стараоце који су неуредни у својим старалачким дужностима, — није предвидео и то да ли је осуда изречена по његовим прописима, и за које време застарева или не, ипак — по нашем мишљењу — те осуде морају застарети, ако се за извесно време не изврше, кад исти закон није предвидео ни то: да такве осуде не могу никако застарети.

У таквим случајевима мора се поступити по општим правилима која је прописао казнени законик за кривице, и осуде, које долазе у ону исту категорију, у коју долази и кривица и осуда о којој је напред реч. А, кривица стараоца за неуредно вршење старалачке дужности, за коју закон о старатељству доноси казну од 10 до 120 гр. чаршијских, долази у категорију иступних кривица, према четвртом одељку § 1. казненог законика, који од речи до речи гласи: *«Иступљење је оно дело, за које закони доносе затвор до месец дана или новчану казну до тридесет талира.»* — Па како је по §. 396. реченог казненог законика, пресуда којом је ко за испуњење кажњен, застарева *за три месеца*, рачунећи од дана кад је извршна постала, (изузимајући пресуде којом је кривац кажњен због: просте крађе, преваре и утаје у вредности преко десет гроша чаршијских, које застаревају за годину дана), — тако је по томе законском пропису застарила и она осуда старатељског судије о којој је у питању реч, пошто за време од 1895 године па до сада није извршена, и, она се, као застарела, по нашем мишљењу, не може сада извршити.

Но, да би ово питање могло расветлити и меродавне државне власти, потребно је, да се у конкретном случају прими протоколарна изјава кажњеног стараоца, којом се он брани да је поменута осуда застарила, и, да се иста пошаље старатељском судији — са разлозима које смо горе изнели — на решење, противу кога ће кажњени старалац, ако са истом не буде задовољан, моћи употребити правно средство, и томе дати могућности старијој надлежној власти да ову ствар правилно расправи, ако старатељски судија буде одлучно да поменута казна коју је он изрекао није још застарела.

* * *

Један општински писар управио је на нас једно овако питање:

«Н... Р... трг. из Г... тужбом својом од 14. Априла 1900 год. оптужио је суду општине В... М... М... из истог места, да му је овај на самовласан начин заузео извесно земљиште; па је тражио, да се помоћу вештака премери и заузето му земљиште уступи као његову својину.

Оптужени М.... на саслушању свом одговорио је, да он Н... није заузео ништа, већ да је старо земљиште његова својина, али тапију при себи нема, јер ју је изгубио.

Вештачким извиђајем на лицу места, нађено, је, да је заиста М... саузео земљиште тужиочево.

Суд општински на основу вештачког извиђаја, пресудом својом од 18. Априла 1901 год.

№ 6382., која је извршном постала, осудио је М... на повраћај заузетог земљишта и плаћање трошкова.

После тога М... М... тужбом својом од 19. Августа тек. год. оптужио је опет Н... Р... наводећи, да му је Н... заузео извесно земљиште, а за доказ позвао се је и на тапију коју је суду на увиђај поднео, а коју је доцније нашао, т. ј. по свршеном спору по ранијој тужби Н.

По овој тужби М... суд општински, у лицу свога кметов. помоћника, изишао је на лице места па је нашао: да је заиста тужени Н.... заузео старо земљиште за које га тужи М....

Н... пак, у одговору своме, брани се, да је пресудом истог суда Бр. 6.382. стекао право на спорно земљиште, и, да је истом пресудом М... тапија изгубила силу важности.

Сад нас овај писар моли за објашњење: како се у овом случају има поступити те да ствар буде правилно по закону расправљена?

На ово питање ми му радо дајемо следеће објашњење:

У парници Н... Р... трг. са М... М... оба из Г... на првом месту потребно је сазнати: ко има право својине на оспорено земљиште.

По првој тужби Н... а према вештачком увиђају нађено је: да има заузећа од стране туженог М... који се у одбрану позивао на тапију, али је није могао наћи, јер вели да ју је изгубио, и по томе, према дотле поднетим доказима суд је правилно урадио, што је осудио М...

Но, како је М... доцније нашао тапију, као исправну на коју се у првој парници позивао, али није могао наћи, приликом извиђаја и суђења по тужби Н... суд је требао за ово да упути М... да тражи код суда поновљење парнице по праву које му даје тачка 12. и 2, став тачке 13. §. 426. грађ. пост. ако није протекло 6 недеља од дана, кад је парничар за ове доказе дознао, и за три године од времена извршне пресуде по првој парници, па кад суд донесе своје решење, да има места поновљењу парнице, онда да узме парницу у суђење и другу пресуду донесе, и, према томе, кад М.... донесе нове доказе, прва пресуда под Бр. 6382. не може имати своје правне вредности и не може послужити Н.... као доказ о својини оспореног земљишта, кад је М... доцније благовремено доказао право својине тапијом.

Дакле пре је право својине ове земље, М... по тапији, него Н.... по пресуди, пошто је горњим законским прописом дозвољено парницу понављати, кад се докаже оно што се у прописима овога § излаже, и, према томе, треба у конкретном случају овако поступити

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

Иван Васић, спекулант из Сопота, ноћу између 5. и 6. тек. месеца измамио је на варљив начин, од г. Илије Анђелковића, пенсионера један златан сахат у вредности 152 дин. и 8 дин. готовог новца, па побегао. Он је средњег стаса, смеђ, ћосав, у оделу је сукненом. За варалицом Иваном наређује се живо трагање. Пронађеног треба стражарно спровести кварту савамалском с позивом на акт Бр. 9.556, или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 33.857.

Милосав Луковић, осуђеник београдског казненог завода, родом из Рогојевца окр. крагујевчког, стар 18 год., стаса високог у опште црномањаст. Побегао је са рада из топчидерске економије 9. ов. м-ца. За одбеглим осуђеником наређује се живо тражење. Пронађеног треба спровести поменутом заводу с позивом на акт № 5.504, или управи града Београда с позивом на акт № 33690.

Ђорђе Ивановић, родом из Д. Ковиље у А.-Угарској, а бив. слуга из Вел. Моштанице окр. београдског, решењем првостепеног суда округа београдског од 5. Децембра тек. год. № 31.422 стављен је под суд но из слободе да се брани, зато, што је 4. Јула тек. године напао у друштву са Грујицом Остојићем, из Вел. Моштанице на Димитрија Петровића слугу из Вел. Моштанице и тукли га те му нанели тешку повреду тела. Па како начелник среза посавског кривца Ђорђа није могао спровести суду, јер је одмах по извршеном делу побегао, — по чувењу — у Аустро-Угарску, и како је врло могућно да се кривац ипак налази у Србији или ако се налази и ван Србије, да ће прву згодну прилику улучити и у Србију се вратити, — то првостепени суд београдског окр. актом од 7. ов. м. Бр. 21.422 моли све власти у земљи да у своме кругу потраже Ђорђа и на случај проналаска да га стражарно упуте начелнику среза посавског окр. београдског с позивом на овај Распис.

Панта Крстић, бив. момак код Панте Милошевића, касапина из Паланке, извршио је 11. тек. месеца у вече две опасне крађе у Паланци и том приликом украо и однео: 400 динара у новчаницама од по 10 дин., 2 наполеона у злату и 1 ⌗. Крадљивац Панта има 23 год., средњег је стаса, косе смеђе, очију граорастих, бркова малих, смеђих, уста умерених; у оделу је сукненом. Начелник среза јасеничког, окр. смедеревског актом Бр. 20.641 моли све полиц. власти, да Панту у својим домашајима најживље потраже па у случају проналаска њему стра жарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 34.117.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Иван Кришан — Кришанин — Ристић, родом из Мађарске, решењем кварта варошког управе града Београда од 10. текућег месеца Бр. 12.688, стављен је под кривичну истрагу, притвор и оков због 25 које простих а које опасних крађа, извршених махом овде у Београду. Досадањим излеђењем утврђено је: да је Иван до г. 1895. живео у Гроцкој где и сада, сам,

има кућу и нешто мало земље, као и да је у год. 1897. био осуђен од стране судбеног стога у Панчеву на 3 год. затвора због крађе. Пошто је данас вероватно да је Иван, сем крађа због којих одговора, извршио још нека казнима дела у Србији, и како он врло вешто прикрива своју индентичност, то кварт варошки моли све полицијске власти, као и приватна лица која о њему буду ма што знала да му то што пре доставе. У том циљу ми износимо и ову слику Иванову, који има 31 год. а средњег је раста, бркова дугачких и смеђих, очију плавих, косе и обрва смеђих; средњи прст десне руке пресечен му је и одебљао, а с обе стране чела ћелав је. Акт управе гр. Београда Бр. 33.212.

КЊИЖЕВНОСТ

Изашла је из штампе и већ се растура књига: «О кретању чиновничког удовичког фонда», по званичним документима извео и сложио г. Свет. А. Буђевац, чиновник Управе Фондова. Књига има 33 стране текста а седам таблица. Корисна је за сваког нашег чиновника, зато, што, је обухватила преглед кретање фонда за 57 година, а то је од почетка. Ми је топло препоручујемо. Може се добити код писца г. Буђевца и код свију окр. благајника у земљи. Цена 80 пара динар.

Садржај: I. *Службени део.* — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Изналажење трагова и њихова идентификација; 3) Организација санитетске полиције у немачкој; 4) Жена под истрагом. — II. *Поучно забавни део*: 1) Лондон ноћу. — III. *Поуке и обавештења.* — IV. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Из полицијског албума; 3) Књижевност.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 50 и 51. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за инспектора друге класе министарства унутрашњих дела, Ђорђе С. Ђорђевић, начелника друге класе административног одељења министарства финансија, и вршилац дужности државног правобраниоца и управника државних добара, по потреби службе;

за начелника треће класе округа пожаревачког Тодор Петковић, инспектор министарства унутрашњих дела, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1901. године П№ 29.284. у Београду.

Његово Величанство Краљ Александар I. Указом својим од 18. ов. м. благоволео је потврдити усвојени од Народног представништва.

ЗАКОН О ШТАМПИ

који гласи:

ГЛАВА ПРВА

Опште одредбе

Члан 1. Исказивање и предавање јавности својих мисли путем штампе сваком се српском грађанину ујемчава. Ограничења у томе прописује овај закон.

Штампа се не може подвргавати никаквим административним опоменама и мерама.

Члан 2. Штампарска и књижарска радња подлеже одредбама трговачкога законика.

Члан 3. По одредбе закона о штампи долази све оно што се штампањем или механичким или хемијским путем, као што је сликање и т. д.. изради за умножавање и растурање, па се и заиста умножава и растура.

Од овога се изузимају гласачке листе, ако на њима ништа више нема сем имена кандидата, предлагача и представника; трговачки протоколи, формулари и остало што је за трговачку радњу потребно; посмртне објаве, позиви на разне забаве и зборове, ако на овима последњим нема ничега више осим означења оних који се позивају, дана кад се позивају, места где ће бити збор, циља ради кога је збор сазван, ако циљ није противан законима, и имена сазивача и, напослетку, ствари искључно за редакције намењене.

Члан 4. На свакој штампаној, објављеној или механичким или хемијским путем за умножавање и растурање израђеној ствари, мора стајати име и стан штампара (сликара, резача и т. д.), као и место штампања. Ако је то књига или иначе штампана ствар, која не долази у повремену штампу, а намењена је за растурање, онда мора стајати и име писца или издавача. Издавач може бити и сама штампарија.

Ко противно овоме учини, казниће се новчано од 50 до 100 динара или затвором од 5 до 10 дана за сваки број, свеску, књигу, примерак.

Члан 5. Штампар је дужан дати на ревес од сваког броја новина или повременог списа, кад се почне растурати или разашиљати, по један примерак месној државној полицијској власти.

У исто време, а најдаље за пет дана од публикацији, сваки је штампар, и приватни и државни, дужан дати на реверс за Народну Библиотеку Управи Београда односно месној државној полицијској власти, по три примерка од сваке штампане ствари, осим оних поменутих у другом ставу члана 3. овог закона (члан 25. закона о Народној Библиотеци).

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 100 до 300 динара или затвором од 10 до 30 дана за сваки број, свеску, примерак.

Члан 6. Све, што је казано у предходном члану, важи и за прештампавање.

ГЛАВА ДРУГА

Повремена штампа

ОДЕЉАК I.

Издавање и уређивање

Члан 7. Сваки лист (новине) и сваки повремени спис мора имати одговорнога уредника.

Одговорни уредник листа или повременог списа може бити сваки српски грађанин, који стално живи у Србији и ужива сва грађанска права, а који је за последње три године плаћао најмање по 60 динара непосредне порезе. Али они, који су свршили нашу Велику Школу или универзитет на страни или какву стручну школу по навршеном четвртом разреду средње школе, могу бити уредници ако су плаћали најмање по 30 динара непосредне порезе за последње 3 године. Одговорни уредник мора имати најмање 25 година старости.

Одговорни уредник кад се осуди и пресуда постане извршна, престаје бити уредник, ако је осуђен на затвор — док га не издржи, а ако је осуђен на новчану казну — док је не плати.

Нико не може једновремено бити уредник више политичких листова.

Ко издаје или штампа лист (новине) или повремени спис, а није испунио погодбе овога члана, казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеци.

Члан 8. На сваком броју новина или на свакој свесци повременог списа мора бити наштампано у дну или у врху листа име, стан и место становања власника, одговорног уредника и штампара.

Власник листа може бити и сам уредник.

За сваки број или свеску, на којој ово не буде, биће кажњен штампар, ако је штампани предмет кажњиве садржине, од 200 до 600 динара или затвором од 20 дана до 2 месеца. Ако штампани предмет није кажњиве садржине, штампар ће у овом случају бити кажњен затвором од 1 до 10 дана или новчано од 10 до 100 динара.

ОДЕЉАК II.

Забрана

Члан 9. Новине и друге штампане ствари (чл. 3. ов. зак.) може забранити државна полицијска власт само у случајевима ако налази да садрже:

Увреду Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља; или ако нападају и излажу подсмеху Уставом и законима одређени ред престолонаслеђа;

Позив грађана да устају на оружје противу законитих власти или на вршење дела која се казне по § § 87. и 91. а., први став, казненог законика.

Власт која је решила забрану дужна је своје решење спровести надлежном првостепеном суду у року од 24 часа. Суд је дужан у року од 24 часа, од кад прими решење полицијске власти о забрани, решити има ли места забрани или нема и своје решење саопштити странама истога дана.

Противу судског решења о забрани могу се жалити и тужени и државна власт у року од 24 часа од пријема судског решења. Жалба се предаје суду, који је о забрани решавао, и он је дужан истога дана спровести је Касационом суду, који за 24 часа од пријема ствар коначно расправља.

Судско решење, којим се забрана одобрава, има карактер отварања предходне кривичне истраге и не може утицати на судску одлуку о постојању или непостојању дела, које се тек претресом и пресудама има да утврди.

Кад после извршене забране или Касациони суд поништи судско решење о забрани, или се претресом и судским пресудама утврди да кажњивога дела по овоме члану закона нема, забрана је тим самим дигнута, и узапћени списи враћају се писцу односно уреднику или власнику, и растурање је допуштено. Исто тако забрана пада ако власт, која ју је решила, не спроведе своју жалбу суду у року од 5 дана, од кад је суд забрану одобрио.

Суд по службеној дужности извештава решењем пошту да је забрана дигнута.

Кад се забрањују штампани примерци, онда се забрањују и слова, плоче, форме, каменорези и т. д. Ако штампар захте, слова ће се растурити и плоче истрти. Ако се неокривљени делови могу одвојити (додаци броју новина или свесци повременог списа или табаци и листови књиге), онда се они неће забрањивати.

Примерке штампане ствари и остало, што се при забрани одузимље, власт која је забрану извршила дужна је, на случај поништења забране, одмах све потпуно и неповређено предати. Реверс о одузетим примерцима и штампаним стварима предаје власт штампару у тренутку вршења забране.

Члан 10. Ко забрањене штампане ствари намерно распростире, казниће се затвором од 2 до 10 месеца или новчано од 600 до 3000 динара.

Члан 11. Кад се један лист или спис због написа каквог узапти, онда се може исти лист или спис поново одштампати тако, ако се чим год испуни оно место, на коме је била штампана кажњива садржина, због које је лист забрањен.

Ко противно учини казниће се по чл. 10. ов. закона.

ОДЕЉАК III.

Исправке

Члан 12. Одговорни уредник дужан је примити у свој лист сваку исправку, коју му пошље власт или приватно или правно лице, чије је име споменуто или о чијем је раду или поступцима у листу или повременом спису било речи. И власт, и приватна и правна лица достављају уредништвима исправке непосредно или преко првостепеног суда онога места где лист излази. Суд је дужан истога дана уредништву исправку послати.

Исправка се мора ограничити на само исправљање нетачних навода и података и не сме садржавати ничега кажњивог. У противном случају уредник је није дужан штампати.

Да ли је уредник имао права не штампати исправку, цени суд по тужби дотичне власти или приватнога. Према тој оцени суд или ослобођава од одговорности уредника, или досуђује накнадно штампање исправке како је послата или с потребним изменама, или изриче још и казну што уредник није то одмах учинио, ако нађе да је без основа није хтео штампати.

Пресуда првостепеног суда у погледу штампања исправке извршна је.

Исправка се мора штампати у првом броју од како је уредник прими, без икаквих додатака, мењања или уметака; а ако је редакција листа закључена већ онога дана, онда је мора штампати у првом броју по том.

Исправка може бити најдужа или стубац целога формата листа или два пут онолика, колики је био чланак који ју је изазвао.

О истој ствари уредник је дужан штампати само једну исправку, коју прво добије кад се тиче државне власти.

Исправке се штампају на оном месту листа, на ком је био штампан чланак или белешка и оним словима какав је био штампан чланак или белешка. Исправка се не може прекидати, ако није прекидана ствар, која ју је изазвала.

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 300 до 600 динара или затвором од 1 до 2 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Страни листови и повремени списи

Члан 13. Листовима или повременим списима, књигама, сликама и другим штампаним и објављеним стварима, што на страни излазе, слободан је улазак у Србију.

Али министар унутрашњих послова може у појединим бројевима страних повремених списа или новина, где би нашао дела предвиђена чланом 9. овога закона, оне написе који ова дела садржавају, нечитким учинити пре него што се пусте у саобраћај.

Ако би пак који страни лист или повремени спис имао чешће таквих увредљивих напомена или бележака, или би писао стално противу интереса земље, Министарски Савет може му забранити улазак у земљу до две године.

Ову забрану објављује министар председник у службеним Српским Новинама.

Уредништва домаћих листова и јавне библиотеке добивају свакад, па и у случају забране, све стране листове или повремене списе, књиге, слике и т. д. без цензуре; а свако прештампавање или саопштавање из страних листова или повремених списа или растурање одштампаних или објављених ствари са стране подлежи одредбама овога закона, био лист или број листа или примерак какве штампане ствари забрањен или не.

И појединци добивају чисто научне и књижевне часописе научна и књижевна дела, која на страни излазе, слободно без цензуре.

Ко после објављене забране продаје или намерно растура забрањене стране листове, књиге, слике и т. д., казниће се новчано од 600 до 1500 динара или затвором од 2 до 5 месеца.

ГЛАВА ТРЕЋА

Растурање, продавање, прилепљивање на зид.

Члан 14. Слике Краља и Краљице не могу се растурати без одобрења Министра Унутрашњих Дела.

Новине, књиге, повремене списе, брошире, цртеже, слике и т. д., које нису забрањене по овом закону, слободно је сваком српском грађанину растурати продавати по јавним местима. За то није потребна пријава ни општинској ни државној власти.

Члан 15. У свакој општини општинска власт мора одредити место, где ће стално прилепљивати службене обзнане.

Приватне обзнане могу се лепити на свима јавним местима, осим места где се лепе службене обзнане, осим зграда за богомољу и наставу и осим оних јавних места, где је то изрично забрањено.

На приватним зградама не смеју се лепити никакве обзнане без одобрења сопственика.

Члан 16. Сваки онај, који би цепао, премазивао или ма на који начин чинио нечитким службене обзнане на одређеним местима или бирачке прогласе, казниће се новчано од 200 до 300 динара или затвором од 20 до 30 дана.

Исто тако казниће се и онај, који би лепио обзнане или прогласе на јавним местима или приватним зградама без допуштења за то.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

Злочин и преступи штампом учињени

ОДЕЉАК I.

Подстицање на злочин и преступе

Члан 17. Као саучесници једне радње, која се по кривичном законику сматра као злочин или преступ, узимају се сви они, који би ма којим начином, обележеним у члану 3.

овога закона, или продавањем или растурањем штампаних ствари, непосредно подстакли кога или које, да учини или учине злочин или преступ, па иза изазивања (прокламације) дође одмах део или покушај злочина, како је одређен и предвиђен у §. 41. кривичног законика.

Саме пак учињене кривице казниће се по кривичном законику, ако нису нарочито овим законом предвиђене.

Члан 18. Они, који би средствима, побројаним у претходном члану, изречно позивали да се учине кривице убиства, пљачке или похаре, или каква кривица предвиђена §§-има 83, 84., 85., 86., 87., 88., 89., 90., 91. и 91. а. кривичног законика у случају кад иза изазивања не дође дело ни покушај, казне се затвором од шест месеци до три године.

Члан 19. Свако подстицање, учињено средствима побројаним у члану 3. према лицима војеног реда, у намери да се одврате од вршења војних дужности и послушности према законитим старешинама у свему оном, што они наређују за вршење закона и законих правила војних, казниће се затвором од 3 месеца до 3 године.

ОДЕЉАК II

Кривице противу државе, њених представника и интереса и противу приватних лица.

Члан 20. Клевета и увреда.

Клевета по овом закону постоји онда, кад се противу једне личности неистинито наводи један факат, којим се вређа њена част и уди њеном угледу. А увреда постоји онда, кад се неуљудним тоном или непристојним изразима вређа част или карактер једне личности, а не наводи се противу ње никакав одређени факат.

Члан 21. Клевета и увреда Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља, учињена једним од средстава, побројаних у члану 3. овога закона, и начином тамо казаним, казниће се затвором од 6 месеци до 5 година.

Клевете и увреде нанесене Народном Представништву, казниће се затвором 2 месеца до 2 године дана.

Члан 22. Клевета Краља, Краљице, њихових потомака и Краљевих родитеља и Народног Представништва не може се доказивати.

Члан 23. Ко ружи или исмева уставна права владаочева или Уставом и законима утврђени ред престолонаслеђа, казниће се затвором од шест месеца до 5 година.

Члан 24. Објављивање или прештампавање лажних или измишљених гласова, као и објављивање или прештампавање лажних или лажно некоме приписиваних докумената, казниће новчано са 150 до 2400 динара или затвором од 15 дана до 8 месеца, кад објављивање тих гласова или докумената наноси штету држави и њеним интересима или ремети јавни мир.

Истинитост објављених гласова или дела може се доказивати.

Поднесени доказ ослобођава окривљеног само за доказано дело.

Члан 25. Ко путем штампе изречено позива на непокорност према законима, законим уредбама или законим наредбама, казниће се затвором од 6 месеци до две године.

Члан 26. Уљудна и пристојна критика уставних наређења и ма каквог другог закона не подлежи никаквој казни.

Члан 27. Омаловажавање и исмевање вере или морала, учињено једним од средстава и начином у члану 3. поменутим, казниће се затвором од 1 до 6 месеца или новчано од 300 до 1800 динара.

Иста казна примениће се и на продавање, растурање пли излагање цртежа, гравира и слика неморалних.

Члан 28. Клевета, нанета једним од средстава побројаних у члану 3. судовима, војсци, јавним надлештвима, казниће се затвором од једног до 18 месеца.

Истом ће се казном казнити клевета, нанета члановима Народног Представништва, јавним службеницима, представницима власти, свештеницима и грађанима који привремено врше какву јавну службу или испуњавају какву јавну дужност.

Члан 29. Клевета, нанета приватним лицима, казниће се затвором од једног месеца до две године дана и накнадом оклеветаноме од 300 до 5000 динара, ако суд по захтеву приватног тужиоца нађе да јој има места.

Члан 30. Увреда, нанета лицима побројаним у члану 28., казниће се затвором од 1 до 8 месеца, или новчано од 300—2400 динара; а увреда, нанесена приватним лицима, казниће се затвором од месец дана до четири месеца или новчано од 300—1200 динара.

Члан 31. Ако је увреди предходило изазивање или незаконо поступање, поступиће се по §§. 215. односно 104. д. казненог законика.

Члан 32. Клевета или увреда, нанета умрлим лицима, казниће се по овом закону само онда, ако је учињена у намери да повреди част или науди угледу њихових живих наследника.

Наследници у сваком случају имају право на исправку по члану 12. овога закона.

Члан 33. Истинитост наведеног факта може се доказати у свима случајевима осим кад се тај факат односи на породични живот приватних лица и јавних раденика или на приватан рад једних и других, ако такав рад нема везе са њиховом јавном радњом или јавним достојанством, или с предузећем које се обраћа на јаван кредит.

Члан 34. Ако се делу, изнетом у клевети, већ повела кривична истрага, његова се истинитост не може доказивати све док о њему не би изишла извршна пресуда или решење.

Члан 35. У случајевима, где је доказивање клевете допуштено, тужилац има право подносити противне доказе.

ОДЕЉАК III.

Кривице противу страних владалаца, њихових домова и дипломатских представника.

Члан 36. Увреда према страном владаоцу, учињена једним од средстава побројаних и начином именованим у члану 3. овога закона, казниће се затвором од 1 месеца до једне године дана.

Члан 37. Увреда страних посланика, пуномоћних министара, дипломатских агената или отправника послова, који су акредитовани при Двору српскога Краља, казниће се затвором од 1 до 6 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Недопуштене публикације

Члан 38. Ко штампа и објави:

1. тужбу или ма какве акте по кривичној парници док се не прочитају на претресу;

2. извештај о кривици за клевету, где доказивање није допуштено (члан 34. овог закона);

3. несвршене акте грађанских парница без нарочитог допуштења суда (§. 148. грађ. суд. поступка);

4. саветовања поротног и осталих судова;

5. приватна писма и телеграфске депеше за које се нема одобрење од писца, ако по садржини својој нису јавнога карактера, — казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеца.

А ко штампа и објави:

1. службену поверљиву преписку, ако по оцени суда има од тога какве штете по јавне интересе земље;

2. извештаје или саопштења о кретању војних трупа за време рата, ратне опасности или опште мобилизације, а о војним спремама, утврђењима и осталим средствима одбране и у мирно време;

3. дела из тачке а. и б. §. 86. казненог законика;

4. извештаје о тајним седницама и ма каква саопштења из тајних седница Народног Представништва, — казниће се затвором од 6 месеца до 5 година.

ГЛАВА ПЕТА

Суђење и осуђивање

ОДЕЉАК I

Ко је одговоран за кривице штампом или против одредаба овог закона учињене.

Члан 39. За кривице учињене штампом или против одредаба овога закона одговорни су:

1. писац, уредник, власник, штампар, сликар, резач, разносач или растуривач;

2. уредник је одговоран за све, што је без потписа у листу изишло, као и онда, кад је потписник измишљена личност или је ван домашаја српских власти;

3. кад се не зна за одговорног уредника, — штампар; кад се не зна штампара, — онај који растура, продаје, разноси, прилепљује.

За власника вреди одредба члана 40 овог закона.

Члан 40. Власник је одговоран за све таксе и трошкове. као и накнаду штете, предвиђене у члану 29. овог закона, ако то писац или уредник нема од куда да плати или је у бегству.

Члан 41. Кад одговорни уредник који није платио или издржавао досуђену казну потпише какав лист или повремени спис, казниће се власник и бесправни уредник тога листа или списа затвором од 15 до 30 дана или новчано од 150 до 300 динара.

ОДЕЉАК II

Поступак

Члан 42. Све кривице, учињене штампом или ма којим средством и начином именованим у члану 3. овог закона или противу његових одредаба, извиђају и суде само државни судови.

Кривице противу овога закона учињене извиђају и суде судови као хитне ствари.

Свака тужба, било приватна било државне власти, мора се узети у поступак најдаље петога дана од дана пријема у суду. Дело, узето у поступак, не сме се прекидати ни у ком случају до коначне расправе његове.

Кривице клевета и увреда Краља, Краљице, Њихових потомака и Краљевих родитеља, Народне Скупштине и Сената, и позивање на оружје узимају се у поступак истога дана кад суд прими тужбу.

За радњу противну одредбама овога члана и члана 49. овога закона односно рокова биће кажњен председник суда, његов заменик, или дежурни судија или судски иследник, новчано судским дисциплинским судом по закону о судијама (члан 25. и 28.).

Члан 43. Истрага и суђење почеће се водити.

1. ако се тиче приватног лица на тужбу тога лица с обзиром на §. 216. казненога законика; ако се тиче каквог удружења на тужбу представника тога удружења;

2. ако се тиче Краља, Краљице, Њихових потомака и Краљевих родитеља, по одобрењу министра унутрашњих послова, а на тужбу државне полицијске власти;

3. ако се тиче лица која врше јавну службу, и то у послу њихове службе, — по захтеву министра под којим су;

4. ако се тиче судова, војске, државних тела, какве признате корпорације, административне власти и т. д., — по захтеву тога суда или тела или старешине његовог, а по одобрењу министра под којим стоји;

5. ако се тиче поротника, сведока или у опште грађанина, који привремено или стално врши какву јавну службу и т. д., — по тужби њиховој;

6. ако се тиче страног владаоца или страних дипломатских представника, — по њиховој тужби или кад то затраже од министра спољних послова по тужби овога;

7. у случајима, предвиђеним у тач. 2., 3., 4. и 6. овога члана (изузимајући корпорације), или ако су преступи учињени противу формалних одредаба овога закона, полицијска ће власт по дужности својој сама дати суду тужбу или ће известити министарство унутрашњих дела.

Тужбу ће суду дати у окружним варошима и Београду окружно начелство, односно Управа Београда, а у осталим местима дотична среска власт.

Члан 44. Свака тужба мора навести од речи до речи окривљене изразе, због којих истрагу треба повести. Иначе се по тужби неће ништа радити.

Члан 45. Кад суд прими овакву тужбу, иследник ће одмах позвати туженога позивом, у ком ће изреком споменути спис, лист, чланак, плакат, цртеж, слику. медаљу и т. д., због чега има да се саслуша, одредиће природу кривице и навести члан овог закона по коме се та кривица казни.

Ако у позиву нису испуњене све ове формалности, онај који се зове не мора му следовати.

Члан 46. Ако је тужба због клевете, па тужени хоће да докаже истинитост тврђења, онда је дужан, у случајима где може бити доказивања, за 20 дана од првог саслушања поднети иследнику написмено:

1. изразе окривљене, чију истинитост хоће да докаже;

3. преписе или оригинале писмених доказа; и

3. име и презиме, занимање и стан сведока, који ће посведочити истинитост онога за шта се оптужује.

Одлагање овога рока не може бити. Ако тужени поднесе у одређеном року тражено писмено, иследник је дужан истога или најдаље другога дана саопштити га тужитељу. Тужитељ има право тражити од суда исти толики рок за подношење противних доказа.

И тужени и тужитељ имају право употребити на претресу и нове доказе.

Одлагање претреса може бити само онда, кад је одбрана, по оцени суда, била у немогућности доћи до доказа, који су по судској оцени од утицаја на исход суђења. Претрес се у овим случајевима може само један пут одложити.

Члан 47. Где год је овим законом допуштено доказивање, оптужени има права користити се и оним доказима, којима је публикација забрањена. Суд је дужан, ако оптужени захтева, а сам није могао до њих доћи, доказе службеним путем прибавити, ако само одбрана ближе именује и одреди где су и какви су то докази.

На суду и пред судом оптужени мора имати потпуну слободу одбране у границама пристојности.

Члан 48. Ако оптужени одриче на суду, да се окривљена штампана ствар тиче тужитеља, онда ће пред судом дати изјаву, која ће се забележити, да се ствар ни у колико не односи на тужитеља, и ту ће изјаву дужан бити, ако тужитељ захте, штампати на челу свога листа у првом броју.

Ну ако тужилац и после изјаве туженога, да се окривљена ствар не односи на њега, остане при тужби, онда ће суд претходно решити, према наводима и доказима које подноси тужилац, односи ли се на њега или не, па према нађеном стању даље по закону поступити.

Члан 49. Ако уредник не штампа изјаву у првом броју свог листа, казниће се новчано од 300 до 600 динара или затвором од 1 до 2 месеца, а тужитељ има права изјаву, учињену пред судом од стране туженога, штампати сам.

Члан 50. Кад решење о стављању под суд постане извршно, државни ће тужилац одмах дати суду тужбу, коју ће суд саопштити оптуженом, ако је у месту, првог дана, а ако је ван места, у најкраћем року; и од дана саопштења тужбе најдаље за десет дана претрес за суђење одредити, ако томе не стоји на путу судски одмор.

Ако се суди уреднику, на претрес се мора позвати и власник листа.

Члан 51. Где год је у закону одређена новчана казна или затвор, ту ће редовно суд осуђивати оптуженога на новчану казну, казавши у пресуди са колико ће му се дана затвора ова казна заменити, при чему ће се дан затвора увек рачунати 10 динара.

Сваку новчану казну мора извршна власт наплатити за тридесет дана од дана пријема пресуде.

Члан 52. При изрицању пресуде ако има олакшаних околности, суд за кривице противу овога закона учињене не може спуштати казну испод минимума.

Члан 53. Против пресуде или решења нижег суда може се изјавити незадовољство или жалба вишем суду у року од три дана по саопштеној пресуди или решењу.

Незадовољство или жалба, заједно с актима, спровешће се за 24 часа вишем суду, који ће решити као хитну ствар за десет дана по пријему.

ОДЕЉАК III

О повратку и застарелости

Члан 54. За повратак у злочинствима и преступима, који се казне по овом закону, не вреде одредбе кривичнога законика о увећању казне.

Члан 55. На случај стицаја не може по овом закону бити казна строжа, него што је казна кривичним или овим законом одређена за најтеже дело.

Члан 56. Кривице, учињене штампом и противу формалних одредаба овога закона, застаревају за шест месеци од дана кад су учињене.

Извршење пресуде застарева по одредабама кривичнога законика.

Закључне одредбе

Члан 57. Новине и повремени списи не подлеже никаквим ни огласним таксама.

Члан 58. Одредба кривичнога законика у §§ 47. *а*), 103., 104., 91. *б*). 91. *в*), 91. *г*), 207. т. 1., 207, *б*), 209.; први став § 212., § 213., 214., 218., 357. т. 2., 3., 4.; § 358., 359. т. 3. и § 363. не вреде за кривице учињене штампом или другим средствима јавности, побројаним у члану 3. овога закона.

Овим се законом укида досадањи закон о штампи од 12. марта 1881. године са свима његовим изменама и допунама, и одредбе закона о таксама, које су овом закону противне.

Члан 59. Садашње новине и привремени списи морају у року од месец дана испунити све погодбе овога закона.

Члан 60. Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а обавезну силу добива кад се обнародује у Службеним Новинама.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 18. децембра 1901. године П№ 29.474. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

6

Да су наше општинске власти, готово по правилу, неспремне, за брзу и правилну расправу имовинских сукоба, а у вези с тим и за послове правосуђа, давно је позната истина. Из године у годину, само усљед тога факта, дешавају се кривице, не само у облику обичнијих преступа, као што су самовлашће, повреде и т. д. но често и убиства. У колико власт, којој се грађани обраћају за заштиту сâ мање подобности и доцније улази у расправу овакових спорова, у колико је, због тога, више поколебана вера, да ће се апелом на власт доћи до задовољења на законској основи, у толико наступа лакше решеност грађана, да мимо учешће власти, прибављају задовољења сами, упадајући у кривице, које их изводе пред државни суд и шаљу у казнене заводе. Неоспорно је, да сукоби, који проистичу из имовинских односа траже и брзу и одлучну, а одређену радњу власти, која ће у сваком конкретном случају имати одређеног законског критеријума шта јој треба чинити па да у границама своје надлежности, правилним решењем ствари, заснује између спорних страна однос, који ће оне морати поштовати, све до друкче дефинитивне расправе спорнога питања. У колико општинска власт не може истакнуто спорно питање, по својој надлежности дефинитивно расправити, него тек редовна судска власт, или у колико ни за привремену расправу предмета, није надлежна улазити у расправу административног спора, него интересована лица има да упути надлежној полицијској власти — али све то и брзо и правилно па да странке у најкраћем времену знају шта им треба чинити — општинска втаст у огромном делу случајева или у опште ништа на време не предузима, или оно што предузима, изврши погрешно и без резултата. У свима овим случајевима, који најинтимније интересују грађане, услуге прве, најближе власти, сасвим су природан позив, који јој припада и који она треба са потпуним успехом да врши. Без обзира на празнину нашег законодавства, јер ми још немамо чак ни поступка за расправу административних спорова, и према ономе, што у нас као закон за такве случајеве постоји, општинска би власт и требала и могла да уради много, па би шта више, кад би за то по својој организацији имала услове, значајно могла допринети да се послови ове врсте не јављају ни пред државне судове ни пред полицијску власт у једном повећем делу. Тако на пример, као „примерителна власт којој је задатак, да путем обавештења, утиче на грађане да се сами у својим односима споразумевају и равнију, па да их на таквој основи, на леп начин сами и решавају, наша општинска власт, готово је беспредметна. Колико на пример има случајева, да су се парничари, који воде процес код државног суда, па то често с врло великом дангубом и трошковима, траје кроз веома дуго време, колико се парничара измирило и од парнице одустало само услед умешне и „срећне интервенције општинске „примирителне“ власти? Такви случајеви, бар из ранијег доба, веома су ретки, да не кажемо и сасвим непознати.

Да општинска власт и у овом односу буде јака; она треба да је у пуној могућности, да закон примени и брзо и правилно и да по том таквој својој радњи као месна полиција може дати потпуне санкције све дотле, док друга већа власт, на законски начин не би преиначила једно стање, које је ма и привизорно, али у интересу јавног реда, створено надлежношћу општинске власти. Али за овакву могућност треба много услова, а те услове наша општинска власт нема.

Да може одговорити оваквим својим дужностима, општинска власт треба да је спремна и морално потпуно исправна. Упућена да у оцену ствари уноси строго законски критеријум, она пре свега мора бити свесна таквог критеријума и у сваком случају решена да мимо законске обзире, не уноси друге недозвољене у примену закона. Под претпоставком, да овај други, строго етички моменат постоји, да је организацијом општинске власти бар с формалне стране зајемчено, да на општинску власт могу долазити само људи, у чију се моралност не може сумњати, — употребљивост општинске власти биће ипак беспредметна, она неће корисно вршити службу, који јој закони намећу, ако није довољно урачунљива, ако нема довољне писмености за исправно разумевање и примену закона. Општинска власт не дејствује поротски, она не ради по савести и убеђењу, које јој одређује њена слободна оцена ствари, него по закону; она мора на конкретни случај да примени оне законске одредбе, које се на тај случај односе, јер само убеђење, које би било сагласно таквим законским нормама, треба да буде примењено у решавању ствари. Ако општинска власт таквог критеријума нема и ако је она по својој организацији неподобна да на таквој основи расправља конкретне случајеве, онда је она, према огромној и врло важној надлежности коју у том односу има, скоро за најважније облике њене надлежности беспредметна, јер је у начелу немоћна да ту надлежност правилно практикује. Шта више она се тада, ни као полиција безбедности, не може у многим случајевима, на законској основи, одазивати заштити повређених интереса, само ако би заштитутребало дати на основу претходне оцене питања о томе: да ли и у ствари постоји незакони поремећај правних односа, а таквих случајева, у којима повреда права није тамо уочљива и јасна, има много. Колико наша општинска власт у овом односу не одговара својим дужностима може нам најбоље објаснити онај део послова, који припада општинском правосуђу. За послове те исте врсте, то бар питање није више спорно, прва је претпоставка правничка квалификација. Тек са том квалификацијом, могу си решавати у државним судовима. Међу тим такве исте и често заплетеније спорове до извесне вредности суде не само људи без икаква законска критеријума, него још и потпуно неписмени; а зна се да су такви спорови најмногобројнији и да готово општинско правосуђе, у практици, више интересује наш тежачки свет, него редовно правосуђе — код државних судова. Практика општинског правосуђа, због тога, и ако формално, по закону, припада општинској власти, њу у ствари врши општински писар, дакле лице, које у начелу ту власт не представља. Сасвим је онда појмљиво што по сеоским општинама, а то значи, скоро у целој земљи, правосуђе стоји врло хрђаво. Огроман број општинских пресуда, које првостепени судови поништавају и дуго, веома дуго чекање, док се и најобичнија парница може да сврши, то је већ тако обична ствар да више и не изазива нарочиту пажњу у јавности.

Па шта је то што може дати неписмена власт и према оваквој надлежности, какву у нас имају општине, може ли се у опште говорити да и у ствари постоји општинска власт, ако је она неписмена? На то питање, иза онога што је до сада речено, како ми мислимо није потребно давати нарочита одговора. И сувише је доста, ако су нам горњи наводи били толико умесни, да смо с правом могли и овако питање истаћи.

(Наставиће се)

ОРГАНИЗАЦИЈА САНИТЕТСКЕ ПОЛИЦИЈЕ У НЕМАЧКОЈ

(Свршетак)

Среске инстанце чине дотични управници (Regierungo präsident), а у Берлину председник полиције. Она је главна надзорна власт у свима санитетско-полицијским пословима; у његовој је руци надзор над вршењем постојећих закона и уредаба и издавање нових наредаба у случајевима потребе. Као технички саветодавац придодат је по један медицински саветник, који по добивеним упутствима разрађује све јавно-хигијенске послове и прегледа све важније медицинске установе; лекарска пракса му је само утолико дозвољена уколико то дозвољавају његови званични послови.

Окружне и локалне инстанце. Државни орган је у округзима „ландрат" и под њиме је и управа медецинском и санитетском полицијом. У овој особини својој ландрат је дужан да води рачуна о свему ономе што се односи на јавну хигијену свака одлука; да код зараза наређује мере у циљи сузбијања даљег ширења; да се оболелим указује потребна помоћ; да пази на хигијенске услове животних намирница, и да води надзор над свима заводима за неговање болесних и сиромашних у његовоме округу. Као технички саветодавац придодат је ландрату окружни физикус који у исто време фунгира и као службено судско-медицинско лице, и стоји непосредно под „регирунгспрезидентом" среза. У многим округзима постоји једно судско-медицинско лице, као други обдуцент при вршењу судских секција. Службени положај окружних физикуса је споредног карактера на пољу санитетско-полицијском води надзор над апотекарима, бабицама, заводима за лечење, над бањама свога рејона; у санитетско-полицијском погледу је његова службена радња у главноме ограничена на извршење налога које добија од управне власти — ландрата, и према томе је узаног делокруга.

Локалне инстанце на санитетско-полицијском пољу чине месне, локалне полицијске власти, у чији задатак спада брига о животним и здравственим приликама. Помажући и саветодавни орган за њене полицијске власти јесу *санитетске комисије*, који у варошима од 5000 становника постоји стално. У састав ове комисије улази управник месне полицијске власти један или више месних лекара које полиција изабере и више других способних лица које полиција изабере (апотекари, техничари итд.) а у гарнизоним местима у ову комисију улази и по један официр и старији војени лекар. Дужност санитетски комисија је да води бригу о здравственим приликама места или кварта и да помаже месне полицијске власти нарочито у пословима око сузбијања заразних болести.

3. Краљевина Баварска

Централну власт чини Министарство унутрашњих послова коме је као саветодавни орган продат *виши медицински саветник*, и *виши медицински одбор* као зналачки орган за санитетску службу, медицинску полицију, апотекарство и ветерину. Он је посредник за практичну примену научних начела, и својом иницијативом подноси предлоге за поправку одредаба које се односе на санитетску службу. Одбор се састоји из медицинског референта при министарству који је у исто време председник, и неодређеног броја редовних чланова. При пленерним седницама суделују и професори медецине које шаљу универзитети, и ови чланови имају права гласа у одбору. Сем тога у овај одбор улазе још разни ванредни чланови за ветеринарске и апотекарске послове, а тако исто и апотекарске и лекарске коморе имају права да сваке године шаљу по једног свог изасланика. При пројектовању прописа који се односе на равнохигијенске послове, за тражење места у служби равно-хигијенској, при решавању молаба за отварање нових апотека и филијала мора се питати и овај виши медицински одбор, но он није надлежан и за послове судско-медецинске природе, за ове последње послове ангажују се медицински факултети са три земаљска универзитета, који у тој цељи састављају нарочите медицинале комитете под председништвом декана, а има још 4—5 чланова, једног хемичара, и више чланова заменьеника.

У средњој инстанци, управља санитетским пословима управа. Свака окружна управа има по једног окружног медицинског саветника и *окружни медцински одбор*. Задатак окружног медицинског одбора одговара задатку вишег медицинског одбора; председништво је у рукама једног лекара и по правилу у лицу окружног медицинског саветника.

У *првој инстанци* медицинска и санитетска полиција јавља се у директним полицијским властима, сресним надлештвима и магистратима већих вароши, којима се придодају као санитетско технички орган сресни лекари. Сресни лекари брину се не само службеним лекарским пословима, него врше и лекарску службу код судова, ако за тај посао није нарочито одређен који други лекар. Ну код сваког „ландесгерихта" (земаљски суд) постоји нарочити судски лекар. И у Баварској могу се образовати санитетске комисије са лајичким елементима, чији је задатак да испитује санитетске неприлике у општини или срезу, и да истражује средства за његово отклањање.

4. Краљевина Саксонска

Највиша санитетска власт налази се у Министарству унутрашњих послова. При министарству постоји виши медицински саветник као медецински референт а као санитетско тело постоји *Земаљска медицинска колегија*. Она је највиши медецински научни ауторитет у земљи и као такове њен је задатак да теоријска научна начела практички примењује; да отклања сва зла народног здравља и благостања; даје мишљења судско-медицинске природе. Медицинска колегија има свога председника који је лекар, 8 редовних лекарских чланова, и 2 редовна апотекарска члана; у одређеним случајевима појачава се колегија са 12 ванредних чланова (8 лекара и 4 апотекара) које бирају окружна лекарска и апотекарска друштва. И медецински факултет универзитета у Лајпцигу има право да изашиље у колегију по једног члана са правом гласања. За бактериолошка, хемијска и судско-хемијска испитивања стоји под министарством и колегијом *централна штација за равну хигијену*, чији је управник увек члан колегије.

Средње инстанце чине окружна надлештва код којих је на служби један лекар као медицински или виши медицински саветник.

Организација нижих санитетских власти у краљевини Саксонској почива на закону од 1836. године и одредбама од 1878. године. У сваком политичком срезу постоји *сресни лекар* чија је дужност регулисања. Врло опширним инструкцијама од 1884. године. Сресни лекари фунгирају и као судски лекар постоји *судско лекарски помоћник*.

Извршење санитетско-полицијских мера, као и у Пруској у рукама је месних полицијских власти. Ове власти имају права да набављају тзв. *полицијске лекаре* (Polizeiärzte) ради лечења сиротиње и осуђеника, ради прегледа проститутака и ради отправљања судско-медицинских послова у оквиру полицијске надлежности, у њихову компетенту не улази ниједан посао који улази у оквир сресних лекара. Санитетске комисије које помажу месне полицијске власти у реду могу се стварати но нису облигаторно прописане.

5. Краљевина Виртембершка

И овде је највиша санитетска власт у Министарству унутрашњих послова, а као технички орган постоји *медицинска колегија*. Она је централна власт за надзор и техничку управу санитетском полицијом и равном хигијеном. Она је од чести саветодавни орган, а од чести надзорна и извршна власт. Медицинска колегија чије послове руководи директор састоји се још из два редовна административна и седам редовна медицинско-техничких чланова: медецински саветници и виши медицински саветници. Поред тога овој колегији припадају још два редовна ветеринарско-техничка знака и по један ванредни хемиско-технички, апотекарски и ветеринарско-технички члан. За управљање пословима државних болница, бабичких школа, кућа за сумануте постоји нарочито одељење „Одељење за државне болесничке заводе", а за све ветеринарске послове постоји још и „Одељење за ветерину". Један од чланова медицинске колегије са хонораром руководи пословима бактериолошким у „хигијенском лабораторијуму", који стоји под медецинском колегијом при министарству. Дужности медецинске колегије прописани су законом од 1889 године. Она фунгира и као

највиша судско-медицинска власт и то за северне крајеве, а за јужне покрајине (округе) ову функцију врше медицинско-хируршке колегије са медецинског факултета у Токингену.

Средње инстанце — Окружне власти по закону од 1889 воде бригу о јавно-хигијенским пословима и пословима санитетско — и ветеринско-полицијским, у колико не буде то надлежност медицинске колегије. Код сваке среске власти постоји срески лекар као јавно-хигијенски чиновник. Његов службени положај је споредног значаја; у своме срезу овај је лекар у исто време и судски лекар, а као други судски лекар фунгира лекар кога бира среска скупштина, а чији избор потврђује окружна власт, а плаћа га општина.

6. Херцегство Баденско

Централна власт налази се у Министарству унутрашњих послова; ту је „виши медицински савет" који се састоји из два медицинска референта и по једног апотекарског и ветеринарског референта. Као техничка колегијална власт код централне власти постоји „земаљски санитетски савет", који се састоји из медицинских референата при министарству и из по једног члана са медицинских фалултета у Хајделбергу и Фрајбургу, а поред тога и извесног броја других чланова које министарство именује. Дужност земаљског санитетског савета је саветодавна у медецинским пословима изузев судско медицинске послове, за које постоји као виша судско-медецинска инстанца нарочити референти при земаљским судовима.

Ниже санитетске власти су среска надлештва које стоји под министарством. Код среских надлештава је као технички саветодавац срески лекар, који је у исто време и судски лекар за службене послове у срезу. У срезовима који имају веће вароши и који имају још које судско место сем оног суда у среском месту, постоји срески лекарски помоћник као заступник фелског лекара вршећи извесне послове самостално. За испите бабичке постоји нарочити „окружни бабички лекари" који су у исто време и бабички учитељи.

Санитетске комисије могу се образовати у већим варошима као саветодавне власти у свима јавно-хигијенским питањима. У овим комисијама је увек члан и срески лекар.

7. Велико Херцегство Хесенско

Највиша санитетска власт налази се у „одељењу за јавну хигијену" при министарству унутрашњих послова и правде. Председник је један министарски саветник а поред њега постоје више техничких саветника — два лекара, један ветеринар и један апотекарско-хемиски члан. Одељењу спада у дужност и судско медицински посао на захтев управних власти.

За тумачење и доношење наређења општег значаја на пољу јавне хигијене постоје као техничке колегије: *лекарски, ветеринарски и апотекарски централни одбор.* Ови одбори састоје се из одређеног броја изасланика окружних лекарских друштава (6) и ветеринарских и апотекарских провинцијалних друштава (2), а поред њих улазе још и други компетентни чланови. Председник централног одбора и још неколико чланова узимају се из одељења при министарству.

Средње инстанце су провинцијалне дирекције и слабо су ангажоване у пословима јавне хигијене; као технички саветодавац служи окружни лекар дотичне главне вароши.

Као *ниже санитетске власти* које врше санитетску полицију јесу окружна надлештва са својим „окружним санитетским надлештвима" на челу којих стоји окружни лекар, и који у исто време фунгира као судски лекар. У случају потребе додаје се овоме један „помоћник окружног лекара". Херцегство Хесенско, Баденско и краљевина Саксонска долазе у ред оних немачких савезних држава који је санитет уређен према захтевима равне хигијене.

У појединим окрузима и већим варошима постоје окружни односно месни санитетски савети као помоћ властима; они су позвани да се саветују о свима приликама у округу и варошима, да дају своја мишљења и подносе предлоге.

8. Елзас Лотрингија

Централна власт је у министарству за Елзас-Лотрингију при одељењу за унутрашње послове. При овом одељењу постоји један технички медицински саветник. Средња инстанца је код среских власти код које се налази један медицински референт. Окружне инстанце санитетске полиције су код окружних дирекција, а технички је орган окружни лекар. Он није у исто време и судски лекар, већ код судова постоје нарочити судски лекари који немају сталне плате већ добијају досуђене награде.

За сваки округ постоји „окружни санитетски савет" од 7—10 чланова; председник је директор округа, а чланови су медицински референти код среских власти и окружни лекари.

У Елзас-Лотрингији постоји и институт за *кантенялне лекаре*, који стоје под среском управом, и у главноме су за то да лече сиротињу и врше пелцовање.

Др. В. А. П.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЛОНДОН НОЋУ

(Свршетак)

II.

За особито је чудо што Енглеска, која се толико пашти да сакрије ову рану, излаже другу чисто са неким поносом, која без сумње, у неким очима није тако озбиљна и тако срамна. Ви ћете увредити Енглеза ако му говорите о претераности у његовој земљи; напротив, насмејаћете га ако му почнете хвалити уметност његових земљака у вештини крађе. И он ће вам са извесном гордошћу одговорити:

— „Да, енглески су лопови вешти!"

Историје лопова јесу јако цењене у Енглеској, и г.г. разбојници лако су у њој дошли до славе, каткада чак до популарности као Џонатан Вилд. Признајем да ми је била велика жеља ући у тај свет тако знаменит у сваком погледу, и видети да ли су енглески лопови на висини њихова гласа. Али како? Упознати се са жандармима јесте врло лак посао; као што вели једна стара пошалица, треба човеку само ући код часовничара, купити један часовник, и одмах си ступио у везе са тим достојним чуварима својине. Али лопови?

Више пута сам прешао квартове где ми се рекло да они станују, али нисам могао ништа особито видети.

Тек ће ми притећи у помоћ један од мојих пријатеља.

— „Учинићу вам да вас прати један инспектор полиције, рече ми он, и ви ћете видети све што се може видети".

Али тај инспектор беше у трагању за неким лоповом, чега ради ја морам ићи у Бристол, Сутамптон, Манчестар, Ливерпул, пробавивши у томе читаву недељу дана; најзад стиже, ухвативши лопова баш у тренутку када се овај укрцаваше за Америку.

Био је то млад човек од једва тридесет година, оштра погледа, мршав, по изгледу нервозан; на себи није имао ничег од Херкула.

Беше једанаест часова у вече.

— „Како треба да се обучем?" упитах га ја.

— „Како год хоћете; црно одело ако хоћете. Само ћу вас молити да не узмете ново одело, јер ћемо обрисати многе зидове. Можете понети са собом новаца колико хоћете; ја за то одговарам."

Пођосмо.

— „Хоћете ли посетити француске лопове?" запита ме он после неколико минута хода.

— „Нећу, хвала: Енглезе више волим."

И хотећи опипати његово национално частољубље:

— „У осталом, ваши су вештији!" додадох ја.

— „Нипошто, одговори он; ја сам уверен да народност не доприноси ни мало вештини, и што вам могу потврдити јесте то да, у овом тренутку, ми имамо хрпу француских лопова које ми нисмо у стању ухватити на делу; приморани смо да тражимо агенте из Париза."

Што доказује да ја нисам енглеске нарави јесте то што се ја не осетих ни мало поносити са ове почасти учињене мојим земљацима.

— Онда хоћете ли у Сен-Жил?"

— „Али зар Сен-Жил није преображен, очишћен услед рушевина?

— Да, тако веле књиге: али ви ћете видети.“

III

Сен-Жил, одељак у цениору Лондона, између Странд и Оксфорд-Стрит; једним крајем додирује Оид-Бајвеј, другим Сен-Мартенс-Лан. На том простору има сплет од кривих, уских улица, мрачних и загушљивих, где живи више од сто хиљада душа. Ту се налазе позоришта Друри-Лен и Ковент-Гарден. Кроз мало шире улице излази се у богате крајеве Лондона. За последњих година много се рушило од старих развалина; али остаје још кућа, улица, квартова чији су становници сами лопови; за своје суседе они имају оне које је сиротиња стерала у ово лоповско гнездо.

Када бесмо иза пијаца Ковент-Гарден, остависмо улицу па уђосмо у неку уличицу; на крају те уличице, беше неко двориште; затим још једно. У колико сам могао ценити спрам сумњива осветлења, ми смо били као у неком каналу; зидови беху зелени од влаге; чињаше ми се да идем по растворено земљи. Никаква светлост не допираше с прозора који гледаху у двориште.

— Ухватите ме за рукав, рече ми инспектор, и хајте за мном стопу у стопу.“

Забисмо се у неко сокаче, где сам се морао сагињати; учини ми се да чујем гласове који долажаху као из неког подрума; сиђосмо низ неке степенице у помрчину као тесто, затим, мало по мало, биваше видело. Бесмо у ствари у неком подруму. Био је осветљен са једном сијалицом; у камину пламтијаше жар од ћумура. Око дугачког стола седело је четири или пет жена које ми се учинише да имају више од тридесет и пет до четрдесет година. Два младића којима није било више од четрнаест година седела су крај камина и пила виски. Једна од женâ упути се к нама:

— „Ах! ја сам вас по ходу познала, господине Џоне, рећи ће она, — да ли не долазите да ме водите у затвор?“

— „Таман, одговори он, вас у затвор!... ви сте и сувише часни за то!“

— „До ђавола, ја часна! Но! имам овде у џепу једну кесу и два часовника која сам данас украла. Али ви ту нећете ништа видети.“

— „Познајете ли их? запита ме инспектор показавши ми жене.

Ја посматрах, разумевши да је том питању циљ да се оправда моје присуство. Жене су се правиле као да ме не гледају, али ме праћаху погледом с неким страхом; беше очевидно да ниједна од њих немаше чисте савести. Било ми је задовољство да их дуго испитујем; оне су биле пре учмале него остареле; али ипак осећаше се у њима нејасно нека пламен.

— „Не!“ одговорих ја.

— „Истина!“

Жена која се похвали да је украла два часовника замоли инспектора да узме чашу виски: нудила га је, он одби.

— „Она жена коју сада видесмо, рећи ће ми он при изласку, јесте једна од највештијих лондонских крадљивица; има и неки рачун у Банци; све оне жене које сте видели за њу раде.“

— „Па зашто је нисте ухапсили!“

— „Зато што је нисам ухватио на делу и што нисам имао наредбе; у осталом, ја не верујем ни речце ономе што нам је рекла: она се хвалила да би вас обманула.“

— „А они младићи?“

— „Они су њени љубазници; и ви који пишете романе, господине, ви не знате ко кога више воли. Немојте се мучити: они. Ах: ето, оне имају извесну чар за то; она их је оба покварила, они краду за њу: то је жена која разуме свој занат!“

Непрестано разговарајући се, ми смо ишли тесним и кањавим улицама. На моткама преко улице беше прострто рубље и дроњци; било је то некако чаробно видети према месечини. Где бесмо ми? нисам ништа знао о томе. Колица беху закрчила пролаз, и ми не сретосмо ниједног полицајца.

— „Полако!“ рече ми инспектор гурнувши нека врата и идући преда мном.

Али не пођосмо ни два корака када чусмо неко крцкање испод наших ногу; учини ми се као да газимо по ораховим љускама. Неки човек изиђе пред нас и у мраку бише измењене неке речи између њега и инспектора на језику који ја нисам разумео. Доцније дознадох да је то био „slang“ лоповски говор енглески. Уђосмо у собу у коју се беше искупило око двадесет људи. Инспектор ми управи питање: „Видите ли?“ и ја сам их могао испитивати на тенане. Иста пантомина као и код оних жена; сваки заузе равнодушан изглед. Признајем да ме изра тих лица чињаше мало спокојним, и држим, када бих познао свога тобожњег лопова, да бих се устезао да га издам. Сви они, поседали на клупе или столице, пушаху разговарајући се међу собом; неки су пили пива, други, полегали на столове, правили су се као да спавају. Све то беше врло присно и издаваше неко благостање.

— „Они спремаху експедицију у унутрашњост,“ рече ми инспектор када бесмо на улици.

— „Ко вам каже да тако мислите?“

— „Њихов број у оном тренутку, љуске од орахâ, одсуство женскиња и свирача. Поћи ће сутра железницом, и отићи ће на сто или сто педесет миља одавде да тамо изврше удар. То су опасни људи; сви су већ били осуђивани.

— „Па како се онда усуђујете да уђете к њима у таквом тренутку?“

— „Ах! нема за то опасности! Када би ме убили, они знају да би сутра били ухваћени. У осталом, код нас се врло ретко убија, и то бива са инспекторима који нису правични: кад ми вршимо просто нашу дужност, они нас поштују. Јесте ли видели како су уљудни са мном?“

У четири или пет кућа у које уђосмо, свуда од прилике исти призор. Готово увек силажасмо у земнике који се протезаху до испод улице. Бејах зачуђен гледајући инспектора како се управља улицама, двориштима, на степеницама, без видела, и непипајући о зид, као да је код своје куће и као да је ту долазио више пута ноћу; с времена на време, па би ми рекао: „Не бих вам препоручио да поново дођете сами овамо, чак ни дању; не бисте изишли одавде другаче него голи као дивљак!“ Када би врата била затворена, што беше редак случај, он би закуцао на известан начин, и она се одмах отвараху. Прекорачивши праг од једних таквих врата, он ми рече: „Сада ћете видети где ноћивају ти центлмени.“ У сниској и уској соби, беше двaестак постеља: готово све беху заузете: воња беше ужасна, загушљива.

— „Ово стаје два новчића, рече ми инспектор показујући ми собичак на чијој артији беше написано: *Стан за једног центлмена само!*“

И ми се поново упутисмо кривим улицама, сокацима с начичканим кућицама без нумере. Готово у свима тим кућама, слушајући на вратима, могао се чути жагор од разговора; у некима јака музика и играња. Беше ту читав један свет који не спаваше.

— „Хоћете ли да се упознате с крадљивцима паса? рече ми инспектор; уђимо овде.“

Закуца, врата се отворише: беше то нека крчма. Свуда у наоколо зидова беху рупе и у њима пси. Око келнераја беху пет, шест људи.

— „Три чаше пива! рече инспектор.

Двојица или тројица лопова приђоше да се разговарају с инспектором; између њих беше један који изгледаше да има шесет година, а имаше понашање правога центлмена: седе косе, достојанствена погледа, с лакованим чизмама, с огртачем од сиве алпаге. „Сада ћу вам показати мога јазавца,“ рече нам он, и одведе нас те сиђосмо у неки подрум, потпуно осветљен, где се неки младићи куглаху; на зиду беше написано цртаним словима: „забрањено је кладити се.“

— „Да није тако доцкан, рећи ће нам тај центлмен, ја бих пустио свог јазавца да се бије са псима који су овде. Видели бисте како би их он уморио! То вам је шампион Енглеске; не бих га дао ни за педесет гвинеја.“

Почињаше бивати заиста касно; ишли смо одавно и ја нисам знао где бесмо; чинило ми се да сам превалио пет или шест миља. Сасвим се изненадих када се нађох пред Друри-Леном. Непрестано смо ишли по истом кварту.

— „Господине, рече ми инспектор, ви сте видели лопове сваке врсте и можете шта више рећи да од како ово идете ви нисте видели друге до људе који живе од крађе, саме лопове, јатаке или наговараче младих крадљиваца. Само вам нисам могао показати аристократију тога друштва; она је данас била

на тркама у Епсому: она се кладила за љубимца, а неки рђав коњ је добио. И тако изгубили сав свој новац, она се морала вратити пешке. Тек сутрадан ујутру биће у Лондону; али то ће бити други пут!«

Превод с француског, **Hector Malot.**

ПОХОТЉИВЕ ЖИВОТИЊЕ У ЉУДСКОМ ОБЛИКУ

— ИЗ ГОРОНОВИХ МЕМОАРА —

Прев. **Д. Ј. Антула**

СУД. КАПЕТАН.

Има извесних убијстава, која по обичној криминалној класификацији пролазе за злочине. учињене из »страсти,» док су она у самој ствари манифестација најодвратније људске бестијалности.

Она нису ништа друго до наступи »садичке« лудости, у којој се човек показује крволочнији од тигра и похотљивији од мајмуна.

1. децембра 1889. године, у недељу, један страховит злочин би откривен у улици „Basfroi.«

У једној старој кући ове улице становаше нека чистачица улица вароши Париза, једна од оних сиротих жена, које виђамо још од ране зоре, како марамом покривене главе, са тешким дрвеним ципелама на ногама и задигнутом сукњом, — чисте калдрму париску њиховим дугачким дрвеним метлама. Беше то жена од својих 37. година, која, и ако није била удата, уживаше ипак доста добру репутацију у дотичном кварту. Са њом становаше и њена ћерчица, разумна, вредна, љупка и лепушкаста тринајестогодишња плавојка, коју сви у кући обожаваху, а мајка неговаше са особитом наклоношћу. Чистачицу зваху госпођом Л., по презимену њеног првог љубазника, који беше признао девојчицу за своју кћер, ну њено право презиме било је Малфилатр: Ко зна, да она не беше један од последњих потомака сиротног песника Малфилатра, умрлог, у крајњој беди, у XVIII столећу.

Мала Александрина била је умиљата девојчица, увек најбољи ученик у школи, у улици »des Taillandiers,« коју недавно беше свршила, добивши школско сведочанство и благодејање, ради ступања у средњу школу. Имала је особиту наклоност ка цртању и забављаше се сликајући портрете свих суседа.

Госпођа Малфилатр, је већ од дужег времена била прекинула односе са оцем детињим и, као и велики број ових несрећних жена из простог сталежа, које, по свршетку мучног рада, не знају да се врате у усамљену собицу, — беше нашла другог љубазника, неког раденика по имену Водабла, човека малога раста, страсног и напраситог, чији крупни плави бркови изгледаху, да се с времена на време кострешe, као у какве мачке. Лењи пијанац Водабл није се много устезао, да туче своју метресу, те га је ова најзад морала избацити из куће.

Ну и код ње, као и код већине жена, беше та слаба страна, што није могла сасвим да се лиши човека, који је извесно време играо тако велику улогу у њеном животу. Ма да није хтела да живи заједничким животом, ипак је пристала, да га прима код себе с времена на време. Тада настајаху свађе без краја, услед којих се могло чути јецање мале Александрине.

Водабл, међутим, поступаше благо с дететом.

У суботу, 30. новембра поменуте године, госпођа Малфилатр, по обичају, диже се у 4. часа у јутру и оде на рад, са кога врати око 7. часова, узе корицу хлеба да сажваће и пробуди Александрину, која се одмах одаде својим школским радовима.

Дете имађаше да изради неки велики цртеж, те јој мати поређа по столу њен ђачки прибор и даде мало средине од хлеба, ради брисања извесних рђавих потеза на цртежу. Око 8. часова, чистачица изађе из куће, пошто је најпре пољубила Александрину, рекавши јој: „Ради марљиво, мило моје дете, јер још увек треба да си прва у школи.«

У 3. часа по подне госпођа Малфилату, враћајући се кући, затече пред вратима Водабла, који је очекиваше. Обоје се попеше у стан, где Водабл рече својој метреси, да је срео Александрину и дао јој неколико су-а, да би могла ручати у школској кантини.

Никад се Водабл не показа страснији но овога пута, те му се метреса пода.

Ну, око 6. часова у вече, мати поче да се узнемирује, јер се до тога доба дете још не беше вратило. Натера Водабла да је прати до школе, где јој рекоше, да целог дана нису видели малу Александрину. Потом одоше обоје ка Л. старом љубазнику госпође Малфилатр. Овај такође одговори, да није видео своју ћерку. Оба човека, стари и нови љубазник, отпратише тада мајку мале Александрине до полицијског комесара. Плакајући, госпођа Малфилатр преклињаше комесара да јој пронађе дете.

Пред вратима комесаријата растадоше се. Господин Л. оде својим путем, Водабл одведе своју метресу код једног продавца вина, где је, под видом да је утеши, — напи. Потом се обоје вратише у улицу „Basfroi,«и кад се у 4. часа ујутру, жена диже ради одласка на посао, Водабл, уморан од ноћне љубавне Теревенке, спаваше као заклан.

Кад се око 7. часова госпођа Малфилатр вратила кући, соба беше празна, јер је Водабл био отишао. Сирота жена даде се тада на успремање своје собице.

На једанпут, намештајући постељу, опази — скривене између душека и сламњаче — књиге њене ћерчице, кутију за плајвазе и пера, па чак и оно парче средине од хлеба, које дан раније беше дала своме детету.

Обузета страховитом слутњом, јадна жена поче да истражује свуда.....

Сагињући се, опази испод кревета једну ногу детињу, на којој беше плава вунена чарапа и ципеле на шнирање.....

Несрећници се оте из груди такав узвик бола, да суседи притрчаше и извукоше испод кревета лешину мале Александрине.

Сирото дете било је задављено узицом, која дубоко беше ушла у месо; језик, отечен и плавичаст, висаше преко љубичасто-плавих усана; велике плаве очи детиње, стаклене и закрвављене, стрчаху ван очне дупље.

Најзад — ужасан детаљ — мала сукњица беше бесрамно задигнута. Без икакве сумње, дете је било жртва најгнуснијег атентата.

Беше извесно, да је Водабл био убица. Одмах издах налог агентима, да га потраже, ну њега већ беше нестало. Не нађоше га ни код куће, ни код његове матере, ни у крчмицама, које обично посећиваше.

Народ париски заинтересује се каткад много више, но што се то мисли, за извесне криминалне афере.

Кад се, у овом тако популарном кварту, дознаде за ужасну смрт мале Александрине, направи се читава побуна и једна гомила раденика, у недељу преко ноћ, направише се од своје воље полицајцем, — оде да тражи убицу по свима забаченим хотелима, па чак и по Венсенској шуми, јер Водабл заиста беше рекао једног дана, да мрзи своју метресу и да ће се, пошто је буде убио, обесити о какав раст у шуми.

Ја сам уверен, да би се тада први пут видела у Паризу страшна примена закона о „линчу,«да су се некако ови поштени људи могли те ноћи дочепати убице.

Признајем да сам и сâм, и ако већ по служби навикнут на злочине, ипак делио одвратност гомиле према злочину.

Ма да сам већ у оно време имао своје мишљење о смртној казни, ипак онога дана мишљах.

„Да, ужасног зликовца! Ево једнога бар, чије ћу гилотинирање гледати са задовољством«.

Наредих тројици инспектора, подбригадијеру Халијеру и агентима Жуберу и Робиксу, да целе ноћи остану скривени испод степеница у кући, у којој се гнусни злочин извршио. Мишљаше се, да ће можда убица имати дрскости да се врати те да, без сумњу у акцесу лудила од алкохола, убије и мајку детињу.

Противно очекивању, деси се за време ноћи један готово смешан догађај.

Око 4. часа у јутру, отшкринуше се једна врата и чуше се тешки кораци на басамацима. Три агента скочише — уплашени крик беше им одговор. Случајно, онако у мраку, беху ухватили неког човека, који се отимаше и задаваше им јаке ударце.

Ко зна, како би се ствар свршила, да се чувар куће није појавио са лампом у руци. Тада се све објасни: човек, кога агенти беху ухватили, био је неки поштен киражија дотичне

куће, који, чувши неку ларму, беше изашао, сав уплашен, из своје собе, мислећи да се Водабл враћаше.

Ну, убица се не врати у улицу „Basfroi," нити код своје мајке, где га два агента вребаху.

У хајци извршеној у Венсенској шуми, ухватише само неке бедне скитнице, који користише ову прилику, да се мало загреју у полицији.

Понедеоник прође без икаквих новости о одбеглом ниткову. Он неимаћаше новаца, те није могао ни отићи далеко. Да није извршио самоубиство?

Париз беше јако узбуђен због овог гнусног злочина, да се већ у појединим листовима питало, како то да убица није већ ухваћен.

У уторак у јутру, око 9. часова, тек што дођох у канцеларију, веома зловољан, ја то признајем, што се за време ноћи не пронађе никакав траг зликовцу, — на једанпут један од инспектора, сав усплахирен, отвори врата и рече ми:

— „Господине шефе, ево га!"

Пред собом гураше неког прљавог човека, разбарушене косе, бледог и мршавог, који, немогавши да се држи више на ногама, — паде на столицу, рекавши.

— Ја сам тај Водабл; гладан сам!

Видећи пред собом ово бедно створење, сатрвено од умора и мртво од глади, ову звер на умору, која се предаје, — моја срдба паде и пре но што почех да испитујем Водабла, послах да му се донесе један обичан оброк.

Водабл је јео халапљиво. Беше то животиња код које у овом тренутку, као, без сумње, и у ономе, када је убио дете, немаше никаквог човечанског осећаја.

Кад је свршио с јелом, упитах га: шта је све радио од недеље у јутру.

Одмах дође к себи и рече:

— Ишао сам у „Villeneure — Saint — Georges", па пошто нисам нашао рада, вратио сам се у Париз. Код баријере „de l' Etoile" зарадих неколико су-а, помогавши да се истовари једна кола са угљем. Тада сам купио мало хлеба и кобасица и то јео. По што сам лутао по Паризу, немајући чиме да платим прибежиште. У јутру сам се нашао пред Лионском, станицом, где сам клонуо од умора, заспао на некој клупи. Са једним су-ом, који ми је претекао, купио сам један број новина и у истом прочитао, како се говори, да сам извршио силовање над малом Александрином. То је лаж! Ја сам је само убио! То сам дошао да вам кажем. Пошто, због умора, нисам могао доћи нешке довде, узео сам фијакер; он је доле, наредите да се исплати!

Тада ми исприча злочин са ужасним цинизмом, оставши тврдоглав само при једном факту — тврђењу, да није силовао девојчицу.

— Када сам онога јутра дошао својој метреси, затекао сам само малу Александрину. Знајући, да ме њена мајка вараше, виђајући понова њеног старог љубазника, хтео сам да присилим Александрину да ми каже, шта се догађаше у кући кад ја тамо не бејах, ну како то мала не хтеде да ми каже, ухватио сам је рукама за врат и стегао. Наскоро се она више није мрдала. Видевши, да не даваше више од себе знаке живота и да сам је удавио, гурнуо сам је под кревет, да бих се је отресао. Ето, то је све!

Г. Анкетил, судија, коме беше поверено вођење истраге по овој афери, и ја одведосмо Водабла у Морг.

Несрећник хладно посмотри јадно мало тело. Није било могуће приметити на његовом лицу ни један једини покрет од страха или узбуђења. Порицао је још увек, веома одлучно, дело силовања.

— То је дело неко други извршио, пошто је она већ била умрла, узвикну он.

И до последњег тренутка није се махнуо овог глупог порицања.

Поротни га суд осуди једногласно на смрт и 2. јуна 1890 године, при изласку сунца, његова глава паде на пијаци Рокетској.

Злочин Вобуров још гаднији, ако је то могуће, од злочина Бодабловог, — може бити испричан само са крајњом обазривошћу, јер он износи у потпуној ругоби оно што се може назвати модерним „Содомом".

4. новембра 1891 године, Г. Вашрес, комисионар, силазећи у подрум куће у којој становаше — у улици „de Charonne" спази иза неког заклопца од сандука, скривену обезглављену лешину.

Беше то лешина неког омаленог и суваљавог младића од једва својих 25 година.

Врло мало крви беше по земљи, а на телу не беше друге ране сем неправилног пресека на врату, који као да џепним ножем беше исечен.

Пођосмо за траговима од крви, који нас одведоше до уласка у подруме, где нађосмо читаву локву усирене крви. Беше очевидно, да је тело на овом месту било обезглављено, ну, по свој прилици, на томе месту није био извршен злочин, јер се не наиђе никакав траг од борбе, нити ма какав знак од оних познатих врцања крви, која производи, како веле лекари, пресек гркљана на живом бићу.

Кад приспех са Г. Аталеном, судијом, коме беше поверена истрага, отпочесмо са испитивањем, да ли је нестао какав кирајџија из дотичне куће.

— Не, одговори кућна чуварка, давши нам списак сталних кирајџија.

Ну у њеној изјави беше и једна својевољна празнина, јер није хтела да призна, да је једном од кирајџија — Јосифу Вобуру — без знања сопственика куће, одобрила да спава у једној од соба за издавање.

То беше учинила на молбу тетке Вобурове, једне, у осталом врло поштене жене, која становаше у истој кући.

У почетку нам, наравно, беше немогућ обавестити се о нетачности изјаве кућне чуварке. Проведосмо скоро цео први дан слушајући некорисне исказе, кад од једном, извесно лице достави ми брбљање једног детета, које ми привуче пажњу.

Ћерчица госпође X., тетке Вобурове, беше рекла једној од својих другарица:

— Мама је страшно грдила ујку Јосифа, што се вратио са једним пијаним човеком!"

Брзо предузех истрагу и дознадох заиста, да Јосиф Вобур становаше у кући под условима, које мало пре горе изложих. Саслушана госпођа X. говораше енергично против исказа детињег, док дете, испитано без присуства мајчиног, оста при ономе, што беше рекло.

Г. Атален и ја, решисмо се онда да учинимо велики корак — ухапсимо Вобура, раденика на искрцавању еспапа из лађа човека страшног изгледа, који се збуни и после неколико тренутака призна, да је био довео код њега једно лице, давши нам о истом, у осталом, лажно име и лажну адресу.

Наредисмо тада, да нам се понова доведе госпођа. X; беше већ скоро поноћ.

— Ох, Боже мој узвикну она, кад сазнаде да њен нећак беше признао оно, што је она одрицала.

„Опростите ми, што сам лагала, *да неби правила неприлике* кућној чуварци!

Да, да, мој се нећак оне ноћи вратио са једним од његових другова, званим Бутри. Обоје беху пијани и направили су такву нечистоћу по крветкским чаршавима, да их је Јосиф сам однео на прање, да ја то не би приметила.

Овога пута бесмо на доста озбиљном трагу, по коме је ваљало ићи до краја.

Преко ноћ пронађе се адреса Бутријева, који становаше у хотелу „de l'Epoque" — „passage Raguinot" — где нас известише, да има већ неколико дана, од како га је нестало.

Човек неки, са каскетом од коже видрине, беше дошао да га тражи једног дана, и од тада га више нису видели.

Заиста, Јосиф Вобур носаше обично такву каскету, коју имађаше и у моменту хапшења.

Па ипак, он одлучно одрицаше, да је извршио злочин.

— Будите спокојни, говораше он, пронаћи ће се Бутри, јер је отишао до његовог пука.

На несрећу Вобурову, нађосмо у соби његовој ципеле и шешир, које му ствари не припадаху и које не беху ничије друге до Бутријеве.

— Он ми их је дао, пре но што је отпутовао, завршиће Вобур, остајући непрестано при овим његовим наводима.

У исто време стигоше ми доста занимљиви извештаји, прикупљени по крчмицама у околини „place Maubert-a," које по-

сећиваху Бутри, Вобур и други истоварноци робе са лађа и дереглија.

— Беху то два присна друга, рекоше агентима, тако чак присна, да их зваху „Павле и Виргинија.“

Давши обавештења агентима, другови Вобурови и Бутријеви завршише овако:

— Бутри беше голобрадо момче, а Вобур се враћаше из Африке! Ето, у томе лежи све!

Пронађе се и нека жена, продавачица куване кафе, којој Вобур беше дао постељне чаршаве на прање, ну све је то био само један скуп нагађања. Нама је требао какав стваран доказ, који би присилио Вобура да призна злочин.

То би антропометријска служба, која нам га прибави.

Код имена Бутријевог, кога једног дана ухапсише због увреде агената, нађе се антропометријска забелешка, чија садржина одговараше лешини.

Ово доказује, да антропометријски подаци могу бити каткад врло корисни.

Најзад се Вобур реши да призна.

— Е, па добро, узвикну он, јест ја сам убио Бутрија!

За тим нам исприча свој злочин, тврдећи да је 4. дана раније пре открића лешине, пошто је вечерао и провео ноћ са Бутријем, овај тражио да спава код њега, и да га је он онда и одвео у улицу „de Charonne“.

— Око поноћи, рећи ће Вобур, бих пробуђен услед јаког удара по образу. Махинално и још у сањивом стању, окренух се и шчепах Бутрија за врат. Морао сам га врло јако стегнути, јер кад се сасвим разбудих и ослових га, не одговори ми. Продрмусах га, ну он се не покрену. Уплаших се јако, те да не би спавао поред лешине, зграбих тело Бутријево и метнух га под кревет.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Један писар полицијски, на расправу нашу у 40 броју «Полицијског Гласника» од ове године, односно наплате таксе по § 23. грађанског судског поступка, упутио нам је питање следеће садржине:

«На питање једног општинског писара, «Полицијски Гласник» у своме 40 броју објаснио је: коју и какву таксу општински судови наплаћују по грађанским споровима. према § 23 грађанског судског поступка.

«Али ова ствар изазива још и ова питања:

«По чему и по каквом праву општински судови наплаћују таксе по грађанским споровима унапред, од тужилачке стране, кад се пре свега не зна унапред, која ће страна спор изгубити, а § 23 грађанског судског поступка, изриком вели, да те таксе плаћа губећа страна, а међу тим се незна колика ће та такса бити т. ј. колико ће се позива печата и табака артије потрошити — онда како се могу те таксе унапред наплаћивати.

«Досуда судска, која долази после извиђеног спора: да губећа страна накнади све трошкове оној страни која је таксу унапред положила, налазимо да није правилна и да не одговара пропису § 23. грађанског судског поступка.»

Према томе дакле, овај писар мисли, да је ова практика општинских судова — односно наплате таксе по грађанским споровима унапред, од тужилачке стране, неправилна, и тим поводом моли нас за објашњење по овој ствари.

На ово питање ми му дајемо следеће објашњење:

Ма да прописом § 23 грађанског судског поступка није прецизно казато: да ли ће општински судови од тужилачке стране дотичну таксу унапред наплаћивати, као и колико ће та такса. по свршеном спору, изнети, ипак је, по нашем мишљењу, правилна радња општинских судова у овоме погледу.

Овакво гледиште основано на тој основи: што према закону о таксама, који је доцнији од грађанског поступка, и првостепени судови, такође за грађанске спорове који су већи од 200 динара, ову таксу унапред наплаћују, а, општински судови, треба да су у том погледу једнаких права са првоспепеним судовима, кад они обоје по једним истим законима и грађанске спорове суде. Осим тога, општински судови и по самом закону о таксама имају на то право, јер је тај закон у свом VII делу под ТБр. 97 а. обухватило и оне таксе о којима је реч у § 23 грађанског судског поступка, а по том истом закону (о таксама) *морају се све таксе унапред наплаћивати,* па по томе и оне о којима је реч у § 23. грађанског поступка. На тај и такав само начин, општински судови могу осигурати својој општини и оне приходе од такса, који се према тачки 3. члана 38 закона о окружним, среским и општинским буџетима, — сваке године морају предвиђати у општинским буџетима, за подмиривање расхода.

* * *

На питања једног општинског писара одговарамо му следеће:

I

По члану 8. тачке 4. закона о уређењу сиротеничког стања, има се наплаћивати за чиновеђство при венчању и то:

а) од лица која плаћају више од 30 динара непосредне порезе 12 динара;

б) од лица која плаћају до 30 динара, а више од 15 динара, непосредног пореза на годину 6 динара; и

в, од лица која плаћају испод 15 динара, непосредног пореза 3 динара.

II

По тачки 8. таксене тарифе у закону о таксама на све признанице. квите ма у ком виду издане, којима се примање новчано за измирење обвезе или тражбине потврди, изузимајући трговачку преписку (коресподенцију) бонови, чекови, кад се издају на пријем своје сопствене суме, — наплаћује се по 0.10 дин.

С тога, судови општински, када по својој дужности врше мâ какву исплату *приватнима*, и мâ у колико било суми, морају наплатити од свакога, који што има да прима, таксену марку од 0.10 динара, и, прилепити и поништити, било на признаници било на акту на коме дотични ставља пријем суме, коју је имао од суда примати.

На питање једног општинског писара, да ли су и финансијски пограничні стражари дужни кулучити приликом каквих јавних општинских или опште-народних послова, или не, — ми му одговарамо: да су они, расписом Господина Министра Унутрашњих Дела од 4. маја 1900 године П№ 9052, ослобођени кулучења. Тај распис од речи до речи гласи овако:

«Начелству округа . . . . . .

«Госп. Министар финансија писмом својим од 3. пр. месеца УБр. 6623. доставио ми је: да многе општинске власти разрезују кулук и на оне своје пореске главе, које су у служби царинској, као фанансијски пограничні стражари, па ме је молио за наредбу, да се они тога терета ослободе.

Усвајајући разлоге које ми је Г. Министар финансија по овој ствари изнео, и узев и сам у обзир: да финансијски стражари, као чувари државне границе, врше поред финансијске још и чисто војничку и санитетско-полицијску службу, услед чега се они сматрају као војници сталнога кадра, и као такови чланом 232 царинског закона ослобођени, за време службе у финансијској стражи и од вежбања у редовној и народној војсци а опет по тач. г. члана 70. закона о непосредној порези ослобођени су и од личне порезе, те тиме изједначени са војницима сталнога кадра, — ја овим наређујем свима полицијским и општинским властима, да финансијске пограничне стражаре ослободе, како од личног кулучења, тако и од плаћања прireза за кулук, за све време, док су они у служби финансијске страже.

Нека начелство ову моју наредбу одмах саопшти свима полицијским и општинским властима у своме подручју, и, нареди им, да по истој тачно поступају».

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Тихомир Жуњић, бив. старешина поштанско-телеграфске станице у Пожези проневерио је 46.433·21 динара државног новца, с којим је по званичној дужности руковао, и побегао.

Он има 30 година, стаса је високог, добро је развијен, смеђ је у опште, нос му је кукаст. И ако се дефраудант Тихомир за сада налази у Плевљу — Турској, — ипак му износимо слику у данашњем броју, једно с тога да би свет

видео ово чудовиште, а и за то, да би наше пограничне власти према турској упознале добро овог неваљалца који, преко писама поручује, да ће са чежњом упасти у Србију. Слику ову добавили смо непосредно из Плевља, камо се дефраудант и фотографисао.

Јован Стојимировић, земљод. из Липа, ср. подунавског, који је, као 17-год. осуђеник, био у затвору смедеревског првостепеног суда због опасне крађе и покушаја убиства, побегао је из затвора 15. тек. месеца. Он има 28 год., средњег је стаса, округла лица, малих и црних брчића, у оделу је сукненом. Смедеревски првостепени суд депешом Бр. 32.571, моли за најживље тражење овога, по све опасног зликовца, кога, у случају проналаска, треба под јаком стражом спровести или суду, или управи града Београда с позивом аа акт Бр. 34.357.

Новаку Аранђеловићу, из Милошевца, среза орашког, украдена су, ноћу између 22 и 23 тек. месеца два коња, од којих један има 3 год. и длаке је отворенс доратасте, а други 2 године са длаком мрко-доратастом. Начелник ср. орашког актом Бр. 14.843, моли за тражење крадљивача и покрађе. Акт управе града Београда Број 34.728.

Матијас Пихлер, родом из Шопорна у Аустро-Угарској, коњушар по занимању, окривљен је код управе града Београда због више крађа. Он има 27 год,, средњег је стаса, округла лица, кестењаве косе, очију плавих, носа и уста обичних. За Матијасом, који је у бегству, наређује се тражење.

Акт управе града Београда Бр. 20.930.

Михајло-Милан Стојановић, родом из Аустро-Угарске, извршио је, ноћу 13. и 14. тек. месеца, разбојништво са убиством у селу Владимировцима, среза посаво-тамнавског, и побегао. Он има 60 година високог је стаса, развијен, просед, очију црних, бркова малих, без браде је. Од одела има на себи један стари капут и панталоне, на глави јагнећу шубару, а на ногама банатске опанке. За убицом и разбојником наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести под јаком стражом начелнику среза посаво-тамнавског с позивом на депешу Бр. 9049, или управи града Београда с позивом на акт Бр. 27928.

Илија Манојловић, родом из Новог Сада по извешћу Аустро-угарских власти извршио је тамо више опасних крађа и побегао у Србију. Он има 35 год., средњег је стаса, високог чела, косе и очију црних, лица округла, говори српски, немачки и мађарски. Управа града Београда актом Бр. 29.949 позива све полиц. власти, да овога крадљивца у својим домашајима потраже, а у случају проналаска њој стражарно спроведу.

Драгутин Јовановић, бив. бакалски момак, а у последње време келнер, извршио је 30. пр. мес. једну опасну крађу у Београду и побегао. Он има 16—18 година, средњег је стаса, плав; у оделу је отворене боје. Кварт дорћолски, који води истрагу по овој ствари, моли све полициске власти, да Драгутина у својим домашајима живо потраже и пронађеног њему стражарно спроведу. Акт управе града Београда Бр. 23150.

Раденко — Маринковић Милосављевић, Тома — Тодор Марковић и Ранко Н., цигани скитачи, решењем пожаревачког првостепеног суда стављени су под поротни суд и у притвор због опасне крађе. Раденко има 50—60 год., повисок је, плав, сед на десној руци има ожиљак од секире; занима се џамбасењем, калајисањем и прављењем ножица. Тома има до 30 год., омален је, дежмекаст, црномањаст, образа округлих, брија се. Ранко, чије се презиме није могло сазнати, има такође око 30 година, високог је стаса, црномањаст, образа округлих, носа мала, бркова црних и кратких. Пожаревачки првостепени суд актом својим од 25. пр. месеца Број 34.732, моли све полициске власти за најживље тражење ових крадљивача, које у случају проналаска, треба стражарно спровести поменутом суду, или упр. града Београда с позивом на акт Бр. 23.391.

КО ЈЕ ОВО?

Овај леш, нађен је 29 октобра т. г. у колеби винограда Јордаке-а Георге на 3 километра даљине од жилавске општине у краљевини Румунији. Покојник је убијен револверским метком у десно слепо око. На лешу нису нађени никакви трагови који би утврдили идентичност, но по оделу држи се да је неко од оних радника који из Србије иду у Румунију ради печалбе.

Краљев. Срп. посланство у Букурешту умољено од румунских полиц. власти доставило је преко министр. спољ. послова ову фотографију ради публиковања и проналаска идентичности.

Министарство унутрашњих дела актом ПБр. 29119 наређује полицијским и општинским властима нарочито у окрузима одакле наши сељани прелазе у Румунију, — да у својим круговима распитају је ли овај леш ког нашег поданика, па да о резултату известе Министарство с позивом на горњу нумеру.

ТРАЖИ СЕ

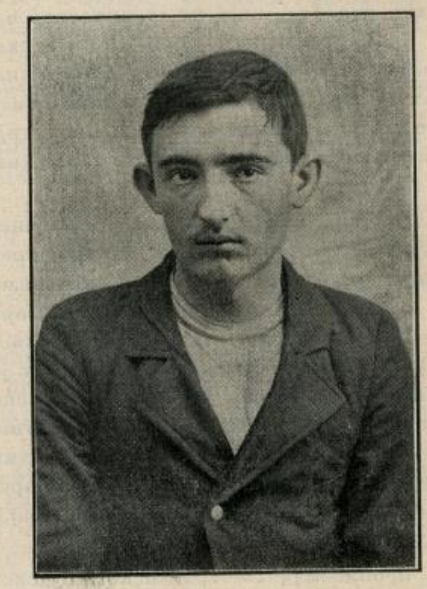
Тошу Тасића, бив. келнера, који је 9. тек. месеца одбегао од своје куће, — тражи кварт савамалски актом од 14. тек месеца Бр. 9605. Ко о њему буде ма шта знао, нека о томе извести поменути кварт, или непосредно управу гр. Београда.

Милена кћи Мите Илића, из Липовице ср. лесковачког отишла је 13. ов. мца. по подне од куће незнано где.

Милена је стара 16—17 год. раста омаленог, лица округлог, црномањаста, косе црне, од одела носи, сељачку белу пртену вртарку. Мало је сулуда — шашава али кад је ко лепо запита одговара. Начелник среза ласковачког актом Бр. 22.382 моли све полициске власти да Милену изволе потражити, и у случају проналска да је упуте начел. ср. ради предаје њеној фамилији УПБр. 34.934.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Миленко Пузовић, родом из Ваљева и бив. слуга код г. Димитрија Кумануди, чиновника из Београда, извршио је овоме, ноћу између 15 и 16. тек. мца. опасну крађу том приликом, украо и однео 750 динара у српским новчаницама. Одмах сутра дан, по извршеној крађи, Миленко је ухваћен и решењем кварта вгачарског стављен под кривичну истрагу и у притвор. Како кварт сумња, да је Миленко сем ове крађе, извршио и још неке друге, — то му износимо слику и молимо, како власти тако и приватна лица која о њему буду ма што знала, да о томе што пре известе поменути кварт, или непосредно управу града Београда с позивом на акт Бр. 34.526.

Садржај: I. *Службени део.* — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Организација санитетске полиције у немачкој; III. *Поучно забавни део:* 1) Лондон ноћу. 2) Похотљиве животиње у људском облику; — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Ко је ово; 3) Тражи се; 4) Из полицијског албума.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ – ТЕЛЕФОН БР. 296.

БРОЈ 52. У БЕОГРАДУ, ПОНЕДЕЉАК 31. ДЕЦЕМБРА 1901. ГОДИНА V

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, а на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за писара прве класе среза рамског, округа пожаревачког Љубомир Кнежевић, писар друге класе среза млавског;

за писара прве класе среза ужичког, округа ужичког Живан С. Станковић, писар друге класе истога среза;

за писара прве класе среза грочанског, округа београдског, Витомир Јовановић, писар исте класе среза мачванског, округа подринског, — по молби;

за писара прве класе среза кључког, округа крајинског, Милан Јанковић, писар прве класе среза поречког и вршиоца дужности полицијског комесара у Мајдан Пеку, — по потреби службе;

за писара прве класе среза деспотовачког, округа моравског, Јован Белимарковић, писар исте класе среза трстеничког, — по потреби службе;

за писара прве класе среза моравског округа пожаревачког: Коста Стојановић, писар исте класе среза косаничког и Војислав Ристић, писар исте класе среза деспотовачког, — обојицу по молби;

за писара прве класе среза тимочког, округа тимочког, Димитрије Христић, писар исте класе среза неготинског, — по потреби службе.

за писара прве класе среза бело-паланачког, округа пиротског, Мијајло Мијовић, писар прве класе среза нишавског, по потреби службе;

за писара прве класе среза нишавског, округа пиротског, Никола Матијевић, писар прве класе среза белопаланачког, по потреби службе;

за писара прве класе среза крагујевачког, Јован Симић, писар исте класе среза колубарског, округа ваљевског, — по молби;

за писара прве класе среза грочанског, окр. београдског, Танасије Нешић, поручник у оставци;

за писара прве класе среза параћинског, округа моравског, Драгутин Гавриловић, писар исте класе среза ражањског, — по потреби службе;

за писара прве класе среза ражањског, округа крушевачког, Љубомир Лешјанин, писар исте класе среза параћинског, — по потреби службе;

за писара прве класе среза темнићског, округа моравског, Владимир Николић, писар исте класе среза рачанског, — по молби;

за писара прве класе среза косаничког, округа топличког, Спасоје Ивановић, срески писар у пензији;

за писара прве класе среза жупског, округа крушевачког, Ђорђе Илић, писар исте класе среза пољаничког, — по молби;

за писара прве класе среза прокупачког, окр. топличког, Риста Протић, бивши срески писар исте класе;

за писара прве класе среза моравског, округа нишког, Ђорђе Димитријевић, писар исте класе среза јабланичког, — по потреби службе;

за писара прве класе среза зајечарског, округа тимочког, Марко Зарић, срески писар у пензији;

за писара прве класе среза добричког, округа топличког, Никола Јовановић, писар исте класе среза прокупачког, — по потреби службе;

за писара прве класе среза јабланичког, округа врањског, Риста Петковић, порезник у пензији;

за писара прве класе среза крајинског, округа крајинског, Михаило Ђ. Тодоровић, писар друге класе истога среза;

за писара прве класе среза моравичког, округа рудничког, Милорад Смиљанић, писар друге класе среза жичког;

за писара прве класе среза подгорског, округа ваљевског, Дамњан Величковић, писар друге класе истога среза:

за писара прве класе среза космајског, округа београдског, Никола Вујић, писар исте класе среза орашког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза бољевачког, округа тимочког, Васа Ђема, бивши срески писар;

за писара друге класе среза лесковачког, округа врањског, Милан Ц. Раденковић, бив. срески писар исте класе;

за писара друге класе среза поречког, округа крајинског а да врши дужност комесара у Мајдан-Пеку Коста Костић, писар друге класе среза кључког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза параћинског, округа моравског, Манојло Лазаревић, ванредни писар прве класе начелства округа моравског и вршиоц дужности писара истога среза;

за писара друге класе среза љубићског, округа рудничког, Драгутин Јанковић, писар исте класе среза посавотамнавског, — по потреби службе, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за писара друге класе среза посавотамнавског, округа подринског, Глиша Ђукић, бивши срески писар;

за писара друге класе среза јадранског, округа подринског, Милан Кнежевић, писар исте класе среза љубићског, — по потреби службе, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за писара друге класе среза златиборског, округа ужичког, Милан Пурић, бивши срески писар;

за писара друге класе среза жичког, округа рудничког, Никола Ванић, писар исте класе среза трнавског, — по потреби службе;

за писара друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Владимир Животић, писар друге класе среза јабланичког, — по молби;

за писара друге класе среза орашког, округа смедеревског, Сава Јокић, писар исте класе среза подунавског, — по потреби службе;

за писара друге класе среза јабланичког, окр. врањског, Стеван Марјановић, бивши срески писар;

за писара друге класе среза мачванског округа подринског, Светозар Плећевић, писар прве класе управе вароши Београда, по потреби службе;

за писара друге класе среза трнавског, округа рудничког, Милутин А. Петровић, бивши полициски чиновник;

за писара друге класе среза јабланичког, окр. врањског, Андрија Станковић, писар исте класе среза добричког, — по потреби службе;

за писара друге класе среза власотиначког, округа врањског, Димитрије Н. Петровић, ванредни писар прве класе начелства окр. врањског и вршиоц дужности писара истога среза;

за писара друге класе среза колубарског, округа ваљевског, Милоје Лешјанин, бивши сресни писар;

за писара друге класе среза златиборског, округа ужичког, Благоје Радовановић, писар исте класе среза ужичког, по потреби службе;

за писара прве класе Управе вароши Београда, Светозар Поповић, писар друге класе среза космајског, — по молби;

за ванредног писара прве класе начелства округа пожаревачког, а да врши дужност писара среза млавског, и прима плату из плате овога, — Димитрије Лукић, ванредни писар прве класе истог начелства и вршиоц дужности писара среза моравског, округа пожаревачког, — по потреби службе;

за ванредног писара прве класе начелства округа рудничког, а да врши дужност писара среза жичког и прима плату из плате овога, — Петар Милићевић, бивши полицијски чиновник;

за ванредног писара прве класе начелства округа врањског, а да врши дужност писара среза пољаничког и прима плату из плате овога, — Марко Ђорђевић, ванредни писар исте класе начелства округа крушевачког и вршиоц дужности писара среза жупског, — по потреби службе;

за ванредног писара прве класе начелства округа крагујевачког, а да врши дужност писара среза јасеничког, истог округа, и прима плату из плате овога, — Станимир Димитријевић, ванредни писар друге класе начелства округа моравског и вршиоц дужности писара среза темнићског;

за ванредног писара прве класе начелства округа крагујевачког, а да врши дужност писара среза расинског, и прима плату из плате овога, — Иван Ст. Лукић, ванредни писар исте класе начелства округа нишког и вршиоц дужности писара среза сврљишког, — по молби;

за ванредног писара прве класе начелства округа нишког, а да врши дужност писара среза сврљишког и прима плату из плате овога, — Милорад Крапчевић, ванредни писар исте класе начелства округа топличког и вршиоца дужности писара среза добричког, — по потреби службе;

за писара прве класе начелства округа рудничког, Јован Перуничић, писар друге класе управе вароши Београда, — по потреби службе, но без права на накнаду путног и селидбеног трошка;

за писара прве класе начелства округа ужичког, Андрија Цветковић, ванредни писар прве класе начелства округа рудничког и вршиоца дужности писара среза моравичког, — по потреби службе;

за писара друге класе управе вароши Београда, Ђорђе Јосимовић, полицијски чиновник у оставци;

за ванредног писара друге класе начелства округа ужичког а да врши дужност писара среза ариљског и прима плату из плате овога, Милан Кондић, бивши полицијски чиновник;

за ванредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза јадранског и прима плату из плате овога, — Гвозден Анђелић, бивши полицијски чиновник;

за ванредног писара друге класе начелства округа подринског, а да врши дужност писара среза посаво-тамнавског и прима плату из плате овога, — Атанасије Николић, писар треће класе управе вароши Београда, — по потреби службе;

за ванредног писара начелства округа рудничког, а да врши дужност писара среза љубићског и прима плату из плате овога, — Милутин Поповић, бивши полицијски чиновник;

за ванредног писара друге класе начелства округа смедеревског, а да врши дужност писара среза подунавског, и прима плату из плате овога, — Јеремија Кокић, ванредни писар исте класе начелства округа београдског и вршиоц дужности писара среза грочанског, — по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства округа крајинског, а да врши дужност писара среза неготинског, и прима плату из плате овога, — Милан Е. Поповић, ванредни писар исте класе начелства округа пожаревачког и вршиоц дужности писара среза рамског, — по молби;

за ванредног писара друге класе начелства округа београдског, а да врши дужност писара среза космајског и прима плату из плате овога, — Мијајло Штуловић, ванредни писар исте класе начелства округа подринског и вршиоц дужности писара среза посаво-тамнавског, — по молби;

за ванредног писара друге класе начелства окр. ужичког, а да врши дужност писара среза ужичког и прима плату из плате овога, — Божидар Јованчевић, писар друге класе истог начелства, по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства окр. врањског, а да врши дужност писара среза пољаничког и прима плату из плате овога, — Коста Пантић, ванредни писар исте класе начелства округа крушевачког и вршиоц дужности писара среза трстеничког, по потреби службе;

за ванредног писара друге класе начелства округа тимочког, а да врши дужност писара среза заглавског и прима плату из плате овога, — Јован Д. Вучковић, бив. полиц. чиновник;

за ванредног писара друге класе начелства округа ужичког, а да врши дужност писара среза ужичког и прима плату из плате овога, — Мирко Гавриловић, писар друге класе истог начелства, — по потреби службе;

за писара друге класе начелства округа тимочког, Димитрије К. Цветковић, ванредни писар друге класе истог начелства и вршиоц дужности писара среза заглавског, по потреби службе;

за писара друге класе начелства окр. пожаревачког, Светозар Павловић, ванредни писар друге класе истог начелства и вршиоц дужности писара среза моравског, округа пожаревачког, — по потреби службе;

за писаре друге класе начелства округа нишког: Манојло Марвић, ванредни писар исте класе начелства округа врањског и вршиоца дужности писара среза пчињског, — по потреби службе и Радисав Крупежевић, помоћник пореског одељења;

за писаре треће класе управе вароши Београда: Стеван Павловић, ванредни писар друге класе начелства округа београдског и вршиоц дужности писара среза грочанског, Велимир Кузмановић, практикант среза звишког, свршени правник, Ђорђе Минцић, практикант начелства окр. врањског, свршени правник и Љубомир Мајсторовић, свршени правник;

за писара друге класе начелства округа моравског, Драгољуб Ђ. Јовановић, практикант среза деспотовачког;

за писара друге класе начелства округа ужичког, Василије Николајевић, практикант среза жупског.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. децембра 1901. године П№ 29.886. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 12. закона о пословном реду у Државлом Савету, одобрено је решење Савета од 30. новембра ове год. бр. 4874. које гласи:

да се Филип Томић, свештеник ковиљачки, родом из Берана, у Старој Србији, и поданик турски, по молби својој, прими, у српско поданство, заједно са својом женом Лепосавом и малолетном децом: Владимиром, Михаилом и Даринком, изузетно од §. 44. грађанског закона, као досадашњи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 14. децембра 1901. године П№ 29.287. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела, постављени су:

за лекара среза посаво-тамнавског, округа подринског, Марко Марковић, лекар среза тамнавског, округа ваљевског, по потреби службе;

за лекара среза тамнавског, округа ваљевског, Сима Говедарица, лекар среза рађевског, округа подринског, по потреби службе;

за контрактуалног лекара среза таковског и качерског, округа рудничког, са седиштем у Горњем Милановцу Д-р Васа

Михајловић-Пољански, контрактуални лекар среза космајског, округа београдског, по потреби службе;

за лекара среза космајског, округа београдског, са седиштем у Младеновцу, Д-р. Милутин Перишић, доктор целокупног лекарства и бив. државни питомац; и

за лекара среза рађевског, округа подринског, Д-р. Миливој Ранковић, доктор целокупног лекарства.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 22. децембра 1901. године П№ 12.825. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Александра I, на предлог Министра унутрашњих дела постављени су:

за писара прве класе среза трстеничког, округа крушевачког, Јован Н. Мијајловић, бивши срески писар исте класе;

за писара друге класе среза лепеничког, округа крагујевачког, Милован Јовановић, бивши срески писар исте класе;

за вапредног писара друге класе начелства округа ужичког, а да врши дужност писара среза рачанског и прима плату из плате овога, — Мијаило Томић, бив. полицијски чиновник.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела 23. децембра 1901. године П№ 30.008. у Београду.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

НЕКОЛИКО НАПОМЕНА

О ОРГАНИЗАЦИЈИ ОПШТИН. ВЛАСТИ С ОБЗИРОМ НА НАЧЕЛО САМОУПРАВЕ

7

После изнетих напомена о потреби и довољној спреми и нарочитој моралној исправности, која треба да је заједчена у квалификацији општинске власти, било би на реду изложити ближе услове, у којима би таква квалификација била садржана, па да ипак може остати начело, да се органи општинске власти, у колико се јављају као представници самоуправног режима, бирају из њихове грађанске средине, да су они као кандидати могући у оваквој средини, која их бира и да услови такве кандидације не буду толико тешки, да одстрањују већи део грађана од права да буду за чланике општинске изабрани.

Ови обзири треба да добију примене само у границама надлежности општине као самоуправне власти. Ван граница те надлежности, примени ових обзира не мора да буде места у начелу, јер сав остали део надлежности, који начелно припада државној власти, па је само на законској основи пренет у надлежност општине, нема никакве везе са самоуправом, па зато ни са правом грађана, да они учествују у практици те надлежности или да они у смислу самоуправног режима контролишу је ли таква практика добра или не. Због тога, државна власт, без икакве начелне повреде самоуправе и као правног и као политичког појма, била би у праву, да за сву ону надлежност општинских власти, која није самоуправне природе, поставља сама нарочите органе и да им одређује услове за јавну службу у општини. Кад се имају на уму ранији наводи. да се, у нас, у практици, надлежност општине, као самоуправне власти скоро и не опажа испред огромне и скоро искључиве надлежности коју она врши као административни орган државне власти, онда, начелно говорећи, не би се с јаким разлогом, могло нападати наше позније законодавство, којим је изборно начело замењено са актом постављања општинских органа и надлежност за то пренета на државну власт. Надлежност која припада самоуправној власти, тешко, да је што претрпела, а ван тога, не би се могло ни улазити у приговоре да је организацији општинске власти нанета каква начелна повреда, која се с гледишта државног права не би могла правдати. Питање би могло бити само о томе је ли нова организација изведена како треба, па да се њоме загарантује оно што је за јаку општинску власт, у нас, за наше прилике, потребно. И ми можемо одговорити, да се није успело. Било би много доследније, да се је систем постављања извео на основи са свим друкче квалификације особља општинске власти, која би обезбедила и више писмености и у опште више моралне подобности кандидата. Кад је већ законодавство стало на гледиште, да се начело изборно замени постављањем, па би се то, у главном, и могло правдати оном надлежношћу, коју имају наше општинске власти, онда би било и више доследно таквом разлогу, а очевидно и од много веће јавне користи, да се је за такве положаје прописала озбиљна квалификација, по којој би бар општински председник, по несумњивој законској предпоставци, био довољно способан за резумевање и јаку, озбиљну примену општинске власти у свима моогобројним односима, у којима се њена надлежност јавља.

Цео систем у практици је изгубио значај баш због тога, што се о таквој потребној квалификацији није водило рачуна, јер по свима сеоским општинама, обичан селски грађанин, често сасвим неписмен и даље је био једини кандидат за општинског председника; а због тога, опет, у народу је таква новина схваћена само као резултат тежње, да власт хоће да има за председника општинског, не у истини кориснијег, јачег човека, већ само оног, који би више одговарао њеним политичким тежњама. Та се погрешка, која је целу новину у основи компромитовала не може правдати ни обзирима тежње, да се сеоским грађанима дâ општинска власт из њихове средине, јер тај захтев има вредности при начелу изборном и саставни је део самоуправе а није био потребан онда, кад је изборно начело уништено; иначе, не би се могло разумети, зашто у варошким општинама тај исти услов није био потребан.

(Наставиће се)

ЖЕНА ПОД ИСТРАГОМ

(Свршетак)

Исто тако једна веома важна особина женâ, за час је и њима оскудност у објективности. Гонкур мисли, да жене у ствари увек виде само личност као и да њихово схватање извесне ствари зависи само од симпатија, које за личност везују. И то је тачно. Нека само ко покуша, да једној жени исприча неки кривични догађај, за који зна да ће је поуздано заинтересовати, али само у коме би се личности са А. и Б. означиле! „Ко су ти људи?“ „Шта су?“ „Колико им је година?“ и т. д. најпре се море на ово одговорити. Отуда и различно схватање једнога истога догађаја према томе, кога се он тиче. Стога ми баш у овом погледу доживљујемо најневероватније ствари, које су само зато мало опасне за посматрање извесних кривичних случајева, што и сувише јако падају у очи. Замислимо само да једна жена описује неку кавгу између два човека или две партије; нека су обе стране подједнако прошле, нека су обе подједнако јаке биле и исто оружје имале и нека дотична сведочица ни једнога од противника није раније познавала, то ће она ипак у своме описивању своју наклоност одмах на једну страну окренути, само ако случајно један од њих има лепше очи или је већи и џентлмен“; или супротно, ако је ма којим начином пробудио њено нерасположење. Баш при таквим случајевима најјасније се показује бајка о причању „голих факата“ и стога ја још једном понављам: голи факти се никад не причају; суд и закључак увек се у њих увуку. Кад кад се може разликовати прави факт од онога што је закључено, али је то врло ретко и увек непоуздано. Много се боље долази циљу, кад се најпре тачно утврди има ли сведочица ма каквих обзира према којој страни, што се у множини случајева дешава, јер је жена врло ретко при распри незаинтересована; затим, кад је ово случај треба захтевати да се испричају све могуће појединости, да би се било начисто са положајем сведочице према самој ствари. Начин схватања сведоковог важнији је него и његово схватање самога догађаја. Ствар је ту у осталом лакша него што се мисли: треба сведочицу само кратко време пустити да што опширније прича, не навађујући непрестано да што пре „пређе на ствар“ и оставити јој да сама бира шта ће рећи, па ће се одмах бити ван сваке сумње на којој је она страни; а кад се већ зна ово, онда је лако наћи мерило према коме ће се примати оптужења за једну и оправдања за другу страну.

Све се ово исто, наравно, догађа и тада, кад се ради не само о појединоме противнику или завађеној партији, него и о ма каквом делу некога; је ли га Један учинио, она ће га ис-

причати што је могуће црње, а је ли то само био Други, непрестано ће га оправдавати. При овоме није потребно ни да је на једној страни било ма чега, што би посматрачици пало у очи; довољно је да су симпатије и антипатије макар и из ранијих доживљаја, из онога што се прочитало или чуло. Баш као што је читачица романâ, једноме јунаку најнаклоњенија, док другога с највећом мржњом гони, тако се и сведочица игра са својим фигурама, при чему се дешава да нађе како је убилац „тако мушки“ дело извршио, а убијени и иначе да је био само „досадни филистар“. Овде нарочито не може се никад бити довољно опрезан.

Нико неће рећи, да се све ово изнесено само код жена догађа, али ове форме кад их људи употребе никад нису тако простране и јасне — разумљиво и разговетно оне се опажају само на менама.

2. *Суђење.* Dr. Рихард Авенарије прича неупоредљиву историју о једном енглеском брачном пару, које се препираше о крилима анђела. *Он* мишљаше да је то прилично сумњиво, да они баш имају крила, али *Она* одређено објасни: „That must be“[1]) — Од када ја знам за ову одличну причицу, она ми увек пада на памет кад год испитујем какву сведочицу, образујући ми у неко време и објашњење за многе догађаје. „That must be“ вели жена кад нема никаквих разлога, „That must be“ вели она кад јој је свако аргументисање досадио, „That must be“ вели она кад јој је дотични догађај нејасан, кад не разуме начин доказивања другога, и „That must be“ вели она и онда, кад има ма какву намеру — на жалост само она то по правилу одене у бујицу речи, која увек изазива помисао: Да је то само она учинила као она добра енглескиња; и да је још казала „That must be“ — било би исто. Отуда долазе велике тешкоће, с којима се сваког дана сусрећемо, кад од жена хоћемо да дознамо ratio sciendi. Ми чујемо масу ствари често изненађујуће и важне садржине и само кад покушамо да дознамо, од куда сведочица све то зна, одмах добијамо за одговор: „That must be“ у свима варијацијама, почевши од немога слегања раменима, па све до бујице речи без икакве садржине. Опасност је у томе да се неискусни иследник не обмане због одређености изражавања и не помисли: једна жена, која тако одређено говори, мора за то имати основа, и само јој недостаје окретности да их изнесе. Таква погрешка није одвећ опасна, кад дело нема никаквих даљих последица; али ако иследник „неокретној“ сведочици прискочи макар са једним: „ви мислите тако, јер...“ или „ваљда зато, што...“ — то ће сведочица само ако није одвећ тврдоглава, рећи: да, и на тај се начин тада рађају привидно потпуно основана саопштења, за која би се међутим, само да се мало више пажње било обратило, одмах видело, да нису била ништа друго, него оно потпуно неосновано: „That must be.“

Оваква неоснована саопштења жена јављају се сразмерно ретко онамо, где се одваја, разлучује и разчлањује; где се аналитично регресивно поступа. Жене могу много пре саопштити и наћи: решења и обележја; а што се може и разуме, то се такође може и основати. Њима су много тежа свака састављања, зближавања и замршавања, поступање синтетично и прогресивно. Са овим се слажу нарочито она важна саопштења, учињена о женама које студирају. Лафит нарочито уздиже, што жене на медицинским испитима баш тамо не успевају где је потребан синтетички дар, потврђујући у исто време речено гомилом саопштења чињених о суђењу жене нарочито у супротности према човеку. „Жени више импонује и најмањи успех него најсилнија тежња“ — у томе није неправедност, није површност, са анализом тече упоредо и синтеза: Појединo садашње она гони, али будуће напредке, који тек постају, схватити и на будућност повучену промену есконтовати или макар само и ценити, то она не може.

Отуда и силне промене у исказима жене, кад се сумња појачава и пада. Жена која данас може рећи стотину основа за кривицу тешко компромитованог кривца у стању је сутра све на супрот обрнути, само ако јој се саопшти, да је кривцу пошло за руком да један alibi — доказ учини вероватним. И исто тако: има ли оптужаба да забележени један успех, то ће ранија оправдања често постати најопаснија оптужења.

Али баш овде има то своје границе на којој жена застаје, или чини обрнуто, јер се и она, као и сви слаби највише од тога страши да *иследње конзеквенце извуче*. Стари идеалист за Социјализам и женску Еманципацију Леру (Leroux) вели доста јасно: „Кад би се злочинци предавали женама то би их оне у првом наступу гнева све побиле; а кад би се причекало толико да се овај наступ утиша, оне би их све ослободиле.“ Први моменат објашњава се лаком раздражљивошћу, страсношћу и њиховим инстиктивним осећајем праведности, који за злочин одмах захтева освету; други пак тим, што наступа реакција онога последњег енергичног закључивања — праву, истинску дакле правду, оне не познају. „Људи се“, вели Шилер, „управљају према разлозима, женин суд је њена љубав. Жене могу само љубити и мрзити, али бити праведне и кад не љубе, ову вештину оне неће никада ценити ни научити.“ Како се само често чује од жена питање: да ли ће се оптужени баш на њихов исказ са свим осудити или ослободити? и потврди ли се оно само, видеће се да је оно по правилу последица, рестрикција исказа, ценкање и тумарање, стање, које се никада не сме из очију губити. Хоће ли се дакле од жене да чује истина онда се мора најпре добро разумевати у томе: у право време отпочети и, што је још важније, у право време престати. У опште дајемо право Старо-тосканској изреци: „жене су мудре кад несвесно поступају будале кад размишљају.“

Да жена иде у крајност кад сама захвата у злочин, познато је. Може бити оправдано и то, што модерни писци покушавају да мању интелигенцију жена објасне социјалним погодбама, одакле се опет може објаснити и то што женин пут променама у Milieu-у иде даље. И овде је она изузетак, који увек води у екстремност. То је рекао још и Ришеље: „Једној жени, па ма то била и побожна никад недостаје у лукавству да се опрости сведока, који је терети“, и италијански позитивисти примају неизбројне случајеве о томе да је у најкомпликованијим злочинима, на врло карактеристичан начин њихов план увек од жена потицао и, што је колико тачно толико и важно да „жене, ако су само један злочин учиниле, одважују се на најразличније деликте, често без никаквог циља“.

У овим околностима наћићемо можда по који пут објашњење за иначе потпуно непојмљиве злочине, па можда чак и опомену, да је први злочин од жене извршен. Ипак као да има неког задовољства у злочину коме се подаје, кад се првим делом преграда прекрши!

3. *Свађа са женом.* Додајемо овде још и ову малу главу, коју намењујемо најмлађим неискусним иследницима. Нека нас само добро разуму, јер нема ничега што јаче подстиче и поучава него препирање са вештим и образованим женама о темама које вреде препирања — само што ми у служби таквих обично не доживљујемо јер 90% жена које код нас сведоче обично су из најнижег реда, а са овима препирати се нити је поучно нити хвале достојно. Ми два пута долазимо у положај да се у званичној дужности са женама препиремо. Једном кад осумњиченог кривца хоћемо да уверимо да јој је кривица већ доказана и какве бесмислице у њеним саопштењима леже, и други пут кад се са неком сведочицом мучимо да јој докажемо да она мора знати нешто, за шта она par tout неће да зна; кад јој хоћемо да преставимо нетачности у њеним закључцима и кад је у ватри за добру ствар хоћемо да одведемо онамо, где нам је за даље потребна. Старим правилом: „подај жени право и она одмах увиди своје неправо“ у овом положају не можемо се користити, и започне ли само неискусни веселу борбу речима — подлеже одмах и ствар тада трпи увек и без изузетка. То су искусили многи, који су живот познавали, па и ако нису били криминалисти. „Ко са женама диспутује“; вели Берне, „је као онај, који непрестано мора дереглију да испражњује“. Једна пољска пословица вели: „шафран не можеш гребенати као ни жену уверити“; а једна сардинска изрека: „Три су ствари тврдоглаве: овца, магарац и жена“.

Остати пасиван на супрот овој тврдоглавости није лак задатак иследникова; али ко хоће да ради за интерес службе и у исто време ни мало времена да изгуби, тај нека остави начелно и без изузетка свако расправљање сваку распру са сведочицом. Нека он сто пута има уверења, да ће битно моћи помоћи ствари, само кад му пође за руком да жену убеди — ово „кад“ никад неће наступити. И кад неко истински верује да је једну жену заиста убедио, то је могло бити само привидно, или за тренутак, или је најзад у заблуди, што је толико наиван да ју је

[1]) „То мора бити.“

заиста убедио. Јер и то припада у лукавство жене, што она ради тренутне користи, да би човеку показала своје допадање и хоће да се покаже убеђена — али је он зато тада у најнепоузданијем положају, у који у том правцу може допасти.

*

Скупимо ли заједно све, што о жени знамо онда можемо рећи укратко: жена нити је боља нити је гора; ни мање ни више вредна од човека; она је само нешто друго од њега, и као што је све у природи за *свој* циљ најбоље створено, тако је и са женом. Циљ њеног бића друкчији је, као и онај човеков, и с тога она и јесте нешто друго од њега.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ПОХОТЉИВЕ ЖИВОТИЊЕ У ЉУДСКОМ ОБЛИКУ

— ИЗ ГОРОНОВИХ МЕМОАРА —

Прев. **Д. Ј. Антула**
СУД. КАПЕТАН.

(Свршетак)

Одмах се видело, да у његовој причи имађаше врло мало истине.

Вобур продужи причање наводећи, како је до недеље остала тако лешина под креветом, на коме спаваше убица. У недељу преко ноћ намисли, да се ње отараси.

Са ужасним цинизмом исприча потом, како је снео тело у подрум и како је извршио отсецање главе.

У два часа у јутру беше извадио тело Бутријево испод кревета и метнуо га на раме. Босих ногу, без свеће, пипајући у мраку, сишао је низ степенице, прошао кроз двориште и дошао до подрума. Налазећи се још увек у мраку, решио се да силази завојицом, ну на по пута посрну и лешина му се откотрља до подножја степеница. И сам се откотрљао и пао ну, већ у пола распаднуто, тело пријатеља кога је убио.

Најзад, при уласку у унутрашњост подрума, запали свећу, коју је раније био припремио и залепи је на неку дашчицу. Метнувши понова Бутрија на раме, снео га је у мали подрум под басамацима.

Хладан зној беше му се нахватао по челу. Положио је лешину на земљу и сео за један тренутак поред ње, дисајући тешко, као после каквог великог напада.

Знајући, да ће се брзо проначи убица, ако се позна жртва, решио се да нагрди лешину!

Са својим врло рђавим и слабим џепним ножићем, најпре је исекао нос, потом десно уво и све ово закопао у један угао подрума. По свршетку овог ужасног рада, почео је да расуђује о дејству овог нагрђења.

Још се увек Бутри познаваше! Какво ли још нагрђење има да издржи, па да се више не познаје? Немогући да га пронађе, држао је за простије да му отсече главу!

Са његовим ножем, није то баш била тако лака ствар. Ипак беше успео да исече месо и гркљан, ну дошав до пршљенова, да би одвојио главу од трупа, морао је свуд у наоколо сећи и главу увијати, док се седми пршљен не одвоји, те је тако могао исећи влакна. По извршењу овог страховитог дела, узео је ову накарадну главу, завио у свој рубац и попео се у собу.

Таман је хтео понова да легне у постељу, кад му паде на памет, да би лешини могло бити „хладно“ у оном малом подруму! Понова је сишао и лешину без главе Бутријеве пренео у други топлији подрум, сасвим у дну!

— Убогом ђаволу било би, онако голом, сасвим хладно у напуштеном подруму, рећи ће нам Вобур са неком чудном сентименталношћу.

За време овог другог похода у подрум, много ужаснијег од првог, ако је могуће бити ужаснијег од овога, — пао је са лешином још два пута.

Какав ужасан „пут на Голготу“ беше учинио овај убилац!

Сутра дан у јутру, у понедеоник, зави главу у фланелски прсник своје жртве и однесе да ју баци у јавни нужник, подигнут на рукаву Сене — на кеју Хенрика IV-ог.

Ну, како глава беше и сувише велика, те није могла проћи кроз отвор на сандуку, — баци је у одељење, одређено за смештај метлâ и ковâ чистача у служби санитетској.

На моје обавештење, агенти заиста тамо и нађоше главу јадног Бутрија.

Требало је заиста слушати овог човека, како прича своју погребну шетњу у подрум, носећи на рамену лешину, која му се измицаше, падаше и котрљаше до подножја степеница!

Признајем да сам — слушајући ову причу — посумњао, да је овај несрећник при чистој свести.

Прикупише се податци о прошлости овог звера, чије се име данас налази у свима делима криминалне психологије. Као прави „Сатир,“ Вобур је још у своме детињству извршио родооскрвнење; у војсци, као рђав војник и бегунац, био је оптужен, да је убио и силовао у шуми неку девојчицу. По овом делу ослободише га из недостатка довољних доказа, али га као бегунца, послаше у Орански казнени завод, где се обележио као човек гадних страсти.

Вративши се у Париз, пошто су га пустили у слободу, једне вечери напао је на неку девојку, која му је умакла, благодареће једино својој енергичној одбрани. Затим... се спарио од једном са младим Бутријем, голобрадим и нежним момчетом женских манира и дражи....

Вероватно да је Бутри хтео просто против стати „покушајима“ Вобуровим, те га је због тога овај несрећник убио.

Процес овог сатира би одвратно излагање на видик људске покварености, да председник суда у више прилика беше принуђен да претрес огласи за тајан.

Па, ипак, поротници нађоше, да и ако беше неоспорно, да је Вобур убио свога друга Бутрија, јер је и сам то признао, — не беше извесно да је Вобур покушао да изврши гнусан атентат, за који је оптужен, а нарочито да је убијство извршио са предумишљајем.

Вобур се спасе гиљотине и би осуђен на вечиту робију.

Може бити најзад да су се поротници устезали приликом оцењивања одговорности овога звера нарочито с тога, што држаху да му разум не беше на своме месту. У осталом, ја налазим да је модерна научна теорија, која вели да су сви ови монструми луде, — утешна за човечанство.

Вобур — Antony de Sodome — без сумње беше убио онога, који му се противљаше....

Хоћу да завршим ову одвратну серију историјом једног убице, који тврђаше једно време, да би се оправдао по оптужењу за извршени злочин, да је морао убити жртву да би се спасао „нечасних“ напада од њене стране....

То беше гнусна клевета нанета покојнику.

За неко извесно време, читајући по новинама описе афера учињених из „страсти,“ многи злочинци употребљаваху ово средство за одбрану по оптужењу за извршене злочине.

Ова афера, која се догодила пре оних двеју, које горе испричах, оставила ми је доста свирепих успомена.

Ретко сам због кога убице провео толико рђавих ноћи, као због овога.

Бејах тек неко кратко време у полицији сигурности и „наседање“ приликом вршења истраге најтеже ми падаше.

Читавих петнајест дана готово и не заспах, очајавајући што не могу да ухватим овог зликовца, коме при свем том знађах и име и адресу.

У неком пешчаном окну близу Жоенвила, раденик неки, по имену Пике, радећи једног јутра свој посао, спази једну лешину, ишарану повезима ножа, са лицем страшно нагрђеним.

Полицијски комесар у Жоенвилу, Г. Карпен, беше приспео, ради утврђивања идентичности жртве, пре но што смо, Г. Кутирије, истражни судија, и ја, приспели на лице места.

Убијени беше неки путујући трговац са тицама, врло познат у околини као смешан тип и као човек, који живљаше са мало. На дну прокопа нађосмо шешир жртвин и маншету, умрљану крвљу; у џеповима које претурисмо, не нађосмо новчаник, јер му исти беше однешен.

Свуда, по мокром песку, виђаху се трагови стопа двеју личности; на извесним местима страна окна беше изгажена ногама: убица се дуго морао борити са својом жртвом.

Ускоро сазнадох, да убијени Лефевр беше опажен једне вечери у друштву неког младог човека, за кога говораху да беше оцачар. Посетивши разне крчмаре, беху се по том упутили ка Жоенвилу. Лефевр беше пијан, док, на против, његов друг изгледаше да је био потпуно присебан.

У брзо сазнасмо и ко беше друг Лефетров. Звао се Корни, војник у 51 пуку, а беше дошао на одсуство код својих родитеља, у Сен Морис, ради поправке здравља.

Корни је одиста био по занату оцачар. Лефевр га беше одвео к себи, да му поправи камин. Два човека осташе заједно до мрака и према исказима сведока излазаше, да је Корни опио своју жртву, без сумње да би је лакше могао убити.

Кад приспех код поштених родитеља Корнијевих -- оца и матере — изазвах дирљиву сцену, достављајући им, каква оптужба почиваше на њиховом сину.

Сирота мајка беше пала у тако дубоко очајање, да ми, незнајући шта чини, призна све шта је знала, рекавши ми, да јој се син беше вратио око поноћи у жалосном стању, капут, који је носио, беше пран, ну при свем том се могаху још видети на рукавима велике мрље од крви.

Најзад, Корни беше изговорио пред мајком једну фразу, која је готово била исповест од његове стране:

„Видех мало пре Лефевра, како паде у окно".

Ну, ваљало је наћи Корнија, што не беше баш лака ствар.

Никад ми, ја и опет понављам, ниједан убица не зададе толико посла, као овај несретниковић.

Пуних петнаест дана или и три недеље, не сећам се баш тачно, тражах по свима хотелима све Корни-е на свету, а Бог ће свети знати, да ли их још има!

Једног дана, између осталих, доставише ми, да се Корни налази у једном хотелу у Белвилу. Изврших претрес ноћу и нађох три лопова по занату. Собе им беху пуне сребрног асталског посуђа, разних накита, напуњених револвера и свег оног материјала потребног, право камприолеру, ну Корнија не беше ту!

Кад већ не ухватисмо убицу, а оно бар три лопова изведосмо пред поротни суд.

Другог дана донесоше ми војничке папире Корнијеве, које један директор позоришта беше нашао на булевару Севастопољском — на углу улице Риволи, — што нам даваше повода да држимо, да је Корни још у Паризу.

Паркет беше послао на све стране следећу окружницу.

„Корни (Шарл-Теодор), убио је 14 ов. месеца човека по имену Лефевра, трговца с тицама у „Joinville-le Pont-у".

Опис Корнијев.

Стар 23 до 24 године, висок 1 m. 64 c. m. од прилике, дежмекаст, веома снажан, округлог и пуног лица, црне косе, малих црних бркова, округлих и црних очију, гадног лика; обучен у плаву блузу, какву обично носе сви покривачи кровова и оцачари, са пљоснатом каскетом кестенасте боје и ципелама на шнирање".

Опис овај би испослат свима меблираним хотелима у Паризу, свима паркетима провинцијским и чудновата ствар, што ћу објаснити мало доцније — свима жандармеријским бригадама.

При свем томе, не наиђосмо ни на какав траг несталога.

Као и увек у сличном случају, новине пропраћаху иронично негативни резултат истраживања од стране полиције сигурности, да бејах просто енервиран, што и мој рад би пропраћен подругљивом фразом: „Ухватиће га, неће!"

Бејах просто већ изгубио и сан, тражећи још увек какво средство, помоћу кога би ухватио непроналазимог Корнија, кад, једне ноћи, сатрвен од умора, таман бејах пред зору мало заспао, један од инспектора пробуди ме са речима:

— Шеф може сићи, биће задовољан.

Заиста, кад уђох у свој кабинет, наиђох на једног убогог ђавола, готово у ритама, који ми тужним гласом рече:

— Ви ме тражите! Ево ме! Зовем се Корни!

Дође ми чисто да се захвалим овом несрећнику, који ми враћаше сан.

— Шта сте радили, упитах га, од дана извршеног злочина?

— Био сам у Белгији, одговори Корни. Бејах се решио да отпутујем за Конго. Нису ме хтели примити, што немађах папира. Кад ми не остаде ништа више од оних неколико динара, што имађах, реших се да се вратим овамо и ја сам се вратио пешице!

— До ђавола, где сте се хранили?

— Сваког вечера, пријављивах се жандармерији као скитница; жандарми ми даваху супу, а спавао сам у апсани.

На тај начин је овај човек, од Белгије до Париза, прошао кроз све жандармеријске бригаде, где беше изложен његов опис и нико га не беше познао!

Према томе не треба се чудити, ако се какво лице, чији се опис налази у свакога, шета мирно по булевару, без да ико и помишља да га ухапси.

— Приспео сам прошле ноћи, продужи Корни; одмах сам отишао к својој мајци, која ми рече: „Видела сам шефа полиције сигурности; он није без милосрђа; све што би најбоље могао учинити, то је да одеш да се предаш". С тога, ево ме!

Процес Корнијеве кривице беше прост и истрага лака, пошто не одрицаше свој злочин. Првог дана само покуша, као што сам већ споменуо, да доказује да је убио трговца с тицама, да би избегао његове срамне предлоге, ну у брзо би принуђен да призна, да немађаше ни речи од истине у овој ужасној клевети, и да је убио Лефевра једино за то, да би се дочепао његовог новчаника, у коме не беше више од 25 до 30 динара!

Осудише га на смрт, ну и он се извуче од гилотине — држим у неколико и мојим узроком.

Изгледаше ми, да бих ја имао неке особите одговорности за смрт овог човека, који се драговољно предао, по савету своје матере — сироте жене, према којој имађах дубоког сажаљења.

Заиста јој сам бејах рекао, кад је дошла к мени:

„Какав ће живот водити у будуће ваш син? Лутаће по свету док га случај не преда у руке власти. Зар не би било боље да се одмах преда и измоли милост у поротника.

За мене је то у неку руку било питање савести.

То беше један једини случај у моме животу, ако се добро сећам, када се новинарима, који долажаху свако вече у полицију сигурности, — обратих молбом да образују једно мало удружење међу собом, које ће писати и делати у корист осуђеног на смрт.

Најзад, како сам имао пријатеља међу официрима у особљу Председника Републике, заинтересовах и њих за судбину Корнијеву.

Било, благодарећи напорима свога веома одличног браниоца Г. Декори-а, који зададе себи много посла, да му спасе живот, било оном малом утицају с моје стране, — тек Корнију би милошћу замењена смртна казна вечитом робијом.

Ово и опет доказује, да је чак и убицама од користи имати протекције.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

На питање једног општинског писара, одговарамо му следеће:

I

Оо § 840 грађанског законика, ако би умро јемац који није ручне залоге дао, нити је своја непокретна добра за јемство потписао, — онда за три године престаје уговор на јемство. *Рок овај од три године — по нашем мишљењу — треба рачунати од дана јемчеве смрти.*

Даље, по истом законском пропису, *уз залогу ручну или непокретних добара, траје обавеза на јемство још тридесет година по смрти јемца.*»

По § 841. грађанског законика: «*други је начин којим се дуг обезбеђава, залога, која се у томе састоји, кад дужник или покретну своју ствар заиста као залогу повериоцу преда, или своје непокретно добро прописним путем за дуг потпише, или дуг на добро уписати даде.*»

У конкретном случају, за који нас овај писар пита, треба видети: какав је текст облигације онога дужника чији је јемац умро; па, ако је дужник потписао такву облигацију по

којој поверилац може за обезбеду дуга забрану на покретна а интабулацију на непокретна добра дужникова ставити, а, јемац, овакву облигацију испод дужника потписао и садржину облигације признао за своју, — онда у таквом случају за умрлог јемца не може никако важити она застарелост од три године о којој говори први одељак § 840 грађанског законика, већ опште правило о застарелости облигационог дуга које је прописано у §. 928 истог законика и другом одељку поменутог § 840. — А, ако је текст облигације написан, *без дате ручне залоге и потписа* имања, на пр. *«Дугујем Н. Н. 0000 динара, с тим, да му овај дуг платим до 1. новембра 189... године; а, ако му исти дуг не вратим на уговорени рок, онда може наплату тражити судским путем о моме трошку»*, — онда тек спрам јемца, који је доцније умро, вреди она застарелост јемства о којој говори први одељак § 840 грађанског законика, која се застарелост има рачунати од дана јемчеве смрти.

Према изложеноме дакле, у првом случају јемац и платац у обавези је за јемствени дуг све дотле, док сав дуг са интересом не наплати од главног дужника, а, ако дужник не би имао од куда сав дуг измирити, — што се има утврдити уверењем извршне власти — онда то мора платити јемац, (види § § 828 и 829 грађанског законика као и Височајше решење: испод § 832 истога закона).

У другоме пак случају, ако је јемац умро без дате ручне залоге или потписа имања, јемство престаје за три године од дана његове смрти, како смо то и горе објаснили.

На случај пак, кад је јемство уговорено на неко опредељено време, онда, по § 838 поменутог закона јемство престаје чим протече рок тога опредељеног времена.

II

Ако је отац, после распродаје његовог имања за дугове по отвореном му стецишту, — дошао поново у заједницу код својих синова, и, као задругар отпочео радити и дејствовати, онда, оно имање, које од дана очева ступања у задругу буде приновљено у тој задрузи трудом свију задругара у које се у овом случају и отац рачуна — може се, — колико на његов део припада, узети у попис и продати за раније очеве дугове, осим случаја, ако синови нису свога оца примили на какав други уговорени начин, у ком случају мора се поступити по уговору.

* * *

Рад.... М. Ђ.... општинском писару у В...у.

На ваше питање: «да ли се по § 471 грађанског судског поступка оставља и колико земље малолетној деци умрлога земљоделца, на случај, кад би се његово заостављене имање имало узимати у попис за наплату дугова, које је он за време свога живота учинио,» — одговарамо вам: да ћете наћи потребног обавештења о томе у 25 и 26 броју „Полицијског Гласника» од 8. јула ове године, на крају рубрике *«Општински послови»*, јер смо ми, у томе броју, већ дали потребног обавештења на једно питање слично овом вашем питању.

СМРТ ЗЛИКОВЦА ЦУПРИЋА

Илија Цупрић из Бигренице окр. београдског, бив. двадесето-годишњи осуђеник београдског казненог завода, који је на раду био у

Љубичеву на отуда побегао још 16. јула ове године, којом је приликом и наш лист донео његову слику у потерници на стр. 220. у 28. броју од ове године — 11. прошлог месеца у вече убијен је од руке одважног сељака Пауна Илића — Рипуље, из Жидиља среза деспотовачког окр. моравског.

Што је овај опасни зликовац платио главом за своја почињена недела у окр. моравском, на првом месту има се благодарити заузимљивости среског начелника г. Тодора Љ. Поповића, који је извео врло вешт план да зликовац падне у руке баш људима којима је он намењен да га дочекају. Толико исто може се одати хвала и вештини сељака Пауна, који је поред све опрезности, вештине и дрскости зликовчеве, ипак успео, да га убије из сопствене пушке његове — зликовчеве. Цупрић је, као што се и из слике може видити био леп човек, здрав, осредње развијен. По оделу ценећи био је кицош; био је ошишан тако лепо као да га је уредила највештија берберска рука.

По утврђеној идентичности да је он баш Илија Ципрић, секциран је и у земљу затрпан. Паун је награђен са 1000 динара, са колико је овај зликовац и уцењен.

На слици се поред убијеног зликовца види и слика Паунова.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

—

ПОТЕРЕ

Франц де Лука, иконосац из Италије кажњен је пресудом начелства округа пиротског Бр. 6735 са 10 дана затвора због бесправног упражњавања радње. Па како је Франц, одмах по саопштењу пресуде, побегао, — то помен. начелство моли све полициске власти, да га у својим домашајима потраже и пресуду ову над њим изврше, па о томе и начелство известе. Акт управе града Београда Бр. 35.233.

Недељко Влајић, надничар овд. 23. ов. м. однео је неке ствари из стана свога кућњег газде Спасоја Јовановића надничара овдашњег у «Сарајевској» улици бр. 36, па негде побегао. Недељко је средњег стаса, црномањаст, има му 26 година; од одела имао је на себи капут и панталоне од браун чохе, на глави шешир, на ногама ципеле. Кварт савамалски управе града Београда актом Бр. 10.188 моли све полицијске власти да у кругу своме потраже Недељка и пронађеног њему стражарно спроведу. Исти се може спровести и Управи с позивом на Бр. 35.548.

ТРАЖИ СЕ

Спасоја Чолаковића, пекарског момка, родом из Биљана у Ст. Србији, који је служио код Горче Трајковића, пекара у Лесковцу, па 11. тек. месеца негде отумарао, тражи начелство врањско актом Бр. 19.119. Спасоје има 15 год., средњег је стаса, лица дугог, косе и очију црних. Пронађеног треба спровести поменутом начелству или управи града Београда с позивом на акт Бр. 35.013.

Илију Мишића, слугу пекарског тражи начелник округа крагујевачког актом својим од 22. децембра Бр. 19.131, а који је решењем начелника ср. јасеничког од 22. пр. месеца № 20.337, стављен под кривичну истрагу и у притвор. Илија је стар 34 године, раста средњег, у лицу плав, малих бркова, без браде у немачком оделу. Пронађеног треба спровести начелству окр. крагујевачког или управи гр. Београда с позивом на акт Бр. 35.481,

Витомира Н., коцкара из Ивањице тражи начелник окр. крагујевачког актом Бр. 19.336 који је украо 7. децембра корпу са књигама на спавању Алекси Јовичићу књижару из Свилајнца, а у механи Филипа Јовановића из Раче. Витомир је стар 17—18 година, на себи носи бео капут, беле талијанске панталоне, шарену куповну кошуљу, бели половни штофани шешир и опанке. Нађеног троба спровести начелнику округа крагујевачког или управи града Београда с позивом на акт Бр. 35.481.

Бранка Чајировића, бив. трговца из Саранца, окривљеног за лажно банкротство тражи првостепени суд смедеревски актом Бр. 16.080. Пронађеног Бранка треба спровести суду, или управи града Београда с позивом на Бр. 35.425.

КО ЈЕ ОВО?

У Селу Ореовцу среза и округа нишког, нађен је човечији леш непознатог лица, које је убијено па затим бачено у пећини више села. — Убијено лице по оцени среске истражне власти са лекаром, могло је имати 30—35 го-

Ɣина, лица округла, бркова средњих а смеђих, браде обријане, очију зелених, косе црне, стаса средњег, коштуњаво, носа правилног, уста умерених, зуба ретких. — На себи је имало кошуљу шарену од куповног платна, гаће од

српског платна, без обућа бос. Код њега је нађено одело: капут кратак од браун штофа, панталоне од зеленог шареног порхета, памуклија од ћитајке и црни штофани шешир.

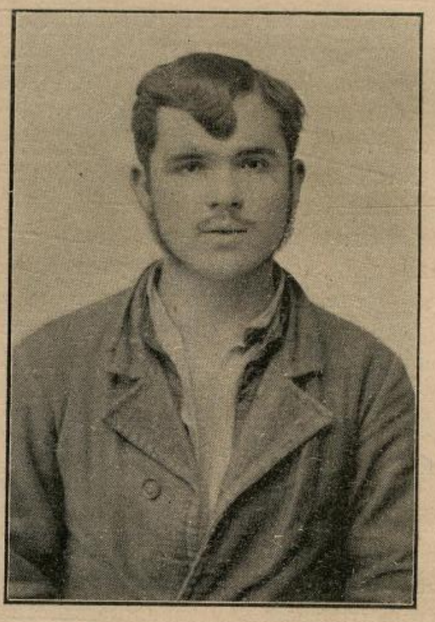
Убијено лице имало је повреде: на глави удар сикиром, а на грудима од револверског метка; и на врату испод вилице пресечени гркљан и једњак. Од знакова имао је: на палцу десне руке белегу од ране која га је морала болети; на истој руци прст до малога нешто је већи према осталим; на ногама пете су му биле испуцале.

Пошто је убијени непознат, начелник среза нишавског наредио је сликање леша који се овде износи ради сазнања убијене личности ко је и одакле је. — Ко ма шта буде сазнао о овоме догађају или по слици и опису познао убијеног, моли се да о томе јави начелнику среском с позивом на Бр. 18916.

Ова особа ухваћена је 18. пр. м. (по нов.) у Шиду (Срем) без икаквих исправа, а одатле спроведена у Винковцима према његовој изјави да је отуда. На испиту пред которским судом непознат је изјавио: да се зове Драгутин Богдановић, по занимању тежак стар 24. год. да је родом из „Гиземовца"*) у Србији и да је овде убио своју љубазницу, неку Стоју Мариновић па због тога да је пребегао у Славонију. По опису његове личности он је стаса високог, косе црне, чела висока, обрва црних, очију смеђих, лица обла, носа и уста правилних.

*) У колико је нама познато, у Србији нема села под овим именом, с тога би кр. судб. сто у Осјеку требао накнадно да испита непознатога за име села, општине среза и округа.

Пред Крал. судб. столом у Осијеку, како је непознати из Винковаца спроведен, он је све своје признање опозвао. Том приликом рекао е: да је своју љубазницу из љубоморе само неколико пута ударио, те ради тога, бојећи се освете њене браће, побегао је из Србије у Славонију.

Предузетом истрагом од стране власти у Осјеку, како нас извештавају, исказ Богдановићев показао се у свему као неистинит. Али како је могуће, да се иза његовог лажног изказивања крије какав други можда и већи злочин. Поглаварство Града Осјека послало нам је ову слику да је прикажемо у листу, са молбом упућеном на све полицијске власти и приватна лица, која би ма шта знала о ухваћеноме, да јој доставе с позивом на Бр. 12/902.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Од 1. јануара 1902. године, „Полицијски Гласник" улази у шесту годину свога живота.

За минулих пет година „Полицијски Гласник" донео је велики број стручних и поучних чланака и расправа, које су, по признању наших и страних меродавних фактора, обогатили нашу до тада врло сиромашну полицијску литературу.

„Полицијски Гласник" је својим неуморним радом учинио огромне успехе и нашој јавној безбедности, јер је својим потерницама припомогао да се благовремено пронађу многи наши и страни кривци, који су грозили безбедности грађана у нашој краљевини.

Колико је „Полицијски Гласник" користан установи којој је намењен, о томе сведоче многа признања како наших тако и страних — нама суседних — полицијских надлештава.

„Полицијски Гласник" својим досадањим радом постао је прека потреба не само нашим полицијским и општинским надлештвима но и полицијским надлештвима суседних држава, о чему сведочи тај факт, што су се многи од њих претплаћивали у ранијим годинама а и сад се још многобројније претплаћују за идућу годину.

Толиким успехом, „Полицијски Гласник" скренуо је на себе пажњу и министра унутрашњих дела, и он, да би му осигурао сталност, дао му је званичнији карактер тиме, што га је недавно са уређивањем пренео у своје министарство, одредивши му и нарочити одбор који се стара о још бољем његовом уређивању.

„Полицијски Гласник" са својим одличним сарадницима дао је српској престоничкој полицији могућност да се уврсти у ред модерних европских престоница, јер је у нас уведен и „*Бертилонаж*" који ће још за мало отпочети свој рад.

Ма да је „Полицијски Гласник" посвећен искључиво полицијској установи, он је врло поучан и забаван и за сваког грађанина, а његови сачувани бројеви од сваке године увек ће имати најмање ону вредност која је плаћена, јер он није од пролазне већ од трајне своје вредности.

Полицијски а нарочито општински писари, имаће у „Полиц. Гласнику" богат извор за своје послове у званичној дужности, приватне пак особе које га буду редовно пратиле, имаће потпуну накнаду за незнатну претплату, коју ће годишње само у 12 динара платити.

Улазећи са идућим бројем у почетак VI године, ми се надамо да ће „Полицијски Гласник" стећи још већи број својих претплатника.

у Београду 31 децембра 1901 г.

Уредништво.

Садржај: I. *Службени део.* — II. *Стручни и научни део:* 1) Неколико напомена, о организацији општин. власти с обзиром на начело самоуправе; 2) Жена под истрагом; III. *Поучно забавни део:* 1) Похотљиве животиње људском облику; — IV. *Поуке и обавештења.* — V. *Службене објаве:* 1) Потере; 2) Тражи се; 3) Ко је ово; 4) Позив на претплату.

ШТАМПА КРАЉ. СРП. ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА ОДГОВОРНИ УРЕДНИК Н. ДИМИТРИЈЕВИЋ — ТЕЛЕФОН БР. 296.